T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

TARTIŞMA PROGRAMLARININ ANLATI YAPISI VE SÖYLEMİ: TEMATİK HABER KANALLARINDAKİ TARTIŞMA PROGRAMLARI ÖRNEĞİ

Mert GÜRER
2502070260

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Neşe KARS

İstanbul, 2012

T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
1982 ENSTİTÜSÜ

D O K T O R A

T E Z O N A Y I

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı **:MERT GÜRER** Numarası **:2502070260**

Anabilim/Bilim Dalı **:RADYO TV-SİNEMA** Danışman **:PROF.DR.NEŞE KARS**

Tez Savunma Tarihi **: 06/04/20125** Saati **:14.00**

Tez Başlığı **: "TARTIŞMA PROGRAMLARININ ANLATI YAPISI VE SÖYLEMİ: TEMATİK HABER KANALLARINDAKİ TARTIŞMA PROGRAMLARI ÖRNEĞİ**

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin **35. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF.DR.NEŞE KARS		Kabul
2- PROF.DR.METE ÇAMDERELİ		Kabul
3-DOÇ.DR.CEYHAN KANDEMİR		Kabul
4-DOÇ.DR.NİGAR PÖSTEKİ		Kabul
5-DOÇ.DR.BATTAL ODABAŞ		Kabul

Tez Başlığı : Tartışma Programlarının Anlatı Yapısı ve Söylemi: Tematik Haber Kanallarındaki Tartışma Programları Örneği

Yazar Adı : Mert Gürer

ÖZ

Türkiye'de tartışma programları, 1990'lı yıllarda özel televizyon kanalların artmasıyla yaygınlaşmasıyla başlamıştır. Türk televizyon kanallarının yayın planlamasında önemli bir yere sahip olan tartışma programları izleyicilerin gündem hakkında bilgi edindiği ve kanaat oluşturduğu program türü haline gelmiştir. Tartışma programlarının yoğun ve değişken anlatı yapılarını anlayabilmek açısından bu çalışmada tartışma kavramının tanımlanmasının yanında, programların içerik düzey'i ve görsel düzey'i değerlendirme kapsamında incelenecektir. Çalışma tartışma programlarının tematik haber kanallarından NTV, CNNTÜRK ve HABERTÜRK'te yayınlanan örnekleri üzerinden bir kitle iletişim aracı olan televizyonu, televizyon programcılığının özellikleri ve işlevleri ışığında 29 Eylül 2010 ile 27 Aralık 2010 tarihleri arasındaki yayınları belirlenen değişkenlere göre incelenmiştir.

ABSTRACT

Debate programs in Turkey have started to become widespread with increasing private television channels in 1990s. Having a significant importance in broadcast planning of Turkish television channels, debate programs have been a program genre in which the audience was informed and given an opinion about the newsreel. In order to comprehend the dense and flexible narrative structures of debate programs, the context level and visual level of programs will be studied as well as definition of the concept of debate in this study. In the study the broadcasts between September 19, 2010 and December 27, 2010 has been examined according to determined variables under television as an instrument of mass communication, characteristics and functions of television programming over the samples broadcasted in thematic news channels NTV, CNNTÜRK and HABERTÜRK.

ÖNSÖZ

Gündelik hayatın vazgeçilmezi haline gelen televizyon, her yönüyle tartışmaya açık bir yapıya sahiptir. En önemli kitle iletişim araçlarından biri olan televizyonun, insan hayatının her evresinde siyasal, sosyal, kültürel veya ekonomik karar alma sürecinde tutum ve davranışlar üzerindeki etkisine yönelik çeşitli bilimsel araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmamda tartışma programlarının anlatı yapısındaki ve içeriğindeki değişkenliği ortaya koymaya çalışacağım.

Araştırmanın ilk bölümünde retorikten tartışmaya çalışmanın kavramsal boyutu ele alınmaktadır. İkinci bölümde ise televizyon ve televizyon programcılığının anlatı yapısı ile ilgili literatür ortaya konulmaktadır. Araştırmanın uygulama kısmını oluşturan üçüncü bölümde ise en çok izlenen ilk üç tematik haber kanalında aynı günde yayınlanan tartışma programlarının içeriğine ve görsel düzeyine ait bulgular araştırmanın genel çerçevesinde söylem çözümlemesi ve içerik analizi yöntemleri ile irdelenmiştir.

Bu çalışmanın planlanması ve gerçekleştirilmesi süresince konuları farklı açılardan sorgulamamı sağlayan, bana inanıp araştırmamın her aşamasında desteğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Neşe Kars'a, her daim ilgisini, bilgisini paylaştığı ve akademik ufkumda açtığı kapılar için Prof. Dr. Mete Çamdereli'ye, yönlendirmeleri ve yardımları için Doç. Dr. Ceyhan Kandemir'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Önerileri ve destekleri ile yanımda olan Arş. Gör. Murat Varlı'ya, manevi desteğini her zaman hissettiği Yrd. Doç. Dr. Özgür Velioğlu ve Arş. Gör. Dr. Sedat Özel'e, ilgisini ve yardımını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Sevim Koçer ve Arş. Gör. Dr. Yusuf Budak'a, uygun bir çalışma ortamı sağlayan Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hasan Akbulut'a ve Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü'nün değerli öğretim üye ve elemanlarına engin saygılarımı ve sevgilerimi sunarım.

Bu uzun ve meşakkatli çalışmamda maddi manevi tüm desteğini arkamda hissettiğim çok değerli eşim Arş. Gör. Saadet Zeynep Varlı Gürer'e, bu uzun yolculuğumda senelerce sabreden, sevgilerini ve destelerini her daim hissettiğim annem Rezan Gürer ve babam Salim Gürer'e, her zaman yanımda olduğunu bildiğim ablam Elif Bengü Gürer Kaldı, eşi Soner Kaldı ve yeğenim Alp Kaldı'ya, desteklerini ve katkılarını hiç esirgemeyen Sevinç Varlı ve Taner Varlı'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZ/ABSTRACT ..... : iii
ÖNSÖZ ..... : iv
İÇİNDEKİLER ..... : v
ŞEKİLLER VE RESİMLER LİSTESİ ..... : xiii

GİRİŞ ..... : 1

1. BÖLÜM: TARTIŞMA KÜLTÜRÜNÜN TARİHSEL SÜRECİNE BİR BAKIŞ ..... : 5
1.1. Tartışmanın Söz Dağarı ..... : 5
1.1.1. Retorik; Söz Söyleme Sanatı ..... : 5
1.1.2. Karşıtlıklardan Akıl Yürütme; Diyalektik ..... : 25
1.1.3. Münakaşa; Kuralsız Tartışma Biçimi ..... : 52
1.1.4. Karşıt Düşüncelerin Ortaya Konulması; Tartışma ..... : 54
1.2. Tartışmanın Uzamları ..... : 61
1.2.1. Aristo'nun Okulu; Lykeion ..... : 61
1.2.2. Akademia; Platon'un Felsefe Okulu ..... : 63
1.2.3. Antik Yunan'da Sosyalleşme Alanı; Agora ..... : 64
1.2.4. Senato; Roma İmparatorluğu'nun Yasama Mekanı ..... : 69
1.2.5. Toplumsal Paylaşım Alanı; Forum ..... : 71
1.2.6. Tribünler; Geçmişten Günümüze Spor'un İzlence Uzamı .. : 74
1.2.7. Yargılama Mekânı; Mahkeme Salonları ..... : 77
1.2.8. Televizyon Stüdyoları; Televizyon Yayıncılığının Çekim Alanı ..... : 80
1.3. Tartışmanın Biçimleri ..... : 82
1.3.1. Geniş Kitlelerin Tanıklığındaki Tartışma Biçimi; Açık Oturum: ..... : 83
1.3.2. Panel; İzleyenlerin Önünde Yapılan Uzmanların Fikir Alışverişi ..... : 84

1.3.3. Kamusal Faaliyetleri Tartışmak İçin Halkın Toplandığı Alan; Forum ..... : 85
1.3.4. Sempozyum; Belli Bir Konu Etrafında Gerçekleştirilen Bilgi Şöleni ..... : 86
1.3.5. Jüri Huzurunda Yapılan Konuşmalar; Münazara ..... : 89

2. BÖLÜM: TELEVİZYONUN ANLATI YAPISI VE TELEVİZYONDA PROGRAM TÜRLERİ ..... : 91
2.1. Televizyonun Anlatı Yapısı ..... : 91
2.1.1. Anlam Yaratma Sürecine Kuramsal Bakış ..... : 91
2.2. Televizyon Programcılığı ..... : 107
2.2.1. Televizyon Programcılığı Kavramı ..... : 107
2.2.2. Televizyon Programcılığının Gelişimi ..... : 119
2.2.3. Televizyon Programcılığının İçeriği ve Temel Ayrımları ..... : 127
2.2.4. Televizyon Programının Öğeleri ..... : 136
2.2.4.1. Senaryo Öğesi ..... : 136
2.2.4.2. Görüntü Öğesi ..... : 142
2.2.4.3. Aydınlatma Öğesi ..... : 151
2.2.4.4. Ses Öğesi ..... : 156
2.2.4.5. Kurgu Öğesi ..... : 160
2.2.4.6. Dekor Öğesi ..... : 164
2.2.4.7. Makyaj ve Giysi Öğesi ..... : 167
2.3. Televizyonda Tür Kavramı ..... : 171
2.3.1. Televizyonda Tür Sınıflandırmaları ..... : 179
2.3.1.1. İçeriğine Göre Ayrımlaması ..... : 187
2.3.1.2.Tekniğine Göre Ayrımlaması ..... : 191
2.4. Televizyonda Program Türleri ..... : 192
2.4.1. Haber Programları ..... : 193
2.4.2. Eğitim Programları ..... : 201
2.4.3. Kültür Programları ..... : 205
2.4.4. Eğlence-Magazin Programları ..... : 206
2.4.5. Spor Programları ..... : 209

2.4.6. Müzik Programları ..... : 213
2.4.7. Tartışma Programları ..... : 215
2.4.8. Yarışma Programları ..... : 224
2.4.9. Drama Programları ..... : 226
2.4.10. Dini Programlar ..... : 229
2.4.11. Çocuk Programları ..... : 231

3. BÖLÜM: TELEVİZYON TARTIŞMA PROGRAMLARI VE ANLATI YAPISI ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME ..... : 235
3.1. Televizyon ve Tartışma Kültürü ..... : 235
3.1.1. Tematik Haber Kanallarındaki Tartışma Programları ..... : 245
3.2. Çözümlemenin Çerçevesi ..... : 250
3.2.1. Çözümlemenin Problemi ..... : 250
3.2.2. Çözümlemenin Amacı ..... : 251
3.2.3. Çözümlemenin Önemi ..... : 252
3.2.4. Çözümlemenin Sınırlılıkları ..... : 252
3.2.5. Çözümlemenin Hipotezleri ..... : 253
3.2.6. Çözümlemenin Evren ve Örneklemi ..... : 254
3.2.7. Çözümlemenin Yöntemi ..... : 255
3.3. Bulgular ve Yorum ..... : 267
3.3.1. CNNTÜRK'te Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı ..... : 269
3.3.1.1. 20.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı ..... : 269
3.3.1.1.1. Görsel Düzey ..... : 269
3.3.1.1.2. İçerik Düzey ..... : 271
3.3.1.2. 27.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı ..... : 276
3.3.1.2.1. Görsel Düzey ..... : 276
3.3.1.2.2. İçerik Düzey ..... : 278
3.3.1.3. 04.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı ..... : 283
3.3.1.3.1. Görsel Düzey ..... : 283
3.3.1.3.2. İçerik Düzey ..... : 286

3.3.1.4. 11.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 291
3.3.1.5. 18.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 291
3.3.1.5.1. Görsel Düzey ..... : 291
3.3.1.5.2. İçerik Düzey ..... : 294
3.3.1.6. 25.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 299
3.3.1.6.1. Görsel Düzey ..... : 299
3.3.1.6.2. İçerik Düzey ..... : 302
3.3.1.7. 01.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 307
3.3.1.7.1. Görsel Düzey ..... : 307
3.3.1.7.2. İçerik Düzey ..... : 309
3.3.1.8. 08.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 314
3.3.1.8.1. Görsel Düzey ..... : 315
3.3.1.8.2. İçerik Düzey ..... : 317
3.3.1.9. 15.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 322
3.3.1.10. 22.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 322
3.3.1.10.1. Görsel Düzey ..... : 322
3.3.1.10.2. İçerik Düzey ..... : 325
3.3.1.11. 29.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 329
3.3.1.11.1. Görsel Düzey ..... : 330
3.3.1.11.2. İçerik Düzey ..... : 333
3.3.1.12. 06.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 338
3.3.1.12.1. Görsel Düzey ..... : 338
3.3.1.12.2. İçerik Düzey ..... : 340
3.3.1.13. 13.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 345

3.3.1.13.1. Görsel Düzey ..... : 345
3.3.1.13.2. İçerik Düzey ..... : 347
3.3.1.14. 20.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 351
3.3.1.14.1. Görsel Düzey ..... : 351
3.3.1.14.2. İçerik Düzey ..... : 354
3.3.1.15. 27.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı ..... : 358
3.3.1.15.1. Görsel Düzey ..... : 358
3.3.1.15.2. İçerik Düzey ..... : 361
3.3.1.16. Değerlendirme ..... : 365
3.3.2. HABERTÜRK’te Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 366
3.3.2.1. 20.09.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 367
3.3.2.1.1. Görsel Düzey ..... : 367
3.3.2.1.2. İçerik Düzey ..... : 369
3.3.2.2. 27.09.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 377
3.3.2.3. 04.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 377
3.3.2.3.1. Görsel Düzey ..... : 377
3.3.2.3.2. İçerik Düzey ..... : 381
3.3.2.4. 11.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 388
3.3.2.4.1. Görsel Düzey ..... : 388
3.3.2.4.2. İçerik Düzey ..... : 391
3.3.2.5. 18.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 398
3.3.2.5.1. Görsel Düzey ..... : 398
3.3.2.5.2. İçerik Düzey ..... : 402
3.3.2.6. 25.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 408
3.3.2.7. 01.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz” Programı ..... : 408

3.3.2.8. 08.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 409
3.3.2.8.1. Görsel Düzey ..... : 409
3.3.2.8.2. İçerik Düzey ..... : 411
3.3.2.9. 15.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 416
3.3.2.10. 22.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 416
3.3.2.10.1. Görsel Düzey ..... : 416
3.3.2.10.2. İçerik Düzey ..... : 420
3.3.2.11. 29.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 426
3.3.2.11.1. Görsel Düzey ..... : 426
3.3.2.11.2. İçerik Düzey ..... : 429
3.3.2.12. 06.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 436
3.3.2.12.1. Görsel Düzey ..... : 436
3.3.2.12.2. İçerik Düzey ..... : 440
3.3.2.13. 13.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 447
3.3.2.13.1. Görsel Düzey ..... : 447
3.3.2.13.2. İçerik Düzey ..... : 450
3.3.2.14. 20.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 455
3.3.2.14.1. Görsel Düzey ..... : 455
3.3.2.14.2. İçerik Düzey ..... : 458
3.3.2.15. 27.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Sansürsüz”
Programı ..... : 463
3.3.2.15.1. Görsel Düzey ..... : 463
3.3.2.15.2. İçerik Düzey ..... : 466
3.3.2.16. Değerlendirme ..... : 472
3.3.3. NTV’de Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz”
Programı ..... : 472

3.3.3.1. 20.09.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 473
3.3.3.1.1. Görsel Düzey ..... : 473
3.3.3.1.2. İçerik Düzey ..... : 476
3.3.3.2. 27.09.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 479
3.3.3.2.1. Görsel Düzey ..... : 480
3.3.3.2.2. İçerik Düzey ..... : 483
3.3.3.3. 04.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 486
3.3.3.3.1. Görsel Düzey ..... : 486
3.3.3.3.2. İçerik Düzey ..... : 490
3.3.3.4. 11.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 493
3.3.3.4.1. Görsel Düzey ..... : 493
3.3.3.4.2. İçerik Düzey ..... : 495
3.3.3.5. 18.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 499
3.3.3.5.1. Görsel Düzey ..... : 499
3.3.3.5.2. İçerik Düzey ..... : 502
3.3.3.6. 25.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 507
3.3.3.6.1. Görsel Düzey ..... : 507
3.3.3.6.2. İçerik Düzey ..... : 510
3.3.3.7. 01.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 514
3.3.3.7.1. Görsel Düzey ..... : 515
3.3.3.7.2. İçerik Düzey ..... : 517
3.3.3.8. 08.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 522
3.3.3.8.1. Görsel Düzey ..... : 522
3.3.3.8.2. İçerik Düzey ..... : 525
3.3.3.9. 15.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 530

3.3.3.10. 22.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 530
3.3.3.11. 29.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 530
3.3.3.11.1. Görsel Düzey ..... : 530
3.3.3.11.2. İçerik Düzey ..... : 534
3.3.3.12. 06.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 538
3.3.3.12.1. Görsel Düzey ..... : 538
3.3.3.12.2. İçerik Düzey ..... : 541
3.3.3.13. 13.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 545
3.3.3.13.1. Görsel Düzey ..... : 545
3.3.3.13.2. İçerik Düzey ..... : 548
3.3.3.14. 20.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 552
3.3.3.14.1. Görsel Düzey ..... : 552
3.3.3.14.2. İçerik Düzey ..... : 554
3.3.3.15. 27.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı ..... : 560
3.3.3.15.1. Görsel Düzey ..... : 560
3.3.3.15.2. İçerik Düzey ..... : 562
3.3.3.16. Değerlendirme ..... : 567
3.4. Genel Değerlendirme ..... : 568

SONUÇ ..... : 580
KAYNAKÇA ..... : 600
ÖZGEÇMİŞ ..... : 629

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1: Standart Ceza Mahkemesinin Konumlandırılması ..... : 79

Şekil 2: Tartışma Programı Yapısı ..... : 248

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

Resim 1: Lykeion ..... : 62

Resim 2: Senato Binası ..... : 69

Resim 3: Forum ..... : 73

Resim 4: Aphrodisias Stadyumu ..... : 75

Resim 5: Atatürk Olimpiyat Stadyumu ..... : 76

Resim 6: Mahkeme Salonu ..... : 78

Resim 7: Televizyon Stüdyosu ..... : 81

Resim 8: Panel ..... : 84

Resim 9: Forum ..... : 85

Resim 10: Sempozyum ..... : 87

GİRİŞ

Yüzyılımızın en önemli icatlarından biri olarak kabul edebileceğimiz televizyonun sırrı toplumlar üzerindeki etkisinden, kitleleri yönlendirmede en önemli araç olmasından ve bireyin gündemini belirlemesinden kaynaklanmaktadır.

Günümüzde medyanın dönüşümü ve kullanım alanının yaygınlaşması ile beraber bireyin siyasal, sosyal ve ekonomik konulara dair bilgi edinme biçimlerinde değişimler meydana gelmekte; medya günlük hayatın önemli bir parçası haline gelmektedir. Diğer bir deyişle kitle iletişim araçları, bireyin bilgi, duygu, düşünce, inanç, tutum ve davranışlarını etkileyebilecek etkin bir konum elde etmiştir. Yalnızca bireylerin değil, aynı zamanda sosyal grupların ve kurumların, kısacası toplumun her bileşeninin ve kültürün de medyanın şekillendirici etkisinden kurtulabilmesi oldukça zor görünmektedir. Böylelikle herkes var olma sürecini anlama ve kavrama çabası içerisinde kitle iletişim araçlarının oluşturduğu içeriklerin tüketicileri olmaya yönelmektedirler.

Televizyon, kitle iletişim araçlarının en yaygını ve en çok kullanılanıdır. Bunun bir sonucu olarak, toplumsal değişimler ve kültürel ayrımlaşmalar ya da değişimler bakımından popüler kültürün en önemli yansıtıcısı haline gelmektedir. Televizyonun yaygın bir eğlence ve bilgi edinme aracı olarak algılanması ve izler kitleyi niteliksiz sıradan bireyler haline getirdiği varsayımları, televizyonu kitle gündemini oluşturan etkin bir araç haline getirmektedir. 1990'lı yıllarda Türkiye'de tecimsel televizyonların yayına başlamasıyla, toplumun ilgisi yayın farklılığının çoğalması ile tecimsel televizyonlara yönelmiş ve bu durum tecimsel televizyon yayınlarının etkisinin giderek artmasına ve takip edilmesine yol açmıştır.

Kitle iletişim araçları içinde ses ve görüntünün bir arada işlenmesi ve aktarılması esasına dayanan televizyon, iletişim sürecinin merkezinde yer almaktadır. Gelişmekte olan toplumlarda en önemli serbest zaman kavramı

televizyon seyri ile doldurulmaktadır. Televizyon karşısında fazla zaman harcayan hedef kitle, gösterilen her şeylerin yeniden anlamlandırılması ve tekrarlanabilir oluşu ile televizyonu kaçınılmaz biçimde "gösteri" mekanizmasına dönüştürmektedir. Böylece televizyon eğlence aracı ve kurmaca kaynağı olarak algılanmaktadır.

Günümüzde televizyon toplumsal birikimlerin kaynaştırıldığı bir mecra olmanın yanı sıra sahip olduğu ekonomik ve siyasal ilişkiler doğrultusunda program içeriklerine sahiptir. Bu bağlamda haber ve haber programları dışında "tartışma programları", bilgi edinilen ve fikir yürütülen mecralar olarak sunulmaktadır. Yazılı basında köşe yazarı olgusu ile karşımıza çıkan "söylem seçkini", "fikir önderi" kavramları televizyonun göze ve kulağa aynı anda hitap ediyor olması ile pekiştirilerek sunulmaktadır. Televizyon ile yaygınlaştırılan egemen siyasal, sosyal ve ekonomik görüşler kişiselleştirilerek izleyici üzerinde bir gündem oluşturulmaktadır. Çalışmanın özünde tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarındaki görsel ve içeriksel anlatı yapılarının ortaya konulması yatmaktadır.

Çalışmanın çıkış noktası; günümüzde var olan karmaşık iletişim ortamı içinde kitle iletişim araçlarının sahip olduğu varsayılan gücün kimler tarafından nasıl ve ne amaç ile kullanıldığıdır. Türkiye'de iletişim araştırmalarında özellikle de televizyonla ilgili çalışmalarda, yasadığımız ülkenin ekonomik, politik ve kültürel örüntülerinin anlaşılmasına açıkçası 'bize dair' olana ışık tutulmasının gerekliliğine duyulan inançtır. İzler kitle televizyon haberleri ile gündem ile olan bağlantısını görsel ve işitsel olarak kurmak ile beraber bültenlerin yoğun ve hızlı akışı bireyin olayla üzerine yeterli düşünmesini sağlayamamaktadır. Yayın planlaması içerisinde geniş bir zaman dilimi ayrılan tartışma programları ile izleyicinin gündem üzerine fikir sahibi olmasına yardım edilmekte fakat yayın kuruluşlarının sahip olduğu ekonomik ve politik kaygılar bu içeriği yönlendirebilmektedir. Antik Yunan'dan günümüze tartışma olgusunun geçirdiği dönüşüm bireyin mukayese kültürünü biçimlendirmektedir.

Bu çalışmada, günümüzde yaygın ve etkin kitle iletişim aracı olan televizyonun “bilgi verme” işlevinin öneminin ortaya konması ile beraber konu seçimi ve içerik oluşturulması açılarından tartışma programlarının sunumunun ve söyleminin incelenmesi temel amaç olacaktır. Çalışma süresince; tartışma kavramının tarihsel gelişimine, terimlerin etimolojisine, uzamlarına, tartışma programlarının görsel tasarımına, yöneltilen sorulara, işlenen konulara, katılımcıların kimlikleri, tercih edilen görsel ve işitsel materyallere değinilecektir.

Çalışmanın birinci bölümünde, kitle iletişim kavramının gelişim süreci ve önemi aktarılmakla beraber televizyonun sahip olduğu bilgilendirme misyonuna değinilmektedir. Bununla beraber uluslararası düzeyde yaşanan program türleri üzerindeki farklılıklara ve tür kavramı ile bu ayrımlamadan bahsedilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde televizyonda oluşturulan içeriğin en önemli yapı taşlarından olan televizyon programlarının anlatı yapısına ve bu yapının temellerine değinilerek televizyon programlarının tarihsel gelişimi ve programların temel öğeleri anlatılarak program türlerinin farklılığı gösterilmektedir.

Çalışma sonucunda; tematik haber kanallarının tartışma programlarında yer verdikleri konular gündem ile paralel ilerlemekte, belirli meslek gruplarındaki katılımcılara ağırlık verilmekte, program süresince birden çok konuya değinilmekte, bireysel tartışmalara da tanık olunmakta, konularla program süreleri arasında paralellik bulunmakta, “söylem seçkinleri” yaratılmakta ve anlatı yapısının unsurları ekonomik ilişkilerini de açıklamakta, varsayımlarına ulaşılması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde diyalektikten tartışma ve münazara’ya kadar kavramların tarihsel evrimine hem söz dağarcığı olarak hem de mekânsal olarak dönüşümleri özetlenme amacı güdülmektedir. Günümüzde hızlı ve çok habere ulaşmak amacıyla izler kitlenin tercihi olan tematik

kanalların yayın planları içerisinde yer alan tartışma programları içerik ve teknik olarak değerlendirilmekle birlikte içerik ve söylem çözümlemesi ile yayın politikalarının etkileri ortaya konulmaktadır.

Çalışma tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarını kapsamaktadır. Yapılacak çözümlemeler ile elde edilecek sonuçların tüm evrene genellenebilmesi için farklı sermaye gruplarına ait tematik haber kanallarından oluşması gerekmektedir. Tematik haber kanalları içinde izlenme oranı doğrultusunda NTV, CNN Türk ve Habertürk kanallarının aynı gün haftanın ilk günü pazartesi yayınlanan; "Oğuz Haksever İle Son Söz", "Tarafsız Bölge" ve "Sansürsüz" programları seçilmiş olup tartışma programlarının içeriklerinin ve anlatım özelliklerinin yansıma biçimlerinin anlaşılması hedeflenmektedir.

"Tartışma Programlarının Anlatı Yapısı Ve Söylemi: Tematik Haber Kanallarındaki Tartışma Programları Örneği" adlı bu tez çalışması, kuramsal çerçevenin ve ayrıntılı olarak ele alınan uygulama bölümünün değerlendirmelerinin yer aldığı "sonuç" ana başlığının içerisinde araştırmacının görüş ve önerileri ile noktalanmaktadır.

1. BÖLÜM: TARTIŞMA KÜLTÜRÜNÜN TARİHSEL SÜRECİNE BİR BAKIŞ

1.1. Tartışmanın Söz Dağarı

Tartışma kültürünün oluşması için önce hitabetten münakaşaya kavramların neler anlatmak istediğini bilmek gerekmektedir. Retorik'ten tartışmaya kavramların farklı coğrafyalardaki, dinlerdeki ve sosyal hayattaki gelişimi evrensel tanımlamaların değişken kabullerini ortaya koymaktadır.

1.1.1. Retorik; Söz Söyleme Sanatı

Toplumu oluşturan bireyler varlıklarını eserleri veya kendilerini ifade ettikleri sürece sağlarlar. Sözlü aktarım tarihsel verileri içermenin yanında insanı bulunduğu ortamda farkındalık yaratmaya kadar götürecek duyguyu da içermektedir. Gündelik yaşamda ileti döngüsünü çalıştıran en önemli öğe olan söz, yazı ile kalıcılığını, retorik ile sanatını ön plana çıkarmaktadır. Antik Yunan'dan günümüze retorik kullanımı altında yatan düşün farklılıklarına rağmen varlığını sürdürmektedir. Mahkemelerden siyasi platformlara, eğitim mecralarından kitle iletişim araçlarına kadar söz söyleme sanatı olan retorik, kendini anlamlandırmadan kullandırmaktadır.

Retorik'in amacı ikna etmektir ve ikna için kullandığı araçlar da düşünceler ve inanışlardır. "İkna sanatı. Retorik, başka insanları ya gelecekteki davranışları ya da inançları bakımından etkilemek için dili kullanmaktadır. 'Retorik' aynı zamanda formel ikna araştırmasını da ifade eder. Orta Çağ'da bu, akademik eğitimin şubesiydi; statü itibariyle gramer, matematik veya mantığın incelenmesine yakındı. Rönesans'ta retorik; siyaset ve hukukla ilgilenenler için pratik bir çalışma sahası olarak görülüyordu."[1]

Genel görüş retorik sanatının ilk olarak İ.Ö. 5.yüzyılda Sicilya'da ortaya çıktığıdır. Bununla ilgili farklı aktarımlar mevcuttur;

[1] Edgar, A., P. Sedgwick (Ed), **Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar**, çev. Mesut Karaşahan, İstanbul, Açılım Kitap, Eylül 2007, s.317.

"Rhetorica, ilk olarak, İ.Ö. V. yüzyılda Sicilya'da yöneticiler ile halk arasındaki arazi kavgalarının (İ.Ö. 466–461) neden olduğu bir çatışma ortamında doğmuştur. O dönemde Sicilya'nın başında bulunan diktatör yöneticiler (tyrannoi) askerlere dağıtmak amacıyla halkın topraklarına el koymuş ve bir kısım toprak sahibini de sürgüne yollamıştır. Bu olay beraberinde bir dizi ayaklanmalar ve karışıklıklar getirmiş ve bu iki diktatör devrilmiştir. Belli bir zaman geçtikten sonra, halkın eski topraklarına kavuşmasını sağlamak amacıyla, başına hukuk bilgisinden yoksun, eski olayları anımsayanlar ya da anımsadıkları varsayılanların bulunduğu halk mahkemeleri kurulmuş ve bu tür davalara bakmaya başlamıştır. Bu mahkemelerde halkın kendi hakkını, konuşma yetisini kullanarak savunması ve doğru olana en yakın şekilde konuşanın jüri üyelerini etkilemesi, konuşmanın çeşitli alıştırmalarla öğretilebilirliğini ortaya koymuştur. Bu öğretimin öncülüğünü ise ilk kez Agrigentumlu doğa düşünürü Empodekles üstlenmiş ve kurduğu geleneği öğrencisi Koraks'a ve onun da öğrencisi Teisias'a devretmiştir. Bu iki Syrakousailı öğretici yazdıkları elkitaplarıyla rhetorica sanatının ilk kurallarını belirlemiş, kurdukları rhetorica okuluyla gençlere ikna etmenin yollarını öğretmişlerdir."[2]

Richards ortaya çıkış sürecini şöyle aktarmaktadır; "Batıda retorik geleneğin milattan önce beşinci yüzyılda Sicilya'da kendiliğinden çıkmış bir uygulama olduğuna inanılır. Bu dönemden hiç bir metin kalmamıştır ama bir hikaye ya da masal vardır: Zalim Thrasybulus'un tahttan indirilmesinden sonra vatandaşlar el konulmuş topraklar üzerinde hak iddia etmek için mahkemeye başvurdular ve davalarını kazanmalarında yardımcı olması için ikna edici konuşmaları sistematik hale getirmeye başladılar."[3]

[2] Dürüşken, Çiğdem, **Roma'da Rhetorica Eğitimi**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001, s.7-8.
[3] Richards, Jennifer, **Rhetoric**, New York, Routledge, 2008, p.19.

Koraks ve Tisias, topluluk içerisinden belirlenen jüriler önünde kendini ifade etmeye çalışan mülk sahiplerine nasıl konuşmaları gerektiği hususunda yönlendirmektedir.

Yunan toplumunda sözlü iletişimin merkezinin farkına varılması retoriğin ortaya çıkışını araştıranlar için belirleyicidir. "Doğal konuşmacılar olarak, Yunanların konuşma sanatı olan retoriği keşfetmeleri sürpriz değildir. Genel tarihi toplulukta konuşma sanatı için eğitimin gerekliliğinin ortaya çıktığı beşinci yüzyılın ikinci çeyreği sırasında Sirakuza'da yeni kurulmuş demokrasi ile iç içedir. Mahkemede etkili konuşma üzerine yazılmış ilk el kitaplarını ürettikleri söylenen Tisias ve Koraks bu ihtiyaca ilk karşılık verenlerdendir."[4]

Değişen süreç Atina'da farklı yansımalar buldu. "Kısa süre içinde mahkemeler Atina yaşamının sosyal merkezi oldular. Yargıçlar hem ceza, hem de hukuk davaları olmak üzere bir çok suçlamayı dinliyordu. Vatandaşlar, bir kendi davalarını sunmak, bir de karşı tarafın savunmasını çürütmek için kendi konuşmalarını sunuyorlardı. Konuşmalarını süresini tutmak için bir su saati kullanılıyordu ve yargıçlar masum için ayrı, suçlu için ayrı türde kilden bir oy pusulasını oylama kutusuna koyarak oyluyorlardı. Davalar genellikle çoğunluk kararıyla sonuçlanırdı."[5]

Retorik, doğru ve işlevsel kullanıldığında yarar sağlamaktadır. Çünkü bilgi yoksunluğunun yarattığı zaaf'a kapılan yığınları ikna edebilmenin etkin yoludur ve siyaset sanatında aracı konumundadır.

Atina'nın siyasal özgürlüğünü yitirdiği Helenistik dönemde (İ.Ö 388–146) rhetorica siyaset meydanlarını bırakıp okul sıralarına çekilmiş, siyasal

[4] Worthington, Ian (Ed.), **Persuasion: Greek Rhetoric In Action**, London, Routledge, 1994, p. 5.
[5] Murphy, J. and Katula R., **A Synoptic History of Classical Rhetoric**, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2003, p. 8.

konuşmalar yerini okullarda okutulmak için yazılan ve sadece eğitim amacını güden söylevlere bırakmıştır.[6]

Retorik, "Sicilya'da zorbalığın çöküşünden sonra mülk sahiplerinin, kaybettikleri mallarına yeniden kavuşmak amacıyla davalarını savunmaları söz konusu olduğunda, tam da bu koşullarda ortaya çıkmıştır."[7]

Söz söyleme sanatı olan retoriğin doğru olabilmesi için bilgi birikimi olan kişiler tarafından kullanılması gerekir.

Değişen yönetim anlayışı beraberinde serbestliği getirmektedir. "Politik serbestlik, her şeyden önce konuşma özgürlüğü (isegoria) anlamına gelir. Konsey ve halk toplantıları, monarşi ve tiranlıktan kaynaklanan tekseslilığin yerini almıştır. Artık, siyasi kariyerini belirlemek için, kişisel tutkularını içinde saklayan herkesin bir gücü vardı; ayrıca siyaset adamı olarak olayları önceden görmek ve siyasi kariyer edinmek için topluluk önünde konuşmak, öğrenilmesi ve yapılması gereken bir durumdu."[8]

Antik Yunan'da retorik'le ilgili tanımlar bulunmaktadır; "Syrakousaili Koraks buna, 'ikna etme yaratısı' adı veriyordu; Aristoteles ise bunu, 'olması mümkün düşüncenin gücü' olarak tanımlar, yani bir sorun için inandırıcı olan savları bulma yeteneği, Quintilianus retorikayı, bene dicendi scientia (iyi konuşma bilimi), Cicero ise 'ikna etme amacını taşıyan konuşma' (dicere apposite ad persuasionem) olarak tanımlarlar."[9]

[6] Dürüşken, a.g.e., s. 9.
[7] Meyer, Mıchel, **Retorik**, çev. İsmail Yerguz, Ankara, Dost Kitabevi, 2009, s.7.
[8] Theodorakupulos, Vas. Th., **Attika Retoriğine Giriş**, çev. Sema Sandalcı İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2004, s.1.
[9] A.e., s.63.

Retorik hakkındaki görüşlerden biri de; “Retorik, belli bir durumda, elde var olan inandırma yollarını kullanma yetisi olarak tanımlanabilir. Bu, başka herhangi bir sanatın işlevi değildir.”[10] şeklindedir.

Retorik tanımları üç büyük kategoriye ayrılabilir:

1. Retorik dinleyicilerin manipüle edilmesidir (Platon).
2. Retorik güzel konuşma sanatıdır (Quintilianus’un ars bene dicendi’si)
3. Retorik ikna etmesi gereken ya da ikna etmeyi amaçlayan argüman ve söylemlerin (Aristoteles) sergilenmesidir.[11]

Her kavramda olduğu gibi retoriğin de alt açılımları vardır. “Söylenen sözün sağladığı üç tür inandırma tarzı vardır. İlki konuşmacının kişisel karakterine bağlıdır; ikincisi dinleyiciyi belli bir ruh haline sokmaya bağlıdır; üçüncüsüyse, konuşmacının kendisinin sözcüklerinin sağladığı tanıta ya da sözde tanıta.”[12]

Kelime anlamı olarak retorik; “Retorika (söz söyleme sanatı), ‘retor’ ve ‘reter’ kelimelerinden türemiştir; bu kelimeler de retoriksel konuşma sanatı anlamına gelen ‘phemi’ (demek), ‘lego’ (söylemek), ‘ero’ (bildirmek) fiillerine dayanmaktadır; oysa retoreia (hitabet) tanımı, söz söyleme sanatının gelişiminin tamamını kapsar.”[13]

Her dönem değişen toplumsal yapılar karşısında tanımlar üzerinde oynamalar gerektirir. “Klasik retorik ayrıca özellikle epistemoloji ve metafizik olmak üzere batılı felsefe geleneğinin dayanaklarını sorgulamaya motive edilmiş öğrenciler için verimli alanlar sağlamıştır.”[14]

---

[10] Aristoteles, **Retorik**, 9. Baskı, çev. Mehmet H. Doğan, İstanbul, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları, 2008, s.37.
[11] Meyer, a.g.e., s..9-10.
[12] Aristoteles, a.g.e., s. 38.
[13] Theodorakupulos, a.g.e., s. 63.
[14] Worthington, a.g.e., p. 78.

Retorik ile ilgili yeni tanım; “retorik bireyler arasındaki benzerlik ve farklılık üstünde durur ve mesafelerini somutlaştıran özel, kesin sorular aracılığıyla bu sorunu işler.”[15]

Söz söyleme sanatı sadece kavramsal boyut ile değil kullanım boyutuyla da dikkat yaratmaktadır. Rhetor terimi ise yine özgün bir Latince terim olan orator ile karşılanmış ve söz sanatı kuramcısı değil de uygulayıcısı anlamında kullanılmıştır.[16] Politik hatibin ya da tartışmacının amacı, yarardır: tartışma, sonuçları değil sonuçlara götüren yolları yani yapılacak en yararlı şeyin ne olduğunu saptamayı düşünür.[17]

Uygulayıcıların yanında uygulama alanları da çeşitlilik arz etmektedir. Retorik, gerçek ve eğretilemeli olanın, doğrudan varlığın ve geri planda olanın içinde yer alır, dolayısıyla, retorik dinsel zihniyetlerin ama aynı zamanda şiir ve romanda mecazi anlamlarla oynayan edebi yaratıcıların önceliğidir.[18]

Retorik, çeşitli görüşleri yansıtma aracı olmanın yanında eğitim ile toplumsal gelişimin filizlenmesinde de katkı sağlamaktadır. “Retorik bizi sadece daha ikna edici yaptığı için değil, aynı zamanda bizi kendimize dönük hale getirdiği için faydalıdır. Bu bağlamda eleştirel düşüncenin başlangıcını temsil eder. Retoriğin faydalı olduğu savunulur, çünkü iki farklı görüş arasından daha güçlü olanı fark etmemize ve olaylar belirsizken bir karar vermemize yardım eder. Bu pragmatik güdüye karşı gelen doğal ve sorgulanamaz görünen durumların dengesini bozmak için farklı açılardan tartışan farklı bir geleneğin izini sürmek mümkündür.”[19]

[15] Meyer, a.g.e., s. 16.
[16] Dürüşken, a.g.e., s. 2.
[17] Aristoteles, a.g.e., s. 52.
[18] Meyer, a.g.e., s. 9.
[19] Richards, a.g.e., p. 176-177.

Retorik, eğitim seviyesi düşük insanlar karşısında kısa etkin bir sanat iken, diyalektik uzun bir sürede az sayıda bilen kişinin gerçekleştirdiği, doğruya ulaşmayı amaçlayan bir sanattır.

Retorikten kanıtlamaya geçiş süreklidir, çünkü muhatap soru üstünde fikir yürüterek ya da soruyla açıkça hiç ilgilenmeyerek soruyu soru olarak belirginleştirir ve bu durumda konuşma tartışmaya dönüşür.[20]

Doğruya ulaşma süreci muhakeme ile mantığın önemini ortaya çıkarmaktadır. Mantık genellikle doğru muhakeme bilimi olarak düşünülür. Güzel söz söyleme sanatı yaygın bir şekilde ikna etme sanatı olarak düşünülür. Bu iki tanıma dayanarak, mantık ve retorik karşıt anlayış ve öğretimlerde görünmektedir: "İlk olarak, bilim ve sanat gerçekten farklı uygulamalardır; ve ikinci olarak, "doğruluk" anlayışı "ikna etme" anlayışından oldukça farklıdır. Dahası, şayet doğru olması beklenen kişinin potansiyel olarak daha ikna edici olabileceğini kabul edersek işler daha da karmaşıklaşır: şayet görevler (örn. Mantık kurallarına saygı görevi) ve haklar (örn. Retorik hareketleri kullanma hakkı) çatışırsa ne yapabiliriz?"[21]

Popkin, diyalektiğin yapısının retorikten ayrımını şöyle ifade etmektedir; "Şayet bilimsel prensipler biliniyorsa, (Aristoteles'in "epichreme" adını verdiği) diyalektik bir çıkarım yaygın olarak savunulan ama yanlış bir fikir üzerinde kalamaz. Bundan ötürü diyalektikçi tercihen doğru olduğu bilinen ama genellikle seviyeleri belirli herhangi bir bilime başvurmadan bir sonuca götürecek önermelere başvurmalıdır. Bu sonuca kadar, diyalektik kendi evrensel önerilerini yerleştirir: Belirli bir içeriği olmayan ve bu yüzden bütün bilimler için eşit olarak geçerli olan "ortak noktalar" adı verilen formal öneriler."[22]

---

[20] Meyer, a.g.e., s. 30.
[21] Weigang, Edda (Ed.), **Dialogue and Rhetoric**, Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 2008, p. 120.
[22] Popkin H. Richard, **The Columbia History of Western Philosophy**, New York, Columbia University Press, 1999, p. 61.

Retorik, Diyalektiğin eşdeşidir. Her ikisi de, aşağı yukarı, bütün insanların genel bilgi alanı içine giren ve belli bir bilime ait olmayan şeylerle ilgilidir. Dolayısıyla, herkes tarafından şöyle ya da böyle kullanılabilir bunlar; çünkü bir dereceye kadar, bütün insanlar zaman zaman görüşleri tartışma ve doğrulama, kendilerini savunma ve başkalarına karşı çıkma girişiminde bulunur.[23]

Tablo 1: Retoriğin hataları ve değerleri[24]

RETORİK		
	hata	**değer**
bilişsel	Kusurlu muhakeme çünkü Dayanaksız ya da akılcı olmayan unsurlara dayalı Boş laf kalabalığı figürleri	Tartışma şemaları Buluşsal olarak geçerli ve teksiri kavramak için uygun Gerçekçi kavramlar eğitimsel değer muhakeme
metodolojik	Aldatıcı yöntem, yüzeysel, entimematik ve aforistik formülasyonlara dayalı	Eleştirel açık fikirlilik
etik	Retorik aldatıcı ve sahte doğrular teşvik etmekten sorumlu olduğu için suçlanır.	Retorik ihtiyat, otorite karşıtlığı ve meydan okuma ile bağıntılıdır.
Sosyal	Retorik ayrımcılığı, demagojisi ve baştan çıkarma eğilimi yüzünden tehlikelidir.	Retorik açık görüşlülüğü, dogmatizm karşıtlığını, demokrasiyi ve hoşgörüyü temsil eder ve yüceltir.

Yunanlı'lara göre retorik siyasette oyların çokluğunu, toplumda araçların ve amaçların tartışılmasına dayanan demokrasinin olabilirliğini temsil eder.[25] Antik Yunan'dan günümüze farklı düşün sistemleri beraberinde filozoflarında retorik üzerine görüşleri bulunmaktadır;

IV. yüzyılın önemli düşünürlerinden Theodektes, rhetorica konulu bir eserinde rhetorica'nın amacından yola çıkarak onu, konuşmacının konuşma yetisiyle insanları istediği sonuca götürmesi olarak tanımlamıştır.[26]

[23] Aristoteles, a.g.e., s. 33.
[24] Weigang, a.g.e., p. 121-122.
[25] Meyer, a.g.e., s..20.
[26] Dürüşken, a.g.e., s. 5.

Sokrat, neyin adil, cesurca ve iyi olduğu gibi hayatımızı etkileyen ahlaki sorular ile ağırlıklı olarak ilgilenmiştir. Bu tür değerlere karşı diğerlerinin ilgisizliğini açığa çıkarmayı görevi olarak görmüştür ve o günün bilge insanlarının ahlaki düşüncelerdeki karışıklıklarını göstererek utandırması ile ün kazanmıştır. Yaklaşımı diğer konuşmacılara "cesaret nedir?" ya da "sevgi nedir?" gibi sorular sorarak başlamak ve cevaplarının limitlerini inceleyerek devam etmektir. Aradığı bir sözlük tanımı değil, bu tür hareket yollarının gerçek doğasıdır.[27]

V. yüzyıl'da para karşılığı eğitim veren gezgin felsefeciler olan Sofistler, retoriğin öncüsü olmamakla beraber gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Retoriği kullanarak varlığa, bilgiye ilişkin açıklamalar yapmaktadırlar. Sofistlere göre hem olası hem de kesin olgularla ilgili gerek yığınlar, gerek eğitimli insanlar karşısında retorik tek yöntem konumundadır. Kuşkucu düşüncenin gelişiminde önemli bir katkısı olan Gorgias da retoriği kullanan söz sanatçılarının ne kadar bilgiye sahip olduklarının tartışmalı olduğuna dikkat çekmektedir.

Gorgias, retoriği "psikagojik sanat" yani ruhlara rehberlik etme ve onları kazanma sanatı olarak tanımlar. Ruha ulaşmak için hitabet, dinleyicilerin duygularını cezbetmek amacı ile şiir dilinden retorik figürler ödünç alır. Konuşma figürleri paralel deyimlerde olduğu gibi sıradan dil yapısından ya da metaforda meydana geldiği gibi kelimelerin anlamlarından sanatsal uzaklaşmalardır. Rakiplerini alt etmek ile ilgili endişesi göz önüne alındığında, paralel deyim ve karşıt tez gibi konuşma figürlerini kullanması anlaşılabilirdir, zira bu figürler fikirleri, kısmen karşıt fikirleri bitiştirerek bunları görünür zıtlıklarının akılda çözülebileceği ya da en azından gerçekliğin doğal belirsizliği olarak yerleştirilebileceği dramatik bir ışığa fırlatabilir.[28]

[27] Law, Stephen, **Philosophy**, London, Dorling Kindersley Limited, 2007, p. 242.
[28] Murphy, J. and Katula R., a.g.e., p. 41.

Gorgias'ın rhetorica öğretisi tümüyle ikna etmeye yöneliktir. Ona göre rhetorica bir sanattır; konusu ise hukuksal ve siyasal konular başta olmak üzere, her şeydir. Rhetorica'nın malzemesi bilimsel doğrulardan değil, olasılıklardan meydana geldiği için, abartma tekniği kullanılarak küçük şeyler büyük, büyük şeyler küçük ya da eskiler yeni, yeniler de eski olabilir.[29]

Gorgias'ın düşün sistemi üzerine farklı görüşlerde bulunmaktadır; Gorgias hayalkırıklığı yaratmaya mahkumdu, çünkü en büyük orijinalliği sosyal beklentileri bilerek alt üst etmekte yatıyordu: sadece bir tür hitabı bir diğeri ile karıştırmakta değil, aynı zamanda retorik ve felsefenin kendisi arasındaki ayırımı aşındırmaktadır.[30]

Gorgias'ın iletişim modeli bir kişinin bir başkasına bilgi aktarması gerektiğinde birincisinin ikincisine bir şekilde düşünce iletmesini varsaymaktadır ve şayet bir yanlış anlama olmazsa alınan aynı düşünce olacaktır. Zira aynı şeyin aynı anda ayrı olarak birden fazla şey olması imkansızdır."[31]

Gorgias'ın öğrencisi olan önemli hatiplerden biri de İsokrates'tir. Liderlerini felsefe, politika ve retorik alanında yetiştirip, geliştirmek için eğitim sistemi oluşturmuştur.

Isocrates sadece hukuk mahkemeleri için çalışılmamasını, aynı zamanda bütün Yunan kültürünün yararı için konuşacak olan devlet adamlarının eğitilmesine de çalışılmasına inanmaktadır. Özellikle, konuşma ve yazma ile harekete geçirildiğinde dünyayı ideal bir yer haline getirebilecek Yunan ırkının ortak bir entellektüel kültürü olduğuna inanmıştır.[32]

---

[29] Dürüşken, a.g.e., s. 19.
[30] Wardy, Robert, **The Birth Of Rhetoric**, London, Routledge, 1996, p. 9.
[31] A.e., s. 19.
[32] Murphy, J. and Katula R., a.g.e., p. 51.

Isocrates'in retorik teorisinin çoğu Sofistler ve Antidosis arasında dağıldığından temel teorileri burada özetlenmektedir:

1. Konuşma insanları hayvanlardan ayırır ve medeniyeti mümkün kılar.
2. Güzel konuşma bir sanattır, bilim değil.
3. Bir konuşmacının eğitimi belli bir konuda uzmanlaşmış değil, engin olmalıdır ve felsefe eğitimini de içermelidir.
4. Ahlaki değerler öğretilemez ama politik hitap çalışması iyi vatandaşların örnek alınmasını teşvik edecektir.
5. Genel refah üzerine konuşan hatipler kanun dağıtıcılardan bile daha iyidirler çünkü onlarınki en üstün görevdir.
6. Hatiplerin konuşmaları adalet ve erdemi vurgulamalıdır.
7. Konuşmacı kamuoyu görüşünü etkileyebilir; her zaman erdem ya da adalete yönelik olmayabilir.
8. Bir konuşmacı için doğal yetenek çok önemlidir; doğal yeteneği olmayan bir adam yeterli bir konuşmacı olabilir ama asla harika biri olamaz.
9. Eğitim almamış bazı adamlar iyi hatipler olmuşlardır ama en iyi hatipler doğal yeteneklerini eğitim ile birleştirenlerdir.
10. İnsanın hem fiziksel, hem de zihinsel yetileri geliştirilmelidir. Dahası, aynı yöntemler ile geliştirilmelidirler; dolayısı ile sanatçılık seviyesine ulaşmak için konuşmada pratik egzersizler gereklidir.
11. Ses ve güven verme hitapta başarı için gereklidir.
12. Öğrenciler tek bir türde uzmanlaşmamalı, her türde hitabeti öğrenmelidir.
13. Her bir konuşma ve parçaları belirli bir duruma uygun hale getirilmeli; aynı konuşma bir başka adama uymayabilir.
14. Şiir çeşitleri kadar düz yazı çeşitleri vardır.
15. Politik hitap ezbere öğrenilemez, bir sanat olarak öğrenilip pratik yapılmalıdır.[33]

Toplumda saklı olan gücü ortaya çıkaran ve haklar üzerine görüş aktaran retoriktir. Bilgi ve idealar üzerine görüşleri ve Atina Akademia'sının

[33] A.e., p. 55.

kurucusu Platon, bu noktada gücünün her alanda kullanılabileceğini düşünmektedirler.

Plato'nun felsefesi modern felsefe anlayışlarından daha geniş bir kapsama ve daha farklı bir yönelime sahiptir. Önemli olan nokta, felsefenin bir dizi felsefi doktrinler değil, bir tür faaliyet olduğu ve ayrışmış değil, tamamen akılcı ve yoruma açık olduğudur.[34]

Platon'a göre politika ve mahkemeler söz konusu olduğunda ikna kavramı ortaya çıkmaktadır. Platon, retoriği kimi diyaloglarında yererken kimilerinde faydalı bir sanat olarak göstermektedir. Platon'a göre retorik bir ikna etme, bir inandırma sanatıdır.

Platon'un Retorik Prensipleri

1. Utanç kötü konuşmaktadır, konuşmanın kendisinde değil.
2. Konu ile ilgili bilgi konuşmacı için çok önemlidir.
3. Retorik en çok sonucun belirsiz olduğu şüpheli konularda faydalıdır.
4. Gerçek sanat şunlara dayanır:
    A. Konuşmacının tabiat bilgisine
    B. Konuşmacının ruh bilgisine
        i. Ruhların sınıf ve türü
        ii. Ruh nasıl etki eder ya da etkilenir
        iii. Sebeplerin ruhu nasıl etkilediği
    C. Konuşmacının ruhu büyüleme yeteneği
5. Bir hitabın bedensel bir yapısı ve dolayısıyla parçaları vardır (girizgah, öykü, tanıklık, delil, olasılıklar ve özetleme).
6. Retorik zor bir sanattır ama pratik yapmaya değerdir.[35]

Platon retoriğin yanlış kullanımını bir tür dalkavukluk olarak görmenin yanında bilgisiz insanları doğruya ulaştırması bakımından faydalı

[34] Popkin a.g.e., p. 35.
[35] Murphy, J. and Katula R., a.g.e., p. 31.

bulmaktadır. Retorik söz konusu olduğunda doğruluğun amaçlanabileceğine vurgu yapmaktadır.

Plato'nun diyalogları ilgimizi çekmektedir çünkü bir hitap yöntemi – soru ve cevap temelli konuşma modu – sunmaktadırlar ve retoriğin değeri üzerine iki ıraksak görüş içermektedirler. "Sokrates diyaloğu" ya da "Plato diyaloğu" genellikle Sokrates'in öznel konunun görmezden gelinmesini ikrar etmesi ile başlar. Diğer karakterlere sonuçta konunun daha iyi anlaşıldığı sorular sorar.[36]

Platon'a göre, dili yönlendiren gerçek değil, pathos (duyguları kavrama) ama aynı zamanda da sadece sonuçlarla ilgilenen ve kimi zaman taraf değiştiren, karşıt fikirleri savunmaktan ve çelişkili etkileri aramaktan sıkılmayan hatibin girişimidir.[37]

Batı düşüncesinin önemli filozoflarından Aristoteles'e göre retorik olası şeyler söz konusu olduğunda etkili bir yöntemdir.

Aristoteles mevcut tartışmada başvurulacak bir başka düşünürdür. Bunun iki temel sebebi vardır: Bir, Platon'dan ziyade konu ile ilgili geniş ve kapsamlı bir makale kendisine atfedilen ilk düşünür olarak "retoriğin kurucu babası" olarak Aristoteles düşünülür. Aristoteles'in yazdığı pek çok makale gibi, kendisini takip eden tüm retorik edebiyat için temel bir model görevi gören bu makale de aslında verdiği derslerin bir derlemesidir, bundan dolayı retoriğin klasik geleneğini şekillendirmektedir. İki, çeşitli tartışma yöntemlerine belirgin başvurularından ötürü, Aristoteles'in tartışması felsefe hitabında sıkça bahsi geçen üç yöntem, mantık, diyalektik ve retorik arasındaki ilişki sisteminin incelenme fırsatını sağlar.[38]

[36] A.e., p. 29.
[37] Meyer, a.g.e., s. 11.
[38] Frogel, Shai, **The Rhetoric of Philosophy**, Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 2005, p. 12.

Aristoteles, retoriği dúnamis, yani amacı eldeki bütün ikna yollarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bir okul ya da teorik bir aktivite olarak tanımlar: "retoriğin amacı ikna etmek değil, her alanda ikna etmek için neyin uygun olduğunu belirlemektir".[39]

Aristoteles'e göre üç tür söylev vardır: "Politik (uyarı), kutlama (gösteri) ve adli söylev. Siyasi söylev, etkileme ya da caydırma amacı taşır; gelecekle ilgilenir ne neyin işe yarayıp neyin yaramadığını ele alır. Kutlama söylevi, övme ya da kınama amacı taşır; şu anki zamanla ilgilenir, ayrıca sağlanacak yarar ve zararı gözetir. Adli söylev ise savunma ya da suçlama amacı taşır; geçmişle ilgilenir, haklılık ve haksızlığa bakar."[40]

Hitaplar üç kaynaktan alınan malzemelere dayanmaktadır: konuşmacı (yazar), sunulan konu ve sunumun yapıldığı kişiler. Bu sonuncusu dinleyicilerdir; sondur (telos), hitabın yapılma sebebidir. Dinleyiciler ya sadece seyircilerden ya da karar verici insanlardan oluşur. Şayet bir dinleyici karar verici birisi ise, geçmişdeki ya da gelecekteki olaylar ile ilgili karar verir: geleceğe dair karar veren bir müzakerecidir (kanun koyucu); geçmişe dair karar veren bir yargıcıdır ama konuşmacının sanatı nasıl kullandığını düşünen izleyici temel olarak şimdiki zamanda çalışır. Dinleyicinin türü ve konunun zamanı hitapların türlerini belirlediğinden bu üç tür olmalıdır: müzakere amaçlı, adli ve epideiktik.[41]

Aristoteles'in retorik üzerine yaptığı ayrımlamasını Meyer şöyle aktarmaktadır; Aristoteles'e göre, retorikte üç büyük tür vardır ve bunlar edebiyatta, roman ya da şiir türünde de bulunur. Retorikte etkileyici ve hoş bir üsluba odaklanmış, dinleyicinin övgü ya da yergileriyle rolü kesinlikle çok belirgin epidiktik (törensel söylev) türdür söz konusu olan. Yargılayıcı türde

[39] Weigang, a.g.e., p. 128.
[40] Theodorakupulos, a.g.e., s. 86.
[41] Murphy, J. and Katula R a.g.e., p. 64.

bir eylemin doğru olup olmadığı belirlenir; Tartışmacı türde ise yararlı ya da zararlı olana göre karar vermek gerekir.[42]

Aristoteles'e göre, retorik bir uygulayanın söylemi olarak dinleyenleri ikan etmeyi ya da harekete geçirmeyi amaçlar.

Aristoteles retorun konuşmacıları ve dinleyicileri yaş gruplarına ve ayrıca çeşitli şekillerde etkilenmiş özelliklere (iyi doğum, zenginlik, yüksek mevkilere yükselme diğer belirtilmemiş iyi şans türleri) göre gruplara ayıran bir demografik analiz yapmasını önerir.[43]

Yönetim sistemleri kullanılan söz sanatının anlaşılmasında da etkili olmaktadır. Retorik'inde Aristoteles, demokraside vatandaşlar için bu pratik sanatı incelemenin dört önemli avantajına değinir: "(1) doğru ve yanlış arasındaki farkı algılamamıza yardım etmek; (2) insanların nasıl harekete geçtiğini anlamamıza yardımcı olmak; (3) bir sorunun her iki tarafını da görmemize yardımcı olmak; ve (4) diğerlerinin savundukları fikirlere karşı kendimizi savunmamıza yardımcı olmak. Demokrasiyi anlamak için retoriği anlamak gerekir; ve retoriği anlamak için demokrasiyi anlamak gerekir."[44]

Aristoteles retoriğin yeri, önemi hakkında diyalektiğin etkisine önem vermektedir. "Retorik diyalektiğin aynı yansımasıdır çünkü her ikisi de uzmanlaşılmış bir bilimin sınırları içinde olanlardan ziyade herkesin bildiği yaygın konular ile uğraşır. Konuşmacılar öğrenmiş oldukları yöntemleri sergileseler de, spontane konuşsalar da retorisyenler neden başarılı olduklarını ya da olamadıklarını soruşturabilirler; böyle bir sorgulama bir sanatın işlevidir ve bu sanat da retoriktir. Retorik doğruyu ve adaleti korumak için (avukatlarının yeteneksizliği olmasa da bunlar her zaman galip geleceğinden), sıradan insanları bilgilendirmek için (onlar için göstererek

[42] Meyer, a.g.e., s. 18.
[43] Murphy, J. and Katula R., a.g.e., p. 99.
[44] A.e., p. 3.

anlatmak imkansız olduğundan), hiç bir tartışmayı kaçırmamamız için (zira retorik herhangi bir sorunun her iki yanını da sergiler) ve haksız saldırılardan korunmak için (özellikle fiziksel saldırıya uğrandığındığında kendini korumamak karşılık vermemek kadar utandırıcı olacağından) faydalıdır."[45]

Aristoteles retorik açısından üç genel ve sade iddia formüle etmektedir: 1. Retoriğin tartışma amaçları geneldir – diyalektik gibi retorik de tanım itibari ile herhangi bir bilime ait olmayan konuları ele alır. 2. Retoriğe duyulan ihtiyaç bir iddiayı kanıtlamak gerektiğinde ortaya çıkar – burada da Aristoteles diyalektik ve retorik arasında bir benzerlik çizer. Her ikisine de karşılıklı münhasır iddiaları destekleyen tartışmalar sağlamanın mümkün olduğu ihtilaf bağlamında ihtiyaç duyulur. Bunu anlayarak bu özellik retorik eleştirmenleri tarafından kullanılabilir. Aristoteles retorik çalışmanın her durumda ikna etme olasılıklarını belirleme imkanı verdiğini vurgular. Aristoteles buna gerçek, doğru ve adil şeylere birisini ikna etmenin daha kolay olduğu inancını da ekler. 3. Retorik bir sanattır (tekhne) – Aristoteles retoriğin başlı başına çok sevilen bir sanat olduğunu açıklamaktadır. Bir insanın kendisini konuşma ve muhakeme yolu ile savunamamasından değil de fiziksel olarak savunamamasından utanç duyması, özellikle konuşmanın fiziksel güç kullanımından daha yaygın olduğu düşünülürse çok anormaldir, demektedir Aristoteles. Aristoteles retoriğin olumlu ya da olumsuz değerinin diğer her sanatta olduğu gibi kullanıldığı her an ile belirlendiğini ilave eder:[46]

Ahlak kavramını yanında bilginin olasılıklığına önem veren Cicero; "genel bir tanımlama yaparak rhetorica'yı politikanın bir bölümü olarak göstermiş, orator'un görevini ise 'ikna etmeye yönelik bir biçimde konuşmak' şeklinde tanımlamıştır."[47]

[45] A.e., p. 62.
[46] Frogel, a.g.e., p. 24-25.
[47] Dürüşken, a.g.e., s. 5.

Cicero'nun amacı, Eski Yunan'ın klasik rhetorica anlayışını yenilemek ve rhetorica okullarını sadece rhetorica tekniklerinin öğretildiği yerler olmaktan kurtarmaktı. Ona göre rhetorica sadece kanıtlanabilir savları bulma yöntemi ya da biçem tekniği üzerine skolastik bir çalışma olmamalıydı.[48]

Murphy ve Katular, Cicero'nun hitabet sanatının temeline yönelik şunları aktarmaktadırlar; "Öğrenciyken Cicero hitabet sanatının beş farklı sanattan meydana geldiğini öğrendi: türetme, düzenleme, tarz, hafıza ve sunma. Bir diğer deyişle, hatip malzemesini yerleştirmenin yöntemlerini, söylevini inşa etmenin prensiplerini, süsleme tekniklerini, söylevi hafızada kalıcı hale getirme kurallarını ve mesajının fiziksel sunumuna rehberlik edecek kuralları öğrenmelidir."[49]

Cicero'nun "De Oratore" adlı eserinde bir retorik ustasının nasıl olması gerektiğine dair görüşleri yer almaktadır; "Bir hatip neyi, hangi sırada ve hangi usulde söyleyeceğini bilmelidir. Beni sadece güzel söz söyleme sanatının üstün tarzı ilgilendirdiğinden bu bölümler için olan kuralları sunmamı beklemeyin. Ne söyleneceğini belirlemek ve karar vermek aslında sıradan bir zeka sorunudur. Mükemmel hatip, her şeye rağmen, tartışma ve muhakeme mevzularını bilmelidir. Mükemmel hatip her zaman tartışmayı belirli bir andan genel prensibe taşır. Mükemmel hatip dilin kullanımında kendisini kusursuzlaştırır."[50]

"Bir hatip çakışan sesli ve sessiz harfler meydana gelmemesi için dile getirmeye niyetlendiği şeyleri önceden gözden geçirmek için zihnini eğitmelidir."[51]

Cicero konuşma konusuna ilişkin savlar bulunduktan sonra bunların etkin bir sonuca götürecek biçimde düzenlenmesinin öğretilmesi gerektiğini

[48] A.e., s. 56.
[49] Murphy, J. and Katula R., a.g.e., p. 154.
[50] aktaran A.e., p. 189.
[51] aktaran A.e., p. 191.

vurgular. Cicero rhetorica'daki geleneksel düzenleme bölümlerini kabul eder: Giriş, tartışılacak konunun anlatısı, taraflar tarafından onaylanan ve karşı çıkılan noktaların gösterilmesi, konunun kanıtlanması, karşı savların çürütülmesi, sonuç.[52]

Cicero'ya göre konuşmacı; "En azından benim görüşüme göre bütün büyük konuların ve büyük sanatların bilgisine [scientia] sahip olmadığı sürece hiç kimse övgü dolu bir konuşmacı olamaz; zira konuşması konuları anlayışının [cognitio] içinden yeşermeli ve taşmalıdır. Konuşmacı konuyu algılayıp anlamadığı sürece konuşmasında belli bir önemsiz ve çocuksu bir ifade olacaktır. Aslında kendimizinkiler başta olmak üzere konuşmacıların omzuna böyle önemli toplumsal ve kişisel konularda yük bindirmek istemesem de, bence bilmeleri gereken bir şey yok; konuşmacının gücü ve güzel konuşma mesleğinin kendisi sunulan konu ne olursa olsun kendisi tarafından zarif ve uzun uzadıya konuşulacağını taahhüt ve vaad etmektedir."[53]

Roma'da rhetorica kürsüsünde gramer ve retorik üzerine eğitimler veren Quintilianus'a göre, "retorik iyi söyleme sanatıdır, çünkü hem söylemin tüm yetkinliklerini hem de hatibin ahlakını kucaklar, çünkü iyi insan olmadan gerçekten iyi konuşmak mümkün değildir".[54]

Quintilianus, insanı 'güzel' ve 'asıl gerçeği' ulaştıracak olan rhetorica sanatının erdemsiz bir insanın eline geçtiğinde akıl almaz derecede yıkıcı olabileceğine inanmaktadır.[55]

Quintilianus'un eğitim sürecinde topluluk içerisinde bireyin var olmasını amaçlar; "büyük düşünce sistemleri yaratmaktan çok, insanları toplumun

[52] Dürüşken, a.g.e., s. 67.
[53] aktaran Wardy, a.g.e., p. 95.
[54] Meyer, a.g.e., s. 12.
[55] Dürüşken, a.g.e., s. 88.

çarkının dişleri olmaktan kurtarıp birey birey olarak eğitmek ve sonuçta üstün orator'lar yaratmaktır."[56]

Farklı coğrafyalar ve zamanlar içerisinde hitabet kendine o iklimin özelliklerine haiz bir yapı almaktadır. Arap retoriği lisanı kullananın iletişimsel ihtiyaçları ile buluşturur. Ancak Arapça'daki retorik Arap grammerinden ayrı bir disiplindir. Arap retoriği iletişimsel amaçlara gebe konuşma hareketleri ile ilgilidir. Bundan dolayı kişiler arası iletişimde belirgin bir rol oynar. Arapça'daki retorik konuşma hareketi bilgisi ile içerik bilgisini birleştirir. Arapça'daki retorik konuşma hareketleri üretme ve algılamanın psikolojik işlemleri ile doğrudan bağıntılıdır.[57]

Arapça retorik ilk olarak etkin hitap ile ilgilidir ve aşağıdakiler gibi bir dizi kriterleri vardır:

1. Güzel sözle ifade için gerekli kelimelerin seçimi;
2. Sunumun iyi oluşturulması;
3. İzleyicilerin psikolojik ve ideolojik durumunu cezbedecek uygun tarzın seçimi;
4. Etkili bir girişin ve sonucun kullanılması;
5. Metni alanlar üzerinde psikolojik olarak etkili bir hitap üretmek.[58]

Felsefeden edebiyata kadar geniş bir kültür ve bilgi birikimine sahip Ibn al-Muqaffac retoriği "veciz" olarak tanımlar. Retorik incelemeler açısından aşağıdakiler gibi bir dizi olumlu katkısı ile tanınır:

1. Parti ve arabuluculuk konuşmalarında yumuşak laf kalabalığı kullanma önerisi;
2. Düzyazıda stilistik giriş zerafeti kavramının tanıtımı;

[56] A.e., s. 112.
[57] Abdul-Rauf, Hussein, **Arabic Rhetoric**, Abingdon, Routledge, 2006, p.1.
[58] A.e., p. 24.

3. Hitabın tartışma, münakaşa, protesto, cevap, kafiyeli düz yazı, şiir, toplum konuşmaları ve kendi görüşüne göre hepsinin veciz olarak karakterize edilmesi gereken yazılara bölündüğü metin tipolojisinin tanıtılması;

4. Veciz ve laf kalabalığı açısından hitabet kavramları ve durumun içeriğinin tanıtılması.[59]

Hussein Abdul-Rauf, "Arap Retoriği" adlı eserinde Arap retoriğini beş ana prensip üzerine oturtmuştur:

1. Hitap kelimelerinin seçimi
2. Sunumun iyi hazırlanmış olması
3. Dinleyenlerin psikolojik ve ideolojik durumuna uygun tarzın seçimi
4. İyi bir girişin ve iyi bir sonucun içerilmesi
5. Metni alanın üzerindeki psikolojik etki [60]

Retorik tartışmaya direnme sadece sosyal ya da ideolojik olmadığı gibi üretilmiş bilimsel belgeler gibi sadece niceliksel çıktılar ile de sınırlı değildir. İsteksizlik iletişim ve belagatın tabiatına kadar uzanır. Bilimsel raporlardan politik mevki kağıtlarına kadar herşey için alt yapı sağlayan batı belagatı genellikle aşağıdaki şekilde bazı çeşitliliklere sahiptir:

• Temel;
• Problem;
• Hipotez ya da önerilen teklif;
• Test etme araçları;
• Kanıt;
• Kanıtların ne anlama geldiğine dair tartışma;
• Muhtemel karşı tartışmaların tekzipi; ve
• Sonuç ve tavsiyeler.[61]

[59] A.e., p. 35.
[60] A.e., p. 93-94.
[61] Nısbett, Richard, **The Geography Of Thought**, New York, The Free Press, 2003, p.196.

19. yüzyılın önemli düşünürlerinden; Kenneth Burke'nin çağdaş retorik teorisi ve eleştirisi üzerindeki etkisi dramatizm, diyalektikler ve sözcük bilimi teorilerinden tamamen ayrılabilir olmadığı gibi kendisinin politika, estetik, metafizik ve komedi yönteminden de ayırılamaz. Aslında, kendisinin retorik perspektifinin genişliği – retoriği entellektüel konuşmaya ait daha büyük tarihi olaylara aktarma ve bunları belagat teorisi ile aşılama yeteneği – en büyük retorik mirasıdır.[62]

Antik Yunan'dan günümüze değişen siyasal, sosyolojik ve ekonomik dengeler beraberinde gündelik yaşamda kullandığımız ama etkisinin boyutlarını bilmediğimiz söz söyleme sanatı, hitabet ya da retorik toplumun temel dinamiklerine yön veren ve dönüştüren bir öğe olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.2. Karşıtlıklardan Akıl Yürütme; Diyalektik

Söz'ü kullanmak sadece kavramların dile getirilmesi olarak bakılmamalıdır. İnsan düşün sürecinde karşılıklı ya da kendi kendine tartışma olgusuna başvurmaktadır. Tartışma olgusu Antik Yunan'da "diyalektik" kavramı ile kendine temel sağlamaktadır. Diyalektik, eyitişim, akıl yürütme v.b. tanımlamalarla tartışma süreci bilgi'yi kullanarak sonuca ulaşmayı hedeflemektedir. Tarihsel süreçte "diyalektik" günümüze çeşitli düşünürler tarafından tanımlanmaktadır.

Gerçekliği ve onun çelişmelerini incelemeye yarayan ve bu çelişmeleri aşmayı sağlayan yolları aramayı öngören akıl yürütme yöntemi, eytişim.[63]

"Diyalektik" kavramı Dil Derneği tarafından, "Doğanın, toplumun ve düşüncenin durmayan bir devinim ve değişim içinde bulunmaları, bunlardaki evrimin her şeyde var olan iç çekişmelerin çatışması sonucu ortaya çıkması

[62] Jost, W. and W. Olmsted (Ed.), **A Companıon To Rhetorıc and Rhetorıcal Crıtıcısm**, Malden, Blackwell Publishing Ltd., 2004, p. 154.
[63] http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=diyalektik, Erişim Tarihi: 15 Aralık 2009.

olgusu, eyitişim: Başarılı politikacılar, dün, bugün ve gelecek arasındaki diyalektik ilişkiyi daima göz önünde tutarlar."[64] olarak açıklanıyor.

Etimolojik olarak, "diyalektik"in felsefi birçok terim gibi Yunanca'ya dayandığını görmekteyiz. "Karşılıklı konuşma" ve "konuşma sanatı" anlamlarını taşıyan diyalektikten anlaşılması gereken güzel ve iyi söyleme sanatı değil, konuşma olgusu ve eylemindeki yöntem, anlama, çıkarsama, çözümleme, yargılama, sonuca ulaştırma, düşünceyi geliştirme ve değiştirmedir. Ancak felsefede bu kavram daha çok tartışma "sanatı" "yeteneği" ve "isteği" gibi anlamlarda kullanılmaktadır.[65]

Çeşitli olasılıkları göz önünde tutarak yöntemli düşünme sanatı. Doğrulara ulaşma yolunda tartışmayı temel alan usullerin tümü. Karşıtların karşılıklı edimiyle ve sonunda onların belli bir çözüme ulaşmasıyla belirgin evrensel ve düşünsel oluşum.[66]

Diyalektik sözü, doğrudan doğruya Yunancanın tartışma demek olan dialegein sözünden gelir ve karşıt düşüncelerin, zıt düşüncelerin mücadelesini ifade eder.[67] ["*diaektikos*: konuşmada ve tartışmada usta: *he dialektike*: tartışma, akıl-yürütme, savlama, kanıtlama vb. sanatı veya ilmi][68]

Diyalektik, tabiatın, toplumun ve düşüncenin gelişmesini yöneten en genel kanunların bilimi.[69]

---

[64] Dil Derneği **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, İkinci Baskı, Dil Derneği Yayınları, Ankara, 2003, s. 326-327.
[65] Yenişehirlioğlu, Şahin, **Felsefe ve Diyalektik**, Maya Yayınları, Ankara, 1985, s, 25.
[66] Timuçin, Afşar, **Felsefe Sözlüğü**, İstanbul, Bulut Yayınları, 2000, s.101.
[67] Politzer, Georges, **Felsefenin Temel İlkeleri**, 2. Baskı, İzmir, İlya İzmir Yayınları, 2008, s.38.
[68] Peters, E. Francis, **Antik Yunan Felsefesi Terimleri Sözlüğü**, çev. Hakkı Hinler, İstanbul, Paradigma Yayınları, 2004, s.65–66.
[69] Rosenthal, M., P. Yubin, **Felsefe Sözlüğü**, çev. Aziz Çalışlar, 5. Basım, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1997, 114.

Diyalektik bir tartışmada soranın amacı, bütün araçlarla karşısındakinin fikirlerini çürütmekken, yanıtlayanın amacı bundan etkilenmemektir.

Doğa, toplum ve bilinç olaylarına eyitişim yöntemiyle tanımak, onlar üstünde düşünmek ve onları insansal eylemle etkileyebilmek için;

1. Onları somut bütünlükleriyle ele almak gerekir.
2. Onları bütün yanlarıyla ele almak gerekir.
3. Onları bağımlılıkları içinde ele almak gerekir.
4. Onları devimlilikleri içinde ele almak gerekir.
5. Onları çelişmeleri içinde ele almak gerekir.
6. Onları değişkenlikleri içinde ele almak gerekir.
7. Onları gelişkinlikleri içinde ele almak gerekir.[70]

Diyalektik yöntem üzerine yapılan tanımlamalarda farklı yöntemler ile eklemlere gidilebilinmektedir. "Tümevarım yöntemi; değişik tekil durumlardan ve deneylerden kalkarak genel sonuçlara varmaktır. Tüme varımsal mantık işlemleri olasılıkla çok yakından ilişkilidir; çünkü somut ve tekil bilgi veya deneylerden kalkarak elde edilen sonuçlar, asla tam, kesin ve geçerli bir çıkarımın sonucu olamaz. Her zaman yeni kanıt ve deliller ortaya konabilir. Tüme varımla elde edilen sonuçların sağlamlılığı öncülleri oluşturan önermelerin sağlamlılığına ve doğruluğuna bağlıdır."[71]

Tartışma metodu olarak bakıldığında, diyalektiğe veri sağlayan bir uslamlama metodudur. Diyalektiğe benzer olarak retorik de kanıt sağlamaya yöneliktir, ancak retorik, diyalektiğin tersine dinleyeni etkilemek ve ikna'ya yönelik yapılan konuşmalarda argüman sağlamaktadır.

Fiziksel ve insansal çevre düşünce ve istenç oluşumlarının yönlendirilmesine yardımcı olacaktır; insanlar, yaşam ve dünya üzerinde

[70] Hançerlioğlu, Orhan, **Felsefe Sözlüğü**, 11. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1999, s.111.
[71] Çüçen, A. Kadir, **Felsefeye Giriş**, 4. Baskı, Bursa, Asa Kitabevi, 2005, s.26.

daha geniş bir bakış açısına sahip olmaya başlamışlardır. İnsanlar bilgi açlığı içindedirler. Güzellik duyumu ve pratik enerji ve istek bu dönemde politika, din, ahlak, edebiyat ve felsefe alanında hızlı gelişmenin yaşanmasına neden olacaktır.[72]

Söylev sanatını, topluluk önünde bir konuyu ya da mahkemelerde jüri karşısında adli bir konuyu savunma temelli konuşma yaparken görmek olanaklıdır. Diyalektik her ne kadar birçok alanda uygulanabilecek bir yöntem olarak görünse de, konu çeşitliliği uygulamada etkili olmaktadır.

Retorik, pratik sorunlarla ve özellikle siyasetle ilgilidir. Bundan başka, sırf tartışma zevki için kullanılan bir diyalektik ve bir de nesnel bir diyalektik vardır. Nitekim bilimsel bir retorikten de söz edilebilir. Nesnel diyalektik, araştırma üzerinde temellenen *septik* ile başkasının araştırmalarını inceleme konusu edinen *pirastik*'e ayrılır. Tartışma diyalektiği ise görünürdeki zaferi amaç edinmiş olan *eristik* ile görünürdeki felsefe ile üne kavuşturmayı amaç edinmiş olan *sofistik*'e ayrılır.[73]

Elealı Zenon'un diyalektik düşüncesi ve yöntemine yönelik değişik görüşlerde bulunmaktadır. Parmenides'in dinleyicisi ve öğrencisi Elealı'lı Zenon okulun kavgacısı, abese indirgeme ile kanıtlama metodunun bulucusu, diyalektik ve sofistiğin babasıdır.[74]

Usçu filozof Elea'lı Zenon, Parmenides'in değişmez tek varlık kavrayışından çıkardığı savları sağlamlaştırmak için kanıtlar öne sürerek diyalektiğin kurucusu oldu.[75]

---

[72] Thilly, Frank, **Yunan ve Ortaçağ Felsefesi**, çev. İbrahim Şener, İstanbul, İzdüşüm Yayınları, 2002,s.20.
[73] Hilav, Selahattin, **Diyalektik Düşüncenin Tarihi**, 3. Basım, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1997, s.47.
[74] Weber, Alfred, **Felsefe Tarihi**, çev. Vehbi Eralp, 5. Basım, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1993, s.19.
[75] Timuçin, **Felsefe Sözlüğü**, s.101.

Aristoteles Zenon'u diyalektik yöntemin kurucusu sayar. Zenon'un bu kanıtlama yöntemine Aristoteles'ten bu yana diyalektik adı verilir. Bu yöntem belli bir soruya karşılık olacak yanıtları araştırarak bir sonuca varmaya dayanır. Bir başka deyişle diyalektik bir kişinin görüşünü kendi öne sürdüğü ilkelerden yola çıkarak çürütme sanatıdır. Yöntemin özü çelişmezlik ilkesine dayanır. Tek bir yolun açık olduğunu göstermek için öbür yolların kapalılığını belirlemek de diyebiliriz.[76]

Bunun için Aristoteles ona diyalektiği icat eden diyor ki kendi koyduğu öncülden değil, karşı tarafın kabul ettiği öncülden başlayarak kanıtlama sanatıdır.[77]

Diyalektik yöntem; düşünmenin çelişiklerin üzerinde yükselmesiyle veya çelişkileri ortadan kaldırarak ilerleme biçimine diyalektik düşünme denir.[78] Elealı Zenon yöntemini uygularken şu yolu izler; önce muhalifinin temel varsayımını kabul eder ve buradan tek ve aynı sorun için birbiriyle tamamen çelişen iki ayrı sonuç çıkarır, böylece muhalifi bu çıkmazdan (aporia) ne kurtulabilir ne de onu düzeltebilir; sonuçta tüm beklentilere karşın birbirini dışlayan, ama kaçınılmaz olarak iki ayrı sonuca yol açan temel varsayımından vazgeçmek zorunda kalır.[79]

Zenon, ünlü kanıtlarıyla, karşısındakinin kabul etmiş olduğu ilkelerden yola çıkarak onu çürütme sanatı olarak eyitişimi kullanmıştır.[80]

Zenon, önerinin kendi kendine olumsuzlaştırma ile uyguladığı diyalektik metot mantıksallık taşımaktadır. Zenon önce hareket ve çokluğun varolduğunu kabul edenlerin iddialarını teslim eder, yani sırf tartışmanın mümkün olması için onları geçici olarak doğru kabul eder veya bu kabulü

[76] Timuçin, Afşar, **Düşünce Tarihi**, I. Cilt, 5. Basım, İstanbul, Bulut Yayınları, 2004, s.200.
[77] Ülken, Hilmi Ziya, **Felsefeye Giriş–1**, 1. Baskı, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2008, s.106.
[78] Çüçen, a.g.e., s.29.
[79] Capelle, Wilhelm, **Sokrates'ten Önce Felsefe**, çev. Oğuz Özügül, İstanbul, Pencere Yayınları, 2006, s.127.
[80] Hançerlioğlu, a.g.e., s.105.

onlara bahşeder. Sonra bu iddiadan çıkması gereken sonuçları ortaya koyar. Bu sonuçlar kendi aralarında birbirleriyle çelişik veya bu iddiayı ileri sürenler tarafından kabul edilemeyecek olan sonuçlardır. Bu sonuçların yanlış olması, onların dayandıkları iddianın yanlış olması demektir. Söz konusu iddianın yanlış olması ise bu iddianın tersi olan tezin doğru olmasını gerektirir. Sözünü ettiğimiz iddia, hareket ve çokluğun varolduğu iddiası olduğuna göre, onun tersi olan tez de onların varolmadığı veya gerçek olmadığı tezidir.[81]

Mantık ve diyalektik için ortaya koyduğu yöntem; Zenon diyalektiği, ihtimali, gerçeğe benzer ve yakın olanı konu alan bir tartışma metodudur. Bu metod, paradoksal olup muhtemel önermelerle mümkün öncüllere dayanmak zorundadır.[82] Zenon; tartışmalarda mantıksal uslamlamayı karşısındakini çelişki ve paradoks tuzağına düşürmek için kullanırdı.[83]

Diyalektik süreç beraberinde savların kanıtlanması ihtiyacını yaratmıştır. Zenon'da buradan hareketle kendi düşün yapısının ortaya çıkaracak ve destekleyecek kanıtlar ortaya çıkarmaktadır.

Zenon'un kanıtları;

1. Birinci şekil şudur: Zenon hareketin imkansızlığını hareketlinin hedefine ulaşmadan önce onun yarısını, daha önce bunun da yarısını kat etmeye mecbur olması ile ispat ediyor.
2. Akhilleus kanıtı diye tanınmıştır. Koşuda en hızlı olan en yavaş gidene asla yetişemez. Zira arkadan gelen kaçanın hareket ettiği noktaya ulaşarak işe başlamak zorundadır. Öyle ki, en yavaş giden daima biraz ileride olacaktır. Bu kanıt Akhilleus'un kaplumbağayı asla geçemeyeceği şeklinde paradoks ile ifade edilmektedir.
3. Akhilleus'un oku diye tanınmış olan kanıttır. Ok atıldığı zaman hep bir yerde hareketsiz durmaktadır. Bu da zamanın bölünebilir anlar toplamı

[81] Arslan, Ahmet, **İlkçağ Felsefe Tarih 1**, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006, s.249.
[82] Bolay, Süleyman Hayri, **Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü**, 10. Baskı, Ankara, Nobel Yayınları, 2009, s.82.
[83] Sahakıan, S. William, **Felsefe Tarihi**, çev. A. Yardımlı, İstanbul, İdea Yayınları, 1995, s.21.

olduğu hakkındaki varsayımın sonucudur. Bu varsayım reddedilirse, kıyas da ortadan kalkar.[84]

Aristo'ya göre diyalektiğin kurucusu olarak tanımladığı Zenon dışında diyalektiğin geliştirici olan Herakleitos değişimin ve hareketliğin sürekliliği üzerine geliştirici fikirlerde bulunmuştur.

Herakleitos tartışmalı karşıtlığı evrenin en temel özelliği, değişmez özelliği olarak belirliyor, karşıtlığın değişmezliğini göstermeye çalışıyordu. 'Varız ve yokuz' diyen Herakleitos'a göre evrende sürekli bir savaş ya da bir karşıtlar çekişmesi vardır, evreni ayakta tutanda bu çekişmedir.[85]

Herakleitos, her şeyi yönlendiren şeyin ancak akıl ile anlaşılabileceğini söylemektedir. Bilinçli bir zihin etkinliği olmadan mutlak gerçeklik üzerinde yorum yapılması olanaklı değildir.[86]

Herakeitosta'ta her şeyin göreli olduğu görüşü evrensel göreliliği ifade etmektedir. Herakleitos'a göre; her şey, nitelik açısından sürekli bir dönüşüm halindedir ve ateş bu talebi karşılayabilmektedir. Herakleitos'un ateşi, öncüllerinin durağan temel ilkesi değildir; bu diğer şeylere dönüşen, sürekli bir değişim halinde olan bir olgudur.[87]

Herakleitos'un felsefi görüşü; temel madde olarak ateşi görüyordu; bir ateşin alevi gibi her şey, başka bir şeyin ölümüyle doğar. 'Ölümlüler ölümsüzdür, ölümsüzler ölümlüdür ve yaşayan birisi başka birisinin ölümünü, ölen birisi de başka birisinin yaşamını yaşar.' Dünyada birlik vardı, ama bu birlik karşıtlıkların birleşmesinden doğar. 'Her şey tek bir şeyden, tek bir şey

[84] A.e., s.106.
[85] Timuçin, **Felsefe Sözlüğü**, s.101.
[86] Thilly, a.g.e., s.53.
[87] A.e., s.51.

de her şeyden oluşur' ama çok şeyin, Tanrı olan tek bir şeyden daha az gerçekliği vardır.[88]

Siyasal, sosyal ve ahlak konusunda doğa kanunlarının temel alındığı, insanlara tek tek değer verilmesi gerektiğini düşünen sofistler, hitabet sanatını kullanarak para karşılığında ders vermektedirler.

Sofistlerin diyalektiği ise, haklıyı, haksızı, doğruyu yanlışı, bütün tezleri bir müdafaa aleti, bir spekülasyon gayretidir. Onlar bu gayreti sabit ve ortak bir hakikatin olmadığını göstermek için olumsuz manada kullandılar.[89]

Batı düşünce tarihinde diyalektik yöntem üzerinde muhakemeler yapmış olan Sokrates'e göre; yanlış kanıların yok edilmesini amaçlayan olumsuz diyalektik vardır. Sokrates'te diyalektik tartışma yöntemine dayanır. Bu yöntemde karşıdakinin tanımlarının mantıksal sonuçlarını çıkartmasından ya da tanımların çelişkilerini vurgu yaparak fikirlerin çürütülmesi amaçlamaktadır.

Tümevarım ve onun sağladığı tanımlama Sokrates'çi düşünce yönteminin başlıca aracıdır, ancak tümevarımın ve tanımlamanın aracı diyalog'dur. Bu yüzden Sokrates'in yöntemine genel olarak diyalog yöntemi ya da karşılıklı konuşma yöntemi diyebiliriz. Sokrates karşısındakine kısa sorular soruyor, bu sorularla onu doğruyu aramaya yöneltiyordu. Diyalog onda her zaman iki evrelidir: birinci evre alay (eironeia) evresidir, bu evrede Sokrates karşısındakinin zihnini yanlış bilgilerden arındırır, hiçbir şey bilmeyen bir insanın tutumuyla bir şeyler öğrenmek istercesine karşısındakini sorguya çeker, sonunda onu küçük düşürmeden hafif bir hoşgörüyle güç durumda bırakır, açmaza düşürür, bir şey bilmediğini benimsemeye zorlar. Bundan sonra, belki de ebe olan annesinin verdiği esinle doğurtma

[88] Russell, Bertrand, **Batı Felsefesi Tarihi-İlkçağ**, çev. Erol Esençay, İzmir, İlya Yayınları, 2001, s.76.
[89] Bolay, a.g.e., s.82.

(maieutike) olarak düşündüğü evre gelir. Bu evrede doğru bilgiye, çözüme yönelinecektir. Sokrates önceki evrede yanlış bilgilerden arınmasına önayak olduğu kişiyi bu evrede bilgilenmeye iter. Onun yaptığı, insanda varolduğuna inandığı bir şeyi ortaya çıkarmak için yardımcı olmaktır.[90]

Sokrates'in yöntemi alay'a almak gibi görünmesinin yanında temelinde sorularla sonuca ulaşma yatmaktadır. "Sokrate alayı (l'ironie socratique); Tesadüfün öğrencileri yaptığı kimselerin çoğu kez önemsiz bir soru ile yanına yanaşarak, önce bilgileri önünde eğilmekle başlıyor; sonra yavaş yavaş, ustaca ortaya attığı bir takım sorularla, iyice bilmediklerini yahut hiç bilmediklerini itirafa onları mecbur ediyor ve sorularına devam ederek onları gerçekten öğrenmeye yöneltiyordu."[91]

Sokrates'in amacı göstermek değil bulundurmaktı ya da doğurtmaktı.[92] Sokrates'e göre eyitişim, bir doğurtma yöntemiydi. Sokrates bu yöntemle, bir tartışmada, karşıt düşünceleri ortaya çıkarır ve bunları karşısındakine çözümleterek gerçeği doğurtmaya çalışırdı.[93]

Sokrates yönteminin amacı evrensel yargılamalara ulaşabilmektir. Sokrates, her biri sorgulama niteliğinde olan tartışmalarında bunu kullanmaktadır. O, konu hakkında diğer katılımcılardan daha fazlasını bilmediğini varsayar; gerçektende, genellikle onlardan daha az bildiğini itiraf etmektedir. Böylece onların kendilerini durumun üstadı gibi hissetmelerini sağlar ve daha sonra onların kendileriyle çelişecekleri saptamalarda bulunur. Yaptığı tek şey, onların düşüncelerini, kendi düşünce kanalına yönlendirmektedir.[94]

---

[90] Timuçin, **Düşünce Tarihi**, s.212.
[91] Weber, a.g.e., s.44.
[92] Timuçin, **Felsefe Sözlüğü**, s.102.
[93] Hançerlioğlu, a.g.e., s.105.
[94] Thilly, a.g.e., s.99.

Sokrates, tümevarım oluşumunu kullanarak bir tanımlamada bulunur. Bu tanımlamayı örneklerin yardımıyla ortaya koyar; ardından diğer örneklerle sınayarak tatmin edici bir tanımlamaya ulaşıncaya kadar uğraşacaktır.[95]

Sokrates'in felsefi çözümlemelerinde kullandığı yöntem beş ayrı yapıya sahiptir.

1. Yöntem kuşkucudur.
2. Yöntem konuşmaya dayanmaktadır.
3. Yöntem kavramsal ve tanımsaldır.
4. Sokrat yöntemi deneysel ya da tümevarımsaldır.
5. Yöntem aynı zamanda tümdengelimsel bir yapıya sahiptir.[96]

Bertrand Russell'ın "Batı Felsefesi Tarihi" adlı eserinde Sokrates'in soru-yanıt yöntemi; soru-yanıt yöntemi -ya da daha genel olarak, zincirlenmemiş düşünme alışkanlığı- mantıksal tutarlılığı geliştirme eğilimindedir ve bu yüzden de yararlıdır. Ama amacın yeni gerçeklerin bulunması söz konusu olduğunda oldukça elverişsizdir.[97]

Sokrates karşısındakini de diyalektik sürece katmayı hedefleyen bir yöntem kurgulamaktadır; Sokrates kendini bilgisiz bir insan gibi gösterir, her zaman sorular sorar, hiçbir zaman yanıt önermez ama bilgiyi başkalarından arardı. Bu uygulayım aracılığıyla zamanının gençlerinden daha önce hiç anlamamış oldukları gerçekleri çıkarabiliyordu.[98]

Sokrates, bütün konuşmalarında, önce, ortaya konan düşüncelerin üstünkörülüğünü, tutunamazlığını sorularıyla göstermeye çalışır.[99] Amacı, kendisine ait bir felsefe dizgesi oluşturmak değil, insanoğlunun içinde bulunan doğruluk ve erdemi ortaya çıkarmaktır. Böylece onların doğru

[95] A.e., s.101.
[96] A.e., s.104–105.
[97] Russell, a.g.e., s.145.
[98] Sahakıan, a.g.e., s.39–40.
[99] Gökberk, Macit, **Felsefe Tarihi**, 11. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1999, s. 45.

düşünmelerini ve belki de doğru yaşamalarını sağlayabileceğine inanmaktadır. Hedefi, düşündürücü olmaktan çok pratik yaşantıya yöneliktir; doğru yöntem kuramı ile ilgilenmektedir. Hiçbir zaman bir kuram oluşturma çabası içinde olmamış, fakat bir yöntemi yaşama geçirmiş, bunu yaşamış ve diğerlerine öğretmeye çabalamıştır.[100]

Platon, akıl hocası Sokrates ve öğrencisi Aristoteles gibi Antik Yunan felsefesinin önemli düşünürlerindendir. "Diyalektik" adını verdiği Sokrat'a özgü bir diyaloğu sorgulama (elenchos) ve yönlendirme yöntemini geliştiriyordu. Akademi'nin temel faaliyeti sözlü olarak yönetilen bu diyalektikti. Başlangıçtan beri amacı entellektüellerin Plato'nun anlayışına göre filozof olmak için eğitilmeleriydi.[101]

Platon'da Sokrates gibi karşıdakini alt etmeye değil, doğru bilgiye ulaşma amacı taşımaktadır. En önemli unsur ikna ve söz söyleme sanatı (retorik) değil, karşıdakine bilgi eksikliğini fark ettirerek gerçek bilgiye erişebilmesine yardımcı olmaktır.

Platon'un diyalektik anlayışı; "Sokrates'te tartışmadan giderek, alay ve doğurtmadan giderek tam anlamında bir tümevarım çabası içinde kavramları sınıflamak ve tanımlamak anlamına gelen diyalekti, Platon'da duyular verilerden düşünülür dünya'ya doğru ilerleyişi belirleyen bir yükseliş çabası olur, evrensel ve ölümsüz ilkelere ulaşmayı öngörür.[102]

Diyalektiğin alanında olası bilgi söz konusudur. Diyalektik tasımın ikinci derecede önemli olması bundandır. Bilim alanındaki kesinliği diyalektiğin alanında bulamayız. Diyalektiğin alanı doğruluk olasılığı taşıyan bilgilerin alanıdır. Bilimde yanılma olmaz, bilimde yanılma korkusu yoktur.

[100] Thilly, a.g.e., s.98.
[101] Popkin, a.g.e., p.34-35.
[102] Timuçin, **Düşünce Tarihi**, s.224.

Diyalektikte yanılma olağandır. Buna göre bilimin alanı oldukça dardır: kesin ve apaçık bilgi azdır. Diyalektiğin alanı geniştir.[103]

Sokrates'in izinden yürümeye özen göstermiş olan Platon için diyalektik bütün bir düşünce yöntemine karşılıktı. Platon'da diyalektiğin iki ayrı yüzü vardı; birincisi Sokrates'çi tartışma, ikincisi gizemci ve çileci temele dayalı metafizik yükseliş.[104]

Platon, diyalektik yöntemle karşısındakini, kesinliği tartışmalı bilgilerden ancak akılla ortaya konabilecek olan gerçekliğe yönlendirmeye çalışmaktadır. Kişiye, değişmeyen ve akılla kavranan bilgileri edindirme çabasındadır.

Platon'a göre eyitişim, duyulur bilgilerden anlıkalır bilgilere (eşanlamda idea'lara) ulaşmak için çok yararlı bir sanattır.[105] Platon, bir yöntem kuramı -diyalektik ya da mantık- oluşturmuştur. Gerçekliğe ulaşmak için yapılan mantıksal işlemsel ile biçimsel bir mantık ve bilgi kuramının başlangıcına ulaşacaktır. Platon, ne denli doğru kavramlar ve yargılamalara ulaştığını ortaya koymayı pek sevmemektedir: Onun başlıca hedefi, onları elde etmek, gerçekliği bütün aşamalarıyla -fiziksel, zihinsel ve ahlaki- bilmektir.[106]

Platon diyalektiği; diyalektik yöntem ilk olarak dağınık parçacıklar halinde bulunan anlamların bir fikri oluşturması ve ikinci olarak bu fikrin, çeşitli türlere bölünmesi ve genelleştirme ve sınıflandırma oluşumu içinde bulunulmasını içermektedir.[107]

Platon'a göre toplum içerisinde var olmamıza ve kendimizi geliştirmemize yardımcı olan bilgilerimizin, deneyimlerimizin peş peşe

[103] A.e., s.269.
[104] Timuçin, **Felsefe Sözlüğü**, s.102.
[105] Hançerlioğlu, a.g.e., s.105.
[106] Thilly, a.g.e., s.114.
[107] A.e., s.115–116.

sorulan sorularla ortaya çıkarılarak gerçekleri görünür hale getirme yöntemidir.

Platon'a göre, her bilime, ruhun yeryüzüne gelmeden önceki hayatında doğrudan doğruya gördüğü nesneleri hatırlamasından başka bir şey değildir. Bu bilgi nesneleri idelerdir ve bilimin yapması gereken iş, gerçek bilgiyi ortaya koyan bu hatıra imgelerini ruhun derinliklerinden çıkartmaktır. Diyalektik, bu ideleri bilinç alanına getirmemizi sağlayan bilimsel bir yöntemdir.[108]

Platon, 'diyalektik'i üç anlamda kullanır: 1. Genel olarak kabul edilegeldiği gibi 'soru ve cevaplarla bilgiyi geliştirme ve ortaya koyma yöntemi'; 2. Ama karşılıklı konuşma içinde bazı şeyleri doğru olarak anlatmak (iletmek), aynı zamanda doğru düşünmek olduğuna ve düşünmek ile konuşmak birbirinden ayrılmayacağına göre, konuşmayı doğru bir sonuca ulaştıran; ele alınan türleri, gerektiği gibi birbirinden ayıran ya da bu türlerin birliğini ortaya koyan bilim olarak, 'diyalektik'; 3. Ama bu türler ya da kavramlar, yani ideler, biricik gerçek ve asli varlık olduklarına göre, 'varlığın, yani değişmeyenin ve doğru-olanın bilimi olarak diyalektik'. Bu sonuncu anlamda diyalektik, Platon'un gözünde, felsefeyle özdeştir. Yani bu anlamda 'diyalektik', varolanların hiçbir koşula bağlı olmayan gerçek varlığının; idelerin bilimidir.[109]

Platon diyalektiğin sağladığı gerçeklik bilgisi'ne sofistik retoriği gerçeklik yerine yanılgılar üreten bir söz söyleme sanatı olarak görürken, Aristoteles retoriği tanımlamak ve formülle etmek için diyalektiği temel yöntem olarak kullanmaktadır.

Aristoteles, felsefe tarihinde mantık üzerindeki çalışmaları ve metafizik üzerine yaptığı düşünler önemli bir yer almaktadır. Aristoteles'in "sorgulama

[108] Hilav, **Diyalektik Düşüncenin Tarihi**, s.42.
[109] A.e., s.58.

sanatı" olarak tanımladığı diyalektik belirli bir konuya ait bir bilgi değildir; her konu ile ilgilenir ve genel ilkeler uygular.

Aristoteles diyalektiğin evrensel bir disiplin olduğunu onaylamaktadır: Bize her türden soruyu aynı türden evrensel tartışmalara dayanarak tartışma imkânını verir. Ama aynı temele dayanarak diyalektiğin bir bilim olduğunu reddeder: bilimsel olmak için fazla evrensel ve fazla şekilcidir. Aristoteles için diyalektik bir karşı konuşmacı tarafından savunulan yaygın şekilde kabul edilmiş herhangi bir fikri savunma ya da çürütme sanatıdır. Tıpkı dinleyicileri karşıt tezlerden birisine inanmaya ikna etme sanatı olan (ve Aristoteles'in diyalektiğin karşılığı dediği) retorik gibi diyalektik de doğruluk ile ilgilenmeyen bir disiplindir.[110]

Aristoteles'çi diyalektik olası öncüllerden yola çıkarak ortaya konulan usavurmalarla ilgilidir. Kesin bilgilerin alanıysa bir gösterme bilimi olan ayrıştırmanın alanıdır.[111]

Aristo, değişmez sonsuz bir biçim ele alır. Hocası Platon'un idealistik ilkelerini kabul etmekte fakat üstünlük ilkesini benimsememektedir. Tartışmayı gökyüzünden yeryüzüne indirmek istemektedir.[112]

Aristoteles'e göre; diyalektik kati sonuçların elde edildiği bir akıl yürütme süreci değildir. Kati ya da zaruri sonuçlar elde edilmediği için Aristoteles'e göre, diyalektik bir olasılık mantığıdır. Aristoteles; gerçekliklerin bir sunuluşu olarak değil ama gerçeklikleri bulmak için bir yöntem olarak kullanılmasını amaçlıyordu.[113]

Aristoteles'e göre diyalektik; kesin ve zorunlu öncüllerden hareketle, kesin ve zorunlu sonuçlara varan apodiktikten veya apodiktik akıl yürütmeden

[110] Popkin, a.g.e., p.60.
[111] Timuçin, **Felsefe Sözlüğü**, s.102.
[112] Thilly, a.g.e., s.143.
[113] Sahakıan, a.g.e., s.65.

farklı olarak, muhtemelen veya akla yakın, çoğunluk tarafından veya akıllı insanlar tarafından kabul edilen öncüllerden hareketle, yine muhtemel veya akla yakın, ikna edici gibi görünen sonuçlara, yan, dar anlamda bilimsel olmayan sonuçlara varan bir akıl yürütme yöntemidir.[114]

Aristoteles'e göre diyalektik akıl yürütmenin en önemli faydalarından biri, bilimsel olarak kanıtlanması mümkün olmayan bazı şeylerin dolaylı olarak kanıtlanmasını sağlamasıdır.[115]

Aristoteles, diyalektiğin içeriğinde olmayan 'endóksa', 'akıl yürütme', 'tasımsal tanıt' (süllogismos), tanıtlama (apódeiksis) gibi terimler ile metodun içeriğini zenginleştirmiştir.

Aristoteles'in gözünde diyalektik yöntem, deneyimin, yani duyu ve algı verilerinin üzerine temellenen genel bir önermenin doğru-gibi- görünüşünün ispatlanması ve aynı zamanda bu önermeyle ilintili olarak ileri sürülmüş kanıların eleştirilmesidir. Burada şaşmaz bir bilgi yerine, doğru-gibi-görünüş söz konusudur. Ama diyalektik, yine de, genel bir uzlaşmayı ya da herkesin uzlaşmasını, bunlar da olmazsa, en azından uzmanların uzlaşmaya varmalarını gerektirir.[116]

İnsanlık tarihi boyunca felsefe din ile kendine yeni bir fikri muhakeme alanı yaratmanın yanında farklı dinlerde de kendine yeni anlamlar kazanmaktadır. Felsefe ve din eklemlemesi, düşün hayatının kâinatla olan ilişkisine ve doğaüstü güçlerin muhakemesine daha çok yer verilmiştir. İslam düşünürü ve felsefecisi El Gazali'nin mantık üzerine görüşleri felsefe-din eklemlemesine önemli bir örnektir; mantık ancak dünya ilimlerinde bir şeyi anlatmak ve ispat etmek için alet olabilir. Fakat iç hakikate dokunduğumuz

[114] Arslan, a.g.e., s.247.
[115] A.e., s.248.
[116] Hilav, **Diyalektik Düşüncenin Tarihi**, s. 47.

zaman onu ispata asla yetemez. O zaman 'kalbin gözü'ne başvurmak gerekir.[117]

Önemli İslam felsefecilerinden Farabi'ye göre, felsefe, düşünceden, yani kavramların biliminden başka bir şey değildir. Felsefenin gayesi göğün ve yerin yaradanı olan Tanrı'yı bilmektir.[118]

Farabi, her şeyin ötesinde sistematik ve sentezci bir filozoftu; böyle olduğu için onun sistemi kendisinden sonra İslam dünyasında bütün ana felsefe konuları üzerinde çıkış noktası oluşturmuştur.[119]

Farabi, felsefe tarihindeki zıt ve her biri bir yönden kusurlu ve görüşleri bağdaştırarak gerçeklerin en salim ifadesine ulaşmağa çalışırken her sistemde ve sahiplerinde kusurlu ve noksan bulduğu yönleri açıklar.[120]

Robert Hammond, "Farabi Felsefesi Ve Ortaçağ Düşüncesine Etkisi" adlı eserinde Farabi'ye göre akıl yürütme "bilinen ve iyi temellenmiş olandan kalkarak, bilinmeyenin bilgisine gidişimizdeki akıl yürütme işlemi kesin anlamında mantıktır. O halde felsefe düşünce bağı kurmak (mediation), akıl yürütmek ve ispat etmektir".[121]

İslam felsefesinde diyalektik kavramının karşılığı "cedel" kavramıdır. İslam Ansiklopedisinde cedel kavramı; "ip sağlamca bükmek; birini sert bir yere düşürmek; düşmanlık veya tartışmada çetin olmak, cephe almak" gibi anlamlara gelen cedi veya cedel kökünden isim olup Latince'deki dialectica kelimesinin Arapça karşılığıdır.[122]

---

[117] Ülken, a.g.e., s. 136.
[118] Hammond, Robert, **Farabi Felsefesi Ve Ortaçağ Düşüncesine Etkisi**, çev. G. Küken, U. Nutku, İstanbul, Alfa Yayınları, 2001, s.10.
[119] Reisman, David, "Al-Farabi and the philosophical curriculum", **The Cambridge Companion To Arabic Philosophy**, ed. P. Adamson, R. Taylor, Edinburgh, Cambridge University Press, 2005, p.52.
[120] Ulutan, Burhan, **Farabî Felsefesi**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1999, s.27.
[121] Hammond, a.g.e., s.16.
[122] İslam Ansiklopedisi, 7. Cilt, s.208.

Farabi, "Kitabu'l-Burhan" adlı yapıtında; Cedelin gayesi, iki şeyden biridir: Ya şeyin ispat ve iptalinde alıştırma yapmaktır ya da şey hakkında derinlemesine değil de genel olarak (avami) araştırma yapan iki kişinin güçleri bakımından sözün temellendirilmesidir ki böylece inatça daha zor olanına veya daha az olanına inanılsın.[123]

Farabi, cedeli; "verilen bir cevaba veya kabul edilen bir düşünceye zıt olan başka bir düşünceyi benimsememeye gayret gösterme sanatı" diye tarif etmiştir.[124]

Farabi, mantıkta ve ilim çalışmalarında, daha ziyade sonuçlama (el-istintaç) yöntemine dayanır. Münhasıran akıl zemininde kalmamak üzere ve akıl yürütme (el-istitlal) yolunu tutar.[125]

Aristoteles ve Farabi'den farklı olarak filozof, hekim ve çok yönlü bir bilim adamı olan İbni Sina (980-1037) da tıpkı Farabi gibi, doğanın açıklanmasında, madde ve form kuramını temel olarak aldı ve bütün varlıkların Tanrıdan çıkmış bir kademeleşme olduğunu ileri sürdü.[126]

İbn Sina, cedeli; epistemolojik bakımından şöyle tarif etmiştir: "Cedel, bir fikri meşhur veya genellikle kabul görmüş mukaddimelerle ispat etme ve savunulan fikre zıt bir görüş benimsememe sanatıdır."[127]

İbn Sina, tartışmada bir fikri kabul ettirmek için yapılacak kıyaslarla varılmak istenen sonuç gizlenmeli, bu maksatla akıl yürütme durumunda

[123] Farabi, **Kitabu'l-Burhan**, çev. Ömer Türker, Ömer Mahir Alper, İstanbul, Klasik Yayınları, Aralık 2008, s.39.
[124] İslam Ansiklopedisi, s.209.
[125] Ulutan, a.g.e., s.30.
[126] Hilav, Selahattin, **Felsefe El Kitabı**, 2. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, s.103.
[127] İslam Ansiklopedisi, s.209.

bulunanlar sonuca en uzak olan mukaddimelerden başlayarak gayelerine ulaşmalıdırlar.[128]

İbn Sina'ya göre mantık tutarlı ve doğru düşünmenin kanun ve kurallarının öğretir. Bu yapısıyla o, 'düşünmeye bağlı bilgi'nin elde edilmesinde, yetkinleşmenin ve dolayısıyla da mutluluğun kazanılmasında temel işleve sahiptir.[129]

Tasavvufçu ve düşünür Gazali, her şeyden önce, bilgilerimizde kesinliği, sağlamlığı arar. Matematiğin ve mantığın, üzerinde herkesin birleştiği, herkesin kabullendiği bilgiler verdiğini söyler.[130]

Gazali'ye göre kesin olan bilgilerle bilinen şeyin asla şüphe vermeyecek şekilde anlaşılması gerekir. Bunda yanılmış olma, şüpheye düşme ve vehme kapılma ihtimali asla bulunmayacak.[131]

El-Gazali, diyalektiğin birçok faydasını aşağıdaki gibi ifade etmektedir:

1. Hak yolunu tutmayan, hakkın bilgisine burhan ile ulaşmaktan aciz olan ve meşhurata dönerek, meşhuratın bir gerçek gibi kabul edilmesi gerektiğini zanneden bidatçı ve fuzuli kimseleri delil ile susturmak ve bozuk görüşlerini iptal etmek, diyalektiğin faydalarından biridir.
2. Bilgi düzeyi avam'ın üstünde, vaaz söylemiyle ikna olmayan ve burhani kıyasın şartlarını inceleyecek seviyeye da ulaşmamış bununla birlikte hakkı öğrenmek isteyen bir şahsın kalbine diyalektik kıyaslarla inanç tohumları ekmek mümkündür. Genelde sezisi güçlü olanlar ve öğrenciler böyledir.
3. Tıp, geometri ve bunların dışındaki tikel ilimlerin öğrencileri, işin başında burhana yönelerek bu ilimlerin öncüllerini ve ilkelerini

[128] İslam Ansiklopedisi, s.209.
[129] Alper, Ömer Mahir, **İbn Sina**, İstanbul, İsam Yayınları, 2008, s.57.
[130] Hilav, **Felsefe El Kitabı**, s.106.
[131] Bağçeci, Muhittin, Gazali'nin Kelam İlmine Verdiği Önem Ve Kelam Metodu, Haz. Ahmet Hulusi Köker, **Ebu Hamid Muhammed El-Gazali (1058-1111)**, Kayseri, Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp tarihi Enstitüsü No:7, 1990, s.61.

öğrenmeye nefisleri itaat etmez. Bunları kabul etmeleri istenirse nefisleri buna müsaade etmez. Öyleyse burhanla öğrenmeyi mümkün kılacak belli bir süreye kadar, öncülleri meşhurlardan olan diyalektik kıyaslarla gönülleri kazanılmalıdır.

4. Diyalektik kıyasın özelliklerinden biri, bir problemde sonucun ve çelişiğinin aynı anda ortaya çıkmasına imkân tanınmasıdır. Bu gerçekleştiğinde ikisinin hatalı noktaları üzerinde düşünülüp meselenin gerçek yönü ortaya konulabilecektir.[132]

Gazali bilgiye ulaşırken ilk olarak incelenmesi gereken kaynakları herhangi bir rezerv koymadan incelemeyi önerir. Kendisi metot olarak bu ilkeyi uygular. İncelemeyi de sathi ve yüzeysel olarak değil, derinliğine yapar. Ayrıca sadece belli bir bilimsel disiplini değil tersine o disiplinle ilişkili çok sayıda disiplini ayrıntılı bir şekilde ele alır.[133]

Antik Yunan'dan itibaren kavramlar kendilerine yeni anlatımcılar bulmaktadır. 18. yüzyılın önemli düşünürleri Kant, Fichte ve Hegel aynı zaman aralığında ve aynı coğrafyada yaşamalarına rağmen diyalektik sürece farklı açılardan değinerek değişen toplumların değişen yüzlerine bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Immanuel Kant'a göre diyalektik, fenomenleri kavrayabilen düşünce, dolayısıyla birtakım ilkelerin değer kazanmasına yarayan bir düşünce tarzı, akıl yürütmedir.[134]

Kant bu terimi, kendi içinde boşu boşuna dönen bir kavram çatışması anlamında Sofistler'den ve Eristikler'den almıştır. O, insan aklının yapısında

---

[132] El-Gazali, Ebu Hamid, **Felsefenin Temel İlkeleri**, çev. Cemaleddin Erdemci, Ankara, Vadi yayınları, 2001, s.93-94.
[133] Duran, Bünyamin, **İslam Tarihinin Konjonktürel Değişimi–2 Gazali**, İstanbul, Nesil Basım-Yayın, 1998, s.131.
[134] Bolay, a.g.e., s.83.

bulunan, akıl sahibi hiçbir kimsenin kendisinden kaçınamayacağı bir dinamizmin varlığını göstermek istemektedir.[135]

Kant "diyalektik"i olumsuz anlamda kullanmaktadır, çünkü Plato'nun formlarının "sadece aylak düşünenin beyninde yeri olan bir mükemmellik hayali" olan tek bilgi illüzyonu olduğunu düşünmektedir.[136] Kant, diyalektik sözcüğünü, Aristoteles gibi anlar ve kullanır. Sağlam bir akıl yürütme olmadığı halde, öyleymiş gibi görünen düşünme biçimine "diyalektik" der. Kant'a göre duyu ve algı alanını aşan akıl, çelişmeli ve çözülmesi olanaksız tezlerle karşı karşıya kalarak diyalektiğe düşer.[137]

Kantçılık aşağıdaki özelliklere sahiptir: (1) metafiziğin her biçimde inkarı; (2) oldukça vurgulanmış bir bilgi teorisi haline gelme eğilimi; (3) müspet bilimlere büyük bir ilgi ve (4) felsefeyi müspet bir bilim olarak anlama eğilimi.[138]

Johann Fichte'ye göre bilgi, karşıtlıkları aşarak oluşur. Bir şeyi bilmek demek, önce onu görmek, sonra onu başkalarından ayırdetmek ve daha sonrada onu başkalarıyla birlikte tanımak demektir.[139]

Fichte'ye göre, bütün bilgimiz dialektik bir nitelik taşıyan, yani karşıtlıkları aşarak ilerleyen üç adımlı bir hareketle oluşur. Bir objeyi bilmek: 1. onu real bir şey olarak koyup kavramak (a, a dır); 2. onu öteki objelerin karşısına koyup bunlardan ayırt etmek (a, non-a değildir); 3. a ile non-a'yı, ikisini de içine alan bir kavram içinde sınırlamak demektir.[140]

---

[135] Heimsoeth, H., **Kant'ın Felsefesi**, çev. Takiyettin Mengüşoğlu, Ankara, Doğu Batı Yayınları, Ekim 2007, s.101.
[136] Guyer, Paul, **Kant**, Abingdon, Routledge, 2006, p.26.
[137] Hilav, **Felsefe El Kitabı**, s.141.
[138] Marias, Julian, **History Of Philosophy**, Trans. S.Appelbaum, C. Strowbridge, New York, Dover Publications, 1967, p.300.
[139] Hançerlioğlu, a.g.e., s.106.
[140] Gökberk, a.g.e., s.373.

Fichte'nin diyalektik yönteminde, sentez antitezi, antitez de sentezi gerektirmektedir. Yöntem her ikisinin de doğru olduğu kanıtlanmış ama birbirine zıt iki alternatif fikir ya da öneri geliştirilerek uygulanır.[141]

Diyalektik bir tartışmanın yapısının genel özelliği olarak tezi antitez ve sentezi öneren kişi Fichte oldu. Bu, bir tezin ispatlanacağı anlamına gelir. Aynı derecede sağlam bir kanıt, alternatif ve zıt bir tez için sağlanabilir. Bu takdirde tez ile antitez arasındaki çelişki, probleme farklı bir bakış açısına sıçramak suretiyle, tipik biçimde çözülecektir; öyle ki, kesin varsayımların ilk argüman üzerine inşa ettiği, kişinin mütaala ve bilgisi üzerindeki sınırların kabul edilmesi suretiyle baştaki çelişki giderilir.[142]

Hegelcilik; Friedrich Hegel'in meydana getirdiği mutlak idealist felsefe sistemi. Bu sistem, diyalektik yöntemi kullanarak varlığın bütün kavramlarını ve bilgisini mantığın kurallarından çıkarır. Onun için Hegel sisteminde varlıkla düşünce kanunları tam bir uygunluk içindedir.[143]

Hegel diyalektiği, bir kavramlar diyalektiğidir. Nesnel dünyanın öncülünün kavramların hareketi olduğunu ileri süren temel teze dayanarak, kavramların hareketinin diyalektiğini keşfetmekle, dış dünyanın hareketinin yasalarını da içeren bir bütünlüğe ulaşılacağını iddia eden bu diyalektik, idealisttir.[144]

Felsefede, kavramlar arasındaki karşıtlık ilişkisinden yola çıkarak bunu doğruya varan süreçlerin açığa çıkarılmasında bir ilke olarak kullanan düşünme ve araştırma yolu. Önceleri 'Karşılıklı Konuşma Sanatı' anlamına

[141] Rockmore, Tom, **Fichte, Marx, and the German Philosophical Tradition**, Carbondale, Southern Illinois University Press, 1980, p.16.
[142] Edgar, A., P. Sedgwick (Ed), a.g.e., p.111.
[143] Bolay, a.g.e., s.161.
[144] Çubukçu, A., **Mantık ve Diyalektik**, İstanbul, Evrensel Basın Yayın, Ekim 1998, s. 93.

gelen sözcük, konuşma sanatı anlamına gelen retorik ile karşılıklı konuşma anlamına gelen diyalogdan farklıdır.[145]

Hegel'e göre, her kavramın kendine özgü bir antitezi vardır; her kavram, kendi olumsuzlanmasını (inkar'ını) kendi içinde taşır. Her soyut kavram tek yanlıdır ve bir ikinci kavrama götürür bizi. Ama bu ikinci kavram, onun karşıtıdır. Bu ilk iki kavram, yani tez ile antitez, bir üçüncü kavramda kaynaşır, daha üst bir düzeye çıkar. Üçüncü aşama yani sentez, tez ile antitezdeki gerçek yanları, daha zengin bir biçimde içinde taşır, ortaya koyar.[146]

Selahattin Hilav, doğu felsefesinde diyalektik düşüncenin gelişimi üzerine şunları ifade etmektedir; Hintlilerin, Çinlilerin ve İranlıların, diyalektik düşünceye hangi edenlerden ötürü varamadıklarını, toplumbilimsel açıdan açıklamak zor değildir. Gerçekten de, toplumsal bakımdan ayrıcalıklı olanlar ile ayrıcalıklı olmayanlar arasındaki uçurumun çok derin olduğu bir yapı içinde yaşayan insanların, varlık konusunda diyalektik bir görüşe ulaşmaları olanaksızdır. Doğu halklarının düşüncesi, ayrıcalıklı toplumsal sınıfların ileri sürdüğü bir düşüncedir ve genellikle hala bu özelliği taşır. Özellikle eski çağlarda, yönetici sınıflar, alt sınıflar üzerinde mutlak bir egemenliğe sahiptiler ve bu egemenliği ne pahasına olursa olsun ellerinde tutmak istiyorlardı. Doğu halklarının düşünce sistemlerinde görülen diyalektik olmama özelliğini, yani değişmezlik fikrini böylece açıklayabiliriz. Yani, toplumsal düzenin değişebilirliği düşüncesinin benimsenmesine ve benimsettirilmesine yol açtığını: gizli bir manevi (tinsel) gücün dünyayı yönettiğinin ileri sürülmesinin ise, egemen sınıfların iktidarını destekleyen bir güvence olduğunu ve bundan ötürü Doğu düşüncesinin idealist bir özellik taşıdığını söyleyebiliriz.[147]

---

[145] Emge, C. A., **Hegel Mantığı ve Çağımız**, çev. K. Bahadır, İzmir, İlya Basım Yayın, 2001, s.93.
[146] Hilav, **Felsefe El Kitabı**, s.143.
[147] Hilav, **Diyalektik Düşüncenin Tarihi**, s.17.

Hindistan'da tartışma ya da diyalog büyük ölçüde gelişmiştir ama tartışmanın çatışan ve zıt noktaları içinden bir noktanın gelişiminin Platonik anlamda diyalektleri o kadar göze çarpan şekilde gelişmemiştir. İlk Budistlerin kutsal kitapları Upanisadlarda ve Jainlerin kurallarında, bir öğretmen ve öğrencisi arasında, arkadaşlar arasında ya da bir adam ve karısı arasındaki tartışmalardan bahsedilir. Bu durumlarda öğreten ve öğretileni alan arasında keskin bir ayırım vardır. Dersler her zaman tek taraflıdır; öğretmen öğretmiştir ve takipçileri sorgusuz bir itaatle öğretilenleri kabul etmişlerdir. Ve bu aşamada iki taraf arasında çok az fikir alışverişi vardır.[148]

Hint felsefesinin önemli öğretilerinden biri olan Buddhacılık esasen uygulamalı bir öğreti olup, öncelikle acının yadsınması ve ancak sonra felsefe konularını açıklamaya hasredilmiştir.[149]

Buddha'nın öğretisi geniş ölçüde insan davranışı ve kurtuluşu üzerine olup asıl ilgisi acının ortadan kaldırılmasıdır. Bununla birlikte, yeniden doğuş ya da ruh göçüyle ilgili Hindu öğretisine ilişkin olduğu bilinmelidir. Hindu dininde bu öğreti, bütün canlı şeylerin ruhu olduğu ve bu ruhların farklı türden bedenlerden birbiri arkasından vücut bulur hale geldiği genel inancı üzerine kuruludur.[150]

Budist düşüncenin önemli düşünürlerinden Nagarjuna, sıradan düşünmedeki çelişmeleri karşı karşıya koyan ve bütün savların yadsıma çiftlerine dönüştürülmesiyle, bu türden aşırılıklardan düşünceyi çıkarmaya çabalayan ve bu yolla aydınlanmaya ulaşmak için akıl özgürleştiren bir diyalektik akıl yürütme süreci geliştirmiştir.[151]

---

[148] Nakamura, Hajime, **Ways of Thinking of Eastern Peoples**, Trans. P. Wiener, Hawaii, East-West Center Press, 1964, p.150.
[149] Collinson, D., R. Wilkinson, **Otuz Beş Doğu Filozofu**, çev. M. Berke, H. Bravo, S. Özbudun, B. Ünler, Ankara, Ayraç Yayınevi, 2000, s.77.
[150] Collinson, D., R. Wilkinson, a.g.e., p.80.
[151] Collinson, D., R. Wilkinson, a.g.e., p.95-96.

Mantık yerine Çinliler bir tür diyalektik geliştirmişlerdir. Bu pek de antitezin tezi takip ettiği, sentez ile çözümlendiği ve anlaşmazlığı çözmek için nihai uzlaşma amacı bağlamında "saldırgan" olan Hegelian diyalektiği ile aynı değildir. Çin diyalektiği bunun yerine nesneler ya da olaylar arasındaki ilişkileri anlamak için, görünen zıtlaşmaları alt etmek ya da bütünlemek için ve hatta çatışan ancak öğretici bakış açılarını kucaklamak için çelişkiyi kullanır.[152]

Murti, Nagarjuna'nın diyalektiği ile ilgili; 'diyalektik yöntem kabaca dört katlıdır: İlkin, bir şeyin olumlanması kabul edilir; ardından onun yadsınması; sonra hem olumlamanın hem de yadsımanın olumlanması; son olarak hem olumlamanın hem de yadsımanın yadsınması.'[153]

Nagarjuna'nın yazıları kesin felsefi tartışmalar ile doludur. Yöntem azimli bir şekilde olumsuzdur. Nagarjuna bütün felsefi dayanak noktalarını tekrar ve tekrar kavramsal ayırımların alttan keserek kendi dayanak noktasını açık seçik onaylamadan inkar etmektedir.[154]

Hint felsefesine göre hayatın bir anlamı ve amacı vardır. Bu anlamı kavramak ve ona ulaşmak kişinin ulaşabileceği en büyük mutluluktur. Hayatı anlamak onun hakkında gerçeği bilmektir. Nataputta Vardamana tarafından kurulan Güney Asya kökenli din ve felsefe Jainizm ise, "gerçekliğin ayırt edici özelliğinin, türeyip ortaya çıkma, yitip gitme ve süreklilik olduğunu" söyler. Değişme ve aynı kalma (özdeşlik) arasındaki bağıntıyı kavramaya olanak verdiği için, bu görüşün daha diyalektik olduğu düşünülebilir.[155]

Nısbett, diyalektik düşüncenin doğu'daki yansımaları hakkında şunları aktarmaktadır; Tartışma modern Asya'da neredeyse antik Çin'de olduğu

---

[152] Nısbett, a.g.e., p.27.
[153] aktaran, Collinson, D., R. Wilkinson, a.g.e., p.98.
[154] Kupperman, Joel, **Classic Asian Philosophy: A Guide to the Essential Texts**, New York, Oxford University Press, 2001, p.132.
[155] Hilav, **Diyalektik Düşüncenin Tarihi**, s.30.

kadar nadirdir. Aslında Batılıların ikinci tabiatı olan tartışma sanatının tamamı Asya'da büyük ölçüde yoktur. Kuzey Amerikalılar fikirlerini ifade etmeye ve ispat etmeye anaokulundaki göster ve anlat seansları kadar erken yaşta başlarlar ("Bu benim robotum; onunla oynamak eğlenceli, çünkü…"). Bunun aksine Asya hayatında fazla tartışma ya da fikir alışverişi yoktur. Japon bir arkadaşım bana "neşeli tartışma" kavramının Japonya'da var olmadığını anlatmıştı — uyumu gruplaştırma riski yüzünden. Bu sebepten ötürü Japonya'da martiniden biftek ve elmalı pastaya kadar bu fikri sevdiğini ifade eden sadece Japon misafirleri davet ettiği Amerikan tarzı bir akşam partisi girişimini tehlikeye atmıştır. Fikirlerin ve onları savunacak insanların yokluğu yüzünden bu çaba başarısızlığa uğramıştır.[156]

Doğu ve Batı arasındaki sosyal farklılıklar ile bilişsel farklılıkları aşağıdakiler gibi bulmayı bekleyebiliriz:

• Dikkat ve algı kalıplarında Doğulular çevreye daha çok dikkat eder, Batılılar daha çok nesnelere dikkat eder ve Doğulular olaylar arasındaki ilişkileri Batılıtardan daha çok tespit eder.

• Batılıların nesneleri gördüğü yerde Doğuluların maddeleri gördüğü dünyanın oluşumu ile ilgili temel varsayımlar.

• Sabitliğe karşı değişim ile ilgili zımni varsayımlarda Batılılar sabitliği, Doğulular değişimi görür.

• Olayların açıklanmalarında tercih edilen kalıplarda Batılılar nesnelere odaklanır, Doğulular ise çevreyi de içerecek daha geniş bir ağ çizer.

• Dünyayı organize etme alışkanlıklarında Batılılar kategorileri tercih ederken Doğulular ilişkileri vurgulama eğilimindedir.

• Resmi mantık kurallarını kullanmada Batılılar olayları anlamak için mantık kurallarını kullanmaya Doğululardan daha eğilimlidir.

• Diyalektik yaklaşımların uygulamasında Doğulular mevcut çatışmalarda Orta Yol aramaya daha eğimlidirler, Batılılar ise kendi

[156] Nısbett, a.g.e., p.73.

inandığının karşısındakine göre daha doğru olduğunda ısrar etmeye eğilimlidir. [157]

Afrika kıtasında felsefi düşün hayatının biçimlendirilmesinde siyasi ve etnik kimlik önemli bir yer almaktadır. Kenya'lı felsefeci Henry Odera Oruka'ya göre Afrika Felsefesi'nde Dört Akım; (1) Etno-felsefe, (2) Felsefi bilgelik öğretileri, (3) Milliyetçilik-ideolojik felsefe ve (4) Profesyonel akademik felsefe'dir.[158]

Fanon'un koloni sonrası sosyal ve politik felsefesi sömürgelikten çıkarma işlemleri sırasında ortaya çıkan liderlik tartışmasında öne çıkmaktadır. Sömürgelikten çıkarma işlemi için en uygun olanların kolonileşme sonrası işlemi için zorunlu olarak (ve genelde değildir) uygun olmadığını tartışmaktadır. Diyalektiğin sömürgeciler ve sömürgeleştirilenler arasında olduğu durumda, takip eden sömürgecilik sonrası değil, liderliğin milletin altyapısını (milli bilinç) inşa etmede başarısız olduğu yeni sömürgeciliktir. Bunun yerine sermaye eski sömürgeciler ve yeni devlet arasındaki ilişkinin aracısı haline gelir. O zaman yeni diyalektik sözde "sömürgecilik sonrası burjuva" ve halk arasındadır. Fanon için sömürgecilik karşıtı mücadelelerin esas diyalektiği sömürgecilikten yeni sömürgeciliğe ve sömürgecilik sonrasına bir harekettir.[159]

Afrika felsefesinin temelini oluşturan etnik ve kolonist yaklaşımlar düşün hayatını da şekillendirmektedir. Siyahlar ne zaman denkleme girse, Anlayış fenomeninin kaçması ile yüzleşmektedirler. Fanon ayrıca ırk ve ırkçılık incelemesinde çeşitli etkili mecazlara meydan okumaktadır. İlki Kendi-Diğeri diyalektiğidir. Fanon'a göre sömürgecilik ve ırkçılık bu diyalektik altında bütün insan gruplarını yerleştirmiştir ki bunun anlamı birbirleri ile sadece

[157] Nısbett, a.g.e., p.44-45.
[158] Kimmerle, Heinz, **Afrika'da Felsefe Afrika Felsefesi**, çev. Mustafa Tüzel, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 1995, s.39.
[159] Gordon, Lewis, **An Introduction To Africana Philosophy**, Edinburgh, Cambridge University Press, 2008, p.89-90.

diyalektik olarak yaşayabilirler. Siyah ve beyazın ırklar arası seviyesinde ırkçılık böyle bir diyalektik sunmamaktadır. En azından beyazlar arsında böyle bir ilişki vardır ama beyazların birbirleri ile olanın ötesinde ne kendileri, ne de diğerleri vardır. Kısaca, sömürgecilik ve ırkçılık sistemleri insanı asgari inkar etmektedir.[160]

Hitabet parlamasında Nkrumah öz-referansın "maddeci evren" içindeki esas hayat güçlerini temsil eden "öz-hareket güçleri"nin harekete geçirilmesi olduğunu söylemektedir. Bu tür güçler negatif harekete karşı pozitif hareket öne sürüldüğünde yaratılan diyalektik gerilim ile serbest bırakılır – kendisine göre ancak o zaman Afrikalığı kişiliği yüzeye çıkma imkânı bulacaktır.[161]

Leff, diyalektik ve retorik arasındaki tezatlığı şöyle ifade etmektedir; (1) Diyalektik genel, soyut konular ile, retorik belirli, ayrıntılı konular ile ilgilenir; (2) retorik münakaşa öneriler ve durumla arasındaki ilişkiyi dikkate alıp uygun sosyal ilişkiler ile ilgili normları takip ederken, diyalektik birbirlerine önerilerinin ilişkilerini dikkate alır ve mantıksal akla yatkınlık normlarını takip eder; (3) diyalektik soru ve cevap yolu ile ilerler ve sözcüler birbirlerini ikna etmeye çabalar; retorik kesintisiz hitap ie ilerler ve konuşmacılar dinleyicileri ikna etmeye çalışırlar ve (4) diyalektik sade ve teknik dil kullanırken retorik ikna amaçlı ve süslü bir dil kullanır.[162]

Batı'dan Doğu'ya, geçmişten günümüze ideolojik, dinsel v.b kavram yelpazesinde karşıt düşüncelere sahip taraflar birbirlerini ikna etme ve düşünme sanatı olan diyalektik, farklı kültürel iklimlerde değişen coğrafyanın sahip olduğu yapıya uyumlu hale gelmesini de bilmektedir.

---

[160] Gordon, a.g.e., s.167-168.
[161] Bell, Richard, **Understanding African Philosophy**, New York, Routledge, 2002, p.40.
[162] Leff, Michael, **Rhetoric and Dialectic in the Twenty-First Century**, Argumentation, Netherlands, Kluwer Academic Publishers, 2002, p: 247.

1.1.3. Münakaşa; Kuralsız Tartışma Biçimi

Tartışma, gerçekleştiği ortamlar ve şekiller itibariyle değişik kavramlarla tanımlanmaktadır. Münakaşa kavramı tartışma olgusunu karşılasada temel sertlik ve ağız dalaşı boyutunda birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Dil Derneği, münakaşa kavramını; 1. bir konu üzerinde ayrıntılı konuşma, tartışma. 2. sert tartışma ağız kavgası, [163] şeklinde tanımlamaktadır.

Münakaşa; bu, tartışmaların ve karşı tartışmaların kurulduğu ve ele alındığı işlemdir. Tartışmaları idare etmek tartışmaları karşılaştırmayı, bazı açılardan değerlendirmeyi ve bazı prensip haline getirilmiş kriterlere göre herhangi birisinin haklı olup olmadığını dikkate almak için tartışmaların ve karşı tartışmaların konstelasyonuna hüküm vermeyi içerebilir.[164]

Münakaşa kavramsal olarak dönüşüme bağlanır, daha iyiye doğru bir değişim olarak anlaşılır. Bütün münakaşa kavramları en azından kişisel seviyede faydalı dönüşüm ihtimalini önceden varsayar: sebeplerin değiş tokuşunun bireysel katılımcıların algılarında, yorumlarında ve değerlendirmelerinde daha iyiye doğru bir değişim yaratacağı ihtimalini önceden varsayarlar.[165]

Münakaşacı bir tartışma bazı konularda akla uygun olarak desteklenmiş paylaşılan bir konuma ulaşma amacı ile tartışmaları kurma, sunma, yorumlama, eleştirme ve gözden geçirme sosyokültürel faaliyetidir.[166]

Besnard, münakaşanın anahtar unsurları aşağıdaki gibidir sınıflandırmaktadır;

---

[163] **Türkçe Sözlük 1. Cilt**, a.g.e., s. 909.
[164] Besnard, Philippe, Anthony Hunter, **Elements of Argumentation**, Massachusetts, The MIT Press, 2008, p:3.
[165] Cooke, Maeve, **Argumentation and Transformation**, Argumentation, Netherlands, Kluwer Academic Publishers, 2002, p: 79.
[166] Hitchcock, David, **The Practice of Argumentative Discussion**, Argumentation, Netherlands, Kluwer Academic Publishers, 2002, p: 291.

Tartışmaların sunumu: Belirli bir iddia ile ilgili olan tartışmalar ve karşı tartışmaların konstellasyonunun ayrıntılı bir sunumunu yapabiliyor olmak isteriz.

Esasi unsurların analizi: Belirli bir iddia ile ilgili verilen tartışma ve karşı tartışma konstelasyonunda konstelasyonda ortaya çıkan çatışmaların tabiatını ve türünü bilmek isteriz.

Dışsal unsurların analizi: Belirli bir iddia ile ilgili tartışma ve karşı tartışmaların konstelasyonu için dinleyici temsil eden birisinin bakış açısından tartışmaların ve karşı tartışmaların kalitesini analiz etmek isteriz.

Tartışmaların seçimi: İçsel ve dışsal unsurların analizini yüklenme imkanı verildiğinde bir konstelasyonda kullanılan tartışma ve karşı tartışmaların seçiciliği için prensip haline gelmiş teknikler isteriz.

Konstelasyonların hükmü: Belirli bir iddia ile ilgili tartışma ve karşı tartışmaların konstelasyonu için iddianın haklı ya da haksız olup olmadığını öne sürmek için prensip haline gelmiş kriterler isteriz.

Konstelasyonların düzeltilmesi: Belirli bir iddia ile ilgili tartışmalar ve karşı tartışmaların konstelasonu verildiğinde tartışmaları, örnek olarak, mantıksal olarak eşdeğer destekler ile birleşen tartışmalar ile düzeltmek (örn, yeniden yapılandırmak) için prensip haline gelmiş yollar isteriz.[167]

Walton'a göre; olası münakaşa şemaları iki bileşenin yardımı ile modellenir. Birisi tartışmanın biçiminin temsil edilmesidir. Diğeri ise bu tartışma biçimine eşleşen bir dizi eleştirel sorudur. Uzman görüşüne göre tartışma da denilen bir uzman görüşe başvurma yaygın olası tartışma biçimine bir örnektir. Örneğin, bir mahkemede bir balistik uzmanı bir suç mahalinde bulunan bir mermi ile ilgili ifade vermek için tanık olarak çağırılabilir. Uzman görüşünden gelen tartışma için münakaşa şemasının ilk bileşeni tartışma biçimidir.[168]

---

[167] Besnard, a.g.e., p:14-15.
[168] Walton, Douglas, **Media Argumentation Dialectic, Persuasion, and Rhetoric,** New York, Cambridge University Press, 2006, p:27-28.

Münakaşa kavramının yanı sıra münazara kavramı da tartışma olgusunu pekiştiren olgulardan biridir.

İki kişi, takım ya da grubun belli bir konuda destekleyici ve karşıt görüşleri belirli kurallara bağlı olarak savunduğu tartışma. Okullarda, derneklerde ya da radyo ve televizyonda düzenlenen münazaralar, usul açısından bazı özellikler gösterir. Bunlarda önce konu olumlu bir önerme biçiminde belirtilir ve iki taraf önermenin lehinde ve aleyhinde tezler ileri sürer. Taraflara görüşlerini sunmaları için eşit süre tanınır; genellikle ilk turda her konuşmacıya 10–15 dakika, karşı görüşü çürütmek için kullanacağı sonraki turdaysa daha kısa bir süre verilir. Tezler kanıtlarla desteklenen savlar biçimindedir. Çürütmede yeni kanıtlar ortaya konabilir, ama yeni savlar öne sürülemez. Münazarayı tarafsız bir başkan yönetir.[169]

Münakaşa, münazara gibi süreçler tartışma kavramının temelinde karşıt görüşlere sahip tarafların birbirlerine olan tavırları ve uyulan kurallar bağlamında birbirlerinden ayrılmaktadır. Münakaşa, özünde kuralları olmamakla birlikte herhangi bir yönlendirmeye gerek duyulmadan konular derinlemesine ele alınmaktadır.

1.1.4. Karşıt Düşüncelerin Ortaya Konulması; Tartışma

Günlük hayatımız farklı formlar ile tartışma içinde geçmektedir. Bireyler veya topluluklar bir ya da birden çok konu üzerinde saat mevhumu olmaksızın tartışabilmektedir. Tartışmanın boyutu konu olan kavramların bireylerin, kurum ve kuruluşların kavramlara atfettiği önem ile çerçevelenmektedir. Kitle iletişim araçları ile günümüzde genel ya da özel tartışmalara tanık olmaktayız. Bu tartışmalar toplumun genelini ilgilendirip ilgilendirmediği üzerinde her hangi bir araştırma yapmaksızın insanlar üzerinde kanaat ve fikir önderleri oluşturmaya yol açmaktadır.

---

[169] Ed. D. Hoiberg, T. Pappas, G. Tüzün, **AnaBritannica**, Cilt 16 (Meta-Nuba), İstanbul, Ana Yayıncılık, 2004, s:360.

Meydan Larousse tartışma kavramını; birbirinden ayrı düşünce ve kanıtlar ileri sürerek karşılıklı olarak incelemek ve tartışmak eylemi olarak tanımlamaktadır.[170]

Philippe, tartışma kavramını şöyle tanımlamaktadır; bir tartışma bir ya da daha fazla muhakeme adımı (örneğin sonuç çıkarma adımları) ile elde edilebilecek bir sonuç ile beraber bir dizi varsayımdır (örn, içinden sonuçlar çıkarılabilecek bilgiler). Kullanılan varsayımlara tartışmanın desteği (ya da aynı anlama gelen önermeler) denir ve sonucuna (pek çok muhtemel sonuçlar arasından ayıklanmış) tartışmanın iddiası (ya da aynı anlama gelen netice ya da karar) denir. Bir tartışmanın desteği tartışmanın iddiasına muhakeme (ya da aynı anlama gelen gerekçe) sağlar.[171]

Kavram olarak tartışma; münakaşa, münazara veya ingilizcede karşımıza çıkan discussion[172], debate[173], dispute[174], argument[175] ile anlam yönünden benzerlikler taşımaktadır.

---

[170] **Meydan Larousse**, Cilt 11 (Sarb-Teçh), İstanbul, Meydan Yayınevi, 1973, s.914

[171] Besnard, a.g.e., p:2.

[172] **Discussion**; mid-14c., "examination, investigation, judicial trial," from O.Fr. discussion "discussion, examination, investigation, legal trial," from L.L. discussionem (nom. discussio) "examination, discussion," in classical Latin, "a shaking," from discussus, pp. of discutere "strike asunder, break up," from dis- "apart" (see dis-) + quatere "to shake." Meaning "talk over, debate" in English first recorded mid-15c. Sense evolution in Latin appears to have been from "smash apart" to "scatter, disperse," then in post-classical times (via the mental process involved) to "investigate, examine," then to "debate.", http://www.etymonline.com/index.php?term=discussion, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

[173] **Debate (v.)**; late 14c., "to quarrel, dispute," from O.Fr. debatre (13c., Mod.Fr. débattre), originally "to fight," from de- "down, completely" (see de-) + batre "to beat" (see battery). As a noun, from early 14c. Related: Debated; debating, http://www.etymonline.com/index.php?term=debate, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

[174] **Dispute (v.)**; early 13c., from O.Fr. desputer (12c.) "dispute, fight over, contend for, discuss," from L. disputare "weigh, examine, discuss, argue, explain," from dis- "separately" (see dis-) + putare "to count, consider," originally "to prune" (see pave). Used in Vulgate in sense of "to argue, contend with words." Related: Disputable; disputed; disputing. The noun is recorded from 1590s, http://www.etymonline.com/index.php?term=dispute, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

[175] **Argument**; late 14c., "statements and reasoning in support of a proposition," from Fr. argument (13c.), from L. argumentum, from arguere "to argue" (see argue). Sense passed through "subject of contention" to "a quarrel," a sense formerly attached to argumentation, http://www.etymonline.com/index.php?term=argument, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

Tartışma olarak düşünme kavramı, insanların sahip oldukları inançlara, yargılara ve ulaştıkları sonuçlara işaret etmektedir. Düşünmeyi tartışma olarak ele aldığımızda, çok zengin ve karmaşık bir bilgi tabanına dayanan açık-uçlu, iyi-yapılandırılmamış günlük veya sıradan tartışmalardaki düşünmeyi anlamamızda mümkün hale gelmektedir.[176]

Tartışma kavramı farklı kültürlerde tarih ve sosyolojik etmenler ile eklemlenerek gelişmektedir. Tartışmada en az üç farklı ve genel boyut ayırdedebiliriz: mantık ve epistemik boyutu, retorik ve diyalektik boyut ve davranışsal ve ahlaki boyut.

- Mantıksal ve epistemik gereksinimler ve çıkarımlar. Akılcı bir araştırmada yüzleşen iki tez ve iki rakip vardır. İkna edici açıklayıcı muhakeme kurallarını uygularız. Yüzleşme epistemik seviyede meydana gelir.
- Retorik ve diyalektik gereksinim ve çıkarımlar. Tartışmayı kazanmak için bütün muhakeme araçlarını kullanan iki taraf vardır. İkna edici muhakeme muhakeme ve tartışma kurallarını uygularız. Yüzleşme diyalektik seviyede meydana gelir.
- Davranışsal ve ahlaki gereksinimler ve çıkarımlar. Tartışma belirli davranışsal kurallara uygunluk içinde gerçekleşir. Kibarlık düsturunu ve "diğerlerine sana davranılmasını istediğin gibi davran" diyen sözde altın kuralı uygularız. Yüzleşme etik seviyede meydana gelir.[177]

Tartışma geleneği hukuk ve bilimde belirli bir belagat tarzı ile beraber ilerler. Bilimsel belgelerin retoriği düşünülecek fikirlerin gözden geçirilmesi, ilgili temel teorilerin tanımı, belirli bir hipotez, yöntemlerin belirtilmesi ve haklı çıkarılmaları, yöntemlerin ürettiği kanıtların sunumu, kanıtların neden hipotezi desteklediğine dair bir tartışma, muhtemel karşı tartışmaların bir tekzipi,

[176] Kuhn, D., "Thinking as argument", **Critical Readings On Piaget**, Ed. Leslie Smith, London, Routledge, 1996, p.121-122.
[177] Weigang, a.g.e., p. 119.

temel teoriye bir geri referans ve makalenin bir parçası olduğu daha büyük bir alana dair bir yorumdan oluşur.[178]

Tartışma olgusu farklı disiplinlerin etkilerinin yanı sıra toplum içinde bireyin gelişiminde düşün yapısının olgunlaşmasında yardımcı olmaktadır. İnsanlar sıkça birbirileri ile fikir ayrılığı yaşarlar. Bu sıradışı bir durum değildir. Ancak esas sıradışı olan, iki insanın fikirlerinin farklı olmasını kabullenmeleri ve konuyu o noktada bırakmalarıdır. Pek çok durumda bu akıllıca ve hatta mümkün değildir. Fikir farklılığını çözümlemek için konuyu tartışmalı ve bir tür anlaşmaya varmalılardır. Eğer bir farklılığı çözümleme yolu olarak tartışmadan faydalanırlarsa, yaptıkları müzakere tartışmacı bir müzakere olarak adlandırılabilir. Tartışmacı müzakereler esas olarak makul bir anlaşma noktasına gelebilmeye hedeflidir. Tartışmacı müzakerelerde tanım itibarı ile makul olmaya kesin ya da örtülü bir çekicilik vardır ama uygulamada tartışma her açıdan makul olmaktan uzak olabilir. Tartışmada ilgili fikir ayrılığını çözümlemeye gerçekten faydalı olmayan belirli hareketler yapılabilir.[179]

Tartışma" terimi sorgulanabilir ya da şüpheye açık bir iddiayı desteklemek ya da eleştirmek için sebepler öne sürmeye atıfta bulunarak özel bir anlamda kullanılmaktadır. Bu anlamda bir şey söylemenin başarılı bir tartışma olması bir iddiayı desteklemek ya da eleştirmek için iyi bir ya da birden fazla sebep sunması anlamına gelmektedir.[180]

Van Eemeren ve Grootendorst'a göre tartışmanın genel tanımı – bazı teknik jargonların kullanımından ötürü – "tartışma" kelimesinin günlük konuşmada tanımlanan anlamından farklılık gösterir. Tanımın genel kullanımda kullanılan tartışma kelimesi ile aynı doğrultuda olmasına rağmen, tartışma teknik teriminin anlamı tartışmanın teorik kavramının kavramsal

[178] Nısbett, a.g.e., p.74.
[179] Van Eemeren, F., R. Grootendorst, F. Henkemans, **Argumentation Analysis, Evaluation, Presentation**, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, 2002, p.3-4.
[180] Walton, Douglas, **Fundamentals Of Critical Argumentation**, New York, Cambridge University Press, 2006, p:1.

analizine dayanarak daha katidir. Verilen tanım tartışma öğrencilerinin bu kavramı yeterli bir şekilde ele alabilmelerine imkan vermek için düşünülmüş özgün ve belirli bir yere kadar da yeni bir dil kullanımı kuralı sunması bağlamında şart koşucudur. Bu teknik tanımda "tartışma" kelimesinin "işlem – ürün" belirsizliği sağlanmıştır: Tartışma terimi aynı zamanda tartışma işlemine "tartışmamı tamamlamak üzereyim") ve ürününe ("Bu tartışma sağlam değildir") de atıfta bulunur.[181]

Toulmin, Rieke ve Janik herhangi tartışmanın öğeleri aşağıdaki gibi özetlemektedirler;

1. İddialar. Bir argümana katıldığımızda, her zaman kendimiz için bir keşif olacak ya da bir iddia olarak bir başkasına varması için davet edileceği bir "varış noktası" vardır; ve argümanı analiz etme ve eleştirmede ilk adım o varış noktasının kesin karakterini anlamaktır.
2. Temeller. İddiayı açıkladıktan sonra, bu belirli türde bir iddia sağlam ve güvenilir olarak kabul edilecekse, ne tür temellere ihtiyaç duyulduğunu düşünmeliyiz.
3. Müzekkereler. Ancak, iddianın hangi temellere dayandığını bilmek sağlamlığının ve güvenilirliğinin muhakemesine yönelik sadece ilk adımdır. Bir sonraki adımda bu temellerin gerçekten bu belirli iddiaya özgün destek sağlayıp sağlamadığını ve söz konusu iddia ile hiç bir ilgisi olmayan alakasız bir bilgi olmadığını kontrol etmeliyiz – mesela "gözümüze perde çekmek" için tasarlanmış olabilir.
4. Destekleme. Müzekkerelerin kendileri tamamen güvence olarak alınamaz. Herhangi bir argümanda hangi kurala ya da yasaya, formüle ya da prensibe dayanıldığını baştan biliriz.[182]

Tartışma teorisyenleri tartışmanın sözlü ve yazılı ürünü ve tartışmacı hitabın analizi ve değerlendirmesi ile ilgilenirler. Temel olarak ilgilendikleri

[181] Van Eemeren, F., R. Grootendorst, **A Systematic Theory of Argumentation**, Edinburgh, Cambridge University Press, 2004, p.1.
[182] Toulmin, S., R. Rieke, A. Janik, **An Introduction To Reasoning**, Second Edition, New York, Macmillan Publishing Company, 1984, p.25-26.

sorunlar tartışma incelemesinde bazı merkezi alanları ayırarak belirtilebilir: "tartışmacı hitapta ifade edilmeyen unsurlar", "tartışma yapıları", "tartışma şemaları" and "mantık hataları".[183]

Tartışma kendi içinde yapısal unsurlara sahiptir. Dört yapısal unsur bir müzakere durumunun içeriği görevini görür. Bunlar (1) öneri, (2) sorunlar, (3) tartışmalar ve (4) bulgu. Tartışma durumunun analizi sadece bu parçaların işlevinin tam olarak anlaşılması ile mümkündür. Beşinci ve en önemli olan bir değer muhakeme işlemidir. Ancak diğer dördünün birbirine bağlı olduğu şekilde ayrı bir unsur değildir.[184]

Tartışmanın temel öğesi olan argümanların çeşitli amaçları vardır. Genellikle bir kişi bir argümanı kendisinin önceden açıkça ikna olduğu bir konuda bir başka kişiyi ikna etmek için kullanır. Bu durumlarda ilk kişi haklı kılmak ya da kurmak için sonradan argümanı kullanacağı bir iddiada bulunur. Diğer durumda insanlar hiç bir açık cevapları olmadığı soru ile başlar ve tartışmayı cevaplara ulaşmanın bir yolu olarak kullanırlar. Sorunlar ile yola çıkarlar ve argümanları onları keşiflere yönlendirir.[185]

Argümanlar (muhakeme zincirleri) tartışma ve eleştirel tetkik için öne sürülür ve argümanlar (insan etkileşimleri) her tür farklı konum ya da forumdan buna göre başlatılır ve sonuca taşınır. Bu barlarda ya da kahvaltı masalarında, sokak köşelerinde ya da mahkeme salonlarında, bilimsel toplantılarda ya da hastane koğuşlarında, televizyon talkshowlarında ya da kongre münazaralarında olabilir. Dahası argumanların karara bağlanma şekilleri her zaman bir gözleri göründükleri "forum"lar üzerinde olan katılımcılar gerektirir ve bu bağlamda argüman teriminin iki anlamı – muhakeme zincirleri ve bunların insanlar arasındaki işleyişi - arasındaki ayırım asla kesin ya da tam olamaz.

---

[183] Van Eemeren, F., R. Grootendorst, **A Systematic Theory of Argumentation**, p.2-3.
[184] Ericson, J. M., Murphy J. J., Zeuschner R. B., **The Debater's Guide**, Third Edition, Carbondale, Southern Illinois University Press, 2003, p.22-23.
[185] Toulmin, S., R. Rieke, A. Janik, **An Introduction To Reasoning**, p.7.

Tipik “argüman forumları” şunları içerir

- Mahkemeler.
- Profesyonel bilimsel toplantılar.
- Şirket yönetim kurulu toplantıları.
- Tıbbi konsültasyonlar.
- Üniversite seminerleri.
- Kongre komite celseleri.
- Mühendislik tasarım toplantıları.[186]

İdeal olarak tartışmacı bir müzakere bir fikir ayrılığını çözmeye yönelik eleştirici bir müzakeredir. Bir fikir ayrılığını çözmeye yönelik eleştirici bir müzakere analitik olarak aşağıdaki modelde ayırt edilen dört aşamada ilerler:

1. Yüzleşme aşamasında taraflar bir fikir ayrılığında olduklarını saptarlar. Karışık olmayan bir fikir ayrılığında bu kısaca bir tarafın görüş açısının diğer taraf tarafından hemen kabul edilmediği ama şüphe ya da eleştiri ile karşılandığı anlamına gelir. Karışık bir fikir ayrılığında diğer taraf zıt bir görüş açısı öne sürer.

2. Açılış aşamasında taraflar fikir ayrılığını çözümlemeye çalışmaya karar verirler. Savunan ve karşı çıkan rollerini üstlenirler (karışık bir farklılıkta iki savunan ve iki karşı çıkan vardır). Ayrıca tartışma kurallarında ve başlangıç noktalarında hemfikir olurlar.

3. Tartışma aşamasında savunan kendi görüş açısını karşı çıkanın itirazlarına karşılık vermek ya da karşı çıkanın şüphelerini ortadan kaldırmak için argümanlar öne sürerek karşı çıkanın ara sıra ısrarcı olan eleştirilerine karşı savunur.

4. Sonuç aşamasında taraflar fikir ayrılığının kimin lehine ne kapsamda çözümlendiğini değerlendirir. Eğer savunan görüş açısını geri çekerse, fikir ayrılığı karşı çıkanın lehine çözümlenmiştir; şayet karşı çıkan şüphelerini bir kenara bırakırsa savunanın lehine çözümlenmiştir.[187]

---

[186] Toulmin, S., R. Rieke, A. Janik, **a.g.e.**, p.15-16.

[187] Van Eemeren, F., R. Grootendorst, F. Henkemans, **Argumentation Analysis, Evaluation, Presentation**, p.25.

Tartışma kavramının yanı sıra diyalog, polemik ve demagoji gibi kavramlarında tanımlanması gerekmektedir. Polemik; siyasal, bilimsel, yazınsal konularda sert tartışma, kalem kavgası[188], dialog; karşılıklı konuşma. Anlaşma, uyum sağlama ya da bu yolda çalışma[189], demogoji; bir kimsenin ya da grubun duygularını kamçılayarak, gerçekdışı sözler söyleyerek onları kazanmaya çalışma halkavcılığı[190] olarak tanımlanmaktadır.

İnsanlar, yakın ya da uzak çevresinde oluşan toplumsal sorunlara, çözüm arayışına girmektedir. Bunu yaparken bilişsel sistemi ve düşünceleri ile hareket etmektedir. Çözüm arayışına girilen sorunlar, belli bir grup ya da toplumsal kesim için ortaksa ve bulunan çözüm, o sorunları paylaşan bireylerin gereksinimlerine de cevap verebiliyorsa, artık tartışılmadan kabul edilen doğrulara ulaşılmaktadır. İnanç sistemleri olarak karşılaşılan ideolojiler böylelikle oluşmuştur. İdeolojiler; bireylerin, grupların ve toplumların çeşitli düşünce çatışmalarının yönlendirilmesinde de rol oynamaktadır.

1.2. Tartışmanın Uzamları

Yunan site devletlerinden günümüze kadar konuşma sanatı çeşitli mecralarda insanlara yarar ve ün sağlamıştır. Tüm sosyal platformlarda içeriklerin değişkenliği bilimsel ve kültürel etkilerin yanı sıra tartışmaların gerçekleştiği mekânlarında etkisi olmaktadır.

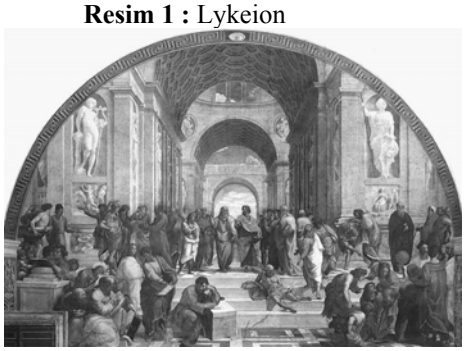
1.2.1. Aristo'nun Okulu; Lykeion

Aristoteles'in batı düşün dünyası üzerindeki etkisinin ve fizikten retoriğe farklı alanlardaki fikirlerin doğup geliştiği antik dünyanın önemli mekânlarından biri Lykeion'dur.

---

[188] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 2 (K-Z)**, s.1021.
[189] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, s.327.
[190] Dil Derneği, **a.g.e.**, s.294.

Resim 1 : Lykeion

Kaynak: http://www.balmer-arbjerg.dk/lykeion.jpg-for-web-large.jpg, Erişim Tarihi:27 Mayıs 2010

Çeşitli kaynaklarda Lykeion ve onun felsefe üzerindeki etkilerine yönelik anlatımlar bulmak mümkündür. Lykeion, İllisos kıyılarında bir ovaydı, adını oradaki Apollon Lykeios tapınağından alıyordu. Lykeion'da bir de gymnasion (beden eğitimi okulu) vardı. Aristoteles derslerini örtülü galeriler altında veriyordu. Platon gibi oturarak değil de gezinerek ders yaptığı için okuluna peripatos (gezinenler) okulu denildi.[191] Aristoteles, felsefi konuşma ve tartışmaları, Platon gibi oturarak değil de bir yukarı bir aşağı gezinerek yaptığı için bu okula Peripatos ("Gezinenler") adı da verilir.[192]

"Eflatun'dan sonra kendi üniversitesi olan Lykion'u (lise) kurdu. Derslerini gezinerek verdiği için öğretisine "gezimcilik"(peripatetizm) denir."[193]

"Aristoteles'in ayrılmasından sonra, okulu, 287'de ölünceye kadar Teophrastos yönetmiştir. Öğrenci sayısı giderek artmış ve 2000'i bulmuştur muhtemelen."[194]

Günümüzdeki okul kavramını simgeleyen Lykeion, Antik Yunan'daki eğitim ve düşünce hayatının önemli bir mekânı olarak tartışma olgusunun temelleri Aristo'nun öğretmenliğinde öğrenim gören öğrenciler tarafından atılmaktadır.

[191] Timuçin, **Düşünce Tarihi**, s.242.
[192] Gökberk, a.g.e., s.68.
[193] Bilgin, Macit, **Antik Yunan Dünyası**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2004, s.177.
[194] Brun, Jean, **Aristoteles ve Lise**, çev. İsmail Yerguz, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2008, s.19.

1.2.2. Akademia; Platon'un Felsefe Okulu

Batı felsefesinin günümüze kadar biçimlenmesinde etkili bir düşünür olan Platon kendi fikir hayatının olgunlaştığı ve öğrencilerine aktarımlarda bulunduğu mekân Akademia'dır.

"Antik Yunan'da, adını Atina şehir kapılarının önündeki Akademos tepesinden alan, İÖ 385 yılında Platon tarafından Atina'nın hemen yanı başında kurulan okul. Geniş alana kurulması, mimarisi, bahçesi ve eğitim anlayışıyla günümüzde bilinen şekliyle üniversitenin ilk örneğidir."[195]

"Eflatun'un MÖ 387'de Atina'da orman içinde öğretim ve araştırma merkezi olarak kurduğu felsefi okulun adı (Akademia). Bu okul, adını kahraman Akademos'tan almıştır."[196]

"Platon Atina'da; Kentin kuzeybatısında bahçeler içindeki bir beden eğitimi okulu (Akademia) kurar. Bu, üniversite gibi örgütlenmiş, statüsü, mevzuatı, öğrenciler için yatakhaneleri, sınıfları, müzesi, kütüphanesi vb. olan ilk felsefe okuludur. Yunanistan'ın ve Akdeniz dünyasının her tarafından gelen öğrenciler Platon'un derslerini izlerler burada."[197]

Jean Brun, Akademia hakkında şunları ifade etmektedir; "Platon'un Atina yakınlarındaki Akademos bahçelerinde kurduğu okul öğrenci kabul etme konusunda gerçekten örgütlenmiş ilk enstitüdür. Kütüphane, ders salonu, odalar vb. felsefe derslerine yeni bir karakter kazandırmıştır. Okul belli programlara göre çalışır ve her yerden öğrenci gelmiştir dersleri izlemeye. Ve Akademia'dan mezun olan öğrencilerde Akdeniz havzasının hemen her yerinde Platon'un düşüncelerini, belki de özellikle siyasal düşüncelerini yayarlar."[198]

---

[195] Tekçam, Tamay, **Arkeoloji Sözlüğü**, İstanbul, Alfa Yayınları, Kasım 2007, s.7.
[196] Bolay, a.g.e., s.7.
[197] Brun, Jean, **Platon ve Akademia**, çev. İsmail Yerguz, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2007, s.9.
[198] Brun, **Platon ve Akademia**, s.17.

Lykeion'un günümüzdeki lise kavramını ile eşleşmesinin yanında Akademia, üniversite eğitimine öncülük etmiştir. Platon'un felsefe okulu, matematiksel düşünmenin yanında akıl yürütmeye ve akılcı düşünceye de katkı sağlamaktadır. Batı düşüncesinin beslendiği önemli mekanlardan biri olan akademia, Platon ve öğrencileri karşıt görüşlerin ortaya konulduğu tartışma olgusuna önemli katkılarda bulunmuşlardır.

1.2.3. Antik Yunan'da Sosyalleşme Alanı; Agora

Tartışma kavramının mekansal çeşitliliği Antik Yunandan günümüze kadar çeşitlilik göstermektedir. Antik Yunan'da düşün'den ticarete çok yönlü mekanlardan biri Agora'dır. Yunan klasik döneminde, sitenin yönetim, politika, ticaret işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan, forum, çarşı'dır.[199]

"Antik Yunan kentlerinde yurttaşların çeşitli etkinlikler için toplandıkları açık alan. Siyasal, sosyal, dinsel ve ticari yaşamın merkezi olan, etrafı portiko ve dükkânlarla çevrili alan. Pazaryeri. Antik Roma'da karşılığı forumdur. Agora Eski Yunan kentlerinin can damarı olarak kentin dinsel, siyasal, idari, sosyal, hukuksal ve ticari etkinliklerinin gerçekleştirildiği yerdi."[200]

Yunan Kentinde mevcut alanlar özelden çok genel kullanımlar için ayrılmış, demokrasinin gelişi ile de kent yapısı içinde önemli yerler olan kent meydanları oluşmuştur. Yunan döneminin en önemli toplanma mekânlarından biri de kentsel pazar alanları olarak nitelenen "agora"lar olmuş ve ticari, entelektüel ve sosyal olayların gerçekleştiği, günlük kullanılan çevre ile kutsal çevre arasındaki denge ve bağlantıyı sağlayan, kolay ulaşılabilir, merkez niteliğindeki geçiş mekânı olarak karşımıza çıkmıştır.[201]

---

[199] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, s. 16.
[200] Tekçam, Tamay, **Arkeoloji Sözlüğü**, s.4.
[201] Yiğit, E., H. Malkoç, S., Türel,, **İlkçağlardan Günümüze Anadolu'da Açık Mekânın Evrimi**, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı 3, Edirne, Trakya Üniversitesi, 2006, s.190.

"Bir kare ya da dikdörtgen şeklindeki alan, sunak, çeşme, heykel ve ağaçlarla süslüdür; çevresinde halkın kullanımı için kutsal yapılar ve dükkânları içeren kolonodlar bulunur. Düzenli bir agorada her meslek ya da ticaretin kendine ayrılmış bir bölümü vardı."[202]

"'Agora' sözcüğünün başka dillerde karşılığı yoktur. Çünkü o tıpkı "polis" ya da "sophrosyne" gibi tümüyle Hellenlere özgü bir kavramı anlatır. Başka kentlerdeki kamusal yerlerin çeşitli etkinlikler açısından böylesi sıkı ve sürekli bir yoğunluğa tanık olduğundan kuşku duyulabilir. Gerçekte de, agora yalnızca kamusal bir yer değil aynı zamanda kentin merkezi, atan kalbiydi. Agora, işlevlerindeki kaçınılmaz yayılma ve özdeşleşmeye karşın, eski görevlerini de gerçek anlamda sürdürdü. Özünde, bölünmeyen bir bütün ya da en azından şiddetle direnen bir bölüm olarak kaldı. Burası yurttaşlar için sürekli bir toplantı yeriydi ve yalnızca belirli olaylar dolayısıyla canlılık kazanmazdı. Toplumsal yaşam, iş ve siyasa içinde gündelik bir sahne oluştururdu."[203]

"Siyasi gelişimlerin planlandığı ve toplumun farklı kesimlerinin düşüncelerini karşılıklı münakaşa ile ortaya koydukları bir mekân bütünlüğünü tanımlayan Agora tarihsel süreçlerin şekillendirildiği alanlar olarak gözükmektedir. Antik Yunan şehirlerinin pazar ve siyasi toplantı meydanları ve şehirlerin anıdsal mimari bir bütünü idiler. Vatandaşların siyasi görüşmeleri haricinde çarşı-pazar meydanı, randevu ve promenad yeri, yani şehrin kalbi idi."[204]

Antik kentlerde kentin gelişimi-biçimlenmesinde temel öğelerden birisi 'agora'lar olmuş, merkez olma işlevini zaman içinde kazanmıştır. Toplumsal yaşamın gelişimine olan belirleyici etkisi demokrasinin temellerinin atıldığı dönemlerde halkı pek çok konuda bir araya getiren, geniş bir açık mekâna

[202] Er, Yasemin, **Klasik Arkeoloji Sözlüğü**, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2004, s. 8.
[203] Wycherley, R. E., **Antik Çağda Kentler Nasıl Kuruldu?**, çev: N. Nirven, N. Başgelen, 3. Baskı, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1993, s. 45.
[204] Ünsal, Behçet, **Mimarlık Tarihi**, Cild I, 4. Basım, İstanbul, İ.D.M.M.A. Yayınları, 1973, s.383.

sahip meclisin, tapınakların, pazarların-çarşıların, çeşmelerin vb. içinde ve/veya etrafında bulunduğu mekân, kentin agorasıdır. Agoralar, dönemin filozoflarının ve politikacıların buluşma ve tartışma mekânı olmuştur. Antik yunan kültürünün ve felsefesinin etkisi düşünülüğünde, antik dönem yerleşimlerinin düşünce üretim merkezi olma işlevi daha iyi kavranabilecektir.

Kentin aşağı bölümünün merkezi agora idi, bu sözcüğünün "pazaryeri" diye çevrilmesi çok yetersizdir, oldukça yavan bit terim olan "kent merkezi" tanımı da ondan daha iyi değildir. Pazaryerinin belirli sınırlamaları vardı; kent merkezi ise kentin bir bölümünün bir görkem simgesi ya da belirtisi olarak dikkatle seçildiği kanısını uyandırır; kent merkezinin Hellenlerce sevilip tutulan birçok şeyle ilişkisi yoktur ama agora bunlarla ilişkilidir; agora, halkın biraraya geldiği yer anlamındadır; sözcük gerçekte "toplanma" anlamını taşır, ama Homeros'a özgü bu kullanış biçimi daha sonraki yazarlarda ikinci derecede ve ayrıcalı olmuştur. Hellenler siyasal, ticari ya da toplumsal işleri için agorada toplanırlardı. En azından başlangıçta, agoranın doğal konumu akropolün yakınındaydı ve ana girişin pek uzağında değildi; ancak böyle bir yer uygun ve güvenli sayılabilirdi. Sonunda agora, kentin en canlı ve seçkin öğesi oluncaya kadar akropolün zararına, sürekli pratik ve siyasal bir önem kazandı. Yönetim, aristokrasi yoluyla krallıktan demokrasiye doğru ilerlerken akropol artık canlı bir çekirdek değil, bir ekti; gene de bu süreç içinde kutsallık ve saygınlık kazanabildi, yeri geldiğinde de kale görevi yaptı.[205]

Eski Yunanlılarda 'şehir' ve 'devlet' birbiri içine girmiş, birbirine karışmış bir kavramdı. 'Polis' hem şehir, hem de devlet demekti. Gerçi Yunan dilinde şehir anlamına gelen başka bir kelime de vardı. Belde olarak şehire 'asti' de deniyordu. Köyler için 'kome' sözü kullanılıyordu. Köyler siyasi karakteri olmayan, açık ya da surla çevrili, küçük yerleşmelerdi. Polis ise çevre köyleri içine alan ve genellikle tabii sınırlara dayanan, siyasi bir topluluktu. İçinde bulunduğu ovaya, köylere ve çevre dağlara hakim küçük bir

[205] Wycherley, a.g.e., s.5-6.

devletti. Bu devletin özünü, siyasi faaliyetin toplandığı merkez olarak şehir teşkil ediyordu. Bu kuruluşa 'şehir devleti' denir.[206]

Demokratik dönem öncesinin güçlü ailelerinden birinden gelen Perikles, hem demokrasiyi hem de imparatorluğu kucaklayan bir felsefeye sahipti. O, yönetimde yetki sahibi olduktan (M.Ö. 461) sonraki en büyük başarısını, demokratik ve insani değerleri muhafaza etmesi sayesinde kazandı. Her türlü düşüncenin sergilendiği agora'yı inşa ettirdi.[207]

Genel olarak şehirler bir köyün tabii olarak büyümesi ve gelişmesi sonunda meydana gelir. Yunan şehirlerinin bir kısmı Tunç çağı yerleşmeleri üzerinde gelişmiştir, bir kısmı Tunç çağda oturulmayan yerlerde kurulmuştur.[208]

Yunan şehirlerinde hayat agorada toplanmıştı. Agora şehrin siyasi, idari, sosyal, alım satım ve iş merkezi idi. Şehrin ortasında, düzensiz, ya da dikdörtgen planlı bir meydandı. Agorada başlıca mimari unsur stoalardı. Stoalar halkı yağmurdan ve güneşten koruyan, arka duvarlarında bir sıra oda, ya da dükkân bulunan revaklardı; genellikle agora alanını sınırlandırırlardı. Şehre gelen ana yollar agoraya ulaşırdı. Atina'da bütün yol mesafeleri agora'daki On İki Tanrı sunağından ölçülürdü. Başka bir deyişle bu sunak mesafe ölçümünde sıfır nokta olarak alınıyordu. Karanlık çağlarda agora hem 'toplantı', hem da 'toplanılan yer' anlamına geliyordu. Homeros agorayı iki şekilde kullanmıştır. Agora çarşı ve pazar anlamını daha sonra, 5 nci yüzyılda kazanmıştır.[209]

Agoranın biçimi önceleri, kuşkusuz, son derece basitti. Burası tüm amaçlara yeten açık bir alandı. Halk burada uzun ve coşkulu konuşmalar

---

[206] Akarca, Aşkıdil, **Yunan Arkeolojisinin Ana Çizgileri I Şehir ve Savunma**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1972, s.19.
[207] Bilgin, Macit, a.g.e., s.13.
[208] Akarca, Aşkıdil, a.g.e., s.20.
[209] Akarca, a.g.e., s.26.

yapmak için toplanırdı. Gereksinme duyulan tek donanım konuşmacılar için bir kürsüyle ileri gelenler için uygun oturma yerleriydi. Şenlikler süresince dinsel törenler de aynı yerde yürütülebiliyordu. Agoranın ya da bir bölümünün tiyatroyu andıran bir biçim göstermesi, yani izleyicilerin yararlanabileceği kat kat basamaklar için uygun bir eğim sağlanması, özellikle elverişliydi. Bunlar, gösterileri izleyenler için tasarlanmıştır. İlkel agoranın ya da bir bölümünün, bir pazara dönüştürülmesi için çok basit bir "sahne değişikliği" gerekiyordu, bu amaçla geçici satış tezgâhları kuruluyordu.[210]

İ.Ö. IV. Yüzyıl ortalarından başlayarak Doğu krallıklarında önemli olanaklardan yararlanan Yunan inşaatçılar, yer değiştiren ve merkezi bir saray sanatı olan, kamusal ve özel alanların özgünlük ve rahatlığına büyük önem veren taleplere yeniliklerle ve gösterişli bir mimarlıkla cevap vermişlerdir.[211]

Antik Yunan'da mimari değişkenlikle beraber agora'larda farklı yapı bütünlüklerine sahiptirler. Agorada, ya da agora yakınında iki resim yapı vardı: buleterion ve pritaneion. Buleterion bulenin, modern deyimle konseyin toplantı binası idi. Devlet işleri burada yürütülürdü. Pritaneion pritaneis'in, yani konseyin icra komitesinin toplandığı, yemek yediği, resmi misafirleri kabul ettiği ve ağırladığı bina idi. Pritaneion'a başkanlık binası da denebilir.[212]

Kentlerin sosyalleşme alanı olan agora, ticari faaliyetlerin merkezi olmanın yanı sıra söz söylemek isteyen insanlar agoradaki kürsüden mekan içerisinde dolaşımda bulunan insanlara dini ya da siyasi hitabını yapabilmektedir. Agora ile sağlanan insanlara hitap imkânı, tartışma olgusunun topluluklara ulaşma ve bilgilendirme ayağının temelini oluşturmaktadır.

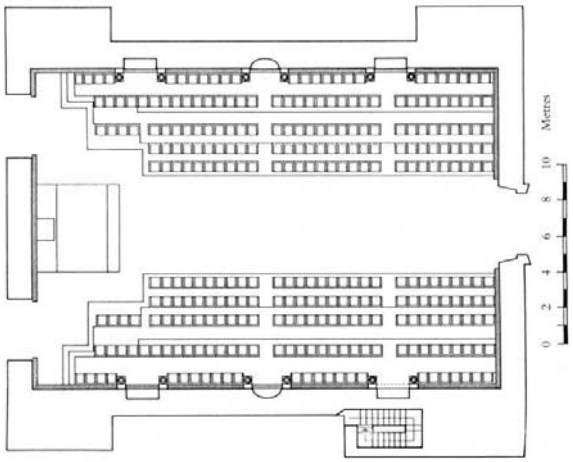
---

[210] Wycherley, a.g.e., s. 46.
[211] Monnier, Gerard, **Mimarlık Tarihi**, çev: İsmail Yerguz, Ankara, Dosy Yayınları, 2006, s. 37.
[212] Akarca, a.g.e., s.27.

1.2.4. Senato; Roma İmparatorluğu'nun Yasama Mekânı

Roma'da idari değişim yeni yönetim kademelerinin oluşmasını beraberinde getirdi. Senatus, yapılacak işler için, bir yıllığına seçilen iki consul'e (konsül) yetki verdi ve böylece Roma'da Cumhuriyet idaresi başlamış oldu.[213] Senato, Eski Roma'da özellikle soylulardan oluşan yöneticiler meclisidir.[214]

Resim 2 : Senato Binası

Kaynak: http://intranet.arc.miami.edu/rjohn/ARC267-05/Curia_Large.jpg, Erişim Tarihi: 27 Mayıs 2010

Roma Cumhuriyeti'ndeki en yüksek kurum Senatus (Senato) idi. Halk Meclisleri tarafından seçilen magistratların onaylanması, magistratların alınacak kararları Senatus'a sorması, çıkarılacak kanunların teklifi ve onaylanması, savaş kararının onaylanması, devlet malı ve kamu harcamalarında söz sahibi olması, meclislerde alınan kararların onaylanması Senatus'u Roma devletinin en önemli kurumu yapmıştır.[215]

Senato'nun rolü dördüncü ve üçüncü yüzyıllar boyunca büyük ölçüde değişecekti. Teoride sadece danışmanlık olacaktı ve senatörler sadece kendilerini toplantıya çağıran resmi görevli tarafından önlerine konan konuları tartışacaklardı. Ancak senato adım adım çok daha aktif bir konuma gelecekti.

[213] Tekin, Oğuz, **Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2008, s.191.
[214] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, s. 1091.
[215] Tekin, Oğuz, **Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş**, s.207.

Özellikle dini konularda karar verme, kamu maliyesini idare etme, müttefiklerden ve düşmanlardan gelen elçileri kabul etme ve konsüller ve komutanlar için askeri tayinlere karar vermeleri söz konusuydu. Senato'nun Roma düzenindeki yerindeki bu kayma itiraz edilmeden devam etmedi ve bazen senato ve bireysel mevki sahipleri arasında sürtüşmelere yol açtı.[216]

Roma Krallık döneminin başlarında ortaya çıktığında bir danışma meclisi niteliğindeydi. Üyeleri patriciilerden oluşmaktaydı ve Krallık dönemi boyunca yetkileri belirsiz kaldı. Cumhuriyet döneminin başlarında bir danışma organı niteliğinde olan senatus, zamanla bağımsızlaşarak geniş yetki sahibi oldu. İÖ 312 yıllarında önc senatörler, consuller tarafından seçilirken, bu tarihten sonra censorler tarafından seçilmeye başladılar ve senatus Roma'nın başlıca yönetim organı durumuna geldi.[217]

Kralın danışma organı olarak görev yapan Senatus ise 300 üyeden oluşuyordu (Bu sayı Sulla döneminde 600'e çıkarılmıştır). Üyeler, kral tarafından pater familias'lar arasından seçilirdi. Senatus gerçek gücüne ve anlamına Cumhuriyet Dönemi'nde kavuşmuştur. Üyelerinin esas olarak patricii veya soylu sınıfına mensup kişilerden oluştuğu Senatus'a, ailesinde veya sülalesinde daha önce senatörlük yapmış olmayan bir kişi girdiğinde, diğer Senatus üyeleri - kişinin Senatus geleneğinden gelmediğini ima etmek için – ona novus homo (yeni insan, yeni kişi) derlerdi.[218]

Görüşmeler halka açık değildi, ama kapılar örtülmezdi. Önce kuş falına bakılır, kurban kesilir ve bir iki dua okunur, sonra, meseleler gündemdeki sıraya göre incelenirdi; senatörler, albüm'deki sıralarıyla, düşüncelerini bildirir, istedikleri kadar konuşur, iki gruba ayrılır, oylarını grup grup "evet" "hayır" şeklinde belirlerdi.[219]

---

[216] Boatwright, M., D. Gargola, R. Talbert, **The Romans From Village to Empire**, New York, Oxford University Pres, 2004, p.64.
[217] Tekçam, Tamay, **Arkeoloji Sözlüğü**, s.197.
[218] Tekin, Oğuz, **Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş**, s.194–195.
[219] **Meydan Larousse**, Cilt 11 (Sarb-Teçh), s.174.

Siyasi erk, gerek bölgesel gerekse ülke bazlı yönetimlerde senatonun gelişmiş yapısında farklı görüşlerle karşılaşabilmektedir. Karşıt düşüncelerin senato bünyesinde söz hakkı bulması tartışma olgusunun temel özelliği olan farklı düşüncelere sahip tarafların buluşmasına öncülük yapmaktadır.

1.2.5. Toplumsal Paylaşım Alanı; Forum

Günümüzde özellikle elektronik ortamda görüş paylaşımına gidilen mecraların genel adı olmasının yanında Eski Roma'da kamu işleri üzerinde görüş bildiriminde ve tartışmasının yapıldığı yerler Forum'dur.

Eski Roma kentlerinde halkın toplanma yeri işlevi gören, kamu yapılarıyla ve kolonadlarla çevrili, merkezi konumlu açık alan. Eski Yunan kentlerindeki agora ile akropolisin daha düzenli yapılmış bir mekânsal uyarlamasıydı. Forum sözcüğü Lex XII Tabularum'da (On İki Levha Yasası) mezarın giriş bölümü anlamında kullanılmıştır. Roma kentinde ise forum sözcüğü, Palatium ve Capitolium (Capitolino) tepeleri arasındaki eskiden bataklık olan düz alanı belirtiyordu. Roma forumu olarak da bilinen bu alan, krallık döneminde bile Capitolino meydanı'nın küçük geldiği toplantılar için kullanılmaktaydı.[220]

Kent merkezlerindeki agora ve forumlar arasında plan, boyutlar ve gelişim açısından farklılıklar bulunmaktadır. Kent merkezlerindeki agora ve forumlar, ihtiyaç doğrultusunda inşa edilirken yeni binaların eklenmesiyle genişleyebilmektedirler. İmparator adına yapılan forumlar tüm birimleriyle planlanmış, kent merkezindeki agora ve forumlardan genellikle daha büyük ölçekli alanlardır.

Forum toplumsal yaşamın merkezini oluşturmaktaydı. Kendiliğinden gelişmiş şehirlerde, muhtemelen başta sadece özel binalardan arındırılmış ve

[220] **AnaBritannica**, Cilt 9 (Flam-Grab), s:54.

ticari, adli, dini, siyasi, toplumsal, pazar yeri, geçit yeri, seçim alanı, sayım merkezi ve gladyatör arenası gibi her tür kamusal kullanıma ayrılmış açık bir alandı.[221]

Forumlar; Eski Romalılar zamanında, Roma'da ve diğer kentlerde kamu işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan, agora'dır.[222]

Bizans'ın yönetim şekli, agoralarda toplanarak şehir meselelerinin konuşulmasına ihtiyaç ve olanak vermediğinden Yunanlılarda "agora", Romalılarda "forum" olarak karşımıza çıkan mekânların Bizans'ta pazar ve ticaret sahasının en canlı noktaları olarak kullanıldığı görülmüştür.[223]

Forum; büyük kentlerin merkezlerinde yer alırdı, castrumlarda ise iki ana cadde olan decumanus ile cardonun kesiştiği yerdeydi. Forum aynı zamanda halkın gezinti yeriydi ve kentin çekirdeğini teşkil etmekteydi. Dinsel törenler, şölen ve şenlikler, oyunlar burada yapılır, panayırlarda burada kurulurdu. Yunan agorasından farkı, fazladan bazı yapıların bulunmasıydı.[224]

Yerleşim alanı içinde farklı fonksiyonlara sahip alanlarda bulunmaktadır. Forum ya da agora olarak isimlendirilen mekân niteliğindeki açık alanların çevresinde dükkânlar, tapınaklar ve hamamlar yer almıştır. Yönetim mekânları çevresinde ise, devlet işleri için toplantı yapılacak açık alanlar oluşturulmuştur.[225]

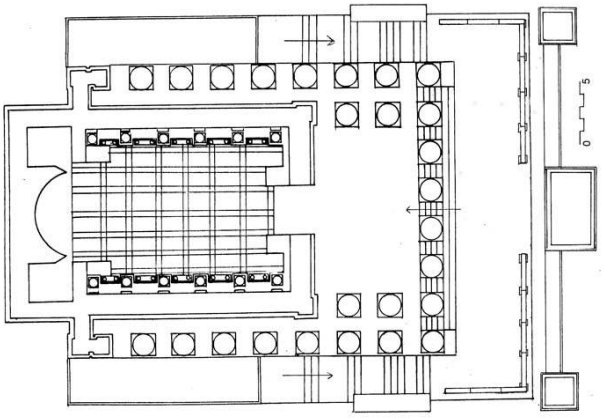
Açık bir alan, Pazar yeri resmi, hukuki ve diğer genel işler için toplantı yeri olan forum önemli yapılarla, kolonadlarla, portikolarla çevriliydi. Hepsinde şu özellikler bulunur: kapalı, içe dönük, bağımsız mimari kimlikleri ve

[221] Thorpe, Martin, **Roma Mimarlığı**, çev. Rıfat Akbulut, İstanbul, Homer Ktabevi, 2002, s.37.
[222] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, s. 437.
[223] Aktaran, Yiğit, E., H. Malkoç, S., Türel, a.g.e., s.190.
[224] Tekçam, Tamay, **Arkeoloji Sözlüğü**, s.72.
[225] Kesim, Güniz Akıncı, Pınar Köylü, Pınar Girti, **Roma Dönemi Kent Yerleşimleri ve Prusias ad Hypium (Kieros, Üsküb, Konuralp)**, Ormancılık Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, Düzce, Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, 2009, s.18.

bulundukları fiziki konumu önemsemeyişleri. Bunlar imparatorların kibirli kimliklerini yansıtır.[226]

Eski Roma'da Pazar Meydanı, Roma'da halkın toplandığı meydan, kamusal ve özel iş merkezi. Forum bir buluşma yeri, Pazaryeri hatta mezarlık hizmeti de görürdü.[227]

Resim 3 : Forum

Kaynak:http://www.dartmouth.edu/~rogerulrich/tvg/TVG_plan_rest_72.jpg,Erişim Tarihi:27 Mayıs 2010

Tartışma kavramının vücut bulduğu mekânlar bulundukları coğrafyanın özelliklerini içinde barındırmaktadır. Deniz kenarında bulunan kentlerde forum limana yakın olarak konumlandırılmıştır. İç kesimlerdeki kentlerde ise, forum kentin ortasında yer almıştır.[228]

Forum veya Area, şehir içindeki bütün açık (Hal) meydanların ismidir; etrafı templerle, binalarla, portikli dıvarla çevrili yüzü anıdlarla ve heykellerle süslüdür. Tahsis edildiği işe (Forum Piscarium=Balık Hali), evkiine (Area Palatino), önünde bulunan önemli bir anıd, namlı bir zat veya hükümdar adına (Forum Trajanus), göre adlanırdı. Grek şehirlerinde buna karşılık, Agora yapıları vardı; orası bir miting yeri, buluşma yeri, politika sahası, pazar

[226] Er, Yasemin, **Klasik Arkeoloji Sözlüğü**, s.110.
[227] **Meydan Larousse**, Cilt 4 (Dürb-Gari), s.765.
[228] Kesim, Güniz Akıncı, Pınar Köylü, Pınar Girti, a.g.e., s.3.

yeri mesabesinde idi. Forum'larda da şehitliler toplanarak ticaret, siyaset, adalet, devlet, din ve tören.. işlerini görülerdi.[229]

Farklı mimari tasarımlardan biride Bazilika; nasıl ki meydanlar (forum) açık hava toplantı yerleri idiyse, Sala (Basilica) lar da yanları ve üstü kapalı toplantı holleridir; burada ticaret, adalet ve idare işleri görülürdü.[230]

Roma Dönemi kentlerinde; sütunlu caddelere ve yollara, agoralara / forumlara, hipodromlara, stadyumlara, tiyatrolara, amfitiyatrolara, odeonlara, bouleuterionlara, tapınaklara, mezar yapılarına, kütüphanelere, hamamlar, köprülere, su kemerlerine, anıt çeşmelere, kent kapılarına, zafer taklarına, dikili taşlara, konutlara, dükkânlara, depolara yer verilmiştir.[231]

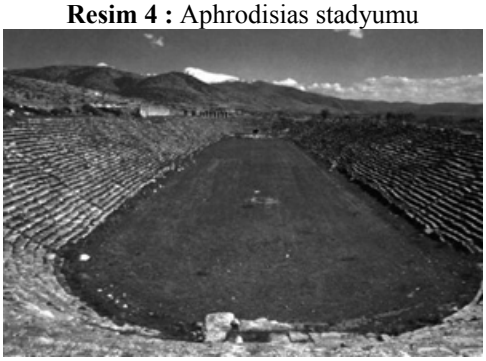
Forum'un senato ile benzerliği kamusal faaliyetlerin ortaya konulmasıdır. Siyasi, sosyal ve ekonomik yönetimin ele alınması forum içerisinde farklı görüşlerin halkın gözü önünde rahatlıkla tartışılmasını sağlamaktadır. Halkın gözü önünde karşıt görüşlerin tartışılması tartışma mekânının yapı özelliklerinin parçalarıdır.

1.2.6. Tribünler; Geçmişten Günümüze Spor'un İzlence Uzamı

Eski çağlara günümüze, yüksek sayıda izleyici kapasiteli spor alanlarıdır. Antik çağda Stadyum adından, atletik yarışmaların yapıldığı açık yarış yolu ile yarış yerini çevreleyen seyirci yerlerini içine alan bir bütün tesis anlaşılmaktadır. İki alçak tepe arasındaki bir düzlük, stadyum için elverişli bir alan olarak izleyici yerleri tepenin alt noktasından yukarıya doğru kademeli olarak devam eder, böylece tüm izleyiciler tarafından rahatlıkla görülebilmesi sağlanırdı.

[229] Ünsal, a.g.e., s.469.
[230] Ünsal, a.g.e., s.473.
[231] Kesim, Güniz Akıncı, Pınar Köylü, Pınar Girti, a.g.e., s.4.

Resim 4 : Aphrodisias stadyumu

Kaynak: http://www.aphrodisias.info/stadyum/, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Spor eğitimin bir parçası olarak bedensel gelişimi yanında zihinsel ve ahlaki gelişiminde de önemli bir araç olarak kullanılabilmektedir. Kamusal alan, insanların yabancılarla birlikte olduğu ve topluma katıldığı yer konumundadır ve toplumun farklı katmanlarını bir araya getirmektedir. Stadyumlar insanlara, doğal afetler, siyasal, kültürel değişimler ve ekonomik sıkıntıların evler dışında da konuşma fırsatı yaratmaktadır.

Sportif olay toplumda manevi bakımdan yalnızlığı da önlemektedir. Spor olayının her çeşidi ferdi toplumla, en azından diğer fert ve gruplarla buluşturmaktadır. Fert, sportif olaya katılmakla manevi yalnızlığının doğuşunu hazırlayan sakıncaları da giderebilir. İş hayatında görülen ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğurduğu kötümser ve bunalımlı tutumların giderilmesinde spor ve diğer boş zaman faaliyetlerine ihtiyaç vardır.[232]

Tribündeki seyirci; hayata ve stadyum'a beraberinde getirdiği düşüncelere rağmen hareketliliğini devam ettirebilmektedir. Oyuna, gösteriye ya da konsere anında tepki verip, beğendiklerini alkışlayıp, beğenmediklerine tavır gösterebilmektedir ve duygularını gizlemeden diğer insanlarla iletişime girebilmektedirler. Tribünler kamusal insanın varlığını sürdürebildiği mekânlardan birisi konumundadır.

[232] Erkal, Mustafa, Ö. Güven, D. Ayan, **Sosyolojik Açıdan Spor**, 3. Baskı, İstanbul, Der Yayınları, 1998, s.182-183.

İnsanlar sosyalleşme alanı olan "serbest zaman"larını sosyal ilişkiler geliştirerek gerçekleştirmektedir. Ekonomik verimliliğin artması ve çalışma koşullarının iyileşmesiyle birlikte serbest zaman süresinin değerlendirilme çeşitliliğini olumlu yönde çoğaltmaktadır. Böylece kent içinde var olan sosyalleşme ve görüş karşıtlığı ya da ortaklığının oluştuğu mekan çeşitliliği de artmaktadır.

Kişi, tuttuğu kulüp, taktığı rozet, taşıdığı renkler, forma, arma, milli marş, bayrak, ulusal başarı fikri, attığı sloganlar, şarkılar ve sözlerle bir gruba bağlı olmanın güvenini duyar. O grubu benimseyerek kişiliğini "hiç" olmaktan kurtarır. Kendisini grubun bir üyesi olarak görüp toplumda rolü ve yeri olduğuna inanır. Tuttuğu takımların kültürel ve sportif imgeleriyle bütünleşir, özdeşleşir / aynileşir. Bu insanların genelde güçlü bir takımın taraftarı olmaları, güçlü bir kimlik edinme çabasındandır.[233]

Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, başka kişilerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla diyalog içinde bulunmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır.[234]

Resim 5: Atatürk Olimpiyat Stadyumu

Kaynak: http://www.ataturkolimpiyatstadi.net/tr/default.asp?inc=resimler, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

[233] Erkal, Mustafa, Ö. Güven, D. Ayan, **a.g.e**, s.153-154.
[234] Yetim, Azmi, **Sosyoloji ve Spor**, İstanbul, Morpa Yayınları, 2005, s.175.

Günümüzde inşa edilen stadyumların ana mekânını dikdörtgen seklinde çimlendirilmiş bir saha ile bu sahanın etrafında yer alan pistler oluşturur. Sahanın kenarlarında seyircilerin müsabakaları seyretmesi için tribünler bulunur. Tribünler, belirli ölçülerde bir oyun alanı ve bunun etrafında sıralanan seyirci oturma gruplarından oluşmaktadır. Tribün yapıları tarihsel birikim ile yapısal gelişimini oluştursa da ekonomik ve teknolojik değişimler yapının formunu doğrudan etkilemiştir. Modern stadyum yapılarında seyirci alanları, uygun görüş mesafeleri düşünülerek oyuna daha yakın konumlandırılmıştır.

Spora iştirak etmenin (bu katılımcı, izleyici ve taraftar şeklinde olabilir.) bireylerin daha geniş kapsamlı sosyal işlere ve aktivitelere katılmalarını sağlayacak biçimde düşünmelerini ve hareket etmelerini etkileyeceğini kolayca görmek mümkündür.[235]

Günlük yaşam, farklı platformlarda bireyin kendine yer bulmasını zorunlu hale getirmektedir. Günümüzde sporun hayatımızdaki yeri göz önüne alındığında en hararetli tartışma alanlarından biride tribünlerdir. Tribünler, insanların tümel ya da tikel olarak tuttukları takımlara üstünlük sağlayabilmek için tartışma yarattıkları bir alan konumuna gelmiştir.

1.2.7. Yargılama Mekânı; Mahkeme Salonları

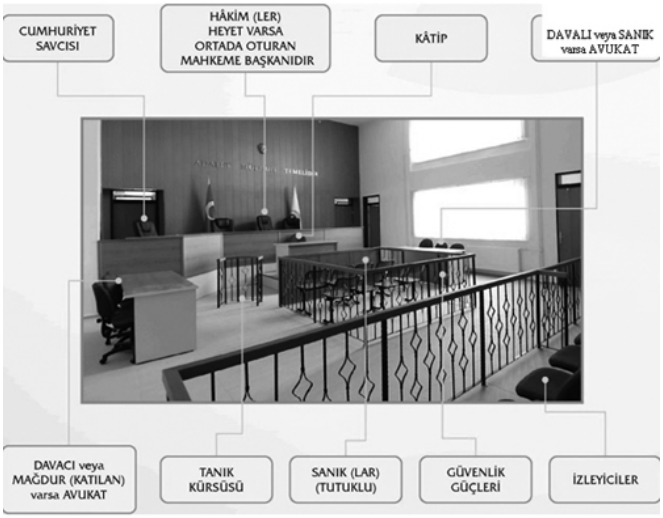
Mahkeme salonları adliye sarayı denilen ve her bölgede faaliyet gösteren binalarda yer almaktadır. Toplum içerisinde anlaşmazlıkların veya işlenen suçların çözümlendirilmesi amacıyla meydana getirilmiş olan yasalar, hukuki sürecin sağlıklı işlemesi ve beraberinde adalet olgusunun insanlar üzerinde koruyucu bir katman olması mahkemeler ile sağlanmaktadır.

Ülkemizde faaliyet gösteren adliyelerde; mahkeme salonunun parmaklıklarla ayrılmış arka tarafında izleyicilerin oturduğu yerler

[235] Yetim, Azmi, **a.g.e.**, s.171.

bulunmaktadır. Mahkeme salonunun en önemli bölümü hâkimin oturduğu yüksekçe bir masa olan yargıç kürsüsüdür. Hâkim kürsüsünün yanında şahitlerin oturduğu tanık kürsüsü yer almaktadır. Tanıkların yeminlerinden sorumlu olan mahkeme kâtibi ve zabıt kâtibi için ayrı birer masa bulunmaktadır. Zabıt kâtibi mahkemede söylenenleri ve yapılanları kelimesi kelimesine kayıt altına almaktadır; stenografi makinesi, görüntü ya da ses kaydedici yoluyla da yapılabilinmektedir. Mübaşir yargılama sırasında mahkeme salonunda bir duvarında durur. Esas görevi mahkeme salonundaki düzeni sağlamak ve herhangi bir sorun karşısında müdahale etmektir. Ayrıca şahitlere mahkeme salonunun içinde ve dışında eşlik etmektedir. Yargılama sürecinde tarafların yerleşim düzeni hâkim kürsüsüyle yüz yüzedir.

Resim 6 : Mahkeme Salonu

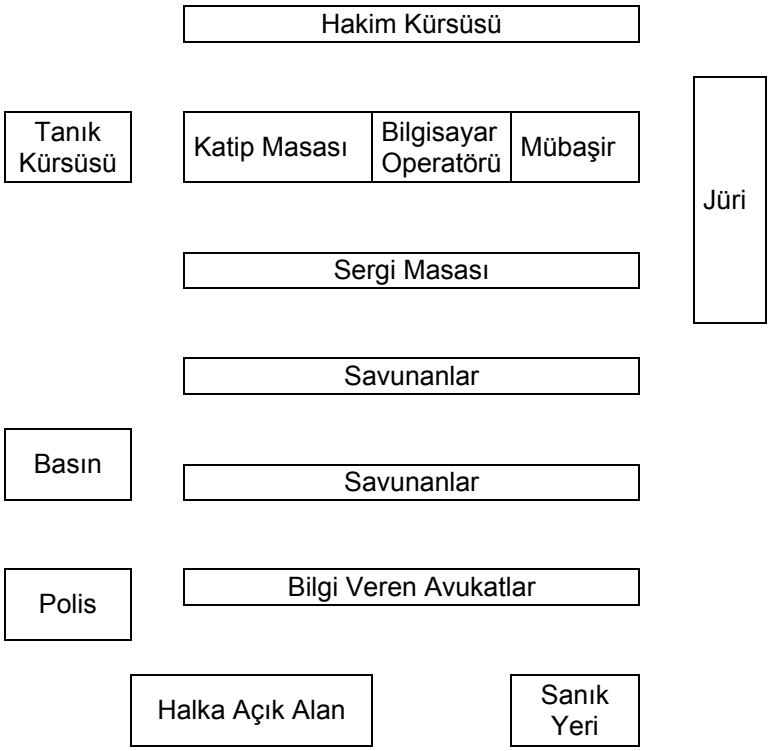

Kaynak: http://ivrindi.meb.gov.tr/?pageID=oku&id=935, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Ülkemizde olduğu gibi dünya'da da mahkeme salonları kullanım farklılığı göz önünde bulundurularak değişik tasarımlarla karşılaılmaktadır. Linda Mulcahy, "Architects of Justice: the Politics of Courtroom Design" adlı eserinde İngiltere'de standart bir mahkemenin oturma planını şu şekilde aktarır. Hakimler ya da yargıçlar kürsüsü, katip kürsüsü, tanık sandalyesi, jüri locası, basın bölümü, kanıt masası, avukatlar bölümü ve güvenlik çıkışıdır. Kılavuz aynı zamanda bu bileşenlerin nasıl yerleştirileceğini kesin olarak belirlemektedir. **Şekil 1**'de gösterildiği gibi, hakimin yüksekteki kürsüsü ve

onun önündeki katibin masası mahkemenin arkasındaki kısmı kaplayan davalıya dönüktür. Aralarında sırtları davalıya dönük olarak davaya dahil olmuş avukatlar ve vekiller oturur. Jüri mahkemeye dönük şekilde hakimin solunda oturur ve tanık sandalyesi hakimin sağında bir kılıç mesafesi ötededir. Halka açık alan ve basın kısmının konumu yeterince yer olacak şekilde yerleştirilmesi dışında çok kesin değildir.[236]

Şekil 1: İngiltere'de Standart Ceza Mahkemesinin konumlandırılması

Kaynak: Mulcahy, Linda, **Architects of Justice: the Politics of Courtroom Design**, Social Legal Studies, http://sls.sagepub.com/cgi/content/abstract/16/3/383, 28 Eylül 2010, p.391.

Mahkeme mekanının planının yapılması günlük muhakeme uygulamalarının mekan ile nasıl şekillendirildiğini belirlemede yardımcı olur. Ayrıca hakimi ayrı tutma ve daha da somutlaştırma görevi görür. Belki de en belirgin olanı, mahkeme üyelerinin dinlenecek kişi üzerinde kontrol sağlamalarına yardımcı olmasıdır.[237]

[236] Mulcahy, Linda, **Architects of Justice: the Politics of Courtroom Design**, Social Legal Studies, http://sls.sagepub.com/cgi/content/abstract/16/3/383, 28 Eylül 2010, p.390–392.
[237] Mulcahy, Linda, **a.g.e.**, p.398.

Kurumsal ya da bireysel olarak ihtilaf içine düştüğünde konulmuş yasalar çerçevesinde haklılığını ispatlamak veya mağduriyetini gidermek için adli makamlara başvurmaktadır. Bu süreç mahkeme olgusunu yaşam içerisinde önemli bir konuma taşımaktadır. Davalı ve davacı kimliklerinin sahip oldukları fikirler, ticari ya da sosyal hayata ilişkin olsun tartışma kavramının çeşitlilik yönüne benzerlik göstermektedir.

1.2.8. Televizyon Stüdyoları; Televizyon Yayıncılığının Çekim Alanı

Toplum içinde günlük hayatın değişkenliği televizyon ile kendine vücut bularak bireyin dünyasını temellendirmektedir. Siyasetten spor'a birçok konuda halkımız bilgi edinme çabası içerisinde ulusal veya yerel birçok televizyon kanalında tartışma programı adı altında yayınlara rastlamak mümkündür. Yayın kuruluşları programlarının izlenilirliğini arttırmak için değişken ve ilgi çekici stüdyolar ile sunumlarını gerçekleştirmektedirler.

Bir televizyon yapım merkezine gittiğinizde ilk dikkatinizi çekecek olan şey, stüdyoların, röportaj ve sohbetler için kullanılan küçük odalardan büyük şov ve oyunlar için kullanılan uçak hangarı büyüklüğündekilere kadar uzanan farklı boyutları olacaktır. Ama hepsinin de aşikâr bir ortak yönü vardır. Herhangi bir stüdyoda kurabileceğiniz set sayısı sınırlıdır.[238]

Televizyon stüdyolarının boyutları ve teknik olanakları birinden diğerine çok büyük farklılıklar gösterir. Ne var ki, programın gerçekleştirilmesiyle ilgili işlemler tümünde de başlıca iki alanda cereyan eder: (1) Gösteriye konu olayın cereyan ettiği alan, stüdyo; (2) Gösterinin bir

[238] Kelsey, Gerald, **Televizyon Yazarlığı**, çev. Bahadır Düzgören, 2.Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2001, s.13.

bütün olarak ekrana yansımasıyla ilgili işlemlerin tümünün koordine edildiği, kontrol odası.[239]

Stüdyo, gösterinin yer aldığı alandır; televizyon kameraları, mikrofonlar, aydınlatma aygıtları, dekor gibi malzeme ile bunlarla ilgili teknik elemanlar ve gösteriye katılanlar bu alanda yer alırlar. Stüdyoyu çevreleyen duvarlarda kameralar, mikrofonlar ve aydınlatma aygıtlarıyla bağlantıları sağlamaya yarayan çeşitli bağlantı kutuları vardır. Stüdyo zemininde sürekli olarak yoğun bir hareket olduğu için çeşitli kabloların düzenli tutulması gerekir. Aydınlatma aygıtları stüdyo tavanında bulunur.[240]

Mahmut Tali Öngören, İletişim Notları adlı eserinde TV stüdyolarının türlerini söyle belirler;[241]

a) Haber Stüdyosu.
b) Konuşma Stüdyosu.
c) Yayılgın (popüler) müzik stüdyosu.
d) Hafif ve orkestra müzik stüdyosu.
e) İzleyicilerin de katıldığı eğlence izlenceleri stüdyosu.
f) Genel amaçlı çok büyük TV stüdyoları.

Resim 7 : Televizyon Stüdyosu

Kaynak: http://media1.ntvmsnbc.com/i/NTVMSNBC/Components/ArtAndPhoto-Fronts/Sections-StoryLevel/Ya%C5%9Fam/090928-yeni%20st%C3%BCdyo-460-02.jpg, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

[239] Gökçe, Gürol, **Televizyon Program Yapımcılığı ve Yönetmenliği**, İstanbul, Der Yayınları, 1997, s.89.
[240] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**,s.89–90.
[241] Öngören, Mahmut Tali, **İletişim Notları**, İstanbul, ÇGD Yayınları, 1995, s. 265.

Televizyon istasyonlarındaki her türlü görüntü çekme işlemi stüdyolarda gerçekleştirilmektedir. Stüdyolarda, ışık kaynakları, kameralar, dekorlar, ses kaynakları (mikrofon) ve diğer aksesuarlar bulunmaktadır.[242]

Film ya da televizyon programlarının herhangi birinin yapımının gerçekleştirilebilmesi için teknik, aydınlatma ve dekoratif yapı ve özelliklerle planlı olarak donatılmış ve özel olarak hazırlanmış oda, bölüm ve bina niteliğinde yapı. Televizyon programlarının hemen hemen büyük bir bölümü, program türlerine göre özel olarak hazırlanmış stüdyolarda gerçekleştirilmektedir.[243]

İzlenilirlik, yayıncı kuruluşların ekonomik geri dönüş için ellerindeki önemli bir veridir. Bu yüzden gelişen teknoloji ile beraber değişen stüdyolar birden çok konuk ile yayınlar kolayca gerçekleştirilebilmektedir. Farklı mekânlardan çeşitliliği arttırıcı konuklar izleyenlerin ilgisini arttırıcı bir öğe olarak kullanılmaktadır.

Tartışma kavramının özündeki farklı görüşlerin ortaya konularak geniş katılımlı ortak düşüncelere ulaşma isteği televizyon stüdyoları ile hem stüdyo içinde hem de ekran karşısındaki izler kitle ile sağlanmaktadır. Çok seslilik tartışmanın başında konulan kurallar ile fikirlerin idrakine ve çoğulculuğuna katkı sunmaktadır.

1.3. Tartışmanın Biçimleri

Bilimsel ve sosyal gelişimin temelinde paylaşım yatmaktadır. Tartışmada her düşüncenin karşıtı ile yapılan bir paylaşımdır. Bir konunun veya olayın artıları, eksileri enine boyuna konuşularak farklı fikirlerin ortaya konduğu tartışmalarda yeni ve farklı fikirler ortaya konabilmektedir. Sonuçları

[242] Bay, Nurettin, **Radyo ve Televizyon Yayıncılığı**, İstanbul, Nüve Kültür Yayınları, 2007, s.54.
[243] Demircan, Kadir, **Amatörler ve Profesyoneller İçin Video Kamera Fotoğrafçılık ve Televizyon Yapımcılığı**, 2. Baskı, Ankara, Gükdikeni Yayınları, 2000, s.219.

ile bilgilerini ve yorumlarını halka aktaran, onları bilgilendirmeyi ve kanaat oluşturmayı amaçlayan tartışmalar düzenleniş amaçlarına, hedef kitlesine, katılımcılarına ve yapıldığı mekâna göre değişik nitelikler kazanmaktadır.

1.3.1. Geniş Kitlelerin Tanıklığındaki Tartışma Biçimi; Açık Oturum

Güncel, siyasal, sosyal ve bilimsel konuların veya sorunların herkesin izleyebileceği bir biçimde açık olarak tartışıldığı toplantı.[244]Tartışılacak konular, toplumun tamamını ya da bir kesimini ilgilendirecek içerikte olmalıdır. Açık oturum; izleyici ya da dinleyici önünde sorularını alarak ve cevaplayarak gerçekleştirmek mümkündür. Televizyon ve radyodan tartışmayı takip eden kişiler, açık oturuma telefon veya elektronik ortam aracıyla katılabilir. Çeşitli sorunların dinleyiciler ve izleyiciler önünde tartışıldığı toplantı.[245]

Açık oturumda oturum başkanı konu ile ilgili giriş konuşması yapar, konuşmacılara soruların düzenli olarak sorulması başkanın kontrolünde gerçekleştirilir. Bu nedenle, oturum başkanı tartışma sırasında meydana gelebilecek sorunları önleyebilmek için önceden bir planlama yapmaktadır. Oturum sonunda tüm görüşleri özetleyerek genel bir değerlendirmesini gerçekleştirmektedir.

Açık oturum, haklının kim olduğu ispatından çok konuşmacıların görüşlerini kendilerine tanınan süreler içerisinde sundukları ve izleyenler ile paylaştıkları bir mecradır. Konuşmacılar bu mecrada ayrıca diğer söz sahiplerini de dinleyerek katılmadıkları fikirler doğrultusunda düşüncelerini paylaşa bilmektedirler.

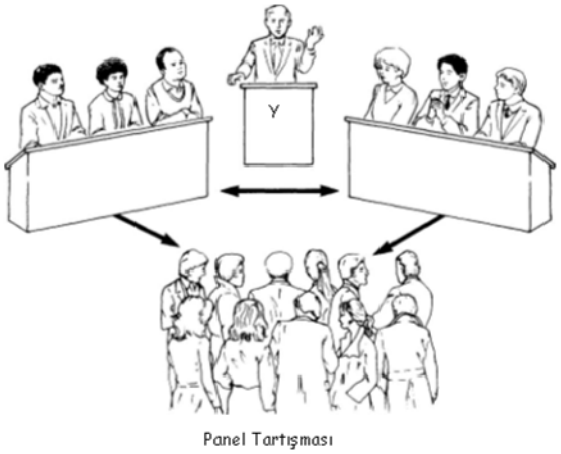
---

[244] **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005, s.14
[245] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, s.8.

1.3.2. Panel; İzleyenlerin Önünde Yapılan Uzmanların Fikir Alışverişi

Dinleyiciler önünde, bir konuşmacı grubunun genellikle sosyal ya da siyasal bir konuyu tartışmak amacıyla düzenledikleri toplantı, toplu görüşmedir.[246] Bir konuşmacı topluluğunun dinleyiciler önünde, çoğunlukla bilimsel, sosyal ya da siyasal bir konuyu tartışmak amacıyla gerçekleştirdikleri görüşmelerdir. Panel kavramını andıran birçok farklı kavramda mevcuttur; açık oturum, tartışma, toplantı, toplu görüşme.[247]

Resim 8: Panel

Kaynak: http://www.egitim.aku.edu.tr/sy06.ppt#329,27,Tartışma biçimleri, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Başka bir ifadeye göre panel; dinleyiciler önünde, seçilmiş bir konuşmacı gurubun bir konuyu tartışmak amacıyla düzenlediği toplantı, açık oturum.[248] Panelde de açık oturumda olduğu gibi bir başkan bulunmaktadır. Gerçekleştirilmek istenen panel; başkan'ın konuşmacıların ortasında yer aldığı bir yerleşim biçiminde toplanılmaktadır. Panelde en az üç, en çok altı konuşmacı bulunur. Panellerde hitap edilecek topluluğun genişliğine göre salonun içerisinde teknik donanım konuşmacıların düşüncelerini sağlıklı bir şekilde aktarabilmesi için düzenlenmektedir. Tartışması sonunda panel takipçileri konuşmacılara konuyla ilgili çeşitli sorular sorabilmektedir.

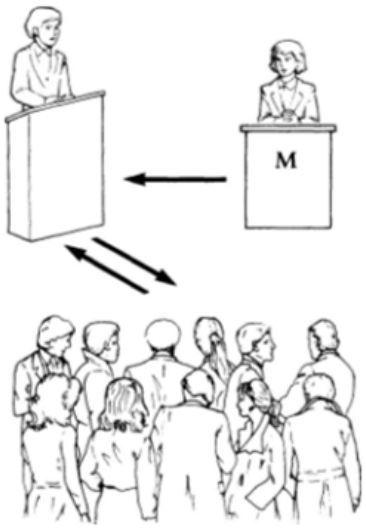
[246] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 2 (K-Z)**, s.991.
[247] Moran, Yılmaz, **Eşanlamlı Sözcükler ve Karşıt Anlamları Sözlüğü**, İstanbul, Spatyom Yayınları, 1992, s.535.
[248] Türkçe Sözlük, **a.g.e.**, s.1567.

Panellerdeki akıl yürütme süreci, düşünce çeşitliliğinin belirli kurallar çerçevesinde izleyenler veya dinleyenler karşısında ortaya konulması ile sağlanmaktadır. Tartışma sürecinin sağlıklı şekilde yürümesine yardımcı olan kurallar panelde iyi bir örnek konumundadır.

1.3.3. Kamusal Faaliyetleri Tartışmak İçin Halkın Toplandığı Alan; Forum

Toplumu ilgilendiren bir konuda, farklı görüşlere sahip kişilerden oluşan ve dinleyicilerin söz sırası alarak konuşma kuralları içerisinde yaptıkları tartışmalardır. Forumda konuşmacılar kadar dinleyicilerde ortaya atılan sorun ile ilgili görüş belirtmekte ve tartışmaya katılmaktadırlar. Amaç sorunun tartışılarak bir ortak payda da buluşmayı hedeflemektir.

Resim 9: Forum

Forum

Kaynak: http://www.egitim.aku.edu.tr/sy06.ppt#328,26,Tartışma biçimleri, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Forum, toplu tartışma[249] anlamının yanı sıra; Antik Roma Kentlerinde pazaryeri, aynı zamanda resmi ve dinsel yapıların yer aldığı alan. Antik Yunan kentlerinde Agora karşılığıdır. Fakat forumlarda Yunan Agorasında

[249] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (K-Z)**, s.437.

olmayan bazı yapılar bulunmaktadır. Örneğin yeni bir öğe olarak konuşma kürsüsü (Rostra) gösterilebilinir ki, yunan dünyasında bouleuterion ile karşılanır.[250]

Forum, toplu tartışmaların önemli bir türü olmakla birlikte, dinleyicilerinde konu üzerinde aktif ve değişik bakış açılarıyla düşünmelerini sağlamaktadır. Forumda konuşmacı olan uzmanların fikirlerine başvurularak ortaya çıkabilecek yanlış bilgilendirilmeler engellenmektedir. Forum, başkanın toplantı öncesi belirlediği kurallar çerçevesinde karşılıklı anlayış içerisinde görüşlerin herkes tarafından kolayca anlaşılabildiği ana konudan uzaklaşmadan gerçekleştirilmelidir.

Dinleyici durumunda olanların da söz alabildikleri belli bir konu üzerinde düzenlenmiş toplantı. Bazı sorunların görüşülerek karara bağlandığı genel toplantı. Tartışma alanı.[251] Amaç tek bir sonuca varmaktan çok konuyu değişik bakış açılarıyla, farklı boyutlarıyla gündeme taşımaktır.

Forumlar, Antik Yunan'daki agoraların Roma kentindeki dönüşmüş biçimleridir. Alışveriş merkezi olarak kullanılan, siyasal ve genel amaçlı toplantıların yapıldığı kalabalık ve oldukça işlek bir merkez bölgesidir. Ticari amacın yanında sahip olduğu çok seslilik forum alanlarını, tartışma olgusunu şekillendiren görüş çeşitliliğine benzerliği ile önemli bir mecra konumuna getirmektedir.

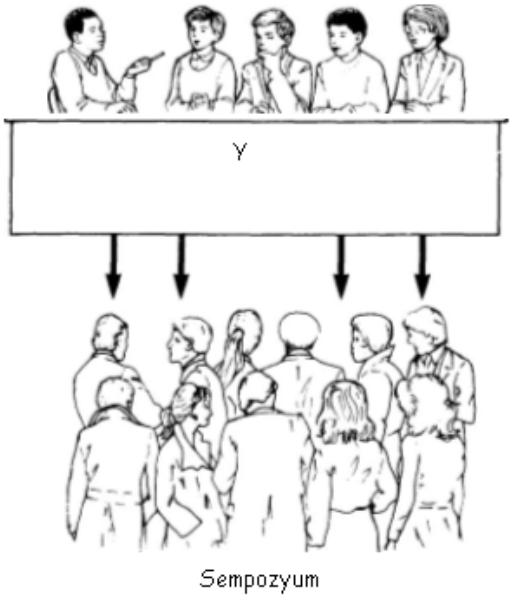
1.3.4. Sempozyum; Belli Bir Konu Etrafında Gerçekleştirilen Bilgi Şöleni

Belli bir konuda çeşitli konuşmacıların katılımıyla düzenlenen bilimsel ağırlıklı toplantı, bilgi şöleni.[252] Daha önceden sınırları çizilmiş bir konu

[250] Gül, Yusuf, **Antik kentler: mitoloji-tarih-arkeoloji-etnografya-terminoloji**, İzmir, Okullar Yayınevi, 1998, s.202.
[251] Türkçe Sözlük, **a.g.e.**, s.714.
[252] Türkçe Sözlük, **a.g.e.**, s.1729.

üzerinde akademisyenlerin, araştırmacıların oluşturdukları ve konuşmacıların konu üzerine hazırladıkları metinleri sundukları, tartışmalı toplantılardır. Ortaya konulan konu veya konular hakkında aynı oturumda, birden fazla kişinin yaptıkları anlatımlı konuşma türüdür.

Resim 10: Sempozyum

Kaynak: http://www.egitim.aku.edu.tr/sy06.ppt#328,26,Tartışma biçimleri, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Dinleyici ile konuşmacıların bir araya geldiği farklı alanlardan biride sempozyumdur. Sempozyum; belli bir konuda düzenlenen oturum ya da seminer'dir.[253] Antik Yunan'dan günümüze farklı mekanlar bireyin etkileşimini ortaya çıkaran veya pekiştiren alanlar olmaktadır. Bu etkileşime örnek olarak; şarap, symposion denilen ve katılanların nüktede, şiirde ve retorikte birbirlerini alt etmeye çalıştığı keyifli, fakat çekişmeli tartışmalara sahne olan resmi içki partilerinde içilirdi.[254]

Symposion hayatın kendisi kadar değişkendi, Yunan toplumunun bir aynasıydı. Bazen parayla tutulan müzisyenler ve dansçılarla resmi eğlence

[253] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 2 (K-Z)**, s.1090.
[254] Standage, Tom, **Altı Bardakta Dünya Tarihi**, çev. A. Fethi, İstanbul, Merkez Kitapları, 2005, s. 64.

biçiminde olurdu. Bazı symposion'larda da konukların kendileri doğaçlama nükteli şarkı, şiir ve atışma yarışına girerdi; bazen de symposion, eğitim amacıyla gençlerin de kabul edildiği felsefe ya da edebiyat tartışmalarına sahne olurdu.[255]

Sempozyum dâhilinde sunum gerçekleştirecek konuşmacılar kendilerine oturum başkanı tarafından süreler içerisinde fikirleri anlaşılır bir biçimde aktarabilecekleri bir dil aracılığıyla sempozyumda yer almaktadırlar. Konuşmacılar konuyu ele alış biçimleri ile amaç tartışmak değil durum üzerinde saptamalar veya çözüm önerileri getirmektir. Gerçekleştirilen sunumlardan sonra konuşmacılar, birbirlerine konu ile ilgili sorular sorabilmektedir.

Sempozyum; "beraber içmek" ya da resmi yemek anlamına gelen Yunanca bir kelime. Serbest diyalog bu tür neşeli buluşmaların özelliği olduğundan bu kelime daha sonra bir başlık ya da belirli bir konu üzerine konuşmalar ya da makaleler toplamının farklı kişiler tarafından tartışılması anlamına gelmiştir. Plato'nun en iyi bilinen diyaloglarından birisi Sempozyum'dur ve bu kelimenin daha sonraki yazınsal kullanımları büyük ölçüde bunun etkisi altındadır.[256]

Toplumu uzaktan ya da yakından ilgilendiren herhangi bir konu veya olay hakkında izleyenler karşısında farklı uzmanlıklardaki kişilerin seri konuşmaların bütününe denilmektedir. Sempozyumda amaç, konuyu tartışmaktan çok konunun ilgili uzmanlar tarafından olumlu veya olumsuz yönlerinin ortaya konularak çözüme varılmasıdır. Tartışma olgusunun gelişim sürecinde tarafların fikirlerini ifade etmesi ve ortak görüşe varma amacı sempozyum toplantısı ile ortaklık göstermektedir.

---

[255] Standage, Tom, **a.g.e.**, s. 72-73.
[256] Harmon, William, Hugh Holman, **A Handbook To Lıterature**, Tenth Edition, New Jersey, Pearson Education, 2006, p.511.

1.3.5. Jüri Huzurunda Yapılan Konuşmalar; Münazara

Münakaşa kavramının yanı sıra münazara kavramı da tartışma olgusunu pekiştiren olgulardan biridir. Bir konu üzerinde, belli kural ve yöntemlere uyularak yapılan tartışma.[257]

İki yönden de savunulabilecek bir nitelik taşıyan konunun topluluk önünde savunulması önemlidir. Genellikle üçer ya da dörder kişilik gruplardan birisi işlenecek konuya farklı bakış açılarıyla yaklaşarak görüşlerini savunmaktadırlar. Münazara yapacak kişileri bir jüri tarafından değerlendirilmektedir.

Münazara kavramına farklı tanımlamalar getirilmektedir; Bir konu üzerinde, belli kural ve yöntemlere uyarak yapılan tartışma, tartışı.[258] Bir konunun, iki grup tarafından değişik iki açıdan belli kurallar çerçevesinde değerlendirilmesiyle yapılan tartışma.[259] Bir konu üzerinde tartışmak, bir konuyu gözden geçirmek, bir konuyu incelemek.[260]

Konuşmacıların savunmalarını yaparken gösterdikleri performansın yanı sıra dinleyicilerin gösterdikleri tepkilerde jüri üzerinde etkide bulunmaktadır. Münazaraya katılacak kişi veya gruplar jüri tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde hazırlanmaktadırlar. Oluşturulan münazara gruplarının üyeleri belirlenen konunun alt maddeleri hakkında konuşmak yaparlar. Münazarada yazılı metinden çok sözlü savunmalar gerçekleştirilmektedir.

İki kişi, takım ya da grubun belli bir konuda destekleyici ve karşıt görüşleri belirli kurallara bağlı olarak savunduğu tartışma. Okullarda, derneklerde ya da radyo ve televizyonda düzenlenen münazaralar, usul açısından bazı özellikler gösterir. Bunlarda önce konu olumlu bir önerme

[257] Türkçe Sözlük, **a.g.e.**, s.1435
[258] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 2 (K-Z)**, s.910.
[259] Dil Derneği, **a.g.e.**, s.910.
[260] Moran, Yılmaz, **a.g.e.**, 1992, s.475.

biçiminde belirtilir ve iki taraf önermenin lehinde ve aleyhinde tezler ileri sürer. Taraflara görüşlerini sunmalar için eşit süre tanınır; genellikle ilk turda her konuşmacıya 10–15 dakika, karşı görüşü çürütmek için kullanacağı sonraki turdaysa daha kısa bir süre verilir. Tezler kanıtlarla desteklenen savlar biçimindedir. Çürütmede yeni kanıtlar ortaya konabilir, ama yeni savlar öne sürülemez. Münazarayı tarafsız bir başkan yönetir.[261]

Taraflara tanınan eşit süreler içersinde görüşler ortaya konulmakta, izleyiciler herhangi bir müdahale yapmaksızın savunulan düşüncenin doğruluğunu ya da yanlışlığını onaylayacak tavırlardan jürinin doğru ve tarafsız bir değerlendirme yapabilmesi için uzak durmalıdırlar.

Münazara kavramında karşıt görüşleri savunan kişiler, fikirlerini karşılıklı ifade ettikleri bir tartışma platformudur. Güncel, siyasal, sosyal ve ekonomik konuların belirli süreler içerisinde sırayla jüri karşısında dile getirilmesi tartışma ortamının sahip olduğu eşit görüş ifade etme ve çok seslilik özellikleri ile ortaklık göstermektedir.

Tartışma kültürünün tarihsel sürecine yaptığımız bakışta; tartışmanın söz dağarı başlığı altında retorik'ten diyalektiğe münakaşadan tartışmaya söz söyleme sanatının etkinliği üzerinde durulurken, tartışmanın uzamları ile Antik Yunan'dan günümüze televizyon stüdyolarına kadar tartışma kavramının mekânsal evrimine değinilmiştir. Bir alt başlık olarak Tartışma Biçimleri içinde Açık Oturum, Sempozyum, Forum v.b. uygulamaları günümüzde tartışma kültürünün gündelik hayattaki yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Tartışma kavramı ve öğeleri çalışmanın ikinci bölümünde aktarılacak olan televizyon programcılığı ve onun anlatı yapısı ile birleştiğinde kitle iletişim araçlarından televizyonda içeriği ve tekniğin gündelik yaşamda nasıl hayat bulduğu netlik kazanacaktır.

[261] **AnaBritannica**, Cilt 16 (Meta-Nuba), s:360.

2. BÖLÜM: TELEVİZYONUN ANLATI YAPISI VE TELEVİZYONDA PROGRAM TÜRLERİ

2.1. Televizyonun Anlatı Yapısı

Kitle iletişim araçları içinde görselliğin gücü ile en etkin konumda olan televizyon, gerçekliğin sunumundaki yönlendirici gücü ile toplumun genelinden birey özeline kadar farklı içeriklerde ürünler sunabilmektedir.

2.1.1. Anlam Yaratma Sürecine Kuramsal Bakış

Televizyonun anlatı yapısını analiz ederken, anlatı teorilerinden hareketle televizyonun tekrarlanabilir yapılardan oluştuğunun altını çizmek gerekir. Televizyonda göstergeler doğrudan izleyiciye seslenir ve etkiler. Günlük yaşam ve doğal akışın kullanımı bir süre sonra anlatı yapısı içerisinde izleyenleri ortak yapı içerisinde bir araya getirmektedir. Hem kurmaca hem de kurmaca olmayan anlatımlarla izleyiciyi düşsel bir dünya sunulmakla beraber yaşanılan dünyaya ilişkin gerçeklik iletilmektedir.

Televizyon aygıtımız bizi dünyayla hep yakın ilişkide tutar, ama bunu bize gülümseyen çehremizin hiç değişmediği bir yüzle yaptırır. Sorun, televizyonun bize eğlendirici temalar sunması değil, bütün temaların eğlence olarak sunulmasıdır ve bu da bambaşka bir sorun oluşturur.[262]

Televizyon, pek az özerkliği olan ve gazeteciler arasındaki toplumsal ilişkilerden, saçmalık derecesinde acımasız, azgın rekabet ilişkilerinden kaynaklanan bir dizi baskıların ağırlığı altındaki bir iletişim aygıtıdır; bu rekabet ilişkileri, aynı zamanda da, gazetecilerin simgesel üretim alanındaki konumlarına bağlı ortak çıkarları ve onların toplumsal kökenlerine, formasyonlarına bağlı olarak algılama ve değerlendirme kategorilerine, ortak

[262] Postman, Neil, **Televizyon Öldüren Eğlence**, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2004, s.101.

bilişsel yapılara sahip olmaları üzerine kurulmuş olan nesnel suç ortaklığı, birliktelik ilişkileridir.[263]

Televizyonun anlatısının oluşumunda izleyicinin medyadan yararlanma biçiminin de etkisi bulunduğuna kuşku yoktur. Televizyon boş zamanları doldurmak, vakit geçirmek, oyalanmak, eğlenmek, dinlenmek için kullanılan bir araçtır ve bu haliyle günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.[264]

Hartley'e göre Televizyon, sadece antenin bulunduğu noktaya göre değil, ayrıca tıpkı bir müzik fanının yerel grupları ve uluslararası yıldızları takip etmesi ya da bir okuyucunun kafa karışıklığı ya da çelişki yaşamadan yerel gazeteleri ve uluslararası en çok satanları alması gibi, hem yerel, hem de küresel olan izleyicinin semiyotik sadakatine göredir.[265]

Gerçekte eğlence aracılığıyla öğrenilebilecek çok fazla şey yokken, televizyonda bilginin eğlence içeriğiyle donatılması, izleyicinin, edindiği bilgiler ışığında anlamlandırdığı dünya üzerinde de etkili olabilecektir: eş deyişle, yaşanılan dünyanın taşıdığı anlam ya da tarihsel bir gerçeklik, televizyon ve eğlence aracılığıyla dikkati farklı yönlere kaydırılan izleyici tarafından bütünlüklü olarak anlaşılmayacaktır.[266]

Medya, gerçekliği yalnızca yeniden üretmiyor, aynı zamanda tanımlıyor da. Gerçeklik, dilsel pratikler yoluyla desteklenip üretilmekte ve temsil edilmektedir. Ama temsil etme aktif bir seçme, sunma, yapılandırma ve biçimlendirme işini ima eder. Bir anlam üretme ve anlamlandırma pratiğidir. Bu nedenle medya ile verilen mesajların, sadece açık anlamları bazında

---

[263] Bourdieu, Pierre, **Televizyon Üzerine**, 2. Baskı, çev. Turhan Ilgaz, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2000, s.41.
[264] Şeker, Mustafa, Abdülkadir Gölcü, "Futbolun Televizyonda Yeniden Üretimi", **İletişim Kuram Ve Araştırma Dergisi**, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Sayı 26, Kış-Bahar 2008, s.122.
[265] Hartley, John, **Tele-ology: Studies in Television**, London, Routledge, 1992, p.13.
[266] Ergül, Hakan, **Televizyonda Haberin Magazinleşmesi**, 1. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000, s.67.

analiz edilmesi gereklidir. Çünkü bu mesajların yaptığı, aslında tamamen ideolojik bir biçimlendirmedir; yani şeylerin evrensel, doğal ya da gerçekliğin kendisiyle bitişikmiş gibi gösteren bir temsil tarzıdır.[267]

Televizyon anlatısını kavrarken metinlerinin anlamlandırma sürecinde görsel göstergeleri kullanılabilinmektedir. Televizyon, anlatı gelişiminde farklı metinlerden beslenmektedir. Toplumsal yaşam içindeki değişiklikler, var olan temsil biçimlerini de dönüşüme zorlamaktadır.

Televizyon çevremizi, ulaşabileceğimiz yaşam alanını alabildiğince genişletirken, alında fiilen katılıp dönüştürmeye katkıda bulunabileceğimiz dünya alanını iyice daraltmakta, sınırlarımızı televizyon izlenen mekanın dört duvarıyla, bir bakıma 'mahremiyet"imizle tanımlamaktadır.[268]

Televizyon, aynı öyküyü karmaşık yöntemlerle anlatma eğilimindedir. Bu da program ve format kavramlarının önemini arttırmaktadır. Televizyon programlarının büyük bir çoğunluğu, toplumsal anlaşmazlıkları kendisine tanınan yarım ya da bir saat içinde çözümler, derleyip toparlamayı amaçlamaktadır. İzleyicileri belirsizlikle karşı karşıya bırakıp anlam üzerinde düşünmeye teşvik etmenin tersine, televizyon programları her şeyi özetleyip senteze varmaktadır.

Bourdieu, kitle iletişim araçlarından televizyonun etki alanına yönelik olarak şunları aktarmaktadır; "Televizyon, sahip olduğu yayılım gücüyle, yazılı basının evreni ve genel olarak da kültür evreni için kesinlikle korkunç bir problem yaratmaktadır. İnsanların tüylerini ürperten kitle basını, bunun yanında pek nemsiz kalmaktadır. Televizyon, yaygınlığı ve tümüyle

[267] Poyraz, Bedriye, **Haber ve Haber Programlarında İdeoloji ve Gerçeklik**, Ankara, Ütopya Yayınevi, 2002, s.17.
[268] Mutlu, Erol, **Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya**, Ankara, Ütopya Yayınevi, 2006, s.87.

olağanüstü ağırlığıyla, ilk kez görülen türden olmasalar bile tümüyle yeni etkiler yapmaktadır."[269]

Televizyon kurulu endüstriyel düzenin ve devletin kültürel bir koludur ve süregelen inanç ve davranışları değiştirme, tehdit etme veya zayıflatma yerine, öncelikle koruma, dengemle ve destekleme hizmetini gören, merkezileşmiş bir sistemdir.[270]

Fiske ve Hartley'e göre televizyon dünyası açıkça gerçek sosyal dünyamızdan farklıdır ama bir şekilde ona açık bir şekilde de bağlıdır. Bu ilişkiyi televizyonun toplumumuzun aşikar güncelliğini temsil etmediğini, ancak sembolik olarak yüzeyin altındaki değer ve ilişkilerin yapısını yansıttığını söyleyerek açıklığa kavuşturabiliriz. Bu yüzden orta sınıf meşguliyetinin büyük bölümü sosyal gerçeğin çarpıtılması değil, bizimki gibi toplumların bu tür mevkilere ve onları ellerinde tutan insanlara duydukları saygının kesin ve sembolik bir sunumudur.[271]

Bir anlam sistemi olarak televizyonun kendi üzerine konuştuğu yer, hep başka programlara malzeme üretme yönündeki somut bir ticari mantık tarafından tüketilir. Böylelikle, kültürel yeniden üretimin sürekli kendi üzerine kapanan bu döngüsel hareketi, televizyonun en çok beslendiği kaynağın belli bir coğrafyadaki somut toplumsal yaşantılar kadar, bizzat kendi tele-fabrik dokusundan türetilmesine izin verir.[272]

Televizyonun dünyaya açılan pencere sürekli tekrarlanır. Televizyonun aslında dünyaya açılan pencere olup olmadığı, kimin penceresinin, kimin

---

[269] Bourdieu, Pierre, **a.g.e.**, s.50.
[270] Çoban, Barış, **Kadife Karanlık 2 Ayna Şövalyeleri 21. Yüzyıl İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar**, İstanbul, Su Yayınevi, 2006, s.30.
[271] Fiske, John, John Hartley, **Reading Television**, London, Routledge, 2003, p.11.
[272] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, 1. Baskı, Ankara, Ütopya Yayınları, 2005, s.78.

dünyasını, kimin dünyasına, ne için ve nasıl açtığını anlamak için bu dünyaya açılan pencereden içeri bakmak gerekir.[273]

Janet Wasko'ya göre sanayi toplumlarında bize önemini düşünecek çok az vakit bırakacak kadar hızlı gelişen, baskın enformasyon ve eğlence teknolojisi haline gelen televizyonun büyümesi derinde belirsiz sonuçları olan bir fenomendi. Eğer bu belirsizliklerin bazıları radyo, sinema ve kitlelere ulaşan basın tarafından tahmin edilebilseydi, televizyonun sade varlığı – aynı zamanda her yerde var olması, çoğu insanın keyifli zaman geçirmesindeki baskınlığı ve ulusal ve politik ritüellere uygunluğu – gücü ve etkisi ile ilgili önemli sorular uyandırırdı.[274]

Televizyonun görsellik ve işitsellik özelliklerini bir arada barındırması bir kitle iletişim aracı olarak önemli bir güç elde etmesine ve hiç şüphesiz onun diğer iletişim araçlarından ayıran önemli özelliklerdir. Özellikle de "görsellik" onu daha ayrıcalıklı kılmaktadır.

Televizyon iletişim sistemi olarak (a) kendi satışını yapar; bu satışı hem izleyicilerle hem de ilgili endüstrilerle ve siyasal yapılarla yapar. (b) Rating olarak değerlendirilen izleyicileri reklamcılara satarak ekonomik kazanç sağlar. Bu nedenle televizyon, malı, aynı zamanda, izleyicinin dikkati olan bir ticari şirkettir. (c) Televizyon dünya görüşlerini, ideolojileri, inançları, hurafeleri, umutları, umutsuzlukları, beklentileri, değerleri, sevileri satarak bilinç yönetimi yapar.[275]

Fiske ve Hartley, Reading Television adlı yapıtlarında televizyon üzerine; Televizyon gerçekliğin bir çeşididir ve ait olduğumuz kültür de bir diğeridir. Ancak biz her ikisini de benzer bir şekilde algılarız ve sonuç olarak

---

[273] Erdoğan, İrfan, Korkmaz Alemdar, "Televizyon: Dünyaya Açılan Pencere?", **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999, s.170.

[274] Wasko, Janet (Ed.), **A Companion to Television**, United Kingdom, Blackwell Publishing Ltd., 2005, p.433.

[275] Erdoğan, İrfan, Korkmaz Alemdar, "Televizyon: Dünyaya Açılan Pencere?", s.196–197.

birbirleri ile etkileşime girerler. Dahası, televizyon izlemek günlük hayat ile analiz geliştirme ihtiyacı duymadan çoğumuzun içinde olduğu tanıdık ve sıradan bir aktivite olma özelliğini paylaşır[276] ve televizon kültürel tecrübeyi (daha az geçerli olmayan) bir başka gerçeklik şekline "indirger". Uyanışını takiben bu bölümlerde televizyonun kendisini bir başka gerçeklik türüne "indirgemeye" çalıştık; işaret ve kodların semiyotik bir sistemine. Semiyotiklerin mevcut yabancılıkları bizim indirgememizi televizyonun daha geri planda kaldığı yerlerde oldukça gözle görülür kılmıştır[277] görüşünü ortaya koymaktadırlar.

Kitle iletişim araçları, her biri kendisine has özelliklerden dolayı farklı duyumsal uyarılar yaratmaktadır. Kiminin görüntüsel, kiminin sözsel algılanması ikna edicilik ve etki çeşitliliği yaratır. Bu farklılık içerisinde kitle iletişim araçlarının etkinliğinin ölçülmesinde materyalin öğrenilip unutulmaması ve kitlenin tutumlarında meydana gelen değişiklikler önem taşımaktadır. Günümüzde yaygın bir iletişim aracı haline gelen televizyon tüm kitleye açıktır. Her yaş, cins, eğitim, meslek, ırk, din, dilden seslenmek mümkündür. Ve yeni yayın sistemleri sayesinde sınırlar ortadan kalkmaktadır.

Televizyon evlere iyice yerleşmiştir ve gerçek dünyalar ve onlara erişim sağlayan görüntüler doğrudan içinden akar ve günlük hayatın işleyişi ile harmanlanır: bu, somut bağlamda ev içi faaliyetler ve aile ilişkilerinin yoğun taslağı anlamına gelir. Çeşitli ev içi ortamlarda – oturma odası, mutfak, çocukların yatak odaları – yerleştirilmiş ve doğal hale getirilmiş televizyon ekranı açık ya da kapalı olsun, her zaman oradadır: bir şey talep etmeyen bir demirbaş eşya. Televizyon, duyularımız üzerinde zorunlu olarak hak iddia

[276] Fiske, John, John Hartley, **a.g.e.**, p.48.
[277] **a.g.e.**, p.48.

etmese de görmeyi ve duymayı birleştirdiğinden çoklu duyumsal bir ortamdır.[278]

Söz, yazı, vb. iletişimin gerçekleşmesini destekleyen her türlü araç da birer iletişim aracıdır. Bunun yanında yüz yüze, karşılıklı olmayı gerektirmeden etkileşim kurabilmeyi sağlayabilen ve kitlesel seviyede gerçekleştirebilen araçlar da bulunmaktadır.

Televizyon anlatısının daha dağınık bir biçimi vardır: anlatı yayılmıştır ve ardışık değildir. Karakteristik biçimi sonunda bir kapanmanın olmayışı, bunun yerine olayları farklı biçimlerde bir araya getirmesidir. Seriler de haber bültenleri gibi (kurmaca olan ve olmayan) açık uçludur, sürekli olarak güncelleştirme ve bu ana dönüş içerirler. Kapanma ve bir sonuca ulaşmanın televizyon anlatısının merkezi bir özelliği olmaması televizyonda sinema anlatısına özgü tekrar örüntülerinin olmadığı anlamına gelir.[279]

Hartley, televizyonun üstlendiği rolü söyle tanımlamaktadır; TV ekonomik, sosyal,politik ve kültürel yelpaze boyunca çağdaş hayatı hem gösterir, hem de şekillendirir. Ticari demokrasilerde çoğu insan için olmasa bile pek çoğu için gerçek sayılan şeyleri üretme ve yaymada gözle görünür bir rol oynamaktadır.[280]

Her anlatı, yapısı gereği bir başlangıç, gerilimin yükselmesi ve düşmesi ve bir sonuçtan oluşur. Bu, sadece dramalar için geçerli olan bir durum değil, akla gelebilecek her tür anlatı için olmazsa olmaz unsurlardır. Bir anlatı olarak televizyon anlatısı da –hangi program türü olursa olsun– bütün bu özellikleri, yani bir gerilim, bu gerilim yükselişini, azalmasını ve doğal olarak bir sonuçtan oluşmaktadır. Bir diğer ifadeyle bir bütün olarak

[278] Buonanno, Milly, **The Age of Television: Experiences and Theories**, Trans. Jennifer Radice, United Kingdom, Intellect Ltd., 2008, p.36.
[279] Ellis, John, "Televizyonun Anlatısı", çev. Ayşe İnal, **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1997-1998**, ,1999 s:147.
[280] Hartley, John, **Television Truths**, United Kingdom, Blackwell Publishing Ltd., 2008, p.1.

televizyon anlatısı, onun ayrı ayrı program türleri ve onların alt bölümleri birer dramatik anlatıdır, yani öykülerdir.[281]

Televizyon, insanı merkeze alan ve insan ile üretilen teknolojidir. Kameralarla, fiziksel gerçekle beraber duygusal gerçeklik yaratmak amacıyla insandaki duyguları hareketlendirecek görüntüler yakalamaya çalışılmaktadır. Bu nedenle televizyonun üretim süreci zor ve karmaşık bir özellik taşımaktadır.

Marshall ve Werndly, televizyonun ticari boyutuna şu şekilde betimlemektedir; Televizyon aynı zamanda izleyicileri pazarı olan ticari bir ortamdır – metinler seyirciye satılan ürünlerdir. Bütün televizyon kanalları ve şirketleri gerek reklam verenlerinden ve sponsorlarından, gerekse lisans harçlarında hükümetten aldıkları paranın hakkını vermek amacı ile izleyiciler için yarışırlar.[282]

İzleyiciler, izledikleri programın aslında televizyon, video, film, bilgisayar aldatmacası ya da tüm bu sistemlerin karışımı olup olmadığı üzerine genellikle pek kafa yormazlar. Zaten bugünün multimedya dünyasında, bir yayın organının nerede bitip bir diğerinin devreye girdiğini ayırt etmek git gide zorlaşıyor. İzleyici, yalnızca materyalin içeriği ve etkileyiciliğiyle; dikkatini çekip çekmemesiyle veya ilginç, eğlenceli, uyarıcı, sürükleyici, merak uyandırıcı ya da keyifli olup olmamasıyla ilgilenir.[283]

Televizyonun gösterdikleri doğru olduğuna inandırmada oldukça etkin olmaktadır. Televizyon gösterir ve izleyicisine gerçeklik duygusu uyandırmaktadır. Çünkü televizyon görüntüsü, izleyiciye anındalığı ile olayı göstermekte, olayı izleyicinin hemen yanı başına getirerek izleyiciyi olay yerine götürmektedir.

---

[281] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.32.
[282] Marshall, Jill, Angela Werndly, **The Language of Television**, London, Routledge, 2002, p.54.
[283] Millerson, Gerald, **Televizyonda Yapım ve Yönetim**, çev. Deniz Yalım Kadıoğlu, Ankara, Tur-Gen Basım Dağıtım ve Yayıncılık, 2009, s.7.

Televizyon dünyayla algısal bir ilişkiden çok düş veya fantazya sunmak suretiyle gerçeklik duygusunu alıp bir yana fırlatmıştır ve üstelik bunu tam da kendi "gerçeklik" ideolojisinin içinden yapmaktadır. Sonuçta televizyon ekranı karşısında insan birbirinden kopuk, ama kendi içlerinde dramatik bir kurguya sahip, en azından dramatik, hatta trajik bir unsuru esas alan "gerçeklik" kırıntılarına muhatap olmaktadır. Bu şüphesiz insanın analiz ve sentez kabiliyetinin körelmesi, dumura uğraması, sonunda "aptallaşması" anlamına gelmektedir.[284]

Televizyonun zamanla geliştirdiği özellikleri özgün televizyon anlatı formüllerinin oluşmasına ve izleyicide televizyon belli bir izleme pratiğinin gelişmesine yol açmıştır. Televizyon türlerinin biçimlenme sürecinde sosyo-ekonomik ve kültürel etmenler de etkili olmuştur.

Gerçekten de televizyonun popüler anlatıları, özellikle kurmaca ya da dramatik metinleri, bugün dünyanın farklı ülkelerindeki çeşitli kültürlere, belki bütün bir dünya kültürüne hitap etme isteğiyle karakterize olmaktadır. Bu yönüyle televizyon hiç kuşkusuz günümüzün evrensel öykücüsüdür.[285]

İletişimin gelişmeler sonucunda daha geniş kitlelere yayılmasının gerçekleşebilmesi için kitle iletişim araçlarından televizyona duyulan ihtiyacın önemini daha çok arttırmaktır. İletişim sürecinde yer alan mesajın daha geniş kitlelere, en etkili biçimde ulaştırılma çabası teknolojik gelişmelerin temeli konumundadır. Teknik arayışlar ve gelişmeler sonucu insan hayatına, bir elektronik buluş ürünü olan televizyon girmektedir.

Çoğu devrimci teknolojik gelişmelerde olduğu gibi, televizyon da ilk çıktığında yeni bir oyuncak, halkı eğlendirme sanatında ciddiye alınmaya

[284] Mutlu, Erol, "Televizyonu Düşünmek", **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, 1999, s,221.
[285] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, Ankara, Ayraç Yayınları, 2008, s.29.

değmeyen ufak bir yenilik muamelesi gördü. Televizyonun zaman ve mekan tanımayan; sosyal, kültürel ve zihni çevremizin oldukça etkili bir unsuru haline gelmesinden sonra da bu tavır uzunca bir süre devam etti. Çoğu insanlar boş zamanlarının büyük bir kısmını televizyonun önünde harcıyorlar, dünya hakkındaki malumatlarının çoğunu televizyondan elde diyorlar ve onları almaya ikna ettiği mallarla da hayat tarzlarını belirliyor. Ne var ki, bu teknolojik yeniliğin esas mahiyetini ve uzun dönemde toplum üzerindeki muhtemel etkilerini tahlil eden girişimlerin sayısı çok az.[286]

Hartley, televizyonun anlamlandırılma sürecini; "Televizyonu anlamak için ortamın hem kendisini, hem de incelemesini kuşatan bu bilgi, itibar ve entellektüel hiyerarşi sorunlarının kesin olarak belirtilmesi gerekmektedir. Herhangi bir yeni çalışma televizyon ile ilgili ne bildiğimizi, nasıl bildiğimizi ve kendi gerçeklerini nasıl üretip sirküle ettiğini sandığımızı şartlandıran ve hatta belirleyen epistemolojik zorunluluklar olduğunu kabul etmelidir.[287]" şeklinde aktarmaktadır.

Anlamlandıran insanın tüm yaşamı bir okuma serüvenidir. İnsan, anlam bulunduğunu kavradığı her yerde, bir okuma eylemini ve bir anlam üretme, yorumlama eylemini yaşıyor demektir. Anlamın tek tek öğelerden ve benzer öğelerden değil, öğeler arasındaki farktan, ayrımdan, ayrılıktan doğduğu görüşünü temel ilke olarak kabul eder.[288]

Televizyonun farklılıkların temsiline dayanan anlatı biçimi, kurmaca ve kurmaca olmayan metinler ile bir yandan izleyiciyi düşsel bir dünyaya taşırken diğer yandan izleyiciye gerçeklik tanımlarını iletmektedir. Bu kurmacayı düşsel anlatılarla ifade ederken, kurmaca olmayanlar doğrudan 'gerçeğin' kendisi olarak tanımlamaktadır.

---

[286] Esslin, Martin, **Televizyon Çağı**, İstanbul, Pınar Yayınları, 2001, s.12-13.
[287] Hartley, John, **Television Truths**, p.8.
[288] Yengin, Hülya, **Medyanın Dili**, İstanbul, Der Yayınları, 1996, s.106.

Televizyon, kısaca şimdiye değin tarihte sadece din tarafından organize edilebilmiş, kültürel bir güç durumuna gelmiştir. Sadece din, her tipten sosyal gruba gerçeklik hakkında ortak mesajlar iletebilen bir güce sahipti ve dolayısıyla ortak bir kültür oluşturabilmişti.[289]

Televizyonu anlamaya çalışmak gerekir, çünkü bu araç gündelik yaşam denetimimizin bir parçası olmakla kalmaz; yaşamımızı anlamlandırmamızda, duygu ve düşüncelerimizin, önceliklerimizin, yaşam tarzımızın biçimlenmesinde yol gösterici mesajlar gönderir bize.[290]

David Morley, Family Television adlı eserinde; "Televizyon izlemek" bunu yapan herkes için her zaman aynı anlam ve öneme sahip olan tek boyutlu bir aktivite olarak varsayılamaz. Pek çok ayrıntıyı tek başlık altında toplayan "televizyon izleme" tanımı ardında gizli farkları tanımlamak ve araştırmak ile ilgilendim; hem farklı izleme seçenekleri ile bağıntılı olarak farklı izleyici türleri tarafından yapılan tercihler arasındaki farkları ve hem de aynı izleme malzemelerine verilen farklı seyirci tepkileri arasındaki (dikkat ve algılama) farklarını – sunulan programı hepsinin "izlediği" bulgusu ile maskelenen farkları[291] üzerinde durmaktadır.

Televizyon aile ve ev yaşantımızın bir parçası durumundadır. Bu özellik izleyiciler için sanal bir farklı olma duygusu yaratmakta; evi dışarıdan ayırmakta, "biz" ve "onlar" arasında bir sınır konumlandırmaktadır.

Televizyon yayınının özellikleri ve karakteristiklerini Aysel Aziz aşağıdaki gibi sıralamaktadır;[292]

- Evreni küçültmektedir.
- Televizyon popüler (halka dönük) bir sanattır.

---

[289] Çoban, Barış, **a.g.e.**, s.28-29.
[290] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.18.
[291] Morley, David, **Family Television: Cultural Power And Domestic Leisure**, London, Routledge, 1999, p.3-4.
[292] Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006, s.64-66.

- Simgeleri (sembolleri) genelleştirir.
- Mikrofon yardımcı öğedir.
- Okuma değil, anlatım asıldır.
- Sessizlik radyodaki kadar kesin değildir.
- Zaman yiyen bir araçtır.
- Kişiyi pasif duruma getirir.
- Karmaşık ve pahalı bir araçtır.

Toplumsal yaşamdaki değişiklikler, varolan temsil biçimlerini de değişme zorlamaktadır. Bu değişim, yeni olanın yapılması yönünde bir talep yaratmaktadır. Bu talep, türlerin değişimine, türlerin içinde kurulan karşıtlıklarda dönüşümlere ve yer değiştirmelere zemin hazırlamaktadır.

Tüm teknik değişenliğin yanı sıra toplumun kültürel yapısının ve davranış biçimlerinin belirlenmesinde, alışkanlıklarının korunmasında veya dönüştürülmesinde etkin araçların başında gelmektedir. Ömer Serimli, televizyonun değişkenliği ile şu tanıma varır; Televizyon, ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmemiş ülkelerde olumlu ve yapıcı bir temel oturtulması, halkın yararına kullanılması çok zor bir kitle iletişim aracıdır. Televizyon, kendisini yönetenlerin dünya görüşlerine ve inançlarına bağlı olarak kitleleri etkiler ve yönlendirir. Reklâm yayınlarıyla insanları sonsuz bir maddeciliğe, yararsız tüketiciliğe ve amaçsız bir hayalciliğe iter. Yoksulları umutsuzca özendirir, zenginlerin kibir ve bencilliklerini artırır. Özetle televizyon mükemmel bir beyin yıkama aracıdır.[293]

Televizyonu, ayrıcalıklı bir öykü-anlatma ve üretme aracı kılan şey, televizyonda yayınlanan dram, dizi ve seriallerinden haberlere, haber programlara, magazin-eğlence, spor ve kültür programlarına kadar tüm televizyon program türlerinin anlatım stratejileri üzerinde gözle görülebilecek etkisi olan televizyonun kendine özgü bir takım özellikleri bulunmaktadır.

[293] Serimli, Ömer, **Türk Televizyon Tarihi**, İstanbul, Epsilon Yayınları, 2007, s.21.

Anlatısal uzlaşımların gözlenmesi ile ortaya çıkan türler, televizyon anlatısını anlamamız açısından yararlar sağlasa da bu anlatının temel eğilimlerini gözden kaçırmamıza neden olabileceğinden, her tür, televizyon anlatısının genel özellikleri ile etkileşimi içinde düşünülmelidir. Sözü edilen genel eğilime bağlı olarak türler gittikçe birbirleri ile kesişirken alt türler oluşmakta, varolan türler de zaman içinde değişmektedir.[294]

Televizyonun, televizyon program türlerinin anlatım yapıları üzerinde etkin olması, bir öykü anlatma aracı olarak edebiyat, sinema, resim ya da müzik gibi diğer sanatsal yapıtların anlatım biçimlerinden oldukça farklı bir anlatıma ve stratejiye sahip olmasına yol açmaktadır.

Ien Ang, medya seyircisinin etnografileri seyirci gruplarının milletler arası kültür endüstrilerinin dağıttığı görüntü akışlarına olan sanal tam bağımlılıkları karşısında bile kendi anlamlarını ve dolayısı ile kendi yerel kültür ve kimliklerini kurma imkânlarını vurgular ve över.[295]

Televizyon insanları içinde bulundukları çevre ve kendisi hakkında yeniden düşünmeleri için bir bakıma teşvik eder. Ayrıca bir kuşaktan diğerine ya da toplumun üyelerinden yeni gelenlere bunları iletme fonksiyonuna sahiptir. Bu açıdan televizyon sosyal bütünlüğü gerçekleştirmek için hizmet eder ve kendi özellikleri doğrultusunda insanların dünyayı şekillendirmesine yardımcı olur. Yayılan mesajlar varolan kültürel yargıları ve değerleri yansıtır; bireyin toplumdaki rolleriyle ilgili algılamaları oluşturur. Televizyonda sunulan, sonuçta toplumsal yapı ve gerçeklik içinde biçimlendirilen güçlerin karşılıklı etkileşiminin bir sonucudur. Televizyon diğer kitle iletişim araçları gibi toplumsal yapıda ve değişmede hakim olan imajları yaratan veya planlayan ileti sistemleri ve sembolleri üretir. Başka bir deyişle de televizyon çağdaş

[294] İnal, Ayşe, "Televizyon, Tür ve Temsil", **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, 1999, s:266.
[295] Ang, Ien, **Lıvıng Room Wars**, London, Routledge, 1996, p.120.

kültürlerde değişikliği üreten ve varolan değerleri ve normları sürdüren kültürel bir araçtır.[296]

Televizyon anlatımı, birbirini izleyen görüntüler olarak düşünülebilir ancak bu görüntüler, izleyenlerin hem yapı olarak hem de form olarak yabancı olmadıkları görüntüler ve olaylardır. Televizyon insan yapımı bir iletişim aracı olduğundan, içeriği de sosyaldir. Bir başka deyişle televizyondaki olaylar ve anlatım yapısı toplumda yaşanmakta olan olgulardır. Bu da gerçek olayların değiştirilmeden yansıtılması demek değildir.

John Hartley'e göre televizyonun bireylerin kötü (asla iyi değil) davranmasına, kültürel hayatın kalitesi üzerinde moral bozucu (hiç iyi moral vermeyen) bir etkisi olmasına sebep olduğu söylenmiştir ve TV'nin sosyal etkisinin zaten güçlü olanın (izleyicilerin değil) hem yatırım portföylerindeki ekonomik yerleri ve hem de gerçekte ve kurgusal olarak değerlerini ilan etmek için politik eğilimi ile gücünü arttırdığı söylenmiştir. Bireysel, kültürel, sosyal, ekonomik, politik olarak TV'ye fazla eleştirel saygı duyulmaz.[297]

Televizyonunu kamuoyu üzerinde etkisinin büyük olduğu tartışmasız bir şekilde kabul edilirken, demokrasilerde yayıncıların, düşünce özgürlüğünün bir sonucu olarak sansür yerine ellerinde bulunan gücün sorumluluğunu bilmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Esas sorumluluğun televizyon yayıncılık düzeninin iskeletini inşa etmek değil, düzenin sürekliliğini sağlamak için uygun koşullar hazırlamak olduğu öne sürülmektedir.[298]

Televizyon söylemi izleyicilerine, sosyal yapıları ve kültürel alımlamaların güncellenmiş bir şeklini aktarmaktadır. Televizyonun mesajları

---

[296] Oğuz, Gürsel Yaktıl, "Televizyon: Kaçınılmaz Öğreticimiz Televizyonun Toplumsal İletişimdeki Yeri", **Kurgu Dergisi**, Sayı:17, 2000, s.33.
[297] Hartley, John, **Tele-ology: Studies in Television**, p.9.
[298] Yengin, Hülya, **Ekranın Büyüsü**, İstanbul, Der Yayınları, 1994, s.42.

değişimlere de cevap verecek türdedir. Bu nedenle gelecekte değişimlere yol açacak düşünce akımlarından televizyon izleyicisi de yayınlarla haberdar olacaktır.

Gelişmiş ülkelerden, çok uluslu şirketler yoluyla televizyon yayınlarında gerek haber programları gerekse diğer programların tek yönlü akışının gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinde bir kültür emperyalizmi yarattığı iddia edilmektedir.[299]

Her bir televizyon program türü, ayrıcalıklı bir kültürel formda oluşturulmakta ve televizyonda gösterilen tüm program türlerinin kendine has nitelikleri bulunmaktadır. Kültürel ve sanatsal bir araç olarak televizyon, sinema sanatıyla karşılandığında öykü anlatımında başvurduğu teknikler açısından sinemadan önemli farklılıklar göstermektedir.

Televizyondan ve haberden anlam üretmeyen, anlamı gösteriye dönüştürerek, iletilere direnen toplum kesimleri vardır ama bunlar kültürel seçkinler, yaratıcı meslek üyeleri, akademisyenler gibi birincil konumdakilerdir. Birincil konumdaki toplum üyeleri, kitle iletişim araçlarının imge bombardımanına, kendilerini toplumsal katılıma zorlamayı amaçlayan anlamsız haber ve gösteri yayınlarına tepkisiz kalarak bir direniş göstermektedirler. İmgeleri tüketirken anlamı kullanmamayı başarabilmektedirler. Ama toplumsal açıdan ikincil konumdaki insanlar, ürettikleri ve yaydıkları popüler kültürleri için gerçek ve yapıntı olan televizyon programlarından yani, haber programlarından ve dramalardan anlam üretmektedirler.[300]

[299] Yengin, Hülya, **Ekranın Büyüsü**, s.34.
[300] Şeker, Mustafa, "Televizyon Haberlerinin İmge Üretme ve Anlam Yitirme Sorunu", **Selçuk İletişim Dergisi**, Cilt 2, Sayı 2, Ocak 2002, s.45.

Televizyonun anlatımı sinemanın anlatımına yakındır. Her ikiside ses ve görüntüyü birleştirerek izleyiciyi bilgilendirmek ve eğlendirmek amacıyla kullanılmaktadırlar.

Televizyonun ikonik bir yapısı bulunmaktadır. Televizyon iletişimde bulunurken büyük ölçüde göstergeler sistemine dayanmaktadır. Göstergebilim iletişim için kullanılan her şeyin sözcükler, görüntüler, trafik işaretleri, çiçekler, müzik, tıbbi septomlar ve diğer pek çok şeyin incelenmesidir. Göstergebilim göstergelerin iletişimde bulunma yolları ve onların kullanımlarına egemen olan kurallar üzerinde durmaktadır. Kültürün üzerinde durma aracı olarak göstergebilim geleneksel eleştiriden kökten ayrılmaktadır.[301]

Ron Lembo'ya göre televizyon, insanlardan bir şeylere dahil olmak ya da birşeyler yapmakta olduğu gibi kendilerinin görmesi için düşünceli bir şekilde ihtiyaç duyulanı yavaşça ve nazikçe küçülten bir güçtür. İnsanlara yaptıkları şey ile ilgili düşünmek zorunda olmama zevkini sağlama gücüne sahiptir. Zaman geçtikçe bu daha az düşünceli, ya da "düşüncesiz" televizyon izleme şekli insanların kendilerini ortama alıştıracak kadar uzanabilir. Bu olduğunda televizyonun insanlara televizyonu nasıl izledikleri ve düşündükleri ile ilgili düşünmek zorunda olmama zevki sağlama gücü olur. Bu bazı insanların televizyona alışma biçimleridir.[302]

Televizyon toplumu, insanların biçimi olarak televizyonla ve televizyonda birleştiği toplumdur. Televizyon insanlar için ortak modalar ya da gündemler belirlemektedir. Bu ortak noktalarda insanların buluşmasını sağlayacak araçları da bizzat kendisi seçmektedir: Kendine özgü bir dil,

[301] Parsa, Seyide, "Televizyon Göstergebilimi", **Kurgu Dergisi**, Sayı:16, 1999, s.21-22.
[302] Lembo, Ron, **Thinking through Television**, Cambrıdge, Cambrıdge Unıversıty Press, 2000, p.135.

espriler, oyunlar, melodiler, çizgiler, tarzlar vs. Herkes aynı unsurlardan oluşan bir hayal dünyasının içinde yaşamaktadır.[303]

Televizyon'nun eğlendirme ve bilgilendirme aracı olması görselliğin çekiciliği ile birleştiğinde kamuoyunun dikkati gündelik yaşamda en yüksekte seyretmektedir. Kitle iletişim araçlarının sahiplik yapısı beraberinde ticari kaygıları ve izlenme olgusunun önemini arttırmaktadır. Toplumun her kesimine kolayca ulaşma imkanı sağlayan televizyon, içeriğindeki çeşitlilik ile farklı anlatı yapılarını rahatlıkla oluşturabilmekte ve bunlara yüklediği anlamlarla gerçekliğin yeniden üretilmesi sağlayabilmektedir.

2.2. Televizyon Programcılığı

2.2.1. Televizyon Programcılığı Kavramı

Televizyon, modern toplumlarda, insanların yaşamlarında yer almış, evlerin içine girerek ailenin bir üyesiymiş haline gelmektedir. Aynı zamanda bireylerin karşılıklı iletişim konularını da belirleyen bir yapı kazanmaktadır.

Yusuf Kaplan, televizyon programının formülasyonunu şöyle aktarmaktadır; televizyon programı: Televizyon metninin üretildiği zaman = yayınlanma–izlenme zamanı = diegetic zaman (olayın meydana geldiği zaman).[304]

Televizyon programı, film, afiş, radyo spotu gibi terimler üretim-ağırlıklıdır; yani örneğin televizyon programı yapılan, üretilen ve seyirci tarafından bakılan, görülen bir şeydir.[305]

Yayıncılar yapabildikleri ya da bazılarının halen söylediği gibi aktarabildikleri şeyin türlerini keşfettiler. Bir konser, yayınlanabilir ya da yayınlanmak için düzenlenebilir. Demeçler –ders vaaz ya da bir toplantıdaki

[303] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, İstanbul, Şule Yayınları, 1996, s.49.
[304] Kaplan, Yusuf, **Televizyon**, İstanbul, Ağaç Yayıncılık, 1992, s.44.
[305] Mutlu, Erol, **Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya**, s.129.

bildiriler– bir konuşma olarak yayınlanabilirdi. Spor karşılamaları yorumlanıp gösterilebilirdi. Oyunlar, bu yeni hava tiyatrosunda sergilenebilirdi. Daha sonra hizmet yaygınlaştığı için, halen dağınık birimler olarak düşünülen bu konular, programlarda toplandı. Geleneksel temeli tiyatroda ve müzikalde bulunan "program" sözcüğü belirleyiciydi. Hizmet yaygınlaştıkça, artan düzenlemelerle "program", bir zamanlanmış birimler dizisi haline geldi. Her bir birim ayrıca düşünülebilirdi ve programcılık çalışması bu birimlerin dizisel bir toplamıydı.[306]

Televizyon programları, diğer bütün anlatılar –ya da metinler– gibi ancak izleyicilerle etkileşim içinde gerçekleşirler. Bir programa ilişkin tepkilerin birbirinden çok farklı olduğunu televizyon endüstrisinde çalışanlar çok iyi bilirler.[307]

Televizyon rahatlatıcıdır, çünkü zihnimizi, üzerine çok fazla düşünecek başka bir şey vermeksizin, belki de uzun uzadıya ve derinliğine düşünmemiz gereken başka şeylerden uzaklaştırır.[308]

Gündelik yaşam deneyimlerimizin bir parçası olmakla yetinmeyen televizyon, izleyiciyi de görsel sunumlarla tepkisiz bırakarak tüketime yönlendirmektedir. Bunların getirisi olarak duyguların, düşüncelerin, davranışların ve kanaatlerin biçimlendirilmesinde belirleyici olmaktadır.

Televizyon, yöneldiği topluma bazı yanlışlıklar ya da boş düşünceler üzerinde bilinç kazandırmaya çaba harcadığında; efsaneleri yıktığında; topluma, bildiğinden daha geniş gerçekleri tanıttığında; öbür insanları

[306] Williams, Raymond, **Televizyon, Teknoloji ve Kültürel Biçim**, çev. Ahmet Ulvi Türkbağ, Ankara, Dost Yayınları, 2003, s.73.
[307] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.19.
[308] Mutlu, Erol, **Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya**, s.101.

tanıttığında; içinde yaşadığı dar gerçekleri, belki daha evrensel gerçekleri kabul etmek için, aşmaya götürdüğünde üstün bir kültürel rol oynar.[309]

Televizyonu diğer kitle iletişim araçlarından farklı kılan en belirgin özelliği, kendine özgü yapısıdır. Televizyonun anlatımı, görsel ve hareketlidir ve halkın büyük kesimi tarafından anlaşılacak şekilde tasarlanmaktadır.

Çeşitli kişilerden televizyonu tanımlamaları istense, her birinden farklı yanıtlar alınabilir. Bazıları için televizyon, müzik, eğlence, güldürü ve dramatik programlardan oluşan bir hoşça vakit geçirme aracıdır. Bazıları için ise televizyon, yerel, ulusal ve uluslararası, olayları konu edinen bir haber aracıdır. Bazıları ise televizyonu spor olaylarıyla sınırlı olarak tanımlar; diğer bir kısmı için ise televizyon, okul ya da çeşitli kurumlarda, eğitime yardımcı bir kapalı sistemdir. Bu tanımlamaları çoğaltmak mümkündür. Kuşkusuz televizyonun tanımına tüm bu verilen örnekleri ve daha fazlasını dahil edebiliriz. Ne var ki, çeşitli programların içerikleri, boyutları yapım ve yayın biçimleri ne olursa olsun, hepsinde ortak olan bir tek şey vardır: mesajların, duygu ve düşüncelerin, "izleyici" adı verilen bir kitleye, görüntüler yoluyla ve bir program biçiminde iletilmesi . . .[310]

Televizyon programı, belli bir hedef kitlesi olan, tanımlanmış amaçlara göre hazırlanan, sınırları çizilmiş yayın kuşaklarında ve zaman dilimlerinde yayınlanan, televizyonun anlatım diline ve teknolojisine uygun üretilen ürünlerdir.

Televizyon sürekli malzeme (program) tüketen, dolayısıyla özgünlük, yaratıcılık gibi düşüncelere itibar etmeye pek fazla olanak bulmayan bir araç. Program üretimi çok masraflı bir iş olduğundan, televizyon "malzeme için bitmek tükenmek bilmeyen iştihası"nı karşılamak her şeyden önce finansman

---

[309] Wangermee, Roger, "Televizyon ve Toplum", çev. Zafer Üskül, **İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi**, Cilt: 13, Sayı: 1, Ocak 1977, s.501.
[310] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.69.

sorunu. Devlet tekeli ya da kamu kuruluşu şeklinde örgütlenen televizyon istasyonlarında finansman için başvurulan iki kaynak var: ilki kamu fonları, ikincisi ise kendilerine götürülen bu hizmete karşı izleyicilerin bizzat ödedikleri paralar.[311]

Televizyonun insanları eğlendirmek ya da onlarda hoş vakit geçirildiği duygusunu yaratmak, başka bir deyişle oyalamak için vardır. Gücü de büyük ölçüde insanlarda gerçekten böyle bir duygu yaratabilmesinden gelmektedir. Televizyon önünde vakit öldüren insan kendisine dayatılan yaşam koşullarını sorgulamak yerine sunulan seçenekler arasından biri ile gerçekten iyi zaman geçirdiğine inanabilmektedir.[312]

1990'lı yıllardan itibaren medya sektörü Türkiye'de büyümenin en yoğun gerçekleştiği sektörlerden biri konumundadır. Medya işletmeciliği, özel yayın kuruluşlarının yayına başlamaları ve medya dışı sektörlerden birçok talep alan bir faaliyet alanı haline gelmektedir.

Program üretimine yönelik birikim ve teknik alt yapıya sahip olmadan birbiri ardına yayın hayatına atılan özel televizyon kuruluşlarının yaşadığı yerli program sıkıntısı, bu kuruluşların bağımsız prodüksiyon şirketleri ile ilişkiye geçmelerine yol açmıştır.[313]

Medya-dışı alanlardan gelen yatırımcıların özel yayıncılık girişimlerine yatırım yapmaya başlamaktadırlar ve bu süreç sonunda farklı kitle iletişim araçlarında sahiplik elde etmişlerdir.

Televizyon programları genellikle sanatsal ve teknik özelliklerin dengeli bileşimlerinden oluşmaktadır. Sanatsal değerler izleyici tarafından daha az anlaşılmakla beraber fikirlerin sunuş şekilleri seyircinin onları nasıl

[311] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.54.
[312] Erdoğan, İrfan, Korkmaz Alemdar, "Televizyon: Dünyaya Açılan Pencere?", s.173.
[313] Çelenk, Sevilay, "Türkiye'de Televizyon Programcılığının Gelişimi ve Genel Eğilimler", **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, 1999, s.321.

algıladığını etkilemektedir. Kameraların kullanım yöntemleri, kısa ve etkili çekimler, ışık ve ses ayarları, sahne düzenleri vb. Programın konusunu vurgulayabildiği gibi etkisiz hale de getirebilmektedir.[314]

Seçim özgürlüğü Türkiye'de yayıncılık alanında bir rekabet ortamının oluşmasını destekleyen unsurlardan biridir. Rekabetçi ortamda çeşitlilik izleyiciye birçok alternatif arasından istediği programı seçme şansını tanımaktadır. Yayın kuruluşları rekabetçi ortamda pazar paylarını arttırabilmek için yapılarını geliştirmeleri ya da yeni fikirler üretmeleri gerekmektedir.

Dünya televizyon pazarını elinde tutan Amerikan tecimsel televizyonun, tek tek programlarla birlikte ihraç ettiği ve böylelikle dünya televizyonculuk pratiklerine benimsettiği egemen program türleri, saymaca ve formülleri işte bu anlayışla tanımlanmaktadırlar ve dolayısıyla diğer ülkelere asıl ihraç edilen bu "ideoloji"nin ta kendisidir.[315]

Rekabet, yayın kuruluşlarının izleyici ya da "tüketici"lerden gelen talepleri karşılayacak biçimde program üretmesini ve buna yatırım yapmasını, bu nedenle de ekonomik kaynakların etkin tahsisini sağlamaktadır. Bununla beraber rekabet ortamında büyük şirketleşmelerin hakim olduğu bir ekonomide küçük ölçekli yapıların faaliyetlerini sürdürebilmeleri oldukça zor olmaktadır.

Televizyonun eğlenceye dönüştürücülüğü sonucu, kimliğimizin merkezini oluşturan inançlar, düşünceler ve imgeler, nihayet içinde yaşadığımız toplumların etkin birer mensubu olma özelliğimiz

[314] Yıldız, Pelin, **"**Televizyon Stüdyolarında Hazırlanan Programların Zaman ve Mekân Entegrasyonu ve Türkiye'den Bir Stüdyo 'TV–8' Örneğiyle Analiz Çalışması", **Sosyal Bilimler Dergisi**, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cilt 8, Sayı 1, 2006, s.277.
[315] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.63.

sulandırılmakta, hepimiz kendisine sunulan eğlenceliği sürekli çıtlayan “daha fazla, daha fazla eğlence, oyun isterim” diyen çocuklara dönüşmekteyiz.[316]

Televizyon yayın kuruluşları toplumsal, yasal ve siyasal olarak doğrudan tartışılması ya da ekrana taşınması mümkün olmayan konular bir yana bırakıldığında, hemen her konuda bir müzakerenin ipuçlarını içinde taşımak zorundadır. Bu nedenle, televizyon içerikleri, ne yayıncıların kültür ve beğeni düzeyi olarak kavramlaştırıp, sabit bir şeymiş gibi sundukları ‘belli bir toplumsallığın’ zorunlu bir sonucudur ne de kimi izleyicilerin ve/veya eleştirmenlerin öne sürdükleri gibi, bütünüyle ekonomik çıkar etrafında örüntülenmiş bir ticari yayıncılık tarafından belirlenmektedir.[317]

Televizyonun mülkiyetin yoğunlaşması televizyonda çeşitliliğin, çoğulculuğun, bağımsızlığın etkinliğini sorgulanmasına yol açmaktadır. Televizyon mülkiyetinin yoğunlaşması, siyasal, kişisel, ideolojik veya ticari çıkarlar için kullanılabileceği anlamına gündemde tutmaktadır.

Televizyon günümüzde yaygın olarak kullanılan ve çok sayıda izler kitleye hitap eden bir kitle iletişim aracı konumundadır ve karşısındaki izler kitleye farklı bir gerçeklik algılama tarzı sunar. Bu farklılık onun varoluş nedenine dayanır. Çünkü televizyonun sunduğu ideoloji "canlılık”tır. Televizyonda gösterilen olaylar, meydana geldikleri anda aktarılabilir. Bu özelliğinden dolayı televizyon görüntüsü daha da gerçek olarak algılanılabilir. Televizyon hem teknik özellikleri hem kitlesel işlevi hem de anlatım bicimi ve içeriğiyle gerçekliğin algılanmasında izleyiciye farklı bir boyut sunmaktadır. Günlük yaşantımızda ya da geçmiş deneyimlerimizle algıladığımız şeyler, televizyon ekranında farklı biçimlerde ve açılarda yansımakta ve gerçeklik ona özgü biçimlerde aktarılmaktadır.[318]

---

[316] Mutlu, Erol, “Televizyonu Düşünmek”, s.222.
[317] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.339.
[318] Özkanal, Berrin, “Televizyon Haber Programlarında Gerçekliğin Sunumu”, **Kurgu Dergisi**, Sayı:15, 1998, s.136.

Günümüzde ticari yayıncılık, izleyici çekmek için eğlence temelli programlara yönelmektedir. Ticari televizyonlar, reality şovlara, ticari filmlere, pembe dizilere, yarışma ve komedi programlarına dayalı benzer bir program uygulamaktadır. Geniş seyirci kitlelerine odaklanan ticari kanallar sınırlı sayıda izleyiciye seslenen programlara yer vermemektedir.

Perebinossoff ve Gross, başarılı bir televizyon programını şöyle aktarmaktadır; Bir programın başarılı olabilmesi için öncelikle tadına bakılmalıdır. Eğer izleyiciler bir showdan habersizlerse ilk ratingler zayıf olacaktır ve dizi muhtemelen çabucak canlılığını yitirecektir. Yumuşak bir ekonomik çevrede alıcılar anlık vaatler işaret etmeyen programları takip etme konusunda gönülsüzdürler. Programcılar örnekleme işlemini hızlandırmak için iki strateji geliştirmişlerdir: şovu sakin bir zamanda vermek ve galasını geniş bir izleyici kitlesinin sanal olarak garantilendiği bir zamana yerleştirmek.[319]

Televizyon programlarının daha etkileyici, daha uyarıcı olabilmesi için çeşitli yapım yöntemlerine ve tekniklerine başvurulur. Günümüz televizyon teknolojisinin sağladığı sınırsız olanaklarla yapım teknikleri o kadar gelişmiştir ki, neredeyse konusundan çok tekniğinden ötürü yapımlar, her şeyi unutturup izleyiciyi kendine çekebilmekte ve istediği etkiyi yaratabilmektedir.[320]

Televizyon programcılığında içeriğin değiştirilmesi ve yeni program formatları bulma yönünde sürekli bir arayışa girilmektedir. Rekabetin giderek arttığı süreçte televizyon kanalları yenilikçi, dinamik programlarla daha fazla mücadele etmektedir. Televizyonlar, haber veya siyasi tartışma gibi programlarla, eğlenceye dayalı içerikleri bir araya getiren melez formatlar yaratılmaktadırlar. Genel izleyiciye hitap eden bir ticari televizyon kanalının

[319] Perebinossoff, Philippe, Brian Gross, Lynne S. Gross, **Programming for TV, Radio, and the Internet**, United States of America, Elsevier Inc., 2005, p.218.
[320] Künüçen, Şükrü, "Televizyonda Haber Programları, Şiddet ve Çocuk", **Selçuk İletişim Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, 2004, s.59.

tipik program yapısı, reality şovlar, ticari filmler, diziler, yarışma programları, eğlence programları ve reklâmlardan oluşmaktadır.

Program planlaması, çeşitli programların, türlerine ve içeriklerine göre genel yayın siyasası içindeki oranlarını ilgilendiren bir kavramdır. TV kuruluşunun amaçları, egemen siyasal güçlerin yönlendirmeleri, izleyici kitlesinin eğilim ve gereksinimleri, yayını gerçekleştirebilmek için sağlanabilecek maddi ve teknik olanaklar, v.b. hep bu söz konusu planlamanın belirlenmesinde rol oynayan öğelerdir.[321]

Program düzenleme ve yayınlama mantığına göre başvurulan başka bir yöntem de, iki popüler program arasına daha az popüler bir program yerleştirilir ve böylelikle daha az sayıda izleyici kitlesine yönelik olarak yapılan bu programın daha çok sayıda izleyici tarafından izlenmesi sağlanmış olur.[322]

Perebinossoff ve Gross, televizyon programlarının başarı anahtarlarını aşağıdaki gibi ayrımlamakta ve tanımlamaktadır;

Çatışma. Çoğu kişi çatışmayı en önemli malzeme olarak kabul eder. Çıkarların ya da tavırların çarpışması olmadan izleyicilerin dikatini toplayacak fazla bir şey yoktur.

Dayanıklılık. Uzun süreli başarı hedefleyen bir fikir kısa süre gösterildikten sonra caizbesini kaybedecek bir öngösterime dayandırılamaz. Programcılar showun temel tasarımının haftalar boyunca ilgiyi canlı tutacağından emin olmak için sunumları dikkatlice incelemelidirler.

Beğenilirlik. İzleyiciler beğendikleri ve kendilerini rahat hissettikleri insanların olduğu kanalları açarlar. İnsanların tanıdık yüzler ile rahat hissetmeleri Hollywood'da bir gerçekliktir.

Tutarlılık. Bütün izleyiciler her programa belirli bir beklenti seviyesi ile başlarlar.

---

[321] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.271.
[322] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.34.

Enerji. Enerji show'a bir ilerleme ve heyacan anlayış aşılayan bir özelliktir.

Profesyonel Personeller. Nadiren bir show prodüksiyon baştan savma ve senaryo zayıf olsa bile formatın ya da yıldızın sıra dışı olması sayesinde başarılı olacaktır.

Zamanlama. Bir programın işlemesi için zamanlar ile uyum içinde olmalıdır.

Trendlerin farkında olma. Yetenekli bir programcı aynı zamanda bir hit yaratabilecek ya da başarısızlığı garanti olabilecek trendlerin farkında olmalıdır.

Yeterli Bütçe. Programcılar yapımcılara showlarını yapmak için yeterli fonları ayırmalıdır.

Revaç. Ticari televizyon dünyasında, şayet kimse satın almayacaksa en büyük fikir değersizdir.

Farklı izleyiciler çekmek. Eğer bir şov hedef izleyicilerine ulaşıyor ve bunu bir alt izleyici grubu ile birleştirebiliyorsa bu showun başarı şansı çarpıcı bir şekilde artar.

Tek yetkili ses. Komiteler nadiren zahmete değer bir şey tasarlar. Konferans odasında huzuru sağlamak için gereken tavizler genellikle orijinal konsepti yokeder.[323]

Televizyon bir kitle haberleşme aracıdır. Yayını herkes tarafından alınabilir, herkese aynı programları sunar. Ancak, bu programlar herkesçe aynı biçimde algılanmamaktadır. Programlar elbette önemlidir ama televizyon seyircisi de önemlidir. Televizyon seyircisi, önceleri sanıldığından daha az edilgen (pasif)dir. Önemli olan, kendisine sunulan programı nasıl değerlendirdiğidir.[324]

Kitle iletişim araçları farklı seçenekleri; haber, bilgi, eğlence akışıyla, kamuya dilediğini yapmakta özgür olduğu vaadini kabul ettirmeye

[323] Perebinossoff, Philippe, Brian Gross, Lynne S. Gross, **a.g.e.**, p.134-149.
[324] Wangermee, Roger, **a.g.e.**, s.490.

çalışmaktadır. Kitle iletişim araçları, bireyi geniş bir gruba veya kitleye dahil olma düşüncesi ile yönlendirmenin yanı sıra bireyi sorgulamadan, eleştirel yaklaşımlarda bulunmadan ve yaşaması gerektiği yönünde konumlandırmaktadır.

Televizyonun yeni sosyal gerçeği, sosyal yapının oluşmasında ve biçimlenmesinde onun en önemli ve alternatifsiz rolü oynadığı yönündedir. Bugün ulaştığı noktada televizyon, sosyalleşme sürecinin ilk aşamasından itibaren, sosyal yapının bütününü kapsayan alanın her parçasında ağırlığını hissettiren bir araç olarak görünmektedir. Bireyin sosyal hayata katılma sürecinde, sosyal kişiliğinin oluşması, sosyal statüsünü elde etmesi, sosyal gruplara katılması, sosyal rolünü üstlenmesi ve ardından sosyal örüntü, grup, kurum ve kültürün oluşması aşamalarında ilk belirleyici ve biçimlendirici faktör olarak televizyon ön plana çıkmaktadır.[325]

Televizyon izleyicilerinin tercihlerini gözönünde bulundurmadan yapılan programların başarılı olma olasılığı düşük görünmektedir. Gerçekten de televizyon yayınlarında büyük rekabetin yaşanması günümüzde izleyici tercihlerinin ve beklentilerinin gözardı edildiği programların başarısız olup yayından kaldırıldığı görülmektedir.

Kellıson'a göre TV "ev eğlencesi" gibi eşsiz bir çevre yaratmıştır. İzlemek için seçtiğimiz şey üstün kaliteli dramlardan iyi zevkleri zorlayacak programlara kadar değişiklik gösterebilir. Program yelpazesi bize kablo, uydu ve hatta geleneksel çatı ya da taşan kulak antenleri ile getirilen yüzlerce kanal ile sunulur. Gene de televizyon tutarlı bir çekişme ve tartışma kaynağıdır. Eleştirmenleri televizyonun tam potansiyeline asla ulaşılamayacağını ya da eğlencenin en düşük ortak paydaya düştüğünü tartışmaktadır. Nihai olarak, bu tartışmaların geçerliliği bu eleştirmenleri

[325] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.14.

sakinleştirme beceri ve kapasitesine sahip televizyon yapımcısının omuzlarına yüklenmiştir.[326]

Televizyon izleyen, yayınlardan ve gündemden haberdar olmayan insanlar, toplumdan soyutlanacaklarını hissederek televizyon izleyebilirler. Televizyon, mahremiyet alanına girerek, bireyle baş başa, toplumdan soyutlanmış bir alan yaratırken aynı zamanda, onun oturduğu yerden topluma uyum sağlamasına da etki edebilir. Televizyon sadece eğitim içerikli programlarla kültürleme kavramının oluşumuna etki etmeyebilir. Yayınlanan tüm programlar o toplumun kültüründen izler taşıdığından, izleyici ister istemez verilen kodları açılımlamaya yönelecektir.[327]

Bir televizyon programı yapımının aşamaları genel olarak şöyle sıralanabilir:[328]

1. Kendine özgü, farklı ve ilginç bir fikirle programa başlamak.
2. Fikrin, gerçekleşebilirlik olasılığını düşünmek.
3. İlk fikrin gerçekleşebilirliliğini görmek için, bu fikrin çok fazla kişiyle de konuşulup tartışıldığı bir ön araştırma yapmak.
4. Program türünün, çekim mekanının vb. genel özelliklerinin görülmesi için kabaca bir taslak hazırlamak.
5. Programın giderlerini kabaca hesaplamak.
6. Yetkili kişilerin bütçe, zaman, teknik olanaklar gibi konulardaki yaklaşımını öğrenmek.
7. Yapımcı, metin yazarı ya da özel bir araştırmacı tarafından zamanın ve kaynakların elverdiğince ayrıntılı ve derinliğine bir araştırma yapmak.
8. Araştırma sonuçlarını değerlendirmek, toplanan malzemeyi ayıklamak, sıraya koymak.

---

[326] Kellıson, Cathrine, **Producing for TV and Video**, United States of America, Elsevier Inc., 2006, p.19.
[327] Uygunkan, Sanem Bengü, "Kültürleme Kavramı ve Televizyon", **Kurgu Dergisi**, Sayı:21, 2005, s.210.
[328] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, İstanbul, Metropol yayınları, 2001, s.108-109.

9. Programın biçimini genel olarak ortaya koymak, yapım sürecinin aşamalarının sürelendirmesini yapmak.
10. Prova odaları, stüdyolar, program ekibi ve planlama grubu, gerekli yardımcı cihazlar, seslendirme olanakları ve oyuncular konusunda yer ayırtmalarını yapmak.
11. Çekim stüdyo dışında yapılacaksa, çekim mekanını gezmek, oradaki gerekli ön hazırlıkları ve düzenlemeleri yapmak, çekim senaryosunu hazırlamak.
12. Işık, ses, mercek vs. konularındaki gereksinimler ve istekleri film ekibine önceden bildirmek.
13. Stüdyo çekimleri için dekoratörle görüşmek ve set konusunda anlaşmaya varmak.
14. Programda kullanılabilecek müzik, ses efektleri, fotoğraf gibi öğeleri, programın en etkileyici bölümleri olan açılış ve kapanış sahnelerini, arşiv görüntülerini düşünmek; ilgili birimleri önceden haberdar etmek.
15. Çekim metinini, ayrımları (sekanslar) ve çekim sıralarını hazırlamak, çekimle ilgili herkesle tam anlaşma sağlamak.
16. Program metnini ortaya koymak.
17. Stüdyo çekimleri için stüdyo planının son şeklini vermek.
18. Dekoratör, ses ve ışık teknisyenleri, stüdyo şefi ile yapım toplantısı yapmak.
19. Zamanın elverdiği ölçüde program metnini prova etmek.
20. Son ve kesin kamera metnini hazırlamak.
21. Kameralı prova yapmak.
22. Programı çekerek olduğu gibi yayınlamak ya da kaydetmek.
23. Kaydedilmiş programlar için kurug ve seslendirme yapmak.

Programcılık kavramı, televizyon'un sahiplik özelliğinin yanında görsel ve işitsel etmenlerin birleşimi etkin ve her iletiyi rahatça ulaştırabilecek bir konuma gelmektedir. Televizyon programlarının anlatı özelliklerinden bahsederken televizyon metinlerinin tek tek değil bir bütünün parçalarını

oluşturduğu düşünülürse her programın tanıtım, gövde ve kapanıştan oluşan bir yapısı olduğu ortaya çıkmaktadır.

2.2.2. Televizyon Programcılığının Gelişimi

Televizyon, günümüzdeki diğer kitle iletişim araçlarındaki gelişmelerin paralelinde bir dönüşüm izlemektedir. İlk televizyon yayınları başlangıçta radyonun etkisinde kalarak sesin ön planda olduğu programlar kendini göstermiştir.

Gerçekliği yeniden üreten dünyayı bağımsız parçalardan oluşan mozaik bir bütün olarak gösteren ve tarihsel dizgenin dışında yapılandırılan televizyon dili, magazin söyleminin üretilmesinde ve yansıtılmasında yaşamsal bir öneme sahiptir. Bu anlamda bir yaşam biçimi önerisi olarak magazin söyleminin gündelik yaşamın giderek karmaşıklaşan yapısı karşısında sözde bir seçenek gibi sunduğu yanılsamalar dünyası, ortaya çıktığı dönemden bu yana gösteri dünyasının bir parçası olan televizyonun bu yapıyı destekler nitelikteki dili aracılığıyla geniş kitlelere ulaştırılabilmektedir.[329]

Televizyon sadece teknik bir icat olarak ele alınmamalıdır. Televizyon teknik bir buluşun çok üzerinde bir anlam ifade etmektedir. Öyle buluşlar vardır ki, sadece bir sektörü ilgilendirir. Bu tür buluşlar geniş halk topluluklarını derinden etkileyen bir tesire sahip olamazlar. Ancak öyle buluşlar da vardır ki, toplumun istisnasız tamamını ilgilendirir. İşte televizyon böyle bir buluştur. Televizyonun icat edildiği tarihten bu tarafa etkileşim içerisinde olmadığı bir tek kişi bulmak mümkün değildir.[330]

Gerçekliği yeniden üreten dünyayı bağımsız parçalardan oluşan mozaik bir bütün olarak gösteren ve tarihsel dizgenin dışında yapılandırılan

[329] Ergül, Hakan, **a.g.e.**, s.186.
[330] Bay, Nurettin, **a.g.e**, s.40-41.

televizyon dili, magazin söyleminin üretilmesinde ve yansıtılmasında yaşamsal bir öneme sahiptir. Bu anlamda bir yaşam biçimi önerisi olarak magazin söyleminin gündelik yaşamın giderek karmaşıklaşan yapısı karşısında sözde bir seçenek gibi sunduğu yanılsamalar dünyası, ortaya çıktığı dönemden bu yana gösteri dünyasının bir parçası olan televizyonun bu yapıyı destekler nitelikteki dili aracılığıyla geniş kitlelere ulaştırılabilmektedir.[331]

Televizyonun ortaya çıktığı dönemde dünyada bazı gelişmelerin yaşandığı gözlenebilir. Bu gelişmeler ise dört ana başlık altında toplanabilir:

- Kapitalizmin gelişimi
- Modem devlet anlayışının ortaya çıkışı
- Nüfus artışı ve şehirleşme
- Sanayi devrimi ve teknolojik ilerleme

Bunlar, ilerleyen zaman içinde, toplumsal anlamda yeni yapılanmalar, yeni yaşam anlayışlarının insan hayatına girmesi gibi çeşitli yeniliklerle bütün küreyi etkileyecek derecede önemli gelişmelerdi.[332]

Tarihsel süreç içerisinde; İngiliz John L. Baird, 1925'te kendi buluşu olan televizyon aygıtıyla bir halk gösterisi düzenledi. Görüntü kalitesi bir hayli kötüydü, ama İngiliz yayın kuruluşu BBC mucitle ilgilendi, ona BBC laboratuarında çalışma olanağı sağladı. Bu sayede dünyadaki ilk televizyon yayını 2 Kasım 1936'da Londra'da gerçekleşti.[333] Türkiye'de ilk televizyon yayını 9 Temmuz 1952'de İstanbul Teknik Üniversitesi'nin (İTÜ) stüdyolarından yapıldı.[334] Televizyon ile ilgili gelişen atılımlar karşısında Türkiye, Federal Almanya ile yapılan ortaklıkların sonucu olarak gelecek için yetişen personel ile kapalı devre yayınların temelleri atılmıştır. Eğitilen personelin çoğunluğunu TRT Kurumu'nun eski radyocuları oluşturuyordu.

---

[331] Ergül, Hakan, **a.g.e.**, s.186.
[332] Yüzer, Volkan, "Televizyonun Ortaya Çıkışını Etkileyen Gelişmeler", **Kurgu Dergisi**, Sayı:19, 2002, s.86.
[333] Serimli, Ömer, **a.g.e.**, s.24.
[334] Serimli, Ömer, **a.g.e.**, s.27.

Bunların yanında dış ülkelerde televizyonculuk eğitimi almış olan kişiler de vardı. Program müdürü Semih Tuğrul yönetiminde, bu programcılar ve teknik elemanlar, kapalı devre televizyon yayınları için programlar hazırladılar. İlk kapalı devre yayında, Gülseven Güven ile Bülent Varol'un hazırladığı Şiir ve Müzik ile Ünlen Demiralp'in hazırladığı Haberler programları yer aldı. 14 Ağustos 1966'da TRT kapalı devre televizyon yayınları ve heyecanlar içinde başladı.[335]

Bir devlet kuruluşu olarak TRT, başlangıcından itibaren program yapımcılığı ve yayın ilkelerinde "kamu yararı"nı esas aldı. Program yapılanması ve yayın akışının düzenlenmesi, bu kamu hizmeti anlayışıyla uyumlu olarak hedef kitle farklılıkları gözetmeyen "kitlesel" bir yayıncılık tarzı içinden gerçekleştirildi. TRT'nin ilk çalışanları, radyo denetimine sahip olanlar da dâhil olmak üzere televizyonculuk eğitiminden geçilerek göreve başlatılmıştır. Yapımcıların çoğu İngiltere'de BBC kurslarına gönderilmiş, bir kısmı Almanya'da televizyonculuk eğitimi görmüştü. Böylelikle TRT televizyonu, ilk yıllarından itibaren "kamu hizmeti yayıncılığı" ilkelerine bağlı Batı Avrupa televizyonlarını kendine model almış oldu.[336]

Federal Almanya'nın teknik desteğiyle başlatılan televizyon yayınları, 3. band 5. kanaldan deneme yayını olarak başlamıştır. 31 Ocak 1968 tarihinde, 19:30'da başlayan televizyon deneme yayını, spiker Nuran Ermen'in açış anonsuyla izleyicilerin karşısına çıkmıştır. Ankara Televizyon Müdürü Mahmut Tali Öngören'in açılış konuşmasından sonra, Profesör Afet İnan'ın hazırladığı Türk Devrim Tarihi adlı program yayınlanmıştır. Saat 20:00'de gongun vurmasıyla televizyon ekranında ilk TV Haber spikeri Zafer Cilasun görünmüş ve haberleri okumuştur.[337]

---

[335] Cankaya, Özden, **Bir Kitle İletişm Kurumunun Tarihi: TRT 1927–2000**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2003, s.74.
[336] Çelenk, Sevilay, "Türkiye'de Televizyon Programcılığının Gelişimi ve Genel Eğilimler", s.314.
[337] Cankaya, Özden, **Bir Kitle İletişm Kurumunun Tarihi: TRT 1927–2000**, s.77.

Beybin Kejanlıoğlu, "Türkiye'de Medyanın Dönüşümü" adlı eserinde Türkiye'de yayıncılığın yapısal özelliklerini aşağıdaki gibi aktarmaktadır;[338]
Yasal kuramsal açıdan: Öncelikli bir yasal düzenleme alanı değil ve 'fiili' durumlara açık; ikili sistem
Teknik-teknoloji: Dışa bağımlı/Türk şirketlerinin uluslararası ortaklıkları açısından küresel
Programlar: Devlete, tecimsel çıkarlara bağımlı (sinema filmleri, çeşitli diziler, kopyalanan programlar dışında azalan oranda dışa bağımlı)
Bütçe/Gelir: Kamu yayın kurumu hem hükümete hem de reklama; tecimsel kuruluşlar reklama, pazarlamaya, mali-tecimsel işlemlere bağımlı.

Türkiye'de yeterince olgunlaşmış demokrasi bilinci radyo ve televizyon alanında sürekli müdahalelere sebep olmuştur. 12 Mart 1971'de Genel Kurmay Başkanlığı ile Silahlı Kuvvetler Komutanlarının verdikleri muhtıradan sonra TRT kurumunun özerkliğinin kaldırılması onun tarafsızlığını zedelemiş ve bu alana yönelik düzenlemeler yayıncılık sistemini etkilemiştir.

12 Mart muhtırası'ndan sonra yaşanan kanlı olaylar "milli kültürel bütünlük" ve "milli duygular" kavramlarının ön plana çıkmaktadır. TRT'nin toplum üzerindeki etkisi nedeniyle televizyonun görselliğinde sadeleştirilmeye gidilmiştir. Parti amblemlerini andıracak renklerden kaçınılmaktaydı. 1972'den sonra televizyonda reklam yayınları başlamış tüketim ekonomisi televizyon aracılığıyla Türk toplumuyla karşılaşmıştır. Milli Eğitim bakanlığı ile ortak eğitim programları, kırsal kesime yönelik çocuk programları, günlük yaşamın zorluklarından uzaklaştırılan bir yayın anlayışı hakim olmaktadır. 1973 yılı tam gün yayını yapılmaya başlanmasının yanında TV Okulu ve Okul Televizyonu[339] adlı programlarla örgün eğitime katkı sağlanmıştır. Drama programlarının ilk örneği üç bölümden oluşan ve haftada bir yayınlanan Hayattan Yapraklar adlı tv dizisi yayınlanmıştır. Yabancı konulu filmlerde

[338] Kejanlıoğlu, Beybin, **Türkiye'de Medyanın Dönüşümü**, Ankara, İmge Kitabevi, 2004, s.458.
[339] Cankaya, Özden, **Türk Televizyonunun Program Yapısı**, İstanbul, Mozaik Basım Ve Yayıncılık, 1990, s.31.

ABD yapımı ağırlıklı olmanın yanında ilk naklen spor yayını ve dini ve ahlaki yayınların önemine örnek olarak camiden Kadir gecesi yayını gerçekleşmiştir.[340] Televizyonda ilk tartışma programı olan *Forum* da bu yıllarda başlamıştır. *Forum*, izleyicilerin de tartışmalara katılıp, görüş ileri sürdükleri, çok sayıda katılımcıyla stüdyoda gerçekleştirilen bir yapımdı.[341]

1980'li yıllardan itibaren basın endüstrisi radyo, televizyon ve internet gibi farklı araçlarla ve basın dışı sektörlerle bütünleşerek yapısal bir dönüşüm sürecine girmiştir.

1980'lerle birlikte televizyon yayıncılığında kamu tekellerinin yıkılması ve deregülasyon politikaları, teknolojinin olanaklarıyla birleştirildiğinde ortaya yeni bir ticari televizyonculuk ortamı çıkmıştır. Bu yeni dönemde televizyon ekranlarında daha fazla eğlence öğesi barındıran "yeni" formatlar ağırlık kazanmıştır. Bunların arasında gizli kamera şakaları, talk showlar, forum tipi tartışma programları haber magazinler vb. gibi geleneksel kurmaca programları kategorisinde değerlendirilmeyen ancak, anlatı yapısı itibarıyla kurmacayı andıran biçimlerin yer aldığı "reality programları"nın özel bir yeri vardır.[342]

1980'li yıllara kadar televizyon devletin gündeminde bir araç olarak varlığını sürdürmüştür. Teknolojik gelişmeler, aktüel kameraların kullanımı ve yapım maliyetlerinin düşmesi gibi etkenler televizyonun gerçek gücünün ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Son derece etkili bir görsel-işitsel araç olan televizyon zamanla sinemanın, tiyatronun, yazılı basının ve radyonun özelliklerinin bir arada sergilendiği bir yapıya dönüşmektedir.

1982 yılı, TRT Çalışma Programı ve Bütçesi'nde televizyon yayınlarının temel hedeflerinden biri; dış kaynaklı programların seçiminde

---

[340] Cankaya, Özden, **Bir Kitle İletişm Kurumunun Tarihi: TRT 1927–2000,** s.121-163.
[341] a.g.e.**,** s.137.
[342] Aksop Adaklı, Gülseren, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, 1999, s:239.

"gereklilik ve yararlılık" ilkelerinin titizlikle gözetileceği, dış yapımların toplumumuzun gelenek ve göreneklerine, ahlak anlayışına ters düşmeyecek şekilde seçilmesine özen gösterileceği biçiminde açıklanıyordu. Drama ve belgesel yapımlarda yerli yapım oranının yükseltilmesi amaçlanıyordu. Drama türündeki programlarda, daha çok Türk yazarların önemli eserlerine yer verileceği, televizyon tekniğine uygun, özgün eser yazdırılmasının özendirileceği vurgulanıyordu.[343]

12 Eylül ile TRT yönetiminde askeri yapının yer alması darbe sürecinde rol alanların davranışlarının ve sözlerinin ekranlarda ve radyolarda yer almasını sağlamıştır. Haber programlarından sonra yayın planlaması içinde drama programlarına büyük ölçüde de yabancı kaynaklı yayınlara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Yaşanan siyasal süreç TRT yayınlarında dini programları kendini göstermektedir. 1980 sonrası düzenlenen TRT örgüt yapısı genel müdürlük, bağlı müdürlükler ve şeflikler alt birimlerin mevcut olduğu kurumsal yapı oluşturulmaktadır. Siyasi partilerin faaliyetlerine ilişkin yayınlara ve reklam yayınlarına düzenlemeler getirilmektedir. Uydu yayıncılığı ile TRT'nin elindeki teknik hâkimiyet güç kaybederek özel girişimcilere olanak sağlanmaktadır. Örgün öğretime yönelik yayının yanı sıra üniversite seçme ve yerleştirme sınavına hazırlayan programlarda rastlanmaktadır. Edebiyat uyarlamalarının yanı sıra 80'li yıllarının başlarında kadın programlarına yer verilmeye başlanmaktadır. Kültür düzeyini güçlendirmeyi amaçlayarak TV-2 yayınlarına başlamaktadır. Açık oturum ve forum programları izleyenlerin ilgisini çekmektedir. 80'li yılların sonlarına doğru TV-3 ile dış kaynaklı yayınların ağırlıklı olacağı bir kanal, GAP-TV ile Güneydoğu Anadolu Projesinin temellendirildiği bir kanal yayına başlamaktadır.[344]

Özden Cankaya 90'lı yıllarda televizyonun geldiği noktayı şöyle aktarmaktadır; 1990'lı yıllar, Türkiye'de özel televizyonculuğun başlamış

[343] Cankaya, Özden, **Bir Kitle İletişm Kurumunun Tarihi: TRT 1927–2000**, s.185.
[344] a.g.e., s.164-254.

olduğu bir dönemdir. Her şey o denli hızla gelişiyordu ki, 1968'de TRT'nin İstiklal Marşı ile başlayıp, yine aynı marşla biten ve ekranda "televizyonunuzu kapamayı unutmayınız" yazısı çıkana dek ekrandan gözlerini ayırmaksızın televizyon izleyenler, bir toplum yaşamında kısa sayılabilecek bir süre içinde, yirmi iki yıl sonra çok kanallı bir televizyon yaşamına kavuşmuşlardı. Yasal düzen özel televizyonlara izin vermiyordu ama devletin başında "Anayasa'nın bir kez delinmesiyle bir şey olmaz" diyen bir Cumhurbaşkanı vardı ve yasak olan her şey gibi, özel televizyon da topluma çekici gelmişti. Toplumun gündelik yaşamında yeni bir "göz çikleti" daha olmuştu.[345]

1990 yılında Star-1 (Magic Box)'le başlayan ve 1992 yılından sonra, beş yıl gibi kısa sayılabilecek bir sürede hızla gelişen özel televizyon yayıncılığı, bir yandan televizyon alanının ticari televizyon pratiğine izin vermeyen yasal çerçevesini yeniden düzenlemeyi zorunlaştırırken, bir yandan da televizyon endüstrinin teknolojik altyapısının, programcılık / yayıncılık hizmetlerinin ve erişim olanaklarının gelişiminde etkili oldu.[346]

90'lı yıllar televizyonda yerli ve yabancı menşeili drama programları ağırlık kazanmakta, özellikle 1 Mart 1990 tarihinde Almanya üzerinden test yayınlarına başlayan Magic Box Körfez Savaşında CNN'in yayınını tüm Türk izleyiciye sunması gelişen televizyonculuk olgusunda önemli bir adım olmaktadır. Televizyon filmleri ve TRT'ye yapılan Hodri Meydan, Söz Meclis'ten İçeri, 32. Gün, Ateş Hattı vb. siyasi sohbetler ve haber programları yayın planlamasında yenilikler olarak görünmektedir. 1994 yılında Meclis TV yayına geçerek kamuoyuna seslenmeye başladı. TRT 2 kültürel içerikli yayınlara ağırlık verirken TRT 3 spor ve müzik yayını, TRT 4 Açık öğretim ve GAP kanalı tarım içerikli yayınlarını sürdürmektedir. 90'lı yılların sonlarına doğru artan drama programları beraberinde dini ve tarihi konulara yer veren belgesel ve söyleşi programlarına yer verilmeye başlanmıştır. Uluslararası spor programlarının yanı sıra futbol programları televizyonda ağırlık

[345] a.g.e., s.268.
[346] Çelenk, Sevilay, "Türkiye'de Televizyon Programcılığının Gelişimi ve Genel Eğilimler", s.319.

kazanmaya başlamaktadır. Özel kanallar ile beraber TRT'nin sahip olduğu reklam pastasında özel kanallarda kendilerine pay alma yarışına girmektedirler. Ticari kaygılar özel kanallarda izleyiciye sunulacak programlarda magazin ve eğlenceye dayalı içeriklerinin ön plana çıkmaktadır.[347]

Televizyonun gelişme ivmesinin doruklara ulaştığı yıllar olarak adlandırılan 1990'lı yıllarda, bu belirlenmiş formatların sınırlarının ve kurallarının zorlandığı yeni melez formatlar ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeler sonucunda eskiden program formatları arasında var olan sınırlar ve türsel özellikler ortadan kalkmaya başlamış bunun sonucunda tam olarak nasıl tanımlanacağı bilinmeyen bazı yeni türler ortaya çıkmıştır.[348]

Türk toplumunun büyük çoğunluğu orta kültür düzeyinin altındadır. Toplumun belli bir gelişmişlik düzeyine gelebilmesi için devlet tekelindeki televizyonun eğiticilik niteliği ağır basmalıdır. Gerek örgün eğitimdeki açık, gerekse yetişkin eğitim için gerekli olan yaygın eğitim televizyon yoluyla kapatılabilir. Eğitim ve kültür programlarının ağırlıkta olduğu bir televizyon yayıncılığı benimsenmelidir.[349]

Özel televizyon kanallarında yayınlanan programlar rekabet ve reklam alma kaygısıyla daha çok izleyici çekmeyi amaçlamaktadırlar. Bu amaçlara ulaşmak için izleme ölçümlerinden yararlanılmaktadır. Başka bir deyişle televizyonlar açısından izleme ölçümleri, reklam gelirini artırmak ve daha fazla izleyici sayısına ulaşmak için bir veri sağlanmasına yönelik kullanılmaktadır. Bütün program planlama stratejileri de bu ölçümler üzerine kurulmaktadır.

---

[347] Serimli, Ömer, **a.g.e.**, s.155-348.
[348] Çaplı, Bülent, **Medya ve Etik**, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2002, s.118.
[349] Cankaya, Özden, **Türk Televizyonunun Program Yapısı**, s.112.

Özel televizyon kuruluşları, değişen ölçülerde stüdyo ve prodüksiyon hizmetlerine yatırım yapmakla birlikte, belli program türlerinin üretimi işini bütünüyle prodüksiyon şirketlerine terk ettiler. Bağımsız prodüksiyon şirketleri, özellikle dizi filmler, eğlence, magazin / spor-magazin, yarışma gibi program türlerinin üretiminde uzmanlaşmaya başladılar. Özel televizyon kuruluşları ise, haber ve tartışma programı gibi belli bir dekor ve çekim stüdyosunun uzun dönem kullanılmasına izin veren programların yapımına yöneldiler. Bağımsız prodüksiyon şirketleri bu çerçevede iki farklı yönelime göre uzmanlaşmaya ve rekabete giriştiler: 1. Belli program türlerinin üretiminde uzmanlaşma 2. Üretimin belli aşamalarında uzmanlaşma.[350]

Televizyonla birlikte yazılı medya, radyo, sinema ve tiyatroya ilgi azalmıştır. Televizyon aynı zamanda toplum yapısı üzerinde de etkili olmuştur. Televizyonla bir birlikte kültürel yapıda meydana gelen gelişim ve değişim toplumun genel alışkanlıklarını değiştirmiştir. İnsanlar farklı kültür ve yaşam biçimleriyle tanışmışlardır. Bu gelişmelerle birlikte dünya büyük bir köye dönüşmüş, insanlar köylerindeki komşuları kadar birbirlerine yakınlaşmışlardır.[351]

Televizyon endüstrisinde programlar yapılırken ve hangi program türlerinin yayınlanacağı konusunda ekonomik kaygılar ve reyting faktörünün etkisi oldukça önemlidir. Yayın kuruluşlarının ticari bir işletme oldukları düşünüldüğünde yayın kuruluşlarına bir program türü için öneri geldiği zaman veya o programın geleceği söz konusu olduğunda yayıncıların kararlarını alırken ekonomik kaygılar göz önünde bulundurmaktadır. Geçmişten günümüze tarihsel evrilme, sadece teknolojik değişimleri değil içerikte de yeniliklerin temel kaynağı olmaktadır.

2.2.3. Televizyon Programcılığı İçeriği ve Temel Ayrımları

[350] Çelenk, Sevilay, "Türkiye'de Televizyon Programcılığının Gelişimi ve Genel Eğilimler", s.324.
[351] Bay, Nurettin, **a.g.e.**, s.44-45.

Televizyon, günümüzde tüm dünyada hâkimiyeti olan bir kitle iletişim aracıdır. Televizyonun en büyük avantajı görsellik sunabilmesidir. Böylece gelişmeleri sanki kendi hayatımızın bir parçasıymış gibi izleyebilme olanağına kavuşmaktayız. Birçok ülkede, televizyondan önce, sinemalarda haber filmleri gösterilmekteydi. Bu filmleri hazırlayanların getirdiği anlatım, televizyon haberciliğinin temelini oluşturmuştur. Sinema filmleri ve tiyatro oyunları televizyona uyarlandığında da, olanaksızlıkları kullanarak yeni gösteri türleri ortaya çıkmıştır. Böylece de radyo programcılığı, film yapımcılığı kavramlarına bir de televizyon programcılığı kavramı eklenmiştir.

Televizyon programı; belli izleyici grubu olan, belirlenmiş, amaçlara göre hazırlanan, belli yayın kuşaklarında, belli saatlerde yayınlanan, televizyon tekniklerine ve diline uygun üretilmiş televizyon eserleridir. Program; tek tek üretilmiş birimler anlamında kullanılmaktadır. Televizyon programları denildiğinde ise bu programların tümünden oluşan bir bütün anlaşılmaktadır.[352]

Televizyon, yukarıda sıralanan işlevler doğrultusunda geçmişten gelen kültürel birikimden yararlanarak programlarının yapısını oluşturmaktadır. Kendi teknolojik dönüşümü ile televizyon yeni işlevler ve yeni program türlerini ortaya çıkarmaktadır. Temelinde insan ve onun ilgi alanlarının olması televizyonun işlevlerinin yaratacağı etkileri arttırarak toplumun genelinde yankı bulmasını sağlayacaktır.

Perebinossoff ve Gross, televizyonun etkisi üzerine şunları aktarmaktadır; Televizyon bir kitle ortamıdır. Ulus'un temel keyif zamanı faaliyetidir. Aynı zamanda kitle reklam aracıdır. Şirketler ürünleri için arzu uyandırmak amacı ile yüz milyonlarca dolar harcamaktadır. Bundan dolayı çoğu showun hedefi mümkün olan en geniş kalabalığı çekmektir. İzeyici ne kadar çoksa, reklam ratingi o kadar yüksek, toplam gelir o kadar fazla ve kar

[352] Cankaya, Özden, **Türk Televizyonunun Program Yapısı**, s.5.

o kadar büyüktür. Tam tersi, izleyici yoksa, reklam yok, kar yok, yayıncı yok. Ama izleyicilerin bütün kesimleri aynı showları izlemez. Çocuklar, etnik gruplar ve nadir izleyicilerin hepsi bir yayıncının izleyicilerinin bir bölümüdür. Her birinin muhtemelen farklı izleme alışkanlıkları vardır. Bundan dolayı bu grupların ilgileri için tasarlanmış programlar, şayet yayıncı en geniş sayıda izleyiciye ulaşmak istiyorsa, bir çizelgede temsil edilmelidir.[353]

Televizyon, yalnızca sonu gelmeyen imaj seli halinde ve toplumun tamamına en külli biçimde girebilen büyük miktarda malzeme sağladığı için değil, aynı zamanda mahrem dünyalara en fazla giren dramatik bir araç olmasından dolayı bütün iletişim araçları içinde röntgenciliğe en yatkın araçtır.[354]

Televizyonun popüler basınla karşılaştırıldığında görece daha bilgilendirici bir yapıya sahip olduğunu; ancak bu özelliğine karşın, nitelikli gazetelerin politika vb. konularla ilgili bilgilendirici yönleriyle yan yana konulduğunda sınırlı bir bilgilendirme işlevi üstlendiğini ortaya koymuştur.[355]

Televizyon, büyük ölçüde eğlence ve pazarlama aracı durumuna getirilmiştir. Bu durumda da, tarafsızlık ve nesnellik ikinci planda kalan bir konu olur, çünkü televizyonun egemen ideolojisi kendini her gün tarafsız ve nesnel olarak ilan eder ve karşıt görüşleri de geçersiz, önemsiz, sapık, gerici veya komünist olarak niteler. Hatta profesyonellikte daha da geliştiklerinde, en iyi politikaları, karşıt görüşleri hiçe saymak, yokmuş gibi görmezlikten gelmek, bazen de onların saçmalığıyla alay etmek gibi yöntemler kullanılır.[356]

Bir televizyon programı, izleyicinin dikkatini ekrandan ayrılmamasını sağlama hedefiyle düzenlenmektedir. Sabit bir fon ya da fonda hareket olmalı

[353] Perebinossoff, Philippe, Brian Gross, Lynne S. Gross, **a.g.e.**, p.124.
[354] Esslin, Martin, **a.g.e.**, s.42.
[355] Ergül, Hakan, **a.g.e.**, s.94.
[356] Erdoğan, İrfan, Korkmaz Alemdar, "Televizyon: Dünyaya Açılan Pencere?", 1999, s.186.

ve ışık değişken olmalı, sürekli başka görüntüler girmeli, buna imkân yoksa alttan bantlar geçmeli, her an birkaç unsur birden, ekrana bağlamalıdır.

Televizyon, diğer özlü ya da semiyotik dillerden farklı biçimde görsel, yani ikonik göstergeleri kullanır. Sözlü ya da semiyotik sistemler, harf gibi sembollerden yararlanır. Bir şeyi ifade etmek ya da temsil etmek için, bu sembollerin biri veya diğerinin seçilmiş olmasından başka bir belirlenim yoktur.[357]

Televizyonda sembolik anlamlar kamera açıları, ışık, arka plan müziği veya görüntünün üzerine gelen veya araya giren metinler aracılığıyla üretilmektedir. Televizyonun gösterge sisteminde anlamlar hem mecaz hem de kinaye anlamında işlev görmekte, her iki anlam düzeyi de özellikle televizyon reklamları tarafından kullanılmaktadır.[358]

Eğlence programlarının, zihnin bir parçasını meşgul etsin diye oluşturulmuş dekorları, bir sürü ilgisiz bir görüntü, stüdyolara doldurulmuş türlü eşya, haber bülteni sunucularının kamera karşısındaki konumu, açı ve fonun değişimi; süreklilik duygusunun sağlanmasına engel olmaktadır.

Program konuları genellikle yapımcılar tarafından belirlenir. Konu öncelikle yapımcının zihninde beliren bir esinle ya da birikiminden kaynaklanan bir hareketle ortaya çıkabilir. Yani bir anda akla takılan bir konunun parlak bir fikir şeklinde kendisini göstermesiyle ortaya çıkabildiği gibi, yıllardır düşünülüp olgunlaştırılan bir konunun son biçimi de olabilir. Günlük takvime uygun olarak yıl dönümü yaşanan bir olay veya herhangi bir biçimde gündeme gelen bir kişi de konu olabilir.[359]

---

[357] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.82.
[358] Şentürk, Rıdvan, "Fiske ve Hartley'in Televizyon Teorisi", **Marmara İletişim Dergisi**, Sayı:14, Ocak 2009, s:225.
[359] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.107.

Televizyon programlarını düzenleme mantığı, halkın beklentilerine uyularak yapılmalıdır. Edinimler programlara göre değil programların sunuşu edinimlere göre ayarlanmaktadır. Program düzenleme ve yayınlama mantığı, belli izleyici kitlesi hedef alınarak belli saatlerde yapılması esasına dayandığına göre, televizyonun yayın kuşakları dikkate alınarak bu mantık uygulanmalıdır.

Televizyon programlarından beklenen temel işlevler şunlar olarak kabul edilir: Haber verme, aydınlatma, eğitme, kültür, eğlendirme, mal ve hizmetlerin tanıtılması. Bu işlevleri kapsayan genel bir nitelik de, televizyon yayınlarıyla kişilerde, verilene karşı bir inanma ve bu inanma sonucunda bir eyleme geçme etkisinin yaratılmasıdır.[360] Televizyon programcılığının temel işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.[361]

- Haber verme, aydınlatma
- Eğitme, kültürleşme
- Eğlendirme, dinlendirme
- Mal ve hizmetlerin tanıtılması
- Etkileme, inandırma ve harekete geçirme.

Haber verme işlevi: Televizyonun haber verme işlevinin, okuma yazma ve dolayısıyla genel eğitim düzeyinin düşük olduğu, az gelişmiş ülkelerdeki önemi, diğer kitle iletişim araçlarına kıyasla çok daha fazladır. Bu işlevini yerine getirirken televizyonun tarafsız olması, olayları olduğu gibi vermesi ön koşuldur.[362]

Çağdaş toplumların haber alma hakları en doğal haklarından sayılmakta ve özellikle demokratik düzene sahip ülkelerde bu haklar yasa kapsamlarına alınarak hem ulusal hem uluslararası düzeyde korunmaktadır. Radyo ve televizyon örgütlerinin haber işlevlerinin kalkınmakta olan ve

[360] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.71-72.
[361] Aziz, Aysel, **Televizyon Ve Radyo Yayıncılığı**, s.69.
[362] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.72.

gelişmemiş ülkelerdeki önemi, diğer kitle haberleşme araçlarına göre daha fazladır. Çünkü bu ülkelerde okuma yazma oranı dolayısıyla genel ve temel eğitimin düşük olması bu iki aracın halkı aydınlatmada, haber vermedeki önemini arttırmaktadır.[363]

Eğitim ve kültürleştirme işlevi: Televizyonun, gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde, haber verme işlevinden sonraki en önemli işlevidir. Bu işlev, her şeyden önce, diğer program biçimlerinin içinde gizli ve dolaylı biçimde yer alır. Dolaysız, doğrudan eğitime yönelik yayınlar da vardır. Dolaysız eğitim yayınları gelişmiş ülkelerde tamamlayıcı eğitim işlevi görürken, gelişmemiş ülkelerde daha çok temel eğitime yönelik bir görünüm arzeder.[364]

Radyo ve televizyonun eğitim işlevinde hedef izleyici kitleler çok farklıdır: Okur-yazar olmayanlar, okulu bırakanlar, toplumda, henüz verimli yerini alamayanlar, ilk, orta ya da yüksek öğrenimi tamamlamak isteyeneler, gelişmemiş bölgelerde yaşayanlar, ekonomik ve kültürel eksikliği gidermeye çalışanlar... Genel olarak alındığında, radyo ve televizyonun eğitim işlevi tüm bu sayılanları da kapsayacak nitelikte iki ana kümede toplanabilir;

- Örgün eğitim – okul eğitimi
- Yaygın eğitim – okul dışı eğitim

Yukarıda da belirtildiği gibi ülkeden ülkeye değişen koşullar bu eğitimlerden hangisine öncelik verileceğini; bir başka deyişle, bir ülkenin sosyo-ekonomik koşulları, radyo ve televizyonla yapılacak eğitimin içeriğini belirler.[365]

Eğlendirme işlevi: Televizyon, bireyin toplum ile bütünleşmesine için eğlence hizmetini de sunmaktadır. Eğlence hizmeti ile izleyici yoğun enformasyon akımı içerisinde vakit geçirmeye yöneltmektedir. Eğlendirme hizmetini ucuza ve insanların ayağına kadar getirmesinin yanı sıra eğitici,

[363] Aziz, Aysel, **Televizyon Ve Radyo Yayıncılığı**, s.70.
[364] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.72.
[365] Aziz, Aysel, **Televizyon Ve Radyo Yayıncılığı**, s.71-72.

kültür verici yayınların izlenmesinde bir güvence olarak da kabul edilebilir. "Eğitirken eğlendirmek, eğlendirirken eğitmek" televizyon yayınlarında slogan durumuna gelmiş bir ilkedir.[366]

Tecimsel yayıncılığın gelişimi televizyonu bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Bu durum beraberinde getirdiği, reklam payı, izlenme oranı v.b. kavramlarla eğlendirme olgusu olması gereken işlevinden kopmayı getirmektedir. Ancak, özel girişim yayıncılığının giderek yaygınlaşması 'reyting' (en çok izlenme oranı) kaygısı ile son zamanların radyo ve özellikle televizyon yayıncılığında eğlendirme işlevi, neredeyse diğer işlevlerin önüne geçerek reklamların izlenebilmesini sağlamak üzere eğlence, magazin türü yayınlar televizyon yayınlarına egemen olmuştur.[367]

Mal ve hizmetlerin tanıtılması işlevi: Mal ve hizmetlerin tanıtımı işlevinin temelinde reklamcılık bulunmaktadır. Reklam verenler, ürünlerinin daha çok izleyene ulaşma oranını da hesaba katarak televizyonda yer almayı tercih etmektedir. Reklamcılığın geniş bir bölümünü oluşturduğu bu işlev, özellikle radyo televizyon örgütlerinin özel girişim elinde olduğu ülkelerde çok daha önemli bir duruma gelmiştir. Hatta denilebilir ki yayının amacı mal ve hizmetlerin satışını arttırmaktır. Ancak yayınlarda reklama yer vermeyen yayın örgütlerinde bu işlevin önemi vardır.[368]

Çağdaş toplumlarda televizyonda yayınlanan programların tüketilmesiyle, günlük rutin yaşamın neden olduğu streslerden ve problemlerden "kurtulmayı" sağlayan anlamlandırma öğeleri bulunan, sembolik bir dünyadan, düşsel bir dünyaya geçiş yapmaktadır insanlar. Özel ve devlet televizyon kuruluşlarının televizyon programlarını belirleme, günlük

[366] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.72.
[367] Aziz, Aysel, **Televizyon Ve Radyo Yayıncılığı**, s.73.
[368] Aziz, Aysel, **Televizyon Ve Radyo Yayıncılığı**, s.74.

olarak sıraya dizme stratejisinin mantığı da, televizyonun kurmacaya dayalı/düşsel ürünlerini tüketme sürecine yardım etmektedir.[369]

Bu işlevin büyük bölümünü reklamcılık oluşturur. Özellikle, TV örgütlerinin özel girişim elinde bulunduğu ülkelerde önem kazanır. O kadar ki, yayınların başlıca amacının mal ve hizmetlerin satışını arttırmak olduğu bile söylenebilir. Ancak, yayınlarında reklama yer vermeyen yayın örgütlerinde bile bu işlev, yayınlanan diğer program içeriklerinde yerine getirilmiş olur.[370]

Önemli bir gelir kaynağı haline gelen reklamlar maliyeti çok fazla olan televizyonlar için vazgeçilmez bir unsur olmaktadır. Gelirlerin yayınlardaki etkisi arttıkça programlar içerisinde gizli reklam uygulamaları ile dolaylı yoldan ürün tanıtımı yapılabilmektedir. Reklamlar talep yaratmak için televizyonun işlevini kullanmaktadırlar. Televizyon reklamlarının çeşitli amaçları vardır. Medya başta televizyon olmak üzere tecimsel yayıncılığın ekonomik sürekliliği için mal ve hizmet tanıtımına mecbur konumdadırlar. Bu mecburiyet, programları, içeriklerinin üzerinde nesnelliğin ve gerçekliğin tartışıldığı bir duruma sokmamalıdır.

İnandırma ve harekete geçirme işlevi: İnandırma işlevi televizyonun diğer işlevlerini de kapsamaktadır. Genel yayın politikası içerisinde yayınlanan tüm programlar bireyin toplum içindeki davranışından ekonomik birikimlerini değerlendirmesine kadar her konuda yönlendirme gücüne sahiptir. Gerek haber ve eğitim işlevleri sırasında, gerekse mal ve hizmetlerin tanıtılması işlevinde kişide verilene karşı bir inandırma ve bunun sonucunda da gerekiyorsa bir harekete geçirme söz konusudur. Yapılan yayınlarda bu amaçlanmış ve olumlu sonuç alınmış ise, yayın etkili olacaktır. Özellikle kalkınmakta olan ülkeleri ele alırsak, söz gelişi, üretimi arttırmayı amaçlayan, ulusal politikanın gerçekleşmesi için geleneksel üretim yöntemlerinin bırakılarak bilimsel yöntemlere geçilmesi radyo ve televizyon aracılığı ile

[369] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.92.
[370] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.72.

topluma aktarılıyorsa, bunun sonucunda bir inanma ve ikna olma, harekete geçme, yani kullanılması önerilen yönetim kabul edilmesi beklenir.[371]

Televizyon, yukarıda sıralanan işlevler doğrultusunda geçmişten gelen kültürel birikimden yararlanarak programlarının yapısını oluşturmaktadır. Kendi teknolojik dönüşümü ile televizyon yeni işlevler ve yeni program türlerini ortaya çıkarmaktadır. Temelinde insan ve onun ilgi alanlarının olması televizyonun işlevlerinin yaratacağı etkileri arttırarak toplumun genelinde yankı bulmasını sağlayacaktır.

Televizyon programlarını düzenleme ve yayınlama mantığı, aynı zamanda, daha önce gösterilen programları tekrar yayına sokulmasına da dayanmaktadır. Bu tür tekrarlar özellikle dizi ve seriyal gibi televizyonun kurmacaya dayalı program türleri için geçerlidir. Bir program, yeniden yayına konulacağı zaman, program düzenleyicileri, bu tür programların sadece belli bir konuyla sınırlı olmamasına özen ve dikkat gösterirler. Çünkü eğer yeniden gösterilecek program artık eskimiş ve kullanılmayacak türden enformasyona/içeriğe sahip olacak olursa, bu programın içeriğinin güncelleştirilmesi gerekir.[372]

Televizyon şimdi bir sosyalleşme faktörüdür ya da onu denetleyenler ve iletenler belirli bir sosyal işlevi yerine getiriyorlar demek, belirli bir sosyalleşmeyi saptayan, denetim ve iletişim biçimlerini yerleştiren toplum biçimleri net biçimde belirlenene dek çok az şey söylemektir.[373]

Bireyin, sosyalleşme sürecinde ihtiyaç duyduğu “yol gösterici” işlevini artık televizyon üstlenmektedir. Bir yaşındaki bir çocuğun sosyal yaşam içinde yerini almaya ilk andan itibaren şuuru, televizyondan aldığı biçimler,

[371] Aziz, Aysel, **Televizyon Ve Radyo Yayıncılığı**, s.74.
[372] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.30-31.
[373] Williams, Raymond, **a.g.e.**, s.100.

renkler ve bunlarla oluşan anlamlarla dolmaktadır. Bunlar aynı zamanda sosyal kişiliğin oluşmasında rol oynayacak önemli unsurlardır.[374]

Popüler bir televizyon programını izleyen ve başkalarının da aynı programı izlediğinin farkında olan izleyiciler, toplumun diğer üyeleriyle olan birlikteliklerini güçlendirmiş olmaktadırlar. Böylece, televizyon izleme eyleminde bulunan bireyin eğlenme ve bilgi edinme dışında, duygusal gereksinimlerinin de karşılandığı da kabul edilmelidir. Farklı yayın içerikleri bireylerin izlenme tercihlerinde özgürlük sağlamaktadır.

2.2.4. Televizyon Programını Öğeleri

Televizyonda mesajlar iletilirken, genellikle anlam yaratmak amacıyla, kamera ve çekim açısı, ışık düzeni, arka plandaki müzik, görüntü kesilmeleri kullanım yöntemleri çoğaltılabilir.

Program metni, program yapım ekibinin rehber kitabı, yol göstericidir. Bir program metninde, çekim ekibindeki elemanların gerek duyacağı bütün bilgiler ve yol gösterici işaretler bulunmaktadır: Yapımcı için, çekimde nelere gereksinim olduğu; kameramanlar için, çekim açıları ve ölçekler; sunucu ya da oyuncular için replikler; yönetmen için, çekim için belli kalıpların yanı sıra sınırsız düşünceler ve imajlar. . . Metinle yola çıkan bir program ekibi, yanına çok şey almış demektir.[375]

2.2.4.1. Senaryo Öğesi

Televizyon programlarının temelinde de metin vardır. Program metni, bir programın çekilmesine temel olan yazılı metindir. Çekim açısından uygulanabilecek bir konu seçildikten sonra yapılan ilk eylem de metin yazımıdır. Dolayısıyla metin yazımı, program yapımının ilk aşamalarından biridir. Bu bakımdan da programın biçiminin, karakterinin, mesajlarının ortaya

[374] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.17.
[375] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.117.

konduğu aşamadır. Metin yazımı aşamasının geçiştirilmesi, metin yazmadan çekime başlanması; programın, çürük, dayanıksız bir zemin üzerine konulması anlamına gelir. Çünkü metinsiz bir program, zeminsiz bir yapı demektir.[376]

Düşüncelerin, görüntüdeki zamanının ve sahnelerin dışında olup bitenler türünden birçok bilginin izleyiciye ancak sözlerle iletilmesinin mümkün olduğuna hiç kuşku yoktur ama bir televizyon yazarı izleyicisine, izleyicisinin kendi gözleriyle iletme kolaycılığından kaçınılmalıdır.[377]

Erol Mutlu, televizyon metinlerinin özelliklerini şöyle maddelemektedir;[378]

1. Televizyon görsel bir araçtır. Yazılı bir belge ile görsel özellik, bir anlamda birbirleriyle uyuşmaz görünebilir. Sonuç olarak yazı okunmak içindir ve sözcüklere, söze yaslanır. Ne var ki, televizyon yazarı sözcüklerle olduğu kadar görüntülerle de çalıştığını bilmelidir.
2. Televizyon program metni okunmak için değil işitilmek için yazılır. İzleyici bir televizyon metnini hiçbir zaman okumayacak, sadece metindeki sözleri okuyan birilerini dinleyecektir.
3. Hedef kitlenin özelliği çok önemlidir. İzleyicinin bir metni izleyebilmesiyle ilgili bir başka nokta, metnin gerek yapı, gerek üslup, gerekse içerdiği bilgiler bakımından biçimlendirilirken, programın hedef kitlesinin göz önünde tutulması gereğidir.
4. Televizyonun estetik ve teknik olanak ve sınırları. Başarılı bir televizyon metininin ortaya çıkarılması, metnin gerçekleştirileceği araç olan televizyonun estetik ve teknik yapım koşullarını ve kapasitesini bilmeyi gerektirir.

---

[376] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.116-117.
[377] Kelsey, Greald, **Televizyon Yazarlığı**, s.47.
[378] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 1995, s.62-63.

Metin, programın içeriğini düzenleyen yazılı anlatımdır. Metin yazımı belli bir tekniği gerektirir. Bu teknik de konuyla bağlantılı olarak ve belli öğeler sonucu değiştiği için kesin kurallara bağlanamamaktadır. Programın türüne göre metnin içeriği ve kullanılan yöntemler farklılık gösterir.[379]

Bütün televizyon türleri konuşmayı önplana çıkarırken, konuşma genellikle aktörler arasında önceden yazılmış diyalog (örn, sit-comlar, arkası yarınlar) ya da uzmanlar ya da ünlüler tarafından yapılan diyalog, monolog, röportaj ya da yorumlar (örn, haber yayınları, toplum olayları showları, spor yayınları, gece showları, sabah "magazin" formatlı showlar) olduğundan bu tür talk show bu bağlamda diğer televizyon programlarından ayrılır. Bunun aksine, bu incelemenin odak noktası olan talk showlar canlıdır (yayın için kaydedilir) ve en azından görünürde konuklar, sunucu ve stüdyodaki izleyiciler arasındaki etkileşim önceden yazılı değildir.[380]

Haber, araştırma haberciliği, belgesel film, sinema filmi, açık oturum, yarışma ve aktüel gibi değişik programların metinleri içerik ve özellik itibatiyle birbirinden farklı olacaktır. Bununla birlikte bir senaryo metni yazımında şu ya da bu şekilde uyulması, dikkat edilmesi gerekli kaideler bulunmaktadır. Metin yazımında uyulması gerekli hususlar;

1. Doğru bilgilere ve köklü bir araştırmaya dayandırılmalıdır.
2. Belli bir amacı, yazım planı, giriş, gelişme, sonuç bölümleri bulunmalı, imla kurallarına harfiyen uyulmalı, sade, rahat ve anlaşılır olmalıdır.
3. Metin; sadelik, akıcılık ve süreklilik niteliklerini taşımalıdır.
4. Metinde, ilgi çekicilik ve çarpıcılık unsurları ile birlikte anlatımda ve tempoda değişebilirlik unsurları da yer almalıdır.
5. Araştırmaya dayanan söz ağırlıklı senaryo metinlerinde ve konuyu tanımlayan belge, haber, aktüalite ve nesne görüntülerinde tarafsız ve objektif olmalıdır.
6. Sözlerin sadesi ve en kısası bulunmalıdır.

---

[379] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.113.
[380] Manga, Julie Engel, **Talking Trash**, New York, New York Unıversıty Press, 2003, p.2-3.

7. En önemli bilgi, doküman ve görüntüler yerli yerinde kullanılmalı, başka verilerin arasında geçiştirilmemelidir.
8. Görüntü terminolojisi ve tekniği iyi bilinerek, buna dikkat edilerek, göz önünde bulundurularak yazılmalıdır.
9. Metnin programa dönüştürülmesinde özel durumlar dışında, ses ve görüntü bulundurularak yazılmalıdır.
10. Metnin teknik açıdan televizyona uygulanabilirliği, kamera hareketleri ve zamanlama hususları düşünülerek, hesap edilerek hazırlanmalıdır.
11. Yazı dili yerine konuşma dili tercih edilmelidir.
12. Cümleler kısa ve öz olmalıdır.
13. Basit ve kolay anlaşılabilir sözcükler seçilmelidir.
14. Metindeki cümleler ve anlatımın geniş zamanlı olmasına dikkat edilmelidir.
15. Sözcük, deyim ve terim tekrarından kaçınılmalı, belirsiz ve abartılı anlatımlar kullanılmamalıdır.
16. Söz ağırlıklı programlarda mümkünse görüntüyü de kapsayacak şekilde, konuyu yaşamış, konuyla ilgili şahısların ifadelerine önemli ölçüde yer verilmelidir.
17. Senaryo metni, oyuncular, kamera tekniği ve hareketleriyle, me3vcut görüntülerin durumu daima göz önünde bulundurularak yazılmalıdır.
18. Kelime ve rakam oyunlarından kaçınılmalıdır.
19. Zamanlamaya dikkat edilmelidir.
20. Stüdyo yönetiminde olduğu gibi, film metinleri de yazılırken ve görüntüye uyarlanıp seslendirilirken sesin görüntüden bir saniye kadar önce seyretmesi gerekmektedir.
21. Görüntüye ilk başlarken, metin okumasına görüntünün ikinci sahnesinden itibaren başlanmalı, geçen iki sahnelik süre mümkünse efektle doldurulmalıdır.
22. Aktüalite, haber ve belgesel türü film çekimlerinde metin, kurgu sonrası yazılmalı ve görüntü üzerine seslendirilmelidir.

23. Çok iyi araştırılıp, bilgi ve doküman sahibi olduktan sonra yazılan senaryo metni, konuyla ilgili ve mümkünse uzmanı sayılabilecek kişilere okutturulmalıdır.
24. Bu kurallara uyan herkes istediği bir konuda, gerek istek üzerine, gerekse şahsi olup sonradan değerlendirmeye ve pazarlamaya sunulmak üzere senaryo yazabilir, yazmalıdır.[381]

İyi bir senaryo anlaşılır, güncel, mantıklı, tutarlı, ilginç ve inandırıcı olmalıdır. Yargılayıcı ve öğretici olmamalıdır. En önemlisi tamamen görüntüsel düşünülerek yazılmalıdır. Senaryo metninde durumlar, olaylar görüntüsel olarak yazılmalıdır.[382]

Televizyon programlarının yapım tekniklerine ve türlerine bağlı olarak metin formatları da değişir. Bazı programlar ayrıntılı bir metin gerektirirken, bazıları kısmen ayrıntılı, kısmen de özetleyici olan bir metinle geçekleştirilebilirler. Bazı programların yapımında özet bir metin yeterliyken, bazı programlarda sadece bir program akışı yeterlidir;[383]

1. Ayrıntılı bir program metni programda söylenecek tüm sözleri, ayrıntılı ses ve görüntü yönleriyle birlikte içerir.
2. Özet metin. Bazı televizyon programları ayrıntılı bir metne uygun değildirler.
3. Program akış planı. Bir program sadece belli parçalarını programın sonuç düzenine uygun biçimde sıralayan bir metindir.

Buonanno, "akış" teriminin taşıdığı anlamı şöyle tanımlamaktadır; çeşitli izleme zamanlarına uygunluğuna göre bireysel içeriği sınıflandıran program çizelgesi ile düzenlenmesine ve belirtilmesine rağmen, kesin ve

[381] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.181-183.
[382] Arslantepe, Mehmet, **Bir Film Çekmek ve Masaüstü Filmciliğe Giriş**, 2. baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2009, s.62.
[383] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.64.

tanımlanabilir sınırları olan birbirinden farklı ve ayrı programların bir silsilesi olarak izleyicilerin algı ve tecrübelerine sunulmamaktadır.[384]

Program metni, program yapım ekibinin rehber kitabı, yol göstericisidir. Bir program metninde, çekim ekibindeki elemanların gerek duyacağı bütün bilgiler ve yol gösterici işaretler bulunmaktadır: Yapımcı için, çekimde nelere gereksinim olduğu; kameramanlar için, çekim açıları ve ölçekleri; sunucu ya da oyuncular için replikler; yönetmen için, çekim için belli kalıpların yanı sıra sınırsız düşünceler ve imajlar. . . Metinle yola çıkan bir program ekibi, yanına çok şey almış demektir.[385]

John Ellis'e göre programlama yani zamanlama sanatı o kısımlamanın gerçekten yer almasını sağlamak için TV organizasyonlarının kasıtlı politikası olarak bu bağlamda görünmektedir. Zamanlama akşam televizyonunun tek kısım sınıfı hakim olmayacak, ancak dizi belirli bir tekrar kalıbının yer alabileceği kalıcı bir boşluk bulacak şekilde organize olacağı şekli belirler. Zamanlama etkili bir şekilde yayın TV'sinin üst kısmını sağlar.[386]

Herhangi bir programın üretim süreci, fikir olarak belirmesiyle başlayıp, metin olarak geliştirilmesi ve televizyonun anlatım özelliklerinden yararlanılarak görüntü ve ses olarak bir televizyon programı oluşturulması ile tamamlanır. Yönetmenin, yazılı bir metin olmadan bunu gürültü diline aktarması beklenemez. En yalın programdan en karmaşığına her televizyon programı, bir yazılı metnin yönlendiriciliğini gereksinir. Program metni yazımı bir öykü anlatma sürecidir ve anlatımın görsel ve sessel içerikle sunulması gerekir. Televizyon programları her ne kadar görsel ve sessel olsalar da, mesajın önemli bir kısmı izleyiciye sözlerle aktarıldığı için, program metinleri aynı zamanda izleyiciye söylenecek sözleri içeren bir belge niteliğindedir.[387]

---

[384] Buonanno, Milly, **a.g.e.**, p.30.
[385] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.117.
[386] Ellis John, **Visible Fictions**, London, Routledge, 1992, p.125-126.
[387] Kars, Neşe, **Herkes İzlesin**, İstanbul, Derin Yayınları, 2003, s.76-77.

Televizyon programlarının yapım süreci içinde metni olmayan bir ürün ortaya çıkarmak mümkün değildir. Bu nedenle senaryo programcılığının iskeletini oluşturmaktadır. Televizyon programlarında kullanılacak teknik olanaklar ve karakterler senaryonun çizdiği sınırlar içerisinde görsellikle buluşabilmektedir. Televizyonun yarattığı hızlı tüketim senaryonun da sürekli kendini yenilemesine günceli yakalamasına neden olmaktadır. Drama ağırlıklı yapıtlardan haber bültenlere senaryo, görüntü ve ses'i aktarılmak istenen mesaj doğrultusunda şekillendirmektedir.

2.2.4.2. Görüntü Öğesi

Çekimlerde de bazı geleneksel biçimler bulunmaktadır. Kuralları bilmek ve bu kurallara uygun çekimler yapmak gereklidir. Bu şekilde yapılan çekimler standartları vermektedir. Her yönetmen kuralları kendince kullanmasını bilmelidir. Bu da tamamen yetenekle ilgilidir. Teknik bilmek ve anlatma yeteneği başarılı olmak için olmazsa olmazlardır. Temel kurallar içinde kalınarak da yaratıcı olunabilmektedir. Esas olan "bir şeyi" düzgün, anlaşılır ve etkileyici anlatabilmektir.[388] Televizyonda görüntü olayı, (televizyon aygıtının doğasından kaynaklanan kimi özellikler ve dolayısıyla kameranın retoriği dolayısıyla) anındalık/oradalık -ve hatta canlılık- etkisi yaratmaktadır.[389]

Elde edilen görüntülerin, görüntü dilinin noktalama işaretleri kullanılarak, metnin anlatmak istediğini görüntülerle anlatabilmek için programın formatına göre sıralanmaları gerekir. İzleyici ile, gösterilen ve işitilenin dışında iletişim kurma olanağı yoktur. Yönetmenin izleyici gibi düşünüp üç konuda karar vermesi gerekir. (1) İzleyici ne görmek ister, (2) İzleyicinin meyi görmeye ihtiyacı vardır, (3) izleyici istediği ve ihtiyacı olanı ne zaman görmek ister.[390]

[388] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.23.
[389] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.42.
[390] Kars, Neşe, **a.g.e.**, s.106.

Televizyondaki görüntülerin anındalığı, canlılığı, araçsızlığı, bizi, bu görüntülerin filmdeki görüntülerden çok daha gerçeğe benzer olduğunu düşünmeye zorlamaktadır. Bu elbette ki, televizyondaki görüntülerle, yaşamdaki olayların tıpkısının aynısı ya da özdeşi olduğu anlamına gelmemektedir. Aslında televizyondaki görüntülerin bu özelliği, bizzat televizyon aygıtının doğasından kaynaklanmaktadır.[391]

Kamera pozisyonu kameranın harekete yakınlığını etkileyen ve bir çekimin alındığı ve çerçevelendiği açı, seviye ve görüş noktasının belirlendiği temel bir sinematografi görünümüdür. Belki de en önemlisi, kamera pozisyonu izleyicilerin hareketi görebilecekleri bakış açısını belirleyerek seyircinin ekrana yerleştirilmesini etkiler.[392]

Görüntünün anlattığı ile anlatma biçimi zaman içinde kişisel üsluplara göre değişmiştir ve değişecektir, değişmeyen görüntünün üstünlüğü ve dilidir. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta, düz anlatımdan dolaylı anlatıma, görüntüyle ekranda bir dünya yaratma diğer sanatlarda olduğu gibi kişiseldir.[393]

Cathrine Kellıson'a göre kompozisyon nesnelerin çerçeve içinde birbirleri ile ya da çekimi yapılan nesnenin şekli ile ilişkisidir. Renkler, ışık, sahne, dekor ve kamera engellemeleri bir sahnenin kompozisyonuna katkıda bulunur. Bu toplam etki bir sahnenin kurulması ya da mizansen olarak bilinir.[394]

Çekim ölçeği, çerçeve içinde görülen insanın kapladığı alanı belirtmektedir. Genel çekim, orta çekim ve yakın çekim olarak temellendirilmişlerdir. Fakat insan vücudu temel olarak aldığımızda bu

[391] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.45-46.
[392] Stadler, Jane, Kelly McWilliam, **Screen Media: Analysing Film And Television**, Australia, Allen & Unwin, 2009, p.34.
[393] Kılıç, Levend, **Görüntü Estetiği**, Ankara, İnkılâp Kitabevi, 2000, s.50-51.
[394] Kellıson, Cathrine, **a.g.e.**, p.129.

çekimlerin türleri çeşitlenmektedir. Kullanacağımız çekim ölçekleri (planlar) insan vücudunun ölçüleri temel alınarak oluşturulmuştur.[395]

Stadler ve McWilliam görüntü planlarını şu şekilde tanımlamaktadır; Çekim ebadı ya da çekim ölçeği, kameranın çekimi yapılan nesneden uzaklığı ekran görüntüsünün ölçeğini belirlediğinden ve izleyenin karakterlere olan mesafesini etkilediğinden çerçeveleme ve kompozisyonun en can alıcı özelliğidir. Çekim ölçeğinde sonsuz çeşitlilik varken, endüstri kuralları çekim ebatlarını kategorize etmek için rehber olarak ekran üzerinde insan vücudu ebatlarını kullanır. En sık kullanılan çekimler ve kısaltmaları en uzun çekim (ELS), uzun çekim (LS), orta uzun çekim (MLS), iki çekim (2 shot), orta yakın plan (MCU), yakın plan (CU) ve en yakın plan (ECU).[396]

Her çekim türünün belli avantaj ve dezavantajları vardır. Genel planları aşağıdaki etkileri yaratmak için kullanabilirsiniz:

- Olayın nerede gerçekleştiğini göstermek
- İzleyicinin geniş bir alana yayılan hareketleri takip edebilmesini sağlamak
- Nesnelerin birbirlerine göre konumlarını belirtmek
- Bir ruh hali oluşturabilmek.

Ancak genel (uzak) planlar, izleyicinin detayları görmesine izin vermez ve onları, neler kaçırdıklarının aşırı derecede farkında bir haldeyken bırakabilirsiniz. Yakın planlar, aşağıdaki amaçlarla kullanılabilir:

- Detay göstermek
- Vurgulamak
- Tepkileri göstermek
- Dramatize etmek.[397]

[395] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.94.
[396] Stadler, Jane, Kelly McWilliam, **a.g.e.**, p.35.
[397] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.116.

Televizyonda kullanılan başlıca çekim ölçekleri ve bunların anlatımları şöyle sıralanabilir:

a) Ayrıntı Çekim: Bir nesnenin, konunun veya kişinin çok yakından alınmış çok büyük görüntüsünü veren ayrıntı çekimler, kişinin duygu ve düşüncelerini açığa vurmak amacıyla kullanılmaktadır. Kişinin bir bölgesinin tüm çerçeveyi doldurduğu çekimdir. Örneğin kaş, göz, burun, dudak bir ayrıntı çekimdir. Bundan başka kişinin üzerindeki bir takı, elbisenin bir parçası ya da vücuttaki bir dövmede ayrıntı çekimlerdir.[398] Konunun küçük parçalarının çerçeveyi tümüyle doldurduğu çekimlerdir.[399] Aşırı yakın çekim – izole edilmiş detay.[400]

b) Baş Çekim: Bir insanın başının bütün görüntü çerçevesini dolduracak şekilde verildiği bu çekimlerde, kişinin düşünce ve duygularının yüzünden, mimiklerinden yansıtılması amaçlanmaktadır. Çerçeve içinde kişinin yalnız başı görünecek biçimdeki çekimidir.[401] Tüm baş yüksekliği, ekranı neredeyse doldurur.[402] (Big close-up)

c) Omuz Çekim: Çerçeveye başla birlikte omuzla birlikte alınan bu çekimlerde, ilişkiler ve duygusal yönden karşılıklı durumları yansıtılmaktadır. Kişinin çerçeve içinde omuzların tamamını içine alarak yukarısının göründüğü çekimdir. Omuzlar ve kol ile bağlantı yerleri çerçeve içinde olacak şekilde baş boşluğuna kadar olan kısmı çerçeveye alınır. Çoğunlukla hareket eden kişilerin yakın çekimleri için kullanılmaktadır. Karşılıklı iki kişinin konuşması sırasında da omuz plan kullanılmaktadır.[403] Baş üstünden göğüs üstüne kadar (kravat bağının altında kesilir).[404]

---

[398] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.97.
[399] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.165.
[400] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.99.
[401] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.165.
[402] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.99.
[403] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.96.
[404] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.99.

ç) Göğüs Çekim: Göğüsten yukarısının çerçevelendiği bu çekim türünde, yakın çevre ile olan ilişkileri ve yakın çevresinde olup bitenlere ilişkin bilgiler verilmektedir. Bir erkeğin göğüs cebinden yapılan bir çekim orta yakın plan (göğüs) plan olarak bilinmektedir.[405] Kişiyi çerçeve içinde göğsünden yukarısı görünecek biçimde verir.[406] Bedeni belin altında keser.[407] (Medium close-up)

d) Bel Çekim: Bir kişinin belinden yukarısıyla çerçevelendiği çekimdir. Göğüs çekimiyle aynı amaçlar için kullanılmaktadır. Kişilerin dizden yukarısı ya da hemen bel altından yukarısının çerçevelendiği çekimlerdir.[408] Stadler ve McWilliam'e göre bir kişiyi belden yukarısı gibi vücudun ortasından yarısını çerçeveleyen çekim ölçeğidir. [409]

e) Diz Çekim: Kişiyi dizinden yukarısına kadar çerçeveleyen bu çekimlerde, yakın çevre ile ilişkileri sergilenmektedir. Dizlerden kesen bir çekime diz çekim ya da orta çekim denilir.[410] Stadler ve McWilliam, diz çekimi; bir kişinin dizlerinden yukarısını çerçeveleyen bir çekim ölçeği olarak tanımlamaktadır.

f) Boy Çekimi: Bir insanı boylu boyunca çerçeveleyen çekimdir. İnsanın dış dünya ve öbür insanlarla ilişkilerinin vurgulandığı bu çekim türünde dramatik etki önem kazanmaktadır. Mekân önemini yitirmiştir. Kişi ya da kişiler çerçevede boyları ile görünmektedirler. Genel bir bilgi verir, kişiyi tanıtır. Kişinin ayaklarından baş boşluğuna kadar çerçevede yer aldığı ölçektir. Bu çekimde insan ve çevresiyle olan ilişkileri ortaya çıkar.[411] Çevre ile kişiler arasındaki ilişki bu çekimlerde daha belirgin olarak görüntülenebilir fakat ağırlık noktası dekordan çok kişi üzerinde toplanmıştır.[412]

---

[405] Hart, Colin, **Televizyon Program Yapımcılığı**, çev. Vedat Tayyar Erdamar, İstanbul, Es Yayınları, 2007, s.79.
[406] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.164.
[407] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.99.
[408] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.164.
[409] Stadler, Jane, Kelly McWilliam, **a.g.e.**, p.35.
[410] Hart, Colin, **a.g.e.**, s.79.
[411] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.95-96.
[412] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.164.

g) Genel Çekim: İnsanların geniş bir dekor içerisinde boylu boyunca gösterildiği bu çekimlerde, doğa ve toplumsal çevre ile ilişkilerinin verilmesi amaçlanmaktadır. İnsanın tam boy figürü kadraja öyle yerleştirilmiştir ki, başının üstünde ve ayaklarının altında bırakılan mesafe önemsenmeyecek kadar küçüktür.[413] Mekânların genel olarak gösterilmesidir. Kuruluş planı da denilmektedir.[414] Böylece izleyici sonradan verilecek daha yakın çekimlerde kişilerin kim olduklarını, birbirlerine ya da eşyaya göre konumlarını anlama olanağını bulacaktır.[415]

h) Toplu Çekim: Birden çok kişiyi, bir topluluğu içeren çekim ölçeğidir. İnsanın yalnızlığı ve güçsüzlüğü vurgulanan bu çekim türü, zaman zaman dramatik nitelik kazanmaktadır. Bu çekim önceliklidir. Fakat insan da bu çekimde yer alabilir. Burada insan çok küçük görünmektedir ve onun yalnızlığı ya da güçsüzlüğü sergilenir.[416]

ı) Uzak Çekim: Herhangi bir yerin, yüksek noktalardan ve çok uzaktan alınmış çekimidir. Tamamıyla insansız olup çevreyi betimlemek amacıyla kullanılmaktadır. Genellikle filmlerin başlangıcında çevreyi tanıtmak amacıyla kullanılır. Hikâyenin geçeceği yer gösterilir. Bu ölçekte ağırlık noktası mekân üzerindedir.[417] Sahnenin oldukça uzaktan bir görünümdür. Baskın olan manzaradır ve insanlar manzarada minik figürler olarak görünürler. Bu tür planlar büyük bir stüdyoda çok geniş objektif açıları ve elektronik eklemelerle elde edilebilseler de; normalde dış çekimlerde kullanılır.[418]

Herbert Zettl, Television Production Handbook adlı eserinde görüş alanı ve nesne kamera ilişkisi hakkında şunları aktarmaktadır; Geleneksel çekimlerin tasarlanmasındaki: nesneyi gövdenin yukarısından başın tepesine kadar çerçeveleyen büst çekimi; nesneyi dizlerden yukarı ya da aşağı

[413] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.141.
[414] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.95.
[415] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.164.
[416] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.95.
[417] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.95.
[418] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.117.

çerçeveleyen diz çekimi; çerçevede iki kişi ya da objenin olduğu ikili çekim; ve çerçevede üç kişi ya da objenin olduğu üçlü çekim. Görüş açısından çok engelleyici bir düzenleme olmasına rağmen, iki ilave çekimi daha bilmelisiniz: omuzun üzerinden çekim ve çarpraz çekim. Omuzun üzerinden çekimde kamera birisine kameraya yakın kişinin omzu üzerinden bakar. Çarpraz çekimde kamera sıra ile bir kişiye ya da diğerine bakarken kameraya yakın olan kişi tamamen çekimin dışında kalır. Elbette, bu tür çekimlerin tam olarak nasıl çerçeveleneceği sadece sizin duyarlılığınıza değil, aynı zamanda yönetmenin tercihine de bağlıdır.[419]

Televizyonun yararlandığı diğer bir anlatım aracı da kamera açılarıdır. Kamera açıları izleyenin görüş açısını, çekimin mekânını belirlemeye ve uygun olan açının sunumuyla da konunun dramatik etki yaratmasına katkıda sağlamaktadır.

Çekim ölçekleri/planla, izleyiciye öyküyü anlatmak, onu öyküye bağlamak, içine çekmek için kullanılmaktadır. Bu, planların sıralanışı ile sağlamaktadır. Seyircide planların sıralanışı ile öyküye karşı ilgi duyması ya da onda merak duygusu uyandırılabileceği unutulmamalıdır. Planlar, sözcükler gibi düşünülebilir. Sıralanışlarına ise yönetmen karar vermektedir.[420] Uzak ve kamusal mesafe çekimleri, izleyici ile konuşan arasındaki duygusal paylaşmayı azalttığı için pek de tercih edilmemektedir.

Bir çekim çerçevelenirken ya da sıraya konulurken bazı önemli konular vardır:[421]

1. Öncelikle, izleyicinin ne görmek istediği düşünülür ve seçilir; görüntünün içinde ne bulunacaktır, neler onun dışında kalacaktır.

[419] Zettl, Herbert, **Television Production Handbook**, Ninth Edition, United States of America, Thomson Wadsworth, 2006, p.115.
[420] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.93-94.
[421] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.101.

2. Bir çekimin çerçevesi değiştirilirken, çizgi ve rengin izleyicisi üzerindeki etkiler düşünülerek görüntünün içinde tekrar konumlandırılır.

Kamera hareketleri bir sahneyi gelişirken çerçeveler. Bu, figürlerin statik bir çerçeve içinde hareketinden çok farklı bir etki verir. Bir dramda yönetmenin görevlerinden biri çerçevenin hareketi ile etkileşim halinde oyuncuların hareketini tasarlamaktır. Kamera hareketleri bir hareketi takip ederken ya da sahne içinde bir olay tarafından harekete geçirilince – mesela odayı katederken bir panlama bir karakteri takip edebilir, yerde bir şey farkettiğinde bir aşağı eğim karakterin bakışlarının yönünü takip edebilir, bir takip etme iki karaktere birlikte yürürlerken eşlik edebilir- "motive edilmiş" olarak tanımlanır. Kendi hareketi dışında hiç bir mantığı izlemeyen bir kamera hareketi "motive edilmemiş" olarak tanımlanır.[422]

Televizyon programlarında yakın çekim sadece dramatik yapıyı güçlendirmek amacıyla kullanılmaz. Harekete dayalı anlatılarda da hareketi hedef alan ve onu yücelten bir anamı görüntü üstlenmektedir. Televizyonlarda farklı etkiler oluşturmak amacıyla diğer çekim ölçekleri de kullanılmaktadır. Amaç, genellikle duygusal çatışmaları anlatmak veya kişiler arasındaki yakınlaşmayı ve uzaklaşmayı televizyon diliyle aktarmaktır.

Kamera pozisyonlarının sadece karakterler arasında mekansal ilişkileri temsil etmekten ziyade ekran karakterleri arasında güç ilişkilerini temsil etmekte kullanıldığında düşünsel imaları olabilir. Örnek olarak, eğer bir karakter sabit olarak düşük açılı yakın planlarda çerçeveleniyorsa, bu onun sabit şekilde daha uzaktan, yukarıdan baktığımız bir karaktere nazaran önemli ya da baskın görünmesini sağlar.[423]

[422] Holland, Patricia, **The Television Handbook**, Second Edition, London, Routledge, 2000, p.62.
[423] Stadler, Jane, Kelly McWilliam, **a.g.e.**, p.39.

Programın görsel zenginlik içinde sunulması, mesajın daha etkili biçimde izleyiciye ulaşmasını sağlayacak en önemli unsurdur. Yönetmen düzenleyici görüntü ile izleyicinin dikkatini ilgi merkezine yöneltmek durumundadır. Görüntü çerçevesi içinde yer alacak şey ve kişiler, izleyicinin dikkatinin çekilmek istendiği sırada ve önemde düzenlenmelidir. Kompozisyona egemen olması istenen şey, izleyicinin ekranda en ilgiyle baktığı noktaya yerleştirilir.[424]

Görüntü ile ahenk ve anlatım dili oluşturulurken kompozisyonun önemli artmaktadır. Kompozisyon; görüntülerin, izleyiciyi doğrudan belirli noktalara çekecek şekilde düzenlenmesidir. İzleyicilerin gördükleri şeye nasıl tepki vereceklerini etkileyebilirsiniz. Bir görüntüyü; beklenti, tedirginlik, endişe, heyecan ya da huzur verici bir durgunluk yaratmak üzere oluşturabilirsiniz. Ruh hali depresif de olabilir, coşkuluda da.[425]

Bir görüntünün dengesi şu unsurlarla etkilenir:

1. Çerçevenin içindeki bir nesnenin boyutu
2. Nesnenin rengi
3. Nesnenin çerçeve içindeki konumu
4. Çekimdeki nesnelerin birbirleriyle ilişkisi

Dengeli bir görüntü, ayarlanmış, planlanmış bir görünüme sahiptir. Denge, nesneleri bir çekim içinde birleştirir. Bazen dinamik bir rahatsızlık ya da gerilim oluşturmak için görüntü kasten dengesiz bir biçimde planlanabilir. Fakat bu etki ikincil derecede kullanılmalıdır. Bir denge ayarlaması durağan olmamalıdır.[426]

Televizyonun en önemli unsuru olan görüntünün elde edilmesindeki ilk adım kamera ile yapılan çekimlerdir. Programlarda kullanılan görüntüler,

[424] Kars, Neşe, **a.g.e.**, s.107.
[425] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.137.
[426] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.101.

yalnızca görsel bir tasarım değil insanları etkilemesi, tutum ve davranışları yönlendirmesi ile kamera ve onu kullananın tercihlerinin yansıtıldığı bir araçtır. Görsel kompozisyonlarda kullanılan arka plandaki eşya ve cisimlerde ilgi merkezinin yönetiminde ve bireyin tepkisini yönlendirilebilmektedir.

2.2.4.3. Aydınlatma Öğesi

Aydınlatma, televizyon programının biçiminde ve kimliğinde o kadar önemlidir ki, kötü bir aydınlatma izleyici tarafından hemen fark edilir. Başarılı bir aydınlatma doğal görüntü vermenin ilk koşuludur. Bir televizyon programında aydınlatma, cisimleri görünebilir kılmaktan daha ötede bir rol üstlenir. Aydınlatma öncelikle, kameraların en yüksek düzeydeki kaliteyle görüntü vermesini sağlamaya yöneliktir. Bu yüzden aydınlatma, bütün kamera konumlarıyla ve hareketleriyle uyumlu olmalıdır.[427]

Zettl, aydınlatmayı şöyle tanımlamaktadır; Işıklandırma ışığı ve gölgeleri üç temel sebepten kontrol etmek anlamına gelir: (1) televizyon kamerasının iyi görebilmesi için; (2) izleyicinin iyi görmesine yardımcı olmak için — eşyaların ve insanların nasıl göründüklerini ve birbirlerine ve içinde bulundukları çevreye göre nerede olduklarını farketmek; ve (3) izleyici için olay ile ilgili duyguyu yoğunlaştırmaya yardımcı olan belirli bir ruh hali oluşturmak.[428]

Bir film görüntüsü ve televizyon ekranı en ve boydan oluştuğundan, elde edilen görüntü de iki boyutludur. Bu iki boyutlu yüzeyde derinlik etkisinin oluşturulması ve üçüncü boyutun yaratılması, aydınlatmanın estetik özellikleri ile ilgilidir. Estetik açıdan aydınlatma, aydınlatma ışık ve gölgelerin düzenlenmesidir. Işık ve gölgenin uygun denetimi, üç boyutlu nesnelerin şekli

[427] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.77.
[428] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.126.

ve biçimlerini, zaman ve uzaydaki durumlarını, birbirleri ve çevreleri ile ilişkilerini ortaya çıkarır.[429]

Işıklandırmanın temel prensipleri;[430]

Görünürlük sağlamak için. Film ve elektronik görüntüleme ışığa insan gözünden daha az hassastır ve daha az duyarlıdır, bu yüzden sahnelerin çoğunda fazladan ışıa ihtiyaç duyulur.

Sahneyi geliştirmek için. Fazladan ışıklandırma gerekli olduğundan duygusal ya da estetik etki için manipule edilebilir.

Bilgi sağlamak için. Işığın kalitesi bize günün hangi saati olduğunu anlatır: alacakaranlık sabah ışığından çok farklıdır, ayışığının güneş ışığından farklı olduğu gibi. Sahne içinde işlevsel bir ışık olarak. Bir kapı ışığı içeri alarak açılır; bir meşale karanlık bir koridoru aydınlatır, bir lambanın düğmesi açılır.

Doğal olmayan ya da izlenimci olmayan etkiler yaratmak için. Bir sahnenin atmosferini yükseltmek ya da ruh halinde ya da modda değişiklikleri işaretlemek için.

İyi ışıklandırma çok hayalgücü ve yaratıcılık yanında kullanılan teknolojinin kusursuz bilgisi ile beraber hatasız bir planlama ve video zincirinin bütününün özelliklerini ve sınırlarını anlamayı gerektirir.[431]

Teknik yönden aydınlanma, TV kameralarının belirli bir şeçiklik ve nitelikte görüntü vermesini sağlayacak yoğunluktaki ışığın sağlanması anlamına gelir. Bunun dışında, çeşitli ışık kaynaklarının başarılı bir düzenlemesiyle elde edilebilecek olanakları sıralayabiliriz:

- İki boyutlu televizyon ekranında üçüncü boyut duygusunun, derinliğin yaratılmasında kamera açıları, dekor ve diğer kompozisyon öğeleriyle birlikte aydınlatmanın önemli bir katkısı vardır.

---

[429] Kafalı, Nadi, **TV Yapımlarında Teknik ve Kuramsal Temeller**, Ankara, Ümit Yayıncılık, 1993, s.131.
[430] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.71-72.
[431] Todorovic, Aleksandar Louis, **Television Technology Demystified**, United States of America, Elsevier Inc., 2006, p.11.

- Bir sahnede izleyicinin dikkatinin belirli noktalara yöneltilmesinde aydınlatmadan da yararlanılır. Işık ve gölgelerden yararlanılarak sahnedeki önemli unsurlar vurgulanabilir ve gizlenebilir.
- Bir sahnenin atmosferinin sağlanmasında aydınlatmanın rolü çok önemlidir.
- Sabah, öğlen, gece gibi, sahnenin geçtiği zaman duygusunun belirlenmesinde de aydınlatmadan yaralanılır.
- Hepsinin ötesinde, program yönetmeninin gösteriyle ilgili yaklaşımının aktarılmasında aydınlatma en önemli ögelerden birini oluşturur. Programın amacına, yaklaşımına uygun olmayan bir aydınlatma yöntemi, izleyicinin kafasını karıştırır ve gösteriyi güçsüzleştirir.[432]

Bir televizyon aydınlatması yaparken ilk ve temel amaç, televizyon kamerasının gördüklerinin yeterli ışık seviyesinde aydınlanmış olmasını sağlamaktır. Teknik aydınlatmanın amacı; kamera ve kameraya bağlı elektronik donanımın, ölçülü, uygun, seçik ve belirli bir görüntü verebilmesi için yeterli yoğunlukta temel ışığın sağlanmasıdır.[433]

Herbert Zettl, aydınlatma terminolojisine yönelik şu aktarımlarda bulunmkatadır;

Anahtar ışık bir cisim ya da alana düşen doğrusal aydınlatmanın görünen temel kaynağıdır; objenin basit şeklini açığa çıkarır.

Arka ışık cismin arkasından ve kameranın aksi yönüne aydınlatma yaratır; cismin gölgesini arka plandan ayırt eder ve cismin ana hatlarını vurgular.

Dolgu ışığı gölgeyi ya da kontrast aralığını azaltmak için (azalmayı yavaşlatmak için) genellikle dağılmış aydınlatma sağlar. “Doldurulacak” alan nispeten sınırlı ise yöne göre olabilir.

[432] Gökçe, Gürol, **A.g.e.**, s.101-102.
[433] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.78.

Arka plan ışığı ya da set ışığı özellikle arka planı ya da seti aydınlatmak için kullanılır ve oyuncular ya da performans alanı için sağlanan ışıktan ayrıdır.

Kenar ışığı doğrudan cismin kenarına, genellikle kameranın anahtar ışığa zıt tarafına yerleştirilir. Bazen bir yüzün özel efektler için iki anahtar olarak işleyen birbiri ile karşı karşıya kullanılır.

Tekme ışığı cismin bir tarafına doğru arkadan genellikle anahtar ışığa zıt düşük bir açıdan yapılan bir aydınlatmadır. Arka ışığın yalnızca kafa ve omuzları aydınlattığı durumda tekme ışığı kişinin yanının tamamını arka plandan ayırarak aydınlatır ve tanımlar.[434]

Televizyonda ve filmde yapılan aydınlatma, objeleri görünür kılmaktan öte bir şeydir. Aydınlatma amaçları;[435]

- Aydınlatma, tüm TV kameralarının en yüksek kalitede görüntüler oluşturmasını sağlamak zorundadır.
- Aydınlatma, tutarlı olmalıdır.
- Aydınlatma uygulaması, yapım mekaniklerini hesaba katmalıdır.
- İyi bir aydınlatma, düz görüntüde üç boyutlu bir yanılsama yaratır.
- Aydınlatma, genellikle göz alıcı, hoş bir görsel etki meydana getirmelidir.
- Aydınlatma uygun olmalıdır.
- Başarılı bir aydınlatma, izleyicinin ilgisini yönlendirir.
- Aydınlatma, kamera için kompozisyon fırsatları yaratabilir.
- Aydınlatma, sahnesel kusurları bize fark ettirmemelidir.

Görüntü düzenlemesinde nesneleri görünür kılmak için aydınlatma amacıyla yararlandığımız ışık, kompozisyona derinlik vererek nesnelere başka bir anlam kazandıran ve bir sanat eserine dönüştüren en önemli faktördür. Kompozisyonda başarılı olmak için nesneleri yerleştirmek kadar aydınlatmak da önemlidir. Yani ışıklandırma doğru yapılmalıdır.

[434] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.161.
[435] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.206.

Kompozisyonun dramatik yapısına uygun bir aydınlatma için ışık bilgisi kadar deneyim de gereklidir.[436]

Işıklandırma ışık ve gölgelerin kontrolü demektir. Her ikisi de bir yüzün ya da bir objenin şeklini ve dokusunu göstermek, belirli bir çevre sunmak ve müzik gibi belirli bir ruh hali yaratmak için gereklidir. Işıklandırmayı dramatik ya da dramatik olmayan prodüksiyonlar için kullanıp kullanmadığınıza bakılmaksızın, her sorun için genellikle pek çok çözüm olduğunu bulacaksınız. Mümkün olan her ışıklandırma durumu için hiçbir evrensel tarif olmamasına rağmen, geniş bir belirli gereksinimler çeşitliliğine kolaylıkla adapte edebileceğiniz bazı basit prensipler vardır.[437]

Aydınlatmaya duyulan ihtiyacı Colin Hart iki ana nedene bağlamaktadır;[438]

1. Kamera'nın "görme"sine yardım etmek
2. Bir "estetik etki" yaratmak.

Işıklandırma bir video görüntüsünü boyamak için zaruri bir araçtır. Işığın zarif kullanımı atmosfer, ruh hali, boyut ve doku yaratır. Bir çizgiyi taşıyabilir, set rengi ya da cilt tonu gibi anahtar unsurları geliştirebilir ve komedi ve drama, gerçek ve masal arasındaki farkı belirleyebilir.[439]

Bir filmde her görüntü belli bir duyumun izleyiciye yönetmen tarafından istenilen iletileri iletmek için düzenlenmiştir. Bu durum, izleyicinin ilgisinin filmin akışına tam olarak kendisini bırakmasıyla oluşur. Bu nedenle de, görüntünün yapısı hiçbir zaman rastlantıya bırakılmamalıdır. Yönetmen görüntü yönetmeninin de aracılığıyla bu duygusal akışı yönlendirebilmelidir. Görüntünün izleyici üzerinde oluşturduğu bu psikolojik etki, görüntüde anlam

[436] Kars, Neşe, **a.g.e.**, s.117.
[437] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.158.
[438] Hart, Colin, **a.g.e.**, s.70.
[439] Kellıson, Cathrine, **a.g.e.**, p.131.

yaratmayı sağlayan birçok öğenin birlikteliğinden oluşur. Ancak, görüntüde psikolojik etki yaratmanın etkin olan öğelerinden bir tanesi aydınlatmadır.[440]

Televizyon programlarının yapımında ya da film çekiminde, çevrenin görsel kaydı alınırken nesnelerin görülebilinmesi için belli yoğunlukta aydınlatmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Sadece obje ya da karakterlerin görünebilir olması için değil aynı zamanda yüksek kalitede görüntünün elde edilmesini sağlamaktadır.

2.2.4.4. Ses Öğesi

Ses, programın ikincil malzemesi ve görüntüyü destekleyici ve güçlendirici unsurdur.[441] Bir programın başarıya ulaşabilmesi, ses yönünden de kusursuz olmasıyla mümkündür. Mikrofonların, istenilen sesleri sağlıklı bir biçimde alabilmesi için gerekli düzenlemeler de ışıkların ve kameraların düzenlenmesi kadar önemlidir. Bu düzenlemeleri birbirinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Bu nedenle programla ilgili tüm planlama çalışmalarına ses uzmanının da katılması gereklidir.[442]

Çevremizi anlamlandırma açısından ses günlük yaşantımızın en önemli öğelerinden birisidir. Bildiğimiz nesneler ve olaylar ekranda bir tema içinde görüntü olarak belirirken bunların sesleriyle birlikte ekrana gelmeleri, gerçeği ifade etme açısından son derece önemlidir. Öte yandan ses, görüntü boyutunun psikolojik olarak tamamlayıcı bir öğesidir. İzleyici çoğu zaman ekrandaki görüntüyle sesi bütün olarak görme eğilimindedir.[443]

Bir ruh hali sağlamak ve bir olayı yoğunlaştırmak için ses önemlidir. İyi bir kovalamaca sahnesinin kışkırtıcı müzik ve gıcırdayan araba lastikleri dahil olmak üzere değişmeyen bir ses bombardımanına sahiptir. Ayrıca film müziği

---

[440] Kafalı, Nadi, **a.g.e.**, s.133.
[441] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.83.
[442] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.108.
[443] Kılıç, Levend, **a.g.e.**, s.65-66.

de nispeten küçük düşük çözünürlüklü televizyon görüntüsünün de anlamlı bir bütün oluşturmasına yardımcı olur.[444]

Televizyonda ses, -yalnız başına- anlamı ve enformasyonu taşımakta hatta üretebilmektedir. Oysa görüntünün televizüel anlatıda sadece "betimleyici" bir işlevi vardır çoklula. Dahası, ses, televizüel anlatıda, dikkatin yoğunlaşmasını daha fazla sağlamak ve izleyicinin kendisini izlediği metne kaptırmasını mümkün kılmak için kullanılmaktadır.[445]

Ses televizyon programlarında iki biçimde kullanılır:[446]

1. Gerçek sesler, olayın geçtiği mekandaki doğal sesler.
2. Atmosferik sesler, gerçek ortama uygun gerçek dışı ve soyut bir atmosfer oluşturmak için kullanılan sesler.

Cathrine Kellıson'a göre ses tasarımı son derece yaratıcı bir sanattır. Prodüksiyon sonrasında olduğu kadar, prodüksiyon sırasında da sesin dikkatli kaydedilmesi proje üzerinde hayati bir etki yaratabilir. İzleyicinin duyduğu izleyicinin gördüğü üzerinde tanımlayıcı bir etkiye sahiptir. Ses tasarımı bir yerde kaydedilmiş ses ile prodüksiyon sonrasında eklenmiş ve geliştirilmiş ekstra ses katmanları arasında gerçek bir işbirliğidir.[447]

Bir televizyon programı yalnızca görsellik ve görüntüsel bir anlam içermez. Ses de görüntü gibi televizyon teknolojisinin içerdiği bir öğedir. Ses, bir televizyon programında yalnızca görüntüyü desteklemekle kalmaz, ek olarak onun güçlendirilmesinde en önemli öğedir. Sesin temel alınmasıyla bir televizyon programında belli bir anlatım yoluna gidilebilir. Genel olarak nesnenin sesinin görüntüden çok daha iyi ayırt edilebildiği ve bir nesnenin sesinin görüntüsünden çok daha fazla algılanabileceği söylenmektedir. Ancak, ses kullanımının televizyon yayınlarında kısıtlayıcı yönleri de

[444] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.188.
[445] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.42.
[446] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.84.
[447] Kellıson, Cathrine, **a.g.e.**, p.132.

bulunmaktadır. Daha önce başka bir programda kullanılmış ses öğelerinin tümü ya da bir bölümü birkaç programda kullanılabilir ve insan kulağı bu sesin daha önce de kullanıldığını ayrımlayamaz. Ancak, bir programda daha önce kullanılmış bir görüntünün başka bir programda yeniden kullanılması yoluna gidilirse izleyicinin gözü hemen bu görüntünün daha önce kullanılmış bir görüntü olduğunu ayrımlayacaktır.[448]

Görüntüyü açıklamak ve yoğunlaştırmak için ses, müzik olarak da görüntünün hizmetindedir. Sözün ve konuşmanın ağırlıkta olduğu durumlarda da ses egemen olur. Görüntü onu tamamlar. Bu iki durum dışında yaygın olarak rastlanan bir diğer durum da; temanın işlenmesine bağlı olarak görüntü ve ses alternatifli olarak birbirlerine egemen olurlar.[449]

Fiske ve Hartley'e göre televizyon anlamı ifade etmek için film ile çoğunlukla aynı metodları kullanır: kamera açısı, ışık, fon müziği, kesme sıklığı buna örnektir. Özellikle müzik bir çekimin çağırışım yaratan anlamını açıklığa kavuşturmak ve bazen yaratmak için kullanılır. Bir kapıyı açmak üzere olan bir adamın işareti geleneksel gerilim müziği ilavesi ile gerilim ve heyecan çağırıştıramaz ya da boş bir odanın çekimi müzik ve ışık ile ürkütücü ya da huzurlu bir çağırışım yaptırabilir.[450]

Özellikle bestelenen müzik genellikle harekete uyması için zamanlanmış şekilde kurgulanmış bir sıra ile bağıntılı olarak yazılır. Ayrı şekilde kaydedilebilir, sonra editör tarafından yerine yerleştirilebilir ya da özel bir stüdyoda gösterilen film ile aynı anda kaydedilebilir. Bir dizi için her bir bölümde tekrar kullanılan bir müzik olabilir. Müzik ayrıca anlaşılmış bir ücretle bir müzik kütüphanesinden satın alınabilir ya da önceden kaydedilmiş ticari müzik Performans Hakları Birliği, yayıncı, besteci ve müzisyenler ile anlaşılmış bir ücrete satın alınabilir. Bir dizi için müzik sahneler editlenmeden

[448] Kafalı, Nadi, **a.g.e.**, s.96.
[449] Kılıç, Levend, **a.g.e.**, s.70.
[450] Fiske, John, John Hartley, **a.g.e.**, p.29.

önce seçilebilir ve editör ruh hallerini ve ritmleri eşleştirerek görsel bir dizi oluşturabilir.[451]

Televizyon programlarında ses üç şekilde kullanılmaktadır. İzleyiciye doğrudan doğruya bilgi aktaran sözler, olayın geçtiği mekana ait, o mekandaki nesnelerden gelen efekt olarak adlandırılan doğal sesler, olayı yorumlayan duygu ve düşünceleri hedefleyen müzik sesi olarak görüntüyü desteklemektedir.[452]

TV programlarındaki müzik ve diğer sesler sadece anlatıdaki görüntülerin anlamlarını nakletmek için işaretlerin kullanımı değildir, aynı zamanda TV'nin izleyiciye hitabında önemli bir role de sahiptir.[453]

Ses, bir televizyon programına çekim süreci içinde şu işlevleri sağlayabilir:[454]

1. Doğal ses; bilgiyi doğrudan doğruya, yalın ve düz yolla aktaran seslerdir.
2. Çevresel ses; olayların geçtiği yerleri belirleyen seslerdir.
3. Yorumlayıcı ses; düşünceler ve duygular açısından etkili olan seslerdir.
4. Simgesel ses; simgesel olarak bir olay ya da nesneyi açıklayan seslerdir.
5. Öykündürücü ses; konunun kendisini, kişiliğini ya da hareketlerini öykündüren seslerdir.
6. Özdeşleştirici ses; daha önce bilinen bir olayı sesle yeniden hatırlatmaktır.
7. Özetleyici ses; daha önce duyulan seslerin yeniden hatırlanmasını sağlayan seslerdir.

[451] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.104.
[452] Kars, Neşe, **a.g.e.**, s.131.
[453] Bignell, Jonathan, **Media Semiotics**, Manchester, Manchester University Press, 1997, p.144.
[454] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.84.

Televizyon yapımlarında işitsel öğelerin üç ana başlık altında toplandığını daha önce belirtmiştik. Bunlar konuşma, ses efektleri ve müzikti. Bu işitsel öğelerin, televizyon yapımının mesajını iletmesinde açık farklılıklar olmamasına karşın, farklı biçimlerde yorumlanırlar. Örneğin, bağırarak konuşma ve elektronik müzik farklı ortamlarda gürültü olarak kabul edilecektir. Fakat televizyon yapımlarında yönetmen, bu gürültüyü işleyerek, yapımın içeriğine göre düzenleyebilir ve gürültü-ses arasındaki belirsizlikten özgürce yararlanabilir. Yine dramatik bir televizyon yapımının bir sahnesinde, bir kadın çığlık attığında, insan sesinin işitilmesi umulurken, bunun yerine çığlık sesini veren bir keman sesi de kullanılabilir.[455]

Televizyonun görsel ve işitsel bir kitle iletişim aracı olması, görüntü öğesinin yanında sesin de etkileşimdeki yeri önem kazanmaktadır. Görüntü ve ses unsurlarının ayrı ayrı yarattığı etki ile birlikte meydana getirdikleri algı üzerinde izleyici üzerinde farklıdır. Görüntü, anı ya da olanı aktarırken bir bilgi sunmakta iken ses ile birlikte duygu yoğunluğunu arttırabilmektedir. Televizyon programlarında karşılaştığımız sesleri; izleyen bilgi aktaran sözler, ortamdaki doğal sesler ve anlatımı tamamlayan duygu ve düşünceleri hedefleyen müzik sesi olarak ayırt edebiliriz. Kitle iletişim araçlarının değişen teknolojiye ayak uydurma sürecinde sadece görüntünün yüksek kalitesi değil aynı zamanda sesin anlaşılabilirliği de önem bir öğedir.

2.2.4.5. Kurgu Öğesi

Kamerayla dış mekânlarda ve stüdyolarda kaydedilen her türlü görüntünün, konunun, senaryoya, konunun önemine ve özelliğine uygun olarak çeşitli yöntem ve tekniklerle planlı ve programlı bir şekilde diğer bir boş kasete özetlenerek kaydedilmesi işlemine montaj denir.[456]

Zorunlu olarak, çekimler ve sahneler diğer çekimler ile bitiştirildiklerinde özel anlamlar kazanırlar. Bu bitiştirmeye kurgu denir.

[455] Kafalı, Nadi, **a.g.e.**, s.105.
[456] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.126.

Zamanı manipule edip dram, gerilim, aksiyon ve komedi yaratabilir. Kurgu olmadan elinizde sadece bağlantı arayan izole edilmiş bir şekilde uçuşan bir fikrin birleştirilmemiş parçaları vardır.[457]

Millerson, televizyon yapımında farklı kurgu tekniklerini aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır;[458]

1. Canlı Yayın Sırasında Kurgu
2. Kayda Alınan Bir Program Sırasında Kurgu

Yönetmenin görevi sadece neyi ve hangi sıralamayla göstereceğini saptamak değil, aynı zamanda her çekimin uzunluğunu ve bir çekimden ötekine hızlı ya da yavaş geçmesi konusundaki kararını da kapsar. Çekimlerin zamanlaması ya da ritmi, programın genel temposu içinde geçerli, önemli bir unsurdur. Tempo, bir programın izleyiciler tarafından algılanılan hızıdır. Kuşkusuz kurgu, programın temposunun parçalarından biridir ama çekimlerin uzunluğu, oyuncuların temposuyla birlikte, izleyicinin algılayacağı ekran zamanını da belirleyecektir.[459]

Kurgu işlemi sırasında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır.[460]

1. Programın başlangıcında ses ve görüntünün eşlenmesine, ne azından sesin, saniyenin küçük bir bölümü kadar görüntüden önce girmesine özen gösterilmelidir.
2. Dönen tanıtma yazıları kullanılıyorsa, yüksek sesle ve kolaylıkla okunabilecek bir hızda dönmeleri sağlanmalıdır.
3. Tanıtma yazısıyla sunucunun aynı şeyleri söylemesine dikkat edilmelidir.
4. Bir tanıtma yazısı bir başka fona bindirildiğinde tonlar arasında karşıtlık olmalıdır.

[457] Kellıson, Cathrine, **a.g.e.**, p.154.
[458] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.169-170.
[459] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.158.
[460] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.146.

5. Açılma, zincirleme ya da kesme mutlaka müziğin ritmine uygun olarak yapılmalıdır.
6. Müzik, hiçbir zaman müzik cümlesinin ortasında kesilmemelidir.
7. Programın bitiminde, müzik tanıtma yazıları bitinceye kadar sürecek biçimde sürelendirilmiş olmalıdır.
8. Programın sonunda müzik ve görüntü birlikte kaybolmalıdır.
9. Hızlı zincirlemeler kötü yapılmış kesmeye benzeyeceğinden, zincirleme süresi 2 ile 3 saniye dolayında olmalıdır.
10. Her iki kamera da aynı yönde ve eşit hızda çevrinme yapmıyorsa, bir hareketli kameradan ötekine kesme yapılmamalıdır.
11. Duruk bir kameradan hareketli olanına kesme yapılmamalıdır.
12. Olanaklar çerçevesinde hareketin içinde kesme yapılmalıdır.
13. Oyuncunun bakış yönünde ya da seste değişiklik olmadığı sürece kesme, zincirleme ve kamera hareketlerinden kaçınılmalıdır.
14. Program başlangıcında ya da her yeni sahnede izleyiciye mekanı ve çevreyi tanımlamak için genel çekim kullanılmalıdır.
15. Bir yakın çekimden genel çekime ya da tersi durumunda kesme yapmaktan kaçınılmalıdır.

Todorovic'e göre kullanılan ortama bağlı olarak üç tür kurgu ayırt etmek mümkündür:

1. Film kugulamak. Film kayıt etme ortamı olarak kullanılır.
2. Canlı kurgu. Kesmeler farklı resim kaynakları arasında yapılır ve canlı yayın sırasında bazı özel efektler eklenir.
3. Video kurgusu. Kaba malzeme videoteyplere, sabit disklere ya da kaydedilmiş görüntülerin izlenmesi için kimyasal işlem gerektirmeyen diğer başka desteklere kaydedilir.[461]

Zettl, kurgunun temel işlev ve geçiş araçlarını şöyle ifade etmektedir; Dört temel kurgu işlevi: (1) birleştirmek _ video kasede kaydedilmiş parçaları

[461] Todorovic, Aleksandar Louis, **a.g.e.**, p.194.

aşağı yukarı kaydedildikleri sıra ile çengellemek; (2) kısaltmak — programı verilen zaman aralığına sığdırmak ve konu dışı malzemeyi elemek için uydurmak; (3) düzeltmek – bir sahnenin kötü bir kısmını kesmek ve iyi olanlar ile değiştirmek; ve (4) inşa etmek — belirli bir hikaye şeklinde ilerleyecek çekimleri seçmek ve sıralamak. Dört temel geçiş aracı vardır: (1) kesme – bir çekimden diğerine anlık bir değişim; (2) çözmek – iki çekimin geçici olarak çakışması; (3) silme — bir görüntünün kademeli olarak bir diğerinin çeşitli şekillerde yerini alması ve (4) solma — resmin kademeli olarak siyahtan belirmesi ya da siyaha gitmesi.[462]

En iyi kurgulanmış programlar nadiren sadece birbirine bağlanmıştır, bir çekim diğerinin ardına – bazı haber bültenleri gibi zamanın kısıtlı olmasına rağmen, bu genellikle zorunludur. Çoğu belgesel ve dram programları için son çekim düzenine, kesme noktalarına, kesme ritmine ve film müziği ile çalışmaya karar vermede hatırı sayılır zaman ve düşünce harcanır. Program son yayın kalitesi baskısı ya da kasedi için hazır olmadan önce defalarca yapılandırılabilir.[463]

Kurgu görüntü dilinin zenginliğini oluşturan en önemli öğelerden biridir. Birbirini tamamlayan iki görüntünün yan yana gelmesi çok zengin bir anlatım dili oluşturmaktadır. Kurgu yoluyla heyecanı körüklemek, izleyicide belirli düşünceler uyandırmak, görüntüde tempoyu yakalamak olanaklıdır. Oyuncuların durağan kaldığı konuşma sahnelerinde kamera hareketi de yoksa görüntülerdeki çeşitlilik ve değişkenlik kurgu düzeni ile sağlanır.[464]

Stadler ve McWilliam'a göre televizyon kurgulamasını analiz ederken her zaman öykünün reklam aralarına yer vermek için nasıl yapılandırıldığını ve programın bölümlük ya da dizi formatını düşünün. Aşağıda devamlılık kurgulama kuralları ile ilgili tartışıldığı gibi, fade-outlar ve fade-inler genellikle

[462] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.319.
[463] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.96.
[464] Kars, Neşe, **a.g.e.**, s.135.

öykü parçasının reklam arasının ya da sonraki kısmın başlangıcının takip ettiği sonuna ipucu olur ve tek başına ses genellikle öykü parçasının dahilindeki bir sahne değişimine dair ipucu verir.[465]

Birbirine uyumsuz planlarla başarılı bir kurgu yapılamaz. Çekimlerde birbirini takip eden planlar arasında bir devamlılık olmalıdır. Bütünlüğün bozulmaması ve izleyenin kafasını karıştırmamak için devamlılığın sağlanması son derece önemlidir. Uyumluluğa hem çekim sırasında, hem de kurgu sırasında dikkat edilmelidir. Eldeki görüntü malzemeleri ile kurgu yapılacağı için çekim sırasında planların uygunluğu düşünülerek çekim yapılmalıdır. Bundan başka iyi bir kurgu için çekim sırasında 5-10 saniyelik sabit çekimler unutulmamalıdır.[466]

Kurgunun temelinde hazırlanan senaryo temelinde görüntü, ses ve grafik materyallerin sıralanması olarak tanımlanabilmektedir. Televizyon programlarında olaylar yönetmenin bakış biçimini ile belirginleşmekte, programın görsel ve düşünsel etkisini arttırmak için kurgu önemli bir araçtır. Kurgu, izleyenlerin dikkatini sürekli canlı tutabilmek için estetik bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır.

2.2.4.6. Dekor Öğesi

Televizyon, teknoloji yoluyla fikirleri ortaya çıkartma misyonunu üstlenmiştir; Bu bağlamda içerik – mekan tasarımı daha çok önem kazanmaktadır. Dekor uygulamasında, çekim platformu oluşturulurken yapım birimlerinin tümü koordineli bir biçimde stüdyonun dekor taslaklarını oluşturmaktadırlar. Tasarımın üzerinde dekor parçalarının ve kamera pozisyonlarının belirlenerek son aşama olan uygulama evresine geçilmektedir.

[465] Stadler, Jane, Kelly McWilliam, **a.g.e.**, p.101.
[466] Arslantepe, Mehmet, **a.g.e.**, s.143.

Dekor ve çevre düzenlemesiyle ulaşılmak istenen amaç gösterinin içinde oluştuğu fiziksel çevreyi ve havayı elde etmektir. Dekor ve çevre düzenlemesinin dört ana işlevi vardır: (1) Programın yer aldığı fiziksel çevreyi oluşturan dekor, eşya ve gösteriye katılanların kullanacağı aksesuarın sağlanması; (2) Gösterinin cereyan ettiği yer ve zamanı belirleyecek programın atmosferini oluşturmak; (3) Gösterinin görsel unsurları arasında bir üslup birlikteliği sağlamak; (4) Gösterinin amacına uygun olarak, hem gösteriye katılanlar, hem de izleyiciler için yapımın tümüyle ilgili, etken bir yapım unsuru olmak...[467]

Sahneleme, senaryonun ihtiyaçları ve yönetmenin gayeleriyle başlar. Çoğu şey; bunların eldeki olanaklar, zaman ve bütçe ile ne kadar etkin ilişkilendirilebildiğine bağlıdır. Tüm ustalıklarda olduğu gibi, televizyonculukta da en iyi sonuçlar, yaratıcı bir algılamayla gerçekçi ve uygulanabilir. Bir planlamanın karışımından ortaya çıkar.[468]

Her sahne bir bütünün parçası ya da bir dizi çekim olarak düşünülmeli, ancak öyküleme içinde özel olarak değerlendirilmelidir. Kamera açılarını belirleyen estetik, teknik ve psikolojik etmenlerin yanı sıra çekim sırasında dramatik, kurgusal, doğal ve fiziksel etmenler de dikkate alınmalıdır. Bu unsurları belli başlıklar halinde özetlemek gerekirse;

a) Estetik Etmenler: Objeler uygun bir sahne düzeni ve göze hoş gelecek görüntü sağlayabilecek bir sadelikte incelikte düzenlemelidir.
b) Teknik Etmenler: Konulu film çalışmalarında teknik sınırlamalar çok azdır. Belgesel film yapımlarında, ekibin sürekli olarak mekan değiştirmek zorunda olması teknik donanımların stüdyodaki imkanların çok altında olmasına sebep olmaktadır.
c) Psikolojik Etmenler: Kameranın bakış noktası seyirciyi duygusal olarak etkileyebilir. Seyircinin ekrandaki görüntüye karşı gösterdiği

[467] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.116.
[468] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.257.

psikolojik tepki, büyük ölçüde kamera açılarına ve kurgulamaya bağlı bulunmaktadır.

d) Dramatik Etmenler: Eldeki malzemenin en iyi kullanış, işleyiş biçiminin ve taktiklerinin tespit edilip yerinde ve zamanında değerlendirilmesi konunun içerisine dramatik unsuru kendiliğinden empoze edecektir.
e) Kurgusal Etmenler: Kurgusal etmenler genellikle hangi kamera açılarının kullanılacağını belirler. Ayrıntılı çekim senaryoları genellikle nasıl bir çekimin gerektiğini, hangi kamera hareketlerinin istendiğini gösterirler.
f) Doğal Etmenler: Güneş durumu, hava durumu, çekimin yapıldığı arazinin özellikleri dış çekimlerde kamera açılarını etkiler. Doğal dekorların kontrol altına alınamayan öğeleri ister istemez çekim unsurlarının olumlu ya da olumsuz yönde etkileyecektir.
g) Fiziksel Etmenler: Fiziksel etmenler stüdyo çalışmalarında kamera açılarını çok ender hallerde etkiler. Sabit duvarlar, alçak tavanlar, dar odalar, makineler yani değiştirilmeyen objeler ve buna benzer bir çok sabit cisim, gereken şekildeki çalışma biçimini olumsuz yönde sınırlayacaktır.[469]

Bir dekorun üslubu (türü) senaryoya ve sanat yönetmeninin yaklaşımına bağlı olarak tarafsız, gerçekçi veya sembolik olabilir. Tüm setler etkili bir görüntü düzenlemesi elde edilebilecek biçimde düşünülmelidir.[470]

Televizyon dekoru, bir takım gereklilikleri karşılamalıdır:[471]

1. Sanatsal anlamda; dekor, duruma –nesneye ve yapımın amacına– uygun olmak zorundadır.
2. Sahneleme mekanikleri (boyutlar, araçlar ve yapım bütçesi), stüdyo açısından uygulanabilir nitelikte olmak zorundadır.

[469] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.198–200.
[470] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.117.
[471] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.257.

3. Tasarım, elverişli çekim olanakları –ses, kamera, aydınlatma vb. konusunda işlemsel özgürlük– sunmalıdır.
4. TV kamerasının özellikleri; dekor tonlarını, renklerini, kontrastlarını ve cilasını etkileyecektir.

Televizyon dekoru olarak kullanım biçimi doğrultusundan esnek ve modüler yapılar tercih edilmektedir. Seyircilerin stüdyo içerisindeki oturuş düzeni ve seyirciyi çekime dahil etmek isteği sahneyi çevreleyen seyirci yerleşimi planı ile dekor uyumunun önemini arttırmaktadır. Dekorun yerleşim planındaki uyum daha zengin çekim alanları kazandırmaktadır.

Televizyon programları, televizyon stüdyosunda gerçekleşebildiği gibi programın türüne bağlı olarak farklı mekânlarda çekimler yapılabilmektedir. Televizyon stüdyolarının teknik donanımları ve alan büyüklükleri, kurumdan kuruma farklılık gösterebilmektedir. Herhangi bir programda, olayın gerçekleştiği mekan, sunucu veya sunucular, konuklar, seyircilerin konumlandırılması ve televizyon programlarının ekrana geldiği zaman dilimi dekor öğesinin değişkenliğinin nedenleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.4.7. Makyaj ve Giysi Öğesi

Televizyon makyajı kişiyi televizyon tekniği içinde anlaşılabilir biçimde göstermek için yapılır. Makyaj bir bakıma televizyonun anlatım araçlarından biridir.[472]

Makyaj tamamen üç temel sebepten kullanılır: (1) görüntüyü geliştirmek, (2) görüntüyü düzeltmek ve (3) görüntüyü değiştirmek. Standart tezgah üstü makyaj günlük hayatta hatlarını vurgulamak ve güzelleştirmek için pek çok kadın tarafından kullanılır. Ufak cilt kusurları kapatılır ve gözler ve dudaklar vurgulanır. Makyaj aynı zamanda birbirine yakın ya da uzak gözleri, çene altından sarkan cildi, kısa ya da uzun bir burnu, biraz fazla

[472] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.165.

çıkıntılı bir alnı ve benzeri pek çok küçük "kusur"u düzeltebilir. Eğer bir kişi bir oyunda belirli bir karakteri canlandıracaksa, tam bir görüntü değişikliği gereli olabilir. Dramatik yaş, ırk ve karakter değişiklikler yaratıcı makyaj teknikleri ile gerçekleştirilebilir. Polisiye diziler için çalışan makyaj sanatçıları başarılarını kutlarlar. Her tür dehşet verici vücut hasarı işlemeleri o kadar gerçekçidir ki itici olma sınırındadırlar; ama gene de bunlar makyaj sanatçılarının yüksek sanatçı becerilerine kanıttır.[473]

Bir televizyon gösterisinde, gösteriye katılan tüm kişiler için makyaj gereklidir. Düz makyaj, aydınlatmayla birlikte düşünülmesi gereken bir noktadır. Çünkü bu tür makyajla elde edilecek etkiler aydınlatmayla elde edilecek etkilere benzer. Aydınlatmada nasıl aydınlık bölgeler büyük ve önde, karanlık bölgeler küçük ve geride görünüyorsa, makyajda açık tonlar önde, koyu tonlar geride görünecektir. Dolayısıyla makyaj ve aydınlatma birbirinin tamamlayıcı niteliktedir.[474]

Televizyonda iyi haber ışıkların sizi iyi göstereceğinden emin olmanızdır. Kötü haber ise çok fazla çok sıcak ışık vardır. Hem kadınların, hem de erkeklerin cildi bundan etkilenir, bu yüzden hemen hemen herkesin cilt rengini görünmesi gerektiği şekilde eski haline getirecek bir şeylere ihtiyacı olacaktır. Bir diğer deyişle teleziyon için yapılan makyaj insanları normal göstermek için gereklidir.[475]

Televizyon makyajı üç genel formda uygulanır:[476]

a) Düz Makyaj: Bir temel uygulamasıdır. Oyuncunun ya da konuğu görüntüsünü en az düzeyde değiştirmek, kişinin, çekim ortamında olağan görünmesini sağlamak için uygulanır.

[473] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.386.
[474] Gökçe, Gürol, **A.g.e.**, s.125.
[475] Reardon, Nancy,Tom Flynn, **On Camera**, United States of America, Elsevier Inc., 2006, p.283.
[476] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.166.

b) Düzeltici Makyaj: Sevimsiz görünen yüzlerin sempatisini artırmaya yönelik uygulamadır. Genel amaç, kişinin görüntüsünü değiştirmeden işlem yapmaktır.
c) Karakter Makyajı: Oyuncunun oynadığı özel karakter ya da tipi vurgulayıcı makyajdır. Yüzdeki saçlardaki değişiklikler, yeni biçimler, izleyicide bırakılması gereken etkiler bu türde uygulanır. Konuya uygun olarak oyuncunun bütün görüntüsü değişebilir.

Aktörler ve yetenekler (küçük parçalar, ekstralar, geri plan insanları, çocuklar ve hayvanlar da dahil olmak üzere) ekranda görünmeye hazır olmadan önce saç, makyaj ve / veya gardroba gitmek zorunda kalabilirler. Basit saç taramalarına, asgari makyaja ihtiyaçları olabilir; çok az kostüm ya da makyaj yapmak yara makyajı yapmak, sakal yaratmak ya da peruk tasarlamak ya da tarihi bir giysi gibi karmaşık bir gardrop hazırlamak gibi zor olabilir. Gardrop, saç ve makyaj sanatçılarısaç taramak, terli bir burnu pudralamak ya da kıyafeti düzeltmek gibi herhangi bir son dakika rötuşu için sete yakın dururlar.[477]

Televizyon dizilerinin çok fazla sabır ve emek isteyen ihtiyaçlarını karşılamak için dikkatli bir planlama ve sunum esastır. Program yönetmeniyle yapılan bir ön toplantıda, şef makyajcı; karakter yorumlanması, saç stili, özel işlemler ve program sırasında gerçekleşecek birçok dönüşüm (yaşlanma, vb.) gibi konuları görüşür. Ardından, takma saçlara ya da deneme makyajına ihtiyacı olan oyuncularla temas kurulur.[478]

Zettl, televizyon yapımlarındaki giyim üzerine şunları aktarmaktadır; Oyuncunun elbiseleri çekici ve modaya uygun olmalı ama fazla göze çarpar ya da gösterişli de olmamalıdır. Televizyon izleyicileri bir oyuncunun iyi giyinmiş olmasını fakat aşırı giyinmiş olmamasını beklerler. Ne de olsa o sadece izleyicinin evinde bir misafirdir, bir gece kulübü oyuncusu değil. Bir

[477] Kellıson, Cathrine, **a.g.e.**, p.137.
[478] Millerson, Gerald, **a.g.e.**, s.290.

oyuncu olarak giydiğiniz kıyafetlerin türü büyük ölçüde kendi kişisel zevkinize dayalıdır. Ayrıca programın ya da olayın türüne ve belirli sahne setine de dayalıdır. Açıkça, bir kar fırtınası sırasında arazide canlı röportaj yaparken şehrinizdeki evsizler ile ilgili bir tartışma panelinde olduğundan daha farklı giyinirsiniz. Vesile ne olursa olsun, bazı kıyafet türleri televizyonda diğerlerinden daha iyi görünmektedir. Kamera size hem uzaktan, hem de yakından bakabildiği için hatlar, doku ve detaylar genel renk şeması kadar önemlidir.[479]

Giysi konusunda söylenebilecek şeyler de makyaj konusunda ortaya konulan ilkelerle benzeşir. Yani giysi ve aydınlatmanın, çevre renkleri ve çekim yöntemleriyle birlikte düşünülmesi gerekir. Gösteri (show) ve dramatize programlar dışında amaç, derli toplu bir görünümle izleyicinin karşısına çıkmak olmalıdır. Giyilecek giysi gösterinin havasına da uygun olmalıdır.[480]

Makyaj ve giysi öğeleri, televizyon programcılığının görsel yönünü oluşturan etmenlerden biridir. Drama türünde hazırlanan eserlerde içerik doğrultusunda hem zaman hem de karakter özelinde farklı makyaj ve dekor ihtiyaçları duyulabilmektedir. Televizyon yapıtlarında verilmek istenen mesaj için destekleyici enstrümanlar arasında yer alan makyaj ve giysiler çekim alanındaki aydınlatma ve kamera konumlamalarına göre değişiklik göstermektedir.

Televizyon programları farklı türlere ayrılmasına rağmen, her tür görsel ve sözel iletilerini en etkileyici biçimde, izler kitlesine ulaştırmayı hedeflemektedir. Televizyon program kullanılan çeşitli tekniklerin kendilerine özgü farklılıkları ve sınırlılıkları, türleri belirlemektedir. Televizyon bu amaçla, kameralar, yakın çekimler, kurgular, görsel efektler, ses, ışık, görüntü kompozisyonu, çekim ölçekleri ve stüdyo gibi teknik olanaklarını seferber

[479] Zettl, Herbert, **a.g.e.**, p.388.
[480] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.125.

ederek, aracın sahip olduğu bütün özelliklerden yararlanmaktadır. Televizyon stüdyoları, ses ve görüntünün tamamen kontrol edildiği alanlardır.

2.3. Televizyonda Tür Kavramı

Televizyonda yayınlanan programların, farklı özellikleri bulundurularak yapım süreci oluşmakta ve kategorilere ayrılmaktadır. Bu özellikler aracılığıyla amaçlar belirlenmekte ve bu amaçlar doğrultusunda yapımlar izleyiciye aktarılmaktadır. Yapım malzemesi ve teknik özellikleri, amacı ve işlevleri, hedef kitlenin durumu, yapısı ve içeriği program türlerinin gelişiminde önemli unsurlardır. Temelde televizyon programlarının izleyenlerin göz önüne alınmasıyla oluşturulduğu ve sınıflandırıldığı söylenebilir.

"Tür" kavramının sözlük tanımlaması; 1. Çeşit: Yazı türleri. 2. dirb. Ortak özellikleri olan bireylerin tümü, cinslerin ayrıldığı bölüm. 3. fels. Kendi içinde bir birim olan ve üzerinde cins kavramının bulunduğu mantıksal kavram[481] olarak yapılmaktadır.

Fransızca "tür" ya da çeşit" anlamına gelen *genre*[482], filmlerin ya da televizyon programlarının diğer film ve televizyon programlarına benzerlikleri ya da farklarına göre tanımlanabilir gruplar ve alt gruplar halinde sınıflandığı bir yoldur. Bununla beraber genre ile ilgili net bir şekilde düşünmek için önce genre metinleri (örneğin Örümcek Adam 3 action-block-buster genresinde bir genre metnidir) ve genre kategorisi (action-block-buster bir genre kategorisi olup, kendisi daha geniş jenerik işlemlerinin bir parçasıdır) arasında farkı ayırt etmeliyiz.[483]

---

[481] Dil Derneği, **Türkçe Sözlük 1 (A-J)**, s.1272.

[482] **Genre:** 1770, as a French word in English (nativized from c.1840), from Fr. *genre* "kind, sort, style" (see *gender*). Used especially in French for "independent style." Of painting, "depicting scenes of ordinary life" (as compared to "landscape," "historical," etc.) from 1849. http://www.etymonline.com/index.php?search=genre&searchmode=none, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

[483] Stadler, Jane, Kelly McWilliam, **a.g.e.**, p.218.

Tür kavramını belli uylaşımlara dayanan, belli formülleri paylaşan ve tek tek örneklerdeki farklılıkların benzerliklere oranla önemsiz olduğu genel bir yapı olarak tanımlayabiliriz. Bilimden sanata ve günlük yaşama kadar pek çok alanda, belirli ölçütlere göre ayrılmış, sınıflandırılmış çeşitli nesneleri anlatan tür (genre) kavramının etimolojik kökeni, biyolojideki sınıflandırmada (taxonomy) görülmektedir. Bu kavram edebiyatta roman, öykü, şiir, deneme gibi kendi aralarında biçim ve içerik açısından benzerlikler içeren belirli ürünleri dile getirmek üzere kullanılmış, zamanla sinemada western, müzikal, korku vb; televizyonda ise haber, soap opera, belgesel gibi kendi içlerinde belirli uylaşımları, formülleri paylaşan biçimleri için kullanılmıştır.[484]

Lacey'in türlerin unsurlarını aşağıdaki gibi sıralamaktadır;

• Set – televizyon stüdyosu

• Karakterler – stüdyo izleyicileri, yarışmacı olarak "sıradan" insanlar ve cana yakın bir sunucu

• Öykü – ödülleri kazanmak için sorular ya da görevler aşılmalı

• Canlandırma – yüksek teknolojili, fiyakalı bir set

• Tarz – sunucu üzerinde odak, seyirci ve yarışmacılarda tepki çekimleri, kısımlı yapı içeren.[485]

Toplum, enformasyon bombardımanı içerisinde rahatlamak ve hoşça vakit geçirmek amacıyla müzik ve eğlence programlarına yönelebilmektedir. Bu nedenle televizyon içerisinde en çok izlenen, yayın planında en çok yer alan ve getirisi olarak yüksek oranda reklam alan programlardır. Televizyonda yayınlanan eğlence programları gündelik yaşamda eğlence gereksinimini en kolay ve en ucuz karşılanacağı bir ortamdır.

Televizyon yayıncılığının belirleyici niteliklerinden bir olan sürekli malzeme üretimi ve tüketimi, yani televizyon aracının bir türlü doyurulmayan

[484] Aksop Adaklı, Gülseren, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", s.236.
[485] aktaran, Holmes, Su, **The Quiz Show**, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2008, p.11.

malzeme iştihası, televizyon istasyonlarını yapabildikleri ölçüde mevcut formatlardan yararlanmaya yöneltti.[486]

Televizyon incelemeleri dahilinde tür yaklaşımı televizyon programlarının nasıl sınıflandığını ve organize edildiğini teorize etmenin bir yoludur. Televizyon programları içinde ve aralarında kodlar ve kuralların göz önüne alınmasını içerir. "Tür" teriminin Fransızca'dan "tür" ya da "çeşit" olarak kolayca çevrilebilmesine rağmen, televizyon incelemelerindeki anlamı bu basit açıklamanın önerdiğinden hem daha karmaşık, hem de daha geniş kapsamlıdır.[487]

Televizyon programının türü, programın içeriğinden çok yapım tekniğiyle ve konunun yorumuyla ilgilidir. Ancak programın türünün de yapım sürecinin başında, programın içeriğine göre belirlenmesi gerekir. Her bir konu, bütün program türleri içinde anlatılabilir. Fakat türün özelliklerine bağlı olarak anlatımın izleyicide bırakacağı etki farklı olacaktır. Bu yüzden televizyon programcısının, hangi konunun hangi tür programla anlatılabileceğini iyi hesaplaması gerekmektedir.[488]

Görüntünün televizyon yayıncılığının önemli noktası olması, programlarının akışı içinde her sınıftan insana hitap edebilecek tarzda düzenlemelerin yapılabilmesi, kolay izlenebilmesi, eğitim ve sınıf farklılıklarına takılmadan etkisini her yere ulaştırmasına olanağı tanımaktadır.

Mittell'e göre türler sadece bir metinsel şifre çözümü ya da yorumlama değildir – türler yorumlama olduğu kadar, tanım ve değerlendirme de içerir. Seyircilerin bir metin seyretmelerini seyretmemiz gibi bir televizyon türü

[486] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.43.
[487] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **Televısıon Studıes: The Key Concepts**, Second Edition, London, Routledge, 2008, p.135.
[488] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.149.

izlemelerine tanık olamayız, zira türler medya metinleri gibi somut ya da sınırlanmış olmayan geniş kültürel fenomenlerdir.[489]

Televizyonun sunduğu metaların kendi kendilerine yeten bir dünyası olmaz, bu onun doğasına aykırıdır; metalar mutlaka halk'a ait bir şeyler taşımak durumundadır. Taşıdığı şeyin biçimi dönemden döneme değişir, ancak yine Haug'un vurguladığı gibi insanal öznelerin kültürel ürünleri kullanma biçimleri de metalardan yayılan bir estetik dille sürekli ilişki halindedir. Günlük dile sızan pek çok terim, kavram, tema vb. televizyonun dilinden/söyleminden kaynaklanmakta; insanların tüketim alışkanlıkları ve davranış örüntüleri, bizzat televizyon içeriği tarafından kışkırtılmaktadır.[490]

Televizyonda türlerin, durağan bir kavramdan çok farklılık ve çeşitlilik içeren bir kavram olarak anlaşılması gerekmektedir.[491]

Televizyon yayıncılığının gündelik yaşamın akışı üzerinde etkili olduğu söylenebilmektedir. Günümüzde gündelik hayatta diziler, filmler, yarışma programları, magazin programları, spor programları, haberler, belgeseller, tartışma programları vs. vardır. Gündelik hayatın yaşanma biçimini de belirleyici konumdadırlar.

Mittell'in tür ve kültür arasındaki ilişkiyi; Türler, medya algısı için bir çerçeve sağlayan bir "beklenti ufku" yarattıklarından izleyici kitlesine mensup olmanın önemli bir bileşenidirler. Ama seyirciler türleri verildiği gibi almazlar – türlere kültürel kategoriler olarak oluşturan çeşitli tanım, yorum ve değerlendirme varsayımlarını meydana getirmeye çalışan uygulamalara giderler[492] şeklinde anlamlandırmaktadır.

---

[489] Mittell, Jason, **Genre And Television**, London, Routledge, 2004, p.100.
[490] Aksop Adaklı, Gülseren, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", s.235.
[491] Yörük, Evrim, "Televizyon Anlatısı, Tür ve Temsil Açısından Asmalı Konak", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010, s.313-314.
[492] Mittell, Jason, **a.g.e.**, p.120.

Günlük yaşamın rutininden bir ölçüde kaçış sağlayan eğlence programları, televizyon kanalları açısından izlenme oranlarıyla ölçülebilen bir kar girdisinin araçları olduysa da, enformasyona dayalı içerikler her zaman kanalların saygınlığı ve güvenilirliği açısından önem taşımayı sürdürmüşlerdir. Televizyonculuğun başlangıcından itibaren haber bültenleri ve haber programları kanalların en saygın programları olarak yaygın bir kabul görmüşlerdir.[493]

Henderson, televizyon ile toplum arasındaki ilişkiyi şöyle aktarmaktadır; Reklamcılar ve kanal hiyerarşisinden kaynaklanan prodüksiyon ve seyirciler ve ticari öncelikler ve baskılar arasındaki ilişkiler hayatidir. Seyirci elbette her durumda prodüksiyon işlemi boyunca göz önüne getirilir. Ancak, ratingler ve etki arasında mecburi bir uyum yoktur. Aslında küçük bir kanal için malzeme üretmenin bir prodüksiyonun daha yakından incelenen büyük prodüksiyonlar için çok daha zor olacağı malzeme ile risk alacak bir prodüksiyona izin vereceğini tartışmak mümkündür.[494]

Televizyon türleri hem endüstrinin, hem de izleyicinin bir tür oydaşımına dayanmaktadır. Herhangi bir türün dolaşımına girebilmesi, popülerleşebilmesi için endüstri tarafından belirli bir karı vaat etmesi ve belirli bir izleyici kümesi tarafından da beğenilmesi gerekmektedir.[495]

TV programı formatlarının dünya çapında akışındaki hızlı büyüme televizyon yayınında yeni bir çağın başlangıcını aydınlatmaktadır. İş bakış açısından düşünüldüğünde bu gelişme ulusal televizyon endüstrilerinin küresel bir televizyon sistemine artarak bütünleşmesini öne sürmektedir. Böyle olduğu halde, her zamankinden fazla televizyon izleyicileri kendilerine tanıdık gelen ve bildikleri dünya ile ilgili kendilerine hitap eden programları izlemeye yönelmektedirler. Televizyon yapımcıları ve yayıncıları bu

[493] Aksop Adaklı, Gülseren, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", s.240.
[494] Henderson, Lesley, **Social Issues in Television Fiction**, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2007, p.49.
[495] Aksop Adaklı, Gülseren, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", s.231.

görüntülemeyi kendi sonuçlarına göre tasarlasalar bile, ulusal olanın sürekli olan ilintisinde ısrar etmektedirler.[496]

Programın amacına göre yayınlar: Haber, eğitim, kültür, müzik, reklam, gibi.

İzleyici gruplarının özelliklerine göre yayınlar: Yaş grupları, yerleşme birimleri, meslek grupları, gibi.

Yayınların kapsama alanına göre yayınlar: Ulusal, Bölgesel, yerel, gibi.

Yapım biçimlerine göre yayınlar:

- Düz programlar: konunun bir ya da iki sesle anlatılması biçiminde sunulan programlardır. Bu, bir spikerin anlatımı olabileceği gibi, iki kişinin karşılıklı konuşması, soru cevap biçiminde de olabilir. Bir konuda uzman kişilerle stüdyoda veya iş yerinde yapılan bir röportaj örnek olarak verilebilir. Amaç doğrudan ve en kısa yoldan izleyiciye ulaşmaktır.
- Müzik programları: bir müzik programının içinde söz unsuru yer alabilir. Örneğin, açıklayıcı, tanıtıcı konuşmalar… ancak, programın genel niteliği müziktir.
- Dramatize programlar: tiyatro ya da TV oyununun doğal veriliş biçimi olan drama programlarının yanı sıra, kimi anlatımlarda da bu biçim kullanılabilir.
- Eğlence programları: içerik olarak eğlendirici unsurların yer aldığı programlardır. Müziğin yanı sıra eşitli dans ve gösteri grupları, komikler ve skeçlere yer verilir.
- Çok kişili programları: ikiden fazla kişinin yer aldığı programlardır. Açık oturum, yuvarlak masa, yarışma gibi bilgi verici, aydınlatıcı, heyecanlandırıcı programlarıdır.
- Karma programlar: bu tür programlar, yukarıda sıralanan birçok biçimi içeren türlerdir. Özellikle kuşak yayınlarında bu yapım biçimi görülür.[497]

[496] Moran, Albert (Ed.), **TV Formats Worldwide Localizing Global Programs**, United Kingdom, Intellect Ltd., 2009, p.52.

Televizyonun erişim ve etki alanının son derece sınırlı olduğu ilk yıllardan alternatif yayın teknolojilerinin devreye girdiği dönemde kadar endüstriyel yapının ekonomik pratikleri, programcılık eğilimlerine ve temsil pratiklerine çeşitli biçimlerde damgasına vurmuştur.[498]

Cathrine Kellıson, Producing for TV and Video adlı eserinde televizyon programlarında aşağıdaki gibi bir sınıflandırmaya gitmektedir;

Realite/kurgu dışı: Dönüştürme, yarışma, belgesel, biyografi, doğa, seyahat, "yapım", röportaj

Sitcom: Aile, genç, zeki, aptal, yan karakterler

Bölümlü drama: Polisiye, kanun, adli tıp, tıp, itfaiye, aile, politik, tedirgin, genç, yetişkin

Haber: Yerel ve ulusal haberler, eğlence, politika, hava durumu, magazin formatı, özel haber raporları

Çocuk: çizgi film, eğitici, kuklalar, sınıf

Konuşma: Gündüz kuşağı, gece kuşağı, kadın konuları

Arkası yarın: Gündüz kuşağı, prime time, kısa hikayeler

Spor: Olay yayını, maçlar, çeyrek finaller

Oyun ve yarışma showları: Kelimeler, rakamlar, genel kültür

Haftanın filmleri: Uydu ve kablo

Bilgi/reklam: Kablo ve yayın dışı

Şirket: şirket imajı, eğitim, sanayi, terfi

Reklam: Reklamlar, fragmanlar, promosyonlar, DVD özel görüntüleri

Müzik videoları: Yayın, satın alma noktası, özel detaylar[499]

Televizyon, toplumlarda merkezi ve en etkin öykü anlatma aracıdır. Televizyonun yaşamımıza girmesiyle devamlı dramatik bir enformasyon bombardımanıyla karşı karşıya kalmaktayız.

---

[497] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.73-74.
[498] Çelenk, Sevilay, "Türkiye'de Televizyon Programcılığının Gelişimi ve Genel Eğilimler", s.306.
[499] Kellıson, Cathrine, **a.g.e.**, p.42.

Televizyon anlatısı görsel göstergeleri kullanan diğer kitle iletişim araçlarından ve sanatlardan paradigmatik açıdan farklılıklar taşısa da anlamlandırmanın oluştuğu an dikkate alındığında aralarında önemli bir benzerlik söz konusudur. Görsel göstergeleri kullanan tüm metinler anlamlandırma sürecinde söze dayanır.[500]

Televizyonun anlatımı diğer pek çok sanattan etkilenmiş ve kendi anlatım yapısını eklemlemeler sonucunda oluşturmaktadır. Bu anlatım biçimlerini kendine özgü bir hale getirmesi iletişim araçlarının anlatım özellikleri üzerinde de değişikliklere neden olmuştur. Bilgi edinme ve eğlendirme işlevi radyo ile sağlanırken, televizyonun bu rolleri üstlenmesi ile televizyon programlarının kendine has birer tür olarak değerlendirilmeye başlanmaktadır.

Cury, program türlerinin ayrımlanmasını şu şekilde yapmkatadır; On format vardır ama iki temel program türü vardır. İlkinde senaryo yoktur. Kimin neyi ne zaman söyleyeceği söylenmez ama herşeye hazırızdır. İyi bir muhabir olursunuz.
Bu programlar:
1. Panel showları
2. Tanıtım programları
3. Oyun Game showları
4. Canlı yayınlar
5. Spor
6. Belgeseller

Diğer büyük kategoride programlar senaryolandırılır ya da puanlandırılır. Bu programlar:
7. Haber sarımı
8. Dramalar (komedi ve trajedi)

[500] İnal, Ayşe, "Televizyon, Tür ve Temsil", s:258.

9. Müzik/varyete programları
10. Performans sanat/reklam/kamu hizmeti duyuruları.[501]

Medya türleri, formatları ve teknolojileri giderek küreselleşiyor ve homojenize oluyor. Böyle türler, formatlar ve teknolojiler içeriğin tarafsız muhafaza ya da dağıtıcısı değillerdir. Anlam ve değerin kendisini taşırlar. Yerel ya da yerelleştirilmiş içerik taşıyabilmelerine rağmen, bu içeriğin iletilme şekli onu dönüştürür ve aynı küresel mesajın yerel bir türevi olan bir yüzey fenomenine çevirir.[502]

Tür kavramı, sadece sosyal bilimlerin değil birçok araştırma alanının da temel ayrım düzeyi olarak karşımıza çıkmaktadır. Televizyon söz konusu olduğunda tür ile beraber format kavramının da kullanıldığı görülmektedir. Format sözcüğü, televizyonun seri program üretimine yani endüstriyel yönüne vurgu yapmaktadır. Türler bir bakıma dünyayı temsil etme aracı olmasının yanı sıra hem program yapımcıları hem de izleyicilerin bir mecra olarak programlar arasındaki kültür farklılıkları ve anlamsal uzlaşımları tanımamıza yardımcı olmaktadırlar.

2.3.1. Televizyonda Tür Sınıflandırmaları

Her bir televizyon program türü (genre), ayrıcalıklı bir kültürel form oluşturmakta ve televizyonda gösterilen tüm televizyon program türlerinin kendilerine özgü sanatsal nitelikleri bulunmaktadır. Fakat kültürel ve sanatsal bir araç olarak televizyon, örneğin sinema sanatıyla karşılaştırıldığında öykü-anlatma ve mit-üretmede başvurduğu teknikler açısından sinemadan önemli farklılıklar arzetmektedir.[503]

---

[501] Cury, Ivan**, Directing and Producing for Television**, Third Edition, United States of America, Elsevier Inc., 2005, p.2-3.
[502] Machin, David, Theo van Leeuwen, **Global Media Discourse A Critical Introduction**, London, Routledge, 2007, p.170.
[503] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.23.

Tekil televizyon anlatıları düzeyindeki çözümlemeler, televizyonun tümcül anlatı yapılarını ortaya çıkarmaya el vermez. "Tür", televizyon anlatılarının evrensel popülaritesini sağlayan saymacaları saptamamıza elveren en genel işlemsel kategoridir.[504]

Ülkelere göre, yayın kuruluşların yapısına, yayın politikalarına göre radyo ve televizyon örgütlerinde farklı olan bu program türleri, şimdiye de açıklanan program türlerinin karıştırılmış biçimi olarak da nitelenebilir. Genellikle ülkelerin sosyo-ekonomik durumu; gelişmiş, azgelişmiş, gelişmemişlik durumlarının sınırlandırdığı bu ayrımda yayın örgütleri programlarını, toplumun çeşitli kesimlerini cinsiyet, yaş, eğitim, yaşanılan yer ve yayının amacına göre gruplandırılmaktadır. Bu gruplandırmalarda ortak olan türler: "Haber", "haber programları", "güncel-kültürel programlar", "çocuk programları", "yetişkin eğitim programları", "kültür programları", "din ve ahlak programları", "kadın programları", "spor programları" gibi program türleridir.[505]

BBC, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Avrupa Yayıncılar Birliği (European Broadcasting Union) ve Radyo Televizyon Üst Kurulu'na göre televizyon programlarının ayrımlanmasında farklılık görülmektedir. Avrupa Yayıncılar Birliği içeriğe göre türleri ve formatları aşağıdaki gibi tasnif etmektedir.

EBU İçerik Türleri[506]

Terim Adı
Tescilli Programlar (Proprietary)
Kurgusal Olmayan / Bilgi (Non-Fiction / Information)
Spor (Sports)
Kurgusal / Drama (Fiction / Drama)
Güldüren / Eğlendiren (Amusement / Entertainment)
Müzik (Music)
Etkileşimli Oyunlar (Interactive Games)
Boş Zaman / Hobi / Yaşam Tarzı (Leisure / Hobby / Lifestyle)

[504] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.30.
[505] Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, s.89.
[506] http://www.ebu.ch/metadata/cs/web/ebu_ContentGenreCS_Mapping_p.xml.html, Erişim Tarihi: 06 Aralık 2010.

Yetişkin (Adult)

EBU Yayıncılık Formatları[507]

Terim Adı
Tescilli Programlar (Proprietary)
Planlanmış / Kurgusal Olmayan (Structured / Non- Fiction)
Temsil / Oyun / Kurgusal (Representation / Play / Fiction)
Çizgi Film / Animasyon / Kukla (Cartoon / Animation / Puppetry)
Show / Eğlence (Show / Entertainment)
Sanatsal Gösteri (Artistic Performance)
Etkileşimli (Interact.ve)
Diğer (Other)

Yayın akışında programların türlerine göre sınıflandırılmasında yapılış amaçlarına, formatına, içeriğine, hedef kitlesine veya yapım yerlerine göre değişik tasnifler yapmak mümkündür. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı tarafından 2003 yılında hazırlanan "Yayınlarda Program Türleri Kod, Tanım ve Sınıflandırmaları" başlıklı çalışmada program türleri;[508]

Haber

Spor Programları

Kültür Programları

Din ve Moral Programları

Eğitim Programları

Bilgilendiren/Eğlendiren Programlar

Gerçek İnsan Hayatlarından Yola Çıkılarak Oluşturulan Programlar

Dramatik Programlar

Müzik Programları

Eğlence Programları

Program Tanıtımları

Reklamlar

Diğer Tür Programlar olarak sınıflandırılmaktadır.

[507] http://www.ebu.ch/metadata/cs/web/ebu_EditorialFormatCodeCS_Mapping_p.xml.html, Erişim Tarihi: 06 Aralık 2010.

[508] http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=e5aa7295-701d-481b-9af5-c8dd8b60d1f2, Erişim Tarihi: 25 Ocak 2011.

Yayın denetleme ve koordinasyon kurulu başkanlığı tarafından hazırlanan 2010 yılı TRT Genel Yayın Planı'nda yer alan televizyon program türlerinin ayrımı aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.[509]

Eğitim Programları

Özel Dinleyici-Seyirci Kitlelerine Yönelik Programlar

- Çocuklara Yönelik Programlar
- Gençlere Yönelik Programlar
- Kadınlara Yönelik Programlar
- Ailelere Yönelik Programlar
- Yaşlı ve Emeklilere Yönelik Programlar
- Sosyal Bakımdan Korunması Gerekenlere Yönelik Programlar
- Çiftçi ve Köylülere Yönelik Programlar
- İş ve Meslek Kesimlerine Yönelik Programlar
- Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yaşayan Vatandaşlara Yönelik Programlar

Kültür Programlar

- Dil ve Edebiyat Programları
- Sanat Programları
- Dinî Programlar
- Tarih Programları
- Bilim ve Teknoloji Programları
- Ekonomi Programları
- Sağlık Programları
- Hukuk Programları
- Çevre Programları
- Halk Bilimi (Folklor) Programları

Drama Programları

Müzik Programları

[509] http://www.trt.net.tr/medya/dosya/2010/01/04/f1c39824-6a05-404f-8cd4-433e21e46d37.doc, Erişim Tarihi: 06 Aralık 2010.

Eğlence Programları

Spor Programları

Haberler

Özel Gün Ve Hafta Programları

TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu)	FCC (Federal İletişim Komisyonu)	BBC (İngiliz Yayın Kuruluşu)	EBU (Avrupa Yayın Birliği)
Haber Bülteni ve Haber Programları	Tarım Programları	Haber ve Kamusal Konular	Kamusal Konular
Spor Programları	Eğlence Programları	Magazin ve Belgeseller	Bilim ve İnsanlık
Eğitim-Kültür Programları	Haberler	Eğitim	Müzik. Drama, Güzel Sanatlar
Dramalar	Kamusal Programları	Sanat ve Müzik	Yaşam Felsefesi
Belgeseller	Din Programları	Çocuk Programları	Spor
Müzik Programları	Eğitim Programları	Dramalar	Boş Zaman ve Hobiler
Eğlence Programları	Spor Programları	Filmler	Eğlence, Folklor ve İnsan Odaklı Programları
Çocuk Programları	Diğer	Eğlence Programları	Karışık Konular
Yarışma Programları		Spor	Diğer
Reklam Programları		Din Programları	
		Program Tanıtımları	
		Reklamlar	

Kaynak: KARS, N. (2003). *Herkes İzlesin*. İstanbul: Derin Yayınları. s:27–28–29.

Berger belli başlı televizyon türlerini şöle sıralıyor: reklamlar, haberler, belgeseller, durum komedileri, pembe diziler, talk showlar, söyleşiler, bilimsel programlar, yarışmalar, spor programları, polisiyeler, bilim kurgular, nasıl-yapılır programları. Bu türleri, 1. aktüalite, 2. yarışmalar, 3. iknaya yönelik programlar ve 4. dramalar olarak adlandırdığı dört başlık altında topluyor.[510]

Sevilay Çelenk, ticari yayıncılığın başlamasıyla yayın kuşağındaki yerli televizyon programlarının içeriklerine göre tasnifini aşağıdaki gibi yapmaktadır;

[510] aktaran, İnal, Ayşe, "Televizyon, Tür ve Temsil", s.261.

- Yerli televizyon draması: diziler, seriyaller, komedi ve güldürü dizileri, durum komedileri.
- Show programları: Talk-Show'lar, Müzik-Eğlence programları, Yarışma programları, Televole grubu programları.
- 'Forum' programları: Haber-tartışma programları ve Haber-Dosyaları, Spor-Kritik'ler.
- 'Yaşam Öyküleri' programcılığı: Reality-Show'lar.[511]

Program yapanlar aynı zamanda kariyer merdiveni olarak işlev gören departmanlarda çalışırlar. Her bir türün kendi tarzı, kendi normları, kendi program yapma grameri, kendi tarihi ve kültürü vardır. Beceriler ve standartlar genellikle farklıdır. Bu sahaların herhangi birisinde çalışanlar diğerleri ile çok az temas halindedir. Departmanlar büyük ölçüde şöyle bölünür:[512]

- Tekli dramalar, diziler ve arkası yarınları içeren drama
- Belgesel, bilim, tüketici programları, iş programları, etnografik filmler, suç araştırmaları içeren gerçek
- Tiyatro, müzik, dans, sinema, görsel sanatlar, fotoğraf, edebiyat içeren sanat
- Panorama ve World in Action gibi dizileri içeren güncel olaylar ile ilgili ya da ilgisiz olabilen haberler ve Dispatches'da olduğu gibi belgesel tarzı güncel olaylar ve muhabirlerin yönettiği özel diziler
- •Komedi, oyun şovları, sitkomlar, popüler müzik, sohbet şovları, varyeteler ve taşlama içeren eğlence
- Drama, bilgi ve eğlence içeren çocuk programları
- İbadet konuları olduğu kadar, ahlak ve inanç konularını da içeren din
- Spor olaylarını olduğu kadar magazin ve haber programlarını da içeren spor
- Gençlik programları

[511] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.206–207.
[512] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.25-26.

- Okulların kullanımı için yapılan programlar ve BBC'nin Learning Zone'u gibi Açık Üniversite ile yapılan yetişkin eğitimini içeren eğitim
- Gündüz programları

BBC program türlerini ve formatlarını aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır.[513]

Türler	Formatlar
Çocuk Komedi Drama Eğlence Gerçek / Realite Eğitim Müzik Haber Din Ve Ahlak Spor Hava	Animasyon Düzeltmeler Bültenler Tartışma Ve Konuşma Belgedramalar Belgesel Filmler Oyunlar Ve Sınavlar Magazin Ve Eleştiriler Baştan Yaratmak Konserler Ve Etkinlikler Telefon Bağlantıları Okumalar Reality Yetenek Şovları

Televizyonun farklılığını 'ayrılık' olarak kuran dinamikler, kaçınılmaz biçimde içerik üzerinde de biçimsel bir baskı yaratır. Bu, televizyonun tür ve format olarak ayırt edilebilecek olan temel anlatısal yapılaşması aracılığıyla dışavurulur. Televizyonun metin olarak farklılığı, televizyonda tür ve format konusuyla çeşitli bakımlardan kesişen metinsel yaratıcılık üzerine düşünülmesi gerekir.[514]

Mehmet Mete, Televizyon Yayınlarının Türk Toplumu Üzerindeki Etkisi adlı çalışmasında program türlerinin ayrımını aşağıdaki gibi yapmaktadır.

- Eğitim Programları: Bu gruba örgün ve yaygın eğitim programları alt tür olarak girmektedir.
- Kültür Programları: Dil- edebiyat sanat programları, tarih programları, din ve ahlak programları, müzik ve müzik eğlence programları bu grubun alt türlerini oluşturmaktadır.
- Haber ve haber Programları

[513] http://www.bbc.co.uk/programmes, Erişim Tarihi: 08 Ocak 2010.
[514] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.92.

- Spor Programları
- Bilim ve teknoloji Programları
- Ekonomi Programları
- Reklamlar[515]

Format ve formül gibi kavramlar, genellikle popüler kültürün yinelemeci, kopyacı ürünleri için rahatça kullanılırken, örneğin sinema gibi yerleşik sanatlar arasında yerini aldığı öne sürülen alanlarda, bu küçümsenen deyimlerin yerine daha sık daha olarak tür kavramını kullanır.[516]

Format, programın yapısını ve biçimini, yapım yaklaşımını anlatan bir kavramdır. Örneksel bir yapısı vardır. Pek çok televizyon programı, uluslararası pazarda format olarak satılmakta, yapılan anlaşmalar çerçevesinde alıcı ülkelerin toplumsal ya da kültürel özelliklerine göre uyarlamalarına izin verilmektedir. Televizyon programcılığında format oluşturmak uzun ve yoğun araştırma gerektiren bir süreçtir. İzleyici gereksinim ve beklentilerini göz önüne almanın yanında, mesajın izleyici üzerinde yaratması istenen olası etkilerin de belirlenmesi ve sınanmasını gerektirir.[517]

Türler medya uygulamaları ile meydana gelmiş kültürel ürünlerdir ve sürekli değişime ve yeniden tanımlanmaya tabidirler. Türlerin ne olduğunu ve kültürel uygulamada nasıl işlediklerini daha iyi anlamak için onların çeşitli kültürel ortamlarda nasıl işlediklerini anlamamıza zemin oluşturacak tür teorisine ihtiyacımız vardır.[518]

Holmes, formatların işlevselliğini şöyle örneklendirmektedir; Maliyet konusu, seyirciden pay almak için rekabet eden daha çok kanal ve

---

[515] Mete, Mehmet, **Televizyon Yayınlarının Türk Toplumu Üzerindeki Etkisi**, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999, s.36-37.
[516] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.39.
[517] Kars, Neşe, **a.g.e.**, s.31.
[518] Mittell, Jason, **a.g.e.**, p.1.

dolduracak daha çok saat olduğundan mevcut televizyon dünyasında daha can alıcı hale gelmiştir. Bu açıdan, formatların kullanımı programcılığı izleyicilere taşıyan maliyet açısından etili bir yöntemi temsil eden açık bir ticari mantığa sahiptir. Formatın artan önemi ayrıca televizyon görünümünün riske karşı doğasını da yansıtır – rekabet karşısında başarısızlık olasılığını en aza indirme arzusu. Eğer bir format başka bir yerde "kanıtlanmışsa", bu başarısızlık olasılığını (tamamen ortadan kaldırmasa bile) en aza indirebilir görünür.[519]

Program türlerinin kendilerini üreten departmanlara sıkışıp kalması şart değildir. Dram-belgeseller hem gerçek, hem kurgu türlerinden kullanırlar. Sürekli yeni türler icat edilmektedir ve bazen orijinal departmanlarının sınırlarının ötesini kapsarlar.[520]

Televizyonda tür sınıflandırmasında çeşitli öğelerin ve tekniklerin kullanımına göre ayrışmaktadır. Toplumun sosyal ve kültürel yapısı televizyon program türlerinin sınıflandırmasında göz ardı edilmemelidir. Gerek kamusal gerekse tecimsel kanallar bilgilendirme ve eğlendirme işlevlerinin yanı sıra sahiplikleri ve ideolojik konumlandırmaları da program türlerinin sınıflandırılmasında etkili olmakta beraberinde içerik ve teknik olarak genel bir ayrıma varılmaktadır.

2.3.1.1. İçeriğine Göre Ayrımlaması

Televizyon programları içerik açısından sınıflandırmasında öncelikli olarak bu programların gerçekleştirmek istedikleri temel amaçlarının belirlenmesi gerekmektedir. Televizyon, bilgilendirmeden eğlendirmeye birden çok işlevi iç içe bulunmaktadır.

Türlerin, anlatının yapısal özellikleri dikkate alınarak adlandırılması ve sınıflanması girişimi, her ne kadar Aristoteles'e kadar uzansa da, edebiyat

[519] Holmes, Su, **a.g.e.**, p.19.
[520] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.26.

eleştirisinin akademide kurumsallaşması, konunun uzmanlarına sembolik üretimde ayrıcalıklı bir konum kazandırırken, sahip oldukları düşünülen kültürel sermaye ile iktidar ve toplum içindeki iktidar konumları güçlenmiştir.[521]

Haberler, arkası yarın, filmler ve reklamlar gibi küresel medya türleri ve dilbilimsel ve görsel tarzları sadece içerikleri yolu ile değil, aynı zamanda yapıları ve bize hitap etme şekilleri ile de değerlerin ve kimliklerin iletişimini kurarlar. Ve içerik genellikle yerelleştirilirken, medya form ve formatları milliyetleri ya da kültürel temelleri ne olursa olsun insanlara dünya çapında aşağı yukarı aynı şekilde hitap ederek küresel olma eğilimindedirler. Bundan dolayı sadece içeriğe değil, aynı zamanda küresel medya ve görsel ve sözlü tarzlarına yakından dikkat etmek daha da önemlidir.[522]

"Hedef kitle" açısından bakıldığında da televizyon programları ayrı grup içinde toplanabilir: Çocuklara yönelik programlar-Gençlere yönelik programlar-Ailelere yönelik programlar-Yaşlı ve emeklilere yönelik programlar-Sosyal bakımdan korunması gerekenlere yönelik programlar-İş ve meslek kesimine yönelik programlar-Özel izleyici kitlesine yönelik programlar.[523]

Dramlar gerilim, psikolojik dramlar, komedi dramları, polisiyeler ve diğerleri gibi farklı türler için farklı kural gruplarına atıfta bulunur. Her bir tür sunum formlarını meşrulaştıran belirli izleyici beklentilerini destekler. Mesela, bilim kurgu biyolojik dünyanın doğal kurallarına sadık kalmak zorunda değilken, şayet sebep ve sonuç sıralamasında dikkatli mantık takip edilmezse bir mahkeme dramı mahvolur.[524]

---

[521] İnal, Ayşe, "Anlatı Yapıları ve Televizyonun Anlatısal Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010, s.26.
[522] Machin, David, Theo van Leeuwen, **a.g.e.**, p.105.
[523] Mete, Mehmet, **a.g.e.**, s.90.
[524] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.26.

Televizyonun kurmacaya dayalı ve sözde gerçek olaylara dayalı program türlerinde anlatılan öyküler ve anlatılar da mitseldir. Televizüel anlatımda hem egemen, hem de karşıt-mitler aynı zamanda ancak farklı düzeylerde ve düzlemlerde var olmaktadır. Sözgelimi televizyonun gerçeğe dayalı program türlerinin egemen mitleri; dizi ve seriyal gibi televizyon programlarınınsa, genellikle karşı-mitleri ürettiği söylenebilir.[525]

Marshall ve Werndly program türlerinin tanımlamasına yönelik şunları aktarmaktadır; sanat programları klasik müzik konserleri, tiyatro yapımları, baleler ya da operalar gibi ağır ya da ciddi tonda yayınlara eğimlidir. Belgeseller belirli konular, kişiler ya da durumlar ile ilgili bilgi verici olması için araştırılmış ve yapılmış gerçeğe dayalı, genellikle kısa filmlerdir. Haber bültenleri günlük ulusal ve uluslar arası olayların gerçeğe dayalı özetlerini veren bir dizi parçadan oluşur; parlamento, yabancı çatışmalar, doğal afetler ya da iyi tanınan insanlar ile ilgili kişisel hikayeleri içerebilirler. Güncel olaylar programları genellikle haber bültenleri ile benzer politik ve sosyal içeriğe sahiptirler ama genellikle daha az parçaya ayrılmışlardır ve daha geniş konuları daha derinlemesine araştırırlar ve olaylar ile ilgili farklı fikir ve yorumlara yer verirler.[526]

Bonner, televizyon programlarının ayrımlanmasını; programların haber ve güncel olaylar, drama dizileri, sitcomlar ve arkası yarınlar, belgesel ve spor programlarına geniş bir şekilde "sağduyu"ya göre bölünmeleri pek çok türü tanımlanabilir ama gruplanmamış olarak bırakmaktadır – artık yaygın biçimde, bilgi-eğlence olarak görülen oyun ve yarışmalar, çeşitli tavsiye programları (yemek, ev yenileme, sağlık), bilim ve teknoloji, talk showlar, sohbet showları ve bunlar ile alakalı daha karışık kahvaltı showları, sabah programları ve gece showları[527] şeklinde yapmaktadır.

---

[525] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.89.
[526] Marshall, Jill, Angela Werndly, **a.g.e.**, p.45.
[527] Bonner, Frances, **Ordinary Television**, London, SAGE Publications, 2003, p.8.

Televizyon programcılığının kitle iletişim araçlarına nazaran değişen ve gelişen yapısı nedeniyle sınıflandırma önem arz etmektedir. Televizyonun kendisine ait format ve türler üretebilmesi bazı olanaklardan ve sınırlamalardan kaynaklanır;[528]

1. Televizyon izleyicisi, sinema izleyicisinden farklı olarak küçük bir ekran karşısındadır ve televizyonu çoğunlukla kendine ait "özel/mahrem" bir ortamda deneyimler. Bu teknik özellik, televizyondaki insanlarla izleyiciler arasında daha yakın, daha içten bir ilişkinin kurulmasına olanak verir.
2. Televizyon ekranındaki karakterler ve olaylar ile izleyiciler arasında, gerek aracın fiziksel özelliklerinden, gerekse izleme deneyiminin mekânından kaynaklanan "yakınlık" duygusu, yine televizyon özelliği olan "süreklilik" ya da "zamana yayılma" olanağı ile daha güçlenir.
3. Televizyon izleyicisi tiyatro ve sinemada olduğu gibi, gösteriyi izleme mekânını zorunluluklarıyla kısıtlı değildir. İzleyicinin bu özgürlüğü, televizyon yapımcıları için televizyon izleme ediminin disiplinsizliğini, izleyicinin dikkatinin kolayca dağılabilir olmasını, üstelik dağılan dikkatin yeniden ele geçirilmesinin zorluğunu dile getiren bir özelliktir.
4. Televizyondaki tek tek programlar sürekli ve genel bir televizyon yayını içinde yer alır. Dolayısıyla her program ya da tür bağımsız bir yapıya sahip olduğu kadar, bir bütünün da parçasıdır. Televizyon yayınının bütününü belirleyen program stratejileri tek tek program türlerinin yapılarını da etkiler.

Sürekli anlatıdan kaçınan yegâne televizyon formatları kendi alternatif kurallarına göre oldukça yapılandırılmış olanlardır: oyun şovları, egzersiz şovları, müzikal performanslar, haber konferansları, spor yarışmaları. Gene de bu durumlarda bile anlatı içeri sızabilir: futbol maçları, örneğin, spor

[528] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.49-50.

spikerleri tarafından anlatılan bir takımın zaferi ve diğerinin yenilgisinin hikayeleri olarak görülebilir.[529]

Televizyon programlarının tür ayrımlamasında iletilmek istenen mesaj ile hedef kitleye ulaşma amacı yayın politikalarında etkili olmaktadır. Günlük yayın akışı içerisinde spordan kadına, haberden dramaya bir çok farklı program içeriği ile karşılaşılmaktadır. Gerek yayın kuruluşlarının sosyo-ekonomik yapısı gerekse tecimsel yayıncılığın getirisi olan izlenme kaygısı program türlerinin içerik planlamasında etkili olmaktadır.

2.3.1.2.Tekniğine Göre Ayrımlaması

Türler yaratılır, doğmazlar. Tutarlılık yapı işleminde sağlanır ve bir tür nihayetinde dünyada deneysel olarak varolan bir şeyden ziyade soyut bir fikirdir.[530]

Televizyon, kendinden önce gelen kültür biçimlerinden ve anlatım ortamlarından büyük ölçüde yararlanmıştır. Genellikle, bu türlerin bir birleşimi olarak kabul edilir. Gazete, toplantı, sinema, stadyum, ilan sütunları, v.b. pek çok biçim bu yeni teknolojiye uygulanırken çeşitli değişikliklere uğramış ve gelişmişlerdir. Haber programları, açık oturum ve tartışma programları, film, drama programları, müzik, eğlence, spor, reklam programları ve benzeri, hep önceden var olan fakat yeni teknolojiye uygulanırken değişen ve gelişen türlerdendir. Bunun dışında, kendi teknolojisi içinde televizyon da kendine özgü kimi biçimleri yaratmaktadır.[531]

Günlük televizyon akışının bir parçası olan üç program türü arasında geniş bir ayırım yapabiliriz. Bu türler yukarıda tartışılan “türler”den farklı bir sınıflandırma olan yapım uygulanabilirliklerine dayanırlar.[532]

---

[529] Allen, Robert C., **Channels of Discourse, Reassembled**, Second Edition, London, Routledge, 1992, p.53.
[530] a.g.e., p.108.
[531] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.72-73.
[532] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.40.

• Canlı programlar
• Filme alınmış programlar
• Bölümlü programlar

Televizyonun görüntü ve sesi aynı anda iletmeyi elveren bir araç olması, bütün bu faaliyetlerin çok daha geniş izler kitleye ulaştırılabilmesini mümkün kılmıştır. Nitekim televizyon ilk günlerinde, ekranın en sık olarak dünyadaki önemli olayları naklen aktarmada kullanıldığı bilinmektedir. Bu dönem televizyon yayıncılığında, önemli olayların naklen ekrana getirilmesinin yanı sıra tiyatro sahnelerinde oynanmakta olan oyunlar, varyeteler, müzikaller bu yeni aracın olanak ve sınırlarına uyarlanma çabası gösterilmeksizin, oldukları gibi yayınlanmaktaydı. Televizyon ekranı bu dönemde "dünyaya açılan saydam bir pencere"dir. Kendine özgü bir televizyon biçiminden, üslubundan söz etmek, ancak bu saydam camın matlaştırılmasıyla mümkün olacaktır.[533]

Yayın amacı, program içeriğine ve hedef kitleye verilmek istenen mesaja bağlı olarak farklılaşmaktadır. Televizyon programlarının üretilme aşamasında tercih edilen teknik alt yapı, etkinlik ve izleyicinin televizyon karşısında tutulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ses ve görüntü ilişkisi yayın planlamasına bağlı olarak tek tek değil dengeli bir yapı oluşturmaktadır. Görüntü ağırlıklı bir kitle iletişim aracı olan televizyon, sesin destekleyici katkısı ile çizgi filmlerden yarışma programlarına, eğlence programlarından müzik programlarına birçok türü aktarmaktadır.

2.4. Televizyonda Program Türleri

Belirlenen bir konuyu işlerken kullanılan araçlar, teknik öğelerin kullanılışı, olayların ele alınış biçimine göre ortak yönleri seçilerek yapılan ayrımlamalar televizyon program türlerinin ortaya çıkarmaktadır. Televizyon program türleri ulusal ya da uluslararası çalışmalarda benzer kriterlere sahip

[533] Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, s.35.

sınıflandırmalar yapılabilinmektedir. Televizyon programları ortaya koyanların kültürlerini yansıtmaktadır. Program türlerinde özelde bireyin genelde toplumun ele alınışı izleyicinin ekran başında tutulmasında önemli bir faktördür.

2.4.1. Haber Programları

Haber programları, haber vermenin yanında programlar olmasının yanı sıra kamuoyunun oluşturulmasına da hizmet etmektedir. Haberler, günlük olarak yayınlanırken haber programları, genellikle haftalık, on beş günlük, aylık periyodlarla yayınlanmaktadırlar.[534]

Haber bültenlerini ve haber konularının daha ayrıntılı olarak ele alındığı programları kapsamaktadır. İzleyici kitlesi en geniş program türüdür. Güncel olayları sürekli izlemeyi gerektirdiğinden çok yüksek bir çalışma temposu vardır.[535]

İzleyici merkezli haberlerde izleyicinin bilgilenmesi, bilinçlenmesi, uyarılması ve bu arada eğlendirilmesi söz konusu iken; yayıncı merkezli haberde çeşitli görsel-işitsel tekniklerle izleyici oyalanarak, eğlendirerek, çoğunlukla izleyici için fazla önemi olmayan haberler dayatılır.[536]

Verilmek istenen iletinin etkisini artıran bir ya da iki sesle kullanıldığı programlardır. Bir anlamda, anlatımda yoğun olarak kullanılan müzik ve efektler çok özel durumlarda başvurulan öğelerdir. Bu tür yayınlar, bir anlamda bilgilendirici, eğitici nitelikteki haber programlarından oluşmaktadırlar. Bir kitle iletişim aracı olan televizyonun temel işlevlerinden biri haber vermek, toplumu aydınlatmaktır.

Haber programlarının, haberlere göre daha çok bir hikaye formuna yakın oldukları, daha çok dramatik unsurlar kullandıkları, konuları daha

[534] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.60.
[535] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.149.
[536] Tekinalp, Şermin, **Camera Obscura'dan Synopticon'a Radyo ve Televizyon**, İstanbul, Der Yayınları, 2003, s.320.

detaylı olarak ele aldıklarından gerekli bilgilendirmeyi çok daha kolay yapabilir; ve olayların neden sonuç ilişkisinin daha iyi açıklama olanağına sahip oldukları söylenebilir. Bu farklılıkların izleyiciye nasıl ulaştığı, onları nasıl etkilediği ya da toplumda olan biteni aktarmada hangisinin daha anlamlı ve etkili olduğu, aslında tartışmalara verimli malzeme oluşturabilir.[537]

Casey ve Casey'e göre tam olarak televizyon haberleri tarafından inşa edilen şeylerin etrafında anahtar bir tartışma dönmüştür. Haber yapımcıları ve muhabirlerin politik ve yasal kısıtlamalar dahilinde televizyon haberlerinin izleyicilere gerçeği ve gerçekten "dünyaya açılan bir pencere" sağladığını tartışma eğilimleri vardır.[538]

Televizyonda yer alan haber-tartışma programlarının değerlendirilmesi sonucuna bağlı olarak sıralanan ve iletişim sürecindeki geribildirim aşaması ile ilişkilendirilen noktalar, programların akışı ve izleyenin algılayabilmesi açısından da yararlı olacaktır. İzleyicinin izlediklerinden faydalanmasının yanında öncelikle katılımcıların katıldıkları programdan elde edecekleri doğru iletişime yönelik faydalar yukarıda değinilen maddelerde işaret edilmeye çalışılmıştır. Tespit edilmiş sonuç önerilerinin programlardaki tartışmaları yönlendiren sunucu-yöneten tarafından öncelikle algılanması ve beraberinde katılımcılara aktarması televizyon haber-tartışma programlarının da yerleşik biçimine ve işleyişine de katkıda bulunacaktır.[539]

Her televizyon kanalının yayınlarında program planlanmasının yanı sıra televizyon kanalının temel prensiplerinin yayın formatına bağlı olarak uzun ve kısa süreli haber bültenleri kullanılmaktadır. Özel televizyon kanalları yayın içeriklerinde habere daha fazla ağırlık veren hatta sadece haber yayını yapan tematik televizyonlar da bulunmaktadır.

---

[537] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.60.
[538] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **a.g.e.**, p.187.
[539] Orhon, Nezih, "Televizyon Haber-Tartışma Programları Ve Geribildirimin Katılımcılar Tarafından Uygulanma Biçimleri", **Kurgu Dergisi**, Sayı:20, 2003, s.153.

Haber programları, güncel haberlere dayanan, aktüel, siyasi, sosyal ve kültürel içerikte, dinamik bir yapı içeren programlardır. Bu programlar, ülkedeki ve dünyadaki gelişen olayları görüntülü belgeleriyle ve bunların yorumlarını kısa sürede izleyiciye aktarmasıyla, toplumu bilgilendirici, aydınlatıcı, uyarıcı ve siyasal gelişmeleri etkileyici bir rol üstlenirler.[540]

Haber programları haber hikayesi olacak bilgiler için farklı kaynakların çeşitliliğine bakar. Şunları içerirler:[541]

- Press Association ve uluslararası haber ajansları yanında temel haber ögeleri toplayan ve dağıtan yerel haber ajansları gibi haber ajansları
- Dünya çapında kendilerine az miktarda ücret ödenen muhabir yardımcıları ya da serbest çalışan muhabirler
- Programın büyük İngiliz kentlerinde ve deniz aşırı ülkelerde yerleşmiş kendi muhabirleri
- Diğer haber medyaları, basın, radyo, diğer televizyon yayınları. Kapsamlı bir güncel olaylar programının bir haber ögesini yükseltebileceği araştırmalar
- Halkla ilişkiler kaynakları
- İnternet ve organizasyonlara olduğu kadar bireylere de verdiği geniş erişim

Haberin rengi, tonu, biçimi ve yorumu haberi yayına hazırlayan kurumun ve kişilerin ideolojik ve politik görüşüne, haberi toplayan kişinin ideolojik, politik, kültürel ve hatta ekonomik durumuna göre değişebilir.

Haber ve haber yorumları, güncel olaylar, ihtilaflı konular ve politika içeren programlar içeriklerinden ötürü önemlidirler ve ayrıca bir ülkenin yayın ile ilgili tutumunun kusursuz bir belirtisidir. Eğer herhangi bir programın

[540] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.189.
[541] Holland, Patricia, **a.g.e.**, 2000, p.175.

hükümet kontrolünde olması söz konusu ise, bunlar ilkleri arasında olacaktır.[542]

Haber programlarının içerikleri oluşturulurken özenli araştırma yapmak gerekmektedir. İçeriğe yönelik belirlenen konuklardan doğrudan alınacak bilgiler, konu ile ilgili kaynaklardan toplanacak veriler, tanıklıkların görüşleri, konu ile ilgili uzmanların yaptığı demeçler, yazılan makaleler ve bununla ilgili belgeler programcıya yardımcı konumunda olmaktadırlar.

Haber programlarının, öykü biçimine haberlerden daha yakın oldukları ve dramatik öğelere daha çok başvurdukları söylenebilir. Haber programları, ele aldıkları konuları ayrıntılı olarak işledikleri için, haberlere göre daha çok bilgi aktarabilmekte ve olaylar arasındaki neden sonuç ilişkilerini daha iyi açıklayabilmekte ya da bu olanağa sahiplerdir.[543]

Cereci, haber programlarının özelliklerini şöyle sıralamaktadır;[544]

1. Konuşma biçiminde sunulurlar.
2. Genellikle canlı olarak yayınlanırlar.
3. Başa dönme, konuyu tekrar etme olanağı yoktur.
4. Pek çok konu sınırlı bir süreye sığdırılır.
5. Televizyonun, üzerinde özenle çalışılması gereken, en ciddi program türüdür.
6. Çok hızlı bir çalışma temposu gerektirirler.
7. En fazla sorumluluk ve dikkat gerektiren türdür.
8. Tarafsız olmak zorunluluğu vardır.
9. Televizyon kuruluşunun kişiliğini, saygınlığını yansıtırlar.
10. Diğer türlere oranla inandırıcılıkları daha fazladır.

[542] Paulu, Burton, **Television and Radio in the United Kingdom**, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1981, p.189.
[543] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.80.
[544] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.150.

Haber programlarında ekrana yansıyanlar gerçekten olmuş, yaşanmış gerçeğin içinden alınmış da olsalar, bu görüntülerin taşıdığı gerçeklik "yeniden üretilmiş/kurulmuş" bir gerçekliktir.[545]

Televizyon prototiplerindeki, günlük yayın sürelerinin önemli bölümü haber bültenlerine ve haber programlarına ayrıldığı görülmektedir. Bu davranışın televizyon izleyicilerinin ülkede ve dünyada gelişen olaylar konusunda sürekli, çabuk ve yeterli haber alabilme isteği yatmaktadır.[546]

Günümüzde eğlenceye verilen değer çoğu televizyon kuruluşlarında haber ikinci plana düşürmektedir. Kısa haber bültenleri ile haber alma gereksinimini karşılamaktadır. Haber tercihinde televizyonun, ulusal veya yerel bir yayın yapıp yapmadığı ve temel yayın politikası önemli olmaktadır.

Sedat Cereci, haber programlarının tercih edilmesini; televizyon izleyicisinin büyük bir çoğunluğunun en fazla izlediği program türü haber ve haber programları olarak belirlenmiştir. Bu da, izleyicinin kendisini sürekli sosyal alanın içinde hissetme kaygısı, sosyaliteden soyutlanmama, diğer insanların faaliyetlerinden, duygularından, düşüncelerinden uzak hissetmeme eğilimi olarak ortaya çıkmaktadır.[547]

Televizyonun kurumsal kimliğinin bir parçası ve yansıtıcısı olduğu gözlemlenen ana haber bültenlerinin, özellikle hedef kitlenin televizyon karşısında olduğu prime-time'larda yayınlanması ve bu alanda kanallar arasında çok açık biçimde rekabet yaşanıyor olması, haber program türünün bu süreçteki önemini pekiştiren örnekler arasındadır.[548]

Radyo ve televizyon kitle iletişim araçlarım olarak ortaya çıkmadan önce yazılı basının önemli bir dalı olan gazetecilik de kendi içinde çeşitli

[545] Künüçen, Şükrü, **a.g.e.**, s.59.
[546] Mete, Mehmet, **a.g.e.**, s.60.
[547] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.102.
[548] Ergül, Hakan, **a.g.e.**, s.47.

aşamalardan geçerek belirli bir gelişim çizgisine ulaşmıştı. Radyoculuğun ilk günlerinde haber toplama işi tümüyle gazete haber ajanslarına bağlı durumdaydı. Haber programlarının sunuluşu da ajanslardan sağlanan bu bültenlerin yayınlanmasından öte bir şey değildi. Bu haberlerin gerçek ve tarafsız olduğu kabul edilirdi. Fakat bu geçeklik ve tarafsızlık, hiç kuşkusuz, haberlerin sağladığı bu ajanslarda bağımlı idi.[549]

Haber programı hazırlamak bir ekip çalışmasını gerektirir. Ekipteki tüm elamanların güncel olayları izlemelerini, başarılı sosyal ilişkiler kurmalarını, hızlı olmalarını gerektirmektedir. Kısa zaman zarfında olayla ilgili tüm ayrıntıları incelemek ve çeşitli iddiaları destekleyecek kanıtları ortaya koymak gerekmektedir. Haber programı, günlük olayların derinliğine, yerinde yapılmış mülakatlar, röportajlar, yorumlarla birlikte sunulan bir televizyon programıdır.[550]

Haber programcılığında; konu seçimi, araştırma, sunuş yöntemi ve yeri, yapım toplantısı, yapım giderleri, senaryo, konuklar ve oyuncular, teknik imkânlar, grafik malzemesi, setler, kameralar, ses düzeni, aydınlatma düzeni, aydınlatma, seyirci ve zaman unsurları ciddi olarak ele alınmalı ve iyi değerlendirilmelidir.[551]

Haber programına müzik konmasının nedeni, tiyatro oyununa ve sinema filmine müzik konmasıyla aynıdır: Eğlenceye uygun bir ruh hali yaratıp leikmotif sunmak. Eğer müzik olmasaydı –flaş bir haberle kesilen herhangi bir televizyon programında olduğu gibi– izleyiciler hakikaten dehşet verici, belki yaşamlarının bile değişmesini gerektiren bir haber dinlemeyi beklerlerdi. Ama programın çerçevesi müzikle çizildiği sürece, izleyici ciddi biçimde dehşete düşülecek bir şey olmadığını, aslında aktarılan haberlerin

[549] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.213.
[550] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.83.
[551] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.190.

gerçeklikle ilgisinin bir oyundaki sahnelerden farksız olduğuna inanma konusunda gönlü rahat olur.[552]

Ülke gündemini aniden işgal edebilecek olaylara da her zaman hazırlıklı olunması önemlidir. Muhabirler belirlenmiş bölgelerden sorumludurlar ve o bölgedeki her türlü haber kaynağını kullanarak haber'e ulaşmaktadırlar. Haber bültenleri dışında haber gündeminden seçilen, kamuoyunda yankı uyandıran önemli konuları günlük, haftalık, aylık ya da belirli zaman dilimlerinde ayrıntısıyla sunan programlara haber programları denir.

Haber-tartışma programlarında katılımcılarla geribildirimin verilişi:[553]

- Haber-tartışma programlarında özellikle tartışılan konunun anlaşılabilmesi, görüşlerin düzenli dolaşabilmesinin geribildirimin her seferinde birçok kişiye değil, bir kişiye verilmesiyle işleyebileceğini hatırlamak gerekir.
- Geribildirimin belirli düşünceye veya duruma bağlı olması gerektiği unutulmamalıdır.
- Geribildirimin programda yer alan konular ve görüşler üzerinde olması gerektiğini unutmamak gerekir.
- Geribildirimin özellikle görüşe yönelik olduğunu; kişinin kendisine yöneltilmediği bilinmelidir.
- Geribildirimin katılımcılara katkı sağladığı hatırlanmalıdır.
- Geribildirimin özellikle haber-tartışma programlarında alternatifler sunmaya yönelik kullanılabileceğini görmek gerekir.
- Geribildirimin bir başka önemli noktası ise anlatılan, tartışılan konuların işitilip, anlaşılıp anlaşılmadığını tespit etmeye yaramasıdır.
- Programlara katılan kişilerin görüşlerini aktardığı temelinden hareketle, katılımcı tarafından iletilen geribildirimin yine aynı kişiye ait olduğunu, o kişiden gelen özel bir geribildirim olduğunu bilmek gerektir.

[552] Postman, Neil, **a.g.e.**, s.117.
[553] Orhon, Nezih, **a.g.e.**, s.151-152.

- Geribildirimin olumsuz, yıkıcı olmaktan çok özellikle olumlu yanlarla başlanarak kurulması, beğenilen noktaların işaret edilmesiyle aktarılması esas olmalıdır.

Haber programlarının yapısal görevi, önce olayların gelişimini haber bültenlerinde olduğu gibi kısaca ortaya koymak, sonra ayrıntılara giderek farklı bakış açılarından yaklaşmak ve son olarak da olay hakkında ilgili çevrelerin görüşlerini ve hatta uluslararası tepkileri yansıtmaktadır. Bazen de bu durumun tersi olur, haber programları bir sosyal olayın üzerine giderek kendileri haber yaratırlar ve ertesi günkü haber bültenlerinde ve gazetelerde yer alırlar.

Robert McNeil'ın haber programları ile ilgili görüşleri; bir haber programını denetlemenin koşulları, en iyi haberin bir lokmalık olması, karmaşıklıktan muhakkak kaçınılması, nüansların atlanması, tek tek özelliklerin sıralanmasının basit mesaj iletmeyi zorlaştırması, düşüncenin yerini görsel uyarıcılığın alması, doğru sözlülüğün bir anakronizm olmasıdır.[554]

Televizyonların haber programlarını önemsemesinde toplumsal talep kadar haberleri bir baskı ve yönlendirme aracı olarak görme eğilimlerinin de etkili olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, görüntüsel anlatımın etkileri, haberlerin televizyonda sunuluşundaki sergileme ve önceliklerindeki kontrol ögeleriyle birleştiğinde, televizyon haberlerinin gazete haberciliğine kıyasla daha büyük etkinlik taşıdığını söyleyebiliriz. Diğer yandan, yazılı haberciliğin taşıdığı üstünlükler de ortadadır: Okuyucu, okumak istediği yer ve zaman seçebilir; haberlerin

[554] aktaran, Postman, Neil, **a.g.e.**, s.120.

toplanması, yeniden okunması, kontrol edilmesi ve daha da ayrıntılı olarak incelenebilmesi, gibi olanaklar da vardır.[555]

Haber programlarının anlatımında ağırlıklı olarak kullanıldığı müzik ve grafiklere ele alınan olay ya da konulara göre başvurulan programlardır. Bir kitle iletişim aracı olan televizyonun temel işlevlerinden biri haber vermek, toplumu aydınlatmaktır. Her televizyon kanalının uzun ve kısa süreli haber bültenleri yayınlanmaktadır. İzleyici beklentilerinin artması beraberinde haber'in tüm dallarını içinde barındıran tematik kanalların yayına başlamasına neden olmuştur. Bu tür yayınlarda haber bültenlerinden daha kapsamlı, bir anlamda açıklayıcı, eğitici nitelikteki haber programlarına da yer verilmektedir. Konunun uzmanlarından alınacak bilgiler, konu ile ilgili kaynaklardan toplanacak veriler, olaya tanık olmuş kişilerin görüşleri, konu ile ilgili uzmanların yaptığı açıklamalar, yazdıkları makaleler ve bununla ilgili bilgi ve belgeler program yapımcısına ışık tutar.

2.4.2. Eğitim Programları

Eğitim programları iletişimin bilgi verme fonksiyonu ile bağlantılı bir yayın oluşturmaktır. Toplumların doğal haklarından haber, kalkınmakta olan ve gelişmemiş ülkelerdeki önemi diğer kitle haberleşme araçlarına göre çok daha fazladır.

Konferans, ders, gösteri ve deney gibi, daha önce var olan eğitim yöntemleri televizyonda da değişik görünümlerde benimsemiş, TV aracılığıyla son derece değerli konferansçıların ve öğretmenlerin büyük izleyici kitlelerine ulaşması mümkün olmuştur. Ayrıca, çeşitli konulardaki güç ve karmaşık deneylerin görüntüsel sunuluşunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir.[556]

[555] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.216.
[556] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.239.

Eğitim programlarında amaç, bilgi vermek, uyarmak, yorumlamak, eğitmek ve inandırmaktır. Eğitim programlarını izleyenlerin belirli bir amacı vardır. Öncelikle izleyiciler, kişisel veya mesleki çıkarları ya da iş hayatındaki statülerini geliştirmek ve yeni bilgi ve beceri kazanmak için bu tür programları tercih etmektedir.

İzleyiciler eğitim programlarını ancak önem verdikleri ya da ilgi duydukları bir konuyu ele alıyorsa izleyeceklerdir. Ancak herhangi bir konuyu ele alan bir eğitim programını ilgi çekici hale getirmenin çeşitli yolları vardır. Bu yolların en önde geleni programı izleyici için çok cazip gelecek unsurlarla kurmaktır. Abartılı bir örnek verilecek olursa, çok ünlü bir sinema oyuncusunun sunucu olarak kullanıldığı bir eğitim programı, programın konusuyla hiç ilgilenmeyen bir izleyici bile ekran başına çekecek bir cazibe unsuruna sahip olacaktır.[557]

Televizyonun temel işlevlerinden birini oluşturan eğitim kapsamından, izleyici bir konuda doğrudan doğruya eğitmeyi amaçlayan türdür.

Özellikleri:

1. Haber, kültür, aktüel gibi programlardan farklı olarak yalnızca bilgi vermeyi değil, izleyiciyi bir konuda doğrudan eğitmek amacını taşırlar.
2. Toplumsal, politik, ekonomik ve eğitsel sorunların çözümünde önemli rol oynarlar; sorunları sergiler, çözümler için yol gösterirler.
3. Eğitim programlarının, izleyicide davranış değişikliğine yol açması için hazırlandığı somut biçimde göze çarpar.
4. Program konusu mutlaka konunun uzmanlarını gerektirir.
5. Yapımın, amacına ulaşıp ulaşamadığını denetlemek için geri besleme sinyallerinin alınması gerekir.[558]

[557] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.153.
[558] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.156.

Eğitim programları, haber programları gibi televizyonun tek bir temel amacının, eğitim amacını yerine getirmektedir. Eğitim programlarının içeriğinde eğlence öğelerine de rastlanmaktadır. Böylece izleyicinin ilgi düzeyinin yüksek tutulması sağlamaktadır.

Bu tür programlar, toplumun eğitilmesine, kültür düzeyinin yükseltilmesine, biçimlendirilip şuurlandırılmasına yönelik olarak hazırlanılar. Ciddi ve teferruatlı bir araştırmayla, yapımcı ve sunucuyla birlikte konunun ihtisas sahipleriyle de istişareli, danışıklı hatta ortaklaşa bir çalışma yürütülür.[559]

Genel izleyici kitlesini hedefleyen televizyon kanalları için, eğitici yayınlara ağırlık vermek ticari açıdan bir risk olarak değerlendirilmektedir. Bunun nedeni ise, eğitsel amaçlı yayınların reytinglerinin eğlence programlarına oranla daha düşük olmasıdır. Buna karşılık, ciddi anlamda eğitsel programlara yatırım yapan televizyon kuruluşlarının kısa vadede olumlu sonuç alacaklarını ileri sürenler vardır. Burada önemli olan, eğitsel program denildiğinde hemen ilk akla gelenin didaktik olması ve eğlendirici tekniklerin göz ardı edilmesidir.[560]

Eğitim programları planlanırken ilk yapılacak iş, programın hangi amaca hizmet edeceğinin ve bu hizmeti gerçekleştirmek için neler yapılması gerektiğinin belirlenmesidir. Bir ülkenin sosyo-ekonomik koşulları televizyon ile yapılacak eğitimin içeriğini de belirler. Herhangi bir konuyu ele alan eğitim programını çekici hale getirmek önem arz etmektedir.

Televizyonda eğitimin iki yönlü olduğuna değinmiştik: Doğrudan eğitim programları ve diğer programların içeriğindeki dolaylı eğitim. ABD'deki okul programları ve İngiltere'deki "Open Univercity" gibi deneyler, televizyonun doğrudan eğitim konusundaki olanaklarına güçlü birer örnek olarak anılabilir.

---

[559] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.188.
[560] Çaplı, Bülent, **a.g.e.**, s.140.

Anlaşılmayan noktalarda soru yöneltebilme ve öğrencilerin etken biçimde katılımları gibi teknik nedenlerden kaynaklanan sınırlamalar olmasına karşın televizyonun doğrudan eğitimdeki yeri giderek gelişmektedir.[561]

Eğitimsel televizyon BBC'nin Learning Zone, belgesel ve yaşam tarzı programları gibi okul öncesi çocuk programlarından okullar, kolejler ve üniversiteler için tasarlanmış yayın malzemelerine kadar geniş bir program yelpazesini kapsar.[562]

Raymond Williams'a göre televizyon erişimi ve geniş faaliyet alanıyla mümkün kıldığı bu tür uygulamalar, biçimsel eğitimin kendisindeki en cesaretlendirici metodların bazılarıyla doğrudan ilişkilendirilir, yani bir süreç "hakkında" düşündürmek yerine, onu bizzat yaşayıp deneyim sahibi olmaya uğraşmak. Bu yöntemleri diğer eğitim türlerinin yerini almaz, ancak onlara eklenir ve bazı durumlarda onları açıkça yenileştirici bir tarzda niteliksel olarak değiştirir.[563]

Eğitim programlarında amaç, televizyonun bilgi verme işleviyle ilintili bir yayın türü oluşturmaktır. Günümüzde haber alma, insanların en doğal hakkı olmakla birlikte yasal destek ile korunmaktadır. Televizyonun haber işlevi kalkınmakta olan ve gelişmemiş ülkelerdeki kitle haberleşme araçlarına göre daha fazla öneme sahiptir. Eğitim programlarını izleyenlerin belirli bir amaç doğrultusunda yaşıtlarının saygısını kazanmak, kişisel veya mesleki çıkarları ya da iş hayatındaki statülerini geliştirmek ve yeni bilgi ve beceri kazanmak için bu tür programları tercih etmektedir. Kişinin gelişimine yardımcı olmakla beraber kamusal ya da ticari eğitim kurumları ile gerçekleştirilen ortaklıklar eğitimi mekansal ve zamansal kısıtlamalardan çıkarmaktadır. Eğitim programlarında misyonu içerisinde bilgi vermek, uyarmak, eğitmek ve inandırmak yer almaktadır.

---

[561] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.240.
[562] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **a.g.e.**, p.91-92.
[563] Williams, Raymond, **a.g.e.**, s.61.

2.4.3. Kültür Programları

Toplumda var olan kültürel değer ve varlıkları konu alan, güncel kültürel olayları aktaran programlardır. Programların haber veya eğlendirme işlevinin dışında kültürel ihtiyaçlara bir karşılık olmaktadır.

Televizyon yayınlarındaki eğitim işlevini gerçekleştirmek üzere televizyon yayınları arasında, eğitim ve kültür amaçlı programlara yer verilir. Ancak ticari amaçlı televizyon kanallarında bu tür yayınlar ekonomik kaygıları barındırır. Edebiyat, tarih, çevre, resim, heykel, müzik, sinema, tiyatro, dans gibi konular bazen belgesel film tarzında bazen ise televizyon stüdyosunda kültür programlarının malzemesini oluşturmaktadır.

Çok geniş bir alanı kapsayan kültür çerçevesindeki konuların ele alındığı, kültüre yapıcı katkılarda bulunmaya çalışan türdür.

Özellikleri:

1. Kültürün, geçmiş kuşaklarda gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlarlar.
2. Ciddi ve ayrıntılı bir araştırma aşaması gerektirirler.
3. Kullanılacak malzeme sınırsızdır.
4. Yapım sırasında, gerçek kültürle yapay kültür ürünlerinin ayırt edilerek değerlendirilmesi gerekmektedir.
5. Toplumsal birliğin ve uzlaşmanın sağlanması açısından önemli bir türdür.[564]

Televizyon, eğitim içerikli programlarının yanı sıra toplumun bilgi seviyesini yükseltmek için kültür içerikli programlara da yer verir. Değişen ve gelişen toplumda teknolojide hızla ilerlemekte ve insanlar bu gelişime ayak uydurmak zorunda kalmaktadırlar.

[564] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.155.

Kültür programlarının amacı, kültürel değerleri aktarmak[565], tüm dünyadaki kültürlerin tanınmasını sağlamak, bireyi çağdaş kültürel birikimlerle donatmak olarak tanımlanabilir. Bir toplumun kalkınması ve gelişmesi bu tür kültür içerikli programlarla mümkündür. Toplumun düşünce hayatının gelişmesi bilimsel çalışmaların yapılabilmesi kültürel kalkınmışlıkla ilgili bir olaydır. Bu tür programlar yapmak, televizyon gibi kitle iletişim aracının en önemli görevlerinden biri olmaktadır.

Toplumlar değişmekle birlikte yeni iletişim teknolojileri de hızla ilerlemekte ve insanlar bu gelişmeye ayak uydurmak zorunda kalmaktadırlar. Toplumun düşünce hayatının gelişmesi bilimsel atılımların gerçekleştirilebilmesi kültürel kalkınmışlıkla paralel ilerlemektedir. Televizyon, eğlendirme ve bilgilendirme içerikli programlarının yanı sıra toplumun bilgi seviyesini yükseltmek için kültür'ü besleyici programlara da yer vermektedirler. Kültür programlarının amacı; kültürel değerleri aktarmak, tüm dünyadaki kültürlerin tanınmasını sağlamak, bireyi çağdaş birikimlerle donatmak olarak tanımlanabilmektedir. Bir toplumun kalkınmasına ve ilerlemesine kültür içerikli programların katkısı büyük olmaktadır.

2.4.4. Eğlence-Magazin Programları

Televizyonların günlük program akışı içinde drama, dizi ve eğlence çok önemli ve diğer programlarla kıyaslandığında çok büyük bir yer tutmaktadır. Televizyondaki eğlence programları, televizyon filmleriyle kıyaslandığında genellikle çok daha düşük bütçelerle hazırlanabilen programlardır. Bu tür programların pahalı yapımlar haline gelmesinin tek bir sebebi, programdaki "yıldız" için ayrılacak ödenek olabilir.

İnsanın en temel dürtülerinden biri olan gülme ve eğlenme gereksinimi televizyon tarafından tahrik edercesine giderilmektedir. Toplumlar televizyon karşısında gece gündüz eğlenir duruma gelmiştir. Toplumun afyon gibi

[565] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.188.

eğlenceye alıştırılması komedi ve eğlence dünyasında önemli bir sektör yaratmış, kitleleri eğlendirme yeteneğine sahip kişilere ün ve para kapılarını açmıştır.[566]

Bütün izleyici kitlenin eğlenme gereksinimini karşılamaya yönelik programlardır.

Özellikleri:

1. Gayriciddîliğin eğlence olarak algılanmaması gereken türdür. Eğlence programı, soytarı gösterisi demek değildir.
2. Eğlence programı, izleyiciyi rahatlatıcı, sıkılmadan zaman geçirmesini sağlayan, anlamlı ve anlaşılabilir unsurların bir arada düzeyli bir biçimde kullanılmasını gerektirir.
3. Düzeyli mizah öğesi içerirler.
4. Yöresel ya da toplumsal kültürün unsurlarının kullanılması izleyicinin ilgisini çeker, beğenisini kazanır.
5. Mizah ağırlığının yanı sıra program içinde öğretici, düşündürücü, ders verici unsurlar da kullanılmalıdır.[567]

Eğlence, televizyonda bir tür olarak çok geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu yelpazeye, diziler, yarışma programları, magazin programları dâhil edilebilir. Eğlence televizyonda kendine has bir tür olarak değil ama pek çok farklı türdeki programı kapsayan bir üst tür olarak düşünülebilir. Eğlence bu nedenle televizyon dizilerinden, yarışma programlarına kadar pek çok program türünü kapsayan bir yapıdır. Komedi, yarışma programları ve varyete bu üst başlığın altında söz edebileceğimiz bazı program türleridir.

Konuya bağlı olarak izleyicinin stüdyoda ya da alıcısı başında katıldığı gösteri türü programlarda radyoda daha çok müzik yayınları, televizyonda ise

[566] Tekinalp, Şermin, **a.g.e.**, s.330.
[567] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.151-152.

müzik yanında çeşitli dans, gösteri grupları görüntü olarak da yer almaktadır.[568]

Televizyonun yayın mantığı eğlence olgusuna dayanmaktadır. Televizyon programlarının mantığı, izleyici ile yakın bir ilişki içine girmeyi, sürekli bir heyecan ve eğlence kasırgasının içine çekmeyi hedeflemektedir.

Eğlence programlarının başarılı olması için şu özellikleri göz önünde bulundurmak gerekir:[569]

1) "Birleştirici güç" rolünü yürütebilecek ana karakterlerin seçimi,
2) Diğer icracıların programın temasına uyacak şekilde özenle seçimi,
3) Bu programların yeniden sayarcasına kurgulanması asala düşünülemeyeceği için, güçlü bir akış hızı ve doruk duygusu yaratacak bir düzenleme ve yapı,
4) Hedef izlerkitle için önemli olan doyumlar.

Eğlence programları, televizyon yayınlarını genel akışının devamını sağlamakta önemli bir yer tutmaktadır. Bu programlar televizyonun eğlendirme amacını karşılamaktadır. İzleyicinin eğlence ihtiyacını karşılamak amacıyla, çeşitli eğlendirme unsurlarından bir veya bir kaçını içeren programlardır. Eğlence programları içinde "TV talk showu yirinci yüzyıl yayıncılığının bir ürünüdür. Günlük gazete gibi yoğun biçimde tartışmalıdır ve geleneksel olarak kullanılıp atılabilir bir formda olduğu düşünülür."[570]

Bernard Timberg'e göre talk show programları da eğlence programları içinde kendine yer edinmiştir. Bernard Timberg, Talk show'ların özelliklerini şu şekilde yapmaktadır; Televizyon talk showunun ilk prensibi ton ve yönetimden ve yayındaki konuklardan temin edilen konuşma üzerindeki yönlendirme ve sınırları belirlemeden sorumlu olan bir sunucu (ya da

[568] Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, s.88.
[569] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.152-153.
[570] Timberg, Bernard M., **Talk A History of The TV Talk Show**, Austın, University Of Texas Press, 2002, p.1.

sunuculardan oluşan bir ekip) tarafından sunulmasıdır. Çoğu başarılı ulusal televizyon talk showunda sunucu nadiren sadece programın "yıldız"ı olmuştur. Televizyon talk showunun ikinci prensibi geniş zamanda "sohbet" olarak tecrübe edilmesidir. Canlı, banttan ya da tekrar gösterimlerde, talk showlar her zaman geniş zamanın illüzyonunu sürdürür. Talk show tekrarları için bu "gönüllü inanmazlık askısı" gerektirir. Üçüncü bir prensip de televizyon konuşmasının bir ürün olduğudur – diğer yayın malları ile rekabet halinde olan bir mal. Dördüncü bir prensip de bir talk showdaki alma-verme kendiliğinden gerçekleşiyor gibi görünmeliyken ayrıca ziyadesiyle yapılandırılmalıdır. Her bir şovu onlarca görünmez el şekillendirir.[571]

Bu program türü, haber program türünün ayrı bir çeşidi, daha güncel, daha sosyal, kültürel ve daha serbest konuların işlendiği programlardır. İnsanların bizzat içerisinde olduğu, yaşadığı sıkıntıları, sağlık, sosyal, kültürel v.s. gelişmeleri güncel olarak çeşitli boyutlarıyla ele alıp inceleyen ve halka aktaran bir özelliğe sahiptir.[572]

Televizyondaki eğlence ve magazinel içerikli programlar düşük bir bütçeyle hazırlanabileceklerinden ucuz yapımlardır. Aynı zamanda izleyiciyi eğlendirmeyi ve izleyicinin tamamen kendi zevki ve eğlencesi için izleyeceği programlardır.

2.4.5. Spor Programları

Spor haber programları, adı üstünde, spor olaylarını izleyicilere aktarmak amacını taşıyan programlardır. Olayla bağlantılı olarak ve mümkün olduğu kadar çabuk sunulmalıdır. Bu programların kapsamına alınacak spor dalları, spor editörü ve programın yapımcısına bağlı olacaktır. Genellikle yapımcılar, en çok tutulan spor dallarını kapsama alma eğilimi taşırlar. Bununla birlikte, TV izleyicileri arasında belli bir azınlığın ilgi duyduğu spor dalları da ihmal edilmemeli ve bu dallardaki en önemli bir iki karşılaşmaya da

[571] **a.g.e.**, p.3.
[572] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.185-186.

spor haberlerinde yer vermeğe çalışılmalıdır. İzleyiciyi her şeyden önce sonuçları öğrenmek ister. İzleyiciyi ilgilendiren ikinci nokta, maçların kısa bir özeti ile iyi veya kötü geçmelerinin nedenleridir. Son olarak da izleyici, maçın yıldızlarının kimler olduğunu öğrenmek ister.[573]

Bir eğlence ve gösteri aracı olan televizyon için spor karşılaşmaları reyting yatıran en önemli gösteri programları haline dönüşmüştür. Sporun televizyonda kitleselleştirilmesi ile endüstrileşmesi aynı döneme rastlar. Bütün spor dalları içinde en çok izlenilen, orta sınıf halkın en çok ilgi duyduğu spor dalı futbol, televizyon aracılığı ile daha da izlenilir ve aranılır duruma getirilmiştir.[574]

Patricia Holland, spor programların izlenme alışkanlığı üzerine şunları aktarmaktadır; pek çok izleyici, özellikle de erkekler için spor televizyonda izlediklerinin en önemli bölümüdür. Saf izleme, ilkel kışkırtma ve gladyatör dövüşünün bir karışımı olarak son yıllarda televizyon sporu kendisini büyük bir izleme ayini olarak geliştirmiştir. Sporun bütün haber bültenlerinde yeri vardır ve uzman spor departmanları uzun süredir spor takvimini izleyerek büyük ulusal ve uluslararası olayları yayın döneminin ana noktalarına dönüştürmüştür.[575]

Spor haberi, sporla ilgili her türlü güncel gelişmenin yer aldığı haberdir. Futbolda lig karşılaşmalarından, basketbol, voleybol, vs. gibi spor dalı olduğu uluslararası alanda kabul edilmiş ve bir federasyon çatısı altındaki çalışmalar spor haberlerine konu olmaktadır.

Spor etkinliklerinin konu edildiği, spor oyunlarının yanı sıra bu oyunların değerlendirmelerinin ve eleştirilerinin de yer aldığı türdür.

Özellikleri:

---

[573] Gökçe, Gürol, **A.g.e.**, s.256.
[574] Tekinalp, Şermin, **a.g.e.**, s.339.
[575] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.137.

1. Genellikle güncel spor etkinliklerini aktarırlar.
2. İzleyici kitlesinin hemen hepsini, sporla ilgilenen kişiler oluşturur.
3. Bir anlamda özel ilgi alanlarını ilgilendiren konuları işledikleri için, uzmanlık düzeyinde bir çalışmayla hazırlanırlar.
4. Sporun gerektirdiği aktif bir tempoyla sunulurlar.
5. Spor olayları, sporla çok yakından ilgili sağlık konusuyla da beraber işlenebilir.[576]

Tarihi olarak resmi sporun gelişmesi bir dizi medya formlarının ortaya çıkışı ile birleştirilmiştir. Hem kitlelere ulaşan gazeteler, hem de radyo önemlerinin bir kısmını aynı ilişki ile kısmen şekillenmiş modern resmi spor yayını yapmalarına borçludurlar. Ama bu ilişkinin doruk noktasına erişmesi televizyonun spor yayını yapmasındadır. Sporun televizyon için önemi çeşitli yollar ile ve küresel özel spor kanallarının gelişimi ile gösterilmektedir.[577]

Spor haberlerinde yer alacak konuları spor servisinde belirlenmektedir. Spor haberleri en sevilen spor dalından en az ilgi çeken spor dalına doğru sıralanır. Spor haberi verilirken karşılaşmanın olduğu mekâna canlı bağlantı yapılması izleyenin ilgisini çekmek amacıyla yapılmaktadır. Canlı bağlantı sırasında muhabirin kendi izlenimlerini anlatması, sporcularla, hakemlerle ya da kulüp yöneticileri ile yapılan röportajlar karşılaşmanın heyecanını izleyenlere aktarılmaktadır.

Spor programları, genelde canlı yayın ve yayının özetleri ile sporla ilgili konuların konuşulup tartışıldığı paket programlar halinde gerçekleştirmektedir. Naklen yayınlanan spor müsabakalarında maç spikerinin fonksiyonu ve sunuculuğu büyük önem taşır. Aynı şekilde yayın sorumlusunun da fonksiyonu önemlidir. Spor programları önemli sayılabilecek bir hazırlık ve senaryo çalışması gerektirmez. Oyuncuların

[576] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.155.
[577] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **a.g.e.**, p.265-266.

hareketleri ve müsabakanın durumu ile konuyla ilgili sohbet ve demeçler, kendiliğinden gelişen senaryo yerine geçer.[578]

Spor haberleri veya spor haber programları hazırlanırken elde edilen istihbaratın doğru olup olmadığı araştırılarak, doğruluğu kesinleş tikten sonra haber yapılmalıdır. Haber tek değil birkaç kaynaktan doğrulanmalıdır. Spor programları habercilik ilkesine uygun olarak, yıllık belli bir spor takvimi çerçevesinde düzenlenir.

Televizyonun izleyicisiyle en ileri derecede ortak dili yakaladığı tür olan spor programları, onun geniş kitlelere ulaşabilmesinde ve diğer kitle iletişim araçlarına karşı rekabet gücünü arttırılmasında önemli bir araç olmaktadır.

Bireyler, ancak kendilerini ilgilendiren programlar yayınlandığında ekrana yoğunlaşırlar. Televizyonda konu ve içerik olarak önemli bir nokta da; spor dallarının televizyonda eşit oranda temsil hakkı bulunup bulunmadıklarıdır. Bir başka deyişle spor dallarının televizyon ekranlarına taşınmasında eşit mi kullanılmakta, yoksa daha öncede belirtilen ve tamamen ekonomik göstergelere kaynak olan "rating" ölçütüne mi başvurulmaktadır.

Televizyon programları içinde gelişen ve değişen medyaya karşı önemini korumayı başaran programlarından biride spor programlarıdır. Yerel ya da ulusal televizyonlar spor olaylarından haberdar olmak isteyen izleyenler için etkin bir haber kaynağı konumundadır. Sporun hem eğlence hem de para kazanma aracı olarak bireyin günlük hayatında önem kazanmasıyla birlikte içerik çeşitliliği de artmaktadır. İzleyici beklentilerinin artması beraberinde spor'un tüm dallarını içinde barındıran tematik kanalların yayına başlamasına neden olmuştur.

[578] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.185.

2.4.6. Müzik Programları

Televizyonu en çok izlenen program türü olup oldukça geniş bir yayın süresini kaplar. Bu tür programlarda, izleyiciyi sıkmadan eğlendirme, hoşça vakit geçirtme, eğlendirirken de belli mesajlar verme ve eğitme amacı güdülür. Müzik-Eğlence programları, banttan ve canlı müzik parçaları, şovlar, güldürü-kısa parodiler ve skeçler, taklit, mini yarışmalar, şaka ve esprili sözler, küçük röportajlar, stüdyo konukları gibi bölümlerden oluşmaktadır.[579]

Müzik, televizyonun en önemli program türlerinden biri konumundadır. Müziğin kullanımında yer ve zamana önem vermek gerekmektedir. İyi seçilmiş, zamanlaması uygun bir müzik parçası programa önem katmaktadır. Toplumun genelinde beğeni toplamış müziklerin kullanımı beklentilere verilmiş bir cevap olmakla birlikte genel kabullerin aktarımı olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Özel televizyonların sayılarındaki artış salt eğlenceye yönelik programlar da büyük bir artışa neden olmuştur. Müzik eğlence programlarındaki artış da bu eğlence düşkünlüğünün bir sonucudur. Bu programlarda sanatçıların tavır ve davranışları, sunucuların giyim kuşam ve hitapları ile mekânın bir sirk gösteri alanı olarak düzenlenmesi sanat icrasından çok salt eğlence amacı güdüldüğünü açıkça göstermektedir.[580]

Müzik bir program unsuru ya da malzemesi olarak çeşitli program türlerinde yer alır. Bununla birlikte televizyonda asal malzemesi müzik olan programlar da sıklıkla gerçekleştirilir. Ayrıca müzik televizyonda özellikle eğlence programlarının temel unsurlarından biri olarak kullanılır. Hatta bu tür programlarda esas olarak müzisyen olan kişiler tüm programın sunucusu, dansçısı gibi işlevler de görebilirler.[581]

---

[579] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.184.
[580] Tekinalp, Şermin, **a.g.e**, s.334-335.
[581] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.146.

Radyo ve televizyon yayınlarını söz ve müzik olarak iki temel kümede toplama işlemi, daha çok yayın kurumlarının program planlamalarında görülür. Bir yayın kurumu yayınlarını planlarken, programlarının ne kadarının söz, ne kadarının müzik yayınlarına ayrılacağını saptar. Bunu da belirleyen en önemli etken, o yayın kurumunun ne amaçla kurulduğu, yayın yaptığı ve hangi yönetim biçimi ile yönetildiğidir. Özel girişimin elinde bulunan radyo ve televizyon kurumlarında eğlence amacı ağır bastığından müzik yayınları oran olarak fazladır. ABD'deki tecimsel radyo-televizyon istasyonlarında bu oran çoğu kez %80'e varmaktadır. Kamu hizmeti ya da hükümet sistemlerini benimseyen yayın örgütlerinde de bunun tersi bir durum söz konusu olup, söz yayınları ağırlıktadır.[582]

Yalnızca müzik dinletmek değil, müzik bilinci uyandırmak ve müziği, kaynaklandığı kültürle birlikte iletmek amacını taşıyan, tamamı müzikal unsurlardan oluşan türdür. Fazla karmaşık olmayanların yapımı kolay olduğundan, televizyon kurumlarının çoklukla tercih ettiği ve yayınladığı programlardandır.

Özellikleri:

1. Müzik dinlemekte birlikte mutlaka onu tanıtmalı, açıklamalıdır.
2. Müziğin kalitesi, görsel unsurların çekiciliğinden önde olmalıdır.
3. Müzik konusunda eğitimli kişiler hazırlamalıdır.
4. İzleyicinin tercihlerinden önce, toplumsal yapının gerektirdiği tarzlar ve formlar dikkate alınmalıdır.
5. Müzikal öğelerin arasına eğlendirici, bilgilendirici unsurlar serpiştirilebileceği gibi müzik ağırlığını hissettirmelidir.[583]

Müzik programlarında beklenilen alakayı sağlamak ve ilgiyi canlı tutan önemli unsurlardan biride sunuş ve sunucudur. Farklı tür müzik yapan sanatçıları tanıtmak bir anlatım bütünlüğü ile sunmak ve sanatçılar arasında

[582] Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, s.86-87.
[583] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.153.

geçişi sağlamak sunucunun görevidir. Müzik programlarının süresi ve programın ritmi ile ilgiyi canlı tutacak şekilde düzenlenmektedir.

Müzik programlarının yapımında da fazlaca emek harcanmalıdır. Müzik programlarının işlenmesinde çeşitleme çok azdır. Yalnızca şarkıcıyı kameranın karşısına koymak, televizyon terimleriyle düşünüldüğünde, bir program oluşturmağa yetmez. Konu, bir program oluşturacak biçimde hazırlanmalıdır. Herhangi bir gösterinin iyi bir başlangıcı ve bitişi olmalıdır. Program içindeki konuların sunuluşu çoğunlukla bir TV spikeri tarafından yapılır. Ancak bu tür bir sunuş, anons niteliğinden öte bir anlam taşımaz. Genellikle bu tür resmi sunuşlardan kaçınmak yerinde olur. Sunuşun ve bağlantıların içeriği konusunda özen göstermelidir. Dekorlar basit olabilir. Ancak mutlaka derinliği olmalı, ışıklandırmanın da sağlayacağı etkilerle zengin çekimler alınabilmelidir.[584]

Müzik programlarında eğlendirme işlevi dışında eğitim unsuru olduğu da dikkate alınarak toplumun farklı katmanlarının tercihlerine uygun olarak sanatçı ve konuk seçimine gidilmektedir. İzleyici beklentilerinin artması beraberinde müziğin tüm türlerini içinde barındıran tematik kanalların yayına başlamasına neden olmuştur. Çeşitli müzik dallarındaki besteci, icracı, söz yazarı veya derleyici, yerel sanatçılar ve bunların eserlerinin tanıtımı, musiki eğitimi veren kurum, kuruluş ve sanat topluluklarının faaliyetleri ve icraları ile bunların tanıtılmasına müzik programları aracılık yapmaktadır. Müzik programlarında sadece ses değil görsel sunumunda izleyicinin beğenisinde etkili olmaktadır.

2.4.7. Tartışma Programları

Stüdyo içerisinde genelde canlı olarak gerçekleştirilen bu program türü; genel ve güncel toplumsal olayların ve konuların enine boyuna tartışılmasını sağlamak ve kamuoyunu, geniş çaplı bilgilendirmek amacıyla

[584] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.253.

hazırlanır. Konuyla ilgili ciddi bir senaryo metni ve ön araştırma yapılmalıdır. Konunun muhatabı, alakalı seyircilerin bir araya toplanması sağlanmalıdır. Siyasi içerikli tartışma türü programların çok büyük izleyici kitlesi bulunmaktadır. Bu tür programlarda oturum başkanına büyük iş düşmektedir. Sunucu veya oturum başkanı yaş ve kültür bakımından konuklara eşit olmalı, konuyla ve şahıslarla ilgili bilgi ve doküman sahibi olmalıdır. En etkin ve seviyeli bir tartışma programı planlı, programlı ve maksatlı bir fikir çarpışmasının aktarıldığı biçimdir. Bu tür tartışmalar kişisel tartışmalara ve basit bir ağız kavgasına dönüştürülmeyecek kadar usta yönetilmelidir. Önemli bir tartışma programında katı kurallar olamaz, ancak kuralsız, prensipsiz, ikazsız da bir program yönetilemez, herkes kendi haline bırakılamaz. İyi bir tartışma programında; iyi bir konu – iyi bir sunucu – canlı ve etkin konuk konuşmacılar, iyi bir yöntem – yakın çekimler – iyi yakalanmış görüntü unsurlarına mutlaka dikkat edilmelidir.[585]

Livingstone ve Lunt, tartışma programlarına yönelik olarak şunları ifade etmektedirler; Seyirci tartışma programlarında bir stüdyo bir konuyu, sosyal sorunu ya da insanların lgisini çekecek bir şeyi program sunucusunun yönetimi altında tartışan davet edilmiş insanlar ve uzmanlar ile doldurulur. Uzmanla ve sıradan insanlar genellikle birlikte otururlar ve her biri şayet sunucunun dikkatini ya da davetini çekebilirler ise katılımda bulunabilirler. Sunucu mikrofon ile seyirciler arasında gezerek programın ilerlemesini, belirli bireylerin baskın olmasını sağlar. Genellikle bir sonuca varılmaz ama çeşitli fikir ve tecrübeler güçlü ve çeşitli duyguların ifadesi ile tartışılır. Seyirci tartışma programları birden fazla türü çeker – talk show, açık erişim programcılığı, güncel olaylar ve tüketim olayları. Bu tür için toplum tartışmalarına ciddi katılımda bulunmak için kendi iddialarına uymanın ne anlama geldiğini sormaktayız.[586]

[585] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.186.
[586] Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **Talk on Television**, London, Routledge, 1994, p.1.

İzleyici tartışma programları herkesin ait olduğu bir toplum duygusu sunar; toplumsal, politik ya da psikolojik gündeme ilişkin bir ortak düşünce oluşturur. Farklı bakış açılarının bulunduğu bu tartışmalar, Eco'nun deyimiyle açık bir metin, Bakhtin'in deyimiyle ise söyleşimli (dialogic) bir metin olarak görülebilir. İzleyici tartışma programları ayrıca farklılıkların ifade edildiği bir forum niteliğindedir; izleyenlerin konulaştırılan bir problem hakkında karar verebilmelerini sağlamak amacıyla sıradan deneyimlerin bir araya getirildiği bir ortam sunar.[587]

Tolson, program seyirci ilişkisine şu şekilde tanımlamaktadır; seyirci tartışma programında sohbetin basına uygun hale getirilmesini, kamuoyunu, protestoyu ve politik sorumluluğu günlük program kalıbına göre hazırlanmış olarak ve dolayısı ile popüler kültürün geri kalanı ile birbirine dolanmış biçimde gözlemliyoruz. Sosyal ve politik görüşün politik, ekonomik ve sosyal karar vericiler üzerinde kısıtlayıcı bir rol oynaması kapsamında, bu işlem popüler kültür içinde artarak yönetilmektedir.[588]

Bu program türünde işlenen konuların uzmanları vardır. Programı sunanlar yansız olmalıdır ve seyircinin olup biteni anlamasını sağlamaktır. İzleyici oranlarını arttırmaya yönelik kavgalara yer verilse de iyi örnekler de görmek mümkündür. Farklı görüşlere temsil eden konukların davet edildiği bu program türünde, olaylara da farklı bakışlar sunmak amaç edinilmektedir.

Erol Mutlu tartışma programlarının başlıca türlerini sempozyum, panel, grup tartışması ve izleyici katılımlı tartışmalar olarak ayrımlamaktadır.

a. Sempozyum: sempozyum verili bir probleme bireysel çözümler geliştirmiş çeşitli kişileri ekrana getirir. Katılanların her birine fikirlerini sunmak için eşit zaman verilir. Önce her bir katılımcı soruyla ilgili hazır

[587] aktaran, İmançer, Dilek, **Medyayı Anlamak**, Ankara, De Ki Yayınları, 2010, s.111.
[588] Tolson, Andrew (Ed.), **Television Talk Shows**, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates Inc., 2001, p.17.

bir açıklama sunar. Daha sonra izleyiciler sempozyumun üyelerinden birine ya da tümüne birden sorular yöneltebilirler.

b. Panel: panel programları izleyicilerin duygusal ve düşünsel merak duygusuna hitap ederler. Bu programlar izleyicilere dünyaya ve içinde yaşadıkları topluma ilişkin bilgilerini artırma, amaçlarına ulaşma ve dostlarını, arkadaşlarını etkileme olanağı sağlar.
c. Grup Tartışması: grup tartışması diğer birçok tartışma biçiminden programa katılanların tümünün nesnel, işbirliğine dayalı düşünceleri ve araştırmalarının kullanılması suretiyle bir problemi çözmeye yönelik olmasıyla ayrılır.
d. İzleyici Katılımlı Tartışmalar: bu programlarda ya da tartışılan profesyonel taraflarının görüşlerini ortaya koymaları ve daha sonra programa katılan izleyicilerin bu kişilere yönelttikleri soru ve eleştirilere yanıt vermeleri; ya da programa katılan izleyicilerin görüşlerini bildirmeleri ve uzman(lar)ın bu görüşleri değerlendirmesi şeklinde bir akış izlenir.[589]

Televizyonda açık oturum, konuşmacının izleyiciyle doğrudan ilişki kurduğu düz bir programdan, ya da bir görüşmecinin izleyici yerine sorular sorduğu söyleşi türü bir programdan çok daha güçtür. Ayrıca, açık oturumlarda genellikle tartışmalı konular ele alındığı, birden fazla konuşmacı katıldığı için zaman darlığı ve konunun belirli konular dışına taşmamasının sağlanması gibi sınırlamalar da söz konusudur. Bu tür programlar laf ebeliğine ve demagojiye kolaylıkla dönüşebileceği için yapımcı çok dikkatli olmalıdır. Öte yandan, programın yapısı gereği karşıt görüşlere yer vermek bir zorunluluktur. Özetle, bir açık oturum programının başarılı olabilmesi için kesin kurallar vermek güçtür. Ancak, yapımcı, sıralayacağımız şu beş noktayı akıldan çıkarmamağa çalışılmalıdır: konu ilginç olmalıdır; oturumu iyi bir yönetici yönetmelidir; konuşmacılar, izleyicinin ilgisini çekecek kişiler

[589] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.113-115.

olmalıdır; konuşmacıların ve program içeriğinin iyi hazırlanmış olması sağlanmalıdır; kameralar iyi yönetilmeli, kesmeler zamanında yapılmalıdır.[590]

Haberin söylemi içinde toplum tarafından değer atfedilen kişilerin görüşlerine yer verilmesi de önemli bir özelliğe sahiptir. Medya, çoğunlukla güvenilir kurumların, politikacıların, işverenlerin haber olduğunu rahatlıkla ve sıklıkla görülmektedir.

Livingstone ve Lunt'a göre sosyal tartışmadan beklentilerimizi, kurallarını ve amaçlarını anlamamızı ve katılımdaki becerilerimizi etkilerler. Basın teknolojisi ve erişime açık formların sürekli genişleyen aralığı ile giderek yakınlaştıkça, basın günlük hayat ile daha derinden bütünleşmiş hale gelir. Kültürel iyimserler ve kötümserler basının kültürümüzdeki bu sembolik işlemlerdeki rolünü tartışmışlardır. Televizyon toplum tartışmalarına daha çok yer verdikçe televizyonun kendisi tartışmaları çerçeveleyerek, kendi perspektif ve fikrini sunarak, tartışmayı kendi talep ve amaçlarına göre şekillendirerek bu tartışmalara girmektedir.[591]

Pek çok televizyon programı temel malzeme olarak, düşünce ve davranış farklılıklarından kaynaklanan ayrılmaları, tartışmaları, çatışmaları kullanmaktadır. Farklı siyasi görüşleri, farklı sanat anlayışlarını, birbirine rakip sanatçıları, farklı akımları karşı karşıya getirerek çatıştırmak yapımcıların sıklıkla başvurduğu bir yöntemdir.[592]

İzleyici açısından tartışma programına davet edilen uzmanlar, sıradan katılımcılar, programın süresi, temposu ya da o programı izlemekle edinilecek bilgiler temelinde farklı beklentiler söz konusu olacaktır. Bu tür

[590] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.206.
[591] Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **a.g.e.**, p.5.
[592] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.78.

beklentiler ve yargılar, kanalın içerik yapısı ve kurumsal kimliğini tanımladığı ilkeler etrafında oluşmuş 'marka' kimliğiyle ilişkili beklentilerdir.[593]

Tartışmalarda, ikna edebilen kesim, başarılı olmaktadır. Tartışma sırasında kullanılan ikna edici konuşmalar var olan düşünceleri pekiştiren, yenilerini oluşturan, bazılarını değiştirmeye yönelik ve hedef kitlesini harekete geçirmeye yönlendiren konuşmalar olarak sınıflandırılabilmektedir.

Konunun ya da konukların seçimi bir konuşma programının hazırlığına başlarken yapılması gereken ilk iş gibi görünebilir. Zira program araştırmasının yürütülmesinde yanıtları atanacak sorular konu ve konukların belirlenmesiyle formüle edilse daha doğru olacaktır denebilir. Ama buraya kadar olan tartışmalar göstermektedir ki, konu ve konuklara ilişikin iyi bir seçim yapabilmek ve mülakat sorularının veya tartışma konularının hakkını verecek şekilde sıralanması amaç ve izleyicilere ilişkin bazı sorular belirlenmeksizin pek mümkün değildir.[594]

Tartışma programlarını aynı katılımcılarla sürdürmek, hızlı bir içerik üretimi ve sert bir rekabet biçiminin yol açtığı bir durumdur. Ancak ekran karşısındaki bir izleyici, belirli bir tartışma programını izlerken, aynı zamanda içinde yaşadığı toplum üzerine düşünme ve bu toplumdaki hakim görüşlerle ilgili bir kanaat geliştirme eğilimindedir. Bu nedenle izleyici, bu tarz bir programcılık ayrıntısı nedeniyle, 'yanlış' kanaatlere de ulaşabilmektedir.[595]

Livingstone ve Lunt, tartışma programlarının izleyenler üzerindeki etkilere yönelik şunları ifade etmektedirler; seyirci tartışma programlarının yaygın bir eleştirisi de tartışmanın çabucak duygusal bir tartışmaya dönüşmesidir. Duyguların tatminkar bir tartışmaya engel olmaları şart olmamasına rağmen, uygulamada onu zayıf düşürme eğilimindedirler.

---

[593] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.273.
[594] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.100.
[595] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.341.

Sunucu sıradan kişilerin - uzmanlara göre bilgilerini örtülü bir şekilde cesaretlendirmek için gerekeceğinden - katılımcıların derinliğini, gerçekliğini ve hakikiliğini işaretleyecek cesaretlendirici duygusal ifade ile diğer tartışma formlarının devam etmesi amacı ile bu duygu etrafına sınırlar koymak arasına zor bir çizgi çizmelidir[596] ve seyirci tartışma programlarının şekli tür karşıtıdır ve metin/seyirci, yapım/alım, gönderen/alan, kişiler arası/kitle iletişimi, bilgi/eğlence, sıcak/soğuk, eleştirel/dahil olanın da içinde olduğu bu programlar tarafından kitle medyasını geleneksel olarak analiz etmek için kullanılan karşıt gruplar parçalanır. Pek çok televizyonda olduğu gibi, seyirci tartışma programları dışsal gerçeklik raporundan kendisine atıfta bulunan ve kendisini meydana getiren bir sisteme doğru uzaklaşmayı temsil eder. Seyirci tartışması özel konuşmada meydana geleni basının toplum ortamına getirerek bu trende katkıda bulunur.[597]

Açık Oturum Türleri:

Olağan oturumlar: herhangi bir konuda, ikiden fazla konuşmacının katıldığı açık oturumlardır. Konuşmacılar farklı görülere sahiptir.

Basın toplantısı: önemli veya ünlü bir kişi ile kendisinden farklı görüşlere sahip bir grup, birbirlerinin farklı fikirlerini geliştirerek bu önemli kişiyi kapana kıstırmağa çalışırlar. Bu kişinin, işgal ettiği yeri ve sorumluluklarının katılığını unutarak kendini tartışmanın havasına kaptırması oranında program başarıya ulaşacaktır.

Takım tartışması: oturumlara yeni kişilerin katılmasının her zaman mümkün olamaması (ya da güç olması) durumunda bu yola başvurulabilir. Bu türde, her hafta değişik konuları tartışacak küçük bir grup kurulur. Zamanla oturuma katılanlar birbirlerini daha iyi tanıma olanağı bulacaklarından ilgi çekici bir program dizisi ortaya çıkabilir.

Seyircili oturumlar: bu tür oturumlarda, stüdyoda hazır bulunan izleyiciler de tartışmaya katılırlar. Genellikle, bir konuğun ortaya attığı bir

[596] Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **a.g.e.**, p.135.
[597] **a.g.e.**, p.175.

konu üzerinde konuşmacı ve izleyici arasında tartışma ortamı sağlanmış olur. Söz konusu programları iki kamerayla yönetmek çok güçtür.

Söz seyircinin: stüdyoda bulunan seyircilerin, bir konuyu kendi aralarında tartışan bir gruba yalnızca sorular sormakla yetindikleri bir tartışma türüdür.

Olayların içinden: bütçe, sayım, seçimleri, v.b. olaylar sırasında bu tür programlar yararlıdır. Stüdyodaki ufak bir grup, olaylar geliştikçe ortaya çıkan durumları tartışır ve değerlendirirler. Programın başarıya ulaşabilmesi için yeni gelişmelerin sık aralıklarla ve kısa bültenler biçiminde izleyicilere duyurulması gerekir.[598]

Televizyon, tartışma programlarında amaç en fazla izleyiciye hitap edebilmek amacıyla ortak payda da birleşmeye çalışmaktadır. Kanaat oluşturma sürecinde tartışma programları ne kadar uzman konuk olursa olsun, konuşulanları izleyicinin takip edebileceği bir seviyede tutmayı hedeflemektedir.

Konuşma programları, televizyon programlarının yapısal dört gerekliliği olan birlik, çeşitlilik, akış hızı ve doruk noktayı karşılaması zor olan programlardır; bu nedenle de bu tür programlar geniş izler kitleyi cezp edemezler.

1. Birlik: Bu gereklilik programın kapsamının belirlenmesiyle bağlantılıdır. Şayet yapımcı programın kapsamını özenle düşünüp tanımlamışsa, konuklar bu tanım çerçevesinde konuya olası atkıları iyice değerlendirerek seçilmişse programın birlikli bir yapıya sahip olması için gerekli koşullar yerine getirilmiş demektir.
2. Çeşitlilik: Bir konuşma programında karşılanması en zor gerekliliklerden biridir bu. Düz konuşma programında tek bir insanın yüzü ve sesiyle çeşitliliğin sağlanması neredeyse olanaksızdır. Mülakatta ise en az iki kişi olacağı için durum biraz daha imkânlıdır.

[598] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.212.

3. Akış Hızı: Önceden akış sıkı sıkıya programlanmamış ve kendiliğinden gelişen bir canlı konuşma programında akış hızını denetlemek çok zordur. Burada iş mülakat yapana veya tartışma yöneticisine düşmektedir.
4. Doruk Nokta: Canlı konuşma programlarında bu gerekliliğin karşılanması da zordur. Doruk noktayı mülakatçı ya da tartışma yöneticisinin sorduğu soruların ve gündeme getirdiği alt-konuların yapısı ve sırasıyla elde etmekten başka bir yöntem yoktur. İzleyicinin dikkatini dikkatini programın başında çekebilmek için bazı çok ilgi çekici soruların en başta sorulması doğru olacaktır.[599]

Haber ve tartışma programlarında ise seriyallik daha çok tekil bir programın içindeki vurgular ve hesaplı gerilimlerle yaratılmakta, kanal değiştirirken böyle bir programa rastlayan izleyicinin, bu gerilimler aracılığıyla açığa çıkan dramatizasyonu izlemek yönünde bir davranış geliştirmesine yardımcı olunmaktadır.[600]

Livingstone ve Lunt, Talk on Television adlı yapıtında; seyirci tartışma ya da katılım programı günlük hayatları etkilediğinden mevcut konular ile ilgilenmesine rağmen pek de güncel olaylar ya da tüketici olayları değildir. Uzmanlardan faydalanır ama belgesel değildir. Hikâye anlatım yolu ile sıradan insanların günlük hayatları üzerinde mevcut konuların etkilerini gösterir ama arkası yarın değildir. Arkası yarın gibi izleyici bir topluluğun üyesi ve sağduyu sahibi gibi gösterir ama izleyici aynı zamanda bilgilendirilme ve daha geniş bir dünya üzerinde hareket etme ile görevli bir yurttaş olarak yapılandırıldığından bizi ev içi ve yerelin kişisel alanının ötesine götürür.[601]

[599] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.104-105.
[600] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.334.
[601] Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **a.g.e.**, p.38.

İzleyici tartışma programları sıradan deneyimleri bir araya getirerek sorunlar hakkında karar vermek için zemin oluşturur. Buna karşın izleyicilerin günlük yaşam deneyimleri, televizyon da izledikleri doğrultusundadır. Yani izleyiciler gerçek yaşam deneyimlerini televizyonda izledikleriyle güçlendirir ve çoğaltırlar. Bu anlamda sıradan insan bir taraftan kendi deneyimlerini televizyon aracılığıyla aktarmakta, bir taraftan da bu deneyimleri yine televizyon aracılığıyla edinmektedir.[602]

Tartışma kavramı tartışmayı gerçekleştirenlerin konu ya da ele alınan sorun hakkında bilgi, düşünce ve görüşlerini ifade etmeleriyle ortaya konulmaktadır. Tartışma konusunun, programlarda konuşulmaya elverişli olup, olmadığı yapım öncesinde kitle iletişim araçlarının gündemi de değerlendirilerek, seçilmektedir. Tartışma programlarında toplumun farklı katmanlarını yansıtan ve gündemin takip eden konulara yer verilmektedir. Tartışma programlarında tarafları oluşturan konuklar veya uzman katılımcılar arasında eşit söz hakkı verilerek ve tartışmayı yönetenlerin taraf tutmayarak tartışmayı yürütmektedir.

2.4.8. Yarışma Programları

Yarışma programının temeli eğlendirmek, eğitmek, ölçmek ve yarıştırmak amaçları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yarışma programları ciddi, titiz bir çalışma, senaryo hazırlama ve profesyonel bir sunucu gerektirmektedir.[603]

Yarışma programları, onları düzenleyenlerce “başarısı apaçık eğlence” diye gülerek karşılansa da, bunlar bana kültürümüzün acınası bir yüzü olarak görünüyor. Bunların büyük kısmı katılımcıların sıkıştırılması ve rencide edilmesinden zevk alınması açısından sadomazoistik olmakla kalmayıp,

[602] İmançer, Dilek, **a.g.e.**, s.124.
[603] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.185.

yarışma kavramlarının çoğunun temelinde yatan varsayımların huzursuz edici anlamları vardır.[604]

Televizyonda yarışma programları, izleyicilerin de programa doğrudan katılması nedeniyle hemen her zaman ve her yerde ilgi gören programlardır. İzleyicinin programa doğrudan katılması, yarışma boyunca kendi bilgisini programa katılan yarışmacıların ve soruları hazırlayan uzmanların bilgilerine karşı ortaya koyması anlamında anlaşılmalıdır. Diğer yandan, tarafların zekâlarının karşı karşıya geldiği bir çatışmada insanlar, kendilerini bir taraf ya da diğer tarafla yandaş görme eğilimindedir.[605]

Açık oturum türü bir programda konuşmacıların gerek nitelikleri gerekse konuşma biçimleri, düzenleri ile bir yarışma programında yer alan kişilerin programa katılımları farklıdır. Bu yönden bakılınca açık oturum, panel, yuvarlak masa gibi daha çok güncel konuların uzmanlarca açıklandığı bir program türü ile genel kültürü yoklama ya da belirli bir konuda heyecan yaratma gibi hususları içeren yarışma programlarını ayrı kümelerde toplayabiliriz.[606]

Gülseren Adaklı Aksop yarışma programlarını; "Dünya ve Türkiye televizyonlarında yoğun rağbet gören yarışma programlarının, kapitalizmin bu yeni evresinde belirli ideolojik işlevler yüklendiğini düşünmek için pek çok neden var. Genel olarak "atomize ve bağlamsız bilgiyi" temsil eden bu tür yarışma programları, bağımsız ve eleştirel düşünmenin önündeki engel olarak da düşünülmelidir. Bu tür programlar, kendi ürünlerini ya da ürünleri satın alabilmeleri için gereken parayı vadeden kapitalist sistemin tüketimci ideolojisini temsil etmektedir", şeklinde betimlemektedir.[607]

---

[604] Esslin, Martin, **a.g.e.**, s.83.
[605] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.249.
[606] Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, s.88-89.
[607] Aksop Adaklı, Gülseren, "Televizyon Türlerinde Dönüşüm", s.249.

Televizyonda yayınlanan programlarda toplumun beklentilerinden hareketle ihtiyaçlara yönelik bir içerik sunulmaktadır. Yarışma programları, diğer televizyon program türleri içerisinde gündelik yaşamdaki tüketim olgusuna vurgu yapan bir içeriğe vurgu yapmaktadır. Yarışma ve kazanma dürtüsü program içerisinde kurulan oyun örgüsü ile bazen bilgiye bazen de yeteneğe dayanmaktadır. Stüdyo içerisinde kurulan dekor ve aydınlatma öğeleri ile program izleyici ilgisini canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Yarışma programları iki türlü gerçekleşmektedir; birincisinde yarışmaya katılanlar bir program sürecinde bilgilerini ya da yeteneklerini sunmaktadır, ikincisinde yarışmacılar her programda farklı oyunlar ile karşılaşmakta ve kazanan bir sonraki programa kalmaktadır. Kazanma duygusu ile sadece yarışma programlarına katılanlara değil izleyenlerin beklentilerine de hitap etmektedir.

2.4.9. Drama Programları

Radyo ve televizyonda yer alan tiyatro oyunlarının doğal veriliş biçimi olan dramatik yapım, oyun yanında, kimi anlatımların veriliş biçimi olarak da alınmaktadır. "Oyunlaştırma" olarak daha çok adlandırılan bu biçimde iletilmek istenen bilgi –ki bu çoğu kez eğitici olmaktadır– oyun içerisinde verilmektedir. Özellikle, kırsal kesime seslenen eğitsel amaçlı yayınlarda, çocuklara ve kadınlara seslenen programlarda daha ilgi çekçek, daha etkili olmak amacı ile bu yapım biçimi kullanılmaktadır.[608]

Goldberg ve Rabkin'e göre her dizi aynı zamanda yazarların, yönetmenlerin, oyuncuların, bestecilerin, yapım tasarımcılarının ve diğer pek çok kişinin yaratıcı katkılarını içeren bir sanat çalışmasıdır. Bir dizi için yazmak için hikayenizi anlatmada diğerleri ile yaratıcı işbirliğinin gerekliliğini anlamalısınız.[609]

---

[608] Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, s.88.
[609] Goldberg, Lee, William Rabkin, **Successful Television Writing**, New Jersey, John Wiley & Sons, Inc., 2003, p.14.

Televizyon ileti sistemlerini ve sembolleri üretirken bunu kendine özgü anlatım biçimlerini sergileyebildiği değişik program türlerinden yararlanarak yapar. Bu program türlerinden biri de dizilerdir. Dizilerin formatları televizyonun yapısal özelliklerine çok uygun olmasından dolayı izleyici algılama, bağlantı, kurma gibi durumları diğerlerine göre daha kolay yapmaktadır. Bu dizilerdeki karakterler de izleyici üstünde belli bir etkiye sahiptir. Bu karakterler ve yaşanan olaylarla birey, değişik insan ilişkileri, sorunlar, tanımlamalarla karşılaşarak kendi içinde bulunduğu dünya hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası ve kültürel aracı olan televizyonda yayınlanan dizilerin toplumsal ve kültürel yapıyı yansıtması, pekiştirmesi ve zaman zaman da biçimlendirmesi kaçınılmazdır.[610]

John Ellis'e göre drama dizisinde olayların akışı çok daha azdır: seri küçük olay oranı üzerinde çalışır; dizi haftadan haftaya unutulmaları pahasına daha çok olay sunar. Arkası yarın bu iki türün arasında gelmektedir. Her zaman şimdiki zamanda yavaş bir tarih içinde ilerler; karakterler hatırlar, olaylar çeşitlidir. Program her daim mevcuttur, yayın neredeyse bütün yıl boyunca düzenlidir. Büyük ölçüde konuşmadan, diyalogdan, spekülasyondan, yüzleşmeden, sohbetten ibarettir.[611]

Televizyon için özel olarak hazırlanmış ve oyunlaştırılmış hikâyelerin ve olayların filmleridir. Dramalarda daha çok toplumsal olaylar, tarihi olaylar ya da kahramanlar, sosyal ve kültürel meseleler konu edilerek gerçeklere uygun bir şekilde senaryolaştırılıp, film haline getirilir.[612]

Televizyon serialleri, ister televizyon filmleri olsun, ister roman uyarlamaları, geleneksel anlatı biçiminde sonlanan metinlerdir. Bu nedenle

[610] Oğuz, Gürsel Yaktıl, "TV Dizileri ve Kültürel İletilerin Yayılma Süreci Türk Televizyon Tarihinde Bir Fenomen: Bizimkiler Dizisi", **Kurgu Dergisi**, Sayı:21, 2005, s.170-171.
[611] Ellis John, **a.g.e.**, p.156-157.
[612] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.189.

bölüm sayısı sınırlıdır ve izleyici, üreticiler için baştan belli olan sona doğru akan olayları izler. [613]

İçinde her türlü konunun işlenebildiği, konuların oyunlaştırılarak oyuncular aracılığıyla sunulduğu programlardır. Haber türü programlardan sonra izleyicinin en fazla ilgi gösterdiği türdür. Özellikleri:

a) Başarılı bir metin yazımını gerektirirler.
b) Oyuncuların, ustalıklarını gösterme olanağı buldukları türdür.
c) Çekim mekanlarının çeşitliliği, çekim mekanlarında çekim donanımının kurulması, dekor kullanılması zorluklara neden olabilir.
d) Yoğun bir hazırlık ve prova dönemi gerektirirler.
e) Hemen her zaman banda kaydedilerek kurgulanırlar.
f) Sesli yapılmayan çekimlerden sonra seslendirme yapılır.[614]

TV draması da geleneksel natüralist tiyatronun, aracın getirdiği yeni olanakların da kullanılmasıyla aktarılmasından başka bir şey olamazdı. Gerçekten de başlangıçta pek çok TV oyunu, varolan tiyatronun temsili gerçekçiliğini yansıttı. Bir anlamda, sahnede oynanan tiyatronun yerini, kutuda oynanan tiyatro almıştı. Yeni teknik olanaklar yalnızca, işin içine kamera unsuru girdiği için, sahnedeki olayları değişik açılardan izleyebilme; "çerçeveleme tekniği" dolayısıyla da olayın seçilmiş (belirli) kısımlarını görebilme ve özel duyguların vurgulanmasında kullanılan yakın çekimlerden oluşuyordu.[615]

Karakterler dramatik televizyon programlarının temel taşıdır. Televizyon endüstrisinin genel kabul gören bir iddiasına göre, bir televizyon filminin, dizisinin, vb. başarısı her şeyden önce programın özellikle ana

[613] İnal, Ayşe, "Anlatı Yapıları ve Televizyonun Anlatısal Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma", s.40.
[614] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.152.
[615] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.231.

karakterlerinin izleyici tarafından sempatik, çekici, ilginç ve gerçekçi bulunmasına bağlıdır.[616]

Dramalarda, polisiye, western, gerilim gibi aksiyon dizilerinde ve durum komedilerinde, izleyiciyi ekran karşısında bir bölümden diğerine tutabilmek amacıyla, karakterlerin sıradan izleyiciden farklı olmalarına dikkat edilmekte, ancak bu farklılığın sınırlarının, izleyicinin karakter özdeşleşmesi ve karaktere empati duymasını engelleyecek düzeyde olmamasına özen gösterilmektedir.[617]

Televizyon drama yapımlarında en çok kullanılan bazı olay örgüsü örüntülerini şöyle belirleyebiliriz: aşk ve romans, fantezi, intikam, tehlike veya varlığını sürdürme, araştırma-soruşturma, grup ve aile bağları, geri dönüş, başarı. Elbette bu liste eksiksiz değildir, ama yine de, bir televizyon drama programında başlıca karakterlerin yüzyüze geldiği dramatik çatışma potansiyellerinin çoğunluğunu bunlar oluşturmaktadır.[618]

Televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte insanlar hayal güçlerinin yansımalarını bulmak için televizyona yönelmekte tam bu sırada drama programlarının önemi artmaktadır. Dramatik programlar her türlü planlamanın yapıldığı, senaryosunun önceden yazıldığı program türleridir. Drama programı yaparken seçtiğiniz konunun ilginç olması, hedef kitlenin ilgisini çekecek ve her zaman canlı tutacak herhangi bir sorununu dile getirilmesi, bu soruna çözüm aranması ya da izleyiciyi yaşadığı mekândan alıp yaratılan hayal dünyasına götürebilecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

2.4.10. Dini Programlar

Televizyon programlarının planlamasında kutsal değerlerin aktarılması ve dini önemi olan takvimlerde yoğunluk kazanan bir program türüdür.

---

[616] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.134.
[617] Çaplı, Bülent, **a.g.e.**, s.125.
[618] Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, s.132.

Bireylerin inanç gereksinimine cevap vermeye yönelik, dini içerikli programlardır. Kapsamları, toplumdaki inanç yapısına göre çok geniş alanlara yayılabilmektedir.[619]

Dini programların özelliklerini Sedat Cereci şöyle betimlemektedir;

a) Dinin gerektirdiği ciddiyete sahip olmalıdır.
b) Dini alanda geniş bilgi ve deneyim sahibi kişiler tarafından hazırlanmalıdır.
c) Konular, bireylerin inanç konusundaki duyarlılıklarına ve önemine binaen defalarca gözden geçirilerek, titizlikle ele alınmalıdır.
d) Mutlak tarafsız olmalı, hiçbir inançtan yana tavır almamalı, hiçbir inancı da aşağılamamalıdır.

Televizyon gibi zaman zaman olayları ve konuları bayağılaştırabilen şova dönüştürebilen bir aracın dini konuları istismar etmesi en büyük tehlikedir.[620]

Dini programları izleyenler analiz edildiğinde, insanların yaşlandıkça izleme oranının arttığı, kırsal kesiminde oturanlarda ilginin daha çok olduğu, kandil, ramazan ve bayram gibi özel günlerde dini programları izleyenlerin en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir.[621]

Dini ve ahlaki programlar genel olarak önemli gün, gece ve konular için önceden hazırlanan ya da eğitim, öğretim amaçlı genel olarak hazırlanan program türüdür. Çeşitli şekillerde ve özelliklerde, senaryolu film halinde olabileceği gibi senaryosuz, konunun uzmanları tarafından canlı olarak da yapılabilir.[622]

Burton Paulu, dini programların yayın akışındaki yeri ile ilgili şunları aktarmaktadır; Günümüzde bu programlar iki kategoride toplanır: (1) ibadet

[619] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.153.
[620] **a.g.e.**, s.154.
[621] Mete, Mehmet, **a.g.e.**, s.58.
[622] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.190.

ve vaaz programları, neredeyse tamamen Pazar sabahları yayınlanırlar; ve (2) dinle ilgili programlar, dinsel hafif müzikten drama ve filmlere kadar belirgin bir çeşitliliğe sahiptirler.[623]

Avrupa Yayın Birliği (EBU-European Broadcasting Union) dini programları tek ve ayrı bir program türü olarak kabul ederek dini yayınları: "seyirci ve dinleyiciyi manen yükseltmeyi amaçlayan, ilahi kaynaklı programlardır." şeklinde tarif etmektedir.[624]

Özellikle dini değerlerin aktarılması diğer program türlerin ne nazaran daha büyük bir önemi ve ihtimamın yanında gönüllülük olgusunu da beraberinde getirmektedir. En kolay, en masrafsız ve zahmetsiz yapılabilen hatta kahramanlarının hiçbir ücret dahi talep etmediği, insanların kendi rızaları doğrultusunda, gönüllü olarak her türlü fedakârlığı gösterdiği bir program türüdür.[625]

Televizyon ile toplumun kurduğu ilişki tarihsel süreçte değişiklik göstermektedir. Kısaca televizyon kanallarının ürettiği programlar, genelde toplumun özelde de insanların günlük yaşantılarını etkilemektedir. Dini programlarda gündelik yaşamdaki sorunların din temelli açıklanması ve çözümlenmesi üzerine konular belirlenmektedir. İnsanlar tarafından gündeme getirilirken tedirginlik yaratacağı düşünülen dini konular dini programlar aracılığıyla yanlış bilenlerin kendisini geliştirmesine doğru bilenlerin ise kendilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Gündemdeki dini konuların ele alınması ve uzman kişiler tarafından irdelenmesi, çeşitlilik arz eden demografik yapıya uygun bir içerik sağlanmaktadır.

2.4.11. Çocuk Programları

[623] Paulu, Burton, **a.g.e.**, p.283.
[624] Mete, Mehmet, **a.g.e.**, s.55.
[625] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s.191.

İzleyici kitle olarak öncelikle çocukların hedef alındığı, çocukları ilgilendiren konuların işlendiği, çocuk eğitimini amaç edinen türün izleyicileri arasında çocuklar kadar büyüklerde vardır. Çocuk programları iki nedenle önemlidir: 1) Yönetim ve yapım zorlukları; 2) Fikir yanının ağır basması.[626]

Çocukların televizyon izler kitlesinin büyük bir kesimini oluşturmasına karşın genellikle gereksinimleri ve beklentileri açısından en çok göz ardı edilen kesim olduğu bir gerçektir.[627]

Çocuk programları gerçekten eğlendirici nitelikte olmalı, çocuğun ilgisinin sürekliliğini sağlayabilmek amacıyla program içinde çeşitliliğe ve bunların zamanlamasına büyük özen gösterilmelidir.[628]

Çocuk izler kitlenin daha ayrıntılı olarak küçük gruplara bölünememesinin temel nedeni, yayıncılar için çocukların kolay erişilebilen bir kitle olarak tanımlanamamasıdır. Çünkü her yeni yaş ile birlikte çocukların izleme alışkanlıklarında belirgin değişikliklerin oluştuğu gözlenmektedir.[629]

Çocuk programları yoluyla verilmeğe çalışılacak disiplin ise çocuğu kendi kendini kontrole alıştıran bir anlayışla işlenmelidir. Çocukların yapılanı taklit etmeleri değil fakat bizzat yapmaları sağlanmalıdır.[630]

Çocuk programlarının özellikleri:[631]

a) Öncelikle, çocukların yaşamsal bilgilerini ve deneyimlerini arttırmaya ve ufuklarını genişletmeye yönelirler.
b) Düşünce, bilgi ve eğlence unsuru birlikte ve hemen hemen aynı oranlarda kullanılır.

---

[626] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.151.
[627] Çaplı, Bülent, **a.g.e.**, s.137.
[628] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.247.
[629] Çaplı, Bülent, **a.g.e.**, s.138.
[630] Gökçe, Gürol, **a.g.e.**, s.248.
[631] Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, s.151.

c) Program içinde hedef kitle olan çocukları hafife almamak, küçümsememek gerekir.
d) Temel amaç, çocukları geleceğe hazırlamaktır.
e) Çocuk psikolojisinin tam olarak kavranmasını gerektiren türdür.

Çocukların günlük yaşamlarında başka başka kaynaklardan edindikleri bilgi ve deneylere yenilerini katabilmek amacıyla sürekli olarak yeni, ilginç konular ve sunuş yolları bulmak için çaba gösterilmelidir. Bunu yaparken de başlıca sorumluluğun çocukların zeka ve hayal güçlerini geliştirmeğe yardımcı olmakta odaklandığı akıldan çıkartılmamalıdır.[632]

Bu tür programlar genel olarak; çizgi filmler başta olmak üzere, masal ve hikâye, sohbet, yarışma, fıkra-bilmece, müzik gibi türleri kapsamaktadır. Çocuk programları zor olduğu için bu tür program yapımlarına çok az yer verilmekte ve bunlarda da milli kültürümüzle hiç alakası olmayan yabancı ve sahte kahramanlar işlenmektedir.[633]

Televizyonun temel işlevinin pazarlama olduğunu düşünen kimi yayıncılar, ürün reklamının yapılması amacıyla, çocuğu yeterince ekran karşısında tutmak gibi bir amaçları olduğuna inanmaktadırlar. Bu tür yayıncılar, çocuklara oyuncak satmanın en iyi yolunun oyuncağı bir çizgi film ile birleştirmek olduğunu belirlemiş durumdadırlar.[634]

Çocuklara yönelik programlarda doğru beslenmeden paylaşma alışkanlıklarının geliştirilmesine yönelik birçok alışkanlığa değinilmektedir. Çocuk programları içerisinde çizgi filmlerden çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun ruhsal ve zihinsel gelişimi olumsuz etkileyen konuların seçilmemesine dikkat edilmektedir. Programlarda toplumumuzun ortak özellikleri, davranış biçimleri sunulmakta uzman kişiler ile anne ve

[632] Gökçe, Gürol, **A.g.e.**, s.246.
[633] Demircan, Kadir, **a.g.e.**, s. 188.
[634] Çaplı, Bülent, **a.g.e.**, s.136.

babalardan faydalanılarak, programlara çocukların da katılımının sağlanmasına çalışılmaktadır.

Televizyonun anlatı yapısı ve televizyondaki program türleri üzerine yapılan incelemede; televizyonun anlatı yapısının tarihsel evrimi, işlevselliği ve senaryo'dan makyaj'a programcılığın öğeleri üzerinde durulurmuştur. Aynı zamanda, televizyon programcılığındaki tür kavramının içerik ve teknik ayrımlanması yapılırken, televizyon programcılığı türlerinin ulusal ve uluslararası kurumlar tarafından yapılan sınıflandırmaları, haber programlarından çocuk programlarına hedef kitlenin çeşitliliği ile örtüştüğü ortaya konulmaktadır. Televizyon programcılığının anlatı yapısına yönelik yapılan kuramsal ve teknik aktarımlar ve birinci bölümdeki kavramsal alt yapı, çalışmanın üçüncü bölümünde değinilecek olan tematik kanallardaki tartışma programlarının analizine temel oluşturacaktır.

3. BÖLÜM: TELEVİZYON TARTIŞMA PROGRAMLARI VE ANLATI YAPISI ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME

3.1. Televizyon ve Tartışma Kültürü

On dokuzuncu yüzyıldan itibaren yazılı basın yoluyla, yirminci yüzyılda ise görsel kitle iletişim araçları olan internet, sinema, radyo ve televizyon aracılığıyla kitlesel iletiler gönderilmektedir. Genelde toplumların özelde bireylerin güncel hakkında bilgi edinme talep ve ihtiyaçlarının yanı sıra hoşça vakit geçirerek eğlenme gereksinimleri de kitle iletişim araçlarının sağladığı ileti yoğunluğunun içeriğini belirlemektedir.

Douglas Kellner'e göre televizyon, seyircisiyle ilk defa tanıştığı 1940'lı yıllardan beri, arabalar, moda, mobilyalar ve diğer ürünlerle birlikte tüketicilere yaşam tarzları ve değerler benimseterek tüketim gösterisinin kurucusu ve destekleyicisi olmuştur.[635]

1990 sonrasında özel televizyon kanallarının yayına başlamaları ve sayılarının hızla artmasıyla, bu kanalların izleyicilerini arttırmak için girdikleri yarışta TRT döneminde denenmemiş farklı biçimlerin ekranlara geldiğini gözledik. Haber değerleri değişti. Yarışma programları yine yeni biçimlerle karşımıza geldi. Türkiye'de üretilen televizyon dizilerinde neredeyse bir patlama yaşandı.[636]

Televizyon, popüler kültürün içinde yer almasının yanı sıra siyasal, kültürel ve ekonomik dinamiklerde program içeriklerinin oluşturulmasında önemli bir konuma sahiptir. Dünyanın neresinde olunursa olunsun, sosyal hayattaki yerin güçlendirmesi ve yaygınlaştırması doğrultusunda, gündelik yaşamda en fazla zamanı kaplayan kitle iletişim aracı olması nedeniyle, televizyon bilimsel araştırmaların odak noktasında yer almaktadır.

---

[635] Kellner, Douglas, **Medya Gösterisi**, çev. Zeynep Paşalı, İstanbul, Açılım Kitap, 2010, s.30.
[636] İnal, Ayşe, "Televizyon, Tür ve Temsil", , s.273.

Televizyon, kültürel donanım açısından farklı anlatıları tüketme alışkanlığı edinmemiş kitlelere seslenir. Kültürel sermayenin yanına ekonomik sermaye dağılımındaki eşitsizliği de kattığımızda, milyonlarca insan için kolay ve ucuz erişimi olan bu medya, günlük hayatın içine girmiş, yerleşmiştir.[637]

Yörük'e göre; televizyonculuk, kanalların yayın politikaları, diğer kanallarla alınan prensip kararları ve izleyicilerin beğenilerine bağlı olarak maliyet hesapları ve karlılıkları ince ince düşünülen planlı faaliyetlerdir. Televizyon kanalları bir yandan halkın o günlerde ilgisini çeken formatlar etrafında birbirine benzer programlar üretirken, yani ürünlerini standartlaştırırken, diğer yandan bu ürünleri farklılaştırma eğilimindedir.[638]

Televizyon öncelikle bir eğlence aracı algılanmakta; haberler, belgeseller, siyasi ve sosyal içerikli yayınlar da dahil olmak üzere bütün programlara eğlence değeri yüklenmektedir. Böylece, gerçek hayattaki olaylar hakkında kitlelerin düşüncelerinin gelişmesini sağlayan yayınlar kurmacaya dayalı ürünlerle rekabet etmek zorunda kalmaktadır.

Bir iletişim aracı olarak televizyon aygıtının doğası gereği, televizyon, anındalık, oradalık, doğrudanlık ve canlılık gibi olguları manipüle ederek bu gerçeklik yanılsamasını yaratmaktadır. Sonuç olarak bu olgu, televizyonun, bir canlılık ya da gerçek(çi)lik ideolojisi yaratmasına olanak tanımlamaktadır.[639]

Vedat Çakır ve Vesile Çakır'a göre; Televizyon gibi bir sosyalleşme aracına bağımlılık, kişinin sahip olduğu kaynakların zayıf olduğu (yalnız olan kişiler gibi) ve sosyalleşme aracı tarafından uygulanan kontrolün yüksek olduğu (koruyucu sosyalleşme gibi) durumlarda daha büyük seviyede olur.

---

[637] İnal, Ayşe, "Anlatı Yapıları ve Televizyonun Anlatısal Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010, s.35.
[638] Yörük, Evrim, **a.g.e.**, s.316.
[639] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.46.

Sosyalleşme aracına bağımlılık ise kişinin elindeki kaynakların fazla olduğu ve sosyalleşme aracı tarafından uygulanan kontrolün düşük olduğu (çoğulcu sosyalleşme gibi) durumlarda en düşük seviyede olacaktır.[640]

Televizyonun yayın mantığı, insanların sürekli ve durmadan değişen pek çok görüntüyü izlemekten hoşlanmaları temeline dayanmaktadır. Televizyon yayıncıları izleyicinin dikkatinin düzenlenmesine göre yayın akışı planlamaktadırlar. Amaç yayın mantığının temel hedeflerinden birisi de en fazla izleyiciyi en fazla zaman diliminde televizyon karşısında tutabilmektedir.

Esslin'e göre Televizyonun gerçekliği bir tür fanteziye çevirme yeteneği böylece, daha önceden de belirtildiği gibi, gerçek dünyadaki olaylar ve gelişmeler üzerinde de etki ve nüfuz icra eder. Tehlike, televizyonun ürettiği 'sahte şuur'da yatmaktadır, bu ise gerçek dünyaya karşı gerçekçilikten uzak, yanılsamalı ve hatta zararlı tavırlarla sonuçlanmaktadır.[641]

Enformasyon aramak, eğlenmek ve oyalanmak için televizyon izlemek, televizyondaki yaşam betimlemelerinin gerçekliği duygusunu yükseltmektedir. Televizyonun arkadaşlık için kullanımı, bu oldukça önemsenen aracın izlenme seviyelerinin artmasına neden olmaktadır. Kaçış için televizyon izleme ise, televizyon izleme miktarının azalmasına katkı yapmaktadır.[642]

Sedat Cereci, televizyon izleyici ilişkisini şöyle değerlendirmektedir; Televizyon izleyiciye, sıklıkla yinelenen alışkanlıkları öğreterek bunların davranışa dönüşmesi için çabalamaktadır.[643]

Televizyondaki en yüksek kapasitede ve mümkün olan en geniş kapsamda sunulacak entellektüel ve sanatsal malzemeler, bu tür

[640] Çakır, Vedat, Vesile Çakır, **Televizyon Bağımlılığı**, İstanbul, Literatürk Yayınları, 2010, s.123.
[641] Esslin, Martin, **a.g.e.**, s.85.
[642] Çakır, Vedat, Vesile Çakır, **a.g.e.**, s.88.
[643] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.89.

programların hali hazır izleyicilerine yeni bir üretici kan katacak; bunun yanında bu rekabeti hesaba katmak zorunda kalacak olan ticari şebekelere sürekli meydan okuyacaktır. Aslında bu durum yüksek seviyeli kamu televizyonunun ve ticari televizyonun beraberce var olduğu ülkelerde halen yaşanmaktadır.[644]

Farklı kesimlerin görüşlerinin televizyon aracılığıyla temsil edilişini ele alırken öncelikle televizyonun temsil yeteneği ve bu yeteneği oluşturan anlatım araçlarına önem arz etmektedir. Televizyonda hedefine ulaşmış iyi bir programın arkasında iyi bir öyküleme sanatı değil aynı zamanda televizyonun teknik özelliklerinin de etkili bir şekilde kullanılması yatar.

Televizyon, bireyin sosyalleşme sürecinde önemli bir görev üstleniyormuş gibi göründüğü sıralarda aslında doğal işlevini yerine getirerek, olayları ve olguları çarpıcı bir biçimde izleyiciye yansıtmakta ve bunu çoğunlukla ticari gayelerle yapmaktadır. Hemen hiçbir televizyonun birincil amacı, toplumun yararına çalışmak değildir.[645]

Bignell'e göre izleyici aynı zamanda programı meydana getiren çeşitli kamera açıları ve sesler ile sunulan senaryoyu da tanımalı, ki böylece programın "bizim için" olduğu ve biz izleyicilere hitap ettiği görünür.[646]

Televizyon yayın politikalarının en önemli özelliklerinden birisi ilgiyi saptırma özelliğidir. Televizyon eğlendirici, rahatlatıcı içeriği halkın belirli kesimlerinde siyasal ilgiyi azaltma etkisi gösterebilmektedir.

Televizyonla ilgili en önemli saptama, insanların onu izlemelidir; adına 'televizyon' denmesinin nedeni de budur. Ve insanların izledikleri, izlemekten hoşlandıkları şey hareketli resimlerdir kısa süreli ve durmadan değişen

[644] Esslin, Martin, **a.g.e.**, s.134.
[645] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.46.
[646] Bignell, Jonathan, **a.g.e.**, p.155.

milyonlarca resim. Görsel ilginin gerekliliklerini karşılamak, yani gösterinin değerlerini karşılamak amacıyla fikirlerin içeriğinin geri plana atılması zorunluluğu bu aracın (medium) doğasından gelmektir.[647]

Bir sosyalleşme aracı olan televizyondaki görsel akış, bütün televizyon program türlerinde ve formatlarında yirmi dört saat sürekli tekrarlanmaktadır. Haber, eğlence, çocuk, yarışma, spor ve tartışma vb. programlar da içerik farklılıklarına rağmen, izler kitlesine benzer mesajlarla karşılaşmaktadır.

Ayşe İnal, yayın planlaması üzerine şunları ifade etmektedir; televizyonun akışı yaşamın ritmini yakalar ve izleyicinin oturma odasına taşır. Süren seriallerde akıp giden yaşantılar izleyicinin günlük yaşamının ritmine ayak uydurur. Eğer televizyon izlemese, komşusu ile dedikodu yapacak izleyici kitlesinin ayağına dedikodu malzemesi olayları getiren medya, televizyondur. Anlatıcı, tartışmayı kuran kişi/kişiler, stüdyoda toplanan izleyiciler, yorumlarını aktaran telefondaki ses, televizyon izleyicisinin yorumunu dillendirmektedir. Artık toplanıp dedikodu yapacak komşuların yerini televizyon almıştır.[648]

Görsel medya olarak televizyonun çok kanallı seçenekleri ve farklı program türleri ile demokratik bir kitle iletişim ortamı sağlandığı izlenimi yaratılmaktadır. Kitle toplumu teorisindeki izleyici kitlesinin, dağılmış bir toplumda soyutlanmış bireylerden oluştuğu görüşünün tersine medya kullanımı toplumsaldır. Kitle iletişim araçlarının yükselişi daha fazla kamusal iletişim kanalına (radyo, gazete, sinema vb.) yalnız başına erişim imkânını arttırmış ve böylece bireyin diğer insanlarla teması ve bağımlılığı azalmıştır.[649]

---

[647] Postman, Neil, **a.g.e.**, s.106.
[648] İnal, Ayşe, "Anlatı Yapıları ve Televizyonun Anlatısal Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma", **a.g.e.**, s.28-29.
[649] Çakır, Vedat, Vesile Çakır, **a.g.e.**, s.60.

Bir ortam olarak televizyon bir fotoğraf gibi özel ikonik bir işareti alıp onu daha geniş bir işaret şeklinde genellemeye, yani orijinal işarete kültürel olarak belirlenmiş yeni bir anlam seviyesi vermeye özellikle uygundur.[650]

Televizyonun temel karakteristik özelliklerine göre; mesajlar, izleyicilerin ilgisini çekebilecek biçimde hazırlanmaya çalışılmaktadır. Verilmek istenen mesajların görsel aktarımında kamera hareketleri, çekim ölçekleri, aydınlatma gibi teknik öğelerden yararlanılmaktadır. Televizyon metinlerinin içerikleri hazırlanırken, program türüne uygun olarak öykü anlatma özelliğinden yararlanılmaktadır. Program türü ne olursa olsun, mümkün olabilen en fazla izler kitleye ulaşabilmek için, ileti yoğunluğu herkese seslenebilmek amacıyla hazırlanmaktadır.

Televizyonun yaptığı en iyi şey, insanların özgün argümanlar ortaya atmaktan ziyade izlenim 'bırakmaya' ilgi duymalarını sağlamaktı.[651] İdeolojik olarak, televizyon, kendisinden sürekli çözmesi istenen çabuk değişen semiyotik parçalar ile bağıntılı olarak özne pozisyonunu değiştirmesi istenen bireye çok farklı sunumlar sağlamak ile kodlanmıştır.[652]

Bir olayla onun herhangi bir kitle iletişim aracı tarafından sunumu arasında fark vardır. Televizyon gibi görüntülü tanıklık biçimleri de savunulduğu gibi nesnelliği gerçekleştirememiştir.[653]

Yusuf Kaplan'a göre; televizyon bugünkü çağdaş toplumlarda hem bireysel, hem de toplumsal yaşamda kendisini gösteren en önemli ve merkezi bir kültürel kurumdur. Televizyon, iç çelişkilerle dopdolu, birbirinden bağımsız ve heterojen metinler üretmektedir. Dolayısıyla, bütünleşmiş, insicamlı ve tek bir televizyon metninden sözetmek olanak dışıdır.[654]

---

[650] Fiske, John, John Hartley, **a.g.e.**, p.35.
[651] Postman, Neil, **a.g.e.**, s.112.
[652] Bignell, Jonathan, **a.g.e.**, p.146.
[653] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.20.
[654] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, s.40.

Medya endüstrisinde türlerin ortaya çıkışı ve evrilişi medya ekonomisinde yaşanan gelişmeler yanında sosyal, ekonomik, politik ve kültürel yapı içinde ortaya çıkan iktidar ilişkileri ile bağlantılı olarak düşünülmelidir.

Geçmişten günümüze televizyon belli evrelerden geçmiştir; televizyon belki de, bireyler ve gruplararası cepheleşme ve çatışmaları kendisi için önemli bir malzeme olarak kullanmaktadır.[655] Televizyon sadece teknik olarak yirminci yüzyılın buluşudur. İçerik olarak, aslında insanlığın varoluşundan beri hayatının hemen her alanında yaptığı öykü anlatma işlevini üstlenmiştir.[656]

Televizyon ekranlarının sahip olduğu görsel çeşitlilik, görüntülerin ya da olayların işitsel, görsel ve canlı olarak aktarılması, izleyicinin televizyondan edindiği bilgilere daha kolay inanmasını sağlamaktadır. Televizyon sahip olduğu bütün karakteristik ve işlevsel özellikleriyle, kanaat önderi konumuna gelmiştir.

Sevilay Çelenk'e göre televizyon, kültürün yansıtıldığı bir ortam değil kültür olarak adlandırılan 'paylaşılan anlamların' ya da bir toplumsal katmanı diğerlerinden ayırt eden 'ortak yaşam pratiklerinin' kurulduğu, dolaşıma sokulduğu sonra da televizyonun temsil sistemi içinde yeniden üretime geri döndüğü yerdir.[657]

Televizyon, doğası gereği yaptığı yayınları ile olabildiğince fazla izleyiciyi ekran başına çekebilmeyi amaçlamaktadır. Bununla beraber televizyon ürettiği mesajlarla düşüncelerini değiştirerek, yönlendirebilmekte önemli bir araç konumundadır.

---

[655] Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, s.47.
[656] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.33.
[657] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.83.

Bütün medya eğlence üretmektedir. Hatta haber, programı ve belgesel gibi televizyon türleri bile daha çok izleyiciye ulaşabilmek için eğlence unsurunu yoğun bir şekilde kullanırlar. Televizyon, başından beri dramatik, duygusal, bireyselleşmiş bir içeriği oluşturup aktarması için zorlanmış ve yönlendirilmiştir. Bunun sonucu olarak eğlence işlevi, diğer işlevlerine -haber, eğitim, kültür- egemen kılınmıştır.[658]

Programlar toplumsal değerler doğrultusunda izleyiciyi çekebilmek üzere üretim yapmaktadır. Televizyonun içerik üretimi, ortak anlamlandırma sitemlerinin uzlaşımsal kodları ve anlatısal formüllerine uygun olarak şekillenir.[659]

Kellner, *Medya Gösterisi* adlı eserinde medya gösterisi, modern kültürü ve toplumu değerlendirmek ve anlamak için verimli bir alan sunmaktadır; çünkü büyük gösteriler, çağımızın belli başlı umutları ile korkularını, hayalleri ile saplantılarını ve hayata dair deneyimlerini açık bir şekilde dile getirmektedir.[660]

Televizyon anlatıları bütün metinlerin istasyonun çizelgesinin meta-hitabı içine yerleştirilmiş olması gerçeği yüzünden eşsizdir. Bir izleyici bir video kaydedici kullanarak bu yerleştirmenin egzantrik sonuçlarından bazılarını atlatabilir; mesela birisi bir programı daha uygun bir zamanda izleyebilir, tekrar izleyebilir ya da reklamlarda ileri sarabilir.[661]

Tartışma, bir konunun enine boyuna irdelenmelidir. Fikirler tartışıldığı ortamlarda olarak gelişir ve olgunlaşır. Bir konu üzerinde tartışabilmek için somut bir sorunun olması ve hepsinden önemlisi de o konu hakkında bütünsel bir bilgi birikimine sahip olunmalıdır. Bireyin bir konuyu karşısındaki

[658] Poyraz, Bedriye, **a.g.e.**, s.54.
[659] Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, s.89.
[660] Kellner, Douglas, **a.g.e.**, s.69.
[661] Allen, Robert C., **a.g.e.**, p.69.

biri ile tartışabilmesi için kişinin özgüveninin gelişmiş olması gerekmektedir. Bilgi toplumunun en önemli öğesi, sermayeden daha da önemli unsur olarak yetişmiş insan potansiyelidir.

Hüseyin Köse'ye göre televizyon söylemi, kültürel 'fast food'u hız düzleminde aktarmakla, gerçek (reel) zamanın da bir dramaturgisini yapmaktadır. Bu tür bir zaman dramaturgisi, bugün her yerdedir. Bu eylemin ardından yatan felsefe ise, olup-biten her şeyin geçiciliğine ve faniliğine, dolayısıyla 'değersizliğine' dikkat çekiyor olmasıdır.[662]

Televizyon, izler kitlesine "öğretici" bir rolü üstlenerek, örnek oluşturmaktadır. Televizyonda farklı program türlerinin teknik ve estetik olanakları bilgilendirme ve eğlendirme işlevinin görsel yönüne beslemektedir. Yayın sürecinde kullanılan öğeler izleyicilerin gündelik yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası desteklemektedir.

Jonathan Bignell, *Media Semiotics* adlı eserinde semiyotik söylev kullandığı işaret türlerini tanımlayarak herhangi bir ortamın analizine başlar. Televizyon ortamı görsel ve işitsel işaretlerden faydalanır. Bazı görsel işaretler ima edilen ile benzerlik sağlayan hem kurgusal, hem de gerçek programlardaki insanlar ve mekanlar gibi simgesel ve bariz şekilde belirgindir.[663]

Neil Postman, tartışma kavramı üzerine şunları ifade etmektedir; bir tartışmanın niteliğini değerlendirirken aynı anda birçok şeye birden girişebilmeli; hüküm vermeyi tartışmanın bitmesinden sonraya bırakmalı, metnin neresinde, ne zaman yanıtlandığına ya da yanıtlanıp yanıtlanmadığına karar verene kadar soruları aklınızda tutmalı, karşımızdaki

[662] Köse, Hüseyin, **Bourdieu Medyaya Karşı**, İstanbul, Papirüs Yayınları, 2004, s.88.
[663] Bignell, Jonathan, **a.g.e.**, p.141.

önermeye kendi argümanınızla yanıt verirken yaşadığınız deneyimi metinle ilişkilendirmelisiniz.[664]

Televizyon tartışma programları; düşüncelerin birbiri ile çatışan tarafları bir araya getiren, bir anlamda fikir muhakemesi görevi üstlenen, mücadele alanına dönüşmektedir. Televizyon tartışma programları, farklı özellikler taşıyan parçaları birleştirerek, ortak bir potada eritmeyi amaçlamaktadır. Konuşma televizyonda çeşitli formlarda kendisini gösterir ama talk show kesin bir şekilde konuşma, diyalog ve hitaba dayanan kendisine özgün bir programcılık türüdür.[665]

Ahmet Kocaman'a göre iletişim etnografisi yaklaşımında ise iletişim bir 'kültür davranışı' olarak ele alınır; bu nedenle temel kavramlardan birisi 'iletişim yetisi' kavramıdır. İletişim yetisi, dilbilgisi yetisi yanında, ortak bilginin kaynağı olan (toplum ve ruhbilim ilkelerini de kapsayan) kültürel bilgiyi içerir; başka bir anlatımla, söylem (ve genel olarak dil) kültürün bir bölümüdür, çünkü kültür, eylem, inanç ve anlayışın çerçevesini oluşturur; kültür, iletişimi (ve sözcüklerin kullanımını) anlamlı kılan çerçevedir.[666]

Televizyon anlamı inşa eden, anlamlandırma sürecine katkıda bulunan bir araç olduğu için bir temsil aracı ve bir temsil sistemidir. Televizyonun ikonik gösterge sistemi içinde fonksiyonu herhangi bir imgenin temsil edilişi maddi dünyadaki göndergesini ispatlaması şeklinde gerçekleşir. Televizyonda temsillerin oluşumu, yani televizyonun dil ve anlamı kültüre bağlaması, onun bu ikonlaştırma işlemi ile gerçekleşir. Televizyon, kültürün yansıtıldığı bir araç değil; ortak yaşam pratiklerinin üretilip, dolaşıma sokulduğu ve yeniden üretildiği bir ortamdır.

---

[664] Postman, Neil, **a.g.e.**, s.36.
[665] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **a.g.e.**, p.278.
[666] Kocaman, Ahmet, "Dilbilim Söylemi", **Söylem Üzerine**, 2. Basım, Haz. Ahmet Kocaman, Ankara, ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayınları, 2003, s.7-8.

3.1.1. Tematik Haber Kanallarındaki Tartışma Programları

Haber ve tartışma programları yayınlandıktan sonra izler kitleyi tartıştırıyor. Tartışma programları "karakterleri" tartıştırıyor. İzler kitle tartışanları görerek kendini onların yerine koymaktadır.

Kitle iletişim araçları ve özellikle de televizyon insanların dünya görüşünü şekillendirebilmekte, düşünce ve davranış biçimlerine yön verebilmektedir. Medya bu gücünü eğlendirme ve haber verme işlevlerinden almaktadır. Yalnızca haber vermek amacıyla kurulmuş ulusal ve uluslararası ölçekte çok sayıda tematik televizyon istasyonu bulunmaktadır.

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 3. Maddesinin y) bendinde tematik yayın: Günlük yayın süresinin en az yüzde yetmişini haber, belgesel, eğitim, ekonomi, kültür, tarih, spor, müzik, sinema, dizi film, pazarlama veya benzeri konularda olmak üzere sadece belli bir türe veya genel izleyici kitlesi dışında belli bir izleyici kesimini hedef alan programlara ayıran yayını,[667] şeklinde tanımlanmıştır. Tematik kanallar; belli bir konuda uzmanlaşmış programlamanın olduğu televizyon kanallarıdır.[668]

Köse'ye göre; medya, aydın ve seçkinlerinin dile getirdiği düşünce ve görüşlerin kapalı dolaşımı yoluyla kendini ortaya koyan resmi medya söylem, apaçık bir belirlenimler alanıdır. Tartışma program ve forumlarına çağırılan diğer konuşmacıların konumlarını, ne söyleyeceklerini ya da neyi savunacaklarını tayin eden de yine aynı söylemdir.[669]

---

[667] http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=5a3cac1e-b6d9-4b23-bc7a-8dcd671fceba, Erişim Tarihi: 14 Nisan 2011.

[668] Thematic channel :TV channel specialising in a particular kind of programming (e.g. showing children's programming, films, sports, weather, news, different kinds of documentary, etc.).http://www.encyclo.co.uk/define/Thematic%20channel, Erişim Tarihi: 21 Nisan 2011.

[669] Köse, Hüseyin, **a.g.e.**, s.252.

Haberler, program yapım ve yayın içeriği ne olursa olsun bazı tematik kanalların dışında hemen hemen bütün televizyonlarda en önemli türlerden biri olarak kabul edilmektedir.

Televizyon tartışma programı katılımcıları, her ne kadar birbirine karşıt iki görüşün mücadeleci tarafları gibi görülseler de, aslında aynı küresel mantığın çatışmadan çok, genel bir uzlaşmayı öne çıkaran oyuncularından başka bir şey değildirler.[670] Bununla beraber TV haber, tartışma ve söyleşi programlarının söylemi ve ideolojisi, TV alanının çıkar ilişkisi içinde olduğu bazı aydın ve simgesel seçkinlerle girdiği kulis ilişkilerinin söylemi ve ideolojisidir.[671]

Televizyon tartışma programlarına entelektüel kimlikleriyle katılan kişiler, uzmanlık alanları doğrultusunda, izleyiciler açısından doğru kavramının temsilcisi olarak benimsenen marka karakterler olmaktadırlar. İzleyicinin ilgisini görsel sunumlarla çeken program türleri arasında özellikle tartışma programları uzun süreler boyunca belirlenen herhangi bir konu ya da olayın konuşulması ve tartışılması beklentileri dorukta tutmak zorunda kalmaktadır.

Hüseyin Köse'nin Bourdieu Medyaya Karşı adlı eserinde televizyon tartışma programlarındaki katılımcıları tanımlarken kullandığı Fast-thinker'lar kavramı ekranda, televizyon profesyonelleri olarak, "etkili söz"ü temsil etmektedirler. Bunun içindir ki, sözgelimi bir televizyon tartışma programına katılanlar arasındaki en ayrıcalıklı yeri işgal etmektedirler. Bu kişiler, televizyon söylemine ve katıldıkları TV kuruluşunun ideolojisine uygun bir dil kullanmakta, dili manipüle etmeye elverişli söz uzmanları olarak işlev görmektedir.[672]

---

[670] **a.g.e.**, s.103.
[671] **a.g.e.**, s.108.
[672] **a.g.e.**, s.79.

Tartışma programlarının yöneticisi konumundaki kişiler, televizyon izleyicilerine farklı bir ana karakter konumundadırlar. İzleyiciyi düşünsel açıdan katkıda bulunmasına çağırırken, katılımcıların konuşmalarını ya da söylemlerini yönetebilmek ve yönlendirebilmek öncelikle moderatör tutum ve davranışlarıyla doğru orantılıdır.

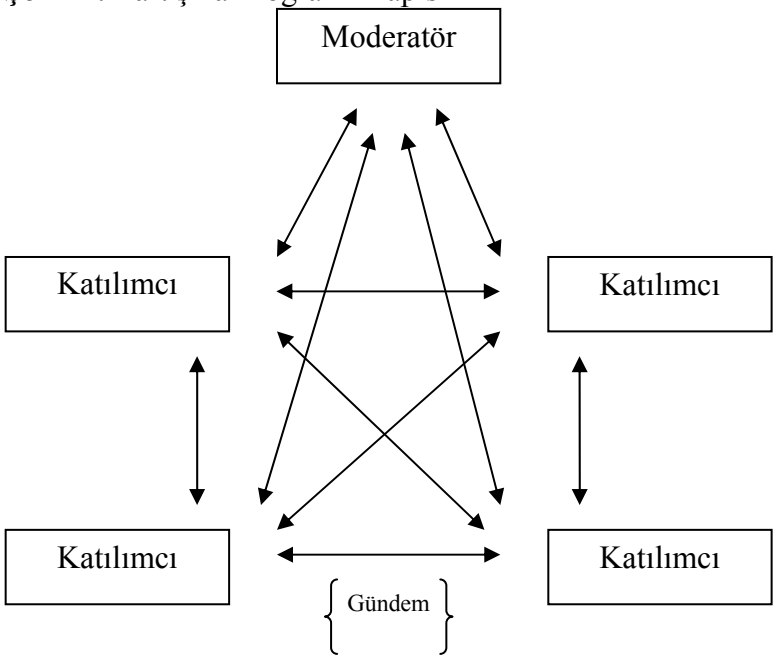
Kitlenin yanındaki bir yayının başarılı bir düşüncesini vermek ya da böyle bir izlenim bırakmak için, meydanını sıklıkla başvurduğu bu tür kesimler ya da teknik bir terimle söylersek 'söylem seçkinleri', yine medyanın potansiyel olarak hazır bulundurduğu temsili bir temsilin de başlıca aktörleridir. Bu tür seçkinler, hem gücü hem de bilgiyi düzenlemektedirler. Böylece ekrandaki genel ilgi, bilginin geleneksel düzenlenişine, yani seçkinlerin bilgisine yönlendirilmektedir.[673]

Televizyonun ideolojik işlevinin en önemli yansıması, söylemlerin toplumsal yaşam içinde yer alabileceği bir alan kurmak veya mevcut yapıya desteklemektir. Seyirci tartışma programlarının algısı izleyici ve kişiliğin inşası, kişisel tecrübenin geçerliliği ve kamuoyunun oluşturulması için daha genel çıkarımlara sahip program arasında belirli bir ilişkinin kurulmasını içerir.[674]

Tartışmanın başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi, iyi planlanmış bir yapım ve tartışma konusu ya da olayının belirlenmesi gerektirmektedir. Bir tartışma programının başarılı olabilmesi için yalnızca tartışmayı yönetene değil, aynı zamanda tartışmaya katılan katılımcılara da bağlıdır. (Şekil 2)

[673] **a.g.e.**, s.174.
[674] Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **a.g.e.**, p.55.

Şekil 2: Tartışma Programı Yapısı

Hüseyin Köse, TV'de geleneksel olarak, konuşan kişi uzmandır ve dinleyiciler ortalama, yabancı ve değersiz kişilerdir. Eğer bir TV tartışmasında, bu ikinciler ekranda boy gösterecek olursa, bu onların gerçekten 'konuşan' kişiler oldukları anlamına gelmemelidir. Çünkü onlar özel bir bilgiye sahip değildirler. Buna karşılık, uzmanlar özel ve yetkin bir bilgi adına konuşmaktadırlar. Bu bilgi, aynı zamanda onların varlığını destekleyen bilgidir.[675]

Tartışma programında görsel efektler kullanılarak, izleyicilerin dikkati çekilmek istenmektedir. Görüntüyü bölmek, çeşitli kamera açılarından yararlanmak, efektler ve kullanılan dekor ve aydınlatma, programın sunumuna katkı sağlamaktadır. Çekimler aracılığıyla programdaki ana fikirlerin ve mesajların izleyiciye etkili bir biçimde aktarılmasında çalışılmaktadır.

Jonathan Bignell'e göre stüdyo tartışmaları ve telefon ile katılım programları söz hakkı vererek ve programların hitabına verilebilecek tepkileri

[675] Köse, Hüseyin, **a.g.e.**, s.80.

kontrol ederek açıkça izleyiciyi içine çeker, ama bu işlem aynı zamanda programın oldukça farklı türlerinde de belirgindir.[676]

Tartışma programlarının yöneticisi konumundaki kişiler, televizyon izleyicilerine karşı ana karakter konumundadırlar. İzleyiciyi düşünsel açıdan katkıda bulunmasına çağırırken, katılımcıların konuşmalarını ya da söylemlerini yönetebilmek ve yönlendirebilmek öncelikle moderatör tutum ve davranışlarıyla doğru orantılıdır.

Televizyon programının türü, programın içeriğinden çok yapım tekniğiyle ve konunun anlatımıyla ilgilidir. Programın türünün de yapım sürecinin başında, programın içeriğine göre belirlenmesi gerekmektedir.

Patricia Holland'a göre gerçeğe dayalı programlar program türlerinin özelliklerinin tamamını içerebilirler. Habercilerin yönettiği röportajları, uzmanlar arasında tartışma ya da izleyici katılımı içererek stüdyo tabanlı olabilir. Kısmen ya da tamamen stüdyo dışında olabilirler. Röportaja dayalı programların ya da habercilerin yönettiği programların büyük kısmını içerirler ve aynı zamanda gerçeğe dayalı dramlar ya da dramatik yeniden yapılandırmaları içerirler.[677]

Pek çok şekilde seyirci tartışma programları güvenli alan yaratmak için çok az sınırın olduğu nispeten kontrolsüz kendiliğinden açıklamayı kullanır, önemi az analizler meydana gelebilir ve iyi terapiden ziyade "iyi televizyon" baskıları katılımcılara sunulan teşvik ve dikkati zorla kabul ettirebilir.[678]

Televizyonun farklı program türleri arasında, bilgilendirici özelliği ile ön plana çıkan haber programlarının, bültenlerinin yanı sıra, tartışma programlarının popüler kültürün ürünü olan magazin kavramı ile içeriğinde

[676] Bignell, Jonathan, **a.g.e.**, p.153.
[677] Holland, Patricia, **a.g.e.**, p.146.
[678] Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **a.g.e.**, p.66.

değişimlere yol açmaktadır. Böylece izlenme kaygısı izler kitlenin müşteri gibi görülmesine neden olmaktadır.

Yusuf Kaplan'a göre, izleyicilerin televizyon izleme konumları ve durumları; televizyon metinlerini tükettiği bağlamlar, belli bir tüketim eyleminin varlığını öngörmekte hatta gerektirmektedir.[679]

Olaylara farklı gözle bakmak, sorgulamak her düşüncenin karşıtını alarak analiz ve sentez yapılması sağlanmaktadır. Eleştirel düşünme olguların ya da bulguların farkında olmak, mevcut bilgiyi algılamada tartışma programları alternatifini ortaya koymada önemli rol üstlenmektedir.

3.2. Çözümlemenin Çerçevesi

3.2.1. Çözümlemenin Problemi

Kitle iletişim araçlarından televizyon, hem içerik hem de teknolojik değişimi toplumsal yapıyı da etkilemektedir. Tüm kitle iletişim araçları gibi televizyon da doğası ve işlevleri gereği kitlelerin yoğun ilgisini çeken güncel konulara sürekli yer vermektedir. Televizyonun eğlendirme yanında bilgilendirme işlevine de sahip olması onu her alanda bilgi iletmekle yükümlü konuma getirmektedir. Bireyin kitle kültürü içerisinde yer edinmesi sürecinde kitle iletişim araçlarının önemi artmaktadır. Etkinlik ve yaygınlık açısından diğer kitle iletişim araçlarından üstün konumda olan televizyon sahip olduğu değişken içerik ile izleyiciyi olumlu ya da olumsuz yönlendirebilmektedir.

Günümüzde televizyon değişik kültürel birikimlerin kaynaştırıldığı sosyal ve eğitimsel bir işlev yürütmektedir. Eğlendirmenin yanı sıra bilgilendirme işlevi göz ardı edilebilmektedir. Birey, yayın kuruluşlarının sahip olduğu ekonomik ve siyasal ilişkiler doğrultusunda hazırlanan program içerikleri ile sözde bilgilendirilmeye maruz kalmaktadır. Bu bağlamda haber ve haber programları dışında "tartışma programları", bilgi edinilen ve fikir

[679] Kaplan, Yusuf, **a.g.e.**, 1992, s.41.

yürütülen mecralar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazılı basında köşe yazarı olgusu ile karşımıza çıkan "söylem seçkini", "fikir önderi" kavramları televizyonun göze ve kulağa aynı anda hitap ediyor olması ile pekiştirilerek sunulmaktadır. Birey tartışma programları aracılığı ile kendisine sunulan iletinin bilgi mi malumat mı içerdiğinin farkına varamamaktadır. Televizyon kuruluşlarının sahip olduğu ekonomik ve politik ilişkiler yayın politikalarının oluşturulmasında etkin olabilmektedir. Böylece eğlendirme aracı olmanın yanında bilgi sunumunda da belli bir söylem dile getirilebilmektedir. Televizyon ile yaygınlaştırılan egemen siyasal, sosyal ve ekonomik görüşler kişiselleştirilerek izleyici üzerinde bir gündem oluşturulmaktadır. Araştırmanın problemi, tematik haber kanallarındaki tartışma programlarının görsel olarak ve içerik olarak nasıl bir anlatı yapısı oluşturduklarının ortaya konulmasıdır.

3.2.2. Çözümlemenin Amacı

Türkiye'de tartışma programları, 1990'lı yıllarda özel televizyon kanallarının artmasıyla yaygınlaşmaya başlamıştır. Türk televizyon kanallarının yayın planlamasında önemli bir yere sahip olan tartışma programları izleyicilerin gündem hakkında bilgi edindiği ve kanaat oluşturduğu program türü haline gelmiştir. Tartışma programlarının yoğun ve değişken anlatı yapılarını anlayabilmek açısından bu çalışmada tür kavramının tanımlanmasının yanında, programların bir metin olarak söylem yapıları da değerlendirme kapsamında incelenecektir. Ayrıca tartışma programlarının türsel özellikleri, anlatıyı oluşturan unsurları ve yayınlandıkları televizyon kanallarının ekonomik ilişkileri de açıklanmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmada, günümüzde yaygın ve etkin kitle iletişim aracı olan televizyonun "bilgi verme" işlevinin önemini ortaya koymak ile beraber konu seçimi ve içerik oluşturulması açılarından tartışma programlarının sunumunun ve söyleminin incelenmesi temel amaç olacaktır. Tartışma programlarının yapısal içeriği incelenirken yayın politikaları ile oluşturulmak istenen söylemlere ulaşılmaya çalışılacaktır.

Yukarıda belirtilen amaçlara ulaşmak için çalışma süresince; tartışma kavramının tarihsel dönüşümüne, etimolojisine, uzamlarına, tartışma programlarının sürelerine, tartışmayı yöneten sunucunun yönelttiği sorulara, işlenen konu adedine, katılan konukların kimlerden oluştuğuna, program süresince kullanılan görsel ve işitsel materyallerin neler olduğuna değinilecektir.

3.2.3. Çözümlemenin Önemi

Sosyal yapı içerisinde toplumu yakından ilgilendiren ve gündemde önemli yer edinen konuların tartışıldığı tartışma programlarının anlatı yapıları ve söylemleri üzerine az sayıda inceleme bulunmaktadır. Günümüzde enformasyon bombardımanına maruz kalan izleyicinin gündemini oluşturma işlevinde pay sahibi olan tartışma programlarının etkinliği ve işlevselliği unutulmaktadır. Bu nedenle programların söylem yapıları ön plana çıkmaktadır. Değişken bir gündeme sahip olunan ortamda bireyin hangi konuya vurgu yapacağına ve önem vereceğine yaratılan bilgi kaynakları ile yön verilebilmektedir.

Televizyon, bireye anında, oradaymışçasına, canlı olarak bazı olgular ve olaylar sunarak özdeşlik kurabileceği imkânları sunmaktadır. Karar mekanizmasını oluşturan farklı demografik özelliklere sahip topluluklar üzerinde yönlendirici etkiye yol açılmaktadır. Hızlı ve sayıca çok fazla iletiye maruz kalınan haber bültenleri karşısında izleyici haber bültenleri ile dolduramadığı bilgi birikimini haber ve tartışma programları ile doldurmaya çalışmaktadır. Tartışma programlarının anlatı yapısı ve söylemi bu bağlamda önem kazanmaktadır.

3.2.4. Çözümlemenin Sınırlılıkları

Çalışma kapsamında kuramsal çerçeve tartışma kavramının söz boyutu, tür sınıflandırması ve uygulama uzamları kronolojik bir çerçevede

sunulacaktır. Kitle iletişim araçları üzerine geliştirilen kuramsal açılımlardan "gündem belirleme[680]", "kullanımlar ve doyumlar[681]" ve "ekme[682]" kuramları üzerinde durularak araştırmanın önemli bir amacı olan yayın politikaları ile desteklenen söylemlerin ortaya çıkarılması sağlanacaktır. Türkiye de kullanılmakta olan tüm televizyon yayın platformlarında yer alan tematik kanallardan izlenme oranları ve sahiplik boyutları dikkate alınarak seçilecek olan tartışma programları incelenecektir.

Tematik haber kanallarından NTV, CNNTURK ve HABERTÜRK'te yayınlanan tartışma programları, bunların içerik çözümlemeleri ve oluşturdukları söylem ile çalışmada sınırlılık sağlanmaktadır. Bu yayın kuruluşlarının belirlenmesinde: içerik ile ortaya çıkan tür farklılığı, hangi yayın grubuna bağlı olduğu, seçilen tartışma programlarının izlenirlilik oranları gibi faktörler ile araştırma yerine getirilmeye çalışılmıştır.

Yayınlanan tartışma programlarının görüntüleri, kullanılan alt yazılar, katılımcı profili, konu bütünlüğü, mekân ve dekor seçimi de inceleme kapsamındadır.

3.2.5. Çözümlemenin Hipotezleri

Çalışmanın sorunsalından çıkışla üretilen varsayımlar;

- Tematik haber kanallarının tartışma programlarında yer verdikleri konular gündem ile paralel ilerlemektedir.

---

[680] "Medyanın haberleri sunuş yoluyla halkın düşündüğü ve konuştuğu konuları belirlediğini ileri sürmektedir. Daha ileride, böylece oluşan kamu gündeminin de siyasal gündemi etkileyerek bir zincirleme etkinin kurulduğunu açıklamaya çalışmaktadır.", Yüksel, Erkan, **Medyanın Gündem Belirleme Gücü**, Konya, Çizgi Kitabevi, 2001, s.23.

[681] "Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımına göre, insanlar gereksinimlerini gidermeye çalışırlar. Doyum için kullandıkları araçlardan bazıları da kitle iletişim araçlarıdır. Bu araçlar ve araçların ürünleri arasında gereksinimleri karşılamak için seçme yaparlar. Bu maksatlı etkinlikler sonucu gereksinimler giderilir ve gerginlikler azaltılır.", Alemdar, Korkmaz, İrfan Erdoğan, **Öteki Kuram**, Ankara, Erk Yayıncılık, 2002, s.188.

[682] "Ekme kuramı, özünde medyayı sosyalleştirici araçlar olarak değerlendirir ve televizyon izleme süreleri arttıkça gerçekliğin televizyonda sunulan versiyonuna inanma oranlarının artıp artmadığını ortaya koymayı amaçlar." Yaylagül, Levent, **Kitle İletişim Kuramları**, Ankara, Dipnot Yayınları, 2006, s.65.

- Tartışma programları belirli meslek gruplarında katılımcılara ağırlık vermektedirler.
- Tartışma programlarında izleyicinin bir konuya odaklanmasını engellemek için program süresince birden çok konuya yer verilmektedir.
- Tartışma programlarında işlenen konunun siyasal, sosyal, ekonomik veya kültürel boyutun dışında katılımcıların kendi aralarındaki bireysel tartışmalara da tanık olunmaktadır.
- Tartışma programlarının konuları ile süreleri arasında paralellik bulunmaktadır.
- Tartışma programları ile toplumda yeni "söylem seçkinleri" yaratılmaktadır.
- Tartışma programlarının anlatı yapısının unsurları yayınlandıkları televizyon kanallarının ekonomik ilişkilerini de açıklamaktadır.
- Tartışma programlarının görsel sunumu, programlar arasında farklılık göstermektedir.

3.2.6. Çözümlemenin Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Türkiye'de özel ve kamusal televizyon kanallarında yayınlanan, tartışma programları kapsamaktadır. Örneklemi ise, tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programları oluşturmaktadır. Çalışmanın sonunda elde edilen sonuçların, tüm evrene genellenebilmesi için örneklemin farklı yayın gruplarına ait tematik haber kanallarından oluşması gerekmektedir. Tematik haber kanalları içinde izlenme oranı en çok olanlar arasında ilk üç sırada yer alan NTV, CNN Türk ve Habertürk kanalları olarak belirlenmiştir.[683] Bu çalışma kapsamında üç tematik haber kanalında da 2010-2011 yayın döneminin ilk üç ayında; 20 Eylül 2010 ile 27 Aralık 2010

[683] Eylül 2010; http://www.medyaradar.com/haber/rating-50586/eylul-ayinda-hangi-kanal-daha-fazla-izlendi.html, Ekim 2010; http://www.medyaradar.com/haber/rating-52099/ekim-ayinda-hangi-haber-kanali-ne-kadar-izlendi-yarisi-ntv-mi-haberturk-mu-kazandi-medyaradarozel.html, Kasım 2010; http://www.medyaradar.com/haber/rating-53555/kasim-ayinda-hangi-haber-kanali-ne-kadar-izlendi-yarisi-ntv-mi-haberturk-mu-kazandimedyaradarozel.html, Aralık 2010; http://www.medyaradar.com/haber/rating-55186/aralik-ayinda-hangi-kanal-ne-kadar-izlendi-iste-kanallarin-izlenme-paylari.html, Erişim Tarihi: 02 Mart 2011.

tarihleri arasında aynı günde haftanın ilk günü pazartesi yayınlanan; NTV'de yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz", CNN Türk'te yayınlanan "Tarafsız Bölge" ve Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programları seçilmiştir. İnceleme ile tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarının içeriklerinin ve anlatım özelliklerinin yansıma biçimlerinin anlaşılması hedeflenmiştir.

3.2.7. Çözümlemenin Yöntemi

Çalışmada kuramsal çerçevenin dışında literatür araştırması, uygulama kapsamında verilerin derlenmesi ve değerlendirilmesinde içerik ve söylem çözümlemesi yöntemleri kullanılmaktadır.

Televizyonun anlatı yapısı ve programcılık kavramının temel amaç ve işlevleri program öğelerini de dikkate alarak ortaya konulmaktadır. Beraberinde program türleri arasındaki kavram karmaşasına değinilerek tür ayrımının yapılması sağlanmaktadır. Çalışmanın temel amacı olan yayın politikalarının ekonomi politiği kapsamında söylem sorunsalını ortaya koymak için "söylem çözümlemesi" ve tartışma programlarının anlatı yapısı için "içerik çözümlemesi" yöntemi seçilmiştir. Bernard Berelson içerik analizini; "İletişimin açıklanan içeriğinin yansız, dizgeli (sistematik) sayısal tanımlarını yapan bir araştırma tekniği"[684] olarak tanımlamaktadır. Bu yöntem kapsamında nesnel bakış açısı ile tekrarlanabilirlik üzerine materyallerin sayısal analizi yapılamaktadır. İrfan Erdoğan, içerik analizi üzerine şu görüşü sunmaktadır; "İçerik analizi elbette 'ne söylüyor' ile gelen, kültürel, ideolojik ve siyasal analiz iletişim sürecinin diğer öğelerine de uygulanabilir. Kim, kime, amaç, araç, koşul ve ortam da karakter belirlenmesi için ideolojik kültürel ve siyasal içerik analizine tabi tutulabilir. Fakat geleneksel içerik analizi mesajın anlamlandırılması üzerine olan incelemelerdir. İçerik analizi qualitative/niteliksel ve niceliksel (sayımsal) veya karışımı yöntemiyle

[684] aktaran, Aziz, Aysel, **Araştırma Yöntemleri Teknikleri ve İletişim**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2003, s.121.

yapılabilir"[685]. İçerik çözümlemesi yöntemi ile sistematik, nesnel ve niceliksel bir çalışma sonucuna ulaşılmaktadır.

Riffe'ye göre; içerik analizi bireysel seviyede bilişsel işlemlerin ve etkilerin mesaj özellikleri ile nasıl bağıntılı olduğunu daha doğrudan araştıran araştırmacılar için önemli bir araç olmaya devam etmektedir.[686]

Çağdaş içerik çözümlemesinin başlangıcını, II. Dünya Savaşı'na dek izleyebiliriz; bu savaşta müttefiklerin istihbarat birimleri, Avrupa radyolarında çalınan popüler şarkıların sayısını ve türlerini dikkatli bir şekilde kaydetmişlerdi. Müttefikler, Alman radyo istasyonlarında çalınan müziği, işgal altındaki diğer Avrupa ülkelerinde çalınanla kıyaslayarak, kıtadaki birliklerin yoğunlaşmasındaki değişiklikleri belirli bir başarı içinde ölçebilmişlerdi.[687]

Orhan Gökçe, yöntemin tarihsel evrimini şöyle aktarmaktadır; on dokuzuncu yüzyılın başlarında daha çok öznel nitelikte olan, yani okuyucunun bilgisine, sezgisine, tutumlarına, değer sistemine ve referans çerçevesine bağlı yapılan yoruma dayanan hermeneutik anlayışa karşı yorum sürecinde, nesnel ilkeler getirme girişimleri ağırlık kazanmıştır. Bir diğer ifadeyle, içerik analizleri başlamıştır.[688]

Söz, yazı veya görsel materyallerde farkında olmadan maruz kaldıkları algılamalara karşın içerik analizi tekniği, bireyi öznel bakışından sıyırarak daha akılcı bir okuma yapmaya yönlendirmektedir.

Neuendorf, esas özelliklerinin sistematik, nesnel, nicel analizi olarak tanımlamaktadır. İnsan etkileşimlerinin dikkatli bir şekilde incelenmesini içerir; TV reklamlarında, filmlerde ve romanlarda karakter resmetmelerinin analizi;

---

[685] Erdoğan İrfan, **Araştırma Dizaynı ve İstatiksel Yöntemler**, Ankara, Emel Yayınları, 1998, s.81.
[686] Riffe, Daniel, Stephen Lacy, Frederick G. Fico, **Analyzing Media Messages**, Second Edition, London, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 2005, p.9.
[687] Wimmer, R., J. Dominick, "İçerik Çözümlemesi", çev. Ü. Atabek, **Medya Metinlerini Çözümlemek**, der. Atabek, Ü., G. Ş. Atabek, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2007, s.19.
[688] Gökçe, Orhan, **İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2006, s.30.

haber bültenleri ve politik konuşmalarda kelime kullanımının bilgisayar ile sürülen araştırması; ve daha pek çoğu.[689]

Aysel Aziz, içerik çözümlemesinde belli başlı altı öğesini aşağıdaki gibi sıralamaktadır;[690]

- Veri toplama
- Birimleştirme
- Örneklem
- Kayıtlama yönergesi
- Çözümleme
- Çıkarsama yapma ve çalışmanın raporlaştırılması

Klaus Krippendorff, Content Analysis adlı eserinde içerik çözümlemesini şöyle aktarmaktadır; öncelikle, içerik analizi deneysel olarak yerleşmiş bir yöntemdir, işlem açısından keşfedicidir ve tahmine dayalı ya da dolaylıdır.[691]İkinci olarak, günümüz içerik analizi geleneksel sembol, içerik ve maksat anlayışlarını aşar. Bu iletişim kavramının evriminde, media teknolojilerinin gelişiminin iletişime gösterdiğimiz dikkati nasıl şekillendirdiğinde ve analiz edilene önem veren kültürün rolünde görülebilir.[692]Üçüncüsü, günümüz içerik analizi araştırmacıların ne sonuç çıkarsa çıksın planlama, yürütme, iletişim kurma, üretme ve eleştirel değerlendirme yapma imkanı veren kendi metodolojisini geliştirmeye zorlanmıştır.[693]

İçerik analizi gündelik yaşantımızda karşılaştığımız verilerden yola çıkarak genellemeler yapmamıza yardımcı olmakla birlikte bir metnin bütününü belirli bir sorunsaldan yola çıkarak irdelemektedir. Metnin içinde

[689] Neuendorf A. Kimberly, **Content Analysis Guidebook**, California, Sage Publications, 2002, p.1.
[690] Aziz, Aysel, **Araştırma Yöntemleri Teknikleri ve İletişim**, s. 124.
[691] Krippendorff, Klaus, **Content Analysis**, Second Edition, California, Sage Publications, 2004, p.17.
[692] a.g.e., p.18.
[693] a.g.e., p.20.

gizlenen ve yüzeysel okumalarla ortaya çıkaramayacağımız verileri anlamlı bir yapıya dönüştürmektedir.

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir.[694]

Bir teknik olarak içerik analizi uzmanlaşmış prosedürleri içerir. Araştırmacının kişisel yetkisinden öğrenilebilir ve bırakılabilirdir. Bir araştırma tekniği olarak içerik analizi yeni görüşler sağlar, araştırmacının belirli fenomenleri anlamasını arttırır ya da uygulama hareketlerini bilgilendirir. İçerik analizi bilimsel bir araçtır. Tekniklerin güvenilir olması beklenir. Daha da belirli bir biçimde, araştırma teknikleri üretilebilir bulgular ile sonuçlanmalıdır. Yani, zaman içinde farklı noktalarda ve belki farklı şartlar altında çalışan araştırmacılar aynı verilere aynı tekniği uygularken aynı sonuçları almalıdırlar. Üretilebilirlik güvenilirliğin en önemli şeklidir. Bilimsel araştırma aynı zamanda, araştırma çabasının dikkatli tetkik için açık olması anlamında geçerli sonuçlar vermelidir ve sonuç olarak ortaya çıkan iddialar bağımsız olarak elde edilebilir kanıtlar karşısında desteklenebilir. Güvenilirliğin ve geçerliliğin metodolojik gereksinimlari içerik analizi için benzersiz değildir ama içerik analizinden belirli taleplerde bulunurlar.[695]

Fiske, yöntem üzerine görüşlerine şöyle devam etmektedir; içerik çözümlemesi seçmeci olmamalıdır: tüm iletiyi, ileti sistemini ya da uygun biçimde oluşturulmuş bir örneklemi ele almalıdır. İçerik çözümlemesi, çalışmaya iletinin belli alanlarını dâhil eden ve diğerlerini dışarıda bırakan

[694] Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006, s. 227.
[695] Krippendorff, Klaus, **a.g.e.**, p.18.

metinsel çözümlemenin daha edebi biçimleriyle açık bir karşıtlık içerisindedir. İçerik çözümlemesi bilimsel bir nesnellik iddiasındadır.[696]

İçerik çözümlemesi iletişim içeriğinin, genellikle önceden belirlenmiş sınıflamalar çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmesini sağlayan bir araştırma tekniğidir. İçerik, gazete haberleri veya yazıları olabileceği gibi televizyon haberleri, filmleri, radyo programlı, sinema filmleri kısacası her türlü içerik olabilir. Kısacası metinsel, görsel, işitsel her türlü içerik, her türlü belge içerik çözümlemesi tekniğiyle çözümlenebilir. Ancak içerik çözümlemesi, içeriklerin üretilişi ve izleyicilere etkisi veya alımlanması konusunda bilgi edinmeye yardımcı olmaz.[697]

İçerik analizinin zorlukları şunlardır:[698]

- Üzerinde çalışılan örneğin temsil yeteneği konusunda emin olunmaz.
- Üzerinde çalışılan başlığın iyi bir çalışma tanımını elde etmek genellikle güçtür.
- Bir çizgi film karesi gibi, ölçülebilen birimin bulunması kolay değildir. Filmler ya da dergi makaleleri için bir tek birim ne değer taşır?
- İçerik çözümlemesine dayanan çıkarımların doğru olduğunu kanıtlamak olanaksızdır.

İçerik analizinde hangi türden olursa olsun (yazılı basında yer alan; yazıları, röportaj ve haberler, televizyon ve radyo programları, diyaloglar, anket görüşmeleri, grup tartışmaları, reklamlar, müzik parçaları, afiş ve görsel sunumlar vb.) tüm söylemler, bir anlatı yapısının ürünü oldukları ölçüde deşifre edilmeye, kod çözümüne, yorum ve çıkarsamaya gerek duymaktadırlar.

---

[696] Fiske, John, **İletişim Çalışmalarına Giriş**, çev. Süleyman İRVAN, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, 1996, s.177.
[697] Geray, Haluk, **Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş İletişim Alanından Örneklerle**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2004, s. 133.
[698] Berger, Arthur Asa, "Toplumbilimsel Çözümleme", çev. A.H. Yüksel, **Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri**, ed. N. Ulutak - A. Tunç, 2. Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversite Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Yayınları, 1996, s.104.

Wimmer ve Dominick çözümlemenin kullanım alanlarına ilişkin şunları aktarmaktadır; kitle medyasına yönelik içerik çözümlemesi çoğunlukla, ele alınan medyaya özgü içeriklerin bir ifadesi olan ortam değişkenlerini kullanmaktadır. Örneğin gazetelerde ve dergilerde bunlar tipografi, mizanpaj ve tasarı gibi değişkenlerdir; televizyonda ise ortam değişkenleri çekim süresi, kurgu hızı, çekim seçimi, sahne yerleşimi ve kamera açısıdır.[699] Kitle iletişimi ve diğer alanlarda içeriği ve test teorisinden türemiş hipotezleri tanımlamak için içerik anlizi kullanılmıştır.[700]

İçerik analizi medya incelemelerinde ve iletişim araştırmasında kapsamlı bir şekilde kullanılan bir araştırma tekniğidir. Özellikle hitap analizi ve semioloji gibi diğer metinsel analiz yöntemleri ile birlikte medya analizcisinin kullanabileceği araçlar repertuarında önemli bir rol oynamaya başlamıştır. İçerik analizi bir dizi metni kalıplar ve eğilimler kurma amacı ile teşkil eden parçalarına ayırarak bir dizi metni analiz eden medya temsiline sistematik bir yaklaşımdır.[701]

Woollacott'a göre kitle iletişimi mesajlarının analizi için geleneksel yöntem içerik analizi idi. İçerik analizcileri medya içeriği ile ilgili belirli kavramsal kategoriler kurarak ve sonra bu kategorilerin varlıklarını ya da yokluklarını çeşitlilik gösteren karmaşıklık dereceleri ile nicel olarak değerlendirerek çalışırlar. Oldukça farklı teorik temellerden ve çeşitli başarı derecelerinden gelen araştırmacılar tarafından bir yöntem olarak içerik analizi kullanılmıştır ama yöntem kaçınılmaz olarak sosyal bilimsel analiz için en önemli alan olarak bariz içeriği vurgulamaktadır.[702]

Gillian Rose, içerik çözümlemesi yönteminin özelliklerini ve gerekliliğini aşağıdaki gibi sıralamaktadır;

---

[699] Wimmer R., J. Dominick, **a.g.e.**, s.22.
[700] Riffe Daniel, Stephen Lacy, Frederick G. Fico, **a.g.e.**, p.22.
[701] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **a.g.e.**, p.53.
[702] Woollacott, Janet, "Messages And Meanings", **Culture, Society And The Media**, Gurevıtch, Mıchael, Tony Bennett (Ed.), London, Routledge, 1982, p.88.

- İçerik analizi üretilebilir ve geçerli olarak bilimsel olacak sosyal bir bilim araştırma yöntemi olarak geliştirilmiştir.
- Bu niteliklere ulaşmak için açık, metodolojik kurallar önerir.
- Bu kurallar çok sayıda görüntüye tutarlı bir şekilde yaklaşımda faydalı olabilir.
- Nicel teknikler yolu ile görsel anlam konusuna yaklaşımda bir dizi sorun vardır. Bağıntılı önem ve bağlama sahip çeşitli konulara hitap zordur.
- İçerik analizinin görüntünün kendisinden başka görüntü anlamlarının yapıldığı o siteler ile uğraşmak için bir yolu yoktur.
- İçerik analizi araştırmacı açısından refleksivite talep etmez.[703]

İçerik çözümlemesi yöntemi ile irdelenecek çalışmada, tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarının Görsel ve İçerik Düzey olarak iki ayrı başlıkta ele alınacaktır.

Görsel Düzey'de, tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarının logo, dekor ve müzik kullanımı, ekran bölümlenmesi, tercih edilen çekim planları, yer alan ekran yazıları ve destekleyici görüntüler irdelenecektir. Bu bağlamda görsel kavramı, Dil Derneği'nin Türkçe Sözlüğünde yer alan ilk anlamı ile "görmeyle, görme duyusuyla ilgili, görmeye dayanan"[704] olarak ele alınmıştır. Burada tartışma programlarının görsel sunumu çözümlenmeye çalışılacaktır.

İçerik Düzey'inde ise cinsiyet, mesleki bilgileri ve söz alma sayıları, konuların sırası ve süresi, moderatörün yönelttiği soru ve katılımcı ve yapılan canlı bağlantılar kast edilmektedir. İçerik kavramı; "bir şeyin içinde bulunan öğelerin tümü, muhteva, mazruf ve bir anlatımda verilmek istenen öz; düşünce, duygu ve imgelerin tümü"[705] olarak tanımlanmaktadır. Burada

[703] Rose, Gillian, **Visual Methodologies**, London, Sage Publications, 2001, p.87-88.
[704] Dil Derneği, Türkçe Sözlük, Cilt 1 (A-J), s. 486.
[705] a.g.e., s. 590.

amaç, iki farklı düzey kapsamında tartışma programları arasındaki ayrımların nasıl gerçekleştiğinin belirlenmesidir.

Niceliksel verilere ulaşılması ile çalışma kapsamında yayın politikalarının temsil ettiği söyleme ulaşılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda söylem analizi yöntemi kullanılacaktır. Söylem kavramı ile anlama dayalı bir sonuca ulaşmak hedeflenmektedir. Televizyon ile sunulan görsel materyaller ile gerçeklik ilişkisi toplumda ön planda tutulan "söylem seçkinlerinin", "fikir önderlerinin" gerçeklik tanımlarının kontrolünden geçirilmektedir. Böylece kitle iletişim araçlarının gündem ve anlam oluşturma sürecindeki biçimlendirici işlevi önem kazanmaktadır. Çalışma sürecinde söylem çözümlemesi yöntemi ile tartışma programlarının anlatı yapısına değinilecektir. Erol Mutlu, söylem çözümlemesi yönteminin düzeylerini üç'e ayırmaktadır; "Söylem çözümlemesi genel olarak dili, üç temel çözümleme düzeyinde konu alır. İlk düzey, söz edimleriyle ilgilidir. Her sözce bir dilsel eylem örneği-anı olarak tanımlanır. İnsanlar dil aracılığıyla çeşitli gündelik eylemleri yerine getirirler. Dolayısıyla her sözcü aynı zamanda bir edim, bir eylemdir. İkinci düzey, dilin iletişimciler arasında bir etkileşim tarzı kurmasıyla ilgilidir. Üçüncü düzey ise çeşitli dilsel kategorilerin tutunumlu bir yapı halinde, yorumlanacak bir mesajı olan bir metin halinde bir araya geldiği söylemle ilgilidir."[706]

Yule ve Brown "Discourse Analysis" adlı eserlerinde söylem çözümlemesini "Söylemin çözümlemesi, ister istemez, kullanımda olan dilin çözümlemesidir. Bu şekilde, amaçlardan veya işlevlerden bağımsız olarak dilbilim biçimlerinin (insan ilişkilerine hizmet etmek için oluşturulmuş olan biçimlerin) tanımına sıkıştırılamaz. Bazı dilbilimciler bir dilin biçimsel özelliklerini belirlemeye konsantre olmuşlarken, söylem çözümlemecisi o dilin

[706] Mutlu, Erol, **İletişim Sözlüğü**, Ankara, Ark Yayınları, 1998, s.311.

ne için kullanıldığının araştırmasına adamıştır kendini."[707] şeklinde tanımlamaktadırlar.

Ahmet Kocaman, Söylem Üzerine adlı eserde söylem kavramının tanımını; "Sözcüğün kökeninde 'tartışma, konuşma ve koşuşturma' anlamına gelen 'discursus' sözcüğü bulunuyor. Sözlüklere bakarsanız, 'düzenli düşünce, ussallık; düşüncelerin sözel olarak aktarılması, konuşma; bir konuya ilişkin resmi, düzenli ve uzunca düşünce aktarımı' anlamına geliyor; günümüzde ise özellikle dilbilimin etkisiyle bağıntılı konuşma ya da yazma birimi anlamında kullanılıyor"[708]şeklinde yapmaktadır.

Durna ve Kubilay'a göre söylem kavramı, esas itibariyle toplumsal alanda süregiden iktidar ilişkilerini, dilin anlamlandırma mücadelesi üzerinden okumayı öneren ve böylece toplumsal gerçeklik tanımlarının bu anlamlandırma mücadelesi boyunca sürekli değiştiğini varsayan bir kuramsal yaklaşımın kilit kavramı olarak karşımıza çıkar.[709]

Söylem çözümlemesi, egemen dilin eşitsizliğe ya da yönlendirmeye yönelik mesajlarının metinler aracılığıyla temsil edilmesini ve üretilmesini inceleyen bir çözümleme yöntemidir.

Söylem bir ürün değil, bir işlemdir. Bunu analiz etmek için hem metnin kendisine, hem de etkileşim ve metnin içine yerleştirildiği bağlama bakmamız lazım. Bir metin söylemi işleminin bir parçasıdır ve bunu yalıtılmış olarak incelemek anlamsızdır. Bu, bir anlam üreticinin (kodlayıcı) bir ürünü ve bir anlam yorumlayıcı (kod çözücü) için bir kaynaktır.[710]

---

[707] Brown, Gillian, George Yule, **Discourse Analysis**, Cambridge, Cambridge Unıversıty Press, 1983, p.1.
[708] Kocaman, Ahmet, **a.g.e.**, s.1
[709] Durna, Tezcan, Çağla Kubilay, "Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010, s.48.
[710] Talbot, Mary, **Media Discourse Representation And Interaction**, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2007, p.10.

Kocaman, söylem kavramının gelişimini şöyle aktarmaktadır; "İngilizce de söylem çözümlemesi başlığını taşıyan ilk yazı 1952'de Zellig Haris tarafından yazılmıştır; ancak bu çalışmanın bütünüyle yapısal yönelimli olması, söylemi öteki yapı birimleri (sözcük, tümce, söz öbeği, vb.) gibi, ama tümce ötesinde bir birim gibi ele alması, çoğu araştırmacıya çekici gelmemiştir."[711]

Söylemler hayatlarımızın merkezi olup sosyal gerçeklikten anlam çıkarmamıza (ikna ve uzlaşma) yardım ederler ve bu şekilde hem teşkil edici, hem de toplum ve kültürün ürünü olurlar. Bundan ötürü her biri kendi kültürel olarak kabul edilmiş kuralları olan farklı söylemler vardır – tıbbi, hukuki, bilimsel, televizyona dair. Belirli söylemler kurumsallaşmıştır (meşrulaşmıştır) ve söylemler üzerinden kültürel yetkiyi taşıyabilirler.[712]

Söylem Çözümlemesi, metinlerin yapısını ve anlatım stratejilerini ortaya çıkaran ve bunları siyasal ve sosyal bağlamla ilişkilendirerek, toplumsal algının nasıl inşa edilmeye çalışıldığını araştıran bir çözümleme yöntemidir.

Gillian ve Yule'e göre söylem analizi zorunlu olarak kullanılmakta olan dilin analizidir. Böyle olduğu gibi, o formların insan ilişkilerine hizmet etmek için tasarlanmış olduğu amaçlar ya da işlevlerden bağımsız olarak dilbilimsel formların tanımı ile sınırlandırılamaz. Bazı dilbilimciler bir dilin resmi özelliklerini belirlemeye yoğunlaşabilirken, söylem analizcisi o dilin ne için kullanıldığını araştırmaya kendisini adar.[713]

Söylem çözümlemesinin eleştirel olması üzerine Ümit Atabek şunları aktarmaktadır; araştırmacıyı politik bir sorumluluğa davet etmektedir. Ancak sorun politik sorumluluğun taşınılıp taşınılmamasında değil, hangi politik

[711] Kocaman, Ahmet, **a.g.e.**, s.2.
[712] Casey, B., N. Casey, B. Calvert, L. French, J. Lewis, **a.g.e.**, p.80.
[713] Brown, Gillian, George Yule, **a.g.e.**, p.1.

konumdaki sorumluluğun taşınacağıdır. Söylem çözümlemesi, 'eleştirel' söylem çözümlemesi olarak a) bütüncüldür, tek tek olguları geniş sosyal bağlamlarında çözümler; b) statuqua'yu sürdürmeye yarayan ideolojilerin gizlediğini açığa çıkarır; c) toplumun yalnızca nasıl olduğunu değil nasıl olabileceği ve nasıl olması gerektiğini anlamamızı sağlar; d) dünyayı daha iyiye doğru değiştirebilmeyi sağlar ve e) bu değişim, baskıyı ortadan kaldırarak tüm insanların özgürleşmesini sağlar.[714]

Phillips ve Hardy'e göre; "analitik yaklaşımlar dilin yapıcı etkisinde bir çıkar paylaşır ve –yorumlayıcı olduğu kadar – yansıtıcı bir analiz tarzıdır. Bu bağlamda söylem analizi metinlerin yapılandırılmış, nitel araştırmalarını yürütmek için sadece bir dizi teknik kapsamaz; aynı zamanda dilin yapıcı etkilerini ilgilendiren bir dizi varsayım da içerir."[715]

Van Dijk'e göre; eleştirel söylem analizi öncelikle sosyal güç suistimalinin, hakimiyetinin ve eşitsizliğinin sosyal ve politik bağlamda metin ve konuşma tarafından canlandırılma, üretilme ve karşı konulma şeklini inceleyen bir tür söylem analitik araştırmasıdır. Böylesine karşıt görüşlü bir araştırma ile eleştirel söylem analizcileri kesin pozisyon alırlar ve bundan ötürü sosyal eşitsizliği anlamak, açığa çıkarmak ve ona karşı koymak isterler.[716]

Eleştirel Söylem Analizi metin ve konuşmanın toplumda eşitsizliği, adalaletsizliği ve baskıyı sürdürme ve meşrulaştırmada anahtar bir rol oynaması fikrine dayandırılmıştır. Bunun nasıl yapıldığını göstermek için ancak kendisini tek bir belirli söylem analitik yaklaşımı ile kısıtlamadan söylem analitik yöntemlerini kullanır.[717]

---

[714] Atabek, Ümit, "Söylem Çözümlemesi", **Medya Metinlerini Çözümlemek**, der. Atabek, Ü., G. Ş. Atabek, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2007, s.155.
[715] Phillips, Nelson, Cynthia Hardy, **Discourse Analysis**, California, Sage Publications, 2002, p.5.
[716] Van Dijk, Teun A., **Discourse And Power**, New York, Palgrave Macmillan, 2008, p.85.
[717] Van Leeuwen, Theo, "Critical Discourse Analysis", **Discourse, of Course**, Renkema, Jan (Ed.), Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 2009, p.277.

Söylem analizi metin yapılarının anlamlar, fikirler ve ideolojiler ile açığa çıkarmakla beraber nesnel ve somut sonuçlara ulaşmayı amaçlamaktadır. Söylem analizi bir yöntem olmaktan çok, bir anlamlandırma ve betimleme stratejisidir.

Medya söylemi kurumlarda ve kurumlar arasında dolaşır ve neredeyse herkesin günlük hayatına ve günlük etkileşimlerine derinden yerleşmiştir. Basın ve kültür çevrimi ile söylem kavramına gösterilen dikkat bu gözlemi zenginleştirecektir.[718] Diğer bir deyişle, sosyal gerçeklik söylemler yolu ile üretilir ve gerçek kılınır ve sosyal etkileşimler onlara anlam veren söylemleri referans göstermeden tam olarak anlaşılamaz. O zaman, söylem analistleri olarak görevimiz söylem ve gerçeklik arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.[719]

Orhan Gökçe İçerik ve söylem analizinin karşılaştırılmasını aşağıdaki gibi yapmaktadır;[720]

Söylem Analizi: Söylem analizi bir metnin kendisinden değil, metnin anlamının bağlamsal belirlendiği düşüncesinden hareketle açıklayıcı ve her aşamada yoruma açık bir şekilde söylemin nasıl anlaşılması gerektiği sorusu üzerinde odaklanmaktadır.

İçerik Analizi: İçerik analizi bir metnin nasıl anlaşıldığı, metnin bugün açısından ne anlama geldiği sorusu üzerine odaklanmaktadır.

Söylem analizin araştırmanın her aşamasında yoruma açık bir süreç iken, içerik analizi araştırmanın belli bir aşamasında yorum sürecinin kapanmasını şart koşmaktadır.

İçerik analizi ve söylem analizi çoğu zaman yöntemleri anlama ve yorumlama ölçütü açısından kıyaslanmaktadır. Burada anlam ve yorumlama sorununa girmeden şunu söyleyebiliriz ki, doğru anlama ve doğru yorumlama diye bir şey yoktur.

---

[718] Talbot, Mary, **a.g.e**, p.5.
[719] Phillips, Nelson, Cynthia Hardy, **a.g.e.**, p.3.
[720] Gökçe, Orhan, **a.g.e.**, s.45-46.

Çalışma kapsamında söylem ve içerik analizleri kullanılarak tartışma programlarının anlatı yapılarını yönlendiren, televizyon yayın politikalarını temellendiren ekonomi politik boyut aktarılmaya çalışmaktadır. Kuramsal ve felsefi literatür ile etnografik bir bütünlük sağlanmaktadır.

3.3. Bulgular ve Yorum

Çalışma kapsamında incelemeye alınan tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarından NTV'de yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz", CNN Türk'te yayınlanan "Tarafsız Bölge" ve Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programlarının 2010-2011 yayın döneminin ilk üç ayında; 20 Eylül 2010 ile 27 Aralık 2010 tarihleri arasında yayınlanan programların listesi aşağıda yer almaktadır.

	NTV	**HABERTÜRK**	**CNNTÜRK**
Programın Adı	*Oğuz Haksever İle Son Söz*	*Tarafsız Bölge*	*Sansürsüz*
Eylül			
20.09.2010	İki 12 Eylül	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları
27.09.2010	Çözüm Trafiği	***Programın Yayını Yok***	Üniversitelerde Türban Sorunu
Ekim			
04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Türkiye'de Derin Yapılar	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar
11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Yeni Dünya Düzeni	***Programın Yayını Yok***
18.10.2010	Yükselen Muhafazakârlık	Füze Kalkanı Projesi	HSYK Seçimleri ve Sonuçları
25.10.2010	Solda Kırılma	***Programın Yayını Yok***	Beyaz Türkler
Kasım			
01.11.2010	Muhafazakâr Oylar	***Programın Yayını Yok***	PKK'nın Eylemsizlik Kararı
08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları
15.11.2010	***Programın Yayını Yok***	***Programın Yayını Yok***	***Programın Yayını Yok***
22.11.2010	***Programın Yayını Yok***	Yeni Dünya Düzeni	CHP-BDP İttifakı İddiaları
29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Çok Tartışılan Kitaplar	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler
Aralık			
06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti
13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Öğrenci Protestoları	Öğrenci Protestoları
20.12.2010	İki Dil Tartışması	Türkiye Nereye Gidiyor	CHP Kurultayı
27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Cübbeli Ahmet Hoca	Açılımın Rengi Mi Değişti?

Tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarının çözümlenmesinde yararlanılan ölçütler;

1. Programların yayınlandığı günler, saatler ve süreler
2. İncelenecek programlarda tartışılan konuların içeriği ve sayısı

3. Program süresince tartışılan konuların içerikleri
4. Program süresince tartışılan konuların kaynağı
5. Program süresince tartışılan konuların sürekliliği
6. Program süresince konuların tartışma süreleri
7. Programa katılan konukların sayısı
8. Programa katılan konukların cinsiyet dağılımı
9. Programa katılan konukların mesleki bilgileri
10. Programa katılan konukların söz alma sayıları
11. Program süresince dekor kullanımı
12. Konukların programlara göre dağılımı
13. Konukların televizyon kanallarına göre dağılımı
14. Program süresince kullanılan görüntü sayısı ve içeriği
15. Program süresince logo kullanımı
16. Program süresince tercih edilen çekim planları
17. Program süresince ekran bölümlenmesi (2,3,4 ve daha fazlası)
18. Program süresince görsel materyal (grafik+tablo+harita) kullanımı
19. Program süresince müzik kullanımı
20. Program süresince moderatörün konuklara yönelttiği sorular
21. Program süresince ekranda yer verilen alt yazılar
22. Program süresince yapılan bağlantılar (telefon / farklı mekânlardan bağlantılar)
23. İncelenen programların aylık reyting ve share oranları
24. Program süresince tartışılan konu ile konuk bağlantısı

3.3.1. CNNTÜRK'te Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

"Tarafsız Bölge", Ahmet Hakan'ın moderatörlüğünde pazartesi ve Çarşamba günleri 21.30'da yayınlanan siyasetten magazine, sanattan spora tüm gündem maddeleri stüdyoda bulunan ya da stüdyo dışından katılan konuklarla birlikte değerlendirildiği bir televizyon programıdır.[721]

3.3.1.1. 20.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

20.09.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları" konusunu Can ATAKLI, Hüseyin GÜLERCE ve Prof. Dr. Binnaz TOPRAK'ın katılımıyla 1 saat 4 dakika 21 saniye sürmüştür.

3.3.1.1.1. Görsel Düzey

Tablo 3: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. İki adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek taburelerin üzerinde oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek bir sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 4: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	3	14,29
3	-	-
4	18	85,71
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	21	100

[721] http://www.cnnturk.com/cnnturktv/default.aspx?PageID=16, Erişim Tarihi: 01.11.2011

Tablo 5: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	42	57,53
Diz Çekim	1	1,37
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	30	41,10
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	73	100

Tablo 6: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
REFERANDUMUN ANALİZİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRKİYE MUHAFAKARLAŞIYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
"EVET"İN GEREKÇELERİ EKONOMİ NE KADAR ETKİLİ OLDU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
REFERANDUMUN ANALİZİ CEMAATLER NE KADAR ETKİLİ OLDU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
REFERANDUMUN ANALİZİ YÜZDE 58 "EVET"İN GEREKÇELERİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CEMAAT BASKISI VAR MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KUTUPLAŞMA ARTIYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
REFERANDUMUN ANALİZİ TÜRKİYE MUHAFAKARLAŞIYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
REFERANDUMUN ANALİZİ KİM "EVET" KİM "HAYIR" DEDİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
REFERANDUMUN ANALİZİ KUTUPLAŞMA DERİNLEŞİR Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HOŞGÖRÜSÜZLÜK ARTTI MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
"KUTUPLAŞMA" KİME YARIYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 7: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	**İçeriği**	**Süre**
-	-	-

Çalışma kapsamında; 20.09.2010 tarihinde yayınlanan “Tarafsız Bölge” programının görsel düzeyine yönelik incelemede; “Tarafsız Bölge” programının diğer örneklerinde olduğu gibi hem yayıncı kuruluşun hemde programın logoları kurum kimliği ve kurum aidiyetinin bir göstergesi olarak program sonuna kadar ekranda yer almaktadır.

Programa katılan konuklar beyaz bir masada yan yana oturtulmaktadır. Böylece farklı görüşlerin aynı masada buluşturulması sağlanmaktadır. Ekran bölümlenmesine yönelik yapılan incelemede ekran en çok 4’e bölümlenmekte böylece tüm katılımcılar ve moderatör bir arada gösterilmektedir. Bu da az konuklu bir programda katılımcıların birbirlerinin sözlerine yönelik tepkilerinin seyirciye anında ulaşması sağlanmaktadır. Program boyunca bel ve genel çekim tercih edilmektedir. Bel çekim ile katılımcıların hareketi ilerletmek ve diyaloglar için işlevsel bir çekim elde edilmektedir. Özellikle reklam öncesi ve sonrası ve konu geçişlerinde genel plan tercih edilmektedir.

Görsel unsurların yazılı ifadelere göre önem kazandığı ekran yazılarında programın konusu “REFERANDUMUN ANALİZİ” vb. beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara “CEMAAT BASKISI VAR MI?” yönelik izleyicinin aklında kalıcı hale getirilecek kısa hatırlatmalara yer verilmektedir. Kırmızı ve siyah zemin üzerinde özellikle soru cümleleri ile tartışılan ve cevabı aranılan konular 12 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Programda herhangi bir destekleyici görüntü kullanılmamıştır.

3.3.1.1.2. İçerik Düzey

Tablo 8: 20.09.2010 Tarihli “Tarafsız Bölge” Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Can ATAKLI	Erkek	Köşe Yazarı	6	12'33"
Hüseyin GÜLERCE	Erkek	Köşe Yazarı	13	16'04"
Prof. Dr. Binnaz TOPRAK	Kadın	Akademisyen	12	26'14"

Tablo 9: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Referandum Sonuçları	1	Referandum Sonuçları, Prof. Dr. Binnaz Toprak'ın muhafazakarlık üzerine yaptığı araştırma, referandum sonuçları, gündelik yaşam tercihleri, kürt sorunu, darbe, oy tercihleri, "evet" diyenler daha mı demokrat?	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	41'34"
Türkiye Ekonomisi	2	İşsizlik, küreselleşme, fakirlik, ekonomik sınıflar, AKP-Gülen koalisyonun ekonomik getirisi	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	2'22"
Muhafazakârlık	3	Ön yargılar terk edildi mi?, demokratikleşme, AKP, İslam-siyaset ilişkisi, Türkiye'de muhafazakarlık siyasal ayrışmalar	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	8'56"
Dinlerarası Diyalog	4	Hoşgörü, medyanın aldığı tavır, siyasetin etkisi, tutumu	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	7'

Tablo 10: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[722]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Hepinize iyi akşamlar diliyoruz sayın seyirciler. Bu akşam referandum sonuçlarını geçen hafta çok değerlendirmiştik. Bu akşam da bir tür devamı gibi olacak ve biraz daha soğukkanlı bakma şansına da sahibiz. Aradan zaman geçti başka araştırmalar ortaya çıkıyor. Başka değerlendirmeler ortaya çıkıyor. Bu açıdan biraz daha enteresan olacak. Ana başlığımız Türkiye'de muhafazakarlık arttı mı? Yüzde 58 muhafazakarlığın arttığı anlamına mı geliyor? Bu soruya cevap arayacağız. Bu konuyla ilgili Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Binnaz Toprak'ın daha önce yaptığı bir araştırma vardı. O araştırmanız büyük gürültü koparmıştı, büyük tartışmalara yol açmıştı. Binnaz Hoca yanımda, hoş geldiniz. Hocam şimdi o araştırmadan sonra yapılan bu referandumda ortaya çıkan yüzde 58'lik sonuç o araştırmayla kıyaslandığında ne anlam ifade ediyor? Bunu sizden öğreneceğiz ve bunun üzerinden biraz tartışalım istiyorum. Can Ataklı bizlerle. Epeydir görüşemiyorduk Can Ataklı. Merhaba, hoş geldiniz ve Yalova'da Hüseyin Gülerce var. Zaman Gazetesi Yazarı Hüseyin Gülerce de bu akşam bizlerle. Hüseyin Bey hoş geldiniz, iyi akşamlar, merhaba…Siz de stüdyomuzdaymış gibi olmanızı istiyoruz. Hiç sizi orada yalnız bırakmayacağız. Sürekli döneceğiz size hiç merak etmeyin, size de merhaba diyorum. Hemen başlayalım. Binnaz Hoca'yla başlayalım. Hocam daha önce yaptığınız araştırma ne diyordu? Kısaca özetlemek gerekirse referandumdan çıkan sonuçla birlikte değerlendirildiğinde ne denmesi gerekir?...Bir paralellik kurabilir miyiz? Kuramaz mıyız?	Binnaz Toprak
Çok uzun biliyorum evet….bir hatırlatmak bakımından….o zaman hocam neden böyle düşündüğünüzü açıklayın, bu daha önemli çünkü. Tamda bizim programımızın ana konusu bu, biraz bunu tartışalım. Belki sonra diğer konuya geçebiliriz, neden böyle düşünüyorsunuz?	Binnaz Toprak
Eğer ekonomi önemliyse yüzde 58'de ekonominin payı varsa Türkiye ekonomisi iyi durumda o zaman	Binnaz Toprak
Onların da…ama onların da sahilde, eğitimde gelir düzeyi görece yüksek olduğu söylendiğine göre eğer ekonomi de seçmen açısından birinci derecede önemliyse o zaman Türkiye ekonomisi gayet iyi, yandık, bittik, kül olduk demeyelim	Binnaz Toprak
Bir dakika şimdi, bir dakika Türkiye'de bir Ak Parti Fethullah Gülen cemaati koalisyonu mu söz konusu	Binnaz Toprak
Peki …şimdi…kabaca isterseniz bu üç nedende toparlayalım. Bir Hüseyin Gülerce'ye ben dönmek istiyorum, çünkü sonra Can Ataklı'ya döneceğim	Binnaz Toprak
Evet, peki, şöyle toparlayabilir miyiz? Hocam yani yüzde 58'i ne oluşturuyor? Yani yüzde 58 niçin nasıl değerlendirilmeli? Türkiye'nin ekonomisindeki gidişatın görece iyi olması birinci neden. İkinci neden Ak Parti Gülen cemaatinin koalisyonunun özellikle Anadolu'da bir imtiyaz sunması, çeşitli imtiyazlar sunması. Üçüncü neden, yoksullara yapılan yardımlar, dört Cumhuriyet tarihi boyunca yaşanan dışlanmışlık	Binnaz Toprak

[722] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

duygusuna tepki…iyi toparladım mı	
Başbakanın karizması….Özal'a da vardı bir….kısmen vardı bence ama Tayyip Erdoğan daha, İsmet Paşa, Menderes ve Tayyip Erdoğan…Karaoğlan ve Tayyip Erdoğan , peki o zaman başbakanın karizmasını da ekledik buraya, hemen Hüseyin Gülerce'ye döneyim ben. Beş maddede yüzde 58'i yorumladı Binnaz Hoca. Burada özellikle Ak Parti Gülen cemaatinin koalisyonunun yarattığı imtiyaza da özel olarak vurgu yaptı. Siz ne diyorsunuz Sayın Gülerce yüzde 58'de?	Hüseyin Gülerce
Hüseyin Bey, Hüseyin Bey…Hüseyin Bey bir dakika, koalisyon meselesine gelelim. Dediğiniz noktadan itibaren devam edeceksiniz ama. Binnaz Hoca bir şey daha söylemek istiyor galiba	Binnaz Toprak
Peki hocam 450 kişiyle yapılmış bir araştırmadan bir genelleme çıkar mı?	Binnaz Toprak
Ne diyordu yani vatandaş Fethullah Gülen ve Ak Fethullah Gülen cemaati ve Ak Parti koalisyonu, o koalisyona dahil olmazsan sürülürsün, tayinin çıkar….siz de şunu mu diyorsunuz yani bize bir böyle araz….boykot	Binnaz Toprak
Evet…peki hocam….siz şey mi şunu mu diyorsunuz, bizim görüştüğümüz insanlarda böyle bir kaygı var, böyle bir hava var biz o havayı yansıtıyoruz	Binnaz Toprak
Şimdi bunu konuşalım yalnız hocama da döneceğim. Hocam bir reklam arası….reklamdan sonra aynı konuyla devam edeceğiz yani Can Ataklı'nın söylediği konu aslında birkaç gündür de yazılıp çizilen bir konu tartışılan da bir konu yani o da…efendim…siz çok tartışıyorsunuz başka ben de başka yerlerde de okudum. Yani deniliyor ki böyle demokrasi özlemi faili meçhul cinayetlere itiraz, darbe karşıtlığı değil bu yüzde 58'i motive eden eğer öyle olsaydı bu yüzde 58'in çok çıktığı daha doğrusu evet oylarının çok çıktığı şehirlerdeki genel iklim hava tolerans demokratik bir hava hoşgörülü bir hava olurdu diyorlar. Bu tezi bence tartışalım biraz. Hüseyin Bey'in de bu konuyla ilgili görüşlerini alalım kısa bir reklam arasından sonra.	Hüseyin Gülerce
Tekrar birlikteyiz. Türkiye muhafazakarlaşıyor mu sorusuna cevap arıyoruz. Referandum sonuçlarından yola çıkarak aradığımız bu sorunun cevabında şimdi geldiğimiz nokta şurası ee en son ee Türkiye'de muhafazakar yaşam tarzının ağır bastığı şehirlerde yüksek oranda evet oyları çıktı ee oysa evetin anlamını demokratikleşme, hoşgörünün artması, özgürlük talebi gibi nedenlere dayandırılıyordu. Burada bir çelişki var mı, yok mu? Ağır muhafazakar şehirler ve demokratikleşme, özgürlük talepleri nasıl yan yana gelebiliyor. Tartıştığımız konu bu, bu tezi ortaya atıyor tartışmacılarımız. Binnaz Toprak hoca bu konuyla ilgili bir şey söyleyecekti, ondan sonra tartışmaya devam edelim.	Binnaz Toprak
Neden böyle düşünmüyorsunuz, yani çünkü…çok özür diliyorum, referandumdan önce evet demek demokrasiden yana olmak deniliyorsa ve evet oyları fazla çıkıyorsa niçin buna şüpheyle bakmalıyız?	Binnaz Toprak
Hayır soruyorum yani…benim sorumu…darbe, darbeye karşı çıkmakta dahil mi…ya bir dakika hocam şimdi…ee o üçte bir darbeye karşı çıkıyor, üçte iki askeri yönetimi mesela daha mı iyi buluyor	Binnaz Toprak
Hüseyin Gülerce	Hüseyin Gülerce
Yalnız Hüseyin Bey..bir noktaya, çok özür dilerim bir noktaya…tabi tabi…tabi…hayır bir noktaya soru sormayacağım bir noktayı belki sizin de dikkatinizden kaçmış olabilir eee dikkatinize getirmek istiyorum o da şu, şimdi bu millet dendiği zaman ee çok genel bir çerçeve çiziyorsunuz, çizmiş oluyorsunuz eee milletin…hayır, hayır…yüzde 42 de, yüzde 42 de bu millet kapsamında o hani…onların da inancı…yani bu millet diye geniş bir tanım yapmamak lazım, çünkü bu milletin içinde çok farklı hayat tarzları, çok farklı düşünce biçimleri çok farklı inanış şekilleri söz konusu, o yüzden milleti…evet…evet tamam bu da tamam…var…	Hüseyin Gülerce
Hüseyin Bey, Hüseyin Bey yalnız bir noktayı yine belirginlik kazandıralım…Hüseyin Bey ben size…biliyorum…İran Rusya ittifakını savundu doğru..hayır size tamamen katılıyorum fakat…tamam şimdi bu noktada ben bir noktayı işaret edeceğim diğer tartışmacı konuklarımız da belki oradan devam ederler, şimdi sanıyorum bir konsept değişikliği oldu, bir şeyler değişti bu söylediğiniz biraz geride kaldı. Yani sizin laikliği yıkmak istediğiniz Türkiye'ye şeriat getirmek istediğiniz şeklindeki kuşkular bir parça geride kaldı artık onları aştığımızı düşünüyorum…	Hüseyin Gülerce
Efendim, tamam bu çok…onu söyleyen var ee ama onlar daha marjinalize oldular ana, ana söylem bu değil onu anlatmaya çalışıyorum. Ana söylem şu, şimdi artık şu noktaya gelindi, deniliyor ki Hüseyin Gülerce ok güzel konuşuyor, televizyona çıkıyor. İşte biz demokratikleştik laiklik yanlısıyız, hoşgörüden yanayız, özgürlük istiyorum….yasayöl (yazı anlaşılmıyor) rejimine karşıyız diyor güzel. Fakat bazı şehirler var ki evet oyunu çok fazla vermiş o şehirlerdeki genel iklim hava fazlasıyla	Binnaz Toprak

toleranssız fazlasıyla farklı yaşamlara kapalı Alevi karşıtı kendisi gibi düşünmeyene hafiften itiraz eden ee gibi bir hava var, şimdi diyorlar bunu nasıl çözebiliriz bu böyle bir şey söyleniyor. Sorunsal bu esas tartıştığımız sorun bu değil mi yani…tabi…	
Açık konuşalım yani ben o açıdan netleştirmeye çalışı….tabanlarından daha ileri….o çok güzel özetliyor…Can Ataklı…Hüseyin Bey Can Ataklı…doğru…hayır bir dakika tamam buna itiraz iste hemen etsin sana çok…başka bir şey söyleyeceksiniz çünkü…	Hüseyin Gülerce
Can Ataklı…hayır Hüseyin Bey sadece sadece Fettullah Gülen hareketini ele alarak o hareketin tabanını kastederek ee bir sonuca varmak mümkün değil genel olarak e o şehirlere damgasını vuran iklimden de söz etmek lazım ama Can Ataklı açabilir belki bu konuyu…	Can Ataklı
Tespit olarak söylense ne zararı var	Can Ataklı
Yani şimdi Can Ataklı bir dakika çok güzel bir noktaya geldik diyorsunuz ki ya kardeşim e eğer bu evet oyları demokrasi demokratlığın, hoşgörünün filan ölçüsüyse eğer Van'da vatandaşlarımızın o haçı oraya bizzat yerleştirmesi lazım…	Can Ataklı
Hüseyin Bey'e sor, Hüseyin Bey'e, Hüseyin Bey'e sorsak diyecek ki benim için hiç fark etmez…söyleyin…	Hüseyin Gülerce
Doğru aslında bu da doğru…evet…Hüseyin Bey…doğru…ama yine de Türkiye'de Hüseyin Bey'in bahsettiği gibi bir misyonerlik düşmanlığı filan…	Can Ataklı
Oynar, oynar…evet oyu verenler mi…	Hüseyin Gülerce
Binnaz Hoca bir şey diyor, laikler değil dedi…emin misiniz…Rahşan Hanım var ortada..	Binnaz Toprak
Hep söyle bir tez vardı, ekonomik olarak gelişirlerse o içe kapanma olmaz dışa açılırlar…	Binnaz Toprak
Hüseyin Bey	Hüseyin Gülerce
Aslında Hüseyin Gülerce'nin…Hüseyin Bey devam edeceğiz bir reklam arası verelim ama sizin söylediğiniz çok önemli yani Hüseyin Bey sizin verdiğiniz hem Can Ataklı'nın hem Binnaz Toprak'ın anlattıklarına hak veriyor doğru diyor böyle şeyler olabilir bunda siyasetinde payı olabilir diyor ee ama daha iyimser daha olumlu bir bakış açısı var bu açıdan önemli. Can Ataklı'yla devam edeceğiz…bir reklam bir reklam arasından sonra…peki ne nasıl…nasıl uğraşmak gerektiğini konuşalım, peki kısa bir reklam arasından sonra.	Binnaz Toprak
Evet tekrar birlikteyiz ee maalesef süremiz çok çok kısa çok az bir süre kaldı, reklam arasında ben hem Binnaz Hocamız'la hem de Can Ataklı'yla konuştum ee bu konuyla ilgili konuşmamız gereken konu konular var, yarın akşamda devam edeceğiz bu konuyu tartışmaya. Tabi eğer Hüseyin Bey de yine yarın akşam bizimle birlikte olmak isterse ee çok da memnun oluruz bu tartışmayı…ha evet..yarın akşam…evet o henüz daha teknoloji o kadar yetişmedi ama olsun biz Binnaz Hoca'yla Can Ataklı olsun isteriz eee bir başka arkadaşımızla bir başka konuğumuzla tartışmayı sürdürebiliriz ee şimdi son olarak eee Binnaz Hoca yarın akşam ee konuşacağımız en önemli konu bu Hüseyin Gülerce'nin de işaret ettiği şehirlerdeki havayı dağıtmak için ne yapmak gerekir, çünkü bununla uğraşmak lazım dediniz, önemli bir mesele dediniz bunu konuşalım yarın akşam isterseniz….girizgah olsun diye…	Binnaz Toprak
Gergin anında gerginleşme…Yalnız bugün Tarhan Erdem'in bir araştırma sonuçlarının yorumunu okudum bugün…o diyor ki cepheleşme Tayyip Erdoğan'a yarıyor diyor ve bunu biraz da bilinçli yapıyor diyor…öyle bir değerlendirmesi var yani…	Binnaz Toprak
Peki….Can Ataklı…	Can Ataklı
Hüseyin Bey size de sen bir söz hakkı verelim buyurun lütfen…	Hüseyin Gülerce
Binnaz Hocam da diyor ki…iki görüntü de olmasın, ikisi de olmasın diyor ikisi de yanlış…	Hüseyin Gülerce

Tablo 11: 20.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Yalova'dan Canlı Bağlantı	Hüseyin GÜLERCE	16'04"

20.09.2010 tarihinde yayınlanan "Tarafsız Bölge" programına yönelik içerik düzey incelemesinde yer alan Tablo 8'de katılımcıların Can Ataklı, Hüseyin Gülerce ve Prof. Dr. Binnaz Toprak'ın mesleki bilgileri ve konuşma

sürelerine ilişkin verilerde; Hüseyin Gülerce ve Prof. Dr. Binnaz Toprak'ın 13 ve 12 defa söz aldığını buna rağmen Prof. Dr. Binnaz Toprak'ın 26 dk 14 sn ile en çok konuşma süresine sahiptir. Bunun temelinde Binnaz Toprak'ın kamuoyuna da yansıyan araştırmasına yönelik açıklamaları yatmaktadır. Hüseyin Gülerce ile Yalova'dan canlı bağlantı kurulmaktadır.

Programda işlenen konulara 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan referandum sonuçları kaynaklık etmektedir. "Referandum sonuçları" programın kaynağı olması nedeniyle 41 dk 34 sn, "muhafazakârlık" ise 8 dk 56 sn ile ikinci en çok tartışılan konudur.

"Tarafsız Bölge" programının moderatörlüğünü yapan Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: *"Başbakanın karizması….Özal'a da vardı bir….kısmen vardı bence ama Tayyip Erdoğan daha, İsmet Paşa, Menderes ve Tayyip Erdoğan…Karaoğlan ve Tayyip Erdoğan , peki o zaman başbakanın karizmasını da ekledik buraya, hemen Hüseyin Gülerce'ye döneyim ben. Beş maddede yüzde 58'i yorumladı Binnaz Hoca. Burada özellikle Ak Parti Gülen cemaatinin koalisyonunun yarattığı imtiyaza da özel olarak vurgu yaptı. Siz ne diyorsunuz Sayın Gülerce yüzde 58'de?"* - Hüseyin Gülerce

Örnek: *"Can Ataklı…hayır Hüseyin Bey sadece sadece Fettullah Gülen hareketini ele alarak o hareketin tabanını kastederek ee bir sonuca varmak mümkün değil genel olarak e o şehirlere damgasını vuran iklimden de söz etmek lazım ama Can Ataklı açabilir belki bu konuyu…"* - Can Ataklı

Ayrıca program süresince farklı kişi, kurum ve kuruluşları açıkça ifade edilmekle birlikte farklı mecralardan edindiği bilgileri de paylaşmaktadır. Böylece somut örnekler ile izleyiciye kişilere veya kurumlara yönelik kanaat oluşturmada katkı sağlamaktadır.

Örnek; *"Fettullah Gülen ve Ak Fettullah Gülen cemaati ve Ak Parti koalisyonu", "hoşgörünün filan ölçüsüyse eğer Van'da vatandaşlarımızın o haçı oraya bizzat yerleştirmesi lazım…", "bugün Tarhan Erdem'in bir araştırma sonuçlarının yorumunu okudum bugün…"*

3.3.1.2. 27.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

27.09.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "Üniversitelerde Türban Sorunu" konusunu Kemal GÜRÜZ, Hidayet Şefkatli TUKSAL, Mustafa AKYOL ve Akif HAMZAÇEBİ'nin katılımıyla 1 saat 32 dakika 36 saniye sürmüştür.

3.3.1.2.1. Görsel Düzey

Tablo 12: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. Moderatör ve konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek taburelerin üzerinde oturmaktadırlar.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 13: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	14	45,16
4	17	54,84
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	31	100

Tablo 14: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-

Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	31	77,5
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	9	22,5
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	40	100

Tablo 15: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
TÜRBAN YENİDEN ERDOĞAN-KILIÇDAROĞLU BULUŞMASI "Bugünden tezi yok başörtüsü sorununu çözelim"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU YENİDEN	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU CHP-AK PARTİ UZLAŞACAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÜNİVERSİTELER İÇİN NASIL BİR DÜZENLEME?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU NASIL BİR ÇÖZÜM BULUNACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÜNİVERSİTELER İÇİN NASIL BİR ÇÖZÜM?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÇÖZÜM İÇİN ADIM ATILIYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU AK PARTİ-CHP UZLAŞIYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÇÖZÜME GİDEN YOL NEREDEN GEÇİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÇÖZÜME GİDEN YOL NEREDEN GEÇİYOR? Tuksal: Başörtülü kızlar Gürüz döneminde inledi	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU GÜRÜZ ÖZÜR DİLEYECEK Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU MEZUN OLUNCA NASIL ÇALIŞACAKLAR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU DİNİ SEMBOL MÜ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÇÖZÜM YOLU BULUNABİLECEK Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU ÇÖZÜM YOLU BULUNABİLECEK Mİ? "CHP gerçekçi bir siyaset yaparsa kazanır"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TÜRBAN SORUNU KAMUDA DA SERBEST OLACAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 16: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Recep Tayyip Erdoğan ve Kemal Kılıçdaroğlu beraber yürürken, Recep Tayyip Erdoğan basın mensuplarının sorularını yanıtlarken, başörtülü kadınlar slogan atarken, gösteri yaparken, Recep Tayyip Erdoğan ve Kemal Kılıçdaroğlu el sıkışırken, beraber yürürken çekilmiş fotoğrafları,	5'41"
	Toplam	5'41"

27.09.2010 tarihinde "Üniversitelerde Türban Sorunu" konulu "Tarafsız Bölge" programının görsel düzeyine yönelik incelemede; Programa katılan konuklardan sadece bir tanesi stüdyoda beyaz bir masada oturtulurken iki katılımcıdan bir Ankara stüdyolarından diğeri ise Ankara'daki evinden katılmaktadır. Ekran bölümlenmesine yönelik yapılan incelemede üç konuk ve moderatör olmak üzere ekran en çok 4'e bölümlenmekte ayrıca program içerisinde katılımcılardan karşıt görüşte olanlar ortada moderatörün görüntüsü ile ekranda 3'e bölümlenerek yer almaktadır. Programda katılımcıların karşılıklı konuşmaları seyirciye anında ulaşmaktadır. Program genelinde bel çekim tercih edilmektedir. Bel çekim ile katılımcıların konuşmaları için işlevsel bir çekim elde edilmektedir. Özellikle reklam öncesi ve sonrası ve konu geçişlerinde genel plan tercih edilmektedir.

Ekran yazılarında "TÜRBAN SORUNU" başlığı altında moderatörün yönlendirdiği soruların özeti olan "CHP-AK PARTİ UZLAŞACAK MI?", "ÜNİVERSİTELER İÇİN NASIL BİR ÇÖZÜM?" vb. cümleler kısa hatırlatmalar şeklinde 16 farklı ekran yazısı ile program boyunca katılımcıların aktarımları ile paralel sunulmaktadır. Programda Recep Tayyip Erdoğan ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun tartışmaya da konu olan karşılaşmalarına yönelik destekleyici görüntüler özelliklede fotoğraflara 5 dk 41 sn yer verilmektedir.

3.3.1.2.2. İçerik Düzey

Tablo 17: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Kemal GÜRÜZ	Erkek	Emekli Bürokrat	23	34'
Hidayet Şefkatli TUKSAL	Kadın	Köşe Yazarı	15	24'20"
Mustafa AKYOL	Erkek	Köşe Yazarı	8	15'10"

Akif HAMZAÇEBİ	Erkek	Siyasetçi	1	4'05"

Tablo 18: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Türban	1	Üniversitede başörtüsü, Başbakan ve CHP'nin tutumu, YÖK'ün uygulamaları, Anayasa Mahkemesini aldığı kararlar, AİHM kararları, Kemal Gürüz'ün YÖK Başkanı olduğu döneme ait uygulamaları, kamusal alandaki uygulamalar, sembolleştirme	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	40'53"
Cumhuriyet İlkeleri	2	Laiklik tarifi din kullanımı, din-devlet ilişkisi, batılı ülkelerdeki örnekleri, üniversitelerin kuruluş geleneği, ABD bildirgesi, Fransız sekülerizmi, 19302larda dinini konumu, ilahiyatçılar,	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	26'57"
Pozitivizim	3	Pozitif hukuk, insan aklına dayalı sistemler	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	3'06"
Öneriler	4	Değişiklik önerileri, Başbakan ve CHP'nin söylemleri, Kadın örgütlerinini hak arama araçlarını kullanmaları	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	7'51"
Kürt	5	İnkar, dilin kullanımı, Türklük kavramı, resmi Dil, ABD örneği	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	4'18"
Farklılıklar	6	İngiltere geleneği, Osmanlı ve Türk geleneği	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	1'56"
İlahiyat Milli Komitesi	7	Faaliyetler, 28 Şubat süreci	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu kongresindeki Görüşmesi	2'32"

Tablo 19: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[723]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Hepinize iyi akşamlar diliyoruz. Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz. Sayın seyirciler bu akşam Tarafsız Bölge'de bugün Başbakan Tayyip Erdoğan ile CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu görmesi ee görüşmesinden yansıyan bir konuyu tartışacağız. Kadim konumuz türban konusunu tartışacağız. Üniversitelerde türban acaba serbest olacak mı? Çünkü Başbakan Tayyip Erdoğan'la CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu arasında gerçekleşen görüşmenin ardından yapılan açılamada bu konunun gündeme geldiğini anlamış olduk. Başbakanın açıklamasından ee Tayyip Erdoğan, Başbakan Erdoğan ne dedi önce ona bir bakalım…Ekipleri kuralım çalışmaya başlayalım dedim diyor Başbakan Tayyip Erdoğan ee bunu konuşacağız. Sayın seyirciler eee hemen konuklarımız sizlere tanıtmak istiyorum. İstanbul'da stüdyomuzda Mustafa Akyol var. Mustafa hoş geldin. Eee Ankara stüdyomuzda Hidayet Şevkatli Tuksal var. Hidayet Hanım siz de hoş geldiniz, merhaba.. Ee ve yine Ankara'dan Sayın Kemal Gürüz. Kemal Bey siz de yayınımıza hoş geldiniz, merhaba diyorum. Başbakan Tayyip Erdoğan bugün Kemal Kılıçdaroğlu'yla yaptığı görüşmenin ardından ee ekiplere görev verelim bu konuyla ilgili işlemleri tamamlasınlar, çalışmaları yapsınlar dedi. CHP ne diyor? O konu boşlukta kaldı. Şu anda telefon hattında CHP Grup Başkanvekili Akif Hamzaçebi var. Sayın Hamzaçebi iyi akşamlar….eee Kemal Kılıçdaroğlu'yla Başbakan görüştü. Başbakanın görüşme sonrası yaptığı açıklamayı biliyoruz, CHP kanadı nasıl yaklaşıyor olaya? Başbakan madem meydanlarda türban sorunun çözeceğiz demiştiniz, o halde gelin adım atalım demiş Sayın Kılıçdaroğlu'na. Acaba Sayın Kılıçdaroğlu ne cevap verdi bu yaklaşıma ve	Akif Hamzaçebi

[723] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

CHP kanadı ne diyor…	
Yani ee şey çok özür dilerim Akif Bey Başbakan özel olarak e türban konusunu gündeme getirmedi o bağlamın içinde genel bağlamın içinde mi zikretti? Yani genel anayasa değişikliği talebinin içinde mi zikretmiş oldu?....	Akif Hamzaçebi
Yani o zaman şöyle mi anlayacağız? Sayın Kılıçdaroğlu genel bir anayasa değişikliği için biz hazırız dedi. Sayın Başbakan da münhasıran türban konusunda bir çalışma yapalım dedi, böyle mi anlamalıyız?...	Akif Hamzaçebi
Peki Sayın Kılıçdaroğlu'nun cevabı ne oldu ee türban konusuna yoğunlaşınca Sayın Başbakan…	Akif Hamzaçebi
Sayın…Sayın Akif Hamzaçebi çok teşekkürler katıldığınız için, sağolun iyi akşamlar. Evet Cumhuriyet Halk Partisi e Grup Başkanvekili Akif Hamzaçebi bir kez daha son cümleleri çok önemli, biz üniversitelerde türban sorununun çözülmesinden yanayız. Bunu genç kızların özgürlüğü olarak algılıyoruz dedi. Çok açık ve net bir şekilde görüşünü ortaya koymuş oldu. Peki bu anlaşma ee ortada bir anlaşma var iki partide aynı konuda anlaşmış gözüküyor. Bundan sonra hayata geçebilir mi bu konuda adımlar atılabilir mi ee eğer adımlar atılırsa bunun önünde yasal anayasal birtakım engeller var mı? Bir anayasa değişikliği sorunu çözer mi? Biraz bunu tartışalım Sayın Kemal Gürüz, Eski YÖK Başkanı bu konuda ne diyor?...	Kemal Gürüz
Peki Kemal Bey çok afedersiniz bir şey merak ediyorum. Şimdi yeni bir durum var ee tamam bunlar, bunları anlatmanız iyi oldu zaten bildiğimiz konulardı, bir tür giriş oldu ve hatırlatmış oldunuz. Fakat şimdi bugün itibariyle yeni bir durum var. Başbakan CHP Genel Başkanı'yla görüştü. CHP'nin tutumunda az önce grup başkan vekili de ifade etti, Kemal Kılıçdaroğlu da son dönemlerde ifade ediyor, diyorlar ki üniversitelerde türban serbest olsun. Bu konuda gerekirse anayasayı değiştirebiliriz diyorlar. Anayasa Mahkemesi'nin yapısı da değişiyor yani böyle yeni bir durum var. Bu yeni durumda dahi türban sorunu ya da türbanlı öğrencilerin üniversiteye girebilme imkanı söz konusu olabilir mi sizce?...	Kemal Gürüz
Önerinize… çok afedersiniz, önerinize geçmeden önce izin verir misiniz, önerinizi reklam arasından sonra ortaya koyun. Yani türban sorunun çözümleriniz var anladığım kadarıyla onu dile getireceksiniz. Ben Hidayet Hanım'a döneyim Ankara stüdyomuzda. Ee Hidayet Hanım ne diyorsunuz hem Sayın Gürüz'ün bu girişi yaptığı girişi hem de mevcut durumu anlatması hem de bugün ortaya çıkan artık iyice somutlaştığını gördüğümüz çözüme doğru bir irade beyanının belirgin belirginleşme meselesiyle ilgili ne diyorsunuz, iyimser misiniz, nasıl değerlendiriyorsunuz?...	Hidayet Şevkatli Tuksal
Bir bir dakika Hidayet Hanım, Hidayet Hanım ee bu pozitivizmle ilgili eleştirinize belki Kemal Bey bir şey söyler e Kemal Bey duydunuz mu Hidayet Hanım'ım e bu pozitivizm su köprünün altından çok sular geçti eee ayrı dünyaların insanıyız dedi Hidayet Hanım ne diyeceksiniz?....	Hidayet Şevkatli Tuksal
Hidayet Hanım…	Hidayet Şevkatli Tuksal
Evet tekrar birlikteyiz. Hidayet Tuksal Kemal Gürüz'e bir soru sormuştu ee Hidayet Hanım televizyonlarını yeni açan seyircilerimiz için bir kez daha ee çok kısa tekrarlar mısınız soruyu Kemal Bey de cevap versin…	Hidayet Şevkatli Tuksal
Kemal Bey….	Kemal Gürüz
Hidayet Hanım yani Kemal Bey biraz Sayın Gürüz şunu demek istiyor. Kurallar böyle yani n'apalım biz de kuralları uyguladık gibi bir yaklaşım içinde…	Hidayet Şevkatli Tuksal
Neden…	Hidayet Şevkatli Tuksal
Peki… peki Kemal Bey, Kemal Bey bir saniye Mustafa Akyol'a dönelim. Mustafa Akyol tartışmayı dinledik. Hem Sayın Gürüz'ün üniversitelere bakış açısı Türk üniversitelerine bakış açısı hem de sonuçta kuralları uygulamak durumunda olduğunu belirtmesi konusunda siz ne düşünüyorsunuz?...	Mustafa Akyol
Kemal Bey bir dakika…bir bir şey söylüyor Mustafa Bey…	Kemal Gürüz
Peki Kelam Bey ben başka bir noktayı size sormak istiyorum. Siz şimdi bugün YÖK'ün başında olsaydınız YÖK başkanı olsaydınız ve bugünkü gelişme yani Başbakan Tayyip Erdoğan ile CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu arasında bugün meydana gelen görüşme gerçekleşseydi orada da türban konusunda her iki partinin ee bu sorunun çözümü konusunda uyum içinde olduklarına dair açıklamalar gelseydi nasıl bir tutum alırdınız? Yani gelişmeleri izler, izlemeyi mi tercih ederdiniz? Ortaya çıkacak o yeni karara saygılı olmayı mı tercih ederdiniz yoksa böyle bir gündemde mesela YÖK başkanı olarak çıkıp bir açıklama yapmayı buna itiraz etmeyi Anayasa Mahkemeleri'nin kararlarını hatırlatmayı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararını hatırlatmayı mı tercih ederdiniz….	Kemal Gürüz

Peki Kemal Bey bir dakika…peki bir dakika…Peki bu önerinize Mustafa Akyol'un itirazı var..	Mustafa Akyol
Tekrar birlikteyiz, tartışmamıza kaldığınız yerden devam edeceğiz. Hidayet Tuksal ne diyor bir önceki bölümde söylenenlerle ilgili olarak?...	Hidayet Şevkatli Tuksal
Lütfen…buyurun Kemal Bey…	Kemal Gürüz
Hidayet Hanım…versin isterseniz Kemal Bey…	Kemal Gürüz
Hidayet Hanım	Hidayet
Mustafa Akyol…	Mustafa Akyol
Kemal Bey…	Kemal Gürüz
Peki yani İngiltere'de…Kemal Bey Mustafa Akyol'un söylediği İngiltere'de ee devlet memurlarının pekala türban takabildikleri meselesiyle ilgili ne diyeceksiniz? Amerika'da da var…	Kemal Gürüz
Kemal Bey çok afedersiniz bu hilafet konusunu neden açtınız? Onu anlamadım ben…	Kemal Gürüz
O ayrı bir şey…Hidayet Hanım siz ne diyorsunuz?...	Hidayet Şevkatli Tuksal
Peki Hidayet Hanım…hihi Hidayet Hanım şimdi sonuçta az önce Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Sayın Akif Hamzaçebi'yi dinledik. Ben ilk defa Cumhuriyet Halk Partili yetkiliden bu sorunun özgürlükler temelinde genç kızlarımız açısından üniversitelerde çözülmesini istiyoruz nokta, başka hiçbir yan cümle kurmadan bu cümleyi kurduğunu işittim. Siz de işittiniz, bütün seyircilerimiz de işitti. Şimdi bu bağlamda başı örtülüler tabi siz hepsi adına bir şey söyleyemezsiniz ama belki kişisel duygularınız etkili olabilir ee CHP'ye karşı bir sempati oluşmaz mı? Siz de yani önemli bir kırılma noktası oluyor CHP bu konuda bir tavır geliştiriyor ne dersiniz? Yani CHP'ye teşekkür edip oyları AKP'ye mi verirsiniz?...	Hidayet Şevkatli Tuksal
Yalnız Hidayet Hanım hatırlatmak isterim ki size Ak Parti'de sadece üniversitelere yönelik çalışmalar içerisinde kamu alanında Ak Parti'nin de bir özgürlük söylemini ben işitmedim bazı parti yetkilileri buna dair birtakım açıklamalar yaptılar ama parti kurumsal olarak o açıklamaları asla sahiplenmedi hatta o açıklamaları yapanlar hakkında da anla ee yanlış hatırlamıyorsam…soruşturma filan açıldı evet…	Hidayet Şevkatli Tuksal
Peki…anladım…peki Kemal Bey sordunuz bir soru dediniz ki üniversitelerde tamam sen diyelim ki serbest oldu ondan sonra ne olacak? Diğer kamu alanında serbest olacak mı diye sordunuz. Mustafa Akyol bence hiçbir sakıncası yok dedi. Hidayet Hanım tabi ki olmalı dedi hatta eğer sadece üniversitelerde serbest olursa o zaman ben ne yapacağım dedi. Ben de ilahiyat fakültesinde öğretim üyeliği yapmak istiyorum dedi e yaklaşımlar böyle buradaki…	Kemal Gürüz
Yani siz ne diyorsunuz ne sakıncası var neden sordunuz o soruyu yani o konu önemli bir konu mu üniversitelerde serbest olmasından sonra kamuda da serbest olması önemli bir problem doğurur mu Türkiye'de? Yani o zaman tartışma bitmeyecek anlamına geliyor yepyeni tartışmalarla türban konusu yine konuşulmaya devam edecek yani siz ne diyorsunuz?...	Kemal Gürüz
Yani siz sayın başbakanın…siz sayın başbakanın zihniyet dünyasının değişmesi değiştiğinin ortaya konması gerektiğini düşünüyorsunuz anladığım kadarıyla ve uygarlıkların temeli olarak dinleri değil e pozitivizmi görmesini aklı görmesini istiyorsunuz…	Kemal Gürüz
Mustafa Akyol…	Mustafa Akyol
Mustafa Akyol bir şey söy…	Mustafa Akyol

Tablo 20: 27.09.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Canlı Bağlantı	Kemal GÜRÜZ	34'
2	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Hidayet Şefkatli TUKSAL	24'20"
3	Telefon İle Bağlantı	Akif HAMZAÇEBİ	4'05"

Çalışma kapsamında incelenen 27.09.2010 tarihli programıa yönelik içerik düzeyde; Tablo 17'de katılımcıların Kemal Gürüz, Hidayet Şefkatli Tuksal, Mustafa Akyol ve telefon bağlantısı ile yayına katılan Akif Hamzaçebi'nin mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Kemal Gürüz, program süresince 23 ile en çok söz alma sayısına

34 dk ile en çok konuşma süresine sahiptir. Tartışmanın temelini oluşturan üniversite öğrencilerinin türban sorunu eski YÖK başkanı olarak Kemal Gürüz'ü tartışmanın birincil kaynağı ve katılımcısı yapmaktadır. Kemal Gürüz'ü Hidayet Şefkatli Tuksal takip etmektedir. Katılımcıların yarısının köşe yazarı olması nedeniyle eski YÖK başkanı ile karşılıklı sorular ve cevapları içerin bir yapının programa hakim olmasına neden olmaktadır.

Programda işlenen konulara "Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu Kongresindeki Görüşmesi" kaynaklık etmektedir. "Türban"ın üniversitelerdeki konumu nedeniyle 40 dk 53 sn ile en çok tartışılan konu olmasının yanı sıra, "Cumhuriyet İlkeleri" ise 26 dk 57 sn ile ikinci en çok tartışılan konudur.

"Tarafsız Bölge" programının moderatörlüğünü yapan Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: "*Peki… peki Kemal Bey, Kemal Bey bir saniye Mustafa Akyol'a dönelim. Mustafa Akyol tartışmayı dinledik. Hem Sayın Gürüz'ün üniversitelere bakış açısı Türk üniversitelerine bakış açısı hem de sonuçta kuralları uygulamak durumunda olduğunu belirtmesi konusunda siz ne düşünüyorsunuz?...*" - Mustafa Akyol

Örnek: *"Peki yani İngiltere'de…Kemal Bey Mustafa Akyol'un söylediği İngiltere'de ee devlet memurlarının pekala türban takabildikleri meselesiyle ilgili ne diyeceksiniz? Amerika'da da var…"* - Kemal Gürüz

Ayrıca program süresince farklı kişi, kurum ve kuruluşları açıkça ifade edilmekle birlikte farklı mecralardan edindiği bilgileri de paylaşmaktadır. Böylece somut örnekler ile izleyiciye kişilere veya kurumlara yönelik kanaat oluşturmada katkı sağlamaktadır.

Örnek: "*YÖK", "Başbakan Tayyip Erdoğan", "CHP", "Kemal Kılıçdaroğlu", "Anayasa Mahkemesi", "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi" vb*

Program süresince Ahmet Hakan'ın konuya ilişkin tespitlerini katılımcılara soru olarak yöneltmekte ve böylece kendi görüşlerini soru-yorum şekli ile ifade etmektedir.

Örnek: *"Yalnız Hidayet Hanım hatırlatmak isterim ki size Ak Parti'de sadece üniversitelere yönelik çalışmalar içerisinde kamu alanında Ak Parti'nin de bir özgürlük söylemini ben işitmedim bazı parti yetkilileri buna dair birtakım açıklamalar yaptılar ama parti kurumsal olarak o açıklamaları asla sahiplenmedi hatta o açıklamaları yapanlar hakkında da anla ee yanlış hatırlamıyorsam…soruşturma filan açıldı evet…"* - Hidayet Şevkatli Tuksal

3.3.1.3. 04.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

04.10.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "KCK Operasyonları ve Tutuklamalar" konusunu Cengiz AKTAR, Hasip KAPLAN, Mehmet EKİCİ, Dengir Mir Mehmet FIRAT ve Kadri GÜRSEL'in katılımıyla 1 saat 37 dakika 32 saniye sürmüştür.

3.3.1.3.1. Görsel Düzey

Tablo 21: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. İki adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosunda iki konuk karşılıklı koltuklarda oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek bir sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 22: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	11	24,44
3	9	20

4	25	55,56
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	45	100

Tablo 23: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	49	60,49
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	32	39,51
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	81	100

Tablo 24: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
KCK'DA SON DURUM BDP NEDEN İTİRAZ EDİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM ŞANLIURFA İL ÖRGÜTÜ NEDEN GÖZALTINDA?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM PKK VE KCK ARASINDAKİ FARK NE?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRT SORUNU ÇÖZÜME YAKLAŞTIK MI UZAKLAŞTIK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM ŞANLIURFA İL ÖRGÜTÜ NEDEN TUTUKLANDI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM ŞANLIURFA İL ÖRGÜTÜ NEDEN TUTUKLANDI? Gürsel: Operasyon siyasidir	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM ŞANLIURFA İL ÖRGÜTÜ NEDEN TUTUKLANDI? Gürsel: Operasyonlar Kürt halkını provake ediyor	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM OPERASYONLAR BARIŞI NASIL ETKİLEDİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KCK'DA SON DURUM PKK VE KCK İLİŞKİSİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRTÇE EĞİTİM DEMOKRATİKLEŞME Mİ AYRIŞMA MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRTÇE EĞİTİM KÜRT SORUNUNU ÇÖZER Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu

	"Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRTÇE EĞİTİM KÜRT SORUNUNU ÇÖZER Mİ? Gürsel: Kürtlerin dilini almaya hakkı vardır	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRTÇE EĞİTİM ANADİL EĞİTİM Mİ ANADİLDE EĞİTİM Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRT SORUNU ÇÖZÜME YAKLAŞTIK MI? UZAKLAŞTIK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRT SORUNU Kaplan: Bugün herkes kürtçe türküler dinliyor	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 25: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
-	-	-

İncelenen 04.10.2010 tarihli "KCK Operasyonları ve Tutuklamalar" konulu "Tarafsız Bölge" programının görsel düzeyine yönelik verilerde; Programda yer verilen katılımcılardan iki tanesi Ankara stüdyosundan kurulan bağlantı ile görüşlerini aktarırken, iki tanesi stüdyoda beyaz bir masada oturtulurken bir katılımcının telefon ile fikrine başvurulmaktadır. Ekran bölümlenmesine yönelik yapılan incelemede beş konuk ve moderatör olmak üzere ekran en çok 4'e bölümlenmekte ayrıca program içerisinde katılımcılardan karşıt görüşlüler ekranda 2'ye bölümlenerek izleyiciye görsel olarakta aktarılmaktadır. Programda katılımcıların karşılıklı konuşmaları seyirciye anında ulaşmaktadır. Program genelinde bel çekim ve genel çekim tercih edilmektedir. Bel çekim ile fikir sahipleri net olarak izleyicinin karşısında olduğu çekimler elde edilmektedir. Özellikle reklam öncesi, sonrası ve konu geçişlerinde katılımcılar genel planda izleyici ile buluşturulmaktadır.

Ekran yazılarında Tarafsı Bölge programının benzerlerinde olduğu gibi konu başlığı tercihi ile "KCK'DA SON DURUM" ve moderatörün yönlendirdiği soruların özeti olan "ŞANLIURFA İL ÖRGÜTÜ NEDEN GÖZALTINDA?", "ANADİL EĞİTİM Mİ ANADİLDE EĞİTİM Mİ?" vb. hatırlatmalar 15 farklı yazı ile program boyunca katılımcıların ifade ettikleri görüşleri ile paralel sunulmaktadır. Program içerisinde tartışmaya katkı sağlayacak herhangi bir destekleyici görüntüye yer verilmemiştir.

3.3.1.3.2. İçerik Düzey

Tablo 26: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Cengiz AKTAR	Erkek	Akademisyen	11	10'30"
Hasip KAPLAN	Erkek	Siyasetçi	11	24'13"
Mehmet EKİCİ	Erkek	Siyasetçi	9	21'59"
Dengir Mir Mehmet FIRAT	Erkek	Siyasetçi	4	7'50"
Kadri GÜRSEL	Erkek	Köşe Yazarı	7	19'13"

Tablo 27: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
KCK Operasyonları	1	Gözaltına alınanlar, seçim sonrası BDP'li Belediye Başkanlarına yönelik operasyonlar, BDP-KCK ilişkisi, iddialar, Öcalan'ın söylemleri, savcılar, polisler, İrlanda'daki IRA yapılanması	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	28'15"
Doğu-Güneydoğu Seçim Sonuçları	2	BDP-AKP oy dağılımı, AKP'nin Doğu-Güneydoğu politikaları, kürt halkının temsil oranı, bölgesel oy dağılımı	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	6'24"
Kürt Sorunu	3	Tarafların yumuşak dili, Türk modernleşmesi, geçmişten günümüze devlet baskısı, talepler, kültürel yapı, silahsızlanma, komisyonlar, müzakere	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	14'39"
Anadilde Eğitim	4	Uluslararası eğitim hakkı, farklı ülkelerdeki uygulamalar, azınlık statüleri, kürt halkının talepleri, dillerin kültüre katkısı, Osmanlı'dan günümüze etnik çeşitlilik ve yapılanma, kamuda kullanılması, yasal süreçler, PKK talepleri	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	41'06"
Demokratik Özerklik	5	Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	1'56"

Tablo 28: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[724]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Evet sayın seyirciler. Haftanın ilk Tarafsız Bölge'si. Çok önemli tartışma konumuz Kürt sorunuyla ilgili gelinen son nokta. Bunu konuşacağız bu akşam. Kürt sorunu konusunda gelişmeleri ele alacağız. 1 ay sonra eylemsizlik kararı sona eriyor. Türkiye'yi yine sıcak bir gündem mi bekliyor? Bu anlamda ee bu arada ana dil eğitimi tartışmaları bütün hızıyla devam ediyor, arabulucu tartışmaları var. Abdullah Öcalan'ın bu konuyla ilgili açıklamaları var ee bu arada geçtiğimiz günlerde Hakkari'de sanıyorum ee KCK operasyonu düzenlendi ve BDP'nin buna çok sert tepkisi var. Açılım sürecinde böyle bir operasyon ne anlama geliyor diye soruyorlar. Bütün bunları ele alacağız, tartışacağız. Ee önemli bir konu Türkiye'nin en önemli konularından biri ee kimlerle konuşacağız hemen konuklarımı sizlere tanıtmak istiyorum. Bugün Milliyet gaze Milliyet'e verdiniz değil mi demeci? Ee Milliyet'e ee verdiği röportajla dikkat çeken ee Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Cengiz Aktar bizlerle, Cengiz Aktar hoş geldiniz merhaba, bugünkü röportaja söylediklerinizi de dikkatle okuduk. Onlar üzerinden de belki biraz bir şeyler tartışabiliriz, yine bu konuyla ilgili yazıp çizen gazeteci Kadri Gürsel bizlerle. Kadri Gürsel hoş geldiniz, merhaba. Ankara stüdyomuzdaysa iki partinin temsilcisi var. BDP temsilcisi ve MHP temsilcisi hemen onlara da merhaba demek istiyorum. Milliyetçi Hareket Partisi'nden Sayın Mehmet Ekici, MHP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Bey hoş geldiniz. Sayın Ekici Ankara stüdyomuza…ee Mehmet Ekici'nin yanında ee BDP'den Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan var. Hasip Kaplan'a da merhaba diyorum, Hasip Bey siz de hoş geldiniz, merhaba…..telefon hattında da Ak	Hasip Kaplan

[724] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Parti'den bir isim var. Dengir Mir Mehmet Fırat. Sayın Fırat iyi akşamlar, merhaba…alo..ee Sayın Fırat hazır oluacak telefonda. Ben önce KCK operasyonlarıyla başlamak istiyorum ee Hakkari'de e BDP il başkanı göz altına alındı ve buna BDP çok sert tepki gösterdi. Tepki gösteren isimse Hasip Kaplan'dı BDP adına. Hasip Bey neden bu olaya tepki gösteriyorsunuz? Ee bunu nasıl yorumlamak gerekir? Siz nasıl yorumluyorsunuz? Şanlıurfa evet Hasip Bey bu arada pardon çok çok özür dilerim. Dengir Mir Mehmet Fırat şu anda telefon hattında. Sayın Fırat iyi akşamlar iyi akşamlar efendim…ee size birazdan döneceğim. Lütfen telefon hattında kalın Hasip Bey'i bir dinleyelim…	
Kaç kişi…	Hasip Kaplan
Hasip Bey, Hasip Bey bir bir bir dakika. Lütfen ee Sayın Fırat ne düşünüyor bu konuda, Dengir Mir Mehmet Fırat Ak Parti Milletvekili…bir Fırat'ı dinleyelim sonra belki ona yönelik olarak bir cevap da vermiş olursunuz. Sayın Fırat siz ne düşünüyorsunuz bu operasyon Şanlıurfa il örgütü diyor toptan gözaltına alındı.	Dengir Mir Mehmet Fırat
Sayın Fırat'a…siz BDP'nin e KCK gibi illegal bir yapıdan soyutlanamadığını mı söylüyorsunuz….	Dengir Mir Mehmet Fırat
Hemen ben Hasip Kaplan'a dönmek istiyorum. Sayın Kaplan bu önemli bir konu. Yani KCK illegal bir örgüt. Hatta Abdullah Öcalan bile bu ikisini birbirinden ayırmak gerekir ee diyor ee fakat ee Sayın Fırat da diyor ki ayrılmıyorlar bazen zaman zaman ayrılmadığını görüyoruz, genel başkanlarınız dilinden ne diyorsunuz…	Dengir Mir Mehmet Fırat
Peki Hasip Bey PKK bir dakika PKK'dan…KCK'nın PKK'dan…Hasip Bey…PKK'nın..bir dakika Hasip Bey PKK'nın KCK'dan farkı ne…	Dengir Mir Mehmet Fırat
Sayın Fırat…bir dakika…Sayın…Sayın Kaplan bir dakika Sayın Fırat'ı dinleyelim…Sayın Fırat…Sayın Kaplan bir dakika…beni duyabiliyor musunuz…	Hasip Kaplan
Sayın Fırat…ee Hasip Bey, Hasip Bey bir dakika Hasip Bey, Hasip Bey lütfen ee sayın Fırat lütfen ne diyorsunuz Hasip Kaplan'a…	Dengir Mir Mehmet Fırat
Peki Sayın Fırat çok açık konuştunuz ee şimdi bir devam edeceğiz bir dak..peki…peki…peki çok teşekkür ediyorum…çok…bunu bilmiyoruz diyorsunuz…peki…şimdi Hasip Bey devam edeceğiz bir saniye size söz vereceğim bir dakika şimdi bir…var hakkınız var döneceğim ama şimdi bir Kadri Gürsel ve Cengiz Aktar'ı da…vereceğim…Sayın….bir küçük yorum alalım şu tartışmayla ilgili iki konuğumuzdan kısa da olsa en azından hemen sonra size dönelim Mehmet Bey de var. Hiç konuşmadı ee Cengiz Aktar'la başlayalım…peki, peki söyleyin…yok,yok yok Hasip Bey size mutlaka bir cevap hakkı doğdu, kısa konuşursanız buyurun…	Hasip Kaplan
Peki Sayın Kaplan…Sayın Kaplan…Sayın Kaplan, Sayın Kaplan…Hasip Bey, Hasip Bey, Hasip Bey, Hasip Bey, Hasip Bey bir dakika Hasip Bey…beni duyuyorsunuz…ama Hasip Bey olmuyor böyle yani, bu programı, Hasip Bey bu programı bu şekilde sürdüremeyiz. Lütfen, yani bakın hiç konuşma….an anladım ama yani lütfen beni duyduğunuzda hiç olmazsa bir virgül atın daha devam edeceğiz bitmiyor program sizin sözünüzü kestiğim zaman…bir daha size söz vermeyeceğim diye bir şey yok….Tamam söz vereceğim yani bütün söylemek istediklerinizi bir çırpıda söylemenize gerek yok tartışıyoruz burada. Sayın Kaplan bir şey Sayın Fırat bir şey diyecek misiniz Sayın Kaplan'a….	Dengir Mir Mehmet Fırat
Sayın Fırat şöyle yapalım isterseniz bir kısa ara verelim, ondan sonra devam edelim. Cengiz Aktar, Kadri Gürsel ve Mehmet Ekici de var. Ee MHP'den bir kısa aradan sonra ee bu öö diğer konuklarımızın da görüşlerini alacağız…	Mehmet Ekici
Tekrar birlikteyiz, Tarafsız Bölge devam ediyor. Dengir Mir Mehmet Fırat ve Hasip Kaplan'ın tartışması vardı birinci bölümde. Şanlıurfa BDP örgütünün tamamı yöneticilerinin tamamı gözaltına alındı ee bu bir KCK operasyonu mudur, değil midir bunun üzerinden tartıştılar. Hasip Kaplan ve Dengir Mir Mehmet Fırat ikisi de şu anda konuğumuz olmaya devam ediyorlar, konuşacaklar ama biz biraz diğer konuklarımıza bu arada dönelim. Cengiz Aktar ee Hasip Kaplan hükümet baskısı var Ak Parti bölgede tek parti olmak istiyor, bizi sindirmeye çalışıyor dedi. Ee Sayın Fırat da tam tersini iddia etti, yani PKK'yı yedeğine alan BDP bölgede tek ses olmak istiyor dedi. Birbirlerini tek ses olmakla ve diğerini yok etmekle suçlayan iki yaklaşım ne diyorsunuz bu tartışmaya?	Cengiz Aktar
Haklı mı?	Cengiz Aktar
Çok özür dilerim, şu konuyu bir açıklığa kavuşturalım en azından sizin bakış açınızla ee şimdi Şanlıurfa'daki bu güvenlik kokan operasyonu hükümete mi mal edeceğiz, oradaki bürokrasi yargı bürokrasisine mi?	Cengiz Aktar
Yani her alanda muktedir olan bir iktidarında bu alanda muktedir olamamasını…peki…	Cengiz Aktar
Çerçevesini meşru….biraz…biraz daha bugüne özgü tartışmalara gireceğiz,	Mehmet Ekici

isterseniz bununla yetinelim, devam edelim Kadri Bey'den önce Mehmet Ekici'ye dönmek istiyorum. Sayın Ekici, sizin cephenizden bakıldığında az önceki tartışma ne anlam ifade ediyor? Yani bu Şanlıurfa örgütünün gözaltına alınması ee BDP'nin buna yönelik tepkisi Hasip Bey'in ee Sayın Fırat'ın cevabı ne diyorsunuz?	
Peki çok teşekkürler… konuşacağız Sayın Ekici isterseniz şey yapın yani…tabi tabi size daha uzun süre vereceğim. Bununla yetiniyorsunuz bu konu konuda daha uzun konuşacağımız konu var….Çok teşekkür ederiz.	Mehmet Ekici
Kadri Bey…	Kadri Gürsel
Peki KCK mı bütünü temsil ediyor?	Kadri Gürsel
Hayır sadece şunu anlamak istiyorum…emirleri kim veriyor yani en tepede PKK var KCK ona mı bağlı? Şu anda yani emir Kandil'den mi geliyor?	Kadri Gürsel
Bu…onu bilemiyorsunuz…hangisi hangisine bağlı onu anlayamıyor musunuz?	Kadri Gürsel
Ciddi bir arıza çıkmadı yani…provake ediyor…ortada bir suç olduğuna dair..evet…çözüm olacaksa…Sayın Fırat ee şimdi Kadri Gürsel de söyledi Cengiz Akdar da kısmen işaret etti. Ee biraz güvenlik kokan ee ve içinde siyaset barındıran operasyonlar olduğunu söylüyorlar ve aynı zamanda barışa, barış sürecine pek hizmet etmediğini söylüyorlar. Siz de aynı kanaatte misiniz? Böyle de tepki var deniliyor bu operasyonlara	Dengir Mir Mehmet Fırat
Yani Öcalan'ı mı kastediyorlar?, Öcalan'ı…yani Sayın Fırat bu KCK bir tür Güneydoğu'da bir devlet yapılanması öyle mi, ben onu anlıyorum yani yargısı var ee kendine göre ordusu var böyle bir devlet yapılanması.	Dengir Mir Mehmet Fırat
Dolayısıyla diyorsunuz ki BDP'nin bu yapıdan uzak durması gerekir.	Dengir Mir Mehmet Fırat
Peki onun mantığı ne Sayın Fırat?...Sayın Fırat mantığı ne peki yani siz ee anayasasında liderlik olarak tanımlanan bir şahıssınız ve aynı zamanda da BDP'ye diyorsunuz ki siz bu KCK'dan uzak dur diyorsunuz…mantığı ne…	Dengir Mir Mehmet Fırat
Anladım evet ben de bu mantığı anlamak için sormuştum…	Dengir Mir Mehmet Fırat
Peki BDP KCK'dan uzak duramıyor mu?	Dengir Mir Mehmet Fırat
Peki…peki bir dakika Sayın Fırat bir saniye lütfen Cengiz Aktar Kadri Gürsel bir şey söyleyecek misiniz Sayın Fırat'ın söylediklerine?	Cengiz Aktar
Çok teşekkürler, şimdi gelelim ee bu ee Kürt sorununun çözümünde ana dil meselesi de önemli bir başlık, bunu konuşalım biraz ve MHP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Ekici'ye dönmek istiyorum. Sayın Ekici, bu konuda siz nasıl bakıyorsunuz, bir yumuşama MHP tarafından söz konusu olabilir mi yani anadilde eğitim denensin, memleket bölünmesin bu talepte demokrasi ve özgürlük bağlamında karşılansın diyebilir misiniz, böyle bir yaklaşım sergileyebilir misiniz?	Mehmet Ekici
Peki Mehmet Bey çok….hayır şöyle yapalım, şöyle yapalım bu çerçeveyi çizdiniz, prensibinizi koydunuz ortaya çok güzel bu prensip çerçevesinde ana dile nasıl yaklaştınız anlatın ama kısa bir aradan sonra sizinle başlayalım, siz söyleyin bunu ..olur mu…çok teşekkürler…kısa bir aradan sonra…kısa bir, kısa bir reklam arası verelim sizin sözünüzü kesmeyelim kısa bir aradan sonra…	Mehmet Ekici
Tekrar birlikteyiz Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Ekici ee tamda ana dilde eğitim meselesiyle ilgili görüşlerini partisinin görüşlerini açıklıyorduk ki reklam arası vermiştik, prensipleri koydunuz. Lütfen devam edin Sayın Ekici	Mehmet Ekici
Peki…peki…Sayın Ekici bir bir devam edelim…lütfen…son söz…	Mehmet Ekici
Hasip Kaplan…	Hasip Kaplan
Peki…peki çok teşekkürler…Sayın Kaplan..devam edeceğiz….devam edeceğiz ee teşekkür ediyorum. Kadri Gürsel bu tartışma yani ana dilde eğitim Kürt sorunu için hayati konulardan biri midir?	Kadri Gürsel
Pardon bir daha söy anlayamadım	Kadri Gürsel
Neden	Kadri Gürsel
Dil de bunun en önemli parçasıdır..peki şimdi	Kadri Gürsel
Edebiyatından mahrum kaldı.	Kadri Gürsel
Kürtler	Kadri Gürsel
Niye	Kadri Gürsel
Mehmet Bey bir şey mi söyleyeceksiniz?	Mehmet Ekici
Mehmet Bey…Mehmet Bey…bir saniye bu itirazınızda çok konusu ben bir itiraz Kadri Gürsel'e onu soralım. Yani sadece Kürtler yok, eğer başbakanın tabiriyle diyorsunuz 36 etnik grup varsa.	Mehmet Ekici
Doğru evet dolayısıyla diyorsunuz 36 ayrı etnik grup varsa memlekette başbakan böyle diyor o zaman 36 etnik grup için, 36 etnik grup için ayrı ayrı ana dilde eğitim mekanizmalarını oluşturmanız gerekir, doğuştan kazanılmış bir hak olduğuna göre bunun da böyle deneyen yapan bir ülke yoktur diyor…teknik olarak imkansız.	Kadri Gürsel
Gayet saygılı bir medeni bir ortamda	Kadri Gürsel

Evet…gerçekliği yoktur…ama demokrasi uğraşılmadan kazanılmış haklardır…mücadeleye tabi değildir diyor.	Kadri Gürsel
Ne demek bu?	Kadri Gürsel
Peki ana dilde eğitim ama ana dilde peki bir şey soracağım tanınırsa terör biter mi?	Kadri Gürsel
Cengiz Bey…Mehmet Bey buyurun…bir cümle	Cengiz Aktar
Cengiz Aktar	Cengiz Aktar
Peki..siz şeye katılıyor musunuz, Kadri Gürsel'in sorunun en önemli unsurudur ve çözülürse	Cengiz Aktar
Mehmet Bey bir şey mi söyleyeceksiniz?...ben sizi duyuyorum çünkü…hayır, hayır siz konuşurken sürekli size itiraz ediyor…etmesin mi…	Cengiz Aktar
Sanki siz şöyle konuşuyorsunuz, tartışma bitti iş tamamen tekniğe kaldı, o teknik şeyler nasıl çözülür onları anlatıyorsunuz…ama gelmedik ki tam olarak	Cengiz Aktar
Hayır…hayır…şu var, şu ama yani bunu görelim bir dakika ben de bir şey söyleyeyim şimdi tartışma şu değil mi ee Kürtçe var mı, yok mu tartışması aşıldı. Kürtçe dili vardır, Kürtçe sokakta konuşulsun mu, müzik yapılsın mı, Kürtçe yayın yapılsın mı aşıldı Kürtçe kurs açılsın mı Kürtçe kurs olsun mu o da aşıldı. Şimdi deniyor ki mekteplerde, ikinci bir anadil, ikinci bir dil olarak, ana dil olarak okutulsun mu, okutulmasın mı. Burada hop diyor…eğitim Kürtçe verilsin mi…eğitim Kürtçe verilsin mi burada MHP'nin itirazı var mesela.	Cengiz Aktar
Bizim tartıştığımız ana dilde eğitim	Cengiz Aktar
peki nasıl olacak…ha anadil…yani Kürtçe bir yabancı dil gibi mi mekteplerde okutulacak…öyle mi Hasip Bey	Hasip Kaplan
Cengiz Bey bir dakika bana anlatır mısınız ben bilmiyorum ana dil eğitimi nedir? Ana dilde eğitim nedir? Bana öğretin şimdi	Cengiz Aktar
Hasip Bey siz hangisini talep ediyorsunuz	Hasip Kaplan
Ana dil eğitim yani mektep Türkçe olacak bazı derslerde Kürtçe mi olacak?	Cengiz Aktar
Hasip Bey…Peki Hasip Bey'i dinleyelim bir cümle etsin	Hasip Kaplan
Şimdi Hasip Bey, Hasip Bey…Hasip Bey bir dakika…ben…ben anlayamıyorum bir dakika bir bir bana anlatın siz bir dakika siz anadilde eğitim mi istiyorsunuz, ana dil eğitimi mi istiyorsunuz.	Hasip Kaplan
Hasip Bey, Hasip Bey, Hasip Bey bir dakika bir dakika…bir bana…bana şunu anlatın çocuk mektebe gittiğinde okulda…basit bir şekilde anlatın valla anlamıyorum.	Hasip Kaplan
Bir dakika..peki bir dakika…bir dakika Hasip Bey bir dakika ne diyorsunuz bir dakika, bir dakika Cengiz Bey ee başbakan ana dili unutun dedi mi?	Hasip Kaplan
Nasıl bir dakika ben onu anlamadım Cengiz Bey nasıl demokratik açılım olacak.	Cengiz Aktar
Bir dakika…Hasip Bey bir dakika…siz de…Hasip Bey bütün güncel tartışmalara gönderme yaptınız bir dakika ama ben ee müdahale etmek zorundayım biz burada bir tartışma yapacağız, siz bir şey söyleyeceksiniz bunu tartışacağız. Hani nasıl olacak o zaman program bitti siz konuşmuş oldunuz ve kapatalım gidelim yani böyle olmaz ki…lütfen beni, beni beni duymaya çalışın.	Hasip Kaplan
Hayır aşk olsun yani siz de garibansanız bu programda aşk olsun beni duymaya çalışın biraz.	Hasip Kaplan
Cengiz Aktar yani dedi yani mana ne diyecektiniz.	Hasip Kaplan
Hayır ben ben şunu anlamıyorum. Şimdi bu anadilde eğitim ya da anadil eğitimi her neyse işte bu sorun…tamam…eğer bu en önemli sorunsa ee nirengi noktasıysa ve Ak Parti hükümeti de bu konuda yanaşmıyorsa o zaman nasıl olacak açılım maçılım falan bu işler.	Cengiz Aktar
En önemli…e yani geliyor dayanıyor iş dil eğitimi ve özerklik…demokratik özerklik…yerel yönetimlerin güçlendirilmesi bölgenin güçlendirilmesi, bölge yönetiminin güçlenmesi…has bir şey değil…bizim o reformu yapamamamızın nedeni de Kürtler'e böyle bir hak tanımamak içindir değil mi yıllardır aslında tartışılır.	Cengiz Aktar
Peki bir şey söyleyeceğim Mehmet Bey, Mehmet Ekici Bey az önce çok güzel bir dörtlük okudu Hasip Bey Kaplan dedi ki işte bizim dilimizin de böyle bir dörtlüğü vardır dedi. Eee ben böyle müdahale ettikçe eee susmamasını bağışlatmak için kendince öyle bir şey yaptı güzel okusun çocuklar mekteplerde bu dili öğrensinler tamam hani o anlaşmalar falan hepsini bir tarafa bırakalım Kürtler azınlık değildir tamam bunu da kabul edelim ee ne ne sakıncası var ne mahsuru var ne olur çocuklar ee…başımıza ne gelir bize anlatır mısınız ne tür olaylarla karşılaşırız?	Mehmet Ekici
Peki…şimdi Hasip Bey, Hasip Bey…Hasip Bey…beni duyuyor mu Hasip Bey…şimdi ben bir defa ben hem Hasip Kaplan'ı hem de Mehmet Ekici'yi tebrik ediyorum eee Milliyetçi Hareket Partisi'ni bir temsilcisiyle BDP'nin bir temsilcisinin fikirlerinden zerre kadar ödün vermeden ama gayet medeni	Mehmet Ekici

bir şekilde tartışma yapmaları çok önemli bir bir şey bunun altını çizelim bir defa. Çünkü bu iki partinin diyalog içinde olması eee tartışsalar bile kıyasıya tartışsalar bile konuşur olmaları sanırım çok önemli ee programımızı bitirmek üzereyiz ee..evet..tabi ki tabi ki.	
Peki…peki…Mehmet Bey…peki…çok teşekkür ediyorum. Hasip Kaplan'a da Mehmet Ekici'ye de teşekkür ediyorum. Süremiz gerçekten doldu çok teşekkürler Cengiz Akta Kadri Gürsel siz de son konuşmanın herhalde şeyini ee düzeyini seviyesini ee takdir edenlerdensiniz	Cengiz Aktar
Belki biraz daha böyle bu tartışmaları yapmamız lazım…kolay değil…vakit kalmadı. Bir başka zaman…Güney Afrika	Cengiz Aktar
Eğer…eğer Kürt sorunu çözülecekse süreç var ve bu süreçte de bu dilleri bu siyasi tartışmaları bitirdikten sonra artık buna geçmek lazım.	Cengiz Aktar

Tablo 29: 04.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Mehmet EKİCİ	21'59"
2	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Hasip KAPLAN	24'13"
3	Telefon İle Bağlantı	Dengir Mir Mehmet FIRAT	7'50"

04.10.2010 tarihli programa yönelik içerik düzeyde; Tablo 26'da katılımcılar Cengiz Aktar, Hasip Kaplan, Mehmet Ekici, Dengir Mir Mehmet Fırat ve Kadri Gürsel'in mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Hasip Kaplan, program süresince 11 ile en çok söz alma sayısına 24 dk 13 sn ile en çok konuşma süresine sahiptir. Programda üç adet siyasetçi kendi siyasi partilerinin konular karşısındaki tutumlarını ifade etmekte bir akademisyen ve köşe yazarı da soruları ile tartışmaya katılmaya çalışmaktadır. Tartışmanın temelini oluşturan "KCK Operasyonları ve Tutuklamalar" başlığı altında seçim sonuçlarından ana dilde eğitim hakkına kadar birçok konu program süresince parti temsilcilerince ele alınmaktadır. "KCK Operasyonları" programın ana konusu olmasına rağmen karşıtlıkların en belirgin olduğu "Anadilde Eğitim" konusu 41 dk 06 sn ile en çok tartışılan kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Moderatör Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: *"Hemen ben Hasip Kaplan'a dönmek istiyorum. Sayın Kaplan bu önemli bir konu. Yani KCK illegal bir örgüt. Hatta Abdullah Öcalan bile bu ikisini birbirinden ayırmak gerekir ee diyor ee fakat ee Sayın Fırat da diyor ki ayrılmıyorlar bazen zaman zaman ayrılmadığını görüyoruz, genel başkanlarınız dilinden ne diyorsunuz…"* - Dengir Mir Mehmet Fırat

Örnek: *"Peki bir şey söyleyeceğim Mehmet Bey, Mehmet Ekici Bey az önce çok güzel bir dörtlük okudu Hasip Bey Kaplan dedi ki işte bizim dilimizin de böyle bir dörtlüğü vardır dedi. Eee ben böyle müdahale ettikçe eee susmamasını bağışlatmak için kendince öyle bir şey yaptı güzel okusun çocuklar mekteplerde bu dili öğrensinler tamam hani o anlaşmalar falan hepsini bir tarafa bırakalım Kürtler azınlık değildir tamam bunu da kabul edelim ee ne ne sakıncası var ne mahsuru var ne olur çocuklar ee…başımıza ne gelir bize anlatır mısınız ne tür olaylarla karşılaşırız?"* - Mehmet Ekici

Ayrıca program süresince farklı kişi, kurum ve kuruluşları açıkça ifade edilmekle birlikte farklı mecralardan edindiği bilgileri de paylaşmaktadır. Böylece somut örnekler ile izleyiciye kişilere veya kurumlara yönelik kanaat oluşturmada katkı sağlamaktadır.

Örnek: "*Milliyetçi Hareket Partisi", "BDP", "Abdullah Öcalan" vb*

3.3.1.4. 11.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

11.10.2010 tarihinde "Tarafsız Bölge" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.1.5. 18.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

18.10.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "HSYK Seçimleri ve Sonuçları" konusunu Ahmet GÜNDEL, Ömer Faruk UYSAL, Prof. Dr. Ersan ŞEN ve Turgut KAZAN'ın katılımıyla 1 saat 32 dakika 11 saniye sürmüştür.

3.3.1.5.1. Görsel Düzey

Tablo 30: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. Üç adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken, Ankara stüdyosundaki konuk koltukta oturmaktadır. Programın moderatörü konuklara paralel	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

	olarak bir kürsü ve yüksek bir sandalyede oturmaktadır.	

Tablo 31: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	4	6,78
3	-	-
4	55	93,22
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	59	100

Tablo 32: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	41	61,20
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	26	38,80
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	67	100

Tablo 33: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
HSYK SEÇİMLERİ YARGIYI NASIL ETKİLEYECEK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ YARGIYI NASIL ETKİLEYECEK? "HSYK Adalet Bakanlığı'nın Bürosu olacak"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ NEDEN İTİRAZ EDİYORLAR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ ADALET BAKANLIĞI'NIN LİSTESİ Mİ VARDI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ SÖZCÜ GAZETESİ SONUCU NASIL BİLDİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ ADALET BAKANLIĞI SEÇİMİ ETKİLEDİ Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK"

SONUÇLARI VATANDAŞI NASIL ETKİLEYECEK?	grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ HAKİMLER SAVCILAR BAĞIMSIZ OLACAK MI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ HAKİMLER VE SAVCILARA BASKI MI VAR?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ SAĞLANACAK MI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ YARGIYI NASIL ETKİLEYECEK? “Seçilen üyeler tanınmıyordu nasıl bu oyu aldı”	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
HSYK SEÇİMLERİ YARGI VİCDANLARA NI BIRAKILDI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı

Tablo 34: 18.10.2010 Tarihli “Tarafsız Bölge” Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
-	-	-

Çalışma kapsamında; 18.10.2010 tarihinde yayınlanan “Tarafsız Bölge”nin “HSYK Seçimleri ve Sonuçları” konulu programının görsel düzeyine yönelik incelemede; hem yayıncı kuruluşun hemde programın logoları kurum kimliği ve kurum aidiyetinin bir göstergesi olarak program sonuna kadar ekranda yer almaktadır.

Programa katılan katılımcılardan üç tanesi beyaz bir masada yan yana oturtulurken bir tanesi Ankara stüdyosundan katılmaktadır. Böylece farklı görüşlerin aynı masada buluşturulması sağlanmaktadır. Ekran bölümlenmesine yönelik yapılan incelemede % 93,22 ile ekran en çok 4’e bölümlenmekte böylece tüm katılımcıların tepki ve sözlerinin aynı anda görüntülenmesi sağlanmaktadır. Program boyunca bel çekim % 61,20 ile en çok tercih edilen çekim planıdır. Bel çekim ile katılımcıların diyalogları için işlevsel bir çekim elde edilmektedir.

Görsel unsurların yazılı ifadelere göre önem kazandığı ekran yazılarında programın konusu “HSYK SEÇİMLERİ” beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara “SÖZCÜ GAZETESİ SONUCU NASIL BİLDİ?”, “HAKİMLER VE SAVCILARA BASKI MI VAR?” yönelik izleyicinin aklında kalıcı hale getirilecek kısa hatırlatmalara yer verilmektedir. Tartışılan ve

cevabı aranılan konular 12 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Programda herhangi bir destekleyici görüntü kullanılmamıştır.

3.3.1.5.2. İçerik Düzey

Tablo 35: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Ahmet GÜNDEL	Erkek	Emekli Savcı	22	23'06"
Ömer Faruk UYSAL	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	8	9'
Prof. Dr. Ersan ŞEN	Erkek	Akademisyen	25	20'45"
Turgut KAZAN	Erkek	Avukat	24	25'23"

Tablo 36: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
HSYK Seçimleri	1	Seçilen 10 üye ilgili iddialar, Adalet Bakanlığı'nın müdahalesi, referandum sonuçları, muhalif görüşler, seçim yöntemi, bürokratların seçilmesi, listelerin basın kuruluşlarında yer alması, hakim ve savcıların propagandası,	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	53'09"
Anayasa Değişiklikleri	2	Referandum sonuçları, muhalefetin konumu, yargıda reform, HSYK seçimlerinde gerekli düzenlemelerin yapılması,	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	6'31"
HSYK Seçim Sonuçlarının Etkisi	3	Seçilenler bağımsız davranabilecek mi?, özel yetkili mahkemeler nasıl etkilenecek?, eski HSYK uygulamaları ve sonuçları, ifade özgürlüğü, HSYK'nın işleyişi, yargı bağımsızlığı	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	28'05"

Tablo 37: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[725]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Hepinize iyi akşamlar diliyoruz. Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz Sayın Seyirciler. Haftanın ilk günü pazartesi günü Türkiye gündemi Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun nasıl oluştuğunu tartışmakla geçti. Ee Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu oluşuyor. 22 kişilik bir kurul bu ee ve kurulun en önemli aşaması olan yerel mahkemeleri mensup hakim ve savcıların seçtikleri 10 üye seçildi. Bu 10 üyenin seçilmesiyle birlikte bir kısım hukukçular yandaş yargı işte ortaya çıktı dediler bir kısım hukukçularsa bu görüşte değil. Bu akşam bunu tartışacağız gerçekten yandaş yargı ortaya mı çıktı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu hükümetin iktidarın tamamen güdümüne mi geçti böyle bir durum mu ortaya çıktı, yoksa her şey doğal seyrinde mi bu iddia biraz fazla ileri bir iddia olur mu? Bu akşam Tarafsız Bölge'de bu konuyu tartışacağız, çok değerli konuklarımız var. Ankara stüdyomuzda Emekli Yargıtay Savcısı Ahmet Gündel bizlerle, Ahmet Bey geçtiğimiz günlerde de yine bizimle birlikte olmuştu, bu akşam da Tarafsız Bölge'de görüşlerini açıklayacak. Ahmet Bey hoş geldiniz iyi akşamlar diliyorum size…Bir başka konuğumuz Ömer Faruk Uysal Demokrat Hukukçular Derneği Sözcüsü hoş geldiniz siz de…Siz evet diyen hukukçulardansınız değil mi anayasa değişikliğine…yetmez ama eve…Prof. Ersan Şen bizlerle, Hukuk Profesörü, hoş geldiniz Ersan Bey….siz de kaygıları olan bunu dile getiren hukukçulardandınız ve Turgut Kazan bizlerle Turgut Kazan hoş geldiniz merhaba. Şimdi ee ben Ahmet Bey'ye izin verirseniz başlayayım ee Ahmet Bey seçim yapıldı, 10 üye seçildi ee Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na bu 10 üyeyle ilgili olarak ortaya atılan iddialar var deniliyor ki kimlerin seçileceği önceden belliydi, deniliyor ki liste Adalet Bakanlığı tarafından	Ahmet Gündel

[725] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

yapıldı. Deniliyor ki bu isimlerin bir kısma Adalet Bakanlığı bürokratı ve bu nedenle Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bir tür hükümetin güdümüne girdi, yargı bağımsızlığı açısından eskisinden daha geriye gittik deniliyor, bu tür şikayetler var. Yargı bağımsızlığı açısından gerçekten eskisinden daha mı geriye gitti gerçekten bu kurul Adalet Bakanı'nın güdümüne hükümetin güdümüne mi girdi, bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?...	
Yani bir dakika seçim yapıldı bir seçim yapıldı…ve eee bu seçime rağmen hükümet güdümü lafları çok yüksek çıkıyor…	Ahmet Gündel
Ahmet Bey bir dakika isterseniz şunu bir tartışalım ortada bir seçim var oy kullanılmış binler ee binlerle ifade edilen rakamlarla binli rakamlarla beşbin altıbin oydan bahsediyoruz ve buna rağmen hükümet güdümünden bahsediliyor bu nasıl oluyor ben bunu anlamıyorum bir bunu tartışalım Turgut Kazan hemen sizinle devam edelim eee siz sanıyorum ortaya çıkan ee bu oylamadan çıkan sonucu hükümet güdümünde bir HSYK'nın ortaya çıkması olarak değerlendirenlerdensiniz…peki seçim var..	Turgut Kazan
Ne konusunda…	Turgut Kazan
Ama tek sorun bürokratların girmesi mi yani, bu önemli bir sorun mu…bürokrat girerse ne olur…	Turgut Kazan
Bu tarif ettiğiniz diktatörlük..peki…Ömer Faruk Bey…tartışalım…seçimleri tartışacağız…sona gelelim…bu bürokratların girmesini siz önce seçimlerle ilgili de itirazlarınız var…tamam onu konuşacağız…sona gelelim şimdi bu bürokratların yer alması meselesi ee Turgut Kazan çok çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor, diyor ki biz diyor adalet bakanıyla ve müsteşara itiraz ediyorduk şimdi ee müsteşar yardımcısı geldi genel müdür geldi…eğitim müdürü geldi…pardon Ömer Faruk Bey…ne diyorsunuz…	Ömer Faruk Uysal
Bir dakika siz şık değil ayrı Türkiye'yi diktatörlüğe götürür ayrı…	Ömer Faruk Uysal
Hımm..bürokratları çıkarttı bu da önemli bir şey ee Turgut Bey ne YARSAV da yapıyorsa yanlış diyeceksiniz herhalde…	Turgut Kazan
Türkiye'de mahsur var demektir…	Turgut Kazan
Bunu konuşacağız Ömer Faruk Bey seçim meselesini konuşacağız, isterseniz hocam siz bir izin verir misiniz ben Ahmet Bey'e bir dönmek istiyorum. Ahmet Bey bürokratlarla ilgili Turgut Kazan'ın eleştirisine ne diyorsunuz…	Ahmet Gündel
Peki… bir…bir Ahmet Bey bir dakika Turgut Bey bir şey söylüyor…	Turgut Kazan
Ne demek baştan yanlış diyorsunuz	Turgut Kazan
Ahmet Bey…	Ahmet Gündel
Peki Yüksek Seçim Kurulu buna nasıl…ona da karşı çıkıyor	Turgut Kazan
Profesör Ersan Şen'i bir dinleyelim ee bu sadece bu alanla ilgili yani bürokratlar girdi meselesiyle ilgili ne düşünüyorsunuz…	Ersan Şen
Ama Turgut Bey var diyor…	Ersan Şen
yani siz diyorsunuz ki, yani şunu mu diyorsunuz..	Ersan Şen
hiçbir şey anlamadım yani….	Ersan Şen
Ersan Bey yapıldı değişiklikler geçti filan şimdi biz bugün şunu tartışıyoruz…ha..evet Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na yeni üyeler seçiliyor, 10 üye seçildi bunların içinde bürokratlar var. Turgut Kazan diyor ki bu bürokratların olması yargı bağımsızlığını çok ciddi etkiler, adalet bakanı vardı müsteşar vardı, müsteşar yardımcısı da geldi işin içine şimdi diğer bürokratlar da girdiler bu böyle çok tuhaf bir şey oldu diyor….	Ersan Şen
Siz diyorsunuz ki zaten böyle olacağı belliydi bunlar çıkarken biz buna işaret etmiştik normal gelişmeler, normal olağan…	Ersan Şen
Tekrar birlikteyiz sayın seyirciler. Tarafsız Bölge devam ediyor. Hakim ve Savcılar Yüksek Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu seçimini konuşacağız. Şimdi ee 10 üye seçildi, seçimle seçildi. Seçimle seçilmeyen üyeler de var, atanarak gelenler de var ama bu 10 üyenin seçimiyle ilgili ee tartışmalar var. Bu tartışmalara biraz değinelim diyoruz. Şimdi Turgut Kazan sizinle başlayalım bu sefer isterseniz sizin seçime yönelik ne itirazınız var sonuçta adaylar belli, 11 onbirbin hakim ve savcı da oy kullanmış ort ya da bir sonuç çıkmış niye buna saygı göstermiyoruz…	Turgut Kazan
Yani adalet bakanlığı bürokratları bu meslekten sayılanlar mı?	Turgut Kazan
Ama ama bir yandan da deniliyor ki adalet bakanlığında görev yapan bürokratlar aslında birinci sınıf hakim ve savcı statüsündedir…	Turgut Kazan
Ayırmış… a anayasal mantık açısından diyorsunuz…anladım bu sayılmadığına göre…	Turgut Kazan
Ersan Bey'in bir itirazı var…bir dinleyelim mi Ersan Bey'i…ben bu tartışmayı daha fazla uzatmak istemiyorum…	Ersan Şen
Daha ayrıntıda kaldı…buna mı dayanıyor…ama Turgut Bey'in de itirazı…	Ersan Şen
Turgut Bey diyor ki ayrı sayılmış 149. maddede burada ayrı sayılmamış niye diyor yani…	Ersan Şen
Sizin itiraz neyse bu artık evet..şimdi bir dakika, bakanlık adayları, adalet bakanlığının listesi bu gayri resmi el altından kulislerde dolaşan bir şey…bu ne	Turgut Kazan

demek bakanlık bunları destekliyor anlamına mı geliyor….	
Öyle midir? Bir dakika şimdi ben Bingöl'de hakimim ee adalet bakanlığının desteklediği liste diye el altından elime bir şey geldi ona oy vermezsem başım belaya mı girer…	Turgut Kazan
Anlatın…	Turgut Kazan
Peki neye göre veriyor bu…	Turgut Kazan
Allah Allah…tesadüf olmasına imkan yok…	Turgut Kazan
Hem Trabzon'da bence hiç şey yapmayın önemli değil…sonra delillendirmeniz gerekirse söylersiniz…	Turgut Kazan
Ne anlama geliyor…	Turgut Kazan
Peki ama diyor ki bakın…bir dakika…bakanlıksa önemli…şimdi bir dakika…ben mesela şu sorunun da cevabına çok merak ediyorum. Bir gazete e hadi adını da verelim Sözcü gazetesi yayınladı seçimden önce dedi ki bu seçimden şu 10 kişi çıkacak dedi…onlar çıktı bunu nasıl açıklayacağız…	Ersan Şen
Peki…Ahmet Bey ne diyor?...	Ahmet Gündel
peki mesela bu sonucun…bu sonucun daha önce bir gazete tarafından bilinmesi enteresan değil mi…	Ahmet Gündel
Bir dakika Turgut Bey bir şey diyor…pardon bir dakika…	Turgut Kazan
Peki Ahmet Bey bir şey soracağım bir bir şey sorabilir miyim…şimdi hakim ve savcılar e kendi aralarında propaganda yapabilirler şimdi mesela YARSAV bir propaganda yapar, YARSAV'ın karşısında demokrat yargı diye bir dernek var o da yapar ama işin içine adalet bakanlığının girmedi sakıncalı değil mi…ama esas tartıştığımız konu bu…	Ahmet Gündel
Yani Bingöl'deki…bir dakika Bingöl'deki hakim ve savcılar biz adalet bakanlığının istediği tarzda oy kullanmazsak başımıza hiçbir bela gelmez şeklinde canı gönülden emin olma..oldu öyle mi…	Ahmet Gündel
Turgut Bey açıklayayım diyor…izin verin…bir dakika bir açıklayın dediniz onu hiç onu bozmayalım açıklayın dediniz Turgut Bey ben açıklayayım diyor…	Turgut Kazan
Peki Ahmet bey…	Ahmet Gündel
Tamam an bu ayrı bir mevzu şimdi bakın ben ee biz hukukçuyuz bu iş bitti bunu tartışmayalım falan deniliyor ama ben bir yurttaş olarak e bugün seçilmiş olan hakim ve savcıları yüksek kurulu üyelerinin nasıl seçildiğini anlamak zorundayım çünkü ben söz söylüyorum yazı yazıyorum ifade hürriyeti hem benim için hem toplum için çok önemli beni yargılayacak olan hakim ve savcıları kim atıyor, kim denetliyor ya bunu ben öğrenmek zorundayım yani…bunun tartışmasını yapmak zorundayım…	Ersan Şen
Evet tekrar birlikteyiz, şimdi devam edeceğiz sayın seyirciler ee programı izlerken bu Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun üyelerinin seçimi, seçim tarzı niye önemli ee düşünebilirsiniz. Şu açıdan önemli ee buradaki konuklarımızdan da rica ediyorum ben sonuçta öyle oldu böyle oldu bir liste çıktı ortaya ee yeni bir hakimler ve savcılar yüksek kurulu oluştu. Şimdi oluşan bu hakimler ve savcılar yüksek kurur şu açıdan önemli ee ifade hürriyeti mesela başbakanı hükümeti eleştirmek başbakanın bir yolsuzluğunu, hükümetin bir yolsuzluğunu gazetelerde yazabilmek, meydanlarda konuşabilmek, ekranlarda tartışabilmek mümkün olacak mı olmayacak mı biz aslında bunu tartışıyoruz yani biz başbakanın hükümetin bir bakanın yolsuzluğunu herhangi bir ee eleştirisini yaptığımızda bir hakimin karşısına gittiğimizde bu nedenle şikayet edilip, yargıç, hakim ee bizi yargılarken nasıl bir tutum alacak hükümetin yargıcı gibi mi davranacak yoksa bağımsız bir yargıç olarak mı davranacak bütün bu tartışmanın özü bu, bunu anlamaya çalışıyoruz, yani yapılan bu seçimden sonra ortaya çıkan hakimler ve savcılar yüksek kurulunun yönlendirmiş olduğu hakimler ve savcılar bağımsız davranabilecekler mi davranamayacaklar mı…bu soruya bir cevap verin nolur yani bu düzeyde tartışalım..	Ersan Şen
Peki ee tecrübeyle diyorsunuz anlayacağız bunu…	Ersan Şen
Ersan Bey bakın biz eskiden ben şikayetçiydim eskiden belli bir ideolojik görüşe mensup olan insanların elindeydi bu hakimler ve savcılar yüksek kurulu, oradan da sorunlar çıkıyordu…el değiştirdi yani biz eskiden ee bir takım askeri eleştirirken tedirgindik şimdi hükümeti eleştirirken mi tedirginlik…	Ersan Şen
Böyle denmez..tartışalım, izin verir misiniz bir tartışalım.	Ersan Şen
Turgut Bey farklı görüşte…	Turgut Kazan
Burada kime bağlı…	Turgut Kazan
Ne yapmalıyızı konuşacağız, Ahmet Bey ne diyorsunuz öö Ömer Faruk Bey'e sonra döneceğim… yani bu kaygılarda haklı haklılık payı var mı …	Ahmet Gündel
Ama, ama çok özür dilerim Ahmet Bey ee bir kurulun biz şimdi o kurula seçilmiş üyelerin kişiliklerini tartışmıyoruz yani onlar onlarla…hayır onu da tartışmıyoruz seçiliş biçimlerini tartışıyoruz yani bir kurulun seçilme şekli, seçilme tarzı eğer hükümetin de işin içinde olduğu, hükümetin de baskısının	Ahmet Gündel

söz konusu olduğu tarzda gerçekleştiyse o kurula seçilen kim olursa olsun ee ben bunun böyle olduğunu söylemiyorum, bunun tartışılmasını meşru olduğunu söylemeye çalışıyorum…	
Bir dakika Turgut Bey…haklı değil mi Ahmet Bey…	Turgut Kazan
Peki YARSAV liste yaptıysa…	Turgut Kazan
Aynı güç mü	
Anlaşılmadı Turgut Bey, size sorduğu sorunun cevabını vermek istemiyor musunuz….	Turgut Kazan
Peki CHP mi bütün suçlu…	Ersan Şen
Yani siz diyorsunuz ki CHP ile MHP vakti zamanında meclise girselerdi bunları tartışsalardı komisyonlarda düzeltselerdi…	Ersan Şen
Ne oldu diyorsunuz itiraz ettiniz boykot ettiniz sonuçta alın…	Ersan Şen
Çok güzel biz sadece bu programda bunların tartışılabilir olmasına işaret edebilirsiniz bunları tartışalım diyebilirsiniz, ama bu program bir uzmanlık programı değil yani tek tek bunları tartışabileceğimiz…anladım siz ona yönelik olarak çok da haklısınız yani diyorsunuz ki çıkmış bitmiş artık yani bundan sonra hiç olmazsa daha fazla zarar vermesini önleyecek neler yapabiliriz…daha iyiyi nasıl sağlayabiliriz onu söylüyorsunuz…	Ersan Şen
Yani hükümetle bir çelişkimiz söz konusu olduğunda n'apıcaz…	Ömer Faruk Uysal
Yurttaş olarak soruyorum…	Ömer Faruk Uysal
Hayır ama seçimler meçimler derseniz iş karışır, şimdi biz diyelim ki azınlığız yani yüzde 20'yiz, seçim yapılır yine ee azınlık hakları n'olucak…	Ömer Faruk Uysal
Yüzde 10'nuz konuşmak istiyoruz, konuşamayacak mıyız yani seçimi bekleyeceğiz…	Ömer Faruk Uysal
Turgut Bey…	Turgut Kazan
Hangisi daha iyi…	Turgut Kazan
Ersan Bey, hocam, hocam şimdi ee hükümetle çelişkide olan bir hakimler ve savcılar kurulu varken dahi özel yetkili mahkemelerden şikayetler yükseliyordu…bunların hükümetle veya hükümete yakın çevrelerle irtibatlı olabileceğine yönelik kuşkular dillendiriliyordu, şimdi hükümetle çel en azından çelişkili olmayacak bir HSYK yapısı içinde bu feryatların daha fazla….artabileceğini…	Ersan Şen
Uzun vadede diyorsunuz…	Ersan Şen
Evet..nereye varacaksınız….	Ersan Şen
Peki Ahmet Bey…	Ahmet Gündel
Şu anda siz ekranı görebiliyor musunuz? Turgut Kazan bir şey gösteriyor…	Ahmet Gündel
Bir dakika evet bu töhmet, töhmet meselesi çok önemli Ahmet Bey bir dakika ee yani adamlar daha koltuklarına oturmamışlar ne yapacakları belli değil, onları töhmet altında bırakıyorsunuz Turgut Bey bu bu eleştiriler haklı mı sizce…	Turgut Kazan
Peki ama daha….daha bu kişileri tanımıyoruz….	Turgut Kazan
Ya Ahmet Bey ama biz az önce de ben size söylemiştim şimdi aynı noktaya geliyoruz…birisi hakkında…Turgut Bey o insanlar hakkında…Turgut Bey o insanlar hakkında …biz de ben de tanımıyorum diyor Turgut Bey…	Ahmet Gündel
Ta Ahmet Bey de diyor ki tanımadığınız insanlar hakkında..niye böyle konuşuyorsunuz…	Turgut Kazan
Ama Turgut Bey de Ahmet Bey bir dinlerseniz bakın ben de tam bu tartışmayı yaptırmak istiyorum size ama ee şöyle yapalım Turgut Bey niye bu insanları tanımadığınız halde yargılıyorsunuz, niye bu önyargınız var…tamam ben o soruyu cevabını alalım niye yapıyormuş diye anlayalım…	Turgut Kazan
Turgut Bey Ahmet Bey de diyor ki bunlar yargıç vicdanları var…	Turgut Kazan
Anladım da ben de…Ahmet Bey de çok haklı olarak…bir dakika ama Ahmet Bey de haklı olarak diyor ki bu insanların vicdanına güvenin bunlar yargıç diyor…	Turgut Kazan
Bir dakika…duymuyor Ahmet Bey bir dakika Turgut Bey Turgut Bey bir dakika şimdi yüksek sesle söylerseniz duymuyor çünkü Ahmet Bey…	Turgut Kazan
Ahmet Bey de onu söylüyor zaten diyor ki bir kendisini dinleyelim tamamlasın…	Ahmet Gündel
Yani Turgut Bey de diyor ki Ahmet Bey bu yapılan değişiklik bunları mı önleyecek diyor…	Ahmet Gündel
Turgut Bey yüksek sesle söyleyin….	Turgut Kazan
Peki Ahmet Bey son cümle ne olur süremiz tamamlandı…	Ahmet Gündel

Tablo 38: 18.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Ahmet GÜNDEL	23'06"

Çalışma kapsamında incelenen 18.10.2010 tarihli programına yönelik içerik düzeyde; Tablo 35'te katılımcıların Ahmet Gündel, Ömer Faruk Uysal, Prof. Dr. Ersan Şen ve Turgut Kazan'ın mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Program süresince katılımcılardan üç tanesi Ahmet Gündel, Prof. Dr. Ersan Şen ve Turgut Kazan ortalama 20 dk konuşma süresine sahip olmaktadır. Tartışmanın temelini oluşturan "HSYK Seçimleri ve Sonuçları" kapsamında "HSYK Seçimleri" ve "Anayasa Değişiklikleri" konu başlıkları ile programın içeriğinden uzaklaşılmaktadır. Katılımcıların emekli savcı, hukuk akademisyeni ve eski baro başkanı olması kavramlara ve içeriğe yatkın bir yapının programa hakim olması sağlamaktadır.

18.10.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: *"Bu tarif ettiğiniz diktatörlük..peki…Ömer Faruk Bey…tartışalım…seçimleri tartışacağız…sona gelelim…bu bürokratların girmesini siz önce seçimlerle ilgili de itirazlarınız var…tamam onu konuşacağız…sona gelelim şimdi bu bürokratların yer alması meselesi ee Turgut Kazan çok çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor, diyor ki biz diyor adalet bakanıyla ve müsteşara itiraz ediyorduk şimdi ee müsteşar yardımcısı geldi genel müdür geldi…eğitim müdürü geldi…pardon Ömer Faruk Bey…ne diyorsunuz…"* - Ömer Faruk Uysal

Ayrıca program süresince farklı kişi, kurum ve kuruluşları açıkça ifade edilmekle birlikte farklı mecralardan edindiği bilgileri de paylaşmaktadır. Böylece somut örnekler ile izleyiciye kişilere veya kurumlara yönelik kanaat oluşturmada katkı sağlamaktadır.

Örnek: "*Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu", "YARSAV", "Sözcü gazetesi", "Anayasa Mahkemesi" vb*

Program süresince Ahmet Hakan'ın konuya ilişkin tespitlerini katılımcılara soru olarak yöneltmekte ve böylece kendi görüşlerini soru-yorum şekli ile ifade etmektedir.

Örnek: "*Ersan Bey bakın biz eskiden ben şikayetçiydim eskiden belli bir ideolojik görüşe mensup olan insanların elindeydi bu hakimler ve savcılar yüksek kurulu, oradan da sorunlar çıkıyordu…el değiştirdi yani biz eskiden ee bir takım askeri eleştirirken tedirgindik şimdi hükümeti eleştirirken mi tedirginlik…"* - Ersan Şen

3.3.1.6. 25.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

25.10.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "Beyaz Türkler" konusunu Prof. Dr. İlber ORTAYLI ve Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI'nın katılımıyla 1 saat 30 dakika 59 saniye sürmüştür.

3.3.1.6.1. Görsel Düzey

Tablo 39: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. İki adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek bir sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 40: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	28	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	28	100

Tablo 41: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	30	27,03
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	81	72,97
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	111	100

Tablo 42: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
BEYAZ TÜRK KİME DENİR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
DOSTA düşmana, muhalife yandaşa, açıkça ilan ediyorum. "Beyaz Türk" bir klişe değildir. Sadece bir klişe kafa, Beyaz Türk'ü klişe olarak görür. Babaya itiraz kültürü ile büyüyen bir Beyaz Türk'ten nasıl bir prototip çıkarabilirsiniz ki. Hepsi başına buyruktur. Öyle düşüneni de, böyle düşüneni de vardır. Daha da ileri gideceğim. AK Parti'ye oy vereni de vardır. Biliyorum, "Beyaz Türk" sözü bazılarının fena halde damarına basıyor. Çünkü o kelimeyi işitince akıllarına, kendi kalemleriyle çizdikleri ilkel bir "siluet" geliyor. "Demokrasi" kelimesinin telif hakkını kendilerinde gördükleri ve bu tarif dışına çıkan herkesi "faşist", "ırkçı", "ulusalcı" ilan ettikleri için, o tarife uymayan herkese düşman muamelesi yapıyorlar. Güya liberal kalemler, "Beyaz Türk"ün "Hayır" oyunu, darbecilik, antidemokratlık, şuculuk buculuk olarak değerlendiriyor. Oysa, "Hayır" oylarıyla çizilen Beyaz Türk coğrafyası, Türkiye'de çokpartili hayatın doğduğu ve geliştiği coğrafyadır. Bazıları diyor ki, "Beyaz Türkler, Kürt meselesinin çözümüne karşıdır". Ben de diyorum ki, "Beyaz Türkler, demokrasinin beşiği olan, aile içi demokrasiden gelirler. O nedenle toplumun bütün sorunlarının demokratik biçimde çözülmesinden yanadırlar." Netice: Beyaz Türk'ün Kürt paradigmasını da sallama zamanı geldi. Beyaz Türk kavramını o kadar küçümsemeyin. O kelimeye "ırkçı" anlamlar yüklemeye çalışan sosyoloji cahillerine kulak asmayın. Birinci 'Beyaz Türk' Kongresi Ertuğrul Özkök / Hürriyet	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
'BEYAZ TÜRK' KİME DENİR? TÜRKİYE'NİN BEYAZ TÜRKLERİ KİMLER?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
'BEYAZ TÜRK' KİME DENİR? "BATIYA DÖNÜK, ÇAĞDAŞ, EĞİTİMLİ SINIF"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
'BEYAZ TÜRK' KİME DENİR? YÜZDE 42'NİN TAMAMI 'BEYAZ TÜRK' MÜ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
'BEYAZ TÜRK' KİME DENİR? "BEYAZ TÜRKLER" KAÇ KUŞAK DEVAM EDER?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
'BEYAZ TÜRK' KİME DENİR? ELİT, EĞİTİMLİ SINIFI KİM TEMSİL EDİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? ‘SEÇKİN SINIF’A AİT OLMANIN KISTASLARI	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? “TÜRKİYE’DE MASON HÂKİMİYETİ YOK”	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
TÜRKİYE’DE BEYAZ TÜRK VAR MI YOK MU?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? “BATI’YA DÖNÜK, ÇAĞDAŞ, EĞİTİMLİ SINIF”	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ OLMANIN KISTASLARI NELER?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
TÜRKİYE’DE ‘BEYAZ MÜSLÜMAN’ VAR MI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? ORTAYLI: TÜRK AYDINI DIŞARIYA KAPALI	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? TÜRKİYE’DE ‘BEYAZ MÜSLÜMAN’ VAR MI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? BEYAZ TÜRK TANIMINDA IRKÇILIK VAR MI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
TÜRKİYE’DE BEYAZ KÜRT VAR MI?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? SAHİLDE YAŞAYANLAR BEYAZ TÜRK MÜDÜR?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? “YETİŞTİRME VE KADININ KONUMU ÖNEMLİ”	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? “NESLİŞAH SULTAN, İDİL BİRET BEYAZ TÜRK”	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? TÜRKİYE’DE KAÇ ‘BEYAZ TÜRK’ VAR?	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? ORTAYLI: TÜRKİYE’DE ARİSTOKRASİ YOK	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı
‘BEYAZ TÜRK’ KİME DENİR? ORTAYLI: SINIFSIZ TOPLUM OLMAZ	“Canlı / Tekrar”, “CNNTÜRK” grafikleri program logosu “Tarafsız Bölge” ve Türk Bayrağı

Tablo 43: 25.10.2010 Tarihli “Tarafsız Bölge” Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Ertuğrul Özkök’ün Beyaz Türkler kavramı ile ilgili yazısı ve Ertuğrul Özkök’ün fotoğrafı	1'22"
	Toprak	1'22"

“Beyaz Türkler” konulu 25.10.2010 tarihinde yayınlanan “Tarafsız Bölge”nin programının görsel düzeyine yönelik incelemede; katılımcılar masada yan yana oturtularak yayına katılmaktadır. Ekran bölümlenmesine yönelik yapılan incelemede ekran 3’e bölümlenmekte böylece katılımcıların ve moderatörün tepkileri sözleri aynı anda görüntülenmektedir. Program

boyunca genel çekim % 72,97 ile en çok tercih edilen çekim planıdır. Genel çekim ile katılımcıların konular arasındaki diyalogları için işlevsel bir çekim elde edilmektedir.

Görsel unsurların yazılı ifadelere göre önem kazandığı ekran yazılarında programın konusu "BEYAZ TÜRK KİME DENİR?" beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara "YÜZDE 42'NİN TAMAMI 'BEYAZ TÜRK' MÜ?", "TÜRKİYE'DE 'BEYAZ MÜSLÜMAN' VAR MI?" izleyiciye yönelik yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular 23 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Programda, Ertuğrul Özkök'ün Beyaz Türkler kavramı ile köşe yazısını içeren bir destekleyici görüntü kullanılmıştır.

3.3.1.6.2. İçerik Düzey

Tablo 44: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. İlber ORTAYLI	Erkek	Bürokrat	28	46'18"
Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI	Kadın	Akademisyen	24	24'56"

Tablo 45: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Beyaz Türk	1	Özkök'ün köşe yazısı, referandumda "hayır" diyenler, aile içi hiyerarşi, batılılaşma, eğitim ve eşitlik, yaşam tarzı, elitler, seçkinlik, zümre, Türkiye'den örnekler, araştırmalar, batılı değerler, ırkçılık, aristokrasi	Ertuğrul Özkök'ün "Beyaz Türkler" Hakkındaki Köşe Yazısı	44'27"
Osmanlı'da Asalet	2	Soyluluk, devşirme süreci, batılı ülkelerdeki ürünler, tarihsel gelişim, Cumhuriyet Tarihi, Neslişah Sultan, İdil Biret	Ertuğrul Özkök'ün "Beyaz Türkler" Hakkındaki Köşe Yazısı	15'49"
Kadın-Erkek Eşitliği	3	Mesleki dağılımdaki farklılıklar, Avrupa'daki örnekler	Ertuğrul Özkök'ün "Beyaz Türkler" Hakkındaki Köşe Yazısı	3'29"
Beyaz Müslümanlar	4	Düşünürler, modernleşme, yeni nesillerin eğitimi, AKP politikaları, gündelik yaşamda kadın, dindarlık	Ertuğrul Özkök'ün "Beyaz Türkler" Hakkındaki Köşe Yazısı	13'31"
Semtler	5	Sınıflar, Nişantaşı, kıyılarda yaşayanlar	Ertuğrul Özkök'ün "Beyaz Türkler" Hakkındaki Köşe Yazısı	4'32"
Beyaz Kürt	6	Dil, kültür, devlet kanunu	Ertuğrul Özkök'ün "Beyaz Türkler" Hakkındaki Köşe Yazısı	2'36"

Tablo 46: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[726]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Hepinize iyi akşamlar sayın seyirciler. Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz. Haftanın ilk gününde Tarafsız Bölge'de epeydir dolaşımda olan Türkiye'de konuşulan beyaz Türk kavramını konuşacağız, ele alacağız, böyle bir ayrım yapılabilir mi yapılırsa neyi nitelendirir bu ifade ve beyaz Türk ifadesi nereden çıkmıştır. Bütün bunları tek tek ele almaya tartışmaya çalışacağız, e bu arada kavramı yeniden dolaşıma sokan güncel kılan eee bu referandumda çıkan sonuca göre yüzde 42'ye beyaz Türk dendi, geri kalanlar beyaz Türk değil dendi. Ee biraz da bunu da ele alacağız yani esas kalkış noktamız bu olacak ama buna takılıp kalmayacağız, diğer tezlere de bakacağız. Kimler konuklarımız hemen konuklarımızı tanıtmak istiyorum. Prof. İlber Ortaylı Hoca bizlerle, hocam merhaba, hoş geldiniz…e Prof. Çiğdem Kağıtbaşı Koç Üniversitesi'nden, aynı zamanda Türkiye Bilimler Akademisi Üyesi. Hocam siz de hoş geldiniz, merhaba…eee Ertuğrul Özkök bu ko bu konuda bir makale yazdı bu referandum ee sonuçlarını değerlendirirken yüzde 42'yi biraz beyaz Türk kavramı içerisine soktu. İlber Hocam okudunuz mu o yazıyı, Ertuğrul Özkök'ün yazısını…bir dinleyelim kısa bir alıntı var…bir dinleyelim bakalım…Evet Ertuğrul Özkök'ün yazısından kısa bir alıntı yaptık, Çiğdem Kağıtçıbaşı'yla başlayalım, hocam ne ne düşünüyorsunuz bu konuda?...Yani gerçekten de ee yüzde 42 referandumda hayır oyu verenler ee aile içi demokrasiden babaya itiraz kültüründen gelirler ve gerçek demokrat onlardır diyebilir miyiz, bu teze katılır mısınız?...	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Yani siz o zaman beyaz Türklüğü bir tür kentlileşmiş ve eğitimleşmiş eğitim almış Türkler olarak görüyorsunuz…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Ama…ama yine de siz işin temeline ailedeki hiyerarşik yapının yıkılması ya da sorgulanması, yıkılabilmesi ya da sorgulanabilmesi…ataerkil yapının diyelim ki bir aile var orada baba hala hego hegomanyasını koruyor, aynı zamanda o ailede eğitimlilerde var ee bu olmaz diyorsunuz….	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Peki siz beyaz Türk kavramını sorguluyor musunuz hani bu anlattığınızı aslında şu şuna…kimler eği…siz eğitimlileri tarif ediyorsunuz bir da hani e aile içi demokrasiye şehirleşmiş, kentleşmişleri tarif ediyorsunuz bunlara beyaz Türk mü diyeceğiz…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Yani mesela so….aslında diyorsunuz bilinen toplum baskısını ifade ediyor da onu mahalle baskısı diye söyleyince dikkat çekici hale geliyor…peki biz de beyaz Türk deyince aslında eğitimlileri falan kastediyoruz, kentlileri kastediyoruz ama beyaz Türk….batıya yönelik…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Peki şimdi İlber Hoca peki bir İlbey Hoca'ya geçmeden son bir soru. Asalet, soyluluk filan var mıdır bu işin içinde biraz sanki ona da gönderme var bu baya….	Çiğdem Kağıtçıbaşı
O zaman zenginlikle de alakalı değil…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
O zaman zenginlikle alakalı değil, zenginlikle de alakalı değil…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Peki…İlber Hoca'ya dönelim şimdi, hocam siz ne düşünüyorsunuz? Bu Ertuğrul Özkök'ün yazısında belirttiği Çiğdem Kağıtçıbaşı'nın söyledikleri….	İlber Ortaylı
Ataerkil yapıyı koruyor…	İlber Ortaylı
Çok doğru aslında bazı dizelerde bu işlenir…	İlber Ortaylı
Hayır diyen…ne demek kendisini üretmek…neden çünkü liyakat esastır…	İlber Ortaylı
Şey olmasa bile…hani zeki olmasa bile liyakat kesmetbese bile böyledir….	İlber Ortaylı
Kol… kollanırlar ama bizde öyle değil…	İlber Ortaylı
Kaç kuşak gidiyorsun yani değil mi ona bakmak la…görmedik…batıranı görmedik…	İlber Ortaylı
Bizde hep kurucu unsurlar….	İlber Ortaylı
Hocam bir dakika, bir şey söy…Peki bu şu mu, derinliksizlik bir kültürsüzlük ve bir kopuş…	İlber Ortaylı
Peki yani mutlak surette bir toplumda ee kendisini yeniden üreten bir seçkinler sınıfının olması mı gerekiyor…	İlber Ortaylı
Peki bu seçkinlerin bir üstünlüğü mü olacak bu üstünlük anlamına mı geliyor?...	İlber Ortaylı
Peki o zaman batıdaki kast sistemi…	İlber Ortaylı
İlber Hocam ne diyorsunuz buna?..	İlber Ortaylı
Onunla Cumhuriyet'ten önce tanışmıştı…	İlber Ortaylı
Evet tekrar birlikteyiz bu beyaz Türk kavramı üzerine konuşmaya devam ediyoruz, biraz temelleri attık birinci bölümde. Şimdi biraz daha bugüne	İlber Ortaylı

[726] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

gelelim ee şimdi ben İlber Hoca'ya, İlber Ortaylı'ya şunu sormak istiyorum ee beyaz Türklük eğer seçkinliğe işaret ediyorsa..	
Olmaz… ayarını mani efradını cami denir…	İlber Ortaylı
O zaman para yetmiyor, eğitim yetmiyor…	İlber Ortaylı
Sizin bu tarif ettiğiniz şey yani ee neyi tarif ediyorsunuz seçkinleri mi tarif ediyorsunuz…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Kadın, kadın akademisyenler…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Ama işte İlber Hoca ee kıstasları da daha farklı seçkin kıstası şimdi sizin…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Peki İlber Hoca'nın kıstaslarını öğrenelim…seçkin kıstası…beyaz Türk olmanın kıstası…	İlber Ortaylı
Yani birkaç kuşak…	İlber Ortaylı
Masonların hakimiyeti yok mu…	İlber Ortaylı
O zaman bizde beyaz Türk yok…	İlber Ortaylı
Peki neden beyaz Türk yok Türkiye'de…dünya çapında seçkinlerimiz var diyorsak…	İlber Ortaylı
O zaman…İlber Hoca'nın tanımına göre şunu anlıyorum bir dakika…	İlber Ortaylı
Çiğdem Hoca'nın itirazı ne buna…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Yani siz çok özür dilerim, siz şöyle bir tarif…aradaki fark şu siz ee hepimizin anladığı anlamda bir seçkinler zümresini tanımlamıyorsunuz….	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Yani bunların o zaman paralı olmasına filan gerek yok, zengin olmaları gerekmiyor…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Siz… siz nerdeyse… anladım neredeyse şöyle diyorsunuz yani bu Ak Parti'ye oy vermeyenler yani yüzde 42 beyaz Türk'tür diyorsunuz…bunu öyle anlıyorum…ama yani neredeyse…çerçeveyi o kadar geniş tutuyorsunuz…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Ama yani genel olarak ee şu anda Türkiye'de muhafazakar bir iktidar var o iktidara mesafe koyanları biraz siz beyaz Türk gibi görüyorsunuz…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
İlber Hoca yani siz ee seçkinliğin ille de bir takım kıstaslara bağlı olması gerektiğini düşünüyorsunuz bunu da dışarıya bakarak..	İlber Ortaylı
Evet tekrar birlikteyiz, beyaz Türkler tartışması yapıyoruz ee İlber Hoca'nın tartışması yapıyoruz ee İlber Hoca'nın tanımı farklı, Çiğdem Hoca'nın tanımı farklı o farklı tanımlar üzerinden gittik biraz. Bir başka nokta, beyaz Müslümanlar var mı? Son zamanlarda ortaya çıktılar…Ak Parti iktidarıyla birlikte onlara beyaz diyebilir miyiz…	İlber Ortaylı
Onlar neyi kavramakta…	İlber Ortaylı
Bugün için mi söylüyorsunuz…	İlber Ortaylı
peki mesela çocuklarını şimdi Amerika'ya üniversitelere gönderiyorlar Avrupa'da…seçilmiş üniversitelerde…	İlber Ortaylı
Şarkı anlamak için de…	İlber Ortaylı
Peki hocam ee Ak Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte mi..	İlber Ortaylı
Hayır, hayır bu beyaz Müslüman hareket…	İlber Ortaylı
Ordan, ordan beyaz Müslüman çıkmaz diyorsunuz….	İlber Ortaylı
Çiğdem Hoca ne düşünüyor yani, Türkiye'de Ak Parti iktidarıyla birlikte dindarlar yönetime gelmeye başladılar, işte bürokraside çok egemen hale geldiler çocuklarını okutuyorlar Avrupa'nın, Amerika'nın seçkin üniversitelerinde ee burada bir dönüşümün işaretlerini görmek mümkün mü ne diyorsunuz bu konuda….	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Kıstaslara geliyoruz….kadın erkek nasıl,…aile nasıl…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Şimdi kapanmanın felsefesi ayrı bir şey niye kapanıyor n'oluyor, ne bitiyor orda ee o tartışılabilir ama yani biz şeyi savunuyoruz burada bir insan bireysel olarak benim kişisel olarak savunduğum şey şu bir insan bireysel olarak ben bunu tercih ediyorum dediği andan itibaren bizim ona çağdaş bir insan olarak saygı göstermekten öte yapacağımız bir şey yok ama felsefesi ayrı bir şey yani…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Ama yani…anladım tabi ki ama yetiştirmek diye bir şey var o zaman….başka türlü de yetiştirilebilir insanlar o yetiştirilme biçimini de eleştirebiliriz biz…ille de dini yetiştirme tarzı eşittir kötüdür diyemeyiz herhalde başka türlü yetiştirme…bu önemlidir diyorsunuz İlber Hoca ne düşünüyor bu konuda…	İlber Ortaylı
Size ergenekoncu mu diyorlar yoksa…	İlber Ortaylı
Ergenekoncu mu falan mı diyorlar size…	İlber Ortaylı
Peki siz ne düşünüyorsunuz İlber Hoca'nın söylediği konu hakkında…hani şu ee din dindarlık ee dindarların beyaz olma özelliğiyle ilgili orda bir yekparelik yok homojenlik yok içlerinde gayet demokrat şeyler söyleyenler de var, hiç anlamadan dinlemeden sadece kendi başörtüsü özgürlüğünü savunup başkalarını yargılayan peşin hükümlülük yapan tipler de var yani orayı da ayırmamız lazım şeklindeki açıklamasına…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Yani başını kapatan bir kadın da bu değerlere inanabilir…inancından dolayı	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Bazı..diyelim ki Kur'an'da bazıları…şöyle diyelim hocam Kur'an'da bazıları diyorlar ki var bazıları diyorlar ki yok diyorlar hadi böyle kabul edelim o kadın da hem hümanizma değerlerine sahip hem demokratik değerlere sahip	Çiğdem Kağıtçıbaşı

hem de var olan var olduğuna inananlar grubundan olsa mesela olmuyor mu?	
O da bizim çevirmen…tercüme edenlerin…ayrı bir konu…mealci diyelim…a aslında çevirmen de diyebiliriz anlamıyorum ki…	İlber Ortaylı
Mehmet Akif yapacakmış ama işte o da olmamış…	İlber Ortaylı
Neyse o ayrı bir konu… yapıldı, yapılıyor… çok sık yapıldı din şuraları yapıldı, diyanet yaptı konuyla ilgili onların görüşü türban vardır, başörtüsü vardır şeklinde diyanetin resmi görüşü Din İşleri Yüksek Kurulu'nun filan görüşleri bu doğrultuda, diyanet işleri başkanı da bu şekilde söylüyor…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Zaten hayır, hayır…ben şimdi bu tartışmaya girmek istemiyorum ama söylemek istediğim şey şu yani dinin gereğidir ama uygulayıp uygulamamak serbesttir yani bu biliyorsunuz dinden çıkmanın veya dine girmenin ön şartı değil neyse bu ayrı bir ilahiyat tartışması onu artık başka bir zaman yaparız ama ben İlber Hoca'ya şunu da sormak istiyorum, biz şimdi böyle seçkinler beyazlar beyaz Türkler falan derken bir tür ırkçılık mı yapıyoruz hocam yani…neden bu sınıflamayı yapıyoruz…	İlber Ortaylı
Yani beyaz Türk deyip böyle ben beyaz Türk'üm deyip böbürlenmeye falan gerek yok…	İlber Ortaylı
Aksine dönüşüyor…ama siz de onu olumlama anlamında kullanmıyorsunuz…o zaman…kulağa hoş gelmiyor…	İlber Ortaylı
Peki hocam beyaz olmadıkları halde ben beyazım diye böbürlenenlere ne diyeceğiz onlar da var değil mi…	İlber Ortaylı
iyi midir…ama hiçbir seçkinlik özelliği taşımıyor…	İlber Ortaylı
Peki bir de bu semtlerle bir ilgisi var mı mesela adam Nişantaşı'nda oturuyor, ben mesela Nişantaşı'nda oturuyorum bana e beyaz Türk olmaya öykünmem, öykünmekle suçlanıyorum…benim halbuki hiç alakası yok…ayıp mı o …	İlber Ortaylı
Hocam değişti şimdi siz sen zamanlarda gelmiyorsunuz herhalde bizim oralara…bir gelin çok değişti yani…zaten benim gelmemle birlikte değişti…	İlber Ortaylı
Peki beyaz Kürtler var mıdır İlber Hocam…	İlber Ortaylı
Seçkin Kürtler yok..nerede…devlet bizi ezdi dilimizi yasakladı…yani bir dil yasak devlet zoruyla yasaklansa da bir Münevver o dağı yıkar mı?...Peki mesela bir Mehmet Uzun var romancı ee yurtdışında yazı….Kürtçe roman yazıyor..vefat etti ama..neyse…	İlber Ortaylı
Peki hocam kıyılarda yaşamak ile seçkin olmak arasında bir bağlantı kurabilir miyiz…nasıl..bu anlaşılır bir şey midir…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Kıyı kültürüyle kara kültürü…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Türkiye'de öyle…peki Osmanlı zamanında da kıyılarda yaşayanlar farklı mıydı…	İlber Ortaylı
Trabzon'da mesela yedi tam yedi dilde yayın yapılıyor…	İlber Ortaylı
Peki…mese şimdi İzmir'le ilgili bir şey var hocam bir yandan deniliyor ki İzmir işte e sembol bir şehir, çağdaş işte daha rahat hayat daha demokratik bir ortam işte kadınlar daha kendilerini eşit hissediyorlar serbest giyiniyorlar ama biryandan da böyle bir atfedilen bir tutuculukta var..bunu nasıl…kıyıda…	İlber Ortaylı
Peki hocam Akşam Gazetesi'ne verdiğiniz bir röportajda İlber Hocam e size bize diyor soruyu soran beyaz Türk olarak nitelendireceğimiz birkaç isim verir misiniz diye sormuşlar siz özellikle kadınların üzerinde durmak istiyorum…diyorsunuz iki iki kadın ismi veriyorsunuz birisi Neslişah Sultan diğeri de İdil Biret ne mesela bunlar beyaz Türk…	İlber Ortaylı
O zaman Neslişah Sultan örneğinden yola çıkarsak..orda ee baba soylu olmak değil önemli olan…	İlber Ortaylı
Sonrası…size göre daha kalabalık siz Ertuğrul Özkök gibi düşünüyorsunuz….	İlber Ortaylı
Peki sizin kriterlerinize göre baktığımızda ise yani ee ailede demokrasiyi sağlamak e eğitimli olmak, hümanizmaya inanmak…kadın erkek eşitliğine inanmak bunlar seçkin olmak yani beyaz olmak…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Hocam şey diyor yani erkeğin kadını dövdüğü anlarda biter iş yoksa kavga olur…	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Hocam kim tarafından seçiliyor evet şu soruya da bir cevap veriniz…	İlber Ortaylı
peki ee siz bir de birkaç nesil olması gerekir diyorsunuz…Şimdi birkaç nesil olmasının önemi nerde neden birkaç nesil…	İlber Ortaylı
Sizin için böyle bir şey şart mı?	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Ama yok ki öyle bir çaba var mı…var mı?.	Çiğdem Kağıtçıbaşı
Peki hocam bizde aristokrasi var mı?	İlber Ortaylı
Yani böyle bir …kontratlara bağlanmış babadan oğla…	İlber Ortaylı
Peki sınıflar var mı hocam…sınıflar var mı…	İlber Ortaylı
var mı…	İlber Ortaylı
O zaman üst sınıfla elit olmak seçkin olmak arasında üst sınıf mensubu olmakla onun arasında bir bağlantı var mı …	İlber Ortaylı
Bu İtalyanlar da o zaman Berlisconi'yi niye seçiyorlar o da ayrı bir konu…niye öyle mi…	İlber Ortaylı
Ama bizde mesela televizyon izleyicileri arasında bu ölçümlerde kullanılan	Çiğdem Kağıtçıbaşı

metoda baktığınızda ee evde kullanılan lüks aletlere bakıyorlar…	
Burjuvazi var mı hocam bizde…	İlber Ortaylı

Tablo 47: 25.10.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

25.10.2010 tarihli programına yönelik içerik düzeyde; Tablo 44'te katılımcıların Prof. Dr. İlber Ortaylı ve Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Program süresince katılımcılardan Prof. Dr. İlber Ortaylı, 46 dk 18 sn ve tarihçi kimliği ile "Beyaz Türk" kavramının açıklanmasında etkin rol almaktadır. Tartışmanın temelini oluşturan "Beyaz Türkler" konu başlığına destekleyici ve tarihsel bilgi katkısı sağlayacak "Osmanlı'da Asalet", "Kadın-Erkek Eşitliği" vb. konu başlıkları ile programın içerisinde yer almaktadır. Katılımcıların sosyal psikoloji ve tarih alanlarında akademisyenlerin olması kavramlara ve içeriğe hakim yapının oluşmasını sağlamaktadır. Bir köşe yazısından çıkarak oluşturulan program içeriği kürtler, semtler, Osmanlı ve Müslüman kavramları ile geniş bir yelpazede gündemdeki konulara da atıfta bulunarak program oluşturulmaktadır.

18.10.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: "*Peki siz ne düşünüyorsunuz İlber Hoca'nın söylediği konu hakkında…hani şu ee din dindarlık ee dindarların beyaz olma özelliğiyle ilgili orda bir yekparelik yok homojenlik yok içlerinde gayet demokrat şeyler söyleyenler de var, hiç anlamadan dinlemeden sadece kendi başörtüsü özgürlüğünü savunup başkalarını yargılayan peşin hükümlülük yapan tipler de var yani orayı da ayırmamız lazım şeklindeki açıklamasına…*" - Çiğdem Kağıtçıbaşı

Ayrıca program süresince farklı kişi, kurum ve kuruluşları açıkça ifade edilmekle birlikte farklı mecralardan edindiği bilgileri de paylaşmaktadır. Böylece somut örnekler ile izleyiciye kişilere veya kurumlara yönelik kanaat oluşturmada katkı sağlamaktadır.

Örnek: "*Ertuğrul Özkök", "Ak Parti", "Din İşleri Yüksek Kurulu" vb*

3.3.1.7. 01.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

01.11.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "PKK'nın Eylemsizlik Kararı" konusunu Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ, Sedat LAÇİNER, Enver SEZGİN, Fehmi DEMİR, Sedat YURTTAŞ ve Altan TAN'ın katılımıyla 1 saat 29 dakika 42 saniye sürmüştür.

3.3.1.7.1. Görsel Düzey

Tablo 48: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. İki adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki iki konuk yarım ay şeklindeki masada yan yana oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek bir sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 49: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	11	15,28
3	39	54,17
4	10	13,88
5	12	16,67
6	-	-
7	-	-
Toplam	72	100

Tablo 50: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	43	56,58

Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	33	43,42
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	76	100

Tablo 51: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
BOMBAYI KİM PATLATTI? TAKSİM SALDIRISININ FAİLİ KİM?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? TAKSİM SALDIRISINI PKK MI YAPTI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? TAKSİM SALDIRISI PROVAKASYON MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? TAKSİM SALDIRISINI PKK MI YAPTI? Tan: PKK siyasallaşmak istiyor	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? HAKİKATLER ARAŞTIRILSIN ÖNERİSİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TUĞLUK-ÖCALAN GÖRÜŞMESİ TAKSİM SALDIRISINI KİM YAPTI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? TAKSİM SALDIRISININ FAİLİ KİM? Laçiner: Örgüt üstlenmedi ama PKK yaptı	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? TAKSİM SALDIRISININ FAİLİ KİM? Laçiner: Öcalan ve Karayılan saldırıdan rahatsız	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? EYLEMSİZLİK KARARINA RAĞMEN PKK MI YAPTI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BOMBAYI KİM PATLATTI? SEÇİMLERE KADAR EYLEMSİZLİK OLACAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
PKK'NIN EYLEMSİZLİK KARARI SEÇİME KADAR UYGULANABİLECEK Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
PKK'NIN EYLEMSİZLİK KARARI SEÇİME KADAR UYGULANABİLECEK Mİ? Demir: PKK'nın eylemsizlik kararı sürekli olmalı	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TUĞLUK-ÖCALAN GÖRÜŞMESİ DEVLET GÖRÜŞÜYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TUĞLUK-ÖCALAN GÖRÜŞMESİ DEVLET ÖCALAN İLE GÖRÜŞÜYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
TUĞLUK-ÖCALAN GÖRÜŞMESİ ÖCALAN MUHATTAP ALINMALI MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 52: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Ekran iki'ye bölünerek bir tarafında Aysel Tuğluk basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, diğer tarafta Abdullah Öcalan'ın yakalandıktan sonraki ve mahkeme sırasındaki görüntüleri	1'51"

2	Taksimde yaşanan patlamaya ilişkin görüntüler	5'55"
	Toplam	7'46"

"PKK'nın Eylemsizlik Kararı"nın tartışıldığı 01.11.2010 tarihli programda katılımcılar İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan yayın gerçekleşmektedir. Her iki stüdyoda da katılımcılar yan yana oturtulmakta böylece karşıt görüşler erken karşısında beraber sunulmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekânlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Tüm katılımcıların beraber gösterilmesi ekran 5'e bölümlenmekte bununla beraber fikir sahiplerinin izleyiciye sunumunda moderatör ile beraber en çok tercih edilen ekranın % 54,17 ile 3'e bölümlenmesidir. Program boyunca genel çekim ve bel çekim kullanılmakta böylece katılımcıların kimlikleri belirgin olarak sunulurken reklam öncesi, sonrası ve konu bağlantıları sırasında da geçiş sağlanmaktadır.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında "BOMBAYI KİM PATLATTI?" vb. beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara "TAKSİM SALDIRISI PROVAKASYON MU?", "DEVLET ÖCALAN İLE GÖRÜŞÜYOR MU?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular 15 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Programda, toplamda 7 dk 46 sn'lik Öcalan ve Taksim'de yaşanan patlamaya ilişkin iki ayrı zaman diliminde bir destekleyici görüntü yayınlanmıştır.

3.3.1.7.2. İçerik Düzey

Tablo 53: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	Erkek	Araştırmacı	6	18'02"
Sedat LAÇİNER	Erkek	Araştırmacı	7	18'50"
Enver SEZGİN	Erkek	Yazar	7	12'31"
Fehmi DEMİR	Erkek	Siyasetçi	7	14'04"
Sedat YURTTAŞ	Erkek	Avukat	1	3'16"
Altan TAN	Erkek	Köşe Yazarı	3	7'43"

Tablo 54: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Taksim Meydanındaki Canlı Bomba Olayı	1	Öcalan'ın tutumu, PKK'nın eylemsizlik kararı, fraksiyonlar, tepkiler, çözüme yönelik konuşmalar, PKK'nın siyasallaşması, DHKP-C, PKK, Devrimci Karargâh, Öcalan ve Karayılan Taksim olayı ile ilgili tutumları, Derin devlet-PKK ilişkisi	31 Ekim 2010 Pazar Günü Taksim Meydanındaki Canlı Bomba Olayı	54'52"
Kürt Sorunu	2	İnkar, red politikası, Türk-kürt politikası, HAK-Par kongresindeki marş okunması, barış talepleri, demokratikleşme, talepler, çözümler	31 Ekim 2010 Pazar Günü Taksim Meydanındaki Canlı Bomba Olayı	13'33"
Devlet-Öcalan Görüşmesi	3	MİT yetkililerinin demeçleri, görüşmelerin tarihsel süreci, devletin muhataplığı	31 Ekim 2010 Pazar Günü Taksim Meydanındaki Canlı Bomba Olayı	17'28"

Tablo 55: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[727]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Hepinize iyi akşamlar sayın seyirciler. Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz, haftanın ilk gününde karşınızdayız. Türkiye'nin gündemi öğle saatlerinde sabah saatlerinde daha doğrusu Taksim'de patlayan bombayla bir anda değişti. Bütün gözler yeniden endişeye terörün yarattığı endişeye çevrildi. Bu arada PKK eylemsizlik kararını dün PKK'nın eylemsizlik kararı da bombanın patladığı gün sona ermişti. Dolayısıyla bütün gözler bir yandan da PKK'ya çevrildi. PKK eylemi üstlenmedi. Peki Taksim'deki bombayı kim patlattı. Bugün cevabını arayacağımız en önemli soru bu. Bu akşam Tarafsız Bölge'de bu soruya cevap arayacağız. İkinci en önemli gelişme yine bugün meydana geldi. PKK'dan yapılan bir açıklamaya göre PKK eylemsizlik kararının önümüzdeki seçime kadar uzattı. Bu ne anlama geliyor? Bunun anlamını da sorgulayacağız bu akşam Tarafsız Bölge'de. Az önce Abdullah Öcalan'la görüşen Aysel Tuğluk görüşmenin sonuçlarını açıkladı. Abdullah Öcalan'ın çok önemli mesajları var. O mesajlara da yine Tarafsız Bölge'de bakacağız, değerlendireceğiz. Önce konuklarımızı tanıtmak istiyorum sizlere. Sedat Laçiner bizlerle. Sedat Bey merhaba. hoş geldiniz. …Uluslar arası Stratejik Araştırmalar Kurumu Genel Koordinatörü Sedat Laçiner bakalım bu gelişmeleri nasıl değerlendirecek. Yine Kürt sorunuyla ilgili programlarımızda sürekli konuk ettiğimiz Enver Sezgin bizlerle. Enver Bey merhaba, hoş geldiniz…Ankara stüdyolarımızda Ümit Özdağ var. Ümit Bey merhaba, hoş geldiniz. Ank ara stüdyomuza….Ümit Bey'in yanında hemen yanında Fehmi Demir var. Hakpar'dan Fehmi Bey'e de merhaba diyoruz, hoş geldiniz diyoruz. …Hemen bir hatırlatmada bulunmak istiyorum. Diyarbakır'a döneceğiz. Diyarbakır'dan da iki konuğumuz olacak. KCK Avukatı Sedat Yurttaş ve Altan Tan bu iki konuğumuzla da Diyarbakır'dan bağlantı yapacağız. Sedat Bey az önce Aysel Tuğluk Abdullah Öcalan'la yaptığı görüşmeyi tamamladı ve şöyle yaklaşık yirmi dakika önce bir açıklama yaptı, diğer konuklarımızda dikkatine sunmak istiyorum. Bu dün Taksim'de meydana gelen bomba hadisesini Abdullah Öcalan yorumlamış. Bakalım ne demiş bir dinleyelim isterseniz Aysel Tuğluk tam sonra değerlendirmelere geçeriz. Abdullah Öcalan'ın bu açıklaması ne anlama geliyor. Sedat Bey…..	Sedat Laçiner
Sevindirici neden sevindirici onu konuşacağız. Ümit Özdağ siz ne düşünüyorsunuz, hem Abdullah Öcalan'ın açıklaması bu bombalama olayı ile ilgili dünkü bombalama olayıyla ilgili açıklaması hakkında öncelikle daha sonra da belki şeyi…bombayı kim patlattı sorusunun cevabı…	Ümit Özdağ
Ümit Bey bi bi bekleyin lütfen. Diyarbakır'a dönelim Sedat Yurttaş orda. Sedat Bey…Siz KCK'nın da avukatısınız. Bu Taksim'deki saldırı hem Diyarbakır'da nasıl yankılanıyor hem siz nasıl değerlendiriyorsunuz. PKK yapmış olabilir mi? Bu konuyla ilgili ne diyeceksiniz….	Sedat Yurttaş
Kimin açıklaması çok iyi anlayamadım Sedat Bey…	Sedat Yurttaş
Nasıl bakmak lazım…	Sedat Yurttaş
Sedat Bey bir şey soracağım bunlar tamam da mesela PKK içinde bir fraksiyon bu eylemi gerçekleştirmiş olabilir mi… Şiddet yanlısı…	Sedat Yurttaş

[727] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Ya olabilir mi PKK indeki şiddet yanlısı bir fraksiyon yapmış olabilir mi ben tam bir cevap almak istiyorum…	Sedat Yurttaş
Telefonla pek iyi anlaşamayacağız umarım başka bir zaman tekrar birlikte oluruz Sedat Bey sağolun, hoşçakalın. Enver Sezgin Öcalan'ın açıklamalarını nasıl yorumlamak lazım….yani ne demek istiyor Öcalan? Aysel Tuğluk'un aktardığına göre…	Enver Sezgin
Hayır, bombayı biz bizim örgüt patlatmadı mı demek istiyor…	Enver Sezgin
Bir şey de belirledik diyorlar yani…	Enver Sezgin
Hemen PKK'nın üstüne yıkmamak falan anlamında mı?	Enver Sezgin
evet devam edelim Fehmi Bey sizin değerlendirmeniz nedir kim yapmış olabilir bu saldırıyı…	Fehmi Demir
Peki yani PKK PKK PKK içindeki bir grup da o kesimlere dahil mi sizin analizinize göre…	Fehmi Demir
Fehmi Bey siz bunu provakasyon olarak Şahinlerin provakasyonu olarak görüyorsunuz anladığım kadarıyla Altan Tan Diyar…baltalama yani barış ortamını…barış ortamını baltalama gibi sabote peki Altan Tan Diyarbakır'da telefon hattında Altan Bey siz nasıl değerlendiriyorsunuz….	Altan Tan
Altan Bey PKK bir dakika Altan Bey devletle bağlantılı bir PKK fraksiyonu da var….ne demektir…	Altan Tan
Peki Altan Bey bu Abdullah Öcalan'ın kendi yönettiği örgütüne de bir güvensizlik işareti olarak algılanaz mı…	Altan Tan
Tekrar birlikteyiz sayın seyirciler…Abdullah Öcalan Aysel Tuğluk'la görüştü. Aysel Tuğluk bu görüşmenin ardından da bir açıklama yaptı….Taksim'de dünkü patlamayla ilgili olarak Abdullah Öcalan ….bu konu araştırılsın bir komisyon kurulsun hakikatleri araştırma komisyonuz benzeri bir komisyon kurulsun ve bu komisyon araştırılsın diyor. Abdullah Öcalan…buradan hareketle acaba bu bombayı patlatanlar PKK içindeki unsurlar olabilir mi? Sorusu daha fazla gündeme gelmiş oluyor. Şimdi önce Ümit Özdağ'a dönelim Ümit Bey siz Abdullah Öcalan'ın açıklamasını tam değerlendirememiştiniz vakit kalmamıştı…şimdi değerlendirirseniz ne diyeceksiniz….	Ümit Özdağ
Ümit Bey çok afedersiniz….bir dakika şunu bir açıklığa kavuşturalım. Devlet içinde herhangi bir grup bunu yapmamıştır bu bir dolayısıyla devlet provakasyonu falan değildir. PKK yapmıştır….örgüt yapmıştır PKK yapmıştır bunu da söylüyorsunuz. Peki başka bir örgüt yapmış başka bir örgüt yapmış olabilir mi? Aşırı sol devrimci karargah ya da ne bileyim…başka bir PKK dışı bir örgüt yapmış olabilir mi…	Ümit Özdağ
Peki Ümit Bey şöyle bir şey bi bi noktaya daha soracağım size, Abdullah Öcalan istemiyor böyle bir eylemi…Murat Karayılan biz yapmadık diyor. Siz de diyorsunuz ki örgüt yapmıştır, Peki kim yani kim yapacak bunu….	Ümit Özdağ
Son soru Ümit Bey çok kısa lütfen bu dünkü Taksim saldırısını PKK sempatizanı herhangi birisiz kafası bozulup canlı bomba olup gerçekleştirmiş olabilir mi….	Ümit Özdağ
Sedat Bey şimdi ee sizinle devam edelim ee Ümit Bey diyor ki bu bir provakasyon değil diyor yani eğer daha doğrusu devlet kaynaklı provakasyno olamaz diyor bu PKK ile ilgili bir şey bu eylemi PKK yapmıştır diyor ama PKK içinden bir grubun yapma ihtimali var diyor siz ne diyorsunuz…	Sedat Laçiner
Pardon devrimci karargah daha önce hiç canlı bomba eylemi yaptı…	Sedat Laçiner
Şimdi Sedat Bey çok afedersiniz ben anlamıyorum bana anlatır mısınız bir PKK diye bir örgüt var bunun İmralı'da tutulan hapiste bulunan Abdullah Öcalan var Abdullah Öcalan ee ve İmralı'yı yönetenlerin bile hakim olmadığı unsurlar mı var PKK'da ben bunu anlamıyorum….	Sedat Laçiner
Anlayışını…ama polis polise karşı yapmış da sonuçta sivillere de zarar vermiş…şehrin ortasında yapmış…	Sedat Laçiner
Peki bir dakika şimdi tam bu sırada soracağım Abdullah Öcalan rahatsız oldu mu…	Sedat Laçiner
Karayılan oldu mu…	Sedat Laçiner
Peki Öcalan ve Karayılan dışında bir unsur daha var bunu yapanlar…birden fazla peki bunların adlarını koyabiliyor muyuz yani bu böyle bir şey yani Öcalan şunu istiyor, Karayılan bunu istiyor. PKK içinde şu gruplar var şunu istiyorlar….	Sedat Laçiner
Onlar marjinal mi olurlar peki yoksa etkin…	Sedat Laçiner
Peki Öcalan'a karşı da mücadele etmiş olmazlar mı …ama Öcalan da çok sembolik bir isim değil mi onlar için…	Sedat Laçiner
O zaman Sedat Bey bir felaket yani e diyelim ki devlet hükümet neyse Öcalan Kandil hepsi anlaşsa bile biz terör belasından kurtulamayacağız…	Sedat Laçiner
Hayır öyle bir şey anlatıyorsunuz ki ….anladım ama bu anlattıklarıma baktığımızda devlet PKK işte Kürt açılımının şahını yapsa yine çözemez…	Sedat Laçiner
Evet, evet o zaman bu şiddetin marjinalleşmesi tamamen ortadan kalkması	Sedat Laçiner

imkansızdır ama…bu her ülke için geçerli….anladım…	
Enver Bey ee şimdi baktığınızda siz kimin neyi temsil ettiğini neyi düşündüğünü algılayabiliyor musunuz okuduğunuzda avukatların yaptığı açıklamalar işte Kandil'den gelen açıklamalar falan bunlara baktığınızda siz algılıyor musunuz anlayabiliyor musunuz…..Peki mesela Abdullah Öcalan eee ve Karayılan bu eylemi savunmuyorlar savunan var mı peki siz baktığınız PKK içinde…	Enver Sezgin
Kim doğru söylüyor…	Enver Sezgin
Peki bir dakika bu ne demek şu demek mi Abdullah Öcalan şunu mu diyor. Örgütte her şeye hakim değiliz birtakım unsurlar var bunlar bizden habersiz iş çeviriyorlar bomba patlatıyorlar bunu mu demek istiyor…	Enver Sezgin
Anladım da Enver Bey şimdi bu şeyi konuşuyoruz biz şu anda Taksim saldırısı Abdullah Öcalan istemiyor ee Abdullah Öcalan istemediği halde Kandil'de birtakım ee Kandil bunun tersi davranabilir bunu anlayabiliriz ama Kandil de istemiyor kim yapıyor peki bu eylemi….	Enver Sezgin
E tabi e Kandil'in de haberi var mı…	Enver Sezgin
O zaman kim yapıyor bu örgütü kim idare ediyor yani…	Sedat Laçiner
Yani anladım, bir baskı rejiminde silahlı eylemi nispeten ee onlar kendi açılarından meşru sayabilecek argümanlara sahipler…	Enver Sezgin
Peki Taksim'deki bombayla bu tür açıklamaları nasıl bağlayacağız, peki Taksim'deki bomba nerden çıktı bu onu söylüyor bu bunu söylüyor bomba nasıl patladı…	Enver Sezgin
Devlet, devlet içinde bir güz yapmış olabilir mi….	Enver Sezgin
31 Ekim şu açıdan tesadüf değil sayın seyirciler e 1 Kasım'da eylemsizlik bittiği gün yaptı yani…	Enver Sezgin
Kimin meydan okuması…	Enver Sezgin
PKK'nın içindeki bir kesimin meydan okuması mı …	Enver Sezgin
Peki o zaman bu eylemsizlik kararı alında ya şimdi seçime kadar…eğer böyle bir fraksiyon varsa öyle meydan okuyorsa hem Karayılan'a hem Öcalan'a yine meydan okur, yarın öbür gün ee dilemeyiz olmasını ama Türkiye'nin büyük kentlerinin meydanlarında bomba patlar…nasıl da atacağı adımlarla alakalı…	Enver Sezgin
Evet tekrar birlikteyiz devam ediyoruz ee ben hemen Fehmi Bey'e dönmek istiyorum. Fehmi Demir ee Ankara Stüdyo Hakpar'dan Fehmi Bey birinci bölümde yapılan daha doğrusu ikinci bölümde yapılan değerlendirmeleri dinlediniz ee genel olarak olayın PKK içindeki bir fraksiyonun ee sabotaj olarak provakasyonu olarak değerlendiriliyor ne diyorsunuz…	Fehmi Demir
PKK adına yaparlar diyorsunuz….	Fehmi Demir
Peki Fehmi Bey…izin verir misiniz devam edeceğiz, bir izin verin şimdi ee önemli noktalar işaret ettiniz aslında genel olarak ee söylediklerinizi önemli, Ümit Bey'e dönmek istiyorum ben Ümit Bey ee bu statükonun devam etmesini isteyen güçler tamda eylemsizlik kararının sona erdiği gün Taksim'de böyle bir bomba patlatmış olabilirler mi bu güçler PKK içinden bir unsuru da kullanmış olabilir derin devlet diyor Fehmi Bey e hatta belki de Ergenekon ne diyeceksiniz….	Ümit Özdağ
Fehmi Bey beni duyabiliyor musunuz bir şey söyleyeceğim ama yani….Kürtler de kendi marşlarını okuyabilirler derseniz Kürtler'in ayrı bir marşı varmış gibi algılanır sanırım Ümit Özdağ da….onu söyleyecekti….var mı…	Fehmi Demir
Peki…Ümit Bey…onu inkar etmiyoruz diyor…	Ümit Özdağ
Gelir mi Fehmi Bey…	Fehmi Demir
Peki…peki çok teşekkürler devam edeceğiz ee şimdi bu işi işin bu kısmında e Sedat Laçiner'e dönmek istiyorum ben. İşin içinde derin devlet Ergenekon olabilir mi statükonun hala savunucuları bu işi yapmış olabilirler mi sorusuna sizin de bir cevabınızı alalım…	Sedat Laçiner
Peki şimdi e devam devam edeceğiz e şöyle yapalım Altan Tan telefon hattında Altan Bey eklemek istediğiniz bir husus var mı bu Taksim saldırısı konusunu kapatmak istiyoruz…	Altan Tan
Peki…Altan Bey bir dakika lütfen bugün ee Aysel Tuğluk İmralı'da Abdullah Öcalan'la görüştü biz programa girmeden önce de açıklama yaptı ee o açıklamada Abdullah Öcalan'ın bu süreci yorumlama biçimine de yer vermişti ona bir bakalım hep birlikte biraz da onu değerlendirelim….Altan Bey ne diyorsunuz böyle bir şey olabilir mi Abdullah Öcalan diyor ki ee ezcümle bu diyor devletin yetkilileriyle görüştüm çok ciddi bir görüşme yaptım bunlar diyor barışa daha yatkın bu siyasetçilerden daha yatkın diyor yani böyle olabilir mi böyle bir şey….	Altan Tan
Peki bir dakika şu tartıştığımız konu şu siyasetçilerden daha barış yanlısı devlet görevlileri mi var Öcalan'la görüşen…	Altan Tan
Ama emekli olduktan sonra…	Altan Tan
Evet….olabilir diyorsunuz yani, devlet yetkilileri daha ilerde…	Altan Tan

Enver Bey.. bu şey olabilir mi devlet yetkilileriyle Abdullah Öcalan görüşmüş e diyor ki artık diyor diyalogtan müzakereye geçiş süreci başladı diyor kendi açısından böyle yorumluyor çok önemli ciddi görüşmeler yaptım diyor devlet görevlileriyle ve benimle görüşen devlet yetkilileri siyasetçilerden daha barışçı daha cesur..	Enver Sezgin
Bir dakika şimdi devlet içinden bir güç bunu yapmamıştır diyenler şunu demek istiyorlar Ergenekon örgütü çökertilmiş bir sürü insan içeri alınmış sorgulanıyor ee asker eğer kastedilen askerse asker zaten pasifize edilmiş tamam yani resepsiyonda bir iki hareket yaptılar falan ama ee büyük ölçüde pasifize edilmiş durumda hani böyle bir ortamda tutup da eee böyle bir eylemi derim devlet yapmıştır. Ergenekon yapmıştır diye nitelendirmek biraz ee gerçeklikle örtüşmüyor gibi görünüyor demek istiyorlar benim anladığım kadarıyla…çok da haksız sayılmazlar….	Enver Sezgin
Elbette tabi o ilkesel olarak aynı safta görüyorsunuz…yani evet bu ne demek…	Enver Sezgin
Tamam yani hükümetin bilgisi dahilinde devlet görevlilerinin yaptığı görüşmeleri e Abdullah Öcalan devletin içindeki bir odakla yaptığını mı zannediyor yani siyasetçilerle yaptığını bilmiyor mu…	Enver Sezgin
Oranın bir insiyatifi var diye düşünüyorsunuz….	Enver Sezgin
Belki de manasız bir açıklamadır o kadar üzerinde durmayalım Ümit Bey siz ne diyorsunuz….bu hani devlet yetkilileriyle görüşmüş Abdullah Öcalan önemli ciddi görüşmeler yaptık kendisiyle görüştüğüm devlet yetkilileri barış konusunda siyasetçilerden önde diyalogdan müzakereye geçtik falan demiş bunları böyle çok önem atfederek değerlendirmeliyiz yoksa hani işte Öcalan'ın sıradan açıklamaları deyip geçmemeliyiz…	Ümit Özdağ
Sedat Bey ee seçime kadar eylemsizlik kararı var ortada ee seçim Öcalan'ın işaret ettiği bir yerdi bir zaman dilimiydi ee burada hükümetle veya işte devletle yürütülen müzakereyi ee olumlu yönde etkilemek için mi seçim telaffuz ediliyor yani ee hükümeti olumlu yönde etkilemek için mi Öcalan seçime kadar eylemsizlik ….	Sedat Laçiner
Yani seçime kadar derim ben örgütte bunu seçime kadar yapar…	Sedat Laçiner
Yani hükümetten bağımsız birtakım devlet yetkilileri var da onlar hükümetten daha barışçı projeler…	Sedat Laçiner
Eski Türkiye… Neyin zeminini hazırlıyorlar, yani hükümetle Öcalan'ın görüşmesinin zemini…	Sedat Laçiner
E ben Enver Bey'e dönmeden önce Ümit Bey'e dönmek istiyorum ama arkadaşlar şu yazıyı düzeltir misiniz iki t ile değil tek t ile muhatap evet Ümit Bey…	Ümit Özdağ
Sedat Bey….	Sedat Laçiner
Enver Bey…	Enver Sezgin
Fehmi Bey…	Fehmi Demir

Tablo 56: 01.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	18'02"
2	Telefon İle Bağlantı	Sedat YURTTAS	3'16"
3	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Fehmi DEMİR	14'04"
4	Telefon İle Bağlantı	Altan TAN	7'43"

01.11.2010 tarihli programda tamamı erkeklerden Prof. Dr. Ümit Özdağ, Sedat Laçiner, Enver Sezgin, Fehmi Demir, Sedat Yurttaş ve Altan Tan'dan oluşan katılımcıların Tablo 53'te mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Program süresince katılımcılardan Prof. Dr. Ümit Özdağ ve Sedat Laçiner, 18 dk 02 sn ve 18 dk 50 sn ile yayında etkin rol almaktadır. Programda farklı meslek gruplarından katılımcılar araştırmacı, yazar, siyasetçi, avukat ve köşe yazarı konu veya konular üzerinde farklı uzmanlık alanlarında ortaya çıkarmaktadır.

Tartışmanın temelini oluşturan “PKK'nın Eylemsizlik Kararı” konu başlığının tarcih edilmesinde önemli rol oynayan “31 Ekim 2010 Pazar Günü Taksim Meydanındaki Canlı Bomba Olayı” 54 dk 52 sn ile en çok işlenen konu olarak programın içeriğinde uzaklaşmadığının da bir göstergesidir.

01.11.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: *“Fehmi Bey siz bunu provakasyon olarak Şahinlerin provakasyonu olarak görüyorsunuz anladığım kadarıyla Altan Tan Diyar…baltalama yani barış ortamını…barış ortamını baltalama gibi sabote peki Altan Tan Diyarbakır’da telefon hattında Altan Bey siz nasıl değerlendiriyorsunuz….”* - Altan Tan

Program süresince Ahmet Hakan’ın konuya ilişkin tespitlerini katılımcılara soru olarak yöneltmekte ve böylece kendi görüşlerini soru-yorum şekli ile ifade etmektedir.

Örnek: *“Bir dakika şimdi devlet içinden bir güç bunu yapmamıştır diyenler şunu demek istiyorlar Ergenekon örgütü çökertilmiş bir sürü insan içeri alınmış sorgulanıyor ee asker eğer kastedilen askerse asker zaten pasifize edilmiş tamam yani resepsiyonda bir iki hareket yaptılar falan ama ee büyük ölçüde pasifize edilmiş durumda hani böyle bir ortamda tutup da eee böyle bir eylemi derim devlet yapmıştır. Ergenekon yapmıştır diye nitelendirmek biraz ee gerçeklikle örtüşmüyor gibi görünüyor demek istiyorlar benim anladığım kadarıyla…çok da haksız sayılmazlar….”* - Enver Sezgin

3.3.1.8. 08.11.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı

08.11.2010 tarihli “Tarafsız Bölge” programı “Kurban Bayramı ve Et Fiyatları” konusunu Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI, Ahmet YÜCESAN, Aydın AYAYDIN, Nazım KAYA, Fazlı YALÇINDAĞ ve İbrahim YETKİN’in katılımıyla 1 saat 20 dakika 35 saniye sürmüştür.

3.3.1.8.1. Görsel Düzey

Tablo 57: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. Üç adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki iki konuk yarım ay şeklindeki masada yan yana oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 58: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	6	7,32
3	48	58,54
4	21	25,61
5	7	8,53
6	-	-
7	-	-
Toplam	82	100

Tablo 59: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	48	69,57
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	21	30,43
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	69	100

Tablo 60: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
ET EL YAKIYOR	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK"

FİYATLARI DÜŞECEK Mİ?	grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR ET İTHALİ ÇÖZÜM OLUR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN tarafsizbolge@cnnturk.com.tr	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR ET İTHALİ FİYATLARI DÜŞÜRÜR MÜ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR VATANDAŞ ET YİYEBİLİYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR İTHALATA BAKANLIKTAN ENGEL Mİ VAR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR KURBAN FİYATLARI NE OLACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR KURBAN KESİMİ AZALTIR MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR BAYRAMIN SON GÜNÜ FİYATLAR DÜŞER Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR SÜT FİYATI DÜŞTÜ ET ARTTI MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR ÜRETİCİ KAZANIYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ET EL YAKIYOR UCUZ ET YİYECEK MİYİZ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 61: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Çeşitli büyük baş hayvanlar, yemlenirken ve bakımları yapılırken,	39"
2	Kasap reyonlarında sergilenen hayvanların farklı bölgelerinden kesilmiş etler, kasaplar eti keserken,	39"
3	Sokak röportajları, kasaplarla yapılan röportajlar,	1'54"
	Toplam	3'12"

"Kurban Bayramı ve Et Fiyatları"nın tartışıldığı 08.11.2010 tarihli program katılımcılarla telefon bağlantısı ile İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Her iki stüdyoda da katılımcılar yan yana oturtulmakta böylece karşıt görüşler ekran karşısında beraber sunulmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Ekranın % 58,54 ile 3'e % 25,61 ile 4'e bölümlenerek katılımcıların birbirleri ile yaşadıkları tartışmaların daha net olarak görüntülenmesine yardımcı olunmaktadır. Ekran bölümlenmesinde katılımcılar bel çekim ile sunularak izleyici ile katılımcı karşı karşıya

getirilmektedir. Program boyunca % 69,57 ile bel çekim kullanılmakta böylece katılımcıların kimlikleri belirginleştirilmektedir.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında "ET EL YAKIYOR" vb. beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara "ET İTHALİ ÇÖZÜM OLUR MU?", "BAYRAMIN SON GÜNÜ FİYATLAR DÜŞER Mİ?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular 12 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Programın içeriği ile bağlantılı sokak röportajları, büyük ve küçük baş hayvanların yer aldığı toplamda 3 dk 12 sn'lik üç ayrı destekleyici görüntü paketi yayınlanmıştır.

3.3.1.8.2. İçerik Düzey

Tablo 62: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI	Erkek	Bürokrat	13	20'07"
Ahmet YÜCESAN	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	3	3'18"
Aydın AYAYDIN	Erkek	Köşe Yazarı	12	16'43"
Nazım KAYA	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	7	3'39"
Fazlı YALÇINDAĞ	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	7	9'23"
İbrahim YETKİN	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	10	13'28"

Tablo 63: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Et Fiyatları	1	Avrupa ve dünya ortalamaları, üretime deste olunmalı, hayvancılıkta sorunlar, besi materyalleri, yem fiyatları ve süt tüketimi, fiyat hesaplamasındaki birimler, hayvancılığa finans kaynağı, çözüm önerileri	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	40'49"
İthal Et	2	Canlı hayvan ithali, kasaplık hayvanlar, süt fiyatlarındaki değişiklik, AB ülkelerinden ithal et politikası, daha önce yapılan ithal et politikaları, çözüm önerileri	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	16'59"
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	3	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'ndaki bürokrasi oligarşisi, ithal edilecek hayvanların izin alımı, bürokrasideki personel hakındaki iddialar ve davalar	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	10'11"
Kurban Fiyatları	4	Büyük ve küçük baş hayvan fiyatlarındaki yükselme, kilo fiyatları	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	5'24"

Tablo 64: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[728]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Hepinize iyi akşamlar sevgili seyirciler. Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz. Ee bu zamana kadar hep siyaset konuştuk, yaşam tarzı konuştuk daha çok Türkiye'deki ee siyasi tartışmalara eğildik. Bize hep halkın gerçek sorunlarına eğilmiyorsunuz diye eleştiriler gelirdi. Bu akşam ilk defa halkın gerçek sorunu diye nitelendireceğimiz bir sorunu konuşacağız. Et fiyatları epeydir tartışılıyor, epeydir yüksekliğinden yakınılıyor. Kurban Bayramı yaklaşıyor, kurban fiyatları da çok yüksek eee ve yakıcı bir sorun haline gelmiş durumda bu sorun. Vatandaş nerdeyse et yiyemeyecek durumda. Bu konuyu ele alacağız neden et fiyatları yüksek? Et ithalatına izin verilmesine rağmen bu fiyatlar neden düşmedi, düşmüyor? Sorun nerede bunu tespit etmeye çalışacağız bu akşam Tarafsız Bölge'de. Konunun uzmanı konuklarımız var. Ben hemen onları sizlere tanıtmak istiyorum. Ahmet Yücesan Et Bir Yönetim Kurulu Üyesi. Ahmet Bey merhaba, hoş geldiniz…Siz bu konuyu en yakından bilen isimlerden birisiniz, tekrar merhaba diyorum size. Ee bu konuyu çok sık köşesinde işledi, işliyor hatta bügünkü köşe yazısını da bu konuya ayırdı Aydın Ayaydın bizlerle. Aydın Ayaydın Hoca'ya da hoş geldiniz diyorum, merhaba…Yine bu konuyla ilgili çalışmalar yapan ee tüketiciyi et fiyatlarının yüksekliği karşısında düştüğü durumu özellikle ortaya koymaya çalışan Tüketiciler Birliği Genel Başkanı Nazım Kaya var. Nazım Bey merhaba, siz de hoş geldiniz Ankara stüdyomuzdaysa iki konuğumuz var. İbrahim Yetkin Türkiye Ziraatçiler Derneği Başkanı. İbrahim Yetkin'i görüyorum şimdi, merhaba İbrahim Bey hoş geldiniz…İbrahim Bey'in yanında da Türkiye Kasaplar Birliği Federasyonu Başkanı Fazlı Yalçındağ var. Fazlı Bey'e de merhaba diyorum, hoş geldiniz Fazlı Bey…Hemen hatırlatalım ee programımıza telefonla Tarım Bakanlığı Müsteşarı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğulları da katılacak. Onu da belirtmiş olalım. Şimdi ee et fiyatları şimdi ne kadar Aydın Ayaydın?...kilosu etin…	Aydın Ayaydın
Perakende satış fiyatı…çok yüksek mi bu…	Aydın Ayaydın
Ne ne zamandır böyle….	Aydın Ayaydın
Bu en üst noktaya mı geldi şimdi…	Aydın Ayaydın
Peki etin ithal edilmesi, ithal et e olayının bu fiyatları düşüreceği…varsayılıyor…bundan dolayı zaten yapıldı bu işlem, düşürecek mi?	Aydın Ayaydın
niye..	Aydın Ayaydın
Peki, şöyle mi diyorsunuz yani sen üretmezsen hayvancılığı sen yapmazsan et fiyatlarını düşüremezsin…	Aydın Ayaydın
Oradaki et fiyatlarını da arttırdık. Ahmet Bey, katılıyor musunuz düşecek mi fiyatlar?...	Ahmet Yücesan
Ama hiçbir şey yapmamaktansa, et ithalatını serbest bırakmak geçici de olsa bir rahatlama getirmiyor mu?...	Ahmet Yücesan
Şimdi ne kadara indi…	Ahmet Yücesan
Konuşacağız..Aydın Bey ee doğru mu yani hiçbir şey yapmamaktansa et itham etmek doğru bir şey mi?...	Aydın Ayaydın
Onların hayvancılığına katkı yapmış oluyorsunuz…	Aydın Ayaydın
İbrahim..İbrahim Yetkin ne diyor bu konuda Türkiye Ziraatçılar Derneği Başkanı…	İbrahim Yetkin
Yani…evet çok özür dilerim yani uygulanan politikadan kaynaklanıyor diyorsunuz öyle mi?..	İbrahim Yetkin
Peki… devam edeceğiz eee…İbrahim Bey devam edeceğiz çok önemli bir nokta ben siz de Aydın Ayaydın ee gibi düşünüyorsunuz onu anlıyorum yani diyorsunuz ki ithal edilmesi palyatif bir çözümdür o ithal neyi ithal ettiğiniz önemli et ithal ederseniz kasaplık hayvan ithal ederseniz sorunu çözmezsiniz yani bu topraklarda hayvancılığın geliştirilmesi lazım diyorsunuz ee çözüm bu…yani onu anlıyorum ben…	İbrahim Yetkin
Peki ee Fazlı Bey ne düşünüyor bu konuda yani ee kasaplar federasyonu başkanı olarak ee bu konuya nasıl yaklaşıyorsunuz?	Fazlı Yalçındağ
Çok affedersiniz bir bir dakika Fazlı Bey çok affedersiniz sözünüzü unutmayınız, size tekrar döneceğim düve ithalatı şu anda serbest mi isteyen yapabiliyor mu…	Fazlı Yalçındağ
Aydın Bey yasaklanmamış problem ne …	Aydın Ayaydın
Alalım…peki hala yasak mı…	Aydın Ayaydın

[728] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Niye bırakmıyorlar…	Aydın Ayaydın
O zaman Aydın Hoca o zaman yapacak bir şey yok mu bu hükümet değil bambaşka hükümet olsa…hangi başbakan olursa olsun bunu yapacak o zaman öyle mi…	Aydın Ayaydın
Ne diyorsunuz Fevzi Fazlı Bey ne diyor..siz dediniz ki..Fazlı Bey siz dediniz ki..düve ithali ithalatı ithali serbest dediniz ama Aydın Ayaydın şu ana kadar çok uzak ülkelerden edilebiliyordu, şimdi de çok sınırlı sayıda Avrupa ülkesinden ithalat izni var ee dedi ve bir nedene de dayandırdı, ne diyorsunuz Aydın Ayaydın söylediklerine?...	Fazlı Yalçındağ
Fazlı Bey…çok afe çok…şöyle yapalım bu çözümler konusunda bekli bunları konuşabiliriz bu söylediklerinizi biraz oraya gidiyor…yani siz diyorsunuz ki biz sorunu baştan öngörmüştük, çözümleri de ortaya koymuştuk diyorsunuz e biz şimdi şöyle bir şey var şimdi bir sistematize edersek eğer bir çok güzel söylediniz yakın vadede hemen yapılması gerekenler var şimdi et ithalatını bu kapsamda değerlendiriyorsunuz. Orta vadede ve uzun vadede yapılması gerekenler böyle sistematize etmek lazım ama işte tam da bu noktada ee düve ithalatı meselenin can damarı ise eğer buna da yeterince izin verilmiyorsa ne yakın ne orta ne uzak vadede sorunun çözümü yok demektir değil mi Aydın Hocam…ben yanlış mı ifade ettim…	Aydın Ayaydın
Ama hemen çözüm serum takmak diyor mesela…et ithalatı serum takmak…	Aydın Ayaydın
Düşmedi mi..Fazlı Bey düşmedi mi… Fazlı Bey itirazınız mı var…	Fazlı Yalçındağ
Peki Fazlı Bey o zaman şöyle yapalım bir kısa ara verelim..ondan sonra sizinle başlayalım…	Fazlı Yalçındağ
Tekrar birlikteyiz ee yükselen et fiyatlarını konuşuyoruz hiç konuşmadı konuğumuz, tüketiciler adına konuşacak Nazım Kaya, Tüketiciler Birliği Genel Başkanı Nazım Bey ne diyorsunuz e çok mu yüksek tarihin en yüksek fiyatını mı görüyor et fiyatı…	Nazım Kaya
Ama herkes çok ciddi bir azalmadan bahsediyor siz yok diyorsunuz öyle bir azalma…	Nazım Kaya
İbrahim Bey hangi rakamlar doğru, Aydın Ayaydın'ın söylediği ee doğru mu resmi rakamlara mı güveneceğiz Aydın Ayaydın'ın söylediklerine mi güveneceğiz…	İbrahim Yetkin
Anladım yani doğru dürüst bir ee politika uygulanmadığı için, planlama yapılmadığı için bu hallere düşüldü diyorsunuz ee siz lütfen devam eden…	Nazım Kaya
Çok özür dilerim ben benim İbrahim Yetkin Bey çok güzel anlattı aslında, anladığım şey bu meseleye hiç hakim olmadığım halde süt fiyatları düşmüş ee yem fiyatları artınca hayvancılık bir cazibe alanı olmaktan çıkmış benim anladığım doğru mu İbrahim Bey…	İbrahim Yetkin
Yani sorun buradan kaynaklandı…	İbrahim Yetkin
İşte ben de diyorum ki bu planlama..İbrahim Bey'in söylediği planlama dediğimiz şey böyle bir şey o süt fiyatlarının azaldığı anda alarm çalıyordu ona müdahale edilmesi gerekiyordu belki de orada çok çöz…müdahale yapılmadığı için bugüne gelindi evet şimdi…	Nazım Kaya
Avrupa'daki fiyatların dört katı mı bize de…	Nazım Kaya
Peki tüketiciye ithal etle ithal olmayan et belirtilerek vurgulanarak mı satılıyor…	Nazım Kaya
Peki şimdi Tarım Bakanlığı Müsteşarı Sayın Vedat Mirmahmutoğulları telefon hattında e Sayın Müsteşar iyi akşamlar efendim….	
Evet..şimdi ee bir biraz beklerseniz ben bir Aydın Ayaydın'a bir şey sormak istiyorum izin verirseniz Aydın Ayaydın sizi eleştiriyor çok sert bir dille bakanlıkta bir bürokratik oligarşi var diyor değil Aydın Bey…	Aydın Ayaydın
Bu oligarşiyle diyor et fiyatlarını düşürmek mümkün değil düşmez diyor bakan bey diyor başbakan bakan bu konuda iyi niyetliler talimatlar veriyorlar fakat bu bürokrasiye takılıyor bu bürokratik oligarşi sizin başında bulunduğunuz ee oligarşi tabiri caizse buna bir türlü geçit vermiyor diyor değil mi Aydın Bey niye böyle niye böyle yapsın ki Sayın Müsteşar…	Aydın Ayaydın
Tamam bakanlık başlatmıyor mu…	Aydın Ayaydın
Bürokratlar direniyor mu…	Aydın Ayaydın
Sayın Müsteşar Aydın Ayaydın dinlediniz ne diyorsunuz…bizim bizim kafamızdan uydurduğumuz kurallar değil diyorsunuz…	Vedat Mirmahmutoğulları
Uymak zorunda mıyız peki ona…	Vedat Mirmahmutoğulları
O yüzden diyorsunuz biz o ülkelerden ithal etmiyoruz…	Vedat Mirmahmutoğulları
Yani siz şimdi şuna cevap veriyorsunuz Aydın Ayaydın programın birinci bölümünde dedi ki ee Fransa'da, İngiltere'de insanlar et yiyorlar ithal ediyorlar deliriyorlar mı ki biz niye etmiyoruz dedi ona cevap veriyorsunuz…	Vedat Mirmahmutoğulları
Bir bir Vedat Bey Sayın Müsteşar e şey ya bu üç konay açıklık getirdiniz şimdi…tamam bir dakika…hayır hayır…tabi Sayın Müsteşar bir dakika bir beni dinlerseniz bir dakika anlaşa…şimdi siz bu üç konuya açıklık getirdiniz genel olarak Türkiye'deki bu et fiyatlarının yüksekliği meselesine yaklaşımınızı mı ortaya koyacaksınız şimdi…	Vedat Mirmahmutoğulları

Bir bir dakika o zaman oraya geçmeden önce e İbrahim Bey e ne diyorsunuz Sayın Müsteşarın sizin bir bir verdiğiniz sizi herhalde başka bir programda demişsiniz bu Cumhuriyet tarihinde ilk defa et ithal ediliyor ama değil diyor…	İbrahim Yetkin
Tamam bir Sayın Müsteşara söz verelim bir konuşsun anlatsın kendi ee söyleyeceklerini ortaya koysun ondan sonra onun üzerinden konuşabiliriz belki Sayın Müsteşar bir kısa ara versek sonra size dönüp siz bize anlatsanız…	Vedat Mirmahmutoğulları
Lütfen evet biz arkadaşlarımız ilgilenecekler…bir kısa aradan sonra yapsanız olur mu…	Aydın Ayaydın
Evet tekrar birlikteyiz sayın seyirciler. Bu et fiyatlarını konuşuyoruz Sayın Müsteşar da yayınımızda olacak fakat hattımızda şu anda ama ben bu arada ee bu yaklaşan Kurban Bayramı nedeniyle kurban fiyatları da çok yüksek e Ahmet Bey öyle değil mi ne kadar olacak bu sene tahmininiz…	Ahmet Yücesan
Fiyat artışı satışta azalma var mı…	Ahmet Yücesan
Çok azalma..Kurban Bayramı'na doğru artar mı yoksa böyle gider mi…	Ahmet Yücesan
Yüzde otur beş…Nazım Bey size de geliyor mu şikayetler el yakıyor…	
Bu Ahmet Bey'in söylediği yani geçen yıllarla kıyaslandığında oradaki satış eğrisine bakıldığında çok düşük olacak diyor değil mi öyle…	Ahmet Yücesan
Biraz denge aynı sorun değil mi Aydın Bey, sorun aynı sorun…	Aydın Ayaydın
İbrahim Bey katılıyor musunuz bu çağrıya…	İbrahim Yetkin
Fazlı Bey sizce e vatandaşlar Kurban Bayramı'nın son günü gerçi ee İbrahim Yetkin Bey biraz işaret etti ama Kurban Bayramı'nın son gününü beklesinler mi hani böyle fiyatlar düşer filan diye yoksa şimdi alımda mı daha uygun hangisi daha uygun ekonomik olarak…	Fazlı Yalçındağ
Müsteşar Bey'e dönelim hemen, Müsteşar Bey telefon hattında, e Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğulları. E Sayın Müsteşar bu Kurban Bayramı ile ilgili isterseniz oradan başlayalım en son onu… buyurun efendim…	Vedat Mirmahmutoğulları
Süt tüketimi azalmış olabilir mi Sayın Müsteşar…	Vedat Mirmahmutoğulları
Yani Sa Müs bir bir dakika bir an..hayır ve hayır vere Sayın Müsteşarım lütfen vereceksiniz en çok…bir dakika bitireceksiniz ama bir dakika…şimdi ben anlamıyorum ama siz şimdi diyorsunuz ki sütte bir problem yok diyorsunuz oysa biz bu konudan habersiz bir insan olarak sütte büyük problem olduğunu öğrendim az önce…	Vedat Mirmahmutoğulları
İşte İbrahim Bey'e soracağım İbrahim Bey bakın Müsteşar bey…tamam şimdi…Vedat Bey bakın ben olanca iyi niyetimle gerçekten anlamaya çalışıyorum eğer…tamam İbrahim Bey sütte büyük durum var işte…ondan hayvancılık böyle oldu dedi..	Vedat Mirmahmutoğulları
Tamam ha sütü geçtiniz, ama yok Müsteşar Bey şu sütü bir halledelim yapmayın…	Vedat Mirmahmutoğulları
Vedat Bey ben şöyle anladım bakın ben diyorum ki ben anladığımı söyleyeyim size diyorlar ki süt ucuzladı süt ucuzlayınca hayvancılık cazip olmaktan çıktı…	Vedat Mirmahmutoğulları
Lütfen..İbrahim Bey bir şey söylesin bir cümle söylesin…	İbrahim Yetkin
E peki Avrupa…Avrupa Avrupa'daki fiyatlar bize bir kıyaslama imkanı sunmaz mı Sayın Müsteşar…	
Ha…anladım evet..peki…bir dakika…perakendeci derken…ka…Fazlı Bey sizi mi ilgilendiriyor…	Fazlı Yalçındağ
Bir dakika Sayın Müsteşar Nazım Bey bir şey söyleyecek…	Nazım Kaya
İşte ama Müsteşar Bey de bizim işimiz değil diyor…tabi…bir dakika kasaplara söz düşmesi gerekiyor galiba fiyatları siz mi yükseltiyorsunuz Fazlı Bey?...	Fazlı Yalçındağ
Ha bir dakika bir dakika Müsteşar Bey diyor ki…	Vedat Mirmahmutoğulları
Kar marjının yüksek…	Vedat Mirmahmutoğulları
Peki Sayın Müsteşar bana söyler misiniz makul fiyat nedir…ette makul fiyat nedir..	Vedat Mirmahmutoğulları
Bir dakika kaç para bu biz tüketiciyiz bir dakika bize makul fiyatı söyleyin olmaz….bütün bunların işleyebilmesi sürmesi için…	Vedat Mirmahmutoğulları
Yani Türk vatandaşı Türk halkı e kıymayı en azından en ucuz et diye kıymayı 20-22 liradan alacak ve bu da makul diyorsunuz….	Vedat Mirmahmutoğulları
Bir dakika İbrahim Bey bir şey söylüyor bir söylesin ondan sonra….	İbrahim Yetkin
Sayın Müsteşar…Sayın Müsteşar…vaktimiz gerçekten vaktimiz gerçekten sınırlı Aydın Bey Aydın Ayaydın ve sizi birer çok kısa tutalım ne diyorsunuz Sayın Müsteşar'ın söylediklerini tam algılayamadım…	Aydın Ayaydın
Sorun ne…	Aydın Ayaydın
Ama onu yapıyoruz diyor….	Aydın Ayaydın
Öyle mi olu…	
Ne olur çok kısa ama..bize bir dakika vaktimiz yok Nazım Bey bir şey söyleyecek ne olursunuz valla vaktimiz yok Nazım Bey…	Nazım Kaya

Çok… hızlı ama…nedir o ya…	Nazım Kaya
Yiyemeyeceksiniz…	Nazım Kaya
Sayın Müsteşar….Sayın Müsteşar bakın burada sözkonusu edilen ama şimdi anlamsız bir konuşmaya geçiyor iş, burada söz konusu edilen Avrupa'da canlı hayvan ithal edilmiyor önemli ülkelerinden dendi siz de ona cevap verdiniz girmeyelim ona şimdi…hayır şu bir defa şu yurtdışından gelen şeyler etler beyefendinin söylediği gibi koklanarak mı denetleniyor…	Vedat Mirmahmutoğulları
Peki..Sayın Müsteşar bir dakika tamam…çok az vaktimiz kaldı Fazlı Bey bir şey söyleyecek Ankara'dan…	Fazlı Yalçındağ
Peki, peki Fazlı Bey valla vaktimiz yok…bir cümleyle…	Fazlı Yalçındağ
Peki…peki…Aydın Bey ne diyorsunuz bir cümle ne olur bir cümle …bitiriyorum…eyvah o zaman hayır…açmayın ne olur…hakikaten vakit yok neyse başka bir zaman devam edelim bu konuya enteresan konular var…	Aydın Ayaydın

Tablo 65: 08.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	İbrahim YETKİN	13'28"
2	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Fazlı YALÇINDAĞ	9'23"
3	Telefon İle Bağlantı	Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI	20'07"

08.11.2010 tarihli programda Vedat Mirmahmutoğulları, Ahmet Yücesan, Aydın Ayaydın, Nazım Kaya, Fazlı Yalçındağ ve İbrahim Yetkin'den oluşan katılımcılara ait Tablo 62'de mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Programda yaklaşan Kurban Bayramı nedeniyle et fiyatlarına yönelik konulardan yetkili olarak kabul edilecek Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mir Mahmutoğulları katılımcı olarak yer alırken toplumun haklarını arayacak ve soru sorabilmesi için farklı sivil toplum temsilcilerine söz verilmektedir. Bu bağlamda en çok 13 söz alma sayısı ve 20 dk 07 sn ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşarı hükümetin politikalarını ve aldığı kararlar sonucundaki uygulamaları aktarmaktadır. Bununla beraber Aydın Ayaydın köşe yazarı kimliği ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşarı ile karşılıklı soru-cevap diyaloguna girdiği için ikinci en çok söz alma ve konuşma süresine sahiptir. Böylece sivil toplum temsilcilerine daha az konuşma süresine sahip olmaktadır. Tartışmanın temelini oluşturan "Kurban Bayramı ve Et Fiyatları" konu başlığının tercih edilmesinde önemli rol oynayan "Et Fiyatları" 40 dk 49 sn ile en çok işlenen konu olarak programın içeriğinde uzaklaşmadığının da bir göstergesidir.

08.11.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmektedir.

Örnek: "*Ne diyorsunuz Fevzi Fazlı Bey ne diyor..siz dediniz ki..Fazlı Bey siz dediniz ki..düve ithali ithalatı ithali serbest dediniz ama Aydın Ayaydın şu ana kadar çok uzak ülkelerden edilebiliyordu, şimdi de çok sınırlı sayıda Avrupa ülkesinden ithalat izni var ee dedi ve bir nedene de dayandırdı, ne diyorsunuz Aydın Ayaydın söylediklerine?..."* - Fazlı Yalçındağ

Program süresince Ahmet Hakan'ın konuya ilişkin tespitlerini katılımcılara soru olarak yöneltmekte ve böylece kendi görüşlerini soru-yorum şekli ile ifade etmektedir.

Örnek: "*Yani siz diyorsunuz ki biz sorunu baştan öngörmüştük, çözümleri de ortaya koymuştuk diyorsunuz e biz şimdi şöyle bir şey var şimdi bir sistematize edersek eğer bir çok güzel söylediniz yakın vadede hemen yapılması gerekenler var şimdi et ithalatını bu kapsamda değerlendiriyorsunuz. Orta vadede ve uzun vadede yapılması gerekenler böyle sistematize etmek lazım ama işte tam da bu noktada ee düve ithalatı meselenin can damarı ise eğer buna da yeterince izin verilmiyorsa ne yakın ne orta ne uzak vadede sorunun çözümü yok demektir değil mi Aydın Hocam…ben yanlış mı ifade ettim…"* - Aydın Ayaydın

3.3.1.9. 15.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

15.11.2010 tarihinde "Tarafsız Bölge" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.1.10. 22.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

22.11.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "CHP-BDP İttifakı İddiaları" konusunu Korkmaz KARACA, Fikri SAĞLAR, Adil GÜR, Hüseyin YAYMAN, Gürsel TEKİN, Bengi YILDIZ, Barış YARKADAŞ ve Hüseyin YAŞAR'ın katılımıyla 1 saat 34 dakika 35 saniye sürmüştür.

3.3.1.10.1. Görsel Düzey

Tablo 66: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden

sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	logosu hareketli olarak geçmektedir. Üç adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki iki konuk yarım ay şeklindeki masada yan yana oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 67: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	29	49,15
3	-	-
4	30	50,85
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	59	100

Tablo 68: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	25	69,44
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	11	30,56
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	36	100

Tablo 69: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
CHP-BDP İTTİFAK BAŞLAMADAN BİTTİ Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CHP-BDP İTTİFAK MI İHTİLAF MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN tarafsizbolge@cnnturk.com.tr	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KAMBOÇYA'DA FESTİVALDE FACİA İZDİHAMDA ÖLÜ SAYISI 339'A YÜKSELDİ Ölenlerin çoğu kadın, 329 da yaralı var	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
CHP-BDP İTTİFAK TÜRK SOLU İÇİN NE İFADE EDİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu

	"Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CHP'NİN DİYARBAKIR AÇILIMI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
İTTİFAK MÜMKÜN MÜ? CHP'NİN DİYARBAKIR AÇILIMI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CHP'DE YENİ DÖNEM Mİ? CHP'NİN DİYARBAKIR AÇILIMI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CHP'NİN DİYARBAKIR AÇILIMI CHP GÜNEYDOĞU'DA OYLARINI ARTTIRIR MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CHP-BDP İTTİFAKI TEKİN: OLMAYAN BİRŞEY TARTIŞILIYOR	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
CHP-BDP İTTİFAKI İDDİASI TEKİN: OLMAYAN BİRŞEY TARTIŞILIYOR	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 70: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Selahattin Demirtaş ile röportaj,	1'17"
2	Süheyl Batum'un basın toplantısı	59"
3	Kemal Kılıçdaroğlu'nun Diyarbakır ziyareti, karşılanışı ve halka seslenişi, şehirde kalabalık eşliğinde yürüyüşü, esnaf ile selamlaşması, parti otobüsü ile şehir turu atarken ve otobüsün üstünden halka seslenirken,	9'37"
	Toplam	11'53"

"CHP-BDP İttifakı İddiaları"nın tartışıldığı 22.11.2010 tarihli program katılımcılarla telefon bağlantısı ile İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Her iki stüdyoda da katılımcılar yan yana oturtulmakta böylece karşıt görüşler moderatörün ve ekranın karşısında konumlanmaktadırlar. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Ekranın % 50,85 ile 4'e % 49,15 ile 2'e bölümlenerek katılımcıların birbirleri ile yaşadıkları tartışmaların daha net olarak görüntülenmesine yardımcı olunmaktadır. Ekranda katılımcılar % 69,44 oranında bel çekim ile sunularak izleyici ile katılımcı karşı karşıya getirilmektedir.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında "CHP-BDP" vb. beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara "İTTİFAK TÜRK SOLU İÇİN NE İFADE EDİYOR?", "CHP GÜNEYDOĞU'DA OYLARINI ARTTIRIR MI?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular 11 farklı ekran yazısı ile

program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Programın içeriği ile bağlantılı parti temsilcilerinin röportaj ve açıklamaları ile Kemal Kılıçdaroğlu'nun Diyarbakır ziyaretinin yer aldığı toplamda 11 dk 53 sn'lik üç ayrı destekleyici görüntü paketi yayınlanmıştır. İzleyiciye tartışmanın tarafları olan siyasi parti temsilcilerinin ağzından aktarımlar sağlanmaktadır.

3.3.1.10.2. İçerik Düzey

Tablo 71: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Korkmaz KARACA	Erkek	Siyasetçi	47	16'22"
Fikri SAĞLAR	Erkek	Eski Bakan	12	11'29"
Adil GÜR	Erkek	Kamuoyu Araştırmacısı	3	20'54"
Hüseyin YAYMAN	Erkek	Araştırmacı	5	8'53"
Gürsel TEKİN	Erkek	Siyasetçi	7	4'20"
Bengi YILDIZ	Erkek	Siyasetçi	8	9'06"
Barış YARKADAŞ	Erkek	Gazeteci	17	15'17"
Hüseyin YAŞAR	Erkek	Siyasetçi	3	1'16"

Tablo 72: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
CHP-BDP İttifakı	1	İttifak hakkındaki görüşler, Selahattin Demirtaş ve Süheyl Batum'un açıklamaları, CHP-BDP ilişkisi, Türk siyasal hayatında ittifak örnekleri, seçmenlerin tavrı, CHP ve BDP oy oranları, Gürsel Tekin'in açıklamaları	CHP-BDP İttifakı İddiaları	32'39"
Kürt Sorunu	2	PKK'nın terör eylemleri, BDP, Öcalan	CHP-BDP İttifakı İddiaları	7'41"
Fikri Sağlar	3	CHP'ye geçecek mi?	CHP-BDP İttifakı İddiaları	35"
CHP'nin Söylemleri	4	Kürt sorunu, Deniz Baykal'ın söylemleri, kürt seçmenini oy tercihi, Doğu-Güneydoğu politikaları, CHP-MHP taban yakınlığı, seçim barajı, 100. Yıl marşı yapılması teklifi, İç sorular	CHP-BDP İttifakı İddiaları	48'23"
Demokratik Açılım	5	AKP'nin doğu-Güneydoğu politikaları, Habur sınır kapısında yaşananlar	CHP-BDP İttifakı İddiaları	1'18"

Tablo 73: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[729]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Bu bayramda siyasette politikada ilginç gelişmeler yaşandı sayın seyirciler. Tarafsız Bölge'de o gelişmelerden bir tanesini ele alacağız. Hepinize hoş geldiniz Tarafsız Bölge'ye diyoruz ve o konu hangi konu hemen onu açıklıyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi Lideri Kemal Kılıçdaroğlu Paris'e gitti orada sosyalist sol bir toplantıya katıldı. Ahmet Kaya'nın Yılmaz Güney'in mezarını ziyaret etti, ardından da Diyarbakır'a gitti. Bu arada bayramlaşma ziyaretlerinde BDPliler CHP'ye gittiler. BDPlilerle CHPliler ziyaretinde BDP ile CHP'nin ittifak yapabileceği söylendi. Gerçi sonra CHP tarafından yalanlandı ama, bu konunun estirdiği fırtına hala devam ediyor hem CHP'de hem de genel olarak Türk politikasında. Bu akşam bu konuyu ele alacağız, tartışacağız. Acaba CHP ile BDP gerçekten bir ittifaka girerlerse böyle bir yola girerlerse bu nasıl bir sonuca yol açar rakamsal açıdan, istatiksel açıdan. Adil	Korkmaz Karaca

[729] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Gür onu cevaplayacak, o konuya açıklık getirecek. Adil Gür merhaba hoş geldiniz…ee Barış Yarkadaş gazeteci CHP'yi en iyi bilen gazetecilerden biri. Barış'a da hoş geldiniz diyorum…merhaba ee muhalif parti meclisinin CHP parti meclisinin muhalif demeyelim mi CHP parti Herkes iktidar için çalışıyor peki Korkmaz Karaca CHP parti meclis üyesi. hoş geldiniz Korkmaz Karaca, Ankara stüdyomuzda Fikri Sağlar var. Fikri Sağlar'a da merhaba demek istiyorum. Fikri Bey önemli bir isim…şu açıdan önemli özellikle ee CHP açılım yapıyor işte birtakım isimler CHP'ye yeniden davet edilecekler deniliyor. O isimlerin en başında da Fikri Sağlar geliyor. Gidecek mi partiye gerçekten o sorunun cevabını kendisinden alacağız. Ve Fikri beyin yanında da ee Sefa Vakfı Araştırmacısı Do. Hüseyin Yayman var. Hüseyin Bey'den de bu CHP, BDP ittifakı nasıl bir sonuç verir? Tıpkı Adil Güre'e sorduğumuz gibi ona da bu soruyu soracağız. Bu arada telefon hattında da BDP'den Batman Milletvekili Bengi Yıldız var. Bengi Bey merhaba…İyi akşamlar, sağolun. Bengi Bey sizi biraz hatta tutacağız. Çünkü bugün bu konuya ilgili yapılan iki önemli açıklama var onlara bir bakalım ilk açıklaması Bengi Bey'in partisinin yani BDP'nin lideri Selahattin Demirtaş yaptı ee Cumhuriyet Halk Partisi'ye ittifak konusuna değindi ne dedi bir bakalım….CHP Genel Sekreteri Süheyl batum, Selahattin Demirtaş'in bu açıklamasından sonra bugün akşamüzeri bir basın toplantısı yapıp ee BDP ile bizim zaten ittifak diye bir niyetimiz yok dedi. E hemen o açıklamaya da bir bakalım kısaca…Evet ee Süheyl Batum medya çarpıttı bu konuyu diyor e ittifak diye bir şey söz konusu değil diyor ve ardından da ee şu şu şu alanlarda işbirliği yapabiliriz diyor. Korkmaz Karaca'dan başlayalım, ne diyorsunuz bir Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Üyesi olarak?….	
Peki bir hemen DTP'den bir dakika…Selahattin Demirtaş yok ama onun partisini temsilen ee Bengi Yıldız var. E Bengi Bey ne diyorsunuz CHP Parti Meclis Üyesi Korkmaz Bey'in söylediklerine, Korkmaz Karaca'nın söylediklerine?..	Bengi Yıldız
Yalnız bir dakika bir konu da Bengi Bey sizi bir konuda uyarmak istiyorum. Az önce PKK terör örgütü değildir dediniz ee fakat ee bir dakika hayır bir dakika bir dakika ee bu konuda şiddetle arasına mesafe koymamış bir örgütten bahsediyoruz. Sadece bunu size hatırlatmak istedim bir programın modaratörü olarak. Korkmaz Bey sizden de lütfen ee biraz daha sakin olmanızı rica edeceğim ee Bengi Bey bunları geçelim CHP ile bir ittifak sizin kafanızdan geçer mi, düşünür musunuz böyle bir şey?...	Bengi Yıldız
Peki CHP ee bu sol partilerden biri midir?...	
Peki, peki Bengi Bey az önce Korkmaz Karaca'yla bir tartışma yaptınız Korkmaz Karaca Cumhuriyet Halk Partisi Parti Meclis Üyesi bu üslup ya da bu fikirler yani Korkmaz Karaca'nın seslendirdiği bu duyarlılık sizce CHP yönetiminin tamamının seslendirdiği bu duyarlılık mı yoksa CHP içinde Korkmaz Bey'den farklı düşünen isimler de var mı?...	Bengi Yıldız
Kor..birşey söyleyeceğim sizin partinizin genel sekreteri biz her türlü işbirliği yaparız dedi…	Korkmaz Karaca
Hayır ama sonuçta sizinle çelişen bir şey söylüyor..neyi soracaksınız…	Korkmaz Karaca
Peki Bengi Bey bir ayrılmayın telefondan Barış Yarkadaş bu tartışmayı nasıl değerlendirmek lazım? E Korkmaz Karaca'nın duygusu, söylemi, üslubu CHP'nin bütününü temsil ediyor mu?...	Barış Yarkadaş
CHP'de durum nedir diye sormayayım mı?...	Korkmaz Karaca
Yani onların işine geliyor CHP ile ittifak	Barış Yarkadaş
Peki…devam edeceğiz bir Fikri Sağlar ne diyor bu konuda hemen bir cümleyle reklam arasına gideceğim ama bir giriş yapsın en azından Fikri Bey…	Fikri Sağlar
Peki Fikri Bey siz geçecek misiniz CHP'ye? Davet aldınız mı öyle bir davet bir cümleyle…	Fikri Sağlar
Tekrar birlikteyiz devam ediyoruz tartışmamıza kaldığımız yerden. Şimdi Adil Gür'e bir dönelik böyle bir ittifak, gerçi hani bir dönelim böyle bir ittifak, gerçi hani herkes bu böyle bir şey yok da hikaye anlatıldığında ben şunu anlıyorum aslında ittifak falan hani böyle bir şey yapılmayacak. Selahattin Demirtaş bir açıklama yapıyor işte. Barış anlattı ardından Kemal Kılıçdaroğlu böyle bir şey yok diyor işte CHP'yi bayramda ziyarete gidiyorlar BDPliler. Süheyl Batum orada her türlü işbirliği yaparız yeter ki şu şu şu kıstaslara uyulsun diyor. Hani o da aslında makul sayılabilecek bir açıklama gördüğümüz kadarıyla. Ee Fikri Sağlar'ın da işaret ettiği gibi Barış'ın da işaret ettiği gibi havanda su dövüyoruz, yani CHP ile BDP arasında böyle bir güçlü ittifak ee beklentisi yok zaten en başta da verdik. Süheyl Batum da yok dedi ee BDP Genel Başkanı da zaten çok ağır konuştu yok ama yine de….Mesut Değer ya bu Mesut Değer ne dedi tamam bağlansın Mesut Değer ama Mesut Değer'in de aslında söylediği gayet makul bir şey diyor ki böyle bir ittifak olursa bizim bölgemizde işler iyi olur diyor…haklı tamam bunda bir şey yok…bunda ne var bir dakika anlatmayın Adil Gür'de sıra bunda bir şey yok ki bu da makul bir açıklama hani	Korkmaz Karaca

bunu da …	
Korkmaz Bey bir dakika yani Deniz Baykal sıradan bir kişi değil ki yıllarca CHP'de genel başkanlık	Korkmaz Karaca
Bir dakika konuşmayacak mıyız şimdi Tayyip Erdoğan da bahsedeceğiz ona da cevap doğdu, Sarkozy'den bahsedeceğiz, Sarkozy'e cevap hakkı doğdu…yok değil mi hiçbirinde yok…Adil Gür…Adil Bey açıklasın…	Adil Gür
Süheyl Batum'un hatırlatması haklı aslında programın en başında verdik. Medya bu konuyu biraz böyle şişiriyor diyor. Biz de ona şey yapmayalım, alet olmayalım, olmayan varsayımsal bir şey üzerinden konuşmayalım ama şu var ki, şurası bir gerçek ki BDP'yle CHP zaten yasal olarak ittifak da yapamıyorlar. İttifak da yapmak istediklerine dair bir beyanda bulunmuyorlar. Mademki şurası bir gerçek Kemal Kılıçdaroğlu bir arayış içerisinde e Diyarbakır'a gitti mesela, görüntüleri izledik ee Diyarbakır'da kahvelerde dolaştı, vatandaş biraz Yılmaz Güney'le Ahmet Kaya'nın mezarını ziyaret etmesinin yarattığı bir sempati ile bayağı da ilgiyle karşılandı. E ben şimdi ee Sayın Hüseyin Yayman'a sormak istiyorum Sefa Vakfı'ndan Hüseyin Bey. Ee görüntüleri siz de izlediniz ittifakı bir tarafa bırakırsak Kılıçdaroğlu'nun bu arayışı ee bu yaklaşımı işte bu Diyarbakır'daki gezisi falan CHP'ye bölgeden bir sempati oluşmasına neden olabilir mi? Ee ilk etapta sempati ve o sempati bir oya dönüşebilir mi?...	Hüseyin Yayman
Peki…Hüseyin Bey çok teşekkürler çok enteresan noktalar değindiniz yani ee gitmesi bile başlı başına büyük bir önem kazandığını vurguluyorsunuz Kılıçdaroğlu'nun. Ee ben hemen Fikri Sağlar'a dönmek istiyorum. E Sayın Sağlar siz CHP'yi yakından tanıyan e bir isimsiniz ee söyler bir şey var deniliyor ki CHP eğer Kürt sorununa değinirse, el uzatırsa çözümü doğrultusunda birtakım girişimlerde bulunursa eee batıdaki kıyı kentlerindeki oylarını kaybeder. İşte Adil Gür dedi MHP'ye çok benzeyen bir seçmen kitlesi var dedi katılıyor musunuz buna? Mesela Baykal uyarılarda bulunuyor. Deniz Baykal'ın Trabzon'da yaptığı konuşmada ille de iktidara geleceğiz diye böyle birtakım ee üzerinde…üzerinde tam düşünülmemiş…pardon…muhalefette olmak da önemlidir ille de iktidara gelmek için böyle birtakım şeyler yapmaya gerek yok dedi…	Fikri Sağlar
Ama eğer MHP tabanına benzer bir duyarlılığı varsa orada yapılacak her türlü açılım tepki görebilir…	Adil Gür
Peki…Fikri Bey'i dinleyelim bakalım o ne diyecek?...	Fikri Sağlar
Ama işte orada orada da Ak Parti oylarını da o göçten kaynaklandığı söyleniyor göçten kaynaklandığı söyleniyor…	Fikri Sağlar
Tekrar birlikteyiz. Fikri Sağlar bir cümle söyleyeyim demişti reklama gitmeden önce fakat ben duyamadığım için gitmiş olduk tekrar özür diliyorum.Fikri Bey'den ve kendisiyle devam etmek istiyoruz. Buyurun Fikri Bey…	Fikri Sağlar
Peki Fikri Bey teşekkürler…evet Hüseyin Bey …	Hüseyin Yayman
Soralım kendisine…Ne demek istedi?…	Hüseyin Yayman
Fikri Sağlar'ı mı kastediyorsunuz?..	Korkmaz Karaca
Pardon bir dakika ekleyin o eklemenizi de bir dakika ittifak yok dedik…tamam yani biz demedik daha doğrusu iki partinin yetkilileri dedi dolayısıyla ee yeni bir sizin tabirinizle HEP faciası söz konusu değil…	Korkmaz Karaca
Korkmaz Bey bana şunu söyleyin, Cumhuriyet Halk Partisi Güneydoğu kentlerinden nasıl oy alacak? Almayacak mı? Diyarbakır'dan, Hakkari'den oy almayacak mı?...Yani almayacak mı?	Korkmaz Karaca
Korkmaz Bey…Siz mükemmeldiniz…siz anladım da siz mükemmeldiniz siz en güzelini söylediniz de niçin bölge halkı bunu algılamadı?..	Korkmaz Karaca
Pardon..efendim…kısaca lütfen…	Fikri Sağlar
Bengi Bey telefon hattında ee siz ne demiştiniz Bengi Bey'e…	Korkmaz Karaca
Bir dakika lütfen bir dakika Bengi Bey bir dakika. Bu tartışmayı bu şekilde sürdüremeyiz yani niçin…dur bir dakika Bengi Bey bir dakika Bengi Bey…bir dakika..amma siz başlattınız, siz başlattınız…ama siz bir cümle söylemesine izin vermiyorsunuz, yani bir söylesin bir şey soruyorsunuz ondan sonra muhatabın değil diyorsunuz..	Korkmaz Karaca
Hayır ama bir dakika şimdi olmaz ee…Bengi Bey lütfen ee hatiple tartışmadan bana anlatır mısınız? Ben de meclis başkanı gibi hissettim kendimi birden…Peki ee ne diyorsunuz yani siz tartışmayı da izliyorsunuz sonuç olarak Cumhuriyet Halk Partisi'nin Güneydoğu'dan oy alma…	Bengi Yıldız
Ya Korkmaz Bey…haydaa..bir dakika bir dakika…Korkmaz Bey bir dakika…Bengi Bey…Lütfen Korkmaz Bey bir dakika ya bu şekilde bir yere varamayız bir defa yani sonuçta ee bir milletvekili var karşımızda o da bir konuşmacı…Bengi Bey…kesilmedi…yani bir milletvekili var konuşmacı programımıza katılmasını rica ediyoruz. Medeni bir tartışma yapmaya çalışıyoruz…hayır ama siz hakaret etmeden önce siz de tahrik edici şeyler söylediniz…hayır sadece soru sormakla yetin…	Korkmaz Karaca
O zaman lütfen cevap vermesine izin verin ve yeni bir yorum yapmayın ne	Bengi Yıldız

diyorsunuz Bengi Bey…	
Bir dakika milletvekili bir dakika bir milletvekiline sen de denmez…ama siz en baştan itibaren sen dediniz…	Korkmaz Karaca
Bengi Bey lütfen bir dakika e bir dakika Bengi Bey'e bir veda edelim Bengi Bey isterseniz bu platformda bu tartışmayı sağlıklı yürütemeyeceğiz. Size veda edelim birkaç cümle söyleyin lütfen. Yeni bir cevap hakkı da doğmasın…	Bengi Yıldız
Mesela siz Kemal Kılıçdaroğlu'nun Diyarbakır'a gitmesinden memnun kaldınız mı?...	
Peki…peki…Bengi Bey çok teşekkür ediyorum. İyi akşamlar diliyorum…görüntülerde ne var demiştiniz…	Barış Yarkadaş
Hiç girme bir dakika kazanır mı gerçekten Adil Gür…kısa vade de	Adil Gür
Ne yapması lazım…	Adil Gür
Peki bir şey söyleyeceğim Barış Yarkadaş…şimdi bizi dinleyen izleyen seyircilerimiz burada tabi CHP'nin ben dilerdim ki genel merkeze yakın e gerçi parti meclisi üyesi…bu açılımları bu yaklaşımı savunanlar siz karşı çıkıyorsunuz…	Korkmaz Karaca
Bir dakika şimdi siz parti meclisi üyesisiniz değil mi, bir başka Parti Meclis Üyesi Sayın Hüseyin Yaşar telefon hattında size itirazı var. Hüseyin Bey iyi akşamlar…nedir itirazınız Korkmaz Bey'e parti meclis üyesi olarak?..	Hüseyin Yayman
Siz hangi hangi kenttensiniz Hüseyin Bey?...	Hüseyin Yayman
Batman…Batman'dansınız. Parti meclisi üyesisiniz değil mi CHP'den?...	Hüseyin Yayman
Sorun…yani siz e BDP'yle CHP'nin güç birliği yasal olarak mümkün değil ama eğer mümkünse ittifak yapmasını savunuyor musunuz?..Hüseyin Bey…	Hüseyin Yayman
Parti komiseri gibisiniz yalnız…	Korkmaz Karaca
Hüseyin Bey…	Hüseyin Yayman
Hüseyin Bey çok haklı bir uyarı ben…hayır hiçbir işe yaramadı..doğru Hüseyin Bey'in tespitini ben de çok önemsiyorum Adil Bey siz dediniz ya bu açılım yüzde 30'lara indirdi Ak Parti'yi ama Ak Parti…sonuçta evetleri aldı götürdü yani…evet, Hüseyin Bey son son olarak…	Hüseyin Yayman
Hüseyin Bey….evet…son cümle lütfen…	Hüseyin Yayman
Gürsel Tekin CHP Genel Başkan Yardımcısı Gürsel Tekin telefon hattında. Gürsel Bey iyi akşamlar….Buyrun efendim…	Gürsel Tekin
Ama Gürsel Tekin program boyunca bunu vurguladık hallettik dedik ki..bir dakika…	Gürsel Tekin

Tablo 74: 22.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Fikri SAĞLAR	11'29"
2	Telefon İle Bağlantı	Bengi YILDIZ	9'06"
3	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Hüseyin YAYMAN	8'53"
4	Telefon İle Bağlantı	Hüseyin YAŞAR	1'16"
5	Telefon İle Bağlantı	Gürsel TEKİN	4'20"

22.11.2010 tarihli programda Korkmaz Karaca, Fikri Sağlar, Adil Gür, Hüseyin Yayman, Gürsel Tekin, Bengi Yıldız, Barış Yarkadaş Ve Hüseyin Yaşar'dan oluşan katılımcılara ait Tablo 71'de mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler yer almaktadır. Programda "CHP-BDP" ittifakını tartışmak üzere konun tarafları olarak kabul edilen CHP ve BDP'den temsilciler katılırken konunun bölge yapılacak kamuoyu yoklamalarında ne tür bir geri bildirim getireceğine dair görüş almak için bir kamuoyu araştırmacısına yer verilmektedir. Programın genelinde "CHP'nin Söylemleri" 48 dk 23 sn ile en çok işlenen konu olurken, Korkmaz Karaca 47 söz alma sayısı ile katılımcıların konuşmalarına yönelik müdahalesine en önemli örnektir. Programda en az söz alanlardan biri olmasına rağmen Adil Gür, en

çok konuşma süresi olan 20 dk 54 sn ile görüşlerinin ve ön görülerinin aktarımında her hangi bir müdahaleye uğramadığını göstermektedir. Tartışmanın son bölümlerine doğru programa katılan CHP Genel Başkan Yardımcısı Gürsel Tekin aynı partinin parti meclisi üyesi Korkmaz Karaca'ya program süresince sergilediği tutumdan dolayı eleştirilerde bulunmakta ve konun muhataplık boyutuna açıklık getirmektedir. Böylece tartışama konusunun dışına çıkılarak parti içi görüş ayrılıkları gündeme getirilmektedir.

22.11.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcılara sözlerinden yola çıkarak birbirlerinin konuşmalarına müdahalede bulunan katılımcılara uyarıda bulunmaktadır.

Örnek: *"Ya Korkmaz Bey…haydaa..bir dakika bir dakika…Korkmaz Bey bir dakika…Bengi Bey…Lütfen Korkmaz Bey bir dakika ya bu şekilde bir yere varamayız bir defa yani sonuçta ee bir milletvekili var karşımızda o da bir konuşmacı…Bengi Bey…kesilmedi…yani bir milletvekili var konuşmacı programımıza katılmasını rica ediyoruz. Medeni bir tartışma yapmaya çalışıyoruz…hayır ama siz hakaret etmeden önce siz de tahrik edici şeyler söylediniz…hayır sadece soru sormakla yetin… "* - Korkmaz Karaca

"Bir dakika milletvekili bir dakika bir milletvekiline sen de denmez…ama siz en baştan itibaren sen dediniz…" - Korkmaz Karaca

Programda Ahmet Hakan'ın katılımcıların karşılıklı konuşmalarına telefon bağlantısını bitirerek müdahale etmekte böylece programın içeriğinden kopulmasına engel olmaktadır.

Örnek: *"Bengi Bey lütfen bir dakika e bir dakika Bengi Bey'e bir veda edelim Bengi Bey isterseniz bu platformda bu tartışmayı sağlıklı yürütemeyeceğiz. Size veda edelim birkaç cümle söyleyin lütfen. Yeni bir cevap hakkı da doğmasın…"* - Bengi Yıldız

3.3.1.11. 29.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

29.11.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler" konusunu Yalım ERALP, Sedat LAÇİNER,

Kadri GÜRSEL, Temel İSKİT ve Lale KEMAL'in katılımıyla 1 saat 32 dakika 28 saniye sürmüştür.

3.3.1.11.1. Görsel Düzey

Tablo 75: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. Dört adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki konuk tekli koltukta oturmaktadır. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 76: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	5	8,20
3	19	31,15
4	37	60,65
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	61	100

Tablo 77: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	90	57,32
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	67	42,68
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	157	100

Tablo 78: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
WIKILEAKS DEPREMİ DİPLOMASİDE NELER DEĞİŞECEK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ SİYASETE ETKİLERİ NASIL OLACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ ANKARA'DA İLİŞKİLERİ NASIL ETKİLEYECEK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ BELGELER KİMLERİ ENDİŞELENDİRİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ ABD'NİN POLİTİKALARINI ETKİLER Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ DİPLOMATİK İLİŞKİLER ZARAR GÖRÜR MÜ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ ABD'Lİ DİPLOMATLARIN GÖZÜYLE DAVUTOĞLU	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU-CLINTON GÖRÜŞMESİ "Adımız geçtiği için Clinton özür diledi"	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: "Adımız geçtiği için Clinton özür diledi"	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: "Tarihi akışın merkezindeyiz, belgeler kanıtlıyor"	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: Davutoğlu: Diplomasinin 11 Eylül'ü ifadesi doğrudur	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: "Belgeler ABD ilişkilerine bakışımızı değiştirmez"	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: " Diplomasi tarihi için büyük şanssızlık"	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: Davutoğlu: İkili politika yürütmüyoruz	SON DAKİKA "Tarafsız Bölge" program logosu
WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU CLINTON İLE GÖRÜŞTÜ: Davutoğlu: Türkiye-ABD ilişkileri etkilenmez	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ AÇILANMAYAN BELGELERDE NELER VAR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ DİPLOMATLAR HERŞEYİ RAPOR EDER Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ ANKARA BAKÜ İLİŞKİLERİ ETKİLENİR Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ YENİ GÜVENLİK TEDBİRLERİ NELER OLACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ YENİ BİR DİPLOMATİK DİL Mİ YARATILACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
WIKILEAKS DEPREMİ BELGELERİN İÇERİĞİ UNUTLACAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 79: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Ahmet Davutoğlu ile Hilary Clınton'un Basın toplantısı, Julian Paul Assange'ın basın açıklaması, Wikileaks internet sayfası, ateş açan Amerikan askerleri,	2'30"
	Toplam	2'30"

"Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler"in tartışıldığı 29.11.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosundaki katılımcılar yan yana oturtulmakta böylece karşıt görüşler moderatörün ve ekranın karşısında konumlanmaktadırlar. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Ekranın % 60,65 oranında en çok 4'e bölümlenerek katılımcıların söylemlerinin muhatapları daha net olarak görüntülenmektedir. Ekranda katılımcılar % 57,32 oranında bel çekim %42,68 oranında genel çekim ile izleyiciye aktarılmaktadır.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında "WIKILEAKS DEPREMİ" vb. beraberinde moderatörün yönlendirdiği sorulara "ANKARA'DA İLİŞKİLERİ NASIL ETKİLEYECEK?", "DİPLOMATİK İLİŞKİLER ZARAR GÖRÜR MÜ?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışma esnasında konuya ilişkin yeni bir gelişme "SON DAKİKA" ibaresi ile izleyicilere sarı zemin üzeri siyah yazı ile aktarılmaktadır. Gelişmeye ilişkin elde edilen yeni bilgiler ekran yazıları ile izleyiciye aktarılmaktadır. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile yeni gelişmeler 21 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak "SON DAKİKA" ibaresi ile bağlantılı Ahmet Davutoğlu ile Hilary Clınton'a bir 2 dk 30 sn görüntü paketi yayınlanmıştır.

3.3.1.11.2. İçerik Düzey

Tablo 80: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Yalım ERALP	Erkek	Emekli Büyükelçi	26	8'15"
Sedat LAÇİNER	Erkek	Araştırmacı	14	18'37"
Kadri GÜRSEL	Erkek	Köşe Yazarı	23	22'19"
Temel İSKİT	Erkek	Köşe Yazarı	15	13'08"
Lale KEMAL	Kadın	Köşe Yazarı	5	9'37"

Tablo 81: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	1	ABD Diplomasisi, ABD dış politikası, belgelerin önem derecesi, belgelerin yayınlanma tarihi, tarihte yaşanan benzer olaylar, İran'da yağmalanan ABD konsolosluğu ve Bolşevik devrimi sırasında yayınlanan belgeler, alınacak tedbirler ve siber güvenlik, diplomatik ilişkiler	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	30'13"
Türkiye İle İlgili Belgeler	2	Trük dış politikası, yayınlana belgelerin Türkiye'ye etkisi, Türkiye-ABD ilişkisi, Türkiye-İran İlişkisi, iktidara bakış, PKK ile ilgili belgeler	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	28'31"
Ahmet Davutoğlu	3	Wikileaks'te yayınlanan belgelerde nasıl tasvir ediliyor, Yeni Osmanlıcılık, Ahmet Davutoğlu ve Hilary Clinton görüşmesi	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	7'45"
Başbakan Hakkındaki İddialar	4	Wikileaks'te yayınlanan belgelerdeki iddialar	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	5'44"
Büyükelçi'lerin Görevleri	5	Bilgi toplama ve analiz, güvenilirlik, belge aktarımı ve tasnifi	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	10'46"
Azerbaycan İle İlgili Belgeler	6	İlham Aliyev hakkındaki Wikileaks'te yayınlanan belgeler, Kamuoyu'nun tepkisi	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	5'47"
Körfez Ülkeleri İle İlgili Belgeler	7	İran ile savaş, Suudi Kral'ını tutumu, İsrail'in tavrı	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri	2'49"

Tablo 82: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[730]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Sayın seyirciler hepinize merhaba diyoruz. Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz e haftanın ilk günün Wikileaks bombasıyla başladı ve bitti ama bomba bitecek gibi değil e çok az bir kısmı açıklandı. Amerikan diplomasisinin gizli belgelerinin çok az bir kısmının açıklanmış olmasına rağmen açıklananlar bile e tartışmaları alevlendirmeye yetti de arttı bile. Az önce izlediniz Cüneyt Özdemir 5N1K'da tartışmaya belli bir noktaya kadar getirdi, biz de Tarafsız Bölge'de sürdüreceğiz e belgeler üzerinden yapılan tartışmaları e kimler var konuklarımız hemen sizlere tanıtmak istiyorum ee Yalım Eralp var, Yalım Eralp hoş geldiniz, merhaba e Emekli Büyükelçi Temel İskit Bey var aynı zamanda Taraf gazetesinde yazı yazıyor, hoş geldiniz Temel Bey, merhaba e Sedat Laçiner var konuğumuz. Sedat Bey siz de hoş geldiniz merhaba. Kadri Gürsel, Kadri Gürsel Milliyet Yazarı hoş geldiniz, Ankara stüdyomuzda da Taraf gazetesinin Ankara temsilcisi Lale Kelam var kendisine hemen merhaba diyoruz… Ben Yalım Bey'le başlamak istiyorum. Yalım Bey ee bir cümleyle olup biteni özetlemek gerekirse e Amerikan diplomasisi açısından nasıl bir tabloyla karşı karşıyayız…	Yalım Eralp
Çırılçıplak… yakalandı yani…	Yalım Eralp
Tartışacağız konuşacağız hemen Temel Bey'e bir cümleyle hani manşeti atın dersek Yalım Bey attı çırılçıplak yakalandılar…	Temel İskit
O zaman fazla heyecanlanmayalım mı diyorsunuz…	Temel İskit

[730] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Lale Kemal ne diyor…	Lale Kemal
Kadri Gürsel…sarsabilir onları diyorsunuz…yerlerinden edebilir…	Kadri Gürsel
Sedat Laçiner…	Sedat Laçiner
Peki şimdi ilk etapta Türkiye ee gerçekten belgelerde çok sık geçiyor, hemen Türkiye'yle ilgili e bu belgeler neyi anlatıyor e Kadri Gürsel…	Kadri Gürsel
Halen Türkiye'de görevde olan büyük elçiler var mı…	Kadri Gürsel
Mesela e bazı derken kurban edilebilir derken Türkiye'den var mı ee kurban edilebilecek nitelikte isimler…	Kadri Gürsel
Ayrıldığı için belki ayrılmasaydı…belki ayrılmasaydı belki yaptırımı olabilirdi Amerikan büyükelçisi…	Kadri Gürsel
Peki ben hemen Lale Kemal'e dönmek istiyorum, Lale Hanım Ankara'da, böyle bir sarsıntıya depreme yol açtı mı ee durum nedir?...yalanlamalar geliyor bazı bakanlardan ama ee alttan alta işleyen hava nedir Ankara'da?...	Lale Kemal
Yalım Bey, Türkiye'yi nasıl etkileyecek, Türkiye özü…	Yalım Eralp
Ne tür bir endişe olabilir bu neyin endişesi…	Yalım Eralp
Ama yani bu değerlendirmeleri baz almayın sonuçta politikayı biz Washington'da oluştururuz…	Yalım Eralp
Ya Temel Bey'in bir itirazı var galiba..	Temel İskit
Değeri ne yani değeri ne peki	Yalım Eralp
Ama Yalım Bey'in de sözünü ettiği gibi resmi belgelere kriptolara kadar girmiş olmasının bir anlamı yok mu…	Temel İskit
Peki Davutoğlu'nun…bir dakika Davutoğlu'nun böyle bir şey söylemesinin açığa çıkması e Türkiye İran ilişkilerini etkiler, Davutoğlu nasıl Ahmedinecad'a bakacak…	Yalım Eralp
Peki bir şey soracağım bütün konuklarımıza ee hiç belgeleri incelemeyen seyircilerimiz için nasıl bir Ahmet Davutoğlu portresi çiziliyor belgelerde, yani ne deniyor mesela Amerikalı diplomatlar Ahmet Davutoğlu'nu gözlemlemişler ve hangi sonuca varmışlar, biraz bunun üzerine konuşalım yani Ahmet Davutoğlu portresi nasıl oluşuyor…	Yalım Eralp
Yani bu Amerikan çıkarları açısından tehlikeli…	Temel İskit
Sedat Bey, Davutoğlu portresi…	
Aynı zamanda Amerikan diplomasisinin kriptosundan kaynaklanan bir değeri var değil mi…	Kadri Gürsel
Tekrar birlikteyiz sayın seyirciler ee Dışişleri Bakanı Abdullah Gül a a Ahmet Davutoğlu şu anda Washington'da Hilary Clinton'la bir görüşme yaptı. Görüşmenin ardından gazetecilerle görüşüyor şu anda. CNN Türk muhabiri de şu anda orda çok önemli flaş bilgiler var Davutoğlu'ndan. Davutoğlu'nun birinci cümlesi şu az önce buradaki değerli konuklarımız da yorumcularımız da söylemişlerdi. Onu söylüyor bu belgeler Amerika Birleşik Devletleri'yle Türkiye'nin ilişkilerini etkilemez e Türkiye'nin Amerika'ya bakışını değiştirmez diyor birinci söylediği şey bu, ikinci söylediği önemli şey e belgelerde diyor Davutoğlu benim adım geçtiği için e Amerika Dışişleri Bakanı Hilary Clinton benden özür diledi diyor. Üçüncü söylediği şey de, İtalyan diplomatının ee dediğine atıfta bulunuyor herkes de bu cümleyi çok (yazı anlaşılmıyor) diplomasinin 11 Eylül'ü demişlerdi bu olayla ilgili olarak belgelerin açığa çıkmasıyla ilgili olarak, Davutoğlu da şunu söylüyor, diplomasinin 11 eylül ifadesi doğrudur diyor e bu üç başlık çıktı e Ahmet Davutoğlu Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Washington'da gazetecilerle yapmış olduğu görüşme devam ediyor satır başlarını CNN Türk muhabirinin aktarımlarıyla sizlere ee aktaracağız ee onu da belirtmiş olalım…	Yalım Eralp
Temel Bey…	Temel İskit
Aslı Amerikan diplomasisinin11 Eylül'ü…o açıdan bakmak lazım…	Temel İskit
11 Eylül ifadesine takılmayalım bir şey galiba…sembolik anlatım…	Temel İskit
Nasıl bir değişiklik getireceğini tartışacağız, şimdi sistematik gidelim diye ben ee üzerinde durmak istiyorum. Başbakan Erdoğan'la ilgili neler söyleniyor nasıl bir Başbakan Erdoğan portresi çiziyor Amerikalı diplomatlar biraz bunu konuşalım istiyorum. Yalım Bey…	Yalım Eralp
Başbakandan…endi temkinli bir yaklaşım var…ama bazı ifadeler övücü bazı ifadeler var…	Yalım Eralp
Sedat Laçiner..	Sedat Laçiner
Yalım Bey'in az önce verdiği bir örnek vardı Davutoğlu'yla ilgili İran bir da söyler misiniz onu İran'ı	Yalım Eralp
İçerde söylediğiyle dışarıda söylediği e genellikle aynı cümlesini biraz tekzip eden bir şey galiba…	Sedat Laçiner
Evet Kadri Gürsel…	Kadri Gürsel
Başbakan Erdoğan hakkında yapılan değerlendirmeler…	Kadri Gürsel
Peki yansıma..eğer böyle…hayır tamam çok enteresan ama soru şu madem böyle bilgiler aktarılmış Başbakan Erdoğan'la ilgili…en köşeli ifadeler kullanılmış niye Amerikan yönetiminden yansıma olmamış…	Kadri Gürsel

O zaman normal…mecburiyeti gösterir Türk Amerikan ilişkilerinde…hayır siz yansımasının olmamasını… ha basına yansımasının olma…Amerikan basınına Temel Bey bir şey söyleyecek…	Temel İskit
O önemli midir Temel Bey?...	Temel İskit
Şimdi bir dakika bir Amerikan diplomatı 2006'da bir ülkenin yönetimiyle ilgili bir cümle yazar, 2007'de bambaşka bir cümle yazabilir…	Temel İskit
Sedat Bey…. Sedat Laçiner	Sedat Laçiner
Peki bir de mesela yolsuzluk iddiaları söz konusu….	Sedat Laçiner
Hayır Sedat Bey demek istiyor ki o onunla ilgili bunları söylüyorsa seninle ilgili de başka şeyler söylenir diyor yani…	Yalım Eralp
Kadri Gürsel şöyle bir durum da var Türkiye'de…anladım şöyle bir şey de açığa çıkıyor. Türkiye'de bazı ulusalcı çevreler mesela tüm AKP hükümetinin Amerikancı olduğunu Amerikan uşağı olduğunu hatta söylüyorlardı…bu da onun öyle bir şey olmadığının da kanıtı….	Kadri Gürsel
Komplo var mı peki bir komplo…	Kadri Gürsel
Ama böyle bir durum söz konusu değil…	Kadri Gürsel
Lale Hanım siz ne diyorsunuz? Başbakan çizilen Başbakan portresiyle ilgili burada söylenenlere katılıyor musunuz…	Lale Kemal
Yani toparlarsak Lale Hanım yani nereye varacaksınız?....	Lale Kemal
Temel Bey veya Yalım Bey…	Yalım Eralp
Yani hem…hem statükonun sürmesi bakımından farklı hem de boyutu bakımından da herhalde…	Temel İskit
Ama İran…ama yine de yine de bütün bu olumsuzluklara rağmen ben hatırlıyorum e İran büyükelçiliğinden çıkan belgeler acayip yine de gündeme gelmişti…	Temel İskit
Bu kadar olumsuzluklara rağmen yine de tartışılmıştı ki şimdi Amerikan belgelerinin tartışılması herhalde çok daha fazla…	Yalım Eralp
Evet tekrar birlikteyiz, Tarafsız Bölge devam ediyor ee bu belgeleri konuşuyoruz. Amerikan diplomasisinin ee diplomasisinden ortalığa saçılan belgeleri tartışmaya devam ediyoruz. Başbakan Erdoğan'la ilgili değerlendirmeler var demiştik. O konuyla ilgili ilave etmek isteyen bir fikir…	Sedat Laçiner
Son kısımda tartışacağız Lale Kemal hemen bir ekleme yapmak istiyor…	Lale Kemal
Bir bir kafa karışıklığı var evet Lale Hanım..	Lale Kemal
Şimdi yine bakıyoruz Erdoğan'la ilgili İslamist diyor Atatürk'le aynı ee hedefleri paylaşıyor deniliyor…çıkarma şeyinde….bir yerde hatta Allah'a inanıyor, Allah'a inanıyor….ama güvenmiyor…evet…biraz tevekkülü bilmedikleri için belki o tanımı kullanmamışlar neyse yani böyle izahlar var ben iki şeyi merak ediyorum. Daha sonra ee şunu tartışacağız ee Temel İskit Bey'in dikkat çektiği ee üç Amerikalı olmayan diğer başka iki ee ülkenin diplomatlarının ya da ee başkanlarının yaptıkları konuşmalar esas gürültüyü o koparacak esas problem ordan çıkacak dedi, biraz onu konuşacağız ama birazdan bir de ne olacak bundan sonra nasıl ki paradigma nasıl değişecek bu belgelerin açıklanmasıyla birlikte onu da tartışacağız ama ondan önce iki şey var birtanesi şu ee birbirleriyle de bağlantılı, iki büyükelçi belki iki emekli büyükelçi bu soruya cevap verebilir. Birinci soru şu bir büyükelçi o memlekette olup biten her şeyi önemli gördüğü şeyleri ee sürekli yazmakla mükellef midir…amacı nedir…yani ne yapmak…	Yalım Eralp
Peki orda bir standart yok mudur hani biz sizden şu tür analizler bekliyoruz ama ee şunlara girme…	Yalım Eralp
Ne beklenir yani mesela afaki ya bu adam çok İslamcı görünüyor ama işte Atatürk'ün hedeflerini paylaşıyor. Yani bunlar birbirleriyle çelişiyor ve çok afaki gibi görünüyor…	Yalım Eralp
Bunun bir periyodu var mıdır…	Temel İskit
Ankara önemlidir…peki mesela şimdi ben burada dışişleri Ankara'da Amerikan büyükelçisiyim bana adamın birisi geldi dedi ki e iktidardaki falanca bakan yolsuzluk yapıyor dedi. Ben şimdi bunu yazar mıyım yani böyle…	Temel İskit
Teknik bir şey sormuyorum yani…	Temel İskit
Çünkü…hayır yani diyorsunuz ki…bir büyükelçi e bir cümleyi yazarken…bir anlamda kendi geleceğini de…düşünerek yazar…	Yalım Eralp
Ama Temel Bey…Temel Bey kanıtlanması imkansız bir iddiayı…Sedat Bey…	Sedat Laçiner
Büyükelçiler itiraz ediyor…bir dakika itiraz etsinler niye….	Yalım Eralp
Temel Bey…	Temel İskit
Peki bu Wikileaks'te çıkanların hepsi böyle mi?...	Temel İskit
Tarihe geçmez…tarihe geçmez diyorsunuz…	Sedat Laçiner
Hacklemek…yalnız bu olay bir cümle söylememe lütfen izin veriniz, bu olay sanıyorum e Amerikan diplomasisi gibi çok mahrem tutulması gereken tutulacağını varsaydığımız, öngördüğümüz bir alanın bile e tam kalbine girmesi ve darmadağın etmesi e bütün gizli evrakları büyük ölçüde tehlikeye soktu o zaman yani herhalde e …	Yalım Eralp

Peki şu Temel Bey'in işaret ettiği konuyu tartışalım. Ordan buraya geçelim isterseniz, orda da bitirelim yani Temel Bey'in işaret ettiği husus mesela en çarpıcı husus bizi de ilgilendiren e sizin söylediğiniz tarzdaki ilişkilere örnek olabilecek nitelikteki olan e bu Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in e hem Türkiye'yle ilgili hem Başbakan Erdoğan'la ilgili söylemiş olduğu sözler buna benzer birçok e husus var da bu çok çarpıcı bir örnek olduğu için ben onun üzerinde duruyorum siz diyorsunuz ki dedikoduları falan bir kenara bırakın onlardan bir şey çıkmaz…onlardan bir şey çıkmaz buna dikkat edin budan bir şey çıkabilir diyorsunuz ne çıkacak Allah aşkına yani…Azerbaycan'la ilişkilerimizi mi…	Temel İskit
Bir mahrem görüşme ifşa edilmiş…mesela…Aliyev örneğinden yola çıkarak anlatın lütfen…peki mesela..peki Türk Azeri ilişkilerini etkileyecek mi bu…	Temel İskit
Ama ama Sedat Laçiner siz öyle bir anlatıyorsunuz ki bu açıklanan bilginin belgenin hiçbir değeri yok zaten biliniyor…	Sedat Laçiner
Hayır şimdi hayır tamam şimdi değişen şey şu buradaki farklılık şu bir belge ortaya çıkmış…ifşa edilmiş yani…biliyor…	Sedat Laçiner
Lale Hanım isterseniz Lale Hanım'ı bir dinleyelim ondan sonra Lale Kemal…	Lale Kemal
Mesela ben buradan okuyayım size ee Suudi Arabistan Kralı İranlılar'a güvenilmez, Hüsnü Mübarek İran'dan nefret ediyor, İranlılar için yalancılar, onlara güvenilmez diyor. Ürdün Meclis Başkanı ee ya İran'ı bombalarsınız diyor Amerikalılar'a ya da nükleer bir güç olan İran'la yaşamaya devam edersiniz….	Kadri Gürsel
Bence bu belgeler hep bu Arap yönetimleri için bir ikiyüzlü sıfatı kullanılmıştır öteden beri. Yani bir ikiyüzlülük vardı demiş bunu çok iyi belgeliyor yani gerçekten…yıllardır diyorum…kamu…kamuoyları karşısında İran'a savaş açmayacak. İran'a savaş açılmasın e gibi bir duruş sergilerken perde arkasından Amerikalılar'a vurun diye kışkırtıyorlar…	Yalım Eralp
Yalnız Ahmedinecad…bu Amerikalılar'ın bir oyuncu falan demiş dolayısıyla gider Suudi Kralı Ahmedinecad da onu karşılar bu mantıkla bakılırsa peki devam edelim o zaman ee diplomaside nasıl bir yeni yeni bir diplomasi paradigması mı ortaya çıkacak, ne olacak? Ha işte Hilary Clinton güvenlik önlemleri attıracağız alt düzey memurlar biraz daha az girecekler oralara filan gibi e açıklamalar yaptı ama e önümüzdeki teknolojik gelişme böyle güvenlik önemlerinin boşluğundan filan kaynaklanan bir duruma işaret etmiyor başka bir şeye işaret ediyor…zarfla mı…	Yalım Eralp
Siber saldırıdan kasıt…siber saldırıdan kastı…	Kadri Gürsel
İşte bu tür bir saldırı…yükledi…elektronikten ama Yalım Bey ondan nasıl uzak durulacak?...	Yalım Eralp
Şimdi o aklıma gelmişti zaten benim bu ortaya çıkan belgeler tıpkı şuna benzemiyor biraz cep telefonlarıyla görüşürken yakalanıyoruz diyelim ki orda bizi en çok mahcup eden utandıran e başkaları hakkında yaptığımız dedikodular, tartıştığımız lakaplar, onların özel hayatlarıyla ilgili söylediklerimiz herhalde bu açıklanan belgelerde de en fazla kişileri rahatsız eden şey onlar olacak değil mi?...	Yalım Eralp
Birşey daha soracağım Temel Bey..mesela böyle lakap takmışlar Berlisconi için, Merkel için, Merkel için ne diyorlar teflon…	Temel İskit
Berlisconi için alemci diyor mesela, Berlisconi için Putin için yine böyle, böyle yazılır mı, siz yazar mıydınız…	Temel İskit
Yalım Bey…bu Amerikan üslubu mudur?..	Yalım Eralp
Anladım peki bir noktaya ben bir Kadri Gürsel'e sormak istiyorum. Tabi diğer konuklarımız da buna cevap verebilirler. Şimdi biz bu Amerika çok büyük bir ülke, güçlü bir ülke, süper devlet ve dünyanın dört bir yanında Amerikan büyükelçilikleri bulundukları ülkenin nabzını tutmak için e az önce de sizler de örneklerini verdiniz, büyük çalışmalar yapıyorlar, işte gazetecilerle görüşüyorlar, sivil toplum örgütleriyle, politikacılarla, iktidarla, muhalefetle sürekli bir temas halindeler, bütün gazetecilere mutlaka ulaşmışlardır. Bir kere olsun, iki kere olsun neyse bu açıklanan belgeler hem Türkiye'de hem de dünyanın dört bir yanında o Amerikan diplomatlarını çok büyük bir sıkıntıya sokmayacak mı bilgi alma noktasında …böyle bir problem var mı Kadri Gürsel şimdi…mesela siz bir gazeteci olarak diplomasiyle ilgilenen bir gazeteci olarak Amerikalı yetkililerle bundan sonra e temas kurduğunuzda sizinle temas kurmak istiyorlar ve size diyorlar ki işte şu konuyla ilgili bize anlatın dediklerinde daha sansürlü…davranmayacak mısınız…	Kadri Gürsel
Politikacı açısından… sade gazetecilerden bahsetmiyoruz… tabi onlar da kamuoyuyla paylaşmıyorlar…	Kadri Gürsel
Yalım Bey…	Yalım Eralp
En azından kısa vadeli, Kadri Gürsel'in geçicidir bu dediği…	Yalım Eralp
Böyle Ergenekon süreci gibi mi…	Yalım Eralp
Yani biz böyle her gün oturup konuşacak mıyız bu belgeleri….şunlar açıklandı..	Temel İskit

O zaman…ama Türkiye'nin El Kaide'ye katkıda bulun…PKK'ya ka….büyük sorun çıkar…şey mi olur PKK Gate mi olur..İran Gate gibi…başladı o devam ediyor.	Sedat Laçiner
Peki çok teşekkür ediyorum. Bir cümleyle de olsa belki Sedat Bey'in bu PKK ile ilgili söylediğine katılır mısın ya da itirazı olan var mı?..	Kadri Gürsel
Yalım Bey bir şey söy…	Yalım Eralp

Tablo 83: 29.11.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Lale KEMAL	9'37"

29.11.2010 tarihli programda Yalım Eralp, Sedat Laçiner, Kadri Gürsel, Temel İskit ve Lale Kemal'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 80'de yer almaktadır. Programda "Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeleri" konusunda emekli büyükelçiler, dış politika hakkında yazıları olan köşe yazarları ve bir araştırmacı katılımcı olrak yer almaktadır. Katılımcılardan Yalım Eralp, en çok söz alma sayısına sahip olmasına rağmen konuşma süresi 8 dk 15 sn ile en düşüktür. Bununla beraber köşe yazarı Kadri Gürsel, 23 söz lama sayısı ve en yüksek konuşma süresi olan 22 dk 19 sn ile programda etkin bir rol oynamaktadır. Dış politika içerikli yayında tartışmaya kaynaklık eden Wikileaks internet sayfasında yayınlanan belgeler 30 dk 13 sn işlenirken beraberinde altı farklı konu başlığı da ele alınmaktadır. Özellikle Türkiye ile ilgili belgeler 28 dk 31 sn ve büyükelçi'lerin görevleri 10 dk 46 sn üçüncü sırada yer almaktadır.

22.11.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak Türkiye'ye yönelik özelliklede siyasi kimliklere yönelik aktarımlar hakkında sorular yöneltmektedir.

Örnek: *"Nasıl bir değişiklik getireceğini tartışacağız, şimdi sistematik gidelim diye ben ee üzerinde durmak istiyorum. Başbakan Erdoğan'la ilgili neler söyleniyor nasıl bir Başbakan Erdoğan portresi çiziyor Amerikalı diplomatlar biraz bunu konuşalım istiyorum. Yalım Bey… "* - Yalım Eralp

"Peki bir şey soracağım bütün konuklarımıza ee hiç belgeleri incelemeyen seyircilerimiz için nasıl bir Ahmet Davutoğlu portresi çiziliyor belgelerde, yani ne deniyor mesela Amerikalı diplomatlar Ahmet Davutoğlu'nu gözlemlemişler ve hangi sonuca

varmışlar, biraz bunun üzerine konuşalım yani Ahmet Davutoğlu portresi nasıl oluşuyor… " - Yalım Eralp

3.3.1.12. 06.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

06.12.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti" konusunu Doç. Dr. Ümit KOCASAKAL, Celal ÜLGEN, Fikri AKYÜZ, Yücel SAYMAN ve İrem ÇİÇEK'in katılımıyla 1 saat 28 dakika 32 saniye sürmüştür.

3.3.1.12.1. Görsel Düzey

Tablo 84: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. Dört adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki konuk tekli koltukta oturmaktadır. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 85: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	10	14,49
3	42	60,87
4	17	24,64
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	69	100

Tablo 86: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-

Bel Çekim	94	50,54
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	92	50,46
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	186	100

Tablo 87: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
DOLMABAHÇE MUHABERESİ ÖĞRENCİLERE "ORAN"TISIZ KUVVET	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
DOLMABAHÇE MUHABERESİ ÖĞRENCİLERE YAPILAN İŞKENCE Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? ÖĞRENCİLERE YAPILAN İŞKENCE Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? PROTESTO DEMOKRATİK HAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? PANKART TAŞIMAK SIÇ MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? SİYASİ İKTİDAR NE YAPACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
BAROLAR SİYASET YAPAR MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
HUKUKA SİYASET Mİ KARIŞTI? BAROLAR SİYASET YAPAR MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? SORUMLULAR YARGILANACAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? PROTESTO İÇİN İZİN ALINMALI MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? DEMOKRASİ ARAÇ MI AMAÇ MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ORANTILI MI ORANTISIZ MI? YUMURTA ATMAK SUÇ MU DEĞİL Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 88: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Yükseköğretim Kurulunu protesto eden öğrenciler, polisin gösteri yapan öğrencilere biber gazı ile müdahalesi,	28"
2	Ekran ikiye bölünerek bir yanda Cemil Çiçek'in basın toplantısı, diğer yanda polisin gösteri yapan öğrencilere cop ve biber gazı ile müdahalesi,	1'11"
3	Gösteri yapan öğrenciler, ellerinde pankart ile yürüyüş yapan öğrenciler, polisin gösteri yapan öğrencilere cop ve biber gazı ile müdahalesi, yaralı öğrenci ve basın mensupları, gözaltına alınanlar,	3'03"

Toplam	4'42"

"Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti"nin tartışıldığı 06.12.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosundaki katılımcılar yan yana oturtulmakta böylece karşıt görüşler moderatörün ve ekranın karşısında konumlanmaktadırlar. Ankara stüdyosundaki katılımcı tek başına bel çekim ile ekranda sunulmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Ekranın % 60,87 oranında en çok 3'e bölümlenerek katılımcılar arasında birbirlerinden farklı görüşlerde bulunanlar ve ortalarında moderatör ile taraflar izleyiciye net olarak aktarılmaktadır. Ekranda katılımcılar birbirine çok yakın oranlarda % 50,54 oranında bel çekim %50,46 oranında genel çekim ile izleyiciye aktarılmaktadır.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında en güncel öğrenci olaylarına atıfta bulunan "DOLMABAHÇE MUHABERESİ" yazısı moderatörün yönlendirdiği sorulara "ÖĞRENCİLERE YAPILAN İŞKENCE Mİ?", "SORUMLULAR YARGILANACAK MI?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile yeni gelişmeler 12 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak tartışılan konu ile ilgili olrak siyasi kimliklerin ifadelerinin ve gösteri yapan öğrencilere ilişkin görüntüler toplamda 4 dk 42 sn olan üç ayrı görüntü paketi yayınlanmıştır.

3.3.1.12.2. İçerik Düzey

Tablo 89: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Doç. Dr. Ümit KOCASAKAL	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	27	26'53"
Celal ÜLGEN	Erkek	Avukat	8	4'12"
Fikri AKYÜZ	Erkek	Köşe Yazarı	31	15'32"
Yücel SAYMAN	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	17	23'22"
İrem ÇİÇEK	Kadın	Avukat	5	4'06"

Tablo 90: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Polis'in Öğrencilere Müdahalesi	1	Polis2in orantısız müdahalesi, uyulması gereken kanunlar, gözaltına alınmalar, siyasi karakterlerin söylemleri, 80 dönemindeki polis uygulamaları, devletin anayasal uygulamaları, sorumlular ve yapılması gerekenler	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	50'01"
Devlet Refleksi	2	82 Anayasasının getirdiği devlet kavramı, Anayasanın 2. maddesi, hukuk devleti kavramı, hükümlerin uygulanması, TCK, CMK, devletin topluma ve özgürlüğe bakışı,	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	13'45"
Pankart Açma Cezası	3	Öğrencilere verilen cezalar, kamuoyundaki etkisi	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	4'30"
İstanbul Barosu	4	Siyasi tavır almamalı, İstanbul Barosu'nun ödül tercihleri, Mahmut Esat Bozkurt ve sözlerinden örnekler	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	6'55"
12 Eylül 1980 Sonrası Kurulan Kurumlar	5	Kenan Evren'in yargılanması, YÖK'ün kaldırılması	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	1'22"
Yumurta Atmak Suç Mu?	6	Kanunlardan örnekler, nası suç olur?	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	3'59"
13. Ağır Ceza Mahkemesi	7	Yargılamalar, dava içeriği, Silivri cevaevi, haksız tutuklamalar	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	4'14"

Tablo 91: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[731]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Hepinize iyi akşamlar sayın seyirciler, Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz. Bu akşam tutukluluk meselesini konuşacağız. Tarafsız Bölge'de zaman zaman konu eğer hukuksa, eğer adaletse mutlaka tutukluluk süresine geliyor Ergenekon davasındaki tutukluluk sürelerinin ee fazlalığına ve cezaya dönüşmesi meselesine geliyor. Bu akşam kapsamlı bir şekilde bu konuyu ele alalım dedik ve tartışalım dedik. Çok değerli konuklarımız var ben hemen o konuklarımızı sizlere tanıtmak istiyorum. Ümit Kocasakal İstanbul Baro Başkanı hoş geldiniz. Baro başkanlığınız da hayırlı olsun… e yeni baro başkanı oldunuz. Hoş geldiniz diyorum size ee Çetin Doğan'ın Avukatı Celal Ülgen aynı zamanda Ergenekon davasını da yakından takip eden bir avukat siz de hoş geldiniz. Celal Bey Eski İstanbul Barosu Başkanlarından Yücel Süleyman Bey bizlerle Yücel Süleyman merhaba siz de hoş geldiniz…e Fikri Akyüz gazeteci arkadaşımız Fikri Akyüz de bizlerle Fikri Akyüz siz de hoş geldiniz. Ankara stüdyomuzdaysa ee Ergenekon kapsamında değerlendirebileceğimiz bir davanın sanığının Dursun Çiçek'in kızı İrem Çiçek var. İrem Çiçek de avukat. Siz de hoş geldiniz İrem Çiçek Ankara stüdyomuza…E sayın seyirciler tartışmaya geçeceğiz ama önce bütün Türkiye'nin tartıştığı bugünlerde tartıştığı cumartesi günü meydana gelen bir olayı kısaca değerlendirmek istiyoruz Tarafsız Bölge'de. Üniversite öğrencileri İstanbul'da rektörler toplantısını başbakanın da katıldığı rektörler toplantısını protesto etmek istediler. İstanbul'un iki değişik yerinde polis üniversite öğrencilerine çok sert bir şekilde müdahale etti. Bu görüntüler bu günlerde Türkiye'nin en önemli gündem maddesi acaba bu müdahalede ölçü kaçtı mı bunu tartışacağız. Çok değerli hukukçularımızı bulmuşken bu güncel olayla başlayalım daha sonra tutukluluk meselesini konuşacağız. E Ümit Kocasakal'la başlamak istiyorum ben bu konuya ama önce isterseniz bir e başkan yardımcısı ve hükümet sözcüsü Cemil Çiçek'in bu konuyla ilgili bir açıklaması oldu onu bir dinleyelim ee bu konu soruldu öğrencileri yapılan müdahale bakın Cemil Çiçek nasıl yanıtladı soruyu… Haklı mı Cemil Çiçek…	Ümit Kocasakal
Burada öyle bir kademe söz konusu değil..	Ümit Kocasakal
Peki…birkısım göstericiler İstanbul'a girişte durduruldular…bu bu polisin hakkı mı…	Ümit Kocasakal
Şimdi bir de..bir de bir de şöyle bir olay var mesela bir öğrenci gözaltına alınıyor gözaltına alınırken gayet sağlam görüyoruz e gözaltından çıktıktan sonraysa burnu kırılmış bir şekilde görüyoruz…bu akşam konuk oldular…	Ümit Kocasakal

[731] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Bu da işkence mi oluyor…	Ümit Kocasakal
Fikri Akyüz…	Fikri Akyüz
Neye itiraz ettiniz anlamadım ben…Ümit Bey'in…hangi….	Fikri Akyüz
Şimdi bir dakika bir dakika Ümit Hoca bir cevap verin buna…	Ümit Kocasakal
Fikri Akyüz bu yere düştü meselesi Türkiye'de çok yalama olmuş bir açıklama biçimi olduğu için…	Fikri Akyüz
İrem de bir şey söylemek istiyor. İrem Çiçek…	İrem Çiçek
Bir Yücel Saymanı dinleyelim şimdi evet…	Yücel Sayman
Bir dakika..genel algıdan bahsediyorsunuz…	Yücel Sayman
Ama Yücel Sayman şöyle bir durum sözkonusu..birşey bir şey söyleyeceğim ondan sonra devam edi…hayır..ben beni niye konuşturmuyorsunuz…anlamıyorum ki.. bir dakika bir şey…hayır konuşun tartışarak gidelim konuşarak gidelim bir şeyi merak ediyorum ben e şimdi aslında Celal Bey bir müdahalede bulundu siz bana ne canım dediniz yani adamın iddası neyse nedir öyle ama yine de sonuçta bir iktidar var bu iktidar da…demokratik bir ülkeyi demokratikleştirdiği iddasında bununla yüzleştirmeyecek miyiz..hiç bahsetmeyecek miyiz…	Yücel Sayman
Sayın seyirciler Tarafsız Bölge'de üniversite öğrencilerinin yaptıkları eyleme polisin sert müdahalesini tartışıyoruz e Yücel Sayman'da kalmıştı söz…	Yücel Sayman
Yani iki türlü, iki türlü problem var bir özgürlüğün kullanılmasını engelliyor polis iki bunu güç kullanarak yapıyor, ikisi de soru…	Yücel Sayman
Peki Ümit Kocasakal'la devam edelim…meseleyi bitirmemiz lazım…hakikaten biti….	Ümit Kocasakal
Bir dakika şöyle bir dakika bir şey söyleyeceğim Ümit Kocasakal'ın söylediğini biraz da şöyle anlamamız gerekmiyor mu? Yücel Sayman devletin bir refleksi vardır bu devlet zaten hukuk devleti değil özgürlükçü bir devlet değil…	Ümit Kocasakal
Ama Fikri Akyüz…Fikri Akyüz…ama şimdi bir dakika yani…e biz bu ülke bu ülkede bir dakika şimdi biz bu ülkede ilk defa gösteri ve ilk defa ona sert müdahale olayıyla karşılaşmıyoruz ben şu kadar yıldır gazetecilik yapıyorum her sert müdahaleyi o dönemin başbakanını hükümetini hedef olarak eleştirmiş birisiyim…şimdi Ecevit'i eleştireceğim Tansu Çiller'i eleştireceğim…Tayip Erdoğan'ı eleştirmeyecek miyiz…	Fikri Akyüz
Bir Celal Bey'i dinleyelim…Celal Bey …	Celal Ülgen
Yücel Hoca bir şey söylüyor…Yücel Sayman…	Yücel Sayman
Çok özür dilerim..bir dakika Ümit Kocasakal…Ümit Bey..bir dakika…siz neye itiraz ediyorsunuz siz Yücel Sayman'ın bugünkü iktidarın sorumluluğunu azaltmak için mi böyle söylediğini düşünüyorsunuz…nedir yani…	Ümit Kocasakal
Ben Yücel Sayman'ın söylediğini…12 Eylül anayasası değirse..buna itirazınız ne…	Ümit Kocasakal
Yücel Hoca ne diyor…	Yücel Sayman
Mevcut yasalar yeterli değil mi…mevcut yasalar bunları emretmiyor mu…	Yücel Sayman
Bir dakika Fikri Akyüz bir dakika Ümit Bey siz ceza hukukçususunuz…ben şimdi bir pankart taşısam…bana on beş ay ceza verilecek mi kanun bunu mu öngörüyor…	Ümit Kocasakal
Hayır hayır hayır hayır önce şu konuyu bir açıklığa kavuşturalım. Pankart asmaya bizim ceza kanunlarımızda eğer 15 ay hapis cezası verilebiliyorsa biz bu toplantıyı bırakalım gedelim hep birlikte yürüyüş yapalım ceza kanunu değişsin diye..doğru mu bu…	Fikri Akyüz
15 ay ceza mı veriyorlar…	Fikri Akyüz
Ama anlamıyorum ne dediğinizi…anlamıyorum…somut olaydan bahsedelim ya …şu çocuklara verilen ceza yanlış mı…	Fikri Akyüz
Bilmiyoruz biliyor muyuz Ümit Kocasakal…	Ümit Kocasakal
N'olur hiç girmeyelim…tamam..konumuzla bir ilgisi yok…	Fikri Akyüz
Tekrar birlikteyiz devam ediyoruz. Şimdi ee sonuçta herkesin üzerinde ittifak ettiği konu bütün konuklarımız burada orantısız şiddet kullanılmıştır e diyorlar peki bunun yaptırımı var mıdır bunun üzerinde biraz konuşalım yani bizim yasalımızda e bu orantısız gücü kullanan güvenlik güçleri midir sorumlu bakan mı der onlara emir veren emniyet müdürü müdür emniyet amiri midir nedir buradaki sorumlu, sorumlu şahıs kimdir…	Ümit Kocasakal
Şikayet mi gerekir burada..biz takip edeceğiz derken…ne yapacaksınız yani…suç duyurusunda mı bulunacak…	Ümit Kocasakal
Size bir vicdani soru soracağım eğer türban protestosu olsaydı ya da Gazze protestosu olsaydı ve poliste böyle davransaydı siz baro olarak bu tutumunuzu o konuda da gösterir miydiniz?…	Ümit Kocasakal
Dava ne olursa olsun…kimi ilgilendirirse ilgilendirsin..	Ümit Kocasakal
Peki Fikri Akyüz…	Fikri Akyüz
Darbeci, darbeci baro mu…	Fikri Akyüz

Eğer ben müdahale edemezsem o zaman programın sürdürülmesi de imkansızlaşır. Mahmut Esat Bozkurt'un söylediği bir cümle var ne diyor Fikri Akyüz…	Fikri Akyüz
Ben Yücel Sayman'a dönmek istiyorum tekrar konumuza dönmek istiyorum e şöyle yapacağız vakit epey ilerledi…tutukluluk konusuna girmeyelim. İrem Çiçek'ten de ben bu konuda anlayış bekliyorum…Çarşamba akşamı bir bir saniye bitirelim ondan sonra Çarşamba akşamı sürdürebiliriz bu konuyu bütün konuklarımız e eğer kabul ederlerse e İrem'e eğer İrem Çiçek de siz de kabul ederseniz Çarşamba akşamı esas konumuzu tartışabileriz. Bu akşam hiç girmeyelim e bu öğrencilere yönelik şiddet çok daha güncel ve çok da üzerinde uzun konuşmaya muhtaç olduğu en azından bu programda ortaya çıktı o açıdan öyle yapalım şimdi Yücel Sayman'la…peki…ben de Yücel Sayman'a bir soru sormak istiyorum..ben siz başlayın ondan sonra…	Celal Ülgen
Ama şöyle de yapmamak lazım herhalde memlekette ilk defa bu oluyormuş gibi de davranmamak lazım.. o da bir ölçüsüzlük gibi geliyor bana…	Celal Ülgen
Hey hey tek tek konuşalım…Fikri Akyüz konumuz değil, keşke konumuz olsa şöyle yapalım Yücel Sayman'la devam edelim e bu Ümit Kocasakal'a sorduğum sorunun aynısını size de soracağım. Sorumluları nasıl cezalandırılacak bu işin…çünkü bir sonraki öğrenci protestosuna polisin yine aynı şekilde müdahale etmeyeceğinin garantisi yok…	Yücel Sayman
İzin almanız gerekmez mi…izin almanız gerekmez mi…	Yücel Sayman
İşte ben de ben de tam bu noktada bir şey…bir dakika…tam da bu noktada…ama işte…hayır ama..ama işte devlet bakanı başbakan yardımcısı Cemil Çiçek tam tersi bir tutum, Ak Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik yine polisi kollayan bir açıklama yaptı halbuki dese şunu diyebilirlerdi burada hakikaten orantısız bir şiddet kullanıldı sorumlular hakkında e tahkikat yapacağız falan gibi bir cümle söylenseydi bir sonraki dediğiniz özgürlük mücadelesinin önü açılırdı. Bir sonraki eyleme polis bu şekilde müdahale etmezdi…	Yücel Sayman
Ümit Bey…	Ümit Kocasakal
Açıklamasında bir eksiklik yoktu, açıklama şuydu polis doğru yapmıştır…o anlama gelecek şekilde konuştu yani…	Fikri Akyüz
Değerli konuklarımız e dördünüz de hukukçusunuz hatta İrem Çiçek de Ankara stüdyomuzda onu da katalım sohbetimize…e şey kalmasın 5 hukukçu var şu anda programımıza katılan yumurta atmak suç mudur değil midir…	Fikri Akyüz
Batı demokrasilerinde uygulanan bir şey mi…	Yücel Sayman
Ümit Hocam…Siz ne diyorsunuz yumurta alerjisi var…	Ümit Kocasakal
Cumartesi günkü olayda da, cumartesi günkü olayda da bir şey yoktu…Yücel Sayman…bir şey söyleyeceğim…Yücel Sayman'ın sözünü ettiği Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin genel topluma bakışını değiştirmek yani vatandaşın devlet için vatandaş değil vatandaş için devlet anlayışını yerleştirmek anayasayı değiştirmek bunlar değil midir aslında gerçekten köklü çözüm…yani mantaliteyi değiştirmek gerekiyor, ben vatandaşım özgürlük hakkımı kullanacağım kardeşim sen de bana karışamazsın…bu mantaliteye bütün bir toplumun kavuşması da gecikmiyor mu…bu noktada haklı gibi geliyor bana	Ümit Kocasakal
Ne ilgisi var Yücel Sayman…	Yücel Sayman
Sorun nerde..	Yücel Sayman
Evet İrem Çiçek…	İrem Çiçek
Ne var İrem Hanım…İrem Çiçek ne var orda nereye davet ediyorsunuz…	İrem Çiçek
İrem İrem…bir…bir dakika…tamam…konuşacaksın Yücel Sayman…	Yücel Sayman
İrem diyor ki ben diyor ki ben böyle bir şeyi savunmadım…	Yücel Sayman

Tablo 92: 06.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	İrem ÇİÇEK	4'06"

06.12.2010 tarihli programda "Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti" konusunu Doç. Dr. Ümit Kocasakal, Celal Ülgen, Fikri Akyüz, Yücel Sayman ve İrem Çiçek'ten oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 89'da yer almaktadır. Programda "Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti" konusunu sivil toplum temsilcisi, avukat ve köşe

yazarı olmalarına rağmen hukuk eğitimi almış katılımcılarıyla ele almaktadır. Böylece konuya yabancı olmayan katılımcılar bulundukları görevleri çerçevesinde içeriğe katkıda bulunmaktadırlar. Katılımcılardan Fikri Akyüz ve Doç. Dr. Ümit Kocasakal, 31 ve 27 defa söz almaları ile beraber Doç. Dr. Ümit Kocasakal ve Yücel Sayman, 26 dk 53 sn ve 23 dk 22 sn ile en yüksek konuşma süreleri ile programda etkin bir roller oynamaktadırlar. Programın Ankara stüdyosundan katılan ve tek kadın olan İrem Çiçek, 4 dk 06 sn ile en az konuşma süresi ve 5 defa ile en az söz alma sayısına sahiptir. Polis'in öğrencilere müdahalesi konu başlığı 50 dk 01 sn işlenirken beraberinde altı farklı konu başlığı da ele alınmaktadır. Konu başlıkları içerisinde "Pankart Açma Cezası", "İstanbul Barosu" ve "Yumurta Atmak Suç Mu?" katılımcıların görüşleri doğrultusunda moderatörün yönlendirmesi ile program gündemine getirilmektedir.

06.12.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak yöneltmek istediği sorulara karşı aldığı tepkilere karşılık vermektedir.

Örnek: "*Ama Yücel Sayman şöyle bir durum sözkonusu..birşey bir şey söyleyeceğim ondan sonra devam edi…hayır..ben beni niye konuşturmuyorsunuz…anlamıyorum ki.. bir dakika bir şey…hayır konuşun tartışarak gidelim konuşarak gidelim bir şeyi merak ediyorum ben e şimdi aslında Celal Bey bir müdahalede bulundu siz bana ne canım dediniz yani adamın iddası neyse nedir öyle ama yine de sonuçta bir iktidar var bu iktidar da…demokratik bir ülkeyi demokratikleştirdiği iddasında bununla yüzleştirmeyecek miyiz..hiç bahsetmeyecek miyiz…"* - Yücel Sayman

"Ama Fikri Akyüz…Fikri Akyüz…ama şimdi bir dakika yani…e biz bu ülke bu ülkede bir dakika şimdi biz bu ülkede ilk defa gösteri ve ilk defa ona sert müdahale olayıyla karşılaşmıyoruz ben şu kadar yıldır gazetecilik yapıyorum her sert müdahaleyi o dönemin başbakanını hükümetini hedef olarak eleştirmiş birisiyim…şimdi Ecevit'i eleştireceğim Tansu Çiller'i eleştireceğim…Tayip Erdoğan'ı eleştirmeyecek miyiz…" - Fikri Akyüz

3.3.1.13. 13.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

13.12.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "Öğrenci Protestoları" konusunu Sönmez TARGAN, Ataol BEHRAMOĞLU, Hasan Celal GÜZEL, Mustafa ÇALIK ve Erkan ŞEN'in katılımıyla 1 saat 32 dakika 49 saniye sürmüştür.

3.3.1.13.1. Görsel Düzey

Tablo 93: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. Üç adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki iki konuk yarım ay şeklindeki masada yan yana oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 94: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	1	1,54
3	19	29,23
4	37	56,92
5	8	12,31
6	-	-
7	-	-
Toplam	65	100

Tablo 95: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	62	56,88
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-

Genel Çekim	47	43,12
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	109	100

Tablo 96: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI SİYASİLERİN YORUMLARI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
1968'E Mİ GİDİYORUZ? ÖĞRENCİ PROTESTOLARI	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
1968'E Mİ GİDİYORUZ? 68 KUŞAĞI NE İSTEDİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN tarafsizbolge@cnnturk.com.tr	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI POLİS DEVLETİNE Mİ GİDİLİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI GENÇLERİN ÖRGÜTLENMESİ TEHLİKELİ Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI DARBE ORTAMI MI HAZIRLANIYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI DARBE ORTAMI MI HAZIRLANIYOR? "Başbakan provakatif davranıyor sert konuşuyor"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI DARBE ORTAMI MI HAZIRLANIYOR? "68'de darbeye zemin hazırlamak aklımızdan geçmedi?"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI DARBE ORTAMI MI HAZIRLANIYOR? Çalık: "68 olayı tam fiyaskodur"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI DARBE ORTAMI MI HAZIRLANIYOR? "Marksizm ölmüştür Ankara'da Konur sokakta yaşıyor"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI DARBEYE 68'LİLER Mİ SEBEP OLDU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI 1968 OLAYLARI TEKERRÜR EDER Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI 1968 KUŞAĞI DARBEYİ SAVUNDU MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖĞRENCİ PROTESTOLARI 1968 KUŞAĞI DARBEYİ Mİ SAVUNUYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 97: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Devlet Bahçeli, Kemal Kılıçdaroğlu ve Recep Tayyip Erdoğan Meclis kürsüsünden konuşma yaparken,	1'53"
	Toplam	1'53"

“Öğrenci Protestoları”nin tartışıldığı 13.12.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara’daki stüdyolardan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosundaki katılımcılar yan yana oturtulmakta böylece moderatörün karşısında konumlanmaktadırlar. Ankara stüdyosundaki katılımcılar bel çekim ile ekranda sunulmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Ekranın % 56,92 oranında en çok 4’e bölümlenerek katılımcılar arasında birbirlerinden farklı görüşlerde bulunanlar tek ekranda bir araya getirilerek izleyiciye aktarılmaktadır. Ekranda katılımcılar birbirine çok yakın oranlarda % 57,88 oranında bel çekim %43,12 oranında genel çekim ile izleyiciye aktarılmaktadır.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında öğrenci olaylarına atıfta bulunan “ÖĞRENCİ PROTESTOLARI” yazısı moderatörün yönlendirdiği sorulara “1968 OLAYLARI TEKERRÜR EDER Mİ?”, “POLİS DEVLETİNE Mİ GİDİLİYOR?” vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile yeni gelişmeler 16 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak tartışılan konu ile ilgili olarak siyasi kimliklerin ifadelerinin ilişkin görüntüler toplamda 1 dk 53 sn’lik görüntü paketi olarak yayınlanmıştır.

3.3.1.13.2. İçerik Düzey

Tablo 98: 13.12.2010 Tarihli “Tarafsız Bölge” Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Sönmez TARGAN	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	14	16'59"
Ataol BEHRAMOĞLU	Erkek	Yazar	13	21'47"
Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Eski Bakan	3	12'25"
Mustafa ÇALIK	Erkek	Köşe Yazarı	13	20'46"
Erkan ŞEN	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	6	11'12"

Tablo 99: 13.12.2010 Tarihli “Tarafsız Bölge” Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Öğrenci Protestoları	1	Siyasilerin yorumları, farklı protestolar, polis2ın uyguladığı müdahale, Dünyadan	Öğrenci Protestoları	32'09"

		örnekler, polis'in günümüzdeki konumu		
68 Olayları	2	Dönemin öğrenci hareketleri, eylem nedenleri, günümüz ile karşılaştırma, 68 kuşağı ne istedi, 12 Mart, 27 Mayıs ve 12 Eylül, işlenen cinayetler, 28 Şubat süreci	Öğrenci Protestoları	48'38"
Gençlik Hareketleri ve Askeri Darbe	3	Askeri darbeleri ile bağlantısı, tarihsel örnekleri, Silivri cezaevinde kalanlar	Öğrenci Protestoları	4'45"
Marksizm	4	Bugün dünyadaki yorumu	Öğrenci Protestoları	2'
Atatürk	5	Sovyet karşıtlığı, Mustafa Kemal karşıtlığı, gardırop devrimcisi	Öğrenci Protestoları	1'38"

Tablo 100: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[732]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Hepinize iyi akşamlar sayın seyirciler Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz. Üniversite öğrencilerinin yaptıkları eylemlere polisin müdahalesi daha sonra Ankara'da İstanbul'daki olaylar Ankara'daki olaylar derken gündem bir anda geçen hafta bu konuya e bu konuya endekslenmişti. Bu konuyla ilgili tartışmalar devam ediyor. Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Kürtçe görüşmelerine de damgasını yine bu olaylar vurdu. Biz bu akşam Tarafsız Bölge'de e bu olaylardan hareket ederek 68 kuşağını tartışacağız. Çünkü e buradaki olaylara sert tepki gösteren iktidar çevreleri 68'i hatırlattılar. 68 olaylarını hatırlattılar ve o olaylarla ilinti kurdular, bağlantı kurdular, acaba ne kadar benziyor, benziyor mu benzemiyor mu? 68 neydi değildi bunu konuşacağız. Ne değildi bunu konuşacağız bu akşam Tarafsız Bölge'de. Konuklarımızı hemen tanıtmak istiyorum sizlere. Ataol Behramoğlu şair yazar. Ataol Behramoğlu'na hoş geldiniz diyoruz, merhaba. Ataol Bey, bir başka konuğumuz Sönmez Targan 68liler başkanı kendisi, hoş geldiniz….Sönmez Bey merhaba e Genç Siviller hareketinden o ekipten bir arkadaşımız bizlerle. Erkan Şen, hoş geldiniz. Erkan Şen merhaba. Ankara stüdyomuzda ise iki değerli konuğumuz var e Sayın Hasan Celal Güzel ve Sayın Mustafa Çalık e ben her iki konuğumuza da merhaba diyorum. Sayın Güzel hoş geldiniz merhaba…e Mustafa Bey siz de hoş geldiniz, iyi akşamlar merhaba…e tartışmaya geçeceğiz ama önce bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde e bütçe görüşmelerinde bu konu liderlerin yaptıkları konuşmaya nasıl yansıdı ona bakalım bir….68 ve bugün arasında bir irtibat bir bağlantı kurulabilir mi kurulamaz mı bu konuyu konuşacağız. 68 haraketini konuşacağız ama önce başbakanın, Kemal Kılıçdaroğlu'nun ve Devlet Bahçeli'nin bu konuyla ilgili olarak öğrenci olaylarıyla ilgili olarak söyledikleri sözleri biraz değerlendirelim istiyorum e Ataol Bey ne diyorsunuz…	Ataol Behramoğlu
Neden….	Ataol Behramoğlu
Sayın Güzel, Hasan Celal Güzel…Siz ne diyorsunuz efendim…	Hasan Celal Güzel
Gireceğiz derinlemesine zaten biraz 68lileri konuşurken e Sönmez Bey siz ne diyorsunuz….	Sönmez Targan
Mustafa Çalık….	Mustafa Çalık
Peki Mustafa Bey e yani neye benziyor neye benzediğini söyleyin en azından…	Mustafa Çalık
Lütfen…Mustafa Bey…Mustafa Bey…e Mustafa Bey…Vaktimiz sınırlı biraz daha toparlarsanız sonuç olarak…siz ne diyorsunuz neye itiraz ediyorsunuz, polisin…	Mustafa Çalık
Peki…Mustafa Bey, peki Mustafa Bey bir şey söyleyeceğim siz yaşamışsınız sizin başınızdan geçmiş bu olayları biliyorsunuz, bırakın bu gençler de yaşasınlar niye bunlar yaşanmasın ki yani…	Mustafa Çalık
Sönmez Bey ne diyorsunuz Mustafa yani diyor ki Mustafa Çalık çok net bir şekilde polisin yaptığı kabul edilemez ama diyor öğrenciler de hadise çıkartmak istiyorlar diyor, bu diyor tam bir anarşi…	Sönmez Targan
Tekrar birlikteyiz e Mustafa Çalık konuşmuştu en son polisin uyguladığı yöntemi eleştirmiş ama aynı zamanda öğrencilerin de e bir militan gibi davrandıklarını, anarşiye zemin hazırladıklarını belirtmiş ve bunun tehlikelerine işaret etmişti. 68liler Birliği Vakfı Başkanı Sönmez Targan da cevap veriyordu orda kalmıştık. Sönmez Bey……	Sönmez Targan
Kitap fiyatları mıydı ilk eylem…bu muydu amacınız…	Sönmez Targan
Bugün ne var..peki öğrenciler…	Sönmez Targan

[732] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Peki… peki…Hasan Celal Bey…	Hasan Celal Güzel
Ataol Bey	Ataol Behramoğlu
İsterseniz bir virgül atın ondan sonra devam edelim sizinle devam edelim. Genç arkadaşımız Erkan Şen Genç Siviller adına e geldi bütün bu tartışmaları hem dinleyecek hem de hem bugünü hem dünü yorumlayacak. Siz neler söylemek istersiniz…	Erkan Şen
Peki mesela siz bu öğrencilere yönelik az önce sözünü ettiğiniz şiddet olaylarını protesto eden kendi formatınıza göre bir eylem yaptınız mı…	Erkan Şen
O yönde de eleştirildiniz çünkü…	Erkan Şen
Anlıyorum…birçok olay var…peki …anladım…	Erkan Şen
Tartışmaya devam ediyoruz Tarafsız Bölge'ye. Sayın seyirciler soru şu e gençlik hareketleri ortaya çıktıktan sonra askeri darbeler oluyor askeri darbelere zemin hazırlıyor gençlik hareketleri bu yönde bir eleştiri var ve bugün ortaya çıkan öğrenci hareketlerine de tıpkı geçmişte olduğu gibi yine darbeye zemin hazırlayan hareketler olarak bakılıyor. Bu konuyu konuşacağız Ankara Stüdyomuzda Hasan Celal Güzel ve Mustafa Çalık var. İstanbul Stüdyomuzdaysa Ataol Behramoğlu, Sönmez Targan, 68liler Vakfı Başkanı Erkan Şen Genç Sivillerden, Ataol Bey'den başlayalım Ataol Bey ne diyorsunuz bu teze…kısa olursa sevinirim lütfen…	Ataol Behramoğlu
Orda bir izin verirseniz soru soru sormak istiyorum…mesela siz o hareketlerin içindeydiniz..darbeye zemin mi hazırlamaya çalışıyordunuz…	Ataol Behramoğlu
Bir cümle ne olur yani…n'olur, Ataol Bey…	Ataol Behramoğlu
Mustafa Çalık…lütfen kısa konuşursanız yani elinizden geldiği…	Mustafa Çalık
Ya bu akşam şöyle bir durum var bakın Mustafa Bey bütün konuşmacılarımız sanki bir daha hiç konuşmayacaklar hani bir söz aldılar onu tamamlamak istiyorlar…hayır estağfurullah ben hiç müdahale etmek istemiyorum…tabi ki…hayır hayır devam edeceksiniz yani şimdi birinci bölümü bitirdiniz o ikinci bölümle ilgili fikirlerinizi alırız döneriz size ama önce bir tartışalım şu söylediklerinizi yani ee çeşitli cevap hakları doğduğunu söylüyor Ataol Bey e Sönmez Bey…e önce Sönmez Bey…ama n'olur kısa olsun..	Ataol Behramoğlu
Peki e Sönmez Bey…	Sönmez Targan
Ama şöyle deniyor…bir dakika yani Deniz Gezmişler'i idama götüren süreç 12 Mart'tır değil mi…12 Mart'tan önce bir cunta hareketi vardı…	Sönmez Targan
Peki Hasan Cemal'in…Hasan Cemal'in yazdıkları da mı 68lilerle alakalı değil…	Sönmez Targan
Şunu anlamamız lazım siz diyorsunuz ki ben 68liler Vakfı Başkanı olarak 68 öğrenci hareketleriyle, Yön Dergisi'ni Hasan Cemal'in yazdıklarını şunu bunu her şeyi ayırıyorum bizimki ayrı bir şeydir…	Sönmez Targan
Ama o soruya cevap vermeniz gerekmez mi…	Sönmez Targan
Hasan Celal Güzel diyor ki faşist diyen Süheyl Batum'dur diyor…	Ataol Behramoğlu
Bir dakika…Sönmez Bey bakın diyorlar ki bir dakika ama bu böyle olmuyor şimdi biz burada panel yapmıyoruz…tartışacağız. Hasan Celal Bey diyor ki Mustafa Kemal'e burjuva Kemal diyen kimdi? Mustafa Çalık ne dedi…	Mustafa Çalık
Bunları anlamlı bulmuyor musunuz bu itirazları anlamlı bulmuyor musunuz…	Sönmez Targan
Bir dakika bir Mustafa Çalık bir şey söyleyin…	Mustafa Çalık
Bir dakika…Ataol Bey bir şey söyleyecek…	Ataol Behramoğlu
Sizin Mustafa Çalık'ın sorularına cevap veremediğinizi Ataol Bey'in yardımcı olduğunu söylüyor…	Sönmez Targan
Gardırop Atatürkçüsü diye kimi kastediyor…	Ataol Behramoğlu
Kimin saldırısı…	Ataol Behramoğlu
Misilleme yapma ihtimalleri yok mu Mustafa Çalık…	Mustafa Çalık
Evet ne diyeceksiniz…	Erkan Şen
Erkan Bey Erkan Bey 28 Şubat darbesine karşı durmadılar…durmadılar…	Erkan Şen
27 Nisan'da doğru…	Erkan Şen
Hasan Celal Güzel evet buyurun…28, 28, 28 Şubat'a, 28 Şubat'a..bir dakika Buyrun tartışmasız 28 Şubat'a karşı isimlerin en başında gelir.	Hasan Celal Güzel
Peki Hasan Celal Güzel..	Hasan Celal Güzel

Tablo 101: 13.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Hasan Celal GÜZEL	12'25"
2	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Mustafa ÇALIK	20'46"

13.12.2010 tarihli programda “Öğrenci Protestoları” konusunu Sönmez Targan, Ataol Behramoğlu, Hasan Celal Güzel, Mustafa Çalık ve Erkan Şen’den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 98’de yer almaktadır. Programda “Öğrenci Protestoları” konusunu sivil toplum temsilcileri, eski bakan ve köşe yazarı olan katılımcılarla ele alınmaktadır. Katılımcılardan biri hariç diğer dört katılımcı öğrenci olaylarında atıf yapılan 68 olaylarına tanıklık etmiş kişilerden oluşması olayların tarihsel boyutunun aktarımında katkıda bulunmaktadır. Katılımcılardan Sönmez Targan, Ataol Behramoğlu ve Mustafa Çalık, 14, 13 ve 13 defa söz almalarının yanı sıra Sönmez Targan, Ataol Behramoğlu ve Mustafa Çalık en yüksek konuşma süreleri ile programda etkin roller oynamaktadırlar. En az konuşma süresine programın en genç katılımcısı Erkan Şen sahiptir. “Öğrenci Protestoları” tartışmanın kaynağı olmasına rağmen 32 dk 09 sn ile 48 dk 38 sn “68 Olayları” konu başlığının tartışılma süresinin gerisinde kalmaktadır.

13.12.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak diğer katılımcıların konulara ilişkin görüşlerine yönelik sorular sormaktadır.

Örnek: *“Sönmez Bey ne diyorsunuz Mustafa yani diyor ki Mustafa Çalık çok net bir şekilde polisin yaptığı kabul edilemez ama diyor öğrenciler de hadise çıkartmak istiyorlar diyor, bu diyor tam bir anarşi…”* - Sönmez Targan

Moderatör, konuşmacıların tartışma konusundan saparak farklı konularda da görüş bildirmeye başladığında sözlerini kesmekte ve diğer katılımcılarında aktif rol almasını sağlamaktadır.

Örnek: *“Ya bu akşam şöyle bir durum var bakın Mustafa Bey bütün konuşmacılarımız sanki bir daha hiç konuşmayacaklar hani bir söz aldılar onu tamamlamak istiyorlar…hayır estağfurullah ben hiç müdahale etmek istemiyorum…tabi ki…hayır hayır devam edeceksiniz yani şimdi birinci bölümü bitirdiniz o ikinci bölümle ilgili fikirlerinizi alırız döneriz size ama önce bir tartışalım şu söylediklerinizi yani ee çeşitli cevap hakları*

doğduğunu söylüyor Ataol Bey e Sönmez Bey…e önce Sönmez Bey…ama n'olur kısa olsun.." - Ataol Behramoğlu

3.3.1.14. 20.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Tarafsız Bölge" Programı

20.12.2010 tarihli "Tarafsız Bölge" programı "CHP Kurultayı" konusunu Ali TEZEL, Mustafa AKYOL, Melih ALTINOK, Muhammet ÇAKMAK, Gürsel TEKİN ve Sezgin TANRIKULU'nun katılımıyla 1 saat 27 dakika 29 saniye sürmüştür.

3.3.1.14.1. Görsel Düzey

Tablo 102: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde "Canlı / Tekrar" hemen altında "CNNTÜRK" grafiği yer alırken sol tarafında program logosu "Tarafsız Bölge" Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. İki adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde otururken Ankara stüdyosundaki ve Elazığ'daki konuklar tekli koltuklarda oturmaktadır. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 103: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	1	1,41
3	34	47,89
4	36	50,70
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	71	100

Tablo 104: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-

Bel Çekim	49	83,05
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	10	16,95
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	59	100

Tablo 105: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN KILIÇDAROĞLU KONUŞMASINDAN KAÇ ALDI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN KILIÇDAROĞLU KONUŞMASINDAN KAÇ ALDI? "Soldayız diyor ama söylemi öyle değil"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN KILIÇDAROĞLU NEDEN KÜRT DEMEDİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN KILIÇDAROĞLU'NUN SINIF SÖYLEMİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP'DE DEĞİŞİM YAŞANACAK MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP İŞÇİ SINIFINI TEMSİL EDEBİLİR Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN HALKIN ASIL DERDİ PARA MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP EZİLENİ TEMSİL EDEBİLİYOR MU?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP ERGENEKON'UN AVUKATI MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP DE YENİ DÖNEM	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP'DE YENİ DÖNEM Mİ BAŞLIYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP'DE YENİ DÖNEM Mİ BAŞLIYOR? Çakmak: CHP linç edilmeye çalışılıyor	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP BÜTÇEYİ EŞİT DAĞITABİLECEK Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP NASIL KAYNAK BULACAK?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN KILIÇDAROĞLU'NUN VAATLERİ GERÇEKÇİ Mİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP KÜRT SORUNUNA NASIL BAKIYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP'DE YENİ DÖNEME Mİ GİRİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

KURULTAY'IN ARDINDAN CHP'DE YENİ DÖNEME Mİ GİRİYOR? "CHP'ye oy veren kimse dini yüzünden incinmez"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KURULTAY'IN ARDINDAN CHP'DE YENİ DÖNEME Mİ GİRİYOR? "İlahiyatçı arkadaşlarım bana destek verdi"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 106: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	CHP'nin kurultayının gerçekleştiği salon, Kemal Kılıçdaroğlu kurultay'a katılan partililer arasında,	2'08"
	Toplam	2'08"

"CHP Kurultayı"nın tartışıldığı 20.12.2010 tarihli program katılımcılarla Elazığ'dan, İstanbul, Ankara'daki stüdyolardan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosundaki katılımcılar yan yana oturtulmakta, Ankara stüdyosundaki katılımcı ile Elazığ'dan yapılan bağlantıdaki katılımcılar bel çekim ile ekranda sunulmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde çeşitlilik görülmektedir. Ekranın % 50,72 oranında en çok 4'e bölümlenirken % 47,89 oranla 3'e bölümlenmektedir. Katılımcılar arasında birbirlerinden farklı görüşlerde bulunanlar tek ekranda bir araya getirilerek izleyiciye aktarılmaktadır. Ekranda katılımcılar birbirine çok yakın oranlarda % 83,05 oranında bel çekim, % 16,95 oranında genel çekim ile izleyiciye aktarılmaktadır.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında öğrenci olaylarına atıfta bulunan "KURULTAY'IN ARDINDAN" yazısı moderatörün yönlendirdiği sorulara "KILIÇDAROĞLU NEDEN KÜRT DEMEDİ?", "CHP NASIL KAYNAK BULACAK?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile yeni gelişmeler 20 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak 18 Aralık 2010 tarihinde yapılan CHP kurultayı'na ilişkin görüntüler toplamda 2 dk 08 sn'lik görüntü paketi olarak yayınlanmıştır.

3.3.1.14.2. İçerik Düzey

Tablo 107: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Ali TEZEL	Erkek	Siyasetçi	28	17'27"
Mustafa AKYOL	Erkek	Köşe Yazarı	25	11'23"
Melih ALTINOK	Erkek	Köşe Yazarı	14	12'06"
Muhammet ÇAKMAK	Erkek	Siyasetçi	14	22'56"
Gürsel TEKİN	Erkek	Siyasetçi	4	7'18"
Sezgin TANRIKULU	Erkek	Siyasetçi	3	1'46"

Tablo 108: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
CHP Politikaları	1	Temel sorunlara yönelik çözümler, Kemal Kılıçdaroğlu'nun konuşması, oy oranları, ekonomiye bakışı, değişim var mı?, türban, kürt, yeni kadrolar, yeni yapılanmalar, farklı kesimlere hitap, çarşaf liste, blok liste, tüzük	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	37'29"
Ekonomi	2	Kemal Kılıçdaroğlu'nun kaynak bulma sözü, milli gelir dağılımı, milletvekillerinin temsil niteliği, emekli ve çalışan payları, dünyadan örnekler, sosyalist ekonomi, kaynak nereden bulunacak, Sayıştay denetimi ve fonksiyonu, sosyal yardımlar, toplumsal ihtiyaçlar	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	25'26"
Kürt-Alevi	3	Sol kesimin oy alması gereken yerler, kongrede "kürt" kelimesini kullanmaması	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	2'33"
Askeri Vesayet	4	Darbe mücadelesi, Ergenekon diye tanımlanan darbe davası, 27 Mayıs, AKP'nin tutumu, AKP'nin kapatılma davası	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	7'55"
Mazot fiyatları	5	ÖTV ve sübvansiyon	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	34"
Siyasi Partiler Kanunu	6	Atatürk ilkelerine bağlı olmak kavramı, Milli irade, temsil yetkisi	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	2'11"
Sezgin Tanrıkulu	7	Programa konuk olarak katılmama nedeni	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	2'23"
CHP-Din İlişkisi	8	Din ve dindar ile ilgili görüşleri, dini özgürlük teminatı	18 Aralık 2010 Tarihinde Yapılan CHP kurultayı	1'41"

Tablo 109: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[733]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Hepinize iyi akşamlar sayın seyirciler Tarafsız Bölge'ye hoş geldiniz. Haftasonu Cumhuriyet Halk Parti kurultayı vardı. Kurultay bitti ama yankıları devam ediyor. Kemal Kılıçdaroğlu'nun konuşması hem içerik açısından hem yaratamadığı heyecan açısından eleştiriliyor, bazı isimler gelişmeleri olumlu karşılıyor, bazı isimler olumsuz karşılıyor. Bu akşam e Tarafsız Bölge'de Cumhuriyet Halk Partisi'nin parti meclisinin yeni iki üyesi bizlerle birlikte olacak ve ayrıca iki konuğumuz daha var. Cumhuriyet Halk Partisi'nde yeni duruma kendi açılarından bakacak olan yaklaşacak olan iki konuğumuz var. E Mustafa Akyol bizlerle Star Gazetesi Yazarı Mustafa Akyol, hoş geldiniz… merhaba. Ali Tezel bizlerle Ali Tezel'i tanıyorsunuz, Sosyal Sigortalar konusunda uzman bir isim ve aynı zamanda ekranlarda bu konuyla ilgili ilgi çekici programlar yapıyor. Şimdi de Cumhuriyet Halk Partisi parti meclis üyesi…Size de yeterli oy vermediler mi…	Ali Tezel
Üzülmemişe benziyorsunuz…sizin tanıtım yapmaya ihtiyacınız mı var ya	Muhammet Çakmak

[733] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

sizi herkes tanıyor…ha o…iki gün olsaydı yeterdi…neyse hayırlısı olsun diyelim ben sizin parti meclisine girdiğinizi okumuşum ama demek ki yanılmışım…blok listede vardı evet…ordan da altı kişinin elenmesi gerekiyordu…o elenenlerden oldunuz…hayırlısı olsun neyse…e Elazığ'da şu anda canlı yayında Elazığ'dan programa katılan Muhammet Çakmak ilahiyatçı, ilahiyatçı bir isim parti meclisi üyesi e geçmişte İstanbul'da Cumhuriyet Halk Partisi'nin yaptığı toplantıda ilginç çıkışlar yaparak dikkat çekmişti ve şimdi parti meclisine üye oldu. Muhammet Bey kutluyoruz sizi eee hoş geldiniz Tarafsız Bölge'ye…merhaba…Ankara stüdyomuzdaysa Melih Altınok var, Taraf Gazetesi Yazarı Melih Altınok. Siz de hoş geldiniz, merhaba…ber onu biliyoruz…şimdi ee ben önce Muhammet Bey'e dönmek istiyorum. Muhammet Bey e siz aslında CHP'yi duvarlarını bu CHP'nin duvarlarını yıkması lazım, halka açılması lazım, halka inmesi lazım, halkla bütünleşmesi lazım demiştiniz e bu bayağı bir yankı uyandırmıştı bu yaklaşımının sizin e hem ilahiyatçısınız e hem CHP'ye yönelik eleştirileriniz de var e ve şimdi de CHP'nin yönetim kadrosuna girdiniz e nasıl ne düşünüyorsunuz şimdi yani o eleştirdiğiniz şeylerin gerçekleşmesini sağlayabilecek misiniz bir ilahiyatçı olarak neler katabileceksiniz..	
Muhammet Bey devam edeceğiz e ben hemen Melih Altınok'a dönmek istiyorum e ne diyorsunuz Melih Altınok Muhammet Bey'in çizdiği bu çerçeveye…	Melih Altınok
Peki…Ali Tezel …	Ali Tezel
Bunları bırakması lazım diyorsunuz…	Ali Tezel
Halbuki diyorsunuz ben işçiyim bana ne kadar pay verecek ona göre vermesi lazım..peki Kılıçdaroğlu milli gelirden size çok pay vereceğim mi dedi yani…olumlu bir madde o mu…	Ali Tezel
Mustafa Akyol …	Mustafa Akyol
Ali Tezel diyor ki bu entel lafları bir tarafa bırakalım diyor…	Mustafa Akyol
Peki yani siz on bir dakika şimdi ben de biraz entellik yapayım eğer ontolojisinde sorun varsa sizin orda olmamanız lazım Muhammet Bey, onu demek istiyor…	Muhammet Çakmak
Muhammet Bey şimdi sağırlar diyaloğu gibi oldu ben e ben şimdi yanlış anladığını düşünüyorum Muhammet Bey'in…partinin ontolojisi..bireylerin ontolojik varlıkları ontolojileri ayrı bir şey ben Muhammet Bey'in CHP'nin ontolojisi…	Mustafa Akyol
Onu kabul ediyor mu CHP'nin özünde sorunlar var mı Muhammet Bey tamam bırakalım bu ontoloji kelimesin…	Muhammet Çakmak
Muhammet Bey bakın ben onu değil şu şunu soruyorum çok basit bazıları diyorlar ki Cumhuriyet Halk Partisi yanlış kuruldu, tek parti iktidarından geliyor e otoriter bir yapıdan geliyor, yani bunun sizin tabirinizle ontolojisinde problem var, kuruluşunda problem var…siz buna katılıyor musunuz katılmıyor musunuz bu değil mi tartışmamız..	Muhammet Çakmak
Anladım..yani diyorsunuz ki …buradaki olumlu olumsuz her türlü şeyden yararlanabilir CHP ve kendisini yenileyebilir mi diyorsunuz…	Muhammet Çakmak
Evet tekrar birlikteyiz CHP'yi tartışıyoruz Mustafa Akyol'da kalmıştık tamamlayın lütfen…	Mustafa Akyol
Peki şimdi mesela şimdi böyle bir şey yapılamaz mı…Ali Tezel'in söylediği gibi gelir dağılımındaki adaletsizliğe bir çözüm getirse CHP…tutar mı…	Mustafa Akyol
Türkiye'de böyle değil mi şimdi…	Mustafa Akyol
Önce para diyorsunuz…	Ali Tezel
Peki bir şey söyleyeceğim…adam diyelim ki kızının türban sorunu var ama aç hangisine göre oy verecek..	Ali Tezel
Peki Mustafa Akyol…	Mustafa Akyol
Bir dakika Melih, Melih Atınok diyor ki benim cebimde para yok bir şey söyleyeceğim diyor…	Melih Altınok
Ali Bey diyor ki…	Ali Tezel
Bir dakika Melih Altınok bir dakika, Melih Altınok'un söylediği şu tamam diyor Ali Bey haklı fakat diyor solculuk bu değil artık diyor solculuk bunun yanı sıra kimlikler….özgürlükler…	Ali Tezel
Ak Parti'ye mi oy verdiniz?	Ali Tezel
Muhammet Bey bir şey söyleyecek herhalde Elazığ'dan…Elazığ'dan…evet Muhammet Bey…	Muhammet Çakmak
Evet tekrar birlikteyiz sayın seyirciler Cumhuriyet Halk Partisi'ni tartışıyoruz.Ali Tezel ve Muhammet Çakmak CHP görüşlerini ortaya atıyorlar e Melih Altınok ve Mustafa Akyol da tartışıyor bu görüşleri e hayli enteresan noktalara da gelindi bundan önceki bölümlerde bakalım bundan sonra nereye gidecek? Şimdi Muhammet Çakmak e Cumhuriyet Halk Partisi'nin yeni İlahiyatçı Parti Meclis Üyesi Melih Altınok, Ankara stüdyomuzda. Muhammet Çakmak Elazığ'dan katılıyor canlı yayında programımıza e şi Muhammet Çakmak az önce dedi ki reklama dönmeden	Melih Altınok

önce ya biz yeni bir şey başlattık, yeni bir kadro oluştu, yeni bir ekip kuruldu e dolayısıyla bu yeni ekibin yeni kadronun yeni anlayışın nasıl yansıyacağı tam olarak ortaya çıkmamışken e insafsızca geçmişe dönerek eleştirmek e biraz bana fazla geldi manasına gelen bir yaklaşım sergiledi az önce reklama ö öncesinde Melih Altınok ne diyorsunuz bunu?	
Muhammet Bey…tamam..evet bunları vurguladınız zaten e Melih Altınok da bir cümleyle bir şey söylesin, katılıyor muyuz Muhammet Bey'in bu talebine?...	Melih Altınok
Ali Tezel ne diyor?...	Ali Tezel
Hayır onu anlatmayın… Kemal Kılıçdaroğlu nereden bulacak diye soruyor…	Ali Tezel
Sorulmayacak mı bu soru…	Ali Tezel
Ali Tezel…kim soramıyor…	Ali Tezel
Peki Muhammet Bey bir şey söyleyecek sonra Mustafa Akyol…bir bir cümle söyleyeceksiniz herhalde…neden Muhammet Bey bir dakika…çok özür dilerim ama neden bu tartışmaya katılmıyorsunuz anlamadım yani…bu kötü bir tartışma mı..	Muhammet Çakmak
Ama Muhammet Bey burada kimse kimseye hakaret etmiyor herkes kendi görüşlerini açıklıyor Ali Bey kendi görüşünü açıklıyor bunun ne sakıncası var böyle bir tartışmanın içinde bulunmanın anlamadım yani…	Muhammet Çakmak
Hayır bir dakika öyle hayır bir dakika Muhammet Bey bence şöyle biz şimdi şunu tartışıyoruz bugün Cumhuriyet Halk Partisi kurultayı topluma ne vaat etmiştir e ikna mı etmiştir insanları etmemiş midir bunu tartışıyoruz ve az önce yaptığımız tartışmada e en önemli yani bu kurultaydan sonra sorulan en önemli soru bu açıklanan vaat edilen şeylerin kaynağı nerede sorusu yani bu konumuz dışında değil ki anlamadım ben yani Kürt…	Muhammet Çakmak
Yani ben bu tartışmaya katılmak istemiyorum demeniz şimdi bugün ben Cumhuriyet Halk Partisi'nden şöyle bir şey de gördüm de o yüzden ha yani mesela e Sezgin Tanrıkulu değil mi Diyarbakır Eski Baro Başkanı çok güzel insan hakları savunması Kürt sorununun en iyi bilen bir isim davet ediyoruz defalarca gelmiyor yani konuşmayacaksanız, tartışmayacaksanız, fikirlerinizi tartışmaya açmayacaksınız niye parti meclisine seçiliyorsunuz ben de bunu anlamıyorum girmeyin o zaman politikaya…	Muhammet Çakmak
Muhammet Bey, bir dakika…Muhammet Bey bir dakika yani şimdi bir genel başkan böyle der bunlarla ilgili arkadaşları çalışma yapar sizin gizli bilgileriniz olabilir…kamuoyuyla paylaşmadığı müddetçe kamuoyuyla paylaşana kadar da kaynağı nerden bulacaksınız Kemal Bey denir. Yani Türkiye'de ilk defa biz siyasi tartışma yap…bu tartışılır yani bu gayet basit…e sonra kaynağını açıklar…ona da bakılır…o da tartışılır…	Muhammet Çakmak
Ama şunu demelisiniz anladım şunu dememelisiniz ama yani durun bakalım ben gidiyorum açıklayacağız o zamana kadar sabredin diyemezsiniz çünkü sonuçta bu kamuoyuna deklare edilmiş bir metindir kamuoyuna deklare edilmiş her metin tartışmaya açıktır, insanlar da bunu tartışırlar televizyonlar…	Muhammet Çakmak
Şimdi Muhammet Bey eğer ayrılmazsanız ben size özel olarak dini hayata, dini özgürlüklere CHP'nin bakışında ne tür değişiklikler olacak e gibi sorular da sormak istiyorum aslında ama Mustafa Akyol'la devam edelim..	Mustafa Akyol
Hangi…Ali Tezel'in…bir dakika bunu bir dakika bir dakika Muhammet Bey'e katıldığınız yönleri unutmayın..döneceğim..bir sermaye düşmanlığı…iki Mustafa Akyol'un söylediği ne verirse onun beş katı mantığı…	Ali Tezel
İkinci ne demiştiniz…	Mustafa Akyol
Kaynağını… ben Kemal Kılıçdaroğlu'yum bulurum…	Ali Tezel
Ama …sizin verdiğiniz bu rakamlara göre eğer seçim dönemi Ak Parti bu hükümet gerçekten o kadar büyük bir meblağı yardım olarak dağıtıyorsa…Kemal Kılıçdaroğlu'nun yaptığı işi gayet güzel yapabilir daha az parayla…	Ali Tezel
İki vatandaş arasında..devletin yaklaşımı olarak…	Ali Tezel
Ali Tezel bir dakika e Gürsel Tekin arıyor, geçenlerde bir aramıştı programı e burada bir parti meclis üyesi e konuşuyordu ona bir tür ayar vermişti bakalım bu akşam ne diyecek. Gürsel Tekin iyi akşamlar….Bu akşam var mı ayar verilecek bir şey…	Gürsel Tekin
Ne demek bu…	Gürsel Tekin
Ama Gürsel Bey…bu kurultay konuşmasında varsa elinizde bunların kaynakları basit bir şekilde keşke açıklasaydı Sayın Kılıçdaroğlu…deseydi ki buradan şurdan bulucağız deseydi ben Kemal Kılıçdaroğlu'yum bulurum demeseydi mesela..	Gürsel Tekin
Peki…Gürsel Bey, bir virgül atın bir Melih belki Melih Altınok bir şey söyleyebilir…Melih Altınok bir şey söyleyebilir…Melih Altınok nasıl ikna edici buldunuz mu Gürsel Tekin'in sözlerini…	Melih Altınok
Yapacak mısınız ön seçim…	Gürsel Tekin

Kesin yani bu…	Gürsel Tekin
Peki Gürsel Bey Mustafa Akyol da bir şey söyle sormak istiyor…	Mustafa Akyol
Peki Gürsel Bey…peki….Ak Partili miydi…	Gürsel Tekin
Peki Gürsel Bey bu Kürt kelimesi Kürt kelimesi niye geçmedi konuşmada… çok eleştiriliyor…	Gürsel Tekin
Tamam işte o raporu, o raporu hazırladığı için o raporu hazırlayan bir partinin memleketin en yakıcı sorununun sorununun adını tam koymadan bir kurultay yapar mı…	Gürsel Tekin
Evet yarım kaldı…	Mustafa Akyol
Eksik ama evet…	Mustafa Akyol
Sezgin Tanrıkulu telefon hattında Sezgin Tanrıkulu iyi akşamlar…Sezgin Bey…sizi görmek istiyoruz konuşmanızı istiyoruz Cumhuriyet Halk Partisi'nde…	Sezgin Tanrıkulu
Evet…mutlaka…mutlaka ben çok arzu ediyorum sizinle ee oturup konuşmayı seyircilerimize sizin fikirlerinizi aktarmayı çünkü çok önemsiyorum sizin Cumhuriyet Halk Partisi parti meclisine girmiş olmanızı e biliyorum konuşma e konuşmak zor sizin açınızdan bakıldığında ama mutlaka çıkıp konuşmalısınız tecrü…	Sezgin Tanrıkulu
Değil mi…	Sezgin Tanrıkulu
Harika..o zaman…o zaman ozaman..anladım..mazeret vardı…o zaman Sezgin Bey'den ben özür dilerim haksiz bir sitemde bulunmuş oldum size en kısa zamanda bir araya gelelim…Bu CHP'nin Kürt meselesine Kürt sorununa bakışına yeni CHP'nin yenilenen CHP'nin bakışını bize anlatın çok mutlu oluruz seyirciler…	Sezgin Tanrıkulu
Umarız olur, çok teşekkür ederim bu duyarlılığınız için sağolun iyi akşamlar diliyorum. Evet tamamlıyoruz. Ben Muhammet Çakmak'a son kez bir e vaktimiz neredeyse bitti ee o yüzden çok kısa tutarsanız biliyorum şimdi ben sorumu sorduğumda uzun uzun konuşmamız lazım diyeceksiniz ama en azından ipuçlarını birkaç cümleyle verebilirsiniz, CHP'nin dine bakışı hep sorunlu oldu e bunu çözme yolunda birtakım adımlar atıldı sonra geri adımlar atıldı. CHP'nin bir e böyle bir sorunu var, siz mesela Muhammet Çakmak olarak…evet bu sorunu nasıl çözeceksiniz…	Muhammet Çakmak
Peki Muhammet Bey…bu yeni CHP ya da yenilenen CHP için geçerli geçmişe baktığınızda…bu alanda bu alanda öz eleştiri yapmayı gerektirecek e problemli…var mı…bilmiyorum yaptınız ama..yine de rica ediyorum…	Muhammet Çakmak
Peki Muhammet bey..peki son bir şey ilahiyatçı arkadaşlarınızdan hiç tepki aldınız mı. Lütfen samimi bir şekilde cevap verin…ne işin var CHP'de diyen oldu mu…	Muhammet Çakmak

Tablo 110: 20.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Melih ALTINOK	12'06"
2	Elazığ Canlı Bağlantı	Muhammet ÇAKMAK	22'56"
3	Telefon İle Bağlantı	Gürsel TEKİN	7'18"
4	Telefon İle Bağlantı	Sezgün TANRIKULU	1'46"

20.12.2010 tarihli programda "CHP Kurultayı" konusunu Ali Tezel, Mustafa Akyol, Melih Altınok, Muhammet Çakmak, Gürsel Tekin ve Sezgin Tanrıkulu'nun oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 107'de yer almaktadır. Programda "CHP Kurultayı" konusunu siyasetçi ve köşe yazarı olan katılımcılarla ele alınmaktadır. Katılımcılardan siyasetçi kimliği olanların hepsi CHP üyesi olması konunun muhataplığı açısından önemli bir katılım sağlamaktadır. Katılımcılardan Ali Tezel 28 söz alma sayısı ve 17 dk 27 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmakla birlikte Mustafa Akyol, 25 söz alma sayısı ve 11 dk 23 sn ile en çok konuşma süreleri ile programda etkin roller oynamaktadırlar. En az

konuşma süresine programın telefon ile programa katılan Sezgin Tanrıkulu sahiptir. “CHP Kurultayı” tartışmanın kaynağı olması CHP Politikaları ve Ekonomi konu başlıkları 37 dk 29 sn ve 25 dk 26 sn sürelerle program süresince tartışılan sekiz konudan ikisidir. Tartışmanın çerçevesi CHP kurultayında genel başkanın açıkladığı parti programının başlıklarından oluşmaktadır. Mazot fiyatlarından din ile ilgili parti politikalarına kadar geniş bir yelpazede konular ele alınmaktadır.

20.12.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, katılımcıların sözlerinden yola çıkarak diğer katılımcıların konulara ilişkin görüşlerine yönelik sorular sormaktadır.

Örnek: “*Bir dakika Melih Altınok bir dakika, Melih Altınok’un söylediği şu tamam diyor Ali Bey haklı fakat diyor solculuk bu değil artık diyor solculuk bunun yanı sıra kimlikler….özgürlükler…”* - Ali Tezel

3.3.1.15. 27.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Tarafsız Bölge” Programı

27.12.2010 tarihli “Tarafsız Bölge” programı “Açılımın Rengi Mi Değişti?” konusunu Prof. Dr. Ahmet ÖZER, Cengiz KAPMAZ, Mehmet Emin AKTAR, Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ ve Fehmi DEMİR’in katılımıyla 1 saat 29 dakika 4 saniye sürmüştür.

3.3.1.15.1. Görsel Düzey

Tablo 111: 27.12.2010 Tarihli “Tarafsız Bölge” Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sağ alt köşesinde “Canlı / Tekrar” hemen altında “CNNTÜRK” grafiği yer alırken sol tarafında program logosu “Tarafsız Bölge” Türk Bayrağı ile dönüşümlü olarak sunulmaktadır. Ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta “Saat” grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda kırmızı filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları kullanılmaktadır. Konukların arkasında mavi bir fon bulunurken dikey olarak yerleştirilmiş monitörlerden kanal logosu hareketli olarak geçmektedir. İki adet konuk beyaz elips bir masanın etrafında yüksek tabureler üzerinde, Ankara stüdyosundaki iki konuk yarım ay şeklindeki masada yan yana ve Diyarbakır’daki konuk tekli koltukta oturmaktadırlar. Programın moderatörü konuklara paralel olarak bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 112: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	10	14,29
3	21	30
4	21	30
5	18	25,71
6	-	-
7	-	-
Toplam	70	100

Tablo 113: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	46	62,16
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	28	37,84
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	74	100

Tablo 114: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
BAŞBAKAN BU KEZ SERT KONUŞTU	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRT SORUNU TBMM'DE BAŞBAKAN BU KEZ SERT KONUŞTU	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
KÜRT SORUNU TBMM'DE AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖZERKLİK TARTIŞMASI AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
ÖZERKLİK TARTIŞMASI AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? "Başbakan seçime doğru milliyetçi söyleme geçti"	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? BAŞBAKAN SEÇİM YATIRIMI MI YAPIYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? DİYARBAKIRLILAR NE DİYOR?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? Kürt ve Türk milliyetçiliği aynı mıdır?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu

	"Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? Kürtler bölünmek istiyor mu?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? Kürt sorunu çözümsüzlüğe mi gidiyor?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? Özdağ: Özerklik bölünme demektir	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ? ÖZERKLİK VE FEDERASYON TALEBİ	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı
MİLLİYETÇİLİK TIRMANDI MI?	"Canlı / Tekrar", "CNNTÜRK" grafikleri program logosu "Tarafsız Bölge" ve Türk Bayrağı

Tablo 115: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Recep Tayyip Erdoğan Meclis kürsünde konuşurken, Recep Tayyip Erdoğan'ı dinleyen milletvekilleri ve bakanlar	1'13"
	Toplam	1'13"

"Açılımın Rengi Mi Değişti?" konu başlığı olarak tartışıldığı 27.12.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosundaki katılımcılar yan yana oturtulmakta, Ankara stüdyosundaki katılımcı büyük oranda bel çekim ile ekranda sunulmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde % 30 oranlarla 3'e ve 4'e bölümlenirken % 25,71 oranla 5'e bölümlenerek çeşitlilik sağlanmaktadır. Katılımcılar arasında birbirlerinden farklı görüşlerde bulunanlar tek ekranda bir araya getirlmektedir. Ekranda katılımcılar % 62,16 oranında bel çekim, % 37,84 oranında genel çekim ile izleyiciye aktarılmaktadır.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında öğrenci olaylarına atıfta bulunan "KÜRT SORUNU TBMM'DE", "AÇILIMIN RENGİ Mİ DEĞİŞTİ?" yazıları moderatörün yönlendirdiği sorulara "BAŞBAKAN SEÇİM YATIRIMI MI YAPIYOR?", "Kürt sorunu çözümsüzlüğe mi gidiyor?" vb. yazımlara yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile yeni gelişmeler 13 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak

Recep Tayyip Erdoğan Meclis kürsündeki konuşmasına ilişkin görüntüler toplamda 1 dk 13 sn'lik görüntü paketi olarak yayınlanmıştır.

3.3.1.15.2. İçerik Düzey

Tablo 116: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Ahmet ÖZER	Erkek	Akademisyen	11	11'40"
Cengiz KAPMAZ	Erkek	Köşe Yazarı	15	15'36"
Mehmet Emin AKTAR	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	6	8'16"
Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	Erkek	Araştırmacı	16	24'49"
Fehmi DEMİR	Erkek	Siyasetçi	8	13'36"

Tablo 117: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Başbakanın Konuşması	1	Kürt sorununun tartışılması, AKP politikası, iç siyasete etkisi, başbakanın olaylara tepkisi, seçim öncesi oy beklentisi, AKP BDP ilişkisi, hükümetin çözüm üzerine politikaları	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda, 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinin son gününde yapılan kapanış konuşması	28'45"
Kürt Sorunu	2	Özgür ve demokratik tartışma zemini, talepler, kendi kaderini tayin etme, kültürel özerklik, oy verme süreci, Kürt sorununa bakış, demokratik açılım, Kürtlerin alt ayrımları; Zaza, Kırmançi, Gora	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda, 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinin son gününde yapılan kapanış konuşması	24'46"
Türk Milliyetçiliği	3	Ülkücüler, Türk milliyetçiliği, saldırılar, cinayetler, terör ve MHP oyları arasında bağlantı var mı, kürtçe yok sayılmıyor, kimlik reddi, Türk-kürt milliyetçiliği	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda, 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinin son gününde yapılan kapanış konuşması	13'02"
Demokratik Özerklik	4	Öz savunma gücü, ayrı dil, ayrı bayrak, bölünme algısı, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi. PKK- Öcalan, BDP, DTK, özerklik, egemenlik dağılımı, federasyon talebi	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda, 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinin son gününde yapılan kapanış konuşması	15'10"
Ermeni ve Rum Yetkililer	5	Üst düzey bürokrat, hakim, general veya subay var mı?	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda, 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinin son gününde yapılan kapanış konuşması	1'09"
Cem Evi Olayı	6	PKK mı yaptı?	Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın TBMM Genel Kurulu'nda, 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinin son gününde yapılan kapanış konuşması	1'43"

Tablo 118: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[734]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Sayın seyirciler hepinize iyi akşamlar diliyorum e başbakan Tayyip Erdoğan demokratik özerklik iki dilli hayat tartışmalarıyla ilgili hiç konuşmamıştı ilk kez Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda kapsamlı bir konuşma yaparak bu konudaki düşüncelerini, görüşlerini ortaya koydu. İlginç şeyler söyledi bu söyledikleri hükümetin Ak Parti'nin Kürt sorunuyla ilgili yeni görüşleri midir, yeni bir duruş mudur yoksa eski görüşlerinin tekrarı mıdır,	Mehmet Emin Aktar

[734] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Kürt açılımı konusunda Ak Parti hükümeti yeni bir pozisyon mu aldı, alıyor yoksa eski pozisyonunu koruyor mu? Bu akşam Tarafsız Bölge'de işte bu soruların cevabını arayacağız. Konuklarımız kimler hemen tanıtmak istiyorum. Günlük Gazetesi Yazarı Cengiz Kapmaz. Cengiz Bey merhaba, hoş geldiniz…Süleyman Demirel Üniversitesi'nden Prof. Ahmet Özer hoş geldiniz. Ahmet Özer merhaba…e Diyarbakır'dan katılıyor yayınımıza Diyarbakır Barosu Başkanı Mehmet Emin Aktar, Mehmet Emin Bey merhaba, hoş geldiniz…Ankara stüdyomuzda da iki değerli konuğumuz var. Prof. Ümit Özdağ ve Hakpar Genel Başkan Yardımcısı Fehmi Demir her iki konuğumuza da merhaba hoş geldiniz diyorum. Başbakan Erdoğan ne dedi bir hatırlayalım…Evet Diyarbakır'a dönelim önce e Diyarbakır Barosu Başkanı Mehmet Emin Aktar e Mehmet Emin Bey nasıl buldunuz konuşmayı ayrıntılara gireceğiz, detaylara gireceğiz e sizce başbakan öteden beri savunduğu görüşlerin dışında bir görüş mü ortaya koydu. Kürt sorunu Kürt açılımında başka bir noktaya mı savrulmuş oldu bu söyledikleriyle e yoksa aynı çizgi devam mı ediyor?...	
Peki Ahmet Bey, Ahmet Özer Bey buyurun…	Ahmet Özer
Başbakan da kendi düşüncelerini söylemek durumunda o da kendi düşüncelerini söylüyor…barış diline aykırı ne dedi mesela başbakan…	Ahmet Özer
Bunu tezgah diye mahkum etmemek lazım…eleştir, yani başbakan çıkıp orda dile getirilen hususları sert…bir şekilde eleştirebilir..nitekim konuşmasının bir kısmında bunu yaptı…	Ahmet Özer
Ümit Özdağ ne diyor…	Ümit Özdağ
Ümit Özdağ…aynen…aynı endişe, aynı endişe yani seçim endişesi e güneydoğu illerinden Ak Parti'nin aldığı hatırı sayılır bir oy var, o oy konusunda da onu endişeye sevk etmiyor mu e yani böyle Türk milliyetçisi gibi gözüken bir yaklaşım güneydoğudan alacağı oyları engellemez mi..	Ümit Özdağ
Yani e…yani diyorsunuz ki başbakanın bu konuşmasını biz bir seçim yatırımı bir seçim konuşması olarak değerlendirmeyecek ve gerçek niyetini gerçek görüşlerini ortaya koyduğu bir konuşma olarak değerlendirebileceksek bunun şartı seçimden sonra yapılacak anayasa değişikliğinde ne yapacağını açıklamasıdır…	Ümit Özdağ
Evet…bu ayrı bir konu…itirazınız mı var…nedir..	Ahmet Özer
Artık bu seçimleri beklemeden bu işleri yapması lazım….	Ahmet Özer
Çünkü seçimin olmadığı bir an yok…	Ahmet Özer
Cengiz Kaçmaz…Ümit Özdağ diyor ki bir rol paylaşımı var BDP'yle Ak Parti arasında e BDP tırmandırıyor iki dilli hayat, özerklik diye Ak Parti ise seçimden sonra yapılacak anayasa değişikliğine daha çok e dikkatleri çekmeye çalışıyor gibi bir yorum yaptı analiz yaptı katılır mısınız…	Cengiz Kaçmaz
Dolayısıyla…dolayısıyla Kürtler açısından ya da böyle düşünen Kürtler açısından Erdoğan biraz mazur mazur mu görünüyor…	Cengiz Kaçmaz
Peki…Fehmi Bey…iyi akşamlar siz nasıl diyorsunuz?...	Fehmi Demir
Tekrar Diyarbakır'a dönüyoruz. Tarafsız Bölge'de şimdi de Diyarbakır Barosu Başkanı Mehmet Emin Aktar karşımızda. E Sayın Aktar birinci bölümde konuşulanları dinlediniz, ben hem o konuşmalar çerçevesinde sizin görüşlerinizi almak istiyorum hem de e bölgede başbakanın konuşması nasıl yankılandı e bir hayal kırıklığı mı yarattı e bir de başbakanın şöyle bir duruşu var, bunu da dikkate almak gerekir e Kürt sorununu savunuyorum yani Kürt sorunu olduğunu biliyorum ama ben Kürtçülüğün ve Türkçülüğün karşısındayım. Bizde bizde ırkçılık yok kavimlere saygı var şeklinde özetlediği bir pozisyon bu da önemli bir görüş değil bu mesela nasıl yankıladı bölgede siz nasıl yorumluyorsunuz….	Mehmet Emin Aktar
Yani yani çok özür dilerim e çok özür dilerim Mehmet Emin Bey yani başbakan çıkıp da demokratik özerkliği yok işte iki dilli hayatı savunmasına gerek yoktu bunları savunan cümleler söylemesine gerek yoktu. Sadece bunların tartışılabiliyor olmasına destek verseydi yeterdi diyorsunuz öyle mi…	Mehmet Emin Aktar
Ümit Özdağ… Siz ne diyorsunuz yani…hemen soracağım e siz ne diyorsunuz ay aynı şeyi size de soralım bu çıkış başbakanın bu çıkışı e bir kırılma noktası mı mesela bugün Mehmet Akif'i anma törenlerinde başbakan yine bir konuşma yaptı yine benzer tezleri üstüne basarak e işledi e dünkü konuşmasıyla bugünkü konuşması arasında bir fark yok e başbakanın bu konuşmasıyla birlikte şöyle bir pozisyon da olduğunu söyleyebilir miyiz? Kürt sorununu savunuyor kendisi ifade ediyor bunu, Kürtçülüğe de Türkçülüğe de karşı e her iki Türkçülerin de Kürtçülerin de dağdan gelen birinin dağdan gelen cenazelere diğerinin de şehit cenazelerine bel bağladığını söylüyor burada böyle orta yolu bulmuş bir başbakan portresi ortaya çıkmıyor mu, bu da onun kendi durduğu yer olarak tanımlanamaz mı..	Ümit Özdağ
Bir dakika…Ümit Ümi, Ümit Bey Ümit Bey'e..bir dakika Ümit Bey…hayır bitirmeyin…hayır hayır…bitirmeyin…bir dakika…evet…Ümit Bey bir dakika siz konuşacaksınız bir saniye, bir saniye Cengiz Bey'e de cevap vereceksiniz	Mehmet Emin Aktar

bir dakika Mehmet Emin Bey Diyarbakır'dan bir şey söylüyor bir dakika…	
Ümit Bey..peki..Ümit bir bir ara verelim bir dakika….Ümit Bey devam edeceğiz..tamam…peki…teşekkürler…peki…siz hatırlıyor musunuz?	Cengiz Kaçmaz
Ahmet Özer….	Ahmet Özer
Hayır…bir dakika ama şimdi bu diyor hazırlanan demokratik özerklik taslağına baktığımızda diyor Ümit Bey çok stanilist böyle tek tipçi stanilist…bir şey var diyor…ordan stanilizme atıf yapıyor…	Ahmet Özer
Ama işte bakın bir dakika..bir dakika şimdi burayı geçmeyelim oy kaygısı demek şu demek toplum belli bir düşüncede siz onun tersi bir iş yapmış oluyorsunuz…oy alamazsınız…o zaman onların..	Ahmet Özer
Yani bazen halka rağmen çözmek mi lazım sorunları…	Ahmet Özer
Sonradan benimser diyorsunuz…	Ahmet Özer
Eğer halk halk değişimi arzuluyorsa…başbakanın da çıkıp böyle önünü kesici değil önü açıcı bir konuşma yapması gerekmez mi…	Ahmet Özer
Mesela ne demek zehirli dil…	Ahmet Özer
Mesela Ümit Bey'in dili…	Ahmet Özer
Evet tekrar birlikteyiz Cengiz Kapmaz var e Fehmi Demir konuşacaklar. Cengiz Kapmaz'la başlayalım…	Cengiz Kaçmaz
Şimdi yapılan burada yapılan mı…	Cengiz Kaçmaz
Yani o zaman Ak Parti'ye yönelik şöyle bir suçlama var, sanki bütün bu taleplerin yükselmesi, bu taleplerin yükselmesinden rahatsız olan, Kürt taleplerinin yükselmesinden rahatsız olanlar e sanki bütün bu gelişmeler Ak Parti'nin yaptığı, uyguladığı politikalar sonucu olmuş gibi bir yakınmada bulunuyorlar o zaman Ak Parti'nin bir suçu yok Ak Parti zaten bir şey yapmamış yani….	Cengiz Kaçmaz
Peki açılım…bir dakika tamam açılım da bitti mi peki…	Cengiz Kaçmaz
AK Parti'nin bunda katkısı var bunu görmesi bir defa bu işi görmesi…	Cengiz Kaçmaz
Peki..tamam peki niye umutlu olalım yine Ak Parti başat unsur gibi gözüküyor…bundan sonra da öyle olacakmış gibi bir izlenim var…	Cengiz Kaçmaz
Değişim kaçınılmaz diyorsunuz….	Cengiz Kaçmaz
O çatışmayı tamamlamış gibi de gözüküyorlar…yani hala devlet içindeki hükümet dışı birtakım etkin güçlerin…	Cengiz Kaçmaz
Anladım..peki..şöyle…şöyle tamam şöyle mi özetleyeceğiz. Bir değişim kaçınılmaz, Ak Parti'de kaçınılmaz olan bu değişimi fark etti fakat e elinde çözüm planı çözüm stratejisi olmadığı için böyle iki ileri bir geri tökezleme oluyor böyle mi diyeceğiz…	Cengiz Kaçmaz
Kim bunlar ya kim devlet dediğiniz kim…mit mi asker mi…genelkurmay mı…	Cengiz Kaçmaz
Kim bunlar..kim bunlar…	Cengiz Kaçmaz
Peki…keşke keşke burada Ak Parti'den ısrarla davet ettiğimiz isimler olsaydı bu eleştirilere bir cevap vermiş…olsalardı…bir cümle ne olur…	Ahmet Özer
Bu da var…peki…n'olur…hayır hayır hemen söyleyin nedir…	Cengiz Kaçmaz
Kürtleri memnun eden Türkleri korkutmayan…öyle bir tarif gibi oldu yani…keşke öyle bir sihirli formül olsa…	Cengiz Kaçmaz
Ama biraz da o özerklik metnini incelersek…evet..bir dakika Ümit Bey bir şey…bir dakika Ümit Bey bir şey söyleyecek…	Ümit Özdağ
Niye direkt karşılık verin….ama…Cengiz Bey hayır olmaz çok basit bir şey sordu dedi ki…soru çok basit diyor ki kardeşim diyor kendi öz savunma gücünü kuracaksın, bayrak istiyorsun, şunu istiyorsun bunu bu anlattıkların diyor karşı tarafta bölünme parnoyası yaratmazsa karşı taraf salaktır diyor yani…bu anlama gelmiyor mu Ümit Bey bu söylediğiniz…ben yanlış mı..	Ümit Özdağ
Buna bir cevap verin…	Cengiz Kaçmaz
Ama Ümit Bey'in, Ümit Bey'in sorusu çok basit..diyor ki bu tarif edilen bir devlet ayrı bir devlet tarifidir, tarif edilen ayrı bir devlet tarifidir…siz verin buyurun…	Ahmet Özer
Hangisi hangi karar….	Ahmet Özer
Hayır niyetten bahsediyor…Ümit Bey…talepten daha doğrusu…	Ahmet Özer
Peki…peki…Fehmi Bey'e döneceğim de Ümit Bey ne diyorsunuz, Ahmet Bey biraz daha yumuşattı görüşü…	Ümit Özdağ
Peki…Fehmi Bey…anladım…çok haksızlık yaptık, Fehmi Bey….Fehmi Demir'e çok haksızlık yaptık. Hakpar Genel Başkan Yardımcısı Fehmi Bey, buyurun efendim özür diliyorum buradaki tartışmalardan size fırsat…doğmadı…kusura bakmayın Fehmi Bey…	Fehmi Demir
Çok afedersiniz…araya girebilir miyim bir dakika şimdi birlikte gidelim mi biraz bir anlaşılsın kısa kısa ben size sorayım siz bana cevap verin siz federasyonu mu savunuyorsunuz…	Fehmi Demir
Siz Hakpar olarak yani Hakpar Partisi…federasyonu savunuyor…	Fehmi Demir
Hayır…hayır ne olur bir bana bırakın ben sorayım siz cevaplayın daha anlaşılır kılmaya çalışırız belki böylece e…hayır sorduğum…beklerseniz sorumu beklerseniz ona zemin hazırlayacağım e demokratik özerklikle demokratik	Fehmi Demir

özerklik talebiyle sizin federasyon talebiniz arasında ne fark var bana kısaca anlatır mısınız?...	
Yani…yani diyorsunuz ki ortada..orta diyorsunuz ki Fehmi Bey ortada korkacak paranoya yapacak endişe edecek bir durum yok bu yerel yönetimlerin güçlendirilmesini talep ediyorlar diyorsunuz öyle mi…peki o bayrak nedir peki o bay…	Fehmi Demir
Peki..ha Fehmi Bey ne olur…size tekrar döneceğim…Fehmi Bey…ama böyle mnolog oluyor….peki…	Fehmi Demir
Peki, peki Fehmi Bey Ümit Bey ne diyor buna bölmeye mi çalışıyorsunuz Kürtleri…	Ümit Özdağ
Nedir önemli olan…	Fehmi Demir
Ama, ama…olur mu Fehmi Bey…peki Ümit Bey…ama o zaman…ama o zaman…Peki Ümit Bey…Fehmi Bey beni duyuyor musunuz?..bir dakika Fehmi Bey o zaman Türkler'in milliyetçilik yapmaya hakkı yok Kürtler'in var anlamı çıkar bu sözlerinizden…	Fehmi Demir
Yani o zaman…o zaman…o zaman ege…o zaman egemen egemenlerin milliyetçilik yapma hakları yoktur….	Fehmi Demir
Ümit Bey ne diyor…Fehmi Bey bir söylediniz….aynı şeyi…	Ümit Özdağ
Bir dakika…bir dakika….bir dakika..bir dakika….Mehmet Emin Bey bir şey söylüyor…Diyarbakır…Diyarbakır Barosu Başkanı…Fehmi Bey…Fehmi Bey bir dakika Mehmet Emin Aktar Bey bir şey söylüyor….Mehmet Emin Bey buyurun lütfen…	Mehmet Emin Aktar
Cengiz Bey bir şey söylüyor Cengiz Bey bir şey söyleyecek…bir Cengiz Bey'i dinleyelim…Ümit Bey'e mi bir şey söyleyeceksiniz ama n'olur hızlı…	Cengiz Kaçmaz
Ne yaptı mesela…	Cengiz Kaçmaz
Kim yaktı cemevini kim yaptı o olayı…	Cengiz Kaçmaz
Bir dakika hayır…Ahmet Bey bir cümle bir şey söylesin…niye bu konu konumuz değil Ahmet Bey ikide bir ordan bu konu…	Ahmet Özer
Hayır hayır öyle bilimsel…hayır akademik tar…ben bir şey söyleyeyim Ahmet Bey bir dakika ben bir şey söyleyeyim bir dakika şimdi biz Başbakan Tayyip Erdoğan'ın…konuşmasından yola çıkarak…Kürt açılımı nereye gitti meselesini tartışıyoruz…ama bu tartışmayı akademik bir disiplin içinde yapmıyoruz, konumuz tabi ki teröre de gelecek, şiddete de gelecek o konuyla ilgili de insanlar bir şeyler söyleyecekler…siz yani konumuz apayrı bir yere gitti demeyin…	Ahmet Özer
Ama..programımız bitti..ama….peki…peki…anladım…Ahmet Bey…izin veremem…bitti çünkü program bitti…ama yok bitti….Ahmet Bey bir şey söyleyeceğim televizyonda program süresi bitti…hakikaten bitti yani bunu sürdürmeniz çünkü ben sizi dinlemiyorum sıkıntılı oluyor bir başka programda gelin gelin, tekrar tartışalım vaktimiz bitti….siyaset…olabilir efendim insanların ağzından çıkacak laflara karışamam…hayır mümkün değil programı bitirmek zorundayım gerçekten bitirmek zor…	Ahmet Özer
Bir cümle ama ne olursunuz bir cümle olsun hadi….	Fehmi Demir

Tablo 119: 27.12.2010 Tarihli "Tarafsız Bölge" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	24'49"
2	Diyarbakır Canlı Bağlantı	Mehmet Emin AKTAR	8'16"
3	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Fehmi DEMİR	13'36"

27.12.2010 tarihli programda "Açılımın Rengi Mi Değişti?" konusunu Prof. Dr. Ahmet Özer, Cengiz Kapmaz, Mehmet Emin Aktar, Prof. Dr. Ümit Özdağ ve Fehmi Demir'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 116'de yer almaktadır. Programda "Açılımın Rengi Mi Değişti?" konusunu siyasetçi, akademiysen, sivil toplum temsilcisi, araştırmacı ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Prof. Dr. Ümit Özdağ, diğer katılımcıların çeşitli konu başlıklarında ortak noktalarda buluşmalarına rağmen dört katılımcıya karşı

konumlanmaktadır. Bu nedenle Prof. Dr. Ümit Özdağ, 16 söz alma sayısı ve 24 dk 49 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmakla birlikte Cengiz Kapmaz, 15 söz alma sayısı ve 15 dk 36 sn ile en çok konuşma süreleri ile programda etkin roller oynamaktadırlar. En az konuşma süresine programa Diyarbakır'dan katılan Mehmet Emin Aktar sahiptir. "Açılımın Rengi Mi Değişti?" tartışmanın kaynağı olmasına rağmen "başbakanın konuşması", "kürt sorunu", "Türk milliyetçiliği", "demokratik özerklik", "Ermeni ve Rum yetkililer" ve "cem evi olayı" konu başlıkları program süresince gündeme gelmektedir. "Başbakanın konuşması" ve "kürt sorunu" ele alınan konu başlıkları içinde tartışılma süresi en çok olan konulardır.

20.12.2010 tarihli programda Ahmet Hakan, ısrarla konuşmak isteyen katılımcıya yönelik program süresi ve konu akışı açısından uyarıda bulunmaktadır.

Örnek: *"Hayır hayır öyle bilimsel…hayır akademik tar…ben bir şey söyleyeyim Ahmet Bey bir dakika ben bir şey söyleyeyim bir dakika şimdi biz Başbakan Tayyip Erdoğan'ın…konuşmasından yola çıkarak…Kürt açılımı nereye gitti meselesini tartışıyoruz…ama bu tartışmayı akademik bir disiplin içinde yapmıyoruz, konumuz tabi ki teröre de gelecek, şiddete de gelecek o konuyla ilgili de insanlar bir şeyler söyleyecekler…siz yani konumuz apayrı bir yere gitti demeyin…"* - Ahmet Özer

Örnek: *"Ama..programımız bitti..ama….peki…peki…anladım…Ahmet Bey…izin veremem…bitti çünkü program bitti…ama yok bitti….Ahmet Bey bir şey söyleyeceğim televizyonda program süresi bitti…hakikaten bitti yani bunu sürdürmeniz çünkü ben sizi dinlemiyorum sıkıntılı oluyor bir başka programda gelin gelin, tekrar tartışalım vaktimiz bitti….siyaset…olabilir efendim insanların ağzından çıkacak laflara karışamam…hayır mümkün değil programı bitirmek zorundayım gerçekten bitirmek zor…"* - Ahmet Özer

3.3.1.16. Değerlendirme

Çalışma kapsamında 13 adet "Tarafsız Bölge" programı incelenmiştir. Bu programlarda mekan olarak CNN Türk'ün İstanbul stüdyosu kullanılırken beraberinde Ankara stüdyosu ve katılımcıların bulundukları illerden iştiraki sağlanmaktadır. Programın belli bölümlerine moderatör'ün yönlendirmesiyle

telefon bağlantısı ile katılanlarda olmaktadır. Görsel incelemelerde program süresince katılımcıları yansıtırken ekran düzenlenmesinde bel çekim tercih edilirken moderatörü de aynı ekranda sunabilmek amacıyla genel çekim kullanılmaktadır. Bel çekim ile izleyiciye görüşlerini aktaranlar daha belirgin sunulmakta ve programda ifade edilen görüşlerin sahiplikleri net olarak ortaya konulmaktadır. Program süresince moderatör ve katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla çoklu ekran bölümlenmeleri tercih edilmektedir. Böylece katılımcılar arasındaki tartışmalarda taraflar belirgin olarak sunulabilmektedir.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında tartışılan konu başlıklarına yönelik moderatörün yönlendirdiği sorulara yer verilmektedir. Destekleyici görüntü olarak; programda tartışılacak konuların kaynağına yönelik görüntüler tercih edilmektedir. Sunulan görüntüler hem moderatör katılımcılara sorularını desteklemekte hem de telefon bağlantısı ile katılan katılımcıların konuşmaları sırasında hem konu başlığı gereği hem de ekrandaki durağanlığı ortadan kaldırmaktadır. “Tarafsız Bölge”, çeşitli meslek gruplarından katılımcılara tartışmanın içeriğine bağlı olarak yer verirken konu gereği söz hakkını kullanmak isteyenlere de telefon ile yayına katılım sağlanmaktadır. Program süresince gerek katılımcılar gerekse moderatör aracılığıyla çeşitli konu başlıkları tartışmanın çıkış noktasına uzak ya da yakın gündeme getirilmektedir.

3.3.2. HABERTÜRK’te Yayınlanan “Sansürsüz” Programı

“Sansürsüz”, Yiğit Bulut’un moderatörlüğünde pazartesi günleri saat 22:05’te yayınlanan gündeme ilişkin konuların stüdyoda bulunan ya da stüdyo dışından katılan konuklarla birlikte değerlendirildiği bir televizyon programıdır.[735]

[735] http://tv.haberturk.com/Program.aspx?ID=62 , Erişim Tarihi: 01.11.2011

3.3.2.1. 20.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

20.09.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konusunu Ali SİRMEN, Nihal Bengisu KARACA, Turgay UĞUR, Mehmet METİNER, Ali Fahir KAYACAN, Hasan Celal GÜZEL, Yılma DURAK, Fehmi IŞIKLAR ve Mustafa DESTİCİ'nin katılımıyla 3 saat 19 dakika 33 saniye sürmüştür.

3.3.2.1.1. Görsel Düzey

Tablo 120: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan dört konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır. Ankara stüdyosundan canlı bağlantı yapılan dört konu ise yarı ay şeklindeki beyaz masada yan yana oturmaktadırlar.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 121: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	54	51,92
3	36	34,62
4	-	-
5	14	13,46
6	-	-
7	-	-
Toplam	104	100

Tablo 122: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	128	68,09
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-

Genel Çekim	60	31,91
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	188	100

Tablo 123: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
"12 EYLÜL"ÜN ARDINDAN	"Sansürsüz" program logosu
"12 EYLÜL"ÜN ARDINDAN DARBENİN GETİRDİKLERİ sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
"12 EYLÜL"ÜN ARDINDAN SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
"12 EYLÜL"ÜN ARDINDAN DARBELER TARİHİ SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
DARBELER TARİHİ "12 EYLÜL"ÜN ARDINDAN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
DARBELER TARİHİ "MEŞRU" OLMA TARTIŞMASI "12 EYLÜL"ÜN ARDINDAN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 124: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Kenan Evren'in 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası televizyondan yaptığı konuşmanın bir bölümü, TBMM, Deniz Gezmiş polisler tarafından götürülürken, sokak çatışmaları, panzerler, yürüyüş yapan askerler, Cemal Gürsel ve askerler, gösteriler, Türkçe ve Arapça yazıların bulunduğu pankartlar, aramalarda bulunan silahlar, çatışmalar sonucu yanan binalar ve sokaklar, 1 Mayıs günü Taksim'de yapılan gösteriler, askeri müdahale sonrası ve öncesine ait gazete manşetleri, tanklar ve askeri geçit törenleri, Kenan Evren TBMM'de,	4'05"
2	Kenan Evren'in 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası televizyondan yaptığı konuşmanın bir bölümü, TBMM, Deniz Gezmiş polisler tarafından götürülürken, sokak çatışmaları, panzerler, yürüyüş yapan askerler, Cemal Gürsel ve askerler, gösteriler, Türkçe ve Arapça yazıların bulunduğu pankartlar, aramalarda bulunan silahlar,	1'11"
3	Kenan Evren'in 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası televizyondan yaptığı konuşmanın bir bölümü, polis ve askerin yollarda yaptığı aramalar, panzerler, tutuklamalar, askeri ceza evleri, yürüyüş yapan askerler, gösteriler,	37"
4	Askeri müdahale sonrası ve öncesine ait gazete manşetleri, Cemal Gürsel ve askerler, Kenan Evren, göstericiler, sokak çatışmaları, tanklar,	42"
5	Gösteriler, Türkçe ve Arapça yazıların bulunduğu pankartlar, kamyon'dan ekmek dağıtımı, 1 Mayıs günü Taksim'de yapılan gösteriler, aramalarda bulunan silahlar, sokak çatışmaları,	1'02"
6	Polis ve askerin yollarda yaptığı aramalar, yürüyüş yapan askerler ve göstericiler, yol kontrolleri, elinde silah tutan askerler,	53"
	Toplam	8'30"

"12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konu başlığı olarak tartışıldığı 20.09.2010 tarihli program katılımcılarla Ankara ve İstanbul stüdyolarından yapılan canlı yayınlar gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda ikili olarak karşılıklı otururken moderatör ikili grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Ankara'dan katılan katılımcılar yan yana

oturtularak görüşlerini ifade etmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 68,09 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 31,91 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 51,92 oranında 2'ye bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme ile moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "12 EYLÜL'ÜN ARDINDAN", "DARBELER TARİHİ" vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışılan konulara yönelik 6 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Kenan Evren'in 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası televizyondan yaptığı konuşmanın bir bölümü, TBMM, Deniz Gezmiş polisler tarafından götürülürken, sokak çatışmaları, panzerler, yürüyüş yapan askerler, Cemal Gürsel ve askerler, gösteriler, Türkçe ve Arapça yazıların bulunduğu pankartlar, Polis ve askerin yollarda yaptığı aramalar vb. görüntüler toplamda 8 dk 3 sn'lik 6 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.1.2. İçerik Düzey

Tablo 125: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Ali SİRMEN	Erkek	Köşe Yazarı	9	19'56"
Nihal Bengisu KARACA	Kadın	Köşe Yazarı	12	16'53"
Turgay UĞUR	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	6	6'39"
Mehmet METİNER	Erkek	Köşe Yazarı	7	17'50"
Ali Fahir KAYACAN	Erkek	Emekli Asker	10	26'52"
Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Köşe Yazarı	5	26'10"
Yılma DURAK	Erkek	Siyasetçi	3	19'18"
Fehmi IŞIKLAR	Erkek	Sendikacı	3	21'34"

Mustafa DESTİCİ	Erkek	Siyasetçi	2	2'19"

Tablo 126: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi	1	Askeri müdahalesi, yaşananlar, Muhsin Yazıcıoğlu davası, Erdal Eren davası	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	51'15"
Referandum	2	12 Eylül 1980 ve 12 Eylül 2010 Tarihlerinde Yapılan Anayasa Referandumlarının kıyaslaması ve meşruluğu	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	51'46"
Jakobenizm	3	Atatürk ve Jakobenizm	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	32"
Darbeler Tarihi	4	Gerçekleştirilen darbeler ve oluşturulan Anayasalar	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	10'18"
Silivri Mahkemelerindeki yargılama süreci	5	Tutukluluk süreleri, hakim ve savcıların tutumları, 12 Eylül 1980 ile karşılaştırılması	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	40'39"
Bölünme İddiaları	6	Bölünme süreci iddiası, dini, etnik kimlik, PKK, kürtçenin kullanılması	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	17'02"
Yeni Anayasa Çalışması	7	Yeni anayasa çalışmaları için yapılmasın gerekenler	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	50"
AKP Kapatılması	8	AKP kapatılma davasında Google internet arama motoru aracılığıyla elde edilen veriler	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	26"

Tablo 127: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[736]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Evet 12 Eylül'den bugüne dediğim gibi çok zaman geçti ama tartışma bitmedi üzerinden 30 yıl geçti otuz yıla rağmen tartışma bitmedi. Neyi tartışıyoruz bugün 12 Eylül'den bugüne Türkiye'nin nasıl değiştiğini acaba 12 Eylül olmasaydı sorusuna cevap aramaya tartışmaya çalışıyoruz bütün bu sorulara cevap arayacağız ve ben hemen sol tarafımdaki Sayın Ali Sirmen'e dönmek istiyorum Sayın Sirmen hoş geldiniz. 12 Eylül 1980, 12 Eylül 2010 bir darbe bir referandum diyelim ve sözü size bırakalım	Ali SİRMEN
Benzerlik mi yoksa karşıtlık mı artık analizi siz yapacaksınız.	Ali SİRMEN
Evet diyorsunuz ki 12 Eylül'lerde iki anayasa birbiriyle aslında kıyaslıyorsunuz gördük ama 12 Eylül 1980 12 Eylül 2010 arasındaki süreçte büyük bir çoğunluğun bunu kabul etmiş olması	Ali SİRMEN
Evet, bu arada sevgili seyirciler siz de mesajlarınızla programa katılabilirsiniz aşağıda görüyorsunuz. Ben tam söylediğimde arkadaşlar aldılar ama siz yine de göreceksiniz şimdi sansursuz@haberturk.com adresinden bize ulaşabilirsiniz veya 1021'den cep telefonlarınızdan sansürsüz ee programını siz de mesajlarınızı sansürsüz yazıp boşluk bırakarak bizlere ulaştırabilirsiniz dolayısıyla siz de programa mesajlarınızla katılabilir ve sorularınızı katkılarınız bizlere yönlendirebilirsiniz. Evet bu arada mesajlar da geliyor eskiden sansürsüzün adresini bilenler oraya gönderiyorlar bunları da programa dahil edeceğiz sorularımızı soracağız. Ali Bey dedi ki halkın büyük çoğunluğunun bu şekilde oy kullanması anayasanın tamamen meşru olduğunu bize ispatlamaz o işte 12 Eylül anayasası yüzde doksanların üzerinde bir evet var işte 12 Eylül 2010'daki değişiklik yüzde 58'lik bir evet var ve hemen Ali Sirmen'in söylediklerini Sayın Mehmet Metiner'e soracağım nasıl yorumluyorsunuz.	Mehmet METİNER
Şimdi burada iki farklı görüş var tabi e burada çok önemli bir soru kaldı bence bu tür iki konuşma sonrasında eğer meşruiyet halkın verdiği oyla sağlanamıyorsa nasıl sağlanıyor bu soruyu sormamız gerekiyor önemli bir soru bunu ilk turu tamamladıktan sonra size geleceğim ve soracağım izin verirseniz Ankara'ya dönmek istiyorum ben şimdi Ankara stüdyomuza oralara çok değerli konuklarımız var özelikle 12 Eylül mağdurları var 12 Eylül'de ee asker olarak görev yapmış isimler var daha sonra da yüksek makamlarda görev yapmış isimler var Ankara stüdyomuza hemen döneceğim ve ben Sayın Hasan Celal Güzel'e sormak istiyorum özellikle bu ilk konuşmalarda ortaya çıkan soruyu da dikkate alarak 12 Eylül 1980 sonrası yapılan anayasanın oylaması ve bu oylama sonrasında ortaya çıkan	Hasan Celal GÜZEL

[736] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

süreç ve Sayın Metiner'in sormuş olduğu soru var eğer halkın oylarıyla burada bir meşruiyet sağlanamazsa meşruiyet nasıl sağlanacak iki tane anayasa var önümüzde halkın yüzde 90'ı evet demiş 90'nından fazlası evet demiş halkın yüzde 58'inden fazlası değişikliğe evet demiş ama tabi şöyle bir detay var 12 Eylül 1980 sonrasında bir korku var mıydı insanlarda hayır korkusu bunu da sorgulamak gerekiyor çünkü 1 milyon altıyüzbinkişi o dönemde hapislere atılmış sorgulanmış taciz edilmiş evinden alınıp götürülmüş bunların bir kısmı yıllar sonra geri dünmüş dolayısıyla bunu da göz önüne alarak bu soruyu size sormak istiyorum.	
Evet şunu sormak istiyorum size 1960'lar ve 1980'lerdeki halkın verdiği oylar meşruiyet sağlamaz diyorsunuz çünkü biraz önce örnek de verdiniz zarflar şeffaftı peşimizde jandarma vardı. Peki 2010'la ordaki oyları karşılaştırdığınız zaman 2010'u meşru buluyor musunuz?	Hasan Celal GÜZEL
Evet sevgili seyirciler Sansürsüz'de kaldığımız yerden devam ediyoruz. Türkiye'nin darbeler tarihini tartışırken aynı zamanda 1960'ları 80'leri ve 2010 tartışıyoruz ve ilk bölümde meşruiyetle ilgili noktaların altını çizdik. Hemen sol tarafıma döneceğim Sayın Nihal Bengisu Karaca sol tarafımda, sağdaydı ama üşüdüğü içi sol tarafa geçirdik kendisini. Evet şu ana kadar olan konuşmaları dinlediniz özellikle Sayın Ali Sirmen'in bir tezi vardı girişte ordan da yola çıkarak Sayın Hasan Celal Güzel'i dinledik, Sayın Mehmet Metiner'i dinledik ne diyorsunuz.	Nihal Bengisu KARACA
Evet, Ankara'ya dönelim bu arada hemen Ankara'daki konuklarımızla tartışmaya devam edelim Sayın Kayacan'a dönmek istiyorum. Sayın Kayacan Ali Faik Kayacan emekli askeri hakim dolayısıyla bir hukukçu 12 Eylül'de görev yapan o anki pozisyonu itibariyle daha sonrasında görev yapan ve bugün de hukukçu kimliğiyle bizimle birlikte olan Sayın Kayacan'a sormak istiyorum. Aynı sorudan yola çıkarsak Sayın Kayacan 1960lar'daki oylama süreçleri 1980'deki oylama süreci ve 2010'daki oylama süreci Sayın Ali Sirmen'in tespitlerinden ve buradaki tespitlerden ve Sayın Celal Güzel'in tespitlerinden yola çıkarak meşruiyet noktasından bakabilir misiniz? Farklar var mıdır varsa nelerdir.	Ali Fahir KAYACAN
Evet burada hemen ben Yılma Durak'a geçmek istiyorum aynı soruyu ona da sormak istiyorum. Aslında kendisi de 12 Eylül döneminde benim bildiğim kadarıyla yanlış biliyorsam düzeltsin mağdur olmuş isimlerden ve neden mağdur olduğunu o dönemde aslında anlayamayan bir kesimden geliyor çünkü baktığımız zaman birçok soru soruldu arkasında biz devletimiz için ordaydık ama biz de mağdur olduk gibi birçok soru geldi o dönemle ilgili sizin de üyesi olduğunuz o kesimden. Aynı soruyu ben size sormak istiyorum 1980'lerden 2010'lara nasıl farklar görüyorsunuz çünkü siz olayları da aslında o dönemde içinde oldunuz yaşadınız 12 Eylül sonrasında ciddi sıkıntılar çektiniz ne fark görüyorsunuz?	Yılma DURAK
Sayın Yılma Durak şimdi anayasaya hayır dedim diyorsunuz. 12 Eylül'de de çok ciddi işkencelere maruz kaldım diyorsunuz. Peki birçok da soru geliyor 12 Eylül'de bu kadar çok işkence çektiniz daha sonra bir Yaşar Okuyan 12 Eylül belgeselinde Habertürk'ün çok ciddi iddialarda bulundu işkencelerin boyutlarının kötü noktalara kadar vardığını söyledi. Peki nasıl hayır dediniz o dönemi yaşamış biri olarak. Bu gerçekten bir 12 Eylül hesaplaşma mı değildi. Bu bir oyun muydu yani öyle mi anlatıldı insanlara yoksa gerçekten siz hayır mı demek istediniz.	Yılma DURAK
Bundan dolayı mı hayır dediniz	Yılma DURAK
Şimdi Sayın Yılma Durak ben şunu anlamak istiyorum burada da sorular var size 12 Eylül'de işkence gördünüz siz ülkücüydünüz o dönemde işkence gördünüz ama şimdi siz diyorsunuz ki biz 12 Eylül'de işkence gördük ülkücüydük ama bugün PKK'nın Türkiye'de aldığı yoldan dolayı bir tercih yaptım ve rahatsız olduğum için ve ona rağmen hayır mı dedim daha detaylı açalım herkes anlasın.	Yılma DURAK
O gün bugün zaten	Yılma DURAK
Evet burada duralım Sayın Yılma Durak. Sayın Yılma Durak burada duralım. Çünkü burada daha çok sorum var size MHP yıpratılmak isteniyor diyorsunuz ama	Yılma DURAK
Evet sevgili seyirciler Türkiye'nin darbeler tarihini 12 Eylül'leri tartışmaya devam ediyoruz. En son Yılma Durak'ta kalmıştık. Yılma Durak sözlerini bitirmiş ve stüdyomuzda kendisini sözlerinden sonra cevap vermek isteyen katkı yapmak isteyen katılımcılarınız olmuştu ama Ankara'yı bitirmemiz gerekiyor ilk turu tamamlayalım sizi alacağım ondan sonra ve Sayın Fehmi Işıklar'a dönmek istiyorum DİSK eski genel sekreterine Sayın Işıklar buyurun söz sizde şu ana kadar olan konuşmaları dinlediniz 12 eylülden bugüne neler değişti kıyaslamalar katkılar	Fehmi IŞIKLAR
Bana mı bana mı başarılar dilediniz	Fehmi IŞIKLAR
Sayın Sirmen'e mi söylüyorsunuz bunları	Fehmi IŞIKLAR

Sayın Işıklar, burada duralım bir virgül koyalım	Fehmi IŞIKLAR
Size söz vereceğim ama bu turu bir tamamlayalım şu tartışmayı çünkü sizin başvurunuz çok önemli onu ayrı bir kavram olarak tartışma olarak açacağız. İlk önce Sayın Ali Sirmen çok kısa olarak bir şey söylemek istiyor musunz? Hapishane arkadaşıymışsınız bu arada	Ali SİRMEN
12 Eylül'den sonra mı?	Ali SİRMEN
Turgay Bey şimdi geleceğim bütün konuyu toplayacağız ama siz bir başvuru yaptınız ve dediniz ki Sayın Nihal Bengisu Karaca da yanınızdaydı herhalde 12 Eylül'cüler yargılansın ve 30 yıllık zaman aşımı diye bir şey yoktur. Tam tersi 30 yıl şimdi başlamıştır gibi de bir tez vardı orada. Bütün bu konuşmaları da dinlediniz Sayın Ali Sirmen de diyor ki şu anda yargısız infazlar var içeride yatanlar var aynı 12 Eylül dönemi gibi şu anda bir şey yapılmıyor da gidip 30 yıl öncesinin hesabı sorulmaya çalışılıyor.	Turgay UĞUR
Bugünden başlayalım diyorsunuz.	Ali SİRMEN
Evet, peki Evet peki hemen soruyorum size Genç Siviller hareketi olarak bugün yaşananlarla ilgili olarak bir başvuru yaptınız mı? Niye 12 Eylül'ü hemen aklınıza geldi de ertesi sabaha bir başvuru yaptınız Ali Bey'i de dinlediniz Sayın Sirmen de çok değerli bir gazeteci o bunu söylüyorsa ciddiye almak gerekiyor bence. Ne düşünüyorsunuz bu konuda	Turgay UĞUR
Bugün sizi rahatsız eden bir şey yok mu?	Turgay UĞUR
Bugün Ali Bey'in söylediklerinde sizi rahatsız eden bir şey yok mu onlarla ilgili başvuru yapıyor musunuz mesela	Turgay UĞUR
Yani onların lehine diyorsunuz şu anda suçlananların	Turgay UĞUR
Bir şey söyleyecek misiniz?	Ali SİRMEN
Ama bugün öyle bir şey yok diyorsunuz	Turgay UĞUR
Peki usul sorunu yok mu sizce	Turgay UĞUR
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz Ankara stüdyomuza hemen dönmek istiyorum. Hızlı hızlı ilerleyelim. Ankara stüdyomuzda Hasan Celal Güzel'e sormak istiyorum. Tartışmayı dinlediniz Sayın Güzel 12 Eylül'den bugünü tartışırken 12 Eylül'den bugüneyi tartışırken farklı bir konsept ortaya çıktı ve bir alt başlık açıldı. 12 Eylül'de yaşananlarla bugün yaşananlar arasında bir fark var mıdır benzerlik var mıdır bu noktaya geldik. Mesela bir seyircimiz diyor ki 12 Eylül'de sizin hakkınızda karar veren hakim ve savcılarla ilgili dava açabilir miydiniz diye bir soru sormuş. Hemen altına not düşmüş işte Sayın Haberal demiş kendi hakkındaki karar veren hakimlerle ilgili dava açtı ve kazandı onları mahkum ettirdi. Ali Sirmen'in çok ciddi eleştirileri var. Ali Sirmen de bazı noktaların altını çizdi ve dedi ki 12 Eylül'den daha vahim bir dram yaşanıyor bugün hukuksal anlamda biz bunu seyrediyoruz bir şey yapmıyoruz. Bir şeyler yapılması lazım dedi. Bütün bunlardan yola çıkarak size sormak istiyorum. 12 Eylül'ü yaşadınız bugünleri yaşıyorsunuz sizi yorumunuz ne?	Hasan Celal GÜZEL
Sorum şöyle; 12 Eylül'ü de yaşadınız o günkü hukuksal süreci yaşadınız bugünü izliyorsunuz. Görüyorsunuz. Bir gazeteci sıfatıyla izliyorsunuz hem de eski bir siyasetçi olarak farklar nedir, benzerlikler nedir. Sayın Ali Sirmen'in eleştirilerini lütfen dikkate alın cevap verirken. Çünkü Sayın Ali Sirmen dedi ki bugün yaşananlar 12 Eylül'den daha vahimdir. Hukuksal anlamda.	Hasan Celal GÜZEL
Ama, önemli bir çoğunluk varmış	Hasan Celal GÜZEL
Evet burada bir duralım izin verirseniz bir duralım burada.	Hasan Celal GÜZEL
Evet burada duralım şimdi. Tansel Çölaşan bugün Habertürk'te de konuğumuzdu o da onları açıkladı onları da gerekirse buluruz bantlardan verebiliriz. Ben Yılma Durak'a soracağım çünkü haber merkezine bağlanacağız üç dakika sonra Yılma Bey üç dakikada lütfen Sayın Hasan Celal Güzel de söyledi, gelen sorularda da var şimdi Sayın Hasan Celal Güzel ve sizin geçmişinize baktığımızda hemen hemen ortak değerlerden geldi diyebiliriz size mesela Ali Sirmen sizden farklı baktığımızda Sayın Fehmi Işıklar sizden farklı siz bu son konuşulanlarla ilgili nasıl oldu da bunu yaptılar sorusuna neyi demek istiyorsunuz nasıl cevap verebilirsiniz.	Yılma DURAK
Evet, Sayın Yılma Durak burada durmamız lazım. Haber merkezine döneceğiz çok teşekkürler. Dönüşte Sayın Fehmi Işığı da soracağım özellikle sağ kesimden ve sol kesimden görüşleri aldığımızda Sayın Ali Sirmen'e soracağım. Özellikle sol kesimden gelip bugünleri algıladığınızda bu Sayın Yılma Durak'ın söylediği noktalarla ilgili, Tartışacağız ama	Mehmet METİNER
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Ankara stüdyomuzda en son Hasan Celal Güzel'le Sayın Yılma Durak'ın konuşmalarını dinlemiştik. Onların söylediklerini sizlere aktarmıştık şimdi gelelim İstanbul stüdyomuza şu ana kadar özellikle son iki konuşmacımızla ilgili söylemek istediğiniz eklemek istediğiniz bir şeyler varsa çok hızlı olarak gidelim çünkü zamanımız da daralıyor. Hemen sizden başlayalım	Mehmet METİNER

Evet burada duralım izin verirseniz virgül koyalım. Yılma Durak'a geleceğiz Yılma Bey geleceğim size ama Fehmi Işıklar'da kalmıştık hatırlarsanız. Özellikle sol kesimden gelen görüşleri Ali Sirmen'le birlikte alacaktım. Size de geleceğim ama burada çok önemli bir şey var, ayrım var bence ayrımda değil aslında altını çizmemiz gereken bir şey var şimdi Mehmet Metiner Kürtçe konuştuğu için başına gelenleri anlattı. 1980 sonrasındaki o dönemde Diyarbakır hapishanesinde yapılan işkencelerin sesinin kilometrelerce öteden duyulduğu anlatılıyor bugün Yılma Durak Türklük'le ilgili bir siyasi akımın içinde olduğu için aynı işkenceleri yaşadı. Şimdi bu paradoksu çözmemiz lazım. Kürtçe konuşan hapishanede işkence gördü tam tersi Türklük mücadelesi verenler yine hapishanede işkence gördü şimdi aynı 12 Eylül'den bahseiyoruz bizi dinleyenler şaşırmasın. Bunu da açmamız gerekiyor biraz ama ben şimdi Sayın Işıklar'a sormak istiyorum biraz önce orda kalmıştık aynı konuşma aynı görüşlerden sizin bir önceki sorulara vermeniz gerek veya vermek istediğiniz cevaplar varsa onları da ekleyebilirsiniz. Geldiğimiz noktada biraz önce bahsettiği paradoks ve kıyaslama	Fehmi IŞIKLAR
Evet, çok teşekkür ederim reklam arasına gideceğiz çok kısa olarak size sormak istiyorum. Dönüşte devam ederiz kaldığımız yerden de şimdi bir geçmişte siyasi kökeninde Türkçülük yapmış Yılma Durak var. Portre olarak seyrettiniz karşınızda işkence görmüş 12 Eylül'de diğer tarafta Sayın Işıklar var ve biraz önce Mehmet Metiner'in verdiği örnek var Kürtçe konuştuğu için işkence gören böbreğini kaybeden insanlar var siz de belki ayrı bir bakış açısı getireceksiniz geçmişten bugüne nasıl algılıyorsunuz?	Nihal Bengisu KARACA
Peki sivil darbe var mıdır?	Nihal Bengisu KARACA
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Giderken şu soruyu sormuştum Türkçülük yapan hapse girdi işkence gördü, Kürtçe konuşan işkence gördü hapse girdi. Dini olarak baktığınız zaman ben dinimi yaşamak istiyorum diyen hapse girdi işkence gördü azınlıklar hapse girdi işkence gördü kime yaradı bu 12 Eylül ve kim ne için yaptı bunu. Orda kaldık Ali Bey'e soracağım sizden sonra.	Nihal Bengisu KARACA
Ali Bey karşı darbe pardon sivil darbe düzeltiyorum	Ali SİRMEN
Yani bugün yeni bir 12 Eylül mü var?	Ali SİRMEN
Ali Bey bitirsin	Mehmet METİNER
Sizin teziniz önemli. Diyorsunuz ki 12 Eylül'ün sivil versiyonu var bugün diyorsunuz.	Ali SİRMEN
Ali Bey bitirsin geleceğim.	Mehmet METİNER
Bitirsin geleceğim.	Mehmet METİNER
İlle kavga çıksın..hahahha..arada kurtarmaya çalışıyorum.	Ali SİRMEN
Orda bir duralım Ali Bey burada bir duralım, bir duralım lütfen	Ali SİRMEN
Sayın Karaca bir izin verin ben bir Ali Fahir, Ali Fahir Kayacan'a dönmek istiyorum. Ali Fahir Kayacan'a sorayım Sayın Kayacan, Sayın Kayacan evet şunu sormak istiyorum size, hukuk tartışmasından bu noktaya geldik 12 Eylül'de de vardı dedi Ali Sirmen aynı hukukla ilgili yolları hak aramanın yolları şu andaki son konuşmada evet o günden bugüne hukukla ilgili bir kıyaslama yapabilir miyiz? Siz o zaman askeri personeldiniz. Şimdi bir hukukçu kimliğiyle burada oturuyorsunuz emekli bir askeri personelsiniz. O günden bugüne hukuk yoluyla hak arama noktasında 12 Eylül'den bugüne farkla neler, var mıdır size göre yoksa onu da söyleyebilirsiniz, buyurun.	Ali Fahir KAYACAN
Siz o davanın hakimi mi?	Ali Fahir KAYACAN
Evet orayı o detayı bir anlatır mısınız?	Ali Fahir KAYACAN
Sayın Kayacan, Sayın Kayacan bir noktanın altını çizelim. Siz Muhsin Yazıcıoğlu davasında davada yargılanırken hakimdiniz o davada değil mi?	Ali Fahir KAYACAN
Bilmeyenler için, bilmeyenler için evet siz şimdi o davanın hakimi olarak o davanın hakimi olarak anlatıyorsunuz.	Ali Fahir KAYACAN
Sayın Kayacan, Sayın Kayacan evet, Sayın Kayacan, Sayın Kayacan	Ali Fahir KAYACAN
Bir dakika lütfen duralım geleceğim size Sayın Kayacan, Siz Muhsin Yazıcıoğlu'nun yargılandığı hakimi olarak Hasan Celal Güzel size geleceğim çok önemli bir açıklama da bulundu. Şimdi hemen geliyorum. Sayın Celal Güzel şimdi siz de dinlediniz biraz önce Sayın Kayacan'ın konuşmalarını ve cevap vermek istiyorum dediniz. Sizin cevabınızı alalım sonra Sayın Kayacan'ın başlattığı tartışmayı burada kavramsal olarak devam edeceğiz, buyurun.	Hasan Celal GÜZEL
Sayın Kayacan, Sayın Kayacan şimdi Sayın Hasan Celal	Ali Fahir KAYACAN
Bir dakika Sayın Yılma Durak size geleceğim de Sayın Kayacan	Yılma DURAK
Sayın Kayacan'ı kelebeğe alalım. Şimdi, Sayın Hasan Celal Güzel'in söylediklerine cevap verdiniz çok net de açıklamalarda bulundunuz Muhsin Yazıcıoğlu davasında hakim olduğunuzun da altını çizerek özellikle…ve karara göre de karara göre de detayları aktardınız ama asla	Nihal Bengisu KARACA

konuşmayacağım detaylar da var diyorsunuz onları da size kesinlikle sormayacağız ama burada size Nihal Bengisu Karaca bir soru sormak istiyor eğer seste bir sorun yoksa Nihal Hanım'ı duyuyorsanız bir soru sormak istiyor buyurun buyurun.	
19 yaşında	Ali Fahir KAYACAN
Evet Sayın Kayacan, Burada bir izin verir misiniz?	Ali Fahir KAYACAN
Tamam burada kavramlar karışmasın.	Nihal Bengisu KARACA
Evet sevgili seyirciler bizim tartışmamız kaldığı yerden devam ediyor reklam arasında da buyurun.	Mehmet METİNER
Sayın Karacan buyurun.	Ali Fahir KAYACAN
Sayın Kayacan bu tartışma farklı noktaya gidiyo burada keselim.	Ali Fahir KAYACAN
O dönemi temsil ederkte sizi bulup burada bu misyonu size yüklemekte insafsızlık olur. Siz sadece kendi yaşadıklarınızı anlattınız.	Ali Fahir KAYACAN
Evet artık programı da bitirmek zorundayız. Ben Ankara stüdyodaki konuklarımızdan birer cümle çıkış cümlesi rica edeceğim.Buyrun sizden başlayalım. Buyurun Sayın Yılma Durak buyurun..	Yılma DURAK
Sayın Yılma Durak, Sayın Yılma Durak o zaman Sayın Yılma Durak o zaman biraz demokrat olalım.	Yılma DURAK
Tamam…Sayın Yılma Durak çok demokrat olmadı bütün süreyi siz kullandınız onun için biraz daha eklemek zorunda kaldık.	Yılma DURAK
Vereceksiniz cevap bir dakika Ankara bitirsin size geleceğim.	Mehmet METİNER
Ankara bitirsin şimdi son cümleleri alıyoruz Sayın Fahir Kayacan konuştu Sayın Yılma Durak konuştu Sayın Fehmi Işıklar konuşsun ondan sonra Sayın Hasan Celal Güzel'i de alacağız ve bitecek, Evet, buyurun Sayın Işıklar.	Fehmi IŞIKLAR
Evet, Sayın Işıklar bitirelim lütfen cümleyi süremiz bitiyor.	Fehmi IŞIKLAR
Evet, teşekkür ediyorum teşekkür ediyorum.	Fehmi IŞIKLAR
Bugün aslında yaşadığımız sorunların temeli de 12 Eylül'e dönüp biraz aramak gerekiyor. Yapılan hatalar nelerdi uygulanan yanlış politikalar son otuz yılda açık açık söylemek lazım adama sen dışkı yedirirsen çoluğunun çocuğunun gözü önünde o da bugün sokakta senin askerine taş atar polisine taş atar onun çocuğu da dağa çıkar terörist olur bunu açık konuşmak lazım.	Nihal Bengisu KARACA
Bütün bunları tartışmak gerekiyor. Geçmişle hesaplaşmak gerekiyor. Ankara'da Sayın Hasan Celal Güzel'in de son sözlerini alalım. Ankara'yı kapatıp buradaki son sözleri alıp programı bitireceğiz. Buyurun Sayın Güzel.	Hasan Celal GÜZEL
Evet teşekkür ediyorum Sayın Kayacan son cümleniz var mı alalım.	Ali Fahir KAYACAN
Evet, evet çok teşekkür ediyoruz. Ankara'daki konuklarımıza biz de son cümlelerimizi söyleyeceğiz. 55'te çıkacağız bizim için süre ayırdık. Şöyle bir şey var tabi 12 Eylül döneminde insanlık dışı fiziki muamele görenler var. O insanlardan bir kısmı bugün Türkiye'de çok önemli koltuklarda oturuyorlar. Sanatçı, siyasetçi, yazar-çizer belki söylemek istemeyeceklerdir. Başlarına gelenleri susacaklardır ama o insanların da hukuk yoluna gitmesi gerekiyor. İnsanlık dışı fiziki muamele gör ben ne olduğunu söylemek istemiyorum Yaşar Okuyan geçen gün söyledi bizim belgeselde o insanların da hukuk yolunda hakkına araması gerekiyor diyorum son turu buradan bitirelim. Çok kısa lütfen kapatalım.	Mehmet METİNER
Evet buyurun ama biraz hızlı gidelim lütfen.	Turgay UĞUR
Evet, teşekkür ediyorum Nihal Bengisu Karaca. Bu arada Büyük Birlik Partisi Genel Sekreteri Mustafa Destici telefona bağlanmak istiyormuş. Eğer bağlanabilirse alacağız.	Nihal Bengisu KARACA
Teşekkür ederim. Bu arada Mustafa Destici Büyük Birlik Partisi Genel Sekreteri telefon hattımızda hazır değilmiş şu anda, hazır olduğu zaman telefon hattımıza alacağız. Ali Bey bu arada siz de son cümlelerinizi söyleyin.	Ali SİRMEN
Evet bu arada santral kilitlenmiş. Vereceksiniz vereceksiniz hiç merak etmeyin. Santral kilitlenmiş hibritler çökmüş. Lütfen aramayın hiç olmazsa Mustafa Destici'yi bağlayabilelim telefon hattımıza ararsanız bağlayamayacağız. Lütfen aramayın. Buyurun.	Ali SİRMEN
Adaletli davranmıştı diyorsunuz eşit davranmıştır. Evet bu arada siz Yılma Durak'ı böyle söyleyince, Yılma Durak da oradan görüntüye girdi ama tabi ki baktığımız zaman gerçekten gülüyoruz ama çok büyük bir dramı tartışıyoruz. Biraz önce örnek verdim. Ben kimim ben x'im diyeni götürmüşler ben Y'yim ben Z'yim ben A'yım ben B'yim hiç kimse kalmamış herkesi toplamışlar baktığın zaman kimin için ne için yapılmış çok tartışılır bir şey.	Ali SİRMEN
Mustafa Destici hazır şu anda Büyük Birlik Partisi Genel Sekreteri Mustafa Bey iyi akşamlar. Buyurun yayına katılmak istediniz sizin söylemek istedikleriniz var. Buyurun.	Mustafa DESTİCİ
Evet bu arada telefonda biraz sorun var. Mustafa Destici'nin sesi şu an	Mustafa DESTİCİ

itibariyle gitti. Ali Faik Kayacan'ın söyledikleri ile ilgili cevap hakkını kullanmak istedi Muhsin Yazıcıoğlu'yla ilgili söyledikleriyle ilgili tekrar bağlandığında hatta alacağız kendisini süremiz de daralıyor çünkü saat ikide haber merkezine vermek zorundayız yayını bülten var orda. Bu konuyla ilgili telefon bağlantısını tekrar sağlayacağız Mustafa Destici hatta olduğunda arkadaşlar lütfen beni uyarın kendisini alalım süremiz de daralıyor. Mustafa Destici Türkiye Büyük Birlik Partisi Genel Sekreteri, Sayın Ali Faik Kayacan'ın özellikle Muhsin Yazıcıoğlu davası ile ilgili söyledikleriyle ilgili cevap hakkını kullanmak istemişti. Buyurun dinliyoruz tekrar.	
Evet, Sayın Destici'ye teşekkür ediyoruz. Bitirmek zorundayız programı Sayın Destici evet buyurun Sayın Kayacan.	Ali Fahir KAYACAN
Hiçbir şey açıklamayın Sayın Kayacan hiçbir şey açıklamayan bu polemik bitmez.	Ali Fahir KAYACAN

Tablo 128: 20.09.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Hasan Celal GÜZEL	26'10"
2	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Ali Fahir KAYACAN	26'52"
3	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Yılma DURAK	19'18"
4	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Fehmi IŞIKLAR	21'34"
5	Telefon Bağlantısı	Mustafa DESTİCİ	2'19"

20.09.2010 tarihli programda "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konusunu Ali Sirmen, Nihal Bengisu Karaca, Turgay Uğur, Mehmet Metiner, Ali Fahir Kayacan, Hasan Celal Güzel, Yılma Durak, Fehmi Işıklar ve Mustafa Destici'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 125'te yer almaktadır. İncelenen program çalışma kapsamında en çok katılımcının yer aldığı programdır. Programda "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konusunu Sivil toplum temsilcisi, köşe yazarı, siyasetçi ve emekli asker'den oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Ali Sirmen, Nihal Bengisu Karaca, Mehmet Metiner ve Hasan Celal Güzel 12 Eylül 1980'den günümüze siyasal ve ekonomik hayata ilişkin görüşlerini aktarmakla birlikte Yılma Durak, Fehmi Işıklar ve Hasan Celal Güzel askeri müdahale dönemine ilişkin tanıklıklarını ve yaşadıklarını birinci ağızdan anlatmaktadırlar. 12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasında farklı siyasi görüşlere sahip olan Yılma Durak ve Fehmi Işıklar aynı platformda ortak yaşanmışlıklarını aktarmaktadırlar. Tartışmayı ortaya çıkaran önemli olaylardan birini gerçekleştiren ve Kenan Evren ve arkadaşları hakkında savcılığa başvuru yapan Turgay Uğur, bu başvurularını neden yaptıklarını aktarmaktadır. 12 Eylül askeri müdahalesi sürecinde askeri hakim olarak görev yapan Ali Fahir Kayacan, katılımcılardan gelen döneme ilişkin soruları belgelerden örnekler sunarak ve konuya ait uzmanlığı ile yanıtlamaktadır.

Ayrıca Mustafa Destici'i genel sekreteri olduğu Büyük Birlik Partisi'nin vefat eden genel başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nu 12 Eylül askeri müdahale döneminde mahkûm ettiren Ali Fahir Kayacan ile alınan kararlar üzerine tartışmaktadırlar.

Nihal Bengisu Karaca, 12 ve Ali Fahir Kayacan ise 10 defa söz alma sayısına sahip olmakla birlikte, Hasan Celal Güzel, 26 dk 10 sn ve Ali Fahir Kayacan 26 dk 52 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımlar konumundadırlar. Bununla birlikte Mustafa Destici, 2 dk 19 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" tartışmanın kaynağı olması; "12 Eylül 1980 askeri müdahalesi", "Referandum", "Jakobenizm", "Darbeler Tarihi", "Silivri Mahkemelerindeki yargılama süreci", "Bölünme iddiaları", "Yeni Anayasa Çalışması" ve "AKP kapatılması" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Referandum" ve "12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi" konuları 51 dk 46 sn ve 51 dk 15 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

20.09.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, katılımcıların ifadelerindeki yola çıkarak sorularını yönlendirmektedir.

Örnek: "*Ali Bey dedi ki halkın büyük çoğunluğunun bu şekilde oy kullanması anayasanın tamamen meşru olduğunu bize ispatlamaz o işte 12 Eylül anayasası yüzde doksanların üzerinde bir evet var işte 12 Eylül 2010'daki değişiklik yüzde 58'lik bir evet var ve hemen Ali Sirmen'in söylediklerini Sayın Mehmet Metiner'e soracağım nasıl yorumluyorsunuz*." - Mehmet METİNER

Yiğit Bulut, program içerisinde konuya ilişkin katılımcıların birbirlerine yönelik sözlerinden yola çıkarak karşılıklı konuşmalarını sağlamaktadır.

Örnek: *"Bir dakika lütfen duralım geleceğim size Sayın Kayacan, Siz Muhsin Yazıcıoğlu'nun yargılandığı hakimi olarak Hasan Celal Güzel size geleceğim çok önemli bir açıklama da bulundu. Şimdi hemen geliyorum. Sayın Celal Güzel şimdi siz de dinlediniz*

biraz önce Sayın Kayacan'ın konuşmalarını ve cevap vermek istiyorum dediniz. Sizin cevabınızı alalım sonra Sayın Kayacan'ın başlattığı tartışmayı burada kavramsal olarak devam edeceğiz, buyurun." - Hasan Celal GÜZEL

"Sayın Kayacan'ı kelebeğe alalım. Şimdi, Sayın Hasan Celal Güzel'in söylediklerine cevap verdiniz çok net de açıklamalarda bulundunuz Muhsin Yazıcıoğlu davasında hakim olduğunuzun da altını çizerek özellikle…ve karara göre de karara göre de detayları aktardınız ama asla konuşmayacağım detaylar da var diyorsunuz onları da size kesinlikle sormayacağız ama burada size Nihal Bengisu Karaca bir soru sormak istiyor eğer seste bir sorun yoksa Nihal Hanım'ı duyuyorsanız bir soru sormak istiyor buyurun buyurun." - Nihal Bengisu KARACA

3.3.2.2. 27.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

27.09.2010 tarihinde "Sansürsüz" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.2.3. 04.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

04.10.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Türkiye'de Derin Yapılar" konusunu Hasan Celal GÜZEL, Remzi ÇAYIR, Cüneyt ÜLSEVER, Fikri SAĞLAR, Sabri YİRMİBEŞOĞLU ve Ahmet ÖZAL'ın katılımıyla 2 saat 15 dakika 5 saniye sürmüştür.

3.3.2.3.1. Görsel Düzey

Tablo 129: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan dört konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır. İzmir Foça'dan katılan konuk tekli koltukta oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 130: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	18	58,06
3	7	22,58
4	6	19,36
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	31	100

Tablo 131: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	4	2,26
Bel Çekim	114	64.41
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	59	33,33
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	177	100

Tablo 132: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
SADECE HABERTURK'E KONUŞTU ÖZAL'I NEDEN KURŞUNLADI? KARTAL DEMİRAĞ'DAN ÇARPICI SÖZLER	"Sansürsüz" program logosu
KARTAL DEMİRAĞ KONUŞTU AHMET ÖZAL NEDEN KONUŞTU	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" YAŞANANLAR TESADÜF MÜ? sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" DERİN İLİŞKİLER… sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" CAMİ BOMBALAMA İDDİASI sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" DERİN İLİŞKİLER	"Sansürsüz" program logosu

SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	
TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR" DERİN İLİŞKİLER… ÖZAL ÖLDÜRÜLDÜ MÜ? sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 133: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Silah tutan yüzü maskeli insanlar, bilgisayar kullananlar, video kayıt ünitesi, Turgut Özal'ın suikast'a uğradığı an, Ahmet Özal'ın televizyon röportajından görüntüler, dinleme yapanlar, gösteri yapanlar, helikopterden inen silahlı insanlar, Korkut Özal'ın televizyon röportajından görüntüler, Emniyet Genel Müdürlüğü binası, polisler, uydudan alınan kuşbakışı görüntüler, ses kayıt üniteleri, takım elbiseli adamlar, gizli kamera ile çekilmiş sokak görüntüleri,	2'23"
2	Turgut Özal'ın suikast'a uğramadan önce kongredeki konuşması, suikastı yapan Kartal Demirağ'ın yakalanma görüntüleri, Turgut Özal'ın suikast sonrası görüntüleri, Turgut Özal'ın televizyonda yaptığı röportaj görüntüleri, Kartal Demirağ'ın röportajda dediklerinin yazı halinde sunulması; DEMİRAĞ KONUŞTU "…KIYAMET KOPAR" "PERDE KALKARSA NE SEN KALIRSIN NE DE BEN. PERDE KALKARSA KIYAMET KOPAR. TANRININ HUZURUNA ÇIKMADAN PERDE KALKMAZ, BU SIRLAR AİLEMLE BİLE PAYLAŞMADIM, KİTABIN İÇİNDE VAR BU SIRLAR AMA SADECE ARİF OLAN ANLAR, BENİM SIRLARIMA DA KİMSENİN AKLI ERMEZ. BENİM AKLIM BİLE ERMİYOR HALA" AHMET ÖZAL NEDEN ŞİMDİ KONUŞTU? "ÇÜNKÜ ARTIK KORKMUYOR." "AHMET ÖZEL'IN BABASININ ÖLÜMÜNÜN ARDINDAN GEÇEN SÜRE İÇERİSİNDE SUSKUN KALMASININ VE ARDINDAN KONUŞUP BAZI İDDİALARI DİLE GETİRMESİNİN NEDENİ NE? AHMET ÖZEL BİRŞEYLER ÖĞRENMİŞ HERHALDE. ÖĞRENMEMİŞ OLSAYDI KONUŞAMAZDI. BELKİ DE KORKTUĞU KİŞİLER ETKİSİZLEŞTİĞİ İÇİN KONUŞTU. ERGENEKON'U GÖRÜYORUZ." ÖZAL ÖLDÜRÜLDÜ MÜ? DEMİRAĞ'DAN İLGİNÇ İDDİA… "BENCE TURGUT ÖZAL'A NE OLDUĞUNU SEMRA HANIMA SORMALI. SEMRA HANIM, ONUN EN YAKININDAKİ İSİM. EĞER ZEHİRLENDİYSE, AYNI YEMEKTEN YİYEN SEMRA ÖZAL'IN DA ZEHİRLENMESİ GEREKİRDİ. SEMRA ÖZAL VE AHMET ÖZAL, TURGUT ÖZAL'A BENİM VERDİĞİMDEN DAHA BÜYÜK ZARARLAR VERDİLER. BEN PARMAĞINI YARALADIM. ONLAR, MİRASINA İHANET EDİYOR AHMET ÖZAL'IN SÖZÜNÜ ETTİĞİ SABRİ YİRMİBEŞOĞLU'NU TANIMIYORUM. ADINI TELEVİZYONLARDAN DUYDUM. BİR DE ÖZEL HARPÇİ OLDUĞUNU BİLİYORUM." ÖZAL ÖLDÜĞÜNDE NE HİSSETTİ? "ÖLDÜĞÜNDE AĞLADIM" "ŞİMDİKİ AKLIM OLSA, DEĞİL ÖZAL'A SUİKAST DÜZENLEMEK YANINDAN BİLE GEÇMEZDİM. ÖZAL SÜİKASTİNİ MEZARA GÖMDÜM. KİTABIMDA DA SUİKASTİ YAZDIM. AMA ÇOK AYRINTIYA GİRMEDİM. ÇÜNKÜ SUİKASTİ BEN NASIL YAPTIM ÇÖZEMİYORUM. ÇOK DEĞERLİ BİRİNE ZARAR VERDİM. ÖZAL'IN ÖLMESİNE ÇOK ÜZÜLDÜM. ÇOK AĞLADIM." Ahmet ÖZAL, mikrofonlara konuşurken, Ahmet ÖZAL adliyeden çıkarken,	4'54"
3	Koridorda yürüyen eli silahlı insanlar, bina tepesinden halat ile inen askerler, ses ve görüntü kayıt üniterleri, izleme odaları, polis baskınları, bilgisayar kullananlar, Mason örgütünün arması, Mason toplantısının gizli kaydedilmiş görüntüleri, haç, ata binen şövalyeler, telefon konuşması yapanlar,	1'56"
4	Koridorda yürüyen eli silahlı insanlar, katedral, haçlı askerleri, tören yapan şövalyeler, bomba imha ekipleri, Turgut Özal suikastına ait görüntüler, siyon yıldızı, Mısır uygarlığına ait semboller, cami silueti, kamufle olmuş keskin nişancılar, para, Mason örgütünün arması, karanlık sokaklar, uydudan alınan kuşbakışı görüntüler, yüzü maskeli insanlar,	2'12"
5	Sabri YİRMİBEŞOĞLU'nun görüntüsü üzerinde telefon konuşması deşifresi - DEDİM Kİ BAK KARDEŞİM. ÖZEL HARP'TE YANİ MUKAVEMET TEŞKİLATINDA BİR KURAL VARDIR. HALKIN MUKAVEMETİNİ ARTTIRMAK İÇİN DÜŞMAN YAPMIŞ GİBİ BAZI DEĞERLERE SABOTAJ YAPILIR. MESELA BİR CAMİ YAKILIR. KIBRIS'TA YAPTIK.	23"
6	www.haberturk.com internet sayfası	10"

Toplam	11'58"

"Türkiye'de Derin Yapılar" konu başlığı olarak tartışıldığı 04.10.2010 tarihli program katılımcılarla İzmir Foça'dan ve İstanbul stüdyolarından yapılan canlı yayınlar gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda ikili olarak karşılıklı otururken moderatör ikili grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. İzmir Foça'dan katılan katılımcı bel çekimde oturtularak görüşlerini ifade etmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 64,41 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 33,33 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 58,06 oranında 2'ye bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme ile moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e ve 4'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "TÜRKİYE'DE "DERİN YAPILAR"", "DERİN İLİŞKİLER…" vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışılan konuların yanı sıra Turgut Özal'a suikast yapmak suçundan cezaevinde bulunan Kartal Demirağ ile yapılan röportaj'a yönelik 10 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Silah tutan yüzü maskeli insanlar, bilgisayar kullananlar, video kayıt ünitesi, Koridorda yürüyen eli silahlı insanlar, katedral, haçlı askerleri, tören yapan şövalyeler, bomba imha ekipler Turgut Özal'ın suikast'a uğradığı an, Ahmet Özal'ın televizyon röportajından görüntüler, dinleme yapanlar, gösteri yapanlar, helikopterden inen silahlı insanlar, Korkut Özal'ın televizyon röportajından görüntüler, vb. görüntüler

toplamda 11 dk 58 sn'lik 6 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.3.2. İçerik Düzey

Tablo 134: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Köşe Yazarı	10	16'57"
Remzi ÇAYIR	Erkek	Siyasetçi	5	14'06"
Cüneyt ÜLSEVER	Erkek	Köşe Yazarı	9	18'55"
Fikri SAĞLAR	Erkek	Eski Bakan	9	21'28"
Sabri YİRMİBEŞOĞLU	Erkek	Emekli Asker	3	10'09"
Ahmet ÖZAL	Erkek	Siyasetçi	3	9'22"

Tablo 135: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Turgut Özal'ın Ölümü	1	Turgut Özal'ın öldürüldüğü iddiası, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Turgut Özal'ın öldüğü gün yaşananlar	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	24'23"
Türkiye'de Derin Yapılar	2	Turgut Özal ve Eşref Bitlis'in ölümleri, Susurluk olayı ve mecliste kurulan komisyon, Özel Harp Dairesi ve istihbarat faaliyetleri, askeri müdahaleler sürecindeki istihbarat çalışmaları	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	52'16"
Kıbrıs'ta Camii Yakılması	3	Sabri Yirmibeşoğlu'nun Kıbrıs'ta Camii yakıldığına ilişkin sözlerinin yer aldığı röportaj ve döneme ilişkin bilgiler	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	5'11"
12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi	4	Askeri müdahale sürecinde yapılan yargılamalar, sıkıyönetim mahkemeleri, işkenceler, Muhsin Yazıcıoğlu ve diğerleri	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	9'20"
Kürt Meselesi	5	Turgut Özal'ın ölümü kürt meselesi yüzünden mi oldu sorusu, Eşref Bitlis'in ölümü ile bölgedeki kürt meselesi bağı var mı sorusu	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	2'35"
Remzi Çayır'ın Yargılanma Süreci	6	Katılımcılardan Remzi Çayır'ın hangi suçlardan yargılandığı	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	4'59"
Süleymaniye'de Türk Askerinin Başına Çuval Giydirilmesi	7	Süleymaniye'de Türk askerinin başına çuval giydirilmesi uluslararası derin yapılanma örneği	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	44"
Hanefi Avcı	8	İddiaları, yazdıkları ve öne sürdüğü belgeler	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	8'09"
Vesayet	9	Bürokratik, askeri vesayetin günümüzdeki konumları	Eşref Bitlis'in Turgut Özal'a yazdığı iddia edilen mektup, Kartal Demirağ ile yapılan röportaj, Org. Aslan Güner'in Turgut Özal'ın ölümüne ilişkin görüşleri	3'10"

Tablo 136: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[737]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Susurluk konusu arkasından bu olaylar ve arkasından bugün bir parantez daha açayım. Muhsin Yazıcıoğlu'nun helikopterinin düşmesi ve üç gün Türkiye Cumhuriyeti devletinin dünyanın en büyük ikinci Skorski filosuna sahip Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üç gün kendi toprakları içinde düşen helikopteri bulunamaması. Bütün bunlar sadece sadece soru işareti üstüne koyarak geçtiğimiz noktalar. Şimdi hemen başlayalım isterseniz sol taraftan çok hızlı gidelim reklama kadar sayın Ülsever buyurun söz siz de ne diyorsunuz.	Cüneyt ÜLSEVER
Peki sizi sonaya bırabalım. O zaman önce Fikri Sağlara soralım Sonra Hasan Celal Güzel' e soralım ne diyorsunuz.	Fikri SAĞLAR
Evet burada duralım çok güzel özetledik. Şimdi Sayın Hasan Celal Güzel'e soracağım. Aslında bu turda en son size sormak istiyordum ama ikinci olarak sorayım. Özal'la gelmek istiyorum Sayın Ahmet Özal' da bağlanmak istiyormuş. Birazdan onu da bağlarız. İstiyorsa siz Turgut Özal'la ilgili burada konuşabilecek en yetkili isimsiniz. Çünkü bizden çok daha iyi biliyorsunuz. Bugün bir iddia daha ortaya atıldı. Aslında son seyahatinde hastaydı deniyor. Yani hasta olmasının doğal bir süreç olduğu ve dolayısıyla bu hastalık sonucu öldüğüne dair yeni bir tez ortaya çıktı. Akşamüstüne doğru sizde duymuşsunuzdur. O dönemki yanında olan milletvekili ve bakanların ağzından çıktığı söylendi evet ne diyorsunuz. Buyurun	Hasan Celal GÜZEL
İsterseniz oradan başlayalım o ikinci Ahmet Beyde bağlanacağında Özal'la ilgili kısma geliriz. Peki oradan başlayalım o zaman buyurun sizde özetlerseniz.	Hasan Celal GÜZEL
Derin yapılar yazıyo bakın	Hasan Celal GÜZEL
Ama ben devlet demiyorum hiçbir zaman.	Hasan Celal GÜZEL
Evet derin organizasyon veya derin yapı diyorum.	Hasan Celal GÜZEL
Siz ona inanıyor musunuz o teoriye.	Hasan Celal GÜZEL
Yani şimdi bu derin yapıları derin yapıları militer olarak mı?	Hasan Celal GÜZEL
Ergenekon'a geleceğiz onu ayrı bir dosya olarak tartışacağız. Şimdi bir alt yapıyı oluşturalım önce…	Hasan Celal GÜZEL
Kaldığımız yerden devam ediyoruz. Hasan Celal Güzel konuşmuştu en son. Ve ergenekona kadar gelmiştik. Siz ve derin yapılanmaları militer yapılara bağladınız kaldığımız yerden devam edeceğiz. Virgül koyduk. Şimdi Sabri Yirmibeşoğlu'na döneceğim. İzmir'e. Çünkü hava soğuk bahçede bekliyor bizi.	Hasan Celal GÜZEL
Genellikle militer yapı var.	Hasan Celal GÜZEL
Sabri Yirmibeşoğlu'na döneceğim. Kendisi İzmir'de Foça'da. Kendisi daha öncede programlara katılmıştı. Ahmet Özal'ın yaptığı açıklamalarla da gündeme gelmişti. Şu anda da Sayın Yirmibeşoğlu bizi duyuyor. Bahçede şu an kendisi. Sayın Yirmibeşoğlu beni duyuyor musunuz?	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Şimdi belki evet onun için çok tutmayacağız sizi. Şimdi ilk bölümde biz derin yapılanmaları tartıştık. Konuklarımız Sayın Fikri Sağlar ve Sayın Hasan Celal Güzel konuştular. Görüşlerini ifade ettiler. Ve ortaya genelde 1945 sonrası nato örgütlenmesiyle birlikte 1989 kadar bazı ülkelerde devam eden yani doğu bloğunun çökmesine kadar devam eden ve bazı ülkelerde süper nato adıyla anılan genellikle militer yapılanmaların olduğu bir derin organizasyon şeması çıktı. Tabi 89 sonra onu ilk bölümde konuştuk. Sayın Cumhurbaşkanının Sayın başbakana yazdığı emniyetteki derin yapılanma güney doğudaki derin yapılanma bütün bunları tartıştık. Tartışmaya devam edeceğiz. Ama ben size sormak istiyorum. Mesela Hasan Celal Güzel'le konuşurken derin yapılanmalar bazen tez antitez döngüsü eşliğinde cami ve yakabilir mi gibi bir vurgu yaptık konuşurken bunu. Bu konuda siz gündeme geldiniz. Biz Kıbrıs'ta cami yaktık dediniz. Hatta bunun ses kaydı var elimizde dolayısıyla buradan da girelim. O günden sonra siz hiçbir ekrana çıkıp da kendinizi savunmadınız. Onun için ilk önce oradan başlamak istiyorum. Savunma hakkı bence en kutsal olandır. Ne demek istiyorsunuz. İlk önce bu konu ile ilgili…	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Evet oradan başlayalım.	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Şimdi Sayın Yirmibeşoğlu Sayın Yirmibeşoğlu Rumların ne yaptığına girmeyelim. Çünkü biz derin Türkiye'deki derin yapıları tartışıyoruz. O ses kaydınız var onu bir dinleyelim isterseniz. Bi dakika o ses kaydınızı bi dinleyelim. Çünkü biliyorsunuz onu dinleyelim ondan sonra üzerinden konuşalım, tartışalım. Hayır hayır metin değil şimdi Sayın Yirmibeşoğlu zaten Sayın Yirmibeşoğlu zaten sizin konuşmanızı da isteyen de biziz. Habertürk olarak haberi yapanda biziz. Dolayısıyla burada herhangi bir kasıt yok. Bi dinleyelim ses kaydınızı yanlış yapılmışsa burada düzeltelim yanlışı dinleyelim. Verin arkadaşlar ses kaydını.	Sabri YİRMİBEŞOĞLU

[737] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Şimdi Sayın Yirmibeşoğlu sorun zaten o yaptı bu yaptı değil sorun şu burada aslında bence çok açık yüreklilikle bazı şeyleri konuşmakta gerekiyo. Harp savaş zamanı şimdi hepimiz burada rahat stüdyolarda siz orada bahçede rahat rahat konuşuyoruz. Kavgada yumruk sayılmaz savaş zamanı gerçekten yapılmayacak şeylerde yapılıyor. Bunu da açık yüreklilikle yiğitçe mertçe ortaya koymak gerekir. Yapılmayacak normal şartlarda yapılmayacak şeyler yapılıyor ki dolayısı ile yapmışta olabilirsiniz başkaları da yapmış olabilir. Eğer bunun bu günlerde konuşulması gerekiyorsa bunların konuşulması da gerekiyo bence siz bunu konuşursunuz da zaten dolayısıyla konuştunuz da daha önce bu açık yürekliliği gösterdiniz. Bence kavramları tartışalım. Şimdi Sayın Hasan Celal Güzel'in getirdiği nokta çok önemli biz 1945 sonrası kurulan İtalya'da Fransa'da süper NATO Gladyo dedikleri yapıları Türkiye'de tasfiye edebildik mi önemli olan soru bu	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Şimdi Sayın Yirmibeşoğlu evet…. Cami yıkma meselesine takılmayın bence. Önemli olan şu bakın. Şimdi çok açık sölicem. Bugün Türkiye'de tatlı su aydınları var hiç bi zaman tehlike altında yaşamamış ne diyor şair "sencileyin hasmı rüyada değil namlunun ucunda görenlerindir" diyor. O namlunun ucunda düşmanı gören adam her şeyi yapmış olabilir. Bunların legal olduğunu savunmuyorum ama savaş zamanında Kıbrıs'a çıkarma yapmışsınız. Neyin yapılıp neyin yapılmadığını bugün tartışmak abes ama şunu tartışmak doğru hala biz bu derin yapıların barındığı bir ülkede mi yaşıyoruz. Yıl 2010 1974 'ü tartışmıyoruz. Bize bu konuda siz bence bilgi verin. Sizce askeri personel olarak bulunduğunuz en gizli sırlara haciz oldunuz. Odalara girdiniz çıktınız. Hala gladyo Türkiye'de var mı? Yok mu sizce bunu söyleyin bize.	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Temizlendi mi?	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Tamam bu kadar bu konu kapansın bence artık.	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Sayın Yirmibeşoğlu, Sayın Yirmibeşoğlu Sayın Yirmibeşoğlu burada tabi siz biraz hassassınız ama burada siz biz yok. Zaten biz sizden bi konu hakkında bilgi alamaya çalışıyoruz. Geçmişte Rus… tabi… Rus Rus tehlikesi varken belki bir düşmana karşı bir örgütlenme olduğu burada gayet normaldir. Yani ben bugün demokrasinin dozunu kaçıran	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Evet Sayın Yirmibeşoğlu şurda bir duralım izin verirseniz. Tekrar size dönücem çok önemli bir noktaya değindiniz. Diyorsunuz ki 1945–53 arası yani NATO'ya giriş sürecimizden önce de vardı bu diyorsunuz burada duralım ben Sayın Cüneyt Ülsever'e soracağım Şuana kadar dinlediniz ne diyorsunuz.	Cüneyt ÜLSEVER
Şimdi bi izin verir misiniz bi virgül atın Demirağ'la ilgili yayınlamadığımız bölümlerde var o bölümlerden kendi inisiyatifimle bi yeri sölicem. Diyor ki ne olursa olsun diyo kesinlikle beni konuşturamazsınız. Ne olursa olsun bildiklerimle mezara kadar gidicem. Hiçbir zaman bildiklerimi açıklamayacağım. Ama diyor eğer şimdiki aklım olsaydı Turgut Özal'ın yanından bile geçmezdim beni kullananlar beni oraya savurup bıraktılar.	Cüneyt ÜLSEVER
Mümkün değil	Cüneyt ÜLSEVER
Kartal Demirağ bizim muhabire aynen şöyle söylüyor. Yasemin'e diyor ki konuşursam ne ben kalırım ne de sen kalırsın	Cüneyt ÜLSEVER
Mümkün değil koruyabilecekler mi konuştuğu zaman.	Cüneyt ÜLSEVER
Sizle başlayacağım ama bi reklama gideceğiz.	Remzi ÇAYIR
Tamam sizinle başlayacağız ikinci bölüme burada 1 dakika kaldı bence hiç girmeyin oraya.	Remzi ÇAYIR
Evet yani sıradan gidiyoruz bi şey söylemek istemiyor musunuz.	Remzi ÇAYIR
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden sansürsüze devam ediyoruz. Türkiye'deki derin yapılanmaları sorguluyoruz. En son Sayın Cüneyt Ülsever konuşmuştu. Şimdi Sayın Remzi Çayır'a döneceğim. Sayın Remzi Çayır'ın kitapları var. Konularla ilgili mesela Adım Yeşil bir roman haline getirilmiş ve yine Sayın Başbakanın okuduğu bir şiir var bildiğiniz gibi…	Remzi ÇAYIR
Mektup Sayın Başbakan sürekli şiir okuduğu için aklımda şiir olarak kalmış. Mektup var. Mustafa Pehlivanoğlu'nun idamdan önce annesine babasına yazarak bıraktığı mektup oğlunuz Mustafa diye bitiyor. Sayın Başbakan bunu okumuştu. Hatırlarsanız bi konuşmasında ve ondan sonra çok tartışıldı. İşte onun da yer aldığı kitap var. Onlar dirildiler. Şimdi siz 13 yıl hapis yattınız. Dolayısıyla o 13 yıllık hapis hayatınız boyunca içeride mutlaka birçok konuşmaya şahit oldunuz. Bi şeyler duydunuz. Size telkinler yapıldı. Belki de onun için sözü ben size bırakayım ne diyorsunuz.	Remzi ÇAYIR
Yıl kaçtı. Darbe öncesi.	Remzi ÇAYIR
Vücuttan geçen elektrik görmediniz.	Remzi ÇAYIR
Yani burada işkenceyi yapanlar asker mi polis mi onu anlamaya.	Remzi ÇAYIR
İlk ama başladığında emniyette.	Remzi ÇAYIR
Başbakan Ecevit.	Remzi ÇAYIR
Ama şimdi o burada olmadığı için öyle şeyler söylemeyin….	Remzi ÇAYIR
Sorun yalnız burada sorun Ali Faik Kayacan değil ….	Remzi ÇAYIR
Evet burada duralım. Çok güzel söylediniz. Ahmet Özal hattaymış şimdi. Sayın	Ahmet ÖZAL

Özal iyi akşamlar.	
Sağolun teşekkür ederiz. Şimdi sizinle ilgili de konuşmalar geçti ilk bölümde. Sayın Cüneyt Ülsever de dedi kendiside soru sormak istiyor. Size bizde aynı Soruyu burada kafamızda şekillendirdik. Neden 17 yıl sustunuz.	Ahmet ÖZAL
Peki Sayın Özal siz bi şe sormak istiyor musunuz?	Cüneyt ÜLSEVER
O zaman ben çok kısa bir soru soracağım Teşekkür edeceğiz size Sayın Turgut Özal'ın özellikle kürt meselesiyle ilgili öldürüldüğünü mü düşünüyorsunuz. Çünkü o döneme göre Türkiye Cumhuriyeti devletinin ilerisinde veya gerisinde yoruma göre bu referansiyel olarak değişir. Baktığınız noktaya göre ama farklı bir bakış açısı vardı. Adnan Kahveci'nin de farklı bir bakış açısı vardı. Olaylara ama sonuçta Adnan Kahveci için bir şey diyemeyiz. Bu komplo teorisi olur. Ama Eşref Bitlis uçağı düştü ve bir milyonda bir görünen bir dogmaydı o uçak markası için Sayın Turgut Özal kalp krizi geçirdiğinde doktor yoktu ambulans yoktu. Dolayısıyla bütün bunları bu olaya bağlıyor musunuz kavramsal olarak.	Ahmet ÖZAL
Evet burada duralım bir soru var çok kısa iki dakikamız kaldı.	Ahmet ÖZAL
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Şimdi ilk bölümde siz özelikle Ali Faik Kayacan'dan da bahsetmiştiniz ama kendisine ulaşamadık. Ulaşırsak bağlayacağız. Ama birçok soruda geldi. Sayın Cüneyt Ülsever sordu. O bölümle ilgili siz soruyu sormak ister misiniz?	Cüneyt ÜLSEVER
Size yapılan suçlama	Remzi ÇAYIR
Hayır efendim onu söylemek istemiyor.	Remzi ÇAYIR
Başbakan bu açıklama yaptı. Yalnız bu konuyla ilgili	Cüneyt ÜLSEVER
Verelim ekrana dedi ki medyaya sızdırılmış olanlar suç duyurusu niteliğindedir. Özal'la Bitlis'in ölümüyle ilgili hiç bi şey gizli kalmasın.	Cüneyt ÜLSEVER
İşte Başbakan….. Başbakan topu yargıya attı ama…	Cüneyt ÜLSEVER
Bir şey söyleyeyim izin verirseniz. Bi saniye. Bu konuyla ilgili Sayın Cüneyt Ülsever bence güzel bir refleks gösterdi. Güzel bi gazetecilik refleksi çünkü böyle insanlar konuşup kendini kaptırıyorlar. Hani her şeyin suçlusu bazı örgütler organizasyonlar değil bazen bireysel suçlarda var. Tabiri caizse tırnak içinde söylüyorum manyağın biri kafaya koyuyo gidip birini vuruyo sonra yıllarca biz arkasında örgüt arıyoruz. …	Hasan Celal GÜZEL
Ama Remzi Çayır 12 Eylül'den önce 12 Eylül'den önce hapse düşüyor.	Hasan Celal GÜZEL
Cüneyt Bey de buna katılıyor zaten.	Fikri SAĞLAR
Bi şey eklemek durumundayım müsaade ederseniz arkadaşlar Remzi Bey ki söz verelim Bakın bi dakka … peki şimdi bi Dakka şimdi bakın Cüneyt bey Sayın Ülsever bi izin verir misiniz….. sayın Çayır…. Sayın Çayır bu kişiselleşmesin	Remzi ÇAYIR
Sayın Çayır şimdi Sayın Çayır bi dakika - Sayın Çayır- Sayın Çayır- Sayın Çayır	Remzi ÇAYIR
Sayın Çayır şimdi Sayın Ülsever kişiselleşmesin izin verin lütfen izin verin bi izin verin Sayın Ülsever lütfen bi…bi sa Sayın Çayır	Remzi ÇAYIR
Evet bu akşama kadar mı sayın çayır burada duralım bi duralım Sayın Ülsever bi duralım bi ara verelim bakın burada konu sen ben değil.	Remzi ÇAYIR
Cüneyt Ülsever'in vurgusu şu anlamda önemliydi. Orada şimdi belli bir dönemde siz kullanıldınız. Bunu açık konuşalım…..	Remzi ÇAYIR
Sizi derken o olaylara karışan insanları söylüyorum. Hasan Celal Güzel de kullanılmış olabilir. Ayıp değil bu hepimiz kullanılmış olabiliriz. Hala kulla…..	Remzi ÇAYIR
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden derin organizasyonları tartışmaya devam ediyoruz. Bu arada sağolsun sevgili seyircilerimizden bolca tehdit mailleri de geliyor. Ama bu maillerden korkacak hiç kimse yok. Emin olun buradakilerin hepsi geçmişte ne yaptığı belli insanlar. Demirden korksak zaten trene binmezdik. Adresimiz belli isterseniz buyurun gelin. Kaldığımız yerden devam edelim şimdi. Sayın Sabri Yirmibeşoğlu hala bahçede ise bize bağlanacak durumdaysa Sayın Sabri Yirmibeşoğlunun son sözlerini alalım ondan sonra da kendisini gönderelim. Evet arkadaş evet …. Sayın Sabri Yirmibeşoğlu beni duyabiliyor musunuz?..	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Şimdi kaldığımız yerden devam ediyoruz. Buyurun söz sizde son görüşlerinizi alalım ondan sonra siz isterseniz istirahata gönderelim hem geç oldu. Hem de hava soğuk buyurun söz sizde.	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Evet sayın… geliyor. Buyurun buyurun ben duyuyorum sizi….. ben duyuyorum sizi. Kamareya doğru bakarsanız lütfen	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Jitem yoktu	Sabri YİRMİBEŞOĞLU
Evet….evet Sayın Yirmibeşoğlu çok teşekkür ediyoruz. Foça'dan İzmir'den yayına katıldınız. Uzun sürede soğukta bizi beklediniz. Tekrar teşekkürler. Şimdi Sayın Hasan Celal Güzel. Her masanın bir … vardır böyle sizde burada abi gibi demin kavga ettiğimiz olayı bir toparlayalım da ordan devam ederiz.	Hasan Celal GÜZEL
Hayır estağfurullah…..siz eskiden Komşularını öpüyordunuz. Seçmenleri ordan bizde şöyle bir kucaklayın bu konuyu toparlayın diye.	Hasan Celal GÜZEL
Şimdi ordan devam ediyoruz.	Hasan Celal GÜZEL
Tabi şimdi şu vurguyu da yapacağım. Size söz vereceğim. Sonuçta Türk Silahlı Kuvvetleri kurumu olarak bunun tamamen dışındadır.	Hasan Celal GÜZEL

Bu konuda sizde hassasınız mutlaka.	Hasan Celal GÜZEL
Çalışıyordu.	Fikri SAĞLAR
Bir virgül atabilir miyiz? Burada Ahmet Özal hattaymış Sayın Özal iyi akşamlar…. Buyurun…	Ahmet ÖZAL
Gülteki Avcı herhalde ….	Ahmet ÖZAL
Tabi bitirelim	Fikri SAĞLAR
Tutukluk yapıcak.	Fikri SAĞLAR
Ziyan olur gidersin.	Fikri SAĞLAR
Evet burada bir başkanlık vurgusu sezdim ama…	Fikri SAĞLAR
Peki şimdi şöyle bir şey var Asala terörüne karşı verilen bir savaş var geçmişte aslında bunları da konuşmak gerekiyor baktığınızda. Mafya ilişkileri içinde Türk bankacılık sisteminin şekillenmesi var. Bunların içinde öne çıkan isimler var aile bunların hepsinin aslında kapağını kaldırmak gerekiyor. Böyle sıkıştırılmış şekilde duruyor bunlar.	Fikri SAĞLAR
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Derin organizasyonları tartışıyoruz. Şimdi sözü Sayın Ülsever'e vereceğim ama bir daha derin bir şey söyleyeyim. Bu arada … üç daha doğrusu 2003 4 temmuz Süleymaniye Türk askerinin başına çuval geçirildi. Şimdi biz Türkiye'deki organizasyonları tartışıyoruz. Bu da global küresel bir derin organizasyon faaliyeti. Bunları da tartışmak gerekiyor. Yani Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili mesela demin konuştuk geçmişte şunlar oldu bunlar oldu ama tabii Türk Silahları Kuvvetleri kurumsal kimliğini dışarıda bırakarak altını çiziyorum Türk Silahlı Kuvvetleri sonuçta bizim kendi özümüzden çıkardığımız bir yapıdır. Ama her yerde sonuçta yanlışlıklar olabilir. Burada da Türk Silahlı Kuvvetlerine yönelik küresel bir organizasyon tarafından 4 Temmuz 2003'te Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin başına çuval geçirildi. Ordaki mesaj neydi bu başka bir program konusu ama buda bir üst derece derin bir organizasyondu. Buyurun	Cüneyt ÜLSEVER
Ama siz…. Zaten oraya daha hiç gelmedik. Biliyorsunuz oraya gelmedik. Sadece biz değil Türkiye de gelemedi.	Cüneyt ÜLSEVER
Siz diyorsunuz ki sivil vesayet başlıyor şimdi…..başlıyor.	Cüneyt ÜLSEVER
Şimdi bu Avcı meselesi ile ilgili ben daha önce hiçbir programda yapmadık. Konuşmadıkta. Geçmişten sadece bi kaç tespitim var. Simdi geçmişte bazı emniyetçiler gazeteciler yarattılar hem verdik dosyalar verdiler. İşte haber müdürü yaptılar hiç olmayan sıfır adamlar geldiler. İşte haber genel yayın yönetmeni bilmem ne açıkladı emniyetten besleniyor. Adam belli. Sonra o gazeteciler döndüler emniyet müdürleri yarattılar. Efsane emniyet müdürü günlerce dinledik. Televizyonlarda. Şimdi geçmişte açık söylüyorum. Gazetecilerle emniyetçiler arasında kirli ilişkiler vardı…	Cüneyt ÜLSEVER
Hala var hala var diyemem ama geçmişte bildiğim ilişkiler vardı. Ve ve işin ilginç tarafı ve çok kötü olan tarafı gasteciler emniyet müdürü gibi davranmaya başladılar. Bu ülkede yani polise emir veren polise operasyon yapan polisi kendi adamı gibi gören genel yayın yönetmenleri haber genel yayın yönetmenleri oldu. Bu ülkede şimdi bunları da tartışmak lazım. Şimdi Hanefi Avcı meselesine hiç girmedim ama burada bir parentez açayım. Hiç mi hakkında bi şey söyleyemiyorum. Ama Hanifi Avcı'da bu ilişkilerin içinde. Bir adamdı geçmişte.	Cüneyt ÜLSEVER
Bunları söyleyemeyiz. Bunları bunları.	Cüneyt ÜLSEVER
Ona kesin katılıyorum size. Ona kesin katılıyorum. Şimdi olayları sorgularken ben sadece başka bir boyuttan bakmak istedim yani biz basınında sorgulanması gerekiyor geçmişte.	Cüneyt ÜLSEVER
Yani bize özel olarak gelmiyor. Ortaya düştü bizde…	Fikri SAĞLAR
Evet şimdi size size söz vereceğim…. Son son cümle lütfen ….	Fikri SAĞLAR
Ama gerçekte o kadar ölü yok tabi onu da söyleyeyim 17 bin dosya var ama 17 bin ceset yok.	Fikri SAĞLAR
Çıkarız aslında güzel bir program oldu. Devam edelim. Burada bir not düşeceğim yine sizin biraz önce söylediklerinize katılıyorum. Ama bi çekincemi de söyleyeceğim. Bir gazteci emniyet müdürü gibi davranmaya başladığı anda ondan sonra o ilişki bi daha normalde dönmez. Yani gaztecinin emniyetle ilişkisi vardır. Emniyetinde gazteciyle ilişkisi vardır. Ama gazeteci kendini emniyet müdürü sandığı anda o iş biter.	Cüneyt ÜLSEVER
Kimseyi kastedmiyorum yani geçmişten bugüne tartışıyoruz. Ya bu ilişkiler kirli ilişkileri tartışıyoruz. İlişki orada kirlenmeye başlıyor. ….	Cüneyt ÜLSEVER
Artık yargıya intikal etmiş bir konu olduğu için şimdi çıkmamız gerekiyor.	Fikri SAĞLAR
Evet buyurun son söz sizin… Yalnız çok az vaktimiz kaldı.	Remzi ÇAYIR
Sizle başladık bu tura zaten.	Hasan Celal GÜZEL
Teşekkür ediyoruz. bu arada bi konsesusta sağlamış oldunuz.	Remzi ÇAYIR
Ama siz siyasi kimliğinizle değil geçmiş için davet ettik. Sayın Hasan Celal Güzel 30 saniye kaldı kullanmak ister misiniz. Gönlüm yine razı olmadı.	Hasan Celal GÜZEL
Evet bitti süremiz habere gideceğiz. …..	Fikri SAĞLAR
Şimdi bu ayrı bir konudur. …..	Fikri SAĞLAR

Şimdi…. Sayın Sağlar	Fikri SAĞLAR
Sayın Celal Güzel son dakika bi dakika bu çok ayrı bir konu bu çok ayrı bir konu bir program yapalım sivil vesayet….. evet…..sivil vesayet tartışması yapalım Sayın Celal Güzel ….	Hasan Celal GÜZEL
Onu tartışalım ama evet peki burada duruyoruz…… Sevgili seyirciler Türkiye'deki derin organizasyonları tartıştık. …evet bi devam edeceğiz Cüneyt bey….	Cüneyt ÜLSEVER
Kapatalım … sonra devam edelim kapatalım…. Evet… peki Türkiye'deki derin organizasyonları ….. Cüneyt bey …. Cüneyt bey …. Kapatalım sonra devam edelim kapatalım… evet… peki…. Türkiye'deki sivil veya askeri veya ….	Cüneyt ÜLSEVER
Hasan bey Hasan bey duralım peki duralım lütfen	Hasan Celal GÜZEL

Tablo 137: 04.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	İzmir Foça'dan Canlı Bağlantı	Sabri YİRMİBEŞOĞLU	10'09"
2	Telefon Bağlantısı	Ahmet ÖZAL	9'22"

04.10.2010 tarihli programda "Türkiye'de Derin Yapılar" konusunu Hasan Celal Güzel, Remzi Çayır, Cüneyt Ülsever, Fikri Sağlar, Sabri Yirmibeşoğlu ve Ahmet Özal'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 134'te yer almaktadır. Programda "Türkiye'de Derin Yapılar" konusunu köşe yazarı, siyasetçi ve emekli asker'den oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Hasan Celal Güzel, Turgut Özal'a suikast girişimine ait tanıklıklarını ve bildiklerini aktarırıken, Fikri Sağlar Susurluk Komisyonundan günümüze derin devlet kavramı üzerinde dururken, Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanlığı döneminde Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Sabri Yirmibeşoğlu, Kıbrıs'ta cami yakma eylemine ait sözlerine ilişkin açıklamalar gerektirirken Turgut Özal'a suikastı ve özel harp dairesinin kuruluşu ve işleyişine dair mesleki deneyimleri ile bir uzman görüşünü paylaşmaktadır. Ahmet Özal, Turgut Özal'a suikast girişiminden ölümüne kadar ki sürece ilişkin bildiklerini aktarmaktadır. Remzi Çayır ve Cüneyt Ülsever, 12 Eylül askeri müdahalesi ve o dönemki yargılamalara ilişkin görüşlerini aktarmaktadırlar. Remzi Çayır'ın yargılanma süreci ve aldığı cezaya ilişkin program içerisinde tartışılmaktadır. Programda yaşanmış olaylarda karşıt konumlarda bulunanlar aynı ekranda bulunmaktadır.

Hasan Celal Güzel, 10 söz almakla olmakla birlikte, Fikri Sağlar, 21 dk 28 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Mustafa Ahmet Özal, 9 dk 22 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Türkiye'de Derin Yapılar" tartışmanın kaynağı olması; "Turgut

Özal'ın Ölümü", "Türkiye'de Derin Yapılar", "Kıbrıs'ta Camii Yakılması","12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi", "Kürt Meselesi","Remzi Çayır'ın Yargılanma Süreci", "Süleymaniye'de Türk Askerinin Başına Çuval Giydirilmesi", "Hanefi Avcı" ve "Vesayet" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Türkiye'de Derin Yapılar" ve "Turgut Özal'ın Ölümü" konuları 52 dk 16 sn ve 24 dk 23 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

04.10.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, katılımcıların ifadelerindeki yola çıkarak sorularını yönlendirmektedir.

Örnek: "*Evet Sayın Yirmibeşoğlu şurda bir duralım izin verirseniz. Tekrar size dönücem çok önemli bir noktaya değindiniz. Diyorsunuz ki 1945–53 arası yani NATO'ya giriş sürecimizden önce de vardı bu diyorsunuz burada duralım ben Sayın Cüneyt Ülsever'e soracağım Şuana kadar dinlediniz ne diyorsunuz."* - Cüneyt ÜLSEVER

Yiğit Bulut, program içerisinde tartışılan konular ve katılımcılar hakkında görüşlerini ifade etmektedir.

Örnek: *"Cüneyt Ülsever'in vurgusu şu anlamda önemliydi. Orada şimdi belli bir dönemde siz kullanıldınız. Bunu açık konuşalım….."* - Remzi ÇAYIR

"Sizi derken o olaylara karışan insanları söylüyorum. Hasan Celal Güzel de kullanılmış olabilir. Ayıp değil bu hepimiz kullanılmış olabiliriz. Hala kulla….."" - Remzi ÇAYIR

"Şimdi bu Avcı meselesi ile ilgili ben daha önce hiçbir programda yapmadık. Konuşmadıkta. Geçmişten sadece bi kaç tespitim var. Simdi geçmişte bazı emniyetçiler gazeteciler yarattılar hem verdik dosyalar verdiler. İşte haber müdürü yaptılar hiç olmayan sıfır adamlar geldiler. İşte haber genel yayın yönetmeni bilmem ne açıkladı emniyetten besleniyor. Adam belli. Sonra o gazeteciler döndüler emniyet müdürleri yarattılar. Efsane emniyet müdürü günlerce dinledik. Televizyonlarda. Şimdi geçmişte açık söylüyorum. Gazetecilerle emniyetçiler arasında kirli ilişkiler vardı…" - Cüneyt ÜLSEVER

3.3.2.4. 11.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

11.10.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Yeni Dünya Düzeni" konusunu Akın ÖZÇEL, Prof. Dr. Hasan KÖNİ, İlter TÜRKMEN, Prof. Dr. Mensur AKGÜN ve Tuncer KILINÇ'ın katılımıyla 2 saat 7 dakika 39 saniye sürmüştür.

3.3.2.4.1. Görsel Düzey

Tablo 138: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan beş konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişer ve üçerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 139: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	15	29,41
3	33	64,71
4	3	5,88
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	51	100

Tablo 140: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	4	1,83
Bel Çekim	141	64,68
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	73	33,49
Toplu Çekim	-	-

Uzak Çekim	-	-
Toplam	218	100

Tablo 141: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
YENİ DÜNYA DÜZENİ EKSENİMİZ DEĞİŞİYOR MU? sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
YENİ DÜNYA DÜZENİ SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
07 MART 2002 sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
07 MART 2002 KILINÇ'IN TARİHİ KONUŞMASI	"Sansürsüz" program logosu
YENİ DÜNYA DÜZENİ SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
YENİ DÜNYA DÜZENİ TUNCER KILINÇ 2002'DEKİ KONUŞMASINI ANLATIYOR…	"Sansürsüz" program logosu
YENİ DÜNYA DÜZENİ RUSYA-İRAN-ÇİN DENKLEMİ GERÇEKÇİ Mİ?	"Sansürsüz" program logosu
YENİ DÜNYA DÜZENİ sansursuz@haberturk.com RUSYA-İRAN-ÇİN DENKLEMİ GERÇEKÇİ Mİ?	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? EKSENİMİZ DEĞİŞİYOR MU? sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
AB NEREYE GİDİYOR? SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
AB NEREYE GİDİYOR? YENİ DÜNYA DÜZENİ… TÜRKİYE AB'DEN UZAKLAŞIYOR MU?	"Sansürsüz" program logosu
YENİ DÜNYA DÜZENİ sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? ASKER SİVİL İLİŞKİSİ sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? İÇ TEHDİT TANIMI sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 142: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Cumhurbaşkanı ve Başbakanın yurt dışı temaslarından görüntüler, devlet başkanları ile el sıkışırken, Rusya ve ABD devlet başkanlarının Türkiye temaslarından görüntüler, Suriye devlet başkanı Beşar Esad ile Başbakan el sıkışırken, AB parlamentosundan görüntüler, ülke bayrakları, savaş uçaklarının hareketleri, devlet başkanları ile yapılan basın toplantıları, Rusya devlet başkanı Medvedev ile beraber atılan imzalar, Başbakan ve Barak Obama'nın beraber yaptığı basın toplantısı,	1'26"
2	07 MART 2002'de dönemin MGK Genel Sekreteri Tuncer Kılınç'ın konuşması ve sözlerinin yazılı olrak aktarılması; - TÜRKİYE AVRUPA BİRLİĞİNDEN HİÇBİRİ MİLLİ MENFAATİNİ İLGİLENDİREN HUSUSTA EN UFAK BİR YARDIM GÖRMEDİ. AVRUPA BİRLİĞİ BİLAKİS TÜRKİYE'NİN MENFAATLERİNİ İLGİLENDİREN SORUNLARINA TAMAMEN MENFİ BAKIYOR. BU AÇIK VE SEÇİK. O HALDE TÜRKİYE'NİN YENİ Bİ TAKIM ARAYIŞLAR İÇİNDE OLMASI KESİNKES BİR İHTİYAÇ. BİRAZ ÖNCE SAYIN GİRİTLİ'NİN DE BELİRTMİŞ OLDUKLARI GİBİ BUNUN DA EN UYGUN TARZI ZANNEDİYORUM KENDİSİNİ HERŞEYE RAĞMEN BUGÜN AMERİKA'YA BİRAZ YAKIN GÖSTERMEYE ÇALIŞAN RUSYA'DA BİR YALNIZLIK İÇERİSİNDEDİR. ONUNLA BİRLİKTE AMERİKA'YI GÖZARDI ETMESİZİN MÜMKÜNSE İRAN'I DA İÇİNE ALACAK ŞEKİLDE TÜRKİYE'NİN BİR ARAYIŞ İÇERİSİNDE OLMASINDA FAYDA OLDUĞUNU BELİRTMEK İSTİYORUM.	2'

3	Barak Obama ile Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Mahmud Ahmedinejad, Recep Tayyip Erdoğan ile Dmitri Medvedev, Recep Tayyip Erdoğan ile Beşar Esad, Recep Tayyip Erdoğan ile Vladimir Putin, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Serj Sarkisyan, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Mahmud Ahmedinejad el sıkışırken, Türk ve Pakistan Dışişleri Bakanlarının el sıkışmaları, Ahmet Davutoğlu ile Hilary Clinton'ın el sıkışmaları, basın mensupları görüntü almaya çalışırken,	1'44"
4	Dışişleri Bakanı uçaktan inerken, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Mahmud Ahmedinejad yürürken, Recep Tayyip Erdoğan ile Dmitri Medvedev, Recep Tayyip Erdoğan ile Beşar Esad, Recep Tayyip Erdoğan ile Vladimir Putin, Recep Tayyip Erdoğan ile Barak Obama basın açıklaması yaparken, Dışişleri Bakanı ikili anlaşmalar imzalarken, Ahmet Davutoğlu ile Hilary Clinton heyetler arası görüşme yaparken, Ahmet Davutoğlu, Recep Tayyip Erdoğan ile Mahmud Ahmedinejad konuşurken, Ali Babacan mevki daşı ile ikili anlaşma imzalarken, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Irak devle başkanı ile ikili anlaşma imzalarken, Nabucco Projesi kapsamında devlet başkanları ortak protokol imzalarken, Recep Tayyip Erdoğan ile Vladimir Putin ikili anlaşma imzalarken, Ahmet Davutoğlu ile Suriyeli mevki daşı ikili anlaşma imzalarken, Recep Tayyip Erdoğan, Vladimir Putin ve Silvio Berlisconi beraber ,	2'24"
5	Yiğit Bulut'un Referans Gazetesinde yazmış olduğu bir yazının internet sayfasındaki görünümü	1'11"
6	11 Eylül saldırılarına ait görüntüler	29"
7	1999-2000 yılların Amerikan borsasındaki işlemleri aktaran grafikler	1'21"
	Toplam	10'35"

"Yeni Dünya Düzeni" konu başlığı olarak tartışıldığı 11.10.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 64,48 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 33,49 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 64,71 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 29,41 oranında tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e ve 4'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "YENİ DÜNYA DÜZENİ", "TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR?" vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Programın içersinde tartışılan konulardan biri olan "Tuncer Kılınç'ın 8 Yıl Önce Yaptığı Konuşma"ya ait ekran yazıları program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Barak Obama ile Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Mahmud Ahmedinejad, Recep Tayyip Erdoğan ile Dmitri Medvedev, Recep Tayyip Erdoğan ile Beşar Esad, Recep Tayyip Erdoğan ile Vladimir Putin, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Serj Sarkisyan, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Mahmud Ahmedinejad el sıkışırken ve Yiğit Bulut'un Referans Gazetesinde yazmış olduğu bir yazı vb. görüntüler toplamda 10 dk 35 sn'lik 7 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.4.2. İçerik Düzey

Tablo 143: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Akın ÖZÇEL	Erkek	Köşe Yazarı	11	16'47"
Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Erkek	Akademisyen	6	16'22"
İlter TÜRKMEN	Erkek	Eski Büyükelçi	13	17'11"
Prof. Dr. Mensur AKGÜN	Erkek	Akademisyen	6	10'59"
Tuncer KILINÇ	Erkek	Emekli Asker	13	33'18"

Tablo 144: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Tuncer Kılınç'ın 8 Yıl Önce Yaptığı Konuşma	1	İran ile işbirliği, Avrupa Birliği ile ilişkiler	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	30'11"
Çin	2	Çin ile ilişkiler, Asya ile ticaret	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	1'26"
NATO	3	NATO yapısı, konumu	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	1'45"
Kürtçe	4	Kürtçe TV, kürtçe öğrenimi, Kandil Dağı operasyonları, Demokratik açılım, Uluslararası işbirlikleri	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	22'36"
ABD Politikası	5	Barack Obama, Ortadoğu, İsrail, 11 Eylül saldırısı, Süleymaniye'de Trük askerinin başına çuval geçirilmesi	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	7'45"
İç Politika	6	Demokratikleşme, Asker-Sivil ilişkisi, Asker-Siyaset ilişkisi, Askeri Müdahaleler	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve	27'23"

			stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	
ABD Askeri Gücü	7	ABD'nin Irak'a müdahalesi	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	3'25"
Kıbrıs	8	Avrupa Birliği üyeliği, Annan Planı	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	4'14"
İç Tehdit	9	İç Tehdit tanımı, PKK, bölünme	ÇİN ile yapılan sekiz maddelik anlaşma yatırımlar ve stratejiler, ÇİN Başbakanı Türk hazine bonosu alacak	12'23"

Tablo 145: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[738]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Evet 7 Mart 2002 bu konuşmayı yapan isim Tuncer Kılıç MGK Genel sekreteri üstünde üniformada var görüyorsunuz. O dönemde yıl 2002 yani 2001 krizinin hemen ertesinde Kemal Devriş'in Türkiye'de en noktasında olduğu kamuoyunda çok net olarak algılandığı bir dönemde bu konuşma yapıldı. Tezlerden biri IMF ile Standby anlaşması yaparsan, yapmazsan yaşayamazsın. Tezlerden ikincisi Avrupa Birliğine girmezsen hayatını devam ettiremezsin. Bu iki tezin Türkiye'de en noktasında olduğu dönemde konuşmayı yapmış ve inanılmaz bir tepki çekmişti. Türk kamuoyundan o dönem basın mensupları kendisi hakkında anılmaz yazılar yazmışlardı. Ve suçlayıcı anlamda ve sen buna nasıl cüret edersin şeklinde. 2003'ten itibaren daha sonra Türk Silahlı Kuvvetleri ile çalıştığı iddia edilen bir siyasi parti iktidara geldi. AKP ve 2003 ile 2007 arasında 2001 yılına kadar devam eden Avrupa Birliği tezine sonuna kadar sahip çıktı. Ama 2007den sonra ne olduysa oldu ve İMF tezi tamamen gündemden düşerken İMF ile Standbay anlaşması yapılmazken. Son olarak başbakan geçen hafta da Avrupa Birliği'ne rest çekti. Dedi ki ya bu işi yaparsınız. Ya buradan gidersiniz. Dolayısıyla 2002 yılında Tuncer Kılıç'ın yapmış olduğu konuşmayla 8 yıl sonra gelinen nokta ve arada iddia edilen Türk Silahlı Kuvvetleri hükümet arasında zıt taban tabana bir çatışma olduğu şeklindeki tezler aslında gelinen noktada bir anlamda boşa mı çıkmış olduğu sorusu da gündeme geldi. Evet gerçekten çok önemli tarihi bir program bu akşam tartışacağız. Çok uzman konuklarım var. Hemen tanıştırmak istiyorum. Akın Özçer Newsweek Türkiye yazarı yine aynı hatayı yapayım mı emekli büyükelçi… Hoş geldiniz. Prof. Dr. Hasan Köni hoş geldiniz. İlter Türkmen eski dış işleri bakanı ve emekli büyükelçi hoş geldiniz. Prof. Dr. Mensur Akgün hoş geldiniz. Ve Sayın Tuncer Kılıç sizde hoş geldiniz. Biraz önce sizin konuşmanızla başladık. Şimdi isterseniz 2002 ye dönelim. Siz burda canlı yanımızdasınız. 2002 de tırnak içinde söylüyorum. Tabiri caizse vatan haini idiniz. O konuşmayı yaptıktan sonra basının bir bölümüne göre ….	Tuncer KILINÇ
Bir bölümüne göre çok ağır eleştiriler almıştınız. Belki Amerika'daki meslektaşlarınız da sizi çok ağır eleştirdi. Çünkü söylenmeyecek kadar sert cümleydi. İran'la işbirliği yapalım. 2002 için söylenemeyecek kadar 2001 11 Eylül saldırısı olmuş Amerika'da kuleler yıkılmış üstünden daha bir yıl geçmiş siz İran'la iş birliğinden bahsediyorsunuz. Neden söylediniz onları.	Tuncer KILINÇ
Evet burada tabi şimdi bu söylediklerinizin hepsi teorik olarak çok doğru bugünde rahatlıkla söyleyebilir. Buyurun başbakan Erdoğan sizin söylediklerinizi zaten söylüyor. Yapıyor da. Ama dediğim gibi yıl 2002, 11 Eylül saldırısının üzerinden daha bir yıl geçmemiş baktığınız zaman. Ve siz bir nota ordusunun üniformasını taşıyorsunuz. Sadece Türk Silahlı kuvvetlerin değil bunu o dönemde söylemek toplumun hazır olmadığı fikirleri söylemek gibi bir kavramın içine giriyor. Bence veya işte erken öten horozun keserler derler ya sonuçta o paraleldekilerin bir kısmı daha sonra Ergenekon soruşturmasında gözaltına alındı. İşte Erol Manisalı'dan bahsettiniz. Başka isimlerde var… Yani… Türk kamuoyunun şunu anlaması lazım. 2007 yılına kadar orda konuşanların çoğu gerçekten çok sakıncalı isimler olarak algılanıyordu. Bugün baktığınız zaman siyasi otorite sizin söylediklerinizin zaten aynısını yapıyor… bu değişimi bence analiz etmemiz lazım…	Tuncer KILINÇ
Tabi… peki bir şey soracağım devam edeceğiz buradan da siz o konuşmanın	Tuncer KILINÇ

[738] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

bedelini ödediniz mi?.... O konuşmanın bedelini ödediniz mi?	
Yoo onu kastetmedim zaten genel olarak hayatınızda…	Tuncer KILINÇ
Peki bugünkü politikayı nasıl buluyorsunuz? … Peki burda bir virgül koyalım. Sayın İlter Türkmen'e sormak istiyorum. Bu konuştuklarımızı da dikkate alarak o günkü konuşma bugün gelinen nokta özellikle bugünü nasıl gördüğünüzde çok önemli, buyrun…	İlter TÜRKMEN
Biz burada döneceğiz…. Evet Çin'deki paranın dörtte üçü Amerikan parası…	İlter TÜRKMEN
Bol kullanılan bir söz yok… bir de haber var biliyorsunuz? Tatbikat yapıldı. Eee bir gösterin manşetinde iddia yakıtta İran tarafından sağlandığı Yani Rusya Türkiye Çin arasında bir tatbikat yapıldı. Amerika F16'ların kullanılmasına izin vermedi. Şimdi ben size bir soru soracağım…	İlter TÜRKMEN
Satamıyoruz. Banka operasyonlarını da durdurdular. Evet ben şimdi size bir soru soracağım ama bir reklam aramız var. Sonra diğer konuklarımıza da soracağım. Örneğin Türk Silahlı kuvvetleri Avrasyacı'mıdır? Mesala. Çok tartışılan başlıklardan bir tanesi. Yoksa Avrupa Birliğine daha mı yakın bakın mesala. Yine son dönemde son iki Genelkurmay başkanı yani şu andaki genelkurmay başkanı önceki iki Genelkurmay başkanının yaptığı konuşmalarda AB 'ne çok sert eleştiriler var. Tesev'e çok sert eleştiriler var ki Avrupa Birliği ile ilgili yazılan raporlardan dolayı….	İlter TÜRKMEN
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Şimdi Hasan Köni'ye dönmek istiyorum. O konuya yine döneceğiz. Çünkü daha ilginç bir başlık var burada. O başlığı da biraz açalım. Ekrana bir yazı vermek istiyorum. Bu yazı benim 2003 yılında 14.3 2003 yılında referans gazetesinde yazdığım bir yazı aynen okuyorum size yazıyı… Obama'nın haberleri yansıdıktan sonra.. Şimdi biraz geriye gitmek ve sürpriz bir şekilde Kandil'i bombalamasını, ertesi sabahında televizyon programında yaptığım açıklamalara ve programa dönmek istiyorum. Okuyacaklarınıza inanmayacaksınız. O günlerde gerçekleşen Kandil bombardımanının 24 saat geçmeden programa katılan Prof. Dr. Hasan Köni çok ilginç bir tez ortaya atmış ve daha doğrusu bir bilgi vermişti. Tırnak içinde Hasan Köni'nin cümlesi "Yapılan operasyonlar Nato doktrin ve talimatları çevresinde yapılmaktadır. Hava operasyonları sonrası atılacak başlığı adı altında olacaklar Nato doktrini çevresinde çok not tarif edilmiştir. En geç bir yıl içinde yani bu hava sürecini takip eden bir yıl içinde siyasi çözüm ve bir açılım mutlaka gündeme gelecektir. Kandil bombalaması ile ilgili operasyonu icra edenler pazarlık sürecinde Amerika'yla hava sahasını açma ve teknik destek konusunda pazarlık ederken mutlaka Nato doktrinini çok iyi bilerek bunu yapmışlardır." Evet şimdi Hasan Köni burda. Hatırlıyor musunuz o programı… Kandil bombalanmasından birkaç saat sonra sabah gelmiştiniz. Kandil bombalanmış daha yeni haberler geliyor. Daha kandilin dumanı üstünde size bunu sormuştum. Bu soruyu siz de aynen bu cümleleri söylemiştiniz. Bende hemen gazetede tarihe geçsin diye yazı olarak kaleme almıştım gerçekten öle oldu. Bir yıl geçmeden demokratik açılım süreci başladı…. Tesadüf müdür yoksa.	Hasan KÖNİ
Ama siz orada çok ilginç bir cümle söylüyorsunuz, diyorsunuz ki kandile hava sahasını açan güçler mutlaka bunun pazarlığını da yapmışlar diyorsunuz. Türk uçaklarının kandili vurması bir sürprizdi. Balık hafızanız olduğu için unutuyorsunuz. Türk uçakları ilk defa kandili vurmuştu ve bir sürprizdi. Teknik olarak baktığımız zaman bize radardaki lokasyon hedeflerinin verilmesi o hedeflere F16 yazılımlarının adapte edilmesi uçaklarla oranın vurulması bizi aşan bir şeydi de açık konuşmak gerekiyorsa.	Hasan KÖNİ
Zaten bu konuşmadan bir yıl sonra Eşref Bitlis'in uçağı düştü. Mesala bugün en çok tartışılan konulardan bir tanesi.	İlter TÜRKMEN
Ama o bombalanmayla bu bombalanma farklı… İle teknik olarak.	İlter TÜRKMEN
Bizim dağlara demokrasi getirmemiz gibi… Orayı bombalayıp…	Hasan KÖNİ
Ama Menderes onu sonuçta asılarak ödedi açık konuşmak gerekirse…	Hasan KÖNİ
Evet ömrü vefa etmedi. Rusya'dan….	Hasan KÖNİ
Şimdi Sayın Hocam 2001 11 eylül saldırısına kadar Amerika'nın çok net bir görüşü vardı. Hatta 2003 e kadar bu görüşünü koruyor. 11 eylül saldırısından sonra 97'deki beyaz saraydaki o strateji belgesi çok net ifade aynen şöyle. Asya ortaasya ve Ortadoğu da güneydoğu ve doğu anadolu'ya gerekirse yerleşiriz diyor. Kendi menfaatlerimiz için. Strateji belgesi tanımlamış. 2003 Süleymaniye çuval geçirilmesi olayı hala Türk ordusuna Amerika o bölgede rakip olarak görüyor ve bir yerde yakalayıp çuval geçiriyor Mesaj çok açık sen buraya gelme kardeşim diyor. 2003'ün belli bir dönemine hatta 2005'e kadar devam ediyor. Ama 2005'ten sonra ne oluyorsa değişiyor. Zaten bizim hükümetin stratejisi de sonra değişiyor ve Amerika Türkiye'yi menfaatlerine çatışan bir rakip olmak olarak görmek tam tersi Türkiye ile iş birliği yapmaya karar veriyor. Ve Amerika'daki lobi ikiye bölünüyor. Bir İsrail orta doğu denklemi lobisi iki İsrail'siz orta doğu denklemi lobisi. Yani bizim İsrail'le	Hasan KÖNİ

çatışmamızın altında yatan faktör de aslında İsrail'siz Orta doğu lobisi de var. Amerika da çok net destekliyor. Diyor ki adam İsrail'in süresi doldu. Belli bir dönem korunmuştu. Amerika'nın çıkarlarını korudu. Artık tasviye edilsin bunu savunanlar var şimdi. Baktığınız zaman çatışma çok net aslında o günden bu güne. Ama şimdi artık Amerika ile Türkiye çatışmıyor. Çok net olarak bir işbirliği var. Ama İsrail'li işbirliği mi İsrail'siz işbirliği mi orası hala çözülebilmiş değil…	
Kesinlikle katılıyorum. Sermaye piyasasındaki hareketler de aynı şeyi gösteriyor. Para piyasasındaki askeri sınaî kompleks Amerika'da yönetimi tekrar ele geçirmek üzere… yani yüksek petrol fiyatı bir sene içinde 200 dolarlık 150 dolarlık petrolü görünce kimse şaşırmasın.	Hasan KÖNİ
Şimdi bakın görüntüler orada kalsın arkadaşlar. Bir grafik göstereyim ondan sonra devam edeyim. Grafiği de ekrana verin. Bakın burası Amerikan borsasının 1999 sonu 2000 yılındaki seviyesi. Lütfen şu körsırı oynattığım yere dikkat edin. 2000 yılı başı. Yani hiçbir şey yok. 2001 11 Eylül saldırısı yok. Hiçbir şey yok. Amerikan borsasın da 2000 Ocak ayında satmaya başlıyorlar hisseleri. Hiçbir şey yok ortada. Dikkat çekin dikkat edin aşağıya. 11 Eylül saldırısı olmadan önce Amerikan borsası zaten satılmış durumda. Yani bu çok ilginç. Açıklanması mümkün olmayan bir şey şimdi. Aynı grafiğin üstüne bakın altını koyacağım bu da altın grafiğidir. Ve altın grafiğinden bakacağız şimdi. 11 Eylül saldırısı olmadan önce altın almaya başlıyorlar. Ve 2000 ile 2001 arasında baktığınız zaman bir sene boyunca altın alıyorlar. Hisse satıyorlar altın alıyorlar. Hisse satıyorlar altın alıyorlar. Çok net olarak görülüyor grafikte. Üzerinde geçişte… ben bir şey demek istemiyorum…	İlter TÜRKMEN
Hayır kar etmek için değil bakın daha 11 Eylül saldırısı yok… daha adı bile yok… daha ben onu demeyeceğim. Bunu açıklanması gerekiyor bir şekilde… mi acaba…	İlter TÜRKMEN
Grafik Hasan Köni'nin anlattığı lobiyi destekliyor.	İlter TÜRKMEN
Çünkü Amerikan başkanın da koltuğu yavaş yavaş sallanmaya başladı.	Hasan KÖNİ
Peki şimdi burada Avrupa'yı da katalım işin içine. Hemen ben Mensur Akgün'e sormak istiyorum. Bu denklemin içine Avrupa'yı da koyarsak Avrupa nereye gidiyor. Avrupa ile ilgili çok olumsuz yorumlar yapılıyor dünya genelinde. Türkiye'de değil sadece işte Almanya'yı çıkarın Avrupa bitti. Fransa eski Fransa'ya dönmeye çalışıyor. Bir sürü bir sürü yorum var siz daha iyi biliyorsunuz. Nasıl görüyorsunuz.	Mensur AKGÜN
Peki Türkiye'deki siyasi otorite istemiyor. Şu anda baktığımızda öyle bir görüntü var…. İfade etti başbakan…	Mensur AKGÜN
Ama biliyorsunuz olmaz denen her şey oldu bu son dönemde. Dolayısıyla…	Mensur AKGÜN
Bundan üç yıl önce şu yorumlar yapılıyordu… Çin'le Türkiye arasında TL kullanımında ….	Mensur AKGÜN
Ama üç yıl önce diyorlardı ki Rusya ile Çin'le bu kesinlikle yapılamaz…. Ama yapılıyor şu anda…	Mensur AKGÜN
Ama Amerika bu konulara çok hassas biliyorsunuz. Onu devam edeceğiz. Peki peki. Sayın Özçel'e de soralım bu bölümü tamamlayalım. Ne düşünüyorsunuz şuana kadar konuştuklarımız hakkında….	Akın ÖZÇEL
Benim tezim yok ben moderatörüm …	Akın ÖZÇEL
Mesela limanların açılması bunlara dahil midir?	Akın ÖZÇEL
Yani o kadar uzağa gitmeyin. Genelkurmay başkanının konuşmasını söyledim…	Akın ÖZÇEL
Evet sevgili kaldığımız yerden devam ediyoruz. Mail adresimizi bir kez daha hatırlatayım. Elektronik posta adresimiz sansursuz@haberturk.com yeni dünya düzenini değişen dengeleri Avrupa Birliği Türkiye ilişkisini Rusya Hindistan İran Çin dörtlüsünü strateji teori özellikle yeni denklemi tartışıyoruz diyelim. Sayın Akın Özçel siz bir soru sormuştunuz Sayın Kılınç'a. Bir daha sorar mısınız?	Akın ÖZÇEL
Burada bir dakika bir soruda ben sormak istiyorum. Çok bir virgül o dönemde mesela çok yenilikçi konuşuyordunuz. O dönemdeki statükoya göre yeni bir stratejiden bahsediyordunuz. Ama hiçbir zaman Milli güvenlik kurulu Sayın Özçelik'in söylediği gibi kendi vatandaşlarına yönelik bir yenilik yapmayı hiç düşünmedi. Yani bir kürt kökenli vatandaşlara bir televizyon açalım diye hiçbir zaman söylemedi. Tam tersi bir tehdit algılaması içinde kendi ülkesindeki başı kapalı insanları tehdit gördü. Kendi ülkesindeki kürdü tehdit gördü. Orda aşırı bir tutuculuk varken diğer tarafta da aşırı liberallik vardı. O konuşmada mesela gibi yorumlar da yapılabilir.	Akın ÖZÇEL
Yani Sayın Özçel diyor ki mesela on yıl önce TRT Şeş açılsaydı MGK karşı çıkmasaydı… Belki de bugün başka şeyleri konuşuyorduk…	Tuncer KILINÇ
Nihai beklenti nedir…	Tuncer KILINÇ
Onu da açalım onu da açalım Türkiye'yi bölmek mi tatışmamız lazım niye biliyor musunuz?	İlter TÜRKMEN

Verdik ama yetmedi…	Tuncer KILINÇ
Evet o günden bugüne tartışılan konuşma aslında üzerinden 8 yıl geçti. O dönemde çok tartışıldı ama bir daha üzerinde çok konuşulmadı. Şimdi bugün geldiğimiz noktada çok önemli sonuçlar sebep ilişkilerinden dolayı tekrar bu konuşmayı bulduk çıkardık. Çünkü Türkiye Çin'le anlaştı sekiz maddelik bir plan üzerinde. Yedi stratejik ortaklık belgesi imzaladı Rusya ile. Geçen sene ve bu sene çok büyük anlaşmalara imza atıldı. İran'la anlaşmalar yapılması isteniyor. Şu anda on milyon doları geçtik ve İran'la çok büyük bir ticarete doğru gidiyoruz… On milyar dolara düzeltiyorum. İran'la önümüzdeki yıllarda 38 milyar dolara kadar varan bir ticaretten bahsediliyor. Şu anda yapılan planlamaya göre dolayısıyla çok büyük bir rakam. Bütün bunlar gerçekleşecek mi şimdi. Bütün bunları konuştuk ilk bölümde. Ama tabi bir de not düşmüştüm ben o dönemde. Siz bunu söylediğiniz zaman ters algılanmıştı. Ondan sonra tam tersi askerle arası iyi olmayan bir siyasi otorite Türkiye'de iktidara geldi. Ama siz onu MGK Genel sekreteri sıfatıyla söylemiştiniz. Bugün askerle arası iyi olmadığı iddia edilen siyasi otorite sizin o dönemde söylediğiniz politikanın aynısını şu anda uyguluyor. Yani kimin A kimin B kimin C kimin D olduğu da biraz karışık duruma geldi. Şimdi ben buradan şunu söylemek istiyorum. Biraz konuyu farklılaştıralım. Buradaki konuştuklarımız da size kafalarındaki soruları sorsunlar. Çünkü sekiz sene sonra bir araya geldik. Onlar da kendi görüşlerini eklesinler. Mesela asker sivil ilişkileri Avrupa Birliği bağlamında geçmişten bugüne bakalım. Açalım başlığı değiştirelim. Asker sivil ilişkileri buyrun ne diyorsunuz. O günden bugüne nasıl görüyorsunuz mesala…	Tuncer KILINÇ
Asker sivil ilişkilerini bunu yani soruya bağlarsak… son on yılda ne değişti mesela en çok. Açık konuşalım… şunu deyin ki siviller askere şunu yaptı. Asker bunu yaptı. Şimdi sizin zamanınızda kimse MGK Genel sekterliğinin yayınladığı bir rapora karşı çıkacak güçte değildi Türkiye'de. Açık konuşalım mesela işte Akın Ölçer örnek verdi. TRT6'yı 2000 yılında kursaydık belki bugüne kadar çok farklı bir duruma gelirdik. Ama bunu kimsenin söyleyecek cesareti bile yoktu… Ne değişti…	Tuncer KILINÇ
Gizli kapalı oda da söylediniz…	Akın ÖZÇEL
Peki mesela Avrupa Birliği diyor ki Milli Savunma Bakanlığına Genel Kurmayı bağlayın örnek.. Sizce bu amaç mı burda ki esas büyük proje ne bunu hakkında ne düşünüyorsunuz. Aynı şeyi şimdi size soracağım…	Tuncer KILINÇ
Türkiye'den bunu niye istiyor sizce…	Tuncer KILINÇ
Evet burada duralım şimdi. Size sorayım Sayın Mensur … Aynı soru asker sivil ilişkisi nasıl gelişti. Avrupa Birliği neden bunları bizden istiyor Sayın Kılınç çok açık söyledi….	Mensur AKGÜN
Ben paradikma tanımlamadım.	Mensur AKGÜN
Sadece soruyu sordum. Ama coğrafya değişmiyor…	Mensur AKGÜN
Ama şimdi bakın Sayın Kılınç'ın tespitleri burada normal olarak konuşuyoruz. Ama mesela Sayın Kılınç diyor ki 1. Dünya savaşı sonrası ortaya çıkan anlaşmayı unutmayın diyor. Yani bugün mesela bir Serv tehlikesinden bahsediyor…	Mensur AKGÜN
Sayın Kılınç söylüyor ben söylemiyorum…	İlter TÜRKMEN
Şimdi burada bir soru sorabilir miyim size. Tamamen samimiyetinize sığınarak şunu soracağım acaba hiç şunu düşündünüz mü? Yani ben tam sizin tarafsız görüşünüzü öğrenmek için acaba kendi isteğinizle biraz alanı boşaltsaydınız sonra bu defakto çatışma çıkar mıydı? Ortaya yani mesela deseydiniz ki 2002 de MGK olarak Kürtçe televizyonda açılabilir mi. Sivillerde düşünebilir. Bunların da aklına bir ön yol açalım. Düşünsünler bir karar versinler. Ama olmadı yani sonuçta olmaz dediniz olmadı…	Tuncer KILINÇ
Kendi isteğinizle bıraksaydınız bazı alanları mesela bir örnek vereceğim Maslak'ta sinemalar var. Türker İnanoğlu'nun tam karşısında askeri bölge var. Askeri bölge tel örgülerle çevriliydi. Hiç kimse park edemiyordu. Arabalar üst üste yığılıyordu. İki yoldan geçilmiyordu. Askeri bölge onlara şöyle bir dikdörtgen verdi otların içinden. Yani hiç böyle kimsenin kullanmadığı şimdi orası çok güzel bir park yeri oldu. Herkes park ediyor. Şimdi bunu aynı şey yani biraz alanı sivillere bıraksaydınız…	Tuncer KILINÇ
Kendi isteğinizle bıraksaydınız sivillere bazı alanları. Acaba bugünkü çatışma ortaya çıkar mıydı bunu hiç düşünüyor musunuz?	Tuncer KILINÇ
Var mı bir isteğiniz…	Akın ÖZÇEL
Evet peki Sayın Hasan Köni size soracağım. Sona sizle başladık sizle bitirelim bu turu da. Amerika'yı Türkiye ile kıyaslarsanız asker sivil ilişkileri Türkiye'deki son on yıllık Genelkurmay'ın değişimi ve askeri dinamiklerin algılanması bunların değişmesi AB'nin istekleri siz nasıl görüyorsunuz…	Hasan KÖNİ
Şimdi tabi burada biraz geçmişe dönersek 97 de askeri sınaî kompleksi Amerika'da orta doğuyu işgal edeceğeni söyledi. Açık seçik raporlar var. Türk Silahlı kuvvetleri hakkında yazılmış Amerika'nın Harp Akademilerinde	İlter TÜRKMEN

raporlar var. Türk Silahlı Kuvvetleri Orta Doğu'daki en büyük engeldir diyor. Sonra geldi Irak'ta dayağı yedi başarısız oldu. Askeri sınai kompleks? Amerika içinde kendi tabanını kaybetmeye başladı ve belli bir süre sonra yıprana yıprana yıprana bir demilitirasyon süreci ortaya çıktı. Şuanda gördüğümüz başkan Obama demilitirazyon sürecinin nur topu gibi çocuğu ama şimdi bu dönemde Türkiye'de buna parelel olarak demilitarize oldu. Yani Türkiye baktığımız zaman Türk Silahlı Kuvvetleri de eski gücünü içerdeki iç siyasi dinamiklerde aynen Obama'yı yaratan süreçle birlikte paralel kaybetti. Ama şimdi şu var çok önemli. Amerika yeniden militarize olmaya başlayacak. Acaba bu Türkiye'yi nasıl etkileyecek…. Başladı şu anda Amerika'daki iç…. Hayır Amerika yeniden askeri sınai kompleksin güçlü olduğu bir yapıya doğru gidiyor. Bunu her türlü dinamiğin içinde görebilirsiniz….	
Hasan Köni biraz önce bunu analiz etti… her zaman var ama kullanamıyorsun mesela Kenney'i de nasıl nasıl bir suikasta kurban gitti. Araştırdığımızda en büyük Vietnam'da kaybolan Amerikan helikopterlerinin olduğunu görüyorsunuz. 3000 helikopter kayboluyor. Amerikan helikopteri 3000…	İlter TÜRKMEN
Hayır biliyorsunuz ama bunu geçmişten baktığınız zaman bu süreçleri engellemeye çalışanlar başkanlık koltuğuna oturduktan sonra belli bir süre sonra büyük muhalefetle karşılıyor içerde.	İlter TÜRKMEN
Ama siyasilerin arkasında askerler…	İlter TÜRKMEN
Orada bir fark var…	Mensur AKGÜN
Siz Irak'ta dayak yiyorsunuz içerde siyasete müdahale etmezsiniz veya Türkiye de baktığınız zaman çatışma varsa Güney Doğu da iç siyasete müdahale edersiniz ama yoksa edemezsiniz…	Mensur AKGÜN
Evet bunu reklam arasından sonra tartışalım çünkü sizin o teoriniz bence çok önemliydi. Obama'nın taban kaybetmesi siz katılmıyorsunuz ama…	İlter TÜRKMEN
Evet sayın seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Asker sivil ilişkilerinde kalmıştık. Son başlık Sayın Akın Özçel bu konuda konuşmamıştınız. Buyurun sizin zaten TRT Şeş'inizden başladık. 2000 yılındaki bu noktaya geldik.	Akın ÖZÇEL
Kaç yılından beri düşünebiliyorsunuz…. Sizin şahsınız için söylemiyorum. Türkiye de siviller bunu kaç yıldır düşünebiliyor…	Akın ÖZÇEL
Peki daha açık bir şey konuşalım. Madem bunu daha önce siviller düşünüyordu da niye bugüne kadar iş birliğine? Hiçbir sivil çıkıp da kardeşim sen kendi vatandaşını niye mülteci niye kendi vatandaşını bölücü diye iç tehdit olarak tanımlıyorsun diye kimse bunu Türkiye de tartışmaya açmadı.	Akın ÖZÇEL
Ama şimdi bir gerçek var. MGK 2002 yılına kadar başbakan ağzını açıp konuşabildi mi? … Bunu böyle yapalım bunu böyle yapalım yani sizin hayır dediğiniz bir şeye…	Tuncer KILINÇ
Ecevit'in bunda Ecevit'in belki bunu söylediği zaman ona olan saygıdan kimse sesini çıkaramadı… aynı şeyleri Mesut Yılmaz söyleyseydi ….	İlter TÜRKMEN
Ama şöyle de bir şey var. Türkiye'nin Türkiye'nin girmediği bir birlik için Kıbrıs'ta AB'nin bayrağını dalgalanmasına razı olmasının ne anlamı var… bugün …. Ne işimize yarayacak. Kıbrıs'ın AB üyesi olması tamamen pasaportla gideceksiniz. … Kıbrıs'a	İlter TÜRKMEN
Türkiye'nin stratejik konumu …. Yok mu sizce	İlter TÜRKMEN
Altıncı filo niye dolaşıyor oralarda….	İlter TÜRKMEN
Yani demek ki Akdeniz önemli …. Peki….. Kıbrıs'ta İngiliz üstleri hayır onlar niye gitmiyor. Baktığınız zaman…. Demek ki önemli orası	İlter TÜRKMEN
Peki bana bir rasyonel bir şey söyleyin. Kıbrıs ta AB bayrağı Türkiye ye ne sağlar…	İlter TÜRKMEN
Öbürü de çok iyi bir politika gibi gelmiyor bana şimdi. Yani kusura bakmayın ama….	İlter TÜRKMEN
Ama bir de şu var biz verdik onlar almadı. Rumlar veto etti biz değil …	İlter TÜRKMEN
Annan planı kabul edilseydi…..	İlter TÜRKMEN
Peki şimdi çok az vaktimiz kaldı. İç tehdit tanımına gelelim iç tehdit size göre nedir…	Tuncer KILINÇ
Kimdir iç tehdit ….	Tuncer KILINÇ
İrtica bir iç tehdit midir?.	Tuncer KILINÇ
Bölücülük…	Tuncer KILINÇ
Peki iç tehdit irtica ve bölücülük diyorsunuz. Size aynı soruyu sorsam AB perspektifinden bakarsanız iç tehdit var mıdır? Mesela Fransa da iç tehdit var mı? İngiltere de var mı?...	Mensur AKGÜN
Yani bizim iç tehdit algılamamız abartılı Türkiye için ….	Mensur AKGÜN
Şimdi bugün yeni iddialar da var mesela Hanefi Avcı'nın Deniz Kuvvetleri Komutanı MGK Genel Sekreteri işte birçok üst düzey askeri personeli dinlediği yönünde iddialar ortaya atıldı. O kasetlerinde şimdi savcının elinde olduğu iddia ediliyor. Hürriyet gazetesinin santrali bazı gazetecilerin özel telefon görüşmeleri falan bu tip iddialarda var. Yani baktığımız zaman kimin	Hasan KÖNİ

tehdit kimin tehdit olmadığı da o kadar içi içe geçmiş ki onun için bence bunları çok detaylı tartışmak gerekiyor. Hasan Köni'ye sorayım. İç tehdit algılaması nedir…	
Sayın Özçel….	Akın ÖZÇEL
Peki Sayın Türkmen iç tehdit tanımını nasıl görüyorsunuz…	İlter TÜRKMEN

Tablo 146: 11.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

11.10.2010 tarihli programda "Yeni Dünya Düzeni" konusunu Akın Özçel, Prof. Dr. Hasan Köni, İlter Türkmen, Prof. Dr. Mensur Akgün ve Tuncer Kılınç'tan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 143'te yer almaktadır. Programda "Yeni Dünya Düzeni" konusunu köşe yazarı, akademisyen, eski bakan ve emekli asker'den oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Prof. Dr. Hasan Köni ve Prof. Dr. Mensur Akgün, dış politika üzerine yaptıkları akademik bilgi birikimleri ile program içerisinde ele alınan konularda uzmanlık alanları kapsamında bilgilerini aktarmaktadır. Akın Özçel ve İlter Türkmen, geçmişlerindeki büyükelçilik deneyimleri ile uluslararası politikalar üzerine görüşlerini aktarmaktadırlar. Tuncer Kılınç, MGK Genel Sekreteri iken yapmış olduğu konuşma ve Türk dış politikası üzerine görüşlerini mesleki deneyimi kapsamında değerlendirmektedir. Programda yaşanmış olaylarda karşıt konumlarda bulunanlar aynı ekranda bulunmaktadır.

Tuncer Kılınç ve İlter Türkmen, 13'er defa söz almakta, bununla beraber Tuncer Kılınç, 33 dk 18 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Prof. Dr. Mensur Akgün, 10 dk 59 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Yeni Dünya Düzeni" tartışmanın kaynağı olması; "Tuncer Kılınç'ın 8 Yıl Önce Yaptığı Konuşma", "Çin", "NATO", "Kürtçe", "ABD Politikası", "İç Politika", "ABD Askeri Gücü", "Kıbrıs" ve "İç Tehdit" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "İç Politika" ve "Tuncer Kılınç'ın 8 Yıl Önce Yaptığı Konuşma" konuları 27 dk 23 sn ve 30 dk 11 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

11.10.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, tartışılan konular hakkında kendi yazılarından atıflar yapmaktadır.

Örnek: *"Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Şimdi Hasan Köni'ye dönmek istiyorum. O konuya yine döneceğiz. Çünkü daha ilginç bir başlık var burada. O başlığı da biraz açalım. Ekrana bir yazı vermek istiyorum. Bu yazı benim 2003 yılında 14.3.2003 yılında referans gazetesinde yazdığım bir yazı aynen okuyorum size yazıyı…"* - Hasan KÖNİ

Yiğit Bulut, program içerisinde katılımcılara ve izleyicilere gösterdiği grafikler ile tartışılan konulara yön vermektedir.

Örnek: *"Şimdi bakın görüntüler orada kalsın arkadaşlar. Bir grafik göstereyim ondan sonra devam edeyim. Grafiği de ekrana verin. Bakın burası Amerikan borsasının 1999 sonu 2000 yılındaki seviyesi. Lütfen şu körsırı oynattığım yere dikkat edin. 2000 yılı başı. Yani hiçbir şey yok. 2001 11 Eylül saldırısı yok. Hiçbir şey yok. Amerikan borsasın da 2000 Ocak ayında satmaya başlıyorlar hisseleri. Hiçbir şey yok ortada. Dikkat çekin dikkat edin aşağıya. 11 Eylül saldırısı olmadan önce Amerikan borsası zaten satılmış durumda. Yani bu çok ilginç. Açıklanması mümkün olmayan bir şey şimdi. Aynı grafiğin üstüne bakın altını koyacağım bu da altın grafiğidir. Ve altın grafiğinden bakacağız şimdi. 11 Eylül saldırısı olmadan önce altın almaya başlıyorlar. Ve 2000 ile 2001 arasında baktığınız zaman bir sene boyunca altın alıyorlar. Hisse satıyorlar altın alıyorlar. Hisse satıyorlar altın alıyorlar. Çok net olarak görülüyor grafikte. Üzerinde geçişte… Ben bir şey demek istemiyorum…"* - İlter TÜRKMEN

3.3.2.5. 18.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

18.10.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Füze Kalkanı Projesi" konusunu Serdar TURGUT, Daniel FATA, Semih İDİZ, Erdoğan KARAKUŞ, Prof. Dr. İlter TURAN ve Nihal Bengisu KARACA'nın katılımıyla 1 saat 56 dakika 49 saniye sürmüştür.

3.3.2.5.1. Görsel Düzey

Tablo 147: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara

yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan dört konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır. Ankara'dan ve Washinton'dan katılan konuklar tekli koltukta oturmaktadır.	yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 148: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	29	61,70
3	12	25,53
4	6	12,77
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	47	100

Tablo 149: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	115	58,38
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	82	41,62
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	197	100

Tablo 150: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
DEĞİŞEN TEHDİT ALGILAMASI SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
DEĞİŞEN TEHDİT ALGILAMASI SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
WASHINGTON'DAN CANLI SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
WASHINGTON'DAN CANLI TÜRKİYE – ABD – İRAN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
DEĞİŞEN TEHDİT ALGILAMASI İÇ SİYASİ DENKLEM	"Sansürsüz" program logosu

sansursuz@haberturk.com	
DEĞİŞEN TEHDİT ALGILAMASI VE İÇ SİYASİ DENKLEM sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
DEĞİŞEN TEHDİT ALGILAMASI VE İÇ SİYASİ DENKLEM… sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
İRAN İSLAM DEVRİMİ sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
DOĞUMU, GELİŞİMİ VE SONU… TÜRK'ÜN İRTİCAYLA SINAVI 1909'DAN BU YANA İRTİCA	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 151: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Recep Tayyip Erdoğan ve Mahmud Ahmedinejad el sıkışırken, Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva ve Recep Tayyip Erdoğan karşılıklı konuşurken, uygun adım yürüyen askerlerin postalları, yerden fırlatılan füzeler, patlamalar, Recep Tayyip Erdoğan başbakanlık binasına girerlen, Mahmud Ahmedinejad halka hitap ederken uygun adım yürüyen İran ordusu askerleri, askeri araçlarla taşınan füzeler, Barack Obama, Mahmud Ahmedinejad ve Recep Tayyip Erdoğan resimleri	22"
2	ABD Savunma Bakanı Robert Gates toplantıda konuşma yaparken	11"
3	Yerden fırlatılan füzeler, patlamalar, gökyüzünde ilerleyen füzeler, ABD Savunma Bakanı Robert Gates konuşma yaparken, askeri gemilerden fırlatılan füzeler, Nasa'da yapılan basın toplantısı, füze rampalarını kontrol eden askerler, füze takibi yapılan cihazlar, rampada fırlatmayı bekleyen füzeler	5'37"
4	Farklı ortamlarda fırlatılan füzeler, gökyüzünde ilerleyen füzeler, füze takibi yapılan cihazlar	2'28"
5	Recep Tayyip Erdoğan ve Mahmud Ahmedinejad karşılaşması, füze rampaları, İran bayrağı ve fırlatılan füzeler, Humeyni, Humeyni tespih çekerken, Recep Tayyip Erdoğan ve Mahmud Ahmedinejad basına poz verirken, Humeyni basını selamlarken, Müslüm Gündüz, fırlatmayı bekleyen füzeler, Humeyni uçaktan inerken, Humeyni halkla seslenirken, Müslüm Gündüz polisler tarafından götürülürken	2'40"
6	Bir gazetenin internet sitesinde yayınlanan haber	20"
7	İran Şahı Rıza ve eşi Farah Diba, İran'da yaşanan sokak çatışmaları, Humeyni halkla seslenirken, Şah'ın resimleri sokaklara atılırken, miting görüntüleri, Humeyni tespih çekerken, Humeyni uçaktan inerken, Humeyni basını selamlarken, siyah çarşaflı kadınlar sokakta slogan atarken, İran'da meydanları dolduran insanlar, Humeyni posteri taşıyan insanlar, gazetecilerin çektiği resimler masaların üstünde	5'01"
8	Tanklar, Adnan Menderes yassıada'da kurulan mahkemede konuşurken, Erbakan ve dönemin Genelkurmay Başkanı yan yana, törende yürüyen askerler, Müslüm Gündüz, yassıada'da kurulan mahkemeden sanıklara ait görüntüler, Adnan Menderes konuşurken, Tanklar Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel başkanlığında toplanan Milli Güvenlik Kurulu toplantısı, Sincan sokaklarında ilerleyen tanklar, Adnan Menderes halka hitap ederken ve halk arasında yürürken, Tansu Çiller ve Necmettin Erbakan aralarında konuşurken, Tansu Çiller ve Necmettin Erbakan Anıtkabir'i ziyaret ederken, Necmettin Erbakan ve Kaddafi el ele, Fethullah Gülen, sokakta yürüyen siyah çarşaflı kadınlar, Başbakanlık konutundan çıkan uzun sakallı ve sarıklı kişiler, Refah Partisine ait toplantılar, İmam Hatip Lisesinden çıkan kız öğrenciler, Fazilet Partisi binası, Recep Tayyip Erdoğan, AKP Grup toplantısı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya, Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanı	4'48"

	Abdulan Gül başkanlığında yapılan Milli Güvenlik Kurulu toplantısı	
	Toplam	21'27"

"Füze Kalkanı Projesi" konu başlığı olarak tartışıldığı 18.10.2010 tarihli program katılımcılarla Bloomberg televizyonu'nun Washington'daki stüdyolarından ve Habertürk'ün İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, İstanbul stüdyosunda karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 58,38 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 41,62 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 25,53 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 61,70 oranında en çok tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e ve 4'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "DEĞİŞEN TEHDİT ALGILAMASI" vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Programın içersinde tartışılan konulardan biri olan "İran"a ait ekran yazıları program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Recep Tayyip Erdoğan ve Mahmud Ahmedinejad el sıkışırken, Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva ve Recep Tayyip Erdoğan karşılıklı konuşurken, Yerden fırlatılan füzeler, patlamalar, gökyüzünde ilerleyen füzeler, ABD Savunma Bakanı Robert Gates konuşma yaparken, İran bayrağı ve fırlatılan füzeler, Humeyni, Humeyni tespih çekerken, Adnan Menderes yassıada'da kurulan mahkemede konuşurken, Erbakan ve

dönemin Genelkurmay Başkanı yan yana, törende yürüyen askerler, Müslüm Gündüz, yassıada'da kurulan mahkemeden sanıkları vb. görüntüler toplamda 21 dk 27 sn'lik 8 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.5.2. İçerik Düzey

Tablo 152: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Serdar TURGUT	Erkek	Köşe Yazarı	12	10'29"
Daniel FATA	Erkek	Araştırmacı	2	10'01"
Semih İDİZ	Erkek	Köşe Yazarı	1	2'18"
Erdoğan KARAKUŞ	Erkek	Emekli Asker	10	16'40"
Prof. Dr. İlter TURAN	Erkek	Akademisyen	2	8'
Nihal Bengisu KARACA	Kadın	Köşe Yazarı	7	16'01"

Tablo 153: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Füze Kalkanı Savunma Sistemi	1	Türkiye-ABD ilişkisi, İran'ın tehdit algılanması, NATO'nun önemi ve ittifak, İç siyasete etkisi	Füze Kalkanı Projesi	53'36"
İran	2	İran tehdidi, Ortadoğu politikası, Türkiye-İran ilişkisi,	Füze Kalkanı Projesi	40'49"
İsrail	3	İsrail, bölge politikaları, Mavi Marmara olayı	Füze Kalkanı Projesi	4'01"
İç Dinamikler	4	İrtica tehdidi, bölünme korkusu	Füze Kalkanı Projesi	12'16"

Tablo 154: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[739]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Evet sevgili seyirciler yeni bir Sansürsüz programıyla karşınızdayız ben de modaya uydum ve sesimi kaybettim bugünlerde herkes hasta benim de gerçekten boğazımda sorun var ama programı yapmaya çalışacağız elimizden geldiğince sizlerle birlikte olmaya çalışacağız. Evet bu akşam Sansürsüz'de neyi tartışacağız bu akşam Sansürsüz'de Türk kamuoyunun aslında birkaç gün üzerinde durur gibi yaptığı ama bana göre kökünü detaylarını ve sebep sonuç ilişkilerini çok iyi anlayamadığı Türkiye'nin önüne konulan füze kalkanı projesini tartışacağız. Türkiye İran'ın asıl tehdit olarak tanımlandığı bir füze kalkanı projesinde yer alırsa bundan sonra neler olabilir. Değişen dış tehdit algılaması özellikle son dönemde ortadan kalkmaya başlayan belli bir dönem ciddi anlamda Türk kamuoyunda hissedilen tırnak içinde pompalanan irtica ili ilgili tehdit algılamasını değiştirir mi İran Türkiye'ye yönelik bir tehdit midir? Bu sorulara cevap arayacağız İstanbul'dan başlayacağız Washington'a uzanacağız ve Amerika'daki konuklarımızda da katılımıyla bu akşam çok geniş kapsamlı bir Sansürsüz programı yapacağız ve konuyu bütün yönleriyle masaya taşıyacağız. Çok değerli konuklarımız var bu akşam hemen size onları tanıştırayım. Sol tarafımda Sayın Serdar Turgut Habertürk gazetesi yazarı, hoş geldiniz. Sağ tarafımda Sayın Nihal Bengisu Karaca Habertürk gazetesi yazarı, hoş geldiniz. Prof. Dr. İlter Turan Bilgi Üniversitesi'nden, hoş geldiniz ve sol tarafımda da baktığımız zaman bu arada benim sesim yine gitti Sayın Erdoğan Karakuş, Erdoğan Karakuş Emekli Korgeneral, siz de hoş geldiniz. Ankara stüdyomuzda da Sayın Semih İdiz Milliyet Gazetesi yazarı kendisini birazdan görüntüde göreceksiniz siz de hoş geldiniz. Amerika'ya döndüğümüzde birazdan Washington'a bağlanacağız kimler orada olacak Daniel Fata bizlerle birlikte olacak. Amerika'da Newyork temsilcimiz Newyork muhabirimiz Gülveda'nın Gülveda Özgün'ün yanılda Daniel Fata kimdir? Onu da çok kısa olarak özetlemek istiyorum Washington merkezli Kohen grubunun kurucusu ve başkanı ise bildiğiniz gibi Clinton döneminde kuruldu savunma bakanlığı yapan Wildım Kohen yeni Clinton döneminde savunma bakanının hemen sonrasında	Serdar TURGUT

[739] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

kurduğu bir grup ve Daniel Fata aynı zamanda Jurden Marshall grubunda transatlantik ilişkiler NATO ve uluslar arası güvenlik uzmanı titrini de taşıyor baktığımız zamanda Daniel Fata 2005-2008 yılları arasında Amerikan Savunma Bakanlığı'nın Avrupa ve NATO ilişkilerinden sorumlu bakan yardımcılığı görevini de yürütmüş bir isim…evet..Amerikan Savunma Bakanlığı'nın içinde yer alan derin isimlerden birtanesi ve yine baktığımız zaman birazdan Newyork Washington stüdyomuzda olacak isimlerden birtanesi Daniel Fata. Diğer konuklarımız da şu anda onlarla da görüşüyoruz eğer yetişebilirlerse toplantı var bildiğiniz gibi o toplantıdan çıkıp yeşibilirlerse onlar da programa katılabilecekler önemdeki haber paketlerine baktığımda aslında baktığımız zaman irtica başlığında bir paket görüyorum Humeyni başlığında bir paket görüyorum sizin için hazırladığımız ve yine bugün bildiğiniz gibi düzenlenen 29. düzenlenen Türk Amerikan konseyi konferansında konuşan Amerikan Savunma Bakanı Gatessin yapmış olduğu konuşmayla ilgili bir paket var. Bu pakette çok ilginç bir detay var. Türkiye topraklarında füze kalkanı kurulması ile ilgili iddiaları Gates yalanladı. Birazdan Fata'ya bunları soracağız ama Gates'in yalanlaması haricinde baktığımız zaman Amerika'da özellikle savunma bakanlığı koridorlarında bu füze kalkanı projesinin hazır olduğu Türkiye'ye konuşlandırılmasının düşünül düşünüldüğü tartışılan başlıklardan birtanesi ama Gates'in ağzından resmi olarak da böyle bir açıklamayı bugün duyana dek onun üçün ben hemen paketlere girmeden önce birazdan görüyorsunuz sizde görüntüsünü şu an itibariyle yapılan konuşmanın görüntülerini paketlere girmeden önce alsında bu paketi girerek vakit kaybetmeyelim Serdar Bey bu soruyu ben size sorayım sadece şunu okumak istiyorum Gatess'in görüntüsünü verelim ben özetini aktarayım paketin konferansta konuşan Gates Türkiye'yle füze savunma sistemi yapabilecek teknik ve operasyonel kadrolar açısından siyasi ve askeri diyalog kurulduğunu söyledi toplantıda NATO müttefiklerini koruyacak bir füze sistemi kurulmasının ittifakın en önemli önceliğini olduğunu vurguladı ve Türkiye dahil tüm üyelerin bu sisteme katılmasını beklediklerini söyledi altını çizeyim ve Amerika'nın PKK ile mücadelede Türkiye'nin yanında olduğunu da vurguladı hemen altında da Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine destek verdiklerini söyledi Gates baktığınız zaman Gates'in ağzından füze kalkanını doğrultamadık ama savunma bakanlığı koridorlarında birazdan Fata'da aynı soruyu soracağız bu kalkanın İran odaklı bir tehdit algılaması eşliğinde Türkiye'ye kurulacağına kesin gözüyle bakılıyor. Amerika'dan da yeni geldiniz ne diyorsunuz?	
Türkiye Amerika'nın karşısına mı…	Serdar TURGUT
Sizce öyle bir ihtimal var mı gerçekten….	Serdar TURGUT
Türkiye birgün gelir de Amerika'nın karşısına dikilebilir mi 2003'teki Süleymaniye'deki çuvalın rövanşı gerçek olabilir mi….	Serdar TURGUT
Türkiye'de mi var Amerika'da mı…	Serdar TURGUT
Yani siz diyorsunuz ki bu füze kalkanı Amerika tarafından düşünülen ama….?	Serdar TURGUT
Teslim edilmeyecek silah sistemi…	Serdar TURGUT
Peki Newyork Washington'a Newyork'ta kaldı bugün benim aklım Washington'a döneceğiz Gülveda Özgün yanında şu an itibariyle konuğu olması gerekiyor görüntüyü ekrana alabilirsek göreceğiz kendilerini. Evet Gülveda beni duyabiliyor musun…GÜLVEDA	Daniel FATA
Ben seni duyamıyorum ama ya stüdyonun içine ses gelmiyor ya şu an seste bir sorun var şuan itibariyle…	Daniel FATA
Gülveda'yı ben duyamıyorum görebiliyorum gayet iyi görebiliyorum sesle ilgili sorun çözülene kadar Serdar Turgut'un ben son cümlesini alayım peki bu füze kalkanının Türkiye'ye özellikle İran merkezli bir tehdit algılaması eşliğinde kurulması Türkiye açısından kabul edilebilir mi? Çünkü şunu söylemem gerekiyor Türkiye'nin bu saatten sonra İran'ı yeni tehdit algılaması için tanımlayacak bir siyasi otoriseti yok açık konuşalım..	Serdar TURGUT
Daha açık söyleyeyim ben Ak parti hükümeti İran'ı bir dış tehdit olarak bana göre tanımlamaz..	Serdar TURGUT
Evet şimdi aslında baktığınız zaman iç politika malzemesi yanında bu seçtiğimiz konu çok insanlar açısından cazip bir konu değil ama insanlar şu anda Türkiye'nin nasıl bir tehlikeli adımın önünde olduğunu bence fark edemiyorlar şu ana kadar o anlattığımız hep tartıştığımız büyüyen Türkiye kurgusu Ortadoğu'daki Türkiye'nin genleşmesi bütün bunları dikkat aldığımızda bu füze savunma sisteminin bir ön durup dururken çıkması İran'ın tehdit olarak algılatılması sonra mobi sistem İran tehdit değil istediğinize çevirin denmesi bütün bunların altına biraz kazıdığınız zaman Türkiye'nin genleşme planının önümde net olarak çıkabilecek bir takoz bu…	Serdar TURGUT
İşte bu çok önemli. Tanıtımı döndüğüm zaman çoğu kişi irtica tehdidiyle füze tehdidini birbiriyle özdeşleştiremedi…ne alakadır ama şimdi birazdan açacağız ve herkes net olarak görecek hemen dönelim biz şimdi Washington'a evet Gülveda beni duyabiliyor musun…	Daniel FATA
Evet duyabiliyoruz çok teşekkür ederiz şimdi bir anda böyle blok gitmek yerine sorularımızı soralım tek tek ve ondan sonra tekrar bağlanırız size. İlk önce bugün neler oldu onu sen bize çok kısa özetle ondan sonra konuğuna da şu soruyu sorarsan	Daniel FATA

bugün itibariyle Gatess'in açıklamaları 3-4 gün önce Türkiye'de ve dünyada tartışılanlar hangi noktadayız füze savunma sistemi açısından..	
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Washington'a bağlandık Fata'yı dinledik birazdan tekrar Washington'a bağlanacağız. Bu arada ben size bugün bilgisayarımı arkadaşlar verin ekrana çıkan bir haberi göstermek istiyorum. Türkiye'de bir gazetede internet sitesinden okuyorum İran taşları yerinden oynatacak Maliki'nin İran ziyareti batıyı karıştırdı. Amerika'nın Irak'ı terk etmesinden bugüne bölgede etkili olmak isteyen İran Irak'ta kontrol edebileceği bir hükümet kurmak istiyor gazetenin haberi şimdi bütün bunları bir araya topladığınızda diyeceksiniz ki bütün bunlar ne anlamı taşıyor bütün bunlar şu anlama geliyor 2007'den sonra IMF ile anlaşmayan İsrail'le arasını İsrail'in istediklerini Ortadoğu'da ve orta asyada uygulamadığı için İsrail'le arası bozulan bir restleşme yaşayan ve yeni bir Ortadoğu orta asya ekonomik siyasi sosyal genleşme politikası güden Türkiye yeni bir dış politika güden Türkiye füze kalkanı manevrasıyla yeniden İran tehdidi Irak kaosu ve bölgedeki sıkışık yeni denkleme doğru itilmek isteniyor olabilir dolayısıyla bu konu gerçekten çok çok çok önemli şu anda Türkiye birçok insan belki HSYK seçimini tartışıyor veya o top hangi kaleye girdi bu top nereye girdi süper ligi tartışıyor onu bunu tartışıyor ama bu Türkiye açısından çok önemli doların değerini de değiştirir dünyadaki petrol fiyatını da değiştirir, bakır fiyatını da değiştirir, altın fiyatını değiştirir içerdeki sosyal siyasal ekonomik bütün dengeyi baştan başa değiştirir dolayısıyla tehdit algılaması değişirse dış tehdit yani Türkiye'ye birileri eğer İran'ı dış tehdit olarak tekrar tanımlatmak istiyorsa ve bunun uzantısı olarak da İran tehdidi içerde bir irtica algılatması algılaması yaratmak istiyorsa her şeyi etkileyecek bir değişimdir bu dolayısıyla bunu biz biraz erken gördük erken tartışmaya başladık ama mutlaka Türkiye bunu görecektir önümüzdeki günlerde şimdi dönelim Semih İdiz'e isterseniz Ankara'ya kendisi çünkü ayrılacak başka bir programı var herhalde yetişmesi lazım Semih Bey siz duydunuz ilk bölümü dinlediniz Washington'u da duydunuz biraz önce çıkan haberleri de size okudum nedense son günlerde Amerika'da Türkiye'de İran'ın Irak'ı kontrol etmek istediği Türkiye için yeni bir tehdit olabileceğine dair haber çıkmaya başladı belki bunlar gerçek belki yapılan yorumlar siz ne düşünüyorsunuz? Yeni denklem hakkında buyurun söz sizde…	Semih İDİZ
İşte Sayın İdiz Sayın İdiz Sayın İdiz işte zaten benim de olaya kötü niyetle altçizgisiyle baktığım yer burası çünkü Türkiye'deki iç siyasi denklem açısından baktığınızda uzun yıllardır İran'ı tehdit olarak görürken bir anda İran'ı tehdit olmaktan çıkarmış e 40 milyar dolarlık bir ticaret potansiyeli hedefleyerek 10 milyar doları geçmiş şu anda. Suriye'yle Türkiye arasında sınırlar kalkmış Rusya'yla Türkiye arasında neredeyse sınır kalkmış vize kalkmış baktığınız zaman Türkiye batıdan borçlanmak yerine doğuya doğru genleşerek büyüyor şu anda artık batıdan borçlanmak yerine burası çok önemli şimdi böyle bir ortamda siz çıkıp da o sizin söylemiş olduğunuz çok önemli hadi bizden misin değimlisin diye Türkiye'yle bunun dayatılması iyi niyetli bir yaklaşım mı…	Semih İDİZ
Ama bunu görmek isteyen gerçekten batı ittifakı mı yoksa Türkiye İsrail arası bozulduktan sonra İsrail'in Amerika'daki uzantıları mı bunu işte bence burada sorgulamamız geriyor yani Türk kamuoyu bence buna uyanması gerekiyor…	Semih İDİZ
Sayın İdiz burada bir…burada virgül koyalım…burada bir virgül koyalım bunda ben Sayın Erdoğan Karakuş'a dönmek istiyorum şimdi Türkiye gerçekten dediğim gibi Türk kamuoyu bu konuya daha uyanamadı yani Türkiye'den baktığın zaman basın da çok farkında değil Türkiye çok önemli bir sınava doğru gidiyor. Semih İdiz çok güzel altını çizdi ve olayı analiz etti ve ortaya koydu şimdi gerçekten bakın Türk Silahlı Kuvvetleri ile Türk hükümeti aynı noktada mı bunu bir kere göreceğiz bir iki bütün bu olay içerdeki siyasi denkleme tamamen yansıyacak çünkü bu olay sonrasında dedi ya Semih İdiz de gelin bakalım bir test edelim bizden misiniz değil misiniz bu olay sonrasında iç siyasi denklemi etkileyecek yeni faktörler ortaya çıkacak siz olayı nasıl görüyorsunuz baktığınız zaman çünkü eğer bakın gerçekten bugüne kadar açık söyleyeceğim hani askerler hükümete sabrediyorlarsa ya sabır deyip de gününü bekliyorlarsa işte ogün bu gündür geliyor o gün burada gerçekten test edeceğiz Türk Silahlı Kuvvetleri ile NATO ordusu olan bir Türk Silahlı Kuvvetleriyle Türk hükümeti aynı noktaya mı düşecek yoksa NATO ordusu olan Türk Silahlı Kuvvetleri NATO rüzgarıyla Türk hükümetinin aleyhine mi veya Türk hükümeti ters bir pozisyon mu alacak bunu görmek için aslında bu bir dönemeç….	Erdoğan KARAKUŞ
Nike herküls…	Erdoğan KARAKUŞ
Patlamaz bile onlar barut?...	Erdoğan KARAKUŞ
Şu anda o teklif geçerli değil ama…	Erdoğan KARAKUŞ
Şu an geçerli değil…	Erdoğan KARAKUŞ
NATO onayı olması gerekiyor…	Erdoğan KARAKUŞ
Reklama gideceğiz sonuç olarak şu an itibariyle Türkiye istediği gibi alışveriş yapamıyor bir onun altını çizelim şu an itibariyle NATO Ebrugen NATO onaylı bir alım yapmamız mümkün yani Türkiye'nin siyasi olarak füze kalkanı projesine batı ittifakı ile katıldığını onaylaması gerekiyor	Erdoğan KARAKUŞ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz İstanbul'dan Washington'a	Erdoğan KARAKUŞ

değişen tehdit algılaması ve bunun iç siyasi denkleme yansımalarını tartışıyoruz Türk kamuoyu çok farkında olmadığı belki veya hafta sonu maçların etkisi altında kaldı unuttu bazı şeyleri ama Türkiye'ye yerleştirilmesi istenen füze kalkanı birçok olayın ilk adımı olabilir evet buyurun sayın…	
Peki bir şey soracağım 8 bataryada kaç füze var…	Erdoğan KARAKUŞ
400 füze var yani..	Erdoğan KARAKUŞ
Bunlardan birtanesi bir balistik füzeyi vurmaya yetmiyor…	Erdoğan KARAKUŞ
Baktığınız zaman birtanesi yüzde yüz…	Erdoğan KARAKUŞ
Yani mesela diyelim ki işte Ankara üstündekini yakalayamıyor da İstanbul üstünde yakalıyor…	Erdoğan KARAKUŞ
Dolayısıyla o 400 füze çok fazla bir şey ifade etmiyor…	Erdoğan KARAKUŞ
Rusya'nın elinde 3000 tane balistik füze var mesela baktığınız zaman…	Erdoğan KARAKUŞ
Yani Rusya için bir şey değil baktığınız zaman…	Erdoğan KARAKUŞ
Ama şimdi bakın Sayın Karakuş artık burada teknik olarak baktığınızda kıyaslamalar çok mantıki değil ama çok önemli bir detay var siz İran'ı tehdit olarak kabul edip bu imzayı atarak bunları aldığınız zaman sizin bütün Ortadoğu politikanız çöküyor bundan sonra hiç kimseye hiçbir şeye inandıramazsınız yani zaten oyun burada yatıyor 48 olsun 480 olsun 580 olsun yani İran Türkiye'ye füze atacak da Türkiye de onu durduracak bunlar çok teferruat önemli olan ordaki prensip Türkiye İran'ı tehdit olarak kabul ettiği anda Suriye, Irak, İran Ortadoğu ortaasya hatta Rusya Hindistan Çin politikası çöküyor Türkiye'nin çünkü 2006'dan sonra değişmiş bu …	Erdoğan KARAKUŞ
Ha işte oraya bakmayalım burada bir virgül koyalım Nihal Bengisu'ya dönelim şimdi dışardan içeri doğru geliyoruz son olarak da hocama geleceğim..tamam bu turu tamamlayacağız o zaman sizi önem alalım izin verirseniz sizi alalım 23.30'da gitmeden önce şu ana kadar dinlediniz ne diyorsunuz son olarak da iç tehdidi konuşuyorduk…	Prof. Dr. İlter TURAN
Onlar Amerika ne düşünüyorsa onu düşünüyorlar…	Prof. Dr. İlter TURAN
Onlar Amerika ne düşünüyorsa onu düşünüyorlar onların kendi düşünme kabiliyetlerinin…	Prof. Dr. İlter TURAN
Peki batı ittifakı Türkiye'nin İran'la yaklaşımından endişe ediyor mu sizce…	Prof. Dr. İlter TURAN
İsrail endişe ediyor mu Türkiye İran yakınlaşmasından….	Prof. Dr. İlter TURAN
Şimdi sayın hocam bakın benim için tabi tabi benim için önemli olan şu yani geçmişte işte İran Türkiye'ye rejimini ihraç eder taşır bu algılama eşliğinde vay irticadır vay bölücülüktür diye Türkiye kendi gerçeklerini hiç sorgulamadı şimdi mesela bakın batıdan borçlanırsınız iş yaparsınız kendi imkanlarınızla ticaret yaparsınız borçlanmadan ben şimdi benim en büyük korkum ne biliyor musunuz Türkiye'nin yeniden bu çıktığı bavulun için doldurulup tıkıştırılmış IMF'den borçlanan…	Prof. Dr. İlter TURAN
Adan gönderilerek ekonomisi yöne. yönetilen ondan sonra tamamen dışardan empoze edilerek kendi ekonomisini şekillendiren bir ülke olmamızdan korkuyorum vatandaş olarak yoksa ne İrancıyım ne hükümetten yanayım ne tamamen endişe ediyorum…	Prof. Dr. İlter TURAN
Ama o günler bir haftada geri gelir hocam emin olun..	Prof. Dr. İlter TURAN
İşte orası çok önemli…	Prof. Dr. İlter TURAN
Optimal noktayı bulmak çok önemli…	Prof. Dr. İlter TURAN
Kesinlikle haklısınız..	Prof. Dr. İlter TURAN
Burda optimal nokta var mı sizce…	Prof. Dr. İlter TURAN
Nihal Hanım buyurun otuz ikide reklama çıkacağız 7 dakikam var sonra sizle tekrar devam edeceğiz…buyurun şu ana kadar konuştuklarımız ve sizin algıladıklarınız nedir…	Nihal Bengisu KARACA
Yo öyle demedim şu an itibariyle Türkiye'de İran'ı dış tehdit olarak algılamak isteyecek bir siyasi otorite yok dedim…	Nihal Bengisu KARACA
İlk 92'de bu ortaya atıldı 92'den sonra bunu söyleyenlerin hepsine de bunu ödettiler… Açık seçik konuşmak gerekirse…	Nihal Bengisu KARACA
Evet sevgili seyirciler İran'la ilgili bilgilerimizi hatırladık eklemek istediğiniz bir şey var mı bunlara…	Nihal Bengisu KARACA
Musaddıkın da bir suçu var petrol şirketlerini millileştiriyor İngiliz ve Amerikan şirketlerini….yani İngiliz petrol şirketleri orda dursa…	Nihal Bengisu KARACA
İsterseniz kadınların hepsi…toplayıp	Nihal Bengisu KARACA
Kesinlikle gösterebilirsiniz…	Serdar TURGUT
Peki burada bir Washington'a uzanalım tekrar dönelim Daniel Fata'ya Gülveda şu an itibariyle tekrar hazırsınız herhalde. Bu arada Bloomberg'e de teşekkür edelim bu bu yayınları Bloomberg vasıtasıyla Washington'dan yapıyoruz onların stüdyolarını ve imkanlarını kullanıyoruz Bloomberg Ciner medya grubunun bildiğiniz gibi Bloomber HT'deki ortağı onlara da teşekkür edelim bir kere daha sözü tekrar size bırakalım son bölüm çok da vaktimiz kalmadı buyurun söz sizde	Daniel FATA
Evet çok teşekkür ediyorum Sansürsüz Washington'daki yayınlarına devam edecek önümüzdeki saat içinde evet Serdar Bey nasıl yorumluyorsunuz? Şimdi bir kere bir not düşeyim Kohen grubu başkan yardımcısı Kohen grubu İsrail'e yakın bir grup bunun altını çizelim bir kere baştan..	Serdar TURGUT

Bilerek çağırdık zaten İsrail'in görüşlerini gayri resmi ağızdan duymak için…	Serdar TURGUT
Evet, orda çok önemli noktalar vardı ama son söylenenler de Türkiye'den daha iyi bir nokta yok diyor yani bunların Türkiye'ye yerleştirilmesiyle ilgili kesin karar verilmiş bazı lobiler tarafından …	Serdar TURGUT
Peki siz dinlerken Türkiye hayır derse kara harekatı başlar dediniz o nedir…	Serdar TURGUT
Ben aynı anda hem onu dinleyip hem sizi para harekatı Türkiye'ye karşı finansal maniplasyon…	Serdar TURGUT
Siz de aynı konuşmayı yorumlarsanız reklama gitmeden önce size de soracağım… Peki ama şöyle bir şey var…	Nihal Bengisu KARACA
Karşı saldırı yapacak…	Nihal Bengisu KARACA
Bugün bugün Londra'da çıkan yorumlarda yani Londra kaynaklı yorumlarda şu tip bir algılama var eğer Amerika İngiltere İsrail Türkiye'siz İran'a saldırırsa intihar eder, bu tipte bir algılama var yani baktı batı ifttifakı içinde…	Serdar TURGUT
Şimdi 4 geçe reklama gideceğiz sizin de görüşünüzü alayım Sayın Karakuş…	Erdoğan KARAKUŞ
Şimdi bunu bu tartışmayı yapacağız zaten bundan sonra evet şimdi evet şimdi bakın zaten çok iyi noktaya geldik…Nihal Hanım çok iyi noktaya geldik…	Nihal Bengisu KARACA
Evet sevgili seyirciler Türk'ün irticayla sınavı paketin adıydı şimdi önümüzde İran'ın tehdit olarak tekrar tanımlanması sınavı var geçmişten bugüne baktığımızda İran Türkiye'ye rejimini empoze eder mi Türkiye'de İran rejimi kurul mu diye. Gazete manşetleri gördük günlerce sıkıntı çektik açılar çektik develüasyonlar gördük 94 krizini gördük 2001 krizini gördük ama Türkiye şeriat devleti olmadı, Türkiye bölünmedi Türkiye yoluna güçlenerek her krizden daha güçlü çıkarak devam etti. Ama noldu birileri milyar milyar dolarları cebine koydu. Tanklar yürüdü çocukların üniversitelerdeki yerlerde sürüklendiği günler gördük o oldu bu oldu kardeş kardeşi öldürdü birileri hep cebine parayı koydu ama hep bu halk kaybetti Türkiye ticaret yamadı Türkiye doğuya bakamadı Türkiye kuzeye bakamadı Türkiye güneye bakamadı çünkü hep irtica ve bölünme korkusuyla yaşadı korkularımız bizi esir aldı Türkiye borçlandı borçlandı borçlandı ve sonunda 2007 yılında da bu trend kırıldı bunu çok iyi algılamak ve çok iyi anlamak gerekiyor. Gerçekten Türkiye'de bir irtica tehlikesi bir bölünme tehlikesi var mıydı yok muydu neden o kadar dalgalı günler yaşadık İran Türkiye'ye gerçekten rejimini dayatabilir miydi Türkiye'ye doğru genleşebilir miydi Kızılordu Türkiye'den geçebilir miydi Çeçenistan'dan geçemeyen Kızılordu Türkiye'den geçer miydi bütün bunları çok iyi algılamak ve sorgulamak gerekiyor şimdi son iç tehdit bölümüne başlayalım sizle başlayalım sonra tekrar aynı sırada devam edelim…..	Serdar TURGUT
Evet aynı soruyu size sorayım Sayın Karakuş….	Erdoğan KARAKUŞ
Biz yakın tarihi sığdırsık biz ona inseydik 44 dakika sürecekti paket…	Erdoğan KARAKUŞ
Bu 1600 bakarsınız Fransa'da da aynı şeyleri görürsünüz….	Erdoğan KARAKUŞ
Ama teknik bakıyorsunuz füzeyle ilgili hiçbirşey yok ki bana göre teknik olarak füzelerin nereye konduğu da hiç önemli değil, Serdar Bey onu soruyor. Burada başka bir yol açılıyor şu anda…	Erdoğan KARAKUŞ
Kıbrıs'ta iki tane İngiliz üssü var…	Erdoğan KARAKUŞ
Devlet statüsünde oraya koysunlar o kadar çok istiyorlarsa…	Erdoğan KARAKUŞ
Ama işte teknik konunun bence bir önemi yok tartışmasının…	Erdoğan KARAKUŞ
Ben bir şey sorabilir miyim esas iş burada zaten…	Erdoğan KARAKUŞ
Bizim politikamız çöker…	Erdoğan KARAKUŞ
Ama biz burada çok fazla füzeye takılıyoruz burada füzenin ne olduğu bence hiç önemli değil Serdar Bey'in de söylediği gibi burada siz bunu kabul ettiğiniz anda bütün iç ve dış politikanız çöker son 2007 sonrası kurduğunuz….	Erdoğan KARAKUŞ
Rusya'ya karşı alıyor musunuz…	Erdoğan KARAKUŞ
Peki Rusya'ya karşı alıyor musunuz Rusya'da da var şu anda 3000 tane var hemde….	Erdoğan KARAKUŞ
Yapmayın ya…	Erdoğan KARAKUŞ
O füzeler kullanıldığı anda sizin 40 tane patroit füzeniz çekirdek bile olamaz yani…	Erdoğan KARAKUŞ
Bir bir tek nükleer denizaltısının bir tek nükleer Rus denizaltısının taşıdığı füze sayısı ortadoğunun tamamını yok etmeye yetiyor…	Erdoğan KARAKUŞ
Hayır neden eğer tehdit varsa söylüyorum Rus denizaltısı da tehdit…	Erdoğan KARAKUŞ
Şimdi…reklam arasına gideceğiz sonra size söz vereceğim şimdi çok büyük bir tehdit var yani burada askeri otoritelerin kendini aşarak yorum yapması gerekiyor teknik olarak değil Türkiye'ye şimdi öyle bir şey dayatılıyor ki İran sizi vuracak yani yıllarca biz dinledik ya İran bize irtica getirecek diye şimdi de tam tersi İran sizi vuracak Amerika İsrail ve NATO sizi koruyacak böyle bir yalanı dayatılmasına izin vermemek gerekir…	Erdoğan KARAKUŞ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz Nihal Bengisu Karaca'ya soralım dış tehdit algılamasından iç tehdide geldik siyasi denklemi yorumladık sözü size bırakalım… son söz yani bu…	Nihal Bengisu KARACA
Benim amacım Türkiye'yi uyarmak…	Nihal Bengisu KARACA
Evet şimdi bu noktada…	Nihal Bengisu KARACA
Evet Sayın Bengisu Karacak…	Nihal Bengisu KARACA

Tablo 155: 18.10.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Semih İDİZ	2'18"
2	Washington Stüdyo Canlı Bağlantı	Daniel FATA	10'01"

18.10.2010 tarihli programda "Füze Kalkanı Projesi" konusunu Serdar Turgut, Daniel Fata, Semih İdiz, Erdoğan Karakuş, Prof. Dr. İlter Turan ve Nihal Bengisu Karaca'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 152'te yer almaktadır. Programda "Füze Kalkanı Projesi" konusunu köşe yazarı, akademisyen ve emekli asker'den oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Serdar Turgut, Semih İdiz ve Nihal Bengisu Karaca, hem iç hem de dış politika özellikle irtica tehdidi, İran ve İsrail ilişkileri konularında geçmişten günümüze değerlendirmelerde bulunmaktadırlar. Özellikle dış politika konusunda konunun uzmanı olarak akademik çalışmaları dolayısıyla Prof. Dr. İlter Turan tartışmada yerini almakta onunla beraber emekli korgeneral Erdoğan Karakuş ise füze savunma sistemleri ve bunların konumlandırılmaları konusunda uzmanlığı çerçevesinde bilgi vermektedir. Programa Washinton'dan canlı bağlantı ile katılan Daniel Fata, Amerikan Savunma Bakanlığı'nın Avrupa ve NATO ilişkilerinden sorumlu bakan yardımcılığı görevi, NATO ve uluslararası güvenlik uzmanlığı ile füze savunma sistemleri ve bu sistemleri Ortadoğu'daki önemi, Türkiye'deki kurulum süreci konularında birincil kaynak olarak tartışmada yer almaktadır

Serdar Turgut ve Erdoğan Karakuş, 12 ve 10 defa söz alırken, Nihal Bengisu Karaca, 16 dk 40 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Semih İdiz, 2 dk 18 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Füze Kalkanı Projesi" tartışmanın kaynağı olması "Füze Kalkanı Savunma Sistemi", "İran", "İsrail" ve "İç Dinamikler" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Füze Kalkanı Savunma Sistemi" ve "İran" konuları 53 dk 36 sn ve 40 dk 49 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

18.10.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, içinde bulunduğu yayın kuruluşunun ortaklıkları konusunda bilgilendirici ifadeler kullanmaktadır.

Örnek: *"Peki burada bir Washington'a uzanalım tekrar dönelim Daniel Fata'ya Gülveda şu an itibariyle tekrar hazırsınız herhalde. Bu arada Bloomberg'e de teşekkür edelim bu bu yayınları Bloomberg vasıtasıyla Washington'dan yapıyoruz onların stüdyolarını ve imkanlarını kullanıyoruz Bloomberg Ciner medya grubunun bildiğiniz gibi Bloomber HT'deki ortağı onlara da teşekkür edelim bir kere daha sözü tekrar size bırakalım son bölüm çok da vaktimiz kalmadı buyurun söz sizde"* - Daniel FATA

Yiğit Bulut, program içerisinde katılımcıların görüşleri karşısında kendi fikirlerini açıkça ifade edebilmektedir.

Örnek: *"Ama teknik bakıyorsunuz füzeyle ilgili hiçbirşey yok ki bana göre teknik olarak füzelerin nereye konduğu da hiç önemli değil, Serdar Bey onu soruyor. Burada başka bir yol açılıyor şu anda… "* - Erdoğan KARAKUŞ

"Ama şimdi bakın Sayın Karakuş artık burada teknik olarak baktığınızda kıyaslamalar çok mantıki değil ama çok önemli bir detay var siz İran'ı tehdit olarak kabul edip bu imzayı atarak bunları aldığınız zaman sizin bütün Ortadoğu politikanız çöküyor bundan sonra hiç kimseye hiçbir şeye inandıramazsınız yani zaten oyun burada yatıyor 48 olsun 480 olsun 580 olsun yani İran Türkiye'ye füze atacak da Türkiye de onu durduracak bunlar çok teferruat önemli olan ordaki prensip Türkiye İran'ı tehdit olarak kabul ettiği anda Suriye, Irak, İran Ortadoğu ortaasya hatta Rusya Hindistan Çin politikası çöküyor Türkiye'nin çünkü 2006'dan sonra değişmiş bu …" - Erdoğan KARAKUŞ

3.3.2.6. 25.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

25.10.2010 tarihinde "Sansürsüz" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.2.7. 01.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

01.11.2010 tarihinde "Sansürsüz" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.2.8. 08.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

08.11.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar" konusunu Osman SINAV, Ahmet YENİLMEZ, Mustafa ALTIOKLAR ve Cüneyt ÜLSEVER'in katılımıyla 1 saat 58 dakika 10 saniye sürmüştür.

3.3.2.8.1. Görsel Düzey

Tablo 156: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan dört konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 157: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	6	16,67
3	30	83,33
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	36	100

Tablo 158: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	146	61,34
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	92	38,66
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	238	100

Tablo 159: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
BEYAZ CAMDAKİ TÜRKİYE SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
BEYAZ CAMDAKİ TÜRKİYE NE KADARI GERÇEK? sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
BEYAZ CAMDAKİ TÜRKİYE SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 160: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	"Tek Türkiye" dizisinden, "Newyork'ta Beş Minare" filminden, "Kurtlar Vadisi Kuzey Irak" filminden, "Nefes" ve "Takva" filmlerinden görüntüler	4'07"
2	"Kurtlar Vadisi Kuzey Irak" filmindeki ABD askerlerinin Türk askerlerini tutuklama ve başlarına çuval geçirme sahneleri	2'44"
3	"Deli Yürek Bumerang Cehennemi" filminden görüntüler	7'33"
4	"Tek Türkiye" dizisinden, "Newyork'ta Beş Minare" filminden, "Deli Yürek Bumerang Cehennemi" ve "Nefes" filmlerinden görüntüler	1'47"
5	"İstanbul Kanatlarımın Altında" filminden görüntüler	44""
6	"Newyork'ta Beş Minare" filmi ve "Sağı Oda" dizisine ait görüntüler	1'34"
7	"Takva" filmine ait görüntüler	1'09"
8	"Newyork'ta Beş Minare" filmine ait görüntüler	1'05"
	Toplam	20'43"

"Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar" konu başlığı olarak tartışıldığı 08.11.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, İstanbul stüdyosunda karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 61,34 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 38,66 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 83,33 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 16,67 oranında en çok tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek

moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "BEYAZ CAMDAKİ TÜRKİYE" ekran yazısı görebilmektedir. Destekleyici görüntü olarak; "Tek Türkiye" dizisinden, "Newyork'ta Beş Minare" filminden, "Kurtlar Vadisi Kuzey Irak" , filminden, "Nefes", "Takva" filmlerinden görüntüler, "İstanbul Kanatlarımın Altında" filminden görüntüler ve "Takva" filmi vb. görüntüler toplamda 20 dk 43 sn'lik 8 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.8.2. İçerik Düzey

Tablo 161: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Osman SINAV	Erkek	Yönetmen	12	25'54"
Ahmet YENİLMEZ	Erkek	Oyuncu	11	16'48"
Mustafa ALTIOKLAR	Erkek	Yönetmen	19	15'51"
Cüneyt ÜLSEVER	Erkek	Köşe Yazarı	19	34'37"

Tablo 162: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Verilen Siyasi Mesajlar	1	Diziler, Türkiye'de siyasi mesaj ne zaman verilmeye başlandı? Yayıncı kuruluşların tavrı, siyasi iktidarın konumu	Televizyon dizilerindeki mesajlar	31'30"
Yazılı ve Görsel Ürünler	2	Yazılı ve görsel ürünlerin etkisi, ideolojinin sunumu, gerçekliğin sunumu, yakın tarih'in doğru aktarımı	Televizyon dizilerindeki mesajlar	10'27"
Dizilerin Yapım Süreci	3	Yayıncı kuruluşların ve izleyicilerin talepleri, dizilerin süreleri ve teknik alt yapıları, telif, oyuncu istihdamı	Televizyon dizilerindeki mesajlar	7'40"
Oyunculuk	4	Çalışma şartları, dizilerdeki ekonomik gelir, tanınırlık, tiyatro ile farkları	Televizyon dizilerindeki mesajlar	1'08"
Yarışmalar	5	Festivaller, jüri üyeleri, seçilen filmler ve yarattıkları Türkiye profili	Televizyon dizilerindeki mesajlar	2'38"
Reyting	6	İzleyici ölçümleri, tüketim ve reklam pastasındaki paylar, izleme isteği	Televizyon dizilerindeki mesajlar	9'42"
ABD politikaları	7	ABD filmlerinin Türkiye'de gösterimi ile ilgili kota kullanılması, Turgut Özal'ın oluşturduğu kararnameler, kültürel aktarım, vergi alımı	Televizyon dizilerindeki mesajlar	5'34"
Dizi İhracatı	8	Bölge ülkelerindeki yygınlığı, Azerbaycan ve Kazakistan'a yapılan ihracat, dublaj, dilin kullanımı, Türkiye'nin tanıtımı	Televizyon dizilerindeki mesajlar	9'33"
Din'in Kullanımı	9	Dini motif kullanımı, 11 Eylül saldırısı sonrası dizi ve filmlerdeki değişim, ABD'nin Ortadoğu politikası	Televizyon dizilerindeki mesajlar	23'57"

Tablo 163: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[740]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Evet bu sahneler uzun süre aklımızda kaldı ve üzerinde çok ciddi tartışmalar yürüdü. Bu sahnelerin üzerinden hatta bende birçok köşe yazısı yazmıştım. Konu hakkında daha sonrada konu oyunda tartışmalar devam etti. Şimdi sayın Sınav sizle başlamak istiyorum. Kurtlar Vadisini ilk otuz otuzbeş bölümünü siz yaptınız…	Osman SINAV
55 bölümünü siz yaptınız. Bu da sonuçta o senaryo bu size ait değil. Şu anda seyrettiğimiz ama o senaryonun devamında türetilmiş bir senaryo v sonuçta bir sinema filmi oldu. Ve çok seyredildi. Türkiye'de şimdi bunu örnek olarak gösterdim. Çünkü gerçekten çok etkileyeceği bir sahneydi. Bir çok bu konu hakkında yorumu yapıldı. İşte Türkiye'de bazı insanların duygularını harekete geçirdiği söylendi. Tam tersi duyguların bu yönde boşaltıldığı söylendi. Hem olumlu hem olumsuz birçok eleştiri geldi. Şimdi buradan başlayalım. Dizi filmlerde bu filmlerde bu tip filmlerde Türkiye'de siyasi mesaj verilmesine ne zamandan beri başlandı. Çünkü eskiden Kemal Sunal filmlerini seyrediyoruz. Bu kadar yoğun mesajlar yok. Baktığınız zaman veya eski dizileri seyrediyoruz. Ne zaman başlandı. Nasıl bir aslında yeni dizi ve film türevi ortaya çıktı…	Osman SINAV
İçinde olduğunuz için ….	Osman SINAV
Evet böyle başlamadım diyorsunuz….	Osman SINAV
Şimdi yalnız şöyle bir şey var tabii sizin bir duruşunuz var. Osman Sınav'ın bir duruşu var. Baktığınız zaman daha önce konuştuk. Biliyorsunuz. Hatta köşe yazıları üzerinden tartıştık. Fikir olarak birçok konuda anlaştık. Bir duruşunuz var. Türkiye'de algılamanız var. Ekonomiyi algılamanız var. Siyaseti algılamanız var. Bir konuşmanızda şöyle söylüyorsunuz. "Devletçi olduğum söylenir. Ama ben devletçiyim ama yaptığım şeylere bakınca sistemi eleştirmek konusunda benden daha sert kimseyi bulamazsınız. Herkes Susurluğun çevresinde dolaşırken ben susurluğun çevresinde dolaşırken ben susurluğun içinde ne olduğunu anlatmak için Deliyürek'i yaptım" diyorsunuz. Şimdi baktığınız zaman ilk ortaya çıkışta bu duruş yansıyor. Yani sadece…..	Osman SINAV
Evet peki şimdi Sayın Mustafa Altıoklar'a dönmek istiyorum. Sizinde birçok konuşmanız var. Önümde sizinde bir duruşunuz var. Aynı soruyu sormak istiyorum. Artık dizi filmler dizi filmi yapanın köşe yazısı şekline mi dönüştü. Yani içinde daha çok siyasi mesaj var. Daha çok kaygı var. Daha çok kural var. Eleştiri var ne düşünüyorsunuz…..	Mustafa ALTIOKLAR
Dizi film sinema filmi…. Bir üründen bahsediyorum. Prodüksiyon….	Mustafa ALTIOKLAR
Evet de bu mesaj tabi çok büyük kitlelere ulaşıyor. Tam size soracaktım. Buyurun…	Ahmet YENİLMEZ
Ne açıdan talep mi olmaz ….	Ahmet YENİLMEZ
Kanal yönetimi yapmak istemez ….	Ahmet YENİLMEZ
Dizi de gördü ve film de gördü….	Ahmet YENİLMEZ
Şimdi ona geleceğim. Burada virgül koyalım çünkü reklama gitmemiz gerekiyor. Cüneyt Ülsever'in de iki cümlesini alalım. Şimdi talepte gerçekten çok ilginç. Şimdi Türkiye'de bakıyorsunuz siyasi oy dağılımına iki kişiden bir kişi aynı partiye oy veriyor. Ama medyadaki tüketime bakıyorsunuz. Tamamen o partiye yakın gazeteler satmıyor. Tamamen o partinin televizyonları seyredilmiyor…. Reyting açısından baktığınızda…	Ahmet YENİLMEZ
Tüketim çok farklı evet bunu tartışmamız gerekiyor. Çok kısa birkaç cümle alayım. Sizinle başlayacağım ikinci tura …	Cüneyt ÜLSEVER
Veya talep müsaade etmiyor. Talep…	Cüneyt ÜLSEVER
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Tartışmaya Cüneyt Ülsever'de kalmıştık. Sayın Ülsever siz demiştiniz ki piyasadan çekildiler. Orada kaldık…	Cüneyt ÜLSEVER
Mesala orada bir cümle vardı. İşte en son matbaanın Osmanlıda yasaklanması ondan sonra bir cümleyle bitiyor. Tek tek hepsini sayıyor. Bu kafaysa hiç kaybolmadı. Dört yüz yıldır hala burada öyle bir cümle ile bitiyor… Onu yirmi kitap yazsanız o etkiye sahip olmazsınız… Hep vardı…	Cüneyt ÜLSEVER
Anlık etki açısından…	Cüneyt ÜLSEVER
Kitapları da öyle okuyorlar…	Cüneyt ÜLSEVER
Kesinlikle… Programı ondan yapıyoruz…	Cüneyt ÜLSEVER
Hareket görüntü hareket görüntü. 21 yüzyılda tarif ederken saydıklarınızı bi daha sayabilir miyiz?.	Cüneyt ÜLSEVER

[740] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Bumerangı mı söylüyorsunuz. Bumerang peki onun kısa frakmanı var. Onu izleyelim oradan devam edelim. Sekiz numarayı arkadaşlar hazırlayalım. Fragmanı izleyelim hem orada bir mesaj var mı ne anlatılmaya çalışılıyor. Onu tartışalım. Ama söylediğiniz konuyla ilgili birkaç soru daha soracağım size. Onları da soracağım hemen fragmandan sonra…	Cüneyt ÜLSEVER
Evet Mardin'de geçen dediniz herhalde bunu kastediyorsunuz… Şimdi bakın orda isimler gerçek. Eşref Bitlis paşayı bu topraklar yedi diyor. Çek git buradan her şey gerçek. Kurgu yok…	Cüneyt ÜLSEVER
Bu tartışılacak bir konu mesela…	Mustafa ALTIOKLAR
Evet… O bir önceki tartışmaydı o… bu Aşk-ı Memnu dizisi zamanında benim söylediğim açık Aliye Kavaf'ta aynısını söyledi. Sadece daha geç saatte oynatılması… Yani saat 20'de olmaması lazım… Benim söylediğim o saat düzenlemesi… Saat 20'de çocuk açıyor. …	Mustafa ALTIOKLAR
Ben 23'ten sonra ne istiyorsanız gösterin. Hiç kimseyi ilgilendirmez ama çocukların uyumadığı saatte 20'de onu seyrettiği zaman mesela bakın gerçek olay çocuk seyrediyor. Aşkı memnuyu küçücük bir çocuk ve amcası babası yengesi falan hepsi aynı evde oturuyorlar. Gerçek olay çocuğun aklına soru düşüyor. Acaba benim babamda benim bilmem neyimle bir ilişkiye giriyor mu benim yengemde bir yani çocuk bunu gerçekten düşünüyor. Çünkü onu ayıramaz ki yani virtüel mi sanal mı gerçek mi ayıramıyor çocuk…	Mustafa ALTIOKLAR
Saat düzenlemesi içeriğe karışmak gibi bir şey mümkün asla ….	Mustafa ALTIOKLAR
O konuya geleceğim mesela şimdi Amerika'da Amerika'da 90 dakika dizi çekemezsiniz çünkü sendika izin vermez…	Mustafa ALTIOKLAR
Bunu bir tartışalım çok önemli ama şu da var altını da çizeyim inanın kanallar diziden para kazanmıyor. 500 bin liraya bölümünü mal ediyor. Belki 500 bin liralık reklam alacağım diye ondan sonra kendini parçalıyor…	Ahmet YENİLMEZ
Share izlenme eskiden diziler var mıydı? Başka şeyler izleniyordu. Hatırlarsanız bir zamanlarda canlı programlarda izleniyordu. Bir trent gibi gelişiyor…	Cüneyt ÜLSEVER
Mahalle baskısıyla sizin…. Bir kahraman….	Cüneyt ÜLSEVER
Ayrıca o reyting sistemi Türkiye'de çok aslında sakat çalışıyor. Altını çizmek… Konuşmamız gerek gerçek bir reyting ölçümü yok. Türkiye'de onunda altını çizerek konuşmak lazım. Ortalamasının alınması lazım. Türkiye'de öyle bir şey yok. Bir kişi ölçüyor. Bir şirket ölçüyor da…	Ahmet YENİLMEZ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Biraz önce Ahmet Yenilmez'de kalmıştık. Onu bitirelim hemen….	Ahmet YENİLMEZ
Evet çok tartışılan sahnelerden bir tanesi Hitlerden girdi. Altın savaşından çıktı. Ve 2006 ya kadar getirdi. Ne demek istiyorsunuz. Cüneyt Bey'den başlayalım bu tura hızlı hızlı…	Cüneyt ÜLSEVER
Evet, Osman Bey size de aynı soruyu sorayım.	Osman SINAV
Niye alınmadı sizce…	Osman SINAV
Şimdi oraya geleceğim oraya geleceğim çok önemli bir detay var size de geleceğim. Bir program yapacağım ve o programda Türkiye'deki reyting sistemini masaya yatıracağım. Yani sonucu ne olursa olsun hiç kimseden korkmadan o sistemi burada eldeki verilerle bilgilerle dosyalarla hiç gün ışığına çıkmamış dosyalarla oturup…. Sizde buyurun katılın tartışmaya. Açacağım neden açacağım şunu söyleyeyim bakın bir şirket Türkiye'de reyting ölçüyor. Ve o şirketin reyting sonuçlarına göre ülkenin tecavüz mü seyredeceği ensest mi seyredeceği maç mı seyredeceğine karar veriliyor. Bu çok önemli bir şirket. Bir yabancı şirket dolayısıyla Türkiye'deki reyting sistemini çok ciddi tartışmamız gerekiyor. Yani o 2500 denekle ölçüm yapıyorsunuz. Bunun 5 tanesini manüple ettiğinizde sistemi manüple edersiniz. 2500 de 5 denek 50 tanesini manüple ettiğinizde zaman sonuçları değiştirirsiniz. Dolayısıyla var demiyorum bakın çok önemli….	Osman SINAV
Şimdi şöyle bir şey var arz ve talebe baktığınız zaman şimdi bakın x kanal tecavüz dizisi yaptı. 60 share yaptı hemen yanındaki y kanalı tecavüz dizisi yapmaya başlıyor. Cüneyt Bey'in romandaki kahramanının hafif meşrebe dönmesi gibi n'oluyo Türkiye'de tecavüz seyretmeye başlıyor. X kanal ensest yaptı. Çok tuttu. 70 şehir yaptı. Y kanalda ensest yapmaya başlıyor. Yani siz sadece reyting ölçümlerinden ülkenin siyasal sosyal ahlaki yapısını manüple etmeye başlıyorsunuz. Çok tehlikeli bir şey yani konuştuğumuz çok tehlikeli bir silah….	Cüneyt ÜLSEVER
Kaç buz dolabınız var ….	Cüneyt ÜLSEVER
O zaman AB grubu olamazsınız….	Cüneyt ÜLSEVER
Tabi mesela örnek işte Osman Sınav 10 sene önce bu topraklar Eşref Bitlis'i yuttu. Demiş demek ki Osman Sınav, Eşref Bitlis'in	Mustafa ALTIOKLAR

öldürüldüğünü düşünüyor. Belki demi o cümle bir çok şey anlatıyor…. Yani ben mesela ben öldürüldüğünü düşünüyorum. Açıkca bunu yazıyorum da.	
Çok önemli bir şey söylediniz de çok önemli bir ülkenin kamuoyunun ne seyredeceğini reklam postasının nereye akacağını sadece bir sonuca göre belirliyorsunuz. Bu çok önemli Türkiye açısından onlar diyor ki tecavüz seyrediyor….	Ahmet YENİLMEZ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. En son toplumu yönlendirilmesinden bahsetmiştik orda kalmıştık. Ahmet Bey sizde kalmıştık. Söz sizdeydi. O turda konuşmadınız buyurun….	Ahmet YENİLMEZ
Siz o cümlenin o cümlenin tesadüften mi öyle Türkçeye çevrildiğini düşünüyorsunuz…	Ahmet YENİLMEZ
O kainatın hakimi he-ma. Bu televizyonlarda 10 sene oynatıldı. Türk oyuncularının hepsi kainatın hakimi sanıldı….	Ahmet YENİLMEZ
İşte bakın biraz önce anlattığım olay bu ülkenin reyting mekanizmasının siz bir yabancı şirkete verirseniz o şirkette size rapor olarak en çok tecavüz seyrediliyor diye haftalık rapor olarak çıkarırsa reklamcılarda ona bakarak reklam verirse bir süre sonra o ülkedeki reklam parasının hepsi tecavüze enseste ona buna akmaya başlar ve o ülkenin sosyal dokusu bi daha düzelmez… edin buyurun…	Cüneyt ÜLSEVER
72 milyonda 3 milyon yalnız onu da söyleyeyim …	Cüneyt ÜLSEVER
3 milyon film seyredildiği zaman mükemmel oluyor. …	Cüneyt ÜLSEVER
Kültürel bir emperyalizm aslında…	Osman SINAV
Ben olumlu anlamda söylüyorum bunu… Emperyal kötü bir şey değil… Ben emperyal Türkiye'den yanayım mesela…	Osman SINAV
Evet şimdi bunları lütfen hafızanızda tutun bir de Newyork'ta Beş Minarenin kısa bir fragmanını verelim. Hemen arkasından hazırlayın arkadaşlar. Bu ilk ve Takva'nın fragmanını aklınızda tutun görüntüleri bir de onu izleyelim çünkü ikisi arasında bir fark var. Oradan hemen tartışmaya başlayacağız. Evet 2011 2001 11 Eylül saldırısından sonra ortaya çıkan yine dizilerde filmlerde bir motif var. Ortak din Amerikan filmlerinde İslami teröristler ve peşinde dolaşan Amerikan gizli servisleri içerde bizim yaptığımız dizilerde filmlerde Takvada görmüş olduğunuz içerde büyüyen dini bir motif var birazda bunu tartışmak gerekiyor. Neden bu kadar çok din öne çıkmaya başladı…	Mustafa ALTIOKLAR
Evet Osman Bey size de sorayım. Neden din motifi özelikle 2001'den sonra öne çıkmaya başladı…	Osman SINAV
Ama bütün Amerika filmlerinde Müslüman terörist saldırıları var…	Osman SINAV
İslam düşmanlığı bilerek pompalanıyor mu daha açık konuşmak gerekirse…	Osman SINAV
Yani bu bilinçaltı politika ….	Osman SINAV
Normalde ….objection diyorsunuz yani İngilizce…	Osman SINAV
Şimdi burada bir virgül koyalım içerdeki din motifli dizilerde mesela hacı diye diziler çekildi. Başta içerdeki… Ben bilerek dokunduruyorum içerdeki sizinki için söylemiyorum. İçerdeki din motifi bazı filmlerde de şeriat Türkiye'ye geliyor. Ele geçiriyor havası yayıldı. Mesala hayır. Siz de yoktu. Baştan söyledim. Yabancı filmlerde var mesela. Jane San mafi kızım olmadan asla Beti Mahmudi'nin hikâyesi İran öyle korkunç bir yer ki anlatılan hikayede İran'dan Türkiye'ye geliyor. Türkiye sınırlarına giriyor. Bir cennete düşüyor. Baktığınız zaman film öyle bir işlenmiş ki İran'da geçen hikayeler o kadar korkunç ki İran öcü. Yine baktığınızda işte çizgi film yapıldı biliyorsunuz. Persopolis yani bilinçli politika olduğunu düşünüyorum….	Cüneyt ÜLSEVER
Fazla vaktimiz kalmadı. Biraz hızlanalım. Buyrun … peki çok az vaktimiz kaldı. ….	Cüneyt ÜLSEVER
Süremiz bitti yalnız şimdi son cümlenizi alayım. Osman Bey sonra Ahmet Bey… Çok az süremiz kaldı. İki dakikamız kaldı. …	Osman SINAV
Süremiz bitti. Bu arada son cümlenizi almak üzere Ahmet Bey'de son cümle söyleyecek…	Osman SINAV

Tablo 164: 08.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

08.11.2010 tarihli programda "Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar" konusunu Osman Sınav, Ahmet Yenilmez, Mustafa Altıoklar ve Cüneyt

Ülsever'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 161'de yer almaktadır. Programda "Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar" konusunu köşe yazarı, yönetmen ve oyuncudan oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Osman Sınav ve Mustafa Altıoklar'ın yönetmenlik ve yapımcılık yapmaları nedeniyle dizi içerikleri, görsel sunum hakkında uzmnalıklarında yararlanılmktadır. Ahmet Yenilmez'in programda adı geçen dizilerin bir kaçında oynamış olması ve oyunculuk yapıyor olması dzilerde yaratılan karakterler ve verilmek istenen mesajlar hakkında bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Cüneyt Ülsever ise köşe yazarlığının yanında eserlerinden dizi yapılmış olması özelde olmasada genelde konu hakkında görüşlerini aktarmaktadır.

Mustafa Altıoklar ve Cüneyt Ülsever, 19'ar defa söz alırken, aynı zamanda Cüneyt Ülsever, 34 dk 37 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Mustafa Altıoklar, 15 dk 51 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar" tartışmanın kaynağı olması "Verilen Siyasi Mesajlar", "Yazılı ve Görsel Ürünler", "Dizilerin Yapım Süreci", "Oyunculuk", "Yarışmalar", "Reyting", "ABD politikaları", "Dizi İhracatı" ve "Din'in Kullanımı" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Verilen Siyasi Mesajlar" ve "Din'in Kullanımı" konuları 31 dk 30 sn ve 23 dk 57 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

08.11.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, daha sonraki programlarda tartıştırmayı düşündüğü konular hakkında bilgilendirme yapmaktadır.

Örnek: *"Şimdi oraya geleceğim oraya geleceğim çok önemli bir detay var size de geleceğim. Bir program yapacağım ve o programda Türkiye'deki reyting sistemini masaya yatıracağım. Yani sonucu ne olursa olsun hiç kimseden korkmadan o sistemi burada eldeki verilerle bilgilerle dosyalarla hiç gün ışığına çıkmamış dosyalarla oturup…. Sizde buyurun katılın tartışmaya. Açacağım neden açacağım şunu söyleyeyim bakın bir şirket Türkiye'de reyting ölçüyor. Ve o şirketin reyting sonuçlarına göre ülkenin tecavüz mü seyredeceği ensest mi seyredeceği maç mı seyredeceğine karar veriliyor. Bu çok önemli bir şirket. Bir*

yabancı şirket dolayısıyla Türkiye'deki reyting sistemini çok ciddi tartışmamız gerekiyor. Yani o 2500 denekle ölçüm yapıyorsunuz. Bunun 5 tanesini manüple ettiğinizde sistemi manüple edersiniz. 2500 de 5 denek 50 tanesini manüple ettiğinizde zaman sonuçları değiştirirsiniz. Dolayısıyla var demiyorum bakın çok önemli…" - Osman SINAV

Yiğit Bulut, program içerisinde katılımcıların gündemdeki olaylar hakkında ne düşündüklerini kendince dile getimektedir.

Örnek: *"Tabi mesela örnek işte Osman Sınav 10 sene önce bu topraklar Eşref Bitlis'i yuttu. Demiş demek ki Osman Sınav, Eşref Bitlis'in öldürüldüğünü düşünüyor. Belki demi o cümle bir çok şey anlatıyor…. Yani ben mesela ben öldürüldüğünü düşünüyorum. Açıkca bunu yazıyorum da."* - Mustafa ALTIOKLAR

3.3.2.9. 15.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

15.11.2010 tarihinde "Sansürsüz" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.2.10. 22.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

22.11.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Yeni Dünya Düzeni" konusunu Prof. Dr. Hasan KÖNİ, Ceyda KARAN, Cemil ERTEM, Osman PAMUKOĞLU ve Sinan OĞAN'ın katılımıyla 2 saat 16 dakika 19 saniye sürmüştür.

3.3.2.10.1. Görsel Düzey

Tablo 165: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan beş konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişer ve üçerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 166: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	4	11,76

3	30	88,24
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	34	100

Tablo 167: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	155	69,20
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	69	30,80
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	224	100

Tablo 168: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
YENİ DÜNYA DÜZENİ sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? YENİ DÜNYA DÜZENİ sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
FÜZE KALKANI NEDİR? HERŞEY "YILDIZ SAVAŞLARI" İLE BAŞLADI	"Sansürsüz" program logosu
FÜZE KALKANI NEDİR? BUSH, RUSYA ENGELİNE TAKILDI	"Sansürsüz" program logosu
FÜZE KALKANI NEDİR? OBAMA'DAN KÖKLÜ REVİZYON	"Sansürsüz" program logosu
FÜZE KALKANI NEDİR? "İRAN TEHDİDİNE KARŞI KORUYUCU ŞEMSİYE"	"Sansürsüz" program logosu
FÜZE KALKANI NEDİR? TÜRKİYE'YE DEV RADARLAR MI GELİYOR?	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA FESTİVALDE İZDİHAM KAMBOÇYA'DAKİ FESTİVALDE ÖLENLERİN SAYISI 313'E ÇIKTI	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKYE NEREYE GİDİYOR? TÜRKİYE'NİN YENİ VİZYONU sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
SANSÜRSÜZ DERYA SAZAK MİLLİYET SİSTEM YENİ DÜÜŞMANLIK İNŞA EDEBİLİR "TÜRKİYE, RUSYA VE İRAN'LA SON DÖNEMDE GELİŞTİRDİĞİ İLİŞKİLER VE KOMŞU ÜLKELERE KARŞI İZLEDİĞİ 'SIFIR SORUN' POLİTİKASI NEDENİYLE 'FÜZE KALKANI'NA TEREDDÜTLÜ YAKLAŞIYOR. 'YENİ DÜŞMANLIKLAR' İNŞA EDEBİLECEK SİSTEME YÖNELİK HAKLI TEPKİLERİNİ DİLE GETİRİYOR.	"Sansürsüz" program logosu

16 KASIM 2010 SALI SANSÜRSÜZ KADRİ GÜRSEL MİLLİYET HAYALPEREST POLİTİKA İFLAS ETTİ "AKP İKTİDARININ HAYALPEREST ORTADOĞU POLİTİKASI LİZBON ZİRVESİ'NDE İFLAS ETTİ. BU İDEOLOJİK VE POLİTİK İFLAS, TÜRKİYE'Yİ NATO'DAN VE BATI SİSTEMİNDEN KOPARARAK YABANCILAŞMAKTAN ŞİMDİLİK KURTARDI. AKP'NİN DIŞ POLİTİKASINI YÜRÜTENLER KOMŞULARLA SIFI SORUN POLİTİKALARINI DA İNKÂR ETTİLER. 21 KASIM 2010 PAZAR SANSÜRSÜZ ŞÜKRÜ ELEKDAĞ NTVMSNBC DOĞRU OLANI YAPTI "LİZBON ZİRVESİNDE AKP İKTİDARI KERHEN DE OLSA FÜZE KALKANI PROJESİNİ ONAYLAMAK SURETİYLE DOĞRU OLANI YAPTI VE TÜRKİYE'NİN BATI SİSTEMİNDEKİ YERİNİ KORUDU. ANCAK BU KARAR, BUGÜNE KADAR İZLENEN HAYALPEREST DIŞ POLİTİKANIN DA İFLAS ETTİĞİNİN RESMEN İLANI OLDU. FÜZE KALKANI SİSTEMİNİN RADAR UNSURLARININ ÜLKEMİZDE KONUŞLANDIRILMASI İRAN TARAFINDAN HASMANE BİR HAREKET OLARAK DEĞERLENDİRECEKTİR." 22 KASIM 2010 PAZARTESİ SANSÜRSÜZ FERAİ TINÇ HÜRRİYET İRAN NİYE ENDİŞELİ? "AKP'NİN HEDEF KİTLESİ İLE NATO'NUN HEDEFLERİ ARASINDA AYRIŞMA VAR. VE BU AYRIŞMA, TARTIŞMALARI KULİSLERDEN, MEYDANLARA TAŞIDIĞI İÇİN TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR SORULARINA MUHATAP OLUYORUZ. NATO BELGELERİNDE HEDEF ÜLKE OLARAK İRAN'DAN SÖZ EDİLMİYOR AMA BU DURUM, İRAN'I İKNA EDİYOR MU? EĞER ÖYLE OLSAYDI, TAHRAN GELİŞMELERİ "SON DERECE ŞÜPHELİ BULDUĞUNU" SÖYLER MİYDİ?" 21 KASIM 2010 PAZAR SANSÜRSÜZ HAKAN ALBAYRAK YENİ ŞAFAK "ORTADA BİR 'DEHŞET DENGESİ' VAR. NETİCEDE NATO'NUN YENİ STRATEJİK KONSEPTİNDE İRAN DÂHİL HİÇBİR ÜLKE ALENEN DÜŞMAN İLAN EDİLMEDİ. BUNA SEVİNİYORUZ TABİİ. FAKAT BUNA, BUNCAĞIZA SEVİNMEK ZORUNDA KALMAMIZ ÇOK ÜZÜCÜ. İRAN'DAN BAHSEDİLMESE DE İRAN'IN KAST EDİLDİĞİ (VE TÜRKİYE-İRAN DOSTLUĞUNA KAST EDİLDİĞİ) GERÇEĞİ ORTA YERDE DURURKEN, SEVİNCİMİZ ANCAK BURUK BİR SEVİNÇ OLABİLİR. 22 KASIM 2010 PAZARTESİ	

Tablo 169: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Füze rampaları, fırlatılan füzeler, NATO Lizbon zirvesine katılan devlet başkanları, Angela Merkel, Barack Obama, Abdullah Gül, Abdullah Gül'ün basın mensuplarına açıklaması, NATO Lizbon zirvesine katılan devlet başkanları toplu resim çektirmeleri, Recep Tayyip Erdoğan,	2'58"
2	Savaş uçakları, uçak motorları, Füze rampaları, fırlatılan füzeler, George Bush, gökyüzünde hareket eden füzeler, uçaksavarlar, Barack Obama konuşurken, Mahmud Ahmedinejad, farklı ortamlardan fırlatılan ve fırlatmaya hazır füzeler,	3'19"
3	Barack Obama ile Recep Tayyip Erdoğan, Angela Merkel Abdullah Gül'ün el sıkışmaları, NATO üyesi ülkelerin bayrakları, farklı ortamlardan fırlatılan ve fırlatmaya hazır füzeler, Mahmud Ahmedinejad ile Recep Tayyip Erdoğan, Mahmud Ahmedinejad halka hitap ederken, İran bayrağı ve fırlatılan füze, Abdullah Gül ile Ahmet Davutoğlu, NATO füze raporu, Anders Fogh Rasmussen elinde NATO füze raporu ile	1'03"
4	Patlamalar, farklı ortamlardan fırlatılan ve fırlatmaya hazır füzeler, İran bayrağı ve fırlatılan füze, Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva ve Recep Tayyip Erdoğan karşılıklı konuşurken, Barack Obama ile Recep Tayyip Erdoğan, fırlatma rampaları, NATO Lizbon zirvesine katılan devlet başkanlarının kendi aralarındaki konuşmaları,	58"
5	Farklı ortamlardan fırlatılan ve fırlatmaya hazır füzeler, Beyaz Saray, yürüyen askerlerin postalları, İran bayrağı ve fırlatılan füze, Barack Obama, Recep Tayyip Erdoğan, Vladimir Putin basın toplantısı yaparken, Recep Tayyip Erdoğan, Vladimir Putin ve Silvio Berlisconi bir ararda,	1'08"

	Condoleezza Rice ile Dmitri Medvedev, ABD Savunma Bakanı Robert Gates, Mahmud Ahmedinejad halka hitap ederken, Barack Obama'nın Japonya temasları, savaş uçakları, fırlatma rampaları	
6	Recep Tayyip Erdoğan ve Mahmud Ahmedinejad el sıkışırken, Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva ve Recep Tayyip Erdoğan karşılıklı konuşurken, uygun adım yürüyen askerlerin postalları, yerden fırlatılan füzeler, patlamalar, Recep Tayyip Erdoğan başbakanlık binasına girerlen, Mahmud Ahmedinejad halka hitap ederken, uygun adım yürüyen İran ordusu askerleri, askeri araçlarla taşınan füzeler, Barack Obama, Mahmud Ahmedinejad ve Recep Tayyip Erdoğan resimleri	47"
7	Barack Obama dönemindeki altın, petrol ve diğer borsa işlemlerini aktaran grafikler	48"
8	Barack Obama İle Recep Tayyip Erdoğan, Angela Merkel Abdullah Gül'ün El Sıkışmaları, NATO Üyesi Ülkelerin Bayrakları, Farklı Ortamlardan Fırlatılan Ve Fırlatmaya Hazır Füzeler, Mahmud Ahmedinejad İle Recep Tayyip Erdoğan, Mahmud Ahmedinejad Halka Hitap Ederken, Derya Sazak'ın 16 Kasım 2010 Salı Tarihli Milliyet Gazetesindeki Yazısı, Kadri Gürsel'in 21 Kasım 2010 Pazar Tarihli Milliyet Gazetesindeki Yazısı, Şükrü Elekdağ'ın 22 Kasım 2010 Pazartesi Tarihli Ntvmsnbc'deki Yazısı, Ferai Tınç'ın 21 Kasım 2010 Pazar Tarihli Hürriyet Gazetesindeki Yazısı, Hakan Albayrak'ın 22 Kasım 2010 Tarihli Pazartesi Yeni Şafak Gazetesindeki Yazısı, İran Bayrağı Ve Fırlatılan Füze, Abdullah Gül İle Ahmet Davutoğlu, Nato Füze Raporu, Anders Fogh Rasmussen Elinde Nato Füze Raporu İle	2'14"
	Toplam	13'15"

"Yeni Dünya Düzeni" konu başlığı olarak tartışıldığı 22.11.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, İstanbul stüdyosunda karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 69,20 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 30,80 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 83,24 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 11,76 oranında en çok tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "YENİ DÜNYA DÜZENİ", "FÜZE KALKANI NEDİR?" vb. ekran yazılarının yanında program içerisinde meydana gelen bir kazaya ilişkin bilgilendirme yazısı "FESTİVALDE İZDİHAM KAMBOÇYA'DAKİ FESTİVALDE ÖLENLERİN SAYISI 313'E ÇIKTI" ekranda yer almaktadır. Program içeriğine yönelik yazılar kaleme alan köşe yazarlarının metinleri program sonrası ekranda sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Füze rampaları, fırlatılan füzeler, NATO Lizbon zirvesine katılan devlet başkanları, Angela Merkel, Barack Obama, Abdullah Gül, Abdullah Gül'ün basın mensuplarına açıklaması, NATO Lizbon zirvesine katılan devlet başkanları toplu resim çektirmeleri, Recep Tayyip Erdoğan, Savaş uçakları, uçak motorları, Füze rampaları, fırlatılan füzeler, George Bush, gökyüzünde hareket eden füzeler, uçaksavarlar, Barack Obama konuşurken, Mahmud Ahmedinejad vb. görüntüler toplamda 13 dk 15 sn'lik 8 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.10.2. İçerik Düzey

Tablo 170: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Erkek	Akademisyen	8	23'38"
Ceyda KARAN	Kadın	Gazeteci	16	21'21"
Cemil ERTEM	Erkek	Köşe Yazarı	13	15'20"
Osman PAMUKOĞLU	Erkek	Siyasetçi	20	27'57"
Sinan OGAN	Erkek	Araştırmacı	12	23'22"

Tablo 171: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Füze Kalkanı Savunma Sistemi	1	Üretilen silahlar ile ABD medya devlerinin ortaklıkları, soğuk savaş, Türkiye'deki Füze Konumu NATO'nun rolü, ABD tavrı, sosyo-ekonomik konumlar	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	33'06"
İran	2	İran tehdidi, Ortadoğu, terörizm	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	14'54"
İç Politika	3	Hükümet'i politikası, alınan kararlar, siyasal ve ekonomik bağımlılık	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	5'47"
Avrupa Birliği	4	AB ve sivil gücü, ABD-AB ilişkisi, Rus-AB ilişkisi, enerji politikaları, Çin'in yayılması	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	6'13"
NATO	5	AB-NATO ilişkisi, Türkiye'nin sosyo-	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye	8'41"

		ekonomik konumlanması	Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	
ABD Politikaları	6	ABD politikası, kürt, Şii-Sünni ilişkisi, Kıbrıs, Ermeni, hükümet tutumları, Altın ve dolar hareketliliği	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	9'39"
İsrail	7	Bilgi paylaşımı, Füze Kalkanı ve Radar Sistemi	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	1'02"
PKK	8	PKK ile mücadele, ABD etkisi, uluslararası destekler	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	3'15"
Dış Politika	9	Türkiye'nin dış politikası, stratejik planlar, Yunanistan ile 12 Mil sorunu, dış politika iç siyaseti etkisi,	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	26'34"
Kemalizm	10	Kemalist olmama hakkı	Füze Kalkanı Radar Üssü Nereye Konumlandırılacak, Yunanistan'ın 12 Mil Dayatması, Yunanistan'ın Rum'lar Limanlar Açılmalı Görüşüne Yönelik Haberler	4'30"

Tablo 172: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[741]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Evet sevgili seyirciler günlerdir tartışıldı, en sonunda yaşandı geçti ama Türk kamuoyunda tabiri caizse yılan hikayesine döndü. Füze kalkanı nereye konacak? Füzeler nereye konacak? Füze kalkanı radar üsleri nereye kurulacak? Türk kamuoyu aslında füze var mı yok mu daha bunu bile bilmiyor.Gerçekten konuyla ilgili detayıyla ilgilenmeyenler derinden ilgilenmeyenler bunun bir füze kalkanı mı bir füze savunma sistemi mi yoksa bir erken uyarı sistemi mi olduğunu net olarak bilmiyorlar. Bütün bu haberler Türk kamuoyunda algılanırken iki farklı haberde Türk kamuoyuna düştü. Bu sırada bir tanesi Türkiye'nin Yunanistan'ın on iki mil bastırmasını kabul ettiğine devir on iki mil dayatmasını kabul ettiğine dair haberler çıktı Türk basınında bunların da detayını konuşacağız bu programda ve yine bir tanesi Yunanistan'da bir yetkili açıklama yaptı. Türkler Rumlar'a limanları açmazsa 2011'de müzakereler durur şaka gibi bir açıklamaydı bu da Türk kamuoyu bunu ciddiye almadı ama bu iki haber daha doğrusu üç haber aynı anda Türk kamuoyunda algılandı. Şöyle bir detay vereyim size Türkiye'ye 2011'de müzakereler durur diyen Yunanistan Yunan yetkilinin ülkesine dair Yunanistan artı İrlanda'nın borç toplamı 2 trilyon dolar şu an itibariyel tekrar ediyorum Yunanistan artı İrlanda'nın borç toplamı 2 trilyon dolar. Bu gerçek rakam şaka değil. Evet bu akşam bütün bunları masaya yatıracağız, dış politikadan başlayacağız iç siyasi dinamiklere geleceğiz bakanlar kurulu kararlarını da bugün duydunuz, kırmızı kitap değişti resmen değişti ve artık irtica tehdit olmaktan çıktı terör örgütü PKK tehdit algılamasında üst sıralara tırmandı. Bu tehdit algılaması da dışarıdan içeri doğru nasıl değişti bunu da programda masaya yatıracağız ve dış dinamiklerle iç dinamikleri birbirine bağlayıp yeni denklemi görmeyi en azından masaya koyup bakmaya çalışacağız. Bunu kimlerle yapacağız hemen sağımdan size konuklarımı tanıtmak istiyorum. Prof. Dr. Hasan Köni, hoş geldiniz. Hemen yanında Ceyda Karan Habertürk Televizyon Dış Haberler Müdürü, hoş geldiniz. Hemen yanında Cemil Ertem Taraf Gazetesi Yazarı, hoş geldiniz ve sol tarafımda Sayın Osman Pamukoğlu Hak ve Eşitlik Partisi Genel Başkanı. Bir kimliğiniz bu diğer taraftan da bir askeri kimliğiniz var geçmişten gelen bu konuda bize yardımcı olacağınızı da umuyoruz. İki kimliğinizi de masanın üzerine koyarak hemen yanımda da Sayın Sinan Ogan TÜRKSAV Başkanı. Siz de hoş geldiniz. Tartışmaya geçmeden önce isterseniz bir detayları birlikte izleyelim haber paketlerimiz var. Habertürk televizyonu dış haberler servisinin hazırladığı haber paketleri var örneğin füze kalkanı nedir gerçekten bunu biliyor muyuz füze kalkanı projesini Türkiye'den verilen tepkiler füze kalkanı projesine yabancı basından verilen tepkiler bütün bunları çok kısa olarak birlikte irdeleyelim ondan sonra da hemen Türkiye nereye gidiyor, dış politikanın iç politikaya ana denklemi masaya yatıralım ve sorgulamaya başlayalım. İlk paketimiz füze kalkanı nedir onun detaylarını izleyelim ve sansürsüze devam edelim…Evet tabi ki bu da füze	Ceyda KARAN

[741] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

bataryaları dahil değil eğer Türkiye füze bataryası almak isterse kendi topraklarına konuşlandırmak üzere bu da milyar dolarlık fiyatlar anlamına geliyor. Tartışmaya geçmeden birkaç küçük detay vermek istiyorum özellikle Türk basınının bazı bölümü tabiri caizse Amerikan basınından alıntılar yaparak Türkiye'de tartışmaya giriyorlar kafadan tartışmaya giriyorlar ama bazı gerçekleri gözden kaçırıyorlar. Yarın Habertürk gazetesinde detaylı olarak bunları aktarmaya çalıştım. Her şeyden önce şunu söyleyeyim Amerikan basını altı büyük medya imparatorluğu üzerinde durur. Altı büyük medya holding vardır Amerikan basınında ve bu en büyük medya holdinglerinden bir tanesinin sahibi de bir ismini vermeyeceğim elektrik geçer kendi ismi içinde büyük bir teknoloji firmasıdır jet motoru üretir uçak parçası üretir bu jet motorunun parçalarını üretir ve aynı zamanda 1991'deki Körfez Savaşı ihalesinin tamamını her yıl Amerika savunma sanayinin ihalelerinin en az yüzde 10'unu alır ve Amerika'nın en büyük medya kuruluşlarından birisidir aynı zamanda aynı bünye içinde bulundurur dolayısıyla Amerika'daki bazı köşe yazarlarından ilham alarak burada işte Türkiye taviz mi verdi şunu mu yaptı bunu mu yaptı tam tersi şeklinde kafadan yorumlar yapanlar bu gerçeği gözden kaçırırlar o medya imparatorluklarındaki köşe yazarları savunma sanayi ve askeri endüstriyel kompleksi desteklemek içinde yılda milyon dolarları ceplerine koyarlar çünkü o ihaleler olmazsa onlar yaşayamazlar maaş alamazlar. Bakın o medya kuruluşlarından bir tanesi ki bunun altında imzası vardır çok eski tartışmalara da bile hangi teknolojileri üretiyor size sadece bir kaçını örnek vereyim, patriot, Tomahawk, B 52 bombardıman uçakları, sted bomba sistemleri, nawstar uydu sistemleri ve kullandığımız jet motorları üretiyor ve bu Amerika'daki en büyük medya kuruluşlarından bir tanesi. Yine aynı şekilde Fransa'daki Daso firması Fransa'nın en büyük medya kuruluşlarından birine sahiptir dolayısıyla tartışmaları yaparken Bush füzelerin Hollanda'da, Fransa'da, Amerika'da üretildiğini ve bu üretilen firmaların da aynı zamanda en büyük gazete ve televizyonlara sahip olduğunu lütfen Türk basınının birkısmı unutmasın diyelim ve tartışmaya başlayalım. Şimdi Sayın Ceyda Karan paketi hazırladığı için Habertürk dış haberler servisinde ilk önce buradan başlayalım, tespitle ne durumdayız? Türkiye taviz mi verdi, boyun mu eğdi, İran tehditi çıkartıldı mı her kafadan bir ses çıkıyor Türkiye'de…	
Sizin kolyeniz mikrofona vuruyormuş dolayısıyla çatırtı oluyormuş…o mikrofonu biraz böyle çekelim…	Ceyda KARAN
Evet…Türkiye burada başarılı…evet…evet peki…Hemen Sayın Pamukoğlu'na dönelim siyasetçi gözüyle soralım ve asker gözüyle soralım başarılı mıyız yoksa burada Türkiye bir gol yedi mi bazı köşe yazarlarımızın iddia ettiği gibi nasıl görüyorsunuz….	Osman PAMUKOĞLU
Körfez savaşı…	Osman PAMUKOĞLU
Türkiye…Evet burada duralım reklama gitmemiz lazım kabak karpuza şükretmeyeceksiniz Sayın Osman Pamukoğlu'nun tespiti onu soracağım çünkü burada o zaman farklı algılamalar var siz farklı algılıyorsunuz bu taraf farklı algılıyor….	Osman PAMUKOĞLU
Bakın bir mesaj da bir mail de diyor ki…bir mailde diyor ki Sayın Pamukoğlu bu kadar Amerikan karşıtlığıyla iktidar olamaz onu alaşağı ederler diyor bunu da soracağım size…	Osman PAMUKOĞLU
Evet sevgili seyirciler kaldığınız yerden devam ediyoruz. İlk bölümde Ceyda Karan ve Osman Pamukoğlu konuştu şimdi Hasan Köni'ye soralım iki farklı görüş dinlediniz buyurun….	Hasan KÖNİ
5 km şurda tabi aslında bir teknik detay ortaya çıkıyor bir iddia var 5 km içinde vurması için Türkiye'nin doğu ve güneydoğusuna yerleşmesi lazım füze sisteminin….radarın değil çünkü İran içinde onu yakalamak için aradaki mesafeyi sizin orada ondan hızlı kat etmeniz lazım…ve ancak Türkiye'den mümkün bu…	Hasan KÖNİ
Tabi aslında bu çok karmaşık bir şey neden çünkü İran bugün Avrupa'yı vurmak istese Fransa'da istediği yeri patlatır yani çok açık net. İran …rahatlıkla…füzeye gerek yok yani…metroya çantayı bırakır gider….	Ceyda KARAN
Peki şu anda iyi direniyor denebilir mi…o o konu çok önemli hocam neden önemli Türkiye'yle İran arasında bankacılık sistemine müdahale ediyorlar para transferine müdahale ediyorlar Fransız arabaları İran'da üretiliyor…	Hasan KÖNİ
Bu çok çok önemli ayrıca İran'ın ağır su tesisleri 74'ten itibaren hep Fransız firmaları yapmış, Fransa firmaları ihale usulü İran'a bu tesisleri kazandırmış….	Hasan KÖNİ
Burada bir duralım izin verirseniz size geleceğim son söz olarak bu turda Sayın Sinan Oğan'a sormak istiyorum siz nasıl görüyorsunuz olayı sizin bu daha önce bir programda konuşmanızı dinlemiştim yanlış hatırlamıyorsam biraz kritik görüyorsunuz Türkiye açısından…	Sinan OĞAN
Ama tam tersi de var baktığınız zaman mesela bugün bir köşe yazarı ismini vermeyeyim…	Sinan OĞAN
Peki bu niye yapılıyor sizce….bu niye yapılıyor, siz diyorsunuz ki İran öyle deli bir tehdit değildir, kontrolsüz…	Sinan OĞAN
Ama bu İsrail'i koruyacak bir proje değil…İsrail tahtanın öbür tarafında kalıyor…	Sinan OĞAN

Türkiye gol yedi diyorsunuz…	Sinan OĞAN
Sayın Cemil Ertem'e de soralım çünkü bu turu tamamlayacağız reklama gitmeden öbür turda tekrar başlayacağız buyurun…	Cemil ERTEM
Peki Türkiye'nin durumu nedir şu anda…peki şimdi İran'a operasyonu NATO mu düzenleyecek onun yolu mu yapılıyor onu mu anlıyoruz…	Cemil ERTEM
Yani yeni NATO konsepti bu mu bu mu….	Cemil ERTEM
Avrupa Birliği var mı hala sizce…	Cemil ERTEM
Peki Polonya gol mü yedi yoksa burada…Türk kamuoyunun anlayacağı şekilde…	Cemil ERTEM
Türk kamuoyu golden bakar ya her şeye yani siz Sinan Oğan'a katılmıyorsunuz Sinan Oğan'a…	Cemil ERTEM
Şimdi başlayacağım ikinci tura sizden başlayacağım…reklam arasından sonra…geniş, geniş…	Osman PAMUKOĞLU
Tabi…bir virgül koyacağız…ama sizin eksenler tutmuyor mesela…	Cemil ERTEM
Konuşacağız daha vaktimiz var…rahat olun…	Cemil ERTEM
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Gerekten bence iyi bir tartışma oluyor ilk bölümde ben bunu söyleyemedim yarım kaldı diyen varsa tamamlayın lütfen birer cümle sona Ceyda Hanım'la ikinci tura başlayacağız…Tek cümle….	Sinan OĞAN
Davet edildi sadece…	Sinan OĞAN
Batı ve Çin olacak diyorsunuz batıya Rusya dahil mi…	Sinan OĞAN
Evet…şimdi bu konuyu kapatalım…yeni konuya geçelim…	Ceyda KARAN
Evet peki şimdi Sayın Pamukoğlu buyurun… açmıştınız Türkiye yeni Amerikan üsleri kuruluyor dediniz ordan devam edelim çok soru gelmiş Türkiye'ye yeni Amerikan üsleri kuruluyor dediniz vatandaşın da tepkisini kabarttınız yeni İncirlik'ler istemiyorsunuz diye çok mesaj gelmiş…	Osman PAMUKOĞLU
Soğukçu musunuz hala….	Osman PAMUKOĞLU
O zaman biz bulaşmayalım diyorsunuz…	Osman PAMUKOĞLU
Peki burada yalnız bir soru geliyor aklıma benim bu ülkeleri füzelerin Türkiye'ye konması veya o rampaların Türkiye'ye girmesi onların personeliyle birlikte bir yabancı askeri gücün Türk topraklarına kabul edilmesidir bu dolayısıyla bir tezkere gerekmiyor mu meclisten…	Hasan KÖNİ
Yani yeni tezkere krizi…	Osman PAMUKOĞLU
Yabancı silahlı kuvveti Türkiye'ye kabul etmek maddesi işliyor…	Osman PAMUKOĞLU
Geçmeli diyorsunuz evet peki Sayın Pamukoğlu'ndan sonra devam edelim burada birçok soru geliyor bu arada Pamukoğlu'na bunları soracağız çok kısa izin verirseniz bir soru sormak istiyorum bu soru çok geliyor çünkü diyorlar ki Sayın Pamukoğlu parti başkanı olarak NATO'ya ve Avrupa Birliği'ne nasıl bakıyor…	Osman PAMUKOĞLU
Donduracağız diyorsunuz….NATO..	Osman PAMUKOĞLU
Peki Cemil Bey yapılabilir mi…	Cemil ERTEM
Niye Kuzey Kore örneğini verdiniz…	Cemil ERTEM
Ama şimdi siyasi propaganda diyorsunuz peki Türkiye'nin hiç Avrupa Birliği'nden çıkması durdurması süreci tartışılamaz mı?	Cemil ERTEM
Akademik olarak tartışılamaz mı…	Cemil ERTEM
Şimdi mesela Yunanistan gelen açıklama affedersiniz yani ben bıraktım artık ağzımı falan saçımla güldüm adam diyor ki Türkiye Rumlar'a limanları açmazsa 2011'de müzakere süreci durur aman yavaş durdur da zarar verme hiç kimseye ne müzakeresi 2006'dan beri müzakere yok zaten…	Cemil ERTEM
Sayın Egemen Bağış istiyorsa bağlanabilir..	Ceyda KARAN
Milli ekonomi modeli…	Cemil ERTEM
Yok şimdi program konusu o değil…	Cemil ERTEM
Bir tahmininiz var mı..	Cemil ERTEM
Binde bir bu da çok insafsız oldu yani…	Cemil ERTEM
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz Prof. Dr. Hasan Köni'de kalmıştık siz araya girip sözü alamazsınız onun üçün ben veririm…	Hasan KÖNİ
Her şey tavanda yani şu anda…	Hasan KÖNİ
Başarılı mı peki sizce…	Hasan KÖNİ
Obama kaybetmek zorunda…neden kaybetmek zorunda biliyor musunuz bu grafiğe bakın ekrana vereceğim şimdi göstereceğim eğer çıkıyorsa bu Amerikan borsasının nasıl sefilleri yaşadığını daha net gösterelim biraz da büyütelim bakın bu Obama döneminde Amerikan borsasının altın bazındaki hali yani bu grafikler şunu gösteriyor bunu petrole çevireyim 150 dolardan 36 dolara düşen sonra 85 dolarları yukarı kıramayan petrol bakın bu şunu gösteriyor askeri sınai kompleks Amerika'da yönetimi ele geçirmek zorunda dünyaya kan lazım dünyaya kan lazım dünyaya petrol fiyatı lazım dünyaya çelik lazım dünyaya enerji….	Hasan KÖNİ
Aşamadık işte o paradigma geri dönüyor…	Cemil ERTEM
Kan dökmeden piyasalar yürümüyor üstüne…	Cemil ERTEM
Hocam benim gibi demeyin 20 yıldır sizi tanıyorum 20 yıldır hiç değişmediniz hep aynı görüntü…	Hasan KÖNİ
Yaşlanmıyorsunuz yani…	Hasan KÖNİ

Konu Sinan Ogan'ın teorisi bu arada Çin'de 1 trilyon dolarlık Amerikan bonosu var…	Hasan KÖNİ
Türk…niye o zaman Avrupa Birliği'ne Türkiye'yi itmek taraftarısınız…	Cemil ERTEM
Peki şimdi son turda biz ne yapacağız konuşalım…	Osman PAMUKOĞLU
Sayın Pamukoğlu şu soruya cevap verebilir miyiz…	Osman PAMUKOĞLU
Kaç tane Amerikan helikopteri çıktı karşınıza…	Osman PAMUKOĞLU
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Tam kapatırken reklama giderken şunu söylemiştim Türkiye son dönemde bir ortak yaptı mı yoksa bir algılama mı sözkonusu iyiye doğru gittiğimiz yönünde ama gerçekte iyiye gitmiyor muyuz bunu tartışacağız bu bölümde son iki bölüm bu, bu arada reklamda reklam arasında tanıtımı gördünüz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı Jean Paul Kosta Habertürk'e özel bir röportaj verdi ve özellikle Türkiye'deki türban kararlarıyla ilgili yarın bu röportajı yayınlayacağız çok önemli detaylar var bunu yayınladığımız andan itibaren de Türkiye'de bu detaylarla ilgili bence yeni tartışmalar başlayacak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başkanının Habertürk'e verdiği özel röportajı yarın 15'ten itibaren Habertürk ekranlarında yayınlayacağız arkasından da bunun tartışmasını yapacağız. Evet, şimdi son iki tura girerken bir reklam aramız daha olması lazım Türkiye 2007'den itibaren farklı bir adım atabildi mi yoksa Sayın Pamukoğlu'nun söylemiş olduğu gibi 1940lar'dan beri iradesini ortaya koyamıyor mu yani sürüklenip gidiyor mu bence bunu tartışmak gerekiyor iki farklı konsept var konseptlerden birtanesi Türkiye'nin özellikle 2007 sonrası dış politikasının değiştiği ki bunu Davutoğlu'yla tartıştık geçen hafta Türkiye'nin dış politikasının değiştiğini ve geçmişe yönelik daha bağımsız adımlar attığını söylüyor konseptin tam karşısındaki diğer karşıt parçası da Türkiye'nin tam tersi emperyal düzenin ilk defa bu kadar kölesi haline geldiğini iddia ediyor her anladam Avrupa Birliği Amerika ve NATO Birleşmiş Milletler Türkiye'de tam bir kontrol olduğunu ve Türkiye'nin artık daha rahat kontrol edildiğini söylüyor bence bunu tartışmak gerekiyor nasıl oluyor da iki farklı ekstrem uç ortaya çıkıyor buradan başlayalım bu sefer bu taraftan başlayayım izin verirseniz burada bitirelim Sinan Bey'den başlayalım…	Sinan OĞAN
Ama bu doğrulanamadı..	Sinan OĞAN
Gazetenin yazdığı gibi doğrulamadı….	Sinan OĞAN
Siz diyorsunuz ki başarı yok ben onu anladım genel anlamda başarı yok on üzerinden kaç veriyorsunuz Türkiye'nin son üç senedeki dış politika değişimine dört…	Sinan OĞAN
Peki Ceyda Hanım aynı soruyu size sorayım..	Ceyda KARAN
Ama sonuçta genel algılama olması gerekiyor yani tek tek her şeyi analiz ediyorsunuz ama bir sentezi olması lazım…	Sinan OĞAN
Bitene kadar…bakın şimdi çok önemli iki farklı…. Bakış açısı Yunanistan 12 milden vazgeçti farklı Türkiye 12 mili kabul etti farklı…	Sinan OĞAN
Evet, evet…burada şimdi bir duralım…vaktimiz çok kalmadı…	Ceyda KARAN
Peki Türkiye'nin son üç yılını nasıl değerlendiriyorsunuz dış politika anlamında….	Osman PAMUKOĞLU
Türkiye başarılı mı evet peki Sayın Köni'ye soralım bu bölümü bitirelim…	Hasan KÖNİ
Peki Türkiye başarılı mı genel olarak…başarılı diyorsunuz yani….geçer en azından yani…	Hasan KÖNİ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Son artık 10 dakikaya girdik 11 dakikaya girdik bu arada yeni bir tartışma başladı internette gelen mesajlarda ve çok kısa sürede çok mesaja geldi çünkü Cemil Bey konuşurken ben Kemalist değilim dedi…şimdi bence yeni bir tartışma konusu var artık önümüzde Kemalist olmama hakkı var mıdır yok mudur bir Türk vatandaşının bu konu hakkında da tartışılabilinir bence çok kısa olarak ne diyorsunuz. Sayın Pamukoğlu…	Osman PAMUKOĞLU
Niye değilsiniz…	Cemil ERTEM
Peki sizin söyleyeceğiniz bir şey var mı bu konuda sizin var mı. bu konunun gereğiyle ilgili son cümleleri topluyoruz…	Ceyda KARAN
Evet... evet… evet yani selden kütük aldı diyorsunuz…	Ceyda KARAN
Evet peki Sayın Pamukoğlu son cümle..	Osman PAMUKOĞLU

Tablo 173: 22.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

22.11.2010 tarihli programda "Yeni Dünya Düzeni" konusunu Prof. Dr. Hasan Köni, Ceyda Karan, Cemil Ertem, Osman Pamukoğlu ve Sinan Oğan'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine

ilişkin veriler Tablo 170'de yer almaktadır. Programda "Yeni Dünya Düzeni" konusunu köşe yazarı, akademisyen ve siyasetçiden oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Katılımcılardan Prof. Dr. Hasan Köni, uluslararası politikalar üzerine yaptığı akademik çalışmaları doğrultusunda uzmanlık bilgisinden faydalanılırken, Ceyda Karan, Habertürk televizyonun dış haberler servisinden sorumlu olması program içerisinde tartışılan konular hakkında görüşlerini payleşmektedır. Cemil Ertem, gazetede yazdığı köşe yazılarının yanı sıra programda hem ekonomi hem de Avrupa Birliği hakkındaki görüşlerini aktarmaktadır. Osman Pamukoğlu, hem siyasi parti başkanı olması hemde askeri geçmişi sayesinde program içerisinde görüşlerine başvurulmaktadır. Fakat Osman Pamukoğlu, program boyunca askeri kimliğinden çok siyasetçi kimliği ile konular hakkındaki parti politikasını aktarmaktadır. Sinan Oğan, araştırmacı kimliği ile bölge politikaları ve Türkiye hakkında bilgi vermektedir.

Osman Pamukoğlu, 20 defa söz alırken 27 dk 57 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Prof. Dr. Hasan Köni, 8 defa ile en az söz alma sayısına sahipken, Cemil Ertem, 15 dk 20 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Yeni Dünya Düzeni" tartışmanın kaynağı olması "Füze Kalkanı Savunma Sistemi", "İran", "İç Politika", "Avrupa Birliği", "NATO", "ABD Politikaları", "İsrail", "PKK", "Dış Politika" ve "Kemalizm" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Füze Kalkanı Savunma Sistemi" ve "Dış Politika" konuları 33 dk 06 sn ve 26 dk 34 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

22.11.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, yayın sırasında konuşmalardan yola çıkarak katılımcıların görüşlerini birbirlerine soru olarak yöneltmektedir.

Örnek: *"Evet…Türkiye burada başarılı…evet…evet peki…Hemen Sayın Pamukoğlu'na dönelim siyasetçi gözüyle soralım ve asker gözüyle soralım başarılı mıyız*

yoksa burada Türkiye bir gol yedi mi bazı köşe yazarlarımızın iddia ettiği gibi nasıl görüyorsunuz…." - Osman PAMUKOĞLU

Yiğit Bulut, Habertürk'te yayınlanacak başka haberler hakkında izleyiciye bilgilendirmelerde bulunmaktadır.

Örnek: *"Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Tam kapatırken reklama giderken şunu söylemiştim Türkiye son dönemde bir ortak yaptı mı yoksa bir algılama mı sözkonusu iyiye doğru gittiğimiz yönünde ama gerçekte iyiye gitmiyor muyuz bunu tartışacağız bu bölümde son iki bölüm bu, bu arada reklamda reklam arasında tanıtımı gördünüz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı Jean Paul Kosta Habertürk'e özel bir röportaj verdi ve özellikle Türkiye'deki türban kararlarıyla ilgili yarın bu röportajı yayınlayacağız çok önemli detaylar var bunu yayınladığımız andan itibaren de Türkiye'de bu detaylarla ilgili bence yeni tartışmalar başlayacak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başkanının Habertürk'e verdiği özel röportajı yarın 15'ten itibaren Habertürk ekranlarında yayınlayacağız arkasından da bunun tartışmasını yapacağız. "*

3.3.2.11. 29.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

29.11.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Çok Tartışılan Kitaplar" konusunu Saygı ÖZTÜRK, Rasih YILMAZ, Şamil TAYYAR, Mehmet BARANSU, Nedim ŞENER, Erdoğan AYDIN ve Seyfettin UZUNÇAKMAK'ın katılımıyla 2 saat 6 dakika 32 saniye sürmüştür.

3.3.2.11.1. Görsel Düzey

Tablo 174: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan beş konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişer ve üçerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır. Ankara stüdyosundan katılan konuk tekli koltukta oturmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 175: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	14	31,82
3	27	61,36
4	3	6,82
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	44	100

Tablo 176: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	122	65,24
Diz Çekim	3	1,60
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	62	33,16
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	187	100

Tablo 177: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
ÇOK TARTIŞILAN KİTAPLAR sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
KİTAP SAVAŞLARI ÇOK TARTIŞILAN KİTAPLAR sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
"TÜRKİYE'NİN WIKILEAKS"İ ÇOK TARTIŞILAN KİTAPLAR sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU: BELGELER ABD İLE İLİŞKİLERİMİZİ ETKİLEMEZ	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU: CLINTON ADIMIZ BELGELERDE GEÇTİĞİ İÇİN ÖZÜR DİLEDİ	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU: DİPLOMASİNİN 11 EYLÜL'Ü İFADESİ DOĞRUDUR	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA WIKILEAKS BELGELERİ DAVUTOĞLU: DİĞER ÜLKELERİN ARŞİVLERİ DE	"Sansürsüz" program logosu

AÇILSIN, TÜRKİYE BUNDAN GOCUNMAZ	

Tablo 178: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Kitabevi, raflarda kitaplar, Haliç'te Yaşayan Simonlar (Dün Devlet Bugün Cemaat) kitabının kapağı, Hanefi Avcı, Mehmet Baransu, CD tutan eller, Mehmet Baransu'nun Mösyö (Hanefi Avcı'nın Yazamadıkları) kitabının kapağı, kitap sayfası çevrilirken, kitapta basılan belgeler, raflarda sergilenen kitaplar, Hanefi Avcı adliyeye girerken	1'59"
2	Sayfaları çevrilen kitaplar, kitapta basılan belgeler ve imzalar, raflarda sergilenen CD'ler, Hanefi Avcı minibüs'e bindirilirken, Haliç'te Yaşayan Simonlar (Dün Devlet Bugün Cemaat) kitabının kapağı, Hanefi Avcı polislerin elini sıkarken ve basın mensupları ile konuşurken, polis arabası	5'01"
3	Kitabevinde raflarda sergilenen kitaplara bakanlar, kitapların sayfalarını çevirerek inceleyenler, Mehmet Baransu'nun Mösyö (Hanefi Avcı'nın Yazamadıkları) kitabının kapağı, Haliç'te Yaşayan Simonlar (Dün Devlet Bugün Cemaat) kitabının kapağı, matbaa makinesinde ilerleyen gazeteler,	58"
4	Hanefi Avcı uçaktan inerken, Hanefi Avcı polisleri selamlarken, Haliç'te Yaşayan Simonlar (Dün Devlet Bugün Cemaat) kitabının kapağı, Mehmet Baransu'nun Mösyö (Hanefi Avcı'nın Yazamadıkları) kitabının kapağı, kitap sayfaları, matbaa makinesinde ilerleyen gazeteler, raflarda kitaplar	47"
5	Yiğit Bulut'un bilgisayar aracılığıyla üzerinde oynanmış fotoğrafı	9"
	Toplam	8'54"

"Çok Tartışılan Kitaplar" konu başlığı olarak tartışıldığı 29.11.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, İstanbul stüdyosunda karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 65,24 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 33,16 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 61,36 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 31,82 oranında en çok tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği

katılımcıların görüntüleri 3'e ve 4'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "ÇOK TARTIŞILAN KİTAPLAR", "KİTAP SAVAŞLARI" vb. ekran yazılarının yanında program içerisinde meydana gelen bir görüşmeye ilişkin bilgilendirme yazısı "DAVUTOĞLU: CLINTON ADIMIZ BELGELERDE GEÇTİĞİ İÇİN ÖZÜR DİLEDİ" ekranda yer almaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Kitabevi, raflarda kitaplar, Haliç'te Yaşayan Simonlar, (Dün Devlet Bugün Cemaat) kitabının kapağı, Hanefi Avcı, Mehmet Baransu, CD tutan eller, Mehmet Baransu'nun Mösyö (Hanefi Avcı'nın Yazamadıkları) kitabının kapağı, kitap sayfası çevrilirken, kitapta basılan belgeler, raflarda sergilenen kitaplar, Hanefi Avcı adliyeye girerkenHanefi Avcı uçaktan inerken, Hanefi Avcı polisleri selamlarken, Haliç'te Yaşayan Simonlar (Dün Devlet Bugün Cemaat) kitabının kapağı vb. görüntüler toplamda 8 dk 54 sn'lik 5 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.11.2. İçerik Düzey

Tablo 179: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Saygı ÖZTÜRK	Erkek	Köşe Yazarı	7	12'06"
Rasih YILMAZ	Erkek	Yayıncı	3	3'23"
Şamil TAYYAR	Erkek	Köşe Yazarı	12	18'40"
Mehmet BARANSU	Erkek	Köşe Yazarı	22	23'32"
Nedim ŞENER	Erkek	Köşe Yazarı	25	22'09"
Erdoğan AYDIN	Erkek	Yazar	7	10'44"
Seyfettin UZUNÇAKMAK	Erkek	Avukat	5	11'01"

Tablo 180: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Kaynaklar	1	Yazarların beslendiği kaynaklar, belgelerin tanımı, geçmişten günümüze yazarların yaptıkları, yazdıkları kitaplar, derin devlet ilişkisi	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	25'48"
Hanefi Avcı	2	Hanefi Avcı'nın kitabı, belgeler, Emniyet'teki Fetullah Gülen yapılanması, Hazırlanan raporlar, Eminyet istihbarat raporları, Hizbullah ile ilişkiler, Emniyet gazeteci ilişkisi	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	34'50"
Sadettin Tantan	3	Bakanlık dönemindeki operasyonlar, gazeteciler ve ilişkileri	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	3'54"
Mehmet Baransu	4	"Mösyö" adlı kitabı, Hanefi Avcı ile olan	Son Dönemde Yapılan	17'45"

		röportajı, Hanefi Avcı-Fetullah Gülen ilişkisi, Hanefi Avcı-Hizbullah ilişkisi, Mehmet Baransu-Fetullah Gülen ilişkisi,	Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	
Soner Yalçın	5	Binbaşı Cem Ersever hakkında yazdığı kitabındaki belgeler	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	1'36"
Ahmet Davutoğlu-Hilary Clinton Görüşmesi	6	İkili ilişkiler	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	28"
Hrant Dink Cinayeti	7	Nedim Sever'in kitabı, cinayet ile ilgili hazırlana emniyet raporları	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	16'37"
Hizbullah	8	Kuruluşu, emniyet il ilişkisi, Lübnan'daki yapılanması	Son Dönemde Yapılan Operasyonlara Yönelik Basılan Kitaplar	1'29"

Tablo 181: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[742]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Evet sevgili seyirciler bu akşam sansürsüzde çok önemli bir konuyu masaya yatırıyoruz. Kitapları da masaya dizdim burada gördüğünüz gibi elimde bir kısmı duruyor kitapların. Türkiye'de kitap savaşlarını tartışacağız çünkü Türkiye'ye alışıl olmadığı bir şekilde son 3 sene içinde bu son yılda daha da sıklaştı çok kısa periyotlarda kitapların çıktı ve bu kitapların içinde çok önemli tezlerin ortaya atıldığı bir ülke haline geldi ve bu kitapların yazarları şu an itibariyle stüdyonuzda kitaplarda masamın üzerinde kitapları yazanlar ve yayınlayanlar stüdyomuzda çok değerli yazarlar gazeteciler kitaplarda burada bir kısmı yukarıda kaldı. Hepsini aşağıya getiremedim. Bizde bu konuyu gündeme getiriyoruz ve bu tartışmayı başlatıyoruz. Evet bir çok değişik isim var bu kitapların sizde masanın üzerinde görüyorsunuz. Şimdi birazdan sizlerle de paylaşacağım bu kitapların içindekiler Türkiye'nin aslında 2001 sonrasındaki sürecini mıknatıs altı büyüteç altına alıyor. Mıknatıs derken birbirini çekmesinden yola çıktı herhalde büyüteç altına alıyor ve özellikle Türkiye'de son dönemde yaşanan Ergenekon operasyonu dahil bir çok operasyonunda perde arkasında neler olduğunu analiz ediyor, sentezini ortaya koymaya çalışıyor. Bütün bunları programda tartışacağız. Kitapların çok değerli yazarları yanımızda, hemen tanıtmaya başlıyayım size. Ankara stüdyomuzda gazeteci yazar Saygı Öztürk var. Kendisi şu anda Ankara stüdyomuzda birazdan göreceksiniz görüntüleri de. Hoş geldiniz Sayın Öztürk……. İstanbul stüdyomuzda……Teşekkür ediyoruz sol taraftan başlayalım. Rasih Yılmaz Karakutu yayınları yayın yönetmeni hoş geldiniz sayın Şamil Tayyar star gazetesi yazarı. Ve buradaki kitapların bir kısmının da yazarı hoş geldiniz hemen yanında Mehmet Baransu var. Mehmet Baransu Taraf gazetesi muhabiri ve yine buradaki kitapların bir kısmının yazarı. Sağ tarafımda gazeteci yazar Nedim Şener……. Aynı zamanda Milliyet muhabiri ve aynı zamanda Arena galiba…… Uğur bey'le de birlikte çalışıyorsunuz ve buradaki kitapların yazarı ve hemen yanında da Erdoğan Aydın gazeteci yazar sizde hoş geldiniz. Dediğim gibi kitapların içinde farklı tezler var çok güçlü tezler bunlar ve bu güçlü tezler tarihten bu güne savunularak tarihten bugüne analiz edilerek getirilmiş tezler. Türkiye'nin bugününe ışık tutmaya çalışıyor bu tezler ama dediğim gibi bunlar çok farklı noktalardan ele alınmış ve çok farklı tezler ve çok farklı sonuçlara sebep sonuç ilişkilere ulaşmış en son mesela tartışma konularından bir tanesi. Hanefi Avcı'nın yazdığı kitap onun karşılığında Mehmet Baransu'nun yazmış olduğu mösyö kitabı çelik çekirdek, istihbarat yalanları Nedim Şener'in hemen altında Ergenekon belgeleri ve Fetullah Gülen cemaati. Yine Nedim Şener'in ve böyle uzayıp gidiyor. Okyanusun ötesinde vaiz Saygı Öztürk'ün kitabı bunları bu programda ele alacağız. Ben aslında bir pozitif ayrımcılık yapmak istiyorum. Normalde Ankara stüdyosunda oturan hep dezavantajlıdır. Onun için isterseniz Saygı Öztürk'ten başlayalım. Saygı Öztürk size şunu sorarak başlamak istiyorum. Türkiye aynı Türkiye hepimiz aynı havuzdan besleniyoruz. Haaa aynı şeyleri görüyoruz. Yani in put girdi aynı nasıl oluyor da bu kadar farklı kitap yazılacak kadar üzerinde binlerce sayfa yazılacak kadar farklı algılamalarımız var. Çok açık sormak gerekirse bir yerlerden mi besleniyoruz hepimiz için konuşuyorum. Kimse üzerine alınmasın yoksa farklı algılarımız farklı ajandalarımız mı var ne diyorsunuz…	Saygı ÖZTÜRK
Evet bu arada Emin Çölaşan'da sizin kitabınıza bir arka söz yazmış arka	Şamil TAYYAR

[742] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

kapakta orada da sizin kitap yazma tekniğinizden ve sizden bahsediyor şimdi burada zaten ilginç soru ortaya çıkıyor. Hep aynı isimler sağ ve sol blok yani veya aşağı yukarı blok diyelim. Bunu bir siyasi davranış olarak söylemedim ayrılmış durumda. Şimdi siz mesela diyorsunuz ki normal vatandaşa biz burada sorsak der ki Saygı Öztürk'le Hanefi Avcı aynı tarafta yer alıyordur ama diyorsunuz ki hayır günaydan diyorum onu eksik söylemiş. Geç söylemiş neredeydi eskiden daha önce söylemesi gerekirdi. Şimdi mesela Saygı Öztürk'e sorduk hemen dönelim Şamil Tayyar'a soralım. Buradan karşı bir görüş alalım siz ne düşünüyorsunuz bu kitap savaşları hakkında neden birden bu şekilde ortaya çıktı. Döküldü ve bu noktaya geldi. Mesela Saygı Öztürk girişte de söyledi on yıldır biriktiriyoruz sonra biriktirip yazıyoruz diye siz ne diyorsunuz…	
Size kim verdi o belgeleri…	Şamil TAYYAR
Hayır size verdi bakanlar kurulu tutanaklarını…	Şamil TAYYAR
Ama biliyorsunuz dimi wikileaks kuran kişi 14 yaşında babasının tacizine uğramış sonra hayata küsmüş hayattan intikam almaya karar vermiş ondan sonra bu işlere girişmiş serverlarını da porno sitelerinin server'larında saklıyormuş onun için bulunamıyormuş. Buna herhalde kargalar falan güler…….. özgeçmiş doğru olurda yani bu kadar basit……. Çalışıyor sonra bir server kırıyor kimse bulamıyor…	Şamil TAYYAR
Son bölümde var…	Şamil TAYYAR
Niye yazmadınız…	Şamil TAYYAR
Peki hemen Nedim Şener'e soralım	Nedim ŞENER
Bu Saadettin Tantan kitabı operasyonları derken…	Nedim ŞENER
O zaman siz nerede çalışıyordunuz. Milliyetteydiniz…	Nedim ŞENER
2001 den sonra dedik bizde …	Nedim ŞENER
Evet peki şimdi … şurada şunu sormak istiyorum siz Saadettin Tantan'ı koruma amaçlı mı bu kitabı yazdınız…	Nedim ŞENER
Peki … Ama Saadettin Tantan o dönem sizin gazeteye de operasyon yapmaya çalışıyordu hayır ama Saadettin Tantan sizin o dönem çalıştığınız gazeteden gazeteye de operasyon yapmaya çalışıyordu…	Nedim ŞENER
Patronunuzla televizyonda… Canlı yayında…	Nedim ŞENER
O dönem bir karışık…	Nedim ŞENER
Peki şöyle bir şey söylemişti geleceğin …	Nedim ŞENER
Hayır şöyle bir şey… şöyle isimleri bir dakika bir şey rica edeceğim… İsimleri … İsimleri söyleyelim ama içeride hapiste olanların isimlerini söylemeylim çünkü kendini savunma imkanı yok yani Tuncay Özkan'ın bağlanma şansı olsa bağlayalım ama… savunma şansı olan herkesin ismini söyleyelim…	Şamil TAYYAR
Hayır onların isimlerini hapiste olmayanların isimlerini söyleyebiliriz çünkü televizyona bağlanabilir buradan…	Nedim ŞENER
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz cümleyi bitirelim hemen diğer konuklarımıza geçelim en son Sadettin Tantan demiştik bir tapınak şövalyeleri meselesi çıkmıştı zaten ondan sonra Sadettin Tantan apar topar görevden alındı…	Nedim ŞENER
Sadettin Tantan'dan koltuk değiştirildi evet hemen Mehmet Baransu'ya gelmek istiyorum o dönemde sizinde yazılarınız var bu konuyla ilgili…	Mehmet BARANSU
Nerede yazdınız…Dergide yazdınız…	Mehmet BARANSU
Kırdı…	Mehmet BARANSU
Peki bir şey söyleyeceğim bir virgül atalım burada Hanefi Avcı Fetullahcı mıydı size göre. Tırnak içinde…	Mehmet BARANSU
Yani Hanefi Avcını sizin şahsınızı hedef alması peki… Şunu sormak istiyorum Hanefi Avcı niye yazdı o kitabı yani Hanefi Avcı kimi hedef aldı orada Mehmet Baransu sonradan…	Mehmet BARANSU
Kimdir bunlar…	Mehmet BARANSU
Peki ama soruma cevap vermediniz Hanefi Avcı bu kitabı niye yazdı derdi neydi amacı neydi…	Mehmet BARANSU
Peki ben size bir şey soracağım bi dakika… Hanefi Avcı cemaati hedef alan bu kitabı yazmasaydı siz bu kitabı yazacak mıydınız yine…	Mehmet BARANSU
Ama soruma cevap vermediniz hala…bir dakika bir virgül atalım…	Mehmet BARANSU
Tamam biliyorsunuz öne geçmek için peki siz niye yazdınız…	Mehmet BARANSU
Bugüne kadar bilmiyor muydunuz?…….. Bugüne kadar bilmiyor muydunuz?	Mehmet BARANSU
Yani hani Atilla Hanefi Avcı ortaya çıkınca dikkatinizi çekti…	Mehmet BARANSU
Kitabın adını yeniden…Çok kısa…lakabı….lakabı diyelim ona …	Mehmet BARANSU
Bir dinleyelim…	Mehmet BARANSU
Bir dakika onlara girmeyelim ben şimdi bir şey daha soracağım size yanlış anlamayın ama çok soru geliyor Mehmet Baransu Fethullahçı mı diyorlar …	Mehmet BARANSU
Bir dakika ….internet sitesinin biri yazdı bunu biliyorsunuz……	Mehmet BARANSU
İyi…… kim bu arkadaş adını söyleyin kim…	Mehmet BARANSU
İstiyorsa o da bağlansın… kendini savunma hakkı her zaman var…	Mehmet BARANSU

Peki bunları tartışacağız isimleri geçen …… bir dakika….bir şey…. bir izin verin…… isimleri geçen herkes buradan bağlanabilir…..	Mehmet BARANSU
Son cümle…	Şamil TAYYAR
Peki, burada bir duralım, bir reklam arası reklam arasından sonra kaldığımız yerden devam edicez. Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz şimdi sizden gelen soruları dikkate alarak baran suya cemaatçi misiniz diye sorduk ama Nedim Şener'e de çok soru geliyor onu da sorucam ondan sonra hemen size gelicem çok özür diliyorum sizden. Sizde istihbaratçı polisleri yıpratmakla suçlanıyorsunuz özellikle baran sunun kitabında da var ama gelen maillerde de var özellikle istihbaratçı polisler özellikle Ergenekon operasyonunda aktif rol oynayan istihbaratçı polislerden ne istiyorsunuz ne gibi bir derdiniz var onlarla. Burada Baran su size biraz haksızlık mı etmiş yoksa siz mi üstünüze alınıyorsunuz ne diyorsunuz …	Nedim ŞENER
Evet onu da okuyacağım ama tabi söyleyin siz isterseniz buarada vakit kazanalım…..Şamil Tayyar'ı karıştırmayalım…	Nedim ŞENER
Gayet güzel gidiyoruz……evet……..şimdi onla ilgili burada olmadığı için…	Nedim ŞENER
Evet, Peki 1 dakika…… şimdi 1 dakika…	Şamil TAYYAR
Şimdi bu çok uzar evet peki şimdi bir duralım burada bu konuya geliceğiz önemli bir konu burada olmayanlar burada olmayanlar telefonla bağlanmak isterse veya Hanefi Avcı'nın avukatı, eşi bağlanmak isterse oda bağlanabilir Saygı Öztürk size söz vericeğim ama hiç konuşmayan……hiç konuşmayan iki konuğumuz var mesela Erdoğan aydına sormak istiyorum şuana kadar dinlediklerinizden buyurun lütfen sizde…	Erdoğan AYDIN
Nedir o güçler…	Erdoğan AYDIN
1 dakika bir dinleyelim dinleyelim buyurun……Erdoğan bey bitirsin…	Nedim ŞENER
Peki buradaki büyük savaş nedir onu söylediniz onu…	Erdoğan AYDIN
Şimdi bu arkadaşlarımız savaşçımı…	Erdoğan AYDIN
Niye terliyorlar ama…	Erdoğan AYDIN
1 dakika nedim bey nedim bey bitirsin…	Nedim ŞENER
Lütfen buarada bağlanmak isteyenlerde var bitirin…….bu arkadaşların motivasyonu nedir yani paramı alıyorlar……ideolojik…..niye yapıyorlar…	Erdoğan AYDIN
Bunu bitirin hocam buyurun…	Erdoğan AYDIN
Bir sürüde yanlış bilgi var diyorsunuz…	Erdoğan AYDIN
Şimdi hocam çok önemli bir şey söylüyorsunuz ama motivasyon diyorsunuz mesela bakın basın dinamiği deseniz anlayacağım basın manipülasyonu dediğiniz an bütün bunların hepsi okka altına gidiyor…	Erdoğan AYDIN
Evet duralım burada… 1 dakika bir duralım…	Mehmet BARANSU
Evet……toplayın hocam lütfen…	Erdoğan AYDIN
Evet şimdi çok güzel……teşhisi koydunuz hocam…	Erdoğan AYDIN
Tamam teşhisi koydunuz. Şimdi teşhisi koydunuz çözüm bölümünde tesirci bölümü teşhire yönelik çözümleri soracağım şimdi hemen sönelim burada Rasih Yılmaz'a soralım bu kitapları niye basıyorsunuz bu savaşın neresindesiniz siz bu savaşın neresin…	Rasih YILMAZ
İçeriğe bakmıyor musunuz peki…	Rasih YILMAZ
Güçlü medya organıdır artık…	Rasih YILMAZ
Yüzdede anlaşırsanız…	Rasih YILMAZ
Bir daha basmayacak bak kitabını….1 dakika bitirsin de bu arada bütün konuklar birbirleriyle anlaşmaya başladı program iyiye gitmiyor demektir……..biraz kavga edin……öbür programlarda yaptığınız gibi…	Rasih YILMAZ
Bir duralım bir duralım 1 dakika…..1 dakika bu ayrı çok büyük bir konu buraya gireceğiz…	Mehmet BARANSU
Bi izin verir misiniz…..Mehmet Baransu bi izin verir misiniz…	Mehmet BARANSU
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Çok tartışılan kitaplar Türkiye'nin Wikileaks'i şimdi ilk bölümde Ali Fuat Yılmazer'in adı geçmişti avukatı Seyfettin Beyin adı geçmişti avukatı Seyfettin Uzunçakmak telefon hattımızda hazır mı arkadaşlar hazırsa eğer alalım kendisini söz hakkını kullanacak cevap hakkını kullanacak Sayın Seyfettin Uzunçakmak duyuyorusunuz beni buyurun, buyurun söz sizde…	Seyfettin UZUNÇAKMAK
1 dakika bitirsin Seyfettin bey, Seyfettin bey bitirin toparlayın lütfen…	Seyfettin UZUNÇAKMAK
Buyrun…….biliyorum ilk defa televizyon programına bağlanıyorsunuz bir basın kuruluşunda çıkıyorsunuz cevap veriyorsunuz ilk defa oluyor bu aslında bir gün stüdyoya bir gün stüdyoya gelseniz Nedim Şener'i de çağırsak karşılıklı…Ali Fuat Bey gelemez……evet……peki siz buyurun bitirin…	Seyfettin UZUNÇAKMAK
Siz buyurun sözünüzü bitirin buyurun…	Seyfettin UZUNÇAKMAK
Duymuyor bizi……peki…sayın… 1 dakika lütfen cevap vermeyin sayın Seyfettin Uzunçakmak beni duyabiliyor musunuz… peki şimdi siz söz hakkınızı kullandınız cevap verdiniz nedim beyde size cevap verirse bu uzayacak gidecek.	Nedim ŞENER

1 gün siz stüdyoya buyurun isterseniz yarın saat 15 de buyurun karşılıklı konuşun…… Ama söylerseniz bitmeyecek..	
1 dakika 1 dakika…… 1 dakika Nedim bey lütfen 1 dakika…	Nedim ŞENER
Şimdi Seyfettin bey… 1 dakika….. Seyfettin bey…Seyfettin Bey……şimdi…… 1 dakika, 1 dakika…Nedim Şener 1 dakika lütfen şimdi Seyfettin bey… Seyfettin bey siz telefonda olduğunuz için…Seyfettin bey…….Seyfettin bey…….Seyfettin bey siz telefonda olduğunuz için bu iş böyle uzatırsak hiç kimse bir şey anlamayacak siz stüdyoya geçer misiniz yarın gelir misiniz veya anara stüdyomuza gelir misiniz hayır o zaman……burada cevap çünkü programın geri kalanını yapamayacağız o zaman siz son cümlenizi söyleyin söyledikleriniz ilk bölümünü zaten aynen aldık..	Seyfettin UZUNÇAKMAK
Lütfen artık cevap vermeyin sizde…	Nedim ŞENER
Evet……peki nedim bey 1 dakika 1 dakika lütfen…..Seyfettin……Seyfettin bey 1 dakika nedim bey 1 dakika Seyfettin, Seyfettin bey, nedim bey, nedim bey, Seyfettin bey…….siz son cümlenizi söyleyin lütfen……..nedim bey….. nedim Şener böyle bitiremeyeceğiz programı programın geri kalanını yapamayacağız nedim bey bi izin verin	Nedim ŞENER
Seyfettin bey……..Seyfettin bey lütfen ikili konuşmaya girmeyin Siz açıklamanızı yapın ama eğer arzu ederseniz yarın 15'de İstanbul stüdyomuza veya Ankara stüdyomuza buyurun 2 saat bi süre verelim 17'ye kadar tartışalım…	Seyfettin UZUNÇAKMAK
Nedim Şener 1 dakika……. Nedim Şener 1 dakika Nedim Şener……Nedim Şener…….. bir sesi kesin Nedim Şener izin verin…….. Nedim bey……Nedim bey bi izin verin programın yönü sapmasın…	Nedim ŞENER
Seyfettin bey son cümlenizi söyleyin lütfen……karşılıklı konuşmakla bir yere varamayacağız. Karşılık konuşarak bir yere varamayacağız, son cümlenizi söyleyin… evet…	Seyfettin UZUNÇAKMAK
Evet o zaman şöyle yapalım, şöyle yapalım, siz müvekkilinizle de konuşun yayından sonra bende konuşurum sizle hem müvekkilinizle konuşurum eğer isterseniz yarın saat 15'de burada sizi bekliyoruz İstanbul veya Ankara stüdyomuza açıklamanızı aldık kimse üstüne bir şey söylemeyecek Bu programın geri kalanını yapamıcaz çok teşekkür ediyoruz programa katıldığınız için başka bir programa geçiyoruz evet şimdi….yalnız…cevap hakkı doğmayacak şekilde…..kimseye doğmayacak şekilde…	Şamil TAYYAR
Evet burada bir duralım… 1 dakika 1 dakika bir izin verin…	Mehmet BARANSU
Şimdi burada duralım, Saygı Öztürk'e dönelim bu arada internet sitesinde yazı duruyor, yazıyı bulduk eğer bu bir fotoğraf değilse şuanda uzantı doğruysa…öyle demeyin şimdi cevap hakkı doğuyor ama…peki bir şey söyleyeceğim size…. Fırat Yılmazer'e karşı Ali Fuat Yılmazer'e karşı şahsi bir sorununuz var mı…	Nedim ŞENER
Ben mesela tanırım çok değerli bir polistir bana göre…	Nedim ŞENER
Ama başbakan herkese o soruşturma iznini verir……herkese vermek zorunda onu zaten hatta bir cinayet var ortada bir şey var şu var…	Nedim ŞENER
Evet burada şimdi tekrar cevap hakkı doğuyor bunlara görmeyelim ama başbakan herkese……	Nedim ŞENER
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz şimdi Ankara'ya uzanacağım Saygı Öztürk'e ve hemen sözü kendisine vereceğim evet Saygı Öztürk şuana kadar dinlediniz eklemek istediğiniz söylemek istedikleriniz buyurun Ben dedim ama size istanbul'a gelin diye…….gözden ırak olunca…	Saygı ÖZTÜRK
Evet…….evet…evet….. peki Saygı Öztürk ….. süremiz bitiyor çünkü buraya da cevap hakkı kalsın…… teşekkür ediyorum, teşekkür ediyorum size…	Saygı ÖZTÜRK
Kimin avukatı…	Şamil TAYYAR
Peki cevabı alalım….. Yani cevabı almak istiyor musunuz çok kısa..	Saygı ÖZTÜRK
Bi izin verin Saygı Bey Saygı Bey bi izin verin siz Hizbullah'ı gidinde Lübnan'da görün diyim ben size o zaman kapatalım…	Mehmet BARANSU
Saygı bey bu konuyu kapatalım çünkü diğer konuklar var…	Saygı ÖZTÜRK
Evet… Şimdi…Saygı Öztürk alalım Saygı Öztürkü ekrana.. 1 dakika bu iş bu bu iş bitmez 1 dakika… peki Saygı Öztürk…Saygı Öztürk Saygı Öztürk…	Saygı ÖZTÜRK
Bir izin verebilir misiniz.	Mehmet BARANSU
Saygı Öztürk… 1 dakika….Saygı Öztürk….Saygı Öztürk bi soru soracağım çok kısa Saygı Bey Saygı Bey Saygı Bey Say… 1 dakika izin verir misiniz…	Saygı ÖZTÜRK
Peki buradaki…bakın bu işin sonu yok… 1 dakika…bir izin verin…	Mehmet BARANSU
Saygı Bey son cümlenizi söyleyin……Saygı Bey… 1 dakika…….Saygı Bey……bi izin verir misiniz lütfen saygı bey çok kısa bir soru… 1 dakika durur musunuz lütfen…alın ekrandan Saygı Bey…….Saygı Bey Saygı Bey tek bir soru soracağım sona… 1 dakika lütfen konuyu kapayacağız. Türkiye'de Hizbullah'ı emniyetin kurduğuna dair çok ciddi iddialar var bazı köşe yazarları tarafından da dile getirildi buna katılıyor musunuz tamamen bağımsız bir konu tek bir cümle çünkü bu konuyu tartışmaya açacağız önümüzdeki süreçte…	Saygı ÖZTÜRK

Peki önümüzdeki günlerde belki yarın sizinle tekrar temasa geçeceğiz…Konuyu tekrar ettirmek açısından teşekkür ediyorum çok değerli bilgiler verdiniz şimdi çok…	Saygı ÖZTÜRK
1 dakika artık o konuyu kapattık… o konuyu kapattık, o konu… o konuyu kapattık…o konuyu kapattık, o konuyu tartışacağız…	Mehmet BARANSU
Hizbullah gidin Lübnan'da görün gerçekten özellikle bir olayı anlatmam lazım ortalık birazda yumuşasın, gittiğimiz zaman başbakanla Lübnan ziyaretine belli bir bölgeye Hizbullah bölgesinden bir buçuk saatlik bir karayolundan gitmek gerekiyor ama karayolu karayolu değil yani incecik bir yol sol tarafta muz tarlaları yıkık binalar sağ tarafta deniz. Hariri gelmedi başbakan dedi ki ben o yoldan gelemem kusura bakmayın biz kendi korumalarımızla…. Başbakan… Yeni Lübnan son Lübnan ziyaretinde… evet ….başbakanın kendi korumalarıyla başbakan ziyaret etti oraya karayoluyla gitmeye karar verdi Hizbullah bölgesine girdik gittik Türk birliğini ziyaret etik ve aynı yoldan geri döndü yani baktığımız zaman hep Hizbullah tartışıyoruz Hizbullah bir ordu Hizbullah orda her şey, devlet ve gerçekten Hizbullah orada yaşayan görmek mümkün mutlaka sizde biliyorsunuz ama çok riskli seyahatti onunda altını çizmem gerek ve bunu anlatayım ortalık biraz yumuşatayım süremizde bitiyor onun için hocama dönelim…	Erdoğan AYDIN
Ne anladınız….çok isim geçti…..ne anladınız…evet……	Erdoğan AYDIN
Bitti süremiz bu arada hocam. Evet hocam…….son…hocam bi cümle bi cümle…	Erdoğan AYDIN
Peki o zaman şöyle……cevabını ben vereyim size…	Nedim ŞENER
Mehmet Baransu 1 dakika……1dakika.1dakika… Tabi süremiz bitti süremiz Nedim Bey….nedim bey süremiz bitti….evet süremiz bitti burada duralım….	Nedim ŞENER
O arada cevabını vereyim ben size….ben cevabını vereyim….ben cevabını vereyim size Ali Fuat Yılmazer'in avukatı sizlerle beraber yayına çıkmayı kabul ediyor kendisi haber gönderdi hepsini ona sorarsanız gerekiyorsa…	Nedim ŞENER
Evet sevgili seyirciler,kitapları tartıştık ama bitiremedik tartışmaya devam edeceğiz kitapların hepsini üst üste koydum son cümle Rasih Yılmaz…	Rasih YILMAZ

Tablo 182: 29.11.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Saygı ÖZTÜRK	12'06"
2	Telefon Bağlantısı	Av. SEYFETTİN UZUNÇAKMAK ALİ FUAT YILMAZER'İN AVUKATI	11'01"

29.11.2010 tarihli programda "Çok Tartışılan Kitaplar" konusunu Saygı Öztürk, Rasih Yılmaz, Şamil Tayyar, Mehmet Baransu, Nedim Şener, Erdoğan Aydın ve Seyfettin Uzunçakmak'tan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 179'da yer almaktadır. Programda "Çok Tartışılan Kitaplar" konusunu köşe yazarı, yayıncı ve avukattan oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Programa katılan Saygı Öztürk, Şamil Tayyar, Mehmet Baransu ve Nedim Şener, tartışmaya konu olan kitapların yazarları olarak birincil kaynak konumundadır. İzleyici ile yazarlar program aracılığıyla bir araya gelmektedir. Rasih Yılmaz, gündeme getirlen kitaplardan bazılarının yayınısı olarak yayınevinin politikasını ve kitapların yazım süreçlerini aktarmaktadır. Erdoğan Aydın, bir yazar gözüyle gündemdeki kitapların yazılma nedenleri Türkiye'deki konumları hakkında görüşlerini paylaşmaktadır. Seyfettin Uzunçakmak ise Nedim Şener'in hem gazetedeki yazılarında hem de kitaplarında yer alan Ali Fuat Yılmazer'in

avukatı olarak programa katılarak müvekkili hakkındaki iddiaları yanıtlamaktadır.

Nedim Şener, 25 defa söz alırken, Mehmet Baransu, 23 dk 32 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Rasih Yılmaz, 3 defa ile en az söz alma sayısına sahipken, 3 dk 23 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Çok Tartışılan Kitaplar" tartışmanın kaynağı olması "Kaynaklar", "Hanefi Avcı" "Sadettin Tantan", "Mehmet Baransu", "Soner Yalçın", "Ahmet Davutoğlu-Hilary Clinton Görüşmesi", "Hrant Dink Cinayeti" ve "Hizbullah" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Hanefi Avcı" ve "Kaynaklar" konuları 34 dk 50 sn ve 25 d'k 48 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

29.11.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, yayında cevap verme imkanı olan ve olmayanlar hakkında katılımcıları uyarmaktadır.

Örnek: *"Hayır şöyle bir şey… şöyle isimleri bir dakika bir şey rica edeceğim… İsimleri … İsimleri söyleyelim ama içeride hapiste olanların isimlerini söylemeylim çünkü kendini savunma imkanı yok yani Tuncay Özkan'ın bağlanma şansı olsa bağlayalım ama… savunma şansı olan herkesin ismini söyleyelim… "* - Şamil TAYYAR

"Hayır onların isimlerini hapiste olmayanların isimlerini söyleyebiliriz çünkü televizyona bağlanabilir buradan…" - Nedim ŞENER

Yiğit Bulut, program içerisinde katılımcılara diğer programlarda yapılan tartışmalara atıfta bulunmaktadır.

Örnek: *"Bir daha basmayacak bak kitabını….1 dakika bitirsin de bu arada bütün konuklar birbirleriyle anlaşmaya başladı program iyiye gitmiyor demektir……..biraz kavga edin……öbür programlarda yaptığınız gibi…"* - Rasih YILMAZ

3.3.2.12. 06.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

06.12.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Türkiye'de İstihbarat Savaşları" konusunu Belma AKCURA, Nedim ŞENER, Fuat UĞUR, Bülent ORAKOĞLU, Prof. Dr. İdris BAL, Saygı ÖZTÜRK, Emin ARSLAN ve Sabri UZUN'un katılımıyla 2 saat 6 dakika 26 saniye sürmüştür.

3.3.2.12.1. Görsel Düzey

Tablo 183: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan dört konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda ikişerli grup olarak karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır. Ankara stüdyosundaki konuklar tekli koltuklarda yan yana oturmaktadırlar.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 184: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	9	20,93
3	34	79,07
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	43	100

Tablo 185: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	103	63,19
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	60	36,81
Toplu Çekim	-	-

Uzak Çekim	-	-
Toplam	163	100

Tablo 186: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
"İMPARATORLUĞUN DÖKÜŞÜ" WSJ'DEN TÜRKİYE YORUMU	"Sansürsüz" program logosu
"İMPARATORLUĞUN DÖKÜŞÜ" "TÜRKİYE SÜPER GÜÇ OLMA YOLUNDA"	"Sansürsüz" program logosu
"İMPARATORLUĞUN DÖKÜŞÜ" "EN CESUR BAŞBAKAN" WALL STREET JOURNAL/ABD "TÜRKİYE SENELERCE KAYIP İMPARATORLUKTAN GELEN AŞAĞILIK KOMPLEKSİNDEN ÇOK ÇEKTİ. AMA GÜÇLÜ EKONOMİSİ VE GELMİŞ GEÇMİŞ EN CESUR BAŞBAKANIYLA, BÖLGESİNDE SÜPER GÜÇ OLMA YOLUNDA EMİN ADIMLARLA İLERLİYOR."	"Sansürsüz" program logosu
"İMPARATORLUĞUN DÖKÜŞÜ" "TÜRKİYE ESKİSİNDEN DAHA MÜTTEFİK"	"Sansürsüz" program logosu
"ÜRKİYE HALA MÜTTEFİK Mİ?" "DOLAMBAÇLI İLİŞKİ MODELİ" WASHİNGTON POST/JACSON DIEHL "TÜRKİYE, 'ILIMLI İSLAMCI' AK PARTİ'NİN 8 YILLIK İKTİDARI SIRASINDA, ABD'NİN İDARE ETMEK ZORUNDA KALACAĞI 21. YÜZYILIN DOLAMBAÇLI İLİŞKİLERİNİN BİR MODELİ TARZINDA BİRŞEY HALİNE GELDİ."	"Sansürsüz" program logosu
"ÜRKİYE HALA MÜTTEFİK Mİ?" "DİPLOMATLAR ERDOĞAN'A HAYRAN" WASHİNGTON POST/JACSON DIEHL "ASLINDA, 'ARAP SOKAKLARININ' MUHTEMEL LİDERİ ERDOĞAN, HİZBULLAH LİDERİ HASAN NASRALLAH GİBİ RAKİPLERİDEN ÇOK DAHA ÇEKİCİ GÖRÜNÜYOR. İŞİN ESASINDA HAKİKİ BİR MÜSLÜMAN DEMOKRASİ OLMASI, ONUN HEM DAHA ZOR, HEM DE BİR ŞEKİLDE, ESKİDEN OLDUĞUNDAN DAHA FAZLA MÜTTEFİK OLDUĞU ANLAMINA GELİYOR."	"Sansürsüz" program logosu
İSTİHBARAT SAVAŞLARI sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
İSTİHBARAT SAVAŞLARI SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
AÇILMAYAN SAYFALARIMIZ… SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
AÇILMAYAN SAYFALARIMIZ… İSTİHBARAT SAVAŞLARI sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
AÇILMAYAN SAYFALARIMIZ… SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
SAYIN YİĞİT BULUT, PROGRAMINIZDA, KENDİLERİNE VERİLMİŞ EKSİK BİLGİ VE BELGELERLE GERÇEKDIŞI KONUŞMALARDA BULUNULDUĞU İÇİN BU AÇIKLAMAYI SİZE GÖNDERMEYE MECBUR KALDIM. ÇÜNKÜ ZANNEDERSEM BAZI TEKNİK SORUNLAR NEDENİYLE GEREK TELEFONLA GEREKSE MAİL ATARAK TELEFON NUMARAMI VERMEME RAĞMEN PROGRAMA KATILAMADIM. MESLEK HAYATININ 40 YILINI DOLDURMUŞ, İLK İKİ YILI HARİÇ TAMAMI, TERÖR, İSTİHBARAT VE ORGANİZE SUÇ BİRİMLERİNDE GEÇMİŞ BİR KİŞİYİM. AYRICA DAHA EMNİYET TEŞKİLATINDA DAHİÇ ÖRNEĞİ GÖRÜLMEDİĞİ ŞEKİLDE 1993-97 ARASINDA DÖRT YIL İSTİHBARAT DAİRE BAŞKANLIĞI, 1997-2001 ARASINDA DA KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI GİBİ EMNİYETİN EN ÖNEMLİ İKİ DAİRESİNİN TOPLAM 8 YIL BAŞKANLIĞINI YAPMIŞ EN ÜST YÖNETİCİSİYİMDİM. 2001 YILINDAN BU YANA DA YARISI İDARİ YARGI KARARIYLA DA OLSA EMNİYET GENEL MÜDÜR YARDIMCILIĞI YAPMAKTA OLAN, KIDEM İTİBARIYLA EMNİYET GENEL MÜDÜRÜNDEN SONRA İKİ NUMARASI OLAN, (GENEL MÜDÜRLÜK MAKAMLARINI SİYASİ KARARLARLA GELİNEN YERLER OLARAK DÜŞÜNÜRSEK) EMNİYETİN EN ÜST	"Sansürsüz" program logosu

YÖNETİCİSİ (İDİM!). SEVEN SEVMEYEN VATANDAŞA VE EMNİYETÇİLERE SORULDUĞUNDA, "ASLA EMİN ARSLAN KANUNSUZ VE MENFAATE İLİŞKİSİ İÇİNDE OLAMAZ." DENİLEN BİR KİŞİYİM.
BEN BURSA İLİ, İZNİK İLÇESİ DERBENT KÖYÜNDEN DOĞMUŞ, ÇİFTÇİLİKLE UĞRAŞAN, İNSANIN ŞEREFİNİ HERŞEYİN ÜSTÜNDE GÖREN BİR AİLENİN ÇOCUĞUYUM. HAYATIM BOYUNCA EN KÜÇÜK BİR ONURSUZLUĞUN İÇİNDE OLMADIM… OLMAM VE OLMAYACAĞIM.
AŞAĞIDA İZAH EDECEĞİM ŞEKİLDE BAZI ÇETELEŞMİŞ KİŞİLERİN VE BİR KISIM SORUMSUZ MEDYANIN ÇABASIYLA ONURSUZ BİR DURUMA DÜŞÜRÜLDÜM. BÜTÜN GERÇEKLER ORTADA OLAMASINA RAĞMEN HALEN BİR KISM MEDYADA BU BU SENARYONUN AYNI ÇEVRELERİN KATKISIYLA TEKRARLANMAĞA ÇALIŞILDIĞINI ÜZÜNTÜYLE İZLİYORUM. AYNI ZAMANDA BİR HUKUKÇUYUM. TÜM TÜRKİYE'NİN VE ULUSLAR ARASI POLİS CAMİASININ SADECE BAŞARILI ÇALIŞMALARIYLA TANIDIĞI, GÜVENDİĞİ, ÖRNEK ALDIĞI, EN UFAK LEKESİ, ŞAİBESİ OLAMAYA, MESLEK YAŞANTISIYLA MAZBUT, İŞTEN EVE BİR HAYAT SÜREN KAMU GÖREVLİSİYİM.
AVRUPA'DA BAZEN DÖRT, BAZEN BEŞ ÜLKEDE UYUŞTURUCU ORGANİZASYONLARINA YÖNELİK OPERASYONLAR AYNI ANDA YAPILARAK BAŞTA HÜSEYİN BAYBAŞİN VE ÖRFİ ÇETİNKAYA'NIN ŞEBEKELERİ OLMAK ÜZERE BİRÇOK ÇETE ÇÖKERTİLMİŞTİR. BU NEDENLE KENDİ ÜLKE YETKİLİLERİMİZDEN VE DIŞ ÜLKELERDEN BİRÇOK NİŞAN, TAKDİR VE ÖDÜL ALDIM.
ÖZELLİKLE MATADOR OPERASYONUNDA; (İSPANYOLLARIN TELEFON DİNLEMELERİNDE TESPİT EDİLDİĞİ GİBİ,) OPERASYON YAPAN BİZLERE ÜÇ MİLYON DOLAR RÜŞVET İÇİN TÜRKİYE'YE GÖNDERİLEN BİR AVUKAR, BU PARAYI BIRAKIN KOM (KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI) YETKİLİLERİNE VERMEYİ, TEKLİF ETMEYE DAHİ CESARET EDECEK KİŞ BULAMADIĞINDAN GERİYE DÖNMÜŞTÜR. BU NEDENLE OPERASYONU YÜRÜTEN KOM DAİRE BAŞKANI OLARAK ŞAHSIM, OPERASYONDA GÖREVLİ SAVCI VE İKİ YÖNETİCİ ARKADAŞIM, İSPANYOL DEVLET NIŞANI İLE ÖDÜLLENDİRİLDİK. BU NİŞANIN SERTİFİKASI MAHKEME DOSYASINDADIR. BU NİTELİKTE PEK ÇOK ULUSLARARASI MADALYA VE ÖDÜL ALDIM. AYNI YILLARDA ORGANİZE VE YOLSUZLUKLARA KARŞI YAPILAN OPERASYONLARDA DA ÜLKEMİZDE BİR ÇIĞIR AÇILMIŞTIR. HENÜZ MERKEZİ KOORDİNE TAM KURULAMADIĞI İÇİN BAZI İLLERDE YAPILAN OPERASYONLARDA HUKUKİ SIKINTILAR YAŞANMIŞTIR. ZAMANIN BAKANINA İLERDEKİ BU SORUNA ÇARE BULUNMASI, İNSANLARIN GRUPLAR HALİNDE YETERLİ DELİL OLMADAN TOPLANARAK GÖZALTINA ALINMAMASI KONUSUNDA YAZI YAZILMIŞTIR ANKARA'DA KOM DAİRESİNİN ORGANİZE ETTİĞİ OPERASYONLARIN %85'İN DE VERİLEN MAHKEME KARARLARI YARGITAY'CA DA ONAYLANMIŞ OPERASYONLAR OLMASINA RAĞMEN, AYNI TİTİZLİĞİN İLLERDE DE GÖSTERİLMESİ İÇİN BU YAZI BAŞKANLIĞIM ZAMANINDA BAKANLIĞA VERİLMİŞTİR. BU YAZIDAN SONRA İÇİŞİLERİ BAKANLIĞI İLLERİ UYARARAK GEREKLİ TİTİZLİĞİN GÖSTERİLMESİNİ İSTEMİŞTİR.
BU SÜREÇTE BENİM VE OPERASYONLARDA GÖREV YAPAN AKADAŞLARIMIN, BU GÖREVLERDEN UZAKLAŞTIRILMAMIZ İÇİN MAHKEME DOSYASINDA BULUNAN GAZETE YAZISINDA GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ BAZI ÇEVRELER MİLYON DOLARLAR TOPLAMIŞTIR.
BU OPERASYONLARDA BİRLİKTE ÇALIŞTIĞIM ÜLKEMİZDE GÖREV YAPANLAR İLE YURT DIŞI GÜVENLİK BİRİMLERİİ İTİRAZ ÜZERİNE TUTUKLANMAMA KARAR VERİLMESİ SONRASI, BENİ ARAYARAK TESELLİ ETTİLER. SUÇSUZLUĞUMA OLAN İNANÇLARINI, BANA OALN GÜVENLERİNİ TEKRAR ETTİLER. (BİZDEKİ, BİR KISIM MEDYA VEYA MENSUPLARI GİBİ SAVCILIK YAPIP DAVA AÇAN, AYNI ZAMANDA MAHKEME GÖREVİ YAPIP KARAR VEREN, VERDİĞİ KARARIN DA İNFAZINI YAPAN SEVİNÇ İÇİNDEKİ CELLAT ROLÜNÜ ÜSTLENMEDİLER, ÖN YARGILI DAVRANMADILAR.) TELEFONUMU (YASA DIŞI) DİNLEYENLER İZLEMİŞLERDİR. NE OLDUĞUNU BİLDİKLERİNİ VE ÜZÜLMEMEMİ SÖYLEDİLER.
AİLEME, ÇOCUKLARIMA VAKİT AYIRAMADAN, 23 YIL İSTİHBARAT HİZMETLERİNDE ÇALIŞTIM. EMNİYET TEŞKİLATINDA 4 YIL İSTİHBARAT, MÜTEAKİBEN DE 4 YIL KOM DAİRE BAŞKANLIĞI YAPMIŞ TEK KİŞİYİM. BU SEKİZ YILLIK SÜREDE VE MESLEK HAYATIMDA BİR UYARI CEZASI DAHİ ALMADIM. BİLAHARE İZAH EDECEĞİM ŞEKİLDE 1998 YILINDA HÜSEYİN BAYBAŞİN BAŞTA OLMAK ÜZERE BENZERİ ORGANİZASYONLAR KARŞI YÜRÜTTÜĞÜM OPERASYONLAR VE ÖRNEKLERİYLE DURUŞMADA AÇIKLADIĞIM KONULARDAKİ İLKELİ VEHUKUKİ TAVIRLARIM NEDENİYLE PEK ÇOK SIKINTI YAŞADIM. BUNLARI AİLEME DE YAŞATTIM. EVİME ÇOCUKLARIMA AYIRMAM GEREKEN VAKİTLERİ DAHİ, GECE GÜNDÜZ DEMEDEN GÖREVİME AYIRRAN BİR KİŞİYDİM.
MESLEK HAYATIMDA YAŞADIKLARIMI YAZMAYI HİÇ DÜŞÜNMEMİŞTİM. AMA BANA YAPILAN HAKSIZLIKLARDANİ HUKUKA AYKIRI İŞLEM VE KARARLARDAN VE YAŞADIKLARIMDAN SONRA FİKRİMİ DEĞİŞTİRDİM. BENİM GİBİ BENZER İLKELİ KİŞİLERE DE NELER YAPILABİLECEĞİNİ, GÖREV VE DOSTLUK İLİŞKİLERİNİN NASIL ÇARPITILARAK KRİMİNAL BİR OLGÜYMÜŞ GİBİ ADLİ MERCİLERİN YANILTILABİLECEĞİNİ GÖSTERMEK İSTİYORUM.
NEDEN BÖYLE BİR OPERASYONA MONTE EDİLDİM?
UYUŞTURUCU VE ORGANİZE ŞUÇ ŞEBEKELERİNİN KENDİLERİYLE MÜCADELE EDEN GÖREVLİLERDEN İNTİKAM ALMAK İÇİN NELER YAPTIKLARI FİLMLERE VE KİTAPLARA KONU OLMUŞ BİLNEN BİR HUSUSTUR. BENİM KOM DAİRE BAŞKANLIĞIM ZAMANINDA DA YURT İÇİ VE YURTDIŞINDA SAYISIZ SUÇ ORGANİZASYONUNA KARŞI KOORDİNELİ BAŞARILI OPERSAYONLAR YAPILMIŞTIR. BUNLARDAN EN ÜNLÜSÜ TÜRKİYENİN ESKOBAR'I DENİLEN HÜSEYİN BAYBAŞİN'İN 5 ÜLKEDEKİ ÖRGÜT YAPISI BENİM

BAŞKANLIĞIM ZAMANINDA YAPILAN OPERASYONLA YAKALANMIŞ, KENDİSİ BU NEDENLE HOLLANDA DA MÜEBBED HAPİS CEZASI ALMIŞTIR. BAYBAŞİN'İN BENDEN İNTİKAM ALMAK İÇİN NASIL BİR ÖC ALMA PLANI İÇİNDE OLDUĞUNU, YABANCI BİR ÜLKE SERVİSİ DAHA 2002 YILINDA TÜR YETKİLİLERE BİLDİRMİŞTİR. YALÇIN BAYER ZAMANIN İÇİŞLERİ BAKANINA VE EMNİYET GENEL MÜDÜRÜNE VERİLEN BU YAZIYI 27.08.2004 TARİHİNDE HÜRRİYET GAZETESİNDEKİ KÖŞESİNE "BAYBAŞİN ASLAN AVİNDA" BAŞLIĞIYLA YAYINLANMIŞTIR. (EK.1.A-B) BU YAZIDA SİYASİ, BÜROKRATİK VE MEDYANINDA KULLANACAĞI BİR ORGANİZASYONLA EMİN ARSLAN'A BİR OPERASYON YAPILACAĞI AÇIKÇA YAZILMIŞTIR. ÖNCE EKTEKİ BU YAZIYI ÇOK İYİ OKUMANIZI, PROGRAMINIZA KATILAN VE BU KONUDA KİTAP YAZDIĞINI SÖYLEYEN KİŞİLERE NEDEN BU HUSUSA HİÇ DEĞİNMEDİKLERİNE AÇIKLIK GETİRMELERİNİ İSTİYORUM. ÇÜNKÜ BAYBAŞİN'İN ÖNCÜLÜĞÜNDE OLUŞTURULAN UYUŞTURUCU KAÇAKÇILAR KONSORSİYUMUNUN, KENDİLERİNE OPERASYON YAPAN EMİN ARSLAN'DAN İNTİKAM PLANLARININ EN ÖNEMLİ AYAĞININ İLGLİ YAZIDA BELİRTİLDİĞİ GİBİ BAZI MEDYA MENSUPLARI OLDUĞUNUN BİLİNMESİ İSTENMİYOR. YAZIDA, BAYBAŞİN'İN BU İŞTE KULLANACAĞI YAZILAN MEDYA HALA KULLANILMAĞA DEVAM EDİYOR. DAVA DOSYASININ BÜTÜNÜNÜ TETKİK EDİLDİĞİNDE ADLİ MAKAMLARIN NASIL YANILTILDIĞI ÇOK AÇIK GÖRÜLMEKTEDİR. BUNU PEK ÇOK ÖRNEĞİ VARDIR. ARZU EDERSENİZ. HEM İDDİANEMEYİ HEMDE SAVUNMAYI SİZE GÖNDERBİLİRİM. AMA ŞİMDİ KÖŞE YAZILARINDA ÇARPITILAN, BAZI 3000 SATMAYAN KİTAPLARDA KASITLI VEYA İYİ ARAŞTIRLMADAN EKSİK YAZILAN BAZI HUSUSLARI SİZE MAHKEME…	

Tablo 187: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Tatbikat yapan yüzü maskeli özel birlikler, evlere girerken, binaların tepelerinden inerken	13"
2	Barack Obama ve Recep Tayyip Erdoğan el sıkışırken, havadan çekilmiş İstanbul görüntüleri, Camiler, boğaz, Wall Street Journal gazetesinden bir alıntı, Recep Tayyip Erdoğan halkın arasında yürürken, Recep Tayyip Erdoğan kürsüde konuşma yaparken, Washington Post gazetesinden Jackson Dıehl'in yazısı, Abdullah Gül ve Barack Obama tören kıtasını selamlarken,	2'04"
3	Kablolar, animasyon ile kabloların içi, bilgisayar başında insanlar, internet sayfaları, parmak izi tarayıcıları, veri depolama merkezleri	59"
4	Bilgisayar başında insanlar, internet sayfaları, parmak izi tarayıcıları, veri depolama merkezleri, uydu alıcısı çanaklar, monitörler, ateş eden polisler, eli silahlı ve yüzü maskeli polis/askerler, cep telefonu ile konuşanlar, dizüstü bilgisayarlar, bilgisayar parçaları, "Hacker" yazısı	1'03"
5	Haberturk internet sayfası	29"
6	Araba farları, Tatbikat yapan yüzü maskeli özel birlikler, evlere girerken, binaların tepelerinden inerken, Bilgisayar başında insanlar, Susurluk kazasına ait görüntüler, raporlar, ellerinde dosya taşıyan insanlar, büyüklü küçüklü bilgisayar ekranları, eli silahlı ve yüzü maskeli polis/askerler	59"
7	Büyük uydu alıcısı çanaklar, klavye kullanan eller, güvenlik kamerası görüntüleri, telefon ile konuşan insanlar, Tatbikat yapan yüzü maskeli özel birlikler, evlere girerken, eli silahlı ve yüzü maskeli polis/askerler	1'03"
8	Merkeze alınan Emniyet Müdürü Emin Arslan'ın Yiğit Bulut'a yazdığı mektup	4'21"
	Toplam	11'11"

"Türkiye'de İstihbarat Savaşları" konu başlığı olarak tartışıldığı 06.12.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, İstanbul stüdyosunda karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların

aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 63,19 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 36,81 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 79,07 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 20,93 oranında en çok tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "İSTİHBARAT SAVAŞLARI", "AÇILMAYAN SAYFALARIMIZ…" vb. ekran yazılarının yanında program içerisinde Wall Street Journal'da yayımlanan bir yazı ve Emin Aslan'ın gönderdiği mektup ekranda yer almaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Tatbikat yapan yüzü maskeli özel birlikler, evlere girerken, binaların tepelerinden inerken, bilgisayar başında insanlar, internet sayfaları, parmak izi tarayıcıları, veri depolama merkezleri, uydu alıcısı çanaklar, monitörler, ateş eden polisler, büyük uydu alıcısı çanaklar, klavye kullanan eller, güvenlik kamerası görüntüleri vb. görüntüler toplamda 11 dk 11 sn'lik 8 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.12.2. İçerik Düzey

Tablo 188: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Belma AKCURA	Kadın	Gazeteci	8	18'08"
Nedim ŞENER	Erkek	Köşe Yazarı	9	10'53"
Fuat UĞUR	Erkek	Gazeteci	9	12'04"
Bülent ORAKOĞLU	Erkek	Emekli Polis	9	18'27"
Prof. Dr. İdris BAL	Erkek	Akademisyen	3	6'27"
Saygı ÖZTÜRK	Erkek	Köşe Yazarı	6	9'19"
Emin ARSLAN	Erkek	Emniyet Müdürü	9	16'57"
Sabri UZUN	Erkek	Emniyet Müdürü	3	4'44"

Tablo 189: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Wall Street Journal Gazetesinde Yayımlanan Bir Yazı	1	Türkiye'ye İmparator yakıştırması, Abdullah Gül ve Tayyip Erdoğan'ın profilleri, Türkiye'nin Bölgedeki konumu ve gücü, dış politika	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	6'47"
Wikileaks	2	Yayınlanan belgeler, Başbakan'ın yurt dışında sekiz banka hesabı olduğuna dair iddialar	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	43"
Hanefi Avcı'nın Kitabı	3	Hanefi Avcı'nın kitabının yazım süreci, edite edilmesi, gazetecilerin istihbaratçılarla ilişkisi, emniyet teşkilatı-cemaat ilişkisi, emniyet'in hedef gösterilmesi, Bülent Orakoğlu-Hanefi Avcı ilişkisi, 28 Şubat süreci, işkence iddialari, emniyetin dönüşümü	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	56'54"
Başbakan'a Suikast	4	Öğrenci müdahalelerinin sertliğinin nedeni Başbakan'a suikast şüphesi	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	27"
Hrant Dink Cinayeti	5	Hrant Dink Cinayeti'nin Emin Arslan ile bağlantısı	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	1'34"
28 Şubat Süreci	6	"Sürekli Aydınlık İçin 1 Dakika Aydınlık", Susurluk olayı, çeteleşme, statüko	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	7'37"
Emin Arslan	7	Hanefi Avcı-Emin Arslan ilişkisi, uyuşturucu kaçakçıları ile olan ilişkisi, oğlunun uyuşturucu kaçakçısının oğlu ile şirket kurması,	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	31'59"
Sabri Uzun	8	Yaşadıkları, Hanefi Avcı ile olan ilişkisi, biriktirdiği notlar	Türkiye ve Çevresindeki İstihbarat Olayları	5'59"

Tablo 190: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[743]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Evet sevgili seyirciler, kaldığımız yerden devam ediyoruz diyelim ve sansürsüze başlayalım. Bildiğiniz gibi geçtiğimiz haftalarda istihbarat daha doğrusu kitap cevaplarında gündeme getirmiş Türkiye'deki kamuoyu oluşumunun altındaki kitapları burada masaya yatırmış kitapların yazarlarıyla ve kitapların kahramanlarıyla buluşmuştuk. Onlar burada karşı karşıya gelmiş ve özellikle tezleri antitezleri bizlerle paylaşmışlardı. Bugün kaldığımız yerden farklı konuklarla devam edeceğiz. Yeni konuklarımız var eskiden kalma konuklarımız var ve istihbarat savaşlarını özellikle Türkiye'deki istihbarat savaşlarını masaya yatıracağız. Tabi ana soru şu neden Türkiye üzerinde bu kadar büyük bir savaş var. Sadece bu konu için söylemiyorum, her konu için söylüyorum. Finans piyasasından, tekstil piyasasına, siyasetinden Türkiye'nin en uç köşesine kadar her yerde Türkiye'de bir mücadele olduğunu görüyorsunuz. Bunun altında yatan sebep ne olabilir bunu araştıracağız, örneğin bir örnek vereyim size, bugün çıkan bir haber Amerika'nın önde gelen iş dünyası gazetesi wall street journal Türkiye yeniden imparatorluk oluyor dedi ve Türkiye'ye bir imparatorluk payesi biçti. Eğer bu haberi atladıysanız kaçırdıysanız bu haberle girelim ondan sonra size konuklarımı tanıtayım ve kaldığımız yerden devam edelim. Türkiye'de bu topraklarda bu savaşın sebebi ne? Evet sevgili seyirciler Amerika'nın en ciddi gazetesi böyle yazınca bu topraklar üzerinde de ciddi bir savaş olması bir istihbarat savaşı olması gayet doğal işte wikileaks belgeleri hergün tartışma büyüyor. Başbakanın İsviçre'de sekiz hesabı var diyen kim daha doğrusu bunu Edelman'a rapor eden kim şu ana kadar eldeki bilgiler özelikle köşe yazarlarının ortak olduğu bilgiler bunun yine ucunun iki gazeteciye dayadığını gösteriyor. Tabi şu anda bunu açıklamak bize düşmez ama geçtiğimiz haftalarda söylemiştim, eğer gazeteciler rutin bir şekilde büyükelçilerle haftalık görüşüyorlarsa tabi onlara bilgi veriyorlarsa bu artık gazetecilik değil casusluk faaliyetidir ve burada da görev savcılara düşer bundan daha fazlasını söylemek bize düşmez. Evet, hoşgeldiniz tekrar konuklarımı hemen tanıştırayım. Solda Belma Akçura, gazeteci yazar birçok kitabı var bir kısmı burada bir kısmı yukarıda da var. Sayın Nedim Şener, gazeteci yazar hoş geldiniz ve sağ tarafımda Fuat Uğur gazeteci hoş geldiniz ve onun yanında Sayın Bülent Orakoğlu eski emniyet genel müdürlüğü istihbarat daire başkanı ve çok tartışılan bir isim internette google de arama yapınca sizinle ilgili	Bülent ORAKOĞLU

[743] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

sayfalar, sayfalar, sayfalar çıkıyor. Gerçekten geçmişten bugüne ciddi çok ciddi haberlere konu olmuşsunuz çok seveninizde var çok sevmeyeniniz de var. Sadece ilk aramada 12100 sayfa çıkıyor onun altını çizeyim. Ankara stüdyomuzda görelim lütfen Prof. Dr. İdris Bal hoş geldiniz ve hemen Saygı Öztürk yanında sizde hoşgeldiniz. Geçtiğimiz haftadan nedim Şener ve Saygı Öztürk tartışmaya devam ediyorlar bu haftada. Evet yeni gelen konuklarımızdan izin verirseniz başlayalım. Bülent Orakoğlu'na ilk soruyu sorarak başlayım aslında sizden başlamak istiyordum. Pozitif ayrımcılık olmasın. Bülent Orakoğlu'na sorayım sonra hemen size geleceğim. Hanifi Avcı'nın kitabıyla ilgili eleştirileriniz var. Bunlar internet sitelerine de yansıdı basına da yansıdı. Hemen onun altında başka eleştirilerde var başka isimlerde sizin eleştirilerinizden sonra bazı eleştirileri yöneltmişler. Siz bir emniyet genel müdürlüğü istihbarat daire başkanı olarak bu işe yıllarınızı vermiş bir isim olarak gelinen noktayı nasıl görüyorsunuz. Bugünden bir geçmişe bakalım. Ardı ardına çıkan kitaplar Türkiye'nin üzerindeki wikileaks belgelerinin merkezi olması dahil devam edebilecek (okunmuyor) önce bir olayı özetleyelim. Ondan sonrada kaldığımız yerden diğer konuklarımıza soruları soralım. Bu arada Emin Aslan'ında yazılı açıklaması var elimde. Okuyacağım ama biraz sonra okuyacağım. Çünkü ilk önce konuklarımız birer kez konuşsunlar ondan sonra belki yine Emin Aslan'ın açıklamalarına değinirler. Dolayısıyla bu açıklamaları ilk turun sonunda okuyacağım. Birde sizden ricam var. Olmayanlar hakkında fazla bir şey söylemeyelim ki telefon bağlantılarıyla programı kaybetmeyelim. Buyurun,	
Peki burada durayım bir soru sorayım. Ama Hanefi Avcı'nın kitabına bakarsanız tam dersi Türkiye'yi ele geçiren bir cemaat var ve cemaat Türkiye'yi süratla farklı bir noktaya doğru götürüyor. Yani siz birde emniyetçisiniz. Hanifi Avcı' da emniyetçi istihbaratçısınız iki farklı istihbaratçı bu kadar nasıl aynı yöne giden kamyonu biri kuzeye gidiyor diyor biri güneye gidiyor diyor. Nasıl oluyor…	Bülent ORAKOĞLU
Beyaz Türkler…	Bülent ORAKOĞLU
Peki Hanefi Avcı bunları bilmiyor muydu. Tam tersini yazdı. Evet biraz hızlı gidersek…	Bülent ORAKOĞLU
Kendi fikirleriyle ilgili …	Bülent ORAKOĞLU
Tamam işte o zamanda Hanefi Avcı'nın tam dersi bir fraksiyona mensup olduğu iddaa ediliyor. Şu anda …. Şu anda durduğu yerin tam tersine …	Bülent ORAKOĞLU
Şimdi….	Bülent ORAKOĞLU
Peki burada duralım. Çünkü hızlı gitmemiz lazım. Şimdi kitabı yazdığı iddaa edilen iki isim burada bazı geçen hafta… sizin için söylemiyorum… Geçen hafta konuklarımızdan biri söylemişti işta kitabı Nedim Şener yazdı. Belma hanım zaten siz söylediniz biz edite ettik diye dediniz. Ben yazdığınız anlamında söylemiyorum sakın yanlış anlamayın. Hani böyle şeyler konuşuluyor abukta sabukta olsa konuşuluyor. Ama sizde dediniz ki biraz önce sizin için söylemiyorum bu kitabı kim yazdı. Hangi fikirler kime aittir onları bilmiyorum dediniz… editörü burada soralım…	Belma AKÇURA
Hayır sizin için dendi ya kitabı edite ettiğinize dair…. Siz kendiniz söylediniz. Programda	Belma AKÇURA
Hayır ama sizin bakın Habertürk'te …	Belma AKÇURA
Ama üç ay görev yaptı demek neyi kastediyoruz kısamıydı üç ay görev yaptınız dediniz Yani kısamı buluyorsunuz…	Belma AKÇURA
Üç aydır mı tanıyorsunuz siz…	Bülent ORAKOĞLU
Anlatacağız. Bir dakika ama reklama gideceğiz. Belma hanım sözünü bitirsin, sizin habertürk te katıldığınız bir program da söylediğiniz bir cümle var. Hanefi Avcı kitabı bana gönderdi…. Hatta şu anda bilgisayarımda dönüyor ekranda….. bana gönderdiği zaman cemaat bölümü yoktu …	Belma AKÇURA
Peki niye gönderdi. Size çıkmamış bir kitabı edite …	Belma AKÇURA
Tabi doğru…	Belma AKÇURA
Tanımıyordunuz…	Belma AKÇURA
Belki de cemaat bölümü vardı ama orayı göndermedi. Size….	Belma AKÇURA
Ama size sıradan bir insan değilsiniz yani sonuçta.. Bakın devletin kürt filmi kitap yazmışsınız. Ağca'nın derin ilişkileri diye kitap yazmışsınız…. Evet iki tane de orda var teşkilatın adamları var yani siz sıradan bir gazeteci değilsiniz. Yani bunu alında noktasını virgülünü edit edin yani bu işleri bilen birisiniz o kitabı gönderdiği zaman cemaat kısmını sizden saklamış olmak isteyebilir mi ne düşünüyorsunuz…..	Belma AKÇURA
Yooo bunu biliyorsunuz o konuşmanızdan sonra bu tartışılıyor. Hala tartışılıyor. Özelikle dijital ortamda oysa sizin ağzınızdan duymak hani sanki böyle… sizin açıklamanız şöyle anlaşıldı. Kamuoyunda düzeltmeniz için de bir fırsat Habertürk'te söylemiştiniz. Geldiği zaman kitabın o bölümü yoktu. Sonradan yazıldı gibi algılandı. Öyle yansıdı basına. Biliyorsunuz bizim basınımız….. Güzide basınımız her şeyi çarpıtır…	Belma AKÇURA

Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz bu arada Habertürk nokta konu ekrana verelim. Arkadaşlar burada çok önemli haber var. Şu anda pazartesi akşamı saat 21:45 tekrarını seyredersiniz karıştırmayın diye bunu tespit ediyorum. Prof. Dr. Nevzat Tarhan'ın bir iddiası var. Diyor ki polis öğrenciye sert müdahale etti. Çünkü başbakan haftada bir süikast atlatıyor. Dolayısıyla bu suikast olaylarından daha doğrusu suikast girişimlerinden dolayı polisin siniri bozuldu. Hangisinin suikast hangisinin normal bir eylem olduğunu ayıramaz hale geldi diyor. Prof. Dr. Nevzat Tarhan haberturk.com da şu anda manşet olmuş durumda. Evet, Belma Hanım cümlenizi bitirin istiyorsanız. Biz devam edelim ondan sonra en son kitabın ikinci bölümünün olmadığını söylemiştiniz orda kaldık. Ekleyeceğiniz bir şey var mı?.	Belma AKÇURA
Evet bir şey söylemeyecekseniz nedim beye geçeceğim çok kısa ….	Bülent ORAKOĞLU
Gazeteciler ele mi geçiriyorlar…	Bülent ORAKOĞLU
Peki o zaman burda duralım devam edeceğiz. Ele geçirilmiş bir gazeteciye soralım…	Nedim ŞENER
Psikolojik savaş var mı peki Türkiye'de…	Nedim ŞENER
Peki 28 Şubat'ta Bülent bey tam tersini anlatıyor. Hanefi Avcı için…	Nedim ŞENER
Devletçi mi iktidarcı mı?.	Nedim ŞENER
Evet bir duralım şimdi izin verirseniz bu turda çünkü buyrun Fuat Bey…	Fuat UĞUR
Operasyon medyası Türkiye'de medyanın bir kısmı operasyon medyasıdır….	Fuat UĞUR
Hanefi Avcı sembol burada genel konuşuyoruz…..	Fuat UĞUR
Hanefi Avcı pozisyon değiştirdi diyorsunuz…	Fuat UĞUR
Evet peki peki Ankara'ya döneceğim ama Bülent bey'in pozisyonu kaydı dediniz. Cevap hakkı var istiyor musunuz kullanmak…. Bülent bey'in pozisyonu…..	Nedim ŞENER
28 Şubat sürecinde genelkurmay'dan bağımsız bir emniyet istihbaratı var mıydı…. Dik duran… dik durun……	Bülent ORAKOĞLU
O dönemde şimdi çok samimi konuşalım o dönemde dik durmak mümkün müydü. Genel kurmay ikinci başkanı televizyon kanalı basıp medya gurubu basıp şunu atacaksınız şunu tutacaksınız…. Makamına çağırıp … şimdi söylemek istemiyorum. Aşağılayan onu bunu yapan nerde dik durabilirsiniz 28 şubat sürecinde mümkün değil….	Bülent ORAKOĞLU
Bu çeteleşmiş yapı filan değil yalnız orada Türk Silahlı Kuvvetlerinin kendisi çete çete …	Bülent ORAKOĞLU
İrtica tehditi kapsamında Türk silahlı kuvvetleri ….	Bülent ORAKOĞLU
Tam bölücülük şimdi ama meşru bulalım bulmayalım… kendimizi barındırmayalım. Türk silahları kuvvetleri bir bütün olarak orada var oldu.…	Bülent ORAKOĞLU
Eksik bilgi yanlışı ayrı ama dezenfermasyon ayrı eksik mi var dezenfermasyon mu var iddianız…	Bülent ORAKOĞLU
Bu kitabın bir misyonu var mıydı…	Bülent ORAKOĞLU
Şimdi sizin söylediğiniz cümle çok önemli. Belma hanım orada gülümsedi. Onu soracağım dediniz ki bu kitap Türkiye'deki statükonun devamını sağlamak amacıyla yazılmıştır. Misyonu budur katılıyor musunuz …bu kitap statükonun devamını devamını sağlayabilir mi …	Belma AKÇURA
Evet sayın seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Emin Aslan'ın açıklamalarını birazdan okuyacağım. Göndermiş olduğu açıklamaları ama önce Ankara'daki konuklarımızın da ilk tur içersinde görüşlerini alalım. Saygı Öztürk ve İdris Bal şu anda Ankara stüdyomuzda. Evet en son Nedim Şener konuştuğu için İdris Bal'la başlayacağım. Sonra size geleceğim. Saygı Öztürk dinlediniz Nedim Şener'in konuşmalarını şu ana kadar olan genel bütün konuşmaları dinlediniz. Statükodan bahsettik. Hanefi Avcı'nın kitabındaki tehlikelerden bahsettik. Bu tehlikelerin sanal olabileceğinden bahsettik. Sizin görüşleriniz neler buyrun …	İdris BAL
Peki Sayın Bal … Peki Sayın Bal….duralım burda … Peki Sayın Bal burda duralım. Beni duyabiliyor musunuz. .. duralım çok iyi özetlediniz şimdi Saygı Öztürk'e de sorayım. Sonra devam edeceğiz. Saygı Öztürk'ün yazılarında ve kitaplarında sizin ortaya koyduğunuz temel görüşün tam tersi var o da tam tersi. Bugün Türkiye'de farklı bir oluşum olduğunu dolayısıyla sizin o söylemiş olduğunuzun ters yönde daha doğrusu antitezini savunuyor. Siz Ankara'dasınız birbirinize daha rahat dokunabilirsiniz ama ben araya gireyim onun için Saygı Bey'e sorayım devam edeceğiz sizinle yine. Ne diyorsunuz Sayın Saygı Öztürk…. Evet… bitirin lütfen …	İdris BAL
Yani siz Bülent Orakoğlu gibi diyorsunuz ki statükonun devamını sağlamak için yazılmış bir kitaptır diyorsunuz. Saygı Öztürk'e soralım bu tezi….	İdris BAL
Evet peki şimdi sizin o okyanus ötesi sınırları aşan Türkiye'nize Saygı Öztürk okyanus ötesindeki vaciz kitabıyla cevap verdi. Soralım şimdi buyurun….	Saygı ÖZTÜRK
Peki sayın Saygı Öztürk size şunu soracağım… şunu soracağım buradaki konuklarımızda katılabilirler tabi. Siz gerçekten İdris Bal yanınızda oturuyor Türkiye'de bu gün polis okullarının emniyet kadrolarının ele geçirildiğine inanıyor musunuz?... Gerçekten buna samimi olarak inanıyor musunuz?	Saygı ÖZTÜRK

Hanifi Avcıyı boş verin ben size soruyorum… Ben size sormak istiyorum. Yani siz kendiniz… evet… Saygı Öztürk olarak kendi öz sentezinizi söyler misiniz? Bu önemli. Vatandaşta merak ediyor. Saygı Öztürk'ün sentezi tek cümle polis akınları ele geçirilmiş midir? Bugün Türkiye'de…	Saygı ÖZTÜRK
Çok önemli bence…	Saygı ÖZTÜRK
Peki Bülent Bey'e sorabilir miyiz?... Peki Bülent Bey'e sorabilir miyim?...	Saygı ÖZTÜRK
Evet… Peki duralım… Duralım, devam edeceğiz. Evet soralım…	Bülent ORAKOĞLU
Gülmeyin ciddi bir iddia bu… Milli İstihbarat Teşkilatı…	Bülent ORAKOĞLU
Hanifi Avcı'ya takılmayın siz yine oraya dönüyorsunuz bu başka bir şey soruyorum, şimdi diyorlar ki Türkiye'deki polis okulları ele geçirilmiş… Çok ciddi bir iddia…	Bülent ORAKOĞLU
Peki geleceğim size. Saygı Bey bitirsin cümlesini buyurun Saygı Bey evet Saygı Öztürk…	Saygı ÖZTÜRK
Şimdi vekil oluyor mu…	Bülent ORAKOĞLU
Peki ben şunu sorabilir miyim size?...	Saygı ÖZTÜRK
Bülent Bey bir dakika söylesin, söylesin buyurun…	Bülent ORAKOĞLU
Devletin adamıdır nasıl söyledi devletin memurudur anlamında mı söyledi…	Fuat UĞUR
Yani statükoyu mu koruyor diyorsunuz?...	Fuat UĞUR
Bir dakika şimdi burada iş farklı ama bakın… Bir dakika… Bir dakika bir izin verin hep birlikte konuşmayın da…	Fuat UĞUR
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Sizde mesajlarınızla programa katılabilirsiniz ki önümdeki kutuda birçok mesaj var. Onların da bir kısmını programda tartışacağız. Çok ilginç mesajlar da var. Şimdi Emin Aslan'ın göndermiş olduğu açıklamadan… evet…	Nedim ŞENER
Tamam… Emin Aslan'la ilgisi var mı peki bu söyleyeceklerinizin…	Nedim ŞENER
Şimdi burada tabi çok daha farklı iddialarda var ama ben net olarak özetledim. Nedim Şener'e sorayım. Sizlere de soracağım aynı soruyu. Bir polis 28 yıl operasyon yaptığını söylüyor. Özellikle İspanyolların çökertemediği çeteleri, narkotik çetelerini, uyuşturucu çetelerini çökerttiğini söylüyor ve bunların maddi güçlerinin sonunda bir araya gelerek ve siyasi otoritenin de maalesef kendisine sahip çıkmamasıyla ve Hanifi Avcı olayıyla da birleşerek bu noktaya geldiğini söylüyor…	Nedim ŞENER
İşte istihbarat savaşı dediğin burası zaten yani… ekstrem noktalara kayıyor…	Nedim ŞENER
Önleyici dinleme…	Nedim ŞENER
Neden peki emniyeti hedef alsın Hanifi Avcı…	Fuat UĞUR
Yani Emniyeti haysiyetsizleştiriyor mu? Böyle tartışılır hale getiriyor…	Fuat UĞUR
Yani emniyete operasyon yapıyor diyorsunuz…	Fuat UĞUR
Şimdi tabi bu… 2006 ya dayanıyor aslında…	Fuat UĞUR
Bu bu aslında bu restleşme biraz 2006 ya da Atabeyler operasyonu var. Başbakan'a suikast değil miydi? Ordudan izinsiz silah çıkarmaktan yargılandılar. Dışarıya ama sonuçta Emniyet Teşkilatı'nın raporlarında bu da Başbakan'a yüzde yüz suikast olduğu bilgisi yer alıyor. Yani burada zaten farklılaşma başladı. Ondan sonra devam etti. Diyorsunuz ki emniyete yapılmış bir operasyondur. Hanifi Avcı'nın kitabı…	Fuat UĞUR
Bir dakika duralım lütfen Fuat Bey… Fuat Bey… Nedim Bey… Fuat Bey… böyle gitmez… Fuat Bey Fuat Bey Fuat Bey bir dakika rica ederim biraz havayı yumuşata…	Fuat UĞUR
Peki… bir… bir izin verin… bir izin verin pozitif ayrımcılık yapalım Belma Hanım buyurun bu kadar erkek var bağrışıyorlar siz bir yumuşak ses olun siz Türkiye'yi Fuat Bey'in anlattığı gibi mi görüyorsunuz?...	Belma AKÇURA
Evet… Emin Aslan'ı telefona bağlayalım mı o zaman… tamam soralım…	Nedim ŞENER
Şimdi işler biraz daha karışacağız Belma Hanım'la…	Nedim ŞENER
Evet sevgili seyirciler devam ediyoruz. Emin Aslan telefon hattımızda ilk defa oluyor belki de Emin Aslan konuşacak evet… Emin Bey duyabiliyor musunuz bizi?...	Emin ASLAN
Tamam o zaman zahmet edip dinlemesinler televizyonu açsınlar televizyondan dinlesinler. Buyurun…	Emin ASLAN
Açıklamanızı okuduk…	Emin ASLAN
Biz dinliyoruz sizi siz söyleyeceklerinizi söyleyin sonra burada ki soruları alalım…	Emin ASLAN
Ekrandan verdik ama biz onu zaten okudu seyircilerimiz… Tamamı nı…	Emin ASLAN
Peki… peki Emin Bey, Emin Bey size…Emin Bey peki size şunu sorabilir miyim? Burada soru sormak isteyen varsa çok fazla vaktimiz yok. Size diyorsunuz ki "bana neden bu operasyon yapıldı" açıklamanızda var. Size operasyon yapan burada tartıştığımız gibi siyasi sebeplerle yola çıkan yerleşik bir yapılanma mıdır yoksa gerçekten uluslararası eroin mafyası mıdır?...	Emin ASLAN
Yani siz diyorsunuz ki cemaat süsü verilmiş uluslararası uyuşturucu kartelinin uzantılarını var emniyette onu da söylüyorsunuz…	Emin ASLAN
Peki Emin Bey bir dakika, Emin Bey çokta vaktimiz yok şimdi…	Emin ASLAN

Çok kısa lütfen…	Nedim ŞENER
Şirket var mı yok mu?…	Emin ASLAN
Bir dakika Emin Bey peki ben size bir şey soracağım… Saygı Öztürk de bir soru sormak istiyor. Eşit kullanalım biraz, bir soru soracağım şimdi sizi emniyet merkezde polis memuru düzeltiyorum devlet memurusunuz. Nasıl konuşuyorsunuz bu kadar rahat… devlet memurusunuz bu kadar rahat nasıl konuşuyorsunuz televizyonda yani artık göze mi aldınız her şeyi…	Emin ASLAN
Peki Emin Bey. Bir dakika… Saygı Öztürk'ün sorusunu da alalım, Saygı Öztürk'ün de sorusunu da alalım sonra Fuat Bey'in sorusunu…	Saygı ÖZTÜRK
Evet peki … Emin Bey… Emin bey süremiz bitti. Emin Bey süremiz bitti. Ama İdris Bal ve Fuat Bey de bir soru sormak istiyor. Çok kısa o soruları da alalım sonra… evet onu sonra en son hepsine birden cevap verin …	Emin ASLAN
Şu an … ama muhbir midir? Yani…	Emin ASLAN
Peki peki… Emin bey süremiz bitti. Emin bey… İdris Bal'da sorsun sorusunu bitirmek zorundayız. Buyrun İdris Bey…	İdris BAL
Peki Belma Hanım… Siz sormak istiyor musunuz? Son cümleniz…	Belma AKÇURA
Peki Emin bey Emin bey süremiz bitti. Son cümleyi Belma Hanım söyleyecek. Sonra kapatmak zorundayız. …	Belma AKÇURA
Kim gönderdi… Emin bey gazeteci arkadaşın onu size göndermesi normal mi peki? …	Emin ASLAN
İşte zaten Emin bey… Peki size onu gönderen gazeteci söylemedi mi ben gönderdim diye. … verdi…	Emin ASLAN
Peki Emin Bey… kim… Emin Bey kimdir o gazeteci… size gönderen Habip Kanat'ı …	Emin ASLAN
Her şeyi söylediniz. Bunu da söyleyin…	Emin ASLAN
Tamam bakıp onu yarın buluruz. Çok teşekkür ediyoruz. Sayın Emin Aslan ilk defa bir yere bağlandınız. Konuştunuz. Her şeyi çok açık şimdi zaten hastalık burada gazeteci polisle birlikte operasyon yapmaya başladığı zaman hani bilgi alırsınız otururusunuz konuşursunuz ama şimdi baktığınız zaman… Gazeteci bir süre sonra kendini emniyet müdürü sanmaya başlıyor… Emir vermeye başlıyor polislere şunu yapın bunu yapın…	Belma AKÇURA
Organik bir ilişki gelişiyor tabi sonra…	Belma AKÇURA
Sonra gazeteci polis ondan sonra siyasetçi kol kola giriyorlar. Ondan sonra Türkiye uçurumdan aşağıya gidiyor…	Belma AKÇURA
Evet sevgili seyirliler, yeni bir televizyon programı tekniği deniyoruz. Türkiye'de ilk defa aslında canlı yayında iz sürüyoruz. Tanıklara ulaşıyoruz ve ondan sonrada bağlantılar geliyor. Şuanda Sabri Uzun'a bağlanmak üzereyiz. Çok önemli bu neden önemli Bülent Orakoğlu burada Emin Aslan bağlandı Sabri Uzun da bağlanacak. Şimdi eğer bağlanabilirse üç Emniyet İstihbarat Daire Başkanı… halef selef ilişkisi olan üç istihbarat emniyet daire başkanı aynı programa bağlanmış olacak televizyonculuk tarihinde bir ilk, kıskanmayın ama sakın… evet Sabri Bey hatta mısınız? Sayın Uzun… Sayın Uzun… Sabri Uzun beni duyabiliyor musunuz? Benim sesim geri geliyor arkadaşlar duyabiliyor musunuz beni? Evet buyurun bağlanmak istemişsiniz çok az süremiz kaldı hemen sizi dinleyelim…	Sabri UZUN
Evet… Kitap yazmıyorsunuz şu anda…	Sabri UZUN
Peki not ediyorum dediniz niye not ediyorsunuz bunları sonuçta bir kitap haline getirecek herhalde…	Sabri UZUN
Bazı zulüm yaşadınız. Şimdi Bülent Orakoğlu burada biraz önce Emin Aslan bağlandı sizde Sabri Uzun olarak bağlandınız. Dolayısıyla üç Emniyet İstihbarat Daire Başkanı da burada hazır Bülent Bey 28 Şubat ta zulüm yaşamış, Emin Arslan zulüm yaşam diyor, siz şimdi zulüm yaşadım diyorsunuz, burada biraz tuhaflık yok mu yani, her Emniyet İstihbarat Daire Başkanı'na zulüm mü ediliyor Türkiye de…	Sabri UZUN
Peki bu zulmü kim yaptı size…	Sabri UZUN
Az değil ama bunları yazmanız bile…	Sabri UZUN
Peki Sayın Uzun son bir soru soracağım süremiz bitti, Hanefi Avcı'nın kitabında sizinde telefonlarınızın dinlendiği özellikle dinlendiği belirtiliyor. Bu konu ile ilgili bir şey söylemek istiyor musunuz?	Sabri UZUN
Peki, son Nedim Şener bir soru sormak istiyor…	Sabri UZUN
Evet… Evet… Evet… Peki… Peki… Sayın uzun süremiz bitti çok teşekkür ediyoruz katıldınız. Böylelikle bir programda üç Emniyet İstihbarat Daire Başkanı… Hiç süremiz kalmadı, kapatmak zorundayım 24 de burada program var…	Bülent ORAKOĞLU

Tablo 191: 06.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Prof. Dr. İdris BAL	6'27"

2	Ankara Stüdyo Canlı Bağlantı	Saygı ÖZTÜRK	9'19"
3	Telefon Bağlantısı	Emin ARSLAN	16'57"
4	Telefon Bağlantısı	Sabri UZUN	4'44"

06.12.2010 tarihli programda "Türkiye'de İstihbarat Savaşları" konusunu Belma Akcura, Nedim Şener, Fuat Uğur, Bülent Orakoğlu, Prof. Dr. İdris Bal, Saygı Öztürk, Emin Arslan ve Sabri Uzun'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 188'de yer almaktadır. Programda "Türkiye'de İstihbarat Savaşları" konusunu köşe yazarı, gazeteci, emekli polis ve emniyet müdürü'nden oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Programa katılan Belma Akcura, Nedim Şener, Fuat Uğur ve Saygı Öztürk, gazetelerinde yazdıkları yazılardan ve yayımladıkları kitaplardan yola çıkarak Türkiye'deki istihbarat faaliyetleri ve Hanefi Avcı'nın kitabı hakkındaki görüşlerini aktarmaktadırlar. Bülent Orakoğlu, Emin Arslan ve Sabri Uzun, emniyet teşkilatındaki görevlerinden yola çıkarak geçmişten günümüze emniyet'in dönüşümü ve uzmanlıkları bağlamında haklarındaki iddialara cevap vermektedirler. Prof. Dr. İdris Bal, akademisyen kimliği ile iç politika hakkında aktarımlarda bulunmaktadır.

Nedim Şener, Fuat Uğur, Bülent Orakoğlu ve Emin Arslan, 9'ar defa söz alırken, Bülent Orakoğlu, 18 dk 27 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Sabri Uzun, 3 defa ile en az söz alma sayısına sahipken, 4 dk 44 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Türkiye'de İstihbarat Savaşları" tartışmanın kaynağı olması "Wall Street Journal Gazetesinde Yayımlanan Bir Yazı", "Wikileaks", "Hanefi Avcı'nın Kitabı", "Başbakan'a Suikast", "Hrant Dink Cinayeti", "28 Şubat Süreci", "Emin Arslan" ve "Sabri Uzun" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Hanefi Avcı'nın Kitabı" ve "Emin Arslan" konuları 56 dk 54 sn ve 31 dk 59 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

06.12.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, Habertürk televizyonununda içinde bulunduğu yayın grubuna ait internet sitesinde yer alana haber atıfta bulunmaktadır.

Örnek: *"Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz bu arada Habertürk nokta konu ekrana verelim. Arkadaşlar burada çok önemli haber var. Şu anda pazartesi akşamı saat 21:45 tekrarını seyredersiniz karıştırmayın diye bunu tespit ediyorum. Prof. Dr. Nevzat Tarhan'ın bir iddiası var. Diyor ki polis öğrenciye sert müdahale etti. Çünkü başbakan haftada bir süikast atlatıyor. Dolayısıyla bu suikast olaylarından daha doğrusu suikast girişimlerinden dolayı polisin siniri bozuldu. Hangisinin suikast hangisinin normal bir eylem olduğunu ayıramaz hale geldi diyor. Prof. Dr. Nevzat Tarhan haberturk.com da şu anda manşet olmuş durumda."*

Yiğit Bulut, program tartışılan konulardan yola çıkarak kendi görüşlerini izleyicilerle paylaşmaktadır.

Örnek: *"Her şeyi çok açık şimdi zaten hastalık burada gazeteci polisle birlikte operasyon yapmaya başladığı zaman hani bilgi alırsınız otururusunuz konuşursunuz ama şimdi baktığınız zaman… Gazeteci bir süre sonra kendini emniyet müdürü sanmaya başlıyor… Emir vermeye başlıyor polislere şunu yapın bunu yapın… "*

"Sonra gazeteci polis ondan sonra siyasetçi kol kola giriyorlar. Ondan sonra Türkiye uçurumdan aşağıya gidiyor…"

3.3.2.13. 13.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

13.12.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Öğrenci Protestoları" konusunu Burhan KUZU, Deniz Ülke ARIBOĞAN ve Mine KIRIKKANAT'ın katılımıyla 2 saat 7 dakika 34 saniye sürmüştür.

3.3.2.13.1. Görsel Düzey

Tablo 192: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat"	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan iki konuk beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda yan yana otururken öğrencilerden oluşan grup ise tekli koltuklarda karşılarında yer	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak

grafiği yer almaktadır.	almaktadır. Moderatör tam ortada tek oturmaktadır.	kullanılmaktadır.

Tablo 193: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	8	26,67
3	22	73,33
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	30	100

Tablo 194: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	8	3,54
Bel Çekim	109	48,23
Diz Çekim	3	1,33
Boy Çekim	4	1,77
Genel Çekim	102	45,13
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	226	100

Tablo 195: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
YUMURTALI PROTESTO! NELER YAŞANMIŞTI?	"Sansürsüz" program logosu
BURHAN KUZU HABERTÜRK'TE YUMURTALI PROTESTO! sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
BURHAN KUZU HABERTÜRK'TE SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
YUMURTALI PROTESTO SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRK GENCİ NE İSTİYOR? SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRK GENCİ NE İSTİYOR? SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 196: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Sokaklarda yaşanan öğrenci protestoları ve polis müdahalesi, Burhan Kuzu'ya yumurta atılması, Burhan Kuzu'nun basın mensuplarına açıklama yapması, öğrencilere biber gazı sıkılırken, çeşitli öğrenci protestoları, Selahattin Demirtaş'ın basın açıklaması, yumurta kabukları, gözaltına alınan öğrenciler, sokaklarda sürüklenen öğrenciler, Recep Tayyip Erdoğan'ın basın toplantısı, Bülent Arınç'ın televizyon röportajı, polislerin öğrencilere cop ile müdahalesi, Süheyl Batum'un öğrencilerle konuşması, ellerinde yumurta tutan öğrencilerin fotoğrafı, yumurta resimleri	3'19"
2	Öğrencilerin sokak protestoları, Burhan Kuzu'ya yumurta atılması, Süheyl Batum, öğrenciler salondan çıkartılırken, salonda slogan atan öğrenciler, öğrencilere biber gazı ile müdahale edilirken, gözaltına alınan öğrenciler, Süheyl Batum'un öğrencilerle konuşması, Burhan Kuzu'nun şemsiye ile protestolardan korunmaya çalışılması, Burhan Kuzu'nun meclis'te öğrencilerle basın toplantısı	6'03"
3	Slogan atarak yürüyen öğrenciler, Burhan Kuzu'ya yumurta atılması, Süheyl Batum, öğrenciler salondan çıkartılırken, Burhan Kuzu'nun şemsiye ile protestolardan korunmaya çalışılması, öğrencilere biber gazı ile müdahale edilirken, Burhan Kuzu'nun protesto edildiği salondan çıkarılması, Recep Tayyip Erdoğan'ın basın toplantısı	2'
4	Elinde tavuk tutan adam, tavuk çiftliği, sıralanmış tavuklar, kırılmış yumurta, yumurtalı yemekler, yumurtaları birbirine vuran insanlar, arkadaşlarının üzerinde yumurta kırıp un döken futbolcular, yumurtalı protesto yapan öğrenciler, yerde kırık yumurtalar önünde polisler	23"
5	Burhan Kuzu'yu protesto eden gençlerin fotoğrafının üstüne telefon ile bağlantı kurulan Mine Kırıkkanat'ın resmi konulması	7'13"
	Toplam	18'58"

"Öğrenci Protestoları" konu başlığı olarak tartışıldığı 13.12.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar, İstanbul stüdyosunda öğrencilerle karşılıklı otururken moderatör grupların ortasında yer alırken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 48,23 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 45,13 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda moderatör ile birlikte aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 73,33 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. İki'ye bölümlenme % 26,67 oranında en çok tercih edilmekte, moderatör tartışmacıların arasından çekilmekte ve böyle izleyiciler konuşmalardaki muhatapları daha anlaşılır ayırt etmektedir. Gerek

moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri 3'e bölümleme ile tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "YUMURTALI PROTESTO!", "TÜRK GENCİ NE İSTİYOR?" vb. ekran yazıları yer almaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Sokaklarda yaşanan öğrenci protestoları ve polis müdahalesi, Burhan Kuzu'ya yumurta atılması, Burhan Kuzu'nun basın mensuplarına açıklama yapması, öğrencilere biber gazı sıkılırken, çeşitli öğrenci protestoları, Selahattin Demirtaş'ın basın açıklaması, yumurta kabukları, gözaltına alınan öğrenciler, sokaklarda sürüklenen öğrenciler, Recep Tayyip Erdoğan'ın basın toplantısı, Bülent Arınç'ın televizyon röportajı, polislerin öğrencilere cop ile müdahalesi, Süheyl Batum'un öğrencilerle konuşması, ellerinde yumurta tutan öğrencilerin fotoğrafı, yumurta resimleri vb. görüntüler toplamda 18 dk 58 sn'lik 5 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.13.2. İçerik Düzey

Tablo 197: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Burhan KUZU	Erkek	Siyasetçi	31	52'26"
Deniz Ülke ARIBOĞAN	Kadın	Akademisyen	23	36'57"
Mine KIRIKKANAT	Kadın	Köşe Yazarı	5	9'48"

Tablo 198: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Burhan Kuzu'ya Yönelik Öğrenci Protestosu	1	Yumurtalı protesto, yaşananlar, öncesi ve sonrası, üniversite ve fakülte yönetiminin tutumu	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	25'47"
Öğrenci Protestoları	2	Farklı protestolardan örnekler, müdahaleler, yurtdışından örnekler, polis'in orantılı-orantısız müdahalesi	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	29'35"
Başbakan	3	Burhan Kuzu'yu Başbakan mı gönderdi, Kemal Kılıçdaroğlu'nun yaşanan olay'a ilişkin yorumları	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	2'
Öğrencilerin Sorunları	4	Paralı eğitim, öğrenci kitapları, burslar, eğitim kalitesi, öğrencilerin hayalleri	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	7'29"
Tutuklu Öğretim Üyeleri	5	Tutuklu Öğretim Üyeleri öğrenci protestolarının nedeni mi? Ergenekon adlı süreci, tutuklamalar	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	7'19"
Gençlik Olayları	6	Geçmişten günümüze gençlik olayları, 1968, 1978 yıllarında yaşanan olaylar, eğitim sistemi, YÖK, 68 kuşağı ve yaşananlar, iktidara karşı yapılan hareketler, 80'li yıllarda sınıflarda Jandarma bulunması	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	26'30"

Başbakan'a Yapılan Protestolar	7	Yapılan protestolar, alınan cezalar, parti kapatılması	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	1'15"
Özel Üniversiteler	8	Vakıf Üniversiteleri, sayısı, sektörel yardımlar	Burhan Kuzu'ya yönelik öğrenci protestosu	9'03"

Tablo 199: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[744]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Evet sevgili seyirciler yeni bir sansürsüz programıyla karşınızdayız. Bu akşam gerçekten ilginç bir sansürsüz programı olacak. Bu akşam yumurta savaşlarını masaya yatıracağız. Sansürsüzde şakası bir yana gerçekten Türkiye gündemine yumurtayla giren öğrenci protestolarını ve protestoların arkasında yatan gerçekleri masaya yatıracağız. Gördüğünüz gibi masamın üzerinde yumurtalar var, aynı zaman da Sayın Burhan Kuzu ve Sayın Deniz Ülke Arıboğan'ın masasın da da yumurtalar var. Eğer arkadaşlarımızdan bir yumurtalı saldırı gelirse biz de cephanemizi hazırlamış olduk. Gerçekten böyle şakaya vuruyoruz işi ama Türkiye'nin son iki haftası bu yumurta tartışmasıyla geçti. Bunun arkasında gerçekten üniversitelerin geneline yayılmış bir öğrenci protestosu var mıydı? Yoksa bu organize küçük çaplı bir olay mıydı? Çok mu büyütüldü? Bütün bunları programda tartışacağız. Konuklarımı size tanıtmadan önce ve genç arkadaşlarımızı tanıtmadan önce haberimizi izlemek istiyorum. Çünkü nereden nereye geldiğimizi çok güzel anlatıyor. Haberi izledikten sonra hemen tartışmaya geçeceğiz ve konuyu masaya yatıracağız. Evet haberde de izlediniz. Sayın Burhan Kuzu Sayın Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan ve sevgili arkadaşlarımız buradalar. Şimdi hep birlikte bu konuyu tartışacağız masaya yatıracağız. Şakası bir yana yumurtalarımızda hazır. Sizin masada da hazır herhangi bir taciz olursa karşılık vermek için. Evet hocam hemen sizden başlayalım Sayın Burhan Kuzu. Ben öyle gördüm ki eğer yanlışsa düzeltin siz yumurtadan çok yanınızdakilerden darbe almışsınız. Sizi korumak için severken daha çok darbe…	Burhan KUZU
Şemsiyeyi on okul mu getirmiş…	Burhan KUZU
Evet … peki hocam… peki hocam… dakikada sekiz yumurta yemişsiniz.…	Burhan KUZU
Peki… peki Süheyl Batum'a yumurta atmadılar niye size attılar. Sadece size attılar….	Burhan KUZU
Evet peki, Sayın Deniz Ülke Arıboğan'a soralım. Hem bir bayan hem bir profesör gözüyle sizin başınıza böyle daha önce zor olaylar geldi mi ve bu olayı nasıl algılıyorsunuz. Nasıl analiz ediyorsunuz…..	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Yani dekan gelse bir şey yapamazmıydı. ….	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Sizde mülkiyelisiniz…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Hocam ama bu yumurta işi biliyorsunuz. Ak Parti hükümetiyle başladı. Kemel Unakıtan yumurta diye çıktı biliyorsunuz. Ondan sonra aldı gitti. Türkiye de …	Burhan KUZU
Yoktan hayır toptan yok etmek bir anlamlı bir hareket değil. Yani toplantıyı iptal ettiğiniz zaman hiçbir şey olmuyor sonuçta. Hiç kimse konuşamıyor kimse bir şey alamıyor…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Kim arenadan geçip çıkarsa…	Burhan KUZU
Koyduk iş işte hocam size bir koli… İhtiyacınız olursa…	Burhan KUZU
Evet…Burada bir izin verirseniz duralım bir reklam arasına gidicez. Bu arada çok mesaj geliyor sizden sevgili seyirciler. sansursuz@haberturk.com adresine mesajlarınızı gönderebilirsiniz. Önüme düşüyor mesajlar. Çok ilginç mesajlar var. Bu arada Sühel Batum yaptığınız faşizmdir diye bir açıklama yapmıştı. O konuşma sırasında öğrencilere yönelik olarak…	Burhan KUZU
Bu Bir gül bir yumurta ortalığı dengeleyelim	Burhan KUZU
Ama kavramları tartışmaya dönelim isterseniz… İlk önce o soruya cevap verin… Sayın Batum da bağlanabilir.	Burhan KUZU
Peki şimdi orda duralım soracağım onlara ama şimdi Deniz Ülke Arıboğan'a sormak istiyorum… Protesto tamam bu protestoda belki sınırlar aşıldı ama Türkiye de hiç mi öğrencilerin sorunları yok. Mesela önümdeki mesajlarda bir çok mesaj var. Paralı eğitimle ilgili çok ciddi sorunlar var. Paralı eğitimi çok ciddi anlamda eleştiren öğrenciler var. Yüzlerce mesaj geliyor öğrencilerin sorunları nedir Türkiye de genel olarak Türkiye de öğrencinin çok fazla bir değeri yok. Gerçekçi konuşalım arkadaşlar. Burada öğrenci belli bir noktaya gelene kadar kimsenin ciddiye almadığı bir etkisiz eleman olarak yoluna devam ediyor. Bunları da konuşmak lazım…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Yani gençleri siyasete alet mi ediyorsunuz…	Burhan KUZU
Peki arkadaşınızın sorusu CHP'ye tepki olsun diye mi açmıyorsunuz bursları tekrar… Düzenleme yapmıyorsunuz yani…	Burhan KUZU

[744] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Hocam onları boş verin şimdi… Onlar çok mu… Orada siyasetçi oluyorsunuz o zaman dengesiz oluyor…	Burhan KUZU
Şöyle bakın… Bakın haklısınız ama bir de analitik olarak bakmak lazım. Şimdi 2005'ten 2010'a Van Üniversitesi'nden başlayan Van Üniversite Rektörü'nün tutuklanmasından itibaren üniversite hocalarının üniversite rektörlerinin üniversite dekanlarının tutuklanmasına kadar giden bir süreç var. Türkiye'de bu süreç birilerinde alerji yaratmış olamaz mı? Olabilir. Son beş yılda tutuklanan üniversite hocası rektörü dekanı sayısına bakın Cumhuriyet tarihinin rekoru..	Burhan KUZU
Bakın şimdi ben işin siyasi kısmına girmek istemiyorum…	Burhan KUZU
Ama bakın teşhis koymaya çalışıyoruz. Bu acaba bir reaksiyon yaratmış olamaz mı? Yani sizi suçlamak anlamında da sormuyorum….	Burhan KUZU
Çok fazla üniversitenin eeee tabiri caizse dokunulmazlığına dokunuldu. Son beş yılda peki aynı soruyu ben Deniz Hanım'a sorayım… Şimdi Türkiye'nin alışık olduğu bir olay değil. Hani on tane üniversite rektörünü toplayın götürün yargılayın içeri atın veya işte gözaltına alın…	Burhan KUZU
Hükümetle bağı var demiyorum…	Burhan KUZU
Hayır hayır hocam hükümet yapısı anlamında sormuyorum bunu… Son beş yılda bunlar oldu. Bu biraz alerji yaratmış mıdır? Bunu konuşuyoruz… Yani sizi burada hükümet olarak görmüyorum hoca olarak görüyorum…	Burhan KUZU
Peki peki hocam soralım Deniz Hanım'a. Soralım ne diyorsunuz bu üniversitenin son beş yılda kapısından çok girilmiş olması mavi ışıklı arabayla öğrencileri biraz alerjik pozisyona doğru itmiş midir?...	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Yumurta kovalamıyor artık yumurta onu kovalıyor….	Burhan KUZU
Nasıl kurtulacağız bu adamlardan…	Burhan KUZU
Kaç yumurtaya kadar izin var…	Burhan KUZU
Sonunda mı haksız…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Hocam 68'de daha Deniz Hanım doğmamıştı. Şimdi oralara kadar gitmeyin…	Burhan KUZU
Kaldırın hocam YÖK'ü…	Burhan KUZU
Tank girdi…	Burhan KUZU
Kaç yılı hocam…	Burhan KUZU
Evet buyurun Deniz Hanım… Aman kaptırmayın lafınızı zor verdim…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Peki siz emniyet müdürünü niye istifaya çağırmadınız. Deniz Hanım onu söyledi…	Burhan KUZU
Hocam yumurta canınız istediğinde gidin bir kahvaltı salonun da orada yumurta yiyin üniversiteye gidip uğraşmayın…	Burhan KUZU
Evet peki şimdi reklam arasına gideceğiz ne diyorsunuz? Deniz Hocam…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Her dekan düşürmek isteyen okul böyle komplolarla…	Burhan KUZU
Evet… Hocam ona cevap vereceksiniz ama bu arada 68 kuşağı dediniz ya… O da gitmeyecek oraya o da aynı şeyi soruyor… Evet… Cevap vereceğiz bu soruya hiç merak etmeyin… 68 kuşağı demiştiniz. Hocam beni burada yumurta yağmuruna tutacak şimdi. 68 kuşağı demiştiniz 68 kuşağı ile ilgili de bir çok eleştiri geldi. Bir çok yazarımız bağlanmak istedi. Birçok köşe yazarımız. Biz burada Mine Kırıkkanat'a soracağız bu eleştirilerimiz. Şu anda telefon hattımızda Mine hanım iyi akşamlar…,Sayın Burhan Kuzu'nun açıklamalarını dinlemişsinizdir. Daha önce televizyonlarda da söyledi. 68 kuşağının hala akıllanmadığını ve bu yumurta olayında da 68 kuşağının bir miktar daha doğrusu bir miktar demeyeyim ciddi anlamda suçlu olduğunu düşünüyor. Ve birçok da açıklama yaptı. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda bu konuda…	Mine KIRIKKANAT
68 kuşağı Türkiye'ye ne kazandırdı diye soruyor Burhan Kuzu. Siz konuşurken duyamadınız biraz önce o soruyu da alalım lütfen…	Mine KIRIKKANAT
68 kuşağı ile ilgili teorimize tepkiler var. Dolayısıyla Mine Hanım da o tepkileri dile getirmiş oldu. Başka yazarlarımız da var onlara ama çok süremiz kalmadı. Mine Hanım çok teşekkür ederim fikirlerinizi bize aktardığınız için. Başka yazarlarımızdan da bağlanmak isteyenler var ama şu anda fazla vaktimiz yok… Ben şimdi burada bir virgül koyacağım siz söyleyeceksiniz ama bir izin verin hocam şimdi tartışmayı dinlediniz sizin görüşünüzü almak istiyorum. Deniz Hanım…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Hayır 68 kuşağı ile ilgili eleştirilere nasıl bakıyorsunuz? Sonuçta tamam 68'den önce doğmadınız ama hiç olmazsa fikriniz vardır…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Türkiye'de sertlik var ama mesela tekel işçileri ile ilgili çok ciddi günlerce tartıştık biliyorsunuz…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Evet… Hocam mektubu okumayın. Reklama…. Bunu kaçırırsak programı kapatamayız sonra…Sonrasında söyleyin.. tamam…	Burhan KUZU
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz şimdi bir çok da mesaj geliyor. Önümdeki mesajlara da biraz hak tanımak gerekiyor soru sormak gerekiyor. Burhan Kuzu en çok şunu soruyorlar size benim biraz önce girişini yaptığım konu son beş yılda bu kadar çok üniversite hocası profesör rektör dekan tutuklanırsa üniversiteler tabi bu hale gelir diyorlar. Bu soruya cevap vermedi Burhan Bey diyorlar. Ne diyorsunuz?	Burhan KUZU

Peki Deniz Hanım… Deniz Hanım ne diyorsunuz özel üniversitelerle ilgili…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Döner sermaye var o var bu var…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Para içeride mi kalıyor?	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Sahibi kim? Hayır bir Amerikalı şirket olması lazım…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Bir Amerikalı şirketle ilgili bir çok tartışma oldu…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Ama şimdi hocam diyor ki eski komünistler hepsi Vakıf Üniversitesi'nde şimdi kapitalist oldu diyor… Öyle dediniz…	Burhan KUZU
Ama bunu sadece hocalar için geçerli değil basın basın için de geçerli bakıyorsunuz… Şimdi dün… Eski komünistler maocular bakıyorsunuz basında şu anda…	Burhan KUZU
Şimdi siz o bakışa geçmeden bir şey daha soracağım. Şimdi gelen mesajlarda da aynı algılama var. Şimdi diyorlar ki işte o üniversite bu üniversite özel üniversitedekilerin hepsi şöyle böyle. Bu yanlış bir açıklama. Siz diyorsunuz ki % 38 burslu mesela % 10 burslu yine Vakıf Üniversiteleri'nde. Yani her Vakıf Üniversite'sinde okuyan çocuk ille de tabiri caizse züppe zengin kademeden gelir halk böyle algılıyor. Şimdi gelen mesajlar böyle. İstisnası yok hepsi böyle…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Hukuka sonradan girdiniz. O zaman asit atarlardı hocam daha kötü…	Burhan KUZU
Peki hocam hiç gerçekten protesto olduğunu düşünmüyor musunuz? İlle gerçek protesto olduğunu düşünmüyor musunuz? İlle böyle mi olması gerekiyor…	Burhan KUZU
Peki herkes AK Parti'yi sevmek zorunda mı?	Burhan KUZU
Protesto ediyorlar sevmiyorlar… Sokağa dökülmüşler…	Burhan KUZU
Onlar da yumurta atıyor hocam.	Burhan KUZU
Protesto ediyor… Evet doğru… Şaka bir yana tabi hocam çok mesaj gelmiş onunla bitirelim artık. Son cümleleriniz biraz önce olay anlattınız jandarma amfiye girip vurayım mı hocam vurayım mı onu bir daha anlatır mısınız? İnanmıyorlar seyircilerimiz…	Burhan KUZU
Ama amfinin içinde konuşurken vurayım mı hocam vurayım mı….	Burhan KUZU
Bu arada jandarma eri amfinin içinde… tüfeğiyle…	Burhan KUZU
Hocam dışarıda atsın… Dışarı da asker kalmadı onun için… Şaka… Dışarıda asker ve hoca kalmadığı için…	Burhan KUZU
Çok yapıyoruz tabi sizin bu şakacı kimliğinizden de yararlanarak çok teşekkür ediyorum.	Burhan KUZU
Deniz Ülke Arıboğan'dan da son cümlesini alalım….	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Bu arada çok önemli bir şey söylediniz AB'yi normlarına göre üç dakika hakları var…	Deniz Ülke ARIBOĞAN
Jandarma var içeride ne yapsın…	Burhan KUZU
Burhan Kuzu diyor ki yumurtanızı alın gelin…	Burhan KUZU

Tablo 200: 13.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Telefon Bağlantısı	Mine KIRIKKANAT	9'48"

13.12.2010 tarihli programda "Öğrenci Protestoları" konusunu Burhan Kuzu, Deniz Ülke Arıboğan ve Mine Kırıkkanat'tan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 197'de yer almaktadır. Programda "Öğrenci Protestoları" konusunu köşe yazarı, akademisyen ve milletvekili'nden oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Programda Burhan Kuzu, tartışılan konunun kaynağını oluşturan öğrenci protestosuna maruz kalmasının yanı sıra uzun süre akademisyen olarak üniversitede görev aldığı için öğrenci olaylarının tarihsel sürecini kendi yaşadıklarından yola çıkarak aktarmaktadır. Deniz Ülke Arıboğan, hem idarecilik yapması hem de akademisyenlik faaliyetlerini sürdürüyor olması öğrenci hareketleri ve özelliklede Burhan Kuzu'nun gördüğü protesto çeşitlerinde üniversite yönetimlerinin yapabilecekleri hakkında bilgi

vermektedir. Burhan Kuzu ve Deniz Ülkü Arıboğan, akademisyen ve yöneticilik vasıfları ile tartışılan konular hakkında birincil ağızdan bilgi paylaşımında bulunabilmektedirler. Mine Kırıkkanat ise programda ele alınan 68 olayları ve gençlik hareketleri hakkında o dönemde yaşadıklarını ve deneyimlerini katılımcılara ve izleyicilere aktarmaktadır.

Burhan Kuzu, 31 defa söz alırken, 52 dk 26 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Mine Kırıkkanat, 5 defa ile en az söz alma sayısı, 9 dk 48 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Öğrenci Protestoları" tartışmanın kaynağı olması "Burhan Kuzu'ya Yönelik Öğrenci Protestosu", "Öğrenci Protestoları", "Başbakan", "Öğrencilerin Sorunları", "Tutuklu Öğretim Üyeleri", "Gençlik Olayları", "Başbakan'a Yapılan Protestolar" ve "Özel Üniversiteler" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Öğrenci Protestoları" ve "Gençlik Olayları" konuları 29 dk 35 sn ve 26 dk 30 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

13.12.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, tartışmaya konu olan olaylar hakkında diğer konukların görüşlerini deneyimlerinden yola çıkarak ortaya koymalarını talep ediyor.

Örnek: *"Evet peki, Sayın Deniz Ülke Arıboğan'a soralım. Hem bir bayan hem bir profesör gözüyle sizin başınıza böyle daha önce zor olaylar geldi mi ve bu olayı nasıl algılıyorsunuz. Nasıl analiz ediyorsunuz….."* - Deniz Ülke ARIBOĞAN

Yiğit Bulut, program içerisinde tartışılan konularda kendi görüşlerini ve çözüm önerilerini ortaya koymaktadır.

Örnek: *"Hocam yumurta canınız istediğinde gidin bir kahvaltı salonun da orada yumurta yiyin üniversiteye gidip uğraşmayın…"* - Burhan KUZU

3.3.2.14. 20.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

20.12.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Türkiye Nereye Gidiyor" konusunu Osman PAMUKOĞLU'nun katılımıyla 1 saat 23 dakika 10 saniye sürmüştür.

3.3.2.14.1. Görsel Düzey

Tablo 201: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan konuk ve moderatör beyaz üçgen şeklindeki masalarda tekli koltuklarda karşılıklı oturmaktadırlar.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 202: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	16	100
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	16	100

Tablo 203: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	32	44,44
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	40	55,56
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	72	100

Tablo 204: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
"ÖZERK KÜRDİSTAN" DEDİLER SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
"İKİ DİLLİ" TÜRKİYE TARTIŞMASI SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI CUMHURBAŞKANI GÜL YİNE UYARDI	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? İKİ DİL TARTIŞMASI CUMHURBAŞKANI GÜL YİNE UYARDI	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
İNSANLIĞA AĞIR DARBE HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
DÜN 19 ARALIK 2010 HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN EMNİYET TAKVİYE ALDI HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN 12 EYLÜL'E HIZ VERİLDİ HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN GERÇEKLER HALA SIR HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN TERTİP BÖYLE BAŞLADI HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN KATLİAM "GELİYORUM" DİYE BAĞIRIYOR HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN NE ASKER NE DE POLİS YETERLİYDİ HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN AKŞAM UYUNMADI SABAH DEHŞET OLACAKTI HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
32 YIL ÖNCE VE BUGÜN ÖKKEŞ ŞENDİLLER KONUŞTU HALA HASSAS! MARAŞ KATLİAMI ANILDI HERKES KORKTU	"Sansürsüz" program logosu
TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR? İKİ DİL TARTIŞMASI sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
28 ŞUBAT'TA NE OLDU ERBAKAN HABERTÜRK'E KONUŞTU	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 205: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Selahattin Demirtaş, Osman Baydemir, Mehmet Ali Şahin basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Hasip Kaplan basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Ertuğrul Günay basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Sevahir Bayındır meclis kürsüsünde konuşurken, Devlet Bahçeli basına açıklama yaparken, Abdullah Gül basına açıklama yaparken,	4'01"
2	www.haberturk..com da yayınlanan bir haber	1'44"
3	Selahattin Demirtaş ve Osman Baydemir basının sorularını yanıtlarken,	36"
4	Mehmet Ali Şahin basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Abdullah Gül basına açıklama yaparken,	2'35"
5	Türkçe ve Kürtçe Sokak tabelaları, Selahattin Demirtaş ve Osman Baydemir basının sorularını yanıtlarken, Suat Kılıç basına açıklama yaparken, Mustafa Özyürek basına açıklama yaparken,	1'18"
6	(siyah-beyaz) aylayan kadınlar, devrilmiş kamyon, cam üzerine yazılmış "Allah için savaşa" yazısı, sokaklarda yürüyen askerler, kamyonlara binen insanların fotoğrafları, Maraş olaylarında mağdur olanların yakınları ile yapılan röportajlardan kesitler, binalara koşarak giren insanlar, ağlayan insanlar, sokaklarda askerler, gösteri yapan topluluklar, yaralı insanlar, sokaklarda kontrol yapan askerler, Maraş, Çorum, Sivas olaylarına yönelik pankart taşıyan göstericiler, ellerinde resim tutan insanlar, panzerin üstünde megaphone ile göstericilere uyarı yapılırken, askerler arama yapıyor, dönemin gazete manşetleri, yıkık dökük evler, yaralı insanlar, sokaklarda panzerler, yaralı taşıyan polisler, alev alan binalar, arabalarla şehri terk eden insanlar, saklanıldığı yerden çıkartılan silahlar, sokak çatışmaları, omuzlarında tabut taşıyan insanlar, cenaze namazı kılan insanlar, cenaze kortejlerinde yaşanan çatışmalar, camları kırılmış binalar, araçlardan su almaya çalışanlar, eve yapmak üzere inşaat yapanlar, Ökkeş Şendiller'in fotoğrafı, Ökkeş Kenger röportajı,	7'01"
7	Necmettin Erbakan ile yapılan röportajın bir kısmı, Necmettin Erbakan başbakan iken yapılan Milli Güvenlik Kurullarından görüntüler,	36"
	Toplam	17'51"

"Türkiye Nereye Gidiyor" konu başlığı olarak tartışıldığı 20.12.2010 tarihli program İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Programda tek katılımcı yer almaktadır. İstanbul stüdyosunda katılımcı ile moderatör karşılıklı görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcının aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde % 44,44 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcı ve moderatörü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 55,56 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince moderatör ve katılımcının birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 100 oranında 2'e bölümlenme tercih edilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "TÜRKİYE NEREYE GİDİYOR?", "İKİ DİL TARTIŞMASI" vb. ekran yazılarının yanında program içerisinde 70'li yılların sonlarında Kahramanmaraş'ta meydana gelen çatışmalara ilişkin yazılar ekranda yer almaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Selahattin Demirtaş, Osman Baydemir, Mehmet Ali Şahin basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Hasip Kaplan basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Ertuğrul Günay basın mensuplarının sorularını yanıtlıyor, Sevahir Bayındır meclis kürsüsünde konuşurken, Devlet Bahçeli basına açıklama yaparken, Abdullah Gül basına açıklama yaparken, Maraş olayları vb. görüntüler toplamda 17 dk 51 sn'lik 7 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.14.2. İçerik Düzey

Tablo 206: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Osman PAMUKOĞLU	Erkek	Siyasetçi	28	44'13"

Tablo 207: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Özerklik Kavramı	1	Özerklik ile ilgili haberler, "Demokratik Özerk Kürdistan" kurulmasına yönelik iddialar, anayasal durum, siyasi iktidar, PKK, Barzani, askeri yöntemler, terör ile mücadele, kürt kavramı, yapılan eyemler	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	34'44"
Anadil'de Eğitim	2	İki dil, Kuzey Irak ile ileride yaşanması muhtemel entegre, Kuzey Irak konumu ve durumu, Avrupa ve ABD anadil çeşitliliği	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	13'45"
HEPAR Politikası	3	Seçim öncesi tabanı ve seçmen kitlesi	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	1'23"
Maraş Olayları	4	Mezhep çatışması, Maraş olaylarında provakasyon var mı, yaşananlar, öncesi ve sonrası, dönemin siyasi iktidarı	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	12'54"
TÜSİAD	5	TÜSİAD'ın Osman Baydemir'e yönelik açıklamaları	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	2'
28 Şubat Süreci	6	Necmettin Erbakan röportajı, 28 Şubat'ta yaşananlar	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	3'20"
Ekonomi	7	Ekonomi, siyasi bağımsızlık	Demokratik Özerklik Üzerine Yapılan Açıklamalar	2'33"

Tablo 208: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[745]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Evet sevgili seyirciler, yeni bir Sansürsüz programıyla karşınızdayız. Bu programı hazırlarken biz Türkiye'nin gündemine demokratik özerklik tartışması tam olarak damgasını vurdu ve gerek son saatlerde gelen haberler gerek arka arkaya gelen açıklamalar Türkiye'de yeni bir tartışmanın başladığının sinyaliydi. Biz de bu	Osman PAMUKOĞLU

[745] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

tartışmadan programa girmek istiyoruz. Bugün konuğumuz demokratik aslında demokratik özerkliği tartışırken baktığımızda diyeceksiniz ki nereden başlayacaksınız kavramın neresinden konuya gireceksiniz Habertürk.com'un bir haberini vermek istiyorum hemen ekrana alalım ordan başlayacağız saat bugün öğleden sonra Haberturk.com'un girdiği bir haber, taslak hazır başlığını görüyorsunuz. Özerk Kürdistan başlığı altında Habertük.com'a yansımış demokratik özerklik çalıştayında Kürt sorunu çözümü için en önemli proje ve hedef demokratik özerk kürdistanın inşa edilmesi kurulması olarak yansımış Türkiye ve Kürdistan ortak vatan iki dilli Türkiye örgütlü toplum ve direniş ve hemen altında da taslağa verilen tepkiler tüm bunları Sansürsüz'de masaya yatıracağız. Kimle masaya yatıracağız Sayın Osman Pamukoğlu ile masaya yatıracağız.l Hak ve Eşitlik Partisi Genel Başkanı aynı zamanda bildiğiniz gibi eski bir asker general dolayısıyla hem o günleri hem siyasi kimliğiyle hem de askeri kimliğiyle ve bugünleri bize analiz edecek sentezi size bırakacağız ve bugün yine Habertürk ekranlarında çok önemli bir program yaşandı oldu Sayın Necmettin Erbakan televizyonlara çıktı uzun süreden beri ilk defa ve 28 şubat sürecinin perde arkasını anlattı. 28 Şubat sürecini de yine asker kimliğiyle Sayın Pamukoğlu'na soracağım, siyasetçi kimliğiyle bugün o güne bugünden o günlere nasıl baktığını da kendisine soracağım. Evet Sayın Pamukoğlu hoş geldiniz…Şunu söyleyeyim son programda yapmış olduğumuz konuşmalardan bazı bölümler şu anda internette izlenme rekorları kırıyor özellikle sezin Kemalizm'le ilgili yapmış olduğunuz açıklamalar hatrlarsanız bir konuğumuza bir tepki vermiştiniz Kemalizm'le ilgili tepki o şuanda yine arkadaşlarımla dışarıda hatırlattılar gerçekten internette en çok izlenen videolar arasında başa doğru gidiyor onun da altını çizmek ve aktarmak istiyorum. Bu gece de yine en çok izlene videolara yeni örnekler vereceksiniz. Şimdi hemen sıcak konudan girceğim çünkü ilk defa bugün bu kadar net olarak üst başlıkta da görüyorsunuz aslında herkes bu akşam Türkiye nereye gidiyor sorusunu soruyor demokratik ve özerk kürdistanın kurulması asıl hedefimizdir diye açıklama Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bir çalıştaydan ve kurultaydan ne derseniz deyin bir toplantıdan ortaya çıktı ilk defa bu kadar açık ve net Türkiye Büyük Millet Meclisi parlamenterlerinin bulunduğu bir ortamda kısmende onların ağzından döküldü dolayısıyla Meclis Başkanı Şahin'in verdiği tepki var sonrasında öncesinde Cumhurbaşkanı Gül'ün verdiği tepki var bütün bunları size soracağım ama çok kısa izin verirseniz haberi bir hatırlayalım özünü bir hatırlayalım Demirtaş'ın açıklamalarını iki dilli açıklamalarını ve tepkileri hatırlayalım arkadaşlar Demirtaş sesi verelim ve biz de burada Sayın Pamukoğlu'yla dinleyelim. Evet böyle başlamıştı her şey gayette yumuşaktı hatta ben de bir yazı yazdım tabi ki iki dilli tabela olabilir çünkü Kuzey Irak'tan Türkiye'ye giren birisi artık Türkiye merkez olduğuna göre bölgede yolunu bulmak için bu tabelalardan yararlanabilir. Tek kimlikli ama çok kültürlü bir yapı Türkiye için bir kazançtır diye ama bugün biraz tablo görüntü değiştirdi ki açık söylemek gerekirse benim gibi iyimserleri bile TSK'nın açıklama yaptığı gazetelere muhtıra diye geçen noktaya doğru maalesef zorunlu olarak yaklaştırdı çünkü artık bugün çok farklı bir tablo akşam saatlerinde tartışılır hale geldi. Şunu da söylemek gerekiyor çok net ifadelerle maalesef bu arkadaşlar çok ciddi bir açılımı sabote ettiler. Şu geldikleri noktada siz ne diyorsunuz hem asker kişiliğinizle yıllarca mücadele ettiniz bölgede Kato Dağı'na çıktınız binlerce askerle indiniz operasyonlara katıldınız hem de siyasi kimliğinizle buyurun….	
Evet tepkiler böyle şimdi sevgili seyircilerimize hatırlatmak istiyorum onlar da tepki ve görüşlerini buradan iletebilirler veya katkılarını sansursüz@haberturk.com adresinden veya 1021'den cep telefonlarından bize ulaşabilirler. Şimdi Cumhurbaşkanı uyarıyor meclis başkanı uyarıyor dolayısıyla görevini yapması gerekenlerin tepki verdiğini görüyoruz…	Osman PAMUKOĞLU
Peki… sorunu şimdi tartışalım çok da mesaj geliyor. Askeri yöntemlerle, ben şimdi siz burada size muhalefet olmadığı için farklı görüşler ortaya koymaya çalışacağım…şimdi otuz sene askeri yöntemleri denedik üçyüzmilyardolar para harcadık altı bin şehit verdik otuzbin vatandaşımızın canından olduk hiçbir noktaya gelemedik..bu yeni yöntemleri denemenin haricinde yapılabilecek bir şey var mıydı…	Osman PAMUKOĞLU
Peki şimdi gelinen nokta aslına baktığınız zaman bazı bölümler açısından iyi bazı noktalardan bakınca iyimserim neden iyimserim çünkü eskiye göre daha yumuşak bir ortam var artık konuşabiliyoruz eskiden konuşanın kafasına geçiriyorlardı tabiri caizse…demir yumruk, demir yumruk…yani ben ülkede Kürtçe konuşuyor diye adamı hapse attılar geçmişte biliyorsunuz Kürt demek yasaktı Kenan Evren çıktı ne dedi Kürt diye bir şey yoktur karda yürürsün kart kurt eder onun adı Kürt'tür dedi. Yani biz 80'de bu noktadaydık 82'de…	Osman PAMUKOĞLU
Cmhurbaşkanı bunu söyledi…genelkurmay başkanı, darbenin başkanı….	Osman PAMUKOĞLU
Ama şimdi bakın bir devlet var o kadar bilinçsiz ki kendi vatandaşını kardaki ayakkabı sesiyle tarif ediyor o devletin başkanı 80 yıl 2010 otuz yılda şimdi konuşabiliyoruz en azından…	Osman PAMUKOĞLU
Ama şimdi şöyle düşünün o adamın söylediği lafla bizim askerimiz gitti o vatandaşa	Osman PAMUKOĞLU

onun muamelesini yaptı yani hatamız çok onu kabul edelim ama sevabımız da çok bazı noktalarda dolayısıyla bugün gelinen noktayı tartışırken geriye dönüp objektif olmak gerekiyor mesela çok açık konuşalım birazdan reklama gideceğiz dışkı yedirildiği ortaya çıktı bazı yerlerde…siz askerdiniz biliyorsunuz…	
Peki onu kaç yılında yazdık 82'de…ama bunu uygulayamadık Osman Bey…Türkiye Cumhuriyeti olarak uygulayamadık…	Osman PAMUKOĞLU
Şimdi ben sizden açılım şu açılımı bekliyorum net olarak bizi dinleyen bir gençlik var sizi takip eden ciddi bir kitle var gençlik var olayı bir Kürt Türk polarizasyonuna götürmeden bunu tartışmamız gerekiyor yani…hayır hayır sizin için söylemiyorum olay bu şekilde açmamız gerekiyor…	Osman PAMUKOĞLU
Şimdi bunu tartışmamız gerekiyor çünkü neden…şimdi tabi yaptırılmaz ama şöyle de bir çözümsüzlük var daha önce biliyorsunuz Leyla Zana ve arkadaşlarını meclisin önünde boynundan tutup götürdüler. Bu görüntüyü otuz sene kullandılar veya geride kalan otuz seni olmadı tabi daha kısa bir süre oldu ama bu görüntü on olan fazla 15 sene kullandılar dolayısıyla aynı görüntünün bir daha ortaya çıkmama yoksa bu TBMM içindeki vekillerin yaptığı anayasal suç çok basit tamamen bir savcının girişimde bulunmasına bakıyor TBMM başkanının tavrı belli dolayısıyla bunları alıp belli bir şekilde cezalandırmak mümkün anayasaya göre ama onlar zaten bunu istiyor taş veriyorlar size şu anda aynen oyunda olduğu gibi taş veriyor almanız için taş veriyor verdiğiniz anda bunu kullanıp arkada kitle yaratacak kendine bu tuzağa düşmemek gerekiyor bence…	Osman PAMUKOĞLU
Evet bebi an meki kürtçesi to be or not to be olmak ya da olmamak biraz önce siz de dinlediniz sayın milletvekilinin ağzından çıktı bunlar. Beni rahatsız etmiyor açık söyleyeyim dinlediğim zaman ama rahatsız etmeyen kısmı özellikle bazıları tarafından abartılı bir noktaya taşındığı zaman özellikle bugün öğleden sonra saat 13'ten sonra Haberturk.com'daki haberi de verelim yansıyan haber bir miktar aslında sorgulayanlar için rahatsız edici olabilir çünkü iki dil tartışması bir anda özerk Kürdistan tartışmasına döndü ve demokratik özerk kürdistanın inşa edilmesi demokratik özerklik çalıştayının asıl proje ve hedefidir şeklinde bir açıklama ortaya çıktı iki dil veya çok kültürlü tek kimlikli bir Türkiye herkesin kabul edebileceği bir yapı ama bu açıklama ortaya çıktıktan sonra tartışmanın boyutu biraz genleşti ve değişik bir noktaya doğru gitti evet Sayın Pamukoğlu çok soru geliyor buradan devam edelim isterseniz dedik ki ilk bölümde otuz yıldır Türkiye Cumhuriyeti Devleti de yanlış politikalar uyguladı, siz dediniz ki asker yanlış yaptı siyasiler yanlış yaptı sonuçta bir yanlışlar topluluğu inde toplamı içinde bugünlere geldik…	Osman PAMUKOĞLU
Hükümetler…	Osman PAMUKOĞLU
Bunlar o halkı zaten temsil etmiyor onu da açık söylemek gerekiyor… üç kişiden bir kişi oy veriyor…	Osman PAMUKOĞLU
Şimdi bir de vatandaşı düşünün…	Osman PAMUKOĞLU
Şimdi Sayın Pamukoğlu şöyle bir düşünelim bir vatandaşsınız Kürt kökenli bir vatandaşsınız o bölgede yaşıyorsunuz gündüz asker geliyor gece eşkıya geliyor tepenizde toprak ağası var nasıl bir hayat yaşayacaksınız yani o adamlara da baktığınız zaman sade vatandaşı tırnak içerisinde sade vatandaşı anlamak lazım biz sade vatandaşı kaybettik işte orda hata yaptık…	Osman PAMUKOĞLU
Ama işte burada bir yöntemin dışardan algılanmasında sorun var şimdi kanunları aynen tatbik edersek eğer bugün BDP'li milletvekillerini düşürülerek milletvekilliğini fezleke hazırlanarak yargılanmaları gerekiyor çünkü Türkiye Cumhuriyeti Devleti anayasasını ihlal ediyorlar. Şu anda açık ve seçik Türk toprakları üzerinde başka bir devlet kurmaktan bahsediyorlar ve bunu deklarasyon haline getiriyorlar, bugün, bugün, bugün oldu bu yani bugüne kadar bu kadar açık değildi. Ama şimdi bakın şu sorumu bitireyim. Yarın sabah onları aldılar götürdüler soruna çözüme katkısı var mı yok…	Osman PAMUKOĞLU
Bu hükümetle ilgisi yok bu yargıyla ilgili bir şey…	Osman PAMUKOĞLU
Şimdi ben size bir şey sorabilir miyim çok açık bakın önümde mesajlar geliyor ve dehşet mesajlar var önümde şimdi mesela bir tanesini okuyacağım size dönemiyle devresiyle Şırnak bilmem kaçıncı tabya sınır tümeni falan aynen şöyle yazıyor arkadaş diyor ki komutanım biz bunları görmek için mi sizle birlikte çarpıştık ben buna izin vermeyeceğim. Şimdi sevgili arkadaşım bu mesaj Türkiye'ye iyilik yapan bir mesaj değil hiç kimse görmek istemiyor ama yöntem bu değil komutan burada parti başkanı burada katılıyor musunuz bu mesaja biz bunun için mi çarpıştık…yani bu gençlere de bir sakin durun demek gerekiyor…	Osman PAMUKOĞLU
Hislerini anlıyoruz kesinlikle…	Osman PAMUKOĞLU
Onun yapacağı şey Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yargı unsurlarının bunun üzerine gitmesini beklemek…	Osman PAMUKOĞLU
Yalnız peki şunu söyleyeyim şunu söyleyeyim ben size burada siyasi bir açılım yapacağım. Bir ufak araştırma yaptık şunu gördük sizi beğenenler daha çok MHP ve CHP'liler Ak partililer değil yani siz Ak parti tabanına hitap etmiyorsunuz… Niye öyle… MHP ve CHP'liler daha çok sizi beğeniyorlar…	Osman PAMUKOĞLU
Peki biraz bunları sakin olmayı yöneltmek gerekmiyor mu Türkiye açısından…mesela Maraş olayları bugün seyrettiniz hatırlıyorsunuz…	Osman PAMUKOĞLU

Peki orda bir provakasyon olabilir mi…Maraş olaylarında sizce organize bir örgüt bir yerleşik yapı tarafından evet…	Osman PAMUKOĞLU
Organize bir yapı tarafından provoke edil…	Osman PAMUKOĞLU
Peki nasıl bir yapıydı bu…yani bu nasıl bir organizasyon…yani bu provakasyonu yapan…	Osman PAMUKOĞLU
Yani şöyle daha çok eee Maraş olaylarına bakıyorsunuz üzerinden tam 32 yıl geçti hemen arkasından 12 eylül geliyor dolayısıyla daha açık sormak istiyorum o günden bugüne…yani kontrgerilla içinde…	Osman PAMUKOĞLU
Evet…içinde askeri unsurların da bulunduğu bir kontrgerilla harekatı olabilir mi bu…	Osman PAMUKOĞLU
Evet Habertürk haber merkezinin ulaştığı o orijinal siyah beyaz görüntüler ve yapmış olduğumuz daha önceki röportajı da ekleyerek bu analiz paketini sunduk siz dediniz ki bir provakasyon örgütlü bir provakasyon olduğuna dair ben de bulgular var…	Osman PAMUKOĞLU
Mümkün değil bir şehir birbirine giriyor yetmez ki bugün de yetmez…	Osman PAMUKOĞLU
78'de hükümet var mı yok mu tartışılır neden tartışılır…Türkiye darbe ortamına gidiyor Dünya Bankası Türkiye'ye bastırıyor, IMF bastırıyor, Amerika bastırıyor, Almanya bastırıyor bu zaten…	Osman PAMUKOĞLU
Ama işte bu görüntüler 12 Eylül'ü hazırlıyor baktığınız zaman arkasından geliyor sebep sonuç ilişkisine baktığınızda hayır bilerek asker gönder ama bir bir provakasyon arkasında bizim göremediğimiz mekanizmalar var… Baktığınız zaman… Nasıl 1960 darbesini hazırlayan mekanizma… bakın ordu kullanıyor burada, yani ordu yapıyor anlamında söylemiyorum sakın yanlış anlaşılmasın…	Osman PAMUKOĞLU
Orduya selam yola devam…	Osman PAMUKOĞLU
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz bu arada birçok da mesaj geliyor sizden evet mesajlar çok ilginç mesajlar var sevgili seyirciler biraz bence sakin olmak gerekiyor n'apalım yani şu anda birbirimize mi saldıralım n'apalım yani biraz mantıklı düşünmek gerekiyor lütfen mesaj atarken de akşam oldu yatacağım hadi son bir kez içimden bir son kendimi tatmin edeyim diye düşünmeyin Türkiye'nin geleceğini düşünün dolayısıyla aklı başında sağ duyulu bu ülkede çoluğunuzun çocuğunuzun geleceğinizin bu topraklarda olduğunu bilerek düşünmek gerekiyor Maraş olaylarını biraz önce size gösterdim kundağıda veya oturduğu evde bacakları birbirinden ayrılan çocuklar var 3 yaşında iki yaşında bunu Yunan ordusu yapmadı bunu biz yaptık noldu sonunda Türkiye'de kim kazandı dolayısıyla aklı başında olmak gerekiyor Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne bağlılığı göstermenin yolu bu değil. Sayın Osman Pamukoğlu hiçbir zaman böyle bir tavrı da takdir etmez veya böyle bir tavra izin de vermez onun eğer seyircisi olduğunuzu partilisi olduğunuzu iddia ediyorsanız şimdi Sayın Pamukoğlu bir de karşı tez var onu da söylemem gerekiyor karşı tez şu ki ben de bu tezi birçok dönemde yazdım çizdim. Kuzey Irak farklı bir özerk bölge haline geliyor ordaki üniversiteler otoyollar hastaneler tamamen Türkler tarafından yapılıyor dolayısıyla sonra Türkiye'ye entegre olacak. Bu entegrasyon için iki dil kullanılması Türkiye açısından da yararlı Kuzey Irak açısında da yararlı çünkü tek bir bölge haline geldiğinde ordaki insanlar yani Kuzey Irak'taki insanlarla Türkiye'ye girecek çıkacak dolayısıyla yol tabelaları iki dilde olabilir bu bir genleşmedir bu bir bölünme değildir dolayısıyla bunun kompleksini yaşamamak gibi bir karşı olumlu tez de var demokratik açılım sürecini bu şekilde yorumlayanlar da var ne diyorsunuz…	Osman PAMUKOĞLU
Bağlı görünüyor ama değil…	Osman PAMUKOĞLU
Ama şimdi o farklı…orda içerde yaşayan Rumlar yok burada içerde yaşayan Kürt kökenli vatandaşlarım var…yani bunlar Türkiye Cumhuriyet Devleti vatandaşı…	Osman PAMUKOĞLU
Ama şimdi, şöyle bir şey var bakın iki olay anlatacağım Amerika'dan benim bizzat yaşadım bir Amerika'da devletin resmi göçmen bürosuna yani bulunduğunuz yerdeki imgration ofise gittiğinizde beni karşılayan Amerikan Devleti'nin memuru nasıldı biliyor musunuz kara çarşaflıydı bir tek gözleri görünüyordu memur orda çalışıyor iki yine bir Amerikan resmi devlet dairesinde gittiğim zaman adam İngilizce bilmiyordu İspanyolca konuşuyorduk…Amerikan vatandaşı…İngilizce biliyor ama o kadar iyi değil, İspanyolcası daha iyi, İspanik İspanyolca konuşuyoruz…	Osman PAMUKOĞLU
Bir örnek daha vereyim o zaman…bir örnek daha vereyim Fransa'ya gittim sınır polisi Türk Türk köke Türkçe konuşuyor Türkiye'den gitme polis ama sınırda Almanya'daki arama yapan ha uçağa biniyorsun aramayı yapan Türk…ama Alman vatandaşı…	Osman PAMUKOĞLU
Ama adam güvenip onu oraya koyuyor ama…	Osman PAMUKOĞLU
Peki bir soru sorayım, bir soru sorayım. Kuzey Irak'ta oylama yapıldı Türkiye'ye katılma kararı aldı n'apıcaksınız…Kuzey Irak'ta oylama yapıldı halk oylaması ve Türkiye'ye katılma kararı çıktı bunu yaşayacağız önümüzdeki yıllarda şimdi hayal gibi geliyor herkese ama…n'apacaksınız…	Osman PAMUKOĞLU
Şimdi Sayın Pamukoğlu bunu kamuoyunun şu şekilde bence gerçekçi tartışması gerekiyor bir kere şu bugün yapılan açıklama verelim ekrana Haberturk.com'dan	Osman PAMUKOĞLU

özerk Kürdistan açıklaması kabul edilebilecek bir açıklama değil kesinlikle demokratik özerk kürdistanı Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde inşa ederiz diyor ve bunu söyleyenler TBMM'nin milletvekilleri bir kere bu kesinlikle kabul edilecek bir şey değil ama bir de gerçek var bunu kamuoyunun çok dürüstçe tartışması gerekiyor Kuzey Irak'la Türkiye'nin Kuzey Irak'la fiziki sınırı olan bölgelerinde kültürel fiziksel ekonomik bir entegrasyon var şu anda yani ikisi birbiriyle bütünleşiyor ya ya orayı da içinize alacaksınız genleşerek ya da o parça sizdeki parçayı kendine doğru çekmeye başlayacak. Bunu çok açık ve dürüstçe teşhis etmek gerekiyor…	
Kimse bir şey demeyecek entegrasyon başladı zaten…ente…bölge Türkiye bölgeyle entegre oluyor bölgeyle adamlar akraba birisi dayısı birisi kuzeni aynı dili konuyorlar yani sonuçta…gerçekçi olmak gerekiyor biraz..	Osman PAMUKOĞLU
Size mi daha yakın onlara mı daha yakın..	Osman PAMUKOĞLU
Bizim pasaportumuzla gezdi yıllarca şimdi peki reklama gitmeden bir soru daha sorayım TÜSİAD'ın oraya gitmesini TÜSİAD'ın Baydemir açılımını nasıl görüyorsunuz…	Osman PAMUKOĞLU
Herhalde durup dururken olmadı arkasında bir motivasyon var…	Osman PAMUKOĞLU
İşte bunun altında yatan motif ne…	Osman PAMUKOĞLU
Peki açılımın yani gidip o insanlarla ilişki kurmanın İstanbul'dan kalkıp gidilmenin onlara yaklaşmanın Türkiye'ye yararı yok mu?	Osman PAMUKOĞLU
Yani dışlamak yerine…	Osman PAMUKOĞLU
Evet bu röportajın tamamını 23'ten sonra izleyebilirsiniz 23-24 arasında şimdi Sayın Pamukoğlu 28 Şubat'ta nerdeydiniz göreve olarak, görevdeydiniz askerdiniz peki Sayın Erbakan bugün açıklamalarıda çok ilginç noktalara değindi dedi ki Amerika'nın gönderdiği gizli bir kriptoyla Türk Silahlı Kuvvetleri bizim hükümeti düşürdü olabilir mi böyle bir şey şimdi siyasetçisiniz…	Osman PAMUKOĞLU
Evet, peki son beş dakika artık siz kendi serbest olarak ne söylemek istiyorsanız söyleyin ve ondan sonra programı kapatalım…	Osman PAMUKOĞLU

Tablo 209: 20.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

20.12.2010 tarihli programda "Türkiye Nereye Gidiyor" konusunu Osman Pamukoğlu ile tartışmaktadır. Osman Pamukoğlu'na ait mesleki bilgi ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 206'da yer almaktadır. Programda "Türkiye Nereye Gidiyor" konusunu emekli asker ve aynı zamanda siyasetçi kimliği olan katılımcı ile ele alınmaktadır. Programda Osman Pamukoğlu, gündemdeki olaylar görüşlerini aktarmaktadır. Emekli asker olmasının yanı sıra siyasi parti genel başkanı olması gündemdeki olaylar hakkında partisinin görüşlerini parti programına atıflar yaparak cevaplarken kendi iktidarında alacağı kararlardan da örnekler ifade etmektedir. Askeri kimliği ile terörist faaliyetler ve çözüm öneri hakkında bilgilerini aktarmaktadır.

Osman Pamukoğlu, 28 defa söz alırken, 44 dk 13 sn'lik konuşma süresine sahiptir. "Türkiye Nereye Gidiyor" tartışmanın kaynağı olması "Özerklik Kavramı", "Anadil'de Eğitim", "HEPAR Politikası", "Maraş Olayları", "TÜSİAD", "28 Şubat Süreci" ve "Ekonomi" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde

"Özerklik Kavramı" ve "Anadil'de Eğitim" konuları 34 dk 44 sn ve 13 dk 45 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

20.12.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, katılımcının gündem hakkında görüşlerini alırken empati kurmaya yönlendirmektedir.

Örnek: *"Şimdi Sayın Pamukoğlu şöyle bir düşünelim bir vatandaşsınız Kürt kökenli bir vatandaşsınız o bölgede yaşıyorsunuz gündüz asker geliyor gece eşkıya geliyor tepenizde toprak ağası var nasıl bir hayat yaşayacaksınız yani o adamlara da baktığınız zaman sade vatandaşı tırnak içerisinde sade vatandaşı anlamak lazım biz sade vatandaşı kaybettik işte orda hata yaptık…"* - Osman PAMUKOĞLU

Yiğit Bulut, program içerisinde katılımcının yaşanmış olaylar hakkında tanıklığı olduğunu kabul etmektedir.

Örnek: *"Ama şimdi şöyle düşünün o adamın söylediği lafla bizim askerimiz gitti o vatandaşa onun muamelesini yaptı yani hatamız çok onu kabul edelim ama sevabımız da çok bazı noktalarda dolayısıyla bugün gelinen noktayı tartışırken geriye dönüp objektif olmak gerekiyor mesela çok açık konuşalım birazdan reklama gideceğiz dışkı yedirildiği ortaya çıktı bazı yerlerde…siz askerdiniz biliyorsunuz…"* - Osman PAMUKOĞLU

3.3.2.15. 27.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Sansürsüz" Programı

20.09.2010 tarihli "Sansürsüz" programı "Cübbeli Ahmet Hoca" konusunu Ahmet Mahmut ÜNLÜ ve Hüseyin GÜLERCE'nin katılımıyla 2 saat 15 dakika 44 saniye sürmüştür.

3.3.2.15.1. Görsel Düzey

Tablo 210: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", ve "HABERTURK" grafikleri dönüşümlü yer alırken, ekranın alt bölümünde iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerinin yanı sıra ekranın üst bölümünde tartışılan konu başlıkları sunulmaktadır. Program logosu "Sansürsüz" sol alt köşede yer almaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Programda yatay olarak tüm arka fonu kaplayan büyük bir ekran kullanılmaktadır. Arka fonu kaplayan büyük ekranda tartışılan konu ile ilintili olarak destekleyici görüntüler, grafikler ve haritalar sunulmaktadır. Programa katılan konuk ve moderatör beyaz üçgen şeklindeki masalarda tekli koltuklarda karşılıklı oturmaktadırlar.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 211: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	31	100
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	31	100

Tablo 212: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	75	52,08
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	69	47,92
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	144	100

Tablo 213: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
SORULARINIZ İÇİN sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
CÜBBELİ AHMET HOCA HABERTÜRK'TE SANSURSUZ yaz boşluk bırak mesajını ekle 1021'e gönder	"Sansürsüz" program logosu
CÜBBELİ AHMET HOCA HABERTÜRK'TE NOEL KUTLAMAK HARAM MI? sansursuz@haberturk.com	"Sansürsüz" program logosu
BİRAZDAN KASETİ VAR MI? CÜBBELİ AHMET HOCA, HAKKINDAKİ KASET İDDİASINA YANIT VERİYOR	"Sansürsüz" program logosu
BİRAZDAN KASETİ VAR MI? CÜBBELİ AHMET HOCA, HAKKINDAKİ KASET İDDİASINI YANITLIYOR…	"Sansürsüz" program logosu
CÜBBELİ AHMET HOCA HABERTÜRK'TE CÜBBELİ AHMET HOCA: 28 ŞUBAT MAĞDURUYUM	"Sansürsüz" program logosu
KASETİ VAR MI? CÜBBELİ AHMET HOCA KASET İDDİASINA YANIT VERİYOR	"Sansürsüz" program logosu
CÜBBELİ AHMET HOCA HABERTÜRK'TE	"Sansürsüz" program logosu

KASET İDDİALARI CÜBBELİ AHMET HOCA İDDİALARA CEVAP VERİYOR	
SON DAKİKA MAVİ MARMARA BASKINI NETANYAHU: TÜRKİYE ÖZÜR BEKLİYOR AMA BİZ TABİİ Kİ ÖZÜR DİLEMEYECEĞİZ	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA MAVİ MARMARA BASKINI NETANYAHU: ÖLENLER İÇİN ÜZÜNTÜLERİMİZİ BİLDİRMEYE HAZIRIZ	"Sansürsüz" program logosu
SON DAKİKA MAVİ MARMARA BASKINI NETANYAHU: ÖZÜR DİLEMEYECEĞİZ, ÖLENLER İÇİN ÜZÜNTÜLERİMİZİ AÇIKLAMAYA HAZIRIZ	"Sansürsüz" program logosu
CÜBBELİ AHMET HOCA HABERTÜRK'TE KASET İDDİALARI İÇİN: 0535 468 39 80	"Sansürsüz" program logosu

Tablo 214: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Ahmet Mahmut Ünlü'nün Fatih Altaylı ve Murat Bardakçı'nın konuğu olarak katıldığı televizyon programından görüntüler, Ahmet Mahmut Ünlü'nün farklı mekânlarda kürsüden yaptığı çeşitli konuşmaları,	8'52"
2	Ahmet Mahmut Ünlü'nün katıldığı televizyon programından görüntüler,	1'12"
3	Ahmet Mahmut Ünlü'nün kürsüden yaptığı konuşma,	1'45"
4	www.haberturk..com internet sayfası	11"
5	Programın bir bölümünün tekrarı	6'09"
	Toplam	18'09"

"Cübbeli Ahmet Hoca" konu başlığı olarak tartışıldığı 27.12.2010 tarihli program İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Programda tek katılımcı yer almaktadır. İstanbul stüdyosunda katılımcı ile moderatör karşılıklı görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcının aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde % 52,08 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcı ve moderatörü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 47,92 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince moderatör ve katılımcının birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 100 oranında 2'e bölümlenme tercih edilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığına yönelik "CÜBBELİ AHMET HOCA HABERTÜRK'TE", "KASET İDDİASINA YANIT VERİYOR" vb. ekran yazılarının yanında program içerisinde yardım amacıyla Filistin'e giden ve İsrail tarafından durdurulan Mavi Marmara gemisinde yaşananlarla ilgili İsrail başbakanı Benjamin Netantahu'nun açıklamalarına ilişkin yazılar ekranda yer almaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Ahmet

Mahmut Ünlü'nün Fatih Altaylı ve Murat Bardakçı'nın konuğu olarak katıldığı televizyon programından görüntüler, Ahmet Mahmut Ünlü'nün farklı mekânlarda kürsüden yaptığı çeşitli konuşmaları vb. görüntüler toplamda 18 dk 09 sn'lik 5 farklı görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.2.15.2. İçerik Düzey

Tablo 215: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Ahmet Mahmut ÜNLÜ	Erkek	-	36	88'44"
Hüseyin GÜLERCE	Erkek	Köşe Yazarı	1	2'27"

Tablo 216: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Gizli Kaset İddiaları	1	Gizli Kaset İddiaları, kimler tarafından kaydedilmiş, ihbarlar, haysiyetsileştirme operasyonları, halkın talepleri, farklı içerikli kasetler, kasetler ile ilgili bilgi paylaşımı, can'a kast, vasiyeti	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	38'15"
Noel Kutlaması	2	Noel tehlikesi, kutlamalar, gavur gibi davranılması, yeni yılın başlangıcı ve sonu dua edilir, helal olanı kullanma, Hicri yıl	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	21'46"
Cübbeli Ahmet Hoca Gezisi	3	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Jet-Ski'ye binmesi	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	24"
Cübbeli Ahmet Hoca Radikal Mi?	4	Cübbeli Ahmet Hoca radikal İslamcı mı?	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	22"
Kafirlik	5	Neler kafir eder, içkili ortamlar, Yılbaşı kutlamaları haram mı?	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	6'10"
Zina	6	Nikah şart mı, farklı dinlerin mensupları ile evlenmek, imam nikahı, eşlerin içki kullanması, farklı dinlerin Müslümanların bakışı	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	17'37"
Kuran-ı Kerim'in Muhafazası	7	Kuran-ı Kerim'in muhafazası ve apartmanlarda ve dairelerde saklanması	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	1'10"
İnanmayanlar	8	Dini inanışlar	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	2'01"
Siyasi İlişkileri	9	Siyasi Partilerin ziyaretleri	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	25"
Şehvetle Bakmak	10	Şehvetle bakmak; damacana'ya, duvara, hayvana	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	1'57"
Mehdi	11	Mehdi çıkacak, yazılan kitaplar, Mehdi olduğu iddiası	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	4'25"
Derin Yapılar	12	28 Şubat süreci, askerler ve polisler hakkındaki görüşü, Cumhuriyet Bayramı ile ilgili görüşleri, kürtler ile münasebetleri, iftira kampanyası, tehditler	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	12'57"
Ehl-i Beyt	13	Ehl-i Beyt mezhebi ve iddialar	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	30"
Misyonerlik	14	Vatikan ve misyonerlik faaliyetleri, insanlara yansıması	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	2'10"
Din Değiştirme	15	Farklı dinlere mensup olanların cennete gitmesi, din değiştirme	Cübbeli Ahmet Hoca'nın Gizli Kaset İddiaları	6'40"

Tablo 217: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[746]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Evet sevgili seyirciler bu akşam sansürsüzde son günlerin yine en çok konuşulan ismini Cübbeli Ahmet Hoca'yı Ahmet Mahmut Ünlü'yü ağırlıyoruz. Sansürsüz canlı yayında şu anda stüdyomuzda Hocam hoş geldiniz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama siz de hiç gündemden düşmüyorsunuz maşallah…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Bakıyorum son günlerde internette videolarınız 1 milyonu aşmış izlenme oranlarında ulaşmış videolar var youtube'da …	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet son günlerde farklı iddialarla da gündeme geldiniz onları da size … birazdan soracağım bu arada sevgili seyirciler siz de programa katılabilirsiniz Cübbeli Ahmet Hoca'ya sorularınızı sansursuz@haberturk.com adresinden veya cep telefonlarınızdan 1021'den her şeyi sorabilirler mi hocam? Öylemi…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet bu arada mailler hemen önüme akmaya başladı. Sevgili seyirciler sizlerden gelen mesajlar. Şimdi hocam sizin izlenme oranınız yüksek ciddi anlamda takip ediliyorsunuz internetten de bu görülüyor ama son günlerde bir kaset olayı ortaya çıktı…İşte herkesin kaseti çıkıyordu bugüne kadar kamuoyu alışıktı en son Deniz Baykal!la ilgili böyle bir iddia ortaya atılmıştı. Deniz Baykal istifa etti bıraktı gitti şimdi de sizin bir kasetiniz çıktı. Bu kaset hatta servis edildi bizim kapıya kadar da getirdiler. Kim yaptıysa bu kaseti bunu size soracağım. Bu kaset nedir detayları nelerdir? Kimler sizinle uğraşıyor? Neden bu tip şeyler yapılıyor? Çünkü sizin bir açıklamanız var. Birazdan onu da göstereceğiz. Siz diyorsunuz ki benim çok yakında kasetlerimi çıkartacaklar hazırlıklı olun bunlara inanmayın sakın günaha girmeyin gibi açıklamalarınız var onları soracağım birazdan. Biraz sorularda biriksin. Onlarla birlikte size soracağım ama yaklaşan yılbaşı şu anda Amerika'da Avrupa'da Noel kutlanıyor. Bir Noel… Evet… Noel tehlikesi diye bir kitap yazmışsınız buradan girelim…Konuşmayı kitaplaştırmışsınız… Nedir bu Noel tehlikesi bundan başlayalım…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam şimdi Noel tehlikesi dediğiniz şimdi yılbaşını kutlayabilir miyiz? Kutlayamayız… Yeni yıl geliyor…. Şimdi ama bir yıl bitecek yeni yıla gireceğiz… Siz yılbaşı akşamı hiçbir şey yapmayacak mısınız evde… O akşam yani ailenizle özel hiçbir şey yapmayacak mısınız?. Ama yeni yıl bunun dinle bir alakası yok ki yeni yıl 2010 bitti 2011 geldi… 24 Aralığı 25 Aralığı kutlamıyoruz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama yeni yılın Müslüman'ı Hıristiyan'ı Musevi'si….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Dansöz oynatmak günah…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
En çok dansözü Araplar oynatıyor hocam…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam bir soru gelmiş diyor ki onlar gibi eğlenmek onlara benzemektir diyor hocam diyor peki jetsky'e binmek onlara benzemek değil mi diyor… alete binilir… Ama siz helal olan her şeye binilir demişsiniz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Nasıl gevur gibi… Hıh… O zaman haram olmaz… Yılbaşını da haşemayla kutlayalım o zaman…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam o çok tartışıldı… Peki hocam reklam arası vereceğiz de bir çok soru geliyor. Helal olan her şeye binilir demişsiniz eski programlarda onu soruyorlar jetskyi de soruyorlar şimdi soracağım bunların hepsini size… A çok önemli sorular var bunların içerisinde helal olan her şeye binilir kısmına neler girer mesela… O binilecek şeyleri binilecek şeyleri nasıl helal hale getiririz… bunlar peki…. Hocam siz radikal İslamcı mısınız…. Radikal İslamcı mısınız böyle komik komik sorular geliyor da… Radikal İslam'a alet olduğunuz için sizi kınıyoruz diyen bir seyircimiz var yani…. Eğer hoca ya da radikal İslamcı diyorsanız gerçekten dünyayı boş geçmişsiniz boşuna da izlemeyin gerisini gözlerinizi yormayın deyip bir reklama gidelim.	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Önümde mesajlar yağıyor şu anda gerçekten bende şaşkın durumdayım sizlerden gelen mesajlar düşüyor şu anda şu anda hocam görüyorum birazdan size de hepsini göstereceğim. Mesajlarda soruyorlar hocam ne zaman bu sorulara cevap verecek diye. Evet hocam şimdi soralım sizden gelen sorular da birazdan hakkınızdaki kaset iddiasına cevap vereceksiniz onu da ilk bölümde söylemiştim. Birazdan göreceksiniz. Bu kaset iddialarına hemen mi girelim yoksa ikinci bir… Bence hemen girmeyin hocam bir ilk önce şu konuları bitirelim ilk başladığımız konuyu bitirelim… Yok merak etsin diye değil zaten bu konu hemen böyle kısa tartışılacak bir konu değil. Onu en sona ortalara doğru saklayalım. Burada şimdi ilk bölümden kalanlar şu helal olma binme meselesi var. Jetskyden yola çıkarak gene çok soru gelmiş diyorlar ki hoca	Ahmet Mahmut ÜNLÜ

[746] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

arabaya biniyor radyo kullanıyor telsiz kullanıyor cep telefonu kullanıyor. Bütün bunların mucidi bunları yapanlar ecnebiler yabancılar hoca onlara gibi yılbaşı kutlayanlara kafir diyor… Hayır neredeyse diyor bakın…. Neredeyse….	
Şimdi hocam şu… Kafir ederle kafir arasındaki farkı bir açalım o söylemde ilk bölümde… Şimdi neler mesela kafir eder… Örnek verelim şimdi yılbaşı ile bağlantılı…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam bir örnek… Bir örnek verelim şimdi mesela yılbaşı akşamı bir içkili müzikli bir yere gittiniz orada eğlendiniz ama içki içmediniz yeni yılı kutladınız….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi 50 kişilik bir masada oturuyorsunuz…. E şimdi 50 kişilik masa ellinci taaa…. Ama şimdi içki içilen masada oturan günaha ortak mı olur…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi elli metre masa. Adam elli metre ileride oturuyor böyle bir masa yapmışlar orada içiyor ben görmüyorum bile adamı.	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Mesela yan masada içiyorsa…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Harama ortak olur diyorsunuz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hadisi bir daha söyleyebilir miyiz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama sizin. Sizin örnekte biraz uçtu yani…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Bu bile bu bile gavur etmiyor mu… Hocam olur mu anasıyla zina ediyor babasını öldürüyor. Kafatasından içki içiyor ama biliyor yaptığını…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam benim kafam karıştı şimdi. Yılbaşını kutlamak haram mıdır değil midir…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
İçkisiz kutlama leblebi leblebi yedik… Çerez yedik…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi hocam ben neyi anlayamıyorum. Ben neyi anlayamıyorum biliyor musunuz şimdi… Şimdi… Peki hocam bir dakika şimdi…. Şimdi hocam… Şimdi. Şimdi Meryem oğlu Hz. İsa dinimizce kabul edilmiş bir peygamberdir…. Doğrudur. Peki onun doğumunu Hıristiyanlar kutluyorlar şimdi buna Noel diyorlar. Onlara girmeyeceğiz biz kabul ettiğimiz bir peygamberin doğumundan yola çıkarak yeni yılı bile kutlamaktan çekiniyoruz… Yeni yeni gelen bir yıl yani 2011 geliyor 2010 bitiyor şimdi bunun dinle de alakası yok. İsa 24-25 mi kaçında doğmuşsa doğmuş onlar kutlasın…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Her kutlamada…. Ama yeni yıl geliyor diye kutlama yapıyorsunuz işte seviniyorsunuz şarkılar söylüyorsunuz falan çünkü yeni bir yıl geliyor yeni şeyler getirme ihtimali var….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hayır yani bu takvimi Hıristiyanlar tarafından kullanıldığı için mi….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi hocam o kafirlerin merasimi biraz ağır bir itham değil mi nerden biliyoruz adamın kafir olduğunu…. Demin az önce kafirlerin merasimi dediniz…. E işte Avrupalıların hepsi kafir mi….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
E şimdi hocam ben burayı anlamıyorum gerçekten…. Adamın peygamberini kabul ediyoruz…. Hani yani şimdi bakın kafir fazla bir ifade…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ha o anlamda kullanıyorsunuz….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Kafir her türlü günaha bulunmuş her tara….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama yine kafir inkar ediyor…. Şimdi kafir inkar anlamında…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi ben didik didik soruyorum buradaki sorulardan yola çıkarak. Herkes anlasın diye çünkü….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi hocam bir soru var diyor ki bir bayan sormuş sevdiğim adama inanıp zina yaptıysam ikimiz arasındaki söz yeterli dediyse ben günahkar mıyım diyor mesela…. Söz vermiş ona demiş ki sen bana helalsiz. Zina yapmışlar ben günahkar mıyım….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi hocam o kadar soru geliyor ki hangi birini soracağız… Peki hocam bu soruyorlar diyorlar ki mesela işte şartları yerine getirdik nikahı yaptık ondan sonra ilişkiye girdik sonrada ayrıldık ve bu şimdi kimi kandırmak oluyor…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
O zaman… Talak vermeyi de açalım biraz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Bir kerede gider üçten dokuza yani boş ol boş ol boş ol dediği zaman… Gider….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki…. Peki hocam hocam çok zor sorular var bunların hepsini soracağım… Bana göre zor size göre kolaydır. Şimdi diyor ki… Ben diyor eeee kitabımızı Kuran-ı Kerim'i evde okuyorum. Yüksek bir yere kaldırıyorum ben diye ikinci katta oturuyorum ama üçüncü katta oturanın bana göre altında oluyor…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Bu soru çok gelmiş hocam yani 100 sorudan fazla var önümde… Ben şimdi kütüphanenin üzerine koydum ama yukarıdaki dairenin altında kalıyor o zaman sorun yok diyorsunuz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam Hıristiyan birisi ile evlenmek günah mıdır?	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Nasıl kız alınır Hıristiyanlardan kız alınır Hıristiyan kız verilmez mi….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Kızı alıp da Müslüman yapmak açısından mı…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam Hıristiyanla Müslüman arasında imam nikahı yapılır mı… Müslüman arasında…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani onu bizim toplum imam nikahı olarak biliyor…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ

Resmi nikahta yapsa…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam bu kız alınır kız verilmezi neye dayandırıyorsunuz…. Referans…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki… Ehli kitap olmayan kadınlar… Hiç almaz alınmazda yani…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Çinli ile evlenilmez… Müslüman değilse Hıristiyan değilse gavur değilse ehli kitap değilse…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam o ehli kitap olmayanlarla nikah da yapılamıyor o zaman… Yani ne yaparsanız yapın hocam o… onun kurtuluşu yok…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Oooo baya adam etkilenir şimdi….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama kafir değil inkarcı değil…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi hocam onlar şöyle derece derece şimdi peygambere inanıyor. Kitaba inanıyor ama bazı şeylere inanmıyor… Yani böyle derece derece…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam sorular var mesela Çingenelerle evlenmek evlenilebiliniyor mu? Müslüman ise…değilse Müslüman değil ama ehli kitap evlenilir. Romanya da mesela Fransa da onlarla…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Tamam bir çok soru var. İnanılmaz sorular var gerçekten. Halkımız çok merak ediyormuş bazı konuları… Peki son bir soru sorayım. Sonra reklam arasına gideceğiz. Mesela diyor ki bir bayan sevdiğim adam içki içiyor ama bana içki içmediğini söylemişti ben onu sevmeden önce. İmam nikahı yaptık sonra içki içmeye başladı ne yapmam gerekiyor şimdi… Aynı masa da içki içiyor ortak oluyorum bende her gece…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam biraz önce diyalogcular kızda veriyor demişsiniz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam hiç siz siyasi parti ziyaret ettiniz mi? Mesajlar var bu konuyla ilgili. Hiçbir siyasi partiye gittiniz mi? Ziyarete…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet hocam sormana gerek yok duvara bakmak kadına bakmak sürahiye bakmak damacanaya bakmak aynı şey nasıl oluyor… şehvetle… Hayvana şehvetle bakan yoktur herhalde… Hayvana… Hayvana şehvetle bakan da hayvandır zaten. Yani… Öyle baktığınız zaman insan değildir yani… İnsanlar bakmaz yani herhalde…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yok yani hayvandır o anlamda söylemedim yani hayvanı zaten ancak hayvan bakar şehvetle kendi cinsi yani… Ama haram helal olmaz zaten…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama siz damacanaya duvara diyorsunuz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
O herhalde biraz abartı yani…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Damacanaya da bakan yoktur herhalde hocam şehvetle…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
O bir haber çıktı o zaman…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam bu konuya gireceğiz çok önemli ama şimdi Hüseyin Gülerce zaman gazetesi yazarı telefon hattımızda. Sayın Gülerce iyi akşamlar bu diyalogcular kız verir kız alır meselesi ile ilgili siz de görüşlerinizi ifade etmek istediniz… evet Hüseyin Bey'i dinleyelim ne diyecek buyurun…	Hüseyin GÜLERCE
Şimdi hocam şu mehdi meselesi var inanılmaz mesaj var onunla ilgili. Sizin bir konuşmanız var onu bir dinleyelim ondan sonra soruları ben size sorayım. (Cübbeli Ahmet Hoca'nın kaseti izlendi) mehdi meselesi istediğiniz yerden konuşun girin… Ben sözü size bırakı… Çok mesaj var…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Niye siz bana uymaz diyorsunuz… Evet orda bana uymaz şekerden tıkandım…. Yani sizinle ilgili iddiaları mı var…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Sizin hiç böyle bir iddianız odlumu… Bu iddiada olanlar var mı Türkiye'de…. 40 yaşında olacak…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hangi Fatih Bey…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Size karşı bir iftira kumpanyası mı var…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Bu kaset olayından sonra mı?	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
550 bin kişi bağlanıyor… Bilgisayarda çok kişi olsa 1 milyar…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama… Ama size size bunu yapan hoca mı…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet hocam kaldığımız yerden devam edelim o ne çıkıştı öyle ben bile korktum… Çok mesaj geliyor hocamızı destekliyoruz diyorlar yalnız ilginç bir şey var 3000 den fazla mesaj gelmiş şu ana kadar. Bunların hepsi tek tek yani çift mesajları falan saymıyorum. Bir kişi de inanmıyor yahu sizin kasetiniz olduğuna…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ya bir kişi de inanmaz mı hocanın kaseti var Allah kahretsin…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam biraz önce dediniz ki en sonunda istiyorsanız gelin beni öldürün hiçbir şeyden korkmuyorum…Kimler kimler sizle uğraşıyor. Yani ne düşünüyorsunuz? Kaseti mesela kim hazırladı dağıttı bu şekilde… O kasette montaj var herhalde…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Kim yapıyor peki ama…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Kim bu küllüm montaj kaseti yapan? Küllüm montaj dediniz ya yani… Kim? Kim ki bunlar… Hocam açıklayın kimden şüpheleniyorsunuz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Sizi mi arıyorlar…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani diyorsunuz ki organize şekilde bana kaset komplosu düzenlendi… Montajlanmış ve dağıtılmış…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama bazı köşe yazarları sizinle çok uğraşıyor…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yok çerezden giriyorlar oradan çıkıyorlar buradan devamlı aleyhinize yazılar	Ahmet Mahmut ÜNLÜ

yazıyorlar…	
O tezi o zaten misyonerlerin… Söylüyorlar onu…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Kore'de nasıl yaptılar ise aynısını Türkiye'de…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi bütün bunları söylüyorsunuz konuşuyorsunuz onun için birilerini rahatsız ediyorsunuz. Size karşı onun için bir haysiyetsizleştirme operasyonu mu yapılıyor… Bu kaset onun ürününü…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet hocam gerçekten çok ateşli konuşuyorsunuz bende kesmek istemiyorum…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Belli ki canınız yanmış…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet bu kaset sonrasında artık size konuşamaz hale getirmeyi düşünmüş olabilirler mi? Hayır buna kimse inanmaz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki emniyet… Emniyet dedim… Emniyet dedi size…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yeni kasetler çıkabilir mi? Peki…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Nasıl erkek erkeğe ilişkiler…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hayır yani… Hocanın kadınlarla ilişkisinin kasetini yaptık erkeklerle de yapacağız… Toplu…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam ben… Ben… Sizi anlattıklarınızdan ben korktum ya şimdi ilk önce bir kadınlarla bir kaset montajladılar diyorsunuz sonra… Birkaç kadınla birlikte kaset şimdi bir de erkeklerle kadın….	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani şu anda bu kasetleri yapıyorlar çalışıyorlar…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hocam gelen mesajlar kaset olduğuna inanmıyorlar insanlar ben onu anlamadım. Genelde 5000'e yakın mesaj gelmiş. Hatta bakın birini söyleyeyim. Diyor ki hocam 600 bin nüfuslu Muş Bedir aşiretindeniz biz önünüzde durmaya hazırız diyor. Mesaj gelmiş…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Korkunç iddialarınız var yalnız. Ben korktum gerçekten bu sizle uğraşanlar kimse yani…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet hocam bir….Reklam arası…Reklam arasına gideceğiz ama bu iddiaları açarken gerçekten çok korkunç şeyler söylediniz. Daha önce söylemiştiniz. Hakkımda kaset çıkacak diye çıktı…. Şimdi diyorsunuz ki toplu olarak kadınlarla ve erkeklerle… Bunlar da çıkabilir…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Paris Hilton'la kasetiniz çıkabilir mi? Hocam yalnız bir tane inanan yok kasetin doğru olduğuna. Dolayısıyla gerçekten çok ikna edici konuşuyorsunuz tebrik ediyorum…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz.. Hocam çok fazla destek mesajı geliyor size. Ama diyorlar ki hocam bu komployu ona kim düzenliyor? Biliyorsa açıklasın…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani bu komployu yapan bir kişi değil herhalde… Bir grup organizasyon…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani çıkıp kapışır mısınız burada…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Şimdi hocam siz bu çıkışı yaptınız eğer size karşı da… Şimdi size karşı organize bir güç bunu yapıyor ise yarından itibaren onlar da bir çıkış yapacaktır size karşı… Korkmuyor musunuz bunlardan…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama daha kötüleri çıkabilir…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Ama… Peki size bunu biye yapıyorlar yani…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Biraz önce söyleyeceklerinizi çok korkunç kadınla zina tamam. İftira atılıyor siz dediniz ki erkeklerle de zina…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani şimdi yakında Cübbeli Ahmet Hoca erkeklerle mi kaset çıkaracak diye çıkacak ortaya…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam bu o zaman çok organize bir güç karşınızdaki… Bu sizin canınıza da kastedebilir korkmuyor musunuz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki hocam şimdi kaset konusunu kapatalım. Biraz da gelen sorulara… Ha burada önemli olan tehdit. Tehdit önemli…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Nedir olan tehdit? Nedir onlar hocam…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Yani Türkiye'ye dayatılıyor mu?	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Hahambaşıyla…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet sevgili seyirciler kaldığımız yerden devam ediyoruz. Bu akşam farklı bir Cübbeli Ahmet Hoca programı oluyor gerçekten. Bende ilk defa bu yüzünüzü yeni gördüm…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
haberturk.com onu şu anda manşet yapmış. Ekrana verelim. Diyorsunuz ki ben deliyim benden şimdi korksunlar. Hatta beni sonunda öldürürler zaten bıktım.	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Peki şimdi son cümlenizi alayım. Süremiz bitti programı kapatacağız…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ
Evet teşekkür ediyorum hocam. Hocamın kaseti ile ilgili kimin yaptığını bilenler bu numaraya başvuruyorlar. Aşağıda hocamızın numarası var. Şimdi Cübbeli Ahmet Hoca'nın ilk bir önceki bölümde kapatırken söylemiş olduğu ve internet sitelerine de anında düşen haberturk.com 'un manşetini o bölümü bir daha yayınlıyoruz. 6 dakikalık bir bölüm arkasından kapanışı bağlayın arkadaşlar 51'de de çıkalım o bölümü yayınlıyoruz ve size veda ediyoruz…	Ahmet Mahmut ÜNLÜ

Tablo 218: 27.12.2010 Tarihli "Sansürsüz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Telefon Bağlantısı	Hüseyin GÜLERCE	2'27"

27.12.2010 tarihli programda "Cübbeli Ahmet Hoca" konusunu Ahmet Mahmut Ünlü ile tartışmaktadır. Ahmet Mahmut Ünlü'ye ait mesleki bilgi ve konuşma süresine ilişkin veriler Tablo 215'de yer almaktadır. Programda Ahmet Mahmut Ünlü, yılın son programı olması nedeniyle yılbaşı etkinlikleri ve noel kavramı üzerine islamiyetten örnekler vererek görüşlerini aktarmaktadır. Kuran-ı Kerim'den örneklerle gündelik yaşama dair izleyicilere aktarımlarda bulunmaktadır.

Ahmet Mahmut Ünlü, 36 defa söz alırken, 88 dk 44 sn'lik konuşma süresine sahiptir. "Cübbeli Ahmet Hoca" tartışmanın kaynağı olması "Gizli Kaset İddiaları", "Noel Kutlaması", "Cübbeli Ahmet Hoca Gezisi", "Cübbeli Ahmet Hoca Radikal Mi?", "Kafirlik", "Zina", "Kuran-ı Kerim'in Muhafazası", "İnanmayanlar", "Siyasi İlişkileri", "Şehvetle Bakmak", "Mehdi", "Derin Yapılar", "Ehl-i Beyt", "Misyonerlik" ve "Din Değiştirme" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Gizli Kaset İddiaları" ve "Noel Kutlaması" konuları 38 dk 15 sn ve 21 dk 46 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

27.12.2010 tarihli programda Yiğit Bulut, Ahmet Mahmut Ünlü'den gündelik yaşama dair görüşlerini aktarmasını amaçlamaktadır.

Örnek: *"Şimdi 50 kişilik bir masada oturuyorsunuz…. E şimdi 50 kişilik masa ellinci taaa…. Ama şimdi içki içilen masada oturan günaha ortak mı olur…"* - Ahmet Mahmut ÜNLÜ

Yiğit Bulut, program içerisinde katılımcısını dini otorite olarak kabul ediyor, tanımlamalarda ve açıklamalarda bulunmasını istiyor.

Örnek: "Bu bile bu bile gavur etmiyor mu? Hocam olur mu anasıyla zina ediyor babasını öldürüyor. Kafatasından içki içiyor ama biliyor yaptığını…" - Ahmet Mahmut ÜNLÜ

3.3.2.16. Değerlendirme

Çalışma kapsamında 11 adet "Sansürsüz" programı incelenmiştir. Bu programlarda mekan olarak Habertürk'ün İstanbul ve Ankara stüdyosu kullanılarak katılımcılar konumlanmaktadır. Programın belli bölümlerine moderatör'ün yönlendirmesiyle telefon bağlantısı sağlanmaktadır. Görsel incelemelerde program süresince katılımcıları yansıtırken ekran düzenlenmesinde bel çekim tercih edilirken moderatörü de aynı ekranda sunabilmek amacıyla genel çekim kullanılmaktadır. Bel çekim ile izleyiciye görüşlerini aktaranlar daha belirgin sunulmakta ve programda ifade edilen görüşlerin sahiplikleri net olarak ortaya konulmaktadır. Program süresince moderatör ve katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla 2'li ekran bölümlenmesi tercih edilmektedir. Böylece katılımcılar arasındaki tartışmalarda taraflar belirgin olarak sunulabilmektedir.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarında tartışılan konu başlıklarına yer verilmektedir. Destekleyici görüntü olarak; programda tartışılacak konuların kaynağına yönelik görüntülerin yanı sıra Habertürk haber dairesinin daha önce hazırladığı haber paketlerine moderatörün yönlendirmesiyle ekrana yer verilmektedir. Böylece yayın kuruluşunun konulara verdiği önem ortaya çıkmaktadır. Çeşitli meslek gruplarından katılımcılara tartışmanın içeriğine bağlı olarak yer verirken konu gereği söz hakkını kullanmak isteyenlere de telefon ile yayına katılım sağlanmaktadır. Moderatör kendi analizlerini ve programa yönelik yaptığı çalışmalarını yayında paylaşmaktadır. Program süresince gerek katılımcılar gerekse moderatör aracılığıyla çeşitli konu başlıkları tartışmanın çıkış noktasına uzak ya da yakın gündeme getirilmektedir.

3.3.3. NTV'de Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

"Oğuz Haksever İle Son Söz", Oğuz Haksever'in moderatörlüğünde pazartesi günleri saat 23:00'da gündeme ilişkin konuların stüdyoda bulunan

ya da stüdyo dışından katılan konuklarla birlikte değerlendirildiği bir televizyon programıdır.

3.3.3.1. 20.09.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

20.09.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "İki 12 Eylül" konusunu Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU, Yaşar OKUYAN, Ali Fikri IŞIK, Mustafa DESTİCİ, Celalettin CAN ve Doğan TARKAN'ın katılımıyla 1 saat 53 dakika 40 saniye sürmüştür.

3.3.3.1.1. Görsel Düzey

Tablo 219: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan beş konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Ankara stüdyosundan katılan konuk tekli koltukta oturmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 220: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	12	14
3	71	86
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	83	100

Tablo 221: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-

Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	108	62
Diz Çekim	3	2
Boy Çekim	10	6
Genel Çekim	52	30
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	173	100

Tablo 222: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
İKİ 12 EYLÜL sonsöz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
30 YIL ÖNCE 30 YIL SONRA Bir Yol Ayrımı: Referandum	"Son Söz" program logosu
30 YIL ÖNCE 30 YIL SONRA 40'a YAKIN STK'DAN KENAN EVEREN VE ARKADAŞLARI İÇİN SUÇ DUYURUSU YAPILDU	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL REFERANDUMDAN YÜZDE 58 "EVET" ÇIKTI, GEÇİCİ 15. MADDE KALDIRILDI	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL BEKAROĞLU: 12 EYLÜL YÖNETİMİ, 1982'DEN SONRA ÖZEL UYGULAMALAR YAPMAYA BAŞLADI	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL IŞIK: 12 EYLÜL ASLINDA CUMHURİYET'E, TOPLUMA SALDIRIDIR	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL IŞIK: 12 EYLÜL BANA GÖRE BİTMEDİ, HALA İÇİNDE YAŞIYORUZ	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL DESTİCİ: ÜLKÜCÜ HAREKET İŞKENCELERE RAĞMEN DEVLETİNE KARŞI ÇIKMADI	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL DESTİCİ: 12 EYLÜL'DEN ÖNCE VERİLEN MÜCADELE DOĞRUYDU, ASLOLAN FİKRİ MÜCADELEDİR.	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI sonsöz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL BEKAROĞLU: 12 EYLÜL YÖNETİMİ İŞKENCEDE SAĞ SOL AYRIMI YAPMADI	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL CAN: MUHAFAZAKAR KESİMLER SOLUN YÜKSELİŞ KARŞISINDA DEĞERLENDİRİLDİ	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL TARKAN: BBP'YLE BİRLİKTE OLMAMIZ MÜMKÜN DEĞİLİM, 12 EYLÜL'DEN ÖNCE DE KOMÜNİSTTİM	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL TARKAN: 12 EYLÜL'LE HESAPLAŞMAK YALNIZCA İŞKENCEYLE SINIRLI KALAMAZ	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL OKUYAN: BERAAT ETTİKTAN SONRA DEVLETE KARŞI TAZMİNAT DAVASI AÇTIM	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL OKUYAN: 1980'DEN ÖNCE DEVLET SLOGANI ATTIK AMA ŞİMDİ DEVLET VE DEMOKRASİ DİYORUM	"Son Söz" program logosu
İKİ 12 EYLÜL IŞIK: REFERANDUM, 12 EYLÜL SÜRECİNİN BİTİŞİ NOKTASIDIR	"Son Söz" program logosu
12 EYLÜL 2010 VE SONRASI	"Son Söz" program logosu

HAZIRLIK NUMARASI: 2010/605 ASKERİ CUNTANIN HAYATTA KALAN ÜYELERİNE SUÇ DUYURUSU	
12 EYLÜL 2010 VE SONRASI Bir Yol Ayrımı: Referandum	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI Bir Yol Ayrımı: Referandum	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI CAN: 12 EYLÜL ANAYASASI EN TEMEL YASALARIYLA DEVAM EDİYOR.	"Son Söz" program logosu
DARBEYLE YÜZLEŞME Bir Yol Ayrımı: Referandum	"Son Söz" program logosu
DARBEYLE YÜZLEŞME REFERANDUMDAN SONRAGÖZLER YENİ ANAYASAYA ÇEVRİLDİ. SIRADA YENİ SİVİL ANAYASA VAR	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI TARKAN: BÜTÜN DARBECİLERE KARŞI ÇIKMADAN İŞÇİLERE HİTAP ETMEK MÜMKÜN DEĞİL	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI DESTİCİ: MECLİSTEKİ PARTİLER DAHA İYİ BİR ANAYASA İÇİN UZLAŞABİLİRLERDİ	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI BAŞBAKAN ERDOĞAN YENİ ANAYASA SİNYALİ VERDİ, BURHAN KUZU SEÇİM SONRASINI GÖSTERDİ	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI DESTİCİ: AKP'YE ÖNERİ PAKETİ VERİP, BUNUN İÇİN "EKSİK AMA EVET" DEDİK	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI DESTİCİ: PKK, SİVİL İTAATSİZLİK SÜRECİNE GİRDİ TERÖRLE MÜCADELE KONSEPTİ DEĞİŞMELİ	"Son Söz" program logosu
TÜRK'ÜN DARBEYLE SINAVI IŞIK: REFERANDUMDA OYLANAN ASLINDA VESAYETÇİ SİSTEMDİ	"Son Söz" program logosu

Tablo 223: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasına ait sokakta arama yapan askerler, tank, cenaze taşıyanlar yürüyen askerler, patlamalar, Kenan Evren'in televizyon konuşmasından bir bölüm	23″
2	12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasına ait sokakta arama yapan askerler, tank, cenaze taşıyanlar yürüyen askerler, patlamalar, Kenan Evren'in televizyon konuşmasından bir bölüm	22″
3	12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasına ait sokakta arama yapan askerler, tank, cenaze taşıyanlar yürüyen askerler, patlamalar, Kenan Evren'in televizyon konuşmasından bir bölüm	12″
4	12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasına ait sokakta arama yapan askerler, tank, cenaze taşıyanlar yürüyen askerler, patlamalar, Kenan Evren'in televizyon konuşmasından bir bölüm	14″
	Toplam	1′11″

"İki 12 Eylül"ün konu başlığı olarak tartışıldığı 20.09.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara'daki stüdyolardan yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosundaki katılımcılar tekli koltuklarda yan yana oturtulmakta, Ankara stüdyosundaki katılımcı büyük oranda bel çekim ile ekranda sunulmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede

oturmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların farklı mekanlarda olması nedeniyle ekran bölümlenmesinde % 86 oranlarla 3'e bölümlenirken % 14 oranla 2'e bölümlenerek çeşitlilik sağlanmaktadır. Katılımcılar arasında birbirlerinden farklı görüşlerde bulunanlar ve moderatör tek ekranda bir araya getirilmektedir. Ekranda katılımcılar % 62 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 30 oranında genel çekim ile izleyiciye aktarılmaktadır. Boy ve diz çekimler ile katılımcılar tekil olarak ekranda gösterilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "İKİ 12 EYLÜL"'ü ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "BEKAROĞLU: 12 EYLÜL YÖNETİMİ, 1982'DEN SONRA ÖZEL UYGULAMALAR YAPMAYA BAŞLADI", "OKUYAN: 1980'DEN ÖNCE DEVLET SLOGANI ATTIK AMA ŞİMDİ DEVLET VE DEMOKRASİ DİYORUM" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 29 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak 12 Eylül 1980 öncesi ve sonrasına ait sokakta arama yapan askerler, tank, cenaze taşıyanlar yürüyen askerler, patlamalar, Kenan Evren'in televizyon konuşmasından bir bölümüne ilişkin görüntüler toplamda 1 dk 11 sn'lik görüntü paketi dört defa reklam sonrası program yayınına geçişte yayınlanmıştır.

3.3.3.1.2. İçerik Düzey

Tablo 224: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU	Erkek	Siyasetçi	4	12′53″
Yaşar OKUYAN	Erkek	Eski Bakan	4	16′08″
Ali Fikri IŞIK	Erkek	Köşe Yazarı	4	12′04″
Mustafa DESTİCİ	Erkek	Siyasetçi	8	21′49″
Celalettin CAN	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	5	10′47″
Doğan TARKAN	Erkek	Siyasetçi	5	9′11″

Tablo 225: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
12 Eylül 1980 askeri	1	Askeri müdahalesi	12 Eylül 2010 Tarihinde	47′47″

müdahalesi		ve yaşananlar	Yapılan Referandum	
Yaşanan İşkenceler	2	Sağcılar solculardan da çok işkence gördü	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	1′54″
Türkçülük	3	Türkçülük düşüncesi ve günümüzdeki konumu	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	40″
Hrant Dink Cinayeti Danıştay Baskını	4	Hrant Dink Cinayeti ve Danıştay Baskını ile BBP ilişkisi	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	3′02″
Faşizm	5	12 Eylül sonrası Faşizm	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	3′37″
Yeni Anayasa Çalışması	6	Anayasa Mahkemesi'ne Üye Seçimi, Yeni Anayasa Çalışmaları, Yargı Bağımsızlığı	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	9′51″
"Yetmez Ama Evet"	7	Sol düşünce içinde referanduma ilişkin görüş farklılıkları	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	2′34″
Yeni Anayasa Çalışması	8	Terörle Mücadele yasasındaki değişiklik Terör Örgütü ile mücadele	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum	5′03″

Tablo 226: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[747]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Yaşar bey hoş geldiniz. Efendim Hiç âdetim değildir ekranı kaplamak biraz işgal etmek ama sizin ile ilgili 12 Eylülden kalma anılarımı dile getirmekte burada yarar görüyorum. Nur içinde yatsın siyasi partiler muhabiri ustam Bülent Güllapoğlu ile sizi ziyarete geldiğimizde o zaman genel sekreter yardımcısıydınız. Şaka yollu "ya yaşar abi niye arkanı duvara yasladın pencereye sırtını dönemiyorsun" demişti o zamanlar ben darbe olduktan sonra siyasi parti kalmayınca başbakanlık kalmayınca maslak'a gönderildim siz orada 24 saat geçiriyordunuz veya ülkücüler, solcular ya da milli görüşçüler ben 12 saat geçiriyordum gazeteci olarak MHP'nin duruşmasında en ön sıradaydınız. Çok iyi hatırlıyorum ben kenarda TRT adına o duruşmaları izleyen bir gazeteciydim. Sizin solcu bildiğiniz ağabeylerimle veya kıdemli gazetecilerle çöp adam asmaca görüntülerini gösterirlerdi. Bilmem hatırlar mısınız? Böylesine şakalaşırdınız o kesimle hatta Uğur Mumcu ile oldukça çağdaş, ileri ilişkiler içerisinde olduğunuzda söylenirdi. Uğur Mumcu'ya "abi" derdiniz bildiğim kadarıyla yanılıyorsam siz düzeltim siz böyleydiniz. Böylesine ilişkiler geliştirmiştiniz. Diğerleri niye öyle değildi ne dersiniz?	Yaşar OKUYAN
Bekaroğlu ile başlayalım. Sayın Bekaroğlu, siz o dönemler biraz daha sanki olaya dışarıdan bakar gibiydiniz. Çünkü Metris cezaevinde bildiğim kadarıyla psikiyatr olarak görevlendirildiniz ve hem baskıyı hem beklide işkenceyi bilemiyorum gördünüz tanık oldunuz ve onun sonuçlarına tanık oldunuz. Peki birebir görüşmeleriniz yoluyla her ne kadar subaylar illa girmek istiyorlarsa da bir ya biz oyuna geldik bir hesap bir muhasebe var mıydı bilinç altında ya da dile getirilen nasıl bir ortam vardı?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Ali bey hem bu yayından önce hem de ondan çok önce Diyarbakır cezaevinde yaşadığınız işkenceleri okudum. İnsanın içi cız ediyor. Gerçekten okudukça isyan edesi geliyor. Bunları yaşadınız siz niye dağa çıkmadınız?	Ali Fikri IŞIK
PKK'nın oluşumunda 12 Eylül'cülerin vebali var mıdır? Veya Diyarbakır cezaevi bunu biraz gözümüzün önüne getirir misiniz?	Ali Fikri IŞIK
Peki bu ayrıca yakınları ziyaretinde kürtçe yasağı daha yeni kalktı anladığım kadarıyla çünkü babalara ne olur gelmesinler diye içinizden dua edermişsiniz veya arzu edermişsiniz ki çünkü sonuçta bir ufak kürtçe kelime bildiğim kadarıyla size dayak olarak geri dönermiş.	Ali Fikri IŞIK
Entersan bir profil var burada siz parti olarak "evet" dediniz" merhum Yazıcıoğlu'nun zaten anısını da gündeme getirerek değişikliklere	Mustafa DESTİCİ

[747] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

"evet" dediniz aslında "evet" diyen "yetmez ama evet" diyen sosyalist düşünceli insanlarla bir aradasınız bunu neye yorarsınız bu ortamı yaşamamızı?	
Siz darbe demiyor musunuz? İhtilal dediniz şimdi?	Mustafa DESTİCİ
Silahlı mücadeleyi kast etmiyorsunuz?	Mustafa DESTİCİ
Şöyle bir şey sorabilir miyim? Tam o dersler dediğinizde biraz hassas bir soru ama zamanında siz sol kesimin gözünde gerçi o zaman epey gençtiniz ama ağabeyleriniz faşistti. Ötekilerde işte Moskof uşağı komünistti bugün bu etiketleme halen sürüyor mu? Sürmüyorsa neden?	Mustafa DESTİCİ
Orada bilinçli mi yaparlardı cahilliklerden mi yaparlardı?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Yanınızda Mustafa Bey alperen ocakları bildiğin kadarıyla 13 Eylül'den hem sonra 12 Eylülcüler için suç duyurusunda bulundular. Bu görüşte "yetmez ama evet" diyerek bir araya geldiniz. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?	Doğan TARKAN
Biraz önce bahsettik Milliyetçi Hareket Partisinin genel sekreter yardımcısıydınız. Birileri sizi o zaman farklı algılıyordu. Ama birden biri sizi gölcük depreminde 17 ağustos'ta günlerce sabahlara kadar sırtında parka ayağında çizme oradan ayrılmayan bir bakan olarak gördük ardından 12 Kasımda Düzce'deki depremde yine aynı halde ben bizzat tanık oldum yaptığınız çalışmalara daha sonra sosyal güvenlik açığının kapatılması için epey uğraştınız. O, Yaşar Okuyan'dan bu Yaşar Okuyan'a hatta bugün'e 12 Eylül ne değiştirdi. Bunu soruyorum ve dile getirecekleriniz buyurun efendim.	Yaşar OKUYAN
İşkence bugün yok denebilir bazı belki uzantılar var bu türlü iddialar var baskı o dönemi göz önüne alındığında yok denebilir veya bunun için uğraştığını söyleyen bir iktidar var 12 Eylül'ü bitiren bitirmeye kapı açan bir gelişme oldu mu 12 eylül 2010'da size göre?	Ali Fikri IŞIK
Siz özellikle 12 Eylül'cülerim yargılanması kavramı üzerinde durdunuz. Referandum kampanyası sırasında 78'liler kuşağı bundan ibaret midir söyleyecekleriniz buyurun	Celalettin CAN
Yeni anayasadan hiç umudunuz yok mu?	Celalettin CAN
13 Eylül geldi aradan bir haftada geçti gerçekten 12 eylül'ün dönemi kapandı mı ortada bir anayasanın varlığından söz ediliyor hala ruhu ayakta kalan	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Sol kesimde siz yetmez ama evet dediniz ama sol bu konuda da bölündü ne dersiniz sizin farkınız ne diğerleri boykot ya da hayır dediler	Doğan TARKAN
13 Eylül geldi de geçti aradan bir hafta geçti gerçi o oylama 12 Eylül bir anlamda hesaplaşma olarak algılandı sunuldu peki bu iş tamamen bitirilmesi için ne yapılması gerekiyor BBP'ye göre?	Mustafa DESTİCİ
Referandumda toplumun geniş bir kesiminde barış ortamının ve diyalogun desteklendiğine dair bazı görüşler dile getirildi buna katılır mısınız ve referandumdan sonra nasıl bir kürt sorunu açısından bizi bekliyor	Ali Fikri IŞIK
Sizden de programın adına uygun bir son söz rica ediyorum.	Yaşar OKUYAN

Tablo 227: 20.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Yaşar OKUYAN	16′09″

20.09.2010 tarihli programda "İki 12 Eylül" konusunu tartışan Prof. Dr. Mehmet Bekaroğlu, Yaşar Okuyan, Ali Fikri Işık, Mustafa Destici, Celalettin Can ve Doğan Tarkan'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 224'te yer almaktadır. Programda "İki 12 Eylül" konusunu siyasetçi, eski bakan, sivil toplum temsilcisi ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Mustafa Destici, 8 söz alma sayısı ve 21 dk 49 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmakla birlikte Prof. Dr. Mehmet Bekaroğlu, 4 söz alma sayısı ve 12 dk 53 sn ile en

az konuşma süreleri ile programda yer almaktadır. “İki 12 Eylül” tartışmanın kaynağı olmasına rağmen “12 Eylül 1980 askeri müdahalesi”, “Yaşanan İşkenceler”, “Türkçülük”, “Hrant Dink Cinayeti”, “Danıştay Baskını”, “Faşizm”, “Yeni Anayasa Çalışması”, “Yetmez Ama Evet” ve “"Yeni Anayasa Çalışması” konu başlıkları program süresince gündeme gelmektedir. Katılımcıların askeri müdahalesinden etkilenmiş olması “12 Eylül 1980 askeri müdahalesi” konu başlığının en çok süre ile tartışılan konu olmasının nedenidir.

20.09.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcılara tartışılan konulara yönelik yaşanmışlıklarına ilişkin sorular sormaktadır.

Örnek: *“Ali bey hem bu yayından önce hem de ondan çok önce Diyarbakır cezaevinde yaşadığınız işkenceleri okudum. İnsanın içi cız ediyor. Gerçekten okudukça isyan edesi geliyor. Bunları yaşadınız siz niye dağa çıkmadınız?”* - Ali Fikri IŞIK

Oğuz Haksever, farklı görüşlere sahip insanların bir arada bulunmasına dikkat çekecek sorularla katılımcılar arasında bağ kurmaktadır.

Örnek: “*Entersan bir profil var burada siz parti olarak “evet” dediniz” merhum Yazıcıoğlu’nun zaten anısını da gündeme getirerek değişikliklere “evet” dediniz aslında “evet” diyen “yetmez ama evet” diyen sosyalist düşünceli insanlarla bir aradasınız bunu neye yorarsınız bu ortamı yaşamamızı?”* - Mustafa DESTİCİ

3.3.3.2. 27.09.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı

27.09.2010 tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” programı “Çözüm Trafiği” konusunu Şerafettin HALİS, İnal BATU, Ümit FIRAT, Sinan OĞAN ve Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL’in katılımıyla 1 saat 44 dakika 21 saniye sürmüştür.

3.3.3.2.1. Görsel Düzey

Tablo 228: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan beş konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 229: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	3	5.26
3	54	94.74
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	57	100

Tablo 230: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	1	0,54
Baş Çekim	2	1,09
Omuz Çekim	1	0,54
Göğüs Çekim	3	1,67
Bel Çekim	101	55,19
Diz Çekim	2	1,09
Boy Çekim	11	6,01
Genel Çekim	62	33,87
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	183	100

Tablo 231: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
ÇÖZÜM TRAFİĞİ SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu

İMRALI GÖRÜŞMESİ TERÖRE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	“Son Söz” program logosu
İMRALI GÖRÜŞMESİ TUĞLUK: ÖCALAN, KÜRT SORUNUN TÜRKYE’NİN BÜTÜNLÜĞÜ ÇERÇEVESİNDE ÇÖZÜLECEĞİNE İNANIYOR	“Son Söz” program logosu
İMRALI GÖRÜŞMESİ TUĞLUK: ÖCALAN, KÜRT SORUNU DEMOKRATİK VE BARIŞÇI YÖNTEMLERLE ÇÖZÜMÜNDE ISRARLI	“Son Söz” program logosu
İMRALI GÖRÜŞMESİ TUĞLUK: ÖCALAN, YAKLAŞIMIN TAKTİKSEL DEĞİL STRATEJİK OLDUĞUNU BELİRTTİ	“Son Söz” program logosu
İMRALI GÖRÜŞMESİ İMRALI’DA ÖCALAN’LA GÖRÜŞEN AYSEL TUĞLUK, “BARIŞA DAHAYAKINIZ” DEDİ	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ TERÖRE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: SORUNUN ADI KONMADIĞI İÇİN DEVLET NEZDİNDE TERÖR ADINI ALDI	“Son Söz” program logosu
İMRALI GÖRÜŞMESİ ÖCALAN: EYLEMSİZLİK KALICI BARIŞA DÖNÜŞMESİ İÇİN ÇABAM DEVAM EDECEK	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS:1993’DEN BU YANA PKK YEDİNCİ KEZ ATEŞKES KARARI ALDI, ÇABA DEVAM EDİYOR	“Son Söz” program logosu
HÜKÜMET KAPILARI AÇTI TERÖRE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	“Son Söz” program logosu
HÜKÜMET KAPILARI AÇTI HÜKÜMET-BDP GÖRÜŞMESİNDE, YENİ ANAYASA, VE TERÖRÜN SONA ERDİRİLMESİ KONUŞULDU	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ OĞAN: KÜRT MESELESİ ULUSLARARASI HALE GETİRİLİYOR	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: TALEPLERİMİZ ÖZGÜR YURTTAŞ FORMULÜ İÇİNDE BELİRTTİK	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: DEMOKRATİK ÖZERKLİK DEVLETLE BİRLİKTE ANAYASA GÜVENCESİYLE OLMALI	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: TÜRKİYE’DEKİ BİZDEN ÖNCE DE YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJELERİ VARDI	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: BİZİM PROJELERİMİZ TÜRKİYE’NİN BÜTÜNLÜĞÜNÜ HEDEFLİYOR	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ GÜREL: PKK, SİYASAL BİR ÖRGÜTSE BDP NEDİR?	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ GÜREL: YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ AB VE ABD TARAFINDAN TELKİN EDİLİYORDU	“Son Söz” program logosu
ANKARA’DAN ABD’YE TEMAS HÜKÜMET KAPILARI AÇTI	“Son Söz” program logosu
ANKARA’DAN ABD’YE TEMAS TERÖR ZİERVELERİNİN ARDINDAN MİT MÜSTEŞARI HAKAN FİDAN, TEMASLARI İÇİN ABD’YE GİTTİ	“Son Söz” program logosu
KRİTİK TEMASLAR TERÖRE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	“Son Söz” program logosu
KRİTİK TEMASLAR IRAK’TAKİ ABD ORDULARININ KOMUTANI LLYOD AUSTİN YARIN ANKARAYA GELİYOR	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ BATU: TÜRKİYE KUZEY IRAK’A HAMİ OLACAK, KUZEY IRAK AÇILIMI YAŞANIYOR ASLINDA	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM İÇN YOL HARİTASI TERÖRE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	“Son Söz” program logosu
ÇÖZÜM İÇN YOL HARİTASI İMRALI’DA GÖRÜŞMELERDE PKK’NIN SINIR ÖTESİNE ÇEKİLMESİ VE EYLEMSİZLİK KONUŞULDU	“Son Söz” program logosu
DİYALOĞUN KODLARI TERÖRE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI	“Son Söz” program logosu

DİYALOĞUN KODLARI ARALARINDA LEYLA ZAN VE FATMA KURTULAN'IN DA OLDUĞU BDP HEYETİ KUZEY IRAK'A GİTTİ	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ FIRAT: PKK'NIN DAĞLARDA OLMASI TÜRKİYE'NİN GELECEĞİNİ KARARTAN BİR DURUM	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ BATU: ABD, BAŞINDAN BU YANA ÖCALAN'I İSTEMEDİ AMA KANDİL'E MÜSAMAHA EDİLİYOR	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ OĞAN: DEVLET ÖNCE ASKERİ BİR BAŞARI SAĞLAR ARDINDAN PAZARLIK YAPAR	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ OĞAN: TERÖR ÖRGÜTÜ MÜZAKERE AŞAMASINA GELMİŞ DURUMDA	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ GÜREL: TÜRKİYE CUMHURTİYETİ ULUS DEVLET OLMAKTAN ÇIKTIĞI KAYGISI ORTADA	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: ÇÖZÜMSÜZLÜĞE DEVAM ETMEK DAHA FAZLA ÖLÜM DEMEKTİR	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ BATU: TÜRKİYE'NİN SORUNLARININ ALTINDA UZLAŞMA KÜLTÜRÜNÜN OLMAMASI YATIYOR	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ FIRAT: DEMOKRASİYİ İSTEMEK DEMOKRATLARIN İŞİDİR	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ OĞAN: PKK, BDP BAĞIMSIZLIK TEZİNDEN VAZGEÇMEDİ	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: GÜNEYDOĞU GERİ KALMIŞ DEĞİL GERİ BIRAKTIRILMIŞ BÖLGEDİR	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM TRAFİĞİ HALİS: KÜRT SORUNUN ÇÖZÜMÜ İÇİN ONLARIN HAKKININ VERİLMESİ GEREKTİĞİ BİLİNMELİ	"Son Söz" program logosu

Tablo 232: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Asker, MİT Müsteşarı, Selahattin Demirtaş, Sokakta eylem yapanlar, Beşir Atalay Barzani görüşmesi, Başbakan, Askeri Operasyon, İmralı Cezaevi, Aysel Tuğluk.	21″
2	Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi ziyareti, Avukatlar ellerinde torbalarla yürürken ve askeri nizamiyeden geçerken.	27″
	Toplam	48″

"Çözüm Trafiği"nin konu başlığı olarak tartışıldığı 27.09.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosunda katılımcılar tekli koltuklarda yan yana otururken program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların jest ve mimiklerinin aktarılması amacıyla ekran bölümlenmesinde ayrıntı çekimden genel çekime çeşitli planlar kullanılmaktadır. Bunların içinden % 55,19 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 33,87

oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Karşıt görüşlere sahip katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla % 94,74 oranla ekran 3'e bölümlenmesi en çok tercih edilendir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "ÇÖZÜM TRAFİĞİ"'ni ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "HALİS: SORUNUN ADI KONMADIĞI İÇİN DEVLET NEZDİNDE TERÖR ADINI ALDI", "OĞAN: KÜRT MESELESİ ULUSLARARASI HALE GETİRİLİYOR" vb. yer verilmektedir. Ekran yazılarında programın katılımcıları yanı sıra gün içinde tartışma konusunu ilgilendiren açıklamalarda bulunanlardan örneklere; "TUĞLUK: ÖCALAN, KÜRT SORUNUN TÜRKYE'NİN BÜTÜNLÜĞÜ ÇERÇEVESİNDE ÇÖZÜLECEĞİNE İNANIYOR", "ÖCALAN: EYLEMSİZLİK KALICI BARIŞA DÖNÜŞMESİ İÇİN ÇABAM DEVAM EDECEK " vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 39 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak, Askeri Operasyon, İmralı, Cezaevi, Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi ziyaretine ilişkin görüntüler toplamda 48 sn'lik görüntü paketi iki defa programın başlangıcında ve reklam sonrası program yayınına geçişte yayınlanmıştır.

3.3.3.2.2. İçerik Düzey

Tablo 233: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Şerafettin HALİS	Erkek	Siyasetçi	17	22′15″
İnal BATU	Erkek	Emekli Büyükelçi	11	12′38″
Ümit FIRAT	Erkek	Yazar	11	15′12″
Sinan OĞAN	Erkek	Araştırmacı	15	15′57″
Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL	Erkek	Eski Bakan	11	11′51″

Tablo 234: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Milletvekili Aysel Tuğluk'un Öcalan ile Görüşmesi	1	Kürt Sorunun dünü bugünü, çözüm önerileri, terör algısı	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	7′45″
Çözüm neyin karşılığında?	2	PKK terör örgütünün talepleri, Örgütün ve Öcalan'ın talepleri,	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı	15′44″

		karşılığında neler verilecek	Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	
Demokratik özerklik	3	Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, Kenan Evren'in "federal yapı düşünülebilir" sözü, çok dilli belediyecilik, feodal yapı, kadın hakları	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	5′30″
PKK-BDP	4	PKK siyasal bir örgüttür/değildir,	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	8′20″
Uluslararası Boyut	5	ABD'nin Irak'tan çekilme takvimi, Kuzey Irak, Başkanlık sistemi, yeni anayasa, MİT Müsteşarı'nın ABD temasları, İç İşleri Bakanını Kuzey Irak ve Suriye temasları, Öcalan-ABD ilişkisi	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	12′49″
PKK ne istiyor?	6	Silah bırakma ve çatışma, bir araya gelinip müzakere yapılması, terör eylemleri,	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	16′15″
Çözüm Nasıl Olacak?	7	Siyasi partilerini durumu (iktidar-muhalefet), kriz yönetimi, CHP'deki değişimler, Mavi Marmara gemisinde yaşananlar, uzlaşma kültürü, silah bırakma, kürt coğrafyası	DTK eş başkanı eski DTP milletvekili Aysel Tuğluk'un İmralı Cezaevi'ne Yaptığı Ziyaret	15′12″

Tablo 235: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[748]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Sayın Halis biraz önce Aysel Tuğluk'un haberlerini ayrıntılı olarak aldık. Oradan başlayayım ben İmralı bu zamana kadar demiyim ne zamandır ilk defa gemlik iskelesi rıhtımı gazeteci ve yayıncı ordusuyla doluydu canlı yayınlar yapıldı çünkü Aysel Tuğluk'un görüşmesine önem verildi İmralı ile DTK eş başkanı eski DTP milletvekili öyle tanımlıyım. Şöyle bir mesajda geldi; barışçık ve demokratik çözüm konusunda ısrarını inancını çabasını ve pozisyonunu koruduğunu ifade etmiştir. Öcalan için böyle diyor. Çok başka mesajlarda varda uzatmayayım. Nasıl tercüme ediyorsunuz ne demek istiyor, İmralı.	Şerafettin HALİS
Sorumu hatırlatayım siz İmralı'dan gelen mesajları nasıl okuyorsunuz? Eylemsizlik konusunda buradan bir şey var mı? O konuda da bir sözü var Aysel Tuğluk'un aktarması "bunu kalıcı barışa dönüşmesi konusunda çabasının devam ettiğini ancak devlete ve hükümete de iradelerinin öneli ve belirleyici olduğunu söylemiş.	Şerafettin HALİS
Sayın Oğan sizin ile devam edelim İmralı'nın çözümdeki gücü sizce ispatlanmış oldu mu? Bu görüşmeye verilen önemle en azından medyanın önem veriyor herkes merak ediyordu Aysel Tuğluk'un mesajlarına?	Sinan OĞAN
Şerafettin Bey neyin karşılığında çok kısa yanıt alabilir miyim? Hızla	Şerafettin HALİS
Kendisi için bir şey istemiyor diyor sunuz? Sinan Bey sanki onu mu söylüyordu?	Sinan OĞAN
İnal Batu ne der acaba neyin karşılığı çünkü sizin Roma büyükelçiliği döneminizde yaşananları biliyoruz. Sayın Sina Gürel'e de soracağım daha gözlerindeki bant açılır açılmaz ilk söylediği "hizmetinizdeyim" mesajı olmuştu neyin karşılığı olabilir.	İnal BATU
Sayın Gürel siz ne dersiniz?	Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL
Bir ümit bey de neyin karşılığı sorusu bu görüşmeler, İmralı'nın önem kazanması konusunda Sinan Oğan, o sözü ortaya atmıştı soruyu siz biliyorsunuz da biraz bölündü izleyici kaçırmasın diye tekrar sordum. Biraz tahmin eder gibiyim İmralı'nın da böyle bir egosu var gibi	Ümit FIRAT
Ama tabi enteresan bir stratejide izledi gibi sanki dışta kalmadı	Ümit FIRAT
Kaldığımız yerden devam ediyoruz. Sinan Oğan demişti ki otonomide daha doğrusu sormuştu otonomide nereye kadar dışarıdakiler ne olacak diğer PKK'lıları kast ediyor Türkiye sınırları	Sinan OĞAN

[748] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

dışındaki Avrupa'daki ve Öcalan'ın geleceği ne olacak iki başlığım daha var demişti.	
Bir konuyu ben not aldım dikkat çekici Sayın Şükrü Sina Gürel bir eleştirisi diyeyim IRA örneğini verirken Sinn Féin, IRA'nın yani örgütün politikasını belirliyordu. Türkiye'de tersine bir durum var bu doğrudan partinize yönelik bir eleştir ne dersiniz buna?	Şerafettin HALİS
PKK siyasal bir ayaktır diyorsunuz?	Şerafettin HALİS
Ama Çatışıyor Sayın Halis?	Şerafettin HALİS
Sayın Şükrü Sina Gürel ne der bunlara birincisi demokratik özerklik benim notum ama sonlara doğru PKK'nın bir siyasal örgütte olduğunu söyledi siyasal ayaklarından biri olduğunu söyledi böler mi bütünleştirir mi demokratik özerklik meselesi?	İnal BATU
Sayın Batu tecrübelerinizin eleğine döktüğünüz de bütün bu trafiği belki Amerika'ya gitmiş mit müsteşarı ardından kuzey ırak'a da gideceğini açıklanması ardından hatta öncesinde iç işleri bakanının Erbil'de temasları o süzgeçten dibe ne döküldü ufku görebiliyor musunuz?	İnal BATU
Bu bir çıkar yol değil gibi algılanır mı?	İnal BATU
Ümit bey neler biriktirdiniz bu zaman'a kadar epey şey söylendi. Araya da gideceğiz ama o zamana kadar buyurun sonra devam edeceğiz?	Ümit FIRAT
Ama bayraklı özerklik?	Ümit FIRAT
Ümit Fırat'ta kalmıştık ümit Fırat diyordu ki PKK ayrı devlet politikasından vazgeçti ama hala onu öne sürüyor gibi bir algılama söz konusu buyurun?	Ümit FIRAT
Peki, PKK bugünlerde ne istiyor?	Ümit FIRAT
Peki, kafalar net mi sizce?	Ümit FIRAT
Sinan Bey bu aşamada ne düşünür?	Sinan OĞAN
Pazarlık aşaması oturalım masaya değil ama öbür söylediğiniz yaygın bir belagat	Sinan OĞAN
Bölünme kaygısı üzerinden devam ediyoruz buyurun?	Şerafettin HALİS
Bir marj var mı yani demokratik özerklik deyince bugün iktidardan zaten dur bir dakika oluyor ana dil dediniz dur bir dakika oldu bunun bir sizinde bir çizginiz var mı bir uzlaşmadan bahsedildi uzlaşma sözü karşılıklı taviz anlamına gelir karşılıklı vermeler anlamına gelir	Şerafettin HALİS
Nereye varacak bu ne yapalım böyleymiş diyip sineye mi çekecek bütün Türkiye Kürtler belki de dâhil ya da aaa mesele bu muymuş yavv diyecek	İnal BATU
Çözüm için reçete diyebileceğimiz kabaca tabi bir yaklaşım ortaya koyuyordu bir uzlaşma kültürü yok uzlaşma kültürü yazmıştı reçeteye ciddi vurdu mu ses getiren istikrarlı olan bir sosyal demokrat partiden söz etti onu koymuştu reçeteye üç?	İnal BATU
Tünelin ucunu görebiliyor musunuz?	Ümit FIRAT
Kastınız?	Ümit FIRAT
BDP'yi demokrat buluyor musunuz?	Ümit FIRAT

Tablo 236: 27.09.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

27.09.2010 tarihli programda "Çözüm Trafiği" konusunu tartışan Şerafettin Halis, İnal Batu, Ümit Fırat, Sinan Oğan ve Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 233'te yer almaktadır. Programda "Çözüm Trafiği" konusunu siyasetçi, emekli büyükelçi, eski bakan ve yazardan oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Şerafettin Halis, 17 söz alma sayısı ve 22 dk 15 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmakla birlikte İnal Batu, Ümit Fırat ve Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel 11'er söz alma sayısı programda en

az söz alma sayısına sahip katılımcılardır. “Çözüm Trafiği” tartışmanın kaynağı olması; “Milletvekili Aysel Tuğluk’un Öcalan ile Görüşmesi”, “Çözüm neyin karşılığında?”, “Demokratik özerklik”, “PKK-BDP”, “Uluslararası Boyut”, “PKK ne istiyor?” ve “Çözüm Nasıl Olacak?” konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Katılımcılar kendi uzmanlık alanları kapsamında bürokratik veya uluslararası boyutlarda konular üzerinde görüşlerini belirtmektedirler.

20.09.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcılara tartışılan konulara yönelik yaşanmışlıklarına ilişkin sorular sorarak izleyiciye uzmanı oldukları alanlarda bilgi vermelerinin yolunu açmaktadır.

Örnek: “*İnal Batu ne der acaba neyin karşılığı çünkü sizin Roma büyükelçiliği döneminizde yaşananları biliyoruz. Sayın Sina Gürel’e de soracağım daha gözlerindeki bant açılır açılmaz ilk söylediği “hizmetinizdeyim” mesajı olmuştu neyin karşılığı olabilir”.* - İnal BATU

3.3.3.3. 04.10.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı

04.10.2010 tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” programı “Askerlik Nereye Doğru?” konusunu Lale KEMAL, Doç. Dr. Celalletin YAVUZ, Atilla SANDIKLI, Emre ÖZTÜRK ve Uğur ÇENGEL’in katılımıyla 1 saat 28 dakika 53 saniye sürmüştür.

3.3.3.3.1. Görsel Düzey

Tablo 237: 04.10.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde “Canlı / Tekrar”, sağ üstte “NTV” grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu “Sonsöz” bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta “Saat” grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan beş konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 238: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	-	-
3	22	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	22	100

Tablo 239: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	1	0,50
Göğüs Çekim	3	1,57
Bel Çekim	108	56,50
Diz Çekim	7	3,66
Boy Çekim	12	6,20
Genel Çekim	60	31,57
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	191	100

Tablo 240: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
ASKERLİĞE YENİ NİZAM TEKNİK ÇALIŞMALAR TAMAMLANDI	"Son Söz" program logosu
ASKERLİĞE YENİ NİZAM GENELKURMAY TASARIYI TAMAMLADI, GÖZLER KOŞANER-ERDĞAN ZİRVESİNDE	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? TEKNİK ÇALIŞMALAR TAMAMLANDI	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? KEMAL: ŞU AN TABU OLAN ASKERLİK HİZMETİ TARTIŞILIYOR VE BU ÇOK SAĞLIKLI	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? KEMAL: ASKERLİK HİZMETİ SİLAHLI KUVVETLE HÜKÜMETİN ORTAK ÇALIŞMASIYLA TARTIŞILMALI	"Son Söz" program logosu
"TEK TİP" GELİYOR MU? TEKNİK ÇALIŞMALAR TAMAMLANDI	"Son Söz" program logosu
"TEK TİP" GELİYOR MU? GENELKURMAY'IN TASARISINDA HER YÜKÜMLÜYE 12 AY ASKERLİK SEÇENEĞİ AĞIRLIK KAZANIYOR	"Son Söz" program logosu

ASKERLİK NEREYE DOĞRU? YAVUZ: GENELKURMAY 1,5 SENEDİR BU KONU HAKKINDA ÇALIŞIYORDU	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SANDIKLI: ASKERLİK İLE İLGİLİ MESELELER MİLLİ GÜVENLİK SİYASET BELGESİNE DAYANIR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SANDIKLI: ŞU ANKİ MİLLİ GÜVENLİK SİYASET BELGESİ SOĞUK SAVAŞ ESPİRİSİNE DAYANIYOR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SANDIKLI: MİLLİ GÜVENLİK SİYASET BELGESİNİN PARADİGMALARI DEĞİŞİYOR	"Son Söz" program logosu
BEDELLİ BEKLEYİŞİ BEDELLİ ASKERLİK Mİ GELİYOR?	"Son Söz" program logosu
BEDELLİ BEKLEYİŞİ MSB BAKANI VECDİ GÖNÜL, 'BEDELLİ ASKERLİĞİN GÜNDEMDE OLMADIĞINI' SÖYLEDİ	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÖZTÜRK: 40 BİN ÜYEMİZ VAR ARALARINDA DOKTOR BİLE VAR, SORUNLARINI ANLATIYORLAR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÖZTÜRK: BEDELLİ SOSYAL BİR SORUN HALİNDE	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? KEMAL: ASKERE NE KADAR İHTİYACIMIZ OLDUĞUNU TARTIŞMANMIZ GEREKİR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? YAVUZ: DAVUL ZURNAYLA ASKERE GÖNDERİLEN İNSANLAR DA VAR, KARAR HÜKÜMETİN	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? KEMAL: TÜRKİYE'NİN ASKERİ HARCAMALARININ YÜZDE 60'I PERSONEL GİDERİ	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SANDIKLI: TÜRKİYE'NİN VİZYONU PROFESYONEL ORDUYA YÖNELMELİ	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SANDIKLI: SİYASET ASKERLİK MESELESİNE YALNIZCA GÜVENLİK AÇISINDAN BAKAMAZ	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÖZTÜRK: ŞU AN 43 BİN POLİS ASKERLİK YAPMAK İÇİN BEKLİYOR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÖZTÜRK: 1999'DAN EN SON ÇIKAN BEDELLİ DÖNEMİNDE ORDUDA ZAAFİYET OLMADI	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? KEMAL: TÜRKİYE'DE DOĞRU BİR ASKERLİK POLİTİKASI İZLENİRSE PROFESYONELLİK BAŞLAR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? SANDIKLI: TSK'NIN GÖREVİNİ DAHA ETKİN YAPMANIN YOLU PROFESYONEL ORDU	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÇENGEL: ASKERLİK UZAYACAK KORKUSUNU YAŞAYAN İNSANLAR VAR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÇENGEL: TEK TİP TASARISI ÜNİVERSİTEDE OKUYANLARIN ÖNEMSENDİĞİNİ GÖSTERİYOR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? ÖZTÜRK: BEDELLİ İSTEYENLER SİSTEMLE BARIŞMAK İSTİYOR	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? KEMAL: ŞU AN ÖEMLİ OLAN ASKERLİKTE NİCELİK DEĞİL NİTELİK	"Son Söz" program logosu
ASKERLİK NEREYE DOĞRU? YAVUZ: MECBURİ ASKERLİK BİRAZ DA MİLLİ HASLETLERLE İLGİLİDİR	"Son Söz" program logosu

Tablo 241: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Askerler, Orgeneral Işık Koşaner'in konuşması,	23″

	Bülent Arınç açıklama yaparken, Talim yapan askerler, Dağda gezen, elinde silah tutan askerler, başbakan, Genelkurmay Başkanlığı Binası	
2	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	1′17″
3	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	11″
4	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	14″
5	Askerler, Orgeneral Işık Koşaner'in konuşması, Bülent Arınç açıklama yaparken, Talim yapan askerler, Dağda gezen, elinde silah tutan askerler, başbakan, Genelkurmay Başkanlığı Binası	19″
6	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	15″
7	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	21″
8	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	19″
9	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	31″
10	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	6″
11	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	8″
12	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	14″
13	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	11″
14	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	13″
15	Talim yapan, Dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemleri	24″
16	Askerler, Orgeneral Işık Koşaner'in konuşması, Talim yapan askerler, Dağda gezen, elinde silah tutan askerler,	10″
	Toplam	5'16"

"Askerlik Nereye Doğru?"nun konu başlığı olarak tartışıldığı 04.10.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosunda katılımcılar tekli koltuklarda yan yana otururken program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Görsel incelemede program süresince konukların jest ve mimiklerinin aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde ayrıntı çekimden genel çekime çeşitli planlar kullanılmaktadır. Bunların içinden % 56,50 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 31,57 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece % 100 oranla ekran 3'e bölümlenmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "ASKERLİK NEREYE DOĞRU?" ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "KEMAL: ŞU AN TABU OLAN ASKERLİK HİZMETİ TARTIŞILIYOR VE BU ÇOK SAĞLIKLI", "SANDIKLI: ŞU ANKİ MİLLİ GÜVENLİK SİYASET BELGESİ SOĞUK SAVAŞ ESPİRİSİNE DAYANIYOR" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 30 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak, talim yapan, dağda gezen, elinde silah tutan, devriye gezen askerler, sınır karakolları, arazi taraması yapan askerler, askere alım işlemlerine ilişkin görüntüler toplamda 5 dk 16 sn'lik görüntü paketi 16 defa programın süresince ve reklam sonrası program yayınına geçişte yayınlanmıştır.

3.3.3.3.2. İçerik Düzey

Tablo 242: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Lale KEMAL	Kadın	Köşe Yazarı	13	19′11″
Doç. Dr. Celalletin YAVUZ	Erkek	Araştırmacı	12	18′25″
Atilla SANDIKLI	Erkek	Araştırmacı	11	16′51″
Emre ÖZTÜRK	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	9	13′34″
Uğur ÇENGEL	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	5	9′10″

Tablo 243: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Tek tip askerlik	1	Askerlik hizmeti, profesyonel ordu, üniversite mezunlarının konumu, askerlik süresi, meclis ve komisyonların yetki ve sorumlulukları, uzmanlaşma, siyasi otoritenin karar alması gerekmektedir,	Org. Işık Koşaner'in Tek Tip Askerlik konusundaki açıklaması	31'32"
Türkiye tehdit algılaması	2	Düşman tanımlaması, siyasi otoritenin askerlik ile ilgili görüşleri, Terörle mücadele, Milli Güvenlik Siyaset belgesi, Almanya örneği; gelişmiş silah gücü, soğuk savaş paradigmaları, kalabalık bir ordu yerine güçlü silahlanma, Milli Savunma bütçesinin yüksek olması, komşu ülkelerden yaşananların ordu mevcudiyetine etkileri,	Org. Işık Koşaner'in Tek Tip Askerlik konusundaki açıklaması	30'20"
Eğitilmiş kadrolar	3	Savunma konularında sivil danışman, öğretim üyesi yetiştirme	Org. Işık Koşaner'in Tek Tip Askerlik konusundaki açıklaması	46"
Bedelli askerlik	4	Büyük bir kitlenin beklentisi, şarkıcılar ve futbolcular yurt dışında bulunması, farklı kesimlerden bedelli ihtiyacı var,	Org. Işık Koşaner'in Tek Tip Askerlik konusundaki açıklaması	28'24"

		yurt dışında yaşan Türkler askerlik sorunu ile karşılaşıyor, Kararı siyasi iktidar verecek, ekonomik güç gerektirir, yurt dışındaki profesyonel askerlik örnekleri, Almanya –İsrail örnekleri, profesyonel ihtiyaçlar, bedelli askerliğin ekonomik boyut, polislerin konumu,		
Orduevlerindeki Askerler	5	Orduevinde yapılan askerlik hizmetleri, asli işini yapmadan değişik hizmetlere yöneltilmesi, şoför, patates-soğan soymak, kullanım amacı, lojman talepleri, tayin süreçleri,	Org. Işık Koşaner'in Tek Tip Askerlik konusundaki açıklaması	5'40"

Tablo 244: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[749]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
Bu tek tip kalktı mı kalkmadı mı oradan başlayalım sonra da nedir genel durum senden alalım.	Lale KEMAL
Türkiye'deki siyasette bu iş taa ne zamandan beri stratejik konular bile askere bırakıldığından o alanda uzman yom gibi bir hava var. Öyle mi?	Lale KEMAL
Neden tek tip'e karşısınız diyeceğim çok geniş bir soruda yeri geldiğinde elbette konuşuruz. Enteresan sizde sitenize Atatürk'ün iki orduya gereksinim vardır sözünü koymuşsunuz o da askere veya genelkurmaya böyle bir mesaj gibi duruyor ne dersiniz? Niye karşısınız tek tip'e mesele nu kadar emek sarf ettik dirsek çürüttük nasıl aynı algılanabiliriz midir?	Uğur ÇENGEL
Celalettin yavuz ile devam edelim dinlediniz. Yani askerliğin mecburi olması konusu bile bir tartışma meselesi önce tek tip nerden çıktı neden Genelkurmay başkanı bunu açık net söylüyor bir ihtiyacı bir şey var ki söylüyor? Bizi ikna edin?	Doç. Dr. Celalletin YAVUZ
Yani oradaki mantık nedir. Atilla beyden de bir yanıt alabilir miyim tek tip bunun arkasında yatan gereklilik? Neden tek tip neden yüksek okul lise ilkokul mezunu ayrımı yapmayacağız gibi bir hava belki de yapılacak bilmiyorum ama en azından süre aynı olacak neden?	Atilla SANDIKLI
Yeni strateji de tek tip'i gerektiriyor mu?	Atilla SANDIKLI
Emre öztürk neler söyleyecek bize yıllardır vaz geçmiyorsunuz ısrarlada hayır bu konu gündemde değil yanıtını alıyorsunuz. Buna rağmen ısrar ediyorsunuz sizde.	Emre ÖZTÜRK
Ne kadar büyük bir kitle acaba	Emre ÖZTÜRK
Bunun adını koyalım bir paralı askerlik dediğimiz dövüzli askerlik var o bir yndan devam ediyor ama bedelli askerlik denilen şey belirli bir para saptansın insanlar işte yaşı başı gelmiş olanlar mı diyeyim bilmiyorum	Emre ÖZTÜRK
Askerlik yapmamak için mi dışarıda kalıyorlar?	Emre ÖZTÜRK
Siyasetende o kadar net bir şey alamıyorsunuz?	Emre ÖZTÜRK
Lale kemal ne der acaba bir yanda yaşı epey geçmiş olup da halen bekleyenler var diğer yanda durumu müsait olanlar var hadi bir çıksa şu bedelli çok şey kaybeder miyiz ya da toplumdaki adalet duygusu zedelenir mi	Lale KEMAL
Türkiye ile karşılaştırmak ne kadar doğru israil bambaşka?	Doç. Dr. Celalletin YAVUZ
Bedelli konusunda dinledi genç arkadaşımızı ne der sayın sandıklı?	Atilla SANDIKLI
Peki herkese her yaşa umuyor musunuz yoksa bununda belirli bir kuralları kıstası olmayacak mı?	Emre ÖZTÜRK
Şimdi duyar gibiyim gariban çok memlekette elbette zafiyet olur?	Emre ÖZTÜRK
Yani siz herkes bedelli asker olabilsin mi diyorsunuz?	Emre ÖZTÜRK
İki önemli konu var bir tek tip'te üniveriste mezunu gerçekten üniversiteyi bitirmeyenlerle aynı konumda mı askerlik yapıcak onunla berarber mi yapıcak hani öyle bir şey duymuştum onbaşı çavuş olailirler diye bir iki iki tane üst üst sormam ben önce buradan bir başlayalım öyle mi olacak gerçekten herkes aynı mı olacak?	Atilla SANDIKLI
Şimdi yaygın bir kitle diyor ki tercüman olayım uğur arkadaşımıza nasıl olur ben o kadar sene disek çürüttüm aynı olmaması gerekir diyor burada deminki çağre çavuş yapmak onbaşı yapmak mıdır?	Atilla SANDIKLI
Sistem acaba bunu yapabiliyor mu tam on ikiden gidip diyelim ki üniversite mezununu tam da yerine oturtabiliyor mu?	Doç. Dr. Celalletin YAVUZ
12 ay oldu diyelim tek tip çıktı silah altındakilerin durumu nasıl olacak nasıl çözülecek kimisi fazla mı yapacak 5 aylığına girmişken yoksa eksik mi yapacak?	Atilla SANDIKLI
Sizin sözünüzdü galiba hem o hem de demekki siviller belki tam olarak profesyonel askerliği arzu etmeye bilirler o yüzden ordu napayıyım diyip tek tipi	Doç. Dr. Celalletin YAVUZ

[749] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

getiriyim diye düşündü demiştiniz yanılmıyorsam?	

Tablo 245: 04.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

04.10.2010 tarihli programda "Askerlik Nereye Doğru?" konusunu tartışan Lale Kemal, Doç. Dr. Celalletin Yavuz, Atilla Sandıklı, Emre Öztürk ve Uğur Çengel'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 242'de yer almaktadır. Programda "Askerlik Nereye Doğru?" konusunu sivil toplum temsilcisi, araştırmacılar ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Gündeme ilişkin bedelli askerlik talebi içerisinde bulunanların temsilcisi olarak Emre Öztürk ve Uğur Çengel sivil toplum hareketlerinin temsilcileri olarak katılırken, Doç. Dr. Celalletin Yavuz ve Atilla Sandıklı askeri geçmişleri ile konunu farklı askeri yönünü aktarmaktadırlar. Programdaki tek kadın olmasının yanında Lale Kemal, Ankara'da hem Genelkurmay'ın hem de siyasi kulislerin konuya ilişkin görüşlerini aktarmaktadır. Lale Kemal, 13 söz alma sayısı ve 19 dk 11 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmakla birlikte Uğur Çengel, 5 söz alma sayısı programda en az söz alma sayısına sahip katılımcıdır. "Askerlik Nereye Doğru?" tartışmanın kaynağı olması; "Tek tip askerlik", "Türkiye tehdit algılaması", "Eğitilmiş kadrolar", "Bedelli askerlik" ve "Orduevlerindeki Askerler" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır.

04.10.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcıların tartışılan konulara yönelik farklı görüşlerine ilişkin soruları birbirlerine aktarmaktadır.

Örnek: *"Şimdi yaygın bir kitle diyor ki tercüman olayım uğur arkadaşımıza nasıl olur ben o kadar sene disek çürüttüm aynı olmaması gerekir diyor burada deminki çağre çavuş yapmak onbaşı yapmak mıdır?"* - Atilla SANDIKLI

3.3.3.4. 11.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

11.10.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Devletin Alevi İmtihanı" konusunu Dr. Lütfi DOĞAN, Ali BALKIZ, Ali YILDIRIM, Prof. Dr. Saim YEPREM ve Prof. Dr. İlter TURAN'ın katılımıyla 1 saat 31 dakika 12 saniye sürmüştür.

3.3.3.4.1. Görsel Düzey

Tablo 246: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Ankara stüdyosundan katılan konuk koltukta oturmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 247: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	39	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	39	100

Tablo 248: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	2	0,93
Omuz Çekim	3	1,38
Göğüs Çekim	3	1,38
Bel Çekim	103	47,46

Diz Çekim	3	1,38
Boy Çekim	17	7,84
Genel Çekim	86	39,63
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	217	100

Tablo 249: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI YILDIRIM: ALEVİLER AYRICALIK İSTEMİYOR, EŞİTSİZLİĞİN ORTADAN KALKMASINI İSTİYORLAR	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI ALEVİLER NE İSTİYOR?	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI ALEVİ ÖRGÜTLERİ ZORUNLU DİN DERSİ UYGULAMASINI PROTESTO İÇİN MİTİNG YAPTI	"Son Söz" program logosu
ALEVİLİĞE DEVLET BAKIŞI DEVLET BAKANI FARUK ÇELİK'TEN AÇIKLAMA	"Son Söz" program logosu
ALEVİLİĞE DEVLET BAKIŞI BAKAN ÇELİK, ZORUNLU DİN DERSİ KALKSIN YAKLAŞIMINI DOĞRU BULMADIĞINI SÖYLEDİ	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI ZORUNLU DİN DERSİ UYGULAMASI	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI YEPREM: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI İSLAMLA İLGİLİ İNANÇLARLA HÜKÜMLER VERİR	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI YEPREM: TOPLUMDA BİRLİKTE YAŞAMANIN YOLU BİRBİRİNİ DİNLEMKETEN GEÇER	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI YEPREM: MÜFREDAT İYİLEŞTİRİLDİ AMA YANLIŞ UYGULAMALAR VARSA TASHİHİ YAPILIR	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI DOĞAN: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KALDIRILIRSA, RUHANİ OTORİTE ORTADAN KALKAR	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI BALKIZ: DEVLET BÜTÜN YURTTAŞLARINA KARŞI EŞİT DAVRANMAK ZORUNDADIR	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI BALKIZ: BUGÜNKÜ DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI BİR FETVA KURUMUDUR	"Son Söz" program logosu
DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI YEPREM: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI'NIN HİZMETLERİ DİĞER LAİK ÜLKELERDEKİ GİBİDİR	"Son Söz" program logosu

Tablo 250: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Sokaklarda yürüyüş yapan aleviler ellerinde pankartlar, ritüeller, ibadetler, Cem Evi, yapılan "Alevi Çalıştayı", Bakan Faruk Çelik, İlkokul öğrencileri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabı	22"
	Toplam	22"

"Devletin Alevi İmtihanı"nın konu başlığı olarak tartışıldığı 11.10.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara stüdyolarından yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosunda katılımcılar tekli

koltuklarda yan yana otururken program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Ankara stüdyosundan katılan katılımcı bel planda sunulurken program süresince görüşlerini ifade etmediği zaman stüdyoda bulunan büyük ekrandan görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince konukların jest ve mimiklerinin aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde baş çekimden genel çekime çeşitli planlar kullanılmaktadır. Bunların içinden % 47,46 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 39,63 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece 3'e bölümlenmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "DEVLETİN ALEVİ İMTİHANI" ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "YEPREM: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI İSLAMLA İLGİLİ İNANÇLARLA HÜKÜMLER VERİR", "BALKIZ: BUGÜNKÜ DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI BİR FETVA KURUMUDUR" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 14 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak, Sokaklarda yürüyüş yapan aleviler ellerinde pankartlar, ritüeller, ibadetler, Cem Evi, yapılan alevi çalıştayı, Bakan Faruk Çelik, ilkokul öğrencileri, din kültürü ve ahlak bilgisi kitabına ilişkin görüntüler toplamda 22 sn'lik görüntü paketi bir defa programın süresince kullanılmıştır.

3.3.3.4.2. İçerik Düzey

Tablo 251: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süreleri
Dr. Lütfi DOĞAN	Erkek	Emekli Bürokrat	9	25'31"
Ali BALKIZ	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	11	10'34"
Ali YILDIRIM	Erkek	Avukat	7	15'04"
Prof. Dr. Saim YEPREM	Erkek	Emekli Bürokrat	5	18'26"
Prof. Dr. İlter TURAN	Erkek	Akademisyen	7	8'45"

Tablo 252: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Aleviler Ne İstiyor?	1	Aleviliğin Yasal Statüsü, Zorunlu Din Dersi İçerik Değişikliği, Diyanet İşleri Başkanlığının Konumu, Alevi Çalıştay Raporu,	Alevilerin Eylemi	11'49"
Diyanet İşleri Başkanlığının Görev ve Sorumluluklar	2	Cem Evlerine Karşı Tutumları, İşlevinin Toplumdaki Yeri, Siyasi Bakış, Osmanlı'dan Günümüze Dönüşümü, İslam Dinine Uygun Fetva Vermektedir.	Alevilerin Eylemi	24' 14"
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kararları	3	Mahkeme Karaları, Müfredat Yeterli Değil Kararı, Hukuki Örnekler	Alevilerin Eylemi	5 '17"
Zorunlu Din Dersi Uygulaması	4	İçerik, İslam Öğretisi, Toplumsal Gereksinim, Avrupa'dan Örnekler	Alevilerin Eylemi	17' 23"
Laiklik	5	Devlet Din İlişkisi, Anayasa Maddeleri, Tanımlanması	Alevilerin Eylemi	53"
Alevi Sünni İlişkisi	6	Tarihsel Süreci, Çatışma olmadığı	Alevilerin Eylemi	1'31"

Tablo 253: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[750]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Madde madde bi talepleri sayar mısınız? Tam olarak ne isteniyor baştan bi netleştirsek.	Ali BALKIZ
Altını nasıl dolduruyorsunuz?	Ali BALKIZ
Bunların hiçbirine ilerleme yok mu?	Ali BALKIZ
Ali yıldırımın ekleyecekleri olabilir? Taleplere ne dersiniz?	Ali YILDIRIM
Bu reddetme yok saymayı gözümüzde canlandıracak izleyenlerin daha doğrusu?	Ali YILDIRIM
Hükümetinde üzerinde diyorsunuz?	Ali YILDIRIM
Sayın Yeprem bilmiyorum özetlemem gerekir mi burada dile getirilen talepleri ve görüşleri ama sanmıyorum dikkatli bir simsiniz ne dersiniz?	Prof. Dr. Saim YEPREM
Şöyle bir şey var yok sayılma, bir inanç olduğunu kabul etmeme bu tür bi alılama var mı diyanet'te gerçekten?	Prof. Dr. Saim YEPREM
Bu şikâyetle alevi yurttaşlarımızın dile getirdiği şikâyetler özellikle diyanete de tamamen orada değil ama diyanette de bi yoğunlaşma var neden sizce neye bağlıyorsunuz	Dr. Lütfi DOĞAN
Kopukluk mu var?	Dr. Lütfi DOĞAN
Bunun tersine bir eğitim sürecinden mi şikâyetçisiniz? Yani kopukluk dediniz ciddi bi kopukluk var dediniz bu nerden kaynaklanıyor her iki tarafta da sorun var mı?	Dr. Lütfi DOĞAN
Ahlak bilgisinden kastları ne?	Dr. Lütfi DOĞAN
İlter beyden görüşlerini almaya başlayalım bu kadar çok şey dinledik biliyorum ki sizin sorunlar konusunda uluslararası bir kuruluşta varlığınız var ne dersiniz bütün bunları indirgeyebiliyorsunuz sanırım? Bütün bu mesele için neler düşünüyorsunuz?	Prof. Dr. İlter TURAN
Samimi olarak eşit mesafede durmak gerekecekse böyle bir ortam yok dediniz buyurun?	Prof. Dr. İlter TURAN
Kim yapacak bunları efendim?	Prof. Dr. İlter TURAN
Sayın Yeprem dedi ki bir örnek verilen kitap esas alındı?	Ali YILDIRIM
Hah işte diyebileceğimiz bir düzenleme olsa bunu kim hazırlayacak efendim derste alevi inancını kültürünü her neyse ben böyle dışarıda durduğum için böyle tanımlıyorum sakın yanlış anlamayın bi yığın tanım var Hah işte diyebileceğimiz tanım var mı sizler mi hazırlamalısınız kim hazırlamalı ne olmalı orada sorunu ben kavramak istiyorum	Ali BALKIZ
Bu kadar ince kelimelerde ince nüanslar vardır bağışlayın araya girdim ama belki hassasınız ondan mı bilmiyorum ama?	Ali BALKIZ

[750] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Hala mesela Hz. Ali'nin atının tırnak içinde bu geçerli mi devam ediyor mu?	Ali BALKIZ
Sayın doğan ne der buna acaba bu şikâyetlere sayın lütfü doğan Hz. Ali'nin atının tırnak içinde öyle ben söylemek istemiyorum. Yani bazı tanımlar var Hz. Ali'nin atının o âlemde düldül olarak bilinir öyle mi efendim orada katır diye geçiyor diye şikâyet ediyorlar	Dr. Lütfi DOĞAN
O çerçevede alırsanız öyle ama bu toprakların başka dinleri de var başka toplulukları da var insanları da var ayrı	Dr. Lütfi DOĞAN
O kadar enteresan bir yayılma söz konusu bir sunucu farkında bile değil söylediğinin ya da kendisi öyle	Dr. Lütfi DOĞAN
Sayın İlter Turan'ın sözlerinden hareketle dönmek istiyorum tabii ki o da bir yerlerden başlayacaktır. Efendim hukuki olarak tek inanç sistemini gözetiyor demişti Sayın Turan ki yani bir siyaset bilimci olarak bütün bunlara yaklaşıyor. Eğitim yolu ile inancı standartlaştırma diye bir endişesi var ve din eğitim ile her şeyi bir araya alma gibide bir kaygı bir eğilim seziyor ne dersiniz?	Prof. Dr. Saim YEPREM
Buyurun efendim biraz önce araya girip buradaki görüşleri aldık. Devam edebilirsiniz size yönelik yanıtlar konusunda	Prof. Dr. Saim YEPREM
Mevzuat diyordunuz?	Prof. Dr. Saim YEPREM
Be biraz daha tarafsız diye tanımlayabileceğim isme sorayım bu uygulama meselesi sizce nedir nasıl halledilebilir. Yani bir takım şimdi Sayın Yeprem gibi Sayın Doğan gibi hoca keşke herkes böyle olsa diye bir fikir geçiyor aklımdan ama öyle değil demek ki yani	Prof. Dr. İlter TURAN
Buradada dinleyince sorunu hem dinleyince hem buna benzer haber programları yaptıkça tırnak içinde şöyle bir soru akla geliyor. Diyanet İşleri Başkanlığı kalksa ne olur? Felaket mi olur?	Dr. Lütfi DOĞAN
Ama bütün bu iyi niyete rağmen uygulamada sorunlar olduğundan çok şikâyet var	Dr. Lütfi DOĞAN
Peki ne kadar çözdü cehaleti dinde taassubu Diyanet İşleri Başkanlığı?	Dr. Lütfi DOĞAN
Sayın yıldırım sizde kalmıştık biz inancımızı kimseye üstün görmüyoruz demiştiniz	Ali YILDIRIM
Ankara'dan bunlar dile getirildiği için araya girdim bağışlayın biraz daha iyi değerlendirmek istiyorum zamanı bir mevzuat çıkarabiliriz bir yan düzenleme yapabiliriz	Ali YILDIRIM
Diyanet açıkça Cem Evi ibadethane değildir mi diyor	Ali YILDIRIM
Böyle bir şey diyebilir mi Diyanet İşleri Başkanlığı? Cem Evi ibadethane değildir diye bir şey söylenebilir mi?	Dr. Lütfi DOĞAN
O zaman tırnak içinde soruyorum niçin Diyanet burası ibadethane değildir diye bir fikir ortaya atıyor? Diyanet niçin böyle diyor	Dr. Lütfi DOĞAN
Diyanet işleri başkanlığının tırnak içinde size göre şikayetçi olduğunuz uygulamaları var olmasaydı yine şikayet ederniydiniz?	Ali BALKIZ
Hükümetin bir açılımı var bu da bir şey değil mi?	Prof. Dr. İlter TURAN

Tablo 254: 11.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Prof. Dr. Saim YEPREM	18′26″

11.10.2010 tarihli programda "Devletin Alevi İmtihanı" konusunu tartışan Lale Kemal, Dr. Lütfi Doğan, Ali Balkız, Ali Yıldırım, Prof. Dr. Saim Yeprem ve Prof. Dr. İlter Turan'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 251'de yer almaktadır. Programda "Devletin Alevi İmtihanı" konusunu sivil toplum temsilcisi, eski bürokrat, akademisyen, avukat ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Dr. Lütfi Doğan'ın Diyanet İşleri Eski Başkanı olması, Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Eski Üyesi Prof. Dr. Saim Yeprem ve Alevi Bektaşi Federasyonu Başkanı Ali Balkız'ın programda katılımcı olması konuya ilişkin geçmişte ve günümüzde söz sahibi olanların karşılıklı görüşlerini paylaşabileceği bir platformun hazırlandığının bir göstergesidir.

Katılımcı profili tartışılacak konu veya konulara ilişkin temel bilgi birikiminin sağlandığı görülmektedir. Ali Balkız, 11 söz alma sayısına sahipken Dr. Lütfi Doğan 25 dk 31 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmaktadır. Bununla birlikte Prof. Dr. Saim Yeprem, 5 söz alma sayısına Prof. Dr. İlter Turan'da 18 dk 26 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcılardır. "Devletin Alevi İmtihanı" tartışmanın kaynağı olması; "Aleviler Ne İstiyor?", "Diyanet İşleri Başkanlığının Görev ve Sorumluluklar", "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kararları", "Zorunlu Din Dersi Uygulaması", "Laiklik" ve "Alevi Sünni İlişkisi" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır.

11.10.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcılardan konu veya konulara ilişkin taleplerine yönelik söylemlerini net olarak ortaya koymalarını istenmektedir.

Örnek: "*Madde madde bi talepleri sayar mısınız? Tam olarak ne isteniyor baştan bi netleştirsek."* - Ali BALKIZ

"Hah işte diyebileceğimiz bir düzenleme olsa bunu kim hazırlayacak efendim derste alevi inancını kültürünü her neyse ben böyle dışarıda durduğum için böyle tanımlıyorum sakın yanlış anlamayın bi yığın tanım var Hah işte diyebileceğimiz tanım var mı sizler mi hazırlamalısınız kim hazırlamalı ne olmalı orada sorunu ben kavramak istiyorum." - Ali BALKIZ

11.10.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcıların tartışılan konulara yönelik farklı görüşlerine ilişkin soruları birbirlerine aktarmaktadır.

Örnek: *"Sayın İlter Turan'ın sözlerinden hareketle dönmek istiyorum tabii ki o da bir yerlerden başlayacaktır. Efendim hukuki olarak tek inanç sistemini gözetiyor demişti Sayın Turan ki yani bir siyaset bilimci olarak bütün bunlara yaklaşıyor. Eğitim yolu ile inancı standartlaştırma diye bir endişesi var ve din eğitim ile her şeyi bir araya alma gibide bir kaygı bir eğilim seziyor ne dersiniz?"* - Prof. Dr. Saim YEPREM

3.3.3.5. 18.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

18.10.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Yükselen Muhafazakarlık" konusunu Prof. Dr. Yasin AKTAY, Arus YUMUL, Hasan Celal GÜZEL, Şükran SONER ve Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN'ın katılımıyla 1 saat 28 dakika 45 saniye sürmüştür.

3.3.3.5.1. Görsel Düzey

Tablo 255: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Ankara stüdyosundan katılan konuk koltukta oturmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 256: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	44	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	44	100

Tablo 257: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	-	-
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	91	52

Diz Çekim	6	3,42
Boy Çekim	11	6,29
Genel Çekim	67	38,29
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	175	100

Tablo 258: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK KİM NEYİ MHAFAZA EDİYOR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK SONER: DÜNYADA VE TÜRKİYEDE IRK VE DİN TEMELİNDE YENİ KİMLİKLER OLUŞTU	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK AKTAY: TÜRKİYE'DE HIZLI BİR DEĞİŞİM VAR VE DÖNEM KENDİ MUHAFAZAKARLARINI YARATIYOR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK AKTAY: AYDINLANMACILIK BİRİSİNİN ÜNVANI HALİNE GELİRSE STATÜKOCULUĞA DÖNÜŞÜR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK GÜZEL: TÜRKİYE'DE DEMOKRAT PARTİ'YLE BİRLİKTE DEVRİM BAŞLADI	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK GÜZEL: TÜRKİYE HALKININ GÜNDELİK HAYAT AÇISINDAN DEĞİŞİME AÇIK BİR YAPISI VAR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK TAŞKIN: BAŞÖRTÜ TAKANLAR MODERN KURUMLARDAN İSTİFADE ETMEK İSTİYOR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK YUMUL: MODERNLİĞİMİZ BİLE MUHAFAZAKARIK BUNU KADINA BAKIŞTA ANLAYABİLİRİZ	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK SONER: DEVRİMCİLİK NE KADAR İNSANA ÇAĞDAŞLIK SAĞLIYORSA O KADAR DEVRİMCİDİR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK GÜZEL: TÜRK TOPLUMUNDA 'ÖTEKİ' YOK, SOSYOLOGLARIN İCADI BİR KAVRAM BU	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK GÜZEL: ÇOĞUNLUK MİLLETİ İRADESİNİ YANSITIR, DİKTATÖRLÜK DENEMEZ	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK AKTAY: MUHAFAZAKARAŞMA YOK DEĞİŞİM VAR ASIL AKTÖRLERİ DE DİNDARLAR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK AKTAY: ASIL KORKU DİNDAR YAŞAM TARZININ GÖRÜNÜR HALE GELMESİ	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK TAŞKIN: AK PARTİ'Yİ VE MUHAFAZAKARLARI BEKLEYEN ASIL SINAV DEMOKRAT OLMAK	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK YUMUL: BİZE BENZEMEYENLE BİRLİKTE OLMAK İSTEMİYORUZ	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK GÜZEL: 1950'DEN BU YANA MERKEZ SAĞ İKTİDARLAR ÇOK DAHA İLERİCİDİR	"Son Söz" program logosu
YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK TAŞKIN: MUHAFAZAKARLIK VE MİLLİYETÇİLİK BOŞANMA AŞAMASINDA	"Son Söz" program logosu

Tablo 259: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Karakol'dan çıkan insanlar, başını örten kızlar, Kuran kursunda çocuklar, kafelerde oturan gençler, Parklar ve bahçelerde oturanlar, birbirlerine sarılan gençler, polis arabası, Cami, saldırıya uğrayan resim galerisi, cam kırıkları, Ambulans ve yaralılar, sokakta gezen başı örtülü kadınlar	13"
	Toplam	13"

"Yükselen Muhafazakarlık"ın konu başlığı olarak tartışıldığı 18.10.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul ve Ankara stüdyolarından yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. İstanbul stüdyosunda katılımcılar tekli koltuklarda yan yana oturmaktadırlar. Ankara stüdyosundan katılan katılımcı bel planda sunulurken program süresince görüşlerini ifade etmediği zaman stüdyoda bulunan büyük ekrandan görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde bel çekimden genel çekime çeşitli planlar kullanılmaktadır. Bunların içinden % 52 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 38,29 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece 3'e bölümlenmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "YÜKSELEN MUHAFAZAKARLIK" ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "SONER: DÜNYADA VE TÜRKİYEDE IRK VE DİN TEMELİNDE YENİ KİMLİKLER OLUŞTU", "GÜZEL: TÜRK TOPLUMUNDA 'ÖTEKİ' YOK, SOSYOLOGLARIN İCADI BİR KAVRAM BU" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 18 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; başını örten kızlar, Kuran kursunda çocuklar, kafelerde oturan gençler, parklar ve bahçelerde oturanlar, birbirlerine sarılan gençler, polis arabası,

cami, saldırıya uğrayan resim galerisine ilişkin görüntüler toplamda 13 sn'lik görüntü paketi bir defa programın süresince kullanılmıştır.

3.3.3.5.2. İçerik Düzey

Tablo 260: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Yasin AKTAY	Erkek	Köşe Yazarı	5	13'02"
Arus YUMUL	Kadın	Akademisyen	4	13'20"
Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Eski Bakan	4	18'56"
Şükran SONER	Kadın	Köşe Yazarı	4	14'14"
Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN	Erkek	Akademisyen	3	12'51"

Tablo 261: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Muhafazakarlık	1	Yükselen muhafazakarlık, muhafazakarlığın tarihi, ideolojik, ekonomik ve sosyal boyutu, Türkiye örneği, sermaye-emek çıkarları, dönüşüm, modernlik	Yükselen Muhafazakarlık	10'17"
Referandum	2	Rferandum sonuçları, "evet" diyenler değişim, "hayır" diyenler muhafazakar mı?	Yükselen Muhafazakarlık	17"
AKP	3	AKP muhafazakar mı? Aydınlanmaya karşı mı? Muhafazakarlıktan payına düşen dindarlık mı? Değişimin simgesi, eleştiriye açık olmalı	Yükselen Muhafazakarlık	2'46"
Aydınlanma	4	Modernite ve aydınlanma felsefesi, marksizmin boyutu, sistemin değişimi ve eşitlik	Yükselen Muhafazakarlık	3'50"
Türk Siyasal Hayatında Muhafazakarlık	5	Tarihsel gelişimi, siyasi partilerin evrimi, Turgut Özal, reformlar ve yansıttıkları, siyasi hayatta muhafazakarlık, ekonomi ilişkisi, toplum mühendisliği dindarlaşma, siyasal İslam, işçi ve sendikal haklar	Yükselen Muhafazakarlık	37'15"
Gündelik Hayat	6	Dinin önemi, yapılan çalışmalar, Türban simgesi, sosyal ve kültürel hayat, kentleşme olgusu, Yüksek Öğrenimde değişim, ramazan ayında alkol tüketimi, din gösterişçiliği, jest ve mimik değişikliği, zorlama olacak mı?, islamafobi, öteki kavramı, nefret söylemi, kadının rolü ve giyim	Yükselen Muhafazakarlık	25'48"

Tablo 262: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[751]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Merhabalar efendim konumuz muhafazakârlık daha doğrusu bu akşamın sorusu yükselen muhafazakârlık hadi ben editöryel kadronun biraz sınırlarını zorlayım bu sorunun öyle bir şey var mı diye de bir soru atıyım ortaya muhafazakârlık yükseliyor mu Türkiye de öylesine bir tespit var tartışıcaz konuşucaz. Şükran Soner ile başlıyım. Yükselen bir muhafazakârlık var mı Türkiye de örnekleri de var mı?	Şükran SONER
Biraz somutlaştırsak ırklar ve dinler dediniz özellikle Türkiye	Şükran SONER

[751] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

de bunu nasıl yaşıyoruz?	
Orada muhafazakârlık kapitalist sistemin korunması yönünde mi?	Şükran SONER
Anladım yani cemaat çekirdeğinden giderek dışarıya doğru yayılan bir muhafazakarlık	Şükran SONER
Size göre Türkiye de var mı bir muhafazakârlık ne tür bir muhafazakârlık tanıma hiç girmedik gerçi de girersek orada tartışmaya başlarız kısır döngü olmasında?	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Biraz daha somutlaştıralım o zaman mesela yakın geçmişten referanduma gelelim sizce evet verenler değişimden yana hayır diyenler muhafazakâr mı?	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Öyle midir aydınlanmacılık?	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Ama çok akademik gitmeyelim?	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Bir dahaki sefere netleştirelim bir dönelim hasan bey'e Hasan Celal Güzel'e Ankara'da yalnız sayın celal güzel tekrar hoş geldiniz yayınımıza şöyle bir soru akla geliyor o zaman hayatta gündelik yaşamda muhafazakârlık siyasette muhafazakarlık böyle iki tane kavram var mı bilmiyorum ama Türkiye şu anda bir muhafazakar gelişimde mi? Yani bir muhafazakar gidişatta mı? Yoksa ilerleme değişimde mi?	Hasan Celal GÜZEL
O zaman sayın celal güzel o zaman gündelik hayatta konuşmamız gerekecek yani siyasette bir giysi değiştirme söz konusu ama gündelik hayatta da Türkiye'nin giderek muhafazakârlaştığı yolunda bir algı hatta o algıdan kaynaklanan bir endişe var?	Hasan Celal GÜZEL
Sayın Yüksel Taşkın ile devam edelim. Araya geliyoruz ama önemli değil tekrar devam edeceğiz. Arus hanımında birikmiş görüşleri olacaktır ama. Pek çok not aldım ama söyle toparlamak net olur. Türban ve modernleşmeye açık olmak siz bu ikisini bağdaştırabiliyor musunuz?	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Entegre olmaktan kastınız açılmak mı? Yoksa karşılıklı empati midir?	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Anladım üniversitede haftada bir de olsa bende bulunuyorum seneden seneye değişiyor bazen bakıyorum herkes ile birlikteler ama bu sene baktım biradalar biraz daha kendileri türbanlı başörtülü genç kızlar bir arada olmaya başladı. Böle sağlıklı bir iletişim bu yıl yok gibi.	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Misal şöylesine enteresan bir tablo daha var. Ramazan ayında diyelim bir vatandaş içecek içki içecek içki alıcak. Siyah koyu naylon torbaya o da tekrar gazetelere sarılarak tezgâh altında veriliyor. Bu muhafazakârlığın yaygınlaşması mıdır? Yoksa başka bir şey midir?	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
70'lerde 80'lerde yok muydu? Ele geçirme	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Hızla gelen mailleri vurgulamak lazım gerçekten dikkat çekici? İsterseniz İstanbul Fatih'ten gelen ya da Fatih isimli izleyicimizden gelen bir mail ilk cümlesini okuyum; Türkiye'de muhafazakarlık önceden geriye doğru ilerlerken artık muhafazakarlık ileriye doğru ilerliyor? Bir tespit isim vermeyen bir izleyicimiz AK Parti muhafazakârlığın egemen olması için değişimden yanadır diyor. Bir diğer konuğumuz Yalçın Gezer iki türlü muhafazakârlık var Türkiye'de diyor ki bu çok konuşulan bir konu din muhafazakârları cumhuriyet muhafazakârları hangi muhafazakâr kesim çağdaş ve yenilikçi diye konuklarımıza böyle bir soru soruyor? Ethem Eren ise Türkiye'de yükselen muhafazakârlık değil gericilik diye bir tespitte bulunuyor. Ve beklide bu programın hazırlayıcıları tarafından gidişatına en yakın teğet giden bir yaklaşım. Nevcihan Duru'dan gelmiş şöyle diyor; ben muhafazakarlaşıldığına değil din gösterişçiliğinin arttığına inanıyorum. Şöyle diyor örneklerini veriyim; hoşçakalın ya da iyi günler yerine Allaha emanet olun demek teşekkürler yerine Allah razı olsun demek İnşallah ya da umarım yerine Allah izin verirse demek bir topluluğa girerken merhaba yerine selamünaleyküm demek yanaktan öpüşmek yerine kafa tokuşturmak moda oldu maalesef ne odluda birden insanların kullandığı kavramlar jestleri ve davranışları böylesine değişti diyor Nevcihan Duru hanım. Arus hanım sizde kalmıştık. Ne dersiniz bu yaklaşıma?	Arus YUMUL
Ve biraz önce Nevcihan hanımın yaklaşımı bize elektronik posta yollayan din gösterişçiliği mi öne çıkıyor yoksa	Arus YUMUL

gerçekten burada biraz tersi yaşanıyor Amerika da muhafazakârlık Bush döneminde bundan önceki dönemde yükseldiğinde sizin verdiğiniz örnekten gidersek orada bir takım özgürlüklerin kısaltılmasına dair bir hava vardı. Aynı zamanda kendileri gibi olmayanları da ötekileştirme durumu vardı bizde ise sanki öylesine bir durum yoktu bu ne kadar samimiydi?	
Çok sağolun şükran hanım o zaman sanki biraz bütün zurnanın zart dediği yer kadın kadınların toplum içindeki yeri gibi ve devrimsele karşıdır dedi Arus Yumul ama evrime karşı değildir. Evrim yoluyla gelişmeye razı olur mesela türban sanki öyle bir havada gibi?	Şükran SONER
Peki sayın hsan celal güzel saatine baktı demin göz ucuyla gördüm neden baktı bilmiyorum ama ben çok bekledim burada diye mi? O kaygıyla dönemin kendisine efendim bir Türkiye'de özellikle kıyı kesimlerinde yaşayanlar için söyleniyor ama değil tabi başka yerlerde de var ki iktidar partisi niye öylede kendi kendine soru araştırma yapmayı hissediyor. Bir korku var yani muhafazakârlaşma algısından korku benim hayat tarzıma karışırlar mı değiştirirler mi? İki Şükran hanımın son sözlerini size hatırlatmadan edemiyorum. Yerindeydi sanki daha doğrusu değişik bir yaklaşımdı, sandıktan yola çıkan bir meselesi var ne dersiniz? Buna önce şu kaygı meselesini sorayım siz haklı görüyor musunuz? Özellikle hanımefendinin.	Hasan Celal GÜZEL
İzleyicilerimiz bize yollayanlar bağışlasınlar ama ara yetmedi gönderilen epostaları şöyle gözden geçirmeye yinede vurgulayacağım Ayhan Hırka, klasik manasıyla din gelenek adetlere yakın olarak bildiğimiz muhafazakârlık insan onuruna yakışır tüm değişikliklere açık olmamanın gerçek adıdır. Saygılarımla diyor. Kamil Altınok hâkim güç iktidarda olduğu için hâkim güç muhafazakârların elinde olduğu için muhafazakârlaşmış gözüküyoruz. Onur Ünver Ak Parti iktidara gelince muhafazalıkta artma var diyor katılıyorlar mı diye de soruyor. Aynı görüş diyebiliriz. İçki örneği epey yankı uyandırmış. Bu konuda birkaç elektronik posta var. Onu bırakın ramazanda kamu kuruluşlarının misafirhanelerine gidin bir sabah kahvaltısı yapın bakiyim diye bir email var. Bizde herkes odasında kahvaltısını yapıyor. Bu mahalle baskısı değil de nedir? Biçimde bir mail var? Muhammed Taşlı muhafazakarlaşan bir toplumda tartışma kültürünün gelişmesi neyin nesi? Diye soruyor enteresan. Cemil Yeter benim annemin başı kapalı eşimin açık henüz on yaşındaki kızımın da büyüyünce başını kapatacağının sanmıyorum. Ama biz muhafazakar bir aileyiz. Buda enteresan bir yaklaşım. Bir başka dikkat çekici İsrail örneğini vermiş izleyicimiz. Murat Gelen İsrail dünyanın en zor dillerinden biri İbraniceyle konuşur ve yazar kamusal alanda kipa ile gezer. Büyük en muhafazakar devlettir. Ama ilimde fende teknolojide geldiği nokta ortadadır. Şimdi muhafazakarlık gericiliktir diyebilir miyiz? Çok zengin bir rengarenk bir görüş yağmuru var. NTV'nin elektronik postasına kaygılardan bahsetmiştim Hasan Celal güzele öyle gelebiliriz. Bir soru sayın celal güzel İslami yaşamı tercih edenler nerde duracaklar. Duracakları bir yer var mı diye soruluyor?	Hasan Celal GÜZEL
Yani kendi yaşamlarını dayatmayacaklar mı diyorsunuz?	Hasan Celal GÜZEL
O zaman bu söylediklerini korkuya getirip?	Hasan Celal GÜZEL
Yasin beyle devam ediyim şu soru hala belki ayakta duran bir soru izleyicimizin Alper Sargın'ın İslami yaşamı tercih edenler nerde duracaklar? Ama yaygın bir kanaat böylesine bu türlü bir kaygı taşıyor yani çok açık konuşalım bugün Türban ondan sonra kamusal alanda ya da kamu hizmetlerinde talep edilecek, işyerlerinde talep edilecek, o da tartışılan bir konu o konuda da ben tarafsız duruyorum tabii ki ondan sonra hadi herkes namaza mı denecek yani böylesine bir gidişat mı var? Korku bu?	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Zorlama yoktur düsturuna insanların uyacağını nasıl garanti edeceğiz? Çok farklı algılanmıştır bu zaman kadar.	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Yüksel bey'den alacam görüşlerine bu zaman kadar ne biriktirdi?	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN

Türk Dışişleri Bakanlığımıza bir ermeni vatandaşımız girdi diye bayram yaptık.	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Değerli izleyicilerimiz özellikle elektronik posta yollayanlar. Bu akşamki programa sizlerde aslında katılımcı gibiydiniz. Büyük katkılarınız oldu bu açıdan memnuniyetimi dile getirmek zorundayım. O yüzden yine hızla elektronik postaları okuyacağım. Tabii ki özetleyerek yollayanlar beni bağışlasınlar. M. Tezer topluma dayatılan ekonomik modelin hazmettirilmesi için toplumun dindarlaştırılması gereği göz ardı edilmesi bu tartışmanın en büyük eksiğidir hâlbuki Şükran Hanım bundan bahsediyordu balından beri, ama yinede hoş bunu almak, bir izleyicimiz sadece lakap var; hem muhafazakârım hem de muhafazakâr olmayanların tüm haklarına sahibim isteyen istediği kadar rahatsız olabilir. Bende muhafazakâr olamayanlardan rahatsızım diyor. Hadi çıkın bakalım işin içinden diyor. Uğur Ulaş muhafazakâr ama ahlaksız bir topluma doğru gidiyoruz diyor ahlak kavramının içi boşalıyor diyor. İçki şişesi örneği ardından ramazanda yemekhaneler bu çok ilgi çeken bir yaklaşım oldu. Ramazan da misafirhanelerin yemekhaneleri bir anda tadilat ayı olu veriyor nedense birden bire dikkat çekmiş. Bu enteresan bir mail Mustafa Aktaş kuşku duyan insanların hayatlarından ve standartlarından kaybetmekten korkmasında bahsettiniz ancak bizim gibi düşünen insanlar için sorun kendi hayatımız değil bir sonraki kuşağın özgürlükleri endişe konusu Sayın Erbakan'ın M.C. hükümetlerinde yaptıklarını o günü yaşayan babam değil ben görüyorum diyor. Konuştuğunuz aslında muhafazakârlık değil diyor konuştuğunuz gericilik diyor. Sayın Hüseyin Çelik. Tabii ki AK Partiden gelmiyor bu mail bir vatandaşımız. Sayın Yumul islama fobiyadan bahsetti Yasin Bey bu tür eleştirilere bu hale gelmeye başladı dedi ne dersiniz?	Arus YUMUL
Şükran Hanım çok birikti ama hadi bakalım?	Şükran SONER
Sayın Celal Güzel son sözlerinizi alıcam ne olur kısa alıyım?	Hasan Celal GÜZEL
Biraz dışarı çıkar gibi oluyoruz. Orada ana fikir şu bu geriye gidişin bir kılıfı üstünü örtüşün bir tezahürüdür. Muhafazakârlık diyor.	Hasan Celal GÜZEL
Yüksel Bey buyurun.	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Onu kabul etmeye mi cidden yapıcı eleştiriye mi? Çünkü hakikaten yayınlarda da karşı görüşü belirli bir şeyde olduğunda hiçbir itiraz olmadığını yayıncı olarak ben söyleyebilirim.	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN
Yasin Aktay	Prof. Dr. Yasin AKTAY
Arus Yumul'dan son sözü alıcam.	Arus YUMUL

Tablo 263: 18.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Hasan Celal GÜZEL	18'56"

18.10.2010 tarihli programda "Yükselen Muhafazakarlık" konusunu tartışan Prof. Dr. Yasin Aktay, Arus Yumul, Hasan Celal Güzel, Şükran Soner ve Doç. Dr. Yüksel Taşkın'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 260'da yer almaktadır. Programda "Yükselen Muhafazakarlık" konusunu eski bakan, akademisyen ve köşe yazarlarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Muhafazakarlık kavramının günlük hayattaki yansımalarının aktarımında sosyoloji üzerine çalışmalar yapan Prof. Dr. Yasin Aktay ve Arus Yumul'un görüşlerinden yararlanılırken siyaset bilimindeki yeri açısından da Doç. Dr. Yüksel Taşkın'ın

görüşleri izleyiciyle buluşmaktadır. Hasan Celal Güzel ve Şükran Soner farklı ideolojik bakış açılarının, muhafazakarlığın gündelik hayattaki yansımalarına tarihten notlar düşerek nasıl yansıdığını aktarmaktadırlar. Katılımcı profili tartışılacak konu veya konulara ilişkin temel bilgi birikiminin sağlandığı görülmektedir. Prof. Dr. Yasin Aktay, 5 söz alma sayısına sahipken Hasan Celal Güzel 18 dk 56 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı olmaktadır. Bununla birlikte Doç. Dr. Yüksel Taşkın en az söz alma sayısına ve en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Yükselen Muhafazakarlık" tartışmanın kaynağı olması; "Muhafazakarlık", "Referandum", "AKP", "Aydınlanma", "Türk Siyasal Hayatında Muhafazakarlık" ve "Gündelik Hayat" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır.

18.10.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcılardan konu veya konulara ilişkin düşüncelerini ortaya koyabilmeleri için örneklerle sorularını yönlendirmektedir.

Örnek: *"Misal şöylesine enteresan bir tablo daha var. Ramazan ayında diyelim bir vatandaş içecek içki içecek içki alıcak. Siyah koyu naylon torbaya o da tekrar gazetelere sarılarak tezgâh altında veriliyor. Bu muhafazakârlığın yaygınlaşması mıdır? Yoksa başka bir şey midir?"* - Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN

18.10.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, izleyicilerden gelen içinde katılımcılara yöneltilen sorularında bulunduğu elektronik iletilere de reklam sonrası program başlangıçlarında yer vermektedir.

Örnek: "*Hızla gelen mailleri vurgulamak lazım gerçekten dikkat çekici? İsterseniz İstanbul Fatih'ten gelen ya da Fatih isimli izleyicimizden gelen bir mail ilk cümlesini okuyum; Türkiye'de muhafazakarlık önceden geriye doğru ilerlerken artık muhafazakarlık ileriye doğru ilerliyor? Bir tespit isim vermeyen bir izleyicimiz AK Parti muhafazakârlığın egemen olması için değişimden yanadır diyor. Bir diğer konuğumuz Yalçın Gezer iki türlü muhafazakârlık var Türkiye'de diyor ki bu çok konuşulan bir konu din muhafazakârları cumhuriyet muhafazakârları hangi muhafazakâr kesim çağdaş ve yenilikçi diye konuklarımıza böyle bir*

soru soruyor? Ethem Eren ise Türkiye'de yükselen muhafazakârlık değil gericilik diye bir tespitte bulunuyor. Ve beklide bu programın hazırlayıcıları tarafından gidişatına en yakın teğet giden bir yaklaşım. Nevcihan Duru'dan gelmiş şöyle diyor; ben muhafazakarlaşıldığına değil din gösterişçiliğinin arttığına inanıyorum. Şöyle diyor örneklerini veriyim; hoşçakalın ya da iyi günler yerine Allaha emanet olun demek teşekkürler yerine Allah razı olsun demek İnşallah ya da umarım yerine Allah izin verirse demek bir topluluğa girerken merhaba yerine selamünaleyküm demek yanaktan öpüşmek yerine kafa tokuşturmak moda oldu maalesef ne odluda birden insanların kullandığı kavramlar jestleri ve davranışları böylesine değişti diyor Nevcihan Duru hanım"

3.3.3.6. 25.10.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

25.10.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Solda Kırılma" konusunu Ömer LAÇİNER, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Erkan BAŞ, İbrahim AYDIN ve Doğan TARKAN'ın katılımıyla 1 saat 31 dakika 50 saniye sürmüştür.

3.3.3.6.1. Görsel Düzey

Tablo 264: 25.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan beş konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 265: 25.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	49	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	49	100

Tablo 266: 25.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	1	0,65
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	3	1.97
Göğüs Çekim	1	0,65
Bel Çekim	87	57,25
Diz Çekim	1	0,65
Boy Çekim	2	1,33
Genel Çekim	57	37,5
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	152	100

Tablo 267: 25.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
SOLDA KIRILMA SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA REFERANDUM SOLDA AYRIŞMA MI YARATTI?	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA LAÇİNER: SOSYALİZMİN YENİDEN TANIMLANMASI BİR ZORUNLULUK HALİNE GELDİ	"Son Söz" program logosu
SOL: GELENEK VE GELECEK REFERANDUM SOLDA AYRIŞMA MI YARATTI?	"Son Söz" program logosu
SOL: GELENEK VE GELECEK KÜRKÇÜ: REFERANDUMDA KULLANILAN OYLAR SEÇİMLERDEKİ TAVRI DA ORTAYA ÇIKARDI	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA AYDIN: SOLDA KIRILMA OLDUĞU DOĞRU, İKTİDAR ÇATIŞMASINA NERDEN BAKILDIĞI ORTAYA ÇIKTI	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA AYDIN: SOLUN BİR KISMI AK PARTİYE 'DEVRİMCİ DEMOKRAT' MİSYONU YÜKLEDİ	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA AYDIN: AK PARTİ'DEN İLERİCİLİK BEKLEYENLER LİBERAL SOLCULARDIR	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA TARKAN: SOLDA AYRIŞMA ASLINDA SOSYALİZMİ NASIL ANLADIĞINIZLA İLGİLİDİR	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA TARKAN: ERGENEKON DAVALARINDA ASKERİ DARBELERE KARŞI ÇIKTIK, AK PARTİ'Cİ OLDUK	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA TARKAN: SOLDA AYRILIK ERGENEKON DAVALARINDA TOMURCUKLANDI, REFERANDUMDA NETLİK KAZANDI	"Son Söz" program logosu
SOLDA KIRILMA LAÇİNER: SOSYALİSTLERİN ÖNCELİĞİ İNSANLARIN ÖZNE HALİNE GETİRİLMESİNİ SAVUNMAKTIR	"Son Söz" program logosu
SOSYALİST SOLDA AYRIŞMA REFERANDUM SOLDA AYRIŞMA MI YARATTI?	"Son Söz" program logosu
SOSYALİST SOLDA AYRIŞMA AYDIN: AK PARTİ, 12 EYLÜL'LE HESAPLAŞIYOR DİYE LİBERAL SOLCULAR DESTEK VERDİ	"Son Söz" program logosu

SOSYALİST SOLDA AYRIŞMA KÜRKÇÜ: SOLA DOĞRU ERGENEKON SIZMASI OLMUŞTUR AMA SOSYALİSTLER BUNU PAYLAŞMADI	“Son Söz” program logosu
SOSYALİST SOLDA AYRIŞMA BAŞ: SOL, BDP’NİN ARKASINA SAKLANARAK SOLCULUK YAPMAKTAN VAZGEÇMELİ	“Son Söz” program logosu
SOSYALİST SOLDA AYRIŞMA TARKAN: REFERANDUM SONUCUNDA TÜRKİYE BARIŞ ŞANSINI YAŞAMAYA BAŞLADI	“Son Söz” program logosu
SOSYALİST SOLDA AYRIŞMA TARKAN: BARIŞI GÖREMEYENLER ULUSAL SOL, CHP VE MHP’DİR	“Son Söz” program logosu
SOL: GELENEK VE GELECEK BAŞ: KENDİLERİNE YENİ SOL DİYENLER ARTIK ESKİ SOLDUR	“Son Söz” program logosu
SOL: GELENEK VE GELECEK BAŞ: AK PARTİ DAHİ SOLU KENDİ EKSENİNE TAKMAK İSTEDİ AMA SOLUN BİR KISMI BUNA DİREN	“Son Söz” program logosu
SOL: GELENEK VE GELECEK LAÇİNER: YURDUNUN SEVMEKLE, BAKIŞ AÇISINI ONUNLA SINIRLAMAK FARKLI ŞEYLERDİR	“Son Söz” program logosu

Tablo 268: 25.10.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Üniversite öğrencilerinin yürüyüşleri, Deniz Gezmiş, Pankartlar, 1 Mayıs günü Taksim, Polis Panzerleri, Kalabalık Yürüyüşler, TKP, ÖDP v.b. partilerin yürüyüş kortejleri (Siyah-Beyaz),	1'30"
2	Deniz Gezmiş’in yakalandığına ilişkin gazete haberleri	25"
3	Ölen öğrenciler, yerlerde yatan gençler	8"
	Toplam	2'03"

“Solda Kırılma”nın konu başlığı olarak tartışıldığı 25.10.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Katılımcılar tekli koltuklarda yan yana oturmaktadırlar. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde ayrıntı çekimden genel çekime çeşitli planlar anlık tepkilerin, jest ve mimiklerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 57,25 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 37,5 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece 3’e bölümlenmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını “SOLDA KIRILMA” ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere;

“LAÇİNER: SOSYALİZMİN YENİDEN TANIMLANMASI BİR ZORUNLULUK HALİNE GELDİ”, “BAŞ: KENDİLERİNE YENİ SOL DİYENLER ARTIK ESKİ SOLDUR” vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 21 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Deniz Gezmiş, pankartlar, 1 Mayıs günü taksim, polis panzerleri, kalabalık yürüyüşler, TKP, ÖDP v.b. partilerin yürüyüş kortejlerine ilişkin görüntüler toplamda 2 dk 03 sn’lik üç ayrı görüntü paketi olarak programın süresince kullanılmıştır.

3.3.3.6.2. İçerik Düzey

Tablo 269: 25.10.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Ömer LAÇİNER	Erkek	Yazar	6	17'49"
Ertuğrul KÜRKÇÜ	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	3	15'33"
Erkan BAŞ	Erkek	Siyasetçi	5	13'18"
İbrahim AYDIN	Erkek	Köşe Yazarı	4	13'40"
Doğan TARKAN	Erkek	Siyasetçi	4	13'31"

Tablo 270: 25.10.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Referandum	1	Sol’un referandum aldığı farklı tavırlar, değişen geleneksel sosyalizm, tarihsel dönüşüm, milliyetçilikten farkı, sosyalist hareketin özellikleri, referandumum içeriği ve sosyalizmin “hayır” demesi CHP-MHP yakınlaşması, “evet” diyenler AKP’ye yakın mı? İktidarın etkisi, referandumdaki değişikliklerin içeriği, Kürt politikası, 1923 Cumhuriyeti’nin kalmaması, yurtseverlik, 12 Eylül, AKP’nin kendi istediği sol	Ömer Laçiner’in Birikim Dergisindeki yazısı	38'29"
Sol’da değişim	2	Sosyalist hareketin dünyada ve Türkiye’de değişimi, Deniz Gezmiş, ayrışma, iç sorgulama, emperyalizm mücadelesi, sokaklarda aktiflikler, Latin Amerika örneği, solda tartşma, ulusalcı sol örneği	Ömer Laçiner’in Birikim Dergisindeki yazısı	31'43"
Darbe İddiaları	3	Ergenekon süreci, karı olanlarda var destekleyenlerde olanlar var, darbe karşıtlığı, yapılan gösteriler, TSK-hükümet ilişkisi	Ömer Laçiner’in Birikim Dergisindeki yazısı	5'51"
Kürt Sorunu	4	Kürt sorunu niye sadece BDP’nin elinde, ezilenlerin ayrılma hakkı	Ömer Laçiner’in Birikim Dergisindeki yazısı	4'40"

Tablo 271: 25.10.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[752]

Moderatör’ün Yönelttiği Soru	Moderatör’ün Soru Yönelttiği Katılımcı
İyi akşamlar efendim biz solda kırılma dedik öyle algıladık.	Ömer LAÇİNER

[752] Yazım hataları moderatör’ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Ama tabii ki takdir izleyenlere kalmış. Yapılan tartışmalar ve o tartılmaların geldiği son nokta bize bunu söyletti. Şöyle diyebiliriz son kronolojik sıraya göre referandum tartışmaları burada solun aldığı tavırlar, hatta kürt sorununda aldığı tavırlar veya Ergenekon soruşturmasında aldığı tavırlar bu konuda bir kırılma olduğu konusunda tartışmalar var. Bu nedenle sol'da kırılma diye bir başlık seçip bunu tartışmayı düşündük. Ömer laçiner ile başlayalım; ömer bey birikim dergisinde bir yazı yazdınız çok şey var o yazıda ama ben sonunu söyliyim sonu da bir anlamda özet gibi milliyetçi referandum kampanyalarından ve solun aldığı tavırlardan hareketle milliyetçilik ve militarizmin öfkeli sancaklarının savrulduğu en uzak yerinde onların gölgesinin dahi düşmeyeceği bir mevkide yer almaktan başkası asla böyle özetliyim ne diyorsunuz? Siz.	
Ama aldığım notlar var satır aralarında yeni bir noktanın ötesinde mesela milliyetçi ganimetçi devletten pay kapma gayretleri diyorsunuz.	Ömer LAÇİNER
Referandumdaki duruşu böyle mi algılıyorsunuz? Yani devletçi milliyetçi CHP'yi ve MHP'yi öyle tanımlayıp.	Ömer LAÇİNER
Sayın Erkan Baş ne dersiniz? Tartışmak gerekmiyor mu solun durumunu şurada şöyle bir şey var. Ömer bey'e danışıyım; bu durum yani MHP ve CHP'ni tavrı sol sosyalizm çağrıştıran sıfatlarla söz konusu cepheye baştan beri yamanmış İşçi Partisi ve TKP'yi memnun eden ve onların milliyetçi devletçi ganimetten pay kapma umutlarını kamçılar. Sizin yazınız dimi? Buyurun yani açık sözler.	Erkan BAŞ
Valla onu sorabilirim yenilmişler mi diye kestirip atmak ne kadar doğrudur?	Erkan BAŞ
Çünkü zamanı ben hatırlarım lisede kız arkadaşlarımız hem de güzel kızlar Deniz Gezmiş'in resmini taşırlar onu küçümsemeyin yani romantik bir konu olarak görmeyin o çok farklı bir şey idi.	Erkan BAŞ
Bir şey sorabilir miyim? Çok daha güncele inelim 12 Eylül referandumunda hayır dediniz yine yenilediniz mi?	
Ama bir iç sorgulama var. Yayın organınızı gösterdiniz. Ertuğrul Kürkçü ne der acaba son referandumda kimi sol kuruluş ve toplulukların hayır diye tavır alması acaba CHP'nin devletçiliğine ve MHP'nin milliyetçiliğine bir yanaşma mıdır farkında olmadan?	Ertuğrul KÜRKÇÜ
Yetmez mama evet demeyi kesin olarak AKP'nin yanında tavır olarak mı?	Ertuğrul KÜRKÇÜ
Birgün Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni İbrahim Aydın bütün bu konuşmalara ne diyor acaba doğrudan bir soru sormayayım size referandum düzleminde devam ediyoruz.	İbrahim AYDIN
Solda kırılma başlığı altındaki son söz programı devam ediyor. Gerçekten dikkat çekici elektronik postalarınız var. Zoe Raimov; referandumda hangi hakla hizmetle hayır dediniz? Diye soruyor ben çocukken milliyetçilikle kapitalizmin önünde duvar gibiydiler diye hatırlatıyor izleyicimiz. Efendim sizin Erkan Bey yenildik lafınıza epey tepki var. Eski konuşmayın olmaz diyorlar. Dibe vuruş yükselmek için fırsattır. Peki katılıyor Erkan bey. Öğrenci kesiminde sol görüş devam ediyor hiç merak etmeyin diyor baştakilerin soluna boş verin diye algılayabildiğim yaklaşım. Ama yanlışım varsa özür dilerim. Ömer Laçiner o zaman geleceğe nasıl bakıyor diye soruyor Sovyetlerin yıkılmasından sonraki analizlerden farkı yok Ömer bey'in analizinin bir eleştiri bize bunu mazeret değil özür olarak kabul edin Hilal Eyüpoğlu niye kadın yok aranızda diye soruyor? Sadık Teker şu anki mevcut sistem içinde şuan da aynı şeyleri düşünüyorlar mı? Nasıl değişiyorlar cevap bekliyorum. Bunlar yüzünden AKP puan toplamıyor mu? Dün faşist dediklerine bugün sahip çıkmış olmuyorlar mı? Merak etmeyin bir gün mutlaka yeneceğiz diyorlar. Sol hareket halktan değil de partilerden oluşuyorsa bu nasıl soldur diye soruyor? Mitinglerde Atatürk posterlerinin bulunmasını Stalin posterlerinin bulunmasını yadırgayan bir izleyicimiz. Bu Türk solu için bir çelişki değimli diye soruyor? İbrahim Aydın siz demiştiniz ki ilerlemeci diye	İbrahim AYDIN

yaftalanmadan bahsediyordunuz?	
Şunu bir açık ortaya koymakta yarar var. İbrahim Bey AKP bunu getirdi diye tırnak içinde burjuvanın emperyalizmin sizin değişinizle emperyalist kapitalist sisteme biçim veren bir yapının aleti olan organizasyon getirdi diye karşı çıktınız yoksa içeriğinde mi bir şey var?	İbrahim AYDIN
Doğan Bey, size son geldiğim için beni bağışlayın AKP'den ayırmak için mi kendinizi yetmez ama evet dediniz?	Doğan TARKAN
İbrahim Bey diyor ki zaten o düşünce ile yola çıktılar ilerde adım adım gidilirse sosyalizmin amaçlarına ulaşılmaya başlanır ama bu bir tuzaktır diye algılamayı uyandıracaktır diye sözler sarf etti	Doğan TARKAN
Hemen Erkan Bey'den alalım yanıtı sonra Ömer Bey'e dönücem	Erkan BAŞ
Şöyle bir hatırlatma yapıyım CHP ve MHP'nin yanına düştünüz. Savaş yanlısı göründünüz Kürtlerin katlinden yana göründünüz.	Erkan BAŞ
Yurtseverlikten kastınız üniter devlet ne kadar var?	Erkan BAŞ
Ne dersiniz Ömer Bey böylesine bir durumda var TKP tarafından?	Ömer LAÇİNER
İbrahim Bey bir şey sorucam 12 Eylül'ün mirası ile ilgili olarak o dönemin acı hatıraları ile ilgili olarak sol ne yapıyor diyrbakır metris?	İbrahim AYDIN
12 Eylül'de toplum neden tepki göstermi yor sol neden önderlik etmiyor?	Ömer LAÇİNER
Son sözde bu akşam özellikle referandumdaki ayrışmalardan hareketle solda kırılma başlığını verip solun dikkat çekici isimlerini buraya davet edip tartışmayı sürdürüyoruz. Yine gönderdiğiniz elektronik postalara değinmek istiyoruz. Kazım Yılmaz; genel seçimlere yönelik tavırlarını merak ediyoruz diyor? Erol Erdim hem evet hem de hayır sol sosyalist duruşa yakışmadı. Polat Soydan Türkiye solu neden Avrupa özellikle bana göre Latin Amerika, Çin gibi iktidara gelemedi? Burada solun eksikliği nedir diye soruyor? Halil Çalışkanlar ortak payda da buluşmak bu kadar mı zor? Artık bırakın tartışmayı bu ülkenin geleceği için bir şeyler yapın tek vücut olarak öneride bulunuyor. Özcan İnan, sosyalist hareket Türkiye'nin özgürleşmesini neo-liberal AKP ile mi becerecek diye soruyor? Türkiye'de bir oligarşinin elindeki iktidarı başka bir oligarşinin alması için sırf içine biraz sosyal sorunlar serpiştirilmiş diye omuz vermek ne kadar komünistlik diye soruyor? Eren Sağman; mesajı kısa net hepsini okuyorum; amaç ne olursa olsun bir burjuva partisine destek olmak iyice etrafımızı saran burjuva enternasyonalizmin ekmeğine yağ çalmak değil de ne dir acaba diye soruyor? Laçiner'e Hıdır Karacan soruyor; yurt sevgisi olmadan iktidar sevgisi var mıdır solun bu ülkede diye soruyor? Yurtseverliği reddederek ülkemizi sahiplenmediğinizi söylüyor. Ozan başlıklı mail Erkan Bey haklı yenildik bunun söyleme dürüstlüğünü sergilediği için teşekkürler devam edin. Nasıl olsa yeniceğiz diyor. Ve Kemal Yılmaz birikim dergi çevresi partinize milliyetçi yaftalamasında bulunuyor. Bunun hakkında söyleyecekleriniz nelerdir? İbrahim Aydın da kalmıştık.	İbrahim AYDIN
Buradaki soru anladığım kadarıyla yani bunu büyük kitlelere nasıl anlatacaksınız?	İbrahim AYDIN
Mücadele ediyor mu o da gerçekten bir soru?	İbrahim AYDIN
Ertuğrul Kürkçü, pek çok konu konuşuldu diyecekleriniz oldu ama gelen postalardan biride bağışlansın beni atladım galiba sokağa neden çıkmıyor diye eleştiriyor. Buna katılır mısınız üniversitelerde nerdesiniz şurada burada diye bir ergenekon'da solda algılanan deyim belirsizlik	Ertuğrul KÜRKÇÜ
Niçin bu kadar ağırlıklı olarak kürt sorunun BDP'nin tekelinde? Niye bu konuda sol ses çıkaramıyor hep BDP akla geliyor ve ya o hareket?	Erkan BAŞ
Sayın Tarkan, şöyle bir not almıştım sizin için Ertuğrul Kürkçü'nün söylediklerinden çünkü işte onun demecine verdiğiniz yanıtı eleştirmişti. Sosyalist hareketteki bölünme birazda bizde insani zaaflardan mı kaynaklanıyor diye bir soruydu?	Doğan TARKAN

Son Söz programında son turdayız yine hızla elektronik postaları okumakta yarar var. Ve görevimizi yerine getiriyoruz izleyicilerimizin boyutlarını ortaya koymak açısından; kıyas demokrat demiş kendi asına 12 Eylül faşist darbeden AKP'nin hesap soracağını beklemek kadar bence sosyalizme yakışan hiçbir şey yok faşistin faşistten hesap sorduğunu bugüne kadar hiç görmedik diyor. TKP'ye bir mesaj var Levent Özyıldırım; TKP Talat Paşa güzellemesi yayınladığını yerli silah sanayisini destekliyoruz diye afiş bastırdığını, ülkücülerle sorunumuz yok diye basın açıklaması yayınladığını kürt hareketinin önderlerinden Hasip Kaplan faşist denildiğini nasıl açıklıyor diyor. Ali Rıza İslam; devletin belirleyici gücü AKP'dir. Ancak hayır'ın gücü halkın vicdanıdır. Bu ne CHP'ye ne de MHP'ye mal edilebilir diyor. S. Güneş Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını asan zihniyete referandumda hayır kampanyası yürüten solun neyini tartışıyoruz? Bu soru benimde aklımdaydı; not etsin Sayın Doğan Tarkan, Kürdistan dedi yayında bununla neyi kastediyor? Ayrılıkçılığımı başka bir şeyimi? Mehmet Sıdra; Türk solu halkın gücünü iktidara taşımanın alternatif yollarını değil kendi iç çatışmaları ile bölünmüşlüğü parçalanmışlığı yaşıyor. Neden ortak dili konuşamıyor diyor? Yine Doğan Tarkan'a bir yanıt Ahmet Mandacı ben cemaat mensubuyum yetmez ama evet kampanyasın Taksim'deki yürüyüşe bizzat katıldım diyor ama bizi kendileri çağırdılar ne diyor bu işe diyor? Son sözleri alıcam?	Ömer LAÇİNER
Hep birlikte bütün fraksiyonlarla tartışamaya hazır mısınız?	Ömer LAÇİNER
İbrahim Aydın son sözleriniz?	İbrahim AYDIN
Erkan Baş?	Erkan BAŞ
Doğan Tarkan'dan son sözlerini alıyım? Hemen o Kürdistan konusunun tercümesine gerek var ne demek istediğiniz ayrılıkçılık olarak algılanır?	Doğan TARKAN
Ömer Laçiner?	Ömer LAÇİNER
Ertuğrul Kürkçü ne olacak?	Ertuğrul KÜRKÇÜ

Tablo 272: 25.10.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

25.10.2010 tarihli programda "Solda Kırılma" konusunu tartışan Ömer Laçiner, Ertuğrul Kürkçü, Erkan Baş, İbrahim Aydın ve Doğan Tarkan'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 269'da yer almaktadır. Programda "Solda Kırılma" konusunu siyasetçiler, sivil toplum temsilcisi ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. 12 Eylül 2010 referandumundan yola çıkarak sol düşüncede ve sol partiler içinde alınan tavırlara ilişkin olarak TKP Başkanı Erkan Baş ve DSİP Başkanı Doğan Tarkan birincil muhatap olarak izleyici ile buluşmasına rağmen farklı oy potansiyeline sahip sol parti temsilcileri programda yer almamaktadır. Tartışılan konunun çıkış kaynağının yazarı Ömer Laçiner ve Birgün Gazetesi Yön. Kur. Başkanı İbrahim Aydın'da sol partilerin konu veya konulara ilişkin aldıkları tutumlara yönelik ifadeleri ile katılım sağlamaktadırlar. Bununla beraber Sosyalist Gelecek sözcüsü olarak

programda yer alan Ertuğrul Kürkçü tarihsel süreç içerisinde Türkiye'de sol partilerin tutumlarına yönelik konularda görüş bildirmektedir. Katılımcı profili tartışılacak özellikle sol siyasi partilerin tutumlarında sadece iki parti temsilcisi ile yeterli aktarım sağlanamamıştır. Geçmişten günümüze sol ve sol partilerin aldıkları tavırlara ilişkin temel bilgi birikiminin sağlandığı görülmektedir. Programında tartışılan konularına kaynaklık eden yazının sahibi olan Ömer Laçiner, 6 söz alma sayısı ve 17 dk 49 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte İbrahim Aydın ve Doğan Tarkan'dan en az söz alma sayısına sahip katılımcılardır. "Solda Kırılma" tartışmanın kaynağı olması; ""Referandum", "Sol'da değişim", "Darbe İddiaları" ve "Kürt Sorunu" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır.

25.10.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcılardan konu veya konulara ilişkin düşüncelerini ortaya koyarken sarf ettikleri rahatsızlık verebilecek bazı kavramlara ilişkin izleyicilerden elektronik iletilerle gelen uyarılar katılımcılara aktarılmaktadır.

Örnek: *"Bu soru benimde aklımdaydı; not etsin Sayın Doğan Tarkan, Kürdistan dedi yayında bununla neyi kastediyor? Ayrılıkçılığımı başka bir şeyimi?"* - Doğan Tarkan

"Doğan Tarkan'dan son sözlerini alıyım? Hemen o Kürdistan konusunun tercümesine gerek var ne demek istediğiniz ayrılıkçılık olarak algılanır?" - Doğan TARKAN

3.3.3.7. 01.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

01.11.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Muhafazakâr Oylar" konusunu Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU, Ümit AKTAŞ, Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ ve Bekir AĞIRDIR'ın katılımıyla 1 saat 25 dakika 37 saniye sürmüştür.

3.3.3.7.1. Görsel Düzey

Tablo 273: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 274: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	49	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	49	100

Tablo 275: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	1	0,51
Omuz Çekim	1	0,51
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	104	53,33
Diz Çekim	-	-
Boy Çekim	6	3,08
Genel Çekim	83	42,57
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	195	100

Tablo 276: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
MUHAFAZAKAR OYLAR SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu

MUHAFAZAKAR OYLAR HALKIN SESİ PARTİSİ KURULUŞUNU AÇIKLADI	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR NUMAN KURTULUŞ, HALKIN SESİ PARTİSİ İÇİN, ‘NE SAĞDA NE SOLDA MERKEZDEYİZ’ DEDİ	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR SAĞDA YENİ PARTİNİN ADI HALKIN SESİ, AMBLEMİ DOĞAN GÜNEŞ, KONGRE İSE AY SONUNDA	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AKTAŞ: MİLLİ GÖRÜŞ SİYASETE GİRİNCE SİYASET BAŞLADI, TİP İÇİN DE BU GEÇERLİ	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AKTAŞ: MİLLİ GÖRÜŞ SİYASETE HAREKET GETİRDİ, İÇİNDEN YENİ SİYASİ PARTİLER ÇIKTI	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AKTAŞ: MİLLİ GÖRÜŞ İLK BAŞTA SİYASAL ÜSLUP GELİŞTİREMEDİ, SÜREÇ İÇİNDE ÜSLUPLAR OLUŞTU	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AKGÖNENÇ: MİLLİ GÖRÜŞ ÜLKENİN KENDİ TARİHİ VE KİMLİĞİNE BAĞLI BİR PARTİDİR	“Son Söz” program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E-POSTALAR OKUNUYOR	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AĞIRDIR: MUHAFAZAKAR KİTLEYE BAKTIĞIMIZDA FARKLI REFERANSLAR	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AKTAŞ: MODERN MUHAFAZAKARLIK YERİNE MODERN MÜSLÜMANLAR DEYİMİ KULLANILMALI	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AĞIRDIR: 2010 TÜRKİYESİ’NDE MUHAFAZAKARLAR ÖZEL HAYATLARINDA ÖZGÜRLÜKÇÜ OLABİLİYOR	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AĞIRDIR: TÜRKİYE’DE HER TÜRLÜ ÖZGÜRLÜKÇÜ HAREKETLE İLİŞKİLİ BİR PARTİYE İHTİYAÇ VAR	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR BEKAROĞLU: TÜRKİYE SİYASETİNİN TEMEL SORUNLARI ÜZERİNDEN GERGİNLİKLER YARATILIYOR	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR BEKAROĞLU: TÜRKİYE SEÇMENİNİN YÜZDE 25’NİNİN SİYASETTEN ÜMİDİNİ KESMESİ DÜŞÜNDÜRÜCÜ	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AĞIRDIR: TÜRKİYE’DE BİR DEĞİŞİM TALEBİ VAR, BUNA CEVAP VERİLMELİ	“Son Söz” program logosu
MUHAFAZAKAR OYLAR AKTAŞ: YENİ OLUŞUMLAR AK PARTİ GİBİ CHP’Yİ DE ETKİLEYECEK	“Son Söz” program logosu

Tablo 277: 01.11.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Necmettin Erbakan, Recai Kutan beraber miting görüntüleri (siyah-beyaz) Gazete Kupürleri, Necmettin Erbakan ile Abdullah Gül baş başa konuşurken, Refah Partisi Grup toplantısı, AK Parti kuruluş toplantısı, Recep Tayyip Erdoğan, Numan Kurtulmuş	47"
2	HAS Parti logosu, Numan Kurtulmuş bina önünde insanlara seslenirken, Numan Kurtulmuş partinin kuruluş açıklamasını yaparken, Numan Kurtulmuş parti logosunu anlatırken	27"
3	Numan Kurtulmuş ve Necmettin Erbakan Saadet Partisi kongresinde elele Milli Görüş andı içerken, Numan Kurtulmuş ve Necmettin Erbakan Saadet Partisi bayrağı tutarken, kongre ve miting görüntüleri, Numan Kurtulmuş Saadet Partisi mitinginde konuşurken	1'23"
	Toplam	2'37"

“Muhafazakar Oylar”ın konu başlığı olarak tartışıldığı 01.11.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Katılımcılar tekli koltuklarda yan yana oturmaktadırlar. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 53,33 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 42,57 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece 3’e bölümlenmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını “MUHAFAZAKAR OYLAR” ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; “AKGÖNENÇ: MİLLİ GÖRÜŞ ÜLKENİN KENDİ TARİHİ VE KİMLİĞİNE BAĞLI BİR PARTİDİR”, “AĞIRDIR: TÜRKİYE’DE HER TÜRLÜ ÖZGÜRLÜKÇÜ HAREKETLE İLİŞKİLİ BİR PARTİYE İHTİYAÇ VAR” vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 17 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Numan Kurtulmuş ve Necmettin Erbakan Saadet Partisi kongresinde elele Milli Görüş andı içerken, Numan Kurtulmuş ve Necmettin Erbakan Saadet Partisi bayrağı tutarken, HAS Parti logosu, Numan Kurtulmuş konuşma yapmasına ilişkin görüntüler toplamda 2 dk 37 sn’lik üç ayrı görüntü paketi olarak programın süresince kullanılmıştır.

3.3.3.7.2. İçerik Düzey

Tablo 278: 01.11.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU	Erkek	Siyasetçi	5	21'28"
Ümit AKTAŞ	Erkek	Yazar	9	19'29"
Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ	Kadın	Siyasetçi	5	16'23"
Bekir AĞIRDIR	Erkek	Kamuoyu	6	17'21"

		Araştırmacısı		

Tablo 279: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Milli Görüş	1	Milli Görüş Geleneği, muhafazakarlık bir gelenek mi? Türk siyasal hayatı tarihsel süreç, Milli Görüş'ün getirdiği yenilik, üretilen siyasi jenerasyonlar, AKP-HAS Parti- Saadet Partisi geleneğin devamı mı? 28 Şubat süreci, Modern muhafazakarlık	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	12'49"
AKP	2	İktidara gelince siyasetten kopuyorlar, kitlelerin sesi olma özelliğini kaybetti, kuruluş süreci, dış politikası, yeni parti etkiler mi? İslami yaklaşım	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	10'45"
Has Parti	3	Ortaya çıkışı, vizyon, misyon, oluşturanları çeşitliliği, hedefler, kuruluş amacı, finansman kaynağı, nasıl bir parti, Numan Kurtulmuş, zorunlu askerlik, anadilde eğitim, kürt sorunu, AKP-CHP'den oy alabilir	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	20'10"
Saadet Partisi	4	Konumu yaş ortalaması, Milli Görüş temsilcisi, prensipleri, hedefler	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	7'45"
Oy Dağılımı	5	Oy verecek olanların partilerin siyasi aktörlerine bakışı, istatistiki veriler, muhafazakar oyların çeşitliliği, Saadet Partisinin oy oranı, kamuoyu araştırmaları sonuçları, muhafazakarların profili, AKP-HAS Parti siyasi parti oy tabanı çeşitliliği nerelerden oy aldığı, taleplere verilen cevaplar	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	1'34"
Din	6	Siyaset din ilişkisi, parti politikaları	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	1'08"
Siyasi Partiler	7	Siyasi partilerin varlığı programları, ve konumları, partilerin kitlelere yönelik hedef ve vizyon, söylemler ve yaptıkları	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	4'21"
Türkiye'de Gelişmişlik	8	Türkiye'de askeri gelişmişlik, eğitim, gelir dağılımı, jeopolitik ve jeo-stratejik konuşma askerlik	Halkın Sesi Partisinin Kuruluşu	1'12"

Tablo 280: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[753]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
İyi akşamlar devamı içinde iyi geceler efendim. Bu akşamki konumuz mevcut ortamda talibi çoğalan muhafazakar oylar. Tabii ki bu tartışmanın konuşmanın sohbetin içerisinde kim bilir sağ gündeme gelir kim bilir sol bile gündeme gelebilir. Herkese hoşgeldiniz diyoruz. Ümit Aktaş ile başlamak istiyoruz. Ümit Bey ne oldu şimdi HAS parti Ya da HSP kurulunca taşlar yerine mi oturdu muhafazakar kesimde biz öyle diyoruz ama size göre muhafazakarlar bile ayrı bir yerde duruyorlar bütün bu oluşumlar içerisinde ne dersiniz?	Ümit AKTAŞ
Peki, sizin entelektüel birikiminizi zorlar mıyım? Şöyle sorsam AK Parti nerededir neyi temsil eder? Saadet neyi temsil eder? HSP ya da Halkın Sesi Partisi neyi temsil eder? Bu kadar kategorize etmek mümkün müdür acaba?	Ümit AKTAŞ
Anladım Sayın Bekaroğlu siz Milli Görüş'ten çıkan bir jenerasyon musunuz diyim nesil misiniz nesiniz?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Bir şey aklıma geldi siz bunlar söylerken siz o zaman Fazilet'ten Ak partiye geçişte ayrılmadınız? Neden Bekaroğlu orada kaldı o zaman?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Ümit Beyin dediği gibi sesi çıkmayan hala var?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU

[753] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Oya Akgönenç, eski mi oldunuz bu durumda siz öz mü oldunuz çapaklar mı ayıklandı? Ümit Bey'de faza bahsetmedi Saadet'ten bugünkü konumundan buyurun? Geriye sizler Erbakan diğerleri ak saçlılar var hala belirli bir şey var gibi görünüyor ne dersiniz?	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Bir araya girebilir miyim Numan Bey'de bahsetti. Özür dilerim Mehmet Bekaroğlu'da bahsetti. Ümit Bey'de bahsetti iktidara gelmek ve onun için birçok şeyden feragat etmek hatta iktidarda kalmak ve bunun içinde birçok şeyi feragat etmek bunu bir eleştiri olarak dile getiriyorlar. Orada öyle bir şey oldu mu?	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Buradan stüdyodan itirazlar olsa da biz muhafazakar oylar dedik bu son söz programına devam ediyoruz sıra bir araştırmacıda onun bakışları da gerçekten çok önemli onun veya onun temsil ettiği kurumun ya da kesimin ama önce mesajlarınızdan bazılarını sunmakta yarar var. İbrahim Yıldırım sorular hep Bekaroğlu'na paranın kaynağı nerede diyor? Üç gün önce bir siyasi parti kuruluyor anlamış değilim kaynak nereden? Yine tırnak içinde söz onundur Adnan Yılmaz iki yıl idare edemeyen Saadet partisini Numan Kurtulmuş nasıl başarılı olacak açıklarsa makbule geçer diyor bu sorular sorulmuştur. Karşınızda nasıl bir tablo var oylar olarak görürseniz ne dersiniz?	Bekir AĞIRDIR
Ümit Bey aklınıza yattı mı bu tanımlar?	Ümit AKTAŞ
Özgürlük nereden kaynaklanıyor yani onların düşüncelerini algılamalarına göre bugün'e kadar zulüm ya da işte isteklerini yaşayış tarzlarını ortaya koyuşlarından kaynaklan bir özgürlük mü yoksa evrensel özgürlük mü?	Ümit AKTAŞ
Bekir Bey'i dinlemeye devam ediyoruz. Şimdi sizi izleyenlerin en önemli merak ettiği konulardan bir tanesi Saadet nerede duruyor oy potansiyeli olarak onu biraz söylediniz o değişir mi? Bilmiyorum ama yeni kurulan parti nerelerden oy alır ya da oy alır mı?	Bekir AĞIRDIR
Bu söylediğinize göre AK Parti'nin bunu başarmadığına mı inanıyorsunuz?	Bekir AĞIRDIR
Sayın Oya Akgönenç, hep değişimden bahsedildi. Bu durumda Saadet Partisine sormak lazım öyle algılanabilir. Saadet ne yapacak? Sürekli yeniyi değişimi özgürlüğü Demokrasiyi ortaya koyanın oy aldığı yolunda bir izlenim oluştu burada bu ortamda Saadet ne yapacak Saadet değişecek mi? Değişmemeli mi?	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Biraz şöyle daha netleştireyim epey ses çıkıyor artık bizim muhafazakar diye tabir ettiğimiz kesime veya gelenekçiler dini inancı referans alanlar ve modern Müslümanlar o cenahtan epey ses çıkıyor. Saadet ne yapıyor? Halkın Sesi Partisi ses vermeye başladı? AK Parti hareketlenecektir bilmiyorum. Benim öngörülerin en azından öyle Saadet ne yapacak şimdi bir ses vermesi lazım henüz çıkmadı?	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Şimdi Sayın Bekaroğlu şöyle yapalım sizinle hem buradaki sorular duruyor hem de benim sorularım konuklarımız konuşurken aklıma geldi. Hızlı bir röportaj şeklinde diğer konuklarımızın da katkısı olabilir. Bir iki dakika zamanımız var. Bir para kaynağınız?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Maillerinize çalışıyorduk efendim arada önemli bir kısmını değerlendirdik efendim. Epey mail var hızla bunları söyleyelim aktaralım gerçekten dikkat çekici yaklaşımlar var. Bir, bu konuda birkaç mail geldi. Özetleyerek söylüyorum İslam'ın modernleşmesi tevhid ve vahid anlayışına tersidir. Nereden çıktı bu modern Müslüman, muhafazakar, demokrat bu tür laflar başkalaştırma anlayışlarıdır diyor izleyicimiz. Müslüman soldan vaz mı geçti Mehmet Bekaroğlu, ne oldu diye sorarlar, Numan Kurtulmuş'un hazıra konduğuna dair eleştiriler var? Nihat Çopçu; yine yeni kurulan partinin liderine karasızlık sorunu var istikrarsızlık sorunu var diyor? Bir izleyicimiz Hüsamettin Tanbay emekli albay olduğunu da söylemiş sade vatandaştan neyi kast	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU

ediyorsunuz çikolatalısı vişnelisi de mi var? Biçiminde soruyor modernlik ve Müslümanlı tabirlerini yan yana koymak aslında böyle olmak demek nerden ve nasıl geliştirilen bir bakış açısıdır? Sorum yine yeni partiye soruluyor Avrupa Birliği'ne girmeyi istiyorlar mı Amerika ile işbirliğine ne diyorlar? Bir başka soru muhafazakar tanımı sadece İslamiyet'le neden bağdaştırılıyor ki demediniz aslında böyle bir şey karşı çıktınız. Hıristiyan, Yahudi, ateist muhafazakarlar olamaz mı? Şimdi yine de biz Bekaroğlu'na sorularda kalmıştık birincisi onu aldık üyelere dayanıcaz diyorsunuz finansmanınızla ilgili olarak, iki yıl idare edemeyen Numan Kurtulmuş nasıl başarılı olacak, diye bir iddia var tabii ki bu bir iddia doğrudan soruyorum yanlış anlamayın.	
Şöyle bir sorum var o da enteresan çünkü bu günün konularından bir tanesi o referandumdan sonra yine ortaya çıktı. Kaygıları olan insanlar bizim hayat tarzımız değişecek kaygısını taşıyacak insanlar siz bunlara ne dersiniz? Ülkenin bütün dertlerini çözme niteliğinde olmanız gerektiğini söyledi Bekri Bey.	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Biraz önce söylediklerinizden sol notalarda algıladım ben?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Bekir Bey'e bir döneyim. Bekir Bey biraz önce sordum ama yanıt verdiniz fakat halk daha net izleyici daha net yanıt bekler yeni çıkan bu HSP nerelerden oy alır? Nerelere bakmalı yani gerçi Numan Bey ona karşı ama ben izleyicinin temsilcisi olarak söylüyorum. Mesela siyasette klasik yelpaze anlayışı çöktü mü? Gerçekten yoksa hala var mı?	Bekir AĞIRDIR
Yani geri mi gitti Türkiye yoksa istenen yer bir türlü gelemiyor mu?	Bekir AĞIRDIR
O zaman ne kadar kim nerden alır sorum mantıksız mı oluyor?	Bekir AĞIRDIR
Ümit Bey Ak Parti İslami yaklaşımın neresinde kaldı? Veya ne kadar uzaklaştı baktığımızda bunun bir yanıtı var mı?	Ümit AKTAŞ
Yani Başbakan'da yaratılanı severiz yaradandan ötürü deyince	Ümit AKTAŞ
Peki, o aile bu çocuğun normal modern eğitim almasın dini eğitim alsın başka hiçbir şey öğrenmesin derse ne olacak?	Ümit AKTAŞ
Son Söz'de son tura geldik efendim. Ümit Aktaş Özgün Duruş Gazetesi Genel Yayın Koordinatörü ile devam ediyoruz. Ben şöyle tekrar sorayım. Bütün bu olanlar Ak Partiyi etkileyecek mi yeni parti kurulması Saadetin kıpırdanmaya çalışması vesaire bir şeyler değişecek mi? Ne dersiniz toparlarsanız tekrar size söz vermeyi düşünüyorum.	Ümit AKTAŞ
Şimdi Sayın Akgönenç'ten önce aldığı notları alıcaz hatta bilin ki yine son söz olarak size dönmeyi planlıyorum.	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Şimdi Sayın Bekaroğlu biraz önce Ümit Bey'de sordu birkaç soru ama gelin bunu biraz buradaki durumumdan yararlanarak biraz rafine edip tek bir konuya indirgemek belki gündemle de bağdaştığı için önemli olabilir. Kürt sorununa ne diyorsunuz siz?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Askerlik?	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Ümit Bey sizden son sözünüzü alıyorum. Çok kısa rica edeyim.	Ümit AKTAŞ
Ordu konusunda Saadet'in bir hassasiyeti vardır?	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Oya Hanım sizden bir cümle alıyım. Bekir Bey size son sözü vericem.	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Bekaroğlu'nun son sözünü almakta yara var.	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Bekir Bey	Bekir AĞIRDIR

Tablo 281: 01.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

01.11.2010 tarihli programda “Muhafazakar Oylar” konusunu tartışan Prof. Dr. Mehmet Bekaroğlu, Ümit Aktaş, Prof. Dr. Oya Akgönenç ve Bekir Ağırdır’dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 278’de yer almaktadır. Programda “Muhafazakar Oylar” konusunu siyasetçiler, araştırmacı ve yazardan oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. “Muhafazakar Oylar” konu başlığı içersinde yeni kurulan Halkın Sesi Partisi’nin oy oranı ve oy alabileceği kesimlere ilişkin tahminlerin yanı sıra geçmişten günümüze muhafazakar oylara talip olmuş veya olan siyasi partilerin profilleri ve geçirdikleri evreler program süresince ele alınmaktadır. HAS Parti Kurucular Kurulu Üyesi Prof. Dr. Mehmet Bekaroğlu ve Saadet Partisi GİK Üyesi Prof. Dr. Oya Akgönenç hem HAS partinin kuruluş gerekçeleri ve yapısı hem de içinden geldiği Saadet partisinin bundan sonra gerçekleştireceği adımlar üzerinden birincil kaynak olarak izleyiciye aksettirilmektedir. KONDA Araştırma şirketin genel müdürü Bekir Ağırdır’dan tartışmanın temeli olan oy dağılımı ve seçmenleri talepleri üzerine yapılan araştırmalardan örnekler sunması istenmektedir. Katılımcıların içindeki siyasetçi kimlikler konuya kendi ideolojik duruşlarından bakarken, muhafazakar oylar üzerinde genel bir görüş aktarılamamaktadır. Moderatör özellikle kamuoyu araştırmalarından yeni kurulan partinin potansiyelini öğrenmeye yönelik sorular sormaktadır. Program içerisinde kamuoyu araştırmacısı dışında konusunda uzman katılımcı bulunmamaktadır. Geçmişten günümüze muhafazakar partilerin aldıkları tavırlara ilişkin temel bilgi birikimin sağlandığı görülmektedir. Ümit Aktaş, 9 söz alma sayısına sahipken Prof. Dr. Mehmet Bekaroğlu 21 dk 28 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Prof. Dr. Oya Akgönenç, 16 dk 23 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. “Muhafazakar Oylar” tartışmanın kaynağı olması; “Milli Görüş”, “AKP”, “Has Parti”, “Saadet Partisi”, “Oy Dağılımı”, “Din”, “Siyasi Partiler” ve “Türkiye’de Gelişmişlik” konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır.

01.11.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, kamuoyu araştırmalarından yeni kurulan partinin potansiyelini öğrenmeye yönelik sorular sormaktadır.

Örnek: "*Bekir Bey'i dinlemeye devam ediyoruz. Şimdi sizi izleyenlerin en önemli merak ettiği konulardan bir tanesi Saadet nerede duruyor oy potansiyeli olarak onu biraz söylediniz o değişir mi? Bilmiyorum ama yeni kurulan parti nerelerden oy alır ya da oy alır mı?"* - Bekir AĞIRDIR

"Bekir Bey'e bir döneyim. Bekir Bey biraz önce sordum ama yanıt verdiniz fakat halk daha net izleyici daha net yanıt bekler yeni çıkan bu HSP nerelerden oy alır? Nerelere bakmalı yani gerçi Numan Bey ona karşı ama ben izleyicinin temsilcisi olarak söylüyorum. Mesela siyasette klasik yelpaze anlayışı çöktü mü? Gerçekten yoksa hala var mı?" - Bekir AĞIRDIR

3.3.3.8. 08.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

08.11.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Çözüm Yaklaştı Mı?" konusunu Mithat IŞIK, Sinan OĞAN, Sedat YURTTAŞ, Ertuğrul MAVİOĞLU ve Altan TAN'ın katılımıyla 1 saat 26 dakika 24 saniye sürmüştür.

3.3.3.8.1. Görsel Düzey

Tablo 282: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Diyarbakır'dan katılan konuk koltukta oturmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 283: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	-	-
3	60	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	60	100

Tablo 284: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	3	1,81
Omuz Çekim	2	1,21
Göğüs Çekim	-	-
Bel Çekim	72	43,37
Diz Çekim	1	0,60
Boy Çekim	5	3,01
Genel Çekim	83	50
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	166	100

Tablo 285: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI? SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI? KÜRT SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ NEREDE?	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI? IŞIK: KİRLİ SAVAŞ İNSANLARI DA KİRLETTİ, İNSANLAR BU DURUMA SON VERMEK İSTİYOR	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI KÜRT SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ NEREDE?	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI TAN: TÜRKİYE'NİN BGÜN YENİ BİR MİLLET TASAVVURUNA İHTİYACI VAR	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E-POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI YURTDAŞ: BUGÜN BÖLÜNME FOBİSİNİ YAŞAMANIN GEREĞİ YOK, KÜRTLER AYRILMAK İSTEMİYOR	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI YURTDAŞ: TÜRKİYE'DE YENİ BİR TOPLUMSAL SÖZLEŞME YARATMALI	"Son Söz" program logosu

TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI IŞIK: EYLEMSİZLİK KARARI UZADIĞI ZAMAN REFORMLAR DAHA ÇABUK OLUR	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI IŞIK: TÜRKİYE'DE KİMSE AYRILMAK İSTEMİYOR, ORADA GÖREV YAPARKEN EVLENEN ASKERLER VAR	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI IŞIK: SEÇİM BARAJI İNSİN, BUGÜN GENEL AF BİLE KONUŞULMALI	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI? YURTDAŞ: ÖRGÜT İLK DEFA BİR EYLEMİ KINADI VE CEZALANDIRMAKTAN BAHSETTİ	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI? MAVİOĞLU: BARIŞIN TESİSİ UZUN SÜREBİLİR AMA ÖNEMLİ OLAN NİYETLERİN GÖSTERİLMESİ	"Son Söz" program logosu
ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI? IŞIK: SEÇİMLERDEN ÖNCE HEM ÖRGÜT HEM DE HÜKÜMET TARAFINDAN ADIMLAR ATILMALI	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN KÜRT SINAVI OĞAN: ÜRETECEĞİNİZ ÇÖZÜM DAHA SONRA DAHA FAZLA KAN AKMASINA YOL AÇMAMALI	"Son Söz" program logosu

Tablo 286: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Devriye görevi yapan askerler, İmralı Adası, Barzani, Selahattin Demirtaş, Ambulans, Taksim'deki bombalı saldırı, Ahmet Davutoğlu ile Barzani görüşmesi, Aysel Tuğluk'un İmralı ziyareti , yakalanan örgüt üyeleri, Abdullah Öcalan, BDP yetkilileri, KCK tutukluları, Askeri helikopter atış yaparken, Gösteri yapanlar	47"
	Toplam	47"

"Çözüm Yaklaştı Mı?"nın konu başlığı olarak tartışıldığı 08.11.2010 tarihli program katılımcılarla Diyarbakır'dan ve İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda tekli koltuklarda yan yana otururken, Diyarbakır'dan katılan katılımcı bel planda sunulurken program süresince görüşlerini ifade etmediği zaman stüdyoda bulunan büyük ekrandan görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 43,37 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 50 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece 3'e bölümlenmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "ÇÖZÜM YAKLAŞTI MI?" ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "IŞIK: KİRLİ SAVAŞ İNSANLARI DA KİRLETTİ, İNSANLAR BU DURUMA SON VERMEK İSTİYOR", "TAN: TÜRKİYE'NİN BGÜN YENİ BİR MİLLET TASAVVURUNA İHTİYACI VAR" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 15 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Devriye görevi yapan askerler, İmralı adası, Barzani, Selahattin Demirtaş, Ambulans, Taksim'deki bombalı saldırı, Ahmet Davutoğlu ile Barzani görüşmesi, Aysel Tuğluk'un İmralı ziyaretine ilişkin görüntüler toplamda 47 sn'lik görüntü paketi olarak programda kullanılmıştır.

3.3.3.8.2. İçerik Düzey

Tablo 287: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Mithat IŞIK	Erkek	Emekli Asker	3	16'13"
Sinan OĞAN	Erkek	Araştırmacı	5	16'11"
Sedat YURTTAŞ	Erkek	Araştırmacı	3	11'47"
Ertuğrul MAVİOĞLU	Erkek	Köşe Yazarı	4	12'53"
Altan TAN	Erkek	Yazar	5	14'01"

Tablo 288: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Güncel Olaylar	1	Taksim patlaması, gündemdeki olaylar, kirli savaş, aşırı Türkçülük aşırı kürtçülük	Çözüm Yaklaştı Mı?	2'23"
Askeri Operasyonlar	2	Kandil dağı, çatışmalar, şehit sayıları, bölgeye etkileri, başarı oranı, silahlı kuvvetleri mensuplarında eylemsizlik nasıl etkili, ateşkes dönemleri üzerinde siyaset	Çözüm Yaklaştı Mı?	8'35"
Kürt	3	Bölücülük, terör kavramları, kabul etme tanınma, meşru hakların savunması, ulus devlet, bölünme değil özerklik, bölünme korkusu, baskı, inkar, güven	Çözüm Yaklaştı Mı?	19'46"
PKK	4	Bölgedeki kontrolsüzlük, niye dağa çıkıyorlar	Çözüm Yaklaştı Mı?	2'36"
Dünya'daki Örnekler	5	Azerbaycan, Nahçıvan özerk bölgesi örneği, etnik ayrım değildir, Çeçenler, Osetler, Abazlar, Rusya, entegrasyonlar, Brüksel'deki etnik ayrılar, Kırgızistan-Özbekistan	Çözüm Yaklaştı Mı?	3'44"
Çözüm	6	Barış, ateşkesten faydalanacak mı? Öcalan ve Karayılan'ın tavırları, Başbakan, anadilde eğitim, anayasa, seçim barajı, toplumsal sözleşme, çözüm yöntemleri, silah bırakma, genel af, siyasi parti politikaları, seçim öncesi ve sonrası	Çözüm Yaklaştı Mı?	29'33"

		adımlar atılmalı		
Anayasa	7	Kürt kavramının yer alması, etnik unsur un yer alması, federatif talepler mi var? Bölgesel ayrım var mı?	Çözüm Yaklaştı Mı?	57"
Açılım	8	Hükümet neler yapıyor? İçeriğinde ne var?	Çözüm Yaklaştı Mı?	1'07"
KCK Davası	9	Çözüm niyeti anadil savunma hakkı, Cumhurbaşkanı'nın tutumu,	Çözüm Yaklaştı Mı?	2'35"
BDP	10	Kü siyasetinin temsilcisi ama tamamı değil	Çözüm Yaklaştı Mı?	50"

Tablo 289: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[754]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	**Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı**
İyi akşamlar efendim Son Söz programına hoş geldiniz. Her şey ince bir çizgide gidiyor. Ya böyle ya da yeter artık ağır basıyor. Ve bu ağır eğilim silahları susturuyor. Onca çözüme alehte görünen gelişmeye rağmen çözüm ekseninden çıkılmıyor. Bu akşamki konumuz devletin kürt sınavı veya çözüm yakın mı sorusu. Mithat beyle başlayalım. Bir sürü farklı gelişme oluyor Mithat Bey, ama yani eskiden bu olaylar meydana geldiğinde KCK davasında tırnak içinde mahkemenin tutumu, o arada Taksimde meydana gelen olay ama buna rağmen bütün olaylar silahların ateşlenmesine bir bahane bir gerekçe olarak algılanmıyor. Sizce ne oluyor? Nasıl bakıyorsunuz bütün gelişmelere?	Mithat IŞIK
Bir asker olarak söyleyin bunlar genelde söyleniyor. Zamanın Genelkurmay Başkanı, BBG evi gibi her şeyi seyrediyoruz, burada Kandil dağı bombalanıyor dedi, sonra görüntüleri de geldi bize. Gerçekten askeri açıdan belki son derece başarılı bir operasyon gerçekleşiyor ama sonuç ondan sonra bir yığın şehit verdik bir yığın saldırılar oldu. Ne diyorsunuz o operasyonlar boşuna mıydı?	Mithat IŞIK
90'larda ne vardı o zaman. Bu arada bir yığın eksiklikler giderildi ve kamuoyu algısını ve dışarıya verilen mesajı dile getiriyorum; başarılıydı o zamanlar Türk Silahlı Kuvvetleri teröriste karşı onun gözünde	Mithat IŞIK
Çok şehit verildi Mithat Bey,	Mithat IŞIK
Yalnız bu söylediğiniz çok önemli ilk başta söylediğiniz artık yeter eğilimine biraz daha sizi katılıyor gördüm yanılıyor muyum? Bu ne kadar yaygın bir şey tabii ki emekli bir Türk Silahlı Kuvvetler mensubusunuz ama ben bilirim kendi ailemde de var oraya, ocağa ciddi bir sahiplik var	Mithat IŞIK
Şunun temsilcisi olabilir misiniz? Yani bu demin söylediğinizde gerçekten enteresan eylemsizlik çok önemli bu gerek eski gerekse halen görev yapan Türk Silahlı Kuvvetler mensupları arasında ne kadar yaygın bir görüş eylemsizlik çok önemli dediniz?	Mithat IŞIK
Bağışlayın bir Diyarbakır'a dönelim Altan Tan'a, bir şeyi not aldım Sayın Tan, Sayın Mithat Işık'ın söylediği bir söz enteresan aşırı kürtçüler size bir şey ifade ediyor mu?	Altan TAN
Bizde zaten bu akşam bun yapmaya çalışıyoruz. Sinan Oğan ile devam edelim ulus devletin modası geçti. Not aldım, kürtler bir ulus devlet istemiyor, siz inandırıcı buluyor musunuz bunu?	Sinan OĞAN
Bunlara göz yumarsanız, üstüne gitmez iseniz, göz yumarsanız.	Sinan OĞAN
Modası geçti dediniz?	Sinan OĞAN
Orada yalnız bölünmeyi isteyenler zengin olanlar baronlar	Sinan OĞAN
Katolik nikâhı kaldıracak mısınız? Yürümeyen evliliği kaldıracak mısınız? Diyor.	Sinan OĞAN
Ertuğrul Bey ile devam edelim ara vericem Ertuğrul Bey kesicem sizi ama devam edicez. Sedat Bey'de epey notlar	Ertuğrul MAVİOĞLU

[754] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

aldı. Şimdilik diye bir laf var bir de ilersine ait kaygıları bir anlamda barındırıyor. Bu günden bakıldığında bunu göz önünde tutmak gerekecek mi? Eninde sonunda bölünücez.	
Son Söz programında çözüm yakın mı? Devletin kürt sınavı başlıkları etrafında dolaşıyoruz. Arada gelen elektronik postalardan bazılarını sunmakta yarar var. Birisi bir izleyicimiz Cüneyt Keklek; Sayın Altan Tan'ın laikçi ulus devlete karşıyız dediğini söylüyor. Karşı olduğunuz T.C. midir? Bunu bir kenara koyuyorum Altan Bey'e geldiğinde sorarız. Sayın Mithat Işık'ın Türkçü dediği kişiler kimler? Murat Özçelik'ten gelmiş. Viyana'dan bir mesaj var Fatih Çobanoğlu Almanya ve Avrupa'da 3–4–5 milyonuz bizde özerk bölge mi diyelim niyet bambaşka. İleriye yönelik niyetler bambaşka kaygısı sürekli var olan bir kaygı olduğu yerde duruyor. Ertuğrul Mavioğlu'nun bıraktığı yerden devam edelim; 40000 insan öldü bazı şeyler değişmez ise değişen pek fazla bir şey olmaz diyorsunuz?	Ertuğrul MAVİOĞLU
Sedat Yurttaş, siz ne dersiniz ne istiyor insanlar? Hala bütün bu isteklerin arkasında ayrılma kopma orada bağımsız bir yer elde etme kaygısı hala geçerli barış isteyenlerin belirli bir ağırlığı var. Öyle görünüyor, hemen hemen herkes aynı şeyi söylüyor. Kimseyi kızdırmadan kimseyi rencide etmeden böyle bir şey olabilir mi yani? Barış adına adımlar atmak mümkün müdür? Memleket elden gidiyor kaygısını yaratmadan?	Sedat YURTTAŞ
Bu özgürlük neyin nesi nereye kadar yani nedir o özgürlük? Yani mesela federatif bir sistemi Avrupa'da birçok ülkede bunu dile getirmek, mesela İskoçya yıllardır söyler bunu parlamentoları bile var ayrı pek o kadar ciddiye ülkeyi bölünmeye götüren bir durum değildir. Nedir özgürlük? Kürdün gözünden	Sedat YURTTAŞ
Türkiye buna hazır mı? Bunu kabul edebilecek durumda mı?	Sedat YURTTAŞ
Orada başbakan'ın dile getirdiği, bir ihbar olmazsa güvenliği tehdit edici bir durum olmazsa zaten yapılmaz diyor demek ki bitirme operasyonu bir darbe vurma operasyonu olmayacak. Sorarsanız hala diyenler var.	Sedat YURTTAŞ
Sinan Bey barış isteyenlerin bir ağırlığı var belirli bir ağırlığı var. Yani bilmiyorum bana katılır mısınız? Yorumları hatırlatıyorum sadece referandum sonuçlarından bile böylesine bir eğilimin var olduğunu söyleyenler var. Aynı soruyu soruyorum. Kimseyi rencide etmeden kızdırmadan ama kürtleri, kürt vatandaşlarımızı yurttaşlarımızı da kapsayacak bir şey mümkün mü? Ana dil deniyor mesela anadilde eğitim nereye gider mesela hop dur bir dakika denen bir yer mi vardır?	Sinan OĞAN
Bakalım biraz aydınlatmaya çalışalım Altan Bey, birçok soru not aldım her şeyi devletten neden bekliyoruz? Güneydoğuda bir milyon insan şöyle bir sokağa çıksa silahları bırakalım dese barış için ayağa kalksa ne olur? Neden hala terör örgütü oralarda hala dışlanmıyor? Neden hala gizli bir anlaşma izlenimi var? Demokrasi neden hala bir araçmış gibi görünüyor? Federatif bir Türkiye mi isteniyor? Bir yığın soru var hangi birini seçersiniz hepsini yanıtlamanız mümkün değil?	Altan TAN
Altan Bey, bir samimiyet testi rica ediliyor. İsteniyor?	Altan TAN
Son Söz'e devam ediyoruz. Mail'lerinize çalışıyordum. Hızla aktarmakta belki yarar var. Arif Ural liften okuyun diye yollamış Lazlar niye anadil diye ısrar etmiyorlar, bir kürtler mi var bu ülkede diye soruyor? Bulgaristan Türklerini talebi ile bizimkiler aynıdır Şırnak'tan bir mesaj Sabri Üstek yollamış. Batı'nın PKK'ya desteğini çekmesi midir bu ortamı hazırlayan diye benim özetlediğim bir mail var Yılmaz Özçelik'ten gelmiş. Sinan Bey bunu not ederse sevinirim. Niye PKK kürtlerin eğitimine katkı sağlamıyor? Neden bölgedeki gelişime karşıymış gibi bir görüntü oluşturuyor? Buna izin veriyor diyor Mustafa Aktaş. Sadece sizler mi kafa yoruyorsunuz diye bir soru soruyor Altan Tan'a ben biraz tercüme ediyorum. Bu işe ağalar	Altan TAN

tuzu kuru olanlar bölgedeki onların katkısı onlar bilerek mi ses çıkarmıyor? Ayrım yapmak kürt kökenli bir vatandaş olarak söylüyorum. Devletim bana her imkânı sunuyor sunmuş ayrım asla söz konusu olmamış biz bu ülkeyi beraber kurduk. Türk kürt ayrımı yapmak bu ülkeye yapılacak en büyük ihanettir. Resul Narin söylemiş. Diyarbakır Valisi'nin aldığı son karara tepkiler var malum tabelalardaki Kürtçe yer isimlerinin kaldırılması için bir mahkeme kararı aldırmıştı Sayın Vali hem yerel mahkemeden hem de Danıştay'dan iptal kararı aldırmıştı mesela havaalanında airport yazıyor İngilizce niye kürtçe olmasın biçiminde bir mesaj göndermiş. Altan Tan'da kalmıştık.	
Ekranda bu sözlerinizi izlediklerinde PKK ne oluyor diye bir söz gelir akla?	Altan TAN
Mithat Işık'tan bu zamana kadar birikmiş notları alalım. Bir güven sorunu var ama Altan Bey diyor ki aslında güvensizlik kürtlerde devlete karşı.	Mithat IŞIK
Hatta siz bir de bıraktıkları mayınların yerlerini de söylesinler dediniz?	Mithat IŞIK
Sinan Bey ne diyorsunuz? Yani iktidarın hükümetin seçimden önce Altan Bey de dedi ki daha ne olsun güven meselesini kanıtlamak için tarihe baksanız anlarsınız. Daha ne olsun dedi. Mithat Işık'ta seçimden önce barajın düşürülmesi hatta genel af'tan söz edildi.	Sinan OĞAN
Sakın bu söylediklerim yanlış anlaşılmasın ben sayıyım Kürtçe televizyon, bazı yasak bölgelere gidilmesi cezaevinde Kürtçe aile ile görüşme olanağının sağlanması onun dışında akademide Kürtçe enstitünün kurulması bunları sayıyorlar daha başka şeylerde var kanun tasarıları hazırlandı. Bir takım özer komisyonlar kuruldu. Hiçbir şey yapılmadı diyenlere yanıt bu da onu söylüyorum.	Sinan OĞAN
Sedat Bey artık yavaş yavaş ana sorunumuza geliyorum çözüm yakın mı? Bir yığın şey konuştuk. Çözüm yakın mı hala aklımızdaydı ama en azından o soruya burada söylenenler ne kadar yakın olduğumuzu belirler diye bunları konuştuk. Oraya geliyoruz yavaş yavaş ben merak ediyorum gazeteci haberci olarak çok hassas bir dengeden geçtiği söyleniyor ama KCK işte Taksim olayı var TAK diye bir örgüt ortaya çıktı. Bu, bu ortamı silkelemedi ama belki asıl silkelemeye aday konu KCK davası orada ısrarla bir kürtçe savunma hayır savunamazsın olmaz ısrarı var. Ve içeride bir yığın bölge insanının seçtiği insan buna rağmen o denge bozuluyor. İnce bir denge yok mu? Ciddi bir niyet mi var? Çözüme yakınlıkta olumlu bir hava bu kadar mı güçlü?	Sedat YURTTAŞ
Yakın mıyız o zaman?	Sedat YURTTAŞ
Son Söz'de son sözlere geldik. Ertuğrul Mavioğlu'ndan başlayacağız. Şu ana sorumuza değinirse seviniriz tabii ama söyleyecekleri varsa da ayrı çözüm yakın mı en azından tetiksizliğe yakın mıyız en azsından silahsız çözümün ağırlık kazanmasına yakın mıyız?	Ertuğrul MAVİOĞLU
Mithat Işık çözüme ne kadar yakınız? Ya da o süreçte miyiz? Yıllarca o bölgede görev yaptınız?	Mithat IŞIK
Orası toplumu vicdanı gibi bir takım girişimler olduğu zaman oradan ses geldiğinde insanların yüreği kırılıyor. Orayı nasıl ikna etmek mümkün o söylediğiniz, daha fazla şehit verilmesin argümanı güçlü bir argüman mı?	Mithat IŞIK
Sorayım sizin takım komutanlığı dimi alay komutanlığı, çatışmalarda girdiniz. Hiçte şehit vermediniz.	Mithat IŞIK
Altan Tan'a dönelim ne kadar yakınız şöyle kısa zaman içerisinde bize bir projeksiyon yapabilir misiniz? Yani önümüzü sizin bakış açınızla aydınlatabilir misiniz? Altan Bey bir çözüm sürecinde miyiz? Çözüme yakın mıyız?	Altan TAN
Altan Bey BDP yetmiyor mu? BDP kürt siyaseti değil mi? Ondan kastınız BDP'yi karşılamıyor mu? Ne o zaman?	Altan TAN
Sinan Oğan? Süreçte miyiz?	Sinan OĞAN
Sedat Yurttaş buyurun.	Sedat YURTTAŞ

Tablo 290: 08.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Diyarbakır'dan Canlı Bağlantı	Altan TAN	14'01"

08.11.2010 tarihli programda "Çözüm Yaklaştı Mı?" konusunu tartışan Mithat Işık, Sinan Oğan, Sedat Yurttaş, Ertuğrul Mavioğlu ve Altan Tan'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 287'de yer almaktadır. Programda "Çözüm Yaklaştı Mı?" konusunu emekli asker, araştırmacılar ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Program içersinde kürt siyasi yapılanması doğu ve güneydoğu bölgesinde halkın tutumu ve uluslararası platformların bakış açısı üzerine Sinan Oğan ve Sedat Yurttaş araştırmacı olarak katkı sağlamaktadır. Mithat Işık, uzun süre doğu ve güneydoğu bölgesinde görev alması nedeniyle hem askeri operasyonlar hem de Genelkurmayın tartışılan konulara ilişkin görüşlerine yönelik öngörülerde bulunmaktadır. Altan Tan ve Ertuğrul Mavioğlu, Türk ve kürt siyasetinin geçmişten günümüze geçirdiği süreçleri hakkında siyasi partiler hem de doğu ve güneydoğu bölgesinde halkın tutumu bağlamında değerlendirmektedir. Katılımcılardan Mithat Işık, mesleki deneyim açısından konulara kendi birikiminden bir uzman olarak bakmasının yanı sıra diğer katılımcılar yaptıkları araştırma ve incelemelerle konu veya konulara katkı sağlamaktadırlar.

Sinan Oğan ve Altan Tan 5'er söz alma sayısına sahipken Mithat Işık 16 dk 13 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Sedat Yurttaş, 11 dk 47 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Çözüm Yaklaştı Mı?" tartışmanın kaynağı olması; "Güncel Olaylar", "Askeri Operasyonlar", "Kürt", "PKK", "Dünya'daki Örnekler", "Çözüm", "Anayasa", "Açılım", "KCK Davası" ve "BDP" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır.

08.11.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, program içerisinde katılımcıların deneyim ve uzmanlıklarına yönelik sorularla konu veya konuları yönlendirmektedir.

Örnek: *"Bir asker olarak söyleyin bunlar genelde söyleniyor. Zamanın Genelkurmay Başkanı, BBG evi gibi her şeyi seyrediyoruz, burada Kandil dağı bombalanıyor dedi, sonra görüntüleri de geldi bize. Gerçekten askeri açıdan belki son derece başarılı bir operasyon gerçekleşiyor ama sonuç ondan sonra bir yığın şehit verdik bir yığın saldırılar oldu. Ne diyorsunuz o operasyonlar boşuna mıydı?"* - Mithat IŞIK

3.3.3.9. 15.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

15.11.2010 tarihinde "Oğuz Haksever İle Son Söz" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.3.10. 22.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

22.11.2010 tarihinde "Oğuz Haksever İle Son Söz" programının yayını bulunmamaktadır.

3.3.3.11. 29.11.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

29.11.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Dünyada Wiki Kasırgası" konusunu Onur ÖYMEN, İlter TÜRKMEN, Prof. Dr. Hasan KÖNİ, Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA ve Erdal GÜVEN'in katılımıyla 1 saat 25 dakika 04 saniye sürmüştür.

3.3.3.11.1. Görsel Düzey

Tablo 291: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan beş konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 292: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	-	-
3	30	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	30	100

Tablo 293: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	1	0,39
Omuz Çekim	7	2,73
Göğüs Çekim	4	1,56
Bel Çekim	162	63,28
Diz Çekim	1	0,39
Boy Çekim	8	3,13
Genel Çekim	73	28,52
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	256	100

Tablo 294: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
DÜNYADA WIKI KASIRGASI OĞUZ HAKSEVER	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER WIKILEAKS İNTERNET SİTESİNİN SIZDIRDIĞI 270 BİN BELGENİN 8 BİNİ TÜRKİYE'YLE İLGİLİ	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER ÖYMEN: DEVLETLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERE YANSIMALARI OLACAK, HAFİFE ALINMAMALI	"Son Söz" program logosu
ABD BELGELERİ DOĞRULADI WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
ABD BELGELERİ DOĞRULADI ABD YÖNETİMİ, BELGELERİ DOĞRULADI AMA DİPLOMATİK KRİZ YARATTIĞI İÇİN SİTEYİ KINADI	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER KÖNİ: ULUSLAR ARASI İLİŞKİLERİ YAKINDAN TAKİP EDENLERİ ŞAŞIRTAN BİLGİ YOK	"Son Söz" program logosu

İSRAİL'İN TÜRKİYE BAKIŞI WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
İSRAİL'İN TÜRKİYE BAKIŞI İSRAİL'E GÖRE TÜRKİYE GAZZE'DE HAMAS'I DESTEKLİYOR, YÖNÜNÜ DOĞU'YA ÇEVİRDİ	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN EKSENİ WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN EKSENİ BELGELERE GÖRE; TÜRKİYE, İRAN VE AB ARASINDA 'İKİYÜZLÜ' POLİTİKA İZLİYOR	"Son Söz" program logosu
BELGELERDEKİ DİPLOMAT WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
BELGELERDEKİ DİPLOMAT BELGELERDE ADI GEÇEN MÜSTEŞAR SİNİRLİOĞLU "AZERBAYCAN BİZE GÜVENMİYOR" DEDİ	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİĞİ WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİĞİ ABD'Lİ DİPLOMATA GÖRE; AB, TÜRKİYE'Yİ KABUL ETMEYECEK AMA ABD DESTEĞE DEVAM ETMELİ	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER GÜVEN: BELGELERE BAKARSANIZ ABD'NİN TÜRKİYE'YE KARŞI CİDDİ KAYGILARI OLDUĞU AÇIK	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
HILARY CLINTON KONUŞTU WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
HILARY CLINTON KONUŞTU TÜRKMEN: BELGELERDEN EN TEMİZ ÇIKAN İSRAİL GİBİ GÖRÜNÜYOR	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER ÖYMEN: BELGELERDE ÖZELLİKLE TÜRKİYE'YE FÜZE SİSTEMİ KONUSUNDA BASKI YAPILDIĞI GÖRÜLÜYOR	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER GÜVEN: BU BELGELER İÇ POLİTİKADA AK PARTİ'NİN İŞİNE YARAR	"Son Söz" program logosu
BELGELER VE TÜRKİYE WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
BELGELER VE TÜRKİYE ÖYMEN: BELGELERDE TÜRKİYE'YE İLİŞKİN TEK MEMNUNİYETSİZLİK ARAP ÜLKELERİYLE İLİŞKİLER	"Son Söz" program logosu
WIKI BELGELER VE TÜRKİYE SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
ABD VE TÜRK DİPLOMASİSİ WIKILEAKS GİZLİ BELGELERİ YAYINLANDI	"Son Söz" program logosu
ABD VE TÜRK DİPLOMASİSİ BELGELERE GÖRE ABD, BAKAN DAVUTOĞLU'NUN YENİ-OSMANLICI ÇİZGİSİNDEN RAHATSIZ	"Son Söz" program logosu
BELGELER VE TÜRKİYE ÖYMEN: HÜKÜMET İDDİALARIN ÜZERİNE GİTMELİ ÖZELLİKLE YOLSUZLUK İDDİALARININ	"Son Söz" program logosu
BELGELER VE TÜRKİYE ÖYMEN: TÜPRAŞ İHALESİYLE VE İRAN'LA SİLAH TİCARETİYLE İLGİLİ İDDİALAR DA CİDDİ	"Son Söz" program logosu
DÜNYAYI SARSAN BELGELER ÖYMEN: TÜRKİYE'YLE YUNANİSTAN ARASINDAKİ İHTİLAFLAR, KIBRIS METİNLERDE YOK	"Son Söz" program logosu
HILARY CLINTON KONUŞTU TÜRKMEN: ORTADOĞU POLİTİKASINI YENİDEN DÜŞÜNMEMİZ GEREKİYOR	"Son Söz" program logosu

Tablo 295: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Wıkıleaks internet sayfası, Barak Obama Tayyip Erdoğan görüşmesi, Ahmet Davutoğlu Hilary Clinton görüşmesi, Julian Assange basın toplantısı, ateş eden askerler, Afgan askerleri,	1'04"

	Irak'lı askerler, Barroso Ahmet Davutoğlu el sıkışıyor, Barak Obama Tayyip Erdoğan el sıkışıyor, Enerji Bakanı Taner Yıldız basın toplantısı, Beyaz Saray	
2	Wıkıleaks internet sayfası, Türkiye ile ilgili belgeler, "Turkey" yazısı	5'59"
3	Berlusconi, Azerbaycan devlet başkanı İlhan Aliyev ve ailesi oy kullanırken, Beyaz Saray	15"
4	İran devlet başkanı Ahmedinejad basın toplantısı, Kaddafi Uçaktan inerken	4"
5	Tayyip Erdoğan milletvekillerini selamlıyor, Davutoğlu arabadan inerken	10"
	Toplam	7'32"

"Dünyada Wiki Kasırgası"nın konu başlığı olarak tartışıldığı 29.11.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınla gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda tekli koltuklarda yan yana otururken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 63,28 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 28,52 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla sadece 3'e bölümlenmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "DÜNYADA WİKİ KASIRGASI" ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "ÖYMEN: DEVLETLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERE YANSIMALARI OLACAK, HAFİFE ALINMAMALI", "GÜVEN: BELGELERE BAKARSANIZ ABD'NİN TÜRKİYE'YE KARŞI CİDDİ KAYGILARI OLDUĞU AÇIK" vb. yer verilmektedir. Katılımcıların sözlerinin yanı sıra Wıkıleaks internet sayfasında yayınlanan belgelere ilişkin yazılara da "WIKILEAKS İNTERNET SİTESİNİN SIZDIRDIĞI 270 BİN BELGENİN 8 BİNİ TÜRKİYE'YLE İLGİLİ" yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 31 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır.

Destekleyici görüntü olarak; Wıkıleaks internet sayfası, Barak Obama Tayyip Erdoğan görüşmesi, Ahmet Davutoğlu Hilary Clinton görüşmesi, Julian Assange basın toplantısı, ateş eden askerler, Afgan askerleri, Irak'lı askerler vb görüntüler toplamda 7 dk 32 sn'lik 5 görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.3.11.2. İçerik Düzey

Tablo 296: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Onur ÖYMEN	Erkek	Siyasetçi	7	22'05"
İlter TÜRKMEN	Erkek	Eski Bakan	7	14'52"
Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Erkek	Akademisyen	4	8'20"
Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA	Erkek	Akademisyen	5	8'32"
Erdal GÜVEN	Erkek	Köşe Yazarı	5	15'03"

Tablo 297: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Diplomasi	1	Diplomasi nedir? İtimat meselesi diplomasiye güven, diplomatlar yakıştırma yapar mı? Diplomatların görevi, nasıl çalışır?	Wikileaks İnternet Sitesinde Yayınlanan Belgeler	1'12"
Wikileaks	2	Yayınlanan ve yayınlanacak belgeler, çok gizli nitelikli belgeler, bazı ülkelerden çok belge yayınlanıyor, edite edilmiş, ABD'ye güven sarsıldı, diplomatik dedikodular, üst düzey bürokratlarla temaslar, ABD güvensiz olması, İsrail, kaybedenlerin yayı sıralaması,	Wikileaks İnternet Sitesinde Yayınlanan Belgeler	25'43"
Türkiye'de Wikileaks	3	İç politika malzemesi oldu, etkileme amacı, türk dış politikasına yönelik belgeler, Ortadoğu, İsrail ilişkiler, füze kalkanı projesi, İran ile gaz ticareti, Tüpraş ihalesi, iktidarın işine yarar mı? Belgeleri doğrulamak gerekir, yolsuzluk iddiası, silah kaçakçılığı, iddiaların ispat edilmesi, AB üyeliği, şeriat kavramı, aşırı dincilik	Wikileaks İnternet Sitesinde Yayınlanan Belgeler	36'52"
Azerbaycan	4	İlişkilere yönelik belgeler, Azerbaycan Cumhurbaşkanı'nın sözleri	Wikileaks İnternet Sitesinde Yayınlanan Belgeler	32"
Yeni Osmanlıcılık	5	Ortadoğu açılımı, Davutoğlu reddetti, İran-ırak politikası	Wikileaks İnternet Sitesinde Yayınlanan Belgeler	2'33"
Bilgi Çağı	6	Bilgi çağında da olsak bir filtre gerekli, birkaç gazete ve dergi filtreyle yayınlıyor, medya gülen taraf oldu	Wikileaks İnternet Sitesinde Yayınlanan Belgeler	1'29"

Tablo 298: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[755]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
İyi akşamlar efendim Son Söz'e hoş geldiniz. Bu akşamın konusu malum olduğu üzere Wikileaks denen internet sitesinin bütün dünyaya evrene Amerikan	Onur ÖYMEN

[755] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı'nın büyükelçiliklerle genellikle büyükelçiliklerin Amerika Dışişleri Bakanlığı'yla yaptığı yazışmalar. Burada Ankara büyükelçiliği bütün dünyadaki Amerikan diplomasisinde yer alan yazışmalarda sayı olarak belge sayısı olarak ikinci sırada yer alıyor. Haliyle işin hem Türkiye boyutu var. Bir anlamda iç politika boyut var. Ama gerçekten çok çarpıcı bir dönem yaşanıyor dünya da. Buna bir anlamda diplomasisinin pornografisi denebilir. Birçok şeyi ayan beyan ortaya dökülmüş bir film eksik. Bütün bunları konuşucaz. Bir anlamda ortaya bir söz atıyorum ama Onur Bey'e soruyum hemen diplomasi bu mudur Onur Bey?	
İlter Türkmen siz ne kadar ciddiye alıyorsunuz bu yazışmaları?	İlter TÜRKMEN
Yani dedikodu biçiminde bizde diplomatlar böyle mi yaparlar bir ad yakıştırmalar, yalaka efendim	İlter TÜRKMEN
Hepsine ayrıntıyla gelicez. Sayın Koni, sizi böyle ooo dedirten yanı oldu mu okuduklarınız kadarıyla?	Prof. Dr. Hasan KÖNİ
Öyle midir? Yani bir şey duydum bugün hoş bir tanımdı ama bana göre diplomat ya da elçilik görevlileri elektrik süpürgesi gibidir. Her şeyi toplarlar bunu da merkeze iterler.	Onur ÖYMEN
Ama burada biraz öyle olmuş kim ne duyarsa döktürmüş	Onur ÖYMEN
Gökhan Çetinsaya ne der acaba Amerikan diplomasisinin kalitesine dair bir takım yorumlar oldu. Bu kadarda çapsızlık olmaz ki canım. Ben bugün yaptığım yayınlarda bunları işittim.	Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA
O etkilerini zaten konuşucaz. Birazda Erdal Bey'e döneyim. Keşke bize de böyle konuşsalar diye aklınızdan geçtiği odlu mu? Orada bakıyorum. Kaynaklar bilmem şu bakanlığın müsteşar yardımcısı emniyetten genel müdür yardımcısı xxx diye geçiyor diyor ki bakanın falan filan danışmanına sordum. Renk vermedi ama o bana anlattı. Sanki tırnak içinde ötmüşler gibi bir hava ortay çıkıyor. Öyle bir şey mi var. Amerikalılar olunca biraz gevşiyor mu bizde insanlar?	Erdal GÜVEN
İlter Bey, Türkiye'den bir şüphe yahu bunlar ne yapıyor nereye gidiyorlar diye bir izlenim aldınız mı? Sezdiniz mi o yazışmalardan sanki kafaları biraz karışmış gibi Türkiye daha öncesinden farklı bir şeyler yapmaya başladığı zaman? Ki buna eksen kayması dediler.	İlter TÜRKMEN
Gerçi bakan biz şeffafız dedi ama	İlter TÜRKMEN
Wikileaks belgelerinin ele alındığı Son Söz programı devam ediyor. Bir hatırlatma belki merak eden olabilir. Ben merak ettim biraz baktım. Bu wiki wikipedia var türkiye'de wikipedia var. What I Know Is kelimelerinin baş harflarinden oluşan bir takma ad wiki bildiklerim şunlardır ki demenin kısaltması leaks malum sızdırma anlamına geliyor. İzleyici e-postalarını okumakta yarar var. Genel bir şüphe söz konusu bunu size aktarmakta yarar görüyoruz. Mesela Aziz Alper Altay hemen bundan başlayalım bize de bir dokundurma var. Onu da söyliycem. Başbakan'ın İsviçre bankalarında 8 gizli hesabı olduğu yolunda bir rapor var burada ama o da şöyle izleyicimiz bunu da bize yollamış o bölümde yollamış iki kontaktan iki kaynaktan duyduğuma göre böyle böyle vs işte Erdoğan bunu düğünde verilen hediyelerden biçimde ki bunların hepsi yazıldı. Eleştirildi. Üzerinde konuşuldu bize diyor ki değinmezseniz şaşmayız diyor. Değindik bu konuda bir görüşünüz varsa elbette alabiliriz. Ortalığı karıştırma amacı taşıyor diyor. Zaur Oriov. Azerbaycan'dan gelen o Azerbaycan'ın Türkiye politikasına yönelik bazı bilgilerden galiba rahatsız olmuş. Bu konuya değinirseniz sevinirim diyor. Notları arasında var ona giricez. Atanur Çağlayan, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Amerikan diplomaları tarafından tehlikeli biri olarak görülmesi kötü bir şey mi? Çok yararlı biri bizim için deseydiler daha mı iyi olurdu? Diye yorumda	İlter TÜRKMEN

bulunmuş. Araplarla İran'ın savaşa sokulmasına dair bir komplo olduğunu ima ediyor. Mustafa Yolcu. Zeki Ünlü konu başlığına da aklım karıştı demiş Niğde'den nasıl olurda özgür medyacılık diye Amerika buna göz yumar. Dünya da navigasyon sistemlerini durdurabilme kapasitesine sahip bir ülke interneti bu siteyi niye bloke etmiyor diye soruyor. Türkiye'den bakışla Amerika'daki durum biraz farklı yorumlarınız olursa sevinirim. İlter Bey sizin söyleyecekleriniz vardı. Yarım kalmıştı.	
İsrail yararlanıyor bundan demiştiniz.	İlter TÜRKMEN
Ama yinede ordu ne güne duruyor hadi bakalım.	İlter TÜRKMEN
Durdurmamalarını neye bağlamak lazım	Onur ÖYMEN
Sayın Hasan Köni'nin söyleyeceği vardı.	Prof. Dr. Hasan KÖNİ
Çuvaldızı kendimize batıra bilir miyiz burada konuşan çok gibi mi yoksa böyle gider mi?	Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA
Erdal Bey sızdırma mıdır yoksa hackleme midir? Bu konuda bir izleniminiz var mıdır? Önce onu sorayım.	Erdal GÜVEN
Ankara Büyükelçiliği bir çalışmış bir çalışmış?	Erdal GÜVEN
Son Söz'de Wikileaks belgelerini ele almaya devam ediyoruz. Önce izleyicilerden gelene-postaları okumakta yarar var. Özlem Yakar bize anında bilgiler veriyor. Wikileaks, Paris Berlin raporlarını yayınlıyor. Hollanda ABD'deki nükleer silahların kriptosunu yayımladılar. Özlem Yakar'ı tebrik ediyoruz. Kolay değil bu aralar wikileaks'in cablegate diye bir bölümü var kolay değil her zaman oraya girmek. Kolay kolay girilemiyor. Aybey Kahramanlı; seçimlere kadar AKP'nin kendisine bir çeki düzen vermesi gerektiğini işaret ediyor bu belgeler diyor. O AKP için ciddi bir uyarıdır. Bir yerel meslektaşımız. Mehmet Kuzu; bu kadarı da olmaz böylesi de denk geldi. Davutoğlu tam zamanında Amerika'daydı. Ondan şüphelenmiş. Clinton Davutoğlu görüşmesine böylesine önemli bir anda gerçekleşmesine anlayamıyorum diyor. Anında redakte edemedim bağışlasınlar. Mustafa Çağlıbektaş, tamamen Mossad'ın işidir bu diyor. Ve sunucu bunun iç politikaya etkilerini ile getirmek istiyor ne dersiniz? Erdal Bey?	Erdal GÜVEN
Sayın Köni'nin iç politikada hukuku harekete geçirebilecek bazı sonuçları olabilir mi? CHP parlamentoya bunu taşıyacak gibi anladığım kadarıyla takipçisi yeni yönetim.	Prof. Dr. Hasan KÖNİ
Gökhan Bey sizin iç politika hakkında mı söyleyeceğiniz?	Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA
Bazı şeyler var. Sayın Türkmen, Azerbaycan yönetiminin bugünkü iktidara bakışı pek haz etmiyor diyorlar. Normal mi bunlar kardeş karındaş amiyane tabirle hikaye mi?	İlter TÜRKMEN
Sayın Türkmen'in bu üslubuna bayılıyorum gerçekten by-pass üslubu vardır. Bizleri biraz zor durumda bırakır, kestirip atar. Ama sorularım vardı burada yani. Mesela yeni Osmanlılık fantezisi Davutoğlu'na yakıştırılan bir şey aklınıza yatıyor mu?	İlter TÜRKMEN
Bilmem Öymen Bey katılır mı?	Onur ÖYMEN
Program Son Söz konu wikileaks belgeleri, yine izleyici e-postaları ile başlayalım hala bu işin içinde iş var içerikli mailler geliyor. Sami Cansus, bence bu belgeler çok güncel ve sahte gündem bu 11 Eylül ve Irak işgali kadar sahte açıklanan her şey Amerika'nın kendisine hizmet etmekte diyor. Bence Amerika Dünya'ya kafa tutmak için istediğimi söylerim istediğimi yaparım demek istiyor bunlarla diyor İsmail Ay. Adem Tanrıkulu, hepsi aynı içerikte bu wıkıleaks Amerika ve müttefiklerinin özellikle İsrail ile birlikte uzun vadeli projeleridir. Ortadoğu üzerine yapılmış planları amaçladıkları kamuoyunu oluşturmak için her zamanki gibi amaçları hedeflerine ulaşmak diyor.	
Son sözleri alıcaz Erdal Bey ile başlayacağız. Benim sormayıp da gündeme getirmek istediğiniz konular?	Erdal GÜVEN
Gökhan Bey	Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA
Erdal Bey Kıbrıs ile ilgileniyorsunuz eğer baktıysanız bir	Erdal GÜVEN

şeylere rastladınız mı? Peki, bundan sonra böyle ortalığı karıştıracak dünya ya da uluslararası politika açısından bir şey beklemek ne kadar mantıklı?	
Onur Bey bir konu var öyle son sözlerinizi de alıyım. Şeriat'ın gelmeyeceğine dair bir izlenimleri var Amerika'lıların.	Onur ÖYMEN
Diplomasi bu işlerle ilgilenir mi ülkelerin içlerindeki yolsuzlukları veya iddiaları.	Onur ÖYMEN
Sayın Köni son sözleriniz?	Prof. Dr. Hasan KÖNİ
Ordu siyaset meselesi de bir anlamda değinilen konulardan bir tanesi herhangi bir yorum edindiniz mi?	Prof. Dr. Hasan KÖNİ
Sayın Türkmen son söz sizin buyurun efendim	İlter TÜRKMEN

Tablo 299: 29.11.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

29.11.2010 tarihli programda "Dünyada Wiki Kasırgası" konusunu tartışan Onur Öymen, İlter Türkmen, Prof. Dr. Hasan Köni, Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya ve Erdal Güven'den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 296'da yer almaktadır. Programda "Dünyada Wiki Kasırgası" konusunu eski bakan, akademisyenler, siyasetçi ve köşe yazarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Wikileaks internet sitesinde yayınlanan belgeler üzerine gelişen tartışmada, Türk diplomasisi, diplomatların görevleri ve yaptıkları üzerine bu konuda mesleki geçmişe de sahip olan Onur Öymen ve İlter Türkmen'in yanı sıra gelişen olayların uluslararası platformda hem Türkiye hem de diğer ülkeler üzerindeki etkileri konusunda Prof. Dr. Hasan Köni ve Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya'nın uluslararası ilişkiler alanındaki akademik bilgi ve birikiminden yararlanılmaktadır. Onur Öymen'in sadece diplomat geçmişi değil aynı zamanda muhalefet partisi üyesi olarak iktidarın tutumuna ilişkin görüşlerinde yer verilmekte fakat hükümetin tutumları konusunda bilgi paylaşımında bulunacak her hangi bir katılımcı bulunmamaktadır. Katılımcılardan Onur Öymen, İlter Türkmen, Prof. Dr. Hasan Köni ve Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya, mesleki deneyim açısından konulara bir uzman olarak bakmaktadırlar. Köşe yazarı Erdal Güven'de yaptığı incelemelerle konu veya konulara katkı sağlamaktadırlar.

Onur Öymen ve İlter Türkmen, 7'şer söz alma sayısına sahip olmakla birlikte Onur Öymen, 22 dk 05 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı

konumundadır. Bununla birlikte Prof. Dr. Hasan Köni, 8 dk 20 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. “Dünyada Wiki Kasırgası” tartışmanın kaynağı olması; “Diplomasi”, “Wikileaks”, “Türkiye’de Wikileaks”, “Azerbaycan”, “Yeni Osmanlıcılık” ve “Bilgi Çağı” konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde “Wikileaks” ve “Türkiye’de Wikileaks” konuları 25 dk 43 sn ve 36 dk 52 sn’lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

29.11.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, program içerisinde katılımcıların hem inceleme alanları ve uzmanlıklarına hem de iç politikaya yansımalarına yönelik sorularla konu veya konuları yönlendirmektedir.

Örnek: “*Erdal Bey Kıbrıs ile ilgileniyorsunuz eğer baktıysanız bir şeylere rastladınız mı? Peki, bundan sonra böyle ortalığı karıştıracak dünya ya da uluslararası politika açısından bir şey beklemek ne kadar mantıklı”* - Erdal GÜVEN

“Sayın Köni’nin iç politikada hukuku harekete geçirebilecek bazı sonuçları olabilir mi? CHP parlamentoya bunu taşıyacak gibi anladığım kadarıyla takipçisi yeni yönetim.” - Prof. Dr. Hasan KÖNİ

3.3.3.12. 06.12.2010 Tarihinde Yayınlanan “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programı

06.12.2010 tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” programı “Kürt Siyasetinde Roller” konusunu Prof. Dr. Rüstem ERKAN, Mehmet METİNER, Galip ENSARİOĞLU, Muhsin KIZILKAYA, Nevzat ÇİÇEK ve Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ’ın katılımıyla 1 saat 32 dakika 52 saniye sürmüştür.

3.3.3.12.1. Görsel Düzey

Tablo 300: 06.12.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde “Canlı / Tekrar”, sağ üstte “NTV” grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu “Sonsöz” bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Diyarbakır’dan canlı bağlantı ile katılan iki konuk tekli koltuklarda yan yana oturmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap

içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 301: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	2	4
3	52	96
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	54	100

Tablo 302: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	1	0,62
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	1	0,62
Göğüs Çekim	4	2,49
Bel Çekim	75	46,59
Diz Çekim	2	1,24
Boy Çekim	18	11,18
Genel Çekim	60	37,26
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	161	100

Tablo 303: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	**Kullanılan Görsel Materyaller**
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER OĞUZ HAKSEVER	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER KÜRT SORUNUNA ÇÖZÜM YOLLARI ARANIYOR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER METİNER: KÜRT SİYASETİNDE BAĞIMSIZ BİR ÖZELEŞTİRİ YAPTIĞI KANAATİNDE DEĞİLİM	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER METİNER: 1999'DAN BU YANA ÖCALAN'IN SÖYLEDİKLERİ ARASINDA ÇELİŞEN ŞEYLER VAR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER	"Son Söz" program logosu

ERKAN: BDP VE DTK, LEGAL SİYASET ARAYIŞININ UNSURLARI OLARAK ELE ALINMALI	
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER KIZILKAYA: DEMOKRATİK ÖZERKLİK TALEBİ DAHİ KÜRT SİYASETİNİN ÖZELEŞTİRİSİDİR	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ÇİÇEK: 1999'DA ÖZELEŞTİRİ KÜLTÜRÜ OLUŞTU AMA SİLAH SUSMADIKÇA ANLAMI OLMAYACAK	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ÜSTÜNDAĞ: DEVLETİN ÖZELEŞTİRİ YAPMASI SÖYLEMDE OLMAZ, GEREKLERİ DE YAPILMALI	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ÜSTÜNDAĞ: HAKİKAT KOMİTESİ BEKLENTİSİ VAR AMA DEVLET HENÜZ ADIM ATMADI	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER METİNER: BUGÜN KÜRT HALKININ VARLIĞINI İNKAR ETMEYEN BİR DEVLET AKLI OLUŞTU	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER METİNER: BUGÜN KÜRTÇE YAYIN YAPAN TELEVİZYON VAR, KÜRDOLOJİ ENSTİTÜSÜ KURULDU	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ÜSTÜNDAĞ: KÜRT HAREKETİNİN TALEPLERİ KARŞILANMIYOR, ASIL DEĞİŞİM KABULLE OLUR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ERKAN: DİYARBAKIR'DA BAL ARILARI ÜZERİNE KONUŞSANIZ MESELE KÜRT SORUNUNA GELİR	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ÜSTÜNDAĞ: İNKAR POLİTİKASINDAN VAZGEÇİLMESİ OLUMLU AMA ŞU AN DIŞLANMA POLİTİKASI VAR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER METİNER: DEVLET YENİ BİR AKIL BENİMSEME YOLUNDA HERKES BARIŞÇI BİR DİL KURMALI	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER METİNER: İNKAR, İMHA BİTTİ SIRA PKK'NIN DA ÖZELEŞTİRİ YAPMASINDA	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
KÜRT SİYASETİNDE ROLLER ERKAN: 'BU ÜLKEYE KOMÜNİZM LAZIMDA ONU DA BİZ YAPARIZ' ZİHNİYETİNDEN VAZGEÇİLMELİ	"Son Söz" program logosu

Tablo 304: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Selahattin Demirtaş, Osman Baydemir, İmralı Cezaevi, BDP Milletvekillerinin yürüyüşü, Aysel Tuğluk'un İmralı ziyareti, yakalanan örgüt üyeleri, Abdullah Öcalan, KCK tutukluları, BDP Meclis grup toplantısı, gösteriler	50"
	Toplam	50"

"Kürt Siyasetinde Roller"nin konu başlığı olarak tartışıldığı 06.12.2010 tarihli program katılımcılarla Diyarbakır'dan ve İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda tekli koltuklarda yan yana otururken görüntülenmektedir. Diyarbakır'dan katılan katılımcılar yan yana bel ve boy çekimlerle sunulurken program süresince görüşlerini ifade etmediği zaman stüdyoda bulunan büyük ekrandan

görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 46,59 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 37,26 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde % 96 oranında 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "KÜRT SİYASETİNDE ROLLER" ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "METİNER: KÜRT SİYASETİNDE BAĞIMSIZ BİR ÖZELEŞTİRİ YAPTIĞI KANAATİNDE DEĞİLİM", "ÜSTÜNDAĞ: DEVLETİN ÖZELEŞTİRİ YAPMASI SÖYLEMDE OLMAZ, GEREKLERİ DE YAPILMALI" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 21 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Selahattin Demirtaş, Osman Baydemir, İmralı Cezaevi, BDP milletvekillerinin yürüyüşü, Aysel Tuğluk'un İmralı ziyareti, yakalanan örgüt üyeleri, Abdullah Öcalan vb görüntüler toplamda 50 sn'lik görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.3.12.2. İçerik Düzey

Tablo 305: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Prof. Dr. Rüstem ERKAN	Erkek	Akademisyen	4	11'55"
Mehmet METİNER	Erkek	Köşe Yazarı	5	18'46"
Galip ENSARİOĞLU	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	3	10'36"
Muhsin KIZILKAYA	Erkek	Yazar	3	14'
Nevzat ÇİÇEK	Erkek	Köşe Yazarı	5	12'37"
Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ	Kadın	Akademisyen	4	10'36"

Tablo 306: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Öz Eleştiri	1	Devletin öz eleştirisi, iktidar, kürt siyaseti ve aktörleri öz eleştiri yapıyor mu? BDP söylem kırılması, Öcalan'ın öz eleştirisi ve söylemleri, Sivil Toplum Kuruluşlarının önemi	Kürt Siyasetindeki Aktörler	30'44"
PKK	2	İstekleri, İspanya örneği, çözüme yönelik çıkışlar	Kürt Siyasetindeki Aktörler	1'39"
Kürt Siyaseti	3	Aktörler ve söylemleri, yazarlar, gazeteciler vb. kişilerin konumları, bölgede söz sahibi olanlar, siyasal çeşitlilik	Kürt Siyasetindeki Aktörler	5'23"
Talepler	4	Hangileri karşılandı? Kürtçe TV, kürtçe, kürt kimliği, siyasal çeşitlilik, yerleşim yeri isimleri, çözüm önerileri, sorumluluklar, yükümlülükler, kaygılar	Kürt Siyasetindeki Aktörler	41'41"
Bölge Sorunları	5	Ekonomik, sosyal sorunlar, iller arasındaki farklılıklar	Kürt Siyasetindeki Aktörler	1'54"

Tablo 307: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[756]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Efendim iyi akşamlar Son Söz'de bugün dikkat çekici bir başlık var. Bu başlık altında ele alınabilecek konular gerçekten geniş şöyle söyleyelim kürt siyasetinde roller başlığımız bu. Biraz Diyarbakır'la başlamak lazım belki roller meselesine gelicez değerli konuklarım ama enteresan bir durumu var Türkiye'de bu konunun o da göreceli olarak devletin ya da iktidarın ya da merkez siyasetçilerin göreceli olarak bir daha tekrar ediyorum. Bir şeyler yapmaya çalıştığı paradigmaları değiştirmeye çalıştığı gözleniyor bir öz eleştir bile hissediliyor. Ama kürt siyasetinde bölgeden veya diğer açılardan bu konulara eğilenlerin yeterince öz eleştiri yapıp yapmadığı gündeme geldi. Biraz konuşuluyor bu mesele önce Rüstem Bey'le başlayalım ne derler acaba bir öz eleştiri yapma zamanı mıdır?	Prof. Dr. Rüstem ERKAN
Artık siz hangisine değinirseniz	Prof. Dr. Rüstem ERKAN
Mehmet Metiner ne der acaba?	Mehmet METİNER
İçeri girmeseydi Öcalan yakalanmasaydı da bunu yapar mıydı?	Mehmet METİNER
Ona sonra gelelim mi yani Baydemir'den kastınız son çıkışına Öcalan'ın dur bir dakika nerden çıktı bu filan demesi	Mehmet METİNER
Galip Ensarioğlu'na hemen dönelim onun diyecekleri nedir acaba işin kür siyaseti boyutunda ortaya çıkan kendine göre varsa bir takım eksiklikler hatalar?	Galip ENSARİOĞLU
Galip Bey anladım. Öcalan'ın ağırlığına karşı koyamama ya da bunu kabullenme meşru kılma bir eleştiri konusu mudur?	Galip ENSARİOĞLU
Muhsin Kızılkaya'ya dönelim söylenecek bir şey var mı? Bu öz eleştiri kürt siyasetinde yapılmamış yapılması gereken şey şu an'a kadar konuşulanların dışında?	Muhsin KIZILKAYA
Orada vurgulanan şu; devlet daha önce olanlar bitenler göz önüne alındığında bugünkü konumu çok ciddi bir öz eleştiri anlamına bile gelir	Muhsin KIZILKAYA
Yani orada kürt siyaseti içinde kamuoyunun gücünün öneminin belirlenmeye ortaya çıkmaya başladığının gösteri gibi bu söylediklerinizi Osman Baydemir hakkında	Muhsin KIZILKAYA
Aslında aklıma geliyor ama yani aktörler kürt siyaseti içindeki aktörler ne kadar serbest bırakılırsa o kadar sağlıklı yürüyecek gibi bir izlenimi elde ediyorum.	Muhsin KIZILKAYA
Nevzat Çiçek ne der bu konu hakkında?	Nevzat ÇİÇEK
Son Söz'de başlığımız, kürt siyasetinde aktörler ama önce bir öz eleştiri olmalı mı yapılmalı mı bunlar neler olmalı biçiminde başladık. İzleyici tepkilerinden ikisini okumakta yarar görüyorum. Uğur Ulaş Yamel; sizleri eleştiriyor. Ve tabii BDP'yi de eleştiriyor. Neden Türk kökenliler BDP'ye oy vermiyor. Niçin BDP bunu düşünmüyor diyor. Ve ayrıca şu anda yayında bulunan kürt aydınları güneydoğu'da feodalite, kan davası, eğitim gibi sorunlarla neden ilgilenmiyorlar. Tırnak içinde tuzu kuru o ağabeyler diyorlar. Yine sınıf mücadelesi veren olan onlara oluyor sınıf mücadelesi verenler geniş halk kitlelerine diyor. Mercan Rişvan, ben bir alevi genciyim Öcalan'ı ne kadar katilde saysak bana göre öyledir. Ben alevi'yim diyebiliyorsam. Bu kesinlikle sevmediğim Öcalan sayesindedir diyor. Bu da bir başka yaklaşımdı. Bunu da dile getirdim. Nevzat Çiçek, PKK zaten öz eleştiriyi yaptı. Bağımsız kürdistandan özerk cumhuriyete döndü dedi.	Nevzat ÇİÇEK

[756] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

PKK'nın ciddi bir baskı unsuru olduğunu söylemek ne kadar doğru?	Nevzat ÇİÇEK
Nazan Üstündağ'a söz veriyoruz artık bağışlayın sizi biraz beklettik.	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ
Mehmet Bey buyurun	Mehmet METİNER
Daha çok şey söylenebilir bağışlayın ama biraz daha derli toplu çünkü bir işaret aldım Nazan Hanım'dan.	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ
Rüstem Bey not alıyordu, Galip Bey'in ekleyecekleri vardı. Buyurun efendim hala daha eleştiri meselesindeyiz ama konunun başlığı kürt siyasetinin aktörleri burada hep akla BDP geliyor veya o hareket geliyor. Oradan konuşmaya devam ediyoruz. Buyurun Galip Bey siz başlayın Rüstem Bey'le devam ederiz.	Galip ENSARİOĞLU
Rüstem Bey not aldığınız gördüm bitirelim artık bu başlığı sizinle	Prof. Dr. Rüstem ERKAN
Önce kürt siyaseti dedik aktörler dedik fakat işe biraz öz eleştiri boyutundan başladık. Şimdi aktörler meselesine geçicez ama izleyici tepkileri de bu programa yön verebilecek nitelikte. Başlayalım; İmralı'ya karşı cesaret diyor Serdar Durum. Serdar'ın birkaç sorusu daha var bazıları benim sorumdu. Bunu sorayım bari bunu ortaya atayim. Zorlama ve bir otorite arayışı yok mu? Diyor. Bu ne kadar etkiler diyor. Tamer Ter, toprak reformu diyor hadi bakalım diyor sıkıysa diyor hem hükümete hem kürt siyasetçilere. Gece yolcusu mahreçli izleyicimiz; AK Partinin politikasının elde edilen politikalarda katkısı yok mu diyor. Harun Yazıcı kürt siyasetinde farklı ideolojiler temsil edilse bu daha iyi olmaz mı çözüm nasıl etkiler diyor soru Nevzat Çiçek'e yanılmıyorsam evet. Mehmet Metiner'e bir soru var; Ahmet Korkmaz'dan kürt siyasetini sınırı ortadaki manzarayı biraz tarif ediyor. Kendilerine bahşedilenler mi yoksa talep mi? Nedir bu mesele diyor? Enteresan bir yaklaşım. Serdar'ın bu sorusunu geçtim üç tane sorusu vardı. Son soruya çalışıyordum ki stüdyoya çağırıldım. Şöyle bir bakıyim Tamer Karakan; kürt halkının bağımsızlık veya özerklik durumu söz konusu olursa bölgedeki Arap ve Süryani halkı ne olacak neden bölgelerde sadece kürt halkı varmış gibi davranılıyor diye bir yaklaşımı var. Bu da var ama çok uzun tutmayalım. Aktörler Nevzat Çiçek ile başlayalım. İstersen soruyu da yanıtlayabilirsin	Nevzat ÇİÇEK
Sol görüşün kürt sorunu konusundaki görüşü o zamanlar dile getirilmezdi ama sol görüşün en önemli tartışma argümanlarından biriydi.	Nevzat ÇİÇEK
Aktörler Muhsin Bey şimdi Öcalan hep öne çıkıyor burada izleyici hissetmiş onu, orada bir baskı var zorlama var. Onun dışına çıkamama var diye konuşuyor evet Öcalan önemli bir aktör diye algılanıyor veya konuşuluyor. Başka aktörlerde var burada sözünü ettiniz sık sık bunu dile gitirdiniz. Askeri vesayetin azalmasının önemli bir faktör olduğunu hissettirdiniz. Buyurun.	Muhsin KIZILKAYA
BDP'nin kürtçe televizyona karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?	Muhsin KIZILKAYA
Orda en kritik, acaba toplumun algılamasını kürt siyaseti ne kadar yansıtıyor? Yanlış anlaşılmasın tırmak içinde Allah razı olsun'u ne kadar yansıtıyor?	Muhsin KIZILKAYA
Nazan Hanım ne dersiniz hala ben aktörler diye soruyorum ama yinede BDP, PKK tırnak içinde baskısı izleyicilerde öyle bir izlenim var burada dile getiriliyor zaman zaman ne dersiniz? BDP ne kadar özgürce davranabiliyor. Eleştirilerden bir tanesi belediye başkanlarına bir tane eş başkanlar yanlarına konuluyor. Bunun ciddi bir sorun olduğu söyleniyor?	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ
Bu değişim ortak olması meselesi de iktidarı elinde bulunduranların bir siyasi becerisiyle bağlantılı	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ
Mehmet Metiner'e geliyim. Enteresan ya da farklı diye algılanacak bir durumu gündeme getirdi Nazan Üstündağ, tamam inkar bitti onun yerine tanıma ve dışlama örnek olarak da mevsimlik işçilerin durumları artık alınmıyorlar Trabzon'da vesaire Karadeniz'de gelmeyin mesajları yerel olaylar ve diğerleri dedi ne dersiniz?	Mehmet METİNER
Bununda kanıtı silahların sustuğu dönemde siyasetten siyasi erki elinde bulunduranlardan bir adım gelmesi	Mehmet METİNER
Son Söz'da son turdayız. Bu bölümde de izleyici tepkilerinden bazılarını okuyacağız. Bir iki üç tanesini çok var. Öylesine ki editör arkadaşımız Nuh bunlar farklı Oğuz abi diye önüme getirdi önüme. İsimleri dahi okusam kalan süre yetmez isimleri dahi okusam. O yüzden isimsiz meçhul izleyicilere teşekkür ediyoruz. Üç mesaj var. Öyle okuyalım sonra son sözlere geçicez. Mehmet Sırda; kürt nüfusunun yoğun olduğu batı büyük şehirlerde yaşadığı gerçeğiyle neden bu oy'a dönüşmüyor? Diye bir soru soruyor. Nazif Coşkun; biraz önce tuzu kurulardan Mehmet Metiner algılandı, alındı öyle bir şey bilmiyorum ama değiller fakat bir zengin kesim var oralarda diyor mesela çocukları Kürtçe öğrensin istiyorlar mı diye soruyor Nazif Bey? Öyle bir dertleri var mı diye soruyor? Ayşe Berktay; inkar politikasından vaz geçmeye farklı bir bakış getiriyor o böyle vaz geçtim kürt vardır demekle olmaz diyor. Koyun anayasaya diyor. Şimdi son sözler Mehmet Veli İbrahim Hakkıoğlu yönetmenimiz nam-ı değer vito dokuz dakika dedi. Dokuz dakikanın bir kısmı buraya bile gitti. Hadi onu bir daha kulağıma seslenmeden onu dokuz dakikada bitirelim. Son sözler Galip Bey ile başlayalım Diyarbakır'la Galip Bey kısa kısa birer buçuk dakika düşüyor ama gene de dinlemekten zevk alıyoruz sizi bu arada vurgulanması gereken bir durum	Galip ENSARİOĞLU
Çok çok teşekkür ediyoruz. Rüstem Bey	Prof. Dr. Rüstem ERKAN

Çok çok teşekkür ediyoruz Diyarbakır'daki konuklarımıza dilerlerse sonuna kadar dinleye bilirler dilerlerse ayrılabilirler. Nevzat Çiçek ile son sözü almaya devam edelim.	Nevzat ÇİÇEK
Dayanamıyorum giriyorum araya Öcalan 1 Mart'ta kadar uzatırım haa 1 Mart'ta keserim haa gibisinden tehdit diye algılana bir şey ortaya koydu.	Nevzat ÇİÇEK
Mesela Batman olayı gibi kusura bakmayınsı durumlarda oluyor.	Nevzat ÇİÇEK
Muhsin Kızılkaya	Muhsin KIZILKAYA
Nazan Üstündağ	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ
Mehmet Bey uyarıyı aldım ama son söz hakkı sizin	Mehmet METİNER

Tablo 308: 06.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Dedeman Oteli / Diyarbakır'dan Canlı Bağlantı	Galip ENSARİOĞLU	10'36"
2	Dedeman Oteli / Diyarbakır'dan Canlı Bağlantı	Prof. Dr. Rüstem ERKAN	11'55"

06.12.2010 tarihli programda "Kürt Siyasetinde Roller" konusunu tartışan Prof. Dr. Rüstem Erkan, Mehmet Metiner, Galip Ensarioğlu, Muhsin Kızılkaya, Nevzat Çiçek ve Yrd. Doç. Dr. Nazan Üstündağ'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 305'te yer almaktadır. Programda "Kürt Siyasetinde Roller" konusunu sivil toplum temsilcisi, akademisyenler ve köşe yazarlarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Doğu ve güneydoğu bölgesine yaşayan insanların siyasi tercihleri, terör örgütünün bölgedeki etkinliği ve kendi iç yapılanması hakkındaki uzman görüşü Prof. Dr. Rüstem Erkan ve Yrd. Doç. Dr. Nazan Üstündağ sosyolojik çalışmaları ile sağlamaktadır. Bölgede faaliyet gösteren özelde ekonomik genelde bakış açısını yansıtan görüşleri ile Diyarbakır Ticaret ve sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanlığını yürüten Galip Ensarioğlu izleyicilere bölgedeki politikaları üzerinde görüşler sunmaktadır. Mehmet Metiner, Muhsin Kızılkaya ve Nevzat Çiçek, yazar kimlikleri ile yaptıkları inceleme ve araştırmalar neticesinde kürt kimliği, siyasal çeşitlilik, hükümetin icraatları ve farklı ülkelerdeki benzer örnekler üzerine katkı sağlamaktadırlar.

Mehmet Metiner ve Nevzat Çiçek, 5'şer söz alma sayısına sahip olmakla birlikte Mehmet Metiner, 18 dk 46 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Galip Ensarioğlu ve Yrd. Doç. Dr. Nazan Üstündağ, 10 dk 36 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "Kürt Siyasetinde Roller" tartışmanın kaynağı olması; "Öz

Eleştiri", "PKK", "Kürt Siyaseti", "Talepler" ve "Bölge Sorunları" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Öz Eleştiri" ve "Talepler" konuları 30 dk 44 sn ve 41 dk 41 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

06.12.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, program içerisinde katılımcıların sözlerinden yola çıkarak konu veya konulara yönelik sorular sormaktadır.

Örnek: *"Mehmet Metiner'e geliyim. Enteresan ya da farklı diye algılanacak bir durumu gündeme getirdi Nazan Üstündağ, tamam inkar bitti onun yerine tanıma ve dışlama örnek olarak da mevsimlik işçilerin durumları artık alınmıyorlar Trabzon'da vesaire Karadeniz'de gelmeyin mesajları yerel olaylar ve diğerleri dedi ne dersiniz?"* - Mehmet METİNER

3.3.3.13. 13.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

13.12.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "PKK-Gülen Yakınlaşması" konusunu Mustafa AKYOL, Orhan BURSALI, Kadri GÜRSEL, Altan TAN, Hüseyin YAYMAN ve Ayhan BİLGEN'in katılımıyla 1 saat 33 dakika 25 saniye sürmüştür.

3.3.3.13.1. Görsel Düzey

Tablo 309: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Ankara stüdyosundan canlı bağlantı ile katılan konuklar tekli koltuklarda yan yana oturmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 310: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	**%**
2	-	-
3	50	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	50	100

Tablo 311: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	3	1,58
Göğüs Çekim	3	1,58
Bel Çekim	113	59,47
Diz Çekim	1	0,53
Boy Çekim	7	3,684
Genel Çekim	63	33,16
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	190	100

Tablo 312: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
PKK-GÜLEN YAKINLAŞMASI OĞUZ HAKSEVER	"Son Söz" program logosu
PKK-GÜLEN YAKINLAŞMASI SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
BDP-GÜLEN YAKINLAŞMASI SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
SİYASİ İTTİFAK ARAYIŞI SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
SİYASİ İTTİFAK ARAYIŞI GÜLERCE, ÖCALAN'IN AVUKATLARIYLA GÖRÜŞTÜ	"Son Söz" program logosu
SİYASİ İTTİFAK ARAYIŞI YAYMAN: KÜRT SİASİ HAREKETİNİN İKİ DAMARI VAR BİRİ SEKÜLER DİĞERİ DİNDAR OLAN	"Son Söz" program logosu
SİYASİ İTTİFAK ARAYIŞI GÜRSEL: AK PARTİ'NİN TÜRK MİLLİYETÇİSİ OLMAMASI MESAJLARI KÜRTLERE GİDİYOR	"Son Söz" program logosu

SİYASİ İTTİFAK ARAYIŞI GÜRSEL: ÖCALAN, GÜLEN'İN OTANSİYELİNDEN YARARLANMAK İSTİYOR	"Son Söz" program logosu

Tablo 313: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
1	Fethullah Gülen çevresindekilerle yürürken, konuşma yaparken, çocuklarla ilgilenirken, Maradona ile beraber, farklı dinlerin temsilcileri ile beraber, Recep Tayyip Erdoğan ile beraber, Hayrettin Karaca ile beraber, insanlarla el sıkışırken, kürsüye konuşma yapmaya giderken	1'29"
	Toplam	1'29"

"PKK-Gülen Yakınlaşması"nın konu başlığı olarak tartışıldığı 13.12.2010 tarihli program katılımcılarla Ankara ve İstanbul stüdyolarından yapılan canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda tekli koltuklarda yan yana otururken görüntülenmektedir. Ankara'dan katılan katılımcılar yan yana bel çekimle sunulurken program süresince görüşlerini ifade etmediği zaman stüdyoda bulunan büyük ekrandan görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 59,47 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 33,16 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "PKK-GÜLEN YAKINLAŞMASı", "BDP-GÜLEN YAKINLAŞMASI" vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "YAYMAN: KÜRT SİASİ HAREKETİNİN İKİ DAMARI VAR BİRİ SEKÜLER DİĞERİ DİNDAR OLAN", "GÜRSEL: AK PARTİ'NİN TÜRK MİLLİYETÇİSİ OLMAMASI MESAJLARI KÜRTLERE GİDİYOR" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 9 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Destekleyici görüntü olarak; Fethullah Gülen

çevresindekilerle yürürken, konuşma yaparken, çocuklarla ilgilenirken, Maradona ile beraber, farklı dinlerin temsilcileri ile beraber, Recep Tayyip Erdoğan ile beraber vb. görüntüler toplamda 1 dk 29 sn'lik görüntü paketi olarak program süresince kullanılmıştır.

3.3.3.13.2. İçerik Düzey

Tablo 314: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Mustafa AKYOL	Erkek	Köşe Yazarı	5	11'03"
Orhan BURSALI	Erkek	Köşe Yazarı	4	15'39"
Kadri GÜRSEL	Erkek	Köşe Yazarı	5	16'15"
Altan TAN	Erkek	Yazar	4	15'17"
Hüseyin YAYMAN	Erkek	Akademisyen	4	12'04"
Ayhan BİLGEN	Erkek	Siyasetçi	3	10'02"

Tablo 315: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
PKK-Gülen İlişkisi	1	Gülen hareketini doğu-güneydoğu hareketi dindar kürtler, İslami hareket, Öcalan'ın açıklamaları, çözüm önerilerinde ortaklık, etnik ve dini kimlik yansıması, dindar Kürtlerin çözüme etkisi	Öcalan'ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşması	48'50"
Yeni Türkiye	2	İslam ve kürt kavramları ile kuracağı ilişkiler, dini etnik talepler, Türkiye'ye göre değişim, siyasi güç dengesi	Öcalan'ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşması	4'35"
PKK	3	PKK-iktidar ilişkisi, ne konuşuluyor? Ne talep ediliyor? BDP-AKP çekişmesi seçim sürecinde cemaat etkisi, iktidarın politikası, seçmen profili	Öcalan'ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşması	10'31"
Ulus Devlet	4	Türkiye'de ve dünyada ulus devlet kavramı	Öcalan'ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşması	2'08"
Darbe İddiası	5	Ergenekon ve Balyoz dosyaları ile cemaat faktörü	Öcalan'ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşması	58"
Kürt	6	Kürtler neden BDP'ye oy veriyor? Kürt kimliği, kimlik tarihsel gelişimi, etnik sorun, birleştirici bir yapı oluşuyor	Öcalan'ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşması	6'34"

Tablo 316: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[757]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
Geçen hafta ilginç bir gelişme oldu. Öcalan'ın avukatı Gülen hareketinin önde gelen isimlerinden Hüseyin Gülerce ile görüştü. Ardından Öcalan İmralı'dan çok ham haliyle Gülen hareketi ile dayanışma çağrısı yaptı. Bu konuyu ele alıcaz. Başlık olarak da Gülen PKK hattı dedik yakınlaşma tabirini de bir soru işareti olarak başlığı aldık. Yine ham bir soru ile başlıyayım. Kadri Gürsel ile başlıyim. Niye? Biraz ham bir soru ama yani geçmişi düşündüğümüzde arada baya sorunları var. Karşılıklı rahtsızlıklar var. Böylesine birdenbire açıklama yapıyor Öcalan.	Kadri GÜRSEL

[757] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Altan Tan ne der acaba yinede ben o zaman bir Fethullah Gülen hareketi çok önemli bir aşamaya geldi diye cahilce olabilir veya kabaca bir sonuç çıkardım. Gerçi Kadri Bey öyle diğilde anlaşılabilecek bir yaklaşım sergiledi son bunlar birbirine paralel teğet geçiyorlar dedi.	Altan TAN
Bölgede o kadar mı etkili soruma bir anlamda bu söylediğiniz fark ettiler lafı biraz sanki örtüşür gibi?	Altan TAN
Yani zaman öylesine bir ortam oluşturdu. Bunu en azından İmralı gördü diyorsunuz?	Altan TAN
Daha fazla bekletmeyelim Ayhan Bilgen'e soralım. O nasıl yorumluyor nedir bu? Öcalan'ın en azından dayanışma önerisi.	Ayhan BİLGEN
Orhan Bursalı için aldığım notlardan bir tanesi Altan Tan'ın söylediklerinden bir tanesi idi. Bir İslam ile barışma arayışı var devletin ya da hâkim zamanında hâkim görüşün dünya değişiyor diyor onu bir sormuş olayım onun dışında son gelişmeyi nasıl yorumlar o da ayrı bir soru?	Orhan BURSALI
Ama yaygın kanaatte gerilimin en yüksek noktasın bu önerinin geldiği yolunda imamları öldürülüşü vesaire	Orhan BURSALI
Ayrı bir konuya geçtiniz yalnız Orhan Bey bir konuyu netleştirelim. İktidarın istediği bir süreç mi bu bugünün konusu? Veya planladığı.	Orhan BURSALI
İmralı'nın Gülen hareketine çağrısını ele alıyoruz ikinci turdayız. E-mail mesajlarınız var bunlardan bazılarını okumakta yara var. Gruplanmalar var o gruplar adına mesajları okuyacağım. İktidarın yönlendirmesi mi sorusu e-maillerde de gündeme geliyor. Ünal Şeref hatta Altan Tan'a soruyor; kazan kazan mı yapıyorlar buna ihtimal veriyor mu? Soru aklınızda kalsın isterseniz tabii. Yine aynı minvalde soru AKP görüşmeyi Gülen hareketi üzerinden deniyor olamaz mı diyor Mehmet Sıdra, Diyalog olumlu olur biçiminde bir mesaj var. Ersin Tirim'den. Gülen hareketinin terörizmin simgesi olmuş bir figürle beraber anılması onu tanıyamamış olduğunuzun bir göstergesidir. Böyle bir rahatsızlık var böyle bir şey söylendiği yok burada kesinlikle ama günlerdir, İmralı'dan böyle bir çağrı yapılınca gazeteler televizyonlar bu konuyu işliyorlar. Bizde aynı şeyi yapıyoruz. Her iki tarafta bir algı var bunu ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Özellikle İmralı'da. Mustafa Akyol ile devam edelim. Ne dersiniz epey şey söylendi. İktidarın istediği budur, Amerikan'ında istediği budur, Gülen'de orada bu son söylenenlerden biriydi.	Mustafa AKYOL
Hüseyin Yayman'ı çok beklettik. Bağışlayın Hüseyin Bey, bunu söylemeyi gerekli görüyorum kolay değildir çünkü öylesine bir yerde beklemek. Tabandan da bir tepki var bunu hissediyoruz gelen mesajlardan. PKK ile Gülen hareketinin birlikte anılmasından bile bir rahatsızlık var. Ama dediğim gibi biz başlangıçta İmralı'dan böyle bir çağrı olduğu için ismini vererek adını vererek ve Gülerce ile bir avukatlar arasında görüşme olduğu için elbette bunu ele alıyoruz. Pek çok yayın organı gibi siz neye yoruyorsunuz ne oluyor?	Hüseyin YAYMAN
Çok teşekkürler enteresan Altan Bey ne dersiniz? Gülen Hareketinde kürt kimliğine bakışın değişmesi 2005 yılı dedi. Gerçi siz hayır öyle değildir ana dilde karşı anadile karşı eğitime karşı imzalar toplandı demiştiniz ama destekleyen peki o zaman bu değişikliğin burada güçleniyorlarsa önemli bir nedeni olsa gerek?	Altan TAN
Soruyu hatırlatıcam size AKP iktidarının kazan kazan politikasının bir unsuru olmasın diyor izleyici?	Altan TAN
Ankara'ya dönelim Ayhan Bey'e çünkü Ayhan Bey burada hemen hemen herkes söyledi. Kürt halkı arasında bölgedeki kürt kesim içerisinde muhafazakârlığın çok önemli bir faktör olduğu ama böylesine bir kesim peki dindarlık diyelim Altan Bey diyişiyle dindarlık diyelim. Nasıl oluyorda BDP yüzde 70'lere 80'lere oylar alıyor. Dindar bir kesimden çünkü onların ciddi bir seküler yapısı var. Hatta Öcalan meselesi sorulduğunda hayır biz	Ayhan BİLGEN

onla bir araya gelemeyiz olmaz öyle bir şey ancak olsa olsa diyalog olur başka hiçbir şekilde dayanışma olmaz laflarını ben bizzat genel başkan eş başkan'dan işittim.	
O değişim dediğiniz nedir efendim belki ya vurgulamak lazım ya da	Ayhan BİLGEN
Son Söz'e devam ediyoruz. Ankara bağlantısında Ayhan Bilgen'in sözleri burada dikkat çekti. Bir iki tepki demiyim de söz alma hareketi hissettik. Dediği kürt hareketi sekülerlikten yani çok keskin sekülerlikten dindarlığı anlamaya dönüştüğü biçiminde algılanabilecek sözler söyledi. Mustafa Bey bir şeyler diyecekti bu konuda. Altan Tan'a da sorum var.	Mustafa AKYOL
Yani Kandil'deki kamplarda falan felan böyle dindar görüntüler sergilemek zamanında pek hoş karşılanmazdı.	Mustafa AKYOL
Orhan Bey dedi toplumsal boyuta gelirse sizindi galiba çok büyük olur sorun çok büyük olur. Yani Gülen hareketi ile PKK hareketi arasında bir gerilim vardı. Ve bir toplumsal karşıtlık	Kadri GÜRSEL
Bir konuyu sorucam size merak ettim. Sorunun çözümü adına bölge halkının dindarlığı ya da muhafazakârlığı ihmal mi edilmeli? Böylesine bir damar yakalanmış bunun üzerinden bir şeyler olamaz mı?	Orhan BURSALI
Hüseyin Yayman'a gelelim. Hüseyin Bey, yavaş yavaş belki sona doğru giderken o aslı soru merak edileni de sormak lazım. Bir çağrı yapıldı. Bir görüşme vardı. Gülerce, Öcalan'ın avukatları tamam, ortada bir durum var ama bu işin sonu nereye varır sorusunun yanıtı var mı?	Hüseyin YAYMAN
Soruma gelirsek nereye varacak bu işin sonu?	Hüseyin YAYMAN
Son Söz'de son böülüm Altan Bey'e sorular baki demiştim. Bir kere nasıl oluyor da BDP gibi seküler bir tavır sergileyen partiye bu kadar dindar sizin deyişinizle kesim böylesine oy veriyor. Bir de ikiniz vardı sözünüzü kesmiştim. Son turdayız hızlı değerli toplu gidersek. Son turdayız 20 dakikamız var herkesi adaletli konuşturmak adına.	Altan TAN
O zaman öbür taraftan bakıldığında din önderlerinin de öne kürt kimliğini aldığını söylüyorsunuz?	Altan TAN
Ayhan Bilgen'e dönelim. Altan Tan'ın söylediklerinden son sözler bunlar Ayhan Bey, kürtlerdeki dindar damarın algılanışı nereye varacak. Sizde söylediniz anladığım kadarıyla bunu bir değişim anlamaya dönüştü bu iş dediniz. Peki, o zaman nereye varacak Altan Tan'ın dediği gibi bir Ortadoğu'da yeni bir döneme mi evrimleşecek yoksa kürt sorununun çözümünde nereye varacak?	Ayhan BİLGEN
Sayın Yayman siz ne dersiniz? Sorunun çözümünde bir damarın iyice farkına mı varıldı?	Hüseyin YAYMAN
İstanbul'daki konuklarımızla kapatıyoruz yavaş yavaş Kadri Bey? Yani aklımdaki soru şuydu ama siz bir nebze söylediniz. Yani İmralı, PKK, Gülen hareketi hayır bunun dışında kültürel kimliğin içerisinde Altan Tan'ın dediği gibi yer alan o dindarlık veya muhafazakârlığın keşfi o damar üzerinden giden bir işleme.	Kadri GÜRSEL
Yani o sorunun muhataplarından biriside siz olabilirsiniz? Kafa yoruyorsunuz Gülen hareketine yazdığınız yazıları takip eden birisi olarak böylesine bir çıkarsamada bulunuyorum üstelikte çok kısada olsa Pensilvanya gidip bir takım pensilvanya ya gitmediniz siz Chicago anladım ama bir diyalog olabileceğini düşünüyor musunuz?	Kadri GÜRSEL
Orhan Bey son sözleriniz?	Orhan BURSALI
Mustafa Bey sizin son sözleriniz?	Mustafa AKYOL
Bir diyalog başlayabilir mi?	Mustafa AKYOL

Tablo 317: 13.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Hüseyin YAYMAN	12'04"
2	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Ayhan BİLGEN	10'02"

13.12.2010 tarihli programda “PKK-Gülen Yakınlaşması” konusunu tartışan Mustafa Akyol, Orhan Bursalı, Kadri Gürsel, Altan Tan, Hüseyin Yayman ve Ayhan Bilgen’den oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 314’te yer almaktadır. Programda “PKK-Gülen Yakınlaşması” konusunu akademisyen ve köşe yazarlarından oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Öcalan’ın avukatlarının Hüseyin Gülerce ile konuşmasının ardından gelişen PKK-Gülen yakınlaşması üzerine gazetelerinden yazılar yayımlayan Mustafa Akyol, Orhan Bursalı ve Kadri Gürsel iç politika ve siyasal dengeler üzerine görüş bildirirken, Hüseyin Yayman siyaset bilimi üzerine sahip olduğu akademik birikim ile konunun uzmanı olarak değerlendirmelerde bulunmaktadır. BDP-AKP çekişmesi seçim sürecinde cemaat etkisi, Doğu ve güneydoğu bölgesine yaşayan seçmenin tutumu hakkında BDP MYK üyesi Ayhan Bilgen tabi olduğu siyasi partinin konuya karşı görüşü üzerinde durmakla beraber PKK-Gülen yakınlaşması hakkında Altan Tan ile birlikte aktarımlarda bulunmaktadır. Program içerisinde iktidardan veya muhalefet partilerinden her hangi bir temsilcinin bulunmaması uygulamalar hakkında eşit bir görüş aktarımı engellemektedir.

Mustafa Akyol ve Kadri Gürsel, 5’şer söz alma sayısına sahip olmakla birlikte Kadri Gürsel, 16 dk 15 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Ayhan Bilgen, 10 dk 02 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. “PKK-Gülen Yakınlaşması” tartışmanın kaynağı olması; “PKK-Gülen İlişkisi”, “Yeni Türkiye”, “PKK”, “Ulus Devlet”, “Darbe İddiası” ve “Kürt” konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde “PKK-Gülen İlişkisi” ve “PKK” konuları 48 dk 50 sn ve 10 dk 31 sn’lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

13.12.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, program içerisinde katılımcıların sözlerinden yola çıkarak konu veya konulara yönelik sorular sormaktadır.

Örnek: *"Orhan Bursalı için aldığım notlardan bir tanesi Altan Tan'ın söylediklerinden bir tanesi idi. Bir İslam ile barışma arayışı var devletin ya da hâkim zamanında hâkim görüşün dünya değişiyor diyor onu bir sormuş olayım onun dışında son gelişmeyi nasıl yorumlar o da ayrı bir soru?"* - Orhan BURSALI

3.3.3.14. 20.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

20.12.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "İki Dil Tartışması" konusunu Sami TAN, Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO, Sinan OĞAN ve Haldun SOLMAZTÜRK'ün katılımıyla 1 saat 27 dakika 13 saniye sürmüştür.

3.3.3.14.1. Görsel Düzey

Tablo 318: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan dört konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 319: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	44	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	44	100

Tablo 320: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	**%**
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	-	-
Omuz Çekim	2	0,95
Göğüs Çekim	2	0,95
Bel Çekim	123	58,57
Diz Çekim	1	0,48
Boy Çekim	-	-
Genel Çekim	82	39,05
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	210	100

Tablo 321: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
İKİ DİL TARTIŞMASI OĞUZ HAKSEVER	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI KÜRTÇE'NİN GÜNLÜK HAYATTA KULLANILMASI	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI OĞAN: TÜRKİYE'DE 36 ETNİK GRUP VAR, HEPSİ İÇİN AYRI EĞİTİM Mİ YAPILACAK?	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI TEMO: RESMİ DİL BÖLÜCÜDÜR DEMEK DİLİ TANIMAK İSTEMEME DÜŞÜNCESİNİN DEVAMIDIR	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI TEMO: DTK ÇALIŞTAY'ININ KARARLARINDA TÜRKİYE VURGUSU ÇOK AÇIK	"Son Söz" program logosu
DİL BÖLER Mİ? SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI OĞAN: DİL MESELESİ PEDOGOJİK, İNSANİ DEĞİL SİYASİ BİR MESELEDİR	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI SOLMAZTURK: BUGÜN KOPUŞ NOKTASINA GELDİK, GENELKURMAY'IN BİLDİRİSİ BU KAYGININ ÜRÜNÜ	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI OĞAN: ANA DİLİ ÖĞRENMEK AYRI O DİLDE EĞİTİM AYRI ŞEYDİR	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI TEMO: ANA DİL EVDE ÖĞRETİLİR VE GÜNLÜK HAYATTAN ÇIKAR SAĞLAMAK İÇİN KULLANILIR	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI OĞAN: İKİ DİL TALEBİ SİYASİ VE ULUSLARARASI BİR HAK OLARAK DA GÖRÜLEMEZ	"Son Söz" program logosu
İKİ DİL TARTIŞMASI TEMO: GÖNÜLLÜ BİRLİKTELİK BU MESELEDE ANAHTAR KELİME, BUNU GELİŞTİRMELİYİZ	"Son Söz" program logosu

Tablo 322: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
-	-	-

"İki Dil Tartışması"nın konu başlığı olarak tartışıldığı 20.12.2010 tarihli program katılımcılarla İstanbul stüdyosundan yapılan canlı yayınlar gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda tekli koltuklarda yan yana otururken görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 58,57 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 39,05 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde 3'e bölümlenme tercih edilmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını "İKİ DİL TARTIŞMASI", "DİL BÖLER Mİ?" vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; "OĞAN: TÜRKİYE'DE 36 ETNİK GRUP VAR, HEPSİ İÇİN AYRI EĞİTİM Mİ YAPILACAK?", "TEMO: RESMİ DİL BÖLÜCÜDÜR DEMEK DİLİ TANIMAK İSTEMEME DÜŞÜNCESİNİN DEVAMIDIR" vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 14 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır.

3.3.3.14.2. İçerik Düzey

Tablo 323: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Sami TAN	Erkek	Araştırmacı	10	15'04"
Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO	Erkek	Akademisyen	10	21'
Sinan OĞAN	Erkek	Araştırmacı	10	14'48"
Haldun SOLMAZTÜRK	Erkek	Emekli Asker	15	18'36"

Tablo 324: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
İki Dil	1	Kürt kültürel kimliği, kamusal alanda da konuşulması, iki farklı dilde eğitim	Demokratik Toplum Kongresi'nin Bildirisi	4'23"
Kürtçe Eğitim	2	Alçına kurslar, talep var mı? Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, azınlık değilse eğitim, farklı ülkelerdeki eğitim, getirdikleri	Demokratik Toplum Kongresi'nin Bildirisi	25'50"
Bölünme	3	İki lisan iki devlet, ulus devleti, kürt sorunu, çok dilli toplumlar, DTK talepleri, bölünme, insani ve siyasi talep, tarihsel evrilme, Genelkurmay Başkanlığı beyanı, öğretmek, eğitmek, Anayasa, TRT Şeş, K.Irak	Demokratik Toplum Kongresi'nin Bildirisi	41'12"
Talepler	4	Taleplere karşı ne yapılmalı, çözüm önerisi, bölge halkı mı? Kürtçüler mi? Gönüllü birliktelikler	Demokratik Toplum Kongresi'nin Bildirisi	5'34"

Tablo 325: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[758]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
İyi akşamlar efendim Son Söz'e hoş geldiniz. Konumuz iki dil diye özetlenen mesele ya da tartışma konusu gerçi demokratik özerkliğin gündeme getirildiği demokratik toplum kongresi taslağında daha da ileri diye düşünülen ya da ileri giden konular başlıklar var ama en hassas yerlerden bir tanesi dil meselesi bunu ele alacağız. Dilerseniz demokratik toplum kongresinin söz konusu çalıştayından sonra ortaya atılan taslakta dil meselesi nasıl belirtiliyor vurgulanıyor hızla söyliyim; kamusal alanda Kürtçenin kullanımı önündeki engellerin kaldırılması ana okuldan üniversiteye kadar eğitim dili haline getirilmesi hizmet dilinin kürtçe olması ve yerleşim yerlerinin kürtçe eski isimlerinin geri verilmesi tabelalara da kürtçe olarak o isimlerin yazılması. Sami Bey nasıl algılıyorsunuz iki dil meselesini siz?	Sami TAN
Çünkü bazılarına sorduğunuzda zaten deniyor ki sokakta dükkânda şurada burada zaten Türkçe kürtçe konuşuyoruz sorun yok. Ama asıl istene kamusal alanda da mahkemede de devlet katında da hastanede diğer yerlerde Kürtçe konuşulması bi de hükümetin demokratik açılımla getirdiği bi şey var. Kamu personelinden Kürtçe bilenlerin istihdam edilmesi vesaire diye peki o zaman tam olarak ne?	Sami TAN
Ben talebi soruyorum?	Sami TAN
Sinan Bey nasıl algılarsınız siz?	Sinan OĞAN
Orada bir şey akla geliyor hemen evet mesela bu hak verilse ya da alınsa hak meselesi ama yani kürtçe kursları meselesi çok konuşuldu ama kimse gitmedi. Şimdi Türkiye'de de eğitimde kürtçe eğitim serbest bırakılsa acaba öğrencini tercihi ne olacak?	Sinan OĞAN
Nasıl emin olacak böyle düşüne insanlar orada ciddi bir soru var Sayın Temo.	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Bir kere o arada katnadı dünya da tek dilli ülke yok dediniz?	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde yoktur diyor Sinan Bey?	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Burada tek mesele aslında iki devlete gidiş sorun orada yatıyor gibi cahilliğimi hoş görün ama	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Dilin ölmesinin önüne geçmesinin tek çaresi anadilde eğitim midir? Yani başka türde de olabilir. Bir enstitü kurulur orada araştırmalar yapılır, geliştirilir olmuyor mu?	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Sayın Solmaztürk'ü dinleyelim birazda	Haldun SOLMAZTÜRK

[758] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

Kızmayın ama hemen bende araya gireyim. Şöyle bir şey söyliyeyim bugün Demirtaş ile canlı yayında röportaj yaptık BDP eş başkanı biz açığız diyor kapalı kapılar arkasında gizli bir ajanda bir şey söylemiyoruz. İşte DTK'nın birçok kararına katılıyoruz ve kesinlikle bölünmeyi aklımızdan geçirmiyoruz?	Haldun SOLMAZTÜRK
Yani ben mesela ben Edinburg'a gittim İskoçya'da, İskoççа televizyon var birçok yerde de, Gallerde öyle zaten İspanya'da öyle Bask bölgesinde Katalan Bölgesinde	Haldun SOLMAZTÜRK
Sayın Temo baktınız mı hiç Erbil'deki üniversite kürtçe tez doktora tezi var mı?	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Yani çok net bir şey söyleyeyim Sayın Tan, hakkaten ben yaşadım beni yanımda yiğenlerim vardı. Flaman bölgesine gittik Gan şehrine servis yapıldı yiğenimin çocuğu Flamanca konuşmak zorunda kaldı. Çünkü Fransızca'ya kesinlikle yanıt verilmiyor. Ben Diyarbakır'a gidersem ben Türkçe konuşursam. Beni anlamazdan gelirse bir insan ben yıkılırım.	Sami TAN
Sorunun adını sizden birkaç kelimeyle alalım sizden ara vericez.	Haldun SOLMAZTÜRK
İki dil başlıklı Son Söz devam ediyor. Elektronik posta mesajlarınızı okumakta yarar görüyorum. Bir kere teşekkür ediyoruz. Çok renkli mesajlarınız var. Hemen başlıyorum bir kere vurgulayım bu mesaj eğitim müfettişinden eski, emekli eğitim müfettişinden anadille anadili arasında fark vardır diyor Sayın Sabri Ayçiçek; anadil başkadır anadili başkadır, Roseberg'in bir sözünü hatırlatıyor kendi korkularımızdan başka korkacak bir şey yok. Kürtlerin resmi dil Türkçenin öğrenilmesi ve öğretilmesi yanında kendi dilleri ile öğrenim görmesini hak olarak görmek bunu kullanıp kullanmamayı da kendilerine bırakmak gerekir. Bu insanların değerli kılınmasını sağlar bu arada birlikte yaşamayı daha pekiştirir ayrılığı değil İngiltere'deki Gal dili örneğini iyi bilmek lazım. Tekrar ediyorum emekli eğitim müfettişi Sabri Ayçiçek. Agit Şenkal; bir kürt genci T.C. vatandaşı olarak sorum şu anadilde eğitim görmem için devletin olması şart mıdır diyor? Ufuk Zivana; ilkokul birinci ve ikinci sınıfta kürtçe okuma yazma öğrenip daha sonra eğitime Türkçe devam etmek kürtçe dilbilgisi dersi görmek en mantıklısı değil mi? Binay; Allah İsviçre'den geliyor galiba, Allah aşkına nedir bu 35 senedir İsviçre'de yaşıyorum, burada dört dil konuşuluyor. Ve bu küçük ülke hala bölünmedi. Nedir bu korku kan kesilirse bazılaeı beslenemez galiba telaş ondandır diyor. Zeynel Akdağ, yirmi yıldır İngiltere'de yaşıyorum ve İngiliz topluluğu iki dilli bir toplum hiçbir problem yok. Bülent Dağdeviren, Almanya 16 eyalettir. Resmi dili almanca'dır. En fazla nüfusa sahip Türklerin okullarda Türkçe dersleri vardır ama hiçbir türk kalkıpta ben devletin her alanında kendi dilimde konuşucam diyemez. Almanca kendini ifade edemiyene tercüman tayin edilir. Hiçbir türk bizim resmi bayramlarımız özel günlerimiz hariç türk bayrağını alman bayrağının önüne koyamaz. Cemil Yeter, uzun sürdü biraz ama gerçekten renk katıyor tartışmamıza o açıdan veriyorum. Bir ülkenin vatansaşı olupta o ülkenin resmi dilini konuşamayan vatandaş olur mu Allah aşkına bir Türklerin Kürtlerle beraber yaşayıp yaşamamak istememizi niçin hiç kimse sormuyor biz yokmuyuz? Sayın Oğan bu zaman kadar söylenenler size neler düşündürdü buyurun.	Sinan OĞAN
İnsani anlayışla siyasi anlayış arasında çok mu keskin bir fark var?	Sinan OĞAN
Bu noktada Sayın Solmaztürk'ün ara vermeden önce dile getirdiği konuyu hatırlatayım bu ayrı bir millet olumunun ipucudur veya millet olma talebidir dimi. Yanlış anlamıyorsam. Sayın Temo ile Sayın Tan ne der?	Sami TAN
Şu konuyu netleştirelim ne olur. Söyleyeceğiniz söyleyin. Bunda acaba o taraftan bakışta görünen yani kendilerini	Sami TAN

millet olarak görme, gördükleri baskının tırnak içinde zulmün ne kadar etkisi var?	
Bu konuda görüşünüzü almak isterim?	Haldun SOLMAZTÜRK
İki dillik meselesi konuşulamaya başladığında Genelkurmay bir bildiri yayımladı gene bağışlayın ben sizi ondan daha ilerde şimdi son söylediklerinizle oradan daha ileride bir yerde durduğunuz izlenimini edindim.	Haldun SOLMAZTÜRK
Peki zamanında o türlü olaylar köy yakmalar köy boşaltmalar içinde yer almadı mı?	Haldun SOLMAZTÜRK
O zaman bu talebin üstümü örtünmeli görmezden mi gelinmeli?	Haldun SOLMAZTÜRK
Peki ne yapmalı talepler bu kadar netken Sayın Temo?	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Bugüne geldiği gibi mi?	Sinan OĞAN
Sizi şimdi dinleyenler şöyle algılayacak, eskisi gibi devam etsin diyor. O zamanda ortada şöyle bir şey var. Cezaevinde annesiyle kürtçe konuşan çocuğun dayak yemesini istemiyorsunuz her halde?	Sinan OĞAN
Devletin empoze ettiğini mi kast ediyor?	Sami TAN
Anayasanın başlangıç bölümünü belirli bir bilinç düzeyine erişmiş bir kürt okuduğu zaman rahatsızlık duyduğunu söylüyor. Çünkü anayasanın başlangıç bölümünde Türk ırkına vurgu var.	Haldun SOLMAZTÜRK
Aslında sorun nereden kaynaklanıyor biliyor musunuz? Bunu bizzat kendim deneyimledim, yaşadım. 1982 yılında askere gittim. Hatta o görev bana verildi muhabirim ya gazeteciyim. Bölüğüme taburuma ben anlatıyorum. Önüme verilen metni okuyorum dağda kürt diye bir şey yoktur karda yürürken çıkan yani ben bizzat yaşadım. O anlayış 1982 anayasasını yaptı diye bir algı var.	Haldun SOLMAZTÜRK
Mesajlarınız okurken bir anlamda yetiştirmeye çalışırken yakanlandık. Ama çok değerli hepsi çok teşekkür ediyoruz. Başlıyım isterseniz. İsim arıyorum bulamadım. Painkiller ağrı giderici mahlası ile gelen mesaj bendenize Diyarbakır'a gidipte türtçe konuştuğunuzda anlamadığınızda yıkılacağınızı söylüyorsunuz. Biz bin yıllar boyunca kürtçe konuştuk. Son 87 yılda hep yıkıldık. Ben sadece anlamazlığa gelinme karşısında yıkılacağımı söyledim anlaşılamam kast etmedim. Karşımdaki kişinin Türkçe bilmesine rağmen beni reddetmesinden yıkılacağımı söyledim. Bu ciddi bir endişe bunun dünyada örneği çok. Çok basit bir şey gidin Paris'e İngilizce konuşun turistik olmayan yerlerde tabii bakalım ne oluyor. Murat Gültekin, ben Diyarbakır'ın bir köyünde ilkokul öğretmeniyim. Kürtçe bildiğim için özellikle matematik dersini kürtçe anlatıyorum. Çok daha iyi anlıyorlar. Bence zaman ve enerji harcamaya gerek yok. Bir an önce çocuklarımıza bir hak olan anadillerinde eğitim verilmeli. Bub haklar verilmez ise ülkemiz bölünür diyor Diyarbakır'dan murat. Sindire sindire her şeye alıştırılıyoruz Kubilay Karadeniz. Dün Apo diyemiyorlardı bugün Sayın Öcalan diyorlar. Dün dilimizi konuşamıyoruz diyorlardı, bugün ikinci resmi dil kürtçe olsun diyorlar, artık sadece bakmayalım görelim diyor Sayın Karadeniz. Köksal Kartal, ben milliyetçiliğin her türüne karşı bir insan olarak dil konusunun birleştirici bir unsur olarak ayrıştırıcı bir unsur olduğunun da unutulmaması gerektiğine inanıyorum diyor. Yayına girerken Ümit Ömer'in mesajı ile uğraşıyordum. Türkler kürtçe, kürtler Türkçe öğrenmek zorunda olmayacak mı? Kürtler ayrı bir millet olarak kendini görmeyecek mi? Bir kürt asılı gencim kürtçe bilmiyorum babaanne'mde türkçe bilmiyor. Babaannem ile konuşmak için bana tercüman mı yollayacaksınız? Elibri adlı mahlasın sahibi Mehmet Yıldırım. Şimdi son olarak bir arada Sayın Sami Tan'ın bir sözünü duydum. Kürtler nerede ulusal kimilik içersinde? Öyle dediniz galiba.	Sami TAN
Burada çok enteresan bir şey var hep merak ediyorum. Gerçekten bunun talep eden bölge halkımı yoksa Kürtçülük güden siyasiler mi?	Sami TAN
Bir şeyi merak ediyorum. Sayın Temo, biraz hakikaten	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO

hepimizi somut olarak önümüze koyabilir misiniz? Kürtçe anadilde eğitim başladı ne olur yani bunun birlikte yaşamaya katkısı nedir? Bunu tam olarak ortaya koymakta yarar var?	
Bu meselenin birlikte yaşama duygusuna katkısı?	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Kamunun ana dili öğretme meselesinde orada bir sorun görmüyorum. Ama kamunun anadilde eğitiminde uygulamaya geçirilmesinde Türkiye'de bam teli harekete geçiyor. Zurnanın zart dediği yer orası yani.	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Yani bu sadece kürtçe ile alakalı değil Lazca ile de alakalı Lazca bilen bir ilkokul öğretmeni çocuklarını çok iyi yetiştiriyor başlangıçta çünkü gelen çocuklar Lazca bilmiyorlar. Bir düre donra Türkçe'yi öğreniyor başlangıçta dehşetli bir ayrı dünyalar karşı çıkıyor.	Haldun SOLMAZTÜRK
Sorumun cevabını tam alamadım. Anadilin öğretimin birlikte yaşamaya o dürtüye katkısı bunu sizi izleyenlere bi anlatın.	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO
Sinan Bey'i dinleyelim bu arada	Sinan OĞAN
Birlikte yaşama duygusunun pekişmesine nasıl katkıda bulunacak?	Sinan OĞAN
Son Söz programının son bölümündeyiz. Bir şey söylemek lazım burada konuk olarak 1234 kişi var aslında bu sayı beşinci kişi izleyici çok değerli katkıları var her görüşten, bunu söylemeden edemiyorum gerçekten çok çok önemli katkıları var buyurun. Fatih Duman, geçmişten kaynaklanan haklı mağduriyetlerini olabildiğince kullanarak haksız bir şekilde bu ülkenin bölünmesi yönünde kullanan kürt aydınlarının yaptığı en büyük yanlış tırnak içinde bilinçli olarak Türk kimliğinin bir üst kimlik olduğunu görmezden gelip karşısına kürt kimliği diye bir yanlışı koyuyor olmaları. Gülten Ateş, 49 yalında kürt ve alevi kökenli üniversite mezunu Trükiye vatandaşı bir kadınım anadilimi 35 yaşımdan sonra öğrendiğimde kimden bu gecikmişliğimin hesabını soracağımı bilemedim. Ailem mi yoksa devlet mi kusurlu olan diyor. Az önce NTV'de son dakika olarak Ermeni tasarısı ile ilgili bir haber var. Şimdi DTK'nın yayınladığı bildiriye göre özel meclisler kurulmalı diyor. Farz edelim ki kuruldu bu meclisin alacağı tabii ki kendi görüşü ilk karar ermeni tasarısının kabulü olur. Tüm dünyaya anlatmak istediğimiz haklılığımızı kime nasıl açıklarız. Acaba bu sefer mektup Obama'ya değilde İmralı'ya mı yazılırdı Erol Şenol. Birsen Korkmaz, Bilgi Üniversitesindeki deneyimi anlatıyor; kürtçe dersi veriliyor diyor. Buraya Türk Arap ermeni öğrencilerin katılmasıydı tanık olduğum durum. Bu insanlar birlikte yaşadıkları halkın dilini öğrenmek için çaba sarf ediyordu ve Bilgi Üniversitesinde kürtçe dersler açıldığından beri bu sebepten ötürü ne bir olaya ne de bir kargaşaya kimse rastlamadı aksine hoşgörü ortamı oluştu diyor. Bu konuda bir itirazınız yok burada zaten genel olarak. Bu konuda bir algı var. Yani anadilde eğitim başka anadil öğrenimi başka. Zamanımız kısıtlı araya girmeyeceğim sorular için son sözleri alıcam. Buyurun Sayın Solmazürk,	Haldun SOLMAZTÜRK
Sayın Tan,	Sami TAN
Bir başka önemli konu toplum nezlinde bu taleplerin PKK'nın talepleri olduğu algılaması üzerinde çalışmak böyle bir algı var o da başka bir gerçek.	Sami TAN
Sinan Bey,	Sinan OĞAN
Sayın Temo,	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO

Tablo 326: 20.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
-	-	-	-

20.12.2010 tarihli programda "İki Dil Tartışması" konusunu tartışan Sami Tan, Yrd. Doç. Dr. Selim Temo, Sinan Oğan ve Haldun Solmaztürk'den

oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 323'te yer almaktadır. Programda "İki Dil Tartışması" konusunu emekli asker, akademisyen ve araştırmacılardan oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır.

Sami Tan'ın İstanbul Kürt Enstitüsü'ndeki ve Yrd. Doç. Dr. Selim Temo'nun Mardin Artuklu Üniversitesindeki çalışmalarından uzmanı oldukları kürt dilinin coğrafyadaki yeri, kullanım alanları ve gelişim süreci üzerine aktarımlarda bulunmaktadırlar. Sinan Oğan'ın doğu ve güneydoğu bölgesine yönelik araştırmalarından yola çıkarak ana dilde eğitim konusunun siyasal boyutu hakkında görüşlerini ifade etmektedir. Tartışılan konunun içeriği doğrultusundan emekli asker Haldun Solmaztürk'den de Demokratik Toplum Kongresi'nin bildirisinde yer alan talepler ve görüşler hakkında yorumlar alınmaktadır. Haldun Solmaztürk, 15 defa söz alma sayısına sahip olmakla birlikte Yrd. Doç. Dr. Selim Temo, 21 dk ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Sinan Oğan, 14 dk 48 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. "İki Dil Tartışması" tartışmanın kaynağı olması; "İki Dil", "Kürtçe Eğitim", "Bölünme" ve "Talepler" konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde "Bölünme" ve "Kürtçe Eğitim" konuları 41 dk 12 sn ve 25 dk 50 sn'lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

20.12.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, kendi yaşadıklarından örneklerle katılımcıların sorular sormaktadır.

Örnek: "*Yani çok net bir şey söyleyeyim Sayın Tan, hakkaten ben yaşadım beni yanımda yiğenlerim vardı. Flaman bölgesine gittik Gan şehrine servis yapıldı yiğenimin çocuğu Flamanca konuşmak zorunda kaldı. Çünkü Fransızca'ya kesinlikle yanıt verilmiyor. Ben Diyarbakır'a gidersem ben Türkçe konuşursam. Beni anlamazdan gelirse bir insan ben yıkılırım.*" - Sami TAN

3.3.3.15. 27.12.2010 Tarihinde Yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı

27.12.2010 tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı "Nasıl Bir Türkiye?" konusunu Adil GÜR, Doç. Dr. Vahap COŞKUN, Prof. Dr. Vedat BİLGİN, Prof. Dr. Mithat SANCAR, Orhan BURSALI ve Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU'nun katılımıyla 1 saat 40 dakika 45 saniye sürmüştür.

3.3.3.15.1. Görsel Düzey

Tablo 327: 27.12.2010Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Logo, Dekor ve Müzik Kullanımı

Logo Kullanımı	Dekor Kullanımı	Müzik Kullanımı
Ekranın sol üstünde "Canlı / Tekrar", sağ üstte "NTV" grafiği yer alırken, ekranın alt bölümünde, iletişim bilgileri tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgiler ile program logosu "Sonsöz" bulunmaktadır. Ekranın en altında güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve sağ atta "Saat" grafiği yer almaktadır.	Program süresince arka fonda mavi filtreler ile desteklenen ışıklandırma ekipmanları şeffaf dekorlar aydınlatılmaktadır. Programa katılan beş konuk tekli koltuklarda yan yana aralarında cam sehpalar bulunarak oturtulmaktadırlar. Ankara stüdyosu'ndan canlı bağlantı ile katılan konuk tekli koltukta oturmaktadır. Program moderatörü konuk veya konukları karşıdan görebileceği bir kürsü ve yüksek sandalyede oturmaktadır. Program içerisinde kullanılan destekleyici görüntüler ve farklı mekânlardan yapılan bağlantılar aynı zamanda stüdyo içerisindeki büyük ekranda (video wall) da yansıtılmaktadır.	Programın giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası aynı müzik kullanılmaktadır. Programda ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır.

Tablo 328: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Ekran Bölümlenmesi

	Ekran Bölümlenmesi	
	Sayı	%
2	-	-
3	77	100
4	-	-
5	-	-
6	-	-
7	-	-
Toplam	77	100

Tablo 329: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Tercih Edilen Çekim Planları

	Tercih Edilen Çekim Planları	
	Sayı	%
Ayrıntı Çekim	-	-
Baş Çekim	4	1,54
Omuz Çekim	3	1,153
Göğüs Çekim	2	0,77
Bel Çekim	153	58,85

Diz Çekim	3	1,153
Boy Çekim	4	1,54
Genel Çekim	91	35
Toplu Çekim	-	-
Uzak Çekim	-	-
Toplam	260	100

Tablo 330: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Yer Alan Ekran Yazıları

Ekran Yazıları	Kullanılan Görsel Materyaller
NASIL BİR TÜRKİYE? OĞUZ HAKSEVER	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? TÜRKİYE'NİN SORUNLARINA ÇÖZÜMLER KONUŞULUYOR	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? KIRBAŞOĞLU: KÜRT MESELESİNDE BÖLÜNME ENDİŞESİ ÖNEMLİ BİR NOKTA HALİNDE	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? COŞKUN: KÜRT MESELESİNDE BÖLÜNME ENDİŞESİ ÖNEMLİ BİR NOKTA	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? BİLGİN: TÜRKİYE KENDİ BÖLGESİNDE GÜÇ HALİNE GELDİ, MODERNLİĞİ BAŞKA BİR AŞAMAYA GELDİ	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? SANCAR: TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK İHTİYACI NORMALLEŞMEDİR	"Son Söz" program logosu
TÜRKİYE: BUGÜN-GELECEK SORU VE GÖRÜŞLERİNİZ İÇİN sonsoz@ntv.com.tr	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? BURSALI: ÜRETKEN BİR EKONOMİ VE DEMOKRASİ TÜRKİYE'NİN TEMEL MESELESİDİR	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? KIRBAŞOĞLU: TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL BİR ÇIKMAZ YAŞANIYOR BU SİYASETTE DE YANSIYOR	"Son Söz" program logosu
İZLEYİCİNİN SESİ PROGRAMA GELEN E POSTALAR OKUNUYOR	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? COŞKUN: BDP'NİN ÖNE ÇIKAN İKİ TALEBİ VAR; ANA DİLDE EĞİTİM VE ÖZERKLİK	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? BURSALI: TEMEL SORUN HALA DEMOKRASİ, DAHA ÖNCE TÜRBAN BAĞLAMINDA TARTIŞILIYORDU	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? BURSALI: KÜRTLER DİLİNİ KONUŞMALI AMA BU ÜNİTER SİSTEM İÇİNDE HALLEDİLMELİ	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? SANCAR: KÜRT SORUNU DEMOKRATİKLEŞME AÇISINDAN HEM SİYASİ HEM FİKRİ OLARAK ÖNEMLİ	"Son Söz" program logosu
NASIL BİR TÜRKİYE? GÜR: KÜRT SORUNU TÜRKİYE'NİN ÖNEMLİ MESELESİ AMA GENEL ÖNCELİK İŞSİZLİK VE ADALET	"Son Söz" program logosu

Tablo 331: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programı Süresince Kullanılan Destekleyici Görüntüler

Sıra	İçeriği	Süre
-	-	-

“Nasıl Bir Türkiye?”nin konu başlığı olarak tartışıldığı 27.12.2010 tarihli program katılımcılarla Ankara ve İstanbul stüdyolarından yapılan canlı yayınlar gerçekleşmektedir. Katılımcılar İstanbul stüdyosunda tekli koltuklarda yan yana otururken görüntülenmektedir. Ankara’dan katılan katılımcılar yan yana bel çekimle sunulurken program süresince görüşlerini ifade etmediği zaman stüdyoda bulunan büyük ekrandan görüntülenmektedir. Görsel incelemede program süresince katılımcıların aktarılması amacıyla ekran düzenlenmesinde çeşitli çekim planları anlık tepkilerin takibinde kullanılmaktadır. Bunların içinden % 58,85 oranında bel çekim tercih edilirken katılımcıların tümünü aynı ekranda sunabilmek amacıyla % 35 oranında genel çekim öne çıkmaktadır. Program süresince katılımcıların aynı ekranda aktarılması amacıyla ekran bölümlenmeleri içinde 3’e bölümlenme tercih edilmektedir. Böylece gerek moderatörün soruları gerekse katılımcının karşı görüş beyan ettiği katılımcıların görüntüleri tek ekranda birleştirilmektedir.

Program süresince izleyici tartışmanın konu başlığını “NASIL BİR TÜRKİYE?”, “TÜRKİYE: BUGÜN-GELECEK” vb. ekran yazılarında görebilmektedir. Tartışmanın konu başlığı yanı sıra katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örneklere; “KIRBAŞOĞLU: KÜRT MESELESİNDE BÖLÜNME ENDİŞESİ ÖNEMLİ BİR NOKTA HALİNDE”, “BURSALI: TEMEL SORUN HALA DEMOKRASİ, DAHA ÖNCE TÜRBAN BAĞLAMINDA TARTIŞILIYORDU” vb. yer verilmektedir. Tartışılan ve cevabı aranılan konular ile katılımcıların görüşleri 16 farklı ekran yazısı ile program boyunca izleyiciye sunulmaktadır.

3.3.3.15.2. İçerik Düzey

Tablo 332: 27.12.2010 Tarihli “Oğuz Haksever İle Son Söz” Programının Katılımcılarının Cinsiyet, Mesleki Bilgileri ve Söz Alma Sayıları

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
Adil GÜR	Erkek	Kamuoyu Araştırmacısı	4	8'37"
Doç. Dr. Vahap COŞKUN	Erkek	Akademisyen	6	10'15"
Prof. Dr. Vedat BİLGİN	Erkek	Akademisyen	6	15'19"
Prof. Dr. Mithat SANCAR	Erkek	Akademisyen	4	19'30"
Orhan BURSALI	Erkek	Köşe Yazarı	3	14'33"
Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU	Erkek	Sivil Toplum Temsilcisi	5	12'43"

Tablo 333: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında İşlenen Konuların Sırası ve Süresi

İşlenen Konular	Sıra	İçeriği	Konuların Kaynağı	Süre
Vatandaş Nasıl Bir Türkiye İstiyor?	1	Öncelikli sorunlar, Türkiye'de geçmişten günümüze toplumsal ve siyasal hayat, modernleşme, normalleşme, siyasi parti tutumları, demokratikleşme, çözüm	Nasıl Bir Türkiye?	28'10"
Terör Sorunu	2	Anayasal çözüm, farklılıklar, bölünme endişesi, asimilasyon, milliyetçi damar, bölge sorunu, anadilde eğitim, özerklik, işsizlik, PKK, kürtçe tabelalar, etnik kimlik yurt dışı örnekleri, ana dil tartışması, demokrasi etkilik, İslam'ın etkisi	Nasıl Bir Türkiye?	37'04"
Bilim ve Teknoloji	3	Üretkenlik, İncirlik, gelişmişlik, füze kalkanı	Nasıl Bir Türkiye?	3'35"
Kültürel Sorunlar	4	Kültürel, siyasal ve sosyal sorunlar	Nasıl Bir Türkiye?	1'09"
Ekonomi	5	İşsizlik, yolsuzluk, aş meselesi, gelir dağılımı, ekonomik sıkıntılar	Nasıl Bir Türkiye?	3'59"

Tablo 334: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Programında Moderatörün Yönelttiği Soru ve Katılımcı[759]

Moderatör'ün Yönelttiği Soru	Moderatör'ün Soru Yönelttiği Katılımcı
İyi akşamlar efendim 2010 yılının son Son Söz programı bu NTV program bölümündeki arkadaşlarımız biz moderatörler için son derece tırnak içinde kolay bizim için zor bir konu seçmişler Nasıl Bir Türkiye fakat altından kalkıcaz inşallah. Çünkü konuklarımıza güveniyoruz. Başlayalım yine aslında riskli sunucu açısından moderatör açısından riskli bir iş ile başlatayım. Adil Bey'e bakıyorum şu ana söyleyecekleri buradaki diğer konukların akılları açısından biz burada haybeye bulunuyoruz biçiminde olabilir. Vatandaş nasıl bir Türkiye istiyor. Elinizde veriler var mı Adil Bey?	Adil GÜR
Yani buradaki konuk profiline göre aslında belki bir anlamda bilinç ciddi bir bilinç var. Kürt, kürt sorunu diye mi tanımlıyor vatandaş.	Adil GÜR
Ona gelicez ama yaş tahtaya basmamışım. Yani gerçekten öyle burada kimse boşuna konuşmayacak. Gerçekten ciddi bir bilinç var yüreğim ferahladı. Böylesine bir durum var. Vahap Bey ne dersiniz? Kürt sorununu kürt sorunu olarak anılması vatandaş tarafından ne kadar anlamlı?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Yani bölünme endişesi milliyetçilik damarını mı besliyor?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Bu Türkler kürtler kimine göre farklı bir algılayış bakışı ama en azından öyle koyalım milliyetçilik damarı besliyor mu bölünme kaygıları? Veya ne kadar haklı bölünme kaygıları?	Prof. Dr. Vedat BİLGİN
Bu soruyu tutalım mı biraz. Mithat hocamı daha fazla bekletmeyelim. Kendisine soralım orası sıcak değil dimi birz önce gölgesini hissediyordum. Bu bizim NTV kartlarının ama değil dimi? Ne dersiniz sizin aklınızdan nasıl bir Türkiye geçiyor? Bu sorunlar bitmeyecektir elbette ama mutlaka karşımıza yeni bir sorun çıkacaktır. Adım adım ilerliyoruz ama karşımızda saf temiz bir çok pürüzden arınmış bir Türkiye profili nasıl geliyor size acaba?	Prof. Dr. Mithat SANCAR
O zaman normalleşemeyen bir kesim var?	Prof. Dr. Mithat SANCAR
Peki, ayrıntılara gelicez hocam sağ olun. Şu ilk bölümde herkesi dinlemeye çalışıyorum. Orhan Bursalı ne der acaba? En önemli sorun siyasetin işe el koyabilmesi normalleşme demokratikleşme?	Orhan BURSALI
Hayri Bey'i de bir dinliyim ne notlar aldı acaba aklımdan sorular geçiyordu ama sizi söyleceklerinizden uzak tutmayayım.	Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU
Nasıl bir Türkiye başlıklı Son Söz programının yedinci	Adil GÜR

[759] Yazım hataları moderatör'ün katılımcılara yönelttiği soruların bire bir aktarımından kaynaklanmaktadır.

katılımcısından mesajlar var yani izleyiciden bunlara değinelim. Aysel Soyaret, iyi akşamlar beyler diyor. Nasıl bir Türkiye konusu kadınsız mı konuşulacak? Doğru teşekkür ederiz uyarısı için şunu söyleyebiliriz belki. Sunucu buna katılabilir, ne kadar eğitilmiş bilinçli kadın, o kadar iyi bir Türkiye diyicem bu şeyin içini doldurur diye düşünüyorum. Serkan Tunçeri vurgularıyla dikkatimizi çekmek istiyor, lütfen göz ardı etmeyin demiş. Türkmen olduğunu söylüyor. Adıyaman'da yaşıyorum Türkmen'im şehrin tarihi türkleirn anadolu'ya gelişi ile başlamıştır. Bu şehrin kültürü türk kültürüdür diyor. Terör ülkenin en güney doğusunda 4,5 şehirde etkindir. Tamamen bu izleyicimize aittir söylediklerim kimse alınmasın. İzleyiciye yönlendirebilirim alınganlıkları. Ama buraları dahil etmek niye yeterince araştırılmadan bu konun çözümü için görüş bildirmemeliler diyorum. İyi yayınlar diliyorum diyor. Mehmet Sırda, Türkiye, kürk ve Türk milliyetçiliğinin tasfiye edilmeye çalışıldığı iki partili sisteme mi gidiyor? Mete İshak, Vedat Bilgin'in analizine değer veriyorum. Türkiye'de değişimin Güneydoğu'da yarattığı toplumsal değişimin teröre etkisi nedir Türk milliyetçiliği Kürtçülük karşıtı bir fikir midir? Diye soruyor. Mehmet Dündar, 30 yaşındayım doğma büyüme Bursa'dayım ama kürt'üm 30 yıl değil 300 yılda geçse aslımı inkar etmem. Hayatım ne BDP ne de gelenekten gelen partilere oy vermedim. AKP'ye oy vermiştik ailece ama bu seçimlerde onlara BDP'ye vercem. Başbakanı kınıyorum. Ben kürt'üm benim dilim var. Benim kültürüm var onun samimiyetine inanmıyorum diyor nedir bu mesele? Biraz belki AK partililerin bakması lazım. Kadir Ayhan, öncelikle söylemek istediklerim Türkiye'nin birliğinden ve bütünlüğünden yana olan çok kürt kökenli vatandaş var. Durumu kürtler ve Türkler diye ikiye ayırmak yanlış diyor Kadir Bey'de. Şimdi Adil Bey, bölge halkı burada konuşulanlara ne kadar yakın ya da bilinçli işte Türkiye'nin gelişmesi modernleşmesi demokratikleşme normalleşme ne diyor bölge halkı hatta işte özerk yönetim daha da ötesi iki dilli sistem vesaire.	
Bu soruyu sormam boşuna değil bölgede araştırma yaptınız.	Adil GÜR
Peki, bu söylem cazip gelecek mi? Yani güneydoğu halkına daha fazla oy alabilmesi için?	Adil GÜR
Vahap Bey, iyimserlik açısından iyimseliği üstüme yanıma alarak soruyorum. BDP, hayali bir şeyden mi bahsediyor o zaman yani işte tabelaların kürtçeleşmesi vesaire için yoksa başka bir şey mi var yoksa bu işte bir önder olmanın niteliği bu mudur böyle mi olur işler?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Peki, bu nasıl bir Türkiye sorusunun içine nasıl yerleştirilir? Federal bir Türkiye mi iki resmi dilli bir Türkiye mi? Veya birkaç remi dil mi?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Yalnız Adil Bey, gerçekten dikkat çekici bu BDP'ye oy verenlerin yüzde 99'u dil meselesine anadil meselesine bunda bilinç ne düzeyde?	Adil GÜR
Mithat Bey ne diyecekti acaba?	Prof. Dr. Mithat SANCAR
Döndük yeniden birlikteyiz. Yine stüdyolarda bulunmayan katılımcıların mesajlarını okuyacağız önce Arif Bey'in mesajını okuyayım. Sayın Oğuz demin reklama girmeden bir şey anlattınız, bir kürt arkadaşım bu tabelalara bakıp bir şey anlamadığının gülerek ifade ettiniz. Hançer olup o sözler dünyam saplandı. Allah aşkın siz bile bu sığı düşüncede nasıl olabiliyorsunuz? O anlamıyorsa bu kimin ayıbı, gülümsemenin arksında başka şeyler olabilir, yanlış anlamayın lütfen. Bu dediklerine bir anlamda katılmak mümkün sistem 85 yıldır bu dili yasakladı yok saydı, inkar etti ve hala eğitim yapılamıyor. Bu yaptığınız ne biliyor usunuz, bir insanın ayaklarını bağlayıp hadi yürü demenize benziyor. İnsaf lütfen diyor. Bağlantılı bir mesaj Vedat Şengöl, Adil Gür'e sorar mısınız acaba zaten kürt dilinin talep edilmesindeki en büyük amaç bizzat devlet eliyle bitirilmeye çalışılan kürtçeyi yaşatma çabasıdır. Birçok kürdün kürtçe bilmemesinin sebebi devletin ta kendisidir. Affınıza sığınarak sormak istiyorum; nasıl bir Türkiye bugün ve gelecek adlı	Orhan BURSALI

programınızda neden sürekli kürt kökenli halkımızdan ve sorunlarından bahsediyorsunuz? Ben Denizli'deS yaşıyorum. Burada Aydın'da İzmir'de doğu illerinden çok daha fazla yoksul köylüler var diyor bu zaten aklımdaki soruydu. Dönüp dolaşıp bu konuya geliyoruz. Neden? Gülşen Zülfükar; bende kürk kökenli bir Türkiye vatandaşıyım, Kürtlere evet ama kürt ırkçılığına hayır diyorum. Benim Türk dili ile hiçbir sorunum yok zaten bu saatten sonra zorakibir resmi dil dayatmasını anlamsız buluyorum. Umarım okursunuz demiş okuyorum, ben kürt'üm herkes gibi bende AKP'ye güvenmiştim. Fakat Tayyip Erdoğan'ın dünkü meclis konuşmasında sarf ettiği sözler MHP'nin bile kolay kolay bir üslupla sarf edemeyeceği şeylerdi. Böylesine bir algı var bu dikkatimizi çekti. Dikkatine sunarım AK partinin. Hala kürt nöbete mantığı ile insanları kandırmanın peşindeler bence dünkü konuşma ile şuurlu kürt oyu artık BDP'den yana olmalı diyor daha birçok konu vardı ama. Orhan Bey'e soruyim. Yani biz dönüp dolaşıp neden bu meseleye geliyoruz. Bunda bir hikmet olsa gerek.	
Doğru dediğiniz fakat bir kesimde de zamanında da bütün o erklerin ele geçirildiğine dair bir algı var.	Orhan BURSALI
Ama orada bir kesim diyor ki özerklik diyor, demokratik özerklik diyor, ademi merkeziyetin biraz daha idari boyutundan bahsediyor. Bunu da demokrasinin içine yerleştirebiliyor muyuz?	Orhan BURSALI
Hayri Bey ne dersiniz? Bazı şeyleri onayladınız?	Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU
Çok sıcak bir şey sordunuz. Hakikaten BDP kürt kesiminin partisi midir? Neden öteki kültürlerin hakları üzerinde durmaz?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Mithat Bey'e dönelim. İki tane soru aklımdan geçiyor bir tanesi; yedinci katılımcının izleyicinin sorduğu soru Mithat Bey, niye dönüp dolaşıp kürt meselesine kürt sorununa gelip duruyoruz halbuki başlığımız nasıl bir Türkiye değil mi diye soruyorlar iki, işsizlik çok ağır önemli bir sorun bunun sizin söylediklerinizle demokrasi adabıyla veya normalleşme diyeyim. Onunla nasıl bağdaştırıyorsunuz?	Prof. Dr. Mithat SANCAR
Hem başında söyledi Mithat Bey hem sonunda benim ana fikrim şu bölümde budur dedi. Kürt sorunu demokrasiye engel diyor Mithat Bey ve her sorunun dibinde özellikle ademi merkeziciliyette kürt korkusu var diyor?	Prof. Dr. Vedat BİLGİN
Son Söz'de son bölüme girdik. Doyanadık ama maalesef son bölümdeyiz. O yüzden artık soru falan yok yalnız yedinci katılımcının güzel mesajlarını yine okumakta yarar görüyoruz. Andrew Taylor, adres o Ahmet Can Yorulmaz, bu ülkede kürtlerin çoğunluğu BDP gibi düşünmüyor, akademisyenler gibide düşünmüyor. Kürtlerin büyül çoğunluğu diline bağlı bu ülkeyi seviyor. Ben kürt'üm ama kürt sorunum yok diyor. Mehmet Yılma Türkiye'nin hastalığı Guliver sorunu sendromu diyor yani dev cücelerin küçüklerin ülkesine düşer, olduğundan çok büyük ya da küçük görme çözümü evvela eğitim sonrada istişare. Bu mesaj çok önemli Hüseyin D. Bize yollamış. Türkiye'de sorun tek kelime ile siyasi gericilikten kaynaklanıyor. Bütün partiler buna dahildir diyor. Ve her partinin bu gericilikte misyonu vardır. Kahramanmaraş'ta katliamı kutlayacak kadar gözü dönmüşlere çok demokratik davranın zihniyet sıradan bir basın açıklamasına yapılan polis müdahalesini savunabiliyor. Polisin aleni taraflı yaklaşımı göstermektedir ki gerici gericiye sırtını yaslar. İbrahim Borak, kürtler bizler gelecekte Türkiye'nin neresinde olucaz. İnkar ve sindirme nereye kadar devam edicek. Bugün kadar ne oldu da olmayan bir ırk veya etnik kesime bugün var deniliyor. Neden çıkıp devlet biz hata yaptık deme gösteremiyor diyor. Erdoğan Ağacıksoy'a da önerileri ve karşılaştırmaları için bazı konuklarımız var karşılaştırmalar yapmışlar aynı saatte yapılan işler konusunda onlara girmiyoruz ama teşekkür etmeyi de bir görev biliyoruz. Orhan Bey son sözleri alıyorum buyurun sizin bir ayağınızda bilim ve teknolojiydi ama	Orhan BURSALI
Adil Bey hep anketlerden bahsedecek değilsiniz ya o çalışmalardan süzülen bir aydın yaklaşımı da olsa gerek	Adil GÜR

buyurun?	
Hayri Bey sizinde son sözünüzü alalım.	Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU
Vahap Bey son sözler.	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Üniversitelerimiz boş durmuyorlar mı? Şimdi buradan biraz önce Mithat hocam bahsetti, siz birkaç araştırmadan söz ediyorsunuz. Ama burada tesadüfen bunlar gündeme geliyor. Medya mı ilgilenmiyor, iktidar hiç mi ilgilenmiyor? Veya siyasiler şimdi iktidar demiyim haklarını yemiyelim muhalefet niçin o kadar aman aman ciddi çalışmalar var burada	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Hayır mesela şey enteresan Amerika Birleşik Devletleri başkanı mecliste genel kurulda konuştuğu zaman orada bilinmeyen bir dil yazmıyorlar. Değil mi tutanağa?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Ama orada ben merak ediyorum şiddetin güneydoğu'da oradaki kamuoyu üzerinde bir rolü var mı yok mu? Yani dükkân kepenk'i indirmek zamanında etkili bir eylemdi ama ne kadar içten yapılıyordu merak ediyorum?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN
Buyurun Sayın Bilgin, Vedat Bey, hocam,	Prof. Dr. Vedat BİLGİN
Mithat hocam beni bağışlayın belki baştan hocam buyurun siz son sözlerini söyleyin güle güle sizi uğurlayalım diyebilirdim ama sizinle kapatalım dedim buyurun.	Prof. Dr. Mithat SANCAR

Tablo 335: 27.12.2010 Tarihli "Oğuz Haksever İle Son Söz" Program Süresince Yapılan Bağlantılar

Sıra	Bağlantı Türü (Telefon/Canlı Bağlantı)	Bağlantı Kurulan Kişi	Süre
1	Ankara Stüdyosu'ndan Canlı Bağlantı	Prof. Dr. Mithat SANCAR	19'30"

27.12.2010 tarihli programda "Nasıl Bir Türkiye?" konusunu tartışan Adil Gür, Doç. Dr. Vahap Coşkun, Prof. Dr. Vedat Bilgin, Prof. Dr. Mithat Sancar, Orhan Bursalı ve Prof. Dr. Hayri Kırbaşoğlu'dan oluşan katılımcılara ait mesleki bilgileri ve konuşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 332'de yer almaktadır. Programda "Nasıl Bir Türkiye?" konusunu Sivil toplum temsilcisi, köşe yazarı, akademisyenler ve araştırmacılardan oluşan katılımcılarla ele alınmaktadır. Doç. Dr. Vahap Coşkun, Prof. Dr. Vedat Bilgin ve Prof. Dr. Mithat Sancar, Türkiye'de geçmişten günümüze siyasal ve ekonomik hayata ilişkin görüşlerini uzmanlık alanları doğrultusunda aktarmaktadırlar. Orhan Bursalı ve Prof. Dr. Hayri Kırbaşoğlu, farklılıklar, kültürel, siyasal ve sosyal sorunlar üzerine aktarımlarda bulunmaktadırlar. Katılımcılardan A&G Araştırma Şirketi'nden Adil Gür, tüm yaşananlar siyasi parti tutumları, demokratikleşme, anayasal çözüm, işsizlik vb. konular doğrultusunda kamuoyunun yapılan saha çalışmaları ile tepkisinin nasıl olduğunu aktarmaktadır.

Doç. Dr. Vahap Coşkun ve Prof. Dr. Vedat Bilgin, altı defa söz alma sayısına sahip olmakla birlikte, Prof. Dr. Mithat Sancar 19 dk 30 sn ile en çok konuşma süresine sahip katılımcı konumundadır. Bununla birlikte Adil Gür, 8

dk 37 sn ile en az konuşma süresine sahip katılımcıdır. “Nasıl Bir Türkiye?” tartışmanın kaynağı olması; “Vatandaş Nasıl Bir Türkiye İstiyor?”, “Terör Sorunu”, “Bilim ve Teknoloji”, “Kültürel Sorunlar” ve “Ekonomi” konu başlıklarının program süresince gündeme gelmesine yardımcı olmaktadır. Program içerisinde “Vatandaş Nasıl Bir Türkiye İstiyor?” ve “Terör Sorunu” konuları 28 dk 10 sn ve 37 dk 04 sn’lik sürelerle en çok tartışılan konular olmaktadırlar.

27.12.2010 tarihli programda Oğuz Haksever, katılımcıların ifadelerindeki ortak yönlerinden yola çıkarak sorularını yönlendirmektedir.

Örnek: “Üniversitelerimiz boş durmuyorlar mı? Şimdi buradan biraz önce Mithat hocam bahsetti, siz birkaç araştırmadan söz ediyorsunuz. Ama burada tesadüfen bunlar gündeme geliyor. Medya mı ilgilenmiyor, iktidar hiç mi ilgilenmiyor? Veya siyasiler şimdi iktidar demiyim haklarını yemiyelim muhalefet niçin o kadar aman aman ciddi çalışmalar var burada” - Doç. Dr. Vahap COŞKUN

3.3.3.16. Değerlendirme

Çalışma kapsamında 13 adet “Oğuz Haksever İle Son Söz” programı incelenmiştir. Bu programlarda mekan olarak NTV’nin İstanbul ve Ankara stüdyosu kullanılarak katılımcılar konumlanmaktadır. Programın içerisinde telefon bağlantısı ile katılımcı alınmamaktadır. Görsel incelemelerde program süresince katılımcıları yansıtırken ekran düzenlenmesinde bel çekim tercih edilirken moderatörü de aynı ekranda sunabilmek amacıyla genel çekim kullanılmaktadır. Bel ve genel çekimlerin yanısıra ayrıntı çekimlerle konukların anlık tepkileri, jest ve mimikleri ekrana yansıtılmaktadır. Program süresince moderatör ve katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amacıyla 2’li ve 3’lü ekran bölümlenmeleri tercih edilmektedir.

Program süresince izleyicinin tartışmanın konu başlıklarını takibine yardımcı olan ekran yazılarının yanı sıra katılımcıların sözlerinden alıntılara da yer verilmektedir. Destekleyici görüntü olarak; programda tartışılacak

konuların kaynağına yönelik görüntüler, reklama giderken, reklamdan dönerken ve katılımcılar konuşmalarını gerçekleştirirken sunulmaktadır. Program süresince gerek katılımcılar gerekse moderatör aracılığıyla çeşitli konu başlıkları tartışmanın çıkış noktasına uzak ya da yakın gündeme getirilmektedir. Moderatör, reklam aralarından sonra katılımcı olarak tanımladığı izleyicilerden gelen e-postalarını gönderenlerin isimlerinide okuyarak programdaki katılımcılara aktarmakta ve izleyici sorularına cevaplar aramaktadır.

3.4. Genel Değerlendirme

Tartışma progrmalarının anlatı yapısına yönelik gerçekleştirilen bu çalışma; NTV'de yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz", CNN Türk'te yayınlanan "Tarafsız Bölge" ve Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programlarından elde edilen veriler, söylemlerine ve içeriklerine yönelik karşılaştırmalı tablolarda ele alınmıştır.

Tablo 336: Programlarda Kullanılan Destekleyici Görüntülerin Süreleri

Yayınlanma Tarihi	Televizyon Kanalı	Programın Adı	Program Süresi	Tartışılan Konu	Destekleyici Görüntü Süresi
18.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:56:49	Füze Kalkanı Projesi	21'27"
08.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:58:10	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	20'43"
13.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:07:34	Öğrenci Protestoları	18'58"
27.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:15:44	Cübbeli Ahmet Hoca	18'09"
20.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:23:10	Türkiye Nereye Gidiyor	17'51"
22.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:16:19	Yeni Dünya Düzeni	13'15"
18.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:28:45	Yükselen Muhafazakarlık	13"
04.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:15:05	Türkiye'de Derin Yapılar	11'58"
22.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:34:35	CHP-BDP İttifakı İddiaları	11'53"
06.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:06:26	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	11'11"
11.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:07:39	Yeni Dünya Düzeni	10'35"
29.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:06:32	Çok Tartışılan Kitaplar	08'54"
20.09.2010	HABERTURK	Sansürsüz	03:19:33	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	08'30"
01.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:29:42	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	07'46"
29.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:25:04	Dünyada Wiki Kasırgası	07'32"
27.09.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:36	Üniversitelerde Türban Sorunu	05'41"
04.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:28:53	Askerlik Nereye Doğru?	05'16"
06.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:28:32	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	04'42"
08.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:20:35	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	03'12"
01.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:25:37	Muhafazakar Oylar	02'37"
29.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:28	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	02'30"
20.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:27:29	CHP Kurultayı	02'08"

25.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:31:50	Solda Kırılma	02'03"
13.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:49	Öğrenci Protestoları	01'53"
13.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:33:25	PKK-Gülen Yakınlaşması	01'29"
25.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:30:59	Beyaz Türkler	01'22"
27.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:29:04	Açılımın Rengi Mi Değişti?	01'13"
20.09.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:53:40	İki 12 Eylül	01'11"
06.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:32:52	Kürt Siyasetinde Roller	50"
27.09.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:44:21	Çözüm Trafiği	48"
08.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:26:24	Çözüm Yaklaştı Mı?	47"
11.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:31:12	Devletin Alevi İmtihanı	22"
20.09.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:04:21	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	-
04.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:37:32	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	-
18.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:11	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	-
20.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:27:13	İki Dil Tartışması	-
27.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:40:45	Nasıl Bir Türkiye?	-

Araştırma kapsamında üç tartışma programının kullandığı destekleyici görüntülere yönelik verilerin yer aldığı Tablo 336'da, yayın kuruluşlarının tercihleri yansıtılmaktadır. Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programı en uzun süreli destekleyici görüntülere yer veren program olarak tespit edilmiştir. Bununla beraber konu ayrımı yapılmadan yayın politikası olarak karşımıza çıkmaktadır. Destekleyici görüntüler, incelenen üç programda en uzun 21 dk 27 sn ile "Sansürsüz" programında en az 22 sn ile "Oğuz Haksever İle Son Söz" programında kullanılmıştır. Çalışma kapsamında en az destekleyici görüntü kullanımı "Tarafsız Bölge" programında karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 337: Programlarda En Çok Konuşma Süresine Sahip Katılımcılar

Program Adı	Yayınlanma Tarihi	Programın Konusu	Katılımcılar	Mesleki Bilgileri	Konuşma Süresi
Sansürsüz	27.12.2010	Cübbeli Ahmet Hoca	Ahmet Mahmut ÜNLÜ	-	88'44"
Sansürsüz	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Burhan KUZU	Siyasetçi	52'26"
Tarafsız Bölge	25.10.2010	Beyaz Türkler	Prof. Dr. İlber ORTAYLI	Bürokrat	46'18"
Sansürsüz	20.12.2010	Türkiye Nereye Gidiyor	Osman PAMUKOĞLU	Siyasetçi	44'13"
Sansürsüz	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Deniz Ülke ARIBOĞAN	Akademisyen	36'57"
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Cüneyt ÜLSEVER	Köşe Yazarı	34'37"
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Kemal GÜRÜZ	Emekli Bürokrat	34'
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Tuncer KILINÇ	Emekli Asker	33'18"
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Osman PAMUKOĞLU	Siyasetçi	27'57"
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Doç. Dr. Ümit KOCASAKAL	Sivil Toplum Temsilcisi	26'53"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Ali Fahir KAYACAN	Emekli Asker	26'52"
Tarafsız Bölge	20.09.2010	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	Prof. Dr. Binnaz TOPRAK	Akademisyen	26'14"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin	Hasan Celal GÜZEL	Köşe Yazarı	26'10"

		Değişimi			
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Osman SINAV	Yönetmen	25'54"
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Dr. Lütfi DOĞAN	Emekli Bürokrat	25'31"
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Turgut KAZAN	Avukat	25'23"
Tarafsız Bölge	25.10.2010	Beyaz Türkler	Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI	Akademisyen	24'56"
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	Araştırmacı	24'49"
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Hidayet Şefkatli TUKSAL	Köşe Yazarı	24'20"
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Hasip KAPLAN	Siyasetçi	24'13"
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Akademisyen	23'38"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Mehmet BARANSU	Köşe Yazarı	23'32"
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Yücel SAYMAN	Sivil Toplum Tems ilcisi	23'22"
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Sinan OĞAN	Araştırmacı	23'22"
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Ahmet GÜNDEL	Emekli Savcı	23'06"
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Muhammet ÇAKMAK	Siyasetçi	22'56"
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Kadri GÜRSEL	Köşe Yazarı	22'19"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Şerafettin HALİS	Siyasetçi	22'15"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Nedim ŞENER	Köşe Yazarı	22'09"
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Onur ÖYMEN	Siyasetçi	22'05"
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Mehmet EKİCİ	Siyasetçi	21'59"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Mustafa DESTİCİ	Siyasetçi	21'49"
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Ataol BEHRAMOĞLU	Yazar	21'47"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Fehmi IŞIKLAR	Sendikacı	21'34"
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Fikri SAĞLAR	Eski Bakan	21'28"
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU	Siyasetçi	21'28"
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Ceyda KARAN	Gazeteci	21'21"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO	Akademisyen	21'
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Adil GÜR	Kamuoyu Araştırmacısı	20'54"
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Mustafa ÇALIK	Köşe Yazarı	20'46"
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Prof. Dr. Ersan ŞEN	Akademisyen	20'45"
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI	Bürokrat	20'07"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Ali SİRMEN	Köşe Yazarı	19'56"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Prof. Dr. Mithat SANCAR	Akademisyen	19'30"
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Ümit AKTAŞ	Yazar	19'29"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Yılma DURAK	Siyasetçi	19'18"
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Kadri GÜRSEL	Köşe Yazarı	19'13"
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Lale KEMAL	Köşe Yazarı	19'11"
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Hasan Celal GÜZEL	Eski Bakan	18'56"
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Cüneyt ÜLSEVER	Köşe Yazarı	18'55"
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Sedat LAÇİNER	Araştırmacı	18'50"
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Mehmet METİNER	Köşe Yazarı	18'46"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Şamil TAYYAR	Köşe Yazarı	18'40"
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Sedat LAÇİNER	Araştırmacı	18'37"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Haldun SOLMAZTÜRK	Emekli Asker	18'36"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Bülent ORAKOĞLU	Emekli Polis	18'27"
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Prof. Dr. Saim YEPREM	Emekli Bürokrat	18'26"
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Doç. Dr. Celalletin YAVUZ	Araştırmacı	18'25"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Belma AKCURA	Gazeteci	18'08"
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	Araştırmacı	18'02"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Mehmet METİNER	Köşe Yazarı	17'50"
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Ömer LAÇİNER	Yazar	17'49"
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Ali TEZEL	Siyasetçi	17'27"
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Bekir AĞIRDIR	Kamuoyu Araştırmacısı	17'21"
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	İlter TÜRKMEN	Eski Bakan	17'11"
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Sönmez TARGAN	Sivil Toplum Tems ilcisi	16'59"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Emin ARSLAN	Emniyet Müdürü	16'57"
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Hasan Celal GÜZEL	Eski Bakan Köşe Yazarı	16'57"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Nihal Bengisu KARACA	Köşe Yazarı	16'53"

Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Atilla SANDIKLI	Araştırmacı	16'51"
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Ahmet YENİLMEZ	Oyuncu	16'48"
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Akın ÖZÇEL	Köşe Yazarı	16'47"
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Aydın AYAYDIN	Köşe Yazarı	16'43"
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Erdoğan KARAKUŞ	Emekli Asker	16'40"
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ	Siyasetçi	16'23"
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Korkmaz KARACA	Siyasetçi	16'22"
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Akademisyen	16'22"
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Kadri GÜRSEL	Köşe Yazarı	16'15"
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Mithat IŞIK	Emekli Asker	16'13"
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Sinan OĞAN	Araştırmacı	16'11"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Yaşar OKUYAN	Eski Bakan	16'08"
Tarafsız Bölge	20.09.2010	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	Hüseyin GÜLERCE	Köşe Yazarı	16'04"
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Nihal Bengisu KARACA	Köşe Yazarı	16'01"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Sinan OĞAN	Araştırmacı	15'57"
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Mustafa ALTIOKLAR	Yönetmen	15'51"
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Orhan BURSALI	Köşe Yazarı	15'39"
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Cengiz KAPMAZ	Köşe Yazarı	15'36"
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Ertuğrul KÜRKÇÜ	Sivil Toplum Tems ilcisi	15'33"
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Fikri AKYÜZ	Köşe Yazarı	15'32"
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Cemil ERTEM	Köşe Yazarı	15'20"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Prof. Dr. Vedat BİLGİN	Akademisyen	15'19"
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Barış YARKADAŞ	Gazeteci	15'17"
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Altan TAN	Yazar	15'17"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Ümit FIRAT	Yazar	15'12"
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Mustafa AKYOL	Köşe Yazarı	15'10"
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Ali YILDIRIM	Avukat	15'04"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Sami TAN	Araştırmacı	15'04"
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Erdal GÜVEN	Köşe Yazarı	15'03"
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	İlter TÜRKMEN	Eski Bakan	14'52"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Sinan OĞAN	Araştırmacı	14'48"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Orhan BURSALI	Köşe Yazarı	14'33"
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Şükran SONER	Köşe Yazarı	14'14"
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Remzi ÇAYIR	Siyasetçi	14'06"
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Fehmi DEMİR	Siyasetçi	14'04"
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Altan TAN	Yazar	14'01"
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Muhsin KIZILKAYA	Yazar	14'
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	İbrahim AYDIN	Köşe Yazarı	13'40"
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Fehmi DEMİR	Siyasetçi	13'36"
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Emre ÖZTÜRK	Sivil Toplum Tems ilcisi	13'34"
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Doğan TARKAN	Siyasetçi	13'31"
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	İbrahim YETKİN	Sivil Toplum Tems ilcisi	13'28"
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Arus YUMUL	Akademisyen	13'20"
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Erkan BAŞ	Siyasetçi	13'18"
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Temel İSKİT	Köşe Yazarı	13'08"
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Prof. Dr. Yasin AKTAY	Köşe Yazarı	13'02"
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Ertuğrul MAVİOĞLU	Köşe Yazarı	12'53"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU	Siyasetçi	12'53"
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN	Akademisyen	12'51"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU	Sivil Toplum Tems ilcisi	12'43"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	İnal BATU	Emekli Büyükelçi	12'38"
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Nevzat ÇİÇEK	Köşe Yazarı	12'37"
Tarafsız Bölge	20.09.2010	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	Can ATAKLI	Köşe Yazarı	12'33"
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Enver SEZGİN	Yazar	12'31"
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Hasan Celal GÜZEL	Eski Bakan	12'25"
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Melih ALTINOK	Köşe Yazarı	12'06"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Saygı ÖZTÜRK	Köşe Yazarı	12'06"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Fuat UĞUR	Gazeteci	12'04"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Ali Fikri IŞIK	Köşe Yazarı	12'04"
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Hüseyin YAYMAN	Akademisyen	12'04"
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Prof. Dr. Rüstem ERKAN	Akademisyen	11'55"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL	Eski Bakan	11'51"
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Sedat YURTTAŞ	Araştırmacı	11'47"
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Prof. Dr. Ahmet ÖZER	Akademisyen	11'40"
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Fikri SAĞLAR	Eski Bakan	11'29"
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Mustafa AKYOL	Köşe Yazarı	11'23"

Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Erkan ŞEN	Sivil Toplum Tems ilcisi	11'12"
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Mustafa AKYOL	Köşe Yazarı	11'03"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Seyfettin UZUNÇAKMAK	Avukat	11'01"
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Prof. Dr. Mensur AKGÜN	Akademisyen	10'59"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Nedim ŞENER	Köşe Yazarı	10'53"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Celalettin CAN	Sivil Toplum Tems ilcisi	10'47"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Erdoğan AYDIN	Yazar	10'44"
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Galip ENSARİOĞLU	Sivil Toplum Tems ilcisi	10'36"
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ	Akademisyen	10'36"
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Ali BALKIZ	Sivil Toplum Tems ilcisi	10'34"
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Cengiz AKTAR	Akademisyen	10'30"
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Serdar TURGUT	Köşe Yazarı	10'29"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN	Akademisyen	10'15"
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Sabri YİRMİBEŞOĞLU	Emekli Asker	10'09"
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Ayhan BİLGEN	Siyasetçi	10'02"
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Daniel FATA	Araştırmacı	10'01"
Sansürsüz	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Mine KIRIKKANAT	Köşe Yazarı	09'48"
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Lale KEMAL	Köşe Yazarı	09'37"
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Fazlı YALÇINDAĞ	Sivil Toplum Tems ilcisi	09'23"
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Ahmet ÖZAL	Siyasetçi	09'22"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Saygı ÖZTÜRK	Köşe Yazarı	09'19"
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Doğan TARKAN	Siyasetçi	09'11"
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Uğur ÇENGEL	Sivil Toplum Tems ilcisi	09'10"
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Bengi YILDIZ	Siyasetçi	09'06"
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Ömer Faruk UYSAL	Sivil Toplum Tems ilcisi	09'
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Hüseyin YAYMAN	Araştırmacı	08'53"
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Prof. Dr. İlter TURAN	Akademisyen	08'45"
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Adil GÜR	Kamuoyu Araştırmacısı	08'37"
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA	Akademisyen	08'32"
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Akademisyen	08'20"
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Mehmet Emin AKTAR	Sivil Toplum Tems ilcisi	08'16"
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Yalım ERALP	Emekli Büyükelçi	08'15"
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Prof. Dr. İlter TURAN	Akademisyen	08'
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Dengir Mir Mehmet FIRAT	Siyasetçi	07'50"
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Altan TAN	Köşe Yazarı	07'43"
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Gürsel TEKİN	Siyasetçi	07'18"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Turgay UĞUR	Sivil Toplum Tems ilcisi	06'39"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Prof. Dr. İdris BAL	Akademisyen	06'27"
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Sabri UZUN	Emniyet Müdürü	04'44"
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Gürsel TEKİN	Siyasetçi	04'20"
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Celal ÜLGEN	Avukat	04'12"
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	İrem ÇİÇEK	Avukat	04'06"
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Akif HAMZAÇEBİ	Siyasetçi	04'05"
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Nazım KAYA	Sivil Toplum Tems ilcisi	03'39"
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Rasih YILMAZ	Yayıncı	03'23"
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Ahmet YÜCESAN	Sivil Toplum Tems ilcisi	03'18"
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Sedat YURTTAŞ	Avukat	03'16"
Sansürsüz	27.12.2010	Cübbeli Ahmet Hoca	Hüseyin GÜLERCE	Köşe Yazarı	02'27"
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Mustafa DESTİCİ	Siyasetçi	02'19"
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Semih İDİZ	Köşe Yazarı	02'18"
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Sezgin TANRIKULU	Siyasetçi	01'46"
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Hüseyin YAŞAR	Siyasetçi	01'16"

Çalışma kapsamında üç ayrı televizyon kanalında toplam 37 tartışma programı üzerinde yapılan katılımcıların konuşma sürelerine yönelik sayısal döküm Tablo 337'de görülmektedir. En çok konuşma süresine sahip katılımcılara, "Sansürsüz" ve "Tarafsız Bölge" programlarında rastlanmıştır. Konuşma süreleri, programda yer alan katılımcı sayısı ile de orantılıdır. Habertürk'te "Sansürsüz", incelenen programlar içerisinde bir katılımcıya yer veren tek programdır. En az konuşma sürelerine sahip katılımcılar yine "Sansürsüz" ve "Tarafsız Bölge" programlarında karşımıza çıkmaktadır. Mesleki bilgi'den veya tartışılan konu'dan çok programa katılım türü telefon ya da farklı mekanlardan yapılan bağlantılar konuşma sürelerinin az olmasında belirleyici bir etken olmuştur.

Tablo 338: Programlarda En Çok Söz Alma Sayısına Sahip Katılımcılar

Program Adı	Yayınlanma Tarihi	Programın Konusu	Katılımcılar	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Korkmaz KARACA	Siyasetçi	47
Sansürsüz	27.12.2010	Cübbeli Ahmet Hoca	Ahmet Mahmut ÜNLÜ	-	36
Sansürsüz	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Burhan KUZU	Milletvekili	31
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Fikri AKYÜZ	Köşe Yazarı	31
Tarafsız Bölge	25.10.2010	Beyaz Türkler	Prof. Dr. İlber ORTAYLI	Bürokrat	28
Sansürsüz	20.12.2010	Türkiye Nereye Gidiyor	Osman PAMUKOĞLU	Siyasetçi	28
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Ali TEZEL	Siyasetçi	28
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Doç. Dr. Ümit KOCASAKAL	Sivil Toplum T emsilcisi	27
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Yalım ERALP	Emekli Büyükelçi	26
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Nedim ŞENER	Köşe Yazarı	25
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Prof. Dr. Ersan ŞEN	Akademisyen	25
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Mustafa AKYOL	Köşe Yazarı	25
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Turgut KAZAN	Avukat	24
Tarafsız Bölge	25.10.2010	Beyaz Türkler	Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI	Akademisyen	24
Sansürsüz	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Deniz Ülke ARIBOĞAN	Akademisyen	23
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Kemal GÜRÜZ	Emekli Bürokrat	23
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Kadri GÜRSEL	Köşe Yazarı	23
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Mehmet BARANSU	Köşe Yazarı	22
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Ahmet GÜNDEL	Emekli Savcı	22
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Osman PAMUKOĞLU	Siyasetçi	20
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Cüneyt ÜLSEVER	Köşe Yazarı	19
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Mustafa ALTIOKLAR	Yönetmen	19
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Yücel SAYMAN	Sivil Toplum T emsilcisi	17
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Şerafettin HALİS	Siyasetçi	17
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Barış YARKADAŞ	Gazeteci	17
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	Araştırmacı	16
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Ceyda KARAN	Gazeteci	16
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Hidayet Şefkatli TUKSAL	Köşe Yazarı	15
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Haldun SOLMAZTÜRK	Emekli Asker	15
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Sinan OĞAN	Araştırmacı	15
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Cengiz KAPMAZ	Köşe Yazarı	15
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Temel İSKİT	Köşe Yazarı	15
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Muhammet ÇAKMAK	Siyasetçi	14

Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Sedat LAÇİNER	Araştırmacı	14
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Sönmez TARGAN	Sivil Toplum T emsilcisi	14
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Melih ALTINOK	Köşe Yazarı	14
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Tuncer KILINÇ	Emekli Asker	13
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Ataol BEHRAMOĞLU	Yazar	13
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Mustafa ÇALIK	Köşe Yazarı	13
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI	Bürokrat	13
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Lale KEMAL	Köşe Yazarı	13
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	İlter TÜRKMEN	Eski Bakan	13
Tarafsız Bölge	20.09.2010	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	Hüseyin GÜLERCE	Köşe Yazarı	13
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Cemil ERTEM	Köşe Yazarı	13
Tarafsız Bölge	20.09.2010	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	Prof. Dr. Binnaz TOPRAK	Akademisyen	12
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Osman SINAV	Yönetmen	12
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Sinan OGAN	Araştırmacı	12
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Şamil TAYYAR	Köşe Yazarı	12
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Doç. Dr. Celalletin YAVUZ	Araştırmacı	12
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Nihal Bengisu KARACA	Köşe Yazarı	12
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Aydın AYAYDIN	Köşe Yazarı	12
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Fikri SAĞLAR	Eski Bakan	12
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Serdar TURGUT	Köşe Yazarı	12
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Hasip KAPLAN	Siyasetçi	11
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Atilla SANDIKLI	Araştırmacı	11
Sansürsüz	08.11.2010	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Ahmet YENİLMEZ	Oyuncu	11
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Akın ÖZÇEL	Köşe Yazarı	11
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Ümit FIRAT	Yazar	11
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	İnal BATU	Emekli Büyükelçi	11
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.09.2010	Çözüm Trafiği	Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL	Eski Bakan	11
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Prof. Dr. Ahmet ÖZER	Akademisyen	11
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Ali BALKIZ	Sivil Toplum T emsilcisi	11
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Cengiz AKTAR	Akademisyen	11
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Ali Fahir KAYACAN	Emekli Asker	10
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Yrd. Doç. Dr. Selim TEMO	Akademisyen	10
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Hasan Celal GÜZEL	Eski Bakan Köşe Yazarı	10
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Erdoğan KARAKUŞ	Emekli Asker	10
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Sami TAN	Araştırmacı	10
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.12.2010	İki Dil Tartışması	Sinan OĞAN	Araştırmacı	10
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	İbrahim YETKİN	Sivil Toplum T emsilcisi	10
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Dr. Lütfi DOĞAN	Emekli Bürokrat	9
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Mehmet EKİCİ	Siyasetçi	9
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Fikri SAĞLAR	Eski Bakan	9
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Ali SİRMEN	Köşe Yazarı	9
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Ümit AKTAŞ	Yazar	9
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Cüneyt ÜLSEVER	Köşe Yazarı	9
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Bülent ORAKOĞLU	Emekli Polis	9
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Emin ARSLAN	Emniyet Müdürü	9
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Emre ÖZTÜRK	Sivil Toplum T emsilcisi	9
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Fuat UĞUR	Gazeteci	9
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Nedim ŞENER	Köşe Yazarı	9
Sansürsüz	22.11.2010	Yeni Dünya Düzeni	Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Akademisyen	8
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Mustafa DESTİCİ	Siyasetçi	8
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Belma AKCURA	Gazeteci	8
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Mustafa AKYOL	Köşe Yazarı	8

Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Fehmi DEMİR	Siyasetçi	8
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Bengi YILDIZ	Siyasetçi	8
Tarafsız Bölge	18.10.2010	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Ömer Faruk UYSAL	Sivil Toplum T emsilcisi	8
Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Celal ÜLGEN	Avukat	8
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Onur ÖYMEN	Siyasetçi	7
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Kadri GÜRSEL	Köşe Yazarı	7
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Sedat LAÇİNER	Araştırmacı	7
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Mehmet METİNER	Köşe Yazarı	7
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Nihal Bengisu KARACA	Köşe Yazarı	7
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Ali YILDIRIM	Avukat	7
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	İlter TÜRKMEN	Eski Bakan	7
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Fehmi DEMİR	Siyasetçi	7
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Enver SEZGİN	Yazar	7
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Saygı ÖZTÜRK	Köşe Yazarı	7
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Erdoğan AYDIN	Yazar	7
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Fazlı YALÇINDAĞ	Sivil Toplum T emsilcisi	7
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Prof. Dr. İlter TURAN	Akademisyen	7
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Gürsel TEKİN	Siyasetçi	7
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Nazım KAYA	Sivil Toplum T emsilcisi	7
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ	Araştırmacı	6
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Ömer LAÇİNER	Yazar	6
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Bekir AĞIRDIR	Kamuoyu Araştırmacısı	6
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Akademisyen	6
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Prof. Dr. Vedat BİLGİN	Akademisyen	6
Tarafsız Bölge	20.09.2010	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	Can ATAKLI	Köşe Yazarı	6
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Erkan ŞEN	Sivil Toplum T emsilcisi	6
Sansürsüz	11.10.2010	Yeni Dünya Düzeni	Prof. Dr. Mensur AKGÜN	Akademisyen	6
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Doç. Dr. Vahap COŞKUN	Akademisyen	6
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Saygı ÖZTÜRK	Köşe Yazarı	6
Tarafsız Bölge	27.12.2010	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Mehmet Emin AKTAR	Sivil Toplum T emsilcisi	6
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Turgay UĞUR	Sivil Toplum T emsilcisi	6
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Hasan Celal GÜZEL	Köşe Yazarı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU	Siyasetçi	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Mehmet METİNER	Köşe Yazarı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	11.10.2010	Devletin Alevi İmtihanı	Prof. Dr. Saim YEPREM	Emekli Bürokrat	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	01.11.2010	Muhafazakar Oylar	Prof. Dr. Oya AKGÖNENÇ	Siyasetçi	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Kadri GÜRSEL	Köşe Yazarı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Sinan OĞAN	Araştırmacı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Erdal GÜVEN	Köşe Yazarı	5
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Remzi ÇAYIR	Siyasetçi	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Altan TAN	Yazar	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Erkan BAŞ	Siyasetçi	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Prof. Dr. Yasin AKTAY	Köşe Yazarı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Prof. Dr. Hayri KIRBAŞOĞLU	Sivil Toplum T emsilcisi	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Nevzat ÇİÇEK	Köşe Yazarı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Mustafa AKYOL	Köşe Yazarı	5
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Seyfettin UZUNÇAKMAK	Avukat	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Celalettin CAN	Sivil Toplum T emsilcisi	5
Sansürsüz	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Mine KIRIKKANAT	Köşe Yazarı	5
Tarafsız Bölge	29.11.2010	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Lale KEMAL	Köşe Yazarı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Doğan TARKAN	Siyasetçi	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	04.10.2010	Askerlik Nereye Doğru?	Uğur ÇENGEL	Sivil Toplum T emsilcisi	5
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Hüseyin YAYMAN	Araştırmacı	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA	Akademisyen	5

Tarafsız Bölge	06.12.2010	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	İrem ÇİÇEK	Avukat	5
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Prof. Dr. Mithat SANCAR	Akademisyen	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Hasan Celal GÜZEL	Eski Bakan	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Yaşar OKUYAN	Eski Bakan	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Orhan BURSALI	Köşe Yazarı	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Altan TAN	Yazar	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Şükran SONER	Köşe Yazarı	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	İbrahim AYDIN	Köşe Yazarı	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Doğan TARKAN	Siyasetçi	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Arus YUMUL	Akademisyen	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Ertuğrul MAVİOĞLU	Köşe Yazarı	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU	Siyasetçi	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	20.09.2010	İki 12 Eylül	Ali Fikri IŞIK	Köşe Yazarı	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Hüseyin YAYMAN	Akademisyen	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Prof. Dr. Rüstem ERKAN	Akademisyen	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Yrd. Doç. Dr. Nazan ÜSTÜNDAĞ	Akademisyen	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Adil GÜR	Kamuoyu Araştırmacısı	4
Oğuz Haksever İle Son Söz	29.11.2010	Dünyada Wiki Kasırgası	Prof. Dr. Hasan KÖNİ	Akademisyen	4
Tarafsız Bölge	04.10.2010	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Dengir Mir Mehmet FIRAT	Siyasetçi	4
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Gürsel TEKİN	Siyasetçi	4
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Fehmi IŞIKLAR	Sendikacı	3
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Adil GÜR	Kamuoyu Araştırmacısı	3
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Yılma DURAK	Siyasetçi	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Mithat IŞIK	Emekli Asker	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	25.10.2010	Solda Kırılma	Ertuğrul KÜRKÇÜ	Sivil Toplum T emsilcisi	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	27.12.2010	Nasıl Bir Türkiye?	Orhan BURSALI	Köşe Yazarı	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Muhsin KIZILKAYA	Yazar	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Doç. Dr. Yüksel TAŞKIN	Akademisyen	3
Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Hasan Celal GÜZEL	Eski Bakan	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	08.11.2010	Çözüm Yaklaştı Mı?	Sedat YURTTAŞ	Araştırmacı	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	06.12.2010	Kürt Siyasetinde Roller	Galip ENSARİOĞLU	Sivil Toplum T emsilcisi	3
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Sabri YİRMİBEŞOĞLU	Emekli Asker	3
Oğuz Haksever İle Son Söz	13.12.2010	PKK-Gülen Yakınlaşması	Ayhan BİLGEN	Siyasetçi	3
Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Ahmet ÖZAL	Siyasetçi	3
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Altan TAN	Köşe Yazarı	3
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Prof. Dr. İdris BAL	Akademisyen	3
Sansürsüz	06.12.2010	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Sabri UZUN	Emniyet Müdürü	3
Sansürsüz	29.11.2010	Çok Tartışılan Kitaplar	Rasih YILMAZ	Yayıncı	3
Tarafsız Bölge	08.11.2010	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Ahmet YÜCESAN	Sivil Toplum T emsilcisi	3
Tarafsız Bölge	20.12.2010	CHP Kurultayı	Sezgin TANRIKULU	Siyasetçi	3
Tarafsız Bölge	22.11.2010	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Hüseyin YAŞAR	Siyasetçi	3
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Daniel FATA	Araştırmacı	2
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Prof. Dr. İlter TURAN	Akademisyen	2
Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Mustafa DESTİCİ	Siyasetçi	2
Tarafsız Bölge	27.09.2010	Üniversitelerde Türban Sorunu	Akif HAMZAÇEBİ	Siyasetçi	1
Tarafsız Bölge	01.11.2010	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Sedat YURTTAŞ	Avukat	1
Sansürsüz	27.12.2010	Cübbeli Ahmet Hoca	Hüseyin GÜLERCE	Köşe Yazarı	1
Sansürsüz	18.10.2010	Füze Kalkanı Projesi	Semih İDİZ	Köşe Yazarı	1

Katılımcıların söz alma süreleri konuşma süreleri ile doğru orantılı olmamakla birlikte programda moderatörün yönlendirmesi önemli bir etkendir. İncelenen üç programa katılan katılımcıların en çoktan en aza doğru söz alma sayılarına göre sıralanan Tablo 338 ile Tablo 337'deki en çok konuşma

süresine sahip katılımcılar arasında büyük bir benzerlik görülmemektedir. Konuşma süresinde olduğu gibi söz alma sayısında da "Sansürsüz" ve "Tarafsız Bölge" programları en yüksek ve en düşük istatistiklere sahiptirler. Katılımcıların söz alma sayılarına program içerisinde moderatörün veya diğer katılımcıların müdahalelerinin de etkisi olduğu saptanmıştır. Tablo 337, programlardaki katılımcılar, onların mesleki bilgileri ve tartışılan konular ile söz alma sayıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Tablo 339: Programların Süreleri ve Konuları

Yayınlanma Tarihi	Televizyon Kanalı	Programın Adı	Program Süresi	Tartışılan Konu
20.09.2010	HABERTURK	Sansürsüz	03:19:33	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi
22.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:16:19	Yeni Dünya Düzeni
27.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:15:44	Cübbeli Ahmet Hoca
04.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:15:05	Türkiye'de Derin Yapılar
11.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:07:39	Yeni Dünya Düzeni
13.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:07:34	Öğrenci Protestoları
29.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:06:32	Çok Tartışılan Kitaplar
06.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:06:26	Türkiye'de İstihbarat Savaşları
08.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:58:10	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar
18.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:56:49	Füze Kalkanı Projesi
20.09.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:53:40	İki 12 Eylül
27.09.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:44:21	Çözüm Trafiği
27.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:40:45	Nasıl Bir Türkiye?
04.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:37:32	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar
22.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:34:35	CHP-BDP İttifakı İddiaları
13.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:33:25	PKK-Gülen Yakınlaşması
06.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:32:52	Kürt Siyasetinde Roller
13.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:49	Öğrenci Protestoları
27.09.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:36	Üniversitelerde Türban Sorunu
29.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:28	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler
18.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:11	HSYK Seçimleri ve Sonuçları
25.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:31:50	Solda Kırılma
11.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:31:12	Devletin Alevi İmtihanı
25.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:30:59	Beyaz Türkler
01.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:29:42	PKK'nın Eylemsizlik Kararı
27.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:29:04	Açılımın Rengi Mi Değişti?
04.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:28:53	Askerlik Nereye Doğru?
18.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:28:45	Yükselen Muhafazakarlık
06.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:28:32	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti
20.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:27:29	CHP Kurultayı
20.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:27:13	İki Dil Tartışması
08.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:26:24	Çözüm Yaklaştı Mı?
01.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:25:37	Muhafazakar Oylar

29.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:25:04	Dünyada Wiki Kasırgası
20.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:23:10	Türkiye Nereye Gidiyor
08.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:20:35	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları
20.09.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:04:21	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları

Araştırma kapsamında incelenen programların süreleri ve konularına ilişkin veriler Tablo 339'da sunulmaktadır. Programların kayıtları üzerinde gerçekleştirilen çalışmada Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programı, diğer yayınlar içerisinde en uzun süreye sahiptir. Yayınlanan programlarda televizyon kanalının program akışına ayırdığı zaman dilimi tartışmanın devamlılığında en büyük etken olmuştur. En uzun süreli program 3 saat 19 dk 33 sn ile "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konu başlığıyla "Sansürsüz" iken en kısa program 1 saat 4 dk 21 sn ile "12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları" konu başlığıyla "Tarafsız Bölge"dir.

Tablo 340: Programlarda İşlene Konular ve İçerikleri

Yayınlanma Tarihi	Televizyon Kanalı	Programın Adı	Program Süresi	Tartışılan Konu	İçeriği
08.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:26:24	Çözüm Yaklaştı Mı?	Kürt Politikası
20.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:27:13	İki Dil Tartışması	Kürt Politikası
27.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:29:04	Açılımın Rengi Mi Değişti?	Kürt Politikası
01.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:29:42	PKK'nın Eylemsizlik Kararı	Kürt Politikası
06.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:32:52	Kürt Siyasetinde Roller	Kürt Politikası
13.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:33:25	PKK-Gülen Yakınlaşması	Kürt Politikası
04.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:37:32	KCK Operasyonları ve Tutuklamalar	Kürt Politikası
27.09.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:44:21	Çözüm Trafiği	Kürt Politikası
29.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:25:04	Dünyada Wiki Kasırgası	Uluslararası İlişkiler
29.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:28	Wikileaks İnternet Sayfasında Yayınlanan Belgeler	Uluslararası İlişkiler
18.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:56:49	Füze Kalkanı Projesi	Uluslararası İlişkiler
11.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:07:39	Yeni Dünya Düzeni	Uluslararası İlişkiler
22.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:16:19	Yeni Dünya Düzeni	Uluslararası İlişkiler
20.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:23:10	Türkiye Nereye Gidiyor	Türkiye İç Politikası
27.12.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:40:45	Nasıl Bir Türkiye?	Türkiye İç Politikası
06.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:06:26	Türkiye'de İstihbarat Savaşları	Türkiye İç Politikası
29.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:06:32	Çok Tartışılan Kitaplar	Türkiye İç Politikası
04.10.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:15:05	Türkiye'de Derin Yapılar	Türkiye İç Politikası
20.09.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:04:21	12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları	12 Eylül Askeri Darbesi ve Referandum
20.09.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:53:40	İki 12 Eylül	12 Eylül Askeri Darbesi

					ve Referandum
20.09.2010	HABERTURK	Sansürsüz	03:19:33	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	12 Eylül Askeri Darbesi ve Referandum
01.11.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:25:37	Muhafazakar Oylar	Muhafazakarlık
18.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:28:45	Yükselen Muhafazakarlık	Muhafazakarlık
27.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:15:44	Cübbeli Ahmet Hoca	Muhafazakarlık
27.09.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:36	Üniversitelerde Türban Sorunu	Öğrenci Olayları
13.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:49	Öğrenci Protestoları	Öğrenci Olayları
13.12.2010	HABERTURK	Sansürsüz	02:07:34	Öğrenci Protestoları	Öğrenci Olayları
20.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:27:29	CHP Kurultayı	Cumhuriyet Halk Partisi
22.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:34:35	CHP-BDP İttifakı İddiaları	Cumhuriyet Halk Partisi
08.11.2010	HABERTURK	Sansürsüz	01:58:10	Dizilerde Verilen Siyasi Mesajlar	Televizyon Dizileri
18.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:32:11	HSYK Seçimleri ve Sonuçları	Yargı
25.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:31:50	Solda Kırılma	Sol Partiler
11.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:31:12	Devletin Alevi İmtihanı	Alevi Politikası
25.10.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:30:59	Beyaz Türkler	Türklerde Sınıf Kavramı
04.10.2010	NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	01:28:53	Askerlik Nereye Doğru?	Zorunlu Askerlik
06.12.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:28:32	Toplumsal Olaylarda Polis Şiddeti	Polis Şiddeti
08.11.2010	CNNTURK	Tarafsız Bölge	01:20:35	Kurban Bayramı ve Et Fiyatları	Et Politikası

Katılımcıların söz alma sayıları, konuşma süreleri veya programların süreleri ile içerikleri arasında bir bağlantı görülmemektedir. Tablo 340'da görüldüğü gibi en çok tartışılan içerik "Kürt Politikası" olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat en uzun süreli tartışmaların yaşandığı Habertürk'teki "Sansürsüz" programında "Kürt Politikası" hiç işlenmemiştir. Bununla beraber en çok tartışılan içerikler "Uluslararası İlişkiler" ve "Türkiye İç Politikası", "Sansürsüz" programının en çok tercih ettiği konular olarak görülmektedir.

SONUÇ

Günümüzün en yaygın kullanılan kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon, insanlara hem görsel hem de işitsel uyarılar sunarken, beraberinde de gerçeklikten sanal'a zamansal ve mekansal ürünler yaratmaktadır. Bilgilendirme ve eğlendirme işleviyle, bireyin gündelik hayatında önemli bir konuma sahiptir. Öte yandan özellikle televizyon, modern toplumlarda kitle iletişiminin en etkin aracı olarak kabul edilmektedir. Görsel ve sesli anlatımın bir arada olması ve çok geniş bir halk kitlesine ulaşması, televizyonun teknolojik ve kültürel bir yapıya sahip olduğunu destekler niteliktedir. Televizyon, doğrudan izleyiciye seslendiğinden, geniş kitleler tarafından da tüketilmesi beklenen popüler kültür için elverişli bir mecra konumdadır.

Televizyon kamu yayıncılığı yapmanın ötesinde, aynı zamanda tecimsel bir yapıya da sahiptir. Dolayısıyla izleyici beğenileri programların oluşturulmasında önemli bir yer tutmaktadır. Ama gelir kaynağının, reklam olduğunu düşünürsek, televizyon ürettiği kültürel ürünlerle toplumun her tabakasından izleyicinin beğenisini alabilecek programlar hazırlayabilmelidir.

Diğer kitle iletişim aracından etkilenen televizyon, kendine özgü anlatım biçimlerini üretmiş ve bunu zamanla teknolojik gelişim ile güncelleyerek değiştirmektedir. Televizyon programları izleyicinin dikkatini canlı tutmak ve sürekliliği olan izleyiciler yaratmak gibi noktalara önem vererek program içeriklerini oluşturmaktadırlar. Bununla beraber anlatım biçimi değişik kültürel katmanlara sahip geniş izleyici kitlesinin ilgisini çekecek biçimde düzenlenmektedir.

Televizyonun anlatım yapıları program türlerine göre de farklılıklar gösterir. Bu türler arası anlatım farkları içerikle de ilgilidir. Televizyonda kullanılan mekânlar, kostümler, boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları gibi olgular, izleyicilere belirli sosyal ve ekonomik sınıflar için doğru kabul edilen davranış ve tüketim biçimlerini de dikte eden bir yapı sunmaktadır.

Tartışma programlarının anlatı yapısı ve söylemini tematik haber kanallarındaki örneklerine nasıl yansıdığının saptanmasının amaçlandığı bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tartışma kültürünün tarihsel sürecine yaptığımız bakışta; Sözlü iletişimin etkinliği dilin kullanımı ile doğru orantılıdır. Hitabetin gücü çeşitli görüşler arasından daha güçlü olanı fark etmemize yardımcı olmaktadır. Diyalektik yöntem, karşıtlılar üzerinden düşünceyi geliştirme ve değiştirme sürecidir. Sokrates'ten İbn Sina'ya Gazali'ye akıl yürütme farklı zamanlarda ve coğrafyalarda ortak anlama sahiptirler. Doğu düşünce sisteminde yönetici sınıflar, alt sınıflar üzerinde mutlak bir egemenliğe sahiptiler ve egemenliğin devamlılığı için inanç sisteminde karşıtlıklara yer verilmemektedir. Böylece Doğu felsefesinde akıl yürütme kendine yer bulamamıştır. Afrika felsefesinin temelini oluşturan etnik ve kolonist yaklaşımlar düşün hayatını da şekillendirmektedir. Sömürgecilik ve ırkçılık, Afrika düşünce sisteminde diyalektik yöntemin temelini oluşturmaktadır.

Tartışma, gerçekleştiği ortamlar ve şekiller itibariyle değişik kavramlarla tanımlanmaktadır. Münakaşa kavramı tartışma olgusunu karşılasa da tarafların sergiledikleri sert tutumlar açısından birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Tartışma olarak düşünme kavramı, insanların sahip oldukları inançlara, yargılara ve ulaştıkları sonuçlara işaret etmektedir. Tartışma mekânları, Antik Yunan'da Lykeon'dan Akademia'ya ortak platformda ders temelinde farklı görüşlerin paylaşıldığı ve yeni fikirlerin yeşerdiği yerlerdir. Ekonomik değiş tokuş'un simgesel alanları olan Agora'lar ve Forum'lar yaşadıkları çağ'da topluluklara karşı fikri paylaşımların yapıldığı alanlardır. Döneminde yasa koyucu en üst makam olan senato, farklı uygulamalardan yana olan yönetici sınıf içindeki karşıtlıkların ortaya konulduğu bir mecradır.

Düşüncelerin karşıtlıklarından yola çıkan tartışma kavramı farklı bir alanda sportif faaliyetlerde tribün'de de ortaya çıkmaktadır. Toplumun değişik

kesimleri yakınlık hissettiği takımlar ya da sporculara yönelik düşüncelerini stadyumlarda mücadele halinde oldukları taraftarlara karşı savunmakta ve ifade etmektedir. Diğer bir alan olan mahkemelerde, hukuki anlaşmazlıkların veya suçların sonuçlandırılması amacıyla yasalar uygulanmaktadır. Mahkemede, iddia makamı, savunma makamı ve yargıcın moderatörlüğü ile akıl yürütme sağlıklı bir şekilde gerçekleşmektedir. Tüm tartışma mekanları gündelik hayat içerisinde tarihsel akışta bireyin karşılaştığı alanlar olmasının yanında televizyon stüdyoları bu süreci farklı bir ortama taşımaktadır. Televizyon stüdyoları, tartışmayı muhatapların egemenliğinden çıkararak yayını takip eden tüm izleyicilere sunmaktadır. Bilimsel ve sosyal gelişimin temelinde paylaşım tartışmada yatmaktadır. Tartışma kültürü, gerçekleştirildiği mekanlar, katılımcılar ve uygulama kuralları göz önüne alındığında açık oturum'dan münazara'ya farklı örneklerle karşılaşılmaktadır.

Araştırmanın ikinci bölümünde televizyonun anlatı yapısı ve televizyondaki program türleri üzerine yapılan incelemede; televizyonun ülkemizdeki konumu, anlatı yapısını oluşturan senaryo'dan makyaj'a televizyon programcılığın öğeleri işlevselliği üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda, televizyon programlarının içerik ve teknik olarak türlere ayrımlanması ayrıca türlerinin ulusal ve uluslararası kurumlar tarafından yapılan sınıflandırmalar, haber programlarından çocuk programlarına türsel farklılıklar ortaya konulmaktadır. Birinci bölümdeki kavramsal alt yapı, ikinci bölümünde aktarılan televizyon programcılığı ve onun anlatı yapısı ile birleştiğinde kitle iletişim araçlarından televizyonda içeriği ve tekniğin gündelik yaşamda nasıl hayat bulduğu netlik kazanmaktadır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde, genelde televizyonda yayınlanan tartışma programları özelde tematik haber kanallarındaki tartışma programları üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın uygulama malzemesini oluşturan tartışma programlarının genel özellikleri ve bunları diğer program türlerinden ayıran temel farklar ortaya konulmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının sahiplik yapısı ve ekonomi piyasası ile olan ilişkileri nedeniyle toplumsal sorumluluklarını ne kadar yerine getirebildikleri tartışılmaktadır. Farklı sektörlerde ticari faaliyet gösteren şirketler basın yayın kuruluşlarına yatırım yaparak kamusal bir hizmet olarak bilgi vermenin yanı sıra sermayenin doğrudan ve dolaylı fayda sağlayabileceği bir konuma gelmektedirler. Çalışma kapsamında incelenen programlar ve yayınlandığı televizyon kanalları birbirine benzer alanlarda faaliyet gösteren kuruluşların bir parçalarıdır. "Oğuz Haksever İle Son Söz" programının yayınlandığı NTV, Doğuş Holding'e[760], "Tarafsız Bölge" programının yayınlandığı CNN Türk[761], Doğan Holding'e ve Habertürk "Sansürsüz" programının yayınlandığı Ciner Holding'e[762] bağlı faaliyet göstermektedir.

Televizyon, günümüzde gündelik yaşamın değerlerini belirleyen ve yeniden üreten bir konumda kitlelere tüketim ideolojisini benimsetmektedir. Bilgiyi, eğlenceye dönüştürülebilen hayatın her alanında sosyal kazanımları kendi ideolojisi doğrultusunda biçimlendirmek televizyonun birincil amacı görülmektedir. Televizyon, ilettiği enformasyonu büyük ölçüde kendi biçimlendirmekte ve böylece gerçekliğin algılanması ve anlamlandırılmasında aracı bir konuma sahip olmaktadır. Rekabete dayalı serbest piyasa koşullarında televizyon, sürdürebilirliği için kâr maksimizasyonunu esas alan bir işleyişe sahiptir.

Araştırmanın genelini Türkiye'de özel ve kamusal televizyon kanallarında yayınlanan, tartışma programları kapsamaktadır. Özelde ise, tek amacı haber vermek olan ve başka program türlerine yayın akışından belli orandan yer veren tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarıdır. Tematik haber kanalları içinde izlenme oranları ve sahiplik yapısı doğrultusunda NTV, CNN Türk ve Habertürk kanalları seçilmiştir. Bu çalışma kapsamında üç tematik haber kanalınında da aynı gün haftanın ilk

[760] http://www.dogusgrubu.com.tr/web/23-92-1-1/dogus_grubu_-_tr/sektorler/medya/dogus_yayin_grubu, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2010.
[761] http://www.doganholding.com.tr/yatirimlar/medya.aspx, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2010.
[762] http://www.cinergroup.com.tr/companies/ciner-yayin-holding, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2010.

günü pazartesi yayınlanan; NTV'de yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz", CNN Türk'te yayınlanan "Tarafsız Bölge" ve Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programları incelenmiştir.

Çalışmada kuramsal çerçevesinde yapılan literatür araştırmasının yanında seçilen programlardan elde edilen verilerin derlenmesi ve değerlendirilmesinde içerik ve söylem çözümlemesi yöntemleri kullanılmaktadır. İnceleme ile tematik haber kanallarında yayınlanan tartışma programlarının içerikleri ve anlatım özellikleri ortaya konulmaktadır. İçerik çözümlemesinde programlara görsel ve içerik olarak iki açıdan bakılmıştır. Görsel Düzey'de, tartışma programlarının logo, dekor ve müzik kullanımı, ekran bölümlenmesi, tercih edilen çekim planları, yer alan ekran yazıları ve destekleyici görüntüler incelenirken, İçerik Düzey'inde ise cinsiyet, mesleki bilgileri ve söz alma sayıları, konuların sırası ve süresi, moderatörün yönelttiği soru ve katılımcı ve yapılan canlı bağlantılar irdelenmiştir. Burada amaç, iki farklı düzey kapsamında tartışma programları arasındaki ayrımların nasıl gerçekleştiğinin belirlenmesidir.

Bu araştırmada tematik haber kanallarından NTV, CNNTÜRK ve HABERTÜRK'te yayınlanan tartışma programlarının 2010-2011 yayın döneminin ilk üç ayında; 20 Eylül 2010 ile 27 Aralık 2010 tarihleri arasında üç yayın kuruluşununda tartışma programı yayınladığı pazartesi günü sunulan programlar incelenmiştir. Bu incelemede üç tartışma programının kayıtları, ekran bölümlenmesinin, çekim planlarının, ekran yazılarının ve destekleyici görüntülerin içeriklerinin ve sürelerinin istatistiki verilerinin tablolar haline dökülebilmesi için her program birden fazla ve yavaşlatılarak izlenmiş, elde edilen veriler her program için tek tek tablolara işlenmiştir. Tüm veriler genel bir değerlendirmede ve karşılaştırmada bulunmak için ortak bir tabloda birleştirilmiştir. Programda yer alan katılımcılara ait konuşma süreleri ve söz alma sayısıları her katılımcı için ayrı ayrı süre tutularak gerçekleştirlmiştir. Beraberinde program moderatörünün katılımcılara yönelik soruları istisnasız

çalışma kapsamındaki her program için deşifre edilmiş, sorular ile muhatap katılımcılar bir tabloda birleştirilmiştir.

Yapılan araştırmada “Oğuz Haksever İle Son Söz”, “Tarafsız Bölge” ve “Sansürsüz” programlarında yayınlandıkları televizyon kanalının kurumsal renklerine uygun tasarlanmış ekran grafikleri ve dekorlar kullanmaktadırlar. Üç programın ekranında “Canlı / Tekrar” bilgilendirmesinin yanı sıra kanalın ve programın logosu yer almaktadır. Bununla beraber iletişim bilgileri, tartışılan konu içeriğine yönelik sözler ve konuklara ait bilgilerin yer aldığı ekran yazılarının yanı sıra güncel haberleri içeren kayan bant uygulaması ve saatte ekranda görünmektedir. Müzik kullanımına baktığımızda ortak olarak giriş ve çıkış jenerikleri ile reklam öncesi ve sonrası programlara özgü müzikler kullanılmaktadır. Tartışmada ele alınacak konu veya konulara yönelik olarak daha önceden hazırlanan destekleyici görüntülerin altında içerik doğrultusunda belirlenen geniş kitlelerine hitap edebilecek popüler müzik ritimleri enstürimental olarak kullanılmaktadır. Programlar müzk kullanımında görüntünün ve yayının önüne geçmeyen fakat izleyicinini dikkatini canlı tutacak parçalar tercih etmektedirler.

Gerek stüdyoların fiziki alt yapıları gerekse programların içeriğine bağlı olarak genel dekor kullanımın dışına çıkmadan her program kendine özgü katılımcı ve moderatör konumlandırmasına girtmektedir. “Tarafsız Bölge” programı katılımcılarını beyaz elips bir masanın etrafında yüksek taburelerin üzerinde moderatörü katılımcıların karısına gelecek şekilde bir kürsü ve yüksek bir sandalyede konumlandırmaktadır. Hiçbir görüşün yanında olmadığı farklı bir açıdan baktığı anlatımı verilektedir. “Sansürsüz” programında ise katılımcılar beyaz yarım ay şeklindeki masalarda tekli koltuklarda gruplar halinde karşılıklı otururken moderatör tam ortada tek oturmaktadır. Bu da moderatöre herhangi bir görüşünyanında değil ortasında dengeyi ve ortak noktaları bulma misyonu vermektedir. “Oğuz Haksever İle Son Söz” programında ise herhangi bir masada değil tekli koltuklarda yan yana oturmaktadırlar. Böylece katılımcılar arasında bir fikri ortaklık varsa bile

konumlandırma ile her katılımcı birey olarak ekranda yer almaktadır. Moderatör, herkese eşit uzaklıkta bir kürsüden programı yönlendirmektedir.

Görsel düzey'de yapılan incelemelerden biride ekran bölümlenmesidir. Ekran bölümlenmesinde programındaki katılımcıların bağlantı türü ve tartışmanın gidişatı belirleyici noktalardır. "Oğuz Haksever İle Son Söz" ve "Sansürsüz", programlarında ekran bölümlenmesi olarak büyük oranda 3'e bölümleme tercih edilirken "Tarafsız Bölge" programında 4'e bölümleme kullanımaktadır. "Oğuz Haksever İle Son Söz" programında ekranda söz alan katılımcının yanı sıra moderatör ve diğer katılımcılar konuşma süresi boyunca dönüşümlü olarak yer almaktadır. "Sansürsüz" programında moderatör ekranın ortasında söz alan katılımcı ve diğerleri ekranda moderatörün sağında ve solunda gösterilmektedir. Böylece moderatör katılımcılar arasında bir hakem görevi görmenin yanı sıra tarafsızlığınıda kendi ortada konumlandırarak izleyiciye aktarmaktadır. "Tarafsız Bölge" programında ekran bölümlenmesi olarak daha çok 4'e bölümlenme tercih edilmekte bu sayede farklı stüdyolarda olsun telefon bağlantısı olsun birden birden çok katılımcı aynı ekranda yer alabilmektedir. Ekran bölümlenmesi ile katılımcıların birbirlerinin sözlerine yönelik tepkilerinin izleyiciye anında ulaşması sağlanmaktadır.

Genel olarak tüm televizyon programlarında kullanılan çekim planları tartışma programlarında da tercih edilmektedir. İncelene üç programda da bel çekim ve genel çekim en çok tercih edilen planlardır. Plan tercihlerinde anlık tepkilerin takibinde bel çekim kullanılırken genel çekim ile katılımcıların birbirlerine yönelik konuşmalarının aynı ekranda aktarılması amaçlanmaktadır. Gerek moderatörün sorularının gerekse karşıt görüşler beyan eden katılımcıların izleyiciler tarafından daha anlaşılır bir şekilde ayırt edilmesini sağlamaktadır.

Araştırmada "Oğuz Haksever İle Son Söz", "Tarafsız Bölge" ve "Sansürsüz" programlarında yayınlandıkları televizyon kanalının kurumsal

yapısına uygun olarak tasarlanmış ekran yazıları bulunmaktadır. “Tarafsız Bölge” programında kırmızı ve siyah zemin üzerine beyaz renkte harflerle özellikle soru cümleleri şeklinde tartışılan ve cevabı aranılan konular izleyicinin aklında kalıcı hale getirilecek kısa hatırlatmalara yer verilmektedir. Prgoramda moderatörün katılımcılara yönelttiği soruar ekran yazı halinde izleyiciye sunulmaktadır. “Sansürsüz” programında tartışılan konulara ait başlıklar ekranın altında ve üstünde yer almaktadır. “Oğuz Haksever İle Son Söz” programında tartışmanın konu başlığı ve diğer programlardan farklı olarak katılımcıların konu veya konulara ilişkin sözlerinden örnekler gün içinde tartışma konusunu ilgilendiren açıklamalarda bulunan kişilerin sözlerinden örnekler ekran yazısı olarak kullanılmaktadır.

İncelenen programlar içerisinde görüşlerini açıklayan katılımcılar ve kurulan bağlantıların yanı sıra programda tartışılan konu veya konuları destekleyen içeriklere sahip görsel materyallere de yer verilmektedir. Tablo 336’da yansıdığı gibi destekleyici görüntülere her programında yer veren ve en uzun süreleri ayıran “Sansürsüz” programıdır. “Sansürsüz” programında Habertürk televizyonunun haber merkezi tarafından hazırlanan haber paketlerinde kullanılan görüntüler yayın kuruluşunun olayları ele alışı şeklini ve nasıl değerlendirdiğini aktarmaktadır. “Tarafsız Bölge” program içersinde destekleyici görüntülerini telefon bağlantısı kurulan katılımcılarının seslerinin üstüne bindirerek görsel durağanlığı kırmak için kullanmayı tercih ederken “Oğuz Haksever İle Son Söz” programında reklam arası vermeden önce ve reklam sonrası programa geçerken izleyenlere tartışılan konu hakkında hatırlatıcı ve pekiştirici bir görsel not olarak tercih edilmektedir. Destekleyici görüntü kullanımında, 13.12.2010 tarihindeki “Sansürsüz” programında telefon bağlantısı ile katılan Mine Kırıkkanat’ın fotoğrafının protestocu öğrencilerini görüntüsünün üstüne bindirilmesi katılımcının yayıncı kuruluş tarafından izleyicinin gözünde nasıl konumlandırmaya çalıştığının en önemli örnektir.

Tablo 341: Programlardaki Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı ve Katılım Sayıları

Katılımcılar	Tarafsız Bölge	Sansürsüz	Oğuz Haksever İle Son Söz	Toplam
Toplam Katılımcı Sayısı	53	49	61	163
Kadın Katılımcı	5	5	5	15
Erkek Katılımcı	48	44	56	148
3 Kere Davet Edilen Katılımcı			1	1
2 Kere Davet Edilen Katılımcı	6	7	4	17
1 Kere Davet Edilen Katılımcı	47	35	50	132

En çok katılımcıyı 13 programda 61 kişi ile "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı ağırlarken, en az katılımcıyı 11 programda 49 kişi ile "Sansürsüz" programı ağırlamaktadır. İncelenen üç programda ortak veri 5 adet kadın katılımcıya programlarında yer vermeleridir. Tablo 337'da görüldüğü gibi sadece bir katılımcı üç ayrı program tarafından konuk edilmiştir. "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı 50 adet katılımcıyı ilk defa programda ağırlamıştır. "Sansürsüz" ve "Tarafsız Bölge" programları "Oğuz Haksever İle Son Söz" programına oranla aynı konuğu birden çok çağırma tercihinde bulunmuşlardır. Bu tercih kanalın ve programın çağırılan kişilerin görüşlerine itibar ettiklerinin bir göstergesidir. "Oğuz Haksever İle Son Söz" programında sadece Sinan Oğan, üç defa farklı tarihlerde ağırlanmıştır. Üç programda da kürt politikası üzerine farklı konu başlıkları ile değerlendirmiş olup bu konularda programın Sinan Oğan'ı bir taraf gördüğü ve görüşlerine önem verdiğini göstermektedir.

Çalışma kapsamında incelenen 37 programa toplam 163 katılımcının iştirak etmesi programların birden çok görüşü ekrana yansıtma amacının yanı sıra bilgi kirliliğinin zeminini hazırladığının da bir belirtisidir. Erkek katılımcı oranının kadınlara oranla çok yüksek olması fikrin itibar görmesinde cinsiyetin önemli bir rol oynadığının genel bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 342: Programlara Katılan Ortak Konuk

Televizyon Kanalı	Programın Adı	Yayınlanma Tarihi	Programın Konusu	Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Bilgileri	Söz Alma Sayıları	Konuşma Süresi
HABERTÜRK	Sansürsüz	20.09.2010	12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi	Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Köşe Yazarı	5	26'10"
NTV	Oğuz Haksever İle Son Söz	18.10.2010	Yükselen Muhafazakarlık	Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Eski Bakan	4	18'56"
HABERTÜRK	Sansürsüz	04.10.2010	Türkiye'de Derin Yapılar	Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Eski Bakan Köşe Yazarı	10	16'57"
CNNTÜRK	Tarafsız Bölge	13.12.2010	Öğrenci Protestoları	Hasan Celal GÜZEL	Erkek	Eski Bakan	3	12'25"

Üç ayrı programda da ortak olan tek katılımcı Hasan Celal Güzel'dir. Ortak katılımcı olmasına rağmen programların içeriğine göre farklılıklar sergilemektedir. En çok söz alma sayısına "Türkiye'de Derin Yapılar" başlıklı "Sansürsüz" programında sahip olmuştur. Buna rağmen en çok konuşma süresini aynı programın "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konulu programda 26 dk 10 sn ile gerçekleştirmiştir. Programlar içerisinde kendisi hakkında mesleki bilgi olarak en çok "Eski Bakan" kullanılmasına rağmen "Köşe Yazarı"da ek bilgi olarak verilmektedir. İncelenen üç programda da sadece bir katılımcının ortak olması tartışılacak konu başlıklarında ortaklık olmasına rağmen onların işlenişindeki farklılığı ortaya koymaktadır. Her program yayın politikasındaki farklılığı katılımcılarının birbirlerinden farklı olması göstermektedir. Böylece aynı konularda farklı bakışlar yaratılmaktadır.

Tablo 343: Programlara Katılan Konukların Mesleki Bilgileri

Mesleki Bilgiler	Tarafsız Bölge	Sansürsüz	Oğuz Haksever İle Son Söz	Toplam
Köşe Yazarı	13	15	12	40
Siyasetçi	13	6	8	27
Akademisyen	5	5	12	22
Sivil Toplum Temsilcisi	10	1	7	18
Araştırmacı	3	2	5	10
Yazar	2	1	5	8
Eski Bakan	2	1	4	7
Avukat	4	1	1	6
Emekli Asker		4	2	6
Gazeteci	1	3		4
Kamuoyu Araştırmacısı	1		2	3
Emekli Büyükelçi	1	1	1	3
Emekli Bürokrat	1		2	3
Bürokrat	2			2

Emniyet Müdürü		2		2
Yönetmen		2		2
Bilinmiyor		1		1
Emekli Polis		1		1
Emekli Savcı	1			1
Oyuncu		1		1
Sendikacı		1		1
Yayıncı		1		1

Çalışmanın en önemli verilerinden biri olan mesleki bilgiler, program içerisindeki katılımcı tercihlerini net olarak göstermektedir. 23 farklı mesleki tanım içerisinde üç program tarafından da en çok tercih "köşe yazar"ları katılımcı olarak tercih edilmiştir. İkinci sırada "Tarafsız Bölge" ve "Sansürsüz" tarafından "siyasetçi" tercih edilirken "Oğuz Haksever İle Son Söz"de "Akademisyen"ler katılımcı olmuşlardır. "Emekli Polis", "Emekli Savcı", "Oyuncu", "Sendikacı" ve "Yayıncı" tanımlamasına sahip birer katılımcı programlarda yer almaktadır. Tartışma programlarında ele alınan konu başlıklarının izleyenleri bilgilendirme işlevi olan televizyonda daha çok kamuoyuna görüşlerini sunan katılımcıları yer almaktadır. Gündemdeki olaylar hakkında haber vermeyi hedefleyen tematik haber kanallarının konunun uzmanlarını davet etme önceliğini olaylar hakkında kişisel bilgi ve birikimlerini ortaya koyan köşe yazarlarına vermektedir. Böylece birey konu veya konu başlıları hakkında detaylı bir anlatıma maruz kalamamaktadır. Bu da izleyicini kendi kanaatini oluşturmaktan uzaklaşarak kanaati oluşturulmaya çalışılmaktadır. Katılımcı sıralamasında siyasetçilerin yer alması gündeme ilişkin siyasi görüşlere ne kadar önem verildiğinin bir göstergesidir. Tartışma programlarında ele alınan konu veya konu başlıkları hakkında daha önceden bu konularda görev almış ismini önünde "Emekli" veya "Eski" sıfatı bulunan katılımcılara deneyimlerinden yararlanmak üzere büyük oranda yer verilmiştir. Böylece izleyiciler yaşanmışlıklardan çıkarsama yapma imkanı bulabilmektedir.

Tablo 344: Programlardaki Katılımcı Sayıları

Yayınlanma Tarihi	Tarafsız Bölge	Sansürsüz	Oğuz Haksever İle Son Söz
20.09.2010	3	9	6
27.09.2010	4		5
04.10.2010	5	6	4
11.10.2010		5	5
18.10.2010	4	6	5
25.10.2010	2		5
01.11.2010	6		4
08.11.2010	6	4	5
15.11.2010			
22.11.2010	8	5	
29.11.2010	5	7	5
06.12.2010	5	8	6
13.12.2010	5	3	6
20.12.2010	6	1	4
27.12.2010	5	2	6

Tablo 345: Program Başına Düşen Ortalama Katılımcı Sayısı

	Tarafsız Bölge	Sansürsüz	Oğuz Haksever İle Son Söz
Ortalama Katılımcı Sayısı	4,92	5,09	5,07

Tartışma programlarında ele alınacak konu veya konular çerçevesinde birden çok katılımcıya yer verilebilmektedir. En çok katılımcıyı "Sansürsüz" programı 9 kişi ile yaparken "Tarafsız Bölge" programı da 8 kişi ile programı gerçekleştirmiştir. "Tarafsız Bölge" 4,92, "Sansürsüz" 5,09 ve "Oğuz Haksever İle Son Söz" ise 5,07 program başına düşen ortalama katılımcı sayısına sahiptir. Programın yayınlama sayısı ve içeriği doğrultusunda karşıt görüşlü katılımcıları bir araya getirmek konusunda ideal bir ortalama sağlanmamaktadır. Üç programda da gerek program başına düşen ortalama gerekse incelenen programlardaki büyük oranda katılımcı sayıları karşıt görüşlerin ifadesinde eşit katılımcı oranı olmamaktadır. Bu da hem yayıncı kuruluşun hem de program içeriğinin bakış açısını destekler niteliktedir. Tartışma programlarında izleyici katılımı elektronik ya da kısa mesaj ile olurken "Sansürsüz" programında Yiğit Bulut, 13.12.2010 tarihli "Öğrenci Protestoları" konulu programda bir farklılık yaparak stüdyoya konuk olarak öğrencileri de alarak tartışmaya onların sorularını da katmıştır.

Tablo 346: Programlardaki Kadın Katılımcı Sayıları

Yayınlanma Tarihi	Tarafsız Bölge	Sansürsüz	Oğuz Haksever İle Son Söz
20.09.2010	1	1	
27.09.2010	1		
04.10.2010			1
11.10.2010			
18.10.2010		1	2
25.10.2010	1		
01.11.2010			1
08.11.2010			
15.11.2010			
22.11.2010		1	
29.11.2010	1		
06.12.2010	1	1	1
13.12.2010		2	
20.12.2010			
27.12.2010			

Tablo 347: Program Başına Düşen Ortalama Kadın Katılımcı Sayısı

	Tarafsız Bölge	Sansürsüz	Oğuz Haksever İle Son Söz
Ortalama Kadın Katılımcı Sayısı	0,38	0,54	0,38

Tartışma programlarında katılımcı diye tanımladığımız fikir paydaşlarının cinsiyet dağılımlarında incelenen üç programda da ortak olan kadınlara erkeklere oranla daha az yer verilmesidir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi toplam 15 kadın katılımcı 16 defa programlarda yer almaktadır. Sadece bir kadın katılımcı Nihal Bengisu KARACA iki defa tartışma programında yer almıştır. Bunun nedeni Nihal Bengisu KARACA'nın katılımcı olarak yer aldığı "Sansürsüz" programının yayınlandığı Habertürk televizyonu ile köşe yazarı olarak istihdam edildiği "Habertürk Gazetesi" aynı yayın grubunun parçalarıdırlar. "Tarafsız Bölge" 0,38, "Sansürsüz" 0,54 ve "Oğuz Haksever İle Son Söz" ise 0,38 program başına düşen ortalama kadın katılımcı sayısına sahiptir. Yukarıda yer alan tablolardaki incelemelerde erkek katılımcıların görüşlerinin kadınlardan daha önemli olduğu konusunda bir ayrımcılık yapılmaktadır.

Tartışma programları içerisinde katılımcılara ayrılan süreler bireylerin görüşlerinin ne kadarını aktarabildiğinin de bir göstergesidir. Tablo 337'de en

çok konuşma süresine 88 dakika 44 saniye ile tek katılımcı olarak "Sansürsüz" programına konuk olan Ahmet Mahmut Ünlü'dür. Tartışma programının adından da belli olacağı gibi tartışma kavramının karşıt görüşlere ihtiyaç duymaktadır. Tablo'da en çok konuşma süresine sahip katılımcıların büyük bir çoğunluğu az katılımcılı programlarda bulunmaktadır. En az konuşma süresine sahip katılımcılar olarak tabloda yer alan Sezgin Tanrıkulu ve Hüseyin Yaşar aynı programa farklı zamanlarda cevap hakkı kullanmak amacıyla telefon bağlantısı ile katılmaktadır. Konuşma sürelerindeki sıralamaya bakıldığında tercih edilen katılımcı profili ile doğru orantılı olduğu görülmektedir. Köşe yazarı, siyasetçi ve akademisyenin tercih edilen ilk üç meslek grubu olması konuşma sürelerinde bu grupların daha çok görüşlerini aktarma imkânı bulduğu anlaşılmaktadır. Yayını kuruluşlarında konun uzmanı olmaktan çok konu hakkında kamuoyunun dikkatini çekebilecek katılımcılara yönlenmekte olduğunun bir göstergesidir. Gündemde ön plana çıkan popüler kimlikler katılımcı olarak geniş bir zaman aralığı tanınarak görüşlerini aktarma imkanı bulmaktadırlar.

Program içerisinde söz alma hakkına sahip olmak ile konuşma süre arasında paralellik olması gerekirken tablo 338'de görüldüğü gibi en çok söz alma sayısına sahip olan Korkmaz Karaca aynı oranda en çok konuşma süresine sahip değildir. Söz alma sayısının içinde program süresince konuşma katılımcılar birbirlerinin sözlerini keserek görüşlerini belirtebilmektedir. Böylece moderatör'ün katılımcılar arasında eşit oranda dağılım yapma şansını elinden almaktadır. Korkmaz Karaca'da katıldığı programda gerek stüdyodakileri gerekse telefonla bağlantı kurulan katılımcıların sözlerini keserek görüşlerini aktardığı için söz alma sayısında en yüksek orana sahiptir. En az söz alma sayısına sahip olanlardan en az konuşma süresine sahip olanlarla aynı katılımcılar değillerdir. Semih İdiz, en söz alma sayısına sahip katılımcılar arasında stüdyodan bağlantı kurulan tek kişidir. Diğer az söz alma sayısına sahip olanlar telefon bağlantısı kurulan katılımcılar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Söz alma sayısının konuşma süresi ile doğru orantılı olmamasını arkasında katılımcıların birbirlerine karşı

olan tahammülsüzlükleri ve moderatör'ün söz hakkı verme konusundaki tercihi ile ilişkilidir. Tartışma programlarındaki katılımcı profili ile tercih edilen konular beraberinde izlenme kaygısı tartışmanın hararetine moderatör'ün müdahale etmesini engellemektedir. Buna örnek olarak "Sansürsüz" programında Yiğit Bulut'un 29.11.2010 tarihli programdaki "*bu arada bütün konuklar birbirleriyle anlaşmaya başladı program iyiye gitmiyor demektir……..biraz kavga edin……öbür programlarda yaptığınız gibi…"* sözü verilebilir.

Tablo 339'daki verilerden yola çıkıldığında; tartışma programlarının içerikleri ve yayıncı kuruluşların yayın planı içersinde ayırdıkları zaman dilimi programların süreleri için belirleyici olmaktadır. Çalışma kapsamında incelediğimiz programlar içerisinde yayınlanan "Sansürsüz" 11 programın 10 tanesi ile en çok süreye sahip tartışma programıdır. Çeşitli konuları ele almasına rağmen kendisi ile aynı konuları işleyen diğer programlardan daha uzun yayın süresine sahiptir. Cnntürk'te yayınlanan "Tarafsız Bölge" ve NTV'de yayınlanan "Oğuz Haksever İle Son Söz" programı yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi ortalama bir zaman dilimine sahiptir. "Sansürsüz", "12 Eylül'den Bugüne Türkiye'nin Değişimi" konusunu 3 saat 19 dakika 33 saniye, "Tarafsız Bölge", "12 Eylül 2010 Tarihinde Yapılan Referandum Sonuçları" konusunu 1 saat 4 dakika 21 saniye işlemiştir. Her iki programda "12 Eylül" ortak noktasından çıkmasına rağmen işleniş tarzı, tercih edilen katılımcılar ve programda ele alınan diğer konular nedeniyle biri en uzun biri en kısa süreli program olarak karşımıza çıkmaktadır. Habertürk'te yayınlanan "Sansürsüz" programı diğerlerine oranla daha uzun süreli olması beraberinde isleyici ilgisini dorukta tutabilmek için konu çeşitliliğine ve destekleyici görüntü paketlerine yönlenmektedir. Program sürelerinin uzun olması ele alının konu başlıklarının sağlıklı bir tartışma ortamı ile izleyici algısının şekillenmesine yardımcı olduğu konusunda şüphe oluşturmaktadır.

"Tarafsız Bölge"nin 13, "Sansürsüz"ün 11 ve "Oğuz Haksever İle Son Söz"ün 13 programı üzerinde yapılan incelemede toplamda en uzun süre ve

8 defa ile en çok “Kürt Politikası” içeriği tartışılmış olmakla birlikte “Uluslararası İlişkiler” ve “Türkiye İç Politikası” 5’er defa farklı konu başlıkları altında tartışıldığı tablo 340’da görülmektedir. “Kürt Politikası” içeriği en çok 13 programda 5 defa ile “Oğuz Haksever İle Son Söz”de tartışılırken, “Uluslararası İlişkiler” ve “Türkiye İç Politikası” Habertürk’te yayınlana “Sansürsüz” programında en çok ele alınan içeriklerdir. “Televizyon Dizileri”, “Yargı”, “Sol Partiler”, “Alevi Politikası”, “Türklerde Sınıf Kavramı”, “Zorunlu Askerlik”, “Polis Şiddeti” ve “Et Politikası” birer defa ele alınan içeriklerdir. Birer defa ele alınan içeriklerin 4 tanesi “Tarafsız Bölge” programınca ele alınmaktadır. “Cumhuriyet Halk Partisi” içeriği sadece “Tarafsız Bölge” tarafından ele alınırken diğer programlar bu içeriğe yönelik konu başlıkları tartışmamıştır. “Öğrenci Olayları” ise “Sansürsüz” programı tarafından “Muhafazakârlık” ise “Tarafsız Bölge” programın tarafından hiç ele alınmamıştır. Üç programında aynı günde ve bir defa ele aldığı içerik “12 Eylül Askeri Darbesi ve Referandum”dur.

“Kürt Politikası” içeriğinin tartıma programları içerisinde en çok tercih edilen konu olması gündem ile konu tercihleri doğru orantılı olduğunun bir örneğidir. Buna rağmen “Sansürsüz” programının bu içerikte yayın gerçekleştirmemesi Habertürk’ün yayın politikasının en önemli göstergesidir. “Uluslararası İlişkiler” ve “Türkiye İç Politikası” Habertürk’te yayınlana “Sansürsüz” de daha çok ele alınması moderatör’ün ve kanalın dış politika üzerinden genel yorumlar yapması iç politikadan uzak durma tercihinin yansımasıdır.

Moderatör’ün ifadeleri ve katılımcılara yönlendirdiği sorular programın içeriğine göre değişmektedir. “Oğuz Haksever İle Son Söz” programında Oğuz Haksever; yaşanmışlıklarına ilişkin sorular sormakta, sorularla katılımcılar arasında bağ kurmakta, uzmanı oldukları alanlarda bilgi vermelerinin yolunu açmakta, katılımcıların görüşlerine ilişkin soruları birbirlerine aktarmakta, söylemlerini net olarak ortaya koymalarını istenmekte, izleyicilerden gelen içinde katılımcılara yöneltilen sorularında

bulunduğu elektronik iletilere yer vermekte, katılımcılardan konu veya konulara ilişkin düşüncelerini ortaya koyarken sarf ettikleri kavramları netleştirmekte, kendi yaşadıklarından örneklerle vermekte ve katılımcıların ifadelerindeki ortak yönlerinden yola çıkmakta ve böylece bir moderatör olarak katılımcılarının görüşlerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

"Tarafsız Bölge" programında Ahmet Hakan bir moderatör olarak katılımcıların sözlerinden yola çıkarak farklı görüşe sahip katılımcılara sorularını yöneltmekte, farklı mecralardan edindiği bilgileri de paylaşmakta, somut örnekler ile izleyiciye yönelik kanaat oluşturmada katkı sağlamakta, konuya ilişkin tespitlerini katılımcılara soru olarak yöneltmekte ve böylece kendi görüşlerini soru-yorum şekli ile ifade etmekte, birbirlerinin konuşmalarına müdahalede bulunan katılımcılara uyarıda bulunmakta, katılımcıların tartışma konusundan saparak farklı konularda da görüş bildirmeye başladığında sözlerini kesmekte ve diğer katılımcılarında aktif rol almasını sağlamakta ve ısrarla konuşmak isteyen katılımcıya yönelik program süresi ve konu akışı açısından uyarılarda bulunmaktadır.

"Sansürsüz" programında Yiğit Bulut; katılımcıların ifadelerindeki yola çıkarak sorularını yönlendirmekte, birbirlerine yönelik sözlerinden yola çıkarak karşılıklı konuşmalarını sağlamakta, tartışılan konular ve katılımcılar hakkında görüşlerini ifade etmekte, kendi yazılarından atıflar yapmakta, gösterdiği grafikler ile tartışılan konulara yön vermekte, bulunduğu yayın grubunun faaliyetleri hakkında bilgiler aktarmakta, katılımcıların görüşleri karşısında kendi fikirlerini ifade etmekte, program içerisinde katılımcılara diğer programlarda yapılan tartışmalara atıfta bulunmaktadır.

Moderatör olarak Oğuz Haksever, daha çok katılımcıları görüşlerini ortaya koymaya yönelik sorular sormakla birlikte Yiğit Bulut, konulara ilişkin görüşlerini, yazdıklarını ve tabii olduğu yayın kuruluşunun faaliyetlerini aktarmaya daha fazla ağırlık vermektedir. Ahmet Hakan ise kendi görüşlerini soru biçimine dönüştürerek katılımcılara yönlendirmeyi tercih etmektedir.

Araştırmada yer alan programlarda birden çok bağlantı türü kullanılmaktadır. Üç programda yayınlandıkları televizyon kanalının İstanbul'daki stüdyolarını her programda kullanmalarının yanı sıra kanalın Ankara stüdyosu ve stüdyolara gelemeyen katılımcıların bulundukları mekanlardan canlı bağlantılar gerçekleştirilmektedir. Ayrıca program içerisinde gerek görüşlerine başvurulmak üzere gerekse söz hakkını kullanmak için katılımcılarla telefon ile bağlantı kurulmaktadır.

Araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi bağlamında, incelemenin temel hipotezi olan "Televizyon ile yaygınlaştırılan egemen siyasal, sosyal ve ekonomik görüşler kişiselleştirilerek izleyici üzerinde bir gündem ve kanaat oluşturduğu ve tematik haber kanallarındaki tartışma programlarının görsel olarak ve içerik olarak nasıl bir anlatı yapısı"na sahip olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmanın ana hipotezlerinden biri olan "Tematik haber kanallarının tartışma programlarında yer verdikleri konular gündem ile paralel ilerlediği" doğrulanmıştır. İncelenen üç programda da tartışmanın başlangıcında çıkış noktası belirtilmekte ilerleyen zamanda gündemde yer alan konu başlığını destekleyen veya desteklemeyen konularda ele alınmaktadır. "Tartışma programları belirli meslek gruplarında katılımcılara ağırlık verdiği" hipotezi, incelemede elde edilen mesleki bilgilere ait tablolarda da görüleceği üzere köşe yazarı, siyasetçi ve akademisyen tercihleri ile doğrulanmıştır.

"Tarafsız Bölge", "Sansürsüz" ve "Oğuz Haksever İle Son Söz" programlarında tartışma sürecinde katılımcıların söylemleri veya moderatör'ün soruları ile birden çok konu her yayında ele alınmış olup hipotezimiz; "Tartışma programlarında izleyicinin bir konuya odaklanmasını engellemek için program süresince birden çok konuya yer verildiği" doğrulanmıştır. Retorik'ten münakaşaya tartışmanın kavramsal boyutunu anlatırken birey faktörünün içerik doğrultusunda ne kadar etkili olduğunun

belirtilmişti. Bununla beraber programlar içerisinde ele alınan konular hakkında katılımcılar fikri dayatmalar içerisinde münakaşaya doğru giden bir ortam yarattığından hipotezimiz olan “Tartışma programlarında işlenen konunun siyasal, sosyal, ekonomik veya kültürel boyutun dışında katılımcıların kendi aralarındaki bireysel tartışmalara da tanık olunduğu” doğrulanmıştır.

Tartışma programlarının sürelerine ait varsayımımız ele alınan konularla değil yayın kuruluşları ile ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır. Habertürk diğer televizyon kanallarına oranla daha uzun süreli programlar gerçekleştirmiştir. “Tartışma programlarının konuları ile süreleri arasında paralellik bulunduğu” hipotezimiz yaptığımız tarih aralığındaki incelememizde doğrulanmamıştır. “Tartışma programları ile toplumda yeni “söylem seçkinleri” yaratıldığı” hipotezimiz, toplam katılımcı sayısı ve aynı katılımcının tekrar tekrar ekranda çok az sunulması, her konu başlığında yeni katılımcılara söz hakkı tanınması ile doğrulanmıştır. İnceleme kapsamında her yayın kuruluşu kendi kurumsal özellikleri doğrultusunda renk tercihlerinde bulunurken beraberinde yayın teknolojileri ve ekran tasarımı ile hipotezimiz olan “Tartışma programlarının görsel sunumu, programlar arasında farklılık gösterdiği” doğrulanmıştır.

Tartışma programları görsel ve içerik öğeleri ile bir bütünlük arz ederler. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular değerlendirildiğinde tartışma programı oluşturan öğelerin temel özellikleri ortaya konulmaktadır. Bu temel özellikleri şöyle sıralayabiliriz; Programda kullanılacak dekor tercihinde katılımcı ve moderatör’ün görsel sunumunda geri planda kalmayacak şekilde yayıncı kuruluşun kurumsal kimliğine uygun olarak tasarlanmalıdır. Katılımcıların ve moderatör’ün izleyicilerin gözünde rahatça tanımlanabileceği çekim planları tercih edilmeli ekran bölümlenmesinde ise karşıt görüşlere sahip olanlar ile katılımcı tepkileri sunulmalıdır. Ekran yazılarında programın içeriği doğrultusunda değişiklik gösterebilmektedir. Program süresince ele alınan konulara ilişkin başlıklarla birlikte katılımcılara

ait konuya yönelik sözler ekran yazılarında yer almalıdır. İzleyicinin dikkatini program üzerinde tutmanın yanı sıra tartışılan konulara yönelik anlatımı destekleyen görüntülere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu görüntüler çeşitli ses ve görüntü efektleri kullanılarak içerdiği bilgilendirme hatırlatma işlevinden uzaklaşmamalıdır.

Çalışma kapsamında tartışma programlarında izleyiciye ele alınan konu veya konular hakkında bilgi sahibi gerek eğitim gerekse tecrübeye sahip "uzman" katılımcılar yer almalıdır. İzleyicinin dikkatini kaybetmeden tam ve anlaşılır bir bilgi paylaşımı sağlayabilecek bir program süresi ve tartışılacak konu başlığına sahip olunmalıdır. Ortalama bir buçuk saatlik bir tartışma programı gerçekleştirilmelidir. Katılımcılara fikir paylaşımında tarafsızlık ilkesi doğrultusunda program içerisinde eşit söz hakkı ve süre moderatör tarafından sağlanmalıdır. Moderatör, konumu gereği karşıt görüşlüleri bir araya getirdiyse soru tercihlerinde de konu hakkında katılımcıların uzmanlıklarını paylaşabilecekleri ve yorumdan uzak soruları yöneltmelidir. Ayrıca izleyicinin yönlendirilmeden kanaatini şekillendirebileceği bir ortamı sağlamalıdır.

Sonuç olarak tematik haber kanallarındaki tartışma programları, yayın kuruluşlarının politikaları doğrultusunda farklı anlatı yapılarına sahiptirler. Görsel ve içeriksel enstrümanlarla oluşan farklı anlatı yapılarının izleyenlerin tartışılan konular hakkındaki kanaatlerini yönlendirebildiği söylenebilmektedir.

KAYNAKÇA

Abdul-Rauf, Hussein, **Arabic Rhetoric**, Abingdon, Routledge, 2006.

Akarca, Aşkıdil, **Yunan Arkeolojisinin Ana Çizgileri I Şehir ve Savunma**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1972.

Aksop Adaklı, Gülseren, Televizyon Türlerinde Dönüşüm, **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999, s:229-253.

Alemdar, K., İ. Erdoğan, **Öteki Kuram**, Ankara, Erk Yayıncılık, 2002.

Allen, Robert C., **Channels of Discourse, Reassembled**, Second Edition, London, Routledge, 1992.

Alper, Ömer Mahir, **İbn Sina**, İstanbul, İsam Yayınları, 2008.

Ang, Ien, **Lıvıng Room Wars**, London, Routledge, 1996.

Aristoteles, **Retorik**, 9. Baskı, çev. Mehmet H. Doğan, İstanbul, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları, 2008.

Arslan, Ahmet, **İlkçağ Felsefe Tarih 1**, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.

Arslantepe, Mehmet, **Bir Film Çekmek ve Masaüstü Filmciliğe Giriş**, 2. baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2009.

Atabek, Ümit, "Söylem Çözümlemesi", **Medya Metinlerini Çözümlemek**, der. Atabek, Ü., G. Ş. Atabek, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2007. s:68-80.

Aziz, Aysel, **Araştırma Yöntemleri Teknikleri ve İletişim**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2003.

Aziz, Aysel, **Televizyon ve Radyo Yayıncılığı**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006.

Bağçeci, Muhittin, Gazali'nin kelam İlmine verdiği Önem ve Kelam Metodu, haz. Ahmet Hulusi Köker, **Ebu Hamid Muhammed El-Gazali (1058-1111)**, Kayseri, Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp tarihi Enstitüsü No:7, 1990, s: 55-83.

Bay, Nurettin, **Radyo ve Televizyon Yayıncılığı**, İstanbul, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, 2007.

Berger, Arthur Asa, "Toplumbilimsel Çözümleme", çev. A.H. Yüksel, **Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri**, ed. N. Ulutak - A. Tunç, 2. Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversite Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Yayınları, 1996, s:90-107

Bell, Richard, **Understanding African Philosophy**, New York, Routledge, 2002.

Besnard, P., Anthony H., **Elements of Argumentation**, Massachusetts, The MIT Press, 2008.

Bignell, Jonathan, **Media Semiotics**, Manchester, Manchester University Press, 1997

Bilgin, Macit, **Antik Yunan Dünyası**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2004.

Boatwright, M., D. Gargola, **The Romans From Village to Empire**, New York, Oxford University Pres, 2004

Bolay, Süleyman Hayri, **Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü**, 10. Baskı, Ankara, Nobel Yayınları, 2009.

Bonner, Frances, **Ordinary Television**, London, SAGE Publications, 2003

Bourdieu, Pierre, **Televizyon Üzerine**, 2. Baskı, çev. Turhan Ilgaz, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2000

Brown, Gıllıan, George Yule, **Dıscourse Analysıs**, Cambridge, Cambridge Unıversıty Press, 1983.

Brun, Jean, **Platon ve Akademia**, çev. İsmail Yerguz, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2007.

Brun, Jean, **Aristoteles ve Lise**, çev. İsmail Yerguz, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2008.

Buonanno, Milly, **The Age of Television: Experiences and Theories**, Trans. Jennifer Radice, United Kingdom, Intellect Ltd., 2008

Cankaya, Özden, **Türk Televizyonunun Program Yapısı**, İstanbul, Mozaik Basım Ve Yayıncılık, 1990.

Cankaya, Özden, **Bir Kitle İletişm Kurumunun Tarihi: TRT 1927–2000**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2003.

Capelle, Wilhelm, **Sokrates'ten Önce Felsefe**, çev. Oğuz Özügül, İstanbul, Pencere Yayınları, 2006.

Casey, B., L. French, J. Lewis, **Televısıon Studıes: The Key Concepts**, Second Edition, London, Routledge, 2008, p.135.

Cereci, Sedat, **Televizyonun Sosyolojik Boyutu**, İstanbul, Şule Yayınları, 1996.

Cereci, Sedat, **Televizyonda Program Yapımı**, İstanbul, Metropol yayınları, 2001.

Collinson, D., R. Wilkinson, **Otuz Beş Doğu Filozofu**, çev. M. Berke, H. Bravo, S. Özbudun, B. Ünler, Ankara, Ayraç Yayınevi, 2000.

Cooke, Maeve, **Argumentation and Transformation**, Argumentation, Netherlands, Kluwer Academic Publishers, 2002, p: 79-108.

Cury, Ivan, **Directing and Producing for Television**, Third Edition, United States of America, Elsevier Inc., 2005.

Çakır, Vedat, Vesile Çakır, **Televizyon Bağımlılığı**, İstanbul, Literatürk Yayınları, 2010.

Çaplı, Bülent, **Medya ve Etik**, Ankara, İmge Kitabevi, 2002.

Çelenk, Sevilay, Türkiye'de Televizyon Programcılığının Gelişimi ve Genel Eğilimler, **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999, s:305-334.

Çelenk, Sevilay, **Televizyon Temsil Kültürü**, 1. Baskı, Ankara, Ütopya Yayınları, 2005.

Çubukçu, A., **Mantık ve Diyalektik**, İstanbul, Evrensel Basın Yayın, Ekim 1998.

Çüçen, A. Kadir, **Felsefeye Giriş**, 4. Baskı, Bursa, Asa Kitabevi, 2005.

Çoban, Barış, **Kadife Karanlık 2 Ayna Şövalyeleri 21. Yüzyıl İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar**, İstanbul, Su Yayınevi, 2006.

Demircan, Kadir, **Amatörler ve Profesyoneller İçin Video Kamera Fotoğrafçılık ve Televizyon Yapımcılığı**, 2. Baskı, Ankara, Gükdikeni Yayınları, 2000.

Dil Derneği, **Türkçe Sözlük (A-J)/(K-Z)**, Ankara, Dil Derneği Yayınları No:9, 2003.

Duran, Bünyamin, **İslam Tarihinin Konjonktürel Değişimi–2 Gazali**, İstanbul, Nesil Basım-Yayın, 1998.

Durna, Tezcan, Ç. Kubilay, "Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010, s:47-81.

Dürüşken, Çiğdem, **Roma'da Rhetorica Eğitimi**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001.

Edgar, A., P. Sedgwick (Ed), **Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar**, çev. Mesut Karaşahan, İstanbul, Açılım Kitap, Eylül 2007.

El-Gazali, Ebu Hamid, **Felsefenin Temel İlkeleri**, çev. Cemaleddin Erdemci, Ankara, Vadi yayınları, 2001.

Ellis John, **Visible Fictions**, London, Routledge, 1992.

Ellis, John, Televizyonun Anlatısı, çev. Ayşe İnal, **Yıllık 1997-1998**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999. s:145-158.

Emge, C. A., **Hegel Mantığı ve Çağımız**, çev. K. Bahadır, İzmir, İlya Basım Yayın, 2001.

Er, Yasemin, **Klasik Arkeoloji Sözlüğü**, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2004.

Erdoğan İrfan, **Araştırma Dizaynı ve İstatiksel Yöntemler**, Ankara, Emel Yayınları, 1998.

Erdoğan, İrfan, K. Alemdar, "Televizyon: Dünyaya Açılan Pencere?", **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999, s:169-198.

Ergül, Hakan, **Televizyonda Haberin Magazinleşmesi**, 1. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000.

Ericson, J. M., Murphy J. J., **The Debater's Guide**, Third Edition, Carbondale, Southern Illinois University Press, 2003.

Erkal, Mustafa, Ö. Güven, **Sosyolojik Açıdan Spor**, 3. Baskı, İstanbul, Der Yayınları, 1998.

Esslin, Martin, **Televizyon Çağı**, İstanbul, Pınar Yayınları, 2001.

Farabi, **Kitabu'l-Burhan**, çev. Ömer Türker, Ömer Mahir Alper, İstanbul, Klasik Yayınları, Aralık 2008.

Fiske, John, John Hartley, **Reading Television**, London, Routledge, 2003.

Fiske, John, **İletişim Çalışmalarına Giriş**, Çev. Süleyman İRVAN, Ankara, Ark Yayınları, 1996.

Fiske, John, **Postmodernizm ve Televizyon**, Medya, Kültür, Siyaset (Der) Süleyman İRVAN, Ankara, Ark Yayınları, 1997.

Frogel, Shai, **The Rhetoric of Philosophy**, Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 2005.

Geray, Haluk, **Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş İletişim Alanından Örneklerle**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2004.

Goldberg, Lee, W. Rabkin, **Successful Television Writing**, New Jersey, John Wiley & Sons, Inc., 2003

Gordon, Lewis, **An Introduction To Africana Philosophy**, Edinburgh, Cambridge University Press, 2008.

Gökberk, Macit, **Felsefe Tarihi**, 11. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1999.

Gökçe, Gürol, **Televizyon Program Yapımcılığı ve Yönetmenliği**, İstanbul, Der Yayınları, 1997.

Gökçe, Orhan, **İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2006.

Guyer, Paul, **Kant**, Abingdon, Routledge, 2006.

Gül, Yusuf, **Antik kentler: mitoloji-tarih-arkeoloji-etnografya-terminoloji**, İzmir, Okullar Yayınevi, 1998.

Hammond, Robert, **Farabi Felsefesi Ve Ortaçağ Düşüncesine Etkisi**, çev. G. Küken, U. Nutku, İstanbul, Alfa Yayınları, 2001.

Hançerlioğlu, Orhan, **Felsefe Sözlüğü**, 11. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1999.

Harmon, William, Hugh Holman, **A Handbook To Lıterature**, Tenth Edition, New Jersey, Pearson Education, 2006.

Hart, Colin, **Televizyon Program Yapımcılığı**, çev. Vedat Tayyar Erdamar, İstanbul, Es Yayınları, 2007.

Hartley, John, **Tele-ology: Studies in Television**, London, Routledge, 1992.

Hartley, John, **Television Truths**, United Kingdom, Blackwell Publishing, 2008.

Heimsoeth, H., **Kant'ın Felsefesi**, çev. Takiyettin Mengüşoğlu, Ankara, Doğu Batı Yayınları, Ekim 2007.

Henderson, Lesley, **Social Issues in Television Fiction**, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2007.

Hıtchcock, David, **The Practice of Argumentative Discussion**, Argumentation, Netherlands, Kluwer Academic Publishers, 2002, p: 287-298.

Hilav, Selahattin, **Diyalektik Düşüncenin Tarihi**, 3. Basım, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1997.

Hilav, Selahattin, **Felsefe El Kitabı**, 2. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2010.

Holland, Patricia, **The Television Handbook**, Second Edition, London, Routledge, 2000.

Holmes, Su, **The Quiz Show**, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2008.

İmançer, Dilek, **Medyayı Anlamak**, Ankara, De Ki Yayınları, 2010.

İnal, Ayşe, "Anlatı Yapıları ve Televizyonun Anlatısal Potansiyeli Üzerine Bir Tartışma", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010. s:19-45.

İnal, Ayşe, Televizyon, Tür ve Temsil, **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999, s:255-286.

Jost, W. and W. Olmsted (Ed.), **A Companıonto Rhetorıc and Rhetorıcal Crıtıcısm**, Malden, Blackwell Publishing Ltd., 2004.

Kafalı, Nadi, **TV Yapımlarında Teknik ve Kuramsal Temeller**, Ankara, Ümit Yayıncılık, 1993.

Kars, Neşe, **Herkes İzlesin**, İstanbul, Derin Yayınları,2003.

Kaplan, Yusuf, **Televizyon**, İstanbul, Ağaç Yayıncılık, 1992.

Kejanlıoğlu, Beybin, **Türkiye'de Medyanın Dönüşümü**, Ankara, İmge Kitabevi, 2004.

Kellner, Douglas, **Medya Gösterisi**, çev. Zeynep Paşalı, İstanbul, Açılım Kitap, 2010.

Kellıson, Cathrine, **Producing for TV and Video**, United States of America, Elsevier Inc., 2006.

Kesim, G., P. Köylü, P. Girti, Roma Dönemi Kent Yerleşimleri ve Prusias ad Hypium (Kieros, Üskübü, Konuralp), **Ormancılık Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, Düzce, Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, 2009, s: 4-24.

Kılıç, Levend, **Görüntü Estetiği**, Ankara, İnkılâp Kitabevi, 2000.

Kimmerle, Heinz, **Afrika'da Felsefe Afrika Felsefesi**, çev. Mustafa Tüzel, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 1995.

Kocaman, Ahmet, "Dilbilim Söylemi", **Söylem Üzerine**, 2. Basım, Haz. Ahmet Kocaman, Ankara, ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayınları, 2003, s:1-11.

Köse, Hüseyin, **Bourdieu Medyaya Karşı**, İstanbul, Papirüs Yayınları, 2004.

Krippendorff, Klaus, **Content Analysis**, Second Edition, California, Sage Publications, 2004.

Kuhn, D., "Thinking as Argument", **Critical Readings On Piaget**, Ed. Leslie Smith, London, Routledge, 1996, s: 120-147.

Kupperman, Joel, **Classic Asian Philosophy: A Guide to the Essential Texts**, New York, Oxford University Press, 2001.

Künüçen, Şükrü, "Televizyonda Haber Programları, Şiddet ve Çocuk", **Selçuk İletişim Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, Konya, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2004, s:57-67.

Law, Stephen, **Philosophy**, London, Dorling Kindersley Limited, 2007.

Leff, Michael, **Rhetoric and Dialectic in the Twenty-First Century**, Argumentation, Netherlands, Kluwer Academic Publishers, 2002, p: 241-254.

Lembo, Ron, **Thinking through Television**, Cambrıdge, Cambrıdge Unıversıty Press, 2000.

Livingstone, Sonia, Peter Lunt, **Talk on Television**, London, Routledge, 1994.

Machın, D., T. Leeuwen, **Global Media Discourse**, London, Routledge, 2007.

Manga, Julie Engel, **Talking Trash**, New York, New York Unıversıty Press, 2003.

Marias, Julian, **History Of Philosophy**, Trans. S.Appelbaum, C. Strowbridge, New York, Dover Publications, 1967.

Marshall, Jill, A. WERNDLY, **The Language of Television**, London, Routledge, 2002.

Mete, Mehmet, **Televizyon Yayınlarının Türk Toplumu Üzerindeki Etkisi**, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999.

Meydan Larousse, Cilt 4 (Dürb-Gari), İstanbul, Meydan Yayınevi, 1971.

Meyer, Mıchel, **Retorik**, çev. İsmail Yerguz, Ankara, Dost Kitabevi, 2009.

Millerson, Gerald, **Televizyonda Yapım ve Yönetim**, çev. Deniz Yalım Kadıoğlu, Ankara, Tur-Gen Basım Dağıtım ve Yayıncılık, 2009.

Mittell, Jason, **Genre And Television**, London, Routledge, 2004.

Monnier, Gerard, **Mimarlık Tarihi**, çev: İsmail Yerguz, Ankara, Dosy Yayınları, 2006.

Moran, Albert (Ed.), **TV Formats Worldwide Localizing Global Programs**, United Kingdom, Intellect Ltd., 2009.

Moran, Yılmaz, **Eşanlamlı Sözcükler ve Karşıt Anlamları Sözlüğü**, İstanbul, Spatyom Yayınları, 1992.

Morley, David, **Family Television: Cultural Power And Domestic Leisure**, London, Routledge, 1999.

Murphy, J. and Katula R., **A Synoptic History of Classical Rhetoric**, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2003.

Mutlu, Erol, **Televizyonda Program Yapımı**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 1995.

Mutlu, Erol, **İletişim Sözlüğü**, Ankara, Ark Yayınları, 1998.

Mutlu, Erol, Televizyon Düşünmek, **Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık 1999 Mahmut Tali Öngören'e Armağan**, Ankara, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1999, s:219-226.

Mutlu, Erol, **Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya**, Ankara, Ütopya Yayınevi, 2006.

Mutlu, Erol, **Televizyonu Anlamak**, Ankara, Ayraç Yayınları, 2008.

Nakamura, Hajime, **Ways of Thinking of Eastern Peoples**, Trans. P. Wiener, Hawaii, East-West Center Press, 1964.

Neuendorf A. Kimberly, **Content Analysis Guidebook**, California, Sage Publications, 2002.

Nısbett, Richard, **The Geography Of Thought**, New York, The Free Press, 2003.

Oğuz, Gürsel Yaktıl, "Televizyon: Kaçınılmaz Öğreticimiz Televizyonun Toplumsal İletişimdeki Yeri", **Kurgu Dergisi**, Sayı:17, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 2000, s: 27-34.

Oğuz, Gürsel Yaktıl, "TV Dizileri ve Kültürel İletilerin Yayılma Süreci Türk Televizyon Tarihinde Bir Fenomen: Bizimkiler Dizisi", **Kurgu Dergisi**, Sayı:21, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 2005, s: 169-182.

Orhon, Nezih, "Televizyon Haber-Tartışma Programları Ve Geribildirimin Katılımcılar Tarafından Uygulanma Biçimleri", **Kurgu Dergisi**, Sayı:20, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 2003, s:231-132.

Öngören, Mahmut Tali, **İletişim Notları**, İstanbul, ÇGD Yayınları, 1995.

Özkanal, Berrin, Televizyon Haber Programlarında Gerçekliğin Sunumu, **Kurgu Dergisi**, Sayı:15, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 1998, s:134-142.

Parsa, Seyide, Televizyon Göstergebilimi, **Kurgu Dergisi**, Sayı:16, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 1999, s:15-28.

Paulu, Burton, **Television and Radio in the United Kingdom**, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1981.

Peters, E. Francis, **Antik Yunan Felsefesi Terimleri Sözlüğü**, çev. Hakkı Hinler, İstanbul, Paradigma Yayınları, 2004.

Perebinossoff, P., B. Gross, **Programming for TV, Radio, and the Internet**, United States of America, Elsevier Inc., 2005.

Phillips, N., Cynthia Hardy, **Discourse Analysis**, California, Sage Publications, 2002.

Politzer, Georges, **Felsefenin Temel İlkeleri**, 2. Baskı, İzmir, İlya İzmir Yayınları, 2008.

Popkin H. Richard, **The Columbia History of Western Philosophy**, New York, Columbia University Press, 1999.

Postman, Neil, **Televizyon Öldüren Eğlence**, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2004.

Poyraz, Bedriye, **Haber ve Haber Programlarında İdeoloji ve Gerçeklik**, Ankara, Ütopya Yayınevi, 2002.

Reardon, Nancy,Tom Flynn, **On Camera**, United States of America, Elsevier Inc., 2006.

Reisman, David, "Al-Farabi And The Philosophical Curriculum", **The Cambridge Companion To Arabic Philosophy**, ed. P. Adamson, R. Taylor, Edinburgh, Cambridge University Press, 2005.

Richards, Jennifer, **Rhetoric**, New York, Routledge, 2008.

Riffe, D., S. Lacy, F. Fico, **Analyzing Media Messages**, Second Edition, London, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2005.

Russell, Bertrand, **Batı Felsefesi Tarihi-İlkçağ**, çev. Erol Esençay, İzmir, İlya Yayınları, 2001.

Rockmore, Tom, **Fichte, Marx, and the German Philosophical Tradition**, Carbondale, Southern Illinois University Press, 1980.

Rose, Gillian, **Visual Methodologies**, London, Sage Publications, 2001.

Rosenthal, M., P. Yubin, **Felsefe Sözlüğü**, çev. Aziz Çalışlar, 5. Basım, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1997.

Sahakıan, S. William, **Felsefe Tarihi**, çev. A. Yardımlı, İstanbul, İdea Yayınları, 1995.

Serimli, Ömer, **Türk Televizyon Tarihi**, İstanbul, Epsilon Yayınları, 2007.

Stadler, Jane, K. McWilliam, **Screen Media: Analysing Film And Television**, Australia, Allen & Unwin, 2009.

Standage, Tom, **Altı Bardakta Dünya Tarihi**, çev. A. Fethi, İstanbul, Merkez Kitapları, 2005.

Şeker, Mustafa, Televizyon Haberlerinin İmge Üretme ve Anlam Yitirme Sorunu, **Selçuk İletişim Dergisi**, Cilt:2, Sayı:2, Konya, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Ocak 2002, s:35-47.

Şeker, Mustafa, A.Gölcü, "Futbolun Televizyonda Yeniden Üretimi", **İletişim Kuram Ve Araştırma Dergisi**, Sayı 26, Ankara, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Kış-Bahar 2008. s:68-80.

Şentürk, Rıdvan, Fiske ve Hartley'in Televizyon Teorisi, **Marmara İletişim Dergisi**, Sayı:14, İstanbul, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Ocak 2009, s:217-233.

Talbot, Mary, **Media Discourse; Perresentation And Interaction**, Edınburg, Edınburg Unıversıty Press, 2007.

Tekçam, Tamay, **Arkeoloji Sözlüğü**, İstanbul, Alfa Yayınları, Kasım 2007

Tekin, Oğuz, **Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2008.

Tekinalp, Şermin, **Camera Obscura'dan Synopticon'a Radyo ve Televizyon**, İstanbul, Der Yayınları, 2003.

Theodorakupulos, Vas. Th., **Attika Retoriğine Giriş**, çev. Sema Sandalcı İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2004.

Thilly, Frank, **Yunan ve Ortaçağ Felsefesi**, çev. İbrahim Şener, İstanbul, İzdüşüm Yayınları, 2002.

Thorpe, Martin, **Roma Mimarlığı**, çev. Rıfat Akbulut, İstanbul, Homer Ktabevi, 2002.

Timberg, Bernard M., **Talk A History of The TV Talk Show**, Austın, University Of Texas Press, 2002.

Timuçin, Afşar, **Felsefe Sözlüğü**, İstanbul, Bulut Yayınları, 2000.

Timuçin, Afşar, **Düşünce Tarihi**, I. Cilt, 5. Basım, İstanbul, Bulut Yayınları, 2004.

Todorovic, Aleksandar Louis, **Television Technology Demystified**, United States of America, Elsevier Inc., 2006.

Tolson, Andrew (Ed.), **Televısıon Talk Shows**, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Publıshers, 2001.

Toulmin, S., R. Rieke, **An Introduction To Reasoning**, Second Edition, New York, Macmillan Publishing Company, 1984.

Türk Dil Kurumu **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005.

Ulutan, Burhan, **Farabî Felsefesi**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 1999.

Uygunkan, Sanem Bengü, Kültürleme Kavramı Ve Televizyon, **Kurgu Dergisi**, Sayı: 21, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 2005, s:205-213.

Ülken, Hilmi Ziya, **Felsefeye Giriş–1**, 1. Baskı, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2008.

Ünsal, Behçet, **Mimarlık Tarihi**, Cild I, 4. Basım, İstanbul, İ.D.M.M.A. Yayınları, 1973.

Van Eemeren, F., **Argumentation Analysis, Evaluation, Presentation**, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, 2002.

Van Eemeren, F., **A Systematic Theory of Argumentation**, Edinburgh, Cambridge University Press, 2004.

Van Dijk, Teun A., **Discourse And Power**, New York, Palgrave Macmillan, 2008.

Van Leeuwen, Theo, "Critical Discourse Analysis", **Discourse, of Course**, Renkema, Jan (Ed.), Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 2009, s: 277-292.

Yaylagül, Levent, **Kitle İletişim Kuramları**, Ankara, Dipnot Yayınları, 2006.

Yengin, Hülya, **Ekranın Büyüsü**, İstanbul, Der Yayınları, 1994.

Yengin, Hülya, **Medyanın Dili**, İstanbul, Der Yayınları, 1996.

Yenişehirlioğlu, Şahin, **Felsefe ve Diyalektik**, Maya Yayınları, Ankara, 1985.

Yetim, Azmi, **Sosyoloji ve Spor**, İstanbul, Morpa Yayınları, 2005.

Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek, **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006.

Yıldız, Pelin, "Televizyon Stüdyolarında Hazırlanan Programların Zaman ve Mekân Entegrasyonu ve Türkiye'den Bir Stüdyo 'TV–8' Örneğiyle Analiz Çalışması", **Sosyal**

Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006. s:68-80.

Yiğit, E., H. Malkoç, S.Türel, **İlkçağlardan Günümüze Anadolu'da Açık Mekânın Evrimi**, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı 3, Edirne, Trakya Üniversitesi, 2006, s: 187–195.

Yörük, Evrim, "Televizyon Anlatısı, Tür ve Temsil Açısından Asmalı Konak", **Medyadan Söylemler**, Der. Tezcan Durna, İstanbul, Libra Kitapçılık, 2010. s:68-80.

Yüksel, Erkan, **Medyanın Gündem Belirleme Gücü**, Konya, Çizgi Kitabevi, 2001.

Yüzer, Volkan, "Televizyonun Ortaya Çıkışını Etkileyen Gelişmeler", **Kurgu Dergisi**, Sayı:19, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 2002. s:68-80.

Zettl, Herbert, **Television Production Handbook**, Ninth Edition, United States of America, Thomson Wadsworth, 2006.

Walton, Douglas, **Media Argumentation Dialectic, Persuasion, and Rhetoric**, New York, Cambridge University Press, 2006.

Walton, Douglas, **Fundamentals Of Critical Argumentation**, New York, Cambridge University Press, 2006.

Wangermee Roger, "Televizyon ve Toplum", çev. Zafer Üskül, **İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Cilt: 13, Sayı: 1, Ocak 1977, s:489-509.

Wardy, Robert, **The Birth Of Rhetoric**, London, Routledge, 1996.

Wasko, Janet (Ed.), **A Companion to Television**, Oxford, Blackwell Publishing, 2005.

Weber, Alfred, **Felsefe Tarihi**, çev. Vehbi Eralp, 5. Basım, İstanbul, Sosyal Yayınları, 1993.

Weigang, Edda (Ed.), **Dialogue and Rhetoric**, Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 2008.

Williams, Raymond, **Televizyon, Teknoloji ve Kültürel Biçim**, Ankara, Dost Yayınları, 2003.

Wimmer R., J. Dominick, "İçerik Çözümlemesi", çev. Ü. Atabek, **Medya Metinlerini Çözümlemek**, der. Atabek, Ü., G. Ş. Atabek, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2007, s: 19-47.

Woollacott, Janet, "Messages And Meanings", **Culture, Society And The Media**, Gurevıtch,

Mıchael, Tony Bennett (Ed.), London, Routledge, 1982, s:87-109.

Worthington, Ian (Ed.), **Persuasıon: Greek Rhetorıc In Actıon**, London, Routledge, 1994.

Wycherley, R. E., **Antik Çağda Kentler Nasıl Kuruldu?**, çev: N. Nirven, N. Başgelen, 3. Baskı, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1993.

İnternet

British Broadcasting Corporation (Çevrimiçi) http://www.bbc.co.uk/programmes, Erişim Tarihi: 08 Ocak 2010.

Ciner Holding İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://www.cinergroup.com.tr/companies/ciner-yayin-holding, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2010.

Dartmouth College (Çevrimiçi) http://www.dartmouth.edu/~rogerulrich/tvg/TVG_plan_rest_72.jpg,Erişim Tarihi:27 Mayıs 2010.

Doğan Holding İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://www.doganholding.com.tr/yatirimlar/medya.aspx, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2010.

Doğuş Holding İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://www.dogusgrubu.com.tr/web/23-92-1-1/dogus_grubu_-_tr/sektorler/medya/dogus_yayin_grubu, Erişim Tarihi: 08 Şubat 2010.

Encyclo Online Encyclopedia (Çevrimiçi) http://www.encyclo.co.uk/define/Thematic%20channel, Erişim Tarihi: 21 Nisan 2011.

European Broadcasting Union (Çevrimiçi) http://www.ebu.ch/metadata/cs/web/ebu_ContentGenreCS_Mapping_p.xml.html, 06 Aralık 2010.

European Broadcasting Union (Çevrimiçi) http://www.ebu.ch/metadata/cs/web/ebu_EditorialFormatCodeCS_Mapping_p.xml.html, 06 Aralık 2010.

İstanbul Atatürk Olimpiyat Stadı (Çevrimiçi) http://www.ataturkolimpiyatstadi.net/tr/default.asp?inc=resimler, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

John, Richard Thomas (Çevrimiçi) http://intranet.arc.miami.edu/rjohn/ARC267-

05/Curia_Large.jpg, Erişim Tarihi: 27 Mayıs 2010

Medyaradar İnternet Sitesi (Çevrimiçi) Eylül Ayında Hangi Kanal Daha Fazla İzlendi?; http://www.medyaradar.com/haber/rating-50586/eylul-ayinda-hangi-kanal-daha-fazla-izlendi.html, Erişim Tarihi: 02 Mart 2011.

Medyaradar İnternet Sitesi (Çevrimiçi) Ekim Ayında Hangi Haber Kanalı Ne Kadar İzlendi? Yarışı NTV mi Habertürk mü Kazandı?; http://www.medyaradar.com/haber/rating-52099/ekim-ayinda-hangi-haber-kanali-ne-kadar-izlendi-yarisi-ntv-mi-haberturk-mu-kazandi-medyaradarozel.html, Erişim Tarihi: 02 Mart 2011.

Medyaradar İnternet Sitesi (Çevrimiçi) Kasım Ayında Hangi Haber Kanalı Ne Kadar İzlendi? Yarışı Ntv Mi Habertürk Mü Kazandı?; http://www.medyaradar.com/haber/rating-53555/kasim-ayinda-hangi-haber-kanali-ne-kadar-izlendi-yarisi-ntv-mi-haberturk-mu-kazandimedyaradarozel.html, Erişim Tarihi: 02 Mart 2011.

Medyaradar İnternet Sitesi (Çevrimiçi) Aralık Ayında Hangi Kanal Ne Kadar İzlendi?; http://www.medyaradar.com/haber/rating-55186/aralik-ayinda-hangi-kanal-ne-kadar-izlendi-iste-kanallarin-izlenme-paylari.html, Erişim Tarihi: 02 Mart 2011.

Mulcahy, Linda, **Architects of Justice: the Politics of Courtroom Design, Social Legal Studies**, (Çevrimiçi)http://sls.sagepub.com/cgi/content/abstract/16/3/383, Erişim Tarihi: 28 Eylül 2010.

Mustafa Ergün İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://www.egitim.aku.edu.tr/sy06.ppt#328,2

6,Tartışma biçimleri, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Mustafa Ergün İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://www.egitim.aku.edu.tr/sy06.ppt#329,27,Tartışma biçimleri, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Mustafa Ergün İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://www.egitim.aku.edu.tr/sy06.ppt#328,26,Tartışma biçimleri, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Ntvmsnbc İnternet Sitesi (Çevrimiçi) http://media1.ntvmsnbc.com/i/NTVMSNBC/Components/ArtAndPhoto-Fronts/Sections-StoryLevel/Ya%C5%9Fam/090928-yeni%20st%C3%BCdyo-460-02.jpg, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Online Etymology Dictionary (Çevrimiçi) http://www.etymonline.com/index.php?term=discussion, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

Online Etymology Dictionary (Çevrimiçi) http://www.etymonline.com/index.php?term=debate, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

Online Etymology Dictionary (Çevrimiçi) http://www.etymonline.com/index.php?term=dispute, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

Online Etymology Dictionary (Çevrimiçi) http://www.etymonline.com/index.php?term=argument, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

Online Etymology Dictionary (Çevrimiçi) http://www.etymonline.com/index.php?search=genre&searchmode=none, Erişim Tarihi: 23 Aralık 2010.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Çevrimiçi) http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=e5aa7295-701d-481b-9af5-c8dd8b60d1f2, Erişim Tarihi: 25 Ocak 2011.

Türk Dil Kurumu (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=diyalektik, Erişim Tarihi 15 Aralık 2009.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (Çevrimiçi) http://www.trt.net.tr/medya/dosya/2010/01/04/f1c39824-6a05-404f-8cd4-433e21e46d37.doc, Erişim Tarihi: 06 Aralık 2010

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (Çevrimiçi) http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=5a3cac1e-b6d9-4b23-bc7a-8dcd671fceba, Erişim Tarihi: 14 Nisan 2011.

Yazarı Yok (Çevrimiçi) http://www.balmer-arbjerg.dk/lykeion.jpg-for-web-large.jpg, Erişim Tarihi:27 Mayıs 2010.

Yazarı Yok (Çevrimiçi) http://www.aphrodisias.info/stadyum/, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

Yazarı Yok (Çevrimiçi) http://ivrindi.meb.gov.tr/?pageID=oku&id=935, Erişim Tarihi: 02 Aralık 2010.

ÖZGEÇMİŞ

Mert Gürer, 1980 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Antalya, Adana ve Ankara'da tamamladıktan sonra, 1999–2003 yılları arasında Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü'nde lisans eğitimini gerçekleştirdi. 2006 yılında "Sinemada Anlam Yaratma Aracı Olarak özel Efekt" konulu teziyle yüksek lisans derecesi aldı. 2004–2005 Eğitim Öğretim yılından itibaren Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya devam ediyor.